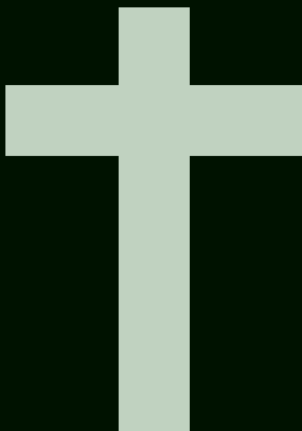

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo
Monfem

New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

Nwa' Nyo' Monkan mo Monfɛm New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e

Contents

Matio	1
Maaku	57
Luka	91
Jon	150
Nwa' Lemme	191
Lum	243
1Kol en	269
2Kol en	293
Galeshia	309
Efesus	318
Filipi	327
Kolose	334
1 Tesalonika	340
2 Tesalonika	346
1 Timatio	349
2 Timatio	357
Taytus	363
Filemun	367
Ibulu	369
Jem	390
1 Bitu	397
2 Bitu	404
1 Jon	409
2 Jon	416
3 Jon	418
Jut	420
Mwem mvu Jisus to dunce	423

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Matio to Sañεε

Fiεε fi nu ê N'wa' Mat wvun e

Saaka wvù jee wvù nu ê N'wa' Mat wvun e, jemyi le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. Saaka wvù jee wvun nu fô bonyii bocii le yî ekolε ke nshε le. N'wa' wvun dunji le è nu Jisos Wee N'yεεyi wvu leñ wvù kee keelooε enele fiεε fi bonci bo Nyo' le jemyi. N'yεεyi wvu Jisos tfuu ê ηwa' wvun e nu e bó bε baance bikuu bitin. (1) No Jisos to benεε shii yî kum e no yεεyi ekumε bonyii bò bvunfon bvu fowe nu bvubole. (2) No Jisos to nyaε ntefe ê boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ekumε lemme di wvù to tumεε bó yî dvù le. (3) Bongon bò Jisos to maε ekumε bvunfon bvu fowe. (4) N'yεεyi ekumε fiεε fi è nu wee ηgoo Jisos. (5) N'yεεyi ekumε no woñ wvun nu ke eka bó no bvunfon bvu Nyo' le nu ke eto.

Bikuu bi mwεem e ê N'wa' wvun e

1:1–2:23 Kfuu di bo Jisos Klistu le bó no bó to bokεε wvù

3:1–12 Lemme di Jon Nleseεjoo le

3:13–4:11 No bó to leseε Jisos ê joo bó no Satan to momεε wvù

4:12–18:35 Lemme di Jisos to ghane gee Galilee

19:1–20:34 ε Jisos nε Galilee, gεn Jelusalem

21:1–27:66 Kemaa ke Jisos e ke fokemεse Jelusalem bó mbew jó le

28:1–20 No Tata Jisos to buyεε yî kpwe le, dunce ekolε kew ê bonyii bew

*Kfuu di bo Jisos Klistu le
(Luk 3:23–38)*

¹ Eyan nu εdieε ε bo'iceε kfuu di bo Jisos Klistu le. Jisos Klistu to nu waa Nfon Dawe wvù to nu waa Abla'am. ² Abla'am to nu icee Aysik, ε Aysik nu icee Yakow, ε Yakow nu icee Judas bó boom bo ice le, ³ ε Judas nu icee Bελεs bó Sela bó bwee bó to nu Tama. ε Bελεs nu icee Eslon, ε Eslon nu icee Lam. ⁴ ε Lam nu icee Aminada, ε Aminada nu icee Na'shon, ε Na'shon nu icee Salmon. ⁵ ε Salmon nu icee Boas wvù bwee to nu La'ab. ε Boas nu icee Obεd wvù bwee to nu Lut. ε Obεd nu icee Jεεse. ⁶ ε Jεεse nu icee Nfon Dawe.

ε Nfon Dawe nu icee Saamun wvù bwee to nu kpweε Uliaa. ⁷ ε Saamun nu icee Le'ubwam, ε Le'ubwam nu icee Abija, ε Abija nu icee Asa. ⁸ ε Asa nu icee Jε'ushεfat, ε Jε'ushεfat nu icee Jolam, ε Jolam nu icee Usaya. ⁹ ε Usaya nu icee Jotam, ε Jotam nu icee A'as, ε A'as nu icee Esiakaya, ¹⁰ ε Esiakaya nu icee Manase, ε Manase nu icee Amos, * ε Amo nu icee Josaya. ¹¹ ε Josaya nu icee Jekonaya bó boom bo bwee bó le. Bó to boke bó ε è to nu kefew kè bonyii bo Babilon to kooyεε bonyii bo Islael gen dvù woñ wvubu wvù Babilon e.

¹² Ejim jodvu, no bó to kooyεε bonyii bo Islael gεn dvù Babilon, ε Jekonaya no nu icee Shiltia, ε Shiltia nu icee Selubabel, ¹³ ε Selubabel nu icee Abiud, ε Abiud nu icee Eliakim, ε Eliakim nu icee Aso, ¹⁴ ε Aso nu icee Sadok, ε Sadok nu

1:1 Lum 1:3-4; 2Tim 2:8; Mat 20:30-31 **1:2** Kej 21:2-3; 25:26; 29:32–30:24 **1:3** Kej 38:29-30; Lut 4:18-22 **1:5** Yosh 2:1-24; Lut 1–4 **1:6** 2Sam 11–12 **1:7** 2Klo 11:31–13:23 **1:8** 2Klo

13:23–21:20; 26:1 **1:9** 1Klo 26:1–28:27 **1:10** 2Klo 29:1–33:25 * **1:10** Bon'wa' bo boyvuum bomew kεñke dieε din le Amon. **1:11** 2Klo 34:1–36:21

icee Akim, ε Akim nu icee Eliyu, ¹⁵ ε Eliyu nu icee Eliesa, ε Eliesa nu icee Matan, ε Matan nu icee Yakow. ¹⁶ Ε Yakow nu icee Yosεw wvù dwee Maalia, ε Maalia nu wvù to bokεε Jisos wvù bó tenje le Klistu.

¹⁷ Nonεn bo'icee kfuu di bo Jisos e ban ε mum ε no nu yuufe ncow bonεw keekεw yí Abla'am e eto ebuy yí Nfon Dawe le, bvuu nu yuufe ncow bonεw keekεw yí Nfon Dawe le eto ebuy seke bó to kooyεε bonyii bo Islael gεn dvú Babilon. Ε keekεw seke bó to kooyεε bonyii bo Islael eto ebuy seke bó to bokεε Klistu nu ten ε bo'icee kfuu dibole nu yuufe ncow bonεw.

Ekume no boo di Jisos e to lenεε

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Boo di Jisos Klistu le to len ε je yin e. Bwee wvù Maalia to nu ε bó ε seyse wase le wvù nu ke enu kpwεε Yosεw. Ε bó se keeke etaashε bvujen, nu ε fí to nε buy le wvù nu wase bó fue ε mvungay mvu Keyoy ke Yuule le. ¹⁹ No fi kooyεε nonεn, ε Yosεw wvù dweese, no ε to nu wee wvu teyey yaa koonke keeshoose wvù ke, mum yεn le wen nu egawsen bó wvù ε è nu ejim ejim. ²⁰ No wvù to bεε kpwaake keege nonεn, ε fí kooy le nceendaa Tata to nu ε nε to fò wvù le ε εfile le seke wvù to leete gay ε wvù le, “Yosεw, waa Nfon Dawe, fo wo efan keejo Maalia bwee yew wo le ke, njefo fue din dì wvù nu bó dí nu ε wvù keηke ε mvungay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Wvù nu ke eboo wan diemsen ε wo ecu diee diew le Jisos, † njefo wvù nu ke eboyse bonyii bew can bibefε bibole.” ²² Mwεεm mvun mvuncciim to kooyi keege ε fí eto ekocεn no Tata to jemyεε wase diuw wee we ntum e le, ²³ “Ben eyekε eyuw, wan wvu tfu mvu nu ke eleem bó fue, eboo wan diemsen ε bó etenje wvù le Emanwel.” Diee din nu le, “Nyo' nu beene ε bó.” ²⁴ No εfile kie lameε Yosεw nonεn, ε wvù ke kamse mum ge ke no nceendaa Tata gayεε ε wvù. Wvù to nu ε jo Maalia bwee yew we le, ²⁵ geenεn ε bó wvù fanε yaa ecee diεwε no wee bó kpwεε kε no cee ke. Ε bó wvù ke ce nonεn gεn buy no Maalia to ghanεε eboo. Ε Yosεw mum cu diee di wan e le Jisos.

2

ε bogoyfee gεn keebun Jisos

¹ Bó to boke Jisos ntεw wvù Betele'εm wvu ε keba ke won e kè Judea le. Ε è to nu kefew kedvu le ε 'Elod nu Nfon wvu Judea jodvu. Ε fí kooy le bogoyfee bomew to nu ε nε won wumew e ε keba kè diuu sane le, to Jelusalεm no biwci le, ² “Nfon Bojuu wvù bó boke wε nu fεε? Bese biwci nεn njefo bese nu ε yen jon ye le ε keba kè diuu sane le, ε mum ε no too keebun wvù.” ³ Ε Nfon 'Elod dioo yuw saaka wvun ε wvù shiw fitele fiew, shiw noo fi bonyii bo Jelusalεm e bocii. ⁴ Ε wvù tooy bocee ncese bo baay baay bocii bó bonyii bocii bó dunçi bonci bo Nyo' le ε bonyii, ε bó tase. Ε wvù bife ε bó le laa fò bó to nu keeke eboo Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu fεε le? ⁵ Ε bó tfuse le, “Bó to nu keeke eboo ntεw wvù Betele'εm wvu ε keba kè Judea le. Fifi nu no wee ntum Nyo' to sanεε le, ⁶ ‘Wo wvù Betele'εm wvu won wvù Juda le, fo wo ekpwaakε le wo nu fintεw fi caan baay won wvù Juda le ke. Ε keè le wee nu ke ebuy ntεw wvun e wvù nu ke esaake bonyii bem bo Islael.’ ”

7 E Nfon 'Elod mum tooy ten bogoyfee ba ejim ejim biwce yuw ê bó ntay kefew kè jon yidvu to buyee. 8 No wvú yuw mum tum bó Betele'em gay le, "Ben egen ebosen egom wan wvudvu ntay. Ben díoo e gom e yen, kase to see ê me, wvu le e nulo é me ten engen embun wvú." 9 E bonyii bodvu yuw no Nfon gay nonen, mum buy no gene ngen wvubo. E bó díoo gene, e fi kooy le jon yi bó to yenee ê keba kè diuu sane le ye to nu e no lene gene ê bó fwe dunji bó je. E yi ke gen nen buy fò wan wvudvu to nu, mum leem fò. 10 No bó yenee jon yidvu le nonen, e njon yuwye bó baay, e ye no jee bó. 11 E bó ke gen ley yew yi wan to nu dvú le, yen wan bó bwee wvú Maalia le, mum gbwe ê wan ejise bun wvú. No bó bun mum yene bikele bibole bvuse mwem mvubole mvu kembunfon e, nya ê wvú. E mwem mvun to nu ketwaa ke bigew e kè yele, bó kfuu jiin dimew, noo kfuu nfiey mvu. * 12 E Nyo' ke ciise lo ê bó ê file le le bó eyene fo bó ebvu etu jim le bó eyen Nfon 'Elod e ke. E bó ke mum tu wase jim wonj wvubole ê je mi le jee.

E Yosew jo wan e bó bó sam gen Ijiw

13 No bogoyfee ba nen'ye wase gen, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e ne to fò Yosew e ê file le gay ê wvú le, "Ja we ejo wan bó bwee é ben e bó efee egen wonj wvú Ijiw e, enú jó egen ebuy kefew kè me nu nke engay le ben ekase le. Me ngayte nen njefo Nfon 'Elod nu egomte wan wvudvu keeyu." 14 E Yosew mum ja we, jo wan bó bwee entan ne gen Ijiw, 15 mum no nu jó gen buy kefew kè Nfon 'Elod to lae le. Fí to kooy nonen keege é fi eto ekocen no Nyo' to jemyee diuw wee ntum we le le, "Me ntenje waa wem wvú e buy e è nu wonj wvú Ijiw e."

E Nfon 'Elod yuwye boom Betele'em

16 E 'Elod ke díoo yen le bogoyfee ba nu e lee wen, e fi ffuw wvú baay. E wvú mum tum bonyii le bó egen Betele'em noo biba bi mbew jó le bicii, eyuwye boom bolemse bò nu e kew bilum bifee e tu jim. Wvú to nya bilum bin bii no wvú to biwcee ê bogoyfee ba yuw ntay kefew kè bó to yenee jon ye le. 17 E bó gen yuwye boom ba nonen, e fi mum kocen no wee ntum Nyo' wvú Yelimia to jemyee wase le,

18 "Bó nu e yuw etale ntew wvú Lama le,
e wee fuunke kpwe, beele ffule.
E è nu Lashel e wvú beele boom bew.
E bó cimse wvú cimse nkuun,
njefo ke boom bew bee ke."

E bo Yosew ne Ijiw kase tu jim

19 E Nfon 'Elod ke díoo la, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e buyen fò Yosew e ê file le wonj wvú Ijiw e, gay ê wvú le, 20 "Ja we ejo wan bó bwee é ben e bó ekase etu jim wonj wvú Israel e, njefo bó ba bò se gomte keeyu wan wvun nu e kpweken wase." 21 Nonen e Yosew mum ja we jo wan bó bwee e bó bó no tuu jim wonj wvú Israel e. 22 Geen, e wvú ke díoo to, yuw le waa Nfon 'Elod wvú Akilius nu e die kentaw ke ice le Judea e no saake, e wvú mum fan keegen jó. E bó bvuu lew e wvú ê file le le fo wvú egen jó ke. E wvú mum bee gen wase e è nu ê keba ke wonj e kè Galilee le, 23 gen no cee ntew wvú bó tenje le Nasalet

* **2:11** Jiin din ê díew bala le nu, «frankincense», e nfiey wvun nu, «myrrh». **2:15** Os 11:1 **2:18** Yeli 31:15-16 **2:23** Luk 1:26; 2:39, 51; Jon 1:46

e. Fí to kooy nonen keekocen no wee ntum Nyo' to jemyεε wase le, “Bó nu ke etenje wvú le Wee wvu Nasalet.”

3

Nyεεyi Jon Nlesejoo

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ E to nu kefew kekíε le, ε Jon Nlesejoo ne buy gen ηkpwaante ε keba ke wonj e kè Judea le no fewci ε bonyii le, ² “Ben ekumen mvuntelem mvunen, njefo bvunfon bvú fowe nu wase nceencee.” ³ Jon wvun nu wvú wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemyεε ekumε wvú seke wvú to gayεε le,

“Diεw wee fuunke ηkpwaante le,

‘Bó eseysel je Tata,

enele ε yí enù teytey.’ ”

⁴ Jon to jiise ndvú ε bó kene bó yvúw nyam mi yí bó tenje le kamel, seenke kecac cin ε bó kene bó jew nyam, ε mwεεm mwew mvudien nu cúma bó ndonj. ⁵ No wvú to fewci nonen, ε bonyii mum no buyte Jelusalεm bó bontεw bocii bo Judea jodvu le noo biba bi mbew Joo Joodan e bicii, gene fò wvú le. ⁶ No bó gene nonen no seje bibefε bibole, ε wvú mum leese bó ε joo ε Joo Joodan e.

⁷ Geenεn, ε wvú ke dīoo yen ε Bofalasii bó Bosadusii bomew nteen too le wvú elese bó ε joo, ε wvú gay ε bó le, “Eηgoke ke yó le, è tefe yeε ben le ben elewté shém Nyo' yí ffuuke yí wvú nu ke edunjeε ε ben, ε se no too nen?” ⁸ Ben egeε mwεεm mvù dunji le ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. ⁹ Fo ben emum eduú ke lo ε bikuu binen le Abla'am nu icee wene ke. E me ensee ε ben le è nulo ε Nyo' ebanke εta εyan ε yó etu boom bo Abla'am e. ¹⁰ Ben ekeε le bó nu ε gee wase teme ε binyi bi bite le. Kete keci kè baa yumte mvuntam mvú jee, nu ε bó nu egbwo naa eley yí genj e, eton lo. ¹¹ Me nleese ben ε joo njefo ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. Geenεn ε wee wvú too ε me ejim nu ε wvú kuuke fele me. E bolaba bew nu ε me mbaa ncim ηkpwenten keentuu ke. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹² Wvú keηke fiεε fiew εbo fi wvú nu efεεten εginj dvú, eyese fò wvú fεεtene, ebaance εginj egεε ε ηwaw e, emum ekuu nyiim eton ε ηguy wvú fiεε se njime le.”

E Jon lese Jisos ε joo

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ No Jon to leese bonyii ε joo nonen, ε Jisos ke mum ne ε keba ke wonj e kè Galilee le gen fò Joo Joodan e le Jon elese ten wen ε joo. ¹⁴ Geenεn ε Jon no tune gayte le, “E nu wo wvú be keηke keelese me ε joo, wo ε kaa ε no too fò me le neε le?” ¹⁵ E Jisos tfuse ε wvú le, “Cine ε fi enù nonen keseen. E nu ε yin je le yí bee wo nu ege fiεε ficii fi Nyo' gomte.” Nonen ε Jon mum bee, ¹⁶ lese Jisos ε joo. Ke no Jisos to buyte ε joo nonen, ε fi kooy le εbulε to nu ε yene, ε wvú yen Keyoy ke Nyo' le no kí shiile too nu diεwe εbembe le, to mum beεm yí ye le. ¹⁷ E fi kooy le diεw to nu ε jeme fowe le, “Wvun nu Waa wεm. Wvú nu fiεεle fiem. Me n'yuuke njonj bó wvú baay.”

2:23 Os 11:1 **3:2** 4:17; Luk 3:3 **3:3** Yesa 40:3 **3:4** 2Bfn 1:8 **3:7** 12:34; 23:33; 24:15-25, 37-39 **3:9** Luk 1:54-55; Jon 8:39; Lum 2:28-29; 4:12 **3:10** 7:19 **3:11** Luk 3:16 **3:12** Yeli 13:24; Mat 13:30 **3:15** 5:17; 28:19 **3:16** Yesa 63:19; Esek 1:1-3; Jon 1:51; Lem 7:56; Mwm 4:1; 19:11 **3:17** Yesa 42:1; Mben 2:7; Mat 12:18; 17:5

4

Ɛ dɛwle no momte Jisos
(Mak 1:12, 13; Luk 4:1-13)

¹ Ɛ Keyoy ke Yuule mum nɛ jo Jisos ɣɛn bô wvù ñkpwaante le dɛwle emom wvù. ² Ɛ wvù ɣɛn no nu jó shee too cee, yaa diee fiɛɛ yí ɛdiuw e mbaanyɛ. Ɛjim jodvu ɛ jɛɲ no yuu wvù. ³ Ɛ wvù wvuwe wvù ké no momte bonyii mum to gay ê wvù le, “Ɛ wo fɛn nu Waa Nyo', é wo gay ɛ eta ɛyan tu bontuw bo bvulem e.”

⁴ Ɛ Jisos tfuse le, “Fí nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Ƙɛ wee cee ƙɛ nje bvulem maɲ ƙɛ.

Wee cee tɛn nje diɛw yicii yí buyte diuw Nyo' le.’”

⁵ Nonɛn ɛ dɛwle mum jo wvù ɣɛn dvù ê kelaante kè yuule le, leke fô kegoy ke yew ncese le, ⁶ gay ê wvù le, “Ɛ wo fɛn nu Waa Nyo', é wo sele ɛkuse, njefo fí nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ɛɛɣɣɛy wo.’ Ɛ fí bvuu nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ɛkalɛ yí tɛ le.’”

⁷ Ɛ Jisos tfuse ê wvù le “Bó nu ɛ saɲ tɛn le, ‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ƙɛ.’”

⁸ Ɛ dɛwle bvuu jo Jisos fô, ɣɛn wase dvù yí ɛkolɛ ke kum mvu le ɛ wvù defe ewe ntay, mum duɲɔ bitum bi yí ɛkolɛ ke nshɛ le bicii bô bvukuke bvù nu bí le ê wvù. ⁹ No wvù duɲɔ nonɛn mum gay le, “Me nu enya mwɛɛm mvun mvunciim ê wo, é wo fɛn ɛ gbwe ê me ejise ɛ wvum me.” ¹⁰ Ɛ Jisos gay ê wvù le, “Gɛnɛ eke Satan! Bó nu ɛ saɲ le, ‘Ɛ wvumtè Tata wvù Nyo' wo, lemte ƙɛ ɛ è nu wvù le maɲ.’”

¹¹ Nonɛn ɛ dɛwle mum cinɛ Jisos e, ɣɛn. Ɛ fí kooy le bonceendaa bo Nyo' le to nu ɛ nɛ to no taale fô wvù le.

Ɛ Jisos ƙɛw lemme diɛw Galilee
(Mak 1:14, 15; Luk 4:14, 15)

¹² Ɛ Jisos ke nɛ yuw le bó nu ɛ koo Jon Nleseɛjoo ɛ fen yew ncaw e, ɛ wvù mum nɛ kase tu jim keba kè Galilee le. ¹³ Ɛ wvù ɣɛn buy Nasalɛt, nɛ jó ɣɛn no cee ê kelaante kè Kafana'um e. Kelaante kin nu mbew Mamase yí Galilee le noo mbew biba bi bonyii bo Sɛbulun bô bo Naftali le. ¹⁴ Fifin to kooy nɛn keekocɛn no wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyɛɛ wase le,

¹⁵ “Keba kè Sɛbulun bô kè Naftali bi nu mbew mamase le Joo Joodan kewvu keki, nshɛ yí Galilee jo bonyii bô yaa nu ƙɛ Bojuu,

¹⁶ bonyii bô se shee cee ejiwɛ le, nu ɛ yɛn wase n'yuu wvu baay e.

Diuu nu ɛ san wase fô bonyii ban bô se shee cee gbwen ejiwɛ ke kpwe le.”

¹⁷ Ɛ ƙɛw ƙefew kekiɛ le, ɛ Jisos mum ƙɛw no fewci ê bonyii gayte le, “Ben ekumɛn mvuntelem mvunɛn, njefo bvunfon bvù fowe nu wase nceencee.”

Ɛ Jisos tee bonyii bonɛw le bó enù boom bew bo ñgoo le
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 E Jisos ke ne no lenne mbew Mamase yi Galilee le, yen bonyii bomew e bofeε, ε ε nu wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu Semon wvù bó to teje le Bita, bô waa bwee wvù Andulu, ε bó laanke kensan ê mamase le, no nkien wvubo to nu byé yi kooléen. 19 E Jisos gay ê bó le, “Ben ebii me le é me enge é ben ekoole wase ε ε nu bonyii.” 20 Kan mwaan ε bó mum cine binsan bibole no bii wvù le. 21 E Jisos ke dioo ne fô gence, bvuu yen bonyii bomew e bofeε ε ε nu ten wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu jem bô waa bwee wvù Jon bô to nu boom bo Sebεdee le, ε bó nu ê kekon e bô bo icee bó wvù Sebεdee tumci binsan. E wvù tee ten bó. 22 Kan mwaan ε bó mum cine kekon e bô icee bó le no bii wvù le.

E Jisos no yeyi bonyii bvuu fele bo bincem e
(Luk 6:17-19)

23 E Jisos ke ne mum no ghane ê keba kè Galilee le kecii yeyi bonyii yéw bunle yibole bvuu fewci saaka wvù jee wvu ekumε bvunfon bvú Nyo' le. Wvù to fele ten kencem kecii noo ntum tfuu yi bonyii le. 24 Nonen, ε saaka wvu ekumε wvù saanken gen won wvù Silia le tfuu. E bonyii mum no too bô bonyii bocii bô to cemkene noo bô to nu yi monlum e fô wvù le, kenεε ε nu bô boncendaa bo dεwle le njiηsene bô bó, kenεε bô gbwee ken gbwe, kenεε bô nu ε kpwe keba kemwaan. E bó too dvú nonen ε wvù fele bó bocii. 25 Naa feε fô wvù to gene nu ε bibombom bi bonyii le bi baay no shfumte ke ê wvù ejim. Bonyii ban to nen'yi ê keba ke won e kè Galilee le, ε bomew nen'yi ê Bilaante bi Yuufe le, bomew Jelusalem noo bontεw bo Judea le bomew e. E bomew nen'yi Joo Joodan kewvu keki.

5

Njon wvù ε nu wvu baay
(Luk 6:20-23)

1 E Jisos ke dioo yen kebombom ke bonyii le nonen, mum ne ben gen shii yi kum e, ε boom bew bo ηgoo le baance to mbew ye le. 2 E wvù mum kew no yeyi bó gayte le,
3 “Njon wvu baay nu fô bonyii bô kee le bó fuute yi mwεem mvu ê keyoy e, njefo bvunfon bvú fowe nu bvubole.
4 Njon wvu baay nu fô bonyii bô beele le, njefo Nyo' nu ke ecimse bó.
5 Njon wvu baay nu fô bonyii bô joo bikuu bibole fokuse, njefo bó nu ke eyow ekole ke nshε le.
6 Njon wvu baay nu fô bonyii bô jen yuu bó ε kendon yumte bó ekumε nce wvu teyete y, njefo Nyo' nu ke ege é bó effuu.
7 Njon wvu baay nu fô bonyii bô camte shen fô bomew e, njefo Nyo' nu ke ecam ten shen fô bó le.
8 Njon wvu baay nu fô bonyii bô yuule ê mvuntelem e, njefo bó nu ke eyen Nyo' le.
9 Njon wvu baay nu fô bonyii bô too bó nyεkeey e, njefo Nyo' nu ke etenje bó le boom bew.

¹⁰ Njonɔ wvu baay nu fô bonyii bô bonyii bone bikaa ê bó εjim nje bó cee nce wvu teyey, njefo bvunfon bvu fowe nu bvubole.

¹¹ Njonɔ wvu baay nu wene, seke bonyii nan'yi ben, bone bikaa ê ben εjim, jemyi kfoo mwεem mvù befe mvunciim ê ben yî εcici le nje ben nu bonyii bem. ¹² Fí ke dioo kooyi nonen e ben no yuukè njonɔ lanlanè, njefo mmawce wene wvù kuuke nu wonɔ wvu we le. Ben ekeè le è nu ke nonen no bonyii to bone bikaa εjim jo bonyii bo ntum Nyo' le bò to yawεε to fwe ê ben e.

*Ben nu nkaww bô n'yuw wvu yî wonɔ wvun e
(Mak 9:50; Luk 14:34, 35)*

¹³ ε nu ben nkaww yi yî nshε yin e. Geenεn é nkaww ne lo ε cife, é bó ebvuu ege neε dvù é yí se ebvuu ekase eyeke? Ke è nulo é bó ebvuu ege fiεε fi jee dvù efey le bó elanɔ lo é bonyii efele leenci bô bikaa ke. ¹⁴ ε nu ten ben n'yuw wvu yî wonɔ wvun e. Ke kelaante kè bó bom yî kum e ké no nyiime ke. ¹⁵ Ke wee ké tfuuke ten ken'yeese bvuu jo nkkaa kfuke dvù ke. Wvù ké tome ε è nu yî fiεε fi bó tomyi ken'yeese yî dvù le, ε kí mum no yeese wee tfuu wvù nu yew. ¹⁶ ε nu ke lanlanɔ no n'yuw wene kenke keebaa ê bonyii εjise, wvu le bó eyene lemme dinen di jee le emum enyaa mbense ê icee wene wvù nu fowe.

N'yeeyi ekume bonci bo Muses e

¹⁷ Fo ben ekpwaakè le me nto keenfiwse mwεem mvù nu ê Nwa' bonci bo Muses e noo mvù nu ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le ke. Me nto keenge é mvù ekocən lo. Ke me nto keenfiwse lo ke. ¹⁸ ε me ensee ê ben keceey le ε gen ε buy naa no εbulε bô nshε nu ke eka, nu ε ke fijise fi nwa' le ê Nwa' bonci le naa é fi cim doose neε, nu ke eyuu efey kuse se fiεε fidvu ε kocen no fi dunji ke. ¹⁹ Fí ε mum ε no nu le é è nu naa yeε wvù jine nci mvu ê bonci ban e, é wvuwe nci cim doose naa neε, ε no yeeyi bonyii le bó ejinè ten nonen, tu mweten nu ke enu lo wee wvu caan ente jo bvunfon bvu fowe. Geenεn é wee geele bonci ban, bvuu yeeyi ten bonyii le bó egeelè, tu mweten nu ke enu lo wee wvu baay ente jo bvunfon bvu fowe. ²⁰ Nonen me ε no nsenε ê ben le, é gee dinen di teyey baa fele di bonyii bò dunji bonci bo Nyo' le noo di Bofalasi le, ben saa ke eyuu eley bvunfon bvu fowe le ke.

N'yeeyi ekume shém yî ton'yeen

²¹ Ben nu ε yuw wase le bó to nu ε gay ê bonyii bo fwele le, 'Fo wo eyu wee ke. ε wee yu lo wee, tu wvù kenke nsaw.' ²² Geenεn me ε no ngayte ê ben le wee tfuu wvù ton'yi shém bô waa bwee, nu ε wvù kenke ten nsaw. Wee é nan waa bwee, é wvù no keè le wvù nu ke eleem fwe dvu bonyii bò saake bonsaw. Wee é tee waa bwee le, 'keyun' é wvù no keè le wvù nu ke eley nguy wvu baay e. ²³ Fí ε mum ε no nu le, é wo leeme keenya nnya yo fô ketanɔ ke ncese le, ε kume le waa bwoo kenke wo fô shem, ²⁴ é wo cinε nnya yo le mbew ketanɔ ke ncese le, gen ε ben ε wvù yaw manε mwεem, ε wo se kase to nya nnya yo. ²⁵ ε wee jo wo ε no gene dvù yew nsaw e, é wo mom ε ben ε wvù yanɔsen seyse tu wee bô nsan ε è beε ê je, fo wvù ke egen efese wo can wee wvù saake bonsaw e, é

wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ²⁶ É me ensee é wo kecéey le ke wo nu ke ebuy dvú se wo e mèse e law finyinyi ficii fi bó shieele ke.

N'yeyi ekumε kenjan

²⁷ Ben nu e yuw wase le bó to nu e gay le, 'Fo wo ejan kpwee wee ke.' ²⁸ Geenen me e no ngayte é ben le, wee tfuu wvú taale kpwoon kenke shiee we, nu e wvú e jan ke wase wvú é fitele le. ²⁹ É jise diuw di eceey gee e wo gee kebefe, é wo min jise didvu lan. Fí jee le wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, efey fo bó ke elan ye yo yicii nguy wvu baay e. ³⁰ Kebo kuw ke eceey é no gee ten e wo gee kebefe, é wo sum kebo kedvu lan. Fí jee le wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, efey fo ye yo yicii egen nguy wvu baay e.

*N'yeyi ekumε keekun kpwoon
(Mak 10:11, 12; Luk 16:18)*

³¹ Bó to nu e gay ten le 'É wee kun lo kpwee, é wvú san njwa' nya é kpwoon wvudvu wvú dunji le ke wvú bεε kpwee wen ke.' ³² Geenen me no ngayte é ben le, é wee kun lo kpwee, e é baa nu le kpwoon wvudvu nu e ge nsake, tu wvú nu e ge le wvú egen etu kpwoon nsake. Wee é jo kpwoon wvú buy é diemsen yew e gee yew dvu wvú, tu wvú nu e jo kpwee wee.

N'yeyi ekumε keejeme fiε ekan

³³ Ben nu e yuw wase ten no bó to gaye é bonyii bo fwele le, 'Fo wo ejeme fiε ekan se wo nu ke ege fi ke. Wo kenke keege fiε fi wo nu e jeme e kan le wo nu ege fô Tata le.' ³⁴ Geenen me e no ngayte é ben le, fo wee dioo e jeme fiε kan naa lo ke. Fo wvú ekan é diee di fowe le ke, njefo fowe nu kawla Nyo'. ³⁵ Fo wvú ekan nshε ke, njefo nshε nu kedvuushε ke bikaa bi Nyo' le. Fo wvú ekan Jelusalεm ke, njefo Jelusalεm nu kelaante ke Nfon wvu baay e. ³⁶ Fo wvú cim ekan naa ekole kew ke, njefo ke wvú nulo ege é yvuw miaan etu dibvuu kεnε eyiile ke. ³⁷ É wee benje fiε le "Éε," é fi kocen nonen. Wvú é tun le, "Aay," é fi kocen nonen. É wvú bvuu bise lo fiε fó, tu fifiε nε wase fô Satan wvú wee kebefe le.

*N'yeyi ekumε keefuse εnvuke
(Luk 6:29, 30)*

³⁸ Ben nu e yuw wase ten le bó to nu e gay le, 'É wee bvuse jise di wee le, é bó bvuse ten diew. Wee é baa ege ke wee le, é bó baa ten kew.' ³⁹ Geenen me e no ngayte é ben le, fo wee etεncinè fiε bó wee wvú befe ke. É wee sun lo kediew kuw ke eceey, é wo banke ke enkonko e wvú mèse. ⁴⁰ Wee é shomse wo le wen efi kekum kuw ke ente, é wo mèse nya naa noo ke ekfun fó. ⁴¹ Wee é kan wo le wo elen egen may mwaan, é wo len buy naa bomay bofεε ben e wvú. ⁴² Wee é no leke fiε é wo, é wo nya. Wee é no foole fiε é wo, fo wo etun keenya ke.

*N'yeyi ekumε no wee egeè bó wee we bvuban
(Luk 6:27, 28, 32-36)*

⁴³ Ben nu e yuw wase le bó to nu e gay le, 'É koonkè waa bwoo banè wee wo bvuban.' ⁴⁴ Geenen me e no ngayte é ben le, ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, ebunleè fô bò bone bikaa é ben ejim e. ⁴⁵ Nonen, é ben emum enu

5:26 18:34 5:27 Ksm 20:14 5:28 Job 31:1; 2Bi 2:14 5:29 18:8-9; Mak 9:43-47 5:31 Dito
24:1; Mat 19:7, 9; Mak 10:3-4 5:32 19:9; Mak 10:11-12; 1Kol 7:10-11 5:33 23:16-22; Jem 5:12
5:33 Lew 19:12; Ktj 30:2 5:34 Yesa 66:1; Lem 7:49 5:35 Mben 48:2 5:37 2Kol 1:17-19
5:38 Ksm 21:24 5:39 Lum 12:17 5:40 1Kol 6:7; Ibu 10:34 5:43 Lew 19:18; Mat 22:39; Mak
12:31; Luk 10:27 5:44 Ksm 23:4-5; Lum 12:20; 1Bi 2:20-23; Luk 6:28; 23:34; Lem 7:60; Lum 12:14;
1Kol 4:12; 1Bi 3:9 5:45 Efe 5:1

boom bo Icee wene wvù nu fowe le. E nu wvù wvù ké no gee e diuu sane fô bonyii bò befe le noo bò jee le. Wvù ké no gee ten e jan too fô bonyii bò gee mwεεm teytey, noo fô bò yaa gee ke mwεεm teytey e. ⁴⁶ Ben kpwaake le é ben koonke ke e è nu bonyii bò koonke ben, é sεw wvudvu enu la fô ben e? Ke naa bonyii bò fii shile gee ke ten nonen e? * ⁴⁷ E ben fen gayte ke e è nu boom bo bwee wene le, tu fiεε fi ben gee fi bonyii bomew yaa gee ke nu la? Ke bonyii bò yaa kee ke Nyo' ké no gee ke lenlen e? ⁴⁸ Fí e mum e no nu le ben kenke keejèe gene mεεse no Icee wene wvù nu fowe jee gene mεεse.”

6

N'yεεyi ekume nnya

¹ “Ben eyènè fo ben dioo gee mwεεm mvù jee, no gee fwe dvu bonyii wvu le bó eyènè ke. E ben gee nonen, é icee wene wvù nu fowe saa ke emawce ben ke. ² Nonen, seke wo nyaa fiεε é wee wvù fuute, fo wo emum etoonke soñ diεwe no bonyii bo kensaa ye le ké no gee yéw bunle le noo jé le, wvu le bonyii ebenseè bó ke. E me ensee é ben keceey le bó nu e kenke wase mmawce wvubo. ³ Geen, seke wo nyaa fiεε é wee wvù fuute, fo wo ege é kebo kuw ke enkonko ekiεε fiεε fi ke eceey gee ke. ⁴ Nonen é nnya yo enù é nnyile le, é Ico wvù ké no yene mwεεm mvù bó gee é nnyile le ke emawce wo.

N'yεεyi ekume bunle (Luk 11:2-4)

⁵ Seke ben bunlee, fo ben egeé diεwe no bonyii bo kensaa ye le ké no gee ke. Bó ké no koonke keeleemene yéw bunle le, noo ntasen jé le se bunlee, wvu le bonyii eyènè bó le. E me ensee é ben keceey le bó nu e kenke wase mmawce wvubo. ⁶ Geen seke wo nu keebunle, e wo ley gen yew ente, faa kembu se no bunlee é Ico wvù nu é nnyile le. E Ico wvù ké no yene mwεεm mvù bó gee é kenyle le ke emawce wo. ⁷ Ben dioo bunlee, fo ben eshe elamté diεwe no bonyii bó maa Nyo' ké no gee ke. Bó ké no gee nonen kpwaake le bó nu eyuw bunle yibo nje díεw yì bó jemyi nteen. ⁸ Fo ben enù ke diεwe bó le ke. Ben ekeè le Icee wene ké no kee wase fiεε fi ben shieele e ben se ké no biite. ⁹ E neε no è nulo é ben ebunleè nen:

‘Icee wese wvù nu fowe,
gee é bonyii ewvumtè diee diuw,

¹⁰ ege é bvunfon bwuw eto,
ege é fiεε fi wo shieele enù fokuse fen no fi nu fowe.

¹¹ Nya bese bò mwεεm mvudien mvu εben.

¹² Leεshe bibefe bisese,
no bese leεshi bibefe bì bonyii bomew gee fô bese le.

¹³ Fo wo ecine é bese eley mmom yì eghaw bese le ke.

Fi bese can wee kebefe le.’ * [Bvunfon nu bwuw, e mvungay nu mwuw, e bvukuke nu bwuw sekeci se nka. Fí enù nonen.]

* **5:46** Bonyii bò fii shile nu e bonyii to yene le è nu bonyii bò befe. **5:48** Lew 19:2 **6:1** 23:5 **6:8** 6:32; Luk 12:30 **6:9** Esek 36:23 **6:10** 4:17; 7:21; 12:50; 18:14; 21:31; 26:39-42; Mak 3:35; 14:36; Luk 22:42; Jon 4:34; 6:38-40; Lem 21:14 **6:11** 6:24-34 **6:12** 6:15 **6:13** 10:16-25; 24:3-28; Jem 1:12-15; Jon 17:15; 2Tes 3:3; 2Tim 4:18 * **6:13** Boŋwa' bomew kenke fen le, “Bvuse bese é kebefe ente.”

¹⁴ Ben ekeè le é ben læshi bibefe bì bonyii bomew gee fò ben e, é Icee wene wvù nu fowe elæshi tèn binen. ¹⁵ Geenèn, é ben nu se ben læshi bibefe bì bonyii bomew gee fò ben e, é Icee wene wvù nu fowe saa elæshi tèn binen ke.

N'yeyi ekume mbam mwëem mvudien

¹⁶ Seke ben bamte mwëem mvudien, fo ben etaalè nèn yvulaa diwwe no bonyii bo kendunçe ye le ké no gee ke. Bó ké kumen monshim mobole sekekie, wvu le bonyii eyenè le bowen bamte mwëem mvudien. É me ensee é ben keceey le bó nu é kenke wase mmawce wvubo. ¹⁷ Geenèn, seke wo bamte mwëem mvudien, é wo yefe ekole kuw, cuke bvushiw bwuw, ¹⁸ wvu le fo eyenè bonyii le wo bamte mwëem mvudien ke, é eyene Ico wvù nu é nnyile le. É Ico wvù ké no yene mwëem mvù bonyii gee é kenyile le ke emawce wo.

N'yeyi ekume ntfu
(Luk 12:33, 34)

¹⁹ Fo ben egëe ntfu wene fokuse fèn fò è nulo é shéw ekan, é è nulo tèn é wvù eduwse, é bocooñ nulo engoy eley ecoñ ke. ²⁰ Ben egëe ntfu wene é è nu wonj wvù we le, fò è yaa nulo é shéw ekan ke, é è yaa nulo tèn é wvù eduwse ke, é bocooñ yaa nulo tèn engoy eley ecoñ ke. ²¹ Ben ekeè le fò wee gëke kpaw we nu ke fó fò fitele fiew nu enu.

Ken'yese ke ye wee le
(Luk 11:34-36)

²² Jise di wee le nu ken'yese ke ye ye le. Nonèn, é jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu é yí é yinşen bó n'yu. ²³ Geenèn, é jise diuw jiime lo, é ye yo yicii enu é yí é yinşen bó kejiwe. É n'yu wee ne é tu kejiwe, é kejiwe kedvu ebemte wase neé?

Nyo' taale fò bonyii bew e
(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ Ke wee nulo elemte bocce ekole le bofëe ke. É wvù lemte nonèn, é wvù ebane wvumvu, kooñke wvumvu, kenëe eyuuke wvumvu le ntay, joo wvumvu ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigwe e ke.

²⁵ Nonèn, me é no ngayte é ben le fo ben eyanyañè ekume nshii wene le laa ben nu ke edie la, kenëe ewu la, kenëe ekume ye yene laa ben nu ke ejise la le. Ke keyoy ke wee le fele mwëem mvudien, é ye wee fele tèn ndvù le? ²⁶ Ben etaa eyen no mvunyiim mvù bile we nu. Ke mvù ké no jewyi, kenëe gbweci ngu baanci gëele é bigone le ke. Geenèn, Icee wene wvù nu fowe nyanyi ke mvù. Ke ben fele mvunyiim e? ²⁷ É nu yeé é ben entelëñ wvù yanyañe, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yí nshii we le? ²⁸ Ben yanyañe ekume ndvù nje la? Ben ke etaa eyen no fow kuu ñkpwaante nu. Ke fow ké no lemte kenëe shile ndvù ke. ²⁹ Geenèn, é me ensee é ben le ke naa Nfon Saamun bó bvukuke bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu é wvù é buy fò fow mvu le ke. ³⁰ É Nyo' suute egay yo ñkpwaante nèn, egay yò kuu ében, buy ntfuu é bó é fwëe wase fotañ, tu ké è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le! ³¹ Nonèn, fo ben eyanyañè duu le laa ben nu ke edie la, ewu la, kenëe ejise la ye le le. ³² Mwëem mvun mvunciim nu mvù bonyii bò yaa kee ke Nyo' ké no leese bvufee yí dvù le. Ben nu finen é Icee wene wvù nu fowe kee

le ben shieele mwεem mvun mvunciim. ³³ Ben eyaw elese bvufee bvunen ε è nu yì bvunfon bvū Nyo' le noo yì fiεε fi leŋ fi wvú gomte le, é wvú emum enyaa ten mwεem mvun mvunciim é ben. ³⁴ Fí ε mum ε no nu le, fo ben eyanyanè ekumε ntfuu kε. Bó nu ebuy eyanyanè yì fiεε fi ntfuu le, ε è nu ntfuu. Ngew wvu yì diuu le ekocen kε yì diuu didvu diε le.”

7

*Fo wee elomtè gee di wee mvu le kε
(Luk 6:37-38, 41-42)*

¹ “Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e kε, nonen é Nyo' saa ke elom ten dinen kε. ² Ben ekeè le je yì ben lomte gee di wee mvu le jó, nu kε yì Nyo' nu ke elom ten dinen jó. Fiεε fi wee feeke fiεε jó se nyaa é wee, nu kε fí fi Nyo' nu ke efew jó se nya é mweten. ³ E nu nje la wvú wo ké no taale ε è nu sheshe yì nu é waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu é diuw jise le kε? ⁴ E nulo é wo eghan nεε se no gayte é waa bwoo le, ‘Kε leem é me embvuse sheshe é wo jise,’ geenen ε kekew nu é diuw jise le? ⁵ Wo nu wee kenduŋce ye! Yawε ebvuse kekew kè nu é diuw jise le se looce eyen sheshe yì nu é jise di waa bwoo le, emum ebvuse.

⁶ Fo ben ejo fiεε fi Nyo' le enya é bwé kε. E ben ge nonen, é yì ebanke ye elumyε lo ben. Fo ben ejo ten ejise ε ban eyene enya é bonkunyam kε. E ben ge nonen, é bó efoy kε lo bó bikaa.

*Ben ebiitè, gomtè, kumci
(Luk 11:9-13)*

⁷ Ben ebiitè, é Nyo' ke enya é ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuŋ, é Nyo' ke eyene é ben. ⁸ Ben ekeè le wee tfuu wvú biite, nu ke ekenkε, ε wee tfuu wvú gomte, nu ke eyen, ε wvú kumci kembuŋ nu ε bó nu ke eyene é wvú.

⁹ E nu yεε é ben enteleŋ wvú waa we bife bvulεm, é wvú enya ε è nu tε é wvú?

¹⁰ Kenεε wvú bife bye, é wvú enya ε è nu yo é wvú? ¹¹ E ben fen bò è nu bonyii bò befe kee keenya mwεem mvú jee é boom bonen, tu kε Icee wene wvú nu fowe nulo enya mwεem mvú jee é bonyii bò biite é wvú efey naa lo nonen e?

¹² Fí ε mum ε no nu le, naa la fi ben shieele le bonyii egeè fò ben e, enù fí fi ben egeè ten fò bó le, njefo fifin nu naa fiεε ficii fi N'wa' bonci bo Muses e noo Bon'wa' bo bonyii bo ntum Nyo' le yeeyi.

*Diuw ketaan wvu fiasaa noo wvu gbwuuu
(Luk 13:24)*

¹³ Ben eley é ketaan e ε è nu fò diuw wvu fiasaa le, njefo diuw wvú nu gbwuuu nu wvu cekey keeley fò, ε wvuwe nu wvú gene fò bó nu ke elese lo bonyii, ε bonyii leyte fò wvuwe le nteen. ¹⁴ Ben ekeè le diuw ketaan wvu fiasaa, bò je yì temyi nu yì gene fò nshii wvú mey lo le. E bonyii bò yene yì le nu caan.

*No è nulo é wee ekiε bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiaye
(Luk 6:43, 44)*

¹⁵ Ben eyenè ekumε bonyii bò mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le. Bó too fò ben e yen'yi ye le le è nu njé, geenen ε ente nu bokuula bò nulo eyese

lo njée. ¹⁶ Ben nu ke ekiεε bó ε è nu yí gee dibole ke lenlen no bó ké kíεε kete yí mvuntam mvù yumte yí dvù le. Ε nulo é bó ekoy yon yí bisafe le, keεε ekoy fimbi yí εwantε le? * ¹⁷ Fí nu le kete kè jee kecií ké no yumte mvuntam mvù jee, ε kete kè befe yumte mvuntam mvù befe. ¹⁸ Kε kete kè jee nulo eyum mvuntam mvù befe ke. Ε ke è nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ¹⁹ Kete kecií kè yaa yumte mvuntam mvù jee nu ε bó ké gbwo ton lo. ²⁰ Nonen, ben nu ke ekiεε bonyii bo mbiay e bodvu e ε è nu yí gee dibole.

(Luk 13:25-27)

²¹ Kε è nu wee tfuu wvù tenje me le, ‘Tata, Tata’, wvù nu ke eley bvunfon bvù fowe le ke. Ε nu ke eley ke wee wvù gee fiεε fi Icεm wvù nu fowe shieele. ²² Ε nu ke enu εbvubwε bvù nsaw wvu fokemεse le, é bonyii nteen ebiite é me le, ‘Tata, Tata, bese se teete ke bontum bo Nyo’ le yí mvunγay mvu diee diuw e, bvuuε bonceadaa bo dεwle le yí bonyii le yí mvunγay mvu diee diuw e, bvuu gee binγhaw bi mwεεm e yí mvunγay mvu diee diuw e?’ ²³ Ε me emum enγay lo é bó le, ‘Kε me ηke nu ε ηkiεε wa lo ben ke. Ben enε lo é me εjise bonyii bò buwyi mwεεm.’

Wee kembom wvù keηke bvufee bó wvù nu keyuy

(Luk 6:47-49)

²⁴ Nonen, wee tfuu wvù yuuke njeme wεm wvun, gee no wvù gayte nu diεwε wee bvufee wvù to bomεε yew ye yí kεmbaan e. ²⁵ Ε jan ke gbwe, ε jóo yiηsen buy, ε fwefwe fey ci yew yidvu, geenεn ε yí fanε yaa ekeεε ke, njεfo wvù to nu ε lese kenffuy kedvu yí kεmbaan e. ²⁶ Geenεn, ε wee wvù yuuke njeme wεm wvun yaa gee no wvù gayte, nu ke diεwε keyuy ke wee le wvù to bomεε ye yew ε è nu yí monshεεm e. ²⁷ Ε jan ke gbwe, ε jóo yiηsen buy, ε fwefwe fey ci yew yidvu, ε yí keεε, shii fokuse yicií nen wuuu.”

Mvunγay mvu n’yεεyi le mvù Jisos keηke

²⁸ Ε Jisos ke jeme mwεεm mvun mvunciim mεse, ε kebombom ke bonyii le kedvu no keηke lo ηghaw yí n’yεεyi we le, ²⁹ njεfo wvù to yεεyi diεwε wee wvù keηke mvunγay mvu n’yεεyi le. Kε wvù to yεεyi diεwε no bonyii bobole bò dunçi bonci bo Nyo’ le to ké no yεεyi ke.

8

Ε Jisos fe wee ntun wvu baay

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Ε Jisos ke nε yí kum e bow, ε kebombom ke bonyii le ke baay shfum bi wvù le. ² Ε fí kooy le wee mvu wvù to cεmte bò ntun wvu baay, to nu ε nε to tum envuw fwe dvu Jisos gay é wvù le, “Tata, wo nulo efe me é me en’yuule, é wo fen koonke lo.” ³ Ε Jisos mum nεke kebo kum wvù le gay le, “Me ηkoonke lo, bonen le eyuule.” Kan mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum ka yí ye le, ε wvù no yuule. ⁴ Ε Jisos ciise lo é wvù le, “Ε yεnè, fo wo esee é wee ke. Geenεn, gεnε dunçe εkolε kuw é cee ncese, emum enya nnya yí Muses to gayεε le wee keηke keenya keedunçe é bonyii le wen nu ε bonen wase yí ntun wvun e ε no yuule.”

7:16 12:33 **7:16** Jem 3:12 * **7:16** Fen jemyi é díew yi εjeeje le le, “Ε nulo é bó ekoy mvuntam mvu gleb e yí bisafe le, keεε koy mvuntam mvu fig e yí kete ke bíay e?” **7:17** Gal 5:19-23 **7:19** 3:10; Luk 3:9; Jon 15:2, 6 **7:21** 6:10; 7:24-27; 21:28-31; Lum 2:13; Jem 1:22-25; 2:14-26 **7:23** 25:12; 2Tim 2:19 **7:24** 7:21 **7:28** Mak 1:22; Luk 4:32 **7:28** 11:1; 13:53; 19:1; 26:1; Luk 7:1 **8:4** Lew 14:2-32; Mat 12:16; Mak 7:36; Luk 17:14

*Ɛ Jisos fɛ waa lemme ɛkolɛ ke bonyii bo nci le
(Luk 7:1-10)*

⁵ Ɛ Jisos ke nɛ gen ley kelaante kɛ Kafana'um e, ɛ ɛkolɛ ke bonyii bo nci le kemew to yɛn wvú le no kule can ɛ wvú gayte le, ⁶ “Tata, waa wɛm lemme jiime yew ngeyte lo, ɛ wvú ɛ kpwe wase keba kemwaan.” ⁷ Ɛ Jisos gay ɛ wvú le, “Me nu ento enfɛ wvú.” ⁸ Geenɛn, ɛ ɛkolɛ ke bonyii bo nci le kedvu tfuse ɛ Jisos le, “Tata, kɛ me wvun nu ɛ me ɛ nkocɛn wee wvú wo eto ɛ wvú yew kɛ. Jeme kɛ ɛ ɛ nu diɛw ɛ waa wɛm lemme emum ebonɛn. ⁹ Ɛ keɛ le me nu ɛ mvunɔgay mvu wee mvu le ɛkuse, ɛ bonyii bo nci le nu tɛn ɛ me ɛkuse. Ɛ me nkɛ engay ɛ mvu le, ‘Ɛ genɛ,’ ɛ wvú no gene lo, nkɛ engay ɛ mvu le, ‘To,’ ɛ wvú no too lo. Ɛ me nkɛ engay tɛn ɛ nfwa wɛm le, ‘Geɛ nɛn,’ ɛ wvú no gee lo.” ¹⁰ Ɛ Jisos dioo yuw fiɛɛ fi wvú jeme, ɛ diuw yum lo wvú. Ɛ wvú jeme ɛ bonyii bɔ to bii wvú le le, “Ɛ me ensee ɛ ben keɛɛy le, me nkɛ mbaa n'yɛn wase wee le kɛ naa Israɛl ɛ wvú ɛ lese kfuu fin fitele yí yɛm e nɛn kɛ. ¹¹ Ɛ me ensee ɛ ben le bonyii nteen nu ke enɛ biba bicii ɛ kɛw jò diuu sane ɛ gen ɛ buy jò dí seeyi, eto eshii ediekene bɔ bo Abɛl'am noo Aysik noo Yakow won Nyo' wvu we le, ¹² geenɛn, ɛ boom bɔ won wvudvu nu wvubo nu ɛ bɔ ɛ lan ɛ ɛjiwe le ɛkfuɔ fɔ bonyii nu ke ebeele ngeci bigew.” ¹³ No Jisos jeme nonɛn mum gay ɛ ɛkolɛ ke bonyii bo nci le kɛ le, “Ɛ genɛ le, fi ege ye fɔ wo le no wo nu ɛ lese fitele yí yɛm e.” Ɛ waa lemme ɛkolɛ ke bonyii bo nci le wvudvu mum bonɛn lo kɛ sekedvu.

*Ɛ Jisos fɛ bonyii bo bincɛm e nteen
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Ɛ Jisos ke nɛ gen ley yew dvu Bitɛ, yɛn ɛ mwɛse Bitɛ jiime cɛmte bɔ ken'ya'. ¹⁵ Ɛ Jisos kum kebo kew e, ɛ ken'ya' kedvu mum cinɛ wvú le, ɛ wvú mum ja we taa fiɛɛ ɛ Jisos die. ¹⁶ Ɛ ɛ ke no nu ɛkɛɛguu, ɛ bonyii no too bɔ bonyii nteen bɔ boncɛndaa bɔ dɛwle le to njɔnsɛnɛ bɔ bɔ. Ɛ Jisos no bvuuse biyoy bidvu ɛ ɛ nu kɛ bɔ diɛw maan. Ɛ wvú bvuu no fele tɛn bonyii bocii bɔ to cɛnkɛnɛ. ¹⁷ Fifin to kooy keege ɛ fi ɛkocɛn no wee ntum Nyo' wvú Yɛsaya to jemyeɛ wase le, “Wvú nu ɛ jo wase bontun bosɛsɛ, ɛ tuu bincɛm bisɛsɛ.”

*Bonɔɔw bo wee wvú bii Jisos e
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Ɛ Jisos ke dioo yɛn ɛ kebombom ke bonyii le ke baay ɛ tase wase mbew ye le, ɛ wvú gay ɛ boom bew bo nɔoo le le, “Beene elente mamase egeɛn kewvu keki.” ¹⁹ Ɛ wee mvu wvú to duɔci bonci bo Nyo' le mum bencɛ gay ɛ Jisos le, “Wee n'yɛɛyi, me nu embii wo le naa fɛɛ fɔ wo gene.” ²⁰ Ɛ Jisos tfuse ɛ wvú le, “Nyám yi nkɔpwaante kenke bibuw bibole, ɛ mvunyiim mvú bile we kenke yéw yibo, geenɛn kɛ wee wvú dieɛ nu Waawee kenke naa lo fɔ wvú ejike ɛkolɛ kew kɛ.” ²¹ Ɛ wee we nɔoo mvu gay ɛ wvú le, “Tata, yawɛ cinɛ ɛ me enɔen endwey icɛm nɛɛ no mbii.” ²² Geenɛn ɛ Jisos tfuse ɛ wvú le, “Ɛ bii me le, cinɛ ɛ bonyii bɔ no le bɔ nu ɛ kpweken wase edweyte bonyii bobole bɔ kpwekɛnɛ.”

*Ɛ Jisos wam nffum
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Ɛ Jisos ke gen ley ɛ kekonɔ e, ɛ boom bew bo nɔoo le bi tɛn wvú le jò. ²⁴ Ɛ fi kooy le nffum mvu wvu baay to nu ɛ nɛ sɛsɛ kɛw ɛ mamase yidvu le no

bvuyte joo ε yí bene, gomte keeyin^{sen} ê kekon e. Ε è to nu ε Jisos leete lo fiew. ²⁵ Ε boom bew bo ηgoο le γεν no kamsee wvú gayte le, “Tata, ficε, beene nu ekpweken.” ²⁶ Ε wvú kamse gay ê bó le, “O oo bonyii bo mbee wvú doose le. Ben fane la?” No wvú gay nonen mum ja we wam nffum wvudvu noo joo yi baay, ε mvú lu, ε mondvuum cife nen ndvumm. ²⁷ Ε diuw yum bonyii bodvu nen kaww. Ε bó ghay le, “Kfuu wvuuvun wee nu wvu nεε wvú naa nffum noo joo yuuke wvú le?”

Ε Jisos bvuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii bofεε le
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Ε Jisos ke lente buy kewvu keki ê keba ke bonyii bo Gadala le. * Ε bó bonyii bofεε tasen ε bouceendaa bo dεwle le nu yí bó le. Bonyii bodvu to buy ê ditfum di bó dweyte bonyii jó le, ε bó to ké no cεwkene baay, ε wee yaa nulo efey lo je jó ke. ²⁹ Ε fi kooy le bó to nu ε kew no wamte foweεwe biite le, “Waa Nyo', wo fii la ê bese? Wo to fen keenya ηγεw ê bese se kefew ε kpwen e?” ³⁰ Ε to nu ε ηgoο bonkunyam bomew diekene kelej kedvu le ε bó duule lo. ³¹ Ε bonceendaa bo dεwle le bodvu mum lekε Jisos le, “Kee wo, é wo bvuse lo bese, é wo ciinse bese yí bonkunyam boba le.” ³² Ε Jisos mum gay ê bó le, “Ben egen lo.” Ε bó mum buy, γεν ley yí bonkunyam bodvu le. Ε fi kooy le ηgoο bonkunyam yidvu yicii to nu ε sen bow ê ηkon e, shii ê mamase yidvu le kpweken jó. ³³ Ε bonyii bó to cεyte bonkunyam bodvu fεε lo, γεν εlaante, see ficεe ficii naa noo fi kooyεε bó bonyii bó bonceendaa bo dεwle le to nu yí bó le. ³⁴ Ε fi kooy le kelaante kedvu kecii to nu ε buy lo keeto yen Jisos e. No bó toε yen wvú le, lekε le wvú ene gbwen bowene.

9

Ε Jisos fε wee ε wvú ε kpwe wase keba kemwaan
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Ε Jisos ley ê kekon e, kase lente γεν ê kelaante kew e. ² Ε fi kooy le bonyii bomew to nu ε to bó wee mvu fô wvú le ε wvú ε kpwe wase keba kemwaan, ε bó ε tuu ê fikεey e. Ε Jisos yen no bonyii bodvu nu ε lese fitele yí ye le, ε wvú gay ê wee wvú to kpweε keba kemwaan we le, “Nsaa yem, jicε fitele le. Me nu ε nλεεshε wase bibefe biuw.” ³ Ε fi kooy le bonyii bomew bó to dunji bonci bo Nyo' le to nu ε kew no wvukene εbonεbon gayte le, “Wee wvun joo bvudvuu bvú Nyo' le.” ⁴ Ε Jisos kieε ficε fi bó kpawaci, bife ê bó le, “Ben keηke ηkpawace wvú bende ê mvuntelem mvunen e nen nje la? ⁵ Ficεε fi nu cekey keegay nu fi la? Keegay ê wee wvun le me nu ε nλεεshε wase bibefe biew, nuu le wvú eja we elene le? ⁶ Geenεn, me nu ηnge é ben ekiεε le wee wvú diee nu Waawee keηke mvunjay fokuse fen keeleεshε bibefe.” No wvú gay nonen mum gay ê wee wvú to kpweε keba kemwaan we le, “Ja we, ejo fikεey fiuw egene fô yew e.” ⁷ Ε wvú mum ja we no gene fô yew e. ⁸ Ε kebombom ke bonyii le yen ficε fi kooyεε le, ε nfan koo bó, ε bó no tumte monkum mo Nyo' wvú nu ε nya kfuu mvumvun mvunjay ê wee wvu wum.

Ε Jisos tee Matio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ E Jisos ke ne fô dioo lenne gene yen wee mvu le e bó tenje le Matio, e è nu wee wvù to fii shile, e wvù e shii fô bvudvuu bwew bvu lemme le. E Jisos gay ê wvù le, “E bìi me le.” E wvù mum ne we no bìi wvù le.

¹⁰ E Jisos ke gen shii dioo diekene yew dvu Matio, e fí kooy le bonyii bomew nteen bò to fii shile, noo bonyii bò befe bomew ten to nu e to shii no diekene bò bo Jisos noo boom bew bo ngoo le. ¹¹ E Bofalasii dioo yen no bò bó diekene nonen mum bife ê boom bew bo ngoo le le, “E nu nje la wvù wee wene n'yeyi diekene bò bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew?” ¹² E Jisos yuw no bó bife, gay ê bó le, “Ke bonyii bò temyi ké no gomte wee efuwe ke. E ké no gomte bò cemkene. ¹³ Ben egen ekpwawce, eyen laa kenya ke fice fí bó sañ fin e Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtè e è nu shen fô bonyii le, ke me nshieele le bó egeè boncese fô me le ke’, nu le la le? Ben ekèè le ke me nto keentee bonyii bò nu teyete ke. Me nto keentee e è nu bò befe.”

*E bonyii bife ekume keebamte mwεem mvudien
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ E boom bo ngoo le bo Jon Nleseejoo le ke ne to bife ê Jisos le, “E nu nje la wvù bee Bofalasii ké no hamte mwεem mvudien, e boom buw bo ngoo le yaa bamte ke?” ¹⁵ E Jisos tfuse ê bó le, “Ben kpwaake le è nulo é bó ebe bonyii bò bvujen, é bó egen enu yii yii e cee bvujen nu bò bó? Geen, diuu too lo di bó nu ke efi cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekwe ebamte mwεem mvudien. ¹⁶ Ke wee nulo ejo njaw ndvu yi fie, etumce ndvu yi yvum dvú ke. E wvú ge lo nonen, é njaw ndvu yidvu emese esaa ndvu yi yvum yidvu, é kebuw kè nu fô emese ekuw efey lo no kí be shee nu. ¹⁷ E ke wee nulo ten ejo mbvuum mo monfem ege è gham mbvuum wvù bó kene bò jew nyam e, * e wvù e yvumen wase ke. E wvù ge lo nonen, é mbvuum mo monfem modvu ke ekoo, é gham wvudvu ebvuy e etawse lo, é mbvuum modvu emum egen kuse. Fi len nu le bó kenke keege mbvuum mo monfem e è nu è gham wvu fwe le. Nonen, é mbvuum bò gham emum enù.”

*E kpwoon mvu kum Jisos e bonen, e Jisos yemmke waa wee wvu baay
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Ke no Jisos to bee jemyi ê bó nonen, e fí kooy le wee wvu baay mvu to nu e to ley tum envuw ê wvù ejise leke le, “Waa wem wvù kpwoon nu e kpwe ke keseen nen, geen, to ekum wvù le bò kebo kuw é wvù ekase etu dvú.” ¹⁹ E Jisos mum ne we e bó wvù no gene, e boom bew bo ngoo le bìi ten wvù le.

²⁰ E fí kooy le kpwoon mvu wvù to nu e cem wase bò kencem ke bokene le bilim yuufe ncow bifese to nu e to è Jisos ejim kum ngem ndvu ye le. ²¹ Wvù to kum nonen, e wvù to jeme wase fô fitele fiew e le, “E me encim enkum ke naa e è nu ndvu ye le, tu me e mbonen wase.” ²² No wvù kumee nonen, e Jisos banke ye yen wvù le, gay ê wvù le, “Bwεem, fo wo efanè ke. Fitele fiuw fí wo lese yí yem e nu e ge wase wo e bonen.” Ke sekedvu, e kpwoon wvudvu mum bonen lo.

²³ E Jisos ke gen fese fô yew e fo wee wvu baay we, yen bonyii bò to ké no toonke bondon bo kpwe le noo kebombom ke bonyii le. E fô ffule lo bò kpwe. ²⁴ E Jisos gay ê bó le, “Ben etawse, wan wvudvu baa kpwe ke, wvù leete lo.”

Ɛ bonyii bodvu no kieele lo wvú. ²⁵ Ɛ bó ke dioo bvuse bonyii bodvu Ɛkfun, Ɛ wvú mum ley gen yew, jicƐ wan wvudvu yí kebo le, Ɛ wvú mum ja we. ²⁶ Ɛ saaka wvu ƐkumƐ fiƐƐ fidvu ghan gen Ɛ keba ke won Ɛ kedvu le kecii.

Ɛ Jisos yene ejise binfefe bifƐƐ

²⁷ Ɛ Jisos ke ne fô yew e Ɛ, dioo lenƐ gene, Ɛ binfefe bimew bifƐƐ, Ɛ Ɛ nu bolemƐ no kunjene bii wvú le wamte foweƐwe gayte le, “Waa Nfon Dawe, camƐ shen fô bese le.” ²⁸ Ɛ Jisos ke gen ley yew, Ɛ binfefe bidvu bi wvú le, Ɛ wvú bife Ɛ bó le, “Ben nu Ɛ bee le Ɛ nulo Ɛ me enge fiƐƐ fi ben beele fin e?” Ɛ bó bee le, “ƐƐ Tata.” ²⁹ Ɛ Jisos mum kum ejise Ɛbole gay le, “Bii fitefi fi ben lese yí yem e, fi ege le ye nonƐn fô ben e.” ³⁰ Ɛ ejise Ɛbo mum yene. Ɛ Jisos looce lew lo Ɛ bó gay le, “Ben eyƐnè fo ben emom ege Ɛ wee ekiƐƐ kƐ.” ³¹ GeenƐn, Ɛ bó kaa gen no sanse lo saaka ƐkumƐ lemme di Jisos e Ɛ keba ke won Ɛ kedvu le kecii.

Ɛ Jisos Ɛ kencife

³² No bonyii bodvu to nƐn'yƐƐ wase egƐne, Ɛ fi kooy le bonyii to nu Ɛ ne to bó kencife kemew fô Jisos e Ɛ nceendaa dƐwle nu yí ye le. ³³ Ɛ Jisos dioo bvuse nceendaa dƐwle wvudvu yí wee wvudvu le Ɛ wvú mum kƐw no jemyi. Ɛ kebomƐ ke bonyii le yƐn nonƐn no ghayte gayte le, “KƐ bó ke nu Ɛ yuu wase eyƐn fiƐƐ le diƐwƐ fin e won wvú Israel e kƐ.” ³⁴ GeenƐn, Ɛ Bofalassii gay fibole le, “Wvú bvuse bonceendaa bo dƐwle le ban nƐn Ɛ Ɛ nu bó mvunƐgay mvu nfon bonceendaa bo dƐwle le bodvu.”

Ɔgbwele duule baay, Ɛ bonyii bo ngbwele le nu caan

³⁵ Ɛ Jisos ke ne no ghane Ɛ bilaante le bicii noo Ɛ bontƐw e yƐƐyi bonyii yéw bunle yibole, bvuu fewci tƐn saaka wvú jee ƐkumƐ bvunfon bvú Nyo' le. Wvú to ghane nonƐn fele tƐn kencƐm kecii noo ntun tfuu. ³⁶ Ɛ wvú ké eyƐn kebomƐ ke bonyii le, Ɛ shen koo wvú bó bó njefo bó to nu yí monlum e, sƐ wee wvú efi bó, diƐwƐ njéƐ yí nu sƐ wee nƐy e. ³⁷ Ɛ wvú ke mum ne gay Ɛ boom bew bo ngoo le le, “Ɔgbwele duule baay, geenƐn Ɛ bonyii bo ngbwele le nu caan. ³⁸ NonƐn, ben ebunleè le Tata wvú Cee wƐƐ eciinse bonyii bo ngbwele le wƐne dvu wvú.”

10

Ɛ Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow boƐƐ

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Ɛ Jisos ke ne tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow boƐƐ Ɛ bó to. Ɛ wvú nya mvunƐgay Ɛ bó mvú bó ebvuse biyoy bi yiile yí bonyii le bvuu fele kencƐm kecii noo ntun tfuu dvú. ² Eyan nu ƐdieƐ Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow boƐƐ le bodvu: Wvu fwe nu Semon wvú bó to bvuu tenƐ le Bitá, bó Andulu wvú waa bwƐe. Ɛ bomew nu JƐm wvú waa SebƐdee bó waa bwƐe wvú Jon noo ³ Filew bó Batolomú, Tomá bó Mat wvú to fi shile, JƐm wvú waa Alfíyus, Tadio bó ⁴ Semon wvú to nu ngoo Boselot e * bó Judas Iskaliot wvú to gesƐƐ Jisos.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

9:25 Mak 5:41 9:27 20:29-34 9:29 8:13 9:30 12:16; Mak 7:36 9:31 Mak 7:36 9:32 12:22-24 9:34 10:25; 12:24, 27; Mak 3:22; Luk 11:15, 19 9:35 4:23 9:36 Ktj 27:17; Esek 34:5; Saka 10:2; Mat 14:14; 15:32; Mak 8:2 10:2 Jon 1:40-44; Lem 1:13 * 10:4 Boselot to nu Bojuu bó to tomte won, diuu keebvuse yí ngƐw e can bonyii bo Lum e.

⁵ E Jisos tum bonyii bo yuufe ncow bofeε ban, gay ê bó le, “Ben dioo gene, fo ben egen bvudvuu le se è nu bvu wee Juu le ke. Fo ben egen bilaante bì è nu bi bonyii bo Samalia le ke. ⁶ Ben egen ε è nu fò boom bo Islael e bò nu ε laken wase diewe njée le. ⁷ Ben dioo gene no fewci ê bó gayte le, ‘Bvunfon bvu fowe nu wase nceencee.’ ⁸ Ben efelè ten bonyii bò cemkene, geè ε bonyii bò kpwekene tuu dvú, felè bonyii bò kenke ntun wvu baay, bvuuše bonceendaad bo dewle le yí bonyii le. Me nu ε nya mvunggay ê ben ecici. Ben egen le efii ten bonyii dvú ecici. ⁹ Ben dioo gene, fo wee ejo bigew suu yí kecaw e ke, kenεε è nu bì bó kene bò ketwaa ke bigew e kè yeεle, kenεε è nu kè baa, kenεε kè bó kene bò kfuu ketwaa kè nεε. ¹⁰ Fo wee ejo ekεle. Fo wee ejo bikum bifεε kenεε bolaba bomew, kenεε kembarj ke. Ben ekeè le é wee lemte lemme, tu è nu fò wvú kenke keediekene. ¹¹ Ben dioo ε gen ε ley ê kelaante le, kenεε ntew e, gom yen wee wvú nu ε kocen e, ε ben ε bó no cee gen buy kefew kè ben ke enεε jó le. ¹² Ben ke dioo ε gen, ε dioo leyte yew dvu wee, gay yew e. ¹³ E yew yidvu nu ε yí ε kocen, é kembonen kenεn eto yew dvudvu. E yew yidvu baa nu ε yí ε kocen, é kembonen kenεn ekase etu ê ben. ¹⁴ E wee fanj keefiisen ben kenεε keeyuw fiεε fi ben jemyl le, é ben dioo buyte yew dvudvu kenεε kelaante kedvu le kucε kebvu ke yí bikaa binen e. ¹⁵ E me ensee ê ben keceey le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é mwεem ebonen yí kelaante kè Sodom bò kè Gomola le efey kelaante kekεε.

Boŋgew bo boom bo ntum e bo Jisos e

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Ben eyeke yuw, me ntumte ben ε ben nu egen enu diewe njée le ente jo bokuula. Nonen ben dioo ghane no feefenè diewe yó le, enù ten nyεkeey diewe bibembε le. ¹⁷ Ben dioo ghane no yenè ekumε bonyii. Ben ekeè le bó nu ke enya ben can bonyii bò saake bonsaw e. Bó nu ke etamte ben yéw bunle yibole. ¹⁸ Bó nu ke egufe ben egen dvú fwe dvu bonyii bò saake biba bi won e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvu le ben emum ejeme ê bó noo ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu ekumε me. ¹⁹ Bó ke dioo ε nya ben ê bó nonen, fo ekolε ekumtè ben le laa ben nu ke egen ejeme naa la ê je yí nεε le, njefo Nyó' nu ke enya fiεε fi ben ejeme kefew kedvu le. ²⁰ Ben ekeè le ke è bεε ke ejemyi ben ke. E nu ke ejemyi Keyoy ke Icee wene le diuw wene le. ²¹ Wee nu ke enε ejo waa bwee enya é bó eyu, é cee wan ejo waa we enya é bó eyu. Boom nu ke enε ebone bikaa ê bo'icee bobole ejim, gee ε bó yuwyi bó. ²² Bonyii nu ke ebane ben nje diee diem. Geenεn wee wvú nu ke ekuu shém egen ebuy fokemεse nu wvú nu ke eboy. ²³ Seke bonyii ε bon bikaa é ben ejim ê kelaante kemew e, ε ben fεε gen ê kemew e. E me ensee ê ben keceey le, ke ben nu ke elen bilaante bi Islael e bicii se wee wvú diee nu Waawee ε to ke.

²⁴ Ke waa ŋwa' ké no fele wee wvú yeeyi wvú ke, ε ke waa lemme ké no fele ten cee ekolε we ke. ²⁵ Fí nu lenj le waa ŋwa' nulo enu diewe wee wvú yeeyi wvú le, ε waa lemme nu ten diewe cee ekolε we le. E bó tenje cee yew le wvú nu Belsebu, é bó saa ke etee boom bo yew e bò diee di bεmte fele lo didiε?

(Luk 12:2-7)

10:5 Luk 10:4-12 **10:5** Luk 10:33 **10:6** Yeli 50:6; Mat 15:24; Lem 13:46 **10:7** 4:17 **10:10** 1Kol 9:14; 1Tim 5:18 **10:13** Luk 2:14 **10:14** Lem 13:51 **10:15** Kej 18:20; 19:1-29; Mat 11:24
10:16 Luk 10:3 **10:17** 24:9-14; Mak 13:9-13; Luk 21:12-19; Jon 16:1-4 **10:17** Lem 5:40; 2Kol 11:24 **10:18** Lem 24-26 **10:19** Luk 12:11-12 **10:21** May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 **10:22** 5:11; Jon 15:18 **10:23** 16:28; Lem 8:1 **10:24** Luk 6:40; Jon 13:16; 15:20 **10:25** 9:34

²⁶ Nonen fo ben efanè wee ke. Ben ekeè le ke fiεε nu dvú fi bó banyii fi nu ke enu se fi ε buy emwa ke. E ke fiεε nu dvú ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó ε kίεε ke. ²⁷ Fiεε fi me nseje ê ben entaη, ε ben no jemyi ê bonyii εmvunsheen, ε fi me ntfumtfume lo ê ben, ε ben jaη ε è nu fô ekole ke yew e. ²⁸ Fo ben efanè bonyii bò nulo eyu ke ε è nu nyam ye maan se è nulo é bó eyu ten keyoy ke. Ben efanè ε è nu Nyo' wvú nulo elese keyoy ke wee le bó ye ye ηyuu wvu baay e. ²⁹ Ke bó geese mvunsha mvunfεεm ke yi finyinyi le maan? Geenen, ke fimwaanη ké gbwe fokuse se Icee wene nu ε bee ke. ³⁰ Finen nu ε Nyo' kee naa yvúw yicii yi nu ê ben εfa. ³¹ Nonen fo ben efanè ke. Ben fele lo mvunsha fô nteen.

(Luk 12:8-9)

³² E wee beηe ê bonyii fwe le wen kee me, tu wee wvú diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten fwe dvu Ice wvú nu fowe. ³³ Geenen naa yeε wvú ma lo me fwe dvu bonyii, nu ε me nu ηke ema lo ten wvú fwe dvu Icem wvú nu fowe.

Jisos to bó kenγawsen

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Fo ben ekpwaakè le me nto ε è nu bó nyεkeey yi nshε le fen ke. Ke è nu fifie fi me nto dvú ke. Me nto ε è nu bó jem. ³⁵ Ben ekeè le me nto keηge é wan wvú diemsen ediuu bó ice, ε wan wvú kpwoon diuu bó bwee, ε kpweε wan diuu bó bwee dweese. ³⁶ Bonyii bo bvuban e bo wee le nu ke enu ke bonyii bo ê wvú yew. ³⁷ E wee kooηke ice keηεε bwee fele me, tu wvú baa ekpwenten keenu wee wem ke. Wee é no kooηke ten waa we wvú diemsen keηεε wvú kpwoon fele me, tu wvú baa ekpwenten ten keenu wee wem ke. ³⁸ E wee baa etuu kew kentam ebii me le, tu wvú baa ekpwenten keenu wee wem ke. ³⁹ E wee bawci nshii we, é wvú ke elase ke nshii wvudvu. Geenen é wee lase nshii we nje me, é wvú ke ekeηke nshii wvú mey lo.

(Mak 9:41)

⁴⁰ E wee fiisene ben, tu wvú fiisene ε è nu me. Wee é fiisεn me, tu wvú fiisene ε è nu wee wvú tum me. ⁴¹ E wee fiisene wee ntum Nyo' njefo wvú kee le è tum Nyo' wvú, tu wvú nu ke ekeηke mmawce wvú Nyo' mawci bonyii bew bo ntum e dvú. E wee fiisene wee wvu teyey njefo wvú kee le mweten nu wee wvu teyey, tu wvú nu ke ekeηke mmawce wvú Nyo' mawci bonyii bo teyey dvú. ⁴² E me ensee ê ben keceey le, é wee nya ke naa fiko fi joo yi leε le ê wee mwaan ηgoo bonyii bo caan caan ban e njefo wvú kee le è nu wee wem ηgoo, tu ke mweten nu ke efufe mmawce we ke."

11

E Jon Nlesejoo tum boom bew bo ηgoo le fô Jisos e

(Luk 7:18-35)

¹ E Jisos ke mεse tefe boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε mum ne fó no ghane ê bilaante bi jó le yeeyi bonyii bvuu fewci saaka wvú jee. ² E to nu kefew kedvu le, ε Jon Nlesejoo nu yew ncaw e. E wvú ke ne yuw ekume mwεεm mvú Klistu to gee, mum tum boom bew bo ηgoo le le bó egen, ³ ebife ê wvú le laa, è nu wvú wvú to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le. ⁴ E bó gen

10:26 Mak 4:22; Luk 8:17 **10:28** Ibu 10:31 **10:30** Luk 21:18 **10:32** Mwm 3:5 **10:33** Mak 8:38; Luk 9:26; 2Tim 2:12 **10:34** Luk 2:14 **10:35** May 7:6 **10:35** 10:21; 24:10; Mak 13:12; Luk 21:16 **10:37** Dito 13:6-10; 33:9; Mat 19:29; Mak 10:29; Luk 18:29 **10:38** 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; Jon 12:25-26 **10:40** 18:5; Mak 9:37; Luk 9:48; Jon 13:20; Gal 4:14 **11:1** 7:28 **11:2** 14:3 **11:3** Jon 1:15, 27; 3:31; 11:27

bife, ε Jisos tfuse ê bó le, “Ben ekase egen esee ê Jon mwεεm mvù ben nu ε yuw bò mvù ben yεn e. ⁵ Binfefe yεne wase mwεεm e, ε bontεηε lene teytey, ε bonyii bò cεmkene bò ntun wvu baay bonene, ε bincife yuuke mwεεm, ε bonyii bò kpwekεn kaase tuu dvù, ε bó bvuu fewci tεn saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bonyii bo kefufe le. ⁶ Njon wvu baay nu wvu wee wvù baa maηene me ke.”

⁷ Ε boom bo Jon e bo ηgoo le ba ke ne, ε Jisos mum kew no jemyi ê kebombom ke bonyii le εkumε Jon biite le, “Ben se shee buyte gene ηkpwaante keegen yεn ε è nu la le? Gayi di fwefwe fele shiike? ⁸ No è baa nu nonεn, ben ε se ε no buyte gene jó nje la? Ben se gene keeyεn wee le ε wvù ε sufe ye bò ndvù yi bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bò suute ye bò ndvù yi bonene ké no nu ε è nu ê bontow e. ⁹ No è baa nu nonεn, ben ε se ε no buyte gene jó nje la? Keegen yεn wee ntum Nyo' le nuu? 'Eε, é me ensee ê ben le è nu wee ε wvù fele wee ntum Nyo'. ¹⁰ Ε nu wvù wvù bó to saηεε ekumε wvù ε Nyo' gayte le, 'Yeke eyuw, me nu ηke enciinse wee wεm ntum é wvù esa fwe dvu wo, eseyse je yo é wo se no too.’

¹¹ Ε me ensee ê ben kecεεy le, εnte jo bonyii bò bokεnε nu ε boo wase, nu ε bó baa boo wase wee wvù kuuke fele Jon Nleseεjoo ke. Geenεn, ε wee wvù nu naa wee wvu caan εnte jo bvunfon bvυ fowe nu ε wvù kuuke fele wvù. ¹² Ε kew yi kefew ké Jon Nleseεjoo to kewεε lemme diew e ε to ε buy keseen e, nu ε bonyii taanke bvunfon bvυ fowe, * ε bonyii bo mvungay e lole bò mvungay. ¹³ Ε fi nu nonεn njefo bonyii bo ntum Nyo' le bocii noo bonci bo Muses e to jemyi ekumε bvunfon bvυ fowe ke ghan to buy kefew ke Jon Nleseεjoo le. ¹⁴ Ε ben nu ε yεn le ben nulo ebee, é ben bee le Jon wvun nu Elayja wvù to nu keeke eto. ¹⁵ Wee wvù kεηke bitem ε wvù yuw.”

¹⁶ Ε Jisos ne ghay ye le, “E nulo é me enfewsεn εηgokε ke keseen kin ε è nu bò la? Bó nu ke lo diεwε boom bo caan caan e bò shiιyεn mondvuum mo way e, ε bomew teηe bomew biite le, ¹⁷ ‘Bese toonke ndon se ben bine lo le? Nyaa ηkiee kpwe se ben beηe lo le?’ ¹⁸ Me njemyi nonεn njefo Jon to nu ε to faηε yaa diekene kenεε wukene ke, ε ben no jemyi le wvù kεηke nceendaa dεwle yi ye le. ¹⁹ Wee wvù diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyεn, wvù ghane wuwte mwεεm mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bò fii shile noo bonyii bò befε bomew. Ben ekeè le bvufee ké no dunji ye ε è nu yi fiεε fi bvù lemte le.”

*Ε Jisos no shaanke gee di bilaante bimew e
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Ε Jisos mum ne kew no shaanke gee di bilaante bimew bì wvù to yamεε ge binghaw bi mwεεm e bí le, njefo wvù to nu ε ge nonεn, ε bonyii bo jó faηε yaa cim kumεn nce wvubo ke. ²¹ Ε wvù no shaanke nonεn, jemyi le, “Nγεw wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ηγεw wvu baay nu tεn wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo ηge binghaw bi mwεεm e bi me nto ηγεε jo ben ε è nu Taya bò Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbampwe, kfum taan ye le nceεε keeduyce le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ²² Ε me ensee ê ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é mwεεm ebonene fò bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ²³ Noo ben bonyii

11:5 Yesa 35:5-6; 26:19; 61:1; Luk 4:18 **11:10** Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 * **11:12** Kenεε le, “... nu ε bvunfon bvυ fowe too bò mvungay,” **11:14** 1Bfn 17:1; Mala 3:23; Mat 17:12-13; Mak 9:13 **11:15** 13:9, 43; Mak 4:9, 23; 7:16; Luk 8:8; 14:35 **11:18** 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 **11:19** 9:10; 11:2 **11:21** 15:21; Yesa 23:1-16; Amo 1:9-10; Lem 12:20 **11:23** Yesa 14:13, 15

bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay! Bó nu ke eshike lo ben é ben eshii egen wonj bonkfu le. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge binghaw bi mwεem e bi me nto ngeε jo ben ε è nu Sodom, tu kelaante kedvu be bεε dvú ε to ε buy εben e. ²⁴ Geenen, é me ensee é ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Sodom e fele ben.”

Kemmbunj ke Jisos e yaatene lo
(Luk 10:21-22)

²⁵ Kε kefew kedvu le, ε Jisos ne gay le, “Me nyaa keyoone é wo Icεm Nfon εbulε bó nshε le wo nu ε nyile mwεem mvun é bogoyfee noo bonkiefieε, ε dunce ε è nu è mvunley mvu boom e. ²⁶ E nu no fi nu Icεm, njefo è nu no wo to shieele le fi enù.

²⁷ Icεm nu ε nya wase mwεem mvunciim é me. Kε wee nu dvú wvù kee Waa Nyo' efey Ice kε. E kε wee nu dvú wvù kee Ice efey Waa we noo bonyii bò Wan nu ε caw keedunce Ice é bó kε.

²⁸ Ben bocii bò nu ekuse jo bvujite ε bvú ghaake ben, ben eto fô me le, é me enge é ben eleeten. ²⁹ Ben ejo ε è nu kemmbunj kem eshfumε, ebii n'yεεyi wεm e, njefo me nu niem wee wvu nyεkeey, nkeηke fitele fi leetene, é ben ke ekeηke nleeten fô mvuntelem mvunen e. ³⁰ Kε kemmbunj kem ghaake nshfumε le kε, ε kε bvujite bwem jite kε.”

12

E Jisos nele saaka wvu ekumε diuu di mbam e
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ E è no nu ke kefew kedvu le, ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le no lene fele weε egij wvumew e, ε è nu diuu di mbam e. E to nu ε jerj yuu boom bew bo ηgoo le, ε bó mum ne kew no sumyi bicεε diee. ² E Bofalasii yen, gay é Jisos le, “Taa eyen, boom buw bo ηgoo le gee fieε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e kε.” ³ E wvú bife é bó le, “Ben ke baa tanj wase é N'wa' Nyo' le no jerj to yuu Nfon Dawe bó ηgoo yu, ε wvú ge le? ⁴ Wvú to nu ε ley yew Nyo' le, die bleeđ wvú bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, ε è to nu nci fo wvú kεεε bonyii bò to nu bó wvú edie. E to nulo edie kε bocee ncese. ⁵ Nuu le ben ke baa tanj wase ten é bonci bo Muses e no è ké dioo nu diuu di mbam e, ε bocee ncese ηgoy nci mbam ge lemme dibole yew ncese le, geenεn ε nsaw saa nu kε? ⁶ E me ensee é ben le fieε nu dvú fen keseen fi kuuke fele yew ncese. ⁷ Bó nu ε sanj é N'wa' Nyo' le ε Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtè ε è nu shen fô bonyii le, kε me nshieele le bó egeè boncese fô me le kε.’ E ben fen be kee fieε fi bvudvuu bvudvu bvun gayte, ben saa esaake bonyii se bó keηke jay kε. ⁸ Fi nu le wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

E Jisos fe wee diuu di mbam e ε kebo ε kpwe
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ E Jisos ke ne fô, gen ley yew bunle yibole. ¹⁰ E fi kooy le wee mvu to nu dvú ε kebo kew kemew ε kpwe wase. E bonyii bomew ne bife é Jisos le, “Nci nu e bee le è nelo é bó efe wee diuu di mbam e?” E bó to biite nonen gomte ε è nu fieε fi bó etey yi ye le. ¹¹ E Jisos tfuse é bó le, “E nu yeε é ben ente wvù keηke

njee, yí ε gbwe ê fwεη diuu di mbam e, é wvú enu se wvú ε jice ε gufe ε bvuse? ¹² Kε wee wvu wum fele naa lo njee baay e? Nonen tu nci nu ε bee le wee ege lemme di jee diuu di mbam e.” ¹³ Ε wvú mum gay ê wee wvú kebo to nu ε kpwe wε le, “Neke kebo kuw.” Ε wee wvudvu neke. Ε kí mum bonen no nu ke diεwe kemew kie le. ¹⁴ Geenεn ε Bofalasií buy gen mum jo nsey no bó nu ege se yu Jisos.

Jisos nu wee lemme wvu Nyo' wvú wvú nu ε caw

¹⁵ Ε Jisos kieε ekumε nsey wvú bó joε, mum nenε fó. Ε bonyii nteen bi wvú le. Ε wvú fε bó bocii bò to kεηke bincem, ¹⁶ ciise ê bó le fo bó ege é bonyii ekiεε wen ke. ¹⁷ Fí to nu nonen keege é fi ekocεn no wee ntum Nyo' wvú Yεsaya to jemyε le,

¹⁸ “Ben etaa eyen, wvun nu waa wεm lemme wvú me nu ε ncaw.

Me ηkoonke wvú, ε fitele fiem yuuke njon bó wvú.

Me nu nke enya Keyoy kem ê wvú,

é wvú efewci ê bitum ekumε je yi teyey yi me nsumtene bonsaw jó.

¹⁹ Kε wvú nu ke ewaale bó bonyii, kεnεε kumte diuw ke.

Ε ke wee nu ke eyuw diεw ye bifian bi jé le ke.

²⁰ Kε wvú nu ke emεse engoy gayi di ηgeyte wase ke.

Ε ke wvú nu ke ejimse ken'yeese kε bεenci jiwejiwe ke.

Wvú nu ke ege nonen egeεn ebuy no je yi teyey

yi wvú sumtene bonsaw jó nu ke eso.

²¹ Ε bitum bicii nu ke etaale fwe ε bí ε gεε bvufee yi ye le.”

Mvungay mvu Jisos e nen'yi fεε?

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Ε bonyii bomew ke nε to bó wee mvu ε wvú ε fefe, nu kencife, ε nceendaa dεwle nu yí ye le. Ε Jisos fε wvú ε wvú no jemyi bvuu yεne mwεem e. ²³ Ε diuw yum bonyii bò to nu fó bocii, ε bó no biite le, “Ε nulo é wee wvun enu waa Nfon Dawe?” ²⁴ Geenεn ε Bofalasií dioo yuw no bó biite nonen gay le, “Wee wvun bvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu ke bó mvungay mvu Belsebu wvú nfon bonceendaa bo dεwle le.” ²⁵ Ε Jisos kieε fice fi bó kpawwci mum gay ê bó le, “Ε ketum ne ε gawsen ε no diuu εkinεkin, tu kí nu ke ene etu binffuy. Kelaante kεnεε yew ε ne ε gawsen ε no diuu εyineyin, yí saa ke eleem ke. ²⁶ Nonen, é Satan bvuuuse Satan mvu yi wee le, tu wvú nu ε gawsen wase ye ye. Ε fi nu nonen, bvunfon bwew saa ke eleem ke. ²⁷ Ε è nu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bó mvungay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse bó mvu yeε le? Fieε fi boom bonen bodvu gee nu edunεε le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁸ Geenεn é me mbvuuse bonceendaa bodvu ε è nu bó mvungay mvu Keyoy ke Nyo' le, tu bvunfon bvú Nyo' le nu ε to wase fô ben e. ²⁹ Ben kpwaake le è nulo é wee eley yew dvu ntεmemvungay, ekuu mwεem mwew ebuy dvú, se wvú ε yaw ε koo ntεmemvungay wvudvu ε kay e? Seke wvú ε kay nonen se kuu mwεem mwew keceεy buy dvú. ³⁰ Ε wee baa nu ê keba kem e. Wee é no nu se wvú fici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo. ³¹ Nonen, é me nsee ê ben le Nyo' nulo eleεshe mwεem mvú befe noo díεw yi befe yicii yi bonyii jemyi. Geenεn é wee jeme diεw yi befe ekumε Keyoy ke Yuule, tu ke è nu naa lo é Nyo' eleεshe ke. ³² Ε wee jeme diεw

yì befe ekumε wee wvù diee nu Waawee, tu Nyo' nulo eleeShe. Geenεn é wee jeme diεw yì befe ε è nu ekumε Keyoy ke Yuule, tu ke è nu naa lo é Nyo' ke eyuu eleeShe é è cim nu kefew kin e keNεε kefew kè too le ke.

*Bó ke kiεε kete yì mvuntam mwew e
(Luk 6:43-45)*

³³ E wee keŋke kete kè jee, é wvù ekeŋke mvuntam mvù jee mvù yumte yì dvù le. Wee é no keŋke kete kè befe, é wvù ekeŋke ten mvuntam mvù befe mvù yumte yì dvù le. Bó ké kiεε kete ε è nu yì mvuntam mvù yumte yì dvù le. ³⁴ Eŋgokε ke yó le kin. Ben nulo ege neε se no jemyi njeme wvù jee ε ben nu bonyii bò befe? Ben ekeè le fiεε fi nu ε yinŋen é fitele fi wee le nu fi fi ké no buyte diuw we le. ³⁵ Wee dioo nu wee wvù keŋke ntfu mweεm mvù jee yì ye le, ε wvù no buuuse mweεm mvù jee. E dioo nu wvù keŋke ε è nu ntfu mweεm mvù befe, ε wvù no buuuse mweεm mvù befe.

³⁶ E me ensee é ben le è nu ke edioo enu diuw di nsaw wvu fokemese le, é wee ekeŋke keetanε diuw yì díεw yì ncewncεw yì wvù ke nu ε jeme wase le.

³⁷ Ben ekeè le bó nu ke edioo esaake wee, é enu díεw yì buyte diuw we le yì nu ke ege é wvù eyuu, ε è nu ke ten díεw yì buyte diuw we le yì nu ke ege é wvù eley ηgεw e.”

*E bonyii bomew no gomte le Jisos edujεe keŋghaw ke fiεε le
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ E bonyii bomew bò to duŋci bonci bo Nyo' le noo Bofalasií mum ne gay é Jisos le, “Wee n'yeεyí, bese gomte le wo ege fiεε fi duŋci mvunŋay mwuw é bese eyεn.” ³⁹ E Jisos tfuse é bò le, “Eŋgokε kè befe kè nu ε cinε wase Nyo' le ε tu díεwe kpwoon nsake le, gomte keeyεn fiεε fi duŋci mvunŋay mwem e! Ke é nulo é me endujεe fiεε é eŋgokε kin efey fi wee ntum Nyo' wvù Jona le ke. ⁴⁰ No Jona to ceε é shem jo bye yì baay εdiuw εta, nu ke leŋleŋ no wee wvù diee nu Waawee nu ke enu εnte jo nshε εdiuw εta. ⁴¹ E nu ke edioo nu diuw di nsaw wvu fokemese le, é bonyii bo Ninivε eleem bò eŋgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgεw e, njefo bó, bonyii bo Ninivε to nu ε yuw fiεε fi Jona to fewci, kumεn nce wvubo. Geenεn ben eyeke eyuw, wee nu fen bó fiεε ε fi kuuke fele fi Jona le. ⁴² Yaa wvù to saake ketum kè Sheba nu ke eleem ten diuw di nsaw wvu fokemese le bò eŋgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgεw e, njefo wvù to nu ε ne ketum kew e é kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvυ Nfon Saamun e. Geenεn ben eyeke eyuw, wee mvu nu fen bó fiεε ε fi kuuke fele fi Saamun e.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Keyoy kè yiile ké buyte yì wee le mum gεn ηkpwaante no gomte fò kí ecee. Geenεn ke dioo ε gom ηkuuŋ, ⁴⁴ mum jeme é ekole kew le, ‘Me nu enkase entu é me yew fò me nse mbuyεε.’ Seke kí ε kase ε to ε yeŋ ε yew nu se fiεε dvù, ε bó ε yeεε ε seyse yí ε no yuule, ⁴⁵ nonεn ε kí mum kase gεn, to bò biyoy bimew bisooshwiyy bì befe fele kí, ε bó bí mum to ley no ceε dvù. E mweεm mum mεse fo yì mwεten e sekedvu fey no mvù se shee nu. E nu ke leŋleŋ no fi nu ke enu fò eŋgokε kè befe ke keseen kin e.”

*Bonyii bò è nu kfuu di Jisos e
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Kε no Jisos to bεε jemyi ê bonyii nonεn, ε fí kooy le bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e to nu ε to leem ekfunj no gomte le bô bó ejeme. ⁴⁷ E wee mvu gay ê Jisos le, “Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfunj gomte le ben ε bó ejeme.”
* ⁴⁸ E wvú bife ê wvú le, “Bwεem nu yεε, ε boom bo bwεem e nu baa?” ⁴⁹ No wvú bife nonεn, mum no lomte bonyii bew bo ηgoo le, gayte le, “Bwεem bô boom bo bwεem e ban. ⁵⁰ Ben ekeè le wee tfuu wvú gee fiεε fí Icεm wvu fowe shieele nu ε wvú nu waa bwεem bô jεme yεm no bwεem.”

Bonjan ekumε bvunfon bvufowe

13

(13:1-50)

Njan ekumε wee wvú to tfumyi ηgow
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kε ebvubwε, ε Jisos ke nε buy yew, gεn shii mbew mamase le. ² E kebombom ke bonyii le ke baay tase mbew ye le nεn ghemm. E wvú mum nε wase ley shii ε è nu ê kekonj e ê joo, ε kebombom kedvu no leeme ê ηkpwaante ηgem joo le. ³ E wvú no jemyi mwεem nteen ê bó ê bonjan e. Wvú to nu ε gay le, “Wee to nu ε laa keegεn etfume ηgow. ⁴ E wvú ke dioo etfumyi, ε yimi gbwekεn ê je, ε mvunyiim to tace die. ⁵ E yimi ηgow gbwekεn fô bvudvuu bvufowe le ε nshε yaa nu fó nta y ke, ke mum yanjsen buy njefo ke nshε to nu fó nta y ke. ⁶ E mvum ke dioo kεw ebaa mum sunj ηgow yidvu. No yí to baa cime gεn nta y ke, ε yí mum yowlen. ⁷ E yimi ηgow gbwekεn ê bisafe le. E bisafe bidvu ke ku mum ban ηgow yidvu. ⁸ E yimi ηgow gbwekεn ε è nu yí nshε yí jee le, ke buy, ku yum nta y. E binyi bimew no nu ejise gbwee, bimew mbanjsocaa, bimew mbaanshε. ⁹ Wee wvú kenke bitem, ε wvú yuw.”

Shiee wvú Jisos jemyi ê bonjan e
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ E boom bo ηgoo le bo Jisos e nε bence gεn bife ê wvú le, “E nu nje la wvú wo jemyi ê bonyii ban ε è nu ê bonjan e?” ¹¹ E wvú tfuse ê bó le, “E nu ben bô Nyo' nu ε ge wase le è nulo é ben ekiεε mwεem mvu bvunfon bvufowe le mvú nu ê kenyile le. Geenεn wvú baa ge le è nulo é bonyii ban ekiεε ke. ¹² Ben ekeè le wee wvú kenke fiεε nu ε bó nu ke ebise é wvú ekenjke ε fí duule. E wee wvú yaa kenke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvú kenke nu ε bó nu ke efi lo ê wvú. ¹³ E nεε fiεε fi me njemyi ê bó ê bonjan e, njefo bó taale mwεem yaa yεne ke. Bó yeke mwεem, yaa yuuke kεnεε kee mvú ke. ¹⁴ Fiεε fi wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemyεε nu ε loocε naa ε kocεn bô fiεε fi bonyii ban gee. Wvú to nu ε gay le,
Ben nu ke eyeke naa mwεem, geenεn yaa yuuke ke.
Ben nu ke etaale naa mwεem, geenεn yaa yεne ke.
¹⁵ E è ge njefo mvuntelem mvu bonyii ban e nu ε le wase,
ε bitem bibole nu ε bí ε cin wase,
ε bó ε kfuke wase ejise εbo.
E bó ge nonεn wvu le fo bó eyεnè mwεem e bô ejise εbo,
yuuke mwεem bô bitem bibole,
é mvuntelem mvubole eyvuwsee,
é bó emum ekase etu jim fô me le,

* **12:47** Kε bon'wa' bo boyvuum bomew bô bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó kenjke kεncim kin ke. **12:50**
6:10 **13:9** 11:15 **13:12** 25:29 **13:14** Yesa 6:9-10; Jon 12:40; Lem 28:26-27

é me enfɛ bó.’

¹⁶ Geenɛn, njon wvu baay nu wene njefo ejise eyene nu yò yene mwɛɛm e, e bitem binɛn nu bi yuuke mwɛɛm. ¹⁷ E me ensee é ben kecɛɛy le, bonyii bo ntum Nyo’ le nteen bô bonyii bo teytey bomew to shee beele keeyɛn mwɛɛm mvù ben yene le, ke fanɛ yaa eyen kɛ. No beele tɛn keeyuw mwɛɛm mvù ben yuuke, ke fanɛ yaa eyuw kɛ.

Fieɛ fi ngan wvu ekumɛ wee wvù to tfumyi ngow dunɔi
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Ben eyuw le fieɛ fi ngan wɛ wvu ekumɛ wee wvù to tfumyi ngow dunɔi. ¹⁹ Wee ké yuuke fieɛ fi ekumɛ bvunfon bvu fowe sɛ wvù e kiɛɛ kenyi kedvu, e Satan wvù wee kebefɛ mum to cun diɛw yi bó jewe fô fitele fiew e bvuse. Fifin nu ngow yi bó to dioo tfumyi e yi gbwekɛn ê jɛ. ²⁰ E ngow yi bó to tfumyi e yi gbwekɛn fô bvudvuu bvu eta le nu wee wvù yuuke diɛw Nyo’ mum fiisen lo kanj mwaan bô njon. ²¹ Geenɛn, e yi baa cime gɛn yi ye le kɛ. E yi moocɛ ke caan. E ngɛw ke dioo e kɛw kɛnɛɛ bó bone e è nu bikaa é wvù ejim nje diɛw yidvu, e wvù mum tfuw bikaa kanj mwaan. ²² E ngow yi bó to tfumyi e yi gbwekɛn é bisafe le, nu wee wvù yuuke diɛw Nyo’, e ken’yanɔn ke ekumɛ mwɛɛm mvu yi won wvun e, noo shiee bvukukɛ mum tase ban diɛw yidvu e yi laaye lo ecici. ²³ E ngow yi bó to tfumyɛɛ yi nshɛ yi jee le mum nu wee wvù yuuke diɛw yidvu, yuw naa ntay no gee no yi gomte diɛwɛ ngow yi yum yimi e nya ejise gbwee, yimi ejise mbansoocaan, yimi mbaanshe le.”

Ngan ekumɛ ngow egin bó yi egay

²⁴ E jisos bvuu ma ngan mvu é bó le, “Bvunfon bvu fowe nu e è nulo é bó efewɛn bó wee mvu wvù to gɛnɛɛ tfume ngow yi jee yi è nu egin é wvù wɛne. ²⁵ E bonyii ke dioo eleete wase, e wee we bvuban gɛn tfume ngow egay yò fieesene egin ente dvudvu mum nɛnɛ. * ²⁶ E egin yodvu ke dioo eku wase ekɛw etfumyi, e ngow egay ye mum yene tɛn. ²⁷ E bonyii bo lemme le bo wee wɛɛ wvudvu le to bife é wvù le, ‘Cee ekole, wo to dioo tfume ngow wɛne e è nu yi egin, yi egay yin e ghan nɛɛ le e sɛ no nu ente dvudvu?’ ²⁸ E wvù tfuse é bó le, ‘E ge ke wee wɛm bvuban fifie fieɛ.’ E bonyii bo lemme le bodvu bife é wvù le, ‘Wo gomte le bese egen edvun’ye?’ ²⁹ E cee ekole wvubo tun gay é bó le, ‘E nelo é ben dioo dvun’yi ene ebaale tɛn egin ente dvudvu. ³⁰ Ben ecinɛ é mvù ekuu mvunciim egen ebuy kefew ke ngbwele le. E ke dioo enu kefew ke ngbwele le, é me engay é bonyii bo ngbwele le le bó eyaw edvun’ye egay yodvu ebaance eyile egeɛ bijiw e bijiw e, é bó ke eton, emum ebaance egin egeɛ é njaw wɛm e.’”

Ngan ekumɛ kfuu ngow fintam fimew
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ E jisos bvuu ma wvumvu ngan é bó le, “Bvunfon bvu fowe nu diɛwɛ jise di ngow fintam fimew e, † fi wee to joɛ tfume é wvù wɛne. ³² Ngow yin nu e yi njoynene baay fele ngóm mi yicii. Geenɛn, seke yi e buy, e yi ku kuw fey ten mwɛɛm mvunciim, mum nɛ tu wase kete wvu le è nulo é mvunyiim mvù bile we eyoote yi tíɛw yidvu le.”

Ngan ekumɛ fintunlɛn
(Luk 13:20-21)

13:17 1Bi 1:10-12 **13:22** 1Tim 6:9-10 * **13:25** Egay eyan nu e bó tenɛ é diɛw bala le le «darnel» e ngow yidvu nu njiw. **13:30** 3:12; Mwm 14:14-15 **13:31** 17:20; Luk 17:6 † **13:31** Fintam fin nu é diɛw bala le le «mustard». **13:32** Esek 17:23

³³ E wvú bvuu ma wvumvu ngan ê bó le, “Bvunfon bvú fowe nu diéwε fintun]εen fi kpwoon to fewεε mvuum bintee bi baay baay bitete, jo fiysen dvú, tow gεε, ε fi mum ge ε mvuum modvu ben.”

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisos to jemyi mwεem mvun mvunciim ê kebombom ke bonyii le ε è nu ke ê bonjan e. Kecεy, ke wvú to ké jeme fiεε ê bó se è nu ê ngan e ke. ³⁵ Wvú to gee nonen keege é fi ekocεn no wee ntum Nyo' mvu to jemyεε wase le, “Me nu n]ke endioo en]awse diuw wεm é ebuyte ke bonjan. Me nu n]ke embwaashe mwεem mvú to nu ê kenyile le ε kew no bó to bomεε wonj.”

Fieε fi ngan wvu ekume ngow egin bó yi egay dunji

³⁶ E Jisos ke ne cinε kebombom ke bonyii le ley gen yew. E boom bew bo ngoo le bi wvú le bife ê wvú le, “Ke yuuse ê bese fiεε fi ngan wvu ekume εgay yo wεne εya dunji.” ³⁷ E wvú mum gay le, “Wee wvú tfumyi ngow yi jee nu wee wvú diee nu Waawee. ³⁸ E wεε nu wonj wvun. E ngow yi jee dunji boom bó è nu bo bvunfon bvú Nyo' le. E εgay nu boom bó è nu bo wee kebefε wε le. ³⁹ E wee bvuban wvú to tfumyεε ngow yidvu nu dεwle. Kefew ke ngbwele le nu kefew kè wonj wvun nu ke eka. E bonyii bo ngbwele le nu bonceendaa bo Nyo' le. ⁴⁰ Ke no bó ké baayi εgay baance ton bó nguy, nu ke]εn]εn no fi nu ke enu kefew kè wonj kaa wase le. ⁴¹ Wee wvú diee nu Waawee nu ke eciinse bonceendaa bew, é bó eghan ebaance mwεem mvunciim mvú too bó kebefε noo bonyii bó gee hibefε bocii ebvuse ê bvunfon bwew e, ⁴² elanj ê kembvuwlεn ke nguy e. E nu fó fò bonyii nu ke ebeele n]geci bigew. ⁴³ Nonen é bonyii bo teytey ebaa diéwε diuu le é bvunfon bvú Icee bó le. Wee wvú ke]n]ke bitem ε wvú yuw.

Ngan ekume ntfu noo jise di banje le

⁴⁴ Bvunfon bvú fowe nu diéwε ntfu mvu wvú wee to joε gen nyile wεne le. E wee mvu ke to yεn mum kase ban]yε, no kfuuyi ε n]onj yuu lo wvú. E wvú mum gen gese mwεem mvunciim mvú wvú to ke]n]ke, gen guy wεε wvudvu. ⁴⁵ E bvunfon bvú fowe bvuu nu ke diéwε wee way mvu wvú to ghane gomte ε]ise ε banj yò jee nεn ntay. ⁴⁶ E wvú ke dioo egomte, gen yεn dimew e ε è nu naa di lumte. E wvú mum gen gese mwεem mvunciim mvú wvú to ke]n]ke gen guy jise di banje le didvu.

Ngan ekume kensanj ke byé le

⁴⁷ Bvunfon bvú fowe bvuu nu ke diéwε kensanj e kè bó to tfumyεε ê joo, ε dikfuu di byé le dicii tase jó, ⁴⁸ ε kí yin]sεn. E bonyii mum gufe bvuse é n]kpwaante, shii fokuse, caw byé yi jee gεε é n]káa le, lanj yi befe. ⁴⁹ E nu ke no fi nu ke enu kefew kè wonj kaa le. Bonceendaa bo Nyo' le nu ke ebuy eto egawsεn bonyii bó befe fó bo teytey e, ⁵⁰ emum elanj bó befe é kembvuwlεn ke nguy e, fó bonyii nu ke ebeele n]geci bigew.”

⁵¹ E Jisos mum bife é boom bew bo ngoo le le, “Ben nu ε yuw mwεem mvun mvunciim ntay e?” E bó bee le, ““Eε.”” ⁵² E wvú mum gay ê bó le, “Fí ε mum ε no nu le, wee tfuu wvú dunji bonci bo Nyo' le wvú bó nu ε yεy]i wase wvú ekume bvunfon bvú fowe nu diéwε cee yew wvú ke]n]ke ntfu, ε wvú nulo ebvuse mwεem mvu mvunfem ke]n]ε mvu mvuyvuum jó.”

*Ɛ bó ma lo Jisos ntɛw we le
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ Ɛ Jisos ke mɛse ma bonɔan ban, mum ne jó, ⁵⁴ ɔen ntɛw we le, ɔen ley no yɛɛyi bonyii yew yibo yi bunle le. Ɛ bó yuw n'yɛɛyi we no kɛnke lo nɔhaw, mum kɛw no ghayte le, “Wee wvun jo fɛɛ bvun bvufɛɛe bvɔ baay bɔ mvunɔgay mvú wvú gee binghaw bi mwɛɛm e dvú nɛn? ⁵⁵ Ɛ nu ke waa cee la wvun wvú kane bite? Kɛ bwee nu Maalia le? Kɛ boom bo bwee le nu Ɔem bɔ Yosɛw noo Semon noo Judas e? ⁵⁶ Kɛ jɛme ye yicii nu beene ɛ bó fɛn e? Wee wvun ɛ ja fɛɛ bɔ mwɛɛm mvun mvunciim nɛn?” ⁵⁷ No bó ghay nonɛn mum ma lo wvú. Nonɛn ɛ Jisos gay ɛ bó le, “Bó ké no wvumte wee ntum Nyo' mondvuum e monciim, ɛfɔw kɛ wonj we le noo ɛ kfuu diew e.” ⁵⁸ Ɛ Jisos fanɛ yaa ebvuu ege binghaw bi mwɛɛm e jó nteen ke, njefo bó to baa elese fitele yi ye le ke.

14

*Ɛkumɛ kpwe Jon Nleseejoo
(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)*

¹ Ɛ to nu kefew kedvu le, ɛ Nfon 'Elod wvú to saake keba ke wonj e kɛ Galilee yuw ɛkumɛ lemme di Jisos e. ² Ɛ wvú gay ɛ bocee wonj bew le, “Wee wvun nu Jon Nleseejoo ɛ wvú e kase ɛ buy yi kpwe le. Ɛ nu fiɛɛ fi ge wvú ɛ sɛ no kɛnke mvunɔgay keege binghaw bi mwɛɛm e bin nɛn.”

³ Fí nu ɛ 'Elod to gay ɛ bó koo Jon, kay, fen yew nɛaw e nje 'Elodia wvú kpweɛ Filew wvú waa bwee 'Elod, ɛ 'Elod to jo kpweɛ le. ⁴ Ɛ Jon no tune gayte le nci baa bee le wvú ejo wvú kpweɛ le ke. ⁵ Ɛ 'Elod mum no gomte le wen eyu Jon, geenɛn no fane bonyii, njefo bonyii to kɛnke Jon diɛwɛ wee ntum Nyo' le.

⁶ Ɛ ɛ ke no nu diuu di Nfon 'Elod to gee nɔkaw keekume diuu di bó to bokɛɛ wvú, ɛ waa 'Elodia wvú kpwoon ley cɛn bine fwe dvu bonyii bɔ to nu fɔ nɔkaw wvudvu le, ɛ 'Elod yɛn ɛ ye yvuɔwɛ wvú. ⁷ Ɛ wvú mum kaw wan wvudvu, die kelew le wen nu efene wvú ɛ ɛ cim nu naa bɔ la fi wvú ɛ bife le wen efene wvú dvú. ⁸ Ɛ bwee wan mum beyse wan le wvú egay le wvú enya ɛkolɛ ke Jon Nleseejoo le ɛ juy e ɛ wvú. ⁹ Ɛ wvú gay, ɛ Nfon 'Elod yuw nonɛn ɛ ye keeshɛ lo wvú. Geenɛn nje kelew kɛ wvú to dieɛ wase fwe dvu bonyii bɔ to nu fɔ nɔkaw e, ɛ wvú mum gay le bó ege no wan gay. ¹⁰ Ɛ wvú mum tum bonyii ɛ bó ɔen yew nɛaw e bvuse ɛkolɛ ke Jon e, ¹¹ to dvú ɛ juy e nya ɛ wan kpwoon wvudvu, ɛ wvú mum ɔen dvú nya ɛ bwee. ¹² Ɛ boom bo Jon e bo nɔgoo le ke ɔen jo ɔvune di Jon e dwey, ɔen see saaka wvudvu ɛ Jisos.

*Ɛ Jisos nyaɔe bonyii bontfuke botin
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)*

¹³ Ɛ Jisos ke dioo yuw fiɛɛ fi kooy bɔ Jon, mum ley ɛ kekonj e lɛwse ye ɔen fɔ bonyii yaa nu ke. Geenɛn ɛ bibombom bi bonyii le yuw, mum buy ɛ bilaante le len bɔ bikaa bi wvú le. ¹⁴ Ɛ wvú ke buy ɛ kekonj e dioo fɛɛɛ ɛ nɔkpwaante, yɛn kebombom ke bonyii le nɛn ghemm. Ɛ shen koo wvú bɔ bó, ɛ wvú mum no fele bonyii bɔ to cɛmkene. ¹⁵ Ɛ ɛ ke dioo nu ekiɛguu, ɛ boom bew bo nɔgoo le bence gay ɛ wvú le, “Fɛn nu nɔkpwaante, ɛ diuu ɛ ɔen wase, gayɛ le bonyii ban eɔen bontɛw e eguy mwɛɛm mvubole mvudien.” ¹⁶ Ɛ Jisos tfuse ɛ bó le, “Kɛ shiɛɛ nu dvú wvú bó enɛnɛ ke. Ɛ nu enya ben fiɛɛ ɛ bó edie.” ¹⁷ Ɛ bó tfuse ɛ wvú le, “Bese kɛnke ke ɛ ɛ nu bontuw bo blɛɛd e botin bɔ byɛ yiɛɛ

maanj.” ¹⁸ E wvú gay ê bó le, “Ben eto dvú enya ê me.” ¹⁹ E bó to dvú, e wvú fi, mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse yí egay e. E wvú jo bontuw bo blæd e bo botin ba bô byé yi yiféε yε, taa we, nya keyoone ê Nyo', mum guushε bontuw bodvu nya ê boom bew bo ηgoo le, e bó mum gawce ê kebombom kedvu. ²⁰ E bonyii bocii die ffuu. E boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbeke bi to shæεε e bí yinjen ηkáa yuufe ncow fieε. ²¹ Bonyii bò to dieε mwεem mvudien mvudvu to nu bolemε diεwε bontfuke botin e, e se jo bokεne bô boom.

E Jisos len yí joo le
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²² E Jisos mum gay ê boom bew bo ηgoo le le bó eley ê kekonj e esaa fwe kewvu keki é wen eshεε egay kebombom ke bonyii le é kí ekfuuyi. ²³ E wvú ke shεε gay bó le, mum ne ben yí kum e wvú embenj keegen ebunle. E ekfuñj ke jiiim e wvú nu ke fó wvú embenj. ²⁴ Geenεn è to nu kefew kedvu le, e kekonj nu wase ê joo ncejole, e joo kale kí, njefo fwefwe to too je fwe cile kí. ²⁵ E è ke no nu wase en'yulem, e Jisos ne no too fô bó le lenε yí joo le. ²⁶ E boom bew bo ηgoo le dioo yen no wvú lenε yí joo le, e kedvum gbwo bó. E bó no gayte le “E nu ηkfusay.” E bó mum no wamte foweεwe bô nfan. ²⁷ Kanj mwaanj e Jisos mum jeme ê bó le, “Ben ejice mvuntelem mvunen e, è nu me. Fo ben efané ke.”

²⁸ E Bitá gay ê wvú le, “Tata é è fen nu wo, é wo gay e me nlen ten yí joo le nto fô wo le.” ²⁹ E Jisos gay ê wvú le, “E toò le.” Nonen e Bitá mum buy ê kekonj e no lenε yí joo le gene fô Jisos e. ³⁰ No wvú to lenε gene, dioo yen no fwefwe gee, e wvú mum no fane, mum kew no shiile ê joo. No wvú shiile mum bee le, “Tata fi me!” ³¹ Kanj mwaanj e Jisos lanj kebo jice wvú le gay ê wvú le, “O oo, mbee wo doose baay! Wo be kenjke kemanjen nje la?” ³² E bó wvú mum ben ley ê kekonj e, e fwefwe wvudvu mum lu. ³³ E boom bew bo ηgoo le bò to nu è kekonj e mum nya n'wvum ê wvú gay le, “Kεεεy, wo nu Waa Nyo'.”

E Jisos fe bonyii bo bincem e Genesalet
(Mak 6:53-56)

³⁴ E bó ke lente mamase buy keba kè Genesalet e. ³⁵ E bonyii bo jó yen wvú le kieε wvú, mum ciinse ntum ê keba kedvu le kecii, e bonyii no too bô bonyii bo bincem e bocii fô Jisos e, ³⁶ leke le wvú ecine é bó ekum ke naa e è nu ηgem ndvu ye le. E wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

15

Ekumε nce wonj bô diεw Nyo'
(Mak 7:1-13)

¹ E Bofalasii bô bonyii bomew bò to dunji bonci bo Nyo' le ke mum ne Jelusalεm to fô Jisos e bife é wvú le, ² “E nu nje la wvú boom buw bo ηgoo le beete bô nce wonj bo'iceε bosεεbeene bo fwele? Ke bó cuke can é je yí nci gomte le se diekene ke.” ³ E Jisos tfuse é bó le, “E nu nje la wvú ben beete finen bô bonci bo Nyo' le bii e è nu nce wene wonj e? ⁴ Me njemyi nen, njefo Nyo' to nu e gay le, ‘Wvumε ico bô bwoo.’ Bvuuy gay ten le, ‘E wee nan lo ice kenεε bwee, é bó yu lo mwεten.’ ⁵ Geenεn, ben e no gayte finen le, ‘E wee ne e gay

ê ice kenêe bwee le, “Fiee fi wo bee keekeŋke can yem e nu e me e nya wase ê Nyo,” tu ke è nulo é wvú ebvuu ejo fiee fidvu efi ice kenêe bwee dvú ke.’ ⁶ E nee no ben bii nce wene won e nen mum gee e diew Nyo’ tuu fiee fi ecici. ⁷ Bonyii bò jemyi jeeY gee jeeY ban! Fiee fi wee ntum Nyo’ wvú Yesaya to jemye ekume ben nu naa lo keceey, no wvú to gaye le, ⁸ ‘Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, e mvuntelem mvubole nu ncejole fô me le. ⁹ Bó bunlee me e è nu ke ecici, njefo bó joo mwem mvù è kpawwci bonyii yeeYi le è nu diew yem.’ ”

*Fiee fi nulo ebefe bò wee
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ E Jisos ke ne tee kebombom ke bonyii le e kí to. E wvú gay ê kí le, “Ben eyeke eyuw, ekiêe ntay. ¹¹ Ke fiee fi leyte ê wee emvu nulo ebefe bò wvú ke. E nu fiee fi buyte lo ê wee emvu fi nulo ebefe bò wvú.”

¹² E boom bo Jisos e bo ngoo le ke ne to gay ê wvú le, “Wo kee ke le Bofalassii be e yuw fiee fi wo be jeme fie fi e gbwe bó?” ¹³ E wvú tfuse ê bó le, “Kete kecii kè è nu se è yele Icem wvù nu fowe nu e bó nu ke ebaa. ¹⁴ Ben edaaye ê bó le, è nu binfefe bì duŋci je ê bonyii. E kenfefe duŋci je ê kemew, é bó bocii ke egen egbweken ê kentuke le.” ¹⁵ E Bita gay ê Jisos le, “Ke yuuse ê bese fiee fi ngan we jemyi.” ¹⁶ E Jisos bife le, “Ke ben ten kee mwem e? ¹⁷ Ke ben kee le fiee ficii fi leyte ê wee emvu booke ê shem ké ghan buy lo le? ¹⁸ Geenèn, e fiee fi buyte diuw wee le nen’yi e è nu fô fitele le. E è nu fife fi beete bò wee. ¹⁹ Fí ké ne e è nu fô fitele le, e wee se no keŋke ŋkpawce wvù befe, mum yu wee, jo kpwee wee kenêe dwee wee, jaŋ kenjaŋ, conj bvucor, ben jim nsaw mbiay kenêe befe bò diee di wee le. ²⁰ Mvun nu mwem mvù nulo ebefe bò wee. Ke keediekèn bò can se bó e cuke nulo ebefe bò wee ke.”

*E kpwoon mvu wvù to nu wee ketum lese fitele yí Jisos e
(Mak 7:24-30)*

²¹ E Jisos ke ne fó lewse ye gen keba ke Taya bò Sidon e. ²² E fi kooy le kpwoon mvu wvu Kaanan wvù to nu jó to nu e ne to yen Jisos e, bee fô wvú le le, “O Tata, waa Nfon Dawe, came ke shen fô me le. Waa wem wvù kpwoon nu e nceendaa dewle mvu njinsene naa lo bò wvú baay.” ²³ Geenèn e Jisos yuw fanje yaa ghay lo ke. E boom bew bo ngoo le bence to leke wvú gay le, “Gaye ke ê kpwoon wvun le wvú egenè. Wvú bii nyaa njese ê beene.” ²⁴ E Jisos tfuse le, “Bó to tum me e è nu fô bonyii bo Islael e maan bò nu diewe njée yí nu e ne wase e no bvuyte lo le.” ²⁵ Geenèn e kpwoon wvudvu to ke tum envuw ê Jisos ejise gay le, “Tata, fi ke me.” ²⁶ E Jisos tfuse ê wvú le, “Ke fi nu len keejo ngu boom elaj fô bwé le ke.” ²⁷ E kpwoon wvudvu gay le, “E nu keceey icem. Geenèn naa bwé ké no bonyi ke tfúw yí icee bó dioo diekene e yí no gbwekene.” ²⁸ E Jisos mum tfuse ê wvú le, “O kpwoon wvun, mbee wo temyi lo. Fí ekooy fô wo le no wo shieele.” Ke nonen e waa we mum bonen lo.

E Jisos nyanje bonyii bontfuke bonew

²⁹ E Jisos ke ne fó no gene, gen fey mbew Mamase yí Galilee le, ben gen yí kum e, shii fô. ³⁰ E kebombom ke bonyii le ke baay to fô wvú le nen ghemm. E bomew to too bò bonyii bò nu bontenje, noo bò keŋke bonfiaw ye le, noo bò nu

binfefe, noo bò nu bincife, noo bomew bo bincem e nteen. No bó too bô bó, no jiwse ê wvú ejise e wvú fele bó. ³¹ E kebombom kedvu no kenke lo nghaw no bó to yene e bincife jemyi, e bonyii bò kenke bonfiaw ye le bonene, e bontenje lene ten teyey, e binfefe yene mwem e. E bó tum monkum mo Nyo' bonyii bo Israel e.

(Mak 8:1-10)

³² E Jisos mum tee boom bew bo ngoo le gay ê bó le, “Me kenke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó ediuw eta, e fi e fi bó edie yaa bvuu nu ke. E ke me ngomte le me encine bó le é bó egene jen ke, njefo è nulo é bó egey egbwe jen ê je.” ³³ E boom bew bo ngoo le gay ê wvú le, “E nulo é beene egey fém mwem mvudien nkpaante jan mvù ekpwenten keenyanje kfuu kin kebombom ke bonyii le dvú?” ³⁴ E Jisos bife ê bó le, “Ben kenke bontuw bo bled e bomew?” E bó tfuse le, “E nu bosooswiy bó mvubyetele nen caan.” ³⁵ E Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. ³⁶ E bó shii, e wvú jo bontuw bo bled e bo bosooswiy ba noo byé yidvu, nya keyoone ê Nyo', mum guushe nya ê boom bew bo ngoo le, e bó mum gawce ê bonyii bodvu. ³⁷ E wee tfuu die, ffuu. E bó baance bimbeke bi to sheete, e bí yinshen nkáa yisooswiy. ³⁸ Bonyii bò to die to nu bolemse bontfuke bonew, e se jo bokene noo boom. ³⁹ E wvú mum cine kebombom kedvu le e kí no kfuuyi. E wvú ley ê kekon e gen ê keba kè Magadan e. *

16

E bonyii bomew no gomte le Jisos ege kenghaw ke fi e le

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ E Bofalasioi bó Bosadusii ke ne to fô Jisos e keemom wvú, mum gay le wvú ege fi e fi dunji mvungay mvù ne fowe. ² E Jisos gay ê bó le, “E ke dioo nu seke diuu seeyi e ebule ye e, e ben no gayte le, ‘Ekfuñ nu ebuy ejon,’ njefo ben nu e yen e ebule ye e. ³ E ke dioo nu seke diuu sane e ebule ye e e kembew e suu, e ben no gayte le, ‘Nffum nu ke efey e ben,’ njefo ben nu e yen e ebule ye e e kembew e suu. Ben kee keetaa ebule mum kije no ekfuñ nu enu, geenen yaa kee ke bonciise bó mwem mvù kooyi yi kefew kin e dunji nje la? ⁴ E ngoké kè befe kè nu e cine wase Nyo' le e no nu diewe kpwoon nsake le kin, gomte fi e fi dunji mvungay mvù ne fowe. Ke è nulo é me endurce fi e ê kí efey fi wee ntum Nyo' wvú Jona le ke.” No wvú gay nonen mum cine bó le ne no gene.

E Jisos tefe boom bew le bó eyenè ekume gee di Bofalasioi bó Bosadusii le

(Mak 8:14-21)

⁵ E boom bo Jisos e bo ngoo le ke dioo fese kewvu keki yen le bó be e daaye keejo bled. ⁶ E Jisos ke ne gay ê bó le, “Ben eyenè, bvuu joo kefew yi fintunjeen fi Bofalasioi noo fi Bosadusii le.” ⁷ E boom bew bo ngoo le mum kew no jemyi ebonehon ekume fi e fidvu, gayte le, “Wvú jemyi fintunjeen fin nen njefo beene baa to bó bled ke.” ⁸ E Jisos kije fi e bó jemyi ekume fi mum gay le, “O oo bonyii bo mbee wvú doose le ban! Ben jemyi ebeneben e è nu ekume bled wvú ben baa kenke ke nje la? ⁹ Ben baa yene wase mwem e le? Ke ben kumyi bontuw bo bled e bo botin bó bonyii se diee bontfuke botin e? Bimbeke bi ben se baance se nu nkáa yimie?” ¹⁰ E ke ben bvuu kumyi ten bontuw bo bled

e bo bosooshwiy bô bonyii be die bontfuke bonew e? Ben be baanci bimbeke bí ε buy ηkâa yimiεε? ¹¹ Ε ge la wvù ben baa kίεε le ke me njemyi ε è nu ekumε blεed ke? Me mbvuu ηgayte ke le ben ejoo kefew ekumε fintunηεen fi Bofalasiî bô Bosadusiî le.” ¹² No wvù jeme nonen ε bó mum kίεε le ke wvù jemyi le bó ejoo kefew ε è nu ekumε fintunηεen fi bó towte ê blεed e ke, le wvù jemyi ε è nu ekumε n'yεεyi wvu Bofalasiî bô Bosadusiî.

*Ε Bita cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Ε Jisos ke gen buy ê keba ke won e kè Kaysalia Filibi le, ke ne bife ê boom bew bo ηgoo le le, “Bonyii duu le wee wvù diee nu Waawee nu yεε?” ¹⁴ Ε bó tfuse ê wvù le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseεjoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu Yelimia kenεεε wee ntum Nyo' wvumvu.” ¹⁵ Ε wvù bife ê bó le, “Ben duu finen le me nu yεε?” ¹⁶ Ε Semon Bita tfuse le, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε wvù Waa Nyo', Nyo' wvù keηke nshii.” ¹⁷ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Semon waa Jona, Nyo' nu ε buw wo, njefo ke fin nu ε è seηe wee wvu wum ê wo ke, è seηe Icεm wvù nu fowe ê wo. ¹⁸ Me ε no ηgayte ê wo le wo nu Bita, * ε è nu yî kεmbaan kin e wvù me nu ηke en'yoo kentaashe kem ke bonyii bo mbee le. Ε ke mvunηay mvu kpwe le nu ke eyuu eghaw kentaashe kedvu ke. ¹⁹ Me nu ηke enya ken'yene ke bvunfon bvυ fowe le † ê wo. Fίεε fi wo ε ke ε suu fokuse fεn, tu bó nu ε suu wase fowe. Fίεε fi wo ε ke ε fay fokuse fεn, tu bó nu ε fay wase fowe.” ²⁰ No Jisos gayεε nonen, mum looce ciise lo ê boom bew bo ηgoo le le bó eyene fo bó ke emom esee ê wee le wen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke.

*Ε Jisos jeme ekumε kfuu kpwe yi wvù nu ke ekpwe
(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ Ε κew yî kefew kekίε le, ε Jisos mum κew no dunçi ê boom bew bo ηgoo le le wen keηke ke keegen Jεlusalεm. Ε wen nu egen eyen bonηεw nteen kan bonyii bô saake won e bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô dunçi bonci bo Nyo' le. Bó nu ke eyu wen, ε εdiuw ebuy εta é wen ekase ebuy yî kpwe le. ²² Ε Bita mum jo wvù ε bó wvù lewse ye. Ε wvù mum κew no saake wvù yî fίεε fidvu le, gayte le, “Tata, Nyo' elεwseè. Ke fin fίεε nu ke eyuu ekooy bó wo ke.” ²³ Ε Jisos banke ye gay ê Bita le, “Ja ê me εjim Satan! Wo jewsee lo me njefo ke wo leeme ê keba ke Nyo' le ke. Wo leeme ε è nu ê ke wee wvu wum e.” ²⁴ No Jisos jeme nonen, mum gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Ε wee gomte keenu wee wεm ηgoo, tu wvù keηke keetun ekole kew, etuu kentam kew ebii me le. ²⁵ Ben ekeè le wee wvù bawci nshii we fo wvù elase nu ke elase ke lo. Geenεn ε wee wvù lase nshii we nje me nu ke ekeηke nshii. ²⁶ Ε bó baanci naa won wvun nen tfuu, ε nya ê wee wvù ε die, ε ke ε lase nshii we, é sεw wvudvu enu la? Nuu le fίεε nu dvú fi é nulo é wee esum keyoy kew dvú le? ²⁷ Ben ekeè le wee wvù diee nu Waawee nu ke eto bó bonceendaa bew é bvukuke bvυ Ice le, emum elaw wee tfuu yî fίεε fi wee nu ε ge le. ²⁸ Ε me ensee ê ben keceεy le

16:14 14:2; 17:10-13; Mat 21:11 **16:16** 14:33; Jon 1:49; 11:27 **16:18** Luk 22:32; Jon 1:42; 21:15-17; Efe 2:20 * **16:18** Diee di Bita din nu le, «Te». **16:19** Luk 11:52; Mat 18:18; Jon 21:15-17 † **16:19** Fen nu teyey le, bin'yene bi bvunfon bvυ fowe le. **16:20** 17:9 **16:21** 17:22-23; 20:17-19; 26:2 **16:24** 10:38-39; Luk 14:27; 17:33; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 **16:27** Mben 62:12; Job 34:11; Mat 7:23-27; 13:41; 25:31-46; Luk 13:27; Jon 5:29; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 1Bi 1:17; 2Tim 4:14; Mwm 22:12 **16:28** 10:23; 24:34; Mak 9:1; 13:30; Luk 9:27; 21:32

bonyii bomew leeme fen bò yaa nu ke eyuw wvunj kpwe se bó e yen no wee wvù diee nu Waawee too bò bvunfon bwew ke.”

17

Ɛ Jisos dunƙe bvukukƙe bwew bvù wvù to ƙenƙe fowe

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Ɛ ɗiɗuɗ ke fey ɛsoocaan, Ɛ Jisos jo Bita hò Jem noo Jon wvù waa bwee Jem, Ɛ hò bó ben yí kum wvumew e Ɛ wvù defe ɛwe, no nu fó ɛboneɓon. ² Ɛ bó ke ne yen Ɛ nfiեսen ye Ɛ kumen ê bó ejise, bvushiw bwew Ɛ no baa lawkene diewe diuu le, Ɛ ndvù ye baa ten lawkene nen mwawmwawmwaw. ³ Ɛ fi kooy le Muses hò Ɛlayja to nu Ɛ ne buynen fò bó le, no jemyi hò bo Jisos. ⁴ Ɛ Bita mum ne bvumten gay ê Jisos le, “Tata, fi jee no beene nu fen. Ɛ wo fen koonƙe lo é me en'yoó cún fen she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, yimi yi Ɛlayja.” ⁵ Ɛ no wvù to beɛ jemyi, Ɛ fi kooy le kembew kè baa nen bvuuu to nu Ɛ ne to ban bó, Ɛ diɛw jeme ê kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem, wvù nu fitele fiem. Me n'yuuke njon hò wvù baay. Ben eyuuké Ɛ é nu wvù le.” ⁶ Ɛ boom bew bo ngoo le dioo yuw diɛw yidvu Ɛ kedvum gbwo bó, Ɛ bó gbweken tum monshim fokuse. ⁷ Geenen Ɛ Jisos gen kum bó le gay le, “Ben eja we. Fo ben efanè ke.” ⁸ Ɛ bó dioo cake ejise we faɗe yaa bvuu yen wee mvu le efey Jisos ke.

⁹ Ɛ bó ke ne yí kum wvudvu le dioo booke, Ɛ Jisos lew ê bó le, “Fo ben ke esee fiɛ fi ejise eyene be yen é wee se wee wvù diee nu Waawee Ɛ buy wase yí kpwe le ke.” ¹⁰ Ɛ boom bew bo ngoo le bife ê wvù le, “Ɛ nu nje la wvù bonyii bò dunƙi bonci duu le Ɛlayja ƙenƙe keeke eyaw eto é Mboyse wvù Nyo' to kawee se to?” ¹¹ Ɛ Jisos tfuse le, “Ɛ nu keceɛy le Ɛlayja ƙenƙe keeyaw eto ekene mwɛem mvunciim. ¹² Geenen é me ensee ê ben le Ɛlayja nu Ɛ to wase bó faɗe yaa ƙiɛ wvù ke, Ɛ mum Ɛ ge fiɛ fi bó koonƙe hò wvù. Ɛ é nu ke lenleɗ no wee wvù diee nu Waawee nu ke eyen ngew can yibole.” ¹³ No wvù gay nonen, Ɛ boom bew bo ngoo le mum ƙiɛ le wvù jemyi Ɛ é nu ɛkumɛ Jon Nleseɛjoo.

Ɛ Jisos fɛ wan mvu wvù to gbwee ƙenƙe

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Ɛ Jisos hò boom bew bo ngoo le ke bow fese fò kebombom ke bonyii le to nu. Ɛ wee mvu ne to tum envuw ê Jisos fwe, gay ê wvù le, ¹⁵ “Tata, camɛ ke shen fò waa wem e. Wvù gbwee ƙenƙe, yene ngew baay. Wvù nen'yi gbwe fotan, ké ne gbwe ê joo le. ¹⁶ Me mbe Ɛ nto hò wvù fò boom buw bo ngoo le bó Ɛ mom nƙuun keefe wvù.” ¹⁷ Ɛ Jisos gay le, “O oo! Ɛ ngokɛ ke ɛcici kè baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu nƙe enu beene enɗen embuy neɛ? Me nu nƙe enkuu shém hò ben enɗen embuy neɛ? Ben eto hò wan wvudvu fen enya é me.” ¹⁸ Ɛ hò to dvù, Ɛ Jisos wam nceendaa dɛwle wvù to nu yí wan wvudvu le Ɛ wvù buy, Ɛ wvù mum bonen lo kan mwaan.

¹⁹ Ɛ boom bo Jisos e bo ngoo le ke ne gen fò wvù le ejim ejim, bife ê wvù le, “Ɛ nu nje la wvù bese be mom nƙuun keebvuse nceendaa dɛwle wvudvu?” ²⁰ Ɛ wvù tfuse ê bó le, “Ɛ nu njefo mbee wene doose lo. Ɛ me ensee ê ben keceɛy le, é ben be ƙenƙe mbee Ɛ wvù nu ke naa diɛwe shem nsusu le, * tu ben nulo egay ê kum wvun le wvù envuw ye fen egen eleem fofe, é wvù mvuwe, fiɛ

saa nu dvú fi nulo eghaw ben ke. ²¹ [Geenen, ke kfuu wvuuvun nceendaa dεwle nulo ebuy sε wee ε bunle ε she mbam mwεem mvudien ke.]†

ε Jisos bvuu jeme ekumε kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² No Jisos bô boom bew bo ηgoo le to taashεε Galilee, ε wvú gay ε bó le, “Wee wvú diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvú can bonyii le, ²³ ε bó eyu wvú, ε ke edioo enu ε diuw εta, ε wvú ebuy yí kpwe le.” ε bó yuw nonεn, ε ye keeshε bó baay.

Ekumε shile wvu yew ncese

²⁴ ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke gεn buy Kafana'um, ε bonyii bó to fii shile wvu yew ncese ke to yen Bitá le sow ε wvú le, “Wee wene n'yεeyi ké no laanke ke shile wvu yew ncese?” † ²⁵ ε wvú bee le, “εε.” ε Bitá ke dioo tu fô yew e, ε ε yaw Jisos jike fiεε fidvu fokuse, bife ε wvú le, “Semon, wo yεne fiuw le la? Bonfon bo fokuse fεn ké no fii shile bó kensuw ε ε nu ε baa? Bó ké no fii ε boom bo wonj e, nuu ε botolo le?” ²⁶ ε Bitá tfuse le, “Bó ké no fii ε ε nu ε botolo.” ε Jisos gay ε wvú le, “Tu ke boom bo wonj e yaa kenke keelaanke ke. ²⁷ Geenen, wvu le fô bee wo eteensen mvuntelem mvu bonyii bodvu le, gεne elan fincaw ε mamase le, bye yí wo ε yaw ε koo, ε wo yene diuw wvudvu, ε wo eyen jise di bigew e jó, emum ebvuse egεn enya ε bó keelan shile wesebeewo dvú.”

18

Wee wvú kuuke ente jo bvunfon bvú fowe
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ ε é no nu ke kefew kedvu le, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le to bife ε wvú le, “Wee wvú kuuke fele wee tfuu ε bvunfon bvú fowe le nu wvú la?” ² ε Jisos mum tee wan caan leke ε bó entelen, ³ gay le, “ε me ensee ε ben kecεey le, ε ben baa ekumen etu diεwε boom bo caan caan e, tu ke ben nu ke eyuu eley naa lo bvunfon bvú fowe le ke. ⁴ Naa yεε wvú nu ε jo ekole kew caan ε no nu diεwε wan wvun e, nu ε wvú nu wee wvú kuuke ente jo bvunfon bvú fowe. ⁵ ε wee fiisene wan diεwε wvun e ε diee diem e, tu wvú fiisene ε é nu me.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ ε é nu le wee ege ε wee wvú nu ε lese fitele yí yεm e diεwε boom bo caan caan ban e ege kebefε, ε fi ejee fô wvuwee wee le le bó eshεnke kebwee ke diene le ε kendonj kew e, edomse wvú ε wvú eshii egεn ε joo yí baay e. ⁷ Ngew wvu baay nu fô bonyii bo yí wonj wvun e. Mwεem mvú teeyi bonyii ε bó gee bibefe kenke ke keenu. Geenen ε ηgew wvu baay nu fô wee wvú teeyi wee mvu ε wvú gee kebefε le. ⁸ ε kebo kuw kenεε ekale kuw gee ε wo gee kebefε, ε wo sum kebo kedvu kenεε ekale kedvu lanj. Fí jee le wo ke eley nshii wvú mεy lo le bó kebo kenεε ekale kenkfuyte, efey keekenke can yicii kenεε bikaa bicii ε bó ke ejo wo etfume ηguy wvú mεy lo le. ⁹ ε jise diuw gee ε wo gee kebefε, ε wo min jise didvu lanj. Fí jee le wo ke eley nshii wvú mεy lo le bó jise dimwaan, efey keekenke ejise ecii, ε bó ke elan wo ηguy wvu baay e.”

† 17:21 Ke bojwa' bo boyvuum bomew bó bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó kenke kencim kin ke. 17:22 16:21 17:24 Ksm 30:13 † 17:24 Shile wvun to nu diεwε kenjgawten ke nlawma wee lemme le yí diuu le. 18:1 Luk 22:24 18:3 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 18:4 23:12 18:5 Luk 10:16 18:8 5:29-30

Ngan ekumε njee yì to laε

(Luk 15:3-7)

¹⁰ “Ben eyenè fo ben ejòò mvu boom bo caan caan ban e ekuse kε. E me ensee ê ben lε fowe nu ε bonceendaa bo Nyo' le bò shee bô bó ké no nu ke sekecii ejise jo Icem wvù nu fowe. ¹¹ [E wee wvù diee nu Waawee to to keeboye bonyii bò nu ε laken wase.] *

¹² Ben kpwaake lε la? E wee kenke njée gbwee, yimiaan ε la ente dvudvu, wvù saa eyaw ecine yi mban bvuuke ncow bvuuke lε ê kum, egen egom njee yimiaan yì la yidvu? ¹³ E me ensee ê ben keceey lε, é wvù gom ε yen, é wvù eyuuke njon bô njee yimiaan yidvu fele yi mban bvuuke ncow bvuuke yi baa la kε. ¹⁴ E nu ke lenlen ten no Icen wvù nu fowe baa shieele lε wee mwaan ngoo boom bo caan caan ban e ela kε.

No è nulo é wee emance mwεem bô waa bwee

¹⁵ E waa bwoo ge fiε fi ε befe fô wo le, é wo gen yen wvù le dunje jay we ê wvù kε ben ε wvù bofεε. Wvù é yuw fiεε fi wo jeme, tu wo ε kase wase ε kenke waa bwoo jim. ¹⁶ Wvù é no nu se wvù ε yuw fiεε fi wo jeme, é wo jo wee mwaan kenεε bofεε ε ben ε bó kase gen fô wvù le, wvu lε njeme wemen ekenke bonyii bofεε kenεε botete bô eben jim nsaw wvudvu. ¹⁷ Wvù é gen ε fan keeyuw fiεε fi bó jemyi, é wo jo keseen gen dvù fô kentaashε ke bonyii bo mbee le. Wvù é fan keeyuw naa no kentaashε ke bonyii bo mbee le, é wo jo wvù diewe wee wvù yaa kee kε Nyo' kenεε diewe wee wvù fii shile le.

¹⁸ E me ensee ê ben keceey lε fiεε fi ben ε ke ε suu fokuse fen, tu bó nu ε suu wase fowe, fiεε fi ben ε ke ε fay fokuse fen, tu bó nu ε fay wase fowe. ¹⁹ Me ε mbvuu ε no ngayte ê ben lε, é bonyii bofεε ê ben ente beje yì fiεε le fokuse fen, ε lεke ê bunle le, é Icem wvù nu fowe ege fimweten fô bó le. ²⁰ Ben ekeè lε fô bonyii bofεε kenεε botete nu ε taashε ê diee diem e, nu ε me nu ê bó entelen.”

Ngan ekumε wee fioo wvù yaa koole kε shen

²¹ E Bitu mum bence bife ê Jisot lε, “Tata, è nu bokan bomεε bò waa bwεem gee mwεem mvù befe fô me le, é me enlεshi kε lo? E nulo é ke egen ebuy bokan bosoohwi y e?” ²² E Jisot tfuse ê wvù le, “Kε è nelo é me engay ê wo lε è nelo enu kε bokan bosoohwi maan kε. E nelo enu mbansoohwi bokan bosoohwi. ²³ E neε fiεε fi bó nelo efewsen bvunfon bvu fowe bô nfon mvu wvù to gomte keekpwanjen bô bonyii bew bo lemme le bò kpaw we to nu can yibole. ²⁴ No wvù to kεwεε keetaasse, ε bó to bô wee mvu ε ye fioo nu bikele bi bigew e bontfuke yuufe. ²⁵ No kε è to nulo é wvù elaw, ε nfon wvudvu mum gay lε bô ejo wvù bô kpweεe noo boom noo mwεem mwew mvuncim egese eto bô bigew bidvu elaw fioo ye dvù. ²⁶ No nfon gay nonen, ε wee wvudvu gbwe ê wvù ejise ku can ê wvù gay lε, ‘Tata, kuu kε shém bee wo, me nu nke enlaw fiεε ficii.’ ²⁷ E shen ge ε cee ekole we cine wvù le daayε lo ê fioo yidvu le. ²⁸ Geenεn, ε wee wε kebeε ke buy dioo gene, buynεn yì wee mvu wvù bô bó lemte nfon e, ε wvù to kenke wvù fioo εkele ke bigew e ke kemwaan. † E wvù mum jicε wvù yì sew e gay lε, ‘Lawε fioo yo.’ ²⁹ E wee lemme wvudvu mum gbwe ten ê wvù ejise, lεke wvù gay lε, ‘Kuu kε shém bee

18:10 Jon 10:11-15 * **18:11** Kε bonwa' bo boyvuum bomew bò bó to yawεε san diew Nyo' jó kenke kencim kin kε. **18:14** 6:10 **18:15** Lew 19:17; Gal 6:1 **18:16** Dito 19:15; Jon 8:17; 2Kol 13:1; 1Tim 5:19 **18:17** Tay 3:10 **18:18** 16:19; Jon 20:23 **18:19** 7:7 **18:20** 28:20 **18:22** Ken 4:24 **18:23** 25:19 **18:27** Luk 7:42 † **18:28** Ekele ke bigew e kin nu ê diew Glek e ke diewe bodanali gbwee le.

wo, é me nke enlaw wo.’³⁰ E wvú tun, jo wvú gen fen yew ncaw e le wvú enù dvú egeɛn ebuy no wvú ke elaw fioo ye.³¹ E bonyii bomew bò bó bó to lemte dioo yɛn fiɛɛ fi kooy le, e fi ley bó baay. E bó mum gen see fiɛɛ ficii fi be kooy ê nfon.³² E nfon tooy wvú e wvú to, e wvú gay ê wvú le, ‘Wo nu fiɛɛ fi ecici. Me mbe e ndaayɛ ê yo fioo le yicii njefo wo be e ku can ê me.’³³ Ke è be nulo ten é wo ecam shen fô wee wvú ben e bó lemte le no me mbe e ncam ten fô wo le?’³⁴ E nfon ton’yɛ shém, nya wvú le bó efen yew ncaw e, enyɛwle bó wvú egeɛn ebuy no wvú ke elaw fioo ye yicii.³⁵ Nonɛn, è nu ke lɛɲlɛɲ no Icɛm wvú nu fowe nu ke ege bó wee mwaan mwaan ben e, fɛn é wee baa ekeɛshe bó fitele fiew ficii fiɛɛ fi befe fi waa bwee nu e ge fô wvú le.”

19

N’yɛɛyi ekumɛ keekunj kpwoon (Mak 10:1-12)

¹ E Jisos ke jeme mwɛɛm mvun mɛse, mum nɛ ê keba ke wonj e kè Galilee le gen ê kè Judea le Joo Joodan wvuke. ² No wvú gen, e kebombom ke bonyii le shfum bi wvú le, e wvú fɛ bó bocii bò to cɛmkene jó.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

³ E Bofalasi ke nɛ to fô wvú le keemom wvú, mum bife le, “Nci nu e bee le è nulo é wee ekunj kpwɛse yí fiɛɛ le kɛnɛɛ è nu naa fi la?” ⁴ E Jisos tfuse ê bó le, “Ben ke baa tanj wase fiɛɛ fi bó sanj le, ‘Fonkɛw nu e wee wvú to bomɛɛ bonyii to bom bó e bó no nu diemsɛn bó kpwoon’ e? ⁵ Wvú to bom nonɛn mum gay le, ‘E nu nje fifin wvú diemsɛn nu ke ecinɛ ice bó bwee le etaashe bó kpwɛse, é bó bofɛɛ emum etu wase wee mwaan.’ ⁶ Nonɛn, ke bó beɛ bonyii bofɛɛ ke, bó nu wase wee mwaan. Fí e mum e no nu le, fiɛɛ fi Nyo’ nu e taashe wase, fo wee emom egawsɛn ke.”

⁷ E bonyii bodvu mum bife ê Jisos le, “E no nu nje la wvú Muses to gayɛɛ le wee nulo esanj nwa’ enya ê kpwɛse wvú dunji le wen nu e kunj wase wvú, emum ekunj wvú?” ⁸ E Jisos tfuse le, “E to nu nje bikuu binɛn bi tɛmyɛn wvú Muses to cin’yɛɛ le wee nulo ekunj kpwɛse. Geenɛn, ke è nu no fi to nu fonkɛw ke. ⁹ Me e no ngayte fiem ê ben le, é wee nɛ e kunj kpwɛse e jo wvumvu, é è baa nu le kpwoon wvudvu nu e nɛ e no ghane gee nsake, tu wvú nu e ge kebefɛ ke diɛwɛ keejanj kpwoon mvu.”

¹⁰ E boom bo Jisos e bo ngoo le yuw fin gay ê wvú le, “E è fɛn nu no fi nu ekumɛ diemsɛn bó kpwoon, é fi ejee le wee emɛy fiew nonɛn sɛ wvú e taashe bvujen.” ¹¹ E Jisos gay ê bó le, “Ke è nu wee tfuu wvú nulo ebee fifin fiɛɛ ke. E nulo ebee ke bonyii bó Nyo’ nu e ge le bó ebee. ¹² Ben ekeè le bonyii bomew nu dvú e bó yaa ké no keɲke shiee kpwoon ke, e è nu bó to bokɛɛ wase bó e bó nu. E bomew nu nonɛn e è ge bonyii bó can le bó enu nonɛn. E bomew nu fibole nonɛn e è ge bó bó bikuu bibole le bó enu nonɛn nje bvunfon bvú fowe. Wee wvú nulo ebee fifin e wvú bee.”

E Jisos lanj kembonɛn yí boom bo caan caan e

¹³ E bonyii ke nɛ no too bó boom fô Jisos e le wvú ekum bó le, eburnle fô bó le, e boom bew bo ngoo le mum no saake lo bonyii bodvu. ¹⁴ E Jisos gay fiew le, “Ben ecinɛ é boom bodvu etoo fô me le. Fo ben ejewsè bó ke, njefo bvunfon

bvu fowe nu ε è nu fô bonyii diεwε boban e.” ¹⁵ No wvù gay nonεn, mum gεε can ye yí bó le mum nε no gεne.

Jisos bô cee kpawaw
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Ε fi kooy le wee mvu to nu ε nε to fô Jisos e, bife ê wvù le, “Wee N'yεεyi, fiεε fi jee fi me ηκεηκε keenge nse ηκεηκε nshii wvù mεy lo nu la?” ¹⁷ Ε Jisos bife ê wvù le, “Wo biite ε è nu ê me ekume fiεε fi jee nje la? Wee wvù jee mεy ke mwaan. Ε wo gomte keeke eley nshii wvù mεy lo le, ε wo no gεελε bonci bo Nyo' le.” ¹⁸ Ε wee wvudvu bife ê Jisos le, “Bonci bo Nyo' le nu bò la?” Ε Jisos tfuse le, “Fo wo eyu wee, fo wo ejan kpweε wee, fo wo econ bvucan, fo wo eben jim nsaw mbiay, ¹⁹ è wvumtè ico bô bwoo, noo le, è koonkè waa bwoo no wo koonke εkolε kuw.” ²⁰ Ε cuwee wvudvu mum gay ê wvù le, “Bonci ban bocii nu ε me nse ηgεεle wase. Ε bvuu sheke la?” ²¹ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Ε wo fen gomte keenu wee wvù jee gene mεεεε, ε wo gen gese mwεεm mvù wo keηke, gaw bigew bidvu ê bo kefufe le, ε wo ke emum ekeηke ntfu ε è nu fowe. Ε wo dioo ε ge nonεn emum eto ebii me le.” ²² Ε cuwee wvudvu yuw nonεn, mum nε no gene nu lo shen shen, njefo wvù to keηke kpawaw baay.

²³ Ε Jisos mum gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Ε me ensee ê ben keceey le fi nu ke etemyi fô wee kpawaw e keeley bvunfon bvu fowe le. ²⁴ Ε me embvuu ensee ê ben le, fi nu cekey fô nyambala le keeley ê jise di tase le fele fô wee kpawaw e keeley bvunfon bvu Nyo' le.” * ²⁵ Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le yuw fifin, ε diuw yum bó baay. Ε bó bife le, “Ε è fen nu nonεn, ε ke yuu eboy yeε?” ²⁶ Ε Jisos taa bó nεn, gay ê bó le, “Ε è nu fô wee wvu wum e, tu fi nulo eghaw. Geenεn ε fô Nyo' le nu ε ke fiεε yaa nulo eghaw wvù ke.” ²⁷ Ε Bitay gay ê wvù le, “Taa eyen, bese nu ε cinε wase fiεε ficii le ε no bii wo le. Bese nu ke ekeηke la?” ²⁸ Ε Jisos gay ê bó le, “Ε me ensee ê ben keceey le seke wee wvù diee nu Waawee ε shii wase yí kawla we bvukuke le won wvu fwε le, ε ben ban bò se bii me le, eshii ten yí bokawla le yuufe ncow bofεε esaake dikfuu di Isael di yuufe ncow difεε. ²⁹ Wee tfuu wvù nu ε cinε la diewe e, kenεε boom bo bwee le, kenεε jéme ye le, kenεε ice le, kenεε bwee le, kenεε boom e, kenεε ηεε le, ε wvù cin'yi nje yem, nu ke ekeηke bonyii bô mwεεm bokaη gbwee fele no wvù se keηke. Ε wvù nu ke ekeηke ten nshii wvù mεy lo. ³⁰ Geenεn, bonyii nteen bò nu fwe keseen nu ke enu εjim, ε nteen bò nu εjim keseen enu fwe.”

20

Ngan ekume wee wvù to joε bonyii bo lemme le lese wεne

¹ Ε Jisos bvuu gay le, “Bvunfon bvu fowe nu diεwε cee la mvu wvù to buyεε ja fontaηentaη gen keejo bonyii bo lemme le else ε wvù wεne. ² No wvù to genεε yen bó le, ε bó bó mum kamen le wvù nu ke elaw bó danali danali yí diuu le. * Ε wvù mum ciinse bó ε bó gen no lemte ê wvù wεne. ³ Ε è ke no nu diεwε didiuu bvuuke le, ε wvù buy gen yen bomew bonyii le ε bó leeme fô way laame. ⁴ Ε wvù gay ê bó le, ‘Ben egen ten elemtè ê me wεne, ε me ηke enlaw ben no bó ké no laake.’ Ε bó mum gen. ⁵ Ε wvù ke bvuu buy ke diεwε

19:18 Ksm 20:12-16; Lew 19:18 **19:19** 22:39 **19:21** 6:20; 8:21-22; Luk 12:33 **19:22** Mben 62:10 * **19:24** Nyambala yin nu ε bó teje ε díew bala le le «camel». **19:26** Saka 8:6; Luk 1:37

19:28 25:31; Luk 22:30; 1Kol 6:2; Mwm 3:21 **19:29** 10:37 **19:30** 20:16; Mak 10:31; Luk 13:30

* **20:2** Danali mwaan nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvù yí lemme di yí diuu le.

emvunsheerj entelerj e, bvuu kase buy ke diewe didiuu ditete le, joo ke bonyii bo lemme le. ⁶ E ê ke no nu diewe didiuu ditin e ekiēguu, ε wvú bvuu buy gen yen bonyii bomew e ε bó leemene. E wvú bife ê bó le, ‘E nu nje la wvú ben to e she leemene fen diuu dicile ecici?’ ⁷ E bó tfuse le, ‘E nu njefo wee baa jo bese lemme le ke.’ E wvú mum gay ê bó le, ‘Ben egen le ten elemtê ê me wene.’

⁸ E ê ke no nu ekiēguu, ε cee weε num to gay ê cee ekole bonyii bew bo lemme le le wvú etee bonyii bo lemme le, enya nlawma wvubo, keeke yi bonyii bò be to ejim e, egen emese yi bò be to fwe le. ⁹ E wvú mum kew no laake. E bonyii bò bó to joe bó yi lemme le didiuu ditin to ε wvú law bó danali danali. ¹⁰ E bonyii bò bó to yawεε ejo ke dioo to mum no kpwaake le bó nu elaw bó efey bomew ba. Geenen, ε bó law ke ten bó danali danali. ¹¹ E bó fi nlawma wvubo mum kew no wvukene cee la we, ¹² gayte le, ‘Bonyii ban bò wo be jo ejim lem ke ntam kefew mwaan maan, geenen wo ε law bee bò lejlej, ε bese nu bò be she ε ηgvuse yi lemme le diuu dicile ε mvum sheyte yi yese le.’ ¹³ Geenen ε cee weε wvudvu tfuse ê wee mvu bó le le, ‘Nsaa yem, ke me mbaa njay fiεε bee wo ke. Bee wo be kamene ke lemme din yi danali le?’ ¹⁴ Joo nlawma wo egenè. E korj me le me enlaw wee wvu ejim lejlej diewe no me nlaw wo. ¹⁵ Ke me ηkejke mvungay keenje fiεε fi me ηkooηke bó fiεε fi ê nu fiem e? Nu le wo bene kendon njefo me nu ε n'yene can yem fô bonyii le le?’ ¹⁶ No Jisos jeme nen, mum mēse le, “E nu ke no bonyii bò nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, ε bo fwe nu bo ejim.”

E Jisos bvuu jeme ekumε kfiu kpwe yi wvú nu ke ekpwe

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ E Jisos ke no bene Jelusalēm, ε bó boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε buy ê je, ε wvú tee bó ε bó bó lēwse ye, ε wvú gay ê bó le, ¹⁸ “Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalēm, ε bó nu egen enya wee wvú diee nu Yaawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò dunji bonci bo Nyo' le, é bó esaw wvú esumten le bó eyu wvú, ¹⁹ emum enya wvú can bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, é bó esēwse wvú, tamte wvú bò bonjwan, emum eta wvú yi kentam e, é ke edioo enu ediuw εta é Nyo' ekase ebvuse wvú yi kpwe le.”

E bwee Jon bó Jem lēke bintaw bi boom bew e ê Jisos

(Mak 10:35-45)

²⁰ E bwee boom bo Sebēdee le ke ne to fô Jisos e bó boom bew, tum envuw ê wvú ejise keeleke fiεε. ²¹ E Jisos bife ê wvú le “Wo be gomte le la?” E wvú gay ê wvú le, “Kawε le ê nu ke edioo enu seke wo saake wase bvunfon bwuw, é boom bem bo bofεε ban eshii mbew yo le, wvumvu ε ébo kuw ke elemse le, wvumvu ê ke ekene le.” ²² E Jisos tfuse ê boom bodvu le, “Ke ben kee fiεε fi ben biite ke. E nulo é ben ke ewu fiko fi ηgew e fi me nu ηke en'wu?” E bó tfuse le, “Bese nulo ke ewu.” ²³ E wvú gay ê bó le, “E nulo é ben ke ewu fiko fiem keceey. Geenen keeshii é ébo kem ke elemse bó ke ekene le yaa nu budvuu bwem keenya é ben ke. Mondvuum modvu nu ε é nu fô bonyii bó Icem nu ε seyse wase ε gεε fô bó le.” ²⁴ E kebese ke boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yuufe dioo yuw ekumε fiεε fidvu, ε shém ton'yε bó bó boom bo bofεε bodvu. ²⁵ Geenen ε Jisos tee bó bocii, ε bó to ε wvú gay ê bó le, “Ke ben kee le bonyii bò saake bitum ké no shiile lo yi bonyii bobole, ε bonyii bo baay baay bobole dunji mvungay mvubole é we jo bó?” ²⁶ Ke fifi keηke keenu é ben entelerj ke. Wee wvú gomte keenu wee wvu

baay ê ben entelɛŋ keŋke keenu wvù lemte lo ben e. ²⁷ Wee é no gomte keenu wee wvu fwe ê ben entelɛŋ, tu wvù keŋke keenu nfwawene. ²⁸ E nu ke leŋleŋ no ke wee wvù diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvù le ke. Wvù to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen yi kpwe le.”

É Jisos yene ejise binfefe bife
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ E Jisos bô boom bew bo ŋgoo le ke gen dioo fele Jeliku, e kebombom ke bonyii le no shfumte ê wvù ejim. ³⁰ E fi kooy le binfefe bimew bife, e è nu bolemse bi to kè no shiile diuw je le, to nu e dioo yuw le Jisos fele lo, e bi mum no wamte gayte le, “Tata, Waa Nfon Dawe, came shen fô bese le.” ³¹ E kebombom ke bonyii le no wamene bó gayte le bó eban lo. Geen e bó bvuu wam gen lo fwe fwe le, “Tata, Waa Nfon Dawe came shen fô bese le.” ³² E Jisos mum leem, tee bó, e bó to, e wvù bife le, “Ben gomte le me enge la fô ben e?” ³³ E bó tfuse le, “Tata, gee é ejise eyese eyene ye.” ³⁴ E shen koo Jisos, e wvù kum ejise ebole. Kan mwaan e bó mum no yene mwem e, mum ne no bii Jisos e.

21

É Jisos ley Jerusalem diwe Nfon e
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ E Jisos bô boom bew bo ŋgoo le ke dioo fenene Jerusalem, e bó nu wase ntew wvù Betfaj e yi Kum Bite bi Olif e, e wvù mum tum boom bew bo ŋgoo le bomew bofe, ² gay ê bó le, “Ben egen ntew wvu fwe we le. Ben nu dioo e gen, emum eyen lo bwee kembey e e bó e suu e waa we nu mbew ye le, é ben efay, eto dvù é me. ³ E wee bife lo fié é ben, é ben tfuse le Cee Ekole keŋke shiee wvudvu, é wvù emum ecine lo kan mwaan é ben eto dvù.” ⁴ Fifi to kooy nonen keege é fi eto ekocen no wee ntum Nyo' mvu to jemye, gayte le, ⁵ “Wee egay ê kelaante kè Sayon le, ‘Ben etaa eyen, Nfon wene too é ben e. Wvù nu e shike ekole kew, e ben yi kembey e, e è nu waa kembey, kembey e kí be caan.’ ”

⁶ E boom bo Jisos e bo ŋgoo le ba gen, ge ke no wvù to jemye. ⁷ E bó to bô kembey kedvu noo wan, yey bikum bibole yi dvù le, e Jisos ben shii yi kemew e, no gene. ⁸ E kebombom ke bonyii le nteen no yeyte ten bikum bibole é je, e bomew faasshi tiw bite yeyte. ⁹ E kebombom kè to gene fwe dvu Jisos bô kè to bii ejim no wvuuyi le, “Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le leee! Nyo' nu e lan kemonen yi wee wvù too é diee di Tata le leee! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le leee!”

¹⁰ E Jisos ke gen fese Jerusalem, e kelaante kedvu keci shiw. E bonyii no ghayte, biite le, “Wvun se nu yee le?” ¹¹ E kebombom tfuse le, “E nu wee ntum Nyo' wvù Jisos wvù ne ntew wvù Nasalet e, Galilee.”

É Jisos kunj bonyii e bó kamene way fô yew ncese Nyo' le
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 E Jisos ke gen fô yew ncese Nyo' le, kunj bonyii bocii bô to geese bô bô to guyte mwεem fô, baashε bidanj bi bonyii bô to kumene bigew e, bô bintaw bi bonyii bô to geese bibembε le. 13 Wvù to kuunke gayte le, "Fí nu ε bo ε san ε Nyo' gayte le, 'Bó nu ke etenje yew yem le yew bunle.' Ben ε banke ε tu tfum boconj."

14 E Jisos no nu fô yew ncese le, ε binfefe bô bontenje too ε wvù fele bó. 15 Geenεn, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le ke dioo yen binghaw bi mwεem e bi wvù to gee, bô no boom bo caan caan wvuuyi fô yew ncese le, gayte le, "Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le leεε," ε fi no ton'yi lo bó. 16 E bó mum waa lo Jisos le, "Kε wo yuuke fiεε fi boom ban gayte le?" E wvù tfuse ε bó le, "Eε, me n'yuuke lo. Fí nu le ben ke baa tan was fiεε fi bó sanj le, 'Nyo' nu e ge mbense wvù jee gene mεεε e no buyte dew boom bo caan caan e, noo dew boom bô hεε yamte emben e?" 17 E Jisos ke nε cine bó le, buy ε kelaante kedvu le, gen ntεw wvù Betani le, ce jó.

*E Jisos low kete kemew
(Mak 11:12-14, 20-24)*

18 E ε ke no nu entanjentan, no Jisos to kaase tuu jim elaante, ε jenj no yuu wvù. 19 E wvù yen kete kemew e mbew je le ε bó ké no diee, * mum gen fô, geenεn fanε yaa yen fiεε le yí dvù le ke, yen ke ε è nu bibε yí dvù le maanj. E wvù mum low kete kedvu gay le, "Fo fintam bεε ke ebvuu eyuu eyum lo yí yo le ke!" Kanj mwaan, ε kete kedvu mum yowlen lo. 20 E boom bo ngoo le bo Jisos e dioo yen nonen, ε diuw yum bó. E bó no ghayte le, "Kete kedvu ghan nεε e sε yowlen lo kanj mwaan nen?" 21 E Jisos tfuse ε bó le, "E me ensee ε ben keceey le, é ben lese fitele yí Nyo' le, yaa kenke naa lo kemañen ke, ben saa ge ke ε è nu fiεε fi me nge bó kete kin maanj ke. Ben é cim e gay é kum wvun le, 'Mvuwe ye fen egen egbwe é joo yi baay e,' é fi ekooy nonen. 22 E naa la fi ben bunlee leke, nu ε ben nu ke ekenke fen é ben nu ε lese fitele yí Nyo' le."

*E bó bife fô mvungay mvu Jisos e nε
(Mak 11:27-33; Lúk 20:1-8)*

23 E Jisos ke bvuu kase ley fô yew ncese le, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj Bojuu ke to yen no wvù yεyε bonyii, mum bife é wvù le, "Wo jo fεε mvungay ε sε no gee mwεem mvun? E nya yεε mvungay mvudvu é wo?" 24 E Jisos tfuse ε bó le, "Me tεn nu embife fiεε é ben. E ben tfuse lo, é me emum ensee é ben wee wvù nya mvungay le me engeé mwεem mvun. 25 Jon to leese bonyii é joo ε mvungay mvudvu nε fεε? E to nya Nyo', nuu wee wvu wum ε?" No wvù bife nonen, ε bó no kenjene εbonebon gayte le, "E beene tfuse le è to nya Nyo', é wvù ebife é beene le laa ε è ge la fo beene ebee Jon e le? 26 Geenεn, ε è yaa nulo é beene etfuse le, 'E to nya wee wvu wum,' ke, njefo beene fane kebombom ke bonyii le, no bó bocii nu ε bee le Jon to nu wee ntum Nyo'." 27 Nonen, ε bó mum tfuse é Jisos le, "Kε bese kee ke." E Jisos mum gay é bó le, "Tu ke me nu ensee tεn é ben wee wvù nya mvungay é me le me engeé mwεem mvun ke."

Ngan ekume boom bolemse bofεε

28 E Jisos gen fwe bife le, "Ben kpwaake le la ekumε fin? Wee mvu to kenke boom bolemse bofεε. E wvù ke nε gen fô wan wvu fwe le, gay é wvù le,

‘Waa wem, gene eshe elemte wene eben.’ 29 E wvu tfuse le, ‘Ke me nu enjen ke.’ Geenen ke ne kase kumen fitele fiew mum gen wene dvudvu. 30 E wee wvudvu gen fo wvu ejim e gay ke fiee fi wvu be gay wase e wvu fwe. E wvu tfuse e wvu le, ‘Me nu enjen icem.’ Geenen, fanje yaa gen ke. 31 Tu entelenj jo boom bo bofee ban, nu e wvu to gee fiee fi ice shieele nu wvu la?” E bo tfuse le, “E nu wvu fwe.” E Jisos mum gay e bo le, “E me ensee e ben keceey le, bonyii bo fii shile noo bokene bo nsake le nu e bo leyte wase bvunfon bvuu Nyo’ le fwe e ben e. 32 Me njemyi nen njefo Jon Nleseejoo to nu e to keedunje je yi teyete e ben, e ben fanje yaa bee wvu le ke, geenen e bonyii bo fii shile bo bokene bo nsake le bee wvu le. E ben ke dioo cim yen no bo benje nonen, fanje yaa ekumen mvuntelem mvunen ebee ten wvu le ke.”

*Ngan ekume bonyii bo wee to teesee wee e bo
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

33 E Jisos bvuu jeme le, “Ben ebvuu eyuw ngan mvu. Wee mvu to nu e lem wee mvuntam mvu bo keenci mbvuum dvu, gem bo ketaanj keekeee, cim fo bo nu ke ekoyte mvuntam mvudvu somte e mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum teese wee wvudvu e bonyii, mum ne gen ketum kemew e. 34 E kefew ke bo ke no koyte mvuntam mvudvu ke to kocen, e wvu tum bonyii bew bo lemme le fo bonyii bo wvu to teesee wee e bo le, le bo egen efi mwuwene mvuntam. 35 E bo gen, e bonyii bo wvu to teesee wee wvudvu e bo koo bo, suj mvu, yu mvu, tumye mvu bo eta. 36 E wvu bvuu tum bomew bonyii bo lemme le e bo duule fele bo fwe ba, e bonyii ba bvuu ge ke lenlenj no bo gee bo bo fwe ba. 37 Ejim jodvu e wvu tum wase e e nu waa we, kpwaake le bo nu egen ewwum waa wen wvun. 38 Geenen, e wvu gen, e bonyii bodvu dioo yen wvu le, jeme ebonen le, ‘Wvun nu ndiela wee wee wvun. Ben eto e beene eyu wvu emum eyow bvushew bvudvu.’ 39 E bo mum koo wvu bvuse wene, mum yu.”

40 No Jisos fe nen, mum bife le, “Wee wee wvudvu nu ke edioo e to ege nee bo bonyii bodvu?” 41 E bo tfuse le, “Wvu nu ke eto elese lo mvunyaame mvudvu, etese wee wvudvu e bonyii bomew bo nu ke enyaa mwew mvuntam seke nkoy e.” 42 E Jisos bife e bo le, “Ben ke baa tanj wase e Nwa’ Nyo’ le le,

‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunee,
to nu e kase ne tu te di buu di yew e.

E fifin nu e e ge ke Tata,
bonyii e no taale kenke nghaw’ e?

43 Me e mum e no nseje e ben le, Nyo’ nu ke efi bvunfon bwew can yene le, enya e e nu e ketum ke nu ke egee no wvu gomte le.” 44 [“Te didvu din nu e wee gbwe yi dvu le, ecaafie lo, e di gbwe yi wee le, efoonce lo mweten.”] †

45 No Jisos ma ngan wvun nen, e bocee ncese bo baay baay noo Bofalasio dioo yuw, mum kiee le wvu ma e e nu ekume bowen. 46 E bo mum no gomte keekoo wvu, geenen, kase fanj kebombom ke bonyii le, njefo kebombom kedvu to kenke Jisos le e nu naa wee ntum Nyo’.

22

Ngan ekumε ηkaw bvujen
(Luk 14:15-24)

¹ Ε Jisos bvuu no jemyi ε bó ε bonğan e, ε wvumvu no nu le, ² “Bvunfon bvuu fowe nu ε è nulo é bó efewsεν bó nfon mvu wvú to seyσεε ηkaw bvujen bvuu waa we wvú diemsεν e. ³ Ε wvú ke tum bonceendaa bew le bó egn etooy bonyii bó wvú to beε bó bó ηkaw bvujen wvudvu le bó etoò. Geenεν, ε bonceendaa bodvu γεν ε bonyii bodvu fanε yaa to κε. ⁴ Ε wvú tum bomew bonceendaa gay ε bó le, ‘Ben egn ejeme ε bonyii bó me nse mbeε bó ηkaw bvujen wvun le bó eyeke eyuw, me nu ε nseyse wase mwεem mvudien, ε ηgbwo binson bi nyám e bó boom bo bona’ le bó fanκεν. Me nu ε nseyse wase mwεem mvunciiim, le bó etoò le fò ηkaw e.’ ⁵ Geenεν, ε bó γεν ε bonyii bodvu case lo, nε fibole no gene. Ε wee mvu laa wεne dvu wvú, ε wee mvu laa way we. ⁶ Ε kebese ke bonyii le kooyε bonceendaa bodvu nyεwle bó bó, mum yuwye bó. ⁷ Ε fitele bente nfon wvudvu, ε wvú ciinse bonyii bew bo jem e, ε bó γεν leσε lo bonyii bó yuwyeε bonceendaa bew, mum ton kelaante kebole. ⁸ No wvú ge nonεν, mum gay ε bonceendaa bew bomew le, ‘Me nu ε nseyse wase ηkaw bvujen. Geenεν bonyii bó me nse mbeε ba se baa nu naa lo bonyii κε. ⁹ Ben egn ntasen jé le yicii, ebe bonyii bocii bó ben ε γεν, le bó eto fò ηkaw bvujen wvun e.’ ¹⁰ Ε bonceendaa bodvu mum buy γεν jé le yicii, kum bonyii bocii bó bó to yενεε, bonyii bó jee bó bó befe to dvú. Ε yew bvujen mum yinςεν bó bonyii.

¹¹ Ε nfon ke nε ley yew bvujen yidvu le keyεν bonyii bó to toε fò ηkaw e, mum γεν wee mvu le dvú ε wvú baa jise ndvú ηkaw bvujen κε. ¹² Ε wvú bife ε wvú le, ‘Nsaα yem, wo ghan nεε ε se ley dvon se ndvú ηkaw?’ Ε wee wvudvu mεy diuw tfu. ¹³ Nonεν, ε nfon mum gay ε bonceendaa bew le, ‘Ben ekay can ye noo bikaa, etfume wvú é ejiwε le ekfun, jò bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew.’ ” ¹⁴ No Jisos jeme nonεν, mum gay le, “Ben ekeè le Nyo’ nu ε be bonyii nteen, geenεν ε caw κε caan.”

Ε bó tele Jisos ekumε shile wvú lanςεν
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Ε Bofalasiu mum nε γεν seyse no bó nu ege é Jisos se lowsεν njeme é bó ekoo wvú. ¹⁶ Ε bó mum tum boom bobole bo ηgoo le noo ηgoo bonyii bo Nfon ‘Elod e fò Jisos e. Ε bó γεν jeme ε wvú le, “Wee n’yεεyi bese kee naa le wo nu wee keceεy, ε wo yeεyi bonyii bó je yi yi Nyo’ é je yi keceεy e. Ke wo ké no joo le wee mvu nu jεεy κε, njefo κε wo taale laa mwεten nu naa la le. ¹⁷ Ke see ε bese wo ηkpwawce. Nci nu ε bee le beene elaanke shile ε Kaysa, nuu fo bó elaanke le?”

¹⁸ Ε Jisos kiεε fiεε fi bó wεentene bó fi, mum gay ε bó le, “Ben bonyii bó jemyi jεεy, gee jεεy ban, ben teeyi me nje la? ¹⁹ Ben eto bó bigew bi ben ké no laanke shile dvú é me en’yεν.” Ε bó to bó danali, nya ε wvú. ²⁰ Ε Jisos bife ε bó le, “Ekole kin kè nu yí dvú le nu ke yeε le? Ε diee nu di yeε le?” ²¹ Ε bó tfuse le, “Ε nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diew.” Ε wvú mum gay ε bó le, “Ben emum enyaà le ε Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, nyaà ε Nyo’ fi è nu fi Nyo’ le.” ²² Ε bó yuw nonεν, ε diuw yum lo bó. Ε bó mum cinε wvú le nε no γεne.

*Ɛ bó tele Jisos ekumε mbuy wvu yi kpwe le
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

²³ Kε ebvubwε, ε Bosadusii nε to fō Jisos e. Bosadusii nu ηgoo bonyii bō to ké no duu le ké bonyii nu ke ebuy yi kpwe le ké. No bó toε, mum bife ε Jisos le, ²⁴ “Wee n’yεεyi, Muses to nu ε gay le, ‘Ɛ wee kpwe lo sε wan, tu waa bwee keηke keegεε kpwεse ε bó wvú eboo boom ε diee di ηkfu waa bwee wvudvu le.’ ²⁵ Keseen, boom bo wee mvu le to cee bee bó jan bosooshwiy. Ɛ wvu ηgaywee ke jo kpwoon, ke ghan kpwe ε bó wvú baa keηke wan ke, cine kpwεse le ε ejimε kew. ²⁶ Ɛ fi kooy ke nonεn bó ejimε kew noo ejimε ke wvuwε le, gεn buy yi wvu bosooshwiy e. ²⁷ Ejim jodvu, ε kpwoon wvudvu tεn kpwe. ²⁸ Nonεn keseen no bó bocii bosooshwiy to nu ε jo kpwoon wvudvu, ε nu ke edioo enu seke bonyii buyte yi kpwe le, ε kpwoon wvudvu enu kpwεε yεε?”

²⁹ Ɛ Jisos tfuse ε bó le, “Ben nu ε jay baay, ε è nu njefo ke ben kee fiεε fi bó san ε Nwa' Nyo' le ké. Ɛ ben yaa kee tεn mvunγay mvu Nyo' le ké. ³⁰ Ben ekeè le è nu ke enu seke bonyii buyte yi kpwe le, ké bolemεε bó bokεnε bεε ke ebvuu etaashi bvujen ké, ε bonyii yaa bεε ke ebvuu enyaa boom ε bó taashi bvujen ké. Bó nu ke enu wase ké diεwε bonceendaa bo Nyo' le fowe. ³¹ Ɛ dioo nu fi ekumε mbuy wvú bonyii nu ke ebuy yi kpwe le, ben ke baa tan wase Nwa' Nyo' yuw fiεε fi wvú jemyi ε ben e? Nyo' to nu ε gay le, ³² ‘Ɛ nu me Nyo' Aba'am bó Nyo' Aysik noo Nyo' Yakow.’ Fì nu le ké Nyo' nu Nyo' bonkfu ké, è nu Nyo' bonyii bō nu dvú.” ³³ Ɛ kebombom kè to leeme fō yuw ntfuse wvú Jisos nya, ε diuw yum lo bó bó n’yεεyi we.

*Nci wvú fele bonci bocii
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)*

³⁴ Ɛ Bofalasii ke dioo yuw le Jisos nu ε ban lo diuw Bosadusii, ε bó mum baance ye to fō wvú le. ³⁵ Ɛ wee mvu bó le wvú to looci kee bonci bo Nyo' le, mum tele wvú bó mbife mvu le, ³⁶ “Wee n’yεεyi, nci wvú kuuke fele bonci bocii nu wvú la?” ³⁷ Ɛ Jisos tfuse ε wvú le, “Nci wvú kuuke nu wvú gayte le, ‘Ɛ koonkè Tata wvú Nyo' wo bó fitele fiuw ficii, enya ekole kuw ε wvú kecii, egεε bvufee bwuw yi ye le bvucii.’ ³⁸ Wvuwvun nu nci wvu fwe wvú kuuke fele bonci bocii. ³⁹ Ɛ wvú bii wvú le nu ké diεwε wvuwε le. Ɛ wvú nu le, ‘Ɛ koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.’ ⁴⁰ Mwεεm mvunciim mvú nu ε Nwa' bonci le, noo mvú nu ε Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le, leeme ε è nu yi bonci bo bofεε ban e.”

*Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa yεε?
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

⁴¹ No Bofalasii to nu ε bó taashe fō, ε Jisos mum nε bife mbife mvu ε bó le, ⁴² “Ben kpwaake le la ekumε Mboyse wvú Nyo' to kawεε? Ben kpwaake le è nu waa yεε?” Ɛ bó tfuse ε wvú le, “Ɛ nu waa Nfon Dawe.” ⁴³ Ɛ Jisos kase bife ε bó le, “No è nu waa Nfon Dawe, ε fi ghan nεε ε Keyoy ke Yuule sε ge ε Dawe no teje wvú le Tata wen? Dawe to nu ε jeme le, ⁴⁴ ‘Tata Nyo' to nu ε gay ε Tata wεm le wvú eshii ε εbo kew ke εcεεy e, egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban ε wvú etome bikaa biew yi bó le.’

45 *Ɛ Dawe fen tenje wvú le Tata wen, é wvú ebvuu eghan nee se no nu waa we?"*

46 *No Jisos jeme nen, ε wee fanje yaa nu dvú mwaan wvú etfuse fiεε é wvú ke. Ɛ kew ten ebvubwe le, ε wee fanje yaa ke ebvuu emom lo ebife fiεε é wvú ke.*

23

Ɛ Jisos ceεye kenya ke bonyii bô dunji bonci noo ke Bofalasiai le (Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

1 *Ɛ Jisos mum ne jeme é kebombom ke bonyii le bô boom bew bo ηgoo le le,*
2 *"Bonyii bô dunji bonci bô Bofalasiai nu bonyii bô nu ε jo kentaw ke Muses e.*
3 *Fí ε mum ε no nu le, ben eyuuké fiεε ficii fi bó senje é ben, mum geè. Geenεn, fo ben egeè fiεε fi bó gee ke, njefo bó fewci jεεy, gee jεεy. 4 Bó nen'yi yile bvujite ε bvú fele mvunjay mvu bonyii le yike bonyii dvú, ε é yaa nu naa lo é bó keβεε emom keelaw ke naa lo kpwan εbo keefice bó ke. 5 Mwεεm mvú bó gee mvunciim nu ke keege le bonyii eyenè bó le. Mvunjkuw mvubole mvu Nwa' Nyo' le nu naa mvú kukene. * Ɛ mvunjεεηken mvu ηgem ndvú yibo le nu naa mvú dewkene. 6 Bó ké gene fô ηkaw e no koonke keeshii ke ε é nu fô bonyii ewvumte bó, ké gen yéw bunle le no koonke ke keeshii ε é nu yí bintaw bi fwe le. 7 Bó ké no koonke ten keelene é way ε bonyii gayte bó le, bvuu koonke le bonyii etenè bó le Bolabay. 8 Geenεn, fo wee ebenè ε bonyii tenje wvú le Labay ke, njefo ben kenke Wee N'yεεyi ke mwaan maan, ε ben bocii nu boom bo bwee wan e. 9 Fo ben etenè wee mvu yí nshε le fen le é nu icee wene ke, njefo ben kenke Icee wene mwaan wvú nu fowe. 10 Fo wee ebenè ε bó tenje wvú le Cee Ekole ke, njefo Cee Ekole wene nu ke mwaan wvú é nu Klistu. 11 Wee wvu baay é ben entelen kenke keenu wee wvú lemte lo ben e. 12 Naa yeε wvú bensee ekole kew, nu ε Nyo' nu ke eshike lo wvú, ε naa yeε wvú shiwse ekole kew, nu ε Nyo' nu ke ebense lo wvú.*

Ɛ Jisos tooshe bonyii bô dunji bonci bô Bofalasiai (Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 *Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bô dunji bonci noo ben Bofalasiai. Ben nu bonyii bô jemyi jεεy, gee jεεy! Ben leeme ejise jo bonyii banji je yí leyte bvunfon bvú fowe le. Ke ben koonke keeley bvú le ke, ε bvuu ε no baanke je fo bonyii bô koonke keeley e.*

[¹⁴ *Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bô dunji bonci noo ben Bofalasiai. Ben looci shiwse lo boke' bo bonkfu le, gee dibunle di dewkene keeduunke ye. Ben ekeè le wene ηγεw nu ke efo lo.] † ¹⁵ Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bô dunji bonci noo ben Bofalasiai. Ben nu bonyii bô jemyi jεεy, gee jεεy! Ben nen'yi len wonj tfuu bvuu lente jóo yi baay baay ke le ben gomte wee mwaan wvú ebanke etu wee wene mbee. Ɛ wvú ké tu wase wee wene mbee, ε ben kase ge ε fiew mεse fo lo, ε wvú no nu wase wee ηguay wvu baay ke diewe ben e.*

¹⁶ *Ngεw wvu baay nu wene. Ben nu binfele duu le ben dunji je é bonyii! Ben nu bonyii bô duu le, 'Ɛ wee jeme fiεε, ε kan diee di yew ncese le, tu ke é nu fiεε ke. Geenεn, é wee jeme fiεε ε kan ε é nu diee di ketwaa ke bigew e kε yeεle*

22:46 Mak 12:34; Luk 20:40 23:3 Lum 2:21-23 23:5 Ksm 13:9; Dito 6:8; Ktn 5:38-39; Mat 6:1

* 23:5 Mvunjkuw mvun nu mvú bó to geele bonci bo Nyo' le bomew jó, jiise yí monshim bô ηkenken e.
23:8 Jon 13:13 23:11 20:26-27; Mak 9:35; 10:43-44; Luk 9:48; 22:26 23:12 Mben 75:8; Mat 18:4; Luk 1:52; 14:11; 18:14 † 23:14 Ke bonwa' bo boyvuum bomew bó bó to yawee sanj diεw Nyo' jó kenke kencim kin ke. 23:16 5:34-37 23:16 15:14

ke yew ncese le, tu wvú kɛŋke keege no wvú jeme ε kan.' ¹⁷ Binfele bin! Ben nu biyɔŋ! Fiεε fi kuuke fele fimew nu fi la? ε baay kuuke ketwaa ke bigew e kè yeεle, nuu yew ncese yi gee ε ketwaa kedvu se nu fiεε fi è nu fi Nyo' le le? ¹⁸ Ben jemyi tɛn le, 'ε wee jeme fiεε ε kan diee di ketan ke ncese le, tu ke è nu fiεε ke. Geenen é wee jeme fiεε ε kan ε è nu diee di fiεε fi wee nya ncese dvú, tu wvú kɛŋke keege no wvú jeme ε kan.' ¹⁹ Binfele bin! Fiεε fi kuuke fele fimew nu fi la? ε baay nnya yidvu kuuke, nuu ketan ke ncese le kè gee ε nnya yidvu se nu fiεε fi è nu fi Nyo' le le? ²⁰ Fiεε fi nu, nu le é wee kan diee di ketan ke ncese le, tu wvú kan nonɛn ε kan noo mwεεm mvunciim mvu yí dvú le. ²¹ ε wee kan diee di yew ncese le, tu wvú kan nonɛn ε kan noo Nyo' wvú cee dvú. ²² ε wee kan woŋ wvu we, tu wvú kan ε è nu kawla Nyo' noo wvú wvú Nyo' wvú shiile yí dvú le.

²³ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duŋci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben ké no nyaa keba kemwaan é Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yicii yi ben keeke naa noo mwεεm jεεy jεεy mvù ben keeke geele é mbáse le le yí eshumte, geenen laanke fiεε fi jite fi nci jemyi ekumε fi le ben egeè, fi è nu keege mwεεm leŋ fò bonyii le, camte shen fò bonyii le noo keeese fitele yí Nyo' le. Ben be kɛŋke keegeè mwεεm mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e ke. ²⁴ Binfele bi duŋci je é bonyii! Ben kunyi yeεguu bvuuε é mbvuum e, geenen kaa mii nyam yi baay eshem! †

²⁵ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duŋci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben cuke mvuŋkom bò shúw ye le, geenen ε mwεεm mvù nu ε yinŋsen jó nu mvù ben loci é bonyii noo mvù ben yeεle ejise dvú. ²⁶ Binfele bi Bofalasi le, ben eyaw ecuke mvuŋkom bò shúw ente, wvu le mvú emum eyuule tɛn ye le.

²⁷ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duŋci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben nu diεwε jém yi bó nu ε seyse ε yefe yí ε no baa yen'yi ejise jee, geenen ε ente jodvu nu ε jó ε yinŋsen bò bikufe bi binŋpwe bi bonyii le noo mwεεm mvunciim mvu nyene. ²⁸ ε nu ke leŋleŋ no ben yen'yi ejise le ben nu bonyii bo teyey, geenen ε ente nu ε ben ε yinŋsen bò kenleεma noo gee di befe.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duŋci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le, feele tɛn jém bonyii bò to kɛŋke nce wvu teyey seyse ε yí jee. ³⁰ Ben gee nonɛn gayte le, 'ε bese to bee nu wase dvú kefew ke bo'iceε bosεse le, tu bese to baa leem fisese fò fiεε fi bó to gee keeyuwyi bonyii bo ntum Nyo' le ke.' ³¹ Ben jemyi nonɛn, jemyi ε è nu ekumε bikuu binɛn mum tomte bò dew yene le ben nu naa boom bo bonyii bò to yuwyeε bonyii bo ntum Nyo' le. ³² Ben emum egen lo fwe emεse lemme di bo'iceε bonɛn to kewεε! ³³ Yó yin! Engoke ke yó le kin! Ben kpwaake le ben nu ke enu se bó ε lese ben nguy wvu baay e?

³⁴ No fi nu nonɛn, me ε mum ε no ntumte bonyii bo ntum Nyo' le fò ben e noo bonyii bo bvufee le bò bonyii bò duŋci bonci. Ben nu ke eyuwyeε bomew, etawyeε bomew yí hintam e, etam bomew yéw yene bunle le, ebone bikaa é bomew ejim bilaante bicii bi bó gene bí le. ³⁵ Ben nu ke egeè nonɛn wvu le

23:18 Ksm 29:37 **23:21** 1Bfn 8:13 **23:23** Lew 27:30; May 6:8; Luk 18:12 **23:24** 15:14

† **23:24** Nyam yi baay yin nu é diéw bala le le, «camel». **23:25** Mak 7:4 **23:26** Jon 9:40 **23:28** Luk 16:15 **23:30** 5:12; Lem 7:52 **23:33** 3:7 **23:34** 1Tes 2:15 **23:35** Kenj 4:8-10

ελεμε ke bonyii bocii bô to cee nce wvu teytesy yî nshε le bô bó yuwyε enû fô ben εfa. Ελεμε kin nu ke enû fô ben εfa ε κew yî ke Abel wvû bó yue se wvû κηηke jay e, ε to ε buy yî ke Sakalia wvû waa Belekaya wvû ben to yue entelen jo yew ncese bô ketan ke ncese le. ³⁶ Ε me ensee ê ben keceey le, lon mwεem mvun mvunciim nu ke ekoo εηγοke ke keseen kin.”

*Ε Jisos bem bonyii bo Jerusalem
(Luk 13:34-35)*

³⁷ No Jisos jeme nen, mum bem le, “Eβεey Jerusalem! Eβεey Jerusalem! Wo wvû yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bô Nyo' tumte fô wo le bô εta! Ε nu wase bokan bomεε no me mom keembaance boom buw ke diewe no bweeshie ké baance boom bew kfuke ê bibε biew e, wo ε fan? ³⁸ Taa eyen, bó nu ε lan wase yew yo, ε yî nu etu binffuy. ³⁹ Me nsenje lo ê wo le ke wo bεε ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kè wo ke egay le, ‘Nyo' nu ε lan kembonen yî wee wvû too ê diee di Tata Nyo' le.’”

24

*Ε Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Ε Jisos ke buy yew ncese le, ke dioo gene, ε boom bew bo ηgoo le bence to mbew ye le no dunji yéw yî fô yew ncese le ê wvû. ² Geenεn, ε Jisos jeme ê bó le, “Ben yene yéw yin e? Ε me ensee ê ben keceey le ke te dimwaan nu ke esheε yî dimew e se bó ε base fokuse ke.”

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Ε Jisos ke dioo gen ben shii yî Kum Bite bi Olif e, ε boom bew bo ηgoo le bence to εbonebon fô wvû le bife le, “Ke see ê bese kefew kè fiεε fidvu fin nu ke ekoo, noo nciise wvû nu ke edunje kefew kè wo nu ke ekase eto noo le won kaa wase?” ⁴ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ben eyenè fo wee ke elεε ben é ben ejay je. ⁵ Ben ekeè le bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem teεke fojise, ε wee duu le è nu wen wvû Mboise wvû Nyo' to kawεε. Ε bó dioo gee nonεn emum elεεle bonyii nteen ε bó jayte je. ⁶ Ben nu ke eyuuke le bó tumte jem, bvuu yuuke ten bosaaka le jem nu enu. Fo ben ke dioo eyuuke nonεn, ε finteem no buyte ben ke. Mvumvun nu mwεem mvû κηηke keeke ekoo. Geenεn ε mvû yaa mum dunji le won kaa wase ke. ⁷ Ketum nu ke etumte jem bó kemew, ε nfon mvu tumte jem bó wvumvu. Jeη nu ke ekoo, ε nshε shiike mondvuum e mondvuum e. ⁸ Ε mvumvun mvunciim bεε ke lo mvun'yan ke diewe seke kpwoon ε κew lume.

⁹ Bonyii nu ke enya ben é bó enyεwle bó ben, eyuwye ben. Bitum bicii nu ke ebane ben nje diee diem. ¹⁰ Nonεn é bonyii nteen emum etfuw bikaa é me ejim, banene, geese bikuu bibole. ¹¹ Ε bonyii nteen bô mbiaYTE le è tum Nyo' bó nu ke ebuynen emum elεεle bonyii nteen. ¹² No kebefε nu ke eduule ke gene lo fwe, nu ε fî nu ke ege é κηηkonεn ke bonyii le nteen emum ewεε. ¹³ Geenεn, wee wvû nu ke ekoo shém egen ebuy fokemεse nu wvû nu ke eboy. ¹⁴ Ε bó κηηke ke keeke efewce saaka wvû jee wvun wvu ekumε bvunfon bu Nyo' le egen ebuy yî ekole ke nshε le kecié é bitum bicii eyuw, nonεn é won se keeke eka.

N'yeeyi ekume kefew ke ngew wvu baay e
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Nonen seke ben e yen e kemaante ke fiεε le kè nulo ejinj bvudvuu kè wee ntum Nyo' wvù Dania to jemyεε ekume kí, ε kí leeme wase yew ncese le, (wee wvù taan̄ke n̄wa' wvun eyuw fin ntay,) ¹⁶ ε bonyii bò nu Judea mum fεε ben yí dikum e. ¹⁷ Fo wee wvù nu ê yew we dioo ε shii bvuu ley keej fiεε fi nu yew ke. ¹⁸ Fo wvù nu wene ebvuu ekfule le wen egen ejo ndvu ye yí bulεεn ke. ¹⁹ Ngew wvu baay εdiuw yoya le nu ke enu wvu bokεnε bò nu bô difue, noo bò yamsee boom e. ²⁰ Ben ebunleè le fo kenlewte kin ke enu ε è nu kefew ke nffum e, ke nεε diuu di mbam e ke, ²¹ njefo ngew wvu baay nu ke enu kefew kekíε le, ε kfuu wvuwe ngew ke baa yuu nu wase ε kεw no woj to ke wεε ε to ε buy keseen e, ε ke kfuu wvuwe bεε ke ebvuu eyuu enu dvú ke. ²² ε Nyo' to baa fafe εdiuw e ngew wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaan̄ bee ke eboy ke. Geenen Nyo' nu e fafe εdiuw yodvu nje bonyii bew bò wvù nu e caw. ²³ ε nu ke edioo enu sekekie wee é jeme ê ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvù Nyo' to kawεε wvun fεn!' Kεnεε le, 'Wvuwe fofe!' Fo ben ebee ke. ²⁴ Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiayte le bowen nu bomboyse bò Nyo' to kawεε, ε bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwεεm mvù temyi mvù dunji mvun̄gay mvubole, egee ten mwεεm mvu diuw wvù yumεen e wvu le bó elεε bonyii é bó ejay je, leε naa noo bonyii bò Nyo' nu e caw, fεn é je nu dvú. ²⁵ Ben eyeke eyuw, me nu e nsee wase mwεεm mvun ê ben é mvú se keeke ekooyi. ²⁶ Nonen, é bonyii nε ε no gayte ê ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvù Nyo' to kawεε we njkpaante,' fo ben egen jó ke. Kεnεε le, 'Ben etaa eyen, wvuwe yew ente,' fo ben ebee bó le ke. ²⁷ Ben ekeè le no jan̄ ké lawte we ê keba ke diuu sane le, ba gen buy jò diuu seeyi, nu ke len̄len̄ no nto wee wvù diee nu Waawee nu ke enu. ²⁸ 'Naa fεε fò ken̄kpwe ke fiεε le nu, nu ke fò fò bon̄gulun̄ nu etaashi.'

Ekume no jisos nu ke eto
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Kan̄ mwaan̄ seke kefew ke ngew wvu baay wvun e ε to wase ε fey, é diuu ne esεε ejime, kpwee saa ebvuu ebaa ke, é jón ene fowe egbweken, é mwεεm mvu fowe mvunciim mvù ken̄ke mvun̄gay eshiike. ³⁰ ε nciise wee wvù diee nu Waawee emum ebuyn̄en yí εbule le. ε bitum bicii bi yí nshε le emum ekεw effule lo bò kpwe. Bonyii nu ke eyen no wee wvù diee nu Waawee shiile too ê kembew e fowe bò mvun̄gay noo bvukuke bvú baay. ³¹ Son̄ yí baay nu ke edioo e jeme foweεwe, é wvù emum eciinse bonceendaa bew é bó egen εbuw ε woj yo εna le noo fowe, ebaance bonyii bew bò wvù nu e caw.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Ben eyeyi fiεε yí ken̄gvum e. Tíεw ye ké boci, é bibε ekεw etεeke yí dvú le, é ben mum kíεε le ekfuj̄ kumene wase. ³³ ε nu ke len̄len̄ no ben nu ke edioo ε yen mwεεm mvun e mvunciim, é ben emum ekiεε le wvù nu wase nceencee naa wase ê yew fwese. ³⁴ ε me ensee ê ben keceey le ke en̄gokε ke keseen kin nu ke eka se mwεεm mvun mvunciim ε kooy wase ke. ³⁵ εbule bò nshε nu ke eka, geenε ke diεw yem nu ke eyuu eshiw ke.

*Kε wee nu dvú wvú kee diuu di jisos nu ke eto kε
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)*

³⁶ Kε wee nu dvú wvú kee diuu didvu kεnεε kefew kε. Kε naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe kεnεε Waa Nyo' kee tεn kε. E kee kε Nyo' Ice wvú εmbeη. ³⁷ Kε λeηλeη no fí to nu kefew ke Noa' le nu kε no fí nu ke enu seke wee wvú diee nu Waawee kaase too. ³⁸ E to nu ε joo baa yinseη wase yí ekolε ke nshε le, ε bonyii nu fibole diekene bvuu wukene, ε bokεnε bô bolemsε taashi bvujen, ε bonyii nya boom ε bolemsε taashi bvujen bô bô, ke gen buy diuu di Noa' to leyεε ê ηguw e, ³⁹ ε bonyii bodvu yaa kee fíεε fí nu ekooy kε, gen buy seke joo to yinseηεε yí nshε le, kuu bô bocii gen dvú. E nu kε λeηλeη no fí nu ke enu diuu di wee wvú diee nu Waawee nu ke eto le. ⁴⁰ Bolemsε bofεε nu ke enu wεne, é bô ejo mwaan é mwaan eshεε. ⁴¹ E bokεnε bofεε nu ke egooke bvulem fodien, é bô ejo mwaan é mwaan eshεε. ⁴² Nonεn, ben emum ecεytε njefo kε ben kee diuu di Tata wene nu ke eto kε. ⁴³ Ben ekeè le é cee yew kee kefew kε cooη nu ke eto entaη, é wvú ecεyte, wvú saa ke ecinε é bô eto ηngoy yew ye kε. ⁴⁴ Fí ε mum ε no nu le, ben tεn kεηke keecεytε njefo wee wvú diee nu Waawee nu ke eto ê kefew kε ben yaa kee kε le.

*Nyεεyi ekumε waa lemme wvu keceey noo wvú yaa nu kε wvu keceey
(Luk 12:41-48)*

⁴⁵ Waa lemme wvú nu wvu keceey bvuu kεηke bvufee nu wvú la? Kε è nu wvuε wvú cee ekolε we nu ε gee wvú le wvú etaalè fô yew ye le, le kefew ke edioo ε kocεn, ε wvú nya mwεεm mvudien mvu boom bo lemme le é bô le? ⁴⁶ Njoη wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuε wvú cee ekolε we nu ke edioo etoo eyεn ε wvú gee lemme λeηλeη no wvú bee keege. ⁴⁷ E me ensee ê ben keceey le cee ekolε we nu ke ebense wvú é wvú etaalè fô mwεεm mwew e mvuncim. ⁴⁸ Geenen é waa lemme wvudvu nε ε no nu wvú kεηke kenje kè befe, ε jeme é ekolε kew le, 'Kε cee ekolε wεm nu ke eyanseη ekase eto kε', ⁴⁹ ε mum ε kεw ε no suunke boom bo lemme le bomew bô bô bô lemte, diekene bvuu wukene bô bonyii bô wuwte mbvuum, ⁵⁰ tu cee ekolε we nu ke enε esεε ebuyen diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le noo ê kefew kε wvú yaa be kee le kε. ⁵¹ Wvú nu ke edioo ε buyen nonεn, emum enya ηgew ê waa lemme wvudvu, ecinse wvú é wvú egen enu ηgoo bonyii bô jemyi jεey, gee jεey e, ε è nu fô fô bonyii nu ke ebeεe ηgeci bigew."

25

Ngan ekumε ηgón bokεnε bomew yuufe

¹ "E nulo é bô emum efewsεn bvunfon bvú fowe bô ηgón bokεnε bomew yuufe bô to joε bin'yεese bibole, buy keegen efiisen cee bvujen mvu. ² Bô to nu nonεn ε bo botin nu biyuη, ε bo botin feefene. ³ Fí nu le bô to nu biyuη to dioo jo bin'yεese bibole faηε yaa jo mεεm momew kε, ⁴ geenεn ε bô to feefene jo bibole bin'yεese jo mεεm momew mbew yí dvú le. ⁵ E bô gen ε no cεyte cee bvujen wvudvu, ε wvú no dvuyte keeto, ε nyii mum nε no yeεke bô, ε bô mum lefe. ⁶ E è ke no nu entaη entelεη, ε bô nε yuw ε wee wvule le, 'Eεεεε, ben etaa eyεn, cee bvujen wvun εεε! Ben ebuy eto efiisen wvú lεεε.' ⁷ E ηgón bokεnε ba bocii mum ja we bense bin'yεese bibole. ⁸ E ηgón bokεnε bô to nu

biyuj ba gay ê bò to feefene ba le, 'Ben enya ke bese bô mɛɛm monɛn momew. Bin'yeese bisese shiile wa lo.' ⁹ Geenɛn ɛ bò to feefene ba tfuse le, 'Ke è nelo é mó ekocɛn fô beene le bocii ke. Ben egɛn ɛ è nu fô bonyii bô geese le, eguy monɛn.' ¹⁰ No bó to gene keeguy, ɛ cee bvujen mum shɛɛ fese. E ba bò to nu ɛ seyse wase ye ɛ no cɛyte, mum gen ley bô wvú yew nkaw bvujen e, ɛ bó mum faa kembuj. ¹¹ Ejim jodvu ɛ ngón bokɛn bomew ba bô to genɛɛ keeguy mɛɛm fese, leem ê yew fwese no gayte le, 'Cee ekole, cee ekole, yene kembuj é bese eley.' ¹² Geenɛn, ɛ wvú tfuse é bó le, 'E me ensee é ben keceɛy le ke me nkee ben ke.' ¹³ Fí ɛ mum ɛ no nu le, ben eseyse ye, ecɛyte, njefo ke ben yaa kee diuu kenɛɛ kefew kè me nu nke enjkase nto ke.

Ngan ekumɛ boom bo lemme le botɛte
(Luk 19:11-27)

¹⁴ Kefew kedvu nu ɛ fí nu ke enu diɛwɛ wee mvu wvú to nu keegen ghane, tee boom bew bo lemme le geɛ kpaw we can yibole. ¹⁵ Wvú to nu ɛ nya mvu waa lemme bikele bi bigew e bitin, nya mvu bikele bifɛɛ, nya mvu ekɛle ke bigew e kemwaan. Wvú to nyaa ke bii no mvujgay mvu wee le nu. No wvú nyaɛ nonɛn, mum laa ghane diew. ¹⁶ E waa lemme wvú to fiɛ bikele bi bigew e bitin mum gen lo kan mwaan ge way dvú, die sɛw bikele bitin. ¹⁷ E wvú to fiɛ bikele bifɛɛ ge tɛn way, die sɛw bikele bifɛɛ. ¹⁸ Geenɛn, ɛ waa lemme wvú to fiɛ ekɛle kemwaan wɛ, gen fiew cim fokuse nyile bigew bi cee ekole we le bidvu fô.

¹⁹ E cee ekole boom bo lemme le bodvu ke laa ghane die, gen ce jó baay. E wvú ke dioo kase to, mum tee boom bew bo lemme le le bô bó ekpwanɛn mwɛɛm. ²⁰ E waa lemme wvú to fiɛ bikele bi bigew e bitin mum to wase bô bikele yuufe, gay le, 'Cee ekole, wo to nya me bikele bi bigew e bitin, taa eyen me nu ɛ nshɛɛ ɛ nge way dvú, ɛ nkɛnkɛ bimew bikele bitin é we jodvu.' ²¹ E cee ekole we gay é wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceɛy! Wo se nu ɛ shɛɛ ɛ kieɛ keetaa fô fiɛɛ fi caan e ntaɛ. Nonɛn, me nu engeɛ wo keseen é wo etaale wase ɛ è nu fô fi baay e. Leyɛ le ente jo bvujonke bvú cee ekole wo le.' ²² E waa lemme wvú biew bigew to nu bikele bifɛɛ to tɛn, gay le, 'Cee ekole, wo to nya me bikele bi bigew e bifɛɛ. Taa eyen, me nu ɛ nshɛɛ ɛ nge way dvú, ɛ nkɛnkɛ bimew bikele bi bigew e bifɛɛ é we jodvu.' ²³ E cee ekole we gay é wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceɛy! Wo se nu ɛ shɛɛ ɛ kieɛ keetaa fô fiɛɛ fi caan e. Nonɛn, me nu engeɛ wo keseen é wo etaale wase ɛ è nu fô fi baay e. Leyɛ le ente jo bvujonke bvú cee ekole wo le.' ²⁴ E waa lemme wvumvu wɛ wvú to fiɛ ekɛle ke bigew e kemwaan to tɛn, gay le, 'Cee ekole, me nkee le wo nu wee wvú tɛmyi ejim. Wo ké no gbweci ɛ wo baa jewe ke, baanci ɛgin ɛ wo baa le ke. ²⁵ Nonɛn me nse ɛ mum ɛ nfan ɛ ngen ɛ nyile bigew biuw fokuse. Taa eyen, bigew biuw bin, jicɛ.' ²⁶ E cee ekole we tfuse é wvú le, 'Wo nu waa lemme wvú befe, nu kenkpwen! Wo se kee le me nkè no ngbweci ɛ me mbaa njewe ke, mbaanci ɛgin ɛ mbaa nle ke. ²⁷ No wo se kee nonɛn, tu wo se bee egɛɛ bigew biem ntfu wvú le seke me ɛ nkase enfi bigew biem bidvu bô sɛw é we jodvu.' ²⁸ No wvú gay nonɛn, mum gay le bó efi ekɛle ke bigew e kedvu é wvú, enya é wvú kenke bikele bi bigew e yuufe. ²⁹ Le bó ekeè le wee wvú kenke nu ɛ bó nu ke ebise é wvú ekɛnkɛ nteen. Geenɛn ɛ wee wvú baa kenke, nu ɛ naa fi caan fi wvú kenke nu ɛ bó nu ke efi lo

ê wvú. ³⁰ No wvú gay nonen mum gay le, 'Ben etfume kenene ke waa lemme le kin ê ejjiwe le ekfun, fô bonyii nu ke ebeele ngeci bigew.'

N'yeyi ekume nsaw wvu fokemese

³¹ E nu ke edioo enu kefew kè wee wvú diee nu Waawee kaase too ê bvukuke bwew e, e wvú too bô bonceendaa bo Nyo' le bocii, é wvú emum eshii yî kawla we bvukuke le. ³² Bitum bicii bi yî ekole ke nshê le nu ke ebaance é wvú fwe, é wvú emum egaw bó diewe no wee ncey ké gaw njée bvuse é bîe tewele. ³³ Wvú nu ke egée njée ébo eceey, gee bîe tewele ébo eñkñko. ³⁴ Wvú wvú Nfon nu ke emum egay é ba bô nu ébo eceey le, 'Bonyii bô lcam nu e lanj kembonen yî bó le, ben eto ekeñke bvudvuu ente jo bvunfon bvú wvú to seyseé fô ben e e kew no bó to bomée won, ³⁵ njefo jenj to yuu me, e ben nya me bô mwem mvudien. Kendonj to yumte me, e ben nya me bô fiée e me n'wu. Me nto nu tolo, e ben fiisen me. ³⁶ Me nto nu kenyi kencimte, e ben jise ndvu yî yem e. Me nto ncamte e ben to gay me le. Me nto nu yew ncaw e, e ben to gay me le.' ³⁷ Wvú nu ke edioo e gay nonen, é bonyii bo teyey bodvu emum ebife é wvú le, 'Tata, è nu seke la wvú bese to yeneé wo le e jenj yuu wo, e bese nya mwem mvudien é wo, keneé seke la wvú kendonj to yumte wo e bese nya fiée e wo wu?' ³⁸ E nu seke la wvú bese to yeneé wo le e wo nu tolo, e bese fiisen wo, keneé kenyi kencimte, e bese jise ndvu yî yo le?' ³⁹ E è nu seke la wvú bese to yeneé wo le e wo camte keneé nu yew ncaw e, e bese to gay wo le?' ⁴⁰ Nfon nu ke emum etfuse é bó le, 'E me ensee é ben keceey le no ben to gee mwem mvun, ke naa fô wee wvu caan boom bo bwem e ban e, nu e ben to ge e è nu fô me le.' ⁴¹ Nonen, wvú nu ke emum egay é ba bô nu ébo eñkñko le, 'Ben bô lon nu e koo, ben ene lo é me ejise, egen eley nguy wvú mey lo wvú bó to seyseé fô dewle bô bonceendaa bew e, ⁴² njefo jenj to yuu me, e ben fanje yaa enya me bô fiée fidien ke. Kendonj to yumte me, e ben fanje yaa enya me bô fiée é me en'wu ke. ⁴³ Me nto nu tolo, e ben fanje yaa efiisen me ke. Me nto nu kenyi kencimte, e ben fanje yaa ejise ndvu yî yem e ke. Me nto ncamte, mbvuu no nu yew ncaw e, e ben fanje yaa eto egay me le ke.' ⁴⁴ Bô ten nu ke emum bife é wvú le, 'Tata, è nu seke la wvú bese to yeneé wo le e jenj yuu wo, keneé e kendonj yumte wo, keneé e wo nu tolo, keneé kenyi kencimte, keneé camte, keneé yew ncaw e, e bese fanje yaa efi wo ke?' ⁴⁵ Wvú nu ke emum etfuse é bó le, 'E me ensee é ben keceey le, no ben to baa ege mwem mvun, ke naa fô wee wvu caan boom bo bwem e ban e, nu e ben to baa ege e è nu fô me le ke.' ⁴⁶ Boba bonyii nu ke emum egen eley ngew wvú mey lo le. Geen, é ba bô nu teyey egen eley fibole e è nu nshii wvú mey lo le."

26

E bó kaa mvunaj é Jisos ejim

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ E Jisos ke jeme mwem mvun mvunciim mese, gay é boom bew bo ngoo le le, ² "Ben ekeé le è shete wase ediuw efaa, é emum enu Nkaw Danefey, é bó nu ke emum enya wee wvú diee nu Waawee can bonyii le é bó eta yî kentam e." ³ Ke kefew kedvu le, e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj mum gen baance ye é ntw Kayfas wvú to nu ekole ke bocee ncese le, ⁴ mum

cu ntaŋ no bó nu ke eweɛntɛn sɛ koo Jisos, eyu. ⁵ E bó dioo cu nonɛn, gay lɛ, “Fo beene emom fiɛɛ fin kefew ke Nkaw e kɛ, njefo é beene mom lo, é fi eto bó diuw é bonyii entelɛŋ.”

*Ɛ kpwoon mvu yefe Jisos bó nfiey wvù shfuunƙene Betani
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)*

⁶ E Jisos ke no nu ntɛw wvù Betani le, yew dvu Semon wvù wee ntun wvu baay. ⁷ E bó ke shii no diekene, ɛ kpwoon mvu nɛ ley bó fikaa fimew ɛ bó kene bó tɛ,* ɛ è nu fi nfiey mvu wvù shfuunƙene le, ɛ wvù lumte naa baay, mum fuce yí ekolɛ ke Jisos e. ⁸ E boom bo Jisos e bo ŋgoo le yen nonɛn ɛ fiɛɛ fidvu ton'ye lo bó. E bó gay lɛ, “Wvù nyɛw bó nfiey wvun nɛn nje la? ⁹ Bó be nɛlo egese nfiey wvun bigew nteen, enya bigew bidvu é bonyii bo kefufe le.” ¹⁰ Geenɛn, ɛ Jisos kiɛɛ ŋkpawɛɛ wvubo, gay é bó lɛ, “Ben nyaa ŋgɛw é kpwoon wvun nje la? Wvù nu ɛ ge ɛ è nu fiɛɛ fi jee fô me le. ¹¹ Ben ekeè lɛ bonyii bo kefufe le nu ke enu kɛ ben ɛ bó sekecii, geenɛn kɛ me nu ŋke enu beene sekecii kɛ. ¹² Wvù fuci nfiey wvun yí yɛm e nɛn seysee lo me no bó nu ke edwey me. ¹³ E me ensee é ben keɛɛy lɛ naa fɛɛ fô bó nu ke efewci saaka wvù jee wvun yí ekolɛ ke nshɛ le kecii nu ɛ fiɛɛ fi kpwoon wvun ge nu ɛ bó nu ke esenɛ tɛn, keekumyi wvù.”

*Ɛ Judas gese Jisos
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)*

¹⁴ E wee mvu ŋgoo boom bo ŋgoo le bo Jisos e bo yuufe ncow bofɛɛ wvù bó to teŋe lɛ Judas Iskaliot mum nɛ gen fô bocee ncese bo baay baay, ¹⁵ bife é bó lɛ, “E me nya Jisos can yene le, é ben enya la é me?” E bó mum taŋ bigew mbaanshɛ bì bó kene bó ketwaa kè baa, nya é wvù. ¹⁶ E kɛw sekekie le, ɛ wvù mum kɛw no gomte je yí wvù nu enya Jisos jó can yibole.

*Ɛ Jisos bó boom bew bo ŋgoo le die Nkaw Danɛfey
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Jon 13:21-30)*

¹⁷ E è ke dioo nu diuw di fwe di Nkaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Fintunlɛɛn jó, ɛ boom bo ŋgoo le bo Jisos e to fô wvù le, bife é wvù lɛ, “Wo gomte lɛ bese egeɛn eseyse fô wo nu edie Nkaw Danɛfey ɛ è nu fɛɛ?” ¹⁸ E wvù tfuse é bó lɛ, “Ben egeɛn ɛlaante, eyɛn key e, egay é wvù lɛ, ‘Wee N'yɛyi gayte lɛ kefew kewene nu ɛ kocɛn wase. Wen nu edie lɛ Nkaw Danɛfey bó boom bowene bo ŋgoo le ɛ è nu é wvù yew.’” ¹⁹ E boom bo ŋgoo le bodvu gen ge kɛ no Jisos be gay é bó, mum seyse mwɛɛm mvudien mvu Nkaw Danɛfey e dvú. ²⁰ E è ke no nu ekiɛguu, ɛ wvù shii bó boom bew bo ŋgoo le bo yuufe ncow bofɛɛ keediekene. ²¹ E bó dioo diekene, ɛ wvù nɛ gay é bó lɛ, “E me ensee é ben keɛɛy lɛ, wee mvu ben e nu egese me.” ²² No wvù gay nonɛn, ɛ boom bew bo ŋgoo le nɛ no nu yii yii baay, mum kɛw no biwci é wvù mwaan mwaan lɛ, “E nu me le Tata?” ²³ E wvù tfuse é bó lɛ, “Wee wvù nu egese me nu wvù nu ɛ lese ebo é shuw e bee wvù. ²⁴ Wee wvù diee nu Waawee nu ke egeɛn kɛ no bó to saŋɛ ekumɛ wvù. Geenɛn, ŋgɛw wvu baay nu fô wee wvù gese wee wvù diee nu Waawee le. Fí to bee ejee fô wvuwee wee le baay fɛn é bó to baa eboo wvù kɛ.” ²⁵ E Judas wvù to nu keegese Jisos bife tɛn é wvù lɛ, “E nu me le Wee N'yɛyi?” E Jisos gay é wvù lɛ, “Wo nu ɛ jeme bó diuw wo.”

26:6 Luk 7:37-38 * **26:7** Fikaa fin nu ɛ bó to kene bó tɛ di bó teŋe le «alabaster». **26:11** Dito 15:11 **26:15** Ksm 21:32; Saka 11:12; Jon 11:57; 13:2 **26:17** Ksm 12:1-20 **26:20** Jon 13:2, 21-30
26:23 Mben 41:9 **26:24** Mben 22:7-8, 16-19; Yɛsa 53:9

Ɛ Jisos bô boom bew die ntaashe

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25)

²⁶ No bó to diekene, Ɛ Jisos ne jo blæed, nya keyoone ê Nyo', mum guushê nya ê boom bew bo ngoo le gay le, "Ben eko edie, fin nu ye yem." ²⁷ Ɛ wvú mum jo ten fiko, nya keyoone ê Nyo' mum nya fiko fidvu ê bó gay le, "Ben ewu bocii. ²⁸ Fin nu elæmê kem kè Nyo' gbwo monkan dvú kí Ɛ buy nje wee nteen, wvu le wvú elæshê bibefê bibole. ²⁹ Ɛ me ensee ê ben le ke me mbæe nke embvuu en'wu mbvuum mo twenj kete kè lane le man Ɛ kew keseen e, Ɛ gen Ɛ buy diuu di me nu nke en'wu mó monfem beene ente jo bvunfon bvú Icem e kè." ³⁰ Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke mæse, yem nkiee mbense, mum buy ben gen yí Kum Bite bi Olif e.

Ɛ Jisos gay le Bitá nu ke ema wen

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ No Jisos bô boom bew bo ngoo le to genê, Ɛ wvú ne gay ê bó le, "Ɛntañ jo êben nu Ɛ ben bocii nu ke etfuw bikaa ê me ejim nje fiæ fi nu ke ekooy bó me. Ɛ nu no bó nu Ɛ sañ Ɛ Nyo' gayte le, 'Me nu enke en'yu ncey njéé é ngoo njéé esañkæn.' ³² Geenæn, seke Nyo' é bvuse me yí kpwe le, é me ensa fwe jo ben Galilee." ³³ Ɛ Bitá mum gay lo fiew ê wvú le, "Ɛ bonyii bocii cim tfuw lo bikaa ê wo ejim nje fiæ fi nu ke ekooy bó wo, tu kè è nulo é me nke en'yu entfuw bikaa ê wo ejim kè." ³⁴ Ɛ Jisos gay ê wvú le, "Ɛ me ensee é wo kecey le entañ jo êben jan, nu Ɛ nyimshie nu ke enu le yí etoj, Ɛ wo Ɛ ma wase me bokañ botete." ³⁵ Ɛ Bitá gay ê wvú le, "Ɛ è cim nu naa le me nu enkpwe lo bee wo, tu kè è nulo é me en'yu ma wo kè." No wvú gay nonæn, Ɛ boom bo ngoo le bo Jisos e bomew ba bocii gay kè ten nonæn.

Ɛ Jisos bunle Gešemane

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke gen ley fô wæe ketaañ wvumew e, Ɛ bó tenje le Gešemane, Ɛ Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, "Ben eshii fen é me en'wawce ecej nene embunle." ³⁷ Ɛ wvú jo Bitá bô boom bo Sebædee le bo bofæe, Ɛ bó bó gen. Ɛ wvú kew no nu yii yii, Ɛ fitele fiew buuke. ³⁸ Ɛ wvú mum gay ê bó le, "Fitele fiem nu yii yii baay naa fi me enkpwe lo. Ben eshæ fen é beene eceyte." ³⁹ No wvú gay nonæn, mum bence gen fwe caan, gbwe tum bvushiw fokuse mum bunle le, "Icem, é je nu dvú yí è nulo é wo ege é fiko fi ngew e fin efey se me Ɛ n'wu, é wo ge. Geenæn, fo wo ege no è shieele me kè, gee no è shieele wo." ⁴⁰ Ɛ wvú ke ne kase tu jim fô boom bew bo ngoo le, yen é bó leete. Ɛ wvú bife ê Bitá le, "Fí nu le kè è nulo é ben eshii we ebuy ntam kefew mwaan e? ⁴¹ Ben enù we, bunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben. Ɛ nu kecey le fitele koonke lo, geenæn Ɛ nyam ye wæyí." ⁴² Ɛ wvú bvuu kase gen yí bokañ bofæe le bunle le, "Icem, é è fen nu le kè fiko fin nulo efey se me Ɛ n'wu, é wo ge kè no wo koonke." ⁴³ Ɛ wvú dioo ekase etu jim bvuu yen Ɛ boom bew bo ngoo le leete njefo nyii to nu é bó ejise. ⁴⁴ Ɛ wvú bvuu cine bó le, kase gen bvuu bunle yí bokañ e botete, bunlee jemyi kè Ɛ è nu fiæ fi wvú be shee jemyi wase. ⁴⁵ Ɛ wvú bvuu kase tu jim fô boom bew bo ngoo le gay ê bó le, "Ben fen bæ kè leete lætene finæn e? Ben etaa eyen, kefew nu Ɛ kocen wase. Bó nu Ɛ

26:26 1Kol 10:16 **26:28** Ksm 24:8; Yeli 31:31; Ibu 7:22; 9:15-20 **26:30** Luk 22:39; Jon 18:1

26:31 Saka 13:7; Mat 26:56; Jon 16:32 **26:32** 28:7, 16 **26:34** Luk 22:33-34; Jon 13:36-38 **26:34**

26:75 **26:36** Luk 5:16; Ibu 5:7-8 **26:39** 6:10; 20:22; Jon 18:11; Ibu 10:9 **26:41** Éfê 6:18; Ibu

2:18 **26:44** 2Kol 12:8 **26:45** Jon 12:23; 13:1; 17:1

gese wase wee wvù diee nu Waawee ê bonyii bô befê. ⁴⁶ Ben enê we é beene egenê. Ben etaa eyen, wee wvù gese me wvun ε wvù too wase.”

É bó koo Jisos

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Kε no Jisos to beε jemyi nonen, ε Judas wvù to nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofeε mum buynen. Wvù to too bô kebombom ke bonyii le ke baay, ε bó kenke nyó bô bibuse, ε è to tum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô saake won. ⁴⁸ É to nu ε wee wvù to geseε Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, “Wee wvù me nu ηke engay wvù le, embam enoce, nu wvù, é ben emum ekoo.” ⁴⁹ No bô bó toε, ε wvù mum gen lo fô Jisos e kan mwaan gay wvù le le, “Me ηgayte wo le Wee N'yeyi.” No wvù gay nonen, mum bam wvù ηoce. ⁵⁰ É Jisos gay ê wvù le, “Nsaa yem, gee lo fiεε fi wo to keege.” É bonyii ba mum gen lo fô Jisos e koo wvù, ghen. ⁵¹ É fi kooy le wee wvu wvù to nu bô Jisos to nu ε mum dvan nyo ye jem, cun kentuntun ke nfa skolε ke bocee ncese le dvù, sum. ⁵² É Jisos gay ê wee wvudvu le, “Kase etfuse nyo yo jim fô bvudvu bwew e. É keè le wee tfuu wvù cawse nyo we, nu ke ekpwe yî nyo le. ⁵³ Wo kpwaake le ke è nulo é me engay é Icem eciinse bonceendaa bew fen kan mwaan bontfuke le, ε bó fele ngóo yuufe ncow fεε le? ⁵⁴ Geenen, é me ne ε ηge nonen, é fi ke eghan neε se kooy no bó san' Nyo' le le fi kenke keenu?”

⁵⁵ Sekekiε, ε Jisos mum bife ê kebombom kiε le, “Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse ke diewe ben too keekoo ε è nu coon e? Me nse nshee no diuu nu, ε me ε nshii yew ncese le n'yeyi bonyii se ben koo me nje la? ⁵⁶ Geenen, fifin ficii jo bvudvu keege ε fi eto ekocen ke no bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε.” É boom bo Jisos e bo ηgoo le bocii mum lan wvù fô, fεε lo.

É Jisos leem yew nsaw e

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ É bonyii bô to kooleε Jisos mum jo wvù gen bô wvù fô Kayfas wvù cee skolε ke bocee ncese le. É bonyii bô dunçi bonci bo Nyo' le bô bonyii bô saake won to taashe wase fô. ⁵⁸ Bó to gene bô Jisos ε Bitá bii lo ejim ncejole. É wvù gen buy naa lakfulεη skolε ke bocee ncese le, mum ley gen shii bô bonyii bô to ceyte la didvu keyen no fi nu ke eghan eleem. ⁵⁹ É bocee ncese bo baay baay bô bonyii bocii bô saake bonsaw mum no gomte fiεε fi mbiay e fi bó etey yî Jisos e wvu le bô eyu wvù. ⁶⁰ Geenen, fanε yaa kenke fiεε ke, naa no bonyii nteen to cim too fwe bene jim nsaw mbiay. É fi ke ghan nen, ε bonyii bomew bofeε to leem fwe, ⁶¹ gay le, “Mbwe wvun se gayte le wen nulo esaw yew ncese Nyo' ekase ebom yî ediuw e eta.” ⁶² É skolε ke bocee ncese le mum ja we bife ê Jisos le, “Kε wo kenke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεem mvù bonyii ban jemyi yî yo le?” ⁶³ É Jisos mey diuw tfu. É skolε ke bocee ncese le kase gay ê wvù le, “É diee di Nyo' wvù kenke nshii le, é wo fen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε wvù Waa Nyo', é wo see ê bese.” ⁶⁴ É Jisos tfuse le, “Fi nu no wo gay. Geenen é me ensee ê wo le, ejim jo kefew kin nu ε ben nu ke eyen wee wvù diee nu Waawee le, ε wvù ε shii é ebo ke eceey ke Wee wvù kenke Mvungay e, ke ebvu eyen no wvù too ê kembew e fowe.” ⁶⁵ É skolε ke bocee ncese le yuw

26:50 Keneε le, “Nsaa yem, wo to keege la?” **26:52** Kenj 9:6 **26:55** Luk 19:47 **26:56** Mat 26:31; Luk 24:46 **26:61** 27:40; Jon 2:19; Lem 6:14 **26:63** Yesa 53:7; Mat 27:12-14; Mat 14:33; 27:40, 43; Luk 22:70 **26:64** Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 **26:65** Ktnj 14:6; Esl 9:3; Lew 24:16; Jon 19:7

nonen, mum saaye ndvú ye le, gay le, “Wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le. Shiee nu dvú wvú beene ebvuu egomte wee le wvú eleem fen ejeme fiεε le? Ben nu ε yuw wase no wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le. ⁶⁶ Ben ε sumten le la?” ε bó tfuse le, “ε nu wee wvú bó eyu lo.” ⁶⁷ ε bó mum kew no cuyte nceŋ yí bvushiw bvú Jisos e, kfune wvú bô mvunjo, suunke bô can gayte ε wvú le, ⁶⁸ “Wo wvú nu Mboyse wvú Nyo' to kawee, ke gee kewee ntum Nyo' kuw keseen fô bese le. Ke see wee wvú suŋ wo.”

ε Bitá ma Jisos

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ ε to nu ε Bitá ε shii εkfuj lakfulεεŋ e. ε wan kpwoon mvu wvú to lemte fô, nε to mbew ye le gay ε wvú le, “Wo ten bee ben ε Jisos wvu Galilee wvudvu.” ⁷⁰ Geenε, ε Bitá tun fwe dvu bonyii bocii gay le, “Ke me nkee fiεε fi wo jemyi ke.” ⁷¹ ε Bitá mum nε buy geŋ no nu diuw kebuw e. ε wvumvu wan kpwoon wvú to lemte ten fô, yeŋ wvú le, mum jeme ε bonyii bô to leemene fô le, “Wee wvun bee bô Jisos wvu Nasalet wvudvu.” ⁷² ε Bitá bvuu tun, lew lo gay le, “Ke me nkee wee wvudvu ke.” ⁷³ ε kefew ke dioo bvuu gence caan, ε bonyii bô to leemene fô bence geŋ mbew Bitá le gay ε wvú le, “Kεεεy, keεεy wo nu ten wee mvu bó le, njefo njeme wo gene diεwε wvubole.” ⁷⁴ ε Bitá mum kan, tee lon yí ekole kew e gay le, “Ke me nkee wee wvun ke.” Kan mwaan ε nyimshie mum toj. ⁷⁵ ε Bitá kume njeme wvú Jisos be jeme ε wvú le, “Nyimshie ke enu le yí etoŋ, ε wo ε ma wase me bokan botete.” ε wvú nε fô buy εkfuj, bee kpwe baay.

27

ε Judas shiim

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ ε εkfuj ke dioo yuule too, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ, shii cu ntaŋ ekumε Jisos keeyu wvú. ² ε bó mum kay wvú, jo geŋ nya can Baylet wvú wee sa' wvu ε keba kedvu le.

³ ε Judas wvú to geseε Jisos ke dioo yeŋ le bó nu ε leke le bó nu eyu wvú, ε wvú kumεn fitele fiew, jo bigew bi mbaanshe biε kase geŋ dvú keetfuse ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ. ⁴ No wvú geŋ, gay ε bó le, “Me nu ε nge kebefε keeŋgese wee ε wvú baa keŋke jay ke.” ε bó tfuse ε wvú le, “Fifiε keŋke la keege bô bese? ε kee wo fifiε.” ⁵ ε Judas mwase bigew bidvu fokuse yew ncese le, mum buy, geŋ shiim. ⁶ ε bocee ncese bo baay baay tace bigew bidvu gay le, “Bin nu bigew bi εleme le, ε nci baa bee le bó egeε bibin ntfu wvu yew ncese le ke.” ⁷ ε bó shii cu ntaŋ, geŋ guy gbwen wee mvu wvú bomte nsháan dvú le bó ke edweyte botolo fô. ⁸ ε nu fiεε fi bó teŋe gbwen wvudvu ε to ε buy εben e le, “Gbwen εleme.” ⁹ Fí to kooy nonen ε fiεε fi wee ntum Nyo' wvú Yelimia to jemyεε mum to kocen no wvú to gayεε le, “Bó to nu ε jo bigew bi mbaanshe bi ε to nu kpaw we no boom bo Israeł to seyseε yí ekole kew e, ¹⁰ guy gbwen wee wvú bomte nsháan dvú, ke no Tata Nyo' to gayεε ε me.”

ε Jisos leem fwe dvu Baylet wvú wee sa' bala wvu Lum

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 No Jisos to leemεε fwe dvu Baylet wvù wee sa', ε Baylet bife ê wvù le “E nu wo wvù Nfon Bojuu le?” E Jisos tfuse le, “E nu no wo gay.” 12 Geenεn, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won ke dioo kεw keeteyte mwεεm yî ye le, ε wvù faηe yaa bvuu tfuse fiεε ke. 13 E Baylet mum bife ê wvù le, “Kε wo yuuke kfuu mwεεm mvun mvù bô jemyi yî yo le le?” 14 Geenεn, ε Jisos faηe yaa tfuse fiεε ê wvù naa ke fimwaanη ê mvù bô teyεε yî ye le ke. E wee sa' wvudvu taa nen ε diuw yum wvù baay.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

15 E to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danεfey e, ε wee sa' wvun bvuse wee mwaanη yew ncaw e wvù bonyii gomte le wvù ebvuse. 16 E to nu kefew kedvu le, ε wee mvu nu yew ncaw e, ε bó ké no kee wa lo wvù yî gee di befe le, ε diee diew nu le Balabas. 17 E bonyii ke dioo to tase, ε Baylet bife ê bô le, “Ben gomte le me embvuse ε è nu yεε yew ncaw e? Ben gomte le me embvuse Balabas, nuu Jisos wvù bô teηe le è nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε le?” 18 Wvù to biite nonεn njefo wvù to kee lo le bó to nya Jisos can wen e ε è nu njefo bó to bene kendonη bô wvù. 19 E keebvuu bise fó nu ε seke wvù to shiilεε wase fô bó ké no saake bonsaw, ε kpwεse tum ntum fô wvù le gay le, “Fo wo ege fiεε bô wee wε ke. E nu wee wvu teyey. Me njemyi nen njefo εfiε nu ε njijnεn bô me entaη εben baay ekumε wvù.” 20 No Baylet bifεε nonεn, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won bεyse bonyii le bó egay le wvù ebvuse ε è nu Balabas, εlese lo Jisos. 21 E wee sa' bvuu nε bife ê bó le, “Wee wvù ben gomte le me encine ente jo bonyii bo bofεε ban nu wvù la?” E bó tfuse le, “Balabas.” 22 E Baylet bvuu bife ê bó le, “E me ndioo ε ncine nonεn, enge nεε bô Jisos wvù bô teηe le Klistu?” E bó bocii gay le, “Bó eta lo wvù yî kentam e.” 23 E wvù kase bife le, “Bó eta wvù nje la? Fiεε fi befe fi wvù ge nu la?” E bó bvuu no wamte gene ke lo fwe le, “Bó eta lo wvù yî kentam e.”

24 E Baylet ke dioo yen le ke je nu ke, le é wen lumtene bô fiεε fin, é diuw ke ene ebuy. E wvù fi joo, cukε can ye dvù fwe dvu kebombom ke bonyii le gay le, “Kε εbo kem nu fô kpwe wee wvun e ke. E kee ben dvù.” 25 E bonyii bocii tfuse ê wvù le, “Eε, cine é εlemε kew enu yî bikuu bisεse le noo yî boom bosese le.” 26 E Baylet mum bvuse Balabas no bó to gomte, gay ε bó tam Jisos, mum nya le bó egen eta yî kentam e.

E bonyii bo nci le no sεwse Jisos

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 E bonyii bo nci le bo wee sa' le mum jo Jisos ley dvù entow we le fô bó to teηe le Bletolium, mum kum kebεse ke ηgoo bonyii bo nci le kecii ε kí tase gem Jisos keεkεε. 28 E bó baaye ndvú ye, jo ndvu bvunfon yî yeεle shfuse yî ye le, 29 mum lu kefo ke bvunfon e ε kí nu bíay bíay bon ê wvù εfa, mum nya ηkêw é εbo kew ke εceey e le è nu ketoome. E bó mum no too ηgvuumene ê wvù fwe sεwse wvù gayte le, “Biaa kembaan! Nfon Bojuu!” 30 No bó gee nonεn, no cuyte nceη yî ye le, fii ηkêw wε shele wvù dvù fofa. 31 E bó ke sεwse wvù nonεn mεse, mum baa ndvu bvunfon ye, jise wase ε è nu ndvú ye yî ye le, mum jo wvù keegen eta yî kentam e.

Ɛ bó ta Jisos yí kentam e
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² No bó to gɛne, buynɛn yí wee mvu wvu ê kelaante kè Sɛlin e ɛ diee diew nu le Semon. Ɛ bó kan wee wvun ɛ wvú tuu kentam ke Jisos e. ³³ Ɛ bó ke gɛn buy bvudvuu bvumew e ɛ bó teɲe le Golgota, (ɛ diee din nu le Nɲgbwow Ekole,) ³⁴ ɛ bó mum nya mbvuum ɛ wvú ɛ bó ɛ fiysɛn bó fiɛɛ fimew ɛ fí cewcewe diɛwɛ lele le wvú ewu. Geenɛn ɛ wvú dioo mom, fan keewu. ³⁵ Ɛ bó mum ta wvú yí kentam e, jo ndvú ye tum kan dvú keegaw ê bikuu bibole. ³⁶ No bó ge nonɛn mum shii fó no cɛyte wvú. ³⁷ Ɛ bó san ɲwa' wvú duɲci fiɛɛ fi bó taɛ wvú yí kentam e nje fí, mum ta yí kentam e ɛ we jo ekole kew ɛ wvú nu le, “Wvun nu Jisos, Nfon Bojuu.” ³⁸ Ɛ bó ta ten bocooɲ bofɛɛ yí bintam e bó bo Jisos, wvumvu ɛ bo ɛcɛɛy, wvumvu ɛ bo ɛɲkoɲko jo Jisos. ³⁹ Ɛ bonyii no fele yɛne Jisos e mɛɛke lo bikuu, baale wvú bó boncun, ⁴⁰ gayte le, “Wo wvú se nu keeke esáw yew ncese ekase eyoo yí ɛdiuw e ɛta, ke fi le ekole kuw! Ɛ wo fɛn nu Waa Nyo', é wo shii yí kentam kiɛ le.” ⁴¹ Ɛ bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó duɲci bonci noo bonyii bó saake woɲ no sɛwse ten wvú gayte le, ⁴² “Wvú se fii bonyii bomew sɛ wvú nulo efi kew ekole ɲkuuɲ. Ke wvú nu Nfon bonyii bo Israeɛl. Wvú eshii le yí kentam e keseen é bese emum ebee wvú le. ⁴³ Wvú se gɛɛle ekole yí Nyo' le. Ɛ Nyo' fɛn kooɲke wvú, é wvú fi le wvú keseen no wvú se duu le wen nu Waa Nyo'.” ⁴⁴ Ɛ bocooɲ ba bó bó to taɛ yí bintam e bó bo Jisos, no baale ten wvú bó boncun ke nonɛn.

Ɛ Jisos kpwe
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Ɛ diuu ke ben leke, ɛ ekfuɲ nɛ jiim woɲ tfuu gɛn buy didiiu ditɛte ɛmvunsheɲ. ⁴⁶ Ɛ è ke no nu ke diɛwɛ didiiu ditɛte le, ɛ Jisos nɛ fuɲ foweɛwe le, “Eli, Eli, lama sabaktani.” Fi nu le, “Nyo' wɛm, Nyo' wɛm, wo laɲ me nen nje la?” ⁴⁷ Ɛ bonyii bomew bó to leeme fó dioo yuw, gay le, “Wee wvudvu teɲe Ɛlayja.” ⁴⁸ Ɛ wee mvu bó le mum lewte lo kan mwaan jo kuca, ffum ê mbvuum mo ɲgbwayɲgbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu. ⁴⁹ Geenɛn ɛ bomew bonyii gay le “Ke leem nɛn é beene eyɛn laa Ɛlayja nu eto efi wvú le!”

⁵⁰ Ɛ Jisos bvuu wam foweɛwe, ɛ keyoy kew mum buy. ⁵¹ Ɛ fi nɛ kooy le, ndvu yí to gawsene yew ncese ɛnte to nu ɛ sɛle ɛntelɛɲ kew fowe bow buy fokuse biba bifeɛ. Ɛ nshe shiw, ɛ eta wamken, ⁵² ɛ jém ten yene ye ɛ bonyii bó è to nu bo Nyo' le nteen bó to kpwekɛnɛ wase mum kase buy yí kpwe le. ⁵³ Ɛ Jisos ke dioo buy yí kpwe le, ɛ bonyii bodvu nɛ gɛn ê kelaante kè yuule le Jelusalem, ɛ bonyii nteen yɛn bó le. ⁵⁴ Ɛ cee ekole bonyii bo nci le bó bonyii bó bó bó to nu fó cɛyte Jisos ke dioo eyɛn no nshe shiw, bó fiɛɛ ficií fi to kooyɛ, ɛ nfan koo bó baay. Ɛ bó gay le, “Kecɛɛy, keceɛy wee wvun se nu Waa Nyo'.” ⁵⁵ Bokɛnɛ nteen to leeme ten fó ntamndwee taale. Ɛ bokɛnɛ ban nu bó to nen'yɛɛ Galilee no bii Jisos e fici wvú. ⁵⁶ Nɲgoo bó le to nu Maalia Magdalen noo Maalia wvú bwee Jem bó Yosɛw, noo bwee boom bo Sɛbɛdee le.

Ɛ bó dwey Jisos
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

27:35 Mben 22:18 27:37 27:11 27:38 Yesa 53:12 27:39 Mben 22:7-8; 109:25 27:40
26:61, 63 27:42 27:11 27:43 Mben 22:8; Mat 26:63 27:45 Amo 8:9 27:46 Mben 22:1
27:48 Mben 69:21 27:51 Ksm 26:3; Ibu 10:19-20 27:54 14:33; 26:63; Mak 15:39

⁵⁷ Ɛ è ke no nu ekiegguu, Ɛ cee kpwaw mvu wvu Alimatia ne to Ɛ diee diew nu le Yosew. Wvú ten to nu wee ngoo Jisos mvu. ⁵⁸ Ɛ wvú gen yen Baylet e leke le wvú enya gvune di Jisos e ê wen é wen egen edwey. Nonen Ɛ Baylet mum gay le bó egen enya ê wvú. ⁵⁹ Ɛ Yosew fi gvune didvu mum kule ê ndvu yí yuule le, ⁶⁰ mum gen jike ê jem yi ye le Ɛ yí beɛ fie, Ɛ wvú to cow jem yidvu yí kemaan e, mum binse kebwee ke te le ban diuw jem yidvu dvú, mum nenɛ. ⁶¹ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu we to nu fó, Ɛ bó Ɛ shii mbew jem yidvu le keba keki.

Ɛ bó no ceyte jem Jisos

⁶² Ɛ ekfun buy yuu, Ɛ diuu di bó to ké no seysee mwɛɛm mvu mbam wvubole Ɛ fey wase, Ɛ bocee ncese bo baay baay bô Bofalasií gen yen Baylet e, ⁶³ gay ê wvú le, “Wee wvu baay, bese kunyi fieɛ fi wee mbiay we to jem yɛɛ seke wvú to beɛ dvú. Wvú to nu Ɛ gay le, è nu ke edioo Ɛ buy ediuw eta é wen ekase ebuy yí kpwe le. ⁶⁴ No fi nu nonen, gaye é bonyii egen ceyte jem egen ebuy ediuw eta, njefo bese fane le è nelo é boom bew bo ngoo le ke ene egen econj gvune diew enenɛ dvú emum esenje é bonyii le, ‘Wvú nu Ɛ buy yí kpwe le.’ Ɛ bó ge nonen, é yiyin mbiay yi keseen efo efey lo yi fwe.” ⁶⁵ Ɛ Baylet gay é bó le, “Ben ejo bonyii bo nci le é ben Ɛ bó egen, é ben egay é bó eceyte jem yidvu ntay no è nulo é ben eceyte.” ⁶⁶ Nonen Ɛ bó mum gen looce fen diuw jem, mum ge nciise yí te di bó to banɛɛ diuw jem dvú, mum geɛ bonyii bo nci le bô eceyte. *

28

Ɛ Jisos buy yí kpwe le

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Ɛ diuu di mbam e ke fey, Ɛ ekfun ke no gbwekene too, Ɛ è nu diuu di fwe yí kema le, Ɛ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu we gen keetaa jem. ² Ɛ fí kooy le, nshɛ to nu Ɛ ne shiw bô mvungay, njefo nceendaa Tata to nu Ɛ shii we to binse kebwee ke te die di bó to banɛɛ diuw jem dvú mum shii yí dvú le. ³ Nceendaa wvudvu nu Ɛ bvushiw bwew to lawkene diɛwe jan e, Ɛ ndvú ye baa nen bvuuu. ⁴ Ɛ bonyii bô to ceyte jem ba yen wvú le fan baay, cin nen kikikiki, gbweken fokuse no jiiмене diɛwe bin kpwe bi bonyii le. ⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu gay é bokene ba le, “Fo ben efanè ke. Me nkee lo le ben gomte Ɛ è nu Jisos wvú bó se taɛ yí kentam e. ⁶ Ke wvú beɛ fen ke, wvú nu Ɛ buy wase yí kpwe le no wvú to gayɛɛ. Ben eto eyen fô wvú se jiiɛ. ⁷ Ben emum egen cekey esee é boom bew bo ngoo le le wvú nu Ɛ buy wase yí kpwe le, le wvú nu Ɛ sa wase fwe dvenen Galilee. Ben nu ke eyen wvú le jó. Ben eyeke eyuw, ben nu Ɛ yuw wase no me nseje é ben.” ⁸ Ɛ bokene ba mum ja fô jem cekey cekey bô nfan, geenɛn kenke ten njon wvu baay, no lewte gene keegen see é boom bo Jisos e bo ngoo le. ⁹ No bó to gene, Ɛ fí kooy le bô bo Jisos to nu Ɛ tasɛn, Ɛ wvú gay bó le le, “Me ngayte ben e.” Ɛ bó mum to mbew ye le, gbwe ham bikaa biew, wvum wvú. ¹⁰ Ɛ Jisos gay é bó le, “Fo ben efanè ke. Ben egen egay é boom bo bwɛɛm e le bó egenè Galilee eyen me le jó.”

Ɛ bonyii bô to ceyte jem see fieɛ fi to kooyɛɛ

¹¹ Ɛ bokene ba ke ne dioo egene, Ɛ fí kooy le bonyii bo nci le bô to ceyte jem bomew to nu Ɛ ne gen elaanɛ gen see fieɛ ficii fi to kooyɛɛ é bocee ncese bo

baay baay. ¹² E bocee ncese bo baay baay bodvu mum kum bonyii bò saake wonj ε bó bó shii cu ntañ, mum ban diuw bonyii bo nci le ba bó bigew nteen, ¹³ gay ê bó le, “Ben egaytè ê bonyii le ben se leete boom bew bo ηgoο le ε se ε to ε conj gvune diew ε gen dvú. ¹⁴ E ben senje nonen, fi ε ley bitem bi wee sa' le, wvú ε no gomte keenya ηgew ê ben, é bese eseyse wvú, wvú saa ebvuu enya ηgew ê ben ke.” ¹⁵ Nonen ε bó mum fi bigew bidvu mum no senje ke no bó to gayεε ê bó. Kenfε kedvu kin ε mum ε lam ente jo Bojuu ε to ε buy εben e le bó to conj lo gvune di Jisos e.

*E Jisos tum bonyii bew yî wonj e tfuu
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Lem 1:6-8)*

¹⁶ E boom bo ηgoο le bo Jisos e bo yuufe ncow mwaanj mum ne gen Galilee, ben gen yî kum wvú Jisos to gayεε ê bó le. ¹⁷ E bó dioo yen wvú le, wvum wvú. Geenεn ε bomew no manjene wvú. ¹⁸ E Jisos bence to gay ê bó le, “Bó nu ε nya wase mvunḡgay mvunciim mvu fowe noo mvu fokuse ê me. ¹⁹ Nonen, ben egen le bitum e bicii, egeè ε bonyii nu bonyii bem bo ηgoο le, eleesé bó ê joo ê diee di Nyo' Ice bó Wan noo Keyoy ke Yuule le. ²⁰ Ben eyεεyi bó le bó egeè fiεε ficii fi me nu ε n'yεεyi ben dvú. Ben eyeke eyuw, me nu enu beene sekecii enjen embuy naa kefew kè wonj nu ke eka.”

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Maaku to Sanεε

Fiεε fi nu ê Nwa' Mak wvun e

Saaka wvù jee wvù Mak to sanεε wvun duŋci le Jisos nu wee wvù to gee mwεεm bvuu keŋke mvuŋgay keejeme fiεε é fi enù no wvù jeme. Wvù to duŋci mvuŋgay mvun yí n'yεeyi we le bô keebvuuse bonceendaa bo dεwle le, noo keelεεshi bibefe bi bonyii le. Jisos to teŋe ekole kew le wen nu wee wvù diee nu Waawee, ε wvù ε to keenya ekole kew keeboyse bonyii. Diee din nu di nu ê ŋwa' Dania le 7:3-14.

Mak yam e san ε è nu ekumε mwεεm mvù Jisos to gee efey mvù wvù to jemyi. Biba bi fokemεse ke ŋwa' wvun e jeme ekumε mwεεm mvù to kooyεε bô Jisos yí kema ke fokemεse le, efey mvunciim no bó to tae wvù yí kentam e, bô no wvù to buyεε yí kpwe le, ben we.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-13 Keŋkewce ke saaka wvù jee ekumε Jisos e

1:14-9:50 Lemme di Jisos e ê keba kè Galilee le

10:1-52 E Jisos ne Galilee gen Jelusalem

11:1-15:47 Kema ke Jisos e ke kemεse le mbew Jelusalem e noo Jelusalem

16:1-8 Mbuy wvu Jisos yí kpwe le

16:9-20 Ekumε no Jisos to duŋcεε ekole kew no wvù to buyεε yí kpwe le bô no wvù to benεε we

Saaka wvù Jon Nleseejoo to fewci

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Wvun nu saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu wvù Waa Nyo'. ² Wvù to kew ke no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to sanεε ε Nyo' gayte le, “Yeke eyuw, me nu ŋke enciense wee wem ntum é wvù esa fwe dvu wo, wvù nu egeŋ eseysel je yo.

³ Diεw wee fuuŋke ŋkpwaante le bó eseysel je Tata, enεle é yí enù teytoy.”

⁴ Nonεn, ε wee mvu wvù bó to teŋe le Jon Nleseejoo ke mum ne buynen ŋkpwaante, no fewci é bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, é wen elese bó é joo wvu le Nyo' elεεshe bibefe bibole. ⁵ E bonyii mum no buyte é bontεw bo woŋ wvù Judea le tfuu noo é kelaante kè Jelusalem e keci gene fô Jon e, seŋe bibefe bibole, ε wvù mum leese bó é joo é Joo Joodan e.

⁶ Jon to jiise ndvú ε bó kene bó yvúw nyam mi yí bó teŋe le kamεl, seenke kecaw cin ε bó kene bó jew nyam, diee ε è nu cúma bó ndon. ⁷ Wvù to fewci, gayte le, “Wee mvu too é me εjim kuuke fele me, ε me mbaa ncim enkocεn keeŋgvuawce fokuse enfay laba we ke. ⁸ Me nleese ben ε è nu é joo, geenεn, ε wvù nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

No bó to lesee Jisos é joo bô no Satan to momte wvù

(Mat 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Kε ediuw yoya le, ε Jisos nε Nasalet ê keba ke wonj e kè Galilee le, to ε Jon lese wvù ê joo ê Joo Joodan e. ¹⁰ Kε no Jisos to buyte ê joo nεn, mum yεn ε ebule yene ye, ε Keyoy ke Yuule no shiile too yí ye le diεwε εbembε le. ¹¹ E diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njonj bô wo baay.”

¹² E Keyoy ke Yuule mum ge lo kanj mwaanj ε Jisos gen no cee ηkpwaante. ¹³ E wvù no nu jó yí ediuw e mbaanyε, ε Satan momte wvù. Wvù to nu jó nonεn bô nyám yí ηkpwaante, ε bonceendaa bo Nyo' le taale fô wvù le.

ε Jisos tee bonyii bonεw le bó enù boom bew bo ηgoo le

(Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ E bó ke nε koo Jon lese yew ncaw e. E è no nu ejim jodvu, ε Jisos gen Galilee, no fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' jó. ¹⁵ E wvù no fewci, gayte le, “Kefew nu ε to wase ε kocεn, ε bvunfon bvυ Nyo' le nu wase nceencee. Ben ekumen mvuntelem mvunen, ebee saaka wvù jee wvun e.”

¹⁶ E Jisos ke no fele mbew Mamase yí Galilee le, yεn Semon bô waa bwee wvù Andulu le ε bó laanjke kensanj ê mamase le, no ηkieηj wvubo to nu byé yí koolεn. ¹⁷ E Jisos gay ê bó le, “Ben ebii me le é me enje é ben ekoole wase ε è nu bonyii.” ¹⁸ Kanj mwaanj, ε bó mum cinε binsanj bibole, no bii wvù le. ¹⁹ E Jisos ke dioo kenji cine fwe, yεn Jεm bô waa bwee wvù Jon e, bô to nu boom bo Sebεdee le, ε bô bó nu ê kekoη e tumci binsanj. ²⁰ E Jisos mum tee lo tεn bó. E bó cine icee bó le ê kekoη e bô bonyii bô bó to joε é bó elemte bó le, mum no bii wvù le.

ε Jisos bvuse keyoy kè yiile yí wee le

(Luk 4:31-37)

²¹ E bô bo Jisos nε gen ê kelaante kè Kafana'um. E è ke no nu diuu di mbam e, ε Jisos mum gen lo yew bunle le no yεeyi bonyii dvú. ²² E bonyii no yuuke kenjke lo ηghaw yí n'yεeyi we le, njefo wvù to yεeyi diεwε wee wvù kenjke mvunjay mvu n'yεeyi le. Kε wvù to yεeyi diεwε no bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le to ké no yεeyi ke. ²³ Kε sekedvu, ε wee mvu ne fεse yew bunle yidvu le, ε è to nu wee e keyoy kè yiile nu yí ye le. ²⁴ No wvù ley dvú, mum wam le, “Jisos wvu Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelεse bese le? Me ηkee naa wo. E nu wo wvudvu wvù yuule wvù nε fô Nyo' le.” ²⁵ E Jisos kan keyoy kè yiile kedvu, gay le, “Banj lo, buy yí wee wvun e.” ²⁶ E keyoy kedvu mum ge ε wvù gbwe fokuse no taake, ε kí funj foweεwe, mum buy yí ye le. ²⁷ E bonyii yεn nonεn, ε diuw yum bó, ε bó no ghayte εbonebon biite le, “Fin nu la? E nu n'yεeyi mvu wvu fwe le? Wee wvun kenjke mvunjay kane naa noo Biyoy bi yiile ε bí yuuke wvù le.” ²⁸ Kanj mwaanj, ε saaka wvu ekumε Jisos saanjken gen bontεw bocii bo ê keba kè Galilee le.

ε Jisos fε bonyii bo bincεm e nteen

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ E Jisos ke buy yew bunle yidvu le, gen yew dvu Semon bô Andulu, ε Jεm bô Jon nu bô bó. ³⁰ E to nu ε mwεse Semon jiime, cεmte bô ken'ya'. Kε no Jisos ley yew, ε bó mum see lo ê wvù ekumε kpwoon wvudvu. ³¹ E Jisos gen fô wvù to jiime, jicε wvù le yí kebo le, cake wvù we. E ken'ya' kedvu mum cinε wvù le, ε wvù ja we, taa fiεε ε bó die.

³² E è ke no nu ekiεguu εbvubwε no diuu to seeyi, ε bó no too bô bonyii bocii bô to cεmkene noo bonyii bô bonceendaa bo dεwle le to njinsene bô bó fô Jisos

e. ³³ E kelaante kedvu kecii tase ê fwese. ³⁴ E wvú fε bonyii nteen bò to kenke bincem jεεy jεεy, bvuu bvuse bonceendaa bo dεwle le nteen yî bonyii bomew e. E wvú dioo bvuuuse, saa ebee le bonceendaa bodvu ejemyi lo ke, njefo bó to kee wee wvú è nu wvú.

E Jisos fewce diεw Nyo' Galilee

(Luk 4:42-44)

³⁵ E è ke no nu kebitele, ε Jisos ja we, buy gεn bvudvuu bvumew e wvú embenj no bunlee. ³⁶ E Semon hò bonyii hò hò bó to nu, shεε buy gεn keegom wvú. ³⁷ E bó yεn wvú le, gay ê wvú le, “Bonyii bocii nu ε shεε ε no gomte wo.” ³⁸ E Jisos tfuse fiew ê bó le, “Beene edanşen egeen bontεw bomew e wvu le è nulo é me enfewce tεn diεw Nyo' jó. E nu fiεε fi me nto nje fi.” ³⁹ E wvú mum no ghane keba kè Galilee le kecii fewci diεw Nyo' yéw bunle yibole, bvuuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le.

E Jisos fε wee ε wvú cεmte bò ntun wvu baay

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ E wee mvu wvú to cεmte bò ntun wvu baay ke ne to, tum εnvuw ê Jisos εjise, leke wvú gay le, “Wo nulo efε me é me en'yuule, é wo fεn koonke lo.” ⁴¹ E shen koo Jisos, ε wvú nεke kebo kum wvú le, gay ê wvú le, “Me ηkoonke lo, bonεn le, eyuule.” ⁴² Kan mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le, ε wvú bonεn mum no yuule. ⁴³ E Jisos mum gay le wvú egeenè lo, looce ciise lo ê wvú, ⁴⁴ gay le, “E yenè fo wo esee ê wee ke. Geenεn, gεne edunçe ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yî Muses to gayεε le wee kenke keenya keedunçe ê bonyii le wen nu ε bonεn wase yî ntun wvun e ε no yuule.” ⁴⁵ No Jisos ciise nonεn, ε wee wvudvu kaa no gεne bwaashi lo fiεε fidvu. E saaka wvudvu saanken, ε je fanε yaa bvuu nu dvú yî è nulo é Jisos eley kelaante le endan ke. E wvú mum mey ke wase no nu ηkpwaante, ε bonyii nen'yi mondvuum e mondvuum e, too fò wvú le.

2

E Jisos fε wee ε wvú ε kpwe keba kemwaan

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ E εdiuw ke dioo genci, ε Jisos kase tu jim Kafana'um. E bonyii yuw le wvú nu wase fò yew e, ² ε bó mum to tase fò nteen, ε je fanε yaa nu dvú fó yî è nulo é wee tome ekale naa noo ê yew fwese ke. E wvú no fewci diεw Nyo' ê bó. ³ E bonyii bomew ke ne no too bonεw hò wee mvu fò wvú le ε bó ε shfume é fikεey e, ε wvú ε kpwe wase keba kemwaan. ⁴ E fi ghaw keeley gεn hò wvú fò wvú le njefo bonyii to faci baay. E bó mum ben ε è nu ê yew we, too keyεy. No bó tolεε nonεn, mum shike wee wvudvu ê fiεε fi wvú to jiime jó le. ⁵ E Jisos yεn no bó nu ε lese fitele yî ye le, ε wvú mum gay ê wee wvú to nu ε kpwe keba kemwaan wε le, “Nsaa yεm, me nu ε nleεshe wase bibefe biuw.” ⁶ E bonyii bomew bò to dunji bonci bó Nyo' le bò to nu fó yuw nonεn, mum no wvukene ê mvuntelem e, biite le, ⁷ “Wee wvun jemyi nen nεε le? Wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le. E nu yεε dvú wvú nulo elεεshe bibefe efey Nyo' maan?” ⁸ E Jisos mum kiεε lo ê fitele fiew e fiεε fi bó to kpwaake, mum bife ê bó le, “Ben se kenke kfuu ban bonkpawace ê mvuntelem mvunen e nen nje la?” ⁹ Fi cekey keegay ê wee wvun nu fi la? Keegay le me nu ε nleεshe wase bibefe biew, nuu le wvú ejo

fikεεy fiew egene le? ¹⁰ Geenεn, me nu enge ε ben ekiεε le wee wvù diee nu Waawee keηke mvuηgay fokuse fεn keelεεshε bibefε.” ε wvù mum gay ε wee wvù to nu ε kpwe keba kemwaan wε le, ¹¹ “Me njemyi ε wo, ja we ejo fikεεy fiuw egene fô yew e.” ¹² ε wvù mum ja we, jo no buyte ε bonyii bocii taale wvù. ε bó taa nen, ε diuw yum bó, ε bó no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le, “Bese ke baa yen wase kfuu fin fiεε le ke.”

ε Jisos tee Lεwe le wvù enù waa we ηgoo

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ ε Jisos ke bvuu nε gen mbew mamase le, ε kebombom ke bonyii le to fô, ε wvù no yεεyi bó. ¹⁴ ε wvù ke nε dioo gene, yen Lεwe wvù waa Alfiyus e, ε wvù ε shii fô bvudvuu bwew bvυ lemme le, ε no fii shile. ε Jisos gay ε wvù le, “ε bii me le.” ε wvù mum nε we no bii wvù le.

¹⁵ ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le ke gen no diekene yew dvu Lεwe bó bonyii bò to fii shile noo bonyii bomew bò befe tεn. Kfuu ban bonyii to ké no bii wvù le naa nteen. ¹⁶ ε Bofalasii bò to duηci bonci bo Nyo' le yen no Jisos diekene bó bonyii bò befe noo bò to fii shile, mum bife ε boom bew bo ηgoo le le, “ε nu nje la wvù wvù diekene bó bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew?” ¹⁷ ε Jisos yuw no bó bife, gay ε bó le, “Kε bonyii bò tεmyi ké no gomte wee εfuwε ke. ε ké no gomte bò cεmkene. Kε me nto keentee bonyii bò nu teytey ke. Me nto keentee ε ε nu bò befe.”

Ekumε keebamte mwεεm mvudien

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ ε ke no nu, ε boom bo Jon e bo ηgoo le, noo bo Bofalasii le bamte mwεεm mvudien. ε bonyii bomew mum to bife ε Jisos le, “ε nu nje la wvù boom bo ηgoo le bo Jon e, noo bo Bofalasii le bamte mwεεm mvudien, ε boom buw bo ηgoo le yaa bamte ke?” ¹⁹ ε Jisos tfuse ε bó le, “ε nulo ε bó ebe bonyii bó bvujen ε bó egen ebvuu e bamte mwεεm mvudien ε cee bvujen nu bó bó? Ke ε nulo ε bó e bamte mwεεm mvudien ε wvù nu bó bó ke. ²⁰ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ε bó, ε bó emum ekεw eshee mbam mwεεm mvudien kefew kedvu le. ²¹ Ke wee nulo ejo njaw ndvu yi fiε, etumce ndvu yi yvum dvú ke. ε wvù ge nonεn, ε njaw ndvu yidvu ke emεse esaa lo ndvu yi yvum yidvu, ε kebuw kè nu fô emεse ekuw efey lo no kí be shee nu. ²² Ke ε nulo tεn ε wee ejo mbvuum mo monfεm, egεε ε gham mbvuum wvù bó kene bó jew nyam e, * ε wvù ε yvumεn wase ke. ε wvù ge nonεn, ε mbvuum mo monfεm modvu ke ekoo, esawyε gham wvu yvum wvudvu, ε mbvuum bó gham ela εcici. Fi leη nu le, bó keηke keegεε mbvuum mo monfεm ke ε ε nu ε gham wvu fwε le.”

Ekumε diuu di mbam e

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ ε to nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le no lene fele weε egin wvumew e. ε boom bew bo ηgoo le kew no sumyi bicεε diee. ²⁴ ε Bofalasii yen, bife ε Jisos le, “Tata, taa eyen, ε nu nje la wvù boom buw bo ηgoo le gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?” ²⁵ ε Jisos bife tεn ε bó le, “Ben ke baa tan wase ε N'wa' Nyo' le no jen to yuu Nfon Dawe bó ηgoo ye ε wvù ge le? ²⁶ ε to nu kefew kè Abiata to nu εkolε ke bocee ncese le, ε Dawe ley yew

2:10 Jon 5:36 **2:14** Mat 8:21-22 **2:15** Mat 9:10 **2:17** Luk 19:10 **2:18** Mat 6:16-17;

11:18-19; Luk 7:33-34 **2:19** Mat 9:15 * **2:22** Gham mbvuum nu ε Bojuu to ké kene ε ε nu bó jew nyam. **2:23** Dito 23:24-25 **2:24** Ksm 20:8-10 **2:25** 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9

Nyo' le jo bleed wvù bó to gee ncese dvù fô Nyo' le, die bvuu nya ten ngoo ye dvù, ε è to nu nci fo wee edie bleed wvudvu efey bocee ncese.” ²⁷ E Jisum mum mēse gay ê bó le, “Nyo' to gēke diuu di mbam e nje wee. Wvù to baa bom wee nje diuu di mbam e ke. ²⁸ Nonen, wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ekole naa noo wvu mbam.”

3

E Jisus fε wee ε kebo kew ε kpwe
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ E Jisus ke bvuu gen ley yew bunle le. E wee mvu nu dvù ε kebo kew ε kpwe. ² E bonyii bomew bò to nu dvù no gomte fiε fi bó etey yí Jisus e, mum lunj ejise yí ye le no taale laa wvù nu efε wee wvudvu diuu di mbam e le. ³ E Jisus gay ê wee wvù kebo to nu ε kpwe wε le, “Ja we eto fεn.” ⁴ No wvù toε, ε Jisus bife ê bonyii le, “Fiε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keyyu lo le?” E bó cife. ⁵ E Jisus ton'ye shém bó bó, taa bó bocii kenεn, ε shen koo wvù yí mvuntelem mvubole mvù yiile le. E wvù gay ê wee wvù kebo to nu ε kpwe wε le, “Nεke kebo kuw.” E wvù nεke ε kí mum bonεn. ⁶ E Bofalasii mum buy, gen lo kan mwaan ε bó bo ngoo bonyii bo Nfon 'Elod e jo nsey no è nulo é bó ege sε yu Jisus.

E bonyii no nen'yi biba bicii too fô Jisus e

⁷ E Jisus bó boom bew bo ngoo le mum nε jó gen fô Mamase yí Galilee le. E kebombom ke bonyii le ke baay bi wvù le. E bomew bonyii to nε keba kè Galilee bó kè Judea le. ⁸ E bomew to nε Jerusalem, bomew keba kè Idumea le, bomew Joo Joodan wvuke, bomew biba bi Taya bó Sidon e. Kebombom kedvu to to nonen njefo bó to yuuke mwεem mvù wvù to gee mvunciim. ⁹ E Jisus nε gay le boom bew bo ngoo le egom kekonj eseyse egεε é wen eley jó fo kebombom ke enε eface wen. ¹⁰ Wvù to gay nonen njefo wvù to nu ε fε wase bonyii nteen, ε bonyii bo bincem e bεε ke too keekum wvù le. ¹¹ E bonyii bó biyoy bi yiile to njijsene bó bó ké yεn Jisus e mum no gbwekene fwe dvu wvù wamte gayte le, “Wo nu Waa Nyo'.” ¹² No bó wamte nonen, ε Jisus looce ciise lo é bó le fo bó ege é bonyii kiε wen ke.

E Jisus baa bonyii yuufe ncow bofεε le è nu boom bew bo ntum e
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ E wvù ke nε ben gen yí kum e, tee bonyii bó wvù to shieele ε bó to fô wvù le. ¹⁴ E wvù baa bonyii yuufe ncow bofεε, tee bó le boom bew bo ntum e, * wvu le bó bó enù, é wen etumte bó ε bó ghane fewci diεw Nyo', ¹⁵ bvuu kenjke mvunjay keebvuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le. † ¹⁶ Bonyii bodvu to nu: Semon, wvù wvù to nyaε diee diεw dimew le Bitā. ¹⁷ Jεm bó waa bwee wvù Jon bó to nu boom bo Sebεdee le, bó wvù to nyaε diee é bó le “BoanεgeS” di nu le, “Boom bo jan yí baykene le.” ¹⁸ E bomew nu Andulu, Filew, Batolomu, Matio, Toma, Jεm wvù waa Alfiyus, Tadio, Semon wvù to nu wee ngoo Bosεlot, ‡ ¹⁹ noo Judas Iskaliot wvù to ghanεε gese Jisus.

2:27 Dito 5:14 **2:27** Mat 12:1-14; Luk 13:10-17; 14:1-6; Jon 5:1-18; 7:21-24; 9:1-16 **3:1** 2:27-28

3:6 Jon 5:16, 18 **3:11** 1:24; 5:7; Mat 8:29; Luk 4:34, 41; 8:28 **3:12** 1:34; Luk 4:41 * **3:14** Kε

boŋwa' bo boyvuum bomew kenjke njeme wvù le, “Tee bó le boom bew bo ntum e” ke. † **3:15** Boŋwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, “E bó efεle ten bonyii bo bincem e.” **3:16** Lem 1:13; Jon 1:40-44

‡ **3:18** Bosεlot to nu Bojuu bó to tomte woŋ, diuu keebvuse yí ngew e can bonyii bo Lum e.

Ɛ bonyii no duu Ɣ Belsebu wvù nfon bonceendaa bo dɛwle le nu yí Jisos e (Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ɛ Jisos ke nɛ ɣɛn fô wvù to cee, Ɣ kebombom ke bonyii le bvuu tase fô, Ɣ bô boom bew bo ɣgoo le fanɛ yaa kɛɣke naa lo je keediekɛn kɛ. ²¹ Ɛ kfuu diew ke diow yuw, mum ɣɛn keejo wvù njefo bonyii to duu le wvù ghaanene lo. ²² Ɛ bonyii bô to duɣci bonci bo Nyo' le bô to nɛn'yɛɛ Ɣelusalɛm bow jó no gayte le, “Belsebu nu yí ye le, Ɣ wvù bvuuuse bonceendaa bo dɛwle le nɛn Ɣ Ɣ nu bô mvungay mvu nfon bonceendaa bodvu le.” ²³ Ɛ Jisos bɛn bó, bife Ɣ bó Ɣ ɣɣan e le, “Ɛ nulo Ɣ Satan ebvuu ebvuuuse Ɣkolɛ kew yí wee le nɛɛ le? ²⁴ Ɛ ketum nɛ Ɣ gawsɛn Ɣ no diuu Ɣkinekin, kí saa ke eleem kɛ. ²⁵ Yew Ɣ nɛ Ɣ gawsɛn Ɣ no diuu Ɣyinɛyin, yí saa ke eleem kɛ. ²⁶ Nonɛn, Ɣ Satan nɛ Ɣ gawsɛn bô ɣgoo ye Ɣ no diuu Ɣbonɛbon, wvù saa ke eleem kɛ, Ɣ emum enu kemɛse kew. ²⁷ Geenɛn, ben ekeè le kɛ wee nu dvù wvù nulo eley yew dvu ntemmvungay, ekuu mwɛɛm mwew keceɛy elewte dvù, sɛ wvù Ɣ yaw Ɣ kay ntemmvungay wvudvu Ɣ sɛ kuu kɛ. ²⁸ Ɛ me ensee Ɣ ben keceɛy le, Nyo' nulo elɛshɛ mwɛɛm mvù befe noo díɛw yí befe yicii yí bonyii jemyi. § ²⁹ Geenɛn, Ɣ wee jeme díɛw yí befe Ɣkumɛ Keyoy ke Yuule, tu kɛ Ɣ nu naa lo Ɣ Nyo' elɛshɛ kɛ, njefo wvù nu Ɣ ge kebefɛ Ɣ Ɣ nu kè mɛy lo.” ³⁰ Jisos to jemyi nonɛn njefo bonyii bodvu to duu le keyoy kè yiile nu yí ye le.

Bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e (Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ɛ bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e mum fɛse, leem Ɣkfuɣ, tum wee le wvù etee wvù. ³² Ɛ to nu Ɣ kebombom ke bonyii le Ɣ shii Ɣ gem wvù Ɣ tase. Ɛ bó gay Ɣ wvù le, “Bwoo bô boom bo bwoo le gomte wo Ɣkfuɣ.” ³³ Ɛ Jisos bife le, “Bwɛɛm bô boom bo bwɛɛm e nu baa?” ³⁴ No wvù bife nonɛn mum jɣe bonyii bô to shilɛɛ gem wvù ba, gay le, “Bwɛɛm bô boom bo bwɛɛm e ban. ³⁵ Wee tfuu wvù gee fiɛɛ fi Nyo' gomte, nu wvù wvù nu waa bwɛɛm bô jeme yɛm noo bwɛɛm.”

4

Nɣan Ɣkumɛ wee wvù to tfumyi ɣgow (Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Ɛ Jisos ke bvuu kɛw no yɛɛyi bonyii mbew mamase le, Ɣ kebombom ke bonyii le Ɣ tase fô nɛn ghem. Ɛ wvù mum nɛ wase ley shii Ɣ Ɣ nu Ɣ kekonɣ e Ɣ joo, Ɣ kebombom kedvu no leeme ɣgem joo le Ɣ ɣkpwaante. ² Ɛ wvù no yɛɛyi bó bô mwɛɛm nteen Ɣ bonɣan e. Ɛ wvù nɛ ma ɣɣan mvu Ɣ bó le, ³ “Ben eyeke eyuw, wee to nu Ɣ laa keegɛn etfume ɣgow. ⁴ Ɛ wvù ke dioo etfumyi, Ɣ yimi gbwekɛn Ɣ je, Ɣ mvunyiim to tace die. ⁵ Ɛ yimi ɣgow gbwekɛn fô bvudvuu bvu ɛta le Ɣ nshɛ yaa nu fô nɛy kɛ. Ɛ yí mum yanɣɛn buy njefo kɛ nshɛ to nu fô nɛy kɛ. ⁶ Ɛ mvum ke dioo Ɣkɛw ebaa, mum sun ɣgow yidvu Ɣ yí yowlɛn, njefo yí to baa cime ɣɣɣ kɛ. ⁷ Ɛ yimi ɣgow gbwekɛn Ɣ bisafe le. Ɛ bisafe bidvu ke ku mum ban ɣgow yidvu Ɣ yí fanɛ yaa eyum mvuntam kɛ. ⁸ Ɛ yimi ɣgow gbwekɛn Ɣ Ɣ nu yí nshɛ yí jee le, ke buy, ku yum, duu fey no bó to tfumyɛɛ, Ɣ jise di ɣgow e yumte Ɣjise mbaanshɛ, dimew Ɣjise mbanɣsoocaa, dimew Ɣjise gbwee.” ⁹ No Jisos ma nonɛn mum mɛse le, “Wee wvù kɛɣke bitem Ɣ wvù yuw.”

3:21 3:31; Jon 7:5 3:22 Mat 9:34; 10:25 3:27 Yesa 49:24 § 3:28 Bonyii nteen yene le mwɛɛm mvù befe noo díɛw yí befe yin nu Ɣ bó jemyi Ɣkumɛ Nyo'. 3:30 Jon 7:20 3:31 3:21 3:35 Mat 6:10 4:1 3:9 4:9 Mat 11:15

Shiee wvù Jisos to jemyi ê bonḡan e
(*Mat 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰ E Jisos ke dioo nu wase wvù emben, ε bonyii bomew bò bô bó to nu noo boom bew bo ḡḡoo le bo yuufe ncow bofεε bife ê wvù ekumε ḡḡan wvudvu. ¹¹ E wvù tfuse ê bó le, “E nu ê ben bò Nyo' nu ε duḡce wase kenyile ke bvunfon bwew e. Geenεn, fô bonyii bomew e nu ε fiεε ficii nu ke ε ε nu ê bonḡan e, ¹² wvu le bó ke etaale naa ntay, geenεn yaa yεne ke, ke eyeke naa ntay, yaa yuuke ke. E fi nu nonεn wvu le fo bó ke ekumεn mvuntelem mvubole, é Nyo' elεεshε bibefe bibole.”

Fiεε fi ḡḡan wvù Jisos to mae duḡci
(*Mat 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³ E Jisos nε bife ê bonyii ba le, “Fí nu le ben baa kieε fiεε fi ḡḡan wvun jemyi le? E ben baa kieε wvun, é ben ke ekiεε bomew bonḡan nεε le? ¹⁴ ḡḡow yí wee wvudvu tfumyεε nu diεw Nyo'. ¹⁵ ḡḡow yí gbweε ê je nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', ε Satan mum to lo kanj mwaanḡ bvuse diεw yidvu fô mvuntelem mvubole. ¹⁶ E ḡḡow yí gbweε fô bvudvuu bvυ εta le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', fiisen lo kanj mwaanḡ bò nḡonḡ, ¹⁷ geenεn, ε yí baa cime ḡεḡ fô mvuntelem mvubole ke. E yí mooce ke fô caan, é ḡḡεw ke dioo ε to, kenεε bonyii bon ε è nu bikaa ê bò ejim nje diεw yidvu, ε bó mum tfuw lo bikaa kanj mwaanḡ. ¹⁸ E ḡḡow yí to gbweε ê bisafe le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', ¹⁹ ε ken'yanḡan ke ekumε mwεεm mvυ yí wonḡ wvun e, bô shiee bvukuke noo shieε mwεεm mvumεw mum tase banj diεw yidvu ε yí laaye εcici. ²⁰ ḡḡow yí gbweε yí nshε yí jee le ε mum ε no nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', fiisen, no gee no yí gomte gene lo fwe fwe, ke diεwε ḡḡow e fô yí ε yum ejise mbaanshe, yimi ejise mbanḡsoocaan, yimi ejise gbweε.”

Ekumε ken'yeese
(*Luk 8:16-18*)

²¹ E Jisos nε bife le, “Wee ké leyte bò ken'yeese yew kfuke bò ḡkaa, kenεε lese εgaaku le? Ke wee ké leyte dvù tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvù le le? ²² Ben ekeè le fiεε ficii fi nu ê nnyile le nu ε bó to nyile le bó ke ege é fi eyεne, é fi nu ejim ejim ficii é bó ege é fi ebuy εmwa. ²³ Wee wvù kenḡke bitem, ε wvù yuw.” ²⁴ E Jisos bvuu gay le, “Ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le je yí wee yeke jó nu no Nyo' nu ke efew se nya ê mwεεn, ε wvù nu ke enya naa fesεn lo. ²⁵ Wee wvù kenḡke fiεε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvù yaa kenḡke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvù kenḡke nu ε bó nu ke efi lo ê wvù.”

ḡḡan ekumε ḡḡow no yí ké no kuu

²⁶ E Jisos bvuu jeme le, “Bvunfon bvυ Nyo' le nu diεwε ḡḡow fô wee ε tfume wεne. ²⁷ E ké dioo nu εntanḡ ε wvù no leete, é ekfuḡ ké yuu ε wvù nε we. E ḡḡow yidvu ké buy no kuu, ε wvù yaa cim kee laa yí gee nεε se kuu le, ²⁸ ε è gee ke nshε ε yí se kuu. E yí ké nε yaw low, nε fó nya bikem, ké nε fó tum ejise. ²⁹ E yó ké dioo ε be, é wvù mum jo finyo ley wεne, njefo kefew ke ḡḡbwele le nu ε kocεn wase.”

ḡḡan ekumε kfuu ḡḡow fintam fimew
(*Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19*)

³⁰ E Jisos bvuu ne gay le, “E nulo é beene efewsɛn bvunfon bvuu Nyo' le bô la? E nulo é beene efewsɛn bô ŋgan wvù la?” ³¹ Bvù nu ke diɛwe kfuu ŋgow fintam fimew,* fi ŋoynene ejise fele mvunɔoke mvunciim fokuse fɛn. E wee ké tfume wene, ³² e yí ku, yin fey bite bicii bi bô tfumyi wene, e tiɛw ye fanɔen no nyaa kendvun, e mvunyiim mvù bile we nulo eyoote yéw yí dvù le é kendvun kedvu le.”

³³ E neɛ no Jisos to fewci diɛw Nyo' é bonyii é bonɔan e diɛwe ban e, é je yí é nulo é bó eyuw e. ³⁴ Ke wvù to ké jeme fiɛɛ é bó se é nu é ŋgan e ke. Geenɛn, é wvù ké dioo nu wase bô boom bew bo ŋoo le ebonebon, mum mese yuuse bonɔan bodvu bocii é bó.

E Jisos wam nffum

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ E Jisos yeyi bonyii ebvubwe, e é ke dioo nu fokiɛguu, e wvù gay é boom bew bo ŋoo le le, “Beene elente mamase egen kewvu keki.” ³⁶ E bó mum cine kebombom ke bonyii le kè to nu fô le, ley é kekon kè Jisos to nu wase jó kie le, e bô bó no leenci, e bikon bimew bii bó le. ³⁷ No bó to leenci, e nffum wvu baay ne seɛ ke w no bvuyte joo e yí leyte é kekon e gomte keeyinɛn. ³⁸ Jisos to nu é kekon e ejim leete, e wvù e jike ekole yí mbwaan e. E bó gen no kamsee wvù gayte le, “Wee n'yeyi, kpwe gomte keejo beene nen e wo yaa ghayte ke le?” ³⁹ E Jisos kamse, wam nffum wvudvu, gay é joo le, “E nù nyekyey.” E nffum wvudvu mum lu, e mondvuum cife nen ndvumm. ⁴⁰ E wvù mum bife é boom bew bo ŋoo le le, “Ben fane la? Ben baa lese wase fitele yí yem e le?” ⁴¹ E ye bɛm bó, e bó no ghayte ebonebon le, “Wvun wee nu wvù neɛ, wvù naa nffum bó joo yuuke wvù le?”

5

E Jisos bvuse bonceendaa bo dɛwle le yi wee le

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ E Jisos bô boom bew bo ŋoo le lente mamase yidvu buy wvuke, keba ke bonyii bo Gɛlasen e. ² No wvù to buyte é kekon e, e bô wee mvu tasɛn e keyoy kè yiile njinɛne bô wvù, e wvù buy é ditfum di bó to dweyte bonyii jó le. ³ Wee wvudvu to ké no cee é ditfum didvu le. E wee yaa to nu dvù wvù nulo ebvuu ekay wvù e é cim nu naa bô ncaw ke. ⁴ Bokan nteen nu e bó to ké leese wvù é difwan e, kay can ye bô boncaw, e wvù sumyɛ boncaw bodvu, sawyɛ difwan. Ke wee to nu dvù wvù nulo ejice wvù le ke. ⁵ Wee wvudvu to ké no kale é ditfum didvu le bene buyte yí dikum e entan bô envunsheen, wamte, kaashi ye ye bô eta.

⁶ No wvù yeneɛ Jisos e beɛ ncejole, lewte to tum envuw é wvù ejise, ⁷ wam foweewe le, “Jisos Waa Nyo', Nyo' wvù nu ekole ke Mwɛɛm Mvunciim e, wo fii la é me? Me nleke lo wo é diee di Nyo' le le fo wo enya ŋgew é me ke.” ⁸ Wvù to jemyi nonɛn, njefo Jisos to nu e wam wase le, “Keyoy kè yiile kin, buye lo yí wee wvun e.” ⁹ E Jisos bife é wvù le, “Diee diuw nu yeɛ.” E wvù tfuse le, “Diee diem nu kebombom, njefo bese duule lo.” ¹⁰ No wvù tfuse nonɛn, mum leke Jisos shiee le le fo wvù ekun bowen keba kedvu le ke.

¹¹ E to nu e ŋoo bonkunyam diekene yí mbeke le fô. ¹² E biyoy bi yiile bidvu mum leke Jisos le, “Ciinse bese e é nu é bonkunyam boba le é bese eley yí bó le.” ¹³ E Jisos bee. E biyoy bidvu mum buy yí wee wvudvu le, gen ley yí bonkunyam

* **4:31** Fintam fin nu é diɛw bala le le, «mustard».

4:32 Esek 17:23

4:39 Mben 89:9; Mak 6:51

5:7 Mak 3:11

e. E ηγoo yidvu to nu bonḡkunyam diεwε bontfuke bofεε le. E bό sen, bow ε ηḡon e, shii ε mamase yidvu le, le jό. ¹⁴ E bonyii bό to cεyte bonḡkunyam bodvu ja fό, fεε lo, gen see saaka wvudvu εlaante bό ε bontew bo jό le. E bonyii no yuuke, buyte keeto eyen fiεε fi to kooyεε le. ¹⁵ E bό to fό Jisos to nu, yen wee wε wvυ kebombom ke bonceendaa bo dεwle le to shee nḡjnsene bό wvυ, ε wvυ ε shii fό, ε jise ndvυ, ε bvufee bwew ε kase wase ε tu fό. E bό fan baay. ¹⁶ E bonyii bό to yenεε fiεε fi to kooyεε le, mum no senje ε bό no fi to kooyεε bό wee wε noo ηγoo bonḡkunyam ba. ¹⁷ No bό yuw nonen, kεw no lεke Jisos le wvυ ene gbwen bowene.

¹⁸ E Jisos dioo leyte ε kekon e, ε wee wvυ bonceendaa bo dεwle le to buyεε yī ye le wε mum no lεke Jisos le bό wen egene. ¹⁹ E Jisos tun, gay ε wvυ le, “E genε ε ε nu fό yew e, egen esee ε bonyii buw fiεε fi Tata ge fό wo le, bό no wvυ nu ε cam shen fό wo le.” ²⁰ Nonen, ε wee wvudvu mum nε, gen no ghane won wvudvu le tfuu wvυ bό to tenje le Bilaante bi Yuufe le, senje fiεε fi Jisos ge fό wvυ le. E bonyii no yuuke, keḡke lo ηghaw.

*Ekumε waa Jaylus noo kpwoon mvu wvυ to kumε ndvu Jisos e bonen
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ E Jisos kase lente ε kekon e tu kewvu keki no nu mbew mamase le, ε kebombom ke bonyii le bvuu tase fό. ²² E cee ekolε yew bunle mvu mum nε to fό, ε diee nu Jaylus. No wvυ yen Jisos e, gen gbwe ε wvυ ejise, ²³ lεke wvυ shiee le gay le, “Waa wεm wvu caan wvυ kpwoon kpwee lo. Kee wo, to ke ekum wvυ le ε wvυ ebonen fo wvυ ekpwe.” ²⁴ E Jisos mum nε ε bό wvυ no gene, ε kebombom ke bonyii le shfumte bii faci Jisos.

²⁵ Kpwoon mvu to nu ente jo kebombom kedvu ε wvυ ε cem wase bό kencem ke bokεne le bilim yuufe ncow bifeε. ²⁶ Wvυ to nu ε yen wase ηgew can bonyii bo bifuu le nteen, jewse fiεε ficii fi wvυ to keḡke, ε mwεem foo ke gene lo. ²⁷ No wvυ to nu ε yuw wase ekumε Jisos, ε wvυ mum to ε wvυ ejim ε kebombom ente, kum ndvu ye le, ²⁸ njefo wvυ to gayte fό fitele fiεw e le, “E me ncm enḡkum ke naa ε ε nu ndvu ye le, tu me ε mbonen wase.” ²⁹ No wvυ to kumεε nonen, ε kencem kew mum semε lo kan mwaan. E kpwoon wvudvu yuw ten ye ye le le wen nu ε bonen.

³⁰ E Jisos dioo yuw ye ye le le mvunḡay nu ε buy yī wen e, ε wvυ banke ye kan mwaan, bife ε bonyii le, “E kum yεε ndvu yem e?” ³¹ E boom bew bo ηgoo le tfuse ε wvυ le, “Wo yene ε kebombom ke bonyii le faci wo, ε wo bvuu biite wee wvυ kum wo le le?” ³² E Jisos mεy ke no taale kenene keeyen wee wvυ kum wvυ le. ³³ Nonen, ε kpwoon wvudvu no wvυ to kee fiεε fi to kooyεε bό wvυ, ε wvυ mum to, fane, ciḡke, tum εnvuw ε Jisos ejise see keceey kew kecii ε wvυ. ³⁴ E Jisos gay ε wvυ le, “Waa wεm, fitele fiuw fi wo lese yī yem e nu ε ge wase wo ε bonen. E genε ntay. Kencem kuw ka wa lo nen.”

³⁵ Ke no Jisos to beε jemyi ε kpwoon wvudvu nonen, ε bonyii bomew fεse fό ε bό nε fό yew e fo Jaylus wvυ cee ekolε yew bunle wε, gay ε wvυ le, “Waa wo nu ε mεse wase. Wo bvuu shee nyaa ηgew ε wee n'yεyι ε ε nu wvυ la?” ³⁶ No bό gay nonen, ε Jisos yuw, geenen ge ke diεwε wvυ baa yuw ke, gay ε Jaylus le, “Fo wo efanε ke, lese ke ε ε nu fitele yī yem e maan.” ³⁷ E bό no gene ke lo, ε Jisos fanε yaa bee le wee mvu ebi wen e efey Bitā bό Jεm noo Jon wvυ waa bwεe Jεm ke. ³⁸ E bό ke gen fεse fό yew e fo Jaylus, ε Jisos yen ε bonyii beele ffule lo fό, ε kpwe ghamte lo. ³⁹ E wvυ ley yew, bife le, “Ben beele, ffule mondvuum

nɛn nje la? Wan baa kpwe ke, wvú leete lo.” ⁴⁰ E bó no kielee lo wvú. E wvú nɛ bvuse bonyii bocii ekfun, jo ke e è nu cee wan bó bwee wan noo bonyii bew bo ngoo le bo botete ba, e bó bó ley gen fô wan wvudvu to jiime. ⁴¹ E wvú jice wan wvudvu le yí kebo le jeme ê díew yibole le, “Talita kum!” Fi nu le, “Wan kpwoon, me njemyi ê wo le, ja we.” ⁴² Kan mwaan nonen, e wvú mum ja we no lene. E bó yen nonen e diuw yum bó. Wan kpwoon wvudvu to nu bilum yuufe ncow bifee. ⁴³ E Jisos ciise lo ê bó le fo bó ege é wee ekiée fiée fi be nu ke, mum gay le bó enya fiée é wvú edie.

6

E bó ma Jisos ntew we le (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ E Jisos ke nɛ fô, e bó boom bew bo ngoo le gen ntew wvubole. ² E è ke no nu diuw dibole di mbam e, e wvú gen yew bunle le kew no yeyi bonyii. E bonyii nteen no yuuke no wvú yeyi kenke lo nghaw. E bó mum nɛ no ghayte gayte le, “Wee wvun yeyi mvun mwem fée nen? Wvú jo bvun bvufee fée? Wvú ghan nɛe e se no gee bin binghaw bi mwem e? ³ E nu ke wvú we wvú kane bite wvú waa Maalia le? Ke è nu waa bwee Jem bó Yosés noo Judas bó Semon e? E ke jéme ye nu jan beene e bó le?” No bó ghay nonen mum ma wvú. ⁴ Nonen e Jisos gay ê bó le, “Bó ké no wvumte wee ntum Nyo' naa mondvuum e monciim. E nu ke won we le bó ê kfuw diew e noo ê wvú yew dvú bó yaa ké no wvumte wvú ke.” ⁵ No bó ma Jisos nonen, e fi mum ghaw wvú keebvu ege binghaw bi mwem e jó nteen, efey ke le wvú to nu e kum bonyii bo bincem e caan e bó bonen. ⁶ E wvú kenke lo nghaw no bó to baa lese fitele yí ye le ke.

E Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofée (Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

E Jisos ke nɛ fô no ghane bontew bo jó le yeyi bonyii. ⁷ E wvú ke nɛ tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofée, no tumte bó ekfun bofée bofée, nyaa mvungay ê bó mvú bó ebvuuse biyoy bi yiile yí bonyii le dvú. ⁸ E wvú dioo tumte bó gay le fo bó ejo naa lo fiée efey kembra ke. Fo bó ejo mwem mvudien ke. Fo bó ejo ekéle kenée bigew ê bicaw bibole ke. ⁹ Bó else bolaba, geen fo bó etfume bikum bifee ke. ¹⁰ E wvú bvuu gay ê bó le, “Ben ke dioo e gen ntew e, e ley yew, no cee ke e è nu dvú gen buy diuw di ben ke ene jó. ¹¹ E ntew mvu tun keefiisen ben, eyuw fiée fi ben jemyi, é ben nene jó, dioo nen'yi kuce kebvú ke yí bikaa binen e, é enu nciise fiée fi bó mom.” † ¹² Nonen, e bó mum nɛ gen no ghane fewci le bonyii ekumɛ mvuntelem mvubole. ¹³ E bó bvuu no bvuuuse ten bonceendaa bo dewle le nteen yí bonyii le, yeefe bonyii bo bincem e nteen bó mɛem e bó bonene.

No bó to yuɛ Jon Nlesejoo (Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ E Nfon 'Elod ke yuw saaka wvu ekumɛ Jisos, no bonyii to yuuke wase diee diuw mondvuum e monciim, e bonyii bomew no gayte le, “Jisos wvun nu Jon Nlesejoo e wvú e kase e buy yí kpwe le. E nu fiée fi ge wvú e se no kenke mvungay keegee binghaw bi mwem e bin nen.” ¹⁵ E bomew gayte le, “E nu

5:41 1:31; 9:27 5:43 7:36 6:2 Jon 7:15 6:3 Jon 6:42 6:4 Jon 4:44 * 6:8 Bó to shee

leese bigew fwele ê bicaw e. † 6:11 Bon'wa' bo boyyuum bomew nu e bise fen le, “E me ensee é ben keceey le è nu ke edioo nu diuw di nsaw wvu fokemese le, é mwem ebonen fô kelaante kè Sodom bó kè Gomola le efey ntew wvudvu.” 6:13 Jem 5:14 6:14 8:28 6:15 Luk 7:16

Elayja e wvú e kase e to.” Bomew le, “Wvú nu wee ntum Nyo' mvu ke diewe bo fwele fwele le.” ¹⁶ E 'Elod dioo yuw mwεem mvun nen gay fiew le, “E nu Jon Nlesejoo wvú me nto mbvuseε ekole kew e wvú e kase e buy yi kpwe le.”

¹⁷ Jon nu e 'Elod to tum bonyii e bó gen koo wvú, kay fen yew ncaw e nje 'Elodia wvú kpweε Filew wvú waa bwee 'Elod, e 'Elod to jo kpwele le. ¹⁸ E Jon no tune gayte e wvú le, “Nci baa bee le wee ejo kpweε waa bwee kpwele le ke.” ¹⁹ No Jon to gayte nonen, e 'Elodia mum no kenke wvú fô fitele le gomte keeyu wvú, geenen yaa kenke je ke, ²⁰ njefo 'Elod to fane Jon le wvú nu wee wvu teyey bvuu nu wee Nyo'. E wvú mum no yene fo bó eyu wvú. 'Elod to ké dioo yeke fiε fi Jon jemyi, e fitele fiew no saake wvú baay, geenen e wvú no yuuke ke njon keeyeke fiε fi wvú jemyi. ²¹ E je ke mum yene fô 'Elodia le diuu dimew di 'Elod to gee nkaw bó bocee wonj noo bikuu bi nci le noo bonyii bo baay baay bo Galilee keekume diuu di bó to bokεε wvú. ²² E waa 'Elodia wvú kpwoon ke ley cen bine, e fi jon 'Elod bó bonyii bew bo nkaw e. E wvú mum gay e wan wvudvu le, “Bife naa fiε fi wo koonke, e me enfene wo dvú.” ²³ E wvú bvuu die kelew gay le, “E wo bife naa la e me, e e cim nu naa kenjawten ke wonj wem e, e me enya e wo.” ²⁴ E wan kpwoon wvudvu mum buy gen bife e bwee le, “Me engay le bó efene me bó la?” E bwee tfuse le, “Genε egay le bó enya ekole ke Jon Nlesejoo le e wo.” ²⁵ E wvú mum yanjen to jim kan mwaan, gay e Nfon 'Elod le, “Me ngomte le wo enya ekole ke Jon Nlesejoo le e me keseen e juy e.” ²⁶ E Nfon yuw nonen, e ye keeshε wvú baay. Geen nje kelew kè wvú to dieε wase fwe dvu bonyii bó to nu fô nkaw e, e wvú fanε yaa egomte keebvuu ekumen diεw ye yi wvú to jemyεε e wan ke. ²⁷ E wvú mum tum lo nceendaa kan mwaan le wvú egen eto bó ekole ke Jon e. E wvú mum gen yew ncaw e, bvuse ekole ke Jon e, ²⁸ gee e juy e, to dvú nya e wan wvudvu. E wvú fi, buy dvú gen nya e bwee. ²⁹ E boom bo ngoo le bo Jon e ke dioo yuw, mum gen jo gvune di Jon e dwey.

E Jisos nyane bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Lük 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ E boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim fô wvú le, see mwεem mvunciim mvú bó to gee bó mvú bó to yeεyeε bonyii dvú e wvú. ³¹ E wvú mum ne gay e bó le, “Ben eto ke ben ben e beene egen bvudvuu bvú bonyii yaa nu ke fó le, elεeten caan.” Wvú to gay nonen njefo bonyii nteen to too fô bó to nu, e bomew dioo nen'yi, e bomew no too. E bó yaa cim kenke naa lo kefew keedieken ke. ³² E bó bó mum ley e kekon e base ye ebonebon no gene fô bvudvuu bvú bonyii yaa nu ke le. ³³ Geen nje, e bonyii nteen yen ke bó le no bó gene, kiεε bó, mum ne e bilaante le bicii no lewte sumtene bó. E bó gen fese fó, e Jisos bó boom bew bo ngoo le se ke fese. ³⁴ E Jisos ke dioo fεεε e nkpaante, yen kebombom ke bonyii le nen ghemm, e shen koo wvú bó bó, njefo bó to nu diewe njée yi nu se wee ncey e. E wvú mum kew no yeεyi bó, ke yeεyi bó bó mwεem nteen. ³⁵ E diuu ke dioo seeyi, e boom bew bo ngoo le bence gay e wvú le, “Fen nu nkpaante e kefew e gen wase, ³⁶ ke cine bonyii ban e e bó egen bontεw bó ela yo nceencee le, eguy mwεem mvubole mvudien.” ³⁷ E Jisos tfuse fiew le, “E nu enya ben fiε e bó edie.” E bó bife e wvú le, “Wo gomte le bese egom bodanali gee fεε eguy mwεem mvudien dvú eto enya e bó?” ³⁸ E Jisos bife e bó le, “Ben kenke bontuw bo bleed e bomεε? Ben ke gen

taa.” E bó gen taa, to see le, “Bontuw bo blēed e nu botin bô byé yifīe.” ³⁹ E Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le egay le bonyii eshiien ngoo le ngoo le, yī nkfunkfun e. ⁴⁰ Nonen, e bonyii bodvu mum shiiyen fokuse ngoo le gbwee gbwee bomew mbaanshen mbaanshen. ⁴¹ E Jisos jo bontuw bo blēed e bo botin ba bô byé yī yifīe ye, taa we, nya keyoone ê Nyo', mum guushe nya ê boom bew bo ngoo le, e bó nya ê bonyii. E wvú gawce ten byé yī yifīe ye ê bó bocii. ⁴² E bonyii bocii die ffuu. ⁴³ E boom bo Jisos e bo ngoo le baance bimbeke bi blēed e bô bi byé yī sheete le, e bí yinšen nkáa yuufe ncow fiē. ⁴⁴ Bonyii bô to diee mweem mvudien mvudvu to nu bolemse bontfuke botin.

E Jisos len yī joo le
(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ E Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le eley ê kekon e kan mwaan esaa fwe Besayda é wen esheé egay bonyii le é bó ekfuuyi. ⁴⁶ E wvú ke shee gay bó le, mum ne ben yī kum e keebunle. ⁴⁷ E ekfun ke jiim, e kekon nu wase ê joo entelen, e Jisos bee ke nkpaante wvú emben. ⁴⁸ E wvú yen no boom bew bo ngoo le katene bô kekon keekey, njefo fwefwe to too je fwe cile kí. E é ke no nu ke diewe en'yulem e e wvú ne no too fô bó le, lene yī joo le. E wvú to too gomte keefey mbew bó le. ⁴⁹ E bó dioo yen wvú le no wvú lene yī joo le, no kpwaake le é nu nkfusay. E bó wam foweewe, ⁵⁰ njefo bó bocii to nu e yen wvú le e kedvum gbwo bó. Kan mwaan, e Jisos mum jeme é bó gay le, “Ben ejice mvuntelem mvunen e, é nu me. Fo ben efanè ke.” ⁵¹ No wvú gay nonen, mum ley shii ê kekon e bô bó, e fwefwe wvudvu mum lu. E bó taa nen, e diuw yum bó nen kaww, ⁵² nje bvufee bvubole to kfufene lo, e bó to baa cim kiee ten fiē fi bontuw bo blēed e ba to dunçi ekumē Jisos ke.

E Jisos fe bonyii bo bincem e Genesalet
(Mat 14:34-36)

⁵³ E bó ke lente mamase buy keba kè Genesalet e, wow kekon ngem joo le. ⁵⁴ No bó buyeé ê kekon e, e bonyii mum kiee lo Jisos kan mwaan, ⁵⁵ no lewte gene bontew bo jó le bocii, bvuuuse bonyii bo bincem e too bô bó é mvunkeey e naa fee bó to yuuke le Jisos nu fó le. ⁵⁶ E Jisos ké gen naa fee keneé wvú gen ntew e, keneé elaan, keneé nkpaante, e bonyii no geele ke bonyii bo bincem e fô bonyii ké no taashi. E Jisos ké dioo fele, e bó no leke le wvú ecine é bó ekum ke naa ngem ndvu ye le. E wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

7

Bonci bo wee wvu wum e
(Mat 15:1-9)

¹ Diu dimew e Bofalasi bô bonyii bomew bô to dunçi bonci bo Nyo' le ne Jelusalem to tase mbew Jisos e. ² E bó ke ne yen e boom bo ngoo le bo Jisos e bomew diekene bô can yile, fi nu le bó to baa cuke can ke. * ³ Bojuu bocii, se bvuu ge Bofalasi to bii ke e è nu nce won wvu bo'icee bobole bo fwele le, le ke è nulo é wee edie fiē se wvú e cuke can lenlen no bó to ké cuke ke. ⁴ Ke è nulo ten é wee ke ekfule fô way edie fiē se wvú e cuke ye é yiyē je le ke. E bó bvuu gee mweem mvumew mvu nce won e nteen, ke diewe keecuke mvunkom

6:43 2Bfn 4:43-44 6:46 Luk 5:16 6:48 Job 9:8; Luk 24:28 6:49 Luk 24:37 6:51 4:39

6:52 8:16-18; Mat 16:7-9 6:56 Mat 9:20; Lem 5:15 7:2 Mat 23:25; Luk 11:38-39; Kolo 2:21-22

* 7:2 Bô to kenke keecuke can yin é je yī nce wvubo won gomte le.

noo bibεεη noo bonton. † ⁵ Ε Bofalasio bô bonyii bô dunçi bonci bodvu mum bife ê Jisos le, “Ε nu nje la wvù boom buw bo ηγoo le yaa bii nce wonj bo'icee bosεεbeene bo fwele le ke? Ε nu nje la wvù bó diekene bô can yile?” ⁶ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Yεsaya wvù wee ntum Nyo' to nu ε jeme kecεεy le ben nu bonyii bô jemyi jεεy gee jεεy. Ben gee ke ε ε nu fiεε fi wvù to sanεε le, Nyo' gayte le, ‘Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, ε mvuntelem mvubole nu ncejole fô me le.

⁷ Bó bunlee me ε ε nu ke εcici, njefo bó joo mwεεm mvù ê kpwawci bonyii, yεεyi le ε nu diεw yεm.’

⁸ Ε nu ke ten no ben cin'yi bonci bo Nyo' le, geele ε ε nu bô ε γεke bonyii.” ⁹ Ε Jisos gay ê bó le, “Ben looci naa kee keetun bonci bo Nyo' le wvu le ben ebii ε ε nu bonen e. ¹⁰ Fí nu ε Muses to gay le, ‘Wvume ico bô bwoo.’ Bvuuy gay ten le, ‘Ε wee nan lo ice kenεε bwee, ε bó yu lo mwεten.’ ¹¹ Geenεn, ben ε no gayte finen le, ‘Ε wee kenjke fiεε fi ε be nelo ε wvù efi ice kenεε bwee dvù, ε nε ε gay ê ice kenεε ê bwee le fiεε fidvu nu wase Koban,’ fi nu le ε nu wase fi Nyo' le, ¹² tu ben baa bvuu bee le wvù ejo fiεε fidvu efi ice kenεε bwee dvù ke. ¹³ Ben gee nonεn, gee ε diεw Nyo' tuu fiεε fi εcici nje nce wene wonj wvù ben yεεyi bonyii dvù. Ε mwεεm mvumew bvuu nu ten dvù nteen diεwε mvun e mvù ben gee.”

*Fiεε fi nulo ebefe bô wee
(Mat 15:10-20)*

¹⁴ Ε Jisos bvuu tee bonyii ε bó to, ε wvù gay ê bó le, “Ben bocii eyeke eyuw fiεε fi me njemyi, ekiεε ntay. ¹⁵ Ke fiεε fi wee diee ε fi bow ê shem nulo ebefe bô wvù ke. Ε nu fiεε fi buyte diuw wee le fi beete bô wvù. [¹⁶ Wee wvù kenjke bitem keeyuw, ε wvù yuw.”] †

¹⁷ Ε Jisos ke cinε bonyii bodvu le, ley yew, ε boom bew bo ηγoo le bife ê wvù ekume ngan wvudvu. ¹⁸ Ε wvù tfuse ê bó le, “Ke ben ten kee mwεεm e? Ke ben kee le fiεε ficii fi wee leese ê wvù emvu yaa nulo ebefe bô wvù ke le? ¹⁹ Fí nu nonεn, njefo fi ké leyte saa gen ε ε nu fô fitele fiew e ke, bow ε ε nu ê shem, ke mum ghan buy lo.” (No Jisos to gayεε nonεn, ε fí mum no nu le mwεεm mvudien mvunciim yuule lo.) ²⁰ Ε wvù bvuu gen fwe gay le, “Ε nu fiεε fi buyte yî wee le fi beete bô wee, ²¹ njefo mwεεm mvù befe mvù wee gee nen'yi fô fitele fiew e. Mwεεm diεwε bonkpwawce bô befe, keejan kenjan, keeconj buuconj, keeyu wee, keejo kpwεε wee kenεε dwee wee, ²² keedewkene ejise yî mwεεm e, keebuwyi mwεεm, keelele kenλεεma, keegeε nnyεn, keebene kendon, keebeete bô εdiee ε bonyii, keebense ye noo keeyunεene keyunεεε. ²³ Mwεεm mvù befe mvun mvunciim nen'yi ε ε nu fô fitele fi wee le se beete bô mwεten.”

*Fitele fi kpwoon mvu ε ε nu wee ketum to leσεε yi Jisos e
(Mat 15:21-28)*

²⁴ Ε Jisos ke nε jô, gen keba ke bilaante bi Taya bô Sidon e. No wvù gen jó, ley yew dvumew fanε yaa gomte le wee ekiεε le wen nu jó ke. Geenεn, ε bonyii kiεε ke lo. ²⁵ Kpwoon mvu to nu jó ε keyoy kè yiile nu yî waa we wvù kpwoon e. Kanj mwaan no wvù yuw ekume Jisos, mum to gbwe bikaa biew e. ²⁶ Kpwoon wvudvu to nu wee Glek, ke ε to nu wee Juu ke. Bó to boke

† **7:4** Bonjwa' bo boyvuum bomew nu ε bise le, “... noo bintaw bi bó to ké no jiiime yí dvù le se diekene.”

7:6 Yεsa 29:13 **7:10** Ksm 20:12; 21:17 **7:15** Mat 15:11 † **7:16** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew kenjke kεncim ke 16 kin ke. **7:21** Gal 5:19-21

wvú Fonishia won wvú Silia le. No wvú gbwe nonen, mum lεε Jisos le wvú ebvuse nceendaa dεwle wvudvu yí waa wen e. ²⁷ E Jisos tfuse é wvú le, “Cine é bó eyaw enyane boom, njefo ke fí nu leŋ keejo ngu boom elaj fô bwé le ke.” ²⁸ E kpwoon wvudvu tfuse é wvú le, “E nu keεεy icεm. Geenεn, boom ké dioo diekene ε bwé no bonyi ke tfúw yí gbwekene fokuse.” ²⁹ E Jisos mum gay é wvú le, “Nje fiεε fi wo tfuse fin, wo nulo egene fiuw, nceendaa dεwle wvudvu nu ε cine wase waa wo le.” ³⁰ E kpwoon wvudvu mum nε no gene fô yew e, dioo gen yen e waa we jiime fontaw ε nceendaa dεwle wvudvu ε buy wase.

E Jisos ge ε kencife no yuuke mwεεm jemyi

³¹ E Jisos nε é keba kè Taya le, fey Sidon bvuu fey keba kè Bilaante bi Yuufe le, mum tu je fô Mamase yí Galilee le. ³² E bonyii bomew ke nε to bô wee mvu ε è nu kencife ε wvú yaa kee keejeme ke. E bó lεε Jisos le wvú egεε can ye yí ye le, efε wvú. ³³ E Jisos mum jo wvú ε bô wvú buy é kebombom ente no nu ebonebon. E wvú lese boom bew bo can e é bintuŋtuŋ bi wee wvudvu le, cuy nceŋ kum leme di wee wvudvu le dvú, ³⁴ taa we, shom, § jeme é wvú le, “Efata,” fi nu le, “Yene.” ³⁵ E bintuŋtuŋ bi wee wvudvu le mum yene kaŋ mwaan, ε leme diew yaaten, ε wvú mum no jemyi naa ntay. ³⁶ E Jisos mum ciise lo é bonyii le fô bó ke esee é wee ke. Geenεn, no wvú to ciise, ε è kaa no nu ke no bó nu esenje gene dvú fwe fwe. ³⁷ E diuw no yumte bonyii naa baay. E bó no ghayte, gayte le, “Jisos kee keege mwεεm mvunciim naa ntay. Wvú gee ε bincife yuuke mwεεm, ε bindvumεm jemyi.”

8

E Jisos nyanje bonyii bontfuke bonεw (Mat 15:32-39)

¹ Ke ε diuw yoya le, ε kebombom ke bonyii le bvuu to tase nen ghemm. E è ke no nu ε bó yaa bvuu keŋke mwεεm mvudien ke, ε Jisos tee boom bew bo ηgoo le gay é bó le, ² “Me ηkeŋke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó εdiuw εta, ε fiεε fi bó edie yaa bvuu nu ke. ³ E me ncine lo bó ε no gene εla εbole, é bó egεn egbwe jen é je no bomew bó le nε ncejole.” ⁴ E boom bew bo ηgoo le tfuse le, “E nulo é wee ejo feε mwεεm mvudien ηkpwaante jan keenyane kfuu ban bonyii dvú?” ⁵ E wvú bife é bó le, “Ben keŋke bontuw bo blεed e bomεε?” E bó tfuse le, “E nu bososhwiw.” ⁶ E Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. E bó shii, ε wvú jo bontuw bo blεed e bo bososhwiw ba, nya keyoone é Nyo', guushε, nya é boom bew bo ηgoo le le bó egawce é bó. E bó mum gawce. ⁷ Bó to keŋke ten mvubyetele nen caan. E wvú bvuu jo, nya keyoone é Nyo', gay ε bó gawce é bonyii bodvu. ⁸ E wee tfuu die ffuu. E bó baance bimbeke bi to sheεteε, ε bí yinŋen ηkáa yisooshwiw. ⁹ Bonyii bô to dieε to nu diewε bontfuke bonεw e. ¹⁰ E wvú mum cine bó le ε bó no kfuuyi. E wvú ley lo é kekonj e kaŋ mwaan bô boom bew bo ηgoo le mum nε gen keba kè Dalmanuta le.

E Bofalasi no gomte le Jisos edunje keŋghaw ke fiεε le (Mat 12:38-42; 16:1-4)

11 E Bofalasii ke ne to fô Jisos e, kew mbew bô wvú, gay le wvú ege fiε fi dunçi mvunḡgay mvù ne fowe. E bó to gayte nonen momte lo wvú. 12 E Jisos shom naa baay, gay le, “Eḡgokε kin gomte fiε fi dunçi mvunḡgay mvù ne fowe keege la dvú? E me ensee ê ben kecey le ke eḡgokε kin nu eyen fiε le ke.” 13 E wvú mum cinε bó le, kase ley ê kekon e, no gene kewvu keki.

E Jisos tefe boom bew bo ḡgoo le kε bó eyene ekumε gee di Bofalasii bô di 'Elod e

(Mat 16:5-12)

14 Jisos to gene ε boom bew bo ḡgoo le ε daaye keejo bleed, kenke ke ε è nu ntuw mwaan ê kekon e. 15 E wvú no teete bó gayte le, “Ben eyenè, bvuu joo kefey yî fintunḡleen fi Bofalasii noo fi 'Elod e.” 16 E boom bew bo ḡgoo le mum kew no jemyi εbonebon ekumε fiε fidvu, gayte le, “Wvú jemyi fintunḡleen fin nen njefo beene baa kenke bleed ke.” 17 E Jisos kieε fiε fi bó jemyi ekumε fí, mum bife ê bó le, “Ben jemyi ε è nu ekumε bleed wvù ben baa kenke kε nje la? Ke ben yene wase mwεem ε kenεε kee mwεem e? Fí nu le bvufee bvunen baa yene wase le? 18 Ben kenke ejise yaa yene mwεem e le? Ben kenke bitem yaa yuuke mwεem e? Ke ben kumyi mwεem e? 19 Seke me nto ḡguushεε bontuw bo bleed e botin ε bonyii die bontfuke botin, ben to baanci bimbεke bi to shεεε ε bí yinḡsen ḡkâa yimiε?” E bó tfuse le, “Yuufe ncow fiε.” 20 E wvú bvuu bife le, “Ekumε bontuw bo bosooshwiw bô bonyii be die bontfuke bonεw, ben be baanci bimbεke bi be shεke bí ε yinḡsen ḡkâa yimiε?” E bó tfuse le, “Yisooshwiw.” 21 E wvú mum bife ê bó le, “Ke ben kee wase mwεem e?”

E Jisos yene ejise kenfefe ntεw wvù Besayda le

22 E Jisos bô boom bew bo ḡgoo le ke lente buy Besayda, ε bonyii bomew to bô kenfefe kemew fô wvú le leke le wvú ekum wvú le efe wvú. 23 E Jisos jice wvú le yî kebo le, jo ε bô wvú buyḡsen ntεw wvudvu. E wvú cuy ncεḡ yî ejise eye le, gεε can yî ye le mum bife ê wvú le, “Wo yene fiε le?” 24 E kenfefe kedvu cake ejise we, taa gay le, “Me n'yene bonyii le jiwejiwe ε bó lene nu diεwe bite le.” 25 E Jisos bvuu gεε can yî ejise ε wee wvudvu le, ε wvú taa nen tunḡ, ε ejise eye mum yuu, ε wvú no yene mwεem mvunciim e ntay. 26 E Jisos mum gay ê wvú le, “E genè fô yew e, dioo gene fo wo ebvuu eley ntεw e ke.”

E Bita cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 E Jisos bô boom bew bo ḡgoo le ne fô no gene bontεw bo keba kè Kaysalia Filibi le. E bó dioo gene, ε wvú bife ê bó le, “Bonyii duu le me nu yεε?” 28 E bó tfuse le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseejoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' mvu.” 29 E wvú mum kase bife ê bó le, “Ben duu finen le me nu yεε?” E Bita tfuse le, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” 30 E Jisos mum ciise lo ê bó le fô bó ke emom esee fifin ê wee ekumε wen ke.

E Jisos jeme ekumε kfuu kpwe yî wvú nu ke ekpwe

(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 E wvú mum kew no yεyi boom bew bo ḡgoo le jemyi ekumε ekole kew le, “Wee wvù diee nu Waawee kenke keeke eyen bonḡεw nteen, é bonyii bô saake wonḡ bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô dunçi bonçi bo Nyo' le

ema lo wvú. Bó nu ke emum eyu wvú, é édiuw ke ebuy eta é wvú ekase ebuy yí kpwe le.” ³² Wvú to jemyi mwεεm mvun é bó endan. É Bitá mum jo wvú é bó wvú lεwse ye, mum kεw no saake wvú yí fiεε fidvu le. ³³ É Jisos banke ye, taa boom bew bo ηgoo le, wam Bitá gay le, “Ja é me ejise Satan! Wo jewsee lo me njefo kε wo leeme é keba ke Nyo’ le kε. Wo leeme ε é nu é ke wee wvu wum e.”

³⁴ É wvú mum tee kebombom ke bonyii le bó boom bew bo ηgoo le, gay é bó le, “É wee gomte keenu wee wεm, tu wvú kεηke keetun εkolε kew, etuu kentam kew ebii me le. ³⁵ Ben ekeè le wee wvú bawci nshii we fo wvú elase, nu ke elase kε lo. Geenεn, wee wvú lase nshii we nje me noo nje saaka wvú jee nu ε wvú ε bawce lo nshii wvudvu. ³⁶ É bó baanci naa won wvun nen tfuu ε nya é wee wvú ε die, ε ke ε lase nshii we, é sew wvudvu enu la? ³⁷ Fiεε fi è nulo é wee esum keyoy kew dvú nu la? ³⁸ Ben ekeè le é wee wuumene keebii me le noo diεw yεm e ente jo εηgokε kè buwyi mwεεm kin kè nu diεwε kpwoon wvú nu ε cinε wase dweese le ε no gee ε è nu nsake le, é wvú no keè le wee wvú diee nu Waawee nu ke ewuumen ten mweten seke wvú ε kase ε to ente jo bvukukε bvú Ice bó bonceendaa bo Nyo’ le bó yuule le.”

9

¹ É Jisos bvuu gay é bó le, “É me ensee é ben keceεy le, bonyii bomew leeme fen ε bó yaa nu ke eyuw wvun kpwe se bó ε yen ε bvunfon bvú Nyo’ le ε to bó mvunγay mvumwew kε.”

É nfieesen Jisos kumεn (Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² É édiuw ke fey εsoocaa, ε Jisos jo Bitá bó Jεm noo Jon ε bó bó ben yí kum wvumew e ε wvú defe ewe, no nu fó εbonebon. É bó ke nε yen ε nfieesen ye ε kumεn é bó ejise, ³ ε ndvú ye baa lawkene naa fele lo no é nulo é wee ecuke fokuse fen é yí ebaa. ⁴ É bó ke nε yen ε Elayja bó Muses ε buynen fò bó le, ε no jemyi bó bo Jisos. ⁵ É Bitá nε bvumten gay é Jisos le, “Cee Ekole, fí jee no beene nu fen. Cinε é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, ε yimi nu yi Elayja.” ⁶ Wvú to jeme nonεn njefo kedvum to nu ε gbwo bó baay ε wvú fanε yaa bvuu kiεε fiεε fi wvú ejeme kε. ⁷ Kε no wvú jeme nonεn, ε kembεw nε to ban bó, ε diεw jeme é kembεw kedvu le le, “Wvun nu Waa wεm, ε wvú nu fitele fiem. Ben eyuukè ε è nu wvú le.” ⁸ É bó nε seεε dioo taa fanε yaa bvuu yen bonyii ba le ke, yen kε wase ε è nu Jisos e maan.

⁹ É bó ke nε yí kum wvudvu le dioo booke, ε Jisos ciise é bó le fo bó ke esee fiεε fi bó be yen e é wee se wee wvú diee nu Waawee ε buy wase yí kpwe le kε. ¹⁰ É bó yuw ke nonεn gεε é bó εshem, geenεn no ghayte kε εbonebon le laa mbuy wvu yí kpwe le wvun se nu la le. ¹¹ É bó nε bife é Jisos le, “É nu nje la wvú bonyii bó dunji bonci duu le Elayja kεηke keeke eyaw eto é Mboyse wvú Nyo’ to kawεε se to?” ¹² É Jisos tfuse é bó le, “É nu keceεy le Elayja nu ke eyaw eto ekene mwεεm mvunεim é mvú etu no mvú to nu. Geenεn, é no nu nje la wvú bó nu ε san le wee wvú diee nu Waawee kεηke keeke eyen bonγew nteen, é bonyii ema wvú? ¹³ Geenεn é me ensee é ben le Elayja nu ε to wase, bonyii ε ge fiεε fi bó koonke bó wvú. É è nu ke no bó to sanεε ekumε wvú.”

*Ɛ Jisos byuse keyoy kè yiile yí wan mvu le
(Mat 17:14-21; Lük 9:37-43a)*

14 Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke bow to buy fô boom bew bo ηgoo le bomew to nu, yɛn Ɛ kebombom ke bonyii le ke baay Ɛ gem bó, Ɛ bonyii bomew bô to dunçi bonci bo Nyo' le beeke mbew bô bó. 15 Kan mwaan no kebombom kecii yɛn Ɛ Jisos e, mum sɛsɛ wvú baay, lewte gen gay wvú le. 16 Ɛ wvú bife ê bó le, “Ben beeke mbew Ɛ è nu Ɛkumɛ la?” 17 Ɛ wee tfuse ê wvú ê kebombom ente le, “Wee n'yeyi, me mbe ntoo bô waa wem fô wo le njefo keyoy kemew nu yí ye le, Ɛ è nu kè ké ge Ɛ wee tu kencife. 18 Keyoy kedvu ké cuute wvú tufe fokuse, Ɛ diffuw no buyte ê wvú Ɛmvu Ɛ wvú ηgeci bigew, nen'yi taame. Me Ɛ ηgay le boom buw bo ηgoo le ebvuse keyoy kedvu, bó Ɛ mom ηkuuη.” 19 Ɛ Jisos yuw nonen, gay ê bó le, “O oo! Ɛηgokɛ kè baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene engen embuy nɛɛ? Me nu ηke enkuu shém bô ben engen embuy nɛɛ? Ben eto bô wan wvudvu fɛn enya ê me.” 20 Ɛ bó mum jo wan wvudvu no too bô wvú fô Jisos e. No keyoy kedvu yɛn Ɛ Jisos e, mum cufe wan wvudvu kan mwaan Ɛ wvú gbwe fokuse no birlene fô, Ɛ diffuw buyte Ɛmvu. 21 Ɛ Jisos bife ê cee wan wvudvu le, “Fieɛ fin to kɛw seke la?” Ɛ wvú tfuse le, “Fí to kɛw Ɛ wvú bɛɛ caan. 22 Keyoy kedvu nu Ɛ tufe wase wvú bokan Ɛ bokan Ɛ ηguy e noo ê joo le gomte keeyu wvú. Ɛ wo nulo ege fieɛ, kee wo, Ɛ wo cam ke shen fô bese le, fi bese.” 23 Ɛ Jisos bife ê wvú le, “Le laa è nulo Ɛ me ege fieɛ le le? Nyo' nulo ege fieɛ ficii fô wee wvú nu Ɛ lese fitele yí ye le.” 24 Kan mwaan Ɛ cee wan wvudvu mum fun foweɛwe le, “Me nu Ɛ nlese fitele yí Nyo' le. Geɛ Ɛ me embvu enlese enfey lo nonen.” 25 Ɛ Jisos dioo yɛn Ɛ kebombom ke bonyii le lewte too taashi fô wvú to nu, Ɛ wvú wam keyoy kè yiile kedvu gay le, “Wo, keyoy kè yiile kin kè gee Ɛ wan wvun yaa jemyi ke yaa yuuke ten mwɛɛm ke, me ηgayte ê wo, buyɛ yí wan wvun e, egen lo. Fo wo ke ebvuu eley yí ye le ke.” 26 Ɛ keyoy kedvu fun foweɛwe, bvuu cufe wan wvudvu, tufe ê je yí befe le, mum buy yí ye le. Ɛ wvú no jiime fokuse ke diɛwe kenkpwe ke wee le. Ɛ wee nteen yɛn nonen, mum no duu le, “Wvú nu Ɛ kpwe wase.” 27 Ɛ Jisos jicɛ wvú le yí kebo le cake Ɛ wvú leem we.

28 Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke dioo gen ley yew, Ɛ bó bife ê wvú ejim ejim le, “Ɛ nu nje la wvú bese be mom ηkuuη keebvuse nceendaa dɛwle wvudvu?” 29 Ɛ wvú tfuse ê bó le, “Fieɛ fi nulo ebvuse kfuu wvun nceendaa nu ke bunle yí tɛmyi maan. Ke è nulo Ɛ fieɛ fimew jɛɛy ebvuse ke.”

*Ɛ Jisos byuu jeme Ɛkumɛ kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe
(Mat 17:22-23; Lük 9:43b-45)*

30 Ɛ bó ke nɛ fô fey je yí Galilee le, Ɛ Jisos yaa gomte le wee ekiɛɛ ke, 31 njefo wvú to lenɛ yɛɛyi boom bew bo ηgoo le. Wvú to yɛɛyi bó le bonyii nu ke enya wee wvú diee nu Waawee can bonyii le Ɛ bó eyu wvú. Ɛ bó dioo Ɛ yu wvú nonen, Ɛ ke edioo enu Ɛdiuw ɛta, Ɛ wvú ebuy yí kpwe le. 32 No wvú gay nonen, Ɛ bó fanɛ yaa kiɛɛ fieɛ fi wvú jemyi ke, geenɛn, no fane keebife.

*Wee wvu baay nu yɛɛ?
(Mat 18:1-5; Lük 9:46-48)*

33 Ɛ bó ke gen buy Kafana'um, ke dioo ley nu yew Ɛ Jisos bife ê bó le, “Ben be beeke mbew ê je Ɛ è nu Ɛkumɛ la?” 34 Ɛ bó mɛy diuw tfu, njefo bó to lenɛ ê je beeke mbew Ɛbonɛbon le laa wee wvu baay sɛ nu yɛɛ le. 35 Ɛ Jisos shii fokuse, tee bó bo yuufe ncow bofɛɛ gay ê bó le, “Ɛ wee gomte keenu wee wvu

fwe, tu wvú kenke keejo ekole kew le wen nu kencilejime noo wee wvú lemte fô bonyii bocii le.” ³⁶ No wvú gay nonen, mum jo wan caan leke ê bó entelen, mum kase jo koyce gay ê bó le, ³⁷ “E wee fiisene wan diewe wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene e ê nu me. Wee é fiisen me, tu ke wvú fiisene e ê nu ke me ke, tu wvú fiisene ten e ê nu wee wvú tum me.”

*E wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Luk 9:49-50)*

³⁸ E Jon gay ê wvú le, “Wee n'yeyi, bese se nu e yen wee mvu le e wvú tenje diee diuw se bvuuse bonceendaa bo dawle le yí bonyii le, bese e kan, njefo wvú baa nu wee wesebeene ngoo ke.” ³⁹ Geen en e Jisos tfuse ê bó le, “Fo ben ecilè kfuw wvuwee wee ke. Ben ekeè le é wee gee kenghaw ke fiε le tenje diee diem, tu ke è nulo é wvú ebvuu ejeme fiε fi befe ekumε me ke. ⁴⁰ E wee baa kicine beene, tu wvú tomte beene. ⁴¹ E me ensee ê ben kecey le, é wee nya ke naa fiko fi joo le é ben njefo bó tenje ben le bonyii bo Klistu le, tu ke è nu naa lo é wvú ke efufe mmawce we ke.”

*Mwεεm mvú nelo egee e bonyii gee bibefe
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² E Jisos bvuu gay le, “E è nu le wee ege é wan mwaan ngoo boom bo caan ban bó nu e lese fitele yí yem e ege kebefε, é fí ejee fô wvuwee wee le le bó eshenje kebbe we diene le ke baay é kendon kew e, edomse wvú é joo yi baay e. ⁴³⁻⁴⁴ Fí e bvuu è no nu le, é kebo kuw gee e wo gee kebefε, é wo sum kebo kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le bó kenkfuyte ke kebo le, efey keekenke can yicii egen nguy wvu baay e wvú fiε sekecii se njime. * ⁴⁵⁻⁴⁶ E ekale kuw gee e wo gee kebefε, é wo sum ekale kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le nu nteje, efey keekenke bikaa bicii é bó elan wo nguy wvu baay e wvú fiε sekecii se njime. ⁴⁷ E jise diuw gee e wo gee kebefε, é wo min jise didvu. Fí jee le wo eley bvunfon bvú Nyo' le bó jise dimwaan, efey keekenke ejise ecii, é bó elan wo nguy wvu baay e. ⁴⁸ Bvudvuu bvun nu bvú yin yi diee bonyii fó yaa ké kpweken ke, e nguy yaa ké jimε fó ke. ⁴⁹ Ben ekeè le bó nu ke eseysel wee tfuu bó nguy lenlen no bó ké seyse fiε bó nkaw. ⁵⁰ Nkaw nu fiε fi jee, geen en é yí nelo e cife, é wo ebvuu ege nεε dvú é yí se ebvuu ekase eyeke? Ben enú diewe nkaw yí yeke le, é wee noo wee enú yí nyεkeey e.”

10

*Ekumε keekun kpwoon
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ E Jisos ke nε jó, gen keba ke won e kè Judea le, lente Joo Jodan gen wvuke. E bibombom bi bonyii le bvuu no taashi too fô wvú le, e wvú no yeyi bó ke no wvú to ké no yeyi. ² E Bofalasi ke ne to keemom wvú, mum bife é wvú le, “Nci nu e bee le é nulo é wee ekun kpweese?” ³ E Jisos kase bife ten é bó le, “Muses to nya nci le ben egeè nεε?” ⁴ E bó tfuse le, “Muses to nu e cinε le è nulo é wee ekun kpweese. E wvú dioo kuunke, san njwa' wvú dunji le wen nu e kun wase wvú nya é wvú.” ⁵ E Jisos tfuse é bó le, “E to nu nje bikuu binen bi temyεen wvú Muses to sanεε nci wvun. ⁶ Geen en, è to nu fonkew seke Nyo' to bomte

9:37 Mat 10:40; Luk 10:16; Jon 13:20 **9:40** Mat 12:30; Luk 11:23 **9:43-44** Mat 5:30 * **9:43-44** Bonwa' bo boyvuum bomew nu e bise fen e bvuu e bise ten ejim jo 46 le, “Bvudvuu bvun nu bvú yin yi yaa kpwekene ke diee bonyii fó, e nguy yaa ké jimε fó ke.” **9:47** Mat 5:29 **9:48** Yesa 66:24 **9:49** Lew 2:13 **9:50** Luk 2:14; 1Tes 5:13; Lum 12:18 **10:1** Luk 9:51 **10:3** Mat 5:31 **10:6** Ken 1:27

mweem, e wvú bom e è nu diemsen bô kpwoon. No wvú bom nonen gay le, ⁷ 'E nu nje fifin wvú diemsen nu ke ecine ice bô bwee le etaashe bô kpweese, ⁸ é bô bofee emum etu wase wee mwaan.' Nonen, ke bô bee bonyii bofee ke, bô nu wase wee mwaan. ⁹ Fí e mum e no nu le, fi e fi Nyo' nu e taashe wase, fo wee emom egawesen ke."

¹⁰ E Jisos bô boom bew bo ngoo le ke dioo nu yew, e bó bvuu bife é wvú ekum e fi e fidvu. ¹¹ E wvú tfuse é bó le, "Naa yee wvú kunj kpweese e jo wvumvu, nu e wvú e ge kebefe ke diewe keejan kpwoon mvu. ¹² E kpwoon buy dweese le, e gen é diemsen mvu le, tu wvú nu e ge kebefe fô dweese le keejim bô diemsen mvu."

E Jisos lanj kemonen yi boom bo caan caan e

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ E bonyii ke ne no too bô boom fô Jisos e le wvú ekum bó le, e boom bew bo ngoo le no saake lo bó. ¹⁴ E Jisos dioo yen nonen, e shém ton'ye wvú, e wvú gay é bó le, "Ben ecine é boom bodvu etoo fô me le, fo ben ejewse bó ke, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu e è nu fô bonyii diewe boban e. ¹⁵ E me ensee é ben kecey le é wee baa efiisen bvunfon bvú Nyo' le ke diewe wan caan e, wvú saa ke eley bvunfon bvudvu le ke." ¹⁶ No wvú gay nonen, mum no joo bó koyci, geele can yi bó le, laanje kemonen yi bó le.

Jisos bô cee kpaw

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ E Jisos ke ne le wen egene, e wee mvu lewte to tum envuw é wvú ejise bife é wvú le, "Wee n'yeeyi, wo wvú wee wvú jee, fi e fi me nkenke keenge nse nkenke nshii wvú mey lo nu la?" ¹⁸ E Jisos tfuse é wvú le, "Wo tenje me le wee wvú jee nje la? Ke wee nu dvú wvú jee ke. E nu ke Nyo' maan wvú jee. ¹⁹ Ke wo ke bonci bó le, 'Fo wo eyu wee, fo wo ejan kpwee wee, fo wo econ bvunfon, fo wo ehen jim nsaw mbiay, fo wo efwi kenfiw, noo le è wvumtè ico bó bwoo?" ²⁰ E wee wvudvu tfuse é Jisos le, "Wee n'yeeyi, bonci ban bocii nu e me nto nkw wase no ngele naa e me mbee cuwee." ²¹ E Jisos taa wvú nen tunj, kunj wvú, mum gay é wvú le, "Tu fi e nu e shee fimwaan fi wo bee ege. Gene egese mweem mvú wo kenke, egaw bigew bidvu é bonyii bo kefufe le, é wo ke emum ekenke ntfu e è nu won wvú we le. E wo dioo e ge nonen, emum eto ebii me le." ²² No Jisos jeme nonen, e wee wvudvu yuw e bvushiw tfuse lo wvú, e wvú banke ye no gene nu lo shen shen, njefo wvú to kenke kpaw baay.

²³ E Jisos ne banke ye taa boom bew bo ngoo le nen, gay é bó le, "Fí nu ke etemyi baay fô bonyii bo kpaw e keeke eley bvunfon bvú Nyo' le." ²⁴ E njeme wvudvu ffumse boom bew bo ngoo le. E Jisos bvuu gay é bó le, "Boom bem, fi temyi baay fô wee le * keeley bvunfon bvú Nyo' le! ²⁵ Fí nu kekey fô nyambala le keeley é jise di tase le fele fô wee kpaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le." ²⁶ E bó yuw nonen e fi ghaw bó baay, e bó no ghayte le, "E é fen nu nonen, é ke eyuu eboy yee?" ²⁷ E Jisos kase taa bó nen, gay le, "Fifin nulo eghaw wee wvu wum, geenen yaa nulo eghaw Nyo' ke, njefo Nyo' nulo ege fi e ficii." ²⁸ E Bitá mum ne gay é Jisos le, "Taa eyen, bese nu e cine wase fi e ficii le e no bii wo le." ²⁹ E Jisos tfuse é wvú le, "E me ensee é wo kecey le, ke wee nu dvú wvú nu e cine yew e, kene boom bo bwee le, kene jeme ye le, kene bwee le,

10:7 Kej 2:24 **10:11** Mat 5:32; Luk 16:18; 1Kol 7:10-11 **10:15** Mat 18:3 **10:19** Ksm 20:12-16;

Dito 24:14 **10:21** Mat 19:21 **10:22** Mben 62:10 * **10:24** Bon'wa' bo boyvuum bomew kenke fen le, "fô wee wvú nu e gee bvufee yi kpaw e ..." **10:27** Mat 19:26 **10:29** Mat 10:37

κενεε ice le, κενεε boom e, κενεε ηεε le, ε wvú cin'yi nje γεm noo saaka wvú jee wvú wvu Nyo', ³⁰ wvú nu ke enu σε wvú ε κηηκε yéw noo boom bo bwee le, noo jéme, noo bobwee, noo boom, noo ηεε yí nshii wvu keseen e bokan gbwee κε. Ε bonyii nu ke ebone ten bikaa ê wvú ejim, é ke dioo enu kefew ke nshii wvú too le, é wvú εκηηκε nshii wvú mεy lo. ³¹ Geenen, bonyii nteen bò nu fwe keseen nu ke enu ejim, é nteen bò nu ejim keseen enu fwe.”

Ε Jisos bvuu jeme yí bokan e botete εκυμε κπωε ye
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Ε Jisos bò boom bew bo ηγoo le ke ne jo je, no bene Jelusalem ε wvú saa fwe. Ε boom bew bo ηγoo le κηηκε lo ηghaw. Ε bonyii bò to bii ten no κηηκε nfan. Ε Jisos bvuu jo boom bew bo ηγoo le bo yuufe ncow boφεε ε bô bó lewse ye ε wvú no seje ê bó fiεε fi nu ke ekooy bô wvú. ³³ Ε wvú gay ê bó le, “Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalem, ε bó nu egen enya wee wvú diee nu Waawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le, é bó esaw wvú esumten le bó eyu wvú, emum enya wvú can bitum e, ³⁴ é bó esεwse wvú, cuyte nceη yí ye le, suunke wvú, emum eyu wvú, é ke dioo enu εdiuw εta, é wvú ebuy yí κπωε le.”

Ε Jem bô Jon leke bintaw bi baay baay ε Jisos
(Mat 20:20-28)

³⁵ Ε Jem bô Jon bò to nu boom bo Σεβεdee le ne bence to fwe dvu Jisos gay ê wvú le, “Wee n'yεeyi, fiεε nu dvú fi bese gomte le wo ege fô bese le.” ³⁶ Ε wvú bife ê bó le, “Ben gomte le me enje la fô ben e?” ³⁷ Ε bó tfuse le, “Bese gomte le seke wo nu yí bvukuke bwuw e, é bese eshii yí bintaw bi baay baay e, wee mvu ê ebo kuw ke εεεy e, wvumvu ê ebo ke ηηκοηκο le.” ³⁸ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ke ben kee fiεε fi ben biite κε. Ε nulo é ben ke ewu fiko fi ηγεw e fi me nu ηke ηη'wu, κενεε eley kfuu ηγεw wvu baay wvú me nu ηke enley wvú le?” ³⁹ Ε bó tfuse ê wvú le, “Bese nulo ke ege.” Ε Jisos gay ê bó le, “Ben nulo ewu fiko fi ηγεw e fi me nu ηke ηη'wu, eley ten kfuu ηγεw wvu baay wvú me nu ηke enley e, ⁴⁰ geenen ε keeshii ê ebo kem ke εεεy e κενεε ke ηηκοηκο le yaa nu bvudvuu bwem keenya ê wee κε. Mondvuum modvu nu fô bonyii bò bó nu ε seyse wase fô bó le.” ⁴¹ Ε keβεσε ke boom bo ηγoo le bo Jisos e bo yuufe dioo yuw εκυμε fiεε fidvu mum no ton'yi shém bô Jem noo Jon. ⁴² Ε Jisos tee bó bocii ε bó to, ε wvú gay ê bó le, “Ke ben kee le bonyii bò è nu bò saake bitum ké no shiile lo yí bonyii bobole, ε bonyii bo baay baay bobole dunçi mvungay mvubole é we jo bó? ⁴³ Ke fife κηηκε keenu ê ben enteleη κε. Wee wvú gomte keenu wee wvu baay ê ben enteleη κηηκε keenu wvú lemte lo ben e. ⁴⁴ Wee é no gomte keenu wee wvu fwe ê ben enteleη, tu wvú κηηκε keenu nfwā wee tfuu. ⁴⁵ Ben ekeê le κε wee wvú diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvú le κε. Wvú to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen can κπωε le.”

Ε Jisos yene ejise Batimayus
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Ε bó ke len to buy ntew wvú Jeliku le. Ε Jisos ke dioo nen'yi jó bô boom bew bo ηγoo le noo kebombom ke bonyii le, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwεem ε diee nu le Batimayus, wvú waa Timayus. ⁴⁷ Ε wvú dioo yuw le é

nu Jisos wvu Nasalet, ε wvú mum kεw no wamte foweεwe le, “Jisos, Waa Nfon Dawe, came shen fô me le.” ⁴⁸ Ε bonyii nteen ne kεw no wamene wvú gayte le wvú ebanj lo. Geenen ε wvú bvuu mεse wam lo foweεwe le, “Waa Nfon Dawe, came shen fô me le.” ⁴⁹ Ε Jisos leem, gay le bó etee wvú. Ε bó mum tee kenfefe kedvu gay le, “Ekolε kuw ε jonj wase, ja we, wvú tenje wo.” ⁵⁰ Ε kenfefe kedvu mum mwase ndvu ye fokuse, may we gen fô Jisos e. ⁵¹ Ε Jisos bife ε wvú le, “Wo gomte le me enje la fô wo le?” Ε kenfefe kedvu tfuse le, “Wee N'yεεyi, me ngomte keen'yene mwεem e.” ⁵² Ε Jisos mum gay ε wvú le, “Ε gene fiuw. Fitele fi wo lese yi yem e nu ε ge wase wo ε bonen.” Kanj mwaan nonen ε ejise eye mum yuu ε wvú no yene mwεem e, mum no bii Jisos e jô wvú to gene.

11

*Ε bó fiisen Jisos Jelusalem diεwε Nfon e
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)*

¹ Ε Jisos bô boom bew bo ngoo le len ke dioo fenene Jelusalem, nu wase mbew ntew wvú Betfaj bô wvú Betani le bô nu mbew Kum Bite bi Olif e, ε wvú baa boom bew bo ngoo le bofεε tum, ² gay ε bó le, “Ben egen ntew wvu fwe we le. Ben nu ke eleyte jó nen kanj mwaan, eyen waa kembεεbey e ε bó ε suu, ε wee ke baa ben wase yi dvú le ke, ε ben efay eto dvú. ³ Ε wee bife ε ben laa ben fayte nje la le, ε ben tfuse le Cee Ekolε kenjke shiee wvudvu, ε wvú nu ekase etfuse jim ke keseen keseen.” ⁴ Ε bó mum ne gen yen waa kembεεbey wvudvu le ε bó ε suu diuw fwese yew mi le diuw je le. Ε bó mum fay. ⁵ Ε bó dioo fayte ε bonyii bomew bô to leeme fô bife ε bó le, “Ben gee ε è nu la? Ben fayte waa kembεεbey we nje la?” ⁶ Ε bó mum see ε bó fiεε fi Jisos be gay. Ε bó mum cine ε bó no gene dvú. ⁷ Ε bó to dvú fô Jisos e, yey ndvú yibo yi nyam yidvu le, ε Jisos mum ben. ⁸ Ε bonyii nteen no yeyte ndvú ε je, ε bomew faasshi tíεw bite nkpwaaante, yeyte ten ε je. ⁹ Ε bonyii bô to gene fwe dvu Jisos noo bô to bii ejim no wvuuyi le, “Eeeee, mbense enù fô Nyo' le leεε! Nyo' nu ε lanj kemonen yi wee wvú too ε diee di Tata le leεε! ¹⁰ Nyo' nu ε lanj kemonen yi bvmfon bvui icee wesebene wvú Dawe le bvú too le! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le leεε!” ¹¹ Ε Jisos gen fεse Jelusalem, ley fô yew ncese le, taa no mwεem mvunciim nu. Ε wvú dioo mεse ε kefew ε gen wase ε bô boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofεε ne gen Betani.

*Ε Jisos jinj kete kemew
(Mat 21:18-19)*

¹² Ε ekfunj buy yuu ε Jisos bô boom bew bo ngoo le ne Betani bvuu no gene Jelusalem, ε jen no yuu wvú. ¹³ Ε wvú lanj jise yen kete kemew e ncejole ε kí teeke ε bó ké no diee. * Ε wvú mum no gene fô keeyen laa è nulo é wen ekoy fiεε yi dvú le edie le. Ε wvú dioo gen buy fô fanje yaa yen fiεε le yi dvú le ke, yen ke ε è nu bibε le maanj, njefo è to baa nu kefew kè kí ké no yumte ke. ¹⁴ Ε wvú mum gay ε kete kedvu le, “Fo wee bεε ke ebvuu eyuu edie fiεε yi yo le ke.” No wvú gay nonen ε boom bew bo ngoo le yuw.

*Ε Jisos kunj bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

¹⁵ E bó ke gen fese Jerusalem, e Jisos gen fô yew ncese le keW no kuunke bonyii bò to kamene way fô. E wvú no kuunke nonen baashi bidan bi bonyii bò to kumene bigew e, noo bintaw bi bonyii bò to geese bibembe le. ¹⁶ E wvú fanje yaa bvuu bee ten le wee etuu fiε elen edanſen dvú fô yew ncese le ke. ¹⁷ E wvú no yeεyi bó gayte le, “Ke bó nu e san le Nyo' gayte le, ‘Yew wen nu e bó nu ke etenje le yew bunle fô bitum e bicii?’

Geenen ben e banke e tu tfum bocooŋ.” ¹⁸ E bocee ncese bo baay baay hò bonyii bò to duŋci bonci ke yuw mum no gomte je yi bó eyu wvú jó. Bó to keŋke nfan ekumε wvú njefo kebombom ke bonyii le to yuuke wase n'yeεyi we e diuw yumte lo bó. ¹⁹ E ε ke dioo nu fokieguu, e Jisos hò boom bew bo ŋgoo le buy ê kelaante kedvu le.

N'yeεyi wvú nen'yi yi kete kè Jisos to jinje le

(Mat 21:20-22)

²⁰ E Jisos hò boom bew bo ŋgoo le ke buy no fele fontanentan, yen kete kie le e kí e yowlen wase kecii e shii e buy yi gen e. ²¹ E Bitu kume fiεε fi se kooyεε, jeme ê Jisos le, “Wee N'yeεyi, yen no kete kie kè wo se jinje e yowlen wase.” ²² E Jisos jeme ê bó bocii le, “Ben elese fitele yi Nyo' le. ²³ E me ensee ê ben keceey le, é wee gay ê kum wvun le, ‘Mvuwe ye fen egen egbwe ê joo yi baay e’, e wvú gayte nonen yaa manene ke ê fitele le, e wvú e bee le fiεε fi wvú gay nu ekooy, é wvú emvuwe. ²⁴ Nonen é me ensee ê ben le, fiεε ficii fi ben leke ê bunle le, e ben e bee le ben nu e keŋke wase, nu e ben nu ekeŋke. ²⁵ Ben dioo leem ten keebunle, é è nu le wee keŋke wee mvu fô fitele le, é wvú leεshε nya ê wvú. Ben egeè nonen wvu le Icee wene wvú nu fowe elεεshi ten binen bibefe. [²⁶ E ben baa elεεshi bibefe bi bonyii bomew e, Icee wene wvú nu fowe saa elεεshi ten binen ke.]” †

E bó bife fô mvunɣay mvu Jisos e ne

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ E Jisos hò boom bew bo ŋgoo le bvuu gen ley Jerusalem. E wvú ke dioo ghanci fô yew ncese le, e bocee ncese bo baay baay hò bonyii bò duŋci bonci bo Nyo' le noo bonyii hò saake won ne to yen wvú le, ²⁸ bife ê wvú le, “Wo jo fee mvunɣay e se no gee mwεem mvun? E nya yee mvunɣay mvudvu ê wo le wo egeè mwεem mvun?” ²⁹ E Jisos gay ê bó le, “Me nu embife fiεε ê ben fimwaan, é ben dioo e tfuse, é me emum ensee ê ben wee wvú nya mvunɣay le me engeè mwεem mvun. ³⁰ E to nya yee mvunɣay e Jon se no leese bonyii ê joo? E to nya Nyo' nuu wee wvu wum e? Ben ke tfuse é me en'yuw!” ³¹ E bó ne no keŋene εbonebon le, “E beene tfuse le è to nya Nyo', é wvú ebife ê beene le laa e é ge la fo beene ebee Jon e le? ³² Beene e tfuse le è to nya wee wvu wum, é fi ecem jó?” Bó to fane bonyii njefo bonyii bocii to nu e bee le Jon to nu naa wee ntum Nyo'. ³³ Nonen, e bó mum tfuse ê Jisos le, “Ke bese kee ke.” E Jisos mum gay ê bó le, “Tu ke me nu ensee ten ê ben wee wvú nya mvunɣay é me le me engee mwεem mvun ke.”

12

Ngan ekumε bonyii bò wee to teſεε weε ê bó

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

11:17 Yesa 56:7; Yeli 7:11 **11:18** 12:12; 14:1-2 **11:23** Mat 17:20; Luk 17:6 **11:24** Mat 7:7;
Luk 11:9 **11:25** Mat 7:1; Luk 6:37 † **11:26** Ke bonwa' bo boyvuum bomew hò bó to yawεε san
diew Nyo' jó keŋke kencim kin ke. **11:32** Mat 14:5

1 E Jisos mum ne no jemyi ê bó ê bonjan e le, “Wee mvu to nu e lem wee mvuntam mvú bó keenci mbvuum dvú, gem bó ketaan keeke, cim fô bó nu ke ekoyte mvuntam mvudvu somte e mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum tese wee wvudvu ê bonyii, mum ne gen ketum kemew e. 2 E kefew kè bó ké no koyte ke to kocen, e wvú tum waa we lemme mvu fô bonyii bò wvú to tesse wee ê bó le le bó enya mvuwene mvuntam é wvú eto dvú. 3 E wvú gen e bó kaa koo lo sunj, kunj e wvú tu jim cancan. 4 E wee wee we bvuu tum wvumvu waa lemme, e wvú gen e bó bvuu sunj kay ekole, shoose wvú. 5 E wvú bvuu tum wvumvu, e bó yu wvuwe. E wvú bvuu tum bomew mwaan mwaan e bó duule lo, e bó sunj bomew, yuwy e bomew. 6 E wvú ke tum, e è to ke wase wee mwaan shee, e wee wvun nu waa we, e è nu fitele fiew. E wvú mese tum wvú fô bó le kpwaake le bó nu egen ewum waa wen wvun. 7 E wvú gen, e bonyii bodvu jeme ebonebon le, ‘Wvun nu ndiela wee wee wvun, ben eto é beene eyu wvú é bvushew bvudvu enu wase bvusebeene.’ 8 E bó mum koo wvú, yu, bvuse lanj ekfun jo ketaan.” 9 No Jisos jeme nen, mum bife le, “Fiee fi è nulo é wee wee wvun ege nu la? Wvú nu ke eto elese lo bonyii bodvu, etese wee wvudvu e è nu wase ê bonyii bomew. 10 Ben ke baa tanj wase bvudvu bvun ê Nwa’ Nyo’ le le? Bó nu e sanj le, ‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunee, to nu e ne kase tu te di buu di yew e.

11 Fifin nu e è ge ke Tata, bonyii e no taale kenke nghaw.’ ”

12 E bonyii ba yuw ngan wvun, mum kiee le Jisos ma e è nu ê bó. E bó mum no gomte keekoo wvun, se fan e è nu kebombom ke bonyii le kè to nu fó. E bó mum cine wvú le ne no gene.

E bó tele Jisos ekume shile wvú lanjen
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 E bikuu bi woj e ke ne tum Bofalassii noo bonyii bomew bo ngoo Nfon 'Eldo e le bó egen etele Jisos ekoo wvú yí njeme we le. 14 E bó to, gay ê Jisos le, “Wee n'yeeyi, bese kee le wo ké no jemyi ke e è nu keceey, njefo ke wo fane jise di wee le ke, kenee mweten nu naa la. Wo yeeyi keceey e è nu je yí yi Nyo'. Ke see é bese laa nci nu e bee le bó elaanke shile ê Kaysa, nuu wvú baa bee le? * 15 Beene elaanke, nuu fo bó elaanke le?” E Jisos kiee fiee fi bó to weentene dvú, tfuse le, “Ben teeyi me nje la? Ben ke eto bó danali é me en'yen.” 16 E bó to dvú, e wvú fi, bife le, “Ekole kin kè nu yí dvú le nu ke ye le, e diee din nu di ye le?” E bó tfuse le, “E nu ke Kaysa le, e diee nu ke ten diw.” 17 E Jisos mum gay ê bó le, “Ben enyaà fiee fi è nu fi Kaysa le é wvú, nyaà fi Nyo' le é Nyo'.” E bó yuw nonen, e diuw yum lo bó ekume wvú.

E bó tele Jisos ekume kentaashe ke kpwoon bó diensen e seke bó e buyi kpwe le

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 E Bosadusii bomew ke ne to keebife fiee ê Jisos. Bosadusii to nu bonyii bó to duu le ke bonyii nu ke ebuyi kpwe le ke. 19 No bó to nonen, gay le, “Wee n'yeeyi, Muses to nu e sanj é beene é bonci le le, ‘E waa bwee wee kpwe e gee kpwoon se wan, tu wee wvudvu kenke kegee kpwee nkfu

é bô wvú eboo boom ê diee di nkfu waa bwee wvudvu le.’

²⁰ Nonen, wee mvu to kenke boom bolemse bosooshwi, ε wvu ngaywee ke jo kpwoon, ke kpwe se bô wvú ε boo wan. ²¹ E ejime kew gee kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. E fi ke kooy ke ten lenlen bô ejime ke wvuwe le. ²² E bó ghan gee wvú bocii, ε wee fanε yaa nu dvú ente jo bonyii bo bosooshwi bodvu wvú eboo wan bô kpwoon wvudvu ke. Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ²³ No bonyii bo bosooshwi bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii buyte yí kpwe le, é wvú enu kpweε yεε?” ²⁴ E Jisos gay é bó le, “Ben jemyi nen jayte lo njefo ke ben kee fiεε fi bó sanj é Nwa’ Nyo’ le ke, yaa kee ten mvungay mvu Nyo’ le ke. ²⁵ Fiεε fi nu, nu le è nu ke enu seke bonyii ε buy wase yí kpwe le, ke bolemse bô bokene beε ke ebvuu etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa beε ke ebvuu enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. Bó nu ke enu wase ke diεwe bonceadaa bo Nyo’ le fowe. ²⁶ Fiεε fi ekumε le bonyii nu ke ebuyte yí kpwe le, ben ke baa tan wase bvudvu é Nwa’ Muses e ekumε kete kè to beenci ε Nyo’ jemyi é Muses gayte le, ‘E nu me Nyo’ Aba’am bô Nyo’ Aysik noo Nyo’ Yakow e?’

²⁷ Fi nu le ke Nyo’ nu Nyo’ bonkfu ke, è nu Nyo’ bonyii bò nu dvú. Ben nu ε jay baay.”

Nci wvú fele bonci bocii

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ E wee mvu wvú to dunji bonci bo Nyo’ le ke to, dioo yuw no Jisos bô bonyii ba beeke mbew, bvuu yen no wvú nu ε tfuse fiεε fi bó bife é wvú é je yí jee le, ε wvú mum bife ten é Jisos le, “Nci wvú fele bonci bocii nu wvú la?”

²⁹ E Jisos tfuse é wvú le, “Nci wvú fele bonci bocii nu wvun wvú duu le, ‘O bonyii bo Israel ben eyuw,

Tata Nyo’, wvú Nyo’ wesebeene,
Tata Nyo’ wvudvu nu ke mwaan.

³⁰ E koonkè Tata wvú Nyo’ wo bó fitele fiuw ficii,
enya ekole kuw é wvú kecii,

egεε bvufee bwuw yí ye le bvucii,
elemtè fô wvú le bô mvungay mwuw mvunciim.’

³¹ E nci wvú bii wvun e nu le,

‘E koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.’

Ke wvumvu nci bvuu nu dvú wvú fele boban ke.” ³² E wee wvú to dunji bonci bo Nyo’ le we gay é Jisos le, “Wee N’yeyi, wo nu ε tfuse naa len. Wo jemyi ε è nu kecey le Nyo’ nu ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvú efey wvú ke. ³³ E keekoonke wvú bô fitele ficii, geele bvufee yí ye le bvucii, lemtè fô wvú le bô mvungay mvunciim bô keekoonke waa bwoo no wo koonke ekole kuw, nu ε fi fele naa lo keege boncese bô nyám yí tonen no boncese bomew.” ³⁴ E Jisos dioo yen no wvú tfuse diεwe wee bvufee le, ε wvú mum gay é wvú le, “Ke wo nu ncejole keeley bvunfon bvú Nyo’ le ke.” Ejim jodvu, ε wee fanε yaa ke ebvuu emom eto keebife fiεε é wvú ke.

Mboyse wvú Nyo’ to kawεε nu waa yεε

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ E Jisos ke no yeyi bonyii fô yew ncese le, ke nε bife é bó le, “Bonyii bò dunji bonci ghan nεε le ε se no duu le Mboyse wvú Nyo’ to kawεε nu waa Nfon

Dawe? ³⁶ E Keyoy ke Yuule to ge wase ε Nfon Dawe wvun jeme ekumε Mboyse wvudvu gayte le,

'Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wεm le

wvù eshii ê ebo kew ke εcεεy e,

egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

ε wvù etome bikaa biew yí bó le.'

³⁷ E Dawe kebεε teje wvù le Tata wen, ε wvù ebvuu eghan nεε se no nu waa we?" No Jisos to jemyi mwεεm mvun nen ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó, no yeke ε njon yuu lo bó.

ε Jisos tooshe gee di bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ E wvù dioo yεεyi bonyii nε gay ê bó le, "Ben ejoò wεε ben ε bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le. Bó ké no koonke keetfumyi ndvú yi baay baay ghanci dvù mondvuum mò bó kamene diwaci le, le bonyii egaytè bó le bò n'wvum. ³⁹ E bó ké gen yéw bunle le, kenεε fò ηkaw e, caw ke ε è nu bintaw bi baay baay se shii yí dvù le. ⁴⁰ Bó shiwse lo mwεεm mvu boke' bo bonkfu le, mum buwse bó bò dibunle di dewkene. Ngeεw wvubo nu ke eyuu ekuuke baay."

Nnya kpwεε ηkfu

(Luk 21:1-4)

⁴¹ E Jisos ke nε gen shii keba keki fò finkuw fi nnya le fò yew ncese le, no taale no bonyii too gεεle bigew ê finkuw fidvu le. E bonyii bo kpaw e nteen no too gεεle bigew jó ε bí duule. ⁴² E kpwεε ηkfu mvu ke nε to ε è nu wee kefufe, gεε mvunyinyi jó mvunfεεm mvù gee jise di bigew e ε dí baa buy fiεε le ke. ⁴³ E Jisos ben boom bew bo ηgoo le gay ê bó le, "E me ensee ê ben kecεεy le kpwεε ηkfu wvun wvù nu wee kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò gεεle fiεε ê finkuw fi yew ncese le fin e. ⁴⁴ Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε è nu bò tfúw kpaw wvubo wvù nu ε yinšen wase ε no fuci kuse. Geenε wvù ε to bò kefufe kew kecii ε nya fiεε ficii fi wvù kenke, ε è nu fí fi wvù bee kecee yí dvù le."

13

Binghaw bi mwεεm e bì nu ke ekooyi seke wonj nu keeke eka

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ E Jisos ke dioo nen'yi fò yew ncese le, ε waa we ηgoo mvu ghay ê wvù le, "Wee N'yεεyi taa eyen bibwee bi eta le bì nu yí yéw yin e. E nu naa lo binghaw bi yéw e!" ² E Jisos tfuse ê wvù le, "Wo yene binghaw bi yéw e bin e? Ke te dimwaan nu ke eshεε yí dimew e se bó ε base fokuse ke."

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ E Jisos ke gen ben shii yí Kum Bite bi Olif e ê keba kè taale yew ncese le, ε Bitá bò Jem noo Jon noo Andulu gen εbonebon bife ê wvu le, ⁴ "Kε see ê bese kefew kè fiεε fidvu fin nu ke ekooy, ebvuu esee nciise wvù nu ke eduñce kefew kè mwεεm mvudvu mvun mvunciim nu ke ekooy." ⁵ E Jisos mum gay ê bó le, "Ben eyenè fo wee ke elεε ben é ben ejay je. ⁶ Bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem tεεke fojise, ε wee duu le, 'E nu me wvudvu.' ^{*} E bó dioo gee nonen emum elεεle bonyii nteen ε bó jayte je. ⁷ Ben ke dioo ε yuw le bó tumte jem kenεε le jem nu enu, fo finteem ebuytè ben ke. Mvumvun nu mwεεm mvù

12:36 Mat 22:44 **12:38** Luk 11:43 **12:41** 2Bfn 12:9 **12:44** 2Kol 8:12 **13:2** Luk 19:44

* **13:6** "... me wvudvu," jemyi ε è nu ekumε Mboyse wvù Nyo' to kawεε.

keŋke keeke ekooy. Geenε ε mvú yaa mum dunji le wonj kaa wase ke. ⁸ Ketum nu ke etumte jem bô kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu. Nshε nu ke eshiike mondvuum e mondvuum e, ε jenj koole. E mvumvun mwεεm bεε ke lo mvun'yanj ke diεwε seke kpwoon ε keW lume.

⁹ Ben dioo nu no yenè. Ben ekeè le bó nu ke enya ben can bonyii bô saake bonsaw e. Bó nu ke etamte ben yéw bunle le. Ben nu ke eleemεn fwe dvu bonyii bô saake biba bi wonj e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvu le ben ejeme ε bó ekumε me. ¹⁰ Geenεn ε bó keŋke ke keeyaw efewce saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ε bitum bicii. ¹¹ Seke bó ε koo ben ε no gεne dvú keenya yew nsaw e, fo ekole ekfumtε ben le laa ben nu ke egeŋ ejeme le la le. Seke ben ε gεn, no jemyi ke ε è nu fiεε fi buyte diuw wene le kefew kekikε le, njefo ke ε bεε ke ejemyi ben ke. E nu ke enya Keyoy ke Yuule njeme diuw wene le. ¹² Wee nu ke enε ejo waa bwεe enya ε bó eyu, ε cee wan ejo waa we enya ε bó eyu. Boom nu ke enε ebone bikaa ε bo'icee bobole ejim, gee ε bó yuwyi bó. ¹³ Bonyii bocii nu ke ebane ben nje diee diem. Geenεn, wee wvú nu ke ekuu shém egeŋ ebuy fokemese nu wvú nu ke eboy.

Ekumε mwεεm mvú bεmte mvú nu ke ekooyi

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ (Wee wvú taanjke ŋwa' wvun eyuw fin ntay,) seke ben ε yen ε kemaante ke fiεε le kè nulo ejinj bvudvuu leeme wase fô kí yaa be keŋke keenu ke, ε bonyii bô nu Judea mum fεε ben yí dikum e. ¹⁵ Fo wee wvú nu ε yew we dioo ε shii bvuu ley yew le wen ejo naa lo fiεε elewte dvú ke. ¹⁶ Fo wee wvú nu wene ebvuu ekfulε le wen too ejo ndvu ye yi bulεεn ke. ¹⁷ Ngεw wvu baay εdiuw yoya le nu ke enu wvu bokenε bô nu bó difue, noo bó yamsee boom e. ¹⁸ Ben ebunleè le fo fiεε fin ke ekooy ε è nu kefew ke nffum e ke. ¹⁹ Bonyii nu ke eyen ŋεw εdiuw yoya le, ε kfuu wvuwe ŋεw ke baa nu wase dvú ε keW no Nyo' bomεε wonj ε to ε buy keseen e ke. E ke kfuu wvuwe bεε ke ebvuu eyuu enu dvú ke. ²⁰ E Tata to baa fafe εdiuw ε ŋεw wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaan bee ke eboy ke. Geenεn, nje bonyii bew bô wvú to cawεε wase gεε, wvú nu ε fafe εdiuw yodvu. ²¹ E wee ke egay lo ε ben εdiuw yoya le le 'Ben etaa eyen, Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvun fεn!' Kεnε le, 'Ben eyen wvuwe fofel!' Fo ben ebee ke. ²² Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiaYTE le bowen nu bomboyse bô Nyo' to kawεε, ε bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwεεm mvú dunji mvunɣay mvubole, gee ten mwεεm mvu diuw wvú yumεεn e, momte fεn ε je nu dvú, keelεε bonyii bô Nyo' nu ε caw ε bó ejay je. ²³ Ben eyenè. Me nu ε nsee wase mwεεm mvun mvunciim ε ben ε mvú se keeke ekooyi.

No fi nu ke enu seke wee wvú diee nu Waawee kaase too

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ E nu ke edioo enu εdiuw yoya le seke bonɣew bodvu ε fey wase, ε diuu enε esεε ejime, ε kpwee saa bvuu baa ten ke, ²⁵ ε jón enen'yi fowe gbwekene, ε mwεεm mvu fowe mvunciim mvú keŋke mvunɣay eshiike. ²⁶ Nonεn ε bonyii emum eyen no wee wvú diee nu Waawee shiile too ε kembεw e keŋke mvunɣay mvu baay noo bvukukε. ²⁷ E wvú emum eciinse bonceendaa bew

13:8 2Klo 15:6; Yesa 19:2
7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53

13:9 Mat 10:17-22; Jon 16:1-4
13:13 Jon 15:21; Mwm 13:10

13:11 Luk 12:11-12
13:14 Dan 9:27

13:12 May
13:15 Luk 17:31

13:19 Dan 12:1; Mwm 7:14

13:21 Luk 17:23-24

13:22 Mat 24:24

13:24 Mat 24:29

13:26

Mat 24:30

é bó egen ébuw ε wonʒ yo éna le yí nshε le noo fowe, ebaance bonyii bew bò wvú nu ε caw.

(*Mat 24:32-35; Luk 21:29-33*)

²⁸ Ben eyεεyi fiεε yí kengvum e. Tíεw ye ké boci, é bibε ekεw etεεke yí dvú le, é ben mum kíεε le ekfunj kumene wase. ²⁹ E nu ke lenlen no ben nu ke edioo ε yεn ε mwεεm mvun kooyi, é ben emum ekiεε le wvú nu wase nceencee naa wase é yew fwese. ³⁰ E me ensee é ben keceεy le ke enjoke ke keseen kin nu ke eka se mwεεm mvun mvunciim ε kooy wase ke. ³¹ Ebule bó nshε nu ke eka, geenεn ke diεw yεm nu ke eyuu eshiw ke.

(*Mat 24:36-44*)

³² Geenεn ke wee nu dvú wvú kee diuu didvu keεεε kefew kedvu ke. Ke naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe keεεε Waa Nyo' kee tεn ke. E kee ke Ice wvú embenj. ³³ Nonεn ben eyεnè bvuu cεytè, † njefo ke ben kee kefew kedvu ke. ³⁴ Fí nu ke enu diεwε wee fò wvú gene ghane, ε dioo nen'yi, ε gee yew ye can boom bew bo lemme le, wee bó diεw lemme, wee bó diεw lemme, ε gay é wee wvú cεyte diuw ketaanj le wvú eshεε ecεytè ntay. ³⁵ Nonεn ben emum ecεytè, njefo ke ben kee kefew kè cee yew nu ke ekase eto ke. E nelo é wvú ke eto ekiεguu, keεεε εntanj εntelenj, keεεε seke nyimshie yi fwe le, keεεε εntanjεntanj. ³⁶ Fo wvú ke enε esεεε ebuynεn eyεn ε ben leete ke. ³⁷ Fiεε fi me njemyi é ben fin nu ε me njemyi tεn é wee tfuu le, 'Wee wemεn ecεytè.' ”

14

E bonyii cu ntanj keekoo jisos eyu

(*Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53*)

¹ E to shεete wase εdiuw εfaa é emum enu diuu di Nkaw Danefey noo Nkaw Bleeεd wvú bó baa gee Fintunleenj jó ke. E bocee ncese bo baay baay noo bonyii bó dunji bonci bo Nyo' le no gomte je yi bó ekoo Jisos jó é kenyile le, eyu. ² E bó cu ntanj εbonebon le, “Fo beene emom fiεε fin kefew kè bó gee Nkaw e ke, njefo é beene mom lo, é fí eto bó diuw é bonyii εntelenj.”

E kpwoon mvu yefe jisos bó nfiey wvú shfuunjkene

(*Mat 26:6-13; Jon 12:1-8*)

³ E Jisos ke no nu ntεw wvú Betani le, yew dvu Semon wvú wee ntun wvu baay, ε bó ke shii no diekene,* ε kpwoon mvu nε ley bó fikaa† fi nfiey mvu wvú shfuunjkene le. Nfiey wvudvu to lumte naa ntay, ε bó kene bó naad εwvunεwvun. No wvú ley, mum koy diuw fikaa fidvu fucε nfiey wvudvu yi εkolε ke Jisos e. ⁴ E bonyii bomew kaa nε no wvukene εbonebon gayte le, “Wvú nyεw bó nfiey wvun nen nje la? ⁵ E be nelo é bó egese nfiey wvun é wvú efey lo bigew bodanali gee te, enya bigew bidvu é bonyii bo kefufe le.” E bó mum no njasene lo yí ye le. ⁶ Geenεn, ε Jisos jeme é bó le, “Ben ecinε wvú le nyεkeey. Ben nyaa nγεw é wvú nje la? Wvú nu ε ge ε è nu fiεε fi jee fò me le. ⁷ Ben ekeè le bonyii bo kefufe le nu ke enu ke ben ε bó sekecii. E ben nulo efici bó seke ben kooηke. Geenεn, ke me nu nke enu beene sekecii ke. ⁸ Kpwoon wvun nu ε ge ε è nu fiεε fi wvú nulo ege. Wvú yefe me bó nfiey wvun nen seysee ε è nu no

13:30 Mat 16:28 **13:32** Lem 1:7 **13:33** Mat 24:36 † **13:33** Bon'wa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, «bunleε». **13:34** Mat 25:14-15; Luk 19:12-13 **14:1** 11:18 **14:3** Luk 7:37-38

* **14:3** E diεw Glek e nu le: “Jiim no diekene”, ε è nu no bó to ké no diekene kefew kekíε le. † **14:3** Fikaa fin nu ε bó to kene bó te dimew di bó teje é díεw bale le le «alabaster».

bó nu ke edwey me.† 9 E me ensee ê ben keceey le, naa fee fô bó nu ke efewci saaka wvú jee yí ekole ke nshé le kecii nu e fiée fi kpwoon wvun ge nu e bó nu ke esenje ten, keekumyi wvú.”

E Judas gen keegese Jisos
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 E Judas Iskaliot wvú to nu wee ngoo boom bo ngoo le bo Jisos e bo yuufe ncow bofee, mum ne gen fô bocee ncese bo baay baay e wvu le wen egese Jisos ê bó. 11 E bó dioo yuw nonen yuw njon baay, mum kaw wvú le bó nu enya bigew ê wvú. E wvú mum keW no gomte je yí wvú nu enya Jisos jó can yibole.

E Jisos bô boom bew dieken yí kemese le
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 E diuu di fwe di Nkaw BleeD wvú bó baa gee Fintunleen jó di bó to ké no seele waa keyaw wvu Nkaw Danefey ke to kocen, e boom bo Jisos e bo ngoo le bife ê wvú le, “Wo gomte le bese egen eseuse e è nu fee fô wo nu edie Nkaw Danefey?” 13 E wvú mum tum boom bew bo ngoo le bomew bofee, gay ê bó le, “Ben egen elaanthe, ben nu dioo gene, eyen wee le e wvú e tuu joo ê nshaan e, é ben ebi wvú le. 14 Seke wvú e gen e ley yew yí wvú ley dvú le, e ben gay e wee wvú kenke yew yidvu le Wee N'yeeyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le kewene kè bó boom bowene bo ngoo le nu edie Nkaw Danefey dvú nu fee le? 15 Wvú nu ke emum edujee kebuw ke baay yew yí ewe le e bó e looce wase e seuse kí e no nu lo, é ben emum eseuse mwem mvdien dvú.” 16 E boom bo ngoo le bodvu mum ne gen elaanthe, gen yen mwem e ke lenlen no Jisos to jemye ê bó. E bó mum seuse mwem mvdien mvu Nkaw Danefey e dvú. 17 E è ke no nu ekiegu, e Jisos bô boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofee taashe dvú. 18 E bó ke shii no diekene, e Jisos ne gay ê bó le, “E me ensee ê ben keceey le wee mvu ben e nu egese me, e wee wvun nu wvú diekene bee wvú.” 19 E bó yuw nonen, ne no nu lo yii yii, mum no biite ê wvú wee mwaan mwaan le, “E nu me le?” 20 E wvú tfuse le, “E nu ke wee mvu ben bo yuufe ncow bofee le wvú bee wvú cuwte bleeD ê shuw e. 21 Wee wvú diee nu Waawee nu ke egen ke no bó to saje ekume wvú. Geen, ngeW wvu baay nu fô wee wvú gese wee wvú diee nu Waawee le. Fí to bee ejee fô wvuwee wee le baay fen é bó to baa eboo wvú ke.”

E Jisos bô boom bew die ntaashe
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20)

22 No bó to diekene, e Jisos ne jo bleeD, nya keyoone ê Nyo', guushe, nya ê boom bew bo ngoo le gay le, “Ben eko, fin nu ye yem.” 23 E wvú mum jo ten fiko, nya keyoone ê Nyo', mum nya fiko fidvu ê bó, e bó wu bocii. 24 E wvú gay ê bó le, “Fin nu elame kem kè Nyo' gbwo monkan dvú kí e buy nje wee nteen. 25 E me ensee ê ben keceey le ke me mbee nke embvuu en'wu mbvuum mo twenj kete kè lane le man ke e gen e buy diuu di me nu nke en'wu mó monfem ente jo bvunfon bvu Nyo' le.” 26 E Jisos bô boom bew bo ngoo le ke mese, yem nkiee mbense, mum buy ben gen yí Kum Bite bi Olif e.

E Jisos gay le Bitu nu ke ema wen
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

† 14:8 Wee Juu to ké kpwee, e bó yefe gvune diew bô nfiye se dwey. 14:12 Ksm 12:1-14 14:12 Ksm 12:15-20 14:17 Jon 13:2, 21-30 14:18 Mben 41:9 14:22 1Kol 11:23-25 14:23 1Kol 10:16 14:24 Mat 26:28 14:26 Luk 22:39; Jon 18:1

²⁷ Ɛ Jisos ke ne gay ê bó le, “Ben bocii nu ke etfuw bikaa ê me ejim. Ɛ nu no bó nu e sanj e Nyo' gayte le, ‘Me nu enjke en'yu ncey njée é njée esaanjken.’

²⁸ Geenɛn, seke Nyo' e bvuse me yi kpwe le, é me ensa fwe jo ben Galilee.”
²⁹ Ɛ Bita tfuse ê Jisos le, “Ɛ bonyii bocii cim tfuw lo bikaa ê wo ejim, tu ke é nulo é me nje en'yu etfuw ke.” ³⁰ Ɛ Jisos gay ê wvú le, “Ɛ me ensée é wo keceey le entanj jo ehen jan, nu e nyimshie nu ke enu le yi eton bokanj bofee, e wo e ma wase me bokanj botete.” ³¹ Ɛ Bita jeme teme lo gay le, “Ɛ è cim nu le me enkpwe lo bee wo, tu ke è nulo é me en'yu ema wo ke.” No wvú gay nonɛn, e bó bocii gay ke ten lenlen no wvú gay.

Ɛ Jisos bunle Geɛmane

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Ɛ bó ke gen ley fô wee ketaanj wvumew e, e bó tenje le Geɛmane, e Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, “Ben eshii fen, é me enjen embunle.” ³³ Ɛ wvú mum jo Bita bô Jem noo Jon, e bô bó ne fô. Ɛ wvú ne no kpwaake mwɛem e monlum koole wvú. ³⁴ Ɛ wvú gay ê bó le, “Fitele fiem nu yii yi baay naa fi me enkpwe lo. Ben eshee enù fen cepte.” ³⁵ Ɛ Jisos ne fô bence gen fwe caan, gbwe fokuse, bunle le é je be nu dvú, é kefew ke nge w e kedvu efey ke lo. ³⁶ Ɛ wvú bunle le, “Abba, Icem, wo nulo ege fiee ficii. Cake fiko fi nge w e fin fo me en'wu. Geenɛn, gee ke no wo koonje. Fo wo ege no me njoonje ke.” ³⁷ Ɛ Jisos kase tu jim fô bó le, yen e bó leete. Ɛ wvú bife ê Bita le, “Semon, wo leete lo le? Ke è nulo é wo ecey egen ebuy yi ntam kefew e ke mwaan e? ³⁸ Ben enù we bunle fo mmom ke eto fô ben e eghaw ben. Ɛ nu keceey le fitele koonje lo, geenɛn e nyam ye weeyi.” ³⁹ No wvú jeme nonɛn bvuu kase gen bunle ke no wvú be bunle wase. ⁴⁰ Ɛ wvú dioo kase tu jim bvuu yen e boom bew bo ngoo le leete njefo nyii to nu é bó ejise baay. Ɛ bó fanje yaa kiee fiee fi bó etfuse é wvú ke. ⁴¹ Ɛ wvú kase tu jim yi bokanj bo botete le, bife é bó le, “Ben fen bee ke leete leetene finen e? Dí nu e kocɛn. Ɛ nu wase kefew. Bó nu e gese wase wee wvú diee nu Waawee ê bonyii bô befe. ⁴² Ben enɛ we é beene egenè. Ben etaa eyɛn, wee wvú gese me wvun e wvú too wase.”

Ɛ bó koo Jisos

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴³ Ke no Jisos to bee jemyi nonɛn, kanj mwaan e Judas wvú to nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofee mum buyɛn. Wvú to too bô kebombom ke bonyii le e bó keenje nyó bó bibuse, e é to tum bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô dunji bonci noo bonyii bô saake wonj. ⁴⁴ Ɛ to nu e wee wvú to gese Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, “Wee wvú me nu nje enjgay wvú le, embam enoce, nu wvú, é ben emum ekoo, ejo egene dvú eyenè fo wvú elewte.” ⁴⁵ No Judas to nonɛn, mum gen lo kanj mwaan fô Jisos e, gay wvú le le, “Wee N'yeeyi.” No wvú gay nonɛn, mum bam wvú noco. ⁴⁶ Ɛ bonyii ba mum koo Jisos, ghen wvú. ⁴⁷ Ɛ wee mvu wvú to leeme bô bo Jisos mum dvun nyo ye jem, cun kentuntuj ke nfwa ekole ke bocee ncese le dvú, sum. ⁴⁸ Ɛ Jisos bife é bonyii bodvu le, “Ben to keekoo me e no too bô nyó noo bibuse ke diewe ben to keekoo e è nu coon e? ⁴⁹ Me nse nshee nu beene no diuu nu fô yew ncese le, n'yeeyi bonyii se ben koo me nje la? Geenɛn, fifin kooyi kesen nɛn

le fiεε fi bó to saηεε ê Nwa' Nyo' le eto ekocεn.”⁵⁰ E boom bo Jisos e bo ηgoo le bocii mum laη wvú fó, fiεε lo.⁵¹ E cuwee mvu no bii wvú le, ε wvú baa tfume fiεε ye le ke, ε wvú bu ke ε è nu waa ndvu ye le. E bó gen ε bó koo ten wvú,⁵² ε ndvu yidvu fiεε, ε wvú cine dvú lewte kenyi kencimte.

Ε bó saw nsaw Jisos

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ E bó mum jo Jisos, gen bó wvú fò ekole ke bocee ncese le. E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó saake wonη noo bonyii bó dunçi bonci nu ε bó to tase wase fó.⁵⁴ Bó to gene bó Jisos ε Bita bii lo εjim nejole. E wvú gen buy naa lakfulεηη yi ekole ke bocee ncese le, mum shii bó bonyii bó to cεyte la didvu no yosene ηguy.⁵⁵ E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bocii bó saake bonsaw mum no gomte fiεε fi bó etey yí Jisos e, ege é bó eyu wvú. Geenεn, fanε yaa yen fiεε le ke.⁵⁶ E bonyii nteen mum ben jim nsaw mbiay ekume Jisos. Geenεn, ε wee no jemyi fiεε ε fi yaa too kpwεntene bó fi wee mvu le ke.⁵⁷ E bonyii bomew ke nε mum leem we, cu yibo mbiay yí ye le gay le,⁵⁸ “Bese se nu ε yuw ε wvú gayte le wen nu ke esáw yew ncese yin yi bó bom bó can, ejo εdiuw εta ekase bom yimi ε è yaa nu bó can ke.”⁵⁹ Naa no bó to jemyi nonεn, ε njeme wvubo fanε yaa etoo kpwεntene ke.⁶⁰ E ekole ke bocee ncese le mum nε leem we fwe dvu bonyii, bife é Jisos le, “Ke wo kenke fiεε keefuse le? Wo yuuke ke mwεεm mvú bonyii ban jemyi yí yo le?”⁶¹ E Jisos mey diuw tfu, fanε yaa tfuse fiεε ke. E ekole ke bocee ncese le bvuu bife é Jisos le, “E nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvú Waa Nyo', Nyo' wvú bó bensee?”⁶² E Jisos tfuse le, “E nu me. Ben nu ke eyen no wee wvú diee nu Waawee ε shii é εbo ke εcεεy ke Wee wvú kenke Mvunηay e, ke ebvuu eyen no wvú shiile too we é kembεw e.”⁶³ E ekole ke bocee ncese le yuw nonεn, mum saaye ndvú ye le, bife le, “Shiee nu dvú wvú beene ebvuu egomte wee le wvú elem fen ejeme fiεε le?”⁶⁴ Ke ben nu ε yuw wase no wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le? Ben ε gay le la?” E bonyii bocii mum sumten le wvú nu wee wvú bó eyu lo.⁶⁵ E bonyii bomew mum kεw no cuyte nceη yí Jisos e, kay εjise eye, no kfune wvú bó mvunηo, gayte le, “Ke geε kewee ntum Nyo' kuw keseen.” E bonyii bo nci le ke nε jo Jisos mum kεw no suunηe.

Ε Bita ma Jisos

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ No Bita to nu je ekuεku lakfulεηη e, ε wan kpwoon mvu ηgoo boom bokεne bó to lemte ekole ke bocee ncese le nε to mbew ye le.⁶⁷ No wvú yen Bita le ε wvú yosene ηguy, ε wvú taa wvú nen tunη, gay le, “Wo ten be nu ben ε Jisos Wee wvu Nasaleη we.”⁶⁸ E Bita tun, gay le, “Ke me nkee fiεε fi wo jemyi fin ke. Ke me nkee ke.” No wvú gay nonεn, mum nε fó gen fó diuw ketaanη e, ε nyimshie mum tonj.*⁶⁹ E wan kpwoon we bvuu yen wvú le, gay é bonyii bó to leeme fó le, “Wee wvun nu mvú bó le.”⁷⁰ E Bita bvuu tun. E kefew ke dioo gεncε caan, ε bonyii bó to leemene fó ba bvuu gay é Bita le, “E nu kecεεy le wo nu mvu bó le, njefo wo nu ten wee wvu Galilee.”⁷¹ E Bita mum kan, tee lon yi ekole kew e gay le, “Ke me nkee wee wvun wvú ben jemyi ekume wvú ke.”

14:50 14:27 **14:56** Mben 35:11 **14:58** 15:29; Mat 26:61 **14:61** Yesa 53:7; Mak 15:3-5; 15:39

14:62 Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 **14:63** Mat 26:65 § **14:63** Wvú to saayi

ndvú ye le nonεn, njefo fi to nu ε sase wvú le. **14:65** Yesa 50:6; 53:5; Luk 7:16 * **14:68** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew kenke njeme wvu le, “E nyimshie mum tonj” ke.

⁷² Kaŋ mwaan ε nyimshie bvuu ton le bokaŋ bofeε. Ε wvú yuw mum kume njeme wvú Jisos be jeme ε wvú le, “Nyimshie ke enu le yí eton bokaŋ bofeε, ε wo ε ma wase me bokaŋ botete.” Ε wvú mum kese kpwe no beele.

15

Ε bó nya Jisos can Baylet wee sa' wvu Lum e
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Ε εkfun ke gen le jó eyuule too nen, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won noo bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le, bô è nu bonyii bocii bô saake bonsaw mum shii jo ntaŋ, kay Jisos, jo wvú gen nya can Baylet e. ² Ε Baylet bife ε Jisos le, “Ε nu wo wvú Nfon Bojuu le?” Ε Jisos tfuse ε wvú le, “Ε nu no wo gay.” ³ Ε bocee ncese bo baay baay mum keW no teyte mwεεm yí Jisos e nteen. ⁴ Nonen ε Baylet bvuu bife ε Jisos le, “Ke wo keŋke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεεm mvú bó cuci yí yo le?” ⁵ Geenεn ε Jisos fanε yaa ebvuu etfuse lo fiεε ε wvú ke. Ε diuw yum Baylet.

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ Ε to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danefey wvun e, ε Baylet bvuse wee ncaw mwaan yew ncaw e wvú bonyii nu ε leke. ⁷ Ε to nu kefew kedvu le, ε wee mvu nu yew ncaw e ε diee nu Balabas, ε wvú nu ηgoo bonyii bô to nu yew ncaw e bô to keWεε mvunlaa εlaante yuwyε bonyii le. ⁸ Ε kebombom ke bonyii le mum to keW no biite le Baylet ege no wvú to ké no gee fô bowen e. ⁹ Ε Baylet bife ε bó le, “Ben gomte le me embvuse ε è nu Nfon Bojuu le?” ¹⁰ Wvú to biite nonen njefo wvú to nu ε kiεε le bocee ncese bo baay baay to nya Jisos can wen e ε è nu njefo bó to bene kendon bó wvú. ¹¹ Geenεn, ε bocee ncese bo baay baay beyse kebombom ke bonyii le le bó egay le wvú ebvuse ε è nu Balabas. ¹² Ε Baylet bvuu bife ε bó le, “Ε me ndioo ε mbvuse nonen, enge neε bó wee wvun wvú ben teŋe le Nfon Bojuu?” ¹³ Ε bó mum wam lo foweεwe le, “Bó eta lo wvú yí kentam e.” ¹⁴ Ε Baylet bife ε bó le, “Bó eta wvú nje la? Fiεε fi befe fi wvú ge nu la?” Ε bó bvuu no wamte gene ke lo fwe le, “Bó eta wvú yí kentam e.” ¹⁵ Nonen ε Baylet mum bvuse Balabas njefo wvú to gomte keege no kebombom shieele. Ε wvú gay ε bó tam Jisos, mum nya le bó egen eta yí kentam e.

Ε bonyii bo nci le no seWse Jisos
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Ε bonyii bo nci le mum jo Jisos ley gen dvú εntow fô bó to teŋe le Bletolium. No bó ley, mum kum keβεε ke ηgoo bonyii bo nci le kecii ε kí tase. ¹⁷ Ε bó mum jo ndvu bvunfon shfuse yí ye le, bvuu lu kefo ke bvunfon e ε kí nu bíay bíay bon ε wvú εfa. ¹⁸ Ε bó mum keW no bune wvú gayte le, “Bíaa kemaan. Nfon Bojuu.” ¹⁹ No bó gee nonen mum no suuŋke wvú bô kemaŋ yí εkolε le, cuyte nceŋ yí ye le, too tumte envuw ε wvú ejise, bune wvú. ²⁰ Ε bó ke seWse wvú nonen mese, mum kase baa ndvu bvunfon ye yí ye le, jise ndvú ye yí ye le, mum jo wvú no gene dvú keegen eta yí kentam e.

Ε bó ta Jisos yí kentam e
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ E bó dioo gene, e bó bo wee mvu tasen e wvú kfuuyi nkpwante e diee nu Semon, e è nu wee wvu Selin. Wvú to nu icee Eléksanda bó Lufus. E bó mum kan wvú e wvú tuu kentam ke Jisos e. ²² E bó no gene bó Jisos gen buy bvudvuu bvú bó teje le Golgota le, (e diee din nu le Ngbwow Ekole,) ²³ mum nya mbvuum ê wvú le wvú ewu e bó e fiysen bó efuwe kemew e bó teje le mee. Geenen e Jisos fanje yaa wu ke. * ²⁴ E bó mum ta wvú yí kentam e. E bó jo ndvú ye keegaw ê bikuu bibole mum kan bó ndvú yidvu keekiee no wee nu ejo. ²⁵ Kefew kè bó to ta e Jisos yí kentam e to nu didiuu bvooke fontanentan. ²⁶ E bó san fi e fi bó ta e wvú yí kentam e nje fi e fi nu le, wvú nu, “Nfon Bojuu.” ²⁷ Bó to nu e ta ten bocoon bofee yí bintam e, wvumvu ê ebo ke Jisos e ke eceey e, wvumvu ê ebo kew ke enkonko le. [²⁸ E fi mum kocen no bó to sanje wase ê Nwa' Nyo' le le,

“Bó to nu e tan wvú ngoo bonyii bó nu e buw mwem e.” †

²⁹ E bonyii no fele yene Jisos e meeke lo bikuu, baale wvú bó boncun gayte le, “En'gheee! Wo wvú se nu keeke esâw yew ncese ekase eyoo yí ediuw e eta, ³⁰ ke fi le ekole kuw eshii yí kentam kie le.” ³¹ E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó dunji bonci bo Nyo' le no buu ten wvú ebonebon gayte le, “Wvú se fii bonyii bomew se wvú nulo efi kew ekole nkuru. ³² Wvú wvú Mboyse wvú Nyo' to kawee, wvú wvú nu Nfon bonyii bo Israel ke eshii le yí kentam e keseen ê bese eyen emum ebee wvú le.” E bonyii ba bó bó to ta e yí bintam e bó bo Jisos no baale ten wvú bó boncun.

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ E diuu ke dioo ben leke, e ekfun ne jiim won tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheen. ³⁴ E è ke no nu didiuu ditete, e Jisos ne fun foweewe le, “Eloy, Eloy lama sabaktani,” fi nu le, “Nyo' wem, Nyo' wem, wo lan me nen nje la?”

³⁵ E bonyii bomew bó to leeme fó dioo yuw, gay le, “Ben eyeke eyuw, wvú teje Elayja.” ³⁶ E wee mvu bó le ne lewte jo kusha, ffum ê mbvuum mo ngbwayngbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu, mum gay le, “Ke leem nen é beene eyen laa Elayja nu eto eshike wvú yí kentam kin e le.” ³⁷ E Jisos ne wam foweewe mum yoy n'yoy wvu fokemese. ³⁸ E ndvu yí to gawsene yew ncese ente sele entelen kew fowe bow buy fokuse biba bifee. ³⁹ E cee ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fwe dvu Jisos dioo yen je yí Jisos kpwe jó le, mum gay le, “Kceey, wee wvun se nu Waa Nyo'.”

⁴⁰ Bokene bomew to leeme fó ntamndwee taale. Ngoo bó le to nu Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee jem wvu caan bó Yosese, e wvumvu nu Salome.

⁴¹ Bokene ban nu bó to bii Jisos e Galilee fici wvú. Bó to nu fó bó bokene bomew ten nteen bó to bie Jisos e e bó bó to Jelusalem.

E bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴² E è ke no nu wase ekiiguu ebvubwe, no è to nu Diuu di Nseyse le keeley yí diuu di mbam e, ⁴³ e wee mvu wvu Alimatia wvú bó to teje le Yosew, kuu fitele gen yen Baylet e keeleke gvune di Jisos e egen edwey. Yosew wvun to nu

15:21 Lum 16:13 * **15:23** Mbvuum man to nu keege le wvú eciwle saa ebvuu eyuuke nsase ke.

15:24 Mben 22:18 **15:26** Mat 27:11 **15:27** Yesa 53:12 † **15:28** Ke bonwa' bo boyvuum

bomew kenke kencim kè 28 ke. **15:29** Mben 22:7-8; 109:25 **15:29** 14:58 **15:32** Mat 27:11

15:33 Amo 8:9 **15:34** Mben 22:1 **15:36** Mben 69:21 **15:38** Ksm 26:31; Ibu 10:19-20 **15:39**

1:1; 3:11; 14:61; Mat 27:54 **15:40** Luk 8:1-3

ngoo bonyii bô saake won e, ε bonyii to wvumte naa wvú ntay. E wvú kebεε to cεyte tεn kefew kè bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto. ⁴⁴ E Baylet yuw, ε diuw yum lo wvú le Jisos be ε kpwe wase. E wvú tee ekolε ke bonyii bo nci le kie ε kí to, ε wvú bife ε wvú laa Jisos be ε kpwe wase le. ⁴⁵ E wvú díoo yuw ε ekolε ke bonyii bo nci le kedvu le Jisos be ε kpwe wase, ε wvú mum nya gvune didvu e Yosεw. ⁴⁶ E Yosεw mum ne gen guy ndvu yí jee, gen shike gvune di Jisos e, baance jó, gen jike ε jem e ε bó cow yí kembraan e, mum binse kebwee ke tε le to ban diuw jem yidvu dvú. ⁴⁷ E Maalia Magdalen bô Maalia wvú bwee Yosεs yen bvudvuu bvú bó dwey Jisos fó le.

16

E Jisos buy yí kpwe le

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ E diuu di mbam e ke díoo fey wase, ε Maalia Magdalen bô Maalia wvú bwee Jεm, noo Salome guy bonfley bô shfuunkenε wvu le bó egen eyefe gvune di Jisos e dvú. ² E ε ke no nu ε ε bεε naa lo fontanentan kε no diuu bεε san lo yí diuu di fwe yí kema le, ε bó ne no gene fô jem. ³ E bó díoo gene nonen no jemyi εbonεbon le laa ε nu ke ebinse yeε tε di bó ban diuw jem dvú ε bó se ley ε? ⁴ Geenεn ε bó díoo lan jise, yen ε bó ε binse wase tε didvu. Tε din to nu naa lo kebwee ke tε le. ⁵ E bó díoo ley gen ε jem, yen cuwee mvu le ε wvú ε shii εbo εcεy ε tfume ndvu ε yí defe, baa. E ye kufe bó nen wuuu. ⁶ E cuwee wvudvu gay ε bó le, “Fo diuw eyumtè ben ke. Me ηkee lo le ben gomte ε ε nu Jisos wvu Nasalet wvú bó se tae yí kentam e. Kε wvú bεε fen ke. Wvú nu ε buy wase yí kpwe le. Ben etaa eyen fô bó se jikεε wvú. ⁷ Ben egen esee ε boom bew bo ηgoo le noo ε Bitā le wvú nu ε sa wase fwe dvenen Galilee. Ben nu ke eyen wvú le jó no wvú to gayεε ε ben.” ⁸ E bokεne ba buy ε jem ciηke nen kikikiki, ne fεε lo, ε diuw ε loocε ε yum bó nen kaww. E bó fanε yaa jeme fiεε ε wee ke, njefo bó to fane lo.†

E Jisos dunce ye ye ε bonyii

(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

[⁹ Jisos to buy yí kpwe le diuu di fwe yí kema le ε ε bεε kebitele, yaw buynen ε ε nu fô Maalia Magdalen wvú wvú to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yí ye le bosooshwi. ¹⁰ E Maalia mum gen see ε bonyii bô bó bo Jisos to ké no nu. Bonyii ban to nu ε shii beele soo bikuu. ¹¹ E bó díoo yuw no kpwoon wε gayte le wen be ε yen Jisos e ε wvú nu dvú, ε bó fanε yaa bee naa lo ke.

(Luk 24:13-35)

¹² Ejim jodvu ε Jisos bvuu dunce ye ye ε bonyii bew bomew bo ηgoo le bofεε ε bó gene ntεw mvu le ε nfieesen ye ε kumen wase. ¹³ E bó tu jim, gen see ε kebεε ke bonyii bo ηgoo le, ε bó fanε yaa bee bó le ke.

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁴ Ejim jodvu ε Jisos dunce ye ye ε ε nu wase ε boom bew bo yuufe ncow mwaan e kebεε ε bó diekene. E wvú saw bó, njefo bó to baa kεηke mbee ke, tεmyi bikuu keebεε bonyii bó to yenεε wvú le seke wvú to buyεε yí kpwe le. ¹⁵ E wvú mum gay ε bó le “Ben egen won e tfuu egen efewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ε bonyii bocii. ¹⁶ Wee wvú ε bee saaka wvudvu le, bó ε lese

* **16:1** E nce Bojuu le nu ε diuu to ké ka fokieguu. Fi nu le bokεne ban to guy bonfley ban ε diuu di mbam e ε fey wase se buy gen fô jem. **16:6** 8:31 **16:7** 14:28; Luk 24:34 † **16:8** Ke bonwa' bo boyvuum bomew kεηke bincim bi 16:9-20 ke. **16:14** Lem 1:6-8 **16:15** Mat 28:19 **16:16** Lem 2:38

wvú ê joo, é wvú ke eboy. Wee wvù ε fan keebē, nu ε wvú nu ke eley ηgew e. ¹⁷ Bonyii bò nu ε bee nu ke egee mwεεm mvù dujci mvunḡay mvu Nyo' le díεwε mvun e: bó nu ke ebvuuſe bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le ê diee diem e. Bó nu ke ejemyi díεw yi fiε. ¹⁸ Bó nu ke ejici yó le bô can. Ε bó cim wu lo njiw, wvú saa ege fiεε bô bó ke. Bó nu ke egeεle can yí bonyii bò cεmkene le, ε bó bonene.”

*Ε Jisós ben we
(Luk 24:50-53)*

¹⁹ Ε Tata Jisós jeme ê bó nonεn mεse, ε Nyo' mum jo wvú ε wvú ben we shii ê εbo ke εcεey ke Nyo' le. ²⁰ Ε boom bew bo ηḡoo le ke mum buy no ḡhane fewci saaka wvù jee mondvuum e monciim. Ε Tata lemte bô bó tomte fiεε fi bó to fewci le è nu kecεey bô mwεεm mvù dujci mvunḡay mvu Nyo' le mvù bó to gee.]

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Luka to Saᶇεε

Fiεε fi nu ê Nwa' Luk wvun e

Nwa' Luk wvun dunçi le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε bonyii bo Israel dvù, bvuu nu Mboyse εᶇgokε ke bonyii bocii le. Wvù jemyi mwεεm mvumew ekumε Jisos ε mvù nu ke ε ε nu ê nwa' wvudvu wvun e maan. Wvù jemyi no bó to bokεε Jisos ε bonceendaa bo Nyo' le no yemte, ε boncey njée gen taa wan, jemyi ten no wan wvù Jisos to shεετεε yew ncese le, jemyi nᶇan wvù Jisos to maε ekumε wee wvù jee wvu Samalia bô wvu ekumε wan wvù to laε. Wvù jemyi baay ekumε bunle ê nwa' wvun e bô ekumε Keyoy ke Yuule noo ekumε bokεε. Wvù jemyi no Nyo' leεshi bibefε bi bonyii le, fi ε nu shiee wvù Jisos to toε fokuse fen e.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1-4 Keᶇkεwce

1:5-2:52 No bó to bokεε Jon Nleseεjoo bô no bó to bokεε Jisos ε bó no kuu

3:1-20 Lemme di Jon Nleseεjoo le

3:21-4:13 No bó to leεε Jisos ê joo bô no Satan to momte wvù

4:14-9:50 Ekumε lemme di Jisos e Galilee

9:51-19:27 No Jisos to nen'yεε Galilee no gene Jelusalem

19:28-23:56 Ekumε kemaε ke Jisos e ke kemεse le Jelusalem

24:1-53 No Jisos to buyεε yí kpwe le, buynen ê bonyii εjise, ke ben we

Keᶇkεwce

¹ Wee wvu baay wvù Teofilus, bonyii nteen nu ε mom wase keesaᶇ ekumε mwεεm mvù to koyεε enteleᶇ jo bese. ² Bó to saanᶇke mwεεm ke leᶇleᶇ mvù bese to yuwεε ê bonyii bó to yεneε bô εjise εbo bvuu no fewci saaka wvudvu no mvù to kεwεε. ³ No me nu ε njo wase kefew ε ntasse mwεεm mvun mvunciim ε kεw fonᶇkεw, ε mum ε n'yen le fi jee le me embaance ensaᶇ ten ê je yi leᶇ e ê wo. ⁴ Me nᶇe fin le wo ekiεε keceεy ke mwεεm mvù bó nu ε fewce wase ê wo le.

E nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jon Nleseεjoo

⁵ Seke Nfon 'Elod to saake woᶇ wvù Judea, cee ncese mvu to nu ε bó teᶇe le Sakalia. Wvù to lemte ê nᶇoo bocee ncese bo Abija le, ε bwee yew we to buy ten ê kfuu di Elon e, ε bó teᶇe wvù le Elisaben. ⁶ Bonyii bo bofεε ban to nu bonyii bo teyᶇey ê Nyo' εjise, gεεle bonci bo Tata le bocii, yaa keᶇke jay ke. ⁷ Geenεn, bó to baa keᶇke wan ke, njefo Elisaben to nu kase, ε bó bocii to nu ε bó ε lunkεn wase.

⁸ E kefew ke to kocεn, ε nᶇoo Sakalia no lemte yew ncese Tata le. E to nu wvù cee ncese ê Nyo' εjise εbvubwε, ⁹ ε bó to baa wvù bii no bó to ké no baale bocee ncese ê nce wvubole. E wvù mum ley yew ncese le keeton jiin. ¹⁰ E kefew ke kocεn keeton jiin, ε bonyii bocii bó to nu ekfuᶇ no bunlee.

¹¹ E nceendaa Tata seεε buynen ê wvù εjise leem ê εbo ke εceεy ke ketanᶇ ke jiin e. ¹² Seke Sakalia to yεneε wvù le, ε kedvum gbwo wvù, ε wvù keᶇke nfan baay. ¹³ Geenεn, ε nceendaa wvudvu gay ê wvù le, “Fo wo efanè ke.

Nyo' nu ε yuw wase bunle yo. Bwee yew wo wvù Elisaben nu ke eboo wan diemsen é wo ecu diee le Jon. ¹⁴ Wvù nu ke eto bô nlanlan fô wo le, ε bonyii nteen nu ke eyuuke njon nje boo diew. ¹⁵ Wvù nu ke enu wee wvu baay ê Nyo' ejise. Fo wvù ke ewuù mbvuum ke, se ge mò temyi. Keyoy ke Yuule nu ke eyinŋen yî ye le seke bô ε boo wvù. ¹⁶ Wvù nu ke ege é bonyii bo Islael nteen ekumen mvuntelem mvubole ekase etu bô bo Tata wvù Nyo' wvubo. ¹⁷ Wvù nu ke egeŋ fwe jo Tata bô fitele noo mvunŋay mvu Elayja le, keekumen mvuntelem mvu bocee boom e, é mvù enu yî boom bobole. Wvù nu ke ege é bonyii bô temyi bikuu ecinε bikuu bi temyεen e, ekumen bonce bobole, ekeŋke bonkpawce ε è nu bo bonyii bo lan e. Wvù nu ke ege nonen wvu le bonyii enù ε bô ε seyse keecεyete Tata.”

¹⁸ Ε Sakalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fieε fi nu ke ege é me enkiεε ε bee bwee yew wem nu ε bô ε lunken wase nen nu la?”

¹⁹ Ε nceendaa Nyo' tfuse le, “Ε nu me wvù Gabliya, ε me nleeme ê Nyo' ejise sekecii, ε è tum wvù me le me ento ensee saaka wvù jee wvun ê wo. ²⁰ Taa eyen, no wo baa ebee saaka wvun e, ε kefew nu ke eto ekocεn é fi ekeŋke keekooy, wo nu etu kencife, saa ejemyi ke, egeŋ ebuy seke fieε fin nu ke ekooy.”

²¹ No fi to kooyi nonen, ε bonyii bô to nu ekfun cεyete Sakalia no keŋke lo ŋghaw laa è se kooyi la fi wvù she dvù baay nen ε. ²² Seke wvù to buyεε dvù, wvù to baa kiεε keejeme ê bô ke. Ε bô mum kiεε le Nyo' nu ε dunŋe fieε fi ŋghaw e ê wvù dvù. Ε wvù mum no feeke lo mwεem ê bô bô can, yaa jemyi ke. ²³ Ε Sakalia ke mεse lemme diew yew ncese le mum kase tu jim fô yew e fo wvù. ²⁴ Ε ediuw ke fey, ε kpwεse wvù Elisaben leem bô fue, mum no nu ke ε è nu yew yî kee le tin. ²⁵ Ε Elisaben mum gay le, “Keseen Tata nu ε koo wase shen fô me le, ε cake keŋ'wuumen yî ekole kem e.”

Ε nceendaa Nyo' tefe le bô nu ke eboo Jisos

²⁶ Ε fue di Elisaben e ke buy kee soocan, ε Nyo' tum nceendaa we wvù Gabliya ntεw mvu wvu Galilee le ε bô teŋe le Nasaleτ. ²⁷ Wvù to geŋ bô ntum fô ŋgon kpwoon mvu le ε bô teŋe le Maalia, ε è beε wan wvu tfu. Wvù to nu ε bô ε seyse wase le wvù nu ke enu kpwεε Yosεw wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. ²⁸ Ε nceendaa Nyo' wvudvu geŋ yen Maalia le gay wvù le le, “Me ŋgayte wo le. Nyo' nu ε buw wase wo ε no nu ben ε wvù.”

²⁹ Ε Maalia yuw ε fi ghaw wvù baay, ε wvù no maa laa kfuu wvun ŋgayma se nu wvù nεε le. ³⁰ Geenεn, ε nceendaa Nyo' gay ê wvù le, “Maalia fo wo efané ke. Nyo' nu ε buw wase wo. ³¹ Taa eyen, wo nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsen, ecu diee le Jisos. ³² Wvù nu ke enu wee wvu baay, ε bô nu ke eteŋe wvù le Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e. Tata wvù Nyo' nu ke eshike wvù yî kawla Nfon Dawe wvù icee kfuu dibole. ³³ Wvù nu ke esaake kfuu di Yakow e sekecii, ε ke bvunfon bwew nu ke ekeŋke kemεse ke.”

³⁴ Ε Maalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fifin nu ke eghan nεε le, ε me mbεe wan wvu tfu.” ³⁵ Ε nceendaa Nyo' tfuse ê wvù le, “Keyoy ke Yuule nu ke eto yî yo le, é mvunŋay mvu Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e eyinŋen yî yo le. Nonen, wan wvù wo nu ke eboo nu ke enu wvù yuule, é bô emum eteŋe wvù

le Waa Nyo'. ³⁶Taa eyen, wayco wvù Elisaben wvù nu ε wvù ε looce wase ε lun ε bó se teje wvù le kase, nu keseen bô fue kee soocaa, ε wvù nu ke eboo wan diemsen. ³⁷Ke fiεε nu dvù fi nulo eghaw Nyo' ke." ³⁸ε Maalia mum gay le, "Me wvun fen wvù waa lemme Nyo'. Wvù ege é fi ekooy bô me no wo gay." No wvù jeme nonen, ε nceendaa Nyo' mum ne.

ε Maalia laa ghane ê Elisaben e

³⁹Ke ediuw yodvu le, ε Maalia seyse ne no yansene gene ntew mvu wvù won kum wvu Judea le, ⁴⁰gen buy jó, ley yew dvu Sakalia gay bwee yew we wvù Elisaben e. ⁴¹No Elisaben to yuwεε ngayma wvu Maalia, ε wan sese ê wvù eshem baay. ε Keyoy ke Yuule yinjen yí ye le. ⁴²ε wvù mum wvule foweewe, gay le, "Kembonen ke Nyo' le nu yí yo le fele bokene bocii, ε kembonen kew nu yí wan wvù wo nu ke eboo le. ⁴³Fin fiεε fi baay nen ghan neε le, le bwee Tata wem nu ε laa ghane ê me le? ⁴⁴Taa eyen, seke me mbe n'yuw ngayma wo, wan ε sese ê me eshem bô nlanlan wvu baay. ⁴⁵Njon wvu baay nu fô wo le, njefo wo nu ε bee le nkawma wvù Nyo' to kawεε wo dvù nu ke eto ekocen."

ε Maalia bense Nyo'

⁴⁶ε Maalia gay le,
 "Fitele fiem bensee Tata Nyo',
⁴⁷ε me n'yuuke njon nje Nyo' wvù nu Mboyse wem.
⁴⁸Wvù nu ε kume me, ε me nu ke lo waa we lemme wvu ncew.
 ε kew yí keseen e ε gen lo, εngoke kecii nu ke egayte le,
 Nyo' nu ε lan kembonen yí yem e,
⁴⁹njefo Nyo' Mvungay Mvunciim nu ε ge wase mwεem
 mvu baay baay nteen fô me le.
 Ke diee diew keηke kenfewsen ke.
⁵⁰Wvù camte shen fô bonyii bô wvumte wvù le.
 ε shen yin nu yí εngoke kecii le.
⁵¹Wvù nu ε dunce mvungay mvu ebo kew e,
 ε tawse bonyii bô saale ye, bontan bobole ε bvun.
⁵²Wvù nu ε shwaw wase bonfon bo baay baay yí bokawla le,
 ε bense ε è nu bonyii bo ncew.
⁵³Wvù nu ε nyanje wase bonyii bô jen yuu bó,
 bó ε ffuu bô mwεem mvù jee,
 ε kunj bo kpaw e cancan.
⁵⁴⁻⁵⁵Wvù nu ε ficε wee we lemme wvù Islael,
 ε kume keecam shen fô Aba'am bô kfuu diew e,
 egen emese ke no wvù to kawεε ê bo'icee cee bosese."

⁵⁶No Maalia jeme nonen, ce bô Elisaben kee te mum kase tu jim fô yew e.

ε Elisaben boo Jon Nlesejoo

⁵⁷ε kefew kè Elisaben ke eboo ke to kocen, ε wvù boo wan diemsen. ⁵⁸ε kfuu diew noo bonyii bô to cee kelen kedvu le yuw le Nyo' nu ε dunce shen fô wvù le naa baay, ε bó mum no lanlanje.

⁵⁹ E ediuw ke to buy nyan, e bó to keetfuse wan yew, mum no gomte keecu diee le Sakalia ke diewe di ice le, ⁶⁰ geenen e bwee ma lo, gay le bó etenè wvú le Jon.

⁶¹ E bó gay ê wvú le, “Ke wee nu dvú ê kfuu dinen e bô diee din ke.” ⁶² E bó mum ne no feeke bô can ê cee wan, keekiεε laa wvú be gomte le bó ecu diee di wan e le yeε le.

⁶³ E wvú mum few ten le bó eto bô fiεε é wen esan yí dvú le. E bó to dvú e wvú mum san le, “Diee diew nu Jon.” E bó yen nonen e dew yum bó. ⁶⁴ Kan mwaan, e diuw Sakalia mum yene ye, e leme diew yaaten, e wvú bvuu kase no jemyi. E wvú mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. ⁶⁵ E bonyii bo ntew wvudvu le kenke nghaw baay. E saaka mwεem mvun mvunciiim saanken gen won kum wvu Judea wvudvu le tfuu. ⁶⁶ E bonyii bocii bô to yuweε mwεem mvun mvunciiim kenke nghaw mum no biite laa wvun wan nu ke enu wvú neε le, njefo fi to looci dunçi le kembonen ke Nyo' le nu yí ye le.

E Sakalia tefe ntum Nyo'

⁶⁷ E Keyoy ke Yuule ne yinſen yí Sakalia wvú icee Jon e, e wvú mum ne no jemyi ke diewe wee ntum Nyo' le, gayte le,

⁶⁸ “Beene ebenseè Tata wvú nu Nyo' bonyii bo Israel.

Wvú nu e to wase keesum bonyii bew yí ngeε e.

⁶⁹ Wvú nu e geε wase ntememvunſay wvú nu ke eboyse beene, e wvú buy ê kfuu di wee we lemme wvú Nfon Dawe le.

⁷⁰ Fifin nu no wvú to kawεε diuw bonyii bew bo ntum e bô yuule e è beε lo bvuyvuum e bô wvú to gεkeε,

⁷¹ E wen nu ke eboyse beene can bonyii bô gomte keefiwsε beene le, noo bonyii bosεεbeene bo bvuban e.

⁷² Wvú to nu e kaw le wen nu ke ecam shen fô bo'icee cee bosεεbeene le mum no shee kumyi kelew kew kè wvú wvú Nyo' to diee.

⁷³ Wvú to nu e kaw ê icee bo'icee bosεεbeene wvú Abla'am lew le,

⁷⁴ wen nu ke ebvuse beene can bonyii bosεεbeene bo bvuban e,

wvu le è nulo é beene elemte wvú le se nfan,

⁷⁵ eceε nce wvú yuule bô wvu teyete yí wvú ejise ediuw ecii yí nshii wesebeene le.

⁷⁶ E wo waa wεm nu e bó nu ke etenje wo le wee ntum Nyo',

Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεem Mvunciiim e,

njefo wo nu ke esa fwe dvu Tata

keeseyse je ye.

⁷⁷ Wo nu ke efewci ê bonyii bew je yí è nulo é bó ekenke mboyma jó,

wvú è nu nleεshe wvú Nyo' nu ke eleεshe bibefe bibole,

⁷⁸ nje shen yi baay yí wvú koole fô bonyii le.

Wvú nu ke eciinse Mboyse é wvú eshiile too we

ke diewe diuu fô dí e san e.

⁷⁹ Wvú nu ke enya n'yuu ê bonyii bô nu yí ejiwε le

noo bô nu diuw kpwe le,

emum eleke beene ê je kembonen e.”

⁸⁰ E waa Sakalia wvudvu mum no kuu yî nyam ye le, kuu ten ê keyoy e. Ke mum ne gen no cee ε è nu ñkpwaante, gen buy diuu di wvú to buyεε keedunçe ekole kew ê bonyii bo Israael.

2

Ɛ Maalia boo Jisos (Mat 1:18-25)

¹ E to nu kefew kekíe le, ε sa' buy le bó etañ bonyii bocii bò nu yî bitum bi won wvú Lum e. Yí to buy ê Kaysa Augustus wvú to nu Nfon wvu baay wvu jó.

² Kentañ kin to nu ke fwe seke Kpwilinus to nu wee sa' wvu Lum saake keba ke won e kè Silia. ³ Nonen, ε bonyii bocii mum no tuu jim bontew bobole, le bò esañ edíee εbo ebvu etañ bó.

⁴ E Yosew ten ne Nasalet ntew mvu wvu Galilee le, ben gen Betelε'em ê keba ke won wvú Judea le jò bó to bokεε Nfon Dawe. Wvú to gen jó njefo wvú to nu wee kfuu di Nfon Dawe le. ⁵ Yosew to gene bó Maalia wvú wvú to leyte le è nu ke enu kpwεe, ε wvú nu bô fue. ⁶ No bó to genεε buy jó, ε kefew kè wvú eboo ke to kocen. ⁷ E wvú boo waa we bvucile ε è nu wan diemsen, kule ê ndvu le, jike ê kekonj ke nyám e, njefo bó to nu ε tan fô nce yew bonyii bo ghane le.

Ɛ nceendaa Tata see boo ê boncɛy njée

⁸ E to nu kefew kedvu le, ε boncɛy njée bomew nu mbew ntew wvudvu le, cɛyte njée yibo entañ. ⁹ E nceendaa Tata ne sεsε buyneñ ê bó ejise, ε n'yuu Nyo' ba fô bó to nu, ε bó kenke nfan baay. ¹⁰ Geen, ε nceendaa Tata wvudvu gay ê bó le, "Fo ben efanè ke. Ben eyuw, me ntoo ε è nu bô saaka wvú jee fô ben e, ε wvú nu ke enya njon wvu baay ê bonyii bocii. ¹¹ Yí diuu di εben e nu ε bó ε boo Mboise ê ntew Nfon Dawe le wvú è nu Klistu wvú Tata. ¹² Fin nu ke enu nciise keedunçe wan wvudvu ê ben. Ben nu ke egen eyen wvú le ε bó ε kule ê ndvu le ε jike ê kekonj ke nyám e."

¹³ Ke nonen, ε bó ne sεsε yen nceendaa Nyo' we le bó ngoo bomew e nteen ε bó tumte monkum mo Nyo' le gayte le,

¹⁴ "Mbense enù fô Nyo' wvú nu fowe le

ε kembonen enu fokuse fen fô bonyii bó Nyo' yuuke njon bó bó le."

¹⁵ Seke bonceendaa bo Nyo' le ba to cin'yεε bó le kase ben we, ε boncɛy njée bodvu jeme ê bikuu bibole le, "Beene egen keseen wvun Betelε'em, egen eyen fieε fin fi kooy le fi Nyo' nu ε ge beene ε kieε."

¹⁶ Kanj mwaan, ε bó mum ne yanşen gen, gen yen Yosew bó Maalia le noo wan e, ε wvú jiime ê kekonj ke nyám e. ¹⁷ No bó yen nonen, mum kew no fele mwεem mvunciim mvú nceendaa Nyo' be seje ê bó ekumε wan wvudvu.

¹⁸ E dew yum bonyii bocii bó yuwεε mwεεem mvú boncɛy njée ba jemεε ê bó.

¹⁹ Geen, ε Maalia yuw fiew gεε fô fitele le no kpawaci sekicii. ²⁰ E boncɛy njée ba kase no tuu jim bensee Nyo' tumte monkum mew njefo bó to nu ε gen yen mwεem mvunciim e ke lenlenj no nceendaa Nyo' to sejeε.

Ɛ bó gen nya wan wvú Jisos yew ncese le ê Nyo'

²¹ E wan wvudvu ke buy εdiuw nyan, ε bó tfuse wvú yew, mum cu diee le Jisos, ε diee din nu ke dí di nceendaa Nyo' to sejeε ê bwεε ε wvú sε ke leem bó fue.

22 E kefew ke to kocen kè bó ege ncese keekfum bikuu bibole no nci Muses to gomte. E bó mum jo wan ben dvú Jelusalém keenya ê Nyo'. 23 Fifiñ nu no bó to sarjεε ê Nwa' bonci bo Nyo' le le, "E wee boke waa bvucile ε ε nu wan diemsen, é wvú nya ε ε no nu wvu Nyo'."

24 Bó to gen ten keege ncese wvun bó bibembe bifεε, kenεε bó boom bo nyin e bofεε bii no fi to nu ê Nwa' bonci bo Nyo' le.

25 E to nu kefew kedvu le, ε cee la mvu nu Jelusalém ε bó tenje le Semeon. Wvú to nu wee wvu teyete gee no Nyo' gomte, ε wvú to ceyte wee wvú ke eto elεεse mvuntelem mvu bonyii bo Israel e. Keyoy ke Yuule to nu yí ye le, 26 ε kí to ge wase ε wvú kiεε le ke kpwe nu ke ejo wvú se wvú ε yen Mboyse wvú wvú Tata wvú wvú to kawεε le ke. 27 E Keyoy ke Yuule ke ne ge ε Semeon gen yew ncese le. E Yosεw bó Maalia ke dioo to bó wan yew ncese le keege no nci gomte, 28 ε Semeon fi wan koyce mum kew no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le,

29 "Tata, no wo nu ε ge wase nkawma wo ε to ε kocen, joo le wee wo lemme yí nyεkeey e.

30 Ejiεε εyem nu ε yen wase Mboyse

31 wvú nu ciinse le, ε bonyii bocii nu ke eyen wvú le.

32 Wvú nu ke enu ken'yεese fô bonyii bó yaa nu ke bo Israel e, wvu le bó ten ekee wo, ege é bó ecake diee di bonyii buw bo Israel e we."

33 E cee wan bó bwee wan yuw mwεεm mvú Semeon jemýi ê wan wvun we, ε dew yum bó. 34 E wvú mum lan kembonen yí bó le, gay ê Maalia wvú bwee le, "Nyo' nu ε caw wase waa wo wvun, ε nto we nu ke ege é bonyii bo Israel nteen egbweken, é bomew enεnken lo we. Wvú nu nciise fiεε ε bonyii nu ke ejemyi mwεεm yí ye le. 35 Nonen, é fifin emum eduñci mwεεm mvú bonyii nyile ê mvuntelem mvubole. Mwεεm mvun mvunciim nu ke ege é fitele fiuw enu ke diεwe bó bon bó finyo."

36 E to nu ke kefew kedvu le, ε kpwoon mvu nu ε bó tenje le Anna, ε è nu wee ntum Nyo'. Wvú to nu waa Fanuwel wvú wee kfu di Ashel e. Kpwoon wvudvu to nu ε lun wase baay. Wvú to nu bó dweese ke bilum bisooshwiyy mεy, ε dweese mum kpwe. 37 E wvú mum no nu ke wase fiew kpweε nkfu, shee yew ncese le bensee Nyo' entan bó emvunsheer, bamte mwεεm mvudien, bunlee. Bilum toiw to nu wase mban nyan ncow binεw (84). 38 Ke kefew kedvu kè bó to ege bó wan yew ncese le, ε kpwoon wvudvu to yen bó le, mum nya keyoone ê Nyo', jeme ekumε wan wvun ê bonyii bocii bó to ceyte kefew kè Nyo' ke esum bonyii bo Jelusalém can ηgew e.

39 Seke Yosεw bó Maalia to mεsεε mwεεm mvunciim no nci Nyo' to gomte, mum kase tu jim ntεw wvubo wvú Nasalet e ê keba ke wonj e kè Galilee le. 40 E wan mum no nu kuu kenjke mvunğay, ε wvú ε yinşen bó bvufee bu baay, ε bonyii yene kembonen ke Nyo' le yí ye le.

E Jisos gen sheε yew ncese Nyo' le

41 Icee Jisos bó bwee to ké no bene Jelusalém bilum bicii fô Nkaw Danefey e. 42 E Jisos ke buy bilum yuufe ncow bifεε, ε bó bvuu ben fô Nkaw wvudvu le ke no bó to ké no bene. 43 No bó to dieε wase Nkaw mεse, dioo tuu jim, ε wan

wvù Jisós shéé ejim Jelusalém, geenén é ice bô bwee fané yaa kíéé ké. ⁴⁴ É bó ké len diuu dicile, kpwaake ké le wvú nu ente jo ngoo bonyii bô bô bó to léne le. É bó ké mum kéw no gomte wvú ente jo kfuú dibole bô nsán, ⁴⁵ ké gom nkúun, mum kase tu jim Jelusalém keegom wvú jó. ⁴⁶ É è díoo nu ejim jo édiuw éta no bó to kéwéé keegomte, é bó yén wvú le é è nu fô yew ncése le, é wvú é shii fó bô bonyii bo n'yéyi le, yeke bon'yéyi, biwci bombife. ⁴⁷ É bonyii bocii bô to yeke no kéjke nghanw baay njefo wvú to kee mwéem baay bvuu tfuuse bombife len. ⁴⁸ No bwee bô ice yénéé wvú le, é dew loocé yum bó. É bwee ben wvú gay le, “Wan wo njijsene la bô bese nén? Taa eyén, bee ico nu é gom wase wo é no wéwte lo.”

⁴⁹ É wvú tfuse le, “Ben be gomte me nje la? Ké ben be kee le me nkénjke keenu yew dvu ícem fén e?” ⁵⁰ Geenén, é bó fané yaa kíéé fiéé fi wvú jeme ké.

⁵¹ É wvú mum né é bô bó no booke Nasalét. É wvú gen no yuuke bó le ntay. No mwéem mvun to kooyi nén, é bwee géé fô fitele fiew e no kpawwci sekecii.

⁵² É Jisós mum no kuu, kéjke bvufée bvú baay, é Nyo' koonjke wvú, é bonyii ten koonjke wvú.

3

N'yéyi wvu Jon Nlesejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹⁻² É to nu kefew ké Jon wvú waa Sakalia to nu nkpwaaante, é Nyo' tum wvú. Kelum kekié to nu é Tibélius é saw wase diéwe Nfon wvu baay wvu Lum e bilum yuufe ncow bitin. É Bontus Baylet saake keba ké wonj e ké Judea, é 'Elod saake Galilee. Filew wvú waa bwee 'Elod to saake keba ké Itulea bô ké Telakoniti, é Lisania saake Abilen. É to nu ten kefew ké Annas bô Kayfas to nu bikuu bi bocee ncése le. ³ No Jon yuw ntum Nyo', mum né gen biba bi wonj e bicii bi mbew Joo Joodan e, no fewci é bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, é wen elese bó é joo wvu le Nyo' eléshé bibefé bibole. ⁴ Fífin nu no Yésaya wvú wee ntum Nyo' to sanjéé é N'wa' we le le,

“Diéw wee fuunjke nkpwaaante le,

bó eseyse je Tata,

enéle é yí enù teyete,

⁵ ekéshé le dikum di baay baay bô di caan caan dicii,

eyinšen bilonjé bicii,

enéle jé yí ngoonjoo é yí enu teyete,

eyinšen bintuke é je enu nén fém,

⁶ é bonyii bocii emum eyén no Nyo' boyse bonyii.”

⁷ No Jon fewci nonén, é bibombom bi bonyii le mum no too le wvú elese bó é joo. É wvú mum né gay é bo le, “Éngoké ké yó le, è tefe yéé ben le ben elewte shém Nyo' yí ffluuke yí wvú nu ke edunje é ben, é se no too nén?” ⁸ Ben egeé mwéem mvú dunji le ben nu é kumen wase mvuntelem mvunen. Fo ben emum ekéw eduú ké lo é bikuu binén le Aba'am nu icee wene ké. É me ensee é ben le é nulo é Nyo' ebanjke éta éyan é yó etu boom bo Aba'am e. ⁹ Ben ekeé le bó nu é géé wase teme é binyi bi bite le. Kete kecii ké baa yumte mvuntam mvú jee, nu é bó nu egbwo naa eley yí gérj e, eton lo.”

¹⁰ É bibombom bi bonyii le bié yuw, bife é Jon le, “Bese nu ege néé keseen?”

¹¹ E wvú tfuse le, “Wee wvú kenjke bikum bifee enya kemew ê wee wvú yaa kenjke ke, é wvú kenjke mwεem mvudien egaw bô wee wvú yaa kenjke ke.”

¹² E bonyii bomew bô to fii shile to fô wvú le le wvú else bó ê joo, bife ê wvú le, “Wee n'yeyi, bese ege neε fisese?”

¹³ E wvú tfuse ê bó le, “Fo ben efii shile fesene no nci gomte ke.”

¹⁴ E bonyii bo nci le to fô wvú le bife le, “Fisese nu ε bese nu ege neε?”

E wvú tfuse le, “Ben eyenè fo ben ebamseè bonyii lole bigew noo keegowtè mwεem yî bonyii le εcici ke. Ben eyuukè njon bô fiεε fi bó laake ben dvú.”

¹⁵ No bonyii to nu ke wase ceyte Mboyse wvú Nyo' to kawεε, ε bó mum no ghayte mwεem mvu Jon e, bvuu no kpwaake le sekemew ε è nu wvú wvú Mboyse wvudvu. ¹⁶ E Jon mum kiεε gay ê bó le, “Me nleese ben ε è nu ke ê joo le maanj, geenen wee wvú kuuke fele me bεε too ejim, ε me mbaa ncim njkpwentε keengvuwce nfay bolaba bew ke. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo nguy e. ¹⁷ Wvú kenjke fiεε fiew εbo fi wvú nu efεeten εgin dvú, eyese fô wvú fεetene, ebaance εgin egeε ê ηwaw e, emum ekuu nyiim eton ê nguy wvú fieε sε njime le.”

¹⁸ E neε no Jon to fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ê bonyii nen bvuu nyaa bó bô bontefe jé le nteen. ¹⁹ Geenεn, ε wvú no jemyi ekumε 'Elod wvú wee sa' kaci lo, njefo 'Elod to nu ε jo 'Elodia wvú kpweε waa bwεε kpweε le, bvuu no jemyi ekumε mwεem mvu befe nteen mvú 'Elod to buwyεε. ²⁰ E 'Elod ke mum mεse foose lo gee diew gay le bó ekoo Jon efen yew ncaw e.

E Jon lese Jisos ê joo
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Seke Jon to bεε leese bonyii ê joo, ke lese diuu dimew mεse ε Jisos ten to ε wvú lese wvú ê joo. E Jisos dioo bunlee, ε εbulε yene ye, ²² ε Keyoy ke Yuule shii to yî ye le fieesene ebembε. E diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njon bô wo baay.”

Kfuu di bo Jisos e
(Mat 1:1-17)

²³ Jisos to nu diεwε bilum mbaanshe le seke wvú to kewεε lemme diew. Bonyii to kpwaake le wvú nu waa Yosεw wvú waa Eli. ²⁴ Eli to nu waa Mata't, wvú waa Lεwe, wvú to nu waa Nelki wvú waa Jannay, wvú to nu waa Yosεw. ²⁵ Yosεw wvun to nu waa Matatia, wvú waa Amos, wvú to nu waa Na'um, wvú waa Esli, wvú to nu waa Nagay. ²⁶ Nagay to nu waa Maat wvú waa Matatia, wvú to nu waa Semein, wvú waa Yosek, wvú to nu waa Joda. ²⁷ Joda to nu waa Joanan, wvú waa Lesa, wvú to nu waa Selubabel, wvú waa Shiltia, wvú to nu waa Neli. ²⁸ Neli to nu waa Nelki wvú waa Adi, wvú to nu waa Kosam, wvú waa Elmadam, wvú to nu waa El. ²⁹ El to nu waa Yoshua wvú waa Eliesa, wvú to nu waa Yolem wvú waa Mata't wvú to nu waa Lεwe. ³⁰ Lεwe to nu waa Semeon wvú waa Juda, wvú to nu waa Yosεw, wvú waa Yonam, wvú to nu waa Eliakim. ³¹ Eliakim to nu waa Melia wvú waa Mena, wvú to nu waa Matata wvú waa Natan, wvú to nu waa Dawe. ³² Dawe to nu waa Jεese, wvú waa Obεδ, wvú to nu waa Boas, wvú waa Sala wvú to nu waa Na'shon. ³³ Na'shon to nu waa Aminada, wvú waa Admin, wvú to nu waa Alni, wvú waa Eslon, wvú to nu waa Beles wvú waa Judas. ³⁴ Juda to nu waa Yakow wvú waa Aysik, wvú to nu waa Abla'am, wvú waa Tεla, wvú to nu waa Na'ol.

³⁵ Na'ol to nu waa Selug wvù waa Leu, wvù to nu waa Beleg wvù waa Ebe, wvù to nu waa Shela. ³⁶ Shela to nu waa Kaynan wvù waa Alfasad, wvù to nu waa Shem wvù waa Noa', wvù to nu waa Lamek. ³⁷ Lamek to nu waa Metusela wvù waa Enok, wvù to nu waa Jaled wvù waa Ma'alalel, wvù to nu waa Kaynan. ³⁸ Kaynan wvun to nu waa Enosh wvù waa Set wvù to nu waa Adam, ε Adam nu wvù Nyo' to bomεε.

4

Ε δεωλε no momte Jisos (Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Jisos to nu ε ne fô Joo Joodan e, ε wvù ε yin̄sen bô Keyoy ke Yuule. Ε κι ge ε wvù ne gen no cee η̄kpwaante. ² Ε wvù no nu jó yî ε̄diuw mbaanyε ε δεωλε momte wvù. Wvù to nu jó nonen yaa diekene ke. Ε ε̄diuw yodvu ke fey, ε jen no yuu wvù. ³ Ε δεωλε mum to gay ê wvù le, “Ε wo fen nu Waa Nyo', ε wo gay ε te din tu bvulem.” ⁴ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Fî nu ε bó ε san̄ le, ‘Κε wee cee ke nje bvulem maan̄ ke.’”

⁵ Ε δεωλε jo wvù ben dvù bvudvuu bvumew e, dūnce bitum bi yî ε̄kolε ke nshε le bicii ê wvù. Ε Jisos yen nen mwan̄η. ⁶ Ε δεωλε mum gay ê wvù le, “Bó nu ε nya wase ekole ke nshε le kin ê me kecii, ε è nulo é me nya ê naa yεε wvù me η̄koon̄ke. Me nu nya é wo esaake, kēηke bvukuke bô mvun̄gay mvudvu mvunciim. ⁷ Fî nu ke le wo egbwe ê me ejise ewum me, é me emum enya fiεε ficii ê wo.”

⁸ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Fî nu ε bó ε san̄ le, ‘Ε wvumtè Tata wvù Nyo' wo, elem̄tε ke ε è nu wvù le maan̄.’”

⁹ Ε δεωλε mum jo wvù gen dvù ê kelaante kè Jerusalem e, leke fô kegoy ke yew ncese le, gay ê wvù le, “Ε wo fen nu Waa Nyo', ε wo sele ekuse, ¹⁰ njefo fî nu ε bó ε san̄ le, ‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ēc̄ȳc̄ey wo.’”

¹¹ Ε fî bvuu nu ε bó ε san̄ le,

‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ekale yî te le.’”

¹² Ε Jisos tfuse ê wvù le, “N̄wa' Nyo' gayte ten le, ‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ke.’”

¹³ Seke δεωλε to mēseε wase jé yicii yî wvù to nulo emom Jisos jó, mum ne gen no c̄eyte diuu dimew.

Ε Jisos kew lemme diew Galilee (Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisos to nu ε ne tu jim Galilee, ε wvù ε yin̄sen bô mvun̄gay mvu Keyoy ke Yuule le. Ε saaka wvu ekume wvù saan̄ken gen biba bi won̄ e bì jó le bicii.

¹⁵ Wvù to nu ε no yε̄eyi bonyii yéw bunle le, ε bonyii bocii bensee wvù.

Ε bó ma Jisos ntεw wvubo wvù Nasalet e (Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ε Jisos ke mum ne gen ntεw wvù Nasalet e jò wvù to kuε. Ε è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvù gen yew bunle le ke no wvù to ké no gene. Ε wvù ke ne leem we keetan̄ N̄wa' Nyo'. ¹⁷ Ε bó nya η̄wa' wvù Yεsaya wvù wee

ntum Nyo' to saŋεε ê wvú. Ε wvú fay taa bvudvuu bvumew bvù bó saŋεε jó le,

¹⁸ “Keyoy ke Tata Nyo' le nu yí γεμ e, njefo wvú nu ε yefe wase me le me ento enfewce saaka wvú jee ê bonyii bo kefufe le.

Wvú nu ε tum me le me ento entefe ê bonyii bò nu yí ncaw e le bó nu ke ebvuse bó, embvuu entefe ê binfefe le bó nu ke eyene ejise εbo.

Wvú tum ten me le me nto embvuse bonyii bò bó nyεwle bó bó yí ncaw e, ¹⁹ embvuu enfewce le kelum kin, nu kè Tata Nyo' nu ke ebuw bonyii.”

²⁰ No jisos tarj nen, kase kewe ηwa' wvudvu nya ê wee wvú to ké no geele mum shii fokuse. Ε bonyii bocii bò to nu yew bunle yidvu le lunj ejise yí ye le. ²¹ Ε wvú mum kew no nyeyte ê bó le, “Fieε fin fi ben yuw ε ηwa' Nyo' le nu ε fi to wase ε kocen εben.”

²² Ε bonyii yeke ε fi jonj bó le baay, ε bó keŋke nghaw yí njeme wvú jee wvú buyte diuw we le. Geenεn, kaa ne no ghayte, biite le, “Wvun nu ke waa Yosεw nen e?”

²³ Ε Jisos mum gay ê bó le, “Ke è nu kemaŋen le ben nu ema ngan ê me le, ‘Wee wvú fele bonyii, fele ekole kuw.’ Ben nu egay le me enge ten mwεem fen mvù ben se yuuke le me ηgee Kafana'um.” ²⁴ Ε Jisos bvuu gay ê bó le, “Ε me ensee ê ben keceεy le, ke è nulo é bó ewvum wee ntum Nyo' wonj we le ke. ²⁵ Yí keceεy e, é me nsee ê ben le è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elayja le, janj to nu ε mεy we yí bilum e bitete bó kee soocaan, ε jenj koo wonj tfuu. Bokε' bo bonkfu le to nu wonj wvú Islael e kefew kedvu le nteen. ²⁶ Geenεn, Nyo' to baa tum Elayja fò mvu bó le ke, tum fiew ε è nu fò kpweε ηkfu wvú to nu Salafat, wonj wvú Sidon e. ²⁷ Ben ekumyi ten le, è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elisha le, ε bonyii nu Islael nteen keŋke ntun wvu baay, ke mvu bó le to nu ε bonεn ke. Ε to mεy ke Naaman wvú embenj wvu wonj wvú Silia le wvú bó to feleε.”

²⁸ No jisos jeme nonεn, ε bonyii bocii bò to nu yew bunle le yuw, ε mvuntelem bente lo bó. ²⁹ Ε bó ja we, domten wvú, buy dvú εlaante jodvu, ben buy yí diuw ηkonj yí to nu yí kum ntεw wvubole, njefo bó to gomte keedomse wvú é wvú egbwe jó. ³⁰ Geenεn, ε wvú fey ê bó entelenj no gene fiew.

Ε Jisos bvuse keyoy kè yiile yí wee le (Mak 1:21-28)

³¹ Ε Jisos ke mum ne bow Kafana'um, ntεw mvu wvu Galilee jodvu le. Ε è ke no nu diuw di mbam e, ε wvú gen no γεεyi bonyii yew bunle le. ³² Ε bonyii bodvu bocii no yuuke keŋke lo nghaw yí n'γεεyi we le, njefo n'γεεyi we to keŋke mvungay. ³³ Wee mvu to nu yew bunle yidvu le, ε keyoy kè yiile nu yí ye le. Ε wvú mum ne no wamte le, ³⁴ “Abaay Jisos wvu Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelese lo bese le? Me ηkee naa wo. Ε nu wo wvudvu wvú yuule wvú ne fò Nyo' le.”

³⁵ E Jisos wam keyoy kè yiile kedvu, gay le, “Banj lo, ebuy yî wee wvun e.” E kí mum shinɛn, bense wee wvudvu tum fokuse ê bonyii ejise, mum buy yî ye le, geenɛn fanɛ yaa lemse wvú kɛ.

³⁶ E bonyii taa, ε diuw yum bó. E bó no ghayte, biite le, “Wvun njeme nu wvú nɛɛ wvú wee wvun kɛɲke? Wvú kɛɲke mvunɲgay kane biyoy bì yiile e ε bí buyte yî bonyii le.” ³⁷ E saaka wvu ekumɛ Jisos lɛn bontɛw bocii bo ê keba ke jó le.

E Jisos fɛ bonyii nteen
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-39)

³⁸ E Jisos buy yew bunle yidvu le, gɛn ley yew dvu Semon. E mwɛse Semon cɛmte bô ken'ya'. E bó lɛkɛ lɛ Jisos efi wvú. ³⁹ E wvú gɛn fô wvú to jiime, leem ê wvú ê we, kan ken'ya' kedvu. E kí mum cinɛ wvú le ε wvú bonɛn. Kan mwaan, ε kpwoon wvudvu mum ja we taa fiɛɛ ε bó die.

⁴⁰ E diuu ke dioo seeyi, ε bonyii bô to kɛɲke bonyii bô cɛmkene bô bincɛm jɛɛy jɛɛy mum no joo too dvú fô Jisos e. E wvú mum no kumte bó le bocii, ε bó bonene. ⁴¹ Bonceendaa bo dɛwle le tɛn to buyte yî bonyii bomew e nteen wamte le, “Wo nu Waa Nyo'.” Geenɛn, ε Jisos kan le fo bó ejemyi kɛ, njefo bó to kee Jisos lɛ è nu Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ.

⁴² E ekfuɲ ke buy yuu, ε Jisos buy gɛn bvudvuu bvumew e wvú embeɲ. E bonyii ke shɛɛ kɛw no gomte wvú. Ke dioo to yɛn wvú le, ε wvú gomte wase le wen ɛnɛ ntɛw wvudvu le. E bó mum no momte jé le wvú emɛy bô bô.

⁴³ Geenɛn, ε wvú tun gay le, “Me ɲkɛɲke keenfɛwɛ saaka wvú jee wvu ekumɛ bvunfon bvú Nyo' le bontɛw bomew e tɛn, njefo è nu fiɛɛ fi Nyo' tum me le me ento ɛɲge.”

⁴⁴ E wvú mum nɛ gɛn no ghane fewci saaka wvudvu yéw bunle le, woɲ wvudvu le tfuu.

5

E Jisos tee boom bew bo ɲgoo le bo fwe
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ E to nu diuu dimew, ε Jisos no leeme mbew Mamase yi Gɛnɛsalɛt e, ε bonyii ε gem wvú ε face ε no yuuke diɛw Nyo'. ² E wvú nɛ yɛn bikonɲ e bifɛɛ ɲgem joo le, ε bonyii bô to kɛɲke ε buce wase jó ε no cuke binsanɲ bibole bi byé le. ³ E wvú gɛn ley ê kemew e, ε è nu ke Semon e, gay le wvú edomse ê kí eley egɛn ê joo caan. E wvú domse, ε Jisos mum shii jó ε bonyii no nu è ɲkpwaante ε wvú yɛɛyi bó.

⁴ E wvú ke yɛɛyi mɛse, mum gay ê Semon le, “Keyɛ kekonɲ eley egɛn ê joo fô shiiyine, ê ben ɛfume binsanɲ binɛn ekoo byé.”

⁵ E Semon tfuse le, “Cee ɛkole, bese se ce lo we tfumyi binsanɲ bvú ε yuu, ε fanɛ yaa koo lo fiɛɛ kɛ. Geenɛn, no è gay wo, me nu ɛfume kɛ lo.” ⁶ E bó gɛn tfume, koo byé jó nteen, dioo bvuuse, ε binsanɲ no gomte keesemken. ⁷ Nonɛn, ε bó lawɛɛ bonyii bobole bo ɲgoo le ê kekonɲ kemew e lɛ bó eto efice bó. E bó to bvuse byé yidvu ε yí yinɛn bikonɲ bibole, ε bí mum no gomte keeshiile ê joo.

⁸ E Semon Bitá yɛn fiɛɛ fi kooy le, mum gɛn tum ɛnvuw ê Jisos ejise gay le, “Kee wo Tata, nɛnɛ fiuw fɛn ecinɛ me le, me nu fiem wee wvú befe.”

⁹ Wvú to jeme nonɛn, njefo bô bonyii bew bo ɲgoo le to nu ε yɛn byé yì bó to koolɛɛ, ε ye bɛm bó. ¹⁰ E yí bɛm tɛn Jɛm bô Jon boom bo Sɛbɛdee le bô to nu

ten ngoo Semon e. E Jisos gay ê Semon le, “Fo wo efanê ke. E kew yî keseen e e gen lo, wo nu ke ekoole wase e è nu bonyii.”

¹¹ No bó yuw nonen, mum bvuse bikon bibole ê ñkpwaante, cine mwem mvunciim e mum no bii Jisos e.

E Jisos fe wee ntun wvu baay

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² E ê ke no nu kefew kemew e, e Jisos nu ê kelaante kemew e, e wee mvu nu jó e ntun wvu baay e die wase lo wvú. E wee wvudvu yen Jisos e, to gbwe ê wvú ejise, lek wvú gay le, “Tata, wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen koonke lo.”

¹³ E Jisos mum neke kebo kum wvú le gay le, “Me ñkoonke lo, bonen le eyuule.” Kan mwaan, e ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le. ¹⁴ E Jisos ciise lo ê wvú le, “E yenê fo wo esee ê wee. Geen, gene eduñce ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yi Muses to gaye le wee kenke keenya keeduñce ê bonyii le wen nu e bonen wase yî ntun wvun e e no yuule.”

¹⁵ No Jisos ciise ê wee wvudvu nonen, e saaka wvu ekume Jisos kaa bvuu saanken fey lo, e bibombom bi bonyii le no baanci too keeyuuke n'yeeyi we, bô le wvú efelê bincem bibole. ¹⁶ Geen, é Jisos ké ja cine bó le gen no bunlee ñkpwaante.

E Jisos fe wee e wvú e kpwe keba kemwaan

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ E ê ke no nu diuu dimew e Jisos yeeyi bonyii, e mvungay mvu Nyo' le nu yî ye le, e wvú fele bincem. E Bofalasi noo bonyii bô to duñci bonci bo Nyo' le e shii fó, e bó to buy bontew bocii bo Galilee le noo biba bi Judea bô Jerusalem e. ¹⁸ E fi kooy le bonyii bomew to nu e ne no too e bó e shfume wee ê fikēy e, e wvú e kpwe wase keba kemwaan. Bó to too keeley dvú yew ejike fwe dvu Jisos. ¹⁹ Geen, fanje yaa kenke je ke, njefo bonyii to faci baay. E bó mum ben e è nu ê yew we, too keye, shike wee wvudvu fwe dvu Jisos ê fiē fi wvú to jiime jó le. ²⁰ No Jisos to yene le bonyii bodvu nu e lese mvuntelem mvubole yî ye le, e wvú mum gay ê wee we le, “Nsaa yem, me nu e nleshe wase bibefe biuw.”

²¹ E bonyii bô to duñci bonci bo Nyo' le bô bo ngoo Bofalasi le ba, mum kew no wvukene gayte le, “Wvun se nu ye wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le? E nu ye dvú wvú nulo eleshē bibefe efey Nyo' maan?”

²² E Jisos kiē fiē fi bó wvukene, bife ê bó le, “Ben se kenke kfuu ban bonkpawace ê mvuntelem mvunen e nen nje la? ²³ Fi cekey nu fi la, keegay le me nu e nleshe wase bibefe bi wee wvun e, nuu le wvú eja we elene le?”

²⁴ Geen, me nu enduñce ê ben keseen le wee wvú diee nu Waawee kenke mvungay fokuse fen keleshē bibefe.” E wvú mum gay ê wee wvú to kpwee wase keba kemwaan we le, “E jemyi me ê wo, ja we, ejo fikēy fiuw egenê fô yew e.”

²⁵ Kan mwaan, e wvú mum ja we leem ê bonyii ejise, mum jo fiē fi wvú to jiime yî dvú le no gene fô yew e fo wvú, tumte monkum mo Nyo' le. ²⁶ E bonyii yen nonen, e dew yum bó e bó kenke nghaw, no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Bese nu e yen binghaw bi mwem e e ben.”

*Ɛ Jisos tee Lɛwe**(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Ɛ Jisos ke ne buy fó no ghane. Ɛ wvú díoo gene, yen wee mvu wvú to fii shile le ɛ bó tenje le Lɛwe, ɛ wvú ɛ shii fó bvudvuu bwew bvú lemme le. Ɛ Jisos gay ɛ wvú le, “Ɛ bii me le.” ²⁸ Ɛ Lɛwe ne we, cine fiɛɛ ficii le mum no bii Jisos e.

²⁹ Nonen, ɛ Lɛwe ke mum ge nkaw wvu baay yew dvu wvú keekiekiee Jisos. Ɛ bonyii bò to fii shile nɛyte lo fó noo bonyii bomew ɛ bó bó diekene. ³⁰ Ɛ Bofalasií noo bonyii bobole bo ngoo le bò to dunɔi bonci bo Nyo' le kew no wvukene, bife ɛ boom bo ngoo le bo Jisos e le, “Ɛ nu nje la wvú ben diekene, wukene ben ɛ bonyii bò fii shile noo bò befe bomew.”

³¹ Ɛ Jisos tfuse ɛ bó le, “Ɛ bonyii bò tenyi ké no gomte wee efuwe ke. Ɛ ké no gomte bonyii bò cemkene. ³² Ke me nto keetee bonyii bò nu teyey ke. Me nto keentee ɛ ɛ nu bonyii bò befe le bó ekumen mvuntelem mvubole.”

*Ɛ bó bife ɛ Jisos ekume mbam mwɛɛm mvudien**(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Ɛ bó ke ne ghay ɛ Jisos le, “Boom bo ngoo le bo Jon e ké jaa no bamte mwɛɛm mvudien bvuu bunlee efonefon, ɛ ɛ nu ke no bo Bofalasií le ké no gee, geenɛn ɛ buw nu ke fibole diekene lo wukene.”

³⁴ Ɛ Jisos maw diɛw ɛ bó le, “Ɛ nulo ɛ bó ebe bonyii bó bvujen ɛ bó egen, ɛ wee ebvuu ege ɛ bó ebamte mwɛɛm mvudien ɛ cee bvujen nu bó bó? ³⁵ Geenɛn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ɛ bó, ɛ bó emum ekew embamte mwɛɛm mvudien kefew kedvu le.”

³⁶ Ɛ wvú bvuu ma ngan mvu ɛ bó le, “Ɛ wee nu dvú wvú nulo esaa ndvu yi fiɛ etumce yi yvum dvú ke. Ɛ wvú ge nonen, tu wvú ɛ befe wase bó ndvu yi fiɛ yidvu. Ɛ ke ɛ cim nulo ɛ finceke fi fife fidvu egen lenlen bó ndvu yi yvum yidvu ke. ³⁷ Ke ɛ nulo ten ɛ wee ejo mbvuum mo monfɛm, egeɛ ɛ gham mbvuum e,* ɛ wvú ɛ yvumen wase ke. Ɛ wvú ge nonen, ɛ mbvuum mo monfɛm modvu ke ekoo, esawye gham wvu yvum wvudvu, ɛ mbvuum bó gham ela ɛcici. ³⁸ Fi len nu le, bó kenke keegeɛ mbvuum mo monfɛm ke ɛ ɛ nu ɛ gham wvu fwɛ le. ³⁹ Ben kee ten le ke wee nu dvú wvú ké no wuu mbvuum mó nu ɛ koo wase wvú nulo ebvuu ekoonke mo monfɛm ke. Wvú ké no bensee ke wase ɛ ɛ nu mo koo wa ma.”

6*Ɛ Jisos nele ekume diuu di mbam e**(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Ɛ to nu diuu di mbam e dimew, ɛ Jisos bó boom bew bo ngoo le no lenɛ fele weɛ eginj wvumew e. Ɛ boom bew bo ngoo le ne kew no sumyi biceɛ diee. ² Ɛ Bofalasií yen, bife le, “Ɛ nu nje la wvú ben gee fiɛɛ fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?”

³ Ɛ Jisos bife ten ɛ bó le, “Fí nu le ben ke baa tanj wase ɛ Nwa' Nyo' le no jen to yuu Nfon Dawe bó ngoo ye ɛ wvú ge? ⁴ Wvú to nu ɛ ley yew Nyo' le jo bleɛd wvú bó to geɛ ncese dvú fó Nyo' le, die bvuu nya ten ngoo ye dvú, ɛ ɛ to nu nci fo wee edie bleɛd wvudvu efey bocee ncese.” ⁵ Ɛ Jisos mum mese gay ɛ bó le, “Wee wvú diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

Ɛ Jisos fe wee diuu di mbam e

5:28 Mat 8:21-22 **5:29** Mat 9:10 **5:32** 19:10 **5:33** Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 **5:34** Mat 9:15 * **5:37** Gham mbvuum wvun nu ɛ bó kene bó jew nyam. **6:1** Dito 23:24-25 **6:2** Ksm 20:8-10 **6:3** 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9

wvù kuuke nu won wvu we le. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to nyewle bô bonyii bo ntum Nyo' le bo fwele.

²⁴ Geenen, ngew wvu baay nu wene, ben bonyii bo bvukuke le, njefo kensamen kenen ka ke wase e è nu fen.

²⁵ Ngew wvu baay nu wene, ben bô etew nu e yinŋesen keseen, njefo ben nu ke ebeele jen.

Ngew wvu baay nu wene, ben bô kielee keseen, njefo ben nu ke ebeele soo bikuu.

²⁶ Ngew wvu baay nu wene, seke bonyii bocii bensee ben. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to bensee bonyii bo mbiay e bô to mbiayte le bô nu bonyii bo ntum Nyo' le.

Wee ekoonkè wee we bvuban

(Mat 5:38-48)

²⁷ Geenen me e no ngayte ê ben ban bô yuuke fi e me njemyi le, le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè e è nu mwεem mvù jee fô bonyii bô bone bikaa ê ben ejim e. ²⁸ Ben elékè le Nyo' elan e è nu kembonen yî bonyii bô bunlee le lon eto fô ben e, ebvuu ebunleè fô bonyii bô nvuwse ben e. ²⁹ E wee sun wo yî kediew e, é wo banke kemew e wvù mese sun. Wee é baa kekum kuw ke ekfun, é wo cine e wvù jo ke ente fô. ³⁰ E wee leke fi e è wo, é wo nya. Wee é cim e jo lo mwεem mvuw, fo wo ebvuu eshe ebiite ke. ³¹ Naa la fi ben shieele le bonyii egeè fô ben e, enù fi fi ben egeè ten fô bó le.

³² E ben koonke ke e è nu bonyii bô koonke ben, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke nonen e? Bô koonke ke ten e è nu bonyii bô koonke bó. ³³ E ben gee mwεem mvù jee e è nu ke fô bonyii bô gee ten fô ben e, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke lenlen e? ³⁴ E ben foose bonyii bô mwεem e è nu ke ê bô ben taale le bó nulo ekase etfuse, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe ké no foose ke mwεem ê nsáa yibo njefo bó kee le bó nu ke ekase etfuse fi e ficii le? ³⁵ Fi nu len le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè e è nu mwεem mvù jee fô bó le, efoosè bonyii bô mwεem yaa taale le bó ke ekase etfuse ke. Nonen, é ben ke emum ekenke nlawma wvù kuuke e è nu ê Nyo' wvù nu ekole ke Mwεem Mvunciiim e, ebvuu enu boom bew, njefo è nu ke ten no Nyo' gee mwεem mvù jee fô bonyii bocii bô yeele ejise noo bô mvuntelem yiile le. ³⁶ Ben ecamtè shen fô bonyii le ke lenlen no Icee wene camte.

Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke

(Mat 7:1-5)

³⁷ Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e, nonen Nyo' saa ke elom ten dinen ke. Fo ben ebonè bikaa ê bonyii ejim le bó eley ngew e, nonen Nyo' saa ke ebon ten é ben ejim ke. Ben elēsšî bibefe bi bonyii bomew e, é Nyo' ke elēsšî ten binen. ³⁸ Ben enyaa nnya ê bonyii é Nyo' ke enya ten ê ben. Wvù nu ke edioo enyaa elooc efew ntay, eshiwse, ecince é fi eyinŋesen efuci fokuse. Fi e fi wee feeke fi e jó se nyaa é wee, è nu ke fi fi Nyo' nu ke efew jó se nya é mweten.”

³⁹ E Jisos bvuu ma ngan mvu é bó le, “Ke kenfefe nulo edunji je é kemew ke. E wvù mom lo, bó saa gbweken é kentuke le bocii le? ⁴⁰ Ben ekee le ke waa

ŋwa' ké no fele wee wvù yeyi wvù ke, geenen, ε è nu seke wvù ε yeyi wase ε mēse, é wvù ekee ke diewe wee wvù yeyi wvù le.

41 Ε nu nje la wvù wo ké no taale ε è nu sheshe yi nu ê waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu ê diuw jise le ke? 42 Ε nulo é wo eghan neε se no gayte é waa bwoo le, 'Waa bwεem, ke leem é me embvuse sheshe é wo jise,' geenen yaa yene ke kekew kè nu ê diuw jise le? Wo nu wee kenduε ye! Yawε ebvuse kekew kè nu ê diuw jise le se loocε eyen sheshe yi nu ê jise di waa bwoo le, emum ebvuse."

Bó ké kiεε kete yi mvuntam e
(Mat 7:16-20)

43 Ε Jisos bvuu gay le, "Ke è nulo é kete kè jee eyum mvuntam mvù befe ke. Ε ke è nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. 44 Bó ké kiεε kete ε è nu yi mvuntam mvù yumte yi dvù le. Ke è nulo é wee ekoy fimbi yi bisafe le ke, ε ke è nulo ten é wee ekoy woy yi ewantε le ke. 45 Wee dīoo nu wee wvù keŋke ntfu mwεem mvù jee é fitele fiew e, ε wvù mum no bvūuse ε è nu mwεem mvù jee. Ε dīoo nu wee wvù we ntfu nu mwεem mvù befe é fitele fiew e, é wvù no bvūuse ke ε è nu mwεem mvù befe. Fí nu nonen njefo fiε fi nu ε yinŋen fō fitele fi wee le nu ke fí fi ké no buyte diuw we le."

Kenffuy kè jee bō kè befe
(Mat 7:24-27)

46 Ε Jisos mum bife le, "Ε nu nje la wvù ben teŋe me le, 'Tata, Tata', yaa gee fiε fi me ŋgayte ke? 47 Wee wvù too, eyuw n'yeyi mum gen no gee no wvù gayte, nu ε me nu enduεε é ben keseen no wvuwe wee nu. 48 Wvù nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, yaw cim shii, gen kum kemaan e se lese kenffuy, mum bom. Ε joo ke yinŋen, buy to kfun yew yidvu, ε yi faŋe yaa shiw ke, njefo wvù to nu ε loocε bom ntay. 49 Geenēn, wee wvù too, yuw n'yeyi dīoo gen faŋe yaa egee no wvù gayte, nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, taashε lo bvudvuu mum bom se kenffuy. Ε joo ke buy to kfun yew yidvu, kan mwaan ε yi shii nen wuuu, tawse lo."

7

Ε cee ekole bonyii bo nci le lese fitele yi Jisos e
(Mat 8:5-13)

1 No Jisos to mēseε wase yeyi bonyii bō mwεem mvun mvunciim, mum ne gen ê kelaante kè Kafana'um e. 2 Ε ekole ke ŋgōo mi bonyii bo nci le bo Lum nu jó keŋke nfwā we mvu, koonke wvù baay. Ε nfwā wvudvu cemte nu wase diuw kpwe le. 3 Ε ekole kedvu dīoo yuw ekumε Jisos, mum coonken bonyii bō saake woy Bojuu tum le bó egen eleke Jisos le wvù eto efe nfwā wen. 4 Ε bó mum gen yen Jisos e ku can é wvù gay le, "Kee wo gene ke efi wee wese wvun, è nu wee wvù è nulo é wo efi wvù. 5 Wvù koonke woy wesebeene baay, ε è nu wvù wvù to bomεε yew yese bunle."

6 Ε Jisos mum ne ε bō bó no gene. Ε bó ke dīoo feŋene wase yew cee ekole ke bonyii bo nci le, ε wvù tum nsāa ye yimew le yi egen eci Jisos. Ε yi gen, ε bō bó tasen, ε yi tefe é wvù le, "Tata, ekole ke bonyii bo nci le gayte le fo wo eshe yenè ŋεw too ke. Le wen baa kocen wee wvù è nulo é wo eley é wvù yew e ke. 7 Ε è nu le fiε fi be ge ten le fo wen eto bō bikaa biwene eyen wo le. Geenēn, le wo ebvuse ke ε è nu diεw diuw wo le é nfwā wen emum ebonen. 8 Le wen ten nu

wee ê mvungay mvu wee mvu le ekuse, ε bonyii bo nci le nu ten ê wen ekuse. E wen ké egay ê mvu le, ‘E genè,’ é wvú no gene lo, ké egay ê mvu le, ‘To,’ é wvú no too lo. E wen ké egay ten ê nfwá wen le, ‘Geé nen,’ é wvú no gee lo.”

⁹ E Jisos yuw ntum wvudvu nonen, ε diuw yum lo wvú, ε wvú banke ye gay ê kebombom ke bonyii le kè to bii wvú le le, “E me ensee ê ben le me mbaa n’yen wase wee le ke naa Isael ε wvú ε lese kfuú fin fitele yí yem e nen ke.”

¹⁰ E bonyii ba bò cee ekole ke bonyii bo nci le to tumεε dioo kase tu yew, yen ε nfwá wvudvu ε bonen wase.

E Jisos yemmke cuwee yí kpwe le

¹¹ Ejim jodvu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne no gene ntew mvu le ε bó teje le Nayin, ε kebombom ke bonyii le shfumte é wvú ejim. ¹² No bó to gene, dioo buy diuw ketaañ wvú to leyte ntew wvudvu le, yen ε bó ε tuu gvune di wee le ε no buyte dvú. Wee wvudvu to ka ke wvú can bwee le. E bwee to nu kpweε ηkfu. E bó to buyte dvú nonen, ε kebombom ke bonyii bo ntew wvudvu le shfumte bii bwee wan e. ¹³ E Tata dioo yen kpwoon wvudvu le, ε shen koo wvú, ε wvú gay é wvú le, “Fo wo ebvuu bee ke.” ¹⁴ No wvú gay nonen, mum fey gen kum fikεy fi bó to tulle gvune didvu jó. E bonyii bô to tulleε mum leem. E wvú gay le, “Cuwee, me njemyi é wo, nenε we!” ¹⁵ E wvú mum ne we shii, kew no jemyi. E Jisos jice wvú le mum nya é bwee.

¹⁶ E bonyii bocii yen nonen, ε diuw yum bó. E bó no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Wee ntum Nyo' wvu baay nu ε buyenen é beene entelen. Nyo' nu ε to wase keefi bonyii bew.”

¹⁷ E saaka wvun wvu ekumε Jisos saañken gen woj wvú Judea le tfuu noo bitum bi mbew jó le.

E Jon Nleseεjoo tum boom bew bo ηgoo le fô Jisos e (Mat 11:2-19)

¹⁸ E boom bo ηgoo le bo Jon e yuw ten mwεem mvun mvunciim, gen see é wvú. E wvú tee bomew bofεε, ¹⁹ tum fô Jisos e le bó egen ebife é wvú le laa é nu nu wvú wvú to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le.

²⁰ E bó gen yen Jisos e, gay é wvú le, “Jon Nleseεjoo nu ε tum bese keebife é wo le laa é nu wo wvú to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le?”

²¹ Bó to biite nonen, ε Jisos nu sekedvu fele bincem bô bontun, bvuu bvuuuse biyoy bì befe yí bonyii le, yen’yi ejise ε binfe nteen. ²² E Jisos tfuse é bó le, “Ben ekase egen esee é Jon mwεem mvù ben yen noo mvù ben yuw e. Binfe ye wase mwεem e, ε bontenje lene teyete, ε bonyii bô cemkene bô ntun wvu baay bonene. Bincife yuuke wase mwεem, ε bonyii bô kpweken kaase tuu dvú, ε bó bvuu fewci ten saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é bonyii bo kefufe le. ²³ Njon jvw yuw baay nu wvu wee wvú baa manene m ke.”

²⁴ E bonyii bó Jon to tumεε ba ke ne, ε Jisos mum kεw no jemyi é kebombom ke bonyii le ekumε Jon biite le, “Ben se shee buyte gene ηkpwaante keegen eyen ε è nu la le? Gayi di wfefwe fele shiike? ²⁵ No é baa nu nonen, tu ben se buyte gene yene ε è nu la le? Wee ε wvú ε sufe ye bó ndvú yí bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bô suute ye bó ndvú yí lumte bvuu diee bikuu bibole ké no nu ε è nu é bontow e. ²⁶ Ben ε se ε no gene nonen keeyen ε è nu la le? Wee ntum

Nyo' nuu? 'Eε, tu ben se nu ε γεν. Ε me ensee ê ben le, wvú fele wee ntum Nyo'.²⁷ Ε nu wvú wvú bó sanεε εκυμε wvú ε Nyo' gayte le, 'Yekε eyuw, me nu ηκε enciinse wee wεm ntum é wvú esa fwe dvu wo, wvú nu egen eseyse je yo é wo se no too.'

²⁸ Ε me ensee ê ben le, εnte jo bonyii bò nu ε no nu wase yí εκολε ke nshe le ε to ε buy keseen e, nu ε keε wee nu dvú wvú kuuke fele Jon ke. Geenεn, ε wee wvú nu naa wee wvu caan εnte jo bvunfon bvú Nyo' le nu ε wvú kuuke fele wvú."

²⁹ Ε bonyii bocii naa noo bonyii bò to fii shile yuw no Jisos jemyi le Jon to nu wee ntum Nyo' bense le bvunfon bvú Nyo' le nu bvú teytey, njefo bó ten to nu ε bee ε Jon lese bó ê joo. ³⁰ Geenεn, ε Bofalasio noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le tun fibole ntaη wvú Nyo' to too dvú njefo bó to nu ε fan fo Jon lese bó ten ê joo.

³¹ Ε Jisos ne ghay le, "Fieε fi è nulo é me nfewsεn εηγοκε ke bonyii bo keseen e dvú nu la? Bó nu ke diεwe la? ³² Me nu nsee ê ben fieε fi bó nu diεwe fi. Bó nu ke diεwe boom bo caan caan bò nu ε shiiyεn mondvuum mo way e, ε bomew teηε bomew biite le, 'Bese toηke ndoη se ben bine lo le? Nyaa ηkieε kpwe se ben beηε lo le?' ³³ Ε nu ke no Jon Nleseεjoo se toε, shee jen yaa wuu ke ten mbvuum, ben le wvú kenke nceendaa dεwle yí ye le. ³⁴ Wee wvú diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyεn, wvú ghane wuwte mwεεm mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew. ³⁵ Geenεn, bonyii bocii bò bense bvufee bvú è nu bvú Nyo' le duηci le è nu bvú leη."

Ε Jisos leεshe bibefe bi kpwoon nsake le yew dvu wee Falasio

³⁶ Ε wee Falasio mvu ke ne tee Jisos le wvú eto edieken é wen yew. Ε Jisos bee gen ε bó no diekene. ³⁷ Ε kpwoon nsake mvu to nu ntεw wvudvu le. Ε wvú yuw le Jisos diekene ê wee Falasio wvudvu yew, mum jo fikaa * fi nfiey mvu wvú shfuηkεne le, gen dvú fó. ³⁸ Ε wvú gen ley leem mbew Jisos e, ne kεw no beele, ε misεm cemceme yí bikaa bi Jisos e. Ε wvú mum ηgvuwce, ηgvuse εκολε kew no shole bikaa bi Jisos e bó yvuw εκολε, ηoci mum yeefe bó nfiey we. ³⁹ Ε wee Falasio we wvú to teηεε Jisos le wvú eto edieken yen nonεn, kpawace fó fitele fiew e le, "Ε wee wvun fen be nu wee ntum Nyo', tu wvú be ε kieε fieε fi è nu kpwoon wvun wvú kumte wvú le, le è nu kpwoon nsake."

⁴⁰ Ε Jisos ne gay ê wee Falasio wvudvu le, "Semon, me ηkenke fieε keenjeme ê wo."

Ε wvú tfuse le, "Wee n'yεεyi, jeme."

⁴¹ Ε Jisos mum kεw le, "Wee mvu to nu ε foose bonyii bofεε bó bigew, foose wee mvu bó bodanali gee tin, foose mvu bodanali mbaanshen. ⁴² Ε fi ke ghaw bó bocii keekase elaw, ε wvú mum cinε bigew bidvu le ê bó. Keseen, wo yenε le εnte jo bonyii bo bofεε ban, wee wvú nulo ekoonke wvú baay nu wvú la?"

⁴³ Ε Semon tfuse le, "Ε nulo enu wee wvú bó to cin'yεε fioo ye le ε yí duule."

Ε Jisos bee le, "Wo nu ε jeme leη." ⁴⁴ No wvú beηε nonεn, banke ye taa kpwoon we, mum gay ê Semon le, "Wo nu ε yen kpwoon wvun e? No me mbe nto é wo yew, wo be baa cim nya me joo ncuke bikaa ke. Geenεn, kpwoon wvun nu ε cuke wase bikaa biem ε è nu bó misem, ε sho bó yvuw ye εκολε.

7:27 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 7:29 Mat 21:32 7:29 3:7, 12 7:33 Mat 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 7:33 1:15 7:34 Mat 9:10 7:36 11:37 7:37 Mat 26:6-7; Mak 14:3

* 7:37 Fikaa fin nu ε bó to kene bó te dimew di bó teηε é díew bala le le «alabaster». 7:39 7:16

7:42 Mat 18:27 7:44 Ken 18:4; 1Tim 5:10

45 Wo be baa gay me le ηοϰε κε. Geenεn, ε κew no me mbe nto fen, nu κε no kpwoon wvun ηoci bikaa biem. 46 Ε wo be baa cim yefe εκολε kem κε naa bō mεem κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε yefe wase bikaa biem ε ε nu bō nfey wvū shfuunjkene. 47 Nonεn, ε me ensee ε wo le, kpwoon wvun nu ε dunϰε kenkονen ke baay njefo bō nu ε λεshε wase bibefe biew bi duule baay. Geenεn, ε wee wvū bō λεshi bibefe biew ε bī nu caan dunϰi kenkονen ke caan.”

48 Ε Jisos mum gay ε kpwoon we le, “Bō nu ε λεshε wase bibefe biuw.”

49 Ε bonyii bō bō bó to diekene mum κew no diomene gayte le, “Ε se nu yeε wvun wvū mum λεshi lo bibefe bi bonyii le?”

50 Ε Jisos mum mese gay ε kpwoon wvudvu le, “Ε genε fiuw ntay, fitele fi wo lese yi yem e nu ε ge wase wo ε boy.”

8

Bokεne bō to ghane bō bo Jisos fici wvū

1 Ejim jodvu, ε Jisos ne no ghane ε bilaante bō ε bontεw e fewci saaka wvū jee wvu ekume bvunfon bvū Nyo' le. Boom bew bo ηgoο le bo yuufe ncow bofεε to bii wvū le, 2 noo bokεne bomew bō wvū to feλεε bontun bobole bō bomew bō wvū to bvuseε biyoy bi befe yi bó le. Bokεne ban to nu Maalia wvū bó to teηε ten le Magdalen, wvū wvū to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yi ye le bosooshwiy. 3 Ε ε nu Joana wvū dweese to nu Cusa lemte 'Elod e, noo Susana bō bokεne bomew nteen. Bō to ghane nonεn, bvuuse mwεem ε bikele bibole, fici Jisos bō boom bew bo ηgoο le dvū.

Ngan ekume wee wvū to tfumyi ηgow (Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Ε bonyii ke ne bontεw e bontεw e no too fō Jisos e. Ε kebombom ke bonyii le ke yiηsen fó, ε wvū ma ηgan ε bó le,

5 “Wee to nu ε laa keegen etfume ηgow. Ε wvū ke dioo etfumyi, ε yimi gbweken ε je, ε bonyii λεnceε bō bikaa, ε mvunyiim mvū bile we to tacε die. 6 Ε yimi gbwe fō bvudvuu bvū eta le, ke buy mum yowlen njefo bvudvuu bvudvu to nu bvuyeem. 7 Ε yimi ηgow gbweken ε bisafe le, ke buy dioo kuu bō hisafe bidvu, ε bī mum ban ηgow yidvu fo yi eku. 8 Ε yimi gbweken ε ε nu yi nshε yi jee le, ke buy, ku, ε bó ke gbwele ε yi buy bokan gbwee fey no bó to tfumyεε.” No Jisos ma nen, mum fuη le, “Wee wvū kenke bitem, ε wvū yuw.”

Shiee wvū Jisos jemyi ε bongan e (Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Ε boom bew bo ηgoο le ke ne bife ε wvū le laa ηgan wvudvu dunϰi le la le? 10 Ε wvū tfuse le, “Ε nu ben ban bō Nyo' nu ε ge wase le ε nulo ε ben ekieε mwεem mvu bvunfon bwεe e mvū nu ε nnyile le. Geenεn, ε bonyii bomew yuuke fibole ke le me maa ε ε nu bongan, wvu le fi enū no fī to nu wase le, ‘Bō nu ke etaale ke lo mwεem yaa yeηe κε, ke eyeke κε lo yaa yuuke fiεε κε.’

Fieε fi ηgan ekume wee wvū to tfumyi ηgow dunϰi (Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 Ben eyuw le fiεε fi ηgan wvudvu dunϰi. Ngow yidvu nu diεw Nyo'. 12 Ngow yi gbweε ε je, nu bonyii bō yuuke diεw Nyo' ε dεwle mum to bvuse saaka

wvudvu fô mvuntelem mvubole, wvu le fo bó ebee ke eboy. ¹³ E ngow yi gbwee fô bvudvuu bvü eta le nu bonyii bô yuuke diew Nyo', mum fiisen bô njon, geenε ε yí baa cime gen fô mvuntelem mvubole ke, ε bó beje ke fomvu fomvu. E mmom ke dioo ε to, ε bó mum tfuw bikaa. ¹⁴ Ngow yi gbwee ε bisafe le nu bonyii bô yuuke diew Nyo', dioo gene, ε ken'yanjan bô bvukuke noo njon mwεem mvu yi nshe le to yike diew yidvu ε yí laaye lo saa ku ke. ¹⁵ Ngow yi gbwee yi nshe yi jee le, ε mum ε no nu bonyii bô kenke mvuntelem mvü jee, bô yuuke diew Nyo', looce lese mvuntelem yí dvü le, mum kuu shém, no gee no yí gomte gene lo fwe fwe.

*Ken'yeese kè bó ε kfuke bô ηkaa
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Ke wee ké tfuuke ken'yeese bvuu jo ηkaa kfuke dvü ke. E ke è nulo é wvü elese ten egaaku ke. Wvü ké tfuuke, tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvü le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le.

¹⁷ Fiεε ficii fi nu é nnyile le nu ke eyene, é mwεem mvu ejim ejim ebuy emwa.

¹⁸ Nonen, ben dioo yeke diew Nyo' no yeke ntay, ekeè le wee wvü kenke fiεε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvü yaa kenke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvü kpwaake le wen kenke lo nu ε bó nu ke efi lo é wvü."

*Bonyii bô nu kfuu di Jisos e
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ No Jisos to yeeyi bonyii noneen, ε bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ne to le bó eyen wvü le. E fi ghaw keeley njefo bonyii to duule dvü baay. ²⁰ E wee gay é wvü le "Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfun gomte keeyen wo le."

²¹ E wvü tfuse fiew le, "Bwεem bô boom bo bwεem e nu bonyii bô yuuke diew Nyo' gee no yí gomte."

*Jisos kenke mvunḡay é we jo nffum bô joo
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² E è ke no nu diuu dimew, ε Jisos gay é boom bew bo ηgoo le le, "Beene elente mamase egen kewvu keki." E bó mum ley é kekon e no leenci. ²³ No bó to leenci, ε Jisos ne no leete. E nffum ne seεε, shii no bvuyte joo bô mvunḡay ε yí leyte é kekon e gomte keeyinεen, ε bó nu wa lo diuw kpwe le. ²⁴ E bó gen no kamsee Jisos gayte le, "Cee ekole, Cee ekole, beene nu ekpweken." E Jisos kamse wam nffum bô joo yi to bvuyte yidvu. E nffum wvudvu lu, ε joo mum cife nen ndvumm. ²⁵ E wvü bife é bó le, "Ben se lese fitele ε è nu yí yeε le?" E ye bem bó, ε bó kenke nfan no ghayte le, "Wvun wee se nu wee wvü neε wvü wamte naa nffum bô joo ε mvü yuuke wvü le?"

*Jisos kenke mvunḡay é we jo bonceendaa bo dεwle le
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ E bó lente mamase yidvu buy wvuke é keba ke Gεlasen e, ε bó ε cine wase keba ke won e kè Galilee le. * ²⁷ E Jisos dioo buyte é kekon e, ke le wen efεεε εηkpwaante, ε bô wee mvu wvu é kelaante ke jó le tasen ε bonceendaa bo dεwle le njinεene bô wvü. E bó ε ce wase yí ye le baay ε wvü ghane kenyi kencimte, cee ε è nu é ditfum e jó bô to dweyte bonyii. Ke wvü to bvuu cee fô yew e ke. ²⁸ No wvü ye neε Jisos e, mum san etale, gen gbwe é wvü ejise, wam bô mvunḡay le, "Jisos, Waa Nyo', Nyo' wvü nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, wo fii la é me?"

8:14 1Tim 6:9-10 **8:16** 11:33; Mat 5:15 **8:17** 12:2; Mat 10:26 **8:18** Mat 25:29 **8:21** 11:28

8:24 Mben 89:11 * **8:26** Bonjwa' bo boyvuum bomew teje le Gadalen, bomew le Gelgesen. **8:28** Mak 3:11

Kee wo fo wo enya ηγεω ê me κε.”²⁹ Wvú to jemyi nonen njefo Jisos to nu ε wam wase keyoy kè yiile kedvu le kí ebuy yí wee wvudvu le. Kí to ké no cuute wvú bokan e bokan e ε bó koole lo, ké koo kay can noo bikaa bô ncaw se no ceyte. Ε bó ké ekay nonen, ε wvú sumyε ke lo, ε keyoy kedvu mum cufe wvú ε wvú no lewte gene ηkpwaante.

³⁰ Ε Jisos mum bife ê wee wvudvu le, “Diee diuw nu yeε?” Ε wvú tfuse le, “Diee diem nu kebombom.” Wvú to tfuse nonen njefo bonceendaa bo dεwle le to nu ε cin lo yí ye le. ³¹ Ε bonceendaa bodvu leke Jisos le fo wvú eciinse bowen ε è nu ê kentuke kè shiile nen ηoonη e κε. ³² Ε to nu ε ηgoo bonkunyam diekene yí mbεke le fô, ε bonceendaa bo dεwle le bodvu mum leke Jisos le wvú ecine é bowen egen eley ε è nu yí bonkunyam bodvu le. Ε wvú bee. ³³ Ε bó mum buy yí wee wvudvu le, danjen gen ley yí bonkunyam bodvu le. Ε bó sen, bow ê ηkon e, shii ê mamase yidvu le, le jó.

³⁴ Ε bonyii bô to ceyte bonkunyam bodvu yen fiεε fi kooy le, ja fô, fεε lo, gen see saaka wvudvu εlaante bô ê bontεw bo jó le. ³⁵ Ε bonyii no yuuke, buci gene keeyen ten fiεε fi kooy le. Ε bó to fô Jisos to nu, yen wee wε le, ε bonceendaa bo dεwle le ba ε cine wase wvú le, ε wvú ε shii mbew Jisos e, ε jise ndvú, ε bvufee bwew ε kase wase ε tu fô. Ε bó fan baay. ³⁶ Ε bonyii bô to yenεε fiεε fi to kooyεε le no serje ê bó no fi to ghanεε é wee wε wvú to keηke bonceendaa bo dεwle le se bonen. ³⁷ Ε bonyii bocii bo ê biba bi Gelasen e keηke nfan, mum leke Jisos le wvú ene egene. Ε Jisos mum ne fiew, ley ê kekon e le wen egene, ³⁸ ε wee wε wvú bonceendaa bo dεwle le to buyεε yí ye le mum no leke Jisos le bô wvú egene. Ε Jisos tun, tfuse wvú jim gay le, ³⁹ “Ε γενε ε è nu fô yew e, egen esee keηghaw ke fiεε le kè Nyô' nu ε ge fô wo le.” Nonen, ε wee wvudvu mum tu jim gen no ghane ê kelaante kedvu le kecii, serje keηghaw ke fiεε le kè Jisos ge fô wvú le.

*Jisos keηke mvungay ewe jo bincem bô kpwe
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Ε Jisos lente mamase kase tu jim keba keki. Ε kebombom ke bonyii le kè be she ceyte wase wvú fô fiisen wvú. ⁴¹ Ε cee la mvu to fô ε bó tenje le Jaylus, ε è nu cee ekole yew bunle yí jó. No wvú to, fey gen tum envuw ê Jisos ejise, kuu can le wvú eto ke le ê wen yew, ⁴² le waa wen kpwee lo. Wvú to keηke wan ε è ka ke wvú, ε è nu wan kpwoon ε wvú nu bilum yuufe ncow bifeε.

Ε bô Jisos ne no gene ε kebombom ke bonyii le faci Jisos. ⁴³ Ε kpwoon mvu nu ente jodvu ε wvú ε cem wase bô kencem ke bokene le bilum yuufe ncow bifeε. Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keηke can bonyii bo bifuu le, kí ε ghaw bó keefe. † ⁴⁴ Ε wvú bence to ejim jo Jisos, kum ηgem ndvu Jisos e. Kan mwaan η kencem kew mum seme. ⁴⁵ Ε Jisos bife le, “Ε kum yeε me le?” Ε bonyii bocii manjen lo. Ε Bita ne bife le, “Cee ekole, ke wo yene le kebombom ke bonyii le faci wo le?” ⁴⁶ Ε Jisos no duu ke le, “Wee nu ε kum me le. Me nu ε n'yuw no mvungay nu ε buy yí yem e.” ⁴⁷ Ε kpwoon wε yen le ke je nu dvú yí è nulo é wen enyiim ke, mum cinjin gen gbwe ê Jisos ejise mum see ê bonyii bocii yuw fiεε fi be ge wvú ε se kum Jisos e, bvuu see no wvú be kum nonen kencem kew ε seme lo kan mwaan. ⁴⁸ Ε Jisos gay ê wvú le, “Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu ε ge wase wo ε bonen. Ε γενε ntaγ.”

8:43 Lew 15:25-27 † **8:43** Ke bonwa' bo boyvuum bomew keηke njeme wvú le, “Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keηke can bonyii bo bifuu le” κε. **8:44** Mat 9:20 **8:48** Mat 9:22

49 Kε no Jisos to bεε jemyi ε kpwoon wvudvu nonen, ε wee mvu fεse fό nen'yi fό yew e fo Jaylus wvù cee εkolε yew bunle wε, gay ε wvù lε, “Waa wo nu ε mεse wase. Fo wo ebvuu eshe enyaa ηγεω ε wee n'yεεyi kε.” 50 Ε wvù dioo jeme nonen, ε Jisos yuw, gay ε Jaylus lε, “Fo wo efanε kε, lese kε ε ε nu fitele yi yem e maan, ε waa wo elun.” 51 Ε bó mum nε no gene fό yew e fo Jaylus, ke gen fεse fό, ε Jisos tun fo wee eley yew. Ε wvù jo kε ε ε nu Bitá bó Jem noo Jon noo cee wan bó bwee wan ε bó bó ley. 52 Ε to nu ε bonyii tonjene, ε kpwe ghamte lo fό. Ε Jisos gay lε, “Ben elu bó kpwe, wan baa kpwe kε, wvù leete lo.” 53 Ε bonyii nε no kieele lo wvù fό, njefo bó to kee ntay lε wan wvudvu nu ε kpwe wase. 54 Ε wvù gen fό wan wvudvu to jiime, jicε yi kebo le tee lε, “Wan kpwoon, ja we!” 55 Ε wvù mum kase tu dvù, ja we kan mwaan. Ε Jisos gay le bó etaa fiεε ε wvù edie. 56 Ε bwee bó ice yen fiεε fi kooy le, ε dew yum bó. Ε Jisos lew lo lε fo bó esee ε wee fiεε fi kooy kε.

9

Ε Jisos tum boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε

(Mat 10:1-15; Mak 6:7-13)

1 Ε Jisos ke nε tee boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε, ε bó baance to. Ε wvù nya mvunγay ε bó mvù bó ebvuuse bonceendaa bo dεwle le yi bonyii le bvuu fele bincem dvù, 2 mum tum bó lε bó egen efewci ε bonyii ekume bvunfon bvυ Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e. 3 Ε wvù bvuu gay ε bó lε, “Ben dioo gene, fo wee ejo fiεε kε. Fo wee ejo kεmban, kεnεε εkεle, kεnεε fiεε fidien, kεnεε bigew kε. Fo wee ejo bikum bifεε kε. 4 Ben dioo gen ε ley ntεw e, yew yi bó ε gεε ben dvù, ε ben no ceε kε ε ε nu dvù gen buy seke ben ke nεnε ntεw wvudvu le. 5 Ε ntεw mvu tun keefiisen ben, ε ben nεnε jó, dioo nen'yi kuce kebvu ke yi bikaa binen e, ε ke enu nciise fiεε fi bó mom e.”

6 Ε bó mum nε no gene, gen no ghane bontεw e bontεw e, fewci saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvυ Nyo' le, bvuu fele bonyii bo bincem e bocii.

Ε saaka wvu ekume Jisos ffumse 'Elod

(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

7 Ε 'Elod wvù to saake keba ke won e kε Galilee yuw mwεεm mvunciim mvù to kooyi, ε mvù ffumse wvù njefo bonyii bomew to nen'yi duu lε Jisos wvun no Jon Nleseεjoo ε wvù ε kase ε buy. 8 Ε bomew duu lε ε nu Elayja ε wvù kase ε to. Ε bomew duu fibole lε ε nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvù ε kase ε buy yi kpwe le. 9 Ε 'Elod mum ghay lε, “Jon nu ε me se nu ε mbvuse wase εkolε kew. Wvun wee ε bvuu ε no nu yεε keseen wvù me n'yuuke kfuu mvun mwεεm ekume wvù?” Ε wvù mum no gomte lε wen bee keeyen Jisos wvudvu le.

Ε Jisos nyaηε bonyii bontfuke botin

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

10 Ε boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim, see mwεεm mvunciim mvù bó gεε ε wvù. Ε wvù mum nε jo bó ε bó bó lεwse ye, buy gen je ε kelaante kε Besayda le. 11 Geenεn, ε bonyii kiεε kε lo kunen bi wvù le, ε wvù fiisen bó mum kεw no fewci ekume bvunfon bvυ Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e.

12 Ε diuu ke dioo gen lε dí eseeyi, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε bence to gay ε wvù lε, “Gayε ε bonyii ban lε bó egen bontεw bó εla yo

nceencee le, egom mwεεm mvubole mvudien bô fò bó nu ece, njefo fεn nu njkpwaante.”

¹³ Ε Jisos tfuse fiew le, “Ε nu enya ben fiεε é bó edie.” Ε bó gay le, “Fiεε fi bese keηke mεy ke bontuw bo blεed e botin bô byé yifiεε. Wo gomte le bese egeη eguy mwεεm mvudien to enya é bonyii ban bocii le?” ¹⁴ Bó to gayte nonεη njefo bonyii to nu fò nteen, ε bolemεε maan nu bontfuke botin. Ε Jisos mum gay é boom bew bo ηgoo le le, “Ben egay é bonyii eshiiyεη fokuse mondvuum e mondvuum e, mbaanshen mbaanshen.” ¹⁵ Ε bó gay, ε bó shiiyεη. ¹⁶ Ε Jisos jo bontuw bo blεed e bo botin ba bô byé yi yifiεε yε, taa we, nya keyoone é Nyo', mum guushε nya é boom bew bo ηgoo le le bó egawce é bonyii bodvu. ¹⁷ Ε bó gawce, ε bonyii bocii die ffuu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbeke bi shεεεε, ε bí yinshεη ηkáa yuufe ncow fiεε.

Ε Bitá cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

¹⁸ Ε è ke no nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee wvù εmbeη, ε boom bew bo ηgoo le nu mbew ye le. Ε wvù nε bife é bó le, “Bonyii duu le me nu yεε?” ¹⁹ Ε bó tfuse le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseεjoo, bomew le Elajja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvù ε kase ε buy yí kpwe le.” ²⁰ Ε wvù mum bife é bó le, “Ben duu finεη le me nu yεε?” Ε Bitá tfuse le, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” ²¹ Ε Jisos mum loocε ciise lo é bó le fo bó ke emom lo esee fifin é wee ke.

Ε Jisos jeme εkumε bongεw bew noo kpwe ye
(Mat 16:21-23; Mak 8:31-33)

²² Ε wvù mum no jemyi é bó le, “Wee wvù diee nu Waawee keηke keeke eyεη bongεw nteen, é bonyii bô saake wonη bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô duηci bonci bo Nyo' le ema lo wvù. Bó nu ke emum eyu wvù, é εdiuw ke ebuy εta, é Nyo' ekase ebvuse wvù yí kpwe le.”

Kentam ke wee wvù bii Jisos e
(Mat 16:24-28; Mak 8:34-38)

²³ Ε Jisos mum no jemyi wase ε è nu é bonyii bocii le, “Ε wee gomte keenu wee wεm, tu wvù keηke keetun εkolε kew, etuulε kentam kew εdiuw εcii bii me le. ²⁴ Ben ekeè le wee wvù bawci nshii we fo wvù elase, nu ke elase ke lo. Geenεη, wee wvù lase nshii we nje me, nu ε wvù ε bawce lo nshii wvudvu. ²⁵ Ε bó baanci naa wonη wvun tfuu ε nya é wee, wvù ε die, ε ke ε lase keεεε ε jim nshii we, é sεw wvudvu enu la? ²⁶ Ben ekeè le é wee wuumeη keebii me le no diεw yεm e, é wvù no kee le wee wvù diee nu Waawee nu ke ewuumeη tεn mwεtεn seke wvù ε kase ε to ente jo bvukukε bwew bvuu nu tεn bvυ Nyo' Ice bô boncεndaa bew bô yuule le. ²⁷ Ε me ensee é ben keceεy le, bonyii bomew leeme fεn ε bó yaa nu ke eyuw wvunη kpwe sε bó ε yεη no Nyo' saake bvunfon bwew ke.”

Ε nfieεεη Jisos kumεη
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ Ε è ke no nu ke diεwε εdiuw nyanη e, no Jisos jemyeεε mwεεm mvun, ε wvù jo Bitá bô Jon noo Jεm ε bô bó ben yí kum wvumew e le wen egeη ebunle. ²⁹ Ε wvù gεη dioo bunlee, ε nfieεεη ye nε kumεη, ε ndvù ye tεn kumεη no baa

lawkene nen mwawmwawmwaw. ³⁰ E fi kooy le bonyii bofee, e e nu Muses bo Elayja to nu e ne buyenen fo no jemyi bo bo Jisos. ³¹ E n'yu Nyo' baa yi bo le. E bo bo jemyi ekume kpwe yi Jisos to kenke keegen ekpwe Jerusalem keege e fi eto ekocen no Nyo' gee. ³² Bo to jemyi nonen, e Bita bo Jon noo Jem nu e nyii gooke lo bo. E bo dioo kamse, yen no n'yu Nyo' baa yi Jisos e, bvuu yen bonyii bo bofee ba le e bo leeme bo wvu. ³³ E bonyii bo bofee bodvu dioo baase ekale, e Bita ne bvumten gay e Jisos le, "Cee Ekole, fi jee no beene nu fen. Cine e bese eyoo cun she, e yimi enu yo, yimi yi Muses, e yimi nu yi Elayja." Wvu to jemyi nonen, yaa cim kee fee fi wvu jemyi ke.

³⁴ Ke no wvu to bee jemyi nonen, e kembew ne to e bo we banye bo. E bo no kenke nfan no bo nu e kembew e. ³⁵ E diew jeme e kembew kedvu le le, "Wvun nu Waa wem wvu me nu e ncaw. Ben eyuuke e e nu wvu le." ³⁶ No diew yidvu jeme nonen e mese, e bo ne yen e Jisos leeme fo wvu emben. E bo ke fanje yaa see lo e wee kefew kedvu le fee fi bo yene yi kum wvudvu le ke.

E Jisos bvuse nceendaa dewle yi wan diemsen e
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ E ekfu ke buy yuu, e bo bo Jisos ne yi kum e no booke. E bo dioo bow, tasen bo kebombom ke bonyii le ke baay. ³⁸ E wee mvu mum ne no wamte e kebombom ente le, "Wee n'yeeyi, kee wo taa ke fo waa wem e. E ka ke waa wem nonen. ³⁹ Keyoy kemew jaa cufe wvu tufe, e wvu nu taake, dvumte, e diffuw buyte emvu. Ki gene lo bo wvu, yaa benje lo le wvu eyoy ke. ⁴⁰ Me mbe e nleke wase le boom buw bo ngoo le ebvuse keyoy kedvu bo e mom nkuu." "

⁴¹ E Jisos yuw nonen, gay le, "O oo! E ngoke ke ecici ke baa lese fitele yi Nyo' le kin. Me nu nke enu beene enjen embuy nee, enkuu shem bo ben enjen embuy nee?" E wvu mum gay e cee wan wvudvu le, "To bo waa wo fen." ⁴² E wvu jo dioo too dvu, e nceendaa dewle wvudvu bvuu cufe wan wvudvu tufe fokuse, e wvu no taake. E Jisos kan keyoy ke yiile kedvu e ki buy yi wan wvudvu le, e wvu mum bonen. E Jisos mum nya wvu e ice. ⁴³ E bonyii bocii yen mvungay wvu e nu mvu Nyo' le, e diuw yum bo.

E Jisos bvuu jeme ekume bongew bew bo kpwe ye
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

No bo to bee kenke nghaw yi mweem mvuncim mvu Jisos to gee le, e wvu ne gay e boom bew bo ngoo le le, ⁴⁴ "Ben elooce enya bitem binen yi fee fi me nu enjeme e ben e. Wee wvu diee nu Waawee nu e bo nu ke elese wvu can bonyii le." ⁴⁵ E wvu jeme nonen, e bo fanje yaa kiee fee fi wvu jeme ke, njefo fee fimew to nu e banye fo bo eki, geen e bo no fane keebife e wvu ekume njeme wvudvu.

E nu yee wee wvu baay?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ E bo ke ne kew mbew ebonebon le laa bo se nu nen e wee wvu baay e bo entelen nu ye le. ⁴⁷ E Jisos kiee fee fi bo kpawci fo mvuntelem mvubole, mum jo wan wvu caan leke mbew ye le, ⁴⁸ gay e bo le, "E wee fiisene wan diewe wvun e e diee diem e, tu wvu fiisene e e nu me. Wee e fiisen me, tu wvu fiisene e e nu wee wvu tum me. Fi e mum e no nu le, wee wvu joo ekole kew caan e ben entelen nu wvu wvu nu wee wvu baay."

*Ɛ wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ Ɛ Jon mum nɛ tee Jisos, be wvú lɛ, “Cee ɛkolɛ, bese be ɛ yɛn wee mvu le ɛ wvú teje diee diuw sɛ bvuuuse bonceendaa bo dɛwle le yí bonyii le, bese ɛ kan, njefo kɛ wvú yaa nu mvu ŋgoo yesebene le kɛ.” ⁵⁰ Ɛ Jisos tfuse lɛ, “Fo ben ecilè kfuu wvuwee wee kɛ, njefo é wee baa ekicine ben, tu wvú tomte ben.”

Ɛ Jisos lese lo keegen Jelusalem, ɛ bonyii bo Samalia tun keefisɛn wvú

⁵¹ Ɛ kefew kè Nyo' to nu ke ejo Jisos é wvú eben we ke no too wase keekocɛn, ɛ Jisos lese lo keegen Jelusalem, mum nɛ no gene. ⁵² Ɛ wvú dioo nɛ, tum bonyii bomew fwe. Ɛ bó gen ley ntɛw mvu wvu Samalia le lɛ bó eseyse bvudvuu jó ê wvú. ⁵³ Ɛ bonyii bo jó ku wvú bô bvudvuu faɲɛ yaa fiisɛn wvú kɛ, njefo bó to kee lo lɛ wvú fele gene ɛ è nu Jelusalem. ⁵⁴ Ɛ Jem bô Jon bô nu boom bo Jisos e bo ŋgoo le ke yuw fiɛɛ fidvu, bife ê Jisos lɛ, “Bese etee ŋguwe wé wvú eshii elɛse bonyii bodvu?”* ⁵⁵ Ɛ Jisos kaa banke ye wam lo bó, † ⁵⁶ mum nɛ ɛ bó boom bew bo ŋgoo le mum no gene wase je ntɛw mvu le jɛɛy.

Ɛ wee ŋgoo Jisos etaalè ejim kɛ

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Ɛ bô bó dioo gene, ɛ wee mvu to gay ê Jisos lɛ, “Me nu embii wo le naa fɛɛ fô wo gene.” ⁵⁸ Ɛ Jisos tfuse ê wvú lɛ, “Nyám yi ŋkpwaante kɛɲke bibuw bibole, ɛ mvunyiim mvù bile we kɛɲke yéw yibo, geenen kɛ wee wvú diee nu Waawee kɛɲke naa lo fô wvú ejike ɛkolɛ kew kɛ.”

⁵⁹ Ɛ Jisos nɛ gay ê wee mvu lɛ, “Ɛ bii me le.” Ɛ wee wvudvu tfuse lɛ, “Tata, yawɛ ecinɛ é me enɲen endwey icɛm nɛɛ no mbii.” ⁶⁰ Geenen ɛ Jisos tfuse ê wvú lɛ, “Cinɛ é bonyii bô nu lɛ bó nu ɛ kpwekɛn wase edweyte bonyii bô kpwekene, é wo egen fiuw efewci ɛkumɛ bvunfon bvú Nyo' le.”

⁶¹ Ɛ wee mvu bvuu gay lɛ, “Tata, me nu mbii wo le, geenen yawɛ ecinɛ é me enɲen enɲay kfuu diem e nɛɛ no mbii.” ⁶² Ɛ Jisos tfuse ê wvuwee wee lɛ, “Ɛ wee ŋgvuume bó jiw keelem lemme, ɛ bvuu ɛ no lemte taale ejim, tu mwɛtɛn baa kpɛntɛn keenu ente jo bvunfon bvú Nyo' le kɛ.”

10

Ɛ Jisos tum bonyii mban̄sooshwiy ncow bofɛɛ

¹ Ejim jodvu, ɛ Tata baayɛ bonyii bomew mban̄sooshwiy ncow bofɛɛ * tum fwe, bofɛɛ bofɛɛ lɛ bó egen bontɛw e, egen eghan mondvuum mò wen nu ke efey mó le monciim. ² Ɛ wvú dioo tumte bó gay lɛ, “Ŋgbwele duule baay, ɛ bonyii bo ŋgbwele le nu caan. Nonɛn, ben ebunleè lɛ Tata wvú Cee wɛɛ ecinɛ bonyii bo ŋgbwele le wɛnɛ dnu wvú. ³ Ben egenè lɛ. Ben dioo gene no kee le me ntumte ben ɛ ben nu egen enu diɛwɛ boom bo njée le ente jo bokuula. ⁴ Ben dioo gene, fo wee ejo bigew, kɛnɛɛ ɛkɛlɛ, kɛnɛɛ bolaba bomew kɛ. Ben dioo ɛ buy ê je, fo ben eleemenè gayte bonyii le kɛ. ⁵ Ben dioo ɛ gen ɛ ley yew yí ben ley dvú le, yaw gay yew e lɛ, ‘Kembonɛn enù yew fɛn.’ ⁶ Ɛ wee wvú koonke kembonɛn nu dvú, é kembonɛn emɛy yí ye le. Ɛ wvú fɛn baa nu, é kembonɛn

9:50 11:23; Mat 12:30 **9:51** 24:50-51; Mat 19:1; Mak 10:1; Lem 1:9 **9:52** 10:33 **9:54** 2Bfn 1:10, 12 * **9:54** Bon̄wa' bo boyvuum bomew nu ɛ bise fɛn lɛ, “... ke no ɛlayja to tenɛɛ le?” † **9:55** Bon̄wa' bo boyvuum bomew nu ɛ bise fɛn lɛ, “Kɛ ben kee kfuu mvuntelem mvù è kɛɲke ben kɛ. Ben ekèè le kɛ wee wvú diee nu Waawee to keeyuwɛ lo bonyii kɛ. Wvú to keeboyse lo bó. **9:61** 1Bfn 19:20

9:62 11:2; Fili 3:13 **10:1** 9:1-6 * **10:1** Bon̄wa' bo boyvuum bomew teje lɛ mban̄sooshwiy (70).
10:4 22:35; 2Bfn 4:29 **10:5** 2:14

kedvu ekase etu jim ê ben. ⁷ Seke ben ε ley yew, mum no ceè ke ε è nu dvú. Fo ben ekumenè yéw ke. Fieε fidien ficii fi bó nya ê ben, ε ben die, keεε è nu fiwuun, ε ben wu, njefo é wee lemte lemme, tu wvú keεke keekεεke nlawma we. ⁸ E ben ley ntéw e, bó ε fiisen ben, ε nya naa la le ben edie, é ben no diee lo. ⁹ Ben dioo nu jó, no felè bonyii bo bincem e, ebvuu efewci ê bonyii bocii le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee fô bó le. ¹⁰ Geenε, ben é ley ntéw e, bó é fan keefiisen ben, é ben buy gen bifian bi jé le jan le, ¹¹ 'Kebvu ke ntéw wene le kè bese jo yí bikaa bisese le kin fen no bese kuci, ε fieε ficii kaase tuu yí bikuu binen e. Geenε, ben ekeè le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee.' ¹² E me ensee ê ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô kelaante kè Sodom efele kelaante kekis."

*Ngεw bontεw bò tunε keekumen mvuntelem mvubole
(Mat 11:20-24)*

¹³ E Jisos ne gay le, "Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ngεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge binghaw bi mwεem e bi me nto ngeε jo ben ε è nu Taya bó Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbampwe, kfum taan ye le nceke keedunε le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ¹⁴ Ben ekeè le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ¹⁵ Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay. Bó nu ke eshike lo ben é ben eshiε egεn won bonkfu le." ¹⁶ E Jisos mum gay ê bonyii bò wvú to tumεε ba le, "E wee yuw ben e, tu mweten yuw ε è nu me le. Wee é ma ben, tu wvú ma ε è nu me. Wee é ma me, tu mweten ma ε è nu wee wvú tum me."

Fieε fi wee ngoo Jisos eyuukè njon yí dvú le

¹⁷ E bonyii bo mbansooshwi y ncow bofεε ba ke ghan tu jim yuuke njon, mum gay é Jisos le, "Tata, bese se teje diee diuw, ε è cim nu naa bonceendaa bo dεwle le, ε bó yuw ke bese le."

¹⁸ E Jisos tfuse ê bó le, "Me nse nu ε n'yen ε Satan ε gbwe ke diεwe jan fô yí ε law we ε ley fokuse. ¹⁹ Me nu ε nya wase mvunγay é ben mvú è nulo é ben elεenci yó bó bonγam dvú. E mbvuu ε nya mvunγay mvú ben eso mvunγay mvu Satan wvú wee bvuban e dvú mvunciim. Ke è nulo é fieε eshiw ben ke. ²⁰ Geenε, fo ben eyuukè njon le bonceendaa bo dεwle le yuuke ben e ke. Ben eyuukè njon ε è nu le ediee εyene nu ε Nyo' e san wase é nwa' we le fowe."

*E Jisos yuw njon
(Mat 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Ke sekedvu, ε Keyoy ke Yuule ge ε njon no yuu lo Jisos. E wvú mum gay le, "Me nyaa keyoone é wo Icεm Nfon εbule bó nshe le wo nu ε nyile mwεem mvun é bogoyfee noo bonkiesfieε, ε dunεε ε è nu é mvunley mvu boom e. E nu no fi nu Icεm, njefo è nu no wo to shieele le fi enu."

²² E Jisos bvuu jeme le, "Icεm nu ε nya wase mwεem mvunciim é me. Ke wee nu dvú wvú kee Wan wvú me ke, è mey ke Icεm wvú kee. E wee yaa nu dvú wvú kee Icεm ke, è mey ke me wvú Wan noo bonyii bò Wan nu ε caw keedunεε Ice é bó."

²³ E wvú nε banke ye jeme wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le εbonεbon le, “Njon wvu baay nu wene le εjise eyene yene mwεεm mvun e. ²⁴ Ben ekeè le bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonfon to shee beele keeyen mwεεm mvù ben yene le, ke fanε yaa eyen ke. No beele ten keeyuw mwεεm mvù ben yuuke, ke fanε yaa eyuw ke.”

Ngan εkumε wee wvù jee wvu Samalia

²⁵ E wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le, ke nε to keemom Jisos, mum bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, fιεε fi me ηκεηκε keenje nse ηκεηκε nshii wvù mey lo nu la?”

²⁶ E Jisos bife ê wvú le, “Bó sanj ê Nwa' Nyo' le le wee egeè nεε? Wo taanke yuuke le la?”

²⁷ E wvú tfuse le, “Bó sanj le, ‘E koonkè Tata wvù Nyo' wo bô fitele fiuw ficii, enya εkolε kuw ê wvú kecii, elemtè fô wvú le bô mvunγay mwuw mvunciim, egεε bvufee bwuw bvucii yí ye le, ebyuu ekoonkè waa bwoo no wo koonke εkolε kuw.’ ”

²⁸ E Jisos gay le, “Wo nu ε tfuse leη. E geè nonεn ke emum eκεηκε nshii wvù mey lo.”

²⁹ E wee wvudvu mum nε wowlεn bife ê Jisos le, “Waa bwεεm nu yεε?” ³⁰ E Jisos tfuse ε è nu ê ηgan e le, “Wee mvu to nu ε nε Jelusalem no booke Jeliku, dioo gene ley can bocooη e. E bó sunj wvú, ε wvú citen, ε bó baayε ndvú ye jo bô mwεεm mwew mvunciim, mum lanj wvú fô lewte. ³¹ E fi ke nε kooy le wee mvu to booke ê je yidvu le ε è nu cee ncese, yen wee wvudvu le, wεm lo fey. ³² E wee mvu ten ke nε no too, ε è nu wee wvu ê kfuu di Lεwe le, ke to buy fô, yen wvú le, wεm lo ten fey. ³³ Geenεn, ε wvumvu wee ke no lεne ten too, ε è nu wee wvu Samalia. E wvú ke to buy fô, yen wvú le ε shen koo wvú. ³⁴ E wvú gen mbew ye le, gεε mbvuum bô mεεm yí bilemte biew e, kuu bilemte bidvu bô ndvu, mum tuu wvú yí nyam yí wvú to lεne yí dvú le, gen dvú yew bonyii bo ghane le no taale fô wvú le. ³⁵ E bô wvú ce, ε bvú buy yuu, ε wvú bvuse bodanali bofεε nya ê wee yew yidvu gay ê wvú le, ‘Shεε etaalè fô wee wvun e. E wo sheke lo ε jewse bigew bí ε fesεn, ε me ηke endioo ε ηkase entfuse.’ ”

³⁶ No Jisos ma nonεn, mum bife ê wee wε wvù to looci kee nci le, “Ente jo bonyii bo botete ban, wo yen fiuw le wee wvù to dunçεε le wen nu waa bwee wee wvù bocooη to sunjεε nu wvù la?”

³⁷ E wvú tfuse le, “E nu wee wvù to koolεε shen fô wee wvudvu le.” E Jisos mum gay ê wvú le, “E genè, egεn egeè ten nonεn.”

E Jisos bεε fô yew e fo Maata bô Maalia

³⁸ E Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke nε no gene, gen ley ntεw mvu le ε kpwoon mvu nu jó ε bó tenje le Maata. E wvú fiisen Jisos ê wvú yew. ³⁹ Wvú to keηke waa bwee mvu ε bó tenje le Maalia. No Jisos to genεε ley dvú, ε Maalia mum gen shii mbew ye le no yeke fιεε fi wvú yεεyi. ⁴⁰ E Maata nu fiew buuke ε è nu bô ntεw. E wvú ke nε to bife ê Jisos le, “Tata, wo yene le waa bwεεm nu ε cinε me le me ε no ntawtene me embenj se wo ghayte lo le? Gayε ke é wvú eto efice me.”

41 E Tata tfuse le, “Maata, Maata, wo buuke, baysee ekole kuw yi mwεεm e nteen, 42 ε fiεε fi nu shiee le baay nu ke fimwaan. Maalia nu ε caw wase fifiε, ε ke wee yaa nu ke efi ε wvú ke.”

11

E Jisos yεεyi no è nulo é bó ebunlee (Mat 6:5-15)

1 E to nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee bvudvuu bvumew e, ke bunle mese, ε wee we ηgoo mvu to gay ê wvú le, “Tata, yεεyi bese no è nulo é bese ebunlee, leηleη no Jon to yεεyεε bonyii bew bo ηgoo le no bó ebunlee.”

2 E Jisos mum gay ê bó le, “Ben dioo bunlee no gaytε le, ‘Icee wese, gee é bonyii ewvumtε diee diuw, ege é bvunfon bwuw eto.

3 E nyaà bese mwεεm mvudien εdiuw εcii,

4 Lεεshe bibefe bisese, no bese lεεshi bibefe bi bonyii bomew gee fô bese le. Fo wo ecine é bese eley mmom yi eghaw bese le ke.’ ”

5 No wvú gay nonen mum fewsen ê bó le, “Ben ejo le wee mvu ben e be ne ε gen ε kumce yew nsaa ye entaη enteleη ε gay le, ‘Nsaa yem, nenε ke we efoose me bó bontuw bo bvulem ε botete. 6 Nsaa yem yimi nu ε ne ε buyneη gbwen ghane le, ε me n'yaa ηkeηke fiεε fi me nu entêw wvú dvú ke.’ 7 Bó ejo le nsaa yo yi wo be kumci ye ε kaa ε tfuse fiew yew le, ‘Fo wo ejewsee me ke. Bee boom bem nu ε bó ε jiim wase ε fen kembuη. Ke è nulo é me embvuu enε we le me engom fiεε enya ê wo ke.’ ” 8 No Jisos fewsene nonen, bvuu gay le, “E me ensee ê ben le é wvú fen baa enε we enya bvulem bvú wo biite njefo wvú nu nsaa yo, tu wvú nu ke eghan ke enε we enya fiεε ficii fi wo shieele seke wo ε meη ke fó ε no kumci. 9 Me ε no ηgayte ê ben le, ben ebiitε, é Nyo' ke enya ê ben. Ben egomtε, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuη, é Nyo' ke eyene ê ben. 10 Ben ekeè le wee tfuu wvú biite, nu ke ekeηke, ε wee tfuu wvú gomte, nu ke eyen, ε wvú kumci kembuη nu ε bó nu ke eyene ê wvú.

11 E nu cee wan wvú la ê ben enteleη wvú waa we bife bye, é wvú enya ε è nu yo é wvú? 12 Nu le é wan be bife gee, é wo enya ε è nu ηgam é wvú le? 13 E ben fen bó è nu bonyii bó befe kee keenya mwεεm mvú jee é boom bonen, tu ke è nulo é Icee wene wvú nu fowe enya ten Keyoy ke Yuule é bonyii bó biite é wvú efey naa lo nonen e?”

Jisos bó Belsebu (Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

14 E Jisos ke no buuse nceendaa dεwle yi wee mvu le ε è nu kencife. No nceendaa dεwle wvudvu to buyεε, ε wee wvudvu mum kew no jemyi. E kebombom ke bonyii le yen no keηke lo ηghaw. 15 E bonyii bomew no duu le, “Wvú buuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bó mvuηgay mvu Belsebu wvú nfon bonceendaa bo dεwle le.”

16 E bomew bonyii no teeyi keekoo wvú gayte le wvú ege fiεε fi dunçi mvuηgay mvú ne fowe. 17 E Jisos kieε bonηkpawce bobole mum gay le, “E ketum ne ε gawsen ε no diuu ekinekin, kí saa ke eleem ke. Kfuu é ne ε gawsen ε

no diuu edinedin, tu dí ε bvunj wase. ¹⁸ Ε nu ke ληνλην no Satan bô ηgoo ye ne ε gawsen ε no diuu ebonebon, bvunfon bwew saa ke eleem ten ke. Me ηgayte nonen njefo ben duu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε è nu bô mvunjay mvu Belsebu le. ¹⁹ Ε è fen nu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε è nu bô mvunjay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse ε è nu bô mvu yεe le? Fieε fi boom bonen bodvu gee nu edunje le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁰ Geenen é me mbvuuse bonceendaa bodvu ε è nu bô kebo ke Nyo' le, tu bvunfon bvυ Nyo' le nu ε to wase fô ben e.

²¹ Ben kee le é ntemmvunjay seyse mwεem mwew mvu jem e ε shii ε no cεyte la diew dvú, wee saa ke eshiw fieε fiew ke. ²² Geenen, é ntemmvunjay mvu wvú fele wvú ne ε to ε diu ε so wvú, emum eloo mwεem mwew mvu jem e mvú wvú se gεele ekole yí dvú le, ebvu ekuu mwεem mwew mvunjiim egen dvú é bô nsáa ye egaw.

²³ Ben ekeé le é wee kicine me, tu mweten bone ε è nu bikaa é me ejim. Wee wvú baa efici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo.

²⁴ Keyoy ké yiile ké buyte yí wee le mum gen ηkpwaante no gomte fô kí ecee. Geenen ké dioo ε gom ηkuun, mum jeme é ekole kew le, 'Me nu enkase entu é me yew fô me nse mbuyee.' ²⁵ Seke kí ε kase ε to ε yen ε yew nu ε bó ε yese ε seyse yí ε no yuule, ²⁶ nonen ε kí mum kase gen, to bô biyoy bimew bisooshwi yí bi befe fele kí, ε bó bí mum to ley no cee dvú. Ε mwεem mum mese fo yí mweten e sekedvu fey no mvú se shee nu."

Njon wvu baay nu wvu baa?

²⁷ No Jisos to beε jemyi mwεem mvun nen, ε kpwoon mvu ne sese é kebombom ke bonyii le ente jeme le, "Njon wvu baay nu wvú kpwoon wvú to bokεε wo, bvuu yamse le."

²⁸ Ε Jisos tfuse fiew le, "Njon wvu baay nu ε è nu wvu bonyii bô yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte."

Ε bonyii no gomte keeyen kenghaw ke fieε le kè dunji fô mvunjay mvu Jisos e ne

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ No bibombom bi bonyii le to taashi too mbew ye le, ε wvú ne gay le, "Εηgokε ke keseen kin nu kè befe. Kí gomte keeyen kenghaw ke fieε le kè dunji mvunjay mwem, ε bó yaa nu edunje é kí ke. Geenen, ε kenghaw ke fieε le baa fey ke wee ntum Nyo' wvú Jona le ke. ³⁰ No fieε fi Jona to gee to nu kenghaw ke fieε le fô bonyii bo Ninive le, nu ke ληνλην no fieε fi wee wvú diee nu Waawee gee nu ke enu kenghaw ke fieε le fô ηηgokε ke keseen kin e. ³¹ Ε nu ke enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é Yaa wvú to saake ketum kè Sheba eleem bô ηηgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo wvú to nu ε ne ketum kew e é kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvυ Nfon Saamun e. Geenen ben eyeke eyuw, wee mvu nu fen bô fieε ε fi kuuke fele fi Saamun e. ³² Ε bonyii bo Ninive nu ke elomte ten ηηgokε ke keseen kin ebvubwe le kí to nu ε jay baay, njefo bó to nu ε yuw fieε fi Jona to fewεε, kumen mvuntelem mvubole. Wee mvu wvun fen bô fieε fi fele fi Jona le, ε ben yaa kumene mvuntelem mvunen ke.

Ken'yeeε ke ye le (Mat 5:15)

³³ Kε wee ké tfluuke ken'yeese lese egaaku kε. Kε è yaa nulo ten é wvú ebvuu ejo ηkaa ekfuke dvú kε. Wvú ké tfluuke, tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le. ³⁴ Jise diuw nu ken'yeese ke ye yo le. E jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yinjen bó n'yuu. Geenεn, é jise diuw baa yuule, é ye yo yicii enu ε yí ε yinjen lo bó ejjiwe. ³⁵ Fí mum è no nu le, wee etaale le laa wen lene ε è nu ente jo n'yuu nu ente jo ejjiwe le. ³⁶ E wo lene ente jo n'yuu ε keba kemew yaa nu é ejjiwe le kε, é mwεεm mvunciim emum eyuule kε diεwe no ken'yeese ké baa no nyaa n'yuu yí yo le.”

*E Jisos tooshε Bofalasií bô bonyii bô dunji bonci
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ E Jisos ke mεse njeme we, ε wee Falasii mvu tee wvú le wvú eto é bó wen egen ediekεn. E Jisos mum gen, ley, shii ε bó no diekene, ³⁸ ε wvú baa yaw ekuε can kε. * E wee Falasii wε taa ε fi ghaw wvú. ³⁹ E Tata kieε fiεε fi wvú kpawaci mum jeme é wvú le, “Ben Bofalasií cuke mvunjom bó shúw ye le, geenεn ε mwεεm mvú befe bó ken'yεε ejise ε cin lo fô mvuntelem mvunen e. ⁴⁰ Biyun bin! Kε Nyo' wvú to bomeε ekfunj nu wvú to bomeε ente ten e? ⁴¹ Fí ben bee keegeè nu le, ben enyaa mwεεm mvú ben kenjke é mwεεm mwe le é bonyii bo kefufe le, é mwεεm mvunciim emum eyuule fô ben e.

⁴² Ngεw wvu baay nu wene Bofalasií. Ben nyaa keba kemwaanj é Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yí ben keeke naa noo mwεεm mvú ben keeke gεle é mbáse le le yí eshumte, geenεn kaa cin'yi keegeε mwεεm mvu lenj fô bonyii le bó keekoŋjke Nyo'. Ben be kenjke keegeè mwεεm mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e kε.

⁴³ Ngεw wvu baay nu wene Bofalasií. Ben ké no kooŋjke ke keeshiile ε è nu fwe yéw bunle le, bvuu kooŋjke le bó egayte ben e é way bó n'wvum. ⁴⁴ Ngεw wvu baay nu wene, njefo ben nu ke diεwe jém yí yaa yen'yi kε, ε bonyii lene yí dvú le yaa kee kε.”

⁴⁵ No Jisos to jemyi nen, ε wee mvu wvú to looci kee bonci bo Nyo' le gay é wvú le, “Wee n'yεeyi, wo kee kε le fiεε fi wo jemyi nu ε kum bese le ten e.”

⁴⁶ E Jisos tfuse le, “Ngεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bó looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nen'yi yike bonyii bó bvujite ε bvú fele mvunjay mvubole se è nulo é ben elaw kε naa lo kpwan ebo keefice bó dvú ηkuunj.

⁴⁷ Ngεw wvu baay nu wene. Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le bó bo'icee ceε bonen to yuwyeε. ⁴⁸ Fífin dunji le ben tomte gee di bo'icee ceε bonen e. Bó to nu ε yuwye bonyii bo ntum Nyo' le, ben ε mum ε shεε ε no seysee bomte jém yibo. ⁴⁹ E nu fiεε fi to gee ε Nyo' bó bvufee bwew se jeme le, ‘Me nu njke enciinse bonyii bem bo ntum e fô bó le, é bó ke eyuwye bomew ebvuu ekuŋ bomew.’

⁵⁰ Nonen, Nyo' nu ke ebife é enjoke ke keseen kin ekumε εlεmε ke bonyii bew bo ntum e bocii bó bó to yuwyeε ε kεw no wonj to kεwεε. ⁵¹ Wvú nu ke bife ε kεw yí εlεmε ke Abel e egen ebuy yí ke Sakalia wvú bó to yuε entelen jo ketan ke ncese bó yew ncese le. Me nseŋe lo é ben keceey le Nyo' nu ke ebife é enjoke ke keseen kin ekumε kpwe bonyii bodvu ba bocii.

⁵² Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bó looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nu ε nyile ken'yene ke diuw fwese wvú è nulo é wee eley dvú se kieε fiεε fi nu

11:33 8:16; Mak 4:21 **11:37** 7:36 **11:38** Mak 7:2-4; Mat 15:2 * **11:38** Wvú to kenjke keecuke can yin é je yí nce wvubo wonj gomte le. **11:41** 12:33 **11:42** Mat 23:23; Luk 18:12 **11:43** 20:46; Mak 12:38-39 **11:47** Lem 7:52 **11:49** 6:13 **11:51** Kenj 4:8-10; 2Klo 24:20-22 **11:52** Mat 16:19

leɲ e. Ben nu ε tun keeley, ε bvuu ε no baanƙe bonyii bò gomte keeley fo bó eley.”

⁵³ Ε Jisos ke ja le wen egene, ε Bofalasii bò bonyii bò to duɲci bonci bo Nyo' le ƙew no leeshi wvù bò díew biwci mwεem ε wvù nteen nteen, ⁵⁴ ε bó to gee nonen teeyi lo wvù keeyuw fiεε diuw we le emum ekoo wvù.

12

Fo wee ejemyi jεεy gee jεεy ƙe

¹ No Jisos to jemyi, ε bibombom bi bonyii le no taashi fó bontfuke le bontfuke le faanene. Ε bomew leenci bikaa bi bomew e. Ε Jisos ne ƙew no jemyi ε è nu ε boom bew bo ηgoo le gayte le, “Ben ejoð kefew yí fintuɲleɲ fi Bofalasii le fi è nu gee dibole dí bó jemyi jεεy, gee jεεy e. ² Ben ekeè le ƙe fiεε nu dvù fi bó banƙi fi nu ke enu se fi ε buy emwa ƙe. Ε ƙe fiεε nu dvù ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó ε ƙiεε ƙe. ³ Ben ekeè le fiεε ficii fi ben jemyi entan nu ε bó nu ke eyuɲen εmvunsheɲ. Ε fiεε ficii fi ben ƙé faale yew se no tfumtfume nu ε bó nu ke ejaɲ ε è nu fò ƙole ƙe yew e.

Wee wvù bó efanè (Mat 10:28-31)

⁴ Nsáa yem, me ε no njemyi ε ben le fo ben efanè bonyii bò nulo eyu ƙe ε è nu nyam ye maan se è nulo ε bó ebvuu ege fiεε fimew ƙe. ⁵ Ben eyeke eyuw wee wvù ben efanè. Ben efanè ε è nu Nyo' njefo è nu wvù wvù ƙeɲƙe mvunƙay keeyu wee, ebvuu elese mweten ηguy wvu baay e. Me mbvuu ηgayte ε ben le ben efanè ε è nu wvù.

⁶ Ƙe ben kee le bó ƙé no geese mvunsha mvuntin ƙe yí mvunyinyi le mvunƙem maan? Geenɲ, ƙe finsha fimew nu dvù fimwaan fi Nyo' ƙé daaye ε fi le ƙe. ⁷ Finen nu ε Nyo' kee naa yvùw yicii yi nu ε ben εfa. Fo ben efanè ƙe. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

Wee wvù beɲe bó wee wvù tune Jisos (Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ε me embvuu ensee ε ben ten le, ε wee beɲe ε bonyii ejise le wen kee me, tu wee wvù diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten ε bonceendaa bo Nyo' le fwe. ⁹ Geenɲ, ε wee ma lo me ε bonyii ejise, tu me nu ηƙe ema ten mweten ε bonceendaa bo Nyo' le ejise.

¹⁰ Fí ε bvuu è no nu le, Nyo' nu ke elεeshε díew yi befe yi wee jemyi ƙume wee wvù diee nu Waawee, geenɲ ƙe è nu naa lo ε Nyo' ke eyuu elεeshε díew yi befe yi wee jemyi ƙume Keyoy ke Yuule ƙe.

¹¹ Seke bó ε koo ben ε gen dvù yéw bunle le, ƙeεε fwe dvu bonyii bò saake woɲ ƙeεε fwe dvu bonyii bò ƙeɲƙe mvunƙay mvu sa' le, le bó egen esaw ben, fo ƙole ekfumtè ben le laa ben nu ke egen etanje diuw egay le la le, ƙeεε ejeme neε le. ¹² Ε nu ke enu kefew kedvu le ε Keyoy ke Yuule esee fiεε fi ben ejeme.”

Ngan ƙume keyuɲ ke cee kpwaw e

¹³ No Jisos to teeyi boom bew bo ηgoo le nonen, ε wee mvu ne jeme ente jo kebombom ke bonyii le, gay ε wvù le, “Wee n'yεeyi, gaye ε waa bwεem le wvù egaw bvushεw bvuseεbeewvu enya bwem.”

¹⁴ Ε Jisos bife ε wvù le, “Diemsɲ, è geke yεε me le me ensumtenè bonsaw bonen, mbvuu ηgaakè bvushεw bvunɲ?” ¹⁵ No wvù bife nonen mum gay ε

wee tfuu le, “Ben eyenè fo ben eyeelè ejise yî mwεem e, njefo ke nshii wee yaa nu nje mwεem mvù wvù kenke ke, wee ejo naa ε mweten kenke neε.”

¹⁶ No wvù jeme nonen, mum ma ngan le, “Cee kpaw wvù to kenke weε we, ε mwεem ke jon dvù baay. ¹⁷ E wvù mum kew no kpawci le laa wen nu ke ege neε le? Wen nu ke egeε ngu wen fee le? ¹⁸ E wvù mum neε cu ntaη le, ‘Fieε fi me nu enje nu fin. Me nu ensaw bigone biem, enkase enkuwse, emum engeε ngu bô mwεem mwem dvù mvunnciim. ¹⁹ E me nke endioo ε nje nonen, emum enγay ê ekole kem le me nu wee keshi. Me nkenke mwεem mvù me nu nke endie embuy bilum e nteen. Ke me mbee ebvuu embuuke ke. Me nu endiekene ke wase lo, mbvuu η'wukene n'yuuke njon.’ ²⁰ No wvù seyse nonen, ε Nyo' mum tee wvù le, ‘Keyuη kin! Entaη eben nu ε me nu nke enkase enjo keyoy kuw. Mwεem mvun mvunnciim mvù wo seyse ε gee nu ke enu mvu yεe le?’”

²¹ No jisus jeme nen mum gay le, “E nu ke lenlen no fi nu ke enu fô wee wvù baanci bvukuke fô ekole kew e yaa kenke bvukuke ê keba ke Nyo' le ke.”

Bó elese mvuntelem ε è nu yî Nyo' le
(Mat 6:25-34)

²² E wvù bvuu ne no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ngoo le le, “Fo ben eyanyanè ekumε nshii wene le laa ben nu ke edie la le, kenεε ekumε ye yene laa ben nu ke ejise la le. ²³ Ben ekeè le keyoy ke wee le fele mwεem mvudien, ε ye wee fele ndvù. ²⁴ Ben etaa eyen binanηa, ke bí ké no jewyi bvuu gbweci ngu ke. Ke bí yaa kenke bigone ke. E Nyo' nyanyi ke bí bicii. Ke ben kee le ben fele mvunyiim e? ²⁵ E nu yεe ê ben entelen wvù yanyanηe, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yî nshii we le? ²⁶ No è nu se è nulo é ben ege naa fi caan fin ηkuuη, è ge la wvù ben soo bikuu ekumε mwεem mvumew? ²⁷ Ben etaa yen no fow ké no kuu nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvù ke. Geenεn, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukuke bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu e wvù ε buy fô fow mvu le ke. ²⁸ E Nyo' suute egay yo ηkpwaante nen, egay yò kuu eben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu ke è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le!

²⁹ Fí mum è no nu le fo ben eyanyanè, bvuu kpwaake le laa ben nu ke ediee la bvuu wuu la le, ³⁰ njefo mvumvun mwεem ké no kpawci ke bonyii bo yî nshε le bô yaa kee Nyo' ke. Ben ekeè le Icee wene kee lo le ben shieele mwεem mvun mvunnciim. ³¹ Ben elese bvufee bvunen ε è nu yî bvunfon bvù Nyo' le, é wvù emum enyaa ten mwεem mvun mvunnciim ê ben.

³² Ngoo yem, no ben nu caan nen, fo ben efanè ke, njefo Nyo' wvù Icee wene nu ε caw keenya bvunfon ê ben. ³³ Ben egese mwεem mvù ben kenke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, egomtè bobuuncuu ε è nu bô yaa nulo esεken ke. Ben egeelè kpaw wene ε è nu woη Nyo' le, fô è yaa nulo é wvù eka ke, ε cooη yaa nulo efey fô ke, ε shéw yaa nulo ekan ke. ³⁴ Ben ekeè le fô wee gεke kpaw we nu ke fô fô fitele fiew nu enu.

Bonyii bo jisus e ecεytè wvù
(Mat 24:45-51)

³⁵ Ben ekay bicaw binen, etfuw bin'yeese ecεytè lemme, ³⁶ ke diεwε boom bo lemme le bô cεyte cee ekole wvubo ε wvù nu gbwen bvujen e. E wvù nu ke edioo ekaase ekumε kembuη é bó eyene lo é wvù eley. ³⁷ Njon wvu baay nu

ke enu wvu boom bo lemme le bô cee ekole wvubo nu ke edioo efεεε eyen ε bó nu we cεyte. E me ensee ε ben kecεεy le wvú nu ke esen ndvu ye ε bó shiiyen fokuse ε wvú eto bô mwεem mvudien egawce ε bó. ³⁸ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bô wvú nu ke edioo efεεε eyen ε bó nu cεyte. Kenεε wvú nu ke eto entan entelen, kenεε seke nyimshie ε tonj. ³⁹ Ben ekeε le ε cee yew kee kefew kε coon nu ke eto, ε wvú eceyté. Wvú saa ke ecine ε bó engoy yew ye kε. ⁴⁰ Ben ten kenjke keecεyté, njefo wee wvú diee nu Waawee nu ke ekase eto ε è nu ε kefew kε ben yaa kee kε le.”

⁴¹ E Bita mum nε bife ε wvú le, “Tata, wo ma ngan wvun ε è nu ε bese, nuu ε bonyii bocii le?” ⁴² E Tata tfuse le, “Waa lemme wvú nu wvu kecεεy bvuu kenjke bvufee nu wvú la? Kε è nu wvuwe wvú cee ekole we nu ε gee wvú le wvú etaalé fô yew ye le, ε kefew ke dioo ε kocen ε wvú nya mwεem mvudien mvu boom bo lemme le ε bó le? ⁴³ Njon wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuwe wvú cee ekole we nu ke edioo etoo eyen ε wvú gee lemme lenjen no wvú bee keege. ⁴⁴ E me ensee ε ben kecεεy le cee ekole we nu ke ebense wvú ε wvú etaaale fô mwεem mwew e mvunciim. ⁴⁵ Geenεn, ε waa lemme wvudvu nε ε jeme ε ekole kew le, ‘Kε cee ekole wem nu ke eyanjen ekase eto kε’, ε mum ε kew ε no suunjke boom bo lemme le bô bolemse noo bô bokene, diekene bvuu wuu mbvuum ε má koole wvú, ⁴⁶ tu cee ekole we nu ke enε esεε ebuynen diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le ke noo ε kefew kε wvú yaa be kee le kε. Wvú nu ke edioo ε buynen nonen, emum enya ngεw ε waa lemme wvudvu, eciinse wvú ε wvú egen enu bô bonyii bô yaa jemyi kecεεy kε.”

⁴⁷ Waa lemme wvú kee fiεε fi cee ekole we gomte le wvú egeé, ε fanε yaa eseysel egee, nu ε bó nu ke etam wvú bonjgbwan nteen. ⁴⁸ E waa lemme wvú yaa kee kε fiεε fi cee ekole we gomte le wvú egeé, ge fiεε fi ε nulo ε bó etam wvú bonjgbwan nteen, nu ε bó nu ke ewewce ke lo wvuwe caan. Wee wvú bó nu ε nya mwεem ε wvú nteen nu ε bó nu ke eshieele nteen ε wvú. E wee wvú bó nu ε gee mwεem can ye le nteen nu ε bó nu ke ebife ε wvú nteen.”

Jisos to bô kenjgawsen

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ E Jisos bvuu gay ε boom bew bo ngoo le le, “Me nto keenfwεε ε è nu nguy yi nshε le. Wee ejo ε wvú be beenci wase. ⁵⁰ Me njkenjke kfuw ngεw wvu baay keenley wvú le, ε fitele fiem nu ke elεeten ke seke me ε nley wase wvú le. ⁵¹ Ben kpwaake le me nto ε è nu bô nyεkeey yi nshε le fen e? Naa lo. Ben ekeε le me nto ε è nu bô kenjgawsen. ⁵² E kew yi keseen e, yew yi nu bonyii botin nu ke egawsen. Bonyii bo botete nu ke egawsen bô bo bofεε, ε bo bofεε egawsen bô bo botete. ⁵³ Cee wan nu ke egawsen bô waa we wvú diemsen, ε wan wvú diemsen egawsen bô ice. Bwee wan nu ke egawsen bô waa we wvú kpwoon, ε wan wvú kpwoon egawsen bô bwee. Bwee diemsen nu ke egawsen bô kpweε waa we, ε kpweε wan egawsen bô bwee dweese.”

Bonyii kee kefew

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ E Jisos gay wase ε è nu ε kebombom ke bonyii le le, “Ben ké yene seke kembew bene je ekuεku, ε ben mum no duu le, ‘Jaj nu ke egbwe.’ E yi ke mum gbwe. ⁵⁵ E ben ké yen ten ε fwefwe ε banjke wase ye ε no booke lo je eweewe, ε ben mum no duu le, ‘Kenjkfum ke baay nu ke enu.’ E kí mum ke no

nu. ⁵⁶ Ben bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy ban, no ben taale εbulε bô nshε mum kiεε no ekfunj nu ke enu, kε è nulo tεn é ben ekiεε mwεεm mvù Nyo' dunji yí kefew kin e nje la?

⁵⁷ E kε è nulo tεn é ben ekpwawcε fiεε fi lεj fi è nulo é ben egeè le? ⁵⁸ E wee jo wo ε no gene dvú yew nsaw e, é wo mom ε ben ε wvú seyse ε è bεε é je, fo wvú ke egufe wo egen efese can wee wvú saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ⁵⁹ E me ensee é wo lε kε wo nu ke ebuy dvú sε wo ε mεse ε law finyinyi ficii fi bó shieele kε.”

13

Wee tfuu ekumen fitele fiew fo wvú ke ekpwe

¹ E to nu kefew kedvu le, ε bonyii bomew ke ne be Jisós kumte bonyii bo Galilee bomew bò to genεε keege ncese fô Nyo' le, ε Baylεt tum bonyii ε bó gen gbwoce bó, ε bilεεm bibole taashε bô bi nyám yí bó to gee ncese dvú. ² E Jisós yekε nen, bife é bó lε, “Ben kpwaake lε bonyii bodvu to kpwe kfuu yiyε kpwe nonen njefo bibefε bibole to fele bi bonyii bo Galilee bomew e nuu? ³ Kε è nu nonen kε. E me ensee é ben lε, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken kε nonen. ⁴ Ben kumyi bonyii bo yuufe ncow nyanj bó yew yí defe é we to kesεε Siloam yuwye bó? Ben kpwaake lε bonyii bodvu to kpwekene nonen njefo bibefε bibole to fele bi bonyii bo Jelusalēm bomew e nuu? ⁵ Kε è nu nonen kε. E me ensee é ben lε, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken kε nonen.”

Ngan kete kè yaa to yumte mvuntam kε

⁶ E Jisós mum ma ngan mvu é bó lε, “E to nu kefew kemew e, ε wee mvu yee kete kemew * é wvú wεne. E kefew ke kocen, ε wvú to keekoy, fanjε yaa yεn ε mvuntam ε yum yí dvú le kε. ⁷ E wvú mum gay é wee wvú to taale fô wεε we le lε, “Taa eyen, è nu wase bilum bitete keseen no me ntoo keenkoy mvuntam yí kete kin e, n'yaa yεne fiεε le yí dvú le kε. Gbwolε lo. Kí banyj bvudvuu εcici.’ ⁸ E wee we lemme wvudvu tfuse lε, ‘Cee ekole, kε bvuu cinε kε dvú kelum kin, é me encεwce kenyi kedvu enjεε binfo fó. ⁹ E è ke edioo enu kelum kè too le kí ε yum, é fi ejon, kí ε fanj keeyum ee, é me emum egbwó.’”

E Jisós fε kpwoon mvu diuu di mbam e

¹⁰ E è ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisós no yεεyi bonyii yew bunle mi le. ¹¹ E kpwoon mvu nu dvú ε keyoy kemew nu yí ye le, ε è nu kè kε ge ε wee tu wee gon. Kí to nu ε ge wase wvú ε cem bilum yuufe ncow nyanj jim ε njgvuse, ε è yaa nulo é wvú ebvuu eleem we teytey kε. ¹² E Jisós yεn kpwoon wvudvu le, tee wvú ε wvú to. E wvú gay é wvú lε, “Bwεεm, wo nu ε boy wase εbo jo ntun wo wvun.” ¹³ No wvú gay nonen, mum neke kebo kum wvú le. Kanj mwaanj, ε jim ye kase nεle ye, ε wvú leem we teytey, mum no tumte monkum mo Nyo' le.

¹⁴ E cee ekolε yew bunle yidvu yεn no Jisós fε kpwoon wvudvu ε è to nu diuu di mbam e, ε fiεε fidvu ton'yε wvú baay. E wvú mum no saake bonyii gayte lε, “E diuw ε lemme nu εsoocaa. Ben etoè ε bó fele bincem binen ε è nu ε diuw yoya le. Fo wee ebvuu emom eto diuu di mbam e kε.”

15 E Tata tfuse ê wvú le, “Ben bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy ban. E ké dioo nu diuu di mbam e, wee saa ejo na' we kenεε kembεεbey kew egen enya joo dvú? 16 Kpwoon wvun ε no nu waa Abl'a'am, ε Satan ε lese wase yí ncaw e bilum yuufe ncow nyan, tu ke fí baa jee le bó ebvuse wvú yí ηgew e diuu di mbam e?” 17 No Jisos jeme nonen, ε bonyii bew bo bvuban e wuumen, ε bonyii nteen no lanlanje lo fibole nje binghaw bi mwεem e bicii bi Jisos to gee.

Ngan ekume ηgow fintam fimew

(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

18 E Jisos ne ghay le “Bvunfon bvú Nyo' le nu ke diεwe la? Fiεε fi è nulo é me enfewsεn dvú nu la? 19 Bvú nu ke diεwe ηgow fintam fimew † fi wee to tfumyεε wene dvu wvú, ε yí ke buy, ku yinj tu kete ε mvunyiim mvù bile we no yooto yí dvú le.”

Ngan ekume fintunλεen

(Mat 13:33)

20 E wvú bvuu ne ghay le, “E nulo é me embvuu enfewsεn bvunfon bvú Nyo' le bó la? 21 Bvú nu ke diεwe fintunλεen fi kpwoon to fewεε mvuum é bintee bi baay baay e bitete jo fiysen dvú, tow gee, ε fí mum ge ε mvuum modvu ben.”

Diuw fwese wvu fiasaa

(Mat 7:13-14, 21-23)

22 E Jisos ke mum ne no gene Jelusalεm. No wvú to gene no fele é bilaante bó é bontεw e yεεyi bonyii. 23 E wee mvu ne bife é wvú le, “Tata, è nu ke bonyii caan bó nu ke eboy e?” E Jisos mum tfuse wase é bonyii bocii le, 24 “Ben elumtè ntay keeley ε è nu fô diuw fwese wε wvú nu fiasaa le. Ben ekeè le bonyii nteen nu ke egomte keeley yaa keηke je ke. 25 Kefew nu ke ekocεn, é cee yew eja we efaa kembun. Wvú nu ke edioo ε faa, é ben emey εkfuj ekumci kembun leke le, ‘Cee ekole, yene ke yew é bese eley.’ E wvú emum etfuse é ben le, ‘Ke me n'jaa ηkee jò ben ne ke.’ 26 E ben emum ekεw etanjyi le, ‘E nu bese bó beene se shee diekene bvuu wukene. E wo se ghane yεεyi bonyii bontεw bosese le.’ 27 E wvú ebvuu ekase etfuse ke le, ‘Me nsenje lo é ben le ke me n'jaa ηkee ben ke. Ben enεε lo é me εfwese ben bó ghane buwyi mwεem ban.’ 28 Ben nu ke eyen Abl'a'am bó Aysik noo Yakow noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii ente jo bvunfon bvú Nyo' le, ε ben nu ε bó ε ban εkfuj, é ben emum ebeele ηgeci bigew. 29 Bonyii nu ke enε biba bicii ε kεw jò diuu sane ε gen ε buy jò dí seeyi noo εweεwe bó εkuεku jo won, eto eshii ediekene ente jo bvunfon bvú Nyo' le. 30 Ben ekeè le bonyii bomew bó nu εjim keseen nu ke enu bo fwe, ε bomew bó nu fwe keseen nu ke enu bo εjim.”

E Jisos bεm Jelusalεm

(Mat 23:37-39)

31 E è no nu ke kefew kedvu le, ε Bofalasii to gay é Jisos le, “Buy fiuw jan egen keba kemew e njefo Nfon 'Elod gomte keeyu wo.”

32 E Jisos tfuse é bó le, “Ben egen egay é dikfuu didvu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le εben, mbvuu nfele bincεm, ε è nu ke no me nu embuy engee ntfuu, é ke edioo enu foshentfuu, é me emum emεse lemme diem. 33 Geenεn, ε me nu enkεw lenε diem di Jelusalεm εben, embuy

enlen ntfuu enġen embuy foeshentfuu. Ke fi baa kocen le bó eyu wee ntum Nyo' bvudvuu bvumew e se è nu Jelusalem ke.”

³⁴ No Jisos jeme nen, mum bem le, “Ebeey Jelusalem! Ebeey Jelusalem! Wo wvù yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bò Nyo' tumte fô wo le bó eta. E nu wase bokan bomee no me mom keembaance boom buw ke diewe no wweeshie ké baance boom bew kfuke, wo e fanj? ³⁵ Taa eyen, yew yo nu ke etu binffuy. E me ensee ê ben le ke ben nu ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kè ben ke egay le, ‘Nyo' nu e lanj kembonen yî wee wvù too ê diee di Tata le.’”

14

E Jisos bvuu fe wee diuu di mbam e

¹ E è ke no nu diuu di mbam e dimew, e Jisos ġen keediekèn yew dvu wee wvu baay mvu. E wee wvudvu to nu wee Falasii. E bonyii bò to nu fó no gbwetene Jisos keeyen fiεε fi wvù nu ege. ² E to nu e wee mvu leeme fó e Jisos ejise cemtē bō ntun e wvù e ge wase can bō bikaa e mvuwken. ³ E Jisos bife ê Bofalasii noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le, bò to nu fó le, “Nci weesebene nu e bee le è nulo é bó efe wee diuu di mbam e?”

⁴ E bó fanj yaa tfuse fiεε ke. E Jisos jice wee wvudvu le, fe wvù, mum gay le wvù egene. ⁵ E Jisos mum kase bife ê bonyii ba le, “E wee mvu ben e keŋke wan * kenεε na', wvù e gbwe ê fweŋ diuu di mbam e, mweten saa ebvuse lo kanj mwaan e?”

⁶ E bó ma fiεε fi bó etfuse.

Wee ejoo ekole kew caan

⁷ E Jisos ke taa yen no bonyii too cawci e è nu mondvuum mo fwe se shiyyine fó, e wvù maw diew ê bó le, ⁸ “Seke bó e see wee bō ŋkaw bvujen, wvù e ġen, fo wvù eshii e è nu fō bvudvuu bvū fwe le ke, njefo è nelo enu e bó e see ten wee mvu wvu baay wvù fele wvù dvú. ⁹ E cee bvujen wvù se seŋεε bó dvú bocii ke ene eto emum egay ê wvù le, ‘Nene we enya bvudvuu bvun ê wee wvu baay wvun.’ E wvù emum ene bō keŋ'wuumen egen shii wase e è nu ejim. ¹⁰ Seke bó e see wee bō ŋkaw bvujen, wvù e ġen, shii e è nu ejim, wvu le cee bvujen ke ene eto egay lo è wvù le, ‘Nsaa yen, nene we fen egen shii e è nu fwe.’ Nonen, é wvù emum ekeŋke n'wvum fwe dvu bonyii bocii fó. ¹¹ E nu ke leŋleŋ no wee tfuu wvù bensee ekole kew nu e bó nu ke eshike lo wvù. E wee wvù shiwse ekole kew nu e bó nu ke ebense lo wvù.”

Wee etaalè e è nu fō bonyii bo ŋgew e

¹² E Jisos mum ne kase gay ê cee yew wvù to teŋεε wvù yew dvu wvù le, “Seke wo gomte keetee bonyii le bó eto ediekèn, fo wo etee e è nu nsáa yo bō boom bo bwoo le noo kfuu diuw kenεε bonyii bo kpaw e bo ntew wo le ke. E wo teŋεε boba bonyii, é bó ke ekase ten etee wo yéw yibole, é fi emum enu le bó nu e tfuse wase kebo kuw. ¹³ Seke wo gee ŋkaw, tee e è nu bonyii bo kefufe le, boŋkewle bō bontenεe noo binfefe. ¹⁴ E wo ge nonen, é wo emum ekeŋke kembonen, njefo ke boba bonyii keŋke fiεε fi è nulo é bó ekase etfuse ê wo ke. E ke enu Nyo' wvù nu ke elaw wo diuu di bonyii bew nu ke ebuyte yî kpwe le.”

13:35 Mben 118:26; Esek 10:18-19 **14:1** Mak 2:27-28 **14:5** 13:15-16; Mat 12:11 * **14:5** Bonjwa' bo boyvuum bomew teŋe le “kembεebey.” **14:7** 20:46 **14:8** Bngn 25:7 **14:11** Mat 23:12 **14:13** Dito 14:29

Ngan ekumε ηkaw wvu baay

(Mat 22:1-10)

¹⁵ No Jisos jeme nonεn, ε wee mvu wvù bô bó to diekene mum gay ê wvù le, “Njon wvu baay nu wvù wee wvù nu ke ediekεn ente jo bvunfon bvυ Nyo' le.”

¹⁶ Ε Jisos mum fε ê wvù le, “Ε to nu kefew kemew e, ε wee mvu seyse ηkaw wvu baay, be bonyii nteen. ¹⁷ Ε diuu ke to kocεn, ε wvù tum waa we lemme le wvù eghan esee ê bonyii bocii bô wvù to beε le bó etod, le mwεεm mvunciim nu ε bó ε seyse wase. ¹⁸ Ε waa lemme wvudvu mum γεν γεν bó le, ε bó κεw no camte yε mwaanj mwaanj. Ε wee wvu fwe wvù wvù to γεγεε gay ê wvù le, ‘Me nse nu ε ηγuy wεε wεm wvu fwe, ε me ηκεηκε keengen etaa. Kee wo, fo ben eceytε me κε.’ ¹⁹ Ε wvù bvuu γεν wvumvu le, ε mwετεn gay le, ‘Me nse nu ε ηγuy bona' bem bo lemme le yuufe, ε me ηγεne keseen keemom bó. Kee wo, fo ben eceytε me κε.’ ²⁰ Ε wvù γεν wee mvu le, ε wvù gay fiew le, ‘Me nse nu ε ηkooy bwee yew, ε κε kefew yaa nu dvù kè è nulo é me ento κε.’ ²¹ No bó tfuse nonεn, ε waa lemme wε mum tu jim γεν see fiεε ficii ê cee εkolε we. Ε cee ηkaw wvudvu yuw, ε fitele bεnte lo wvù. Ε wvù mum kase tum waa we lemme we gay le, ‘Buy cekey, egen elaante eghan ntasen jé bô mvujetεle mvunciim e, ekum bonyii bo kefufe le, bontεηε, bô binfefe noo bonkεwle eto dvù.’ ²² Ε wvù γεν kase to gay le, ‘Cee εkolε, me nu ε ηγε wase no wo be gay, geenεn, yew baa yiηsen κε.’ ²³ Ε cee εkolε we gay ê wvù le, ‘Buyε keseen egen ghan jé le bô mvujetεle le mvunciim, ekan wa lo bonyii é bó eto, é yew yem eyiηsen. ²⁴ Ε keè le κε wee mwaanj ente jo bonyii ba bô me nse n'yawεε mbe ne ke emom lo fiεε fiem fidien é wvù emvu κε.’”

No è nulo é wee eseyse se ley ηgoo Jisos e

(Mat 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)

²⁵ Ε Jisos bvuu nε no γενε, ε bibombom bi bonyii le shfumte bii wvù le. Ε wvù ke nε banke ye gay ê bó le, ²⁶ “Κε è nulo é wee enu wee wεm ηgoo se wvù koonke me fele bwee bô ice, bvuu koonke me fele kpwεse bô boom noo boom bo bwee le bô jéme ye κε. Ε wvù κεηκε naa ten keekoonke me fele no wvù koonke εkolε kew. ²⁷ Κε è nulo τέn é wee enu wee wεm ηgoo se wvù nu ε tuu kew kentam ε no bii me le κε. ²⁸ Ε nu γεε é ben εntελη wvù gomte keebom yew yi defe ê we, wvù saa eyaw eshii ekpwawce le laa wen κεηκε bigew ε bí ε kocεn bi wen nu ke ebom dvù emεse le? ²⁹ Ε wvù baa eyaw ege nonεn ηkuuη é wvù ke enε elese kenffuy é yew eghaw wvù keebom. Ε bonyii edioo efele emum ebuu wvù gayte le, ³⁰ ‘Kenεnε kin se nu ε kew yew yi ε ghaw wvù keemεse.’ ³¹ Κε ληλη γεν, è nu nfon wvù la wvù gomte keetum jem bô nfon mvu, wvù saa eyaw eshii fokuse ekpwawce le laa è nulo é wen bô bonyii bowene bo jem e bo bontfuke yuufe etum jem bô nfon wvumvu wε bô bew bonyii bo jem e bô nu bontfuke mbaanfiεε le? ³² Wvù ε kpawwce ε γεν le fí nu ke eghaw, é wvù emum etum bonyii bew bomew é bó egen eyen nfon wvumvu wε le ε wvù bεε ncejole, eleke wvù le nyekeey enù é bô wen εntελη. ³³ Fí mum è no nu le, é wee baa ecine mwεεm mwew e mvunciim, wvù saa enu wee wεm ηgoo κε.”

³⁴ Νkauw nu fiεε fi jee. Geenεn, é yi nelo ε cife, é bó ebvuu ege nεε dvù é yi se ebvuu ekase eyeke? ³⁵ Κε tu yi ε la wase εcici. Ε κε shiee yaa bvuu nu dvù wvù bô elese wene, κεnεε yi binfo le κε. Yi nu κε wase le bó elanj lo. Wee wvù κεηκε bitem keeyuw ε wvù yuw.”

15

Ngan ekumε njee yi to laε
(Mat 18:10-14)

¹ Bonyii bô to fii shile noo bonyii bô befe bomew to too fô Jisos e keeyeke fiεε fi wvù to yεεyi. ² E Bofalasii bô bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le kεw no wvukene, gayte le, "Wee wvun fiisene bonyii bô befe bvuu diekene bô bó." ³ Nonen, ε Jisos ma ngan wvun ε bó le,

⁴ "E nu yεε ε ben εntelεj wvù keŋke njée gbwee, yimiaan ε la, ε wvù ke elaame? Wvù saa eyaw ecine yi mban bvuuε ncow bvuuε le ηkpwaante egeŋ egomte yimiaan yidvu egeŋ ebuy seke wvù ke eyen yí le? ⁵ Wvù ε gom ε yen yí le, emum eyuuke njon, etuu fô gbwew, ⁶ ekfuuyi dvù fô yew e. E wvù dioo ε kfule dvù, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le gay le, 'Ben eto ε beene elanlan njee yem ε yí be ε la, me ε ηkase ε n'yeŋ yí le.' ⁷ E me ensee ε ben le, ε nu ke leŋleŋ no nlanlan wvu baay nu ke enu wonj wvu we le, nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumen fitele fiew. Bô nu ke elanlanj wvuwe wee fele bonyii bo mban bvuuε ncow bvuuε bô nu teytey yaa shieele ηkumen ke.

Ngan ekumε jise di bigew e di to laε

⁸ Nuu le ε nu kpwoon wvù la wvù keŋke bigew yuufe, jise ε la fó ε wvù ke elaame? Wvù saa etfuw ηguy eyeese, eyese yew, elooce etasse egeŋ ebuy seke wvù ke eyen e? ⁹ Wvù ε tasse ε yen, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le egay le, 'Ben eto ε beene elanlan jise diem di bigew e, ε di be ε la, me ε ηkase ε n'yeŋ.' ¹⁰ E me ensee ε ben le, ε nu ke leŋleŋ no boncedaa bo Nyo' le lanlanj nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumen fitele fiew."

Ngan ekumε wan wvù to laε

¹¹ E Jisos bvuu jeme le, "Wee mvu to keŋke boom bolemse bofeε. ¹² E wvu ejim ke mum ne gay ε wvù le, 'Icem, gawe bwem bvushew enya ε me keseen.' Nonen, ε ice mum gav bvushew bvudvu ε bó. ¹³ E wan wvu ejim wvudvu fi bwew bvushew, ε ε ke dioo nu ejim jo ediuw caan, ε wvù baance bvucii gese mum laa bala wonj wvumew e ncejole, mum geŋ no gbwayte bvuuε bigew bidvu yí nce wvu ecici le. ¹⁴ E wvù ke dioo bvuu ε bi ka, ε jen yí temyi ne koo wonj wvudvu le, ε wvù no tane fiεε fidien. ¹⁵ Nonen, ε wvù mum geŋ gom lemme fô wee mvu wvu wonj wvudvu le keelemte wvù le. E wee wvudvu mum ciinse wvù le wvù egeŋ eceyte bonjkunyam bew. ¹⁶ E wvù mum geŋ no ceŋte, ε wee yaa nu dvù wvù enya wvù bô fiεε fi wvù edie ke. E wvù mum no keŋke shiee le wen bee ediee mwεem mvudien mvù bonjkunyam ké no diee. ¹⁷ E wvù ke ne kεw no kpawci mwεem, tee bvufee bwew jim, mum gay le, 'Bonyii bo lemme le bo icem e keŋke mwεem mvudien nteen ε mvù ghaake bó, ε me nu fen ηkpwee jen. ¹⁸ Me nu eno we, engeŋ fô icem e, enjay ε wvù le, 'Icem, me nu ε ηge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. ¹⁹ Me mbaa mbvuu ηkocεŋ le bó etenje me le waa wo ke. Joo ke wase me diεwε wee wo lemme le.'"

²⁰ Nonen, ε wvù mum ne no tuu jim fô ice le. E wvù ke dioo too buyte wase mbew la le, ε ice lanj jise yen wvù le. E shen koo wvù bô wan, ε wvù ja we, lewte geŋ, bam wvù, bvuu ηoce. ²¹ E wan wvudvu mum gay ε wvù le, 'Icem, me nu ε ηge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. Me mbaa mbvuu ηkocεŋ le bó etenje me le waa wo ke.' ²² Geenε, ε ice kaa tee lo bonyii bew bo lemme le gay le,

'Ben egen cekey, egom kekum naa kè jee ntay, eto etfume yî ye le, ebvuu elese fincaw yî εbo kew e noo bolaba yî bikaa biew e. ²³ Ben egen ekoo waa na' wvú fan, sεε é beene ediee lanlanje, ²⁴ njefo waa wεm wvun se nu ε kpwe wase ε kase ε tu dvú. Wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' Nonen, ε bó mum kεw no lanlanje.

²⁵ Fiεε fin to kooyi, ε wan wvu ηgaywee nu ηkpwaante. Ε wvú ke dioo kfuuyi, ke to buy mbew yew e, yuw no bine gbwee. ²⁶ Ε wvú tee wee lemme mvu bife laa bó se bine ε è nu la le. ²⁷ Ε wvú tfuse é wvú le, 'Waa bwoo nu ε tu jim εben. Nonen, icen ε sεε waa na' wvú fan, njefo wvú be ε yεn waa bwoo le ε wvú nu dvú bvuu tεmyi.' ²⁸ Ε wvú yuw nonen ε shém kaa ton'yε lo wvú, ε wvú mum fan keeley yew. Ε ice buy gen no booyi wvú le wvú eley ke yew. ²⁹ Geenen, ε wvú tfuse é ice le, 'Taa eyen, me nse nlemte fô wo le diεwε nfwa le yî bilum bin e bicii, ε me ηke mbaa nfan wase keenje fiεε fiuw fimew ke. Wo ke baa nya wase me ke naa bó waa bie le me enlanlan dvú bee nsáa yem ke. ³⁰ Waa wo wvun wvú se genε bvuw bvushεw bó bokεne bo nsake le ε dioo to, wo mum ε koo lo waa na' wvú fan ε sεε nje ye.' ³¹ Ε ice tfuse é wvú le, 'Waa wεm, bee wo se nu fεn sekecii, ε fiεε ficii fi me ηkεηke nu ke fiuw. ³² Geenen, fi be jee keelanlanje njefo waa bwoo wvun se nu ε kpwe wase, ε kase ε tu dvú, wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' "

16

Waa lemme wvú to fiwεε kenfiw

¹ Ε Jisos bvuu jeme é boom bew bo ηgoo le le, "Wee kpaw mvu to kεηke waa we lemme wvú wvú to gekεε le wvú etaale fô kpaw we le. Ε wvú ke ne yuw le waa we lemme wε bvuuke lo bigew biew. ² Ε wvú mum tee waa we lemme wvudvu bife é wvú le, 'Fin fi me n'yuuke ekumε wo nu la? Baance bojwa' bocii bó wo saanjke kpaw wεm jó eto etfuse é me. Ke wo yaa bεε ebvuu elemte me le ke.' ³ Ε waa lemme wε gen shii kpawwε le, 'No cee ekole wεm kuunje wase me fô lemme le, me nu enje nεε? No me nu sε me ηkεηke mvunjay keenlem bó jiw, ε me mbvuu η'wuumene keenleke elekeε.' ⁴ Ε wvú mum nε kpawwε le, 'Me nu ε ηkiεε wase fiεε fi me nu enje, wvu le seke bó ε kunj me fô lemme le, é me ηkεηke nsán yî nulo efiisene me yéw yibole.' ⁵ Nonen, ε wvú mum tee bonyii bó to kεηke fioo cee ekole we mwaan mwaan. Ε wvu fwe to ε wvú bife é wvú le, 'Wo laake cee ekole wεm nεε?' ⁶ Ε wvú tfuse le, 'Ε nu bokolo bo mεem e bo baay baay gbwee.' Ε wvú gay le, 'Ko ηwa' wo fioo wvun eshii fokuse cekey, ekumen esanj le mbaanshen.' ⁷ Ε wvú kase bife é wvumvu le, 'Wo laake yo nεε?' Ε wvú tfuse le, 'Ε nu bikele bi εgin e gbwee.' Ε wvú gay le, 'Ko ηwa' wo fioo wvun ekumen sanj le bikele mbannyan.' ⁸ Ε cee ekole waa lemme wvun ke yεn no wvú fiwse wvú nonen, kaa bense lo wvú le wvú nu ε feefen baay." Ε Jisos mum mεse le, "Bonyii bo fokuse fεn feefene yî mwεem mvú bó gee le fele no bonyii bo n'yuu le feefene yî mvubole mvu n'yuu le.

⁹ Nonen, me e no ηgayte é ben le, ben ejoð kpaw wene wvu fokuse fεn koole nsán dvú, wvu le seke wvú ε ka, é Nyo' efiisen ben é wvú yew fô ben nu ke enu sekecii. ¹⁰ Wee wvú nulo ekiεε keetaa fô fiεε fi caan e ntay, nulo ekiεε keetaa tεn fô fi kuuke le. Ε wee wvú fiike kenfiw yî fiεε fi caan e, nulo efiw tεn yî fi kuuke le. ¹¹ Ε ben nu sε ben nulo ekiεε keetaa fô kpaw wvu fokuse fεn e, é ke enya yεε é ben kpaw wvú kpaw? ¹² Ε ben nu sε ben nulo ekiεε keetaa fô fiεε fi wee mvu le ntay, é ke enya yεε é ben finen?

¹³ Kε è nulo é waa lemme elemte bocee εkolε le bofεε kε. Ε wvú lemte nonεn, é wvú ebane wvumvu, koonjke wvumvu, kεnεε eyuuke wvumvu le ntaɣ, joo wvumvu ekuse. Kε ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e kε.”

¹⁴ No Jisos jeme nonεn, ε Bofalasio yuw nε no buu lo wvú, njefo bó to koonjke bigew baay. ¹⁵ Ε Jisos mum gay ê bó le, “Ε nu ben ban bò dunji ye le ben nu bonyii bò jee fwe dvu bonyii, geenεn ε Nyo' kee mwεεm mvunciim mvù nu ê mvuntelem mvunεn e. Ben ekeè le mwεεm mvù bonyii bεnsee le é nu mwεεm, nu mvù Nyo' taale ε mvù bεmte lo fô wvú le.”

Nci bô bvunfon bvú Nyo' le

¹⁶ Ε Jisos bvuu gay le, “Ε to nu fwele ε bó fewci ε è nu bonci bo Muses e bó mwεεm mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saanjke. Geenεn, ε kεw no Jon to toε, nu ε bó fewci wase ε è nu saaka wvú jee wvu ekumε bvunfon bvú Nyo' le. Wee tfuu ε mum ε no taanjke keeley εnte jo bvunfon bvú Nyo' le bvudvu le. ¹⁷ Fí nu cekey fô εbule bó nshε le keeka, εfey fo fijise fi ηwa' le ela εcici ê Nwa' bonci le.

¹⁸ Fí ε no nu le, é wee kunj kpwεse, ε jo wvumvu, tu wvú nu ε ge kebefε kε diεwε keejanj kpwoon mvu. Wee é jo kpwoon wvú buy wase é wee yew, tu mwεten nu ε jo kpwεε wee.”

Laasalus bô wee kpaw

¹⁹ Ε Jisos ke bvuu nε gay le, “Wee kpaw mvu to nu dvú, suute ye bô ndvú yí jee, dieε εkolε kew εdiuw εcii. ²⁰ Ε wee kefufe mvu nu ten dvú, ε dieε nu Laasalus. Ε binjokεn ε kooyε wvú ye yicii. Ε bó to gεε ε wvú no shee jiime diuw fwese wee kpaw wε le, ²¹ cεytle le laa wvú nu ke edioo ediekene é fiεε eshεete ε wen bojci dieε le. No wvú to jiime fó nonεn, ε bwé bvuu mεese too laci binjokεn biew. ²² Ε è ke no nu kefew kemew e, ε wee kefufe wvudvu kpwe, ε bonceendaa bo Nyo' le to tuu wvú gen gεε bvudvuu bvú njon e mbew Abla'am e. Ε wee kpaw wε ke kpwe ten ε bó dwey wvú. ²³ Ε wvú gen ε è nu wonj bonjku le no nu fó yí ηgew wvu baay e. Ε wvú ke nε lanj jise, yεn Abla'am e ncejole bó Laasalus mbew ye le. ²⁴ Ε wvú tee le, ‘Icεm Abla'am, koo shen fô me le eciinse Laasalus é wvú elese kpwan εbo kew ê joo le eto lεεse leme diem dvú. Me nu lo yí monlum mo baay e ηguy wvun e.’ ²⁵ Ε Abla'am tfuse fiew le, ‘Waa wεm, kume seke wo to bεε cee yí nshε le. Wo to kenjke mwεεm mvù jee mvunciim sekekε, ε Laasalus yεne fiew ε è nu ηgew. Keseen nu ε Laasalus nu yí njon e ε wo nu yí monlum e. ²⁶ Kε è mεy kε fifin kε. Ε keè ten le kensεεn ke baay nu ε bó ε seyse wvu le fo è nulo é wee enε fen edanjen eto fô wo nu kε, ε è yaa nulo ten é wee enε fô wo nu edanjen eto fen kε.’ ²⁷ Ε wee kpaw wε bvuu lekε le, ‘Kee wo icεm, ciinse ke Laasalus fô yew e fosεse. ²⁸ Me ηkenjke boom bo bwεεm e botin, é wvú egen etefe bó le bó eyεnè fo bó ke eto ten fô bvudvuu bvú ηgew e bvun e kε.’ ²⁹ Ε Abla'am tfuse fiew le, ‘Boom bo bwoo le bodvu kenjke bonjwa' bò Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le to sajεε, bó eyuukε mwεεm mvù bó gayte.’ ³⁰ Ε wee kpaw wε tun gay le, ‘Aay icεm Abla'am, é è be buy wee mvu yí kpwe le ε gen ε fewcε ê bó, é bó se yuw ekumεn mvuntelem mvubole.’ ³¹ Ε Abla'am tfuse é wvú le, ‘Ε bó tun keeyuw fiεε fi Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le gayte, bó saa ke eyuw naa lo ten fi è gayte wee wvú buy yí kpwe le kε.’”

17

N'yεyi Jisos ekumε kebefε bó mbee noo lemme

¹ E Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, “Ke mwεem mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefe nu ke eyuu enu se mvú nu lo ke. Geenεn, ηγεω nu dvú fô wee wvù teeyi bonyii le bó egeè bibefe le. ² Fí nu ke ejee fô wvuwe wee le le bó eshεnke kebwee ke diene le ê kendorη kew e, edomse wvú ê joo yi baay e, efey fo wvù egeè ε boom ban gee bibefe. ³ Ben edioo nu no yenè.

Ε waa bwoo ge fiεε fi befe, ε wo jeme ê wvú. Wvú é kumεn, ε wo leεshe nya ê wvú. ⁴ E wvú cim ge mwεem mvù befe fô wo le bokanη bosoooshiwiy yi diuu le, ké ge kase ke to ku can le wen nu ε jay, tu wo kenke ke keefoose wvú.”

⁵ E boom bo Tata le bo ntum e ke ne gay ê wvú le, “Geε é mbee wese etemyi ntay.” ⁶ E Tata tfuse le, “E me ensee ê ben keceey le, é ben be kenke mbee ε wvú nu ke naa diεwe shem nsusu le, tu è nulo é ben egay ê kete ke baay kin le kí emvuw ye fen egen eleem é joo yi baay e, é kí emum eyuw lo ben e.

⁷ Ben ojo le wee ngoo yene le kenke waa we lemme, wvú ε she lemte wεne, keεε wvú be taale ε è nu fô njée le, é wvú ke dioo ε kfulε, é wvú emum egay le waa we lemme wvudvu egen lo ojo mwεem mvudien mwew eshii ediee le?

⁸ Ke è nulo é fi enu nonεn ke. Fiεε fi wvú nulo egay nu ke le wvú egen ekumεn ndvú, eseyse mwεem mvudien mvuwene eto dvú, emum eceyte, é wen dioo ε dieken, ε wuken, é wvú ebaance mwεem se gen edieken. ⁹ Waa lemme wvudvu é ge mwεem mvun mvunciim, é wvú ke eshe enyaa keyoone é wvú? ¹⁰ E nu ke lenlen no finεn nu. Ben ke dioo ε ge lemme di bó nya ê ben dí ε ka, é ben egay ke le, ‘Bese nu ke lo fisese boom bo lemme le, ε bese ge ke ε è nu lemme disese.’”

E Jisos fe bonyii bo ntun wvu baay e yuufe

¹¹ No Jisos to gene Jεlusalεm, no fele ê kedwee ke wonη wvù Samalia bó wvù Galilee le. ¹² E wvú ke gen dioo eleyte ntεw mvu le, ε bolemse bomew yuufe bó to cemte bó ntun wvu baay yen wvú le ncejole, ¹³ mum tee bó diεw yi temyi le, “Jisos ceε bonyii, came ke shen fô bese le.”

¹⁴ No Jisos yen bó le, gay le, “Ben egen eduηce bikuu binεn ê bocee ncese.” No bó ne ε no gene mum bonεn no yuule bεε é je. ¹⁵ E wee mvu ente jo bó yen le wen nu ε bonεn wase, mum kase no tuu jim fô Jisos e bensee Nyo’ fowewe. ¹⁶ No wvú to, mum gbwe é Jisos ejise bεεle wvú. E wee wvudvu to nu wee wvu Samalia. ¹⁷ E Jisos gay le, “Bonyii bee yuufe bó me mbe nfε bó ε no yuule, bo bvuuεε ε fεε? ¹⁸ Fí nu le wee baa nu dvú wvú eyen le wen ekase etu jim enya keyoone é Nyo’ efey ke tolo wvun e?” ¹⁹ E Jisos mum gay é wvú le, “Ja we egenε fiuw. Fitele fi wo lese yí yεm e nu ε ge wase wo ε bonεn.”

Bvunfon bvυ Nyo' le bvυ keseen bó bvυ too

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ E Bofalasii ke ne bife é Jisos le laa bvunfon bvυ Nyo' le nu ke ekεw seke la le. E wvú tfuse le, “Ke nciise yaa nu dvú wvù nu ke eduηce seke Nyo' nu ke ekεw esaake bvunfon bwew ke. ²¹ Ke wee yaa nu dvú wvù nu ke eduu le, ‘Ben etaa eyen, Nyo’ wvun ε wvú saake fen’, keεε le, ‘Wvuwe ε wvú saake fofe’ ke. Ben eyeke eyuw, bvunfon bvυ Nyo' le nu é mvuntelem mvu bonyii le.” *

²² E wvú mum kase jeme wase ε è nu é boom bew bo ngoo le le, “Kefew too lo kè ben nu ke egomte keeyen wee wvù dieε nu Waawee le ke naa diuu

dimwaan, saa eyen ke. ²³ E nu ke enu kefew kekii le é bonyii bomew eduu le, 'Ben etaa yen, wvuwe fofe', kene le, 'Ben etaa yen, wvuuvun fen.' Bó dioo jemyi nonen fo ben egené keetaa ke. ²⁴ Ben kee no jan ké lawte we nen mwaww, e ébuw e wonj yo ena ecii yuu nen mwanj, e bonyii bocii yen. E nu ke lenjlenj no bonyii bocii nu ke eyen wee wvú diee nu Waawee le diuu di wvú kaase too. ²⁵ Geenén, no wvú ke egen, se kase eto, nu e wvú kenjke keeyaw yen bonjgew nteen é éngoke ke keseen kin ema lo wvú. ²⁶ Ke lenjlenj no fi to nu kefew ke Noa' le nu ke no fi nu ke enu kefew ke Wee wvú diee nu Waawee le. ²⁷ Bonyii to nu diekene, wukene, e bokene bó bolemse taashi bvujen, e bonyii nyaa boom e bolemse taashi bvujen bó bó, gen buy diuu di Noa' to leyee é nguw e e joo ke buy to lese bó bocii. ²⁸ Fí nu ke enu ten lenjlenj no fi to nu kefew ke Lot e. Bonyii to diekene, wukene, kamene way, lemte njee, bvuu bomte yéw. ²⁹ E Lot ke dioo buy Sodom, e Nyo' mum shike nguy we e wvú no shiile beenci ke diewe mvunjkanj e, shii mum lese bonyii bo Sodom bocii. ³⁰ E nu ke no fi nu ke enu diuu di wee wvú diee nu Waawee nu ke esese ebuynen e.

³¹ E nu ke edioo enu ebvubwe, fo wee wvú nu é yew we e mwem mwew nu yew, ebvuu eshii eley yew le wen ejo se no lewte ke. Lenjlenj ten, fo wee wvú nu wene ebvuu ekfuuyi le wen egen ejo fi ee ke. ³² Ben ekume fi ee fi to kooyee bó kpwee Lot. ³³ Wee wvú gomte keebawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. E wee wvú lase nshii we nu e wvú bawce lo nshii wvudvu. ³⁴ E me enjgay é ben le, é nu ke enu entanj jodvu, bonyii nu ke ejiime fontaw bofee, é bó ejo mwaan é wvumvu eshee. ³⁵ Bokene bofee nu ke egooke bvulem fodien, é bó ejo mwaan é wvumvu eshee. ³⁶ [Bolemse bofee nu ke enu wene, é bó ejo mwaan é wvumvu eshee.] † ³⁷ E boom bew bo ngoo le mum bife é wvú le, "Tata, fi ee fidvu nu ke ekooy e é nu fee?" E wvú tfuse e é nu é ngan e le, "Fó kenjpwé ke fi ee le nu, nu ke fó fò bonjgulanj nu etaashi."

18

Njan ekume kpwee njku bó wee wvú saake bonsaw

¹ E Jisos mum ma ngan mvu keeyeyi boom bew bo ngoo le le bó kenjke keebunlee sekecii yaa doose ke. ² E wvú gay le, "Wee wvú saake bonsaw mvu to nu é kelaante kemew e, e wvú yaa fane Nyo', yaa yene ten jise di wee le ke. ³ E kpwee njku mvu nu ten é kelaante kedvu le. E wvú ké no gene sekecii kule can é wee wvú saake bonsaw we le wvú efi ke wen esumten nsaw wen bó wee wen bvuban. ⁴ E wee wvudvu yaa leese gvune entuntunj ke, e kpwee njku we mey ke no cine fó. E fi ke ghaw, e wee wvudvu gay le, 'No me nu se me nfane Nyo', se me ncim n'yene jise di wee le, ⁵ geenén no kpwee njku wvun too ke jewsee me nen, me nu en'yen le me nu e nsumten nsaw we no wvú gomte, éfuw ke nonen, é wvú ke emey ke etoo jewsee me nen, é wee ke ene ekpwe lo é wvú ebo.'" ⁶ No Tata ma nonen, mum gay le, "Ben eyuw fi ee fi wee kenje ke ecici wvú saake bonsaw wvun to jemyee. ⁷ No wvú to fi ee kpwee njku we nen, tu ke Nyo' nulo efi ten bew bonyii bó wvú nu e caw bó beele fó wvú le entanj bó emvunsheenj e? E nulo é wvú ebvuu eguute lo ye? ⁸ E me ensee é ben le Nyo' nu ke esumten nsaw wvubo naa cekey. Geenén wee wvú diee nu

17:23 Mat 24:23-25; Mak 13:21-23 **17:25** 9:21-22 **17:28** Kej 19:24-25 **17:31** Mat 24:17-18;

Mak 13:15-16 **17:32** Kej 19:26 **17:33** 9:24; Mat 16:25; Mak 8:35 † **17:36** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew kenjke kencim kin ke. **17:37** Job 39:30 **18:1** 11:2; Lum 12:12; Fili 4:6; Kolo 4:2; 1Tes 5:17 **18:5** 11:7-8

Waawee nu ke edioo kaase too eyen ε bonyii nu dvú bò nu ε lese fitele yí Nyo' le fokuse fεn nonen e?"

Ngan ekumε wee Falasii bò wee wvù fii shile

⁹ Ε Jisos bvuu nε ma wvumvu ngan ε è nu ε bonyii bò to yεne bikuu bibole le bowen nu bonyii bo teytey, mum nyεnsee lo bomew bonyii. ¹⁰ Ε wvù gay le, "Bonyii bomew bofεε to nu ε ben gεn yew ncese le keebunle. Wvumvu to nu wee Falasii, ε wvumvu nu wee wvù fii shile. ¹¹ Ε bó gεn ley, ε wee Falasii we gεn leem fiew wvù εmbeη bunle le, 'Nyo', me nyaa keyoone ε wo njefo kε me nu diεwε bonyii bomew e kε. Kε me n'yεεε εjise yí mwεεm e kε. Kε me nfiike kenfiw kε. Kε me njaanke bokεne bo bonyii le kε, ε kε me nu naa kε diεwε wee wvù fii shile we le kε. ¹² Me ηkε no mbamte mwεεm mvudien εdiuw εfaa yí kεmaa le. Me ηkε no nyaa keba kemwaan ε wo ente jo biba yuufe bi mwεεm mvunciim mvù me ηkεηkε le.' ¹³ Geenεn, ε wee wvù to fii shile wε leem fiew ncejole, fanε yaa cim taa we kε, so' εkole, lan wεm mum bunle le, 'O Nyo', me nu fiem wee wvù befe, camε kε shen fò me le.' " ¹⁴ No Jisos fε nεn, mum gay le, "Ε me ensee ε ben le wee wvù to fii shile wε to buy no booke ε wvù yew nu teytey ε Nyo' εjise εfey wee Falasii wε. Ε nu kε lenλεη no wee tfuu wvù bensee εkole kew nu ε bó nu ke eshike lo wvù, ε wee tfuu wvù shiwse εkole kew, nu ε bó nu ke ebense lo wvù."

Jisos koonke boom bo caan caan

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Ε bonyii ke nε no too bò boom bo caan caan fò Jisos e le wvù ekum bó le. Ε boom bew bo ηgoo le yen nonen, no saake lo bó. ¹⁶ Geenεn, ε Jisos tee boom bodvu le bó etod, mum jeme ε boom bew bo ηgoo le le, "Ben εcine ε boom bo caan caan etoo fò me le. Fo ben ejewsè bó kε, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu ε è nu fò bonyii diεwε boban e. ¹⁷ Ε me ensee ε ben keccεy le, ε wee baa efiisen bvunfon bvú Nyo' le kε diεwε wan wvu caan e, wvù saa ke eyuu eley bvunfon bvudvu le kε."

Jisos bò wee kpaw

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Ε wee wvu baay mvu bife ε Jisos le, "Wee n'yεεyi, wo wvù wee wvù jee, fiεε fi me ηkεηkε keεηge nse ηkεηkε nshii wvù mεy lo nu la?" ¹⁹ Ε Jisos bife ε wvù le, "Wo teηe me le wee wvù jee nje la? Kε wee nu dvú wvù jee kε. Ε nu kε Nyo' maan wvù jee. ²⁰ Geenεn, keetu jim yí fiεε fi wo be bife le, wo kee ke bonci bò duu le, 'Fo wo ejan kpwεεε wee, fo wo eyu wee, fo wo econ bvucou, fo wo eben jim nsaw mbiay', bò wvù le, 'Ε wvumtε ico bò bwoo' le?"

²¹ Ε wvù tfuse le, "Bonci ban bocii nu ε me nto ηkεw wase no ηγεε le naa ε me mbεε cuwee." ²² Ε Jisos yuw nonen, gay ε wvù le, "Tu fiεε nu ε shεε fimwaan fi wo bεε ege. Gεnε egese mwεεm mwuw mvunciim, egaw bigew bidvu ε bonyii bò fuute, ε wo ke emum ekeηkε bvukuke ε è nu won Nyo' le. Ε wo dioo ε ge nonen, emum eto ebii me le." ²³ Ε wvù yuw nonen, ε ye keeshe lo wvù, njefo

wvú to kɛŋke kpaww baay. ²⁴ E Jisos taa wvú nɛn, gay lɛ, “Fí tɛmyi baay fô wee kpaww e keeley bvunfon bvú Nyo' le. ²⁵ E fí tɛmyi naa baay fô wee kpaww e keeley bvunfon bvú Nyo' le fele no fí tɛmyi fô nyambala le * keeley ê jise di tase le.” ²⁶ E bonyii bò to nu fô yuw nonɛn, mum bife lɛ, “E ê fɛn nu nonɛn, é ke eyuu eboy yɛɛ?” ²⁷ E Jisos tfuse lɛ, “Kɛ fiɛɛ fi ghaake bonyii keege nulo eghaw Nyo' keege kɛ.”

²⁸ E Bitá gay ê wvú lɛ, “Taa eyɛn, bese nu ɛ cinɛ wase mwɛɛm mvusɛɛ le, ɛ no bii wo le.” ²⁹ E Jisos tfuse ê bó lɛ, “E me ensee ê ben keceɛy lɛ kɛ wee yaa nu dvú wvú nu ɛ cinɛ la diɛw e, kɛnɛɛ kpweɛ bô boom e, kɛnɛɛ boom bo bwee le, kɛnɛɛ ice bô bwee le nje bvunfon bvú Nyo' le, ³⁰ wvú nu ke enu sɛ wvú ɛ kɛŋke bonyii bô mwɛɛm nteen yí nshii wvun e mvú fele mvú wvú cine le kɛ. E ê nu ke edioo enu kefew ke nshii wvú too le, é wvú ekeŋke nshii wvú mɛy lo.”

*E Jisos bvuu jeme ekumɛ kpwe ye
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ E Jisos ke nɛ jo boom bew bo ŋgɔɔ le bo yuufe ncow bofɛɛ ɛ bó bó base ye. E wvú gay ê bó lɛ, “Ben eyekɛ eyuw, beene bene wase Jelusalɛm, ɛ beene nu eben ebuy jó é fiɛɛ ficií fi bonyii bo ntum Nyo' le to saŋɛɛ ekumɛ wee wvú dieɛ nu Waawee eto ekocɛn. ³² Fí ɛ mum ɛ no nu lɛ bó nu ke enya wvú can bitum e, é bó ebuu wvú, nan'yi wvú, cuyte nɛŋ yí ye le. ³³ Bó nu ke etam wvú bô bongbwan, eyu wvú, é ke edioo enu ɛdiuw ɛta, é wvú ebuy yí kpwe le.”

³⁴ E Jisos jeme nonɛn, ɛ fi ffumse bó, ɛ bó faŋɛ yaa cim kiɛɛ laa wvú jeme le la lɛ, njefo fiɛɛ fimew to nu ɛ ge le fo bó ekiɛɛ kɛ.

E Jisos yene ejise kenfefe

³⁵ E Jisos ke dioo fejnɛ kelaante kè Jeliku, ɛ kenfefe kemew ɛ shii diuw je le lɛke mwɛɛm. ³⁶ E wvú yuw no kebombom ke bonyii le kfunɛ fele, mum bife le laa é sɛ nu la lɛ.

³⁷ E bó tfuse ê wvú lɛ è nu Jisos wvu Nasalet ɛ wvú fele. ³⁸ E wvú mum kɛw no wamte lɛ, “Jisos, Waa Nfon Dawe, camɛ ke shen fô me le.”

³⁹ E bonyii bò to saa fwe wam lɛ wvú eban lo. Geenɛn ɛ wvú bvuu mɛsɛ wam lo fowɛwɛ lɛ, “Waa Nfon Dawe, camɛ shen fô me le.”

⁴⁰ E Jisos yuw, leem gay lɛ bó eto bó wvú. E bó to bó wvú, ɛ Jisos bife ê wvú lɛ, ⁴¹ “Wo gomte lɛ me ɛŋge la fô wo le?” E wvú tfuse lɛ, “Tata, geɛ é me en'yene mwɛɛm e.”

⁴² E Jisos mum gay ê wvú lɛ, “E yɛnè lɛ mwɛɛm e. Fitele fiuw fi wo lese yí yɛm e nu ɛ ge wase ejise ɛyo ɛ yene.”

⁴³ Kan mwaan nonɛn, ɛ wvú mum kase kɛw no yene mwɛɛm e. E wvú mum nɛ no bii Jisos e tumte monkum mo Nyo' le. E bonyii bocii bò to nu fô yɛn, nya mbense ê Nyo'.

19

Jisos bô Sakio

¹ E Jisos gɛn ley ê kelaante kè Jeliku le, no fele. ² E wee mvu to nu jó ɛ dieɛ nu lɛ Sakio, ɛ è nu cee ekolɛ bonyii bò to fii shile, nu tɛn cee kpaww. ³ E wvú no gomte keeyɛn Jisos e no wvú to fele. Geenɛn, ɛ fi ghaw njefo wvú to kfufene lo, ɛ kebombom ke bonyii le banji wvú. ⁴ E wvú mum lewtɛ gɛn fwe, gɛn ben

* **18:25** Nyambala yin nu ê diɛw bala le lɛ, “kamel.” **18:27** Saka 8:6; Luk 1:37 **18:29** 14:26; Mat 10:37 **18:31** 9:21-22 **18:34** 9:45 **18:38** Mat 20:30-31 **18:42** Mat 9:22

yî kete kemew e le Jisos ke edioo efele é wen eyen wvú le. ⁵ E Jisos ke gen buy fó, lan jise yen wvú le fowe, tee le, “Sakio, shiile cekey eto, njefo me ñkeñke keence é wo yew eben.”

⁶ E wvú mum son shii yî kete kie le, fiisen Jisos bô nlanlan. ⁷ E bonyii bocii bô to yenee no Jisos to gene bô wvú mum kew no wvukene gayte le, “Wee wvun gene wase keegen ce bô wee wvú befe.”

⁸ E bó gen dioo nu, e Sakio ke ne leem we gay é Jisos le, “Tata, taa eyen, me nu engaw mwem mwem entelaj enya é bonyii bô fuute. E é nu le me ñke nu e nfiw wase wee, é me enkase entfuse bokan bonew é mweten.”

⁹ E Jisos yuw nonen, gay le, “Eben nu e bonyii bo yew fen e boy wase, no cee la wvun nu ten waa Aba'am. ¹⁰ Wee wvú diee nu Waawee to to keegom bonyii bô nu e laken wase, eboyse bó.”

Ngan ekume bigew
(Mat 25:14-30)

¹¹ No bonyii to yeke no Jisos jemyi mwem mvun, e wvú ke ne ma ngan mvu é bó, njefo é to sheete wase caan é wvú eley Jerusalem, e bonyii kpwaake le sekemew le è sheke wase caan é Nyo' ekew esaake bvunfon bwew. ¹² E wvú gay le, “E to nu kefew kemew e, e waa nfon mvu ne won wvubole no gene won wvumew e ncejole le bó egen eghaa wvú nfon e, é wvú se kase eto esaake bvunfon bwew. ¹³ E wvú ke dioo nen'yi, tee boom bew bo lemme le yuufe, gay bigew é bó ekel ekel, gay le, ‘Ben eko eshee egee way dvú fô me ntou.’ ¹⁴ E wvú mum ne, e bonyii bo won we le to bane wvú baay. E bó mum shee tum bonyii é wvú ejim le bó egen egay le ke bowen koonke wee wvudvu le wvú enu nfon bowen ke.”

¹⁵ E bó ke gen ke ghaa wvú. E wvú ke tu jim, tee boom bew bo lemme le ba bó wvú to gawee bigew é bó le wen eyen laa bó se nu e shee e ge way e die sew e. ¹⁶ E wvu fwe to gay le, ‘Cee ekole, ekel kuw ke bigew e kè wo to nyae é me nu e me e nshae e ndie sew jó bikele yuufe.’ ¹⁷ E wvú yuw njon, beele wvú gay le, ‘Wo nu waa lemme wvú jee. No wo se nu e shee e kiee keetaa fô fiie fi caan e ntay, me nu engeee wo é wo esaakè bontew yuufe.’ ¹⁸ E wvumvu ten to gay le, ‘Cee ekole, ekel kuw ke bigew e kè wo to nyae é me nu e me e nshae e ndie sew jó bikele bitin.’ ¹⁹ E wvú gay é wvú le, ‘Me nu engeee wo é wo esaakè bontew botin.’ ²⁰ E wvumvu waa lemme to gay fiew le, ‘Cee ekole, ekel kuw ke bigew e kin fen e me e nshae e ñkule é njaw ndvu le e ngeee. ²¹ Me nse ngeke njefo wo temyi ejim, e me nfane wo. Wo ké nu se wo nu e gee ñkuuj, mum to no joo lo. E ké dioo nu se wo nu e jewe fiie, mum to no gbweci lo.’ ²² E cee ekole we gay é wvú le, ‘Wo nu wan wvú befe. Njeme wvú buy diuw wo le nu wvú me nu enjo ensaw wo dvú. Wo se kee le me ntemyi ejim, é me ndioo nu se me e ngeee fiie ñkuuj, mum nto no joo lo, ñké ndioo nu se me nu e njewe fiie mum nto no ngbweci lo. ²³ Wo se kee nonen, e se e ge la fo wo ejo bigew biem egen egee ntfu, wvu le seke me e ñkase enfi bó sew?’ ²⁴ E wvú mum gay é bonyii bô to leeme mbew ye le le, ‘Ben efi ekel ke bigew e kedvu é wvú, enya é wvú keñke bikele bi bigew e yuufe.’ ²⁵ E bó kace lo, gay le, ‘Cee ekole, wvú keñke wase bikele bi bigew e yuufe.’ ²⁶ E wvú gay le, ‘E me ensee é ben le wee wvú keñke fiie nu e bó nu ke ebise. Geen e wee wvú baa keñke, nu e naa fi caan fi wvú keñke nu

ε bó nu ke efi lo ê wvú. ²⁷ Yí keseen e, bonyii ba bò se bane me, tune le fo me enu nfon wvubo ke, ben eγεν eto bò bó eyuwye ê me ejise.’ ”

*Ε bó físen Jisos Jelusalem ke diewe Nfon e
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)*

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to jemýεε mwεεm mvun, mum ne no saa fwe bene gene Jelusalem. ²⁹ Ε wvú ke dioo feýene ntew wvú Betfaj bò wvú Betani bò nu mbew Kum Bite bi Olif e, mum baa boom bew bo ηγoo le bomew bofεε tum, ³⁰ gay le, “Ben eγεν ntew wvu fwe we le. Ben nu ke edioo eleyte jó, eyen waa kembεεbey e ε bó ε suu ε wee ke baa ben wase yí dvú le ke, é ben efay eto dvú fen. ³¹ Ε ben γεν ε no fayte, wee ε no biite le laa ben fayte nje la le, é ben tfuse le Cee Ekole keýke shiee wvudvu.”

³² Ε boom bo ηγoo le ba γεν yeν fíεε ficii le ke leýleý no wvú to jemýεε. ³³ Ε bó ke dioo fayte waa kembεεbey wvudvu, ε bonyii bò to keýke bife le, “Ben fayte waa kembεεbey we nje la?”

³⁴ Ε bó tfuse le, “Cee Ekole keýke shee wvudvu.” ³⁵ Ε bó mum jo to dvú fô Jisos e, yeý bikum bibole yí kembεεbey kedvu le, mum bense Jisos yí dvú le. ³⁶ Ε wvú no gene, ε bonyii yeýte bikum bibole ê je, ε wvú fele yí dvú le.

³⁷ Ε wvú ke γεν le wen efenene fô je booke yí Kum Bite bi Olif e, ε kebombom ke bonyii bew bo ηγoo le seσε no wvuuyi bensee Nyo' foweewe nje biýghaw bi mwεεm e bicii bi bó to yeνεε. ³⁸ Ε bó no wvuuyi gayte le, “Nyo' nu ε lan kembonen yí Nfon wvú too ê diee di Tata le. Nyεkeey nu fowe, ε bvukuke nu buv Nyo' wvu fowe le.”

³⁹ Ε Bofalasi bomew bò to nu ê kebombom ente mum ne gay ê Jisos le, “Wee nyεεyi, kanε bonyii buw bo ηγoo le ban le bó eban lo.”

⁴⁰ Ε Jisos tfuse le, “E me ensee ê ben le, é bó ecim eban lo, naa é eta eyan ewvuuyi.”

⁴¹ Ε Jisos ke dioo buy mbew Jelusalem e, taa jo nen, keσε bó kpwe, ⁴² no taanýe le, “O Jelusalem, é ben ban be kee ke naa fíεε fí nulo eto bò nyεkeey fô ben e yí diuu di εben e. Geenεn keseen se ben kee lo ηkuuy. ⁴³ Nonεn, ben ekeè le kefew too lo kè bonyii bonεn bo bvuban e nu ke eto ebom ketaan egem ben dvú eκεεκεε, eban ben εnte. ⁴⁴ Bó nu ke eley efiwse lo ben naa noo boom bonεn, ebvuw yéw yene, é te saa esheε yí dimew e ke. E fí nu ke ekooy nonεn njefo ben to baa kíεε kefew kè Nyo' to toε ê ben e ke.”

*Ε Jisos kuý bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)*

⁴⁵ Ε Jisos ke γεν fô yew ncese le, no kuýke bonyii bò to geese mwεεm fô ⁴⁶ gayte ê bó le, “Fí nu ε bo ε san ε Nyo' gayte le, ‘Yew yeμ nu ke enu yew bunle.’

Geenεn ben ε banýe ε tu
‘Tfum bocooý.’ ”

⁴⁷ Ε Jisos no shee yeεyi bonyii fô yew ncese le εdiuw εcii. Ε bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò to dunýi bonci bo Nyo' le noo bonyii bo baay baay bo jó no wεεntene keeyu wvú. ⁴⁸ Geenεn fanε yaa keýke je ke, njefo bonyii bocii to shee ke lo mbew Jisos e yaa gomte keesoy lo fíεε fimwaan fô mwεεm mvú wvú to yeεyi le ke.

20

Ɛ bonyii bo woŋ e bife fô Jisos jo mvuŋgay
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Ɛ è ke no nu diuu dimew Ɛ Jisos no yeeyi bonyii, bvuu fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è bó fô yew ncese le. Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake woŋ to, 2 bife è wvù le, “Ƙe see è bese wee wvù nya mvuŋgay le wo egee mwεem mvun? Ɛ nya yeε mvuŋgay mvudvu è wo?”

3 Ɛ Jisos tfuse le, “Me tɛn nu embife fiεε è ben. Ben esee è me keseen. 4 Mvuŋgay mvù Jon to leese bonyii dvù è joo to nya Nyo' nuu wee wvu wum ε?”

5 Ɛ bó mum koo ntfum εbonebon le, “Ɛ beene tfuse le è to nya Nyo', é wvù ebife è beene le laa ε è ge la fo beene ebee Jon e le? 6 Ɛ beene tfuse le è to nya wee wvu wum, é bonyii etumye beene bô eta, njefo bó nu ε bee cεey cεey le Jon to nu wee ntum Nyo'.” 7 Nonɛn, ε bó mum tfuse le, “Ƙe bese kee wee wvù to nyaε kε.”

8 Ɛ Jisos mum gay è bó le, “Tu kε me nu ensee tɛn è ben wee wvù nya mvuŋgay è me le me enjee mwεem mvun kε.”

Ngan ekumε bonyii bô bó to lesee wene
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Ɛ Jisos mum nε kεw no maa ngan è bonyii le, “Wee mvu to nu ε lem wεε mvuntam mvù bó keenci mbvuum dvù. Ke tεse wεε wvudvu è bonyii, mum nε gen ketum kemew e, gen ce jó baay. 10 Ɛ kefew kè bó ké no kooyte ke to kocɛn, ε wvù tum waa we lemme le wvù egɛn efi mvuwene mvuntam. Ɛ wvù gen, ε bonyii bô wvù to tεsεε wεε è bó, kaa suŋ lo wvù kuŋ ε wvù tu jim cancan. 11 Ɛ wee wvudvu bvuu tum wvumvu waa lemme, ε bó bvuu suŋ wvuwe, shoose wvù, kuŋ ε wvù tu jim cancan. 12 Ɛ wvù bvuu tum wvumvu le botεte, ε bó lemse wvù, tfume εkfuŋ. 13 Ɛ wee wvudvu kpawawcε le, ‘Me nu enje nεε? Me nu ntum wase keseen ε è nu waa wεm wvù nu fitele fiem. Sekemew é bó egɛn ewwum wvù.’ 14 Ɛ wan wε gen ley wene, ε bonyii ba bô bó to tεsεε wεε è bó yeŋ wvù le, tfumtfum εbonebon le, ‘Wvun nu niela wee wεε wvun. Beene eyu wvù emum eyow wεε wvun.’ 15 Ɛ bó mum koo wvù, bvuse wene, yu.”

No Jisos fε nonɛn, mum bife le, “Ben kpwaake le wee wεε wvudvu nu ke eto ege nεε bô bonyii ba? 16 Ɛ me ensee è ben le wvù nu ke eto elεse lo bonyii bodvu, etεse wεε wvudvu ε è nu wase è bonyii bomew.” No bonyii yuw nonɛn, kace lo le, “Nyo' elεwsè.”

17 Ɛ Jisos taa bó nɛn, bife le, “Tu fiεε fin fi bó saŋ è Nwa' Nyo' le jemyi le la, fi nu le, ‘Tε didvu diε di bonyii bo kembom e to tuneε, to nu ε kase nε tu tε di buu di yew e?’

18 Ɛ tε didvu din nu, é wee gbwe yî dvù le ecaafie lo, é dí gbwe yî wee le, é mwεtɛn efooncε lo.”

Mbife ekumε shile
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

19 No Jisos ma ngan wvudvu nonɛn, ε bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le bó bocee ncese bo baay baay mum no gomte le bó ekoo wvù kε fô. Bó to gomte keekoo wvù njefo bó to nu ε kίεε le wvù ma ngan wvudvu ε è nu è bó, geenɛn

fan bonyii. ²⁰ E bó mum no bii bikaa biew e, kew bonyii, tum e bó gen no keele wvú buwse le bó nu bonyii bò jee. E bó to gee nonen keeyuw fiε diuw we le emum ekoo wvú enya can wee wvu Lum wvú saake keba kekiε le. ²¹ E bonyii bodvu mum ne bife ε wvú le, “Wee n'yεεyi, bese kee le mwεem mvú wo jemyi noo mvú wo yεεyi nu mvu leη, ε ke wo taale jise di wee le ke. Wo ké no yεεyi keεεy ε è nu fiεε fi Nyo' gomte le bonyii egeè. ²² Bese e mum e no biite le laa nci nu e bee le beene elaanke shile ε Kaysa Nfon wvu Lum ε?”

²³ E Jisos kiεε fiεε fi bó wεentene bó fi gay le, ²⁴ “Ben ke eto bó danali mwaan ε me en'yen.” E bó to dvú ε wvú bife le, “E kole kin kè nu yí dvú le nu ke yεε le, ε diee din nu di yεε le?” E bó tfuse le, “E nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diew.” ²⁵ E Jisos mum gay le, “Ben emum enyaà le ε Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, enyaà ε Nyo' fi è nu fi Nyo' le.”

²⁶ E bonyii ba yuw ε fi ffumse bó, ε bó mey diuw tfu fanε yaa keηke fiεε fi bó ekoo wvú yí dvú le ε bonyii ejise ente jo mwεem mvú wvú to jemyi le ke.

Mbife ekumε mbuy wvu yí kpwe le
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ E bonyii bomew ηgoo Bosadusii le ke ne to keebife fiεε ε Jisos. Bosadusii ban to nu bonyii bò to duu le ke ke ekase ebuy yí kpwe le ke. ²⁸ E bó to bife ε wvú le, “Wee n'yεεyi, Muses to nu e san ε nci wesebeene le le,

‘E wee keηke kpwoon ε ke ε kpwe se bó wvú nu e boo wan,

tu waa bwee keηke keεεε kpwoon wvudvu

ε bó wvú eboo boom ε diee di ηkfu waa bwee le.’

²⁹ Keseen, boom bo wee mvu le to nu bosooshiwiy, ε wvu ngaywee ke keηke kpwoon, ke kpwe se bó wvú ε keηke wan. ³⁰ E ejimε kew gεε kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. ³¹ E ejimε ke wvuwe le bvuu gεε ten kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. E fi ke kooy ke nonen bó boom bo bosooshiwiy bodvu bocii, ε mvu bó le fanε yaa boo wan bó kpwoon wvudvu ke. ³² Ejimε jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ³³ No bonyii bo bosooshiwiy bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii kaase buyte yí kpwe le, ε wvú enu kpweε yεε?”

³⁴ E Jisos tfuse le, “Yí won wvu keseen e nu ε bolemsε bó bokεne taashi bvujen. ³⁵ Geenεn, ε bonyii bó nu ε kocεn keeke ekeηke bvudvuu yí won wvú too le seke bó ε kase ε buy yí kpwe le yaa nu ke etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa bεε ke enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. ³⁶ Ke bó bεε ke ebvuu ekpweken ke, njefo bó nu ke enu wase ke diewe bonceendaa bo Nyo' le. Bó nu ke enu wase boom bo Nyo' le, njefo bó nu ε kase wase ε buy yí kpwe le. ³⁷ Keεεy kedvu nu le Muses keεε to nu ε yuuse le bonyii nu ke ekase ebuy yí kpwe le no wvú to sanεε ekumε kete kè wvú to yεnεε ε kí bεenci. Wvú tenε Tata ε bvudvuu bvujwa' le bvudvu le wvú nu Nyo' Abl'am, nu Nyo' Aysik bvuu nu Nyo' Yakow. ³⁸ E wvú tenε nonen, tu bonkfu ban nu bonyii ε bó nu dvú, ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, è nu Nyo' bonyii bó nu dvú, njefo fò Nyo' le nu ε bonyii bocii nu boyuum.”

³⁹ No Jisos jeme nonen ε bonyii bó to dunçi bonci bo Nyo' le bense wvú gay le, “Wee n'yεεyi, wo nu ε looce ε tfuse leη.” ⁴⁰ Ke nonen, ε wee fanε yaa ebvuu emom lo ebife fiεε ε wvú ke.

Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu waa yεε
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ E Jisos mum nε bife fiew ê bó le, “Bonyii ghan nεε ε sε no gayte le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu waa Nfon Dawe? ⁴² Kε ben kee le Dawe kebεε to nu ε saŋ ε N'wa' Mbense le le, ‘Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wεm le wvù eshii ê ebo kew ke εcεεy e, ⁴³ egeŋ ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e é wvù etome bikaa biew yí bó le diεwε kedvuushεε ke bikaa biew e.’ ⁴⁴ E Dawe teŋe wvù le Tata wen, é wvù ebvuu eghan nεε sε no nu waa we?”

E Jisos gay le bonyii eyenè ekumε bonyii bò duŋci bonci
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ E Jisos mum nε no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le ε bonyii bocii yuuke. Wvù to nu ε gay ê bó le, ⁴⁶ “Ben eyenè ekumε bonyii bò duŋci bonci bo Nyo' le. Bó koonke keefumyi bikum bi dewkene kale dvú, koonke le bó egayte bó le é way bó n'wvum. E bó bvuu koonke keeshiile yí bintaw bi fwe le yéw bunle le. E bó ké egeŋ fô ηkaw e, no koonke ke keeshii ε è nu fwe. ⁴⁷ E è bvuu nu ke bó bò shiwise bokε' bo boŋkfu le, leεle bó fii mwεεm mvubole, mum gee dibunle di dewkene keeduŋci ye. Bonyii bodvu ban nu ε wvubo ηgεw nu ke efo lo.”

21

Nnya kpwεε ηkfu wvù wee kefufe
(Mak 12:41-44)

¹ E Jisos ke nε laŋ jise, yeŋ no bonyii bo kpwaw e gεεle nnya yibo ê fiŋkuw fi nnya le fô yew ncese le. ² E wvù yeŋ ten kpwεε ηkfu mvu le ε è nu wee kefufe, ε wvù ε to ε gεε mvunyinyi mvunfεεm ê fiŋkuw fidvu le. ³ E wvù mum gay le, “E me ensee ê ben keceεy le kpwεε ηkfu wvun wvù nu naa wee kefufe nεn, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò be nyaa. ⁴ Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε è nu bò tfúw kpwaw wvubo wvù nu ε yiŋsεn wase ε no fuci kuse. Geenεn ε kpwoon wvun no wvù nu kefufe kefufe nεn nu ε wvù ε nya naa fiεε ficii fi wvù bee keecee yí dvú le.”

E Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ E boom bo Jisos e bo ηgoo le bomew ke nε no kumte εtalε ekumε yew ncese, bensee εta yò jee yò bó to bomεε dvú bò mwεεm mvù bonyii to nyaa ε bó seyse dvú. E wvù gay ê bó le, ⁶ “Ben yeŋe mwεεm mvun e? Diuu too lo di ke te dimwaan nu ke eshεε yí dimew e sε bó ε base fokuse ke.”

Boηgεw bò bvuban
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ E bó bife le, “Wee N'yεεyí, fifin fiεε nu ke ekooy seke la? E nciise wvù nu ke eduŋce le fí nu wase keekooy nu la?”

⁸ E Jisos tfuse le, “Ben eyenè fo wee ke eleε ben é ben ejay je. Ben ekeè le bonyii nu ke etoo nteen, joo diee diem tεεke fojise, ε wee duu le, è nu wen wvù Mboyse, ε kefew too wase ncee. Bó dioo duu nonen, fo ben eyekè ke. ⁹ Seke ben ε yuw ε bó tumte jem mondvuum e mondvuum e, ε boηgεw nu

woŋ e, fo ben efanê ke. Mwεem mvun keŋke ke keeyaw ekooy. Geenεn, ε mvú yaa mum duŋci le woŋ nu eka sekedvu ke.”

¹⁰ E Jisos bvuu gay é bó le, “Ketum nu ke etumte jem bó kemew, ε nfon mvu tumte jem bó wvumvu. ¹¹ Bingham bi mwεem e nu ke ekooyi mondvuum e mondvuum e. Nshε nu ke eshiike bó mvunŋay. Jen nu ke ekoole, ε bincem nu ke enu mondvuum e monciim. Bonciise bó bemte nu ke eduŋci ye yí ebule le nyaa nfan é bonyii. ¹² Ben ekeè le é mwεem mvudvu se keeke ekooyi nu ε bó nu ke ekooyε ben, enyεwle dvú. Bó nu ke egeŋ bó ben, esaw yéw bunle le, eciinse ben yéw ncaw e. E bó nu ke ebvuu ejo ben egeŋ dvú fwe dvu bonfon bó bonyii bó saake woŋ nje diee diem, ¹³ é sekekie emum enu kefew fô ben e keejeme é bó ekumε me. ¹⁴ Seke bó ε jo ben nonen, ε ben lese lo le ke ben nu ebuke le laa ben nu egeŋ etaje diuw le la le, ¹⁵ njefo é nu me wvú nu ke enya njeme diuw wene le, noo bvufee é ben. Ke bonyii bonen bo bvuban e yaa nu ke eleem, ekicen ben ke. ¹⁶ Bonyii bó nu ke egese ben nu ke enu ke bo'icee bonen bó bo bwee bonen, noo boom bo bwee wene le, noo kfuu dinen bó nsáa yene. E nu ke enya ke bó ben é bó se yuwyε ben bomew. ¹⁷ Bonyii bocii nu ke ebane ben, nje diee diem. ¹⁸ Geenεn, naa ke yvuw yimiaaŋ nu ke ela é ben efa ke. ¹⁹ Ben ekuu ke ε è nu shém, é ben ke emum ekeŋke nshii.

E Jisos see le bó nu ke efıwse Jelusalεm
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Seke ben ε yeŋ ε bonyii bo jem e ε gem wase kelaante kè Jelusalεm ε tase, ε ben mum no kee le kefew nu ε kocen wase kè bó nu ke efıwse kí. ²¹ Fı ke dioo ε kooy nonen, ε bonyii bó nu Judea mum feε ben yí dikum e, ε bó nu εlaante jodvu buy. Fo wee wvú nu ηkpwaante ebvuu etoo keeley jó ke. ²² E diuw yoya nu yò Nyo' nu ke elañ ηgew yí Jelusalεm e nje gee dibole, keege é fı eto ekocen no bó nu e saŋ é Nwa' we le. ²³ Ngew wvu baay e diuw yoya le nu ke enu wvu bokεŋε bó nu bó difue, noo bó yamsee boom e. Nyo' nu ke eton'yε shém bó bonyii ban, elañ ηgew wvu baay yí woŋ wvun e. ²⁴ Bó nu ke egbwocε lo bonyii bomew, ekooyε bomew egawcε é bó egeŋ enu bonfaw bitum e. Bonyii bó yaa kee ke Nyo' nu ke eben lo yí Jelusalεm e, egeŋ ebuy no kefew kebole nu ke ekocen.

E Jisos see bonciise bó nu ke enu seke wvú kaase too
(Mat 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ Bonciise bó bemte nu ke eduŋci ye yí diuw le bó yí kpwee le noo yí jón e. Fı yí nshε le nu ε bitum nu ke enu yí monlum e, ηgeŋtene no joo yí baay nu ke ekfunε yole. ²⁶ Nfan nu ke ege é bonyii egule, ciŋke nen kikikiki. Bó nu ke ekpwaake mwεem mvú bemte mvú nu ke ekooy yí nshε le, njefo mwεem mvu fowe mvunciim mvú keŋke mvunŋay nu ke eshiike. ²⁷ Nonen é bonyii emum eyen no wee wvú diee nu Waawee shiile too é kembεw e keŋke mvunŋay noo bvukuke bvú baay. ²⁸ Seke mwεem mvun ε kew ε no kooyi, ε ben leem we, cake bikuu we, njefo kefew kè Nyo' nu eboyse ben nu wase nceencee.”

²⁹ No Jisos jeme nonen, mum fewsen le, “Ben eyeyi fıε yí keŋgvum bó bite bimew bí ké ye le. ³⁰ Bí ké keεke keecomte, ε ben mum kıεε le ekfuŋ kumene wase. ³¹ E nu ke leŋleŋ no ben nu ke edioo ε yeŋ ε mwεem mvun kooyi, é ben emum ekiεε le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee.

³² Ɛ me ensee ê ben keceey le ke enḡoke ke keseen kin nu ke eka se mwεem mvun mvunciim ε jo bvudvuu ke. ³³ Ɛbule bô nshε nu ke eka, geenεn ke diεw yεm nu ke eyuu eshiw ke.

³⁴ Ben eyenè fo ben eghanè diee ε è nu bikuu binεn, wukene jewte, leese bvufee ε è nu yî nshii wvu fokuse fεn e, é diuu didvu ke enε esεε ekoo ben ke diεwε ketam e. ³⁵ Fiεε fi yî diuu didvu din e nu ke eto yî bonyii bocii bô nu yî εkolε ke nshε le. ³⁶ Ben emum eleemè temyi, ebunleè Nyo' sekecii, wvu le mvumvun mwεem ke edioo ekooyi, é wvú enya ben bô je yî ben elεw efey jó se leem fwe dvu wee wvù diee nu Waawee.”

³⁷ Ɛ Jisos mum no shee yeeyi bonyii yew ncese le εdiuw yoya le εcii. Ɛ ké dioo nu fokiεguu, ε wvú ben gen ce yî Kum Bite bi Olif e. ³⁸ Ɛ bonyii bocii ké buy saa bvutfuu mum gen fô yew ncese le no yuuke n'yeeyi we.

22

Ɛ Judas bee keegese Jisos

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11)

¹ Ɛ kefew ke Nkaw Bleed wvù bô baa gee Fintunḡεen jó, wvù bô tenje le Nkaw Danjefey e, ke no too wase nceencee. ² Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunḡi bonci bo Nyo' le, no gomte je yî bô eyu Jisos jó ε è nu ê nnyile le, njefo bô to fane bonyii.

³ Ɛ Satan ley ê fitele fi Judas wvù bô to tenje le Iskaliot e, ε è nu wee nḡoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow hofεε. ⁴ Ɛ wvù mum gen fô bocee ncese bo baay baay e bô bikuu bi nci le bì to cεyte yew ncese. Ɛ bô bô mum seyse no wvù nu ke eghan se gese Jisos ê bô. ⁵ Ɛ bô yuw njon mum kaw keelaw wvù bô bigew. ⁶ Ɛ wvù bee, mum gen keεw no gomte je yî wvù nu enya Jisos jó can yibole ê nnyile le seke bonyii yaa nu ke.

Nseyse Nkaw Danjefey

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21)

⁷ Ɛ diuu di Nkaw Bleed wvù bô baa gee Fintunḡεen jó di bô ké no seεle waa keyaw wvu Nkaw Danjefey wvun e ke to kocεn, ⁸ Ɛ Jisos mum tum Bitā bô Jon gay le, “Ben eḡεn eseyse mwεem mvù beene nu ke edie Nkaw wvun dvú.” ⁹ Ɛ bô bife ê wvù le, “Wo gomte le bese eḡεn eseyse ε è nu fεε?”

¹⁰ Ɛ wvù tfuse le, “Ben eyuw, seke ben leyte gene εlaante, ben nu ke eyen wee le ε wvù ε tuu joo ê nshaan e, é ben ebi wvù le yew dvù wvù nu eḡεn eley e. ¹¹ Ben dioo ε bi, gay ê cee yew wvudvu le Wee N'yeeyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le ké bô boom bowene bo nḡoo le nu edie Nkaw Danjefey dvù nu fεε le? ¹² Wvù nu ke emum eḡεε kebuw ke baay yew yî εwe le ε bô ε looce wase ε seyse, é ben emum eseyse mwεem mvudien dvú.” ¹³ Nonεn, ε bô ke gen yεn mwεem e ke lεnḡεn no Jisos to jemyεε ê bô. Ɛ bô mum seyse mwεem mvudien mvu Nkaw Danjefey e dvú.

Ɛ Jisos bô boom bew die ntaashe

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26)

¹⁴ Ɛ kefew ke to kocεn, ε Jisos to ε bô boom bew bo ntum e shii no diekene. ¹⁵ Ɛ wvù nε gay ê bô le, “Me nse nḡoonḡe naa baay keendie Nkaw Danjefey wvun beene nse n'yεn nḡεw wvù too le. ¹⁶ Ben ekeè le ke me mbεε nḡe endie

Nkaw wvun ke enjen ebuy no fi nu ke kocen seke Nyo' nu ke esaake bvunfon bwew."

¹⁷ E wvú jo fiko, nya keyoone ê Nyo' gay le, "Ben eko ewu ben bocii ekenen. ¹⁸ Me nseje lo ê ben le e kew keseen e gen lo, nu e ke me mbeje nke embvuu en'wu mbvuum mo twenj kete kè lane le man ke, egen ebuy seke bvunfon bu Nyo' le nu ke eto."

¹⁹ E wvú jo bleed, nya keyoone ê Nyo', guushe nya ê bó gay le, "Fin nu ye yem e me e nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me." ²⁰ Ke len nonen no bó mese mweem mvudien, e wvú jo fiko jeme le, "Fiko fin nu fi monkan mo monfem mò Nyo' gbwo bô eleme kem kí e buy nje ben. ²¹ Geenen, ben eyeke eyuw wee wvú nu egese me diekene fen bee wvú. ²² Ben ekeè le wee wvú diee nu Waawee nu ke egen ke no Nyo' to seyse. Geenen, nge wvú baay nu fô wee wvú gese wvú le." ²³ E bó mum kew no biite ê bikuu bibole le laa wee wvú nulo ege nonen ê bó entelen nu ye le.

E Jisos yeeyi no bonyii bew kenke keejò bikuu bibole

²⁴ E bó ke ne kew mbew ebonebon le laa bó se nu nen e wee wvu baay ê bó entelen nu ye le? ²⁵ E Jisos gay ê bó le, "Bonfon bo fokuse fen kenke mvungay ê we jo bonyii bobole, e bonyii bô saake won gayte le bó etenè bowen le bibaw bi bonyii le. ²⁶ Geenen, ke è nulo é fi enu nonen bô ben ke. Wee wvu baay ê ben entelen ejoò le wen nu wan wvu caan, e wee wvú nu ekole nu diewe wee wvú lemte fô ben bocii le. ²⁷ Wee wvu baay nu wvú la, wee wvú yeeme diekene lo, nuu wee wvú deele le? Ke è nu wee wvú yeeme diekene lo le? Geenen e me nu ê ben entelen diewe wee wvú lemte fô ben e.

²⁸ No me nshee n'yene bongew sekeci, è nu ke ben ban bô ké no nu beene. ²⁹ Fí mum è no nu le, ke lenlen no Icem nu e nya me bô bvunfon le me esaake, nu e me e nya ten mvungay ê ben keesaake. ³⁰ Me nya wvu le beene ke ediekene, wukene bvudvuu bvumwaan ê ntow wem e, é ben eshii yí bokawla le, esaake dikfuu di Isael di yuufe ncow difee."

E Jisos see le Bitu nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

³¹ E Jisos mum ja tee Bitu le, "Semon, Semon è keè le Satan nu e fi mvungay kecekèn ben bocii ebvuse homew ke diewe no wee ké feten egin bvuse nyiim. ³² Geenen me nu e mbunle fô wo le, le fo fitele fiuw emum ebuy lo yí yem e ke. Seke wo e kase e tee bvufee bvuw jim, e wo nya mvungay ê boom bo bwo le."

³³ E Bitu gay le, "Tata, é è cim nu keegen ncaw kené keekpwe lo, tu me nu ke bee wo."

³⁴ E Jisos tfuse ê wvú le, "Bitu, yuw é me ensee ê wo, nyimshie nu ke enu le yí eton eben, e wo e ma wase bokan botete le ke wo kee me ke."

E Jisos tefe no boom bew bo ngoo le eseyse mvuntelem

³⁵ E wvú ne bife ê bó le, "Ben kumyi seke me nto ntumee ben se bigew, se bikele noo se bolaba, no ben to ghane, ben to nu e tan fié le?" E bó tfuse le, "Aay, bese to baa tan fié ke." ³⁶ E wvú mum gay ê bó le, "Yí keseen e, é wee

keŋke bigew, keŋe ekele, é wvú jo. É wee baa keŋke nyo jem, é wvú gese kekum kew guy nyo. ³⁷ Me njemyi fin njefo fiεε fi bó to saŋεε é Nwa' Nyo' le le, 'Bó to nu ε taŋ wvú bô bonyii bô befe', keŋke keekooy bô me keseen. Ben ekeé le mwεem mvú bó to saŋεε ekume me nu ε mvú too wase keekocεn mvunciim." ³⁸ É bó mum seεε le, "Cee εkolε, bese keŋke nyó jem yiŋεε." É wvú tfuse le, "Ben elu dvú nonεn."

É Jisos bunle yi Kum Bite bi Olife
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ É Jisos ke ne buy εlaante bô boom bew bo ηgoo le, mum kew no bene Kum Bite bi Olif e, ε è nu no wvú to ké no gee. ⁴⁰ É bó ke ben buy fô bó to gεne, ε wvú gay é bó le, "Ben ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben."

⁴¹ No wvú gay nonεn, mum bence gen buy ke no è nulo é wee εtfume te é dí egen ebuy, mum tum εnvuw fokuse bunle le, ⁴² "Icem, é fi fen nu ε kpwen wo le, é wo cake fiko fi ηgew e fin fo me en'wu. Geenε geε ke no wo koonke, fo wo ege no me ηkoonke ke." [⁴³ No wvú bunle nonεn, ε nceendaa Nyo' shii we to fô wvú le, nya wvú bô mvungay. ⁴⁴ É Jisos nu, ε fitele fiew buuke baay. É wvú bvuu bunle lo shiee le jimtene, ε njimtεn cemceme fokuse ke diεwe bitewtew bi εlεmε le.]*

⁴⁵ É wvú bunle mese, tu jim fô boom bew bo ηgoo le, yεn ε yii ε ge wase bó ε dose ε no leete. ⁴⁶ É wvú bife é bó le, "Ben kaa leete lo le? Ben eja we ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben."

É bonyii bo won e koo Jisos
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Kε no wvú to beε jemyi, ε ηgoo bonyii buynεn ε è kaa nu Judas wvú to nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε wvú to saa fwe wvudvu. É wvú gen mbew Jisos e keenocε wvú. ⁴⁸ Geenεn, ε Jisos bife é Judas le, "Wo fen gomte keenocε wee wvú diee nu Waawee nen keedunεε le bó ekoo le?" ⁴⁹ É boom bew bo ηgoo le bó to nu mbew ye le yεn fiεε fi to nu keekooy e, bife le, "Cee εkolε, bese egbwocε bonyii ban e?" ⁵⁰ É wee mvu bó le dioo gbwoo, mum cun kentunɽun ke εceey ke nfwa εkolε ke bocee ncεse le. ⁵¹ É Jisos kan le, "Fo wee ebvuu emom ke," mum kum kentunɽun ke wee wvudvu le ε kí mum kase tu fô.

⁵² Bonyii bó to toε keekoo Jisos to nu bocee ncεse bo baay baay bô bikuu bi nci le bi to cεyte yew ncεse noo bonyii bó saake won. É wvú bife é bó le, "Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo hibuse ke diεwe ben to keekoo ε è nu coon e? ⁵³ Me nse nu beene no diuu nu fô yew ncεse le se ben ekum me le nje la? Geenεn, keseen nu kefew ke mvungay mvu ejiwε le kè Satan ké no saake, ε è nu kè è nulo é ben ege fiεε."

É Bitā ma Jisos

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ É bonyii bodvu mum koo Jisos no gεne bó wvú fô la di εkolε ke bocee ncεse le, ε Bitā bii ejim ntamndwee. ⁵⁵ É bó gen fwεε ηguy fontelεŋ fo lakfulεεŋ shii no yosene. É Bitā mum to shii bó bó. ⁵⁶ No ηguy to beenci, ε wan kpwoon mvu wvú to lemte fô la didvu le ja yεn Bitā le ε wvú ε shii. É wvú taa wvú fojise ntaŋ gay le, "Wee wvun bee bó wee wvudvu." ⁵⁷ É Bitā mum kacε lo gay le,

22:37 Yesa 53:12 **22:39** 5:16 **22:39** 21:37; Mat 26:30; Mak 14:26; Jon 18:1 **22:42** Mat 6:10; 20:22; Mak 10:38; Jon 12:27-28 * **22:44** Kε bonwa' bo boyvuum bomew é díew yi bó to yawεε saŋ Nwa' Nyo' jó keŋke bincim bi 43-44 ke. **22:53** 19:47; 22:3

“Kpwoon wvun, ke me n'yaa nkee wee wvun ke.” ⁵⁸ E kefew dioo bence caan, e wee mvu bvuu yen wvú le, bvuu gay le, “Wo ten nu mvu ngoo yibole.” Geenen e Bitá gay le, “Diemsen, ke me nu mvu bó le ke.”

⁵⁹ E kefew bvuu gen buy ke diewe ntam kefew mwaan e, e wee mvu bvuu taam le, “Kecesy, kecesy wee wvun bee bó wee wvudvu, njefo wvú nu ten wee wvu Galilee.” ⁶⁰ E Bitá bvuu tun gay le, “Diemsen wvun, ke me n'yaa nkee fíe fi wo jemyi ke.” Ke no wvú to bee jemyi nonen, kanj mwaan e nyimshie mum tonj. ⁶¹ E Tata banke ye e ejise eye tasen bó yo Bitá. E Bitá kume njeme wvú Jisos be jeme le, “Nyimshie ke enu le yí etonj eben, e wo e ma wase me bokanj botete.” ⁶² E wvú ne fó buy ekfunj, bee kpwe baay.

E bó no keenje bvuu suenje Jisos
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ E bonyii bó to jici Jisos e mum kew no keenje bvuu suenje wvú, ⁶⁴ súm bvushiw bwew bó ndvu, gay ê wvú le, “Ke gee kewee ntum Nyo' kuw. Ke see wee wvú sunj wo.” ⁶⁵ E bó bvuu no baale wvú bó boncun nteen.

E bó saw nsaw Jisos
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ E bvú buy yuu e bonyii bó saake wonj bocii bó bocee ncese bo baay baay bocii noo bonyii bó dunji bonci bo Nyo' le baance ye. No bó baancee, mum jo Jisos gen bó wvú fó bó to ké no saake bonsaw. ⁶⁷ No bó genee bó wvú nonen, e bó bife ê wvú le, “E è nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawee, é wo see ê bese?” E wvú tfuse le, “E me nsenje lo ê ben, ben saa ebee ke. ⁶⁸ E me mbife fíe ê ben, ben saa etfuse ke. ⁶⁹ Geenen, e kew yí keseen e, wee wvú diee nu Waawee nu ke eshii ê ebo ke ecesy ke Nyo' mvunjay e.” ⁷⁰ E bó mum sese bocii le, “E fen nu wo wvú Waa Nyo'?” E wvú tfuse le, “Fí nu no ben gayte.” ⁷¹ E bó mum gay le, “E nulo é bó ebvuu egomte wee wvú esee le la? Beene nu e yuw wase fíe fi wvú jeme bó diuw we.”

23

E Baylet bó 'Elod biwce mwem ê Jisos
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ No bonyii bó saake bonsaw jemye nonen, mum ja bocii jo Jisos no gene dvú fó Baylet e. ² No bó genee buy fó, mum kew no cucí mwem yí ye le, gayte le, “Wee wvun nen ghane bvunse wonj wese, tune fo bonyii elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum, bvuu jemyi le wen nu Mboyse wvú Nyo' to kawee, fi dunji le wvú nu nfon mvu.”

³ E Baylet bife ê Jisos le, “E nu wo wvú Nfon Bojuu le?” E Jisos tfuse ê wvú le, “E nu no wo gay.” ⁴ E Baylet mum ne jeme ê bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó to nu fó le, “Me mbaa n'yen fíe fi wee wvun jay e ke.”

⁵ E bó bocii mum no taame ke le, “Wee wvun ghane yeyi bonyii bocii, beyse le bó etemyi bikuu. Wvú to kew Galilee, to ghan Judea jocii, e no nu wase ê laante jan keseen.”

⁶ No Baylet yuw fin nonen, mum bife le, “Wee wvun nu wee wvu Galilee le?” ⁷ E bó bee, e wvú mum ciinse Jisos fó Nfon 'Elod e, njefo è to nu wvú wvú to saake keba ke wonj e kedvu, e wvú to nu ten Jelusalém kefew kedvu le.

⁸ E bó gen bô Jisos, e Nfon 'Elod yen wvú le yuw njon, njefo wvú to shee yuuke wase ekume wvú, mum no keŋke shiee keeyen wvú le, shieele ten le sekemew é Jisos ege fiε fi dunçi mvunɔgay mvu Nyo' le é wen eyen. ⁹ E wvú she biwce mwεem é Jisos nteen, geenen e wvú fanε yaa etfuse fiεε ke. ¹⁰ Wvú to biwci e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunçi bonci bo Nyo' le leeme fó cuci mwεem mvú tɔmyi yí Jisos e. ¹¹ E Nfon 'Elod bô bonyii bew bo nci le ke ja mum kew no keŋke bvuu sewsee wvú, tfume ndvu won yí ye le, tfuse wvú e bó no tuu dvú jim fô Baylet e. ¹² E to nu e Baylet bô Nfon 'Elod banene. Ebvubwe, e bó to nsán.

*E Baylet sumten nsaw no bonyii to kooŋke
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ No bô tfuseε Jisos jim, e Baylet kum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô to saake won, bvuu kum bonyii bocii. ¹⁴ E bó tase, e wvú gay é bó le, “Ben be to bô wee wvun fen le wvú gee e bonyii tɔmyi bikuu, me e ndioo ntasse mwεem mvú ben taame dvú é ben ejise, ben eyeke eyuw, e nfanε n'jaa n'yen le mwεem mvú ben cuci yí ye le nu e wvú e ge fimew ke, ¹⁵ e Nfon 'Elod be baa yen ten ke. E nu fiεε fi be ge wvú e kase e tfuse wee wvun jim é beene. Ben eyen ten le wee wvun baa jay fiεε fi è nulo é bó eyu lo wvú ke. ¹⁶ Me nu entam ke lo wvú, encinε wvú le, é wvú egne.” ¹⁷ [E to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danɔfey wvun e, e Baylet no keŋke keebvuse wee mwaan yew ncaw e enya é bonyii.]

* ¹⁸ E bonyii bocii mum ne kew no wamte lo gene dvú le, “Lese lo wee wvun, ebvuse Balabas yew ncaw e enya é bese.” ¹⁹ Balabas wvun to nu yew ncaw e njefo wvú to nu e kew mvunlaa élaante bvuu yu wee.

²⁰ E Baylet yuw nonen bvuu jeme é bonyii bocii njefo wvú to gomte keecine Jisos e. ²¹ Geenε, e bó no wamte ke le, “Bó eta lo wvú yí kentam e, bó eta lo wvú yí kentam e.” ²² E Baylet bvuu jeme é bonyii yí bokaŋ bo botete le le, “Bó eta wvú nje la? Fiεε fi befe fi wvú ge nu la? Me mbaa n'jen jay wvú wvú ge le wvú bó eyu lo wvú ke. Me nu entam lo wvú, encinε wvú le.”

²³ E bó mum mεy no wamte lo bô mvunɔgay le “Bó eta lo wvú yí kentam e.” E n'wam wvuboo ghaw Baylet. ²⁴ Nonen, e Baylet sumten nsaw cinε wvú le, le bó ege bô wvú no bó kooŋke. ²⁵ E wvú mum bvuse wee we yew ncaw e, e è nu wvú bó to biite, wvú kewεε mvunlaa élaante bvuu yu wee. No wvú bvuse, mum nya Jisos no bó to gomte.

*E bó ta Jisos yí kentam e
(Mat 27:32-34; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)*

²⁶ E bó mum jo Jisos no gene dvú. No bó to gene, e bô bo wee mvu tasen e wvú kfuuyi nkpwaante e diee diew nu Semon, e è nu wee wvu Selin. E bó koo wvú mum gεε kentam ke Jisos e fô wvú gbwe, e wvú mum tuu no bii Jisos e. ²⁷ E bô bó mum no gene, e ngoo bonyii bii wvú le. E bomem nu bokεne bô to beele, taanke bonɔgew bew. ²⁸ E Jisos ke ne banke ye gay é bó le, “Bokεne bo Jelusalem, fo ben ebeelè fô me le ke. Ben ebeelè e é nu fô bikuu binen e, noo fô boom bonen e. ²⁹ Ben ekeé le kefew too lo kè bó nu ke egayte le, njon wvu baay nu wvu bokεne bô nu bokase bô ke baa boo wase wan, e bó ke baa yamse wase wan ke. ³⁰ E nu ke enu kefew kedvu le, é bonyii efuunke é dikum di baay baay le, ‘Ben egbweken yí yese le,’ efuunke é dikum di caan caan le,

'Ben ebanɣe bese'. ³¹ Bó nu ke efuunke nonen njefo é bonyii ge kfuu fin fiεε bô kete kè bεε leε, é bó ke ege neε bô kè nu ε yum wase."

³² No bô to gene bô Jisos nonen, bô to kenke bonyii bo ncaw e bofεε bô bô to gene keeyu ten. ³³ É bó gen buy bvudvuu bvù bô teɲe le Nɔgbwow Ekole le, mum ta Jisos fô yí kentam e, mum ta ten bonyii bo ncaw e bo bofεε ba yí bintam e, wvù mwaan̄ é εbo ke Jisos e ke eceey e, wvumvu é εbo kew ke eɲkoɲko le. ³⁴ É Jisos ke ne gay le, "Icem, leεshe kebefe ke bonyii ban e, njefo ke bô kee fiεε fi bó gee ke." É bonyii bodvu jo ndvú Jisos tum kan dvú keegaw é bikuu bibole. †

³⁵ Mwεem mvun mvunciim to kooyi bô Jisos nonen, ε bonyii leeme fô taale. É bonyii bô to saake won̄ kaa ne fibole no buu lo wvú duu le, "Wvú se fii bonyii bomew, wvú efi le ekole kew keseen, é wvú fen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, caw." ³⁶ É bonyii bo nci le ten no sewsee wvú, nya mbvuum mo nɔgbwaynɔgbwayi é wvú, ³⁷ gay le, "É wo fen nu Nfon Bojuu, é wo fi ekole kuw." ³⁸ Bô to nu ε san̄ nwa' ta é we jo ekole ke Jisos e le, "Wvun nu Nfon Bojuu."

³⁹ É wee ncaw mvu ba le bô to njeɣte yí bintam e fô, ne no nan'yi Jisos, gayte le, "É nu ke wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε le? Fi ekole kuw, efi ten bese." ⁴⁰ É wvumvu we yuw fiεε fi wvú jeme, wam̄en wvú, bife le, "Kε wo fane Nyo' le? Wo nu yí nɔge w e diεwε wvú le. ⁴¹ Bee wo kpwee ceey ceey fii ε è nu nlawma mwεem mvù befe mvù bee wo ge, geen̄en ε wee wvun kpwee fiew ε wvú baa jay fiεε ke." ⁴² É wee ncaw wvun mum gay le, "Jisos, ke ekumyi me seke wo nu ke esaake byunfon bwuw." ⁴³ É Jisos gay é wvú le, "É me ensee é wo keceey le εben nu ε bee wo nu ke enu bvudvuu bvù njon e bvù Nyo' le."

É Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ É diuu ke ben wase dioo lewse, ε ekfun̄ ne jiim won̄ tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheen. ⁴⁵ É ndvu yi to gawsene yew ncese ente mum sele enteleɲ buy biba bifεε. ⁴⁶ É Jisos no nu yí kentam e, ke ja wam foweewe le, "Icem, me n'ya keyoy kem can yo le." No wvú gay nonen, mum yoy n'yo y wvu fokemese.

⁴⁷ É ceε ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fô, dioo yen fiεε fi to kooyεε le, nya mbense é Nyo' gay le, "Kecεey, keceey, wee wvun se nu se jay." ⁴⁸ É bonyii bocii bô to nu ε tase fô keeyen fiεε fi to kooyi le, mum ja kase no kfuuyi εla εbole ε bó ε lan̄ wem. ⁴⁹ É nsáa Jisos yicii to to fibole leem ε è nu ntamndwee no yene fiεε fi kooyi le. É bomew to nu bokene bô to nen'yεε Galilee no bii wvú le.

É bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wee mvu to nu kefew kedvu le ε bó teɲe le Yosew, ε è nu wee wvu é kelaante ke Bojuu le kemew kè bó teɲe le Alimatia. Wvú to nu wee wvú jee bvuu nu wee wvu teyɣe é Nyo' εjise, bvuu cεyɣe kefew kè Nyo' nu ke eto esaake byunfon bwew. Wvú to nu ten wee nɔgo bonyii bô to saake bowsaw e. Geen̄en, wvú to baa be fiew fiεε fi bó to seysεe ege bô Jisos ke. ⁵² É wvú gen fô Baylet e, leke keegen ejo gvune di Jisos e. ⁵³ É Baylet bee, ε wvú gen shike gvune didvu, baance é ndvu le, gen jike é jem e ε bó ε cow yí kemaan e, ε bó

23:31 1Bi 4:17 **23:33** Yesa 53:12 **23:34** Mben 22:18; Mat 5:44; Luk 6:28; Lem 7:60 † **23:34** Bonjwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 34a. **23:35** Mben 22:7-8; 109:31 **23:36** Mben 69:21 **23:37** Mat 27:11 **23:43** 2Kol 12:3 **23:44** Amo 8:9 **23:46** Mben 31:5; Lem 7:59
23:47 Mat 27:19; Lem 3:14; 7:52; 22:14 **23:49** 8:2-3; Mben 38:11

ke baa yuu lese wase wee jó ke. ⁵⁴ E to nu Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, e è to sheete wase caan é mbam wvudvu ekew.

⁵⁵ E bokene ba bò to nen'yeε Galilee bi Jisos e, bi Yosew e fô jem, gen yen no wvù jiwsee gvune di Jisos e é jem. ⁵⁶ E bó ke ne fô, mum tu jim εla εbole, gen seywe bonfiefy bò jee noo bò ké no shfuunkene bò bó to ke no yeefe digvune dvú. E è no nu diuu di mbam e, ε bó she mbam no nci wvubo to gomte.

24

É Jisos buy yi kpwe le

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ E diuu di mbam e ke buy fey, ε bvú yuu diuu di fwe yi kema le. E bokene bodvu buy saa lo bvutfuu, jo bonfiefy bò bó to seyseε mum no gene dvú fô jem. ² E bó dioo gen buy fô, yen ε bó ε binse wase te di bó to banεε diuw jem dvú. ³ E bó ley gen é jem fanε yaa yen gvune di Tata Jisos e ke. ⁴ E bó mum leem fô ngenmten lo. E fi kooy le bolemse bofeε to nu ε ne to leem mbew bó le, ε bó ε tfume ndvú ε yi baa lawkene. ⁵ E bokene bodvu fan baay, mum tum bikuu fokuse. E bolemse ba bife é bó le, “E nu nje la wvù ben gomte wee wvù beε dvú ente jo bonkfu? ⁶ Ke wvú yaa nu fen ke, wvù nu ε buy wase yi kpwe le. Ben ekume fieε fi wvù to gayεε é ben seke ben ε bó to nu Galilee. ⁷ Wvù to nu ε gay le, “Wee wvù diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvù can bonyii bò befe le, é bó ke eta wvù yi kentam e, é ke dioo nu εdiuw eta, é wvù ebuy yi kpwe le.”

⁸ E bó mum kume fieε fi Jisos to jemyεε é bó. ⁹ E bó ke ne fô jem, kase tu jim gen see mweεm mvun mvunciim é boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow mwaan noo bonyii bocii bò to bii wvù le. ¹⁰ Bokene bò to seņεε fieε fi to kooyεε fidvu é boom bo ntum e bo Jisos e to nu Maalia Magdalen, Joana noo Maalia wvù bwee jem bò bokene bomew. ¹¹ E bó yuw njeme wvudvu ke diewe è nu kenlamse, fanε yaa bee naa lo ke. ¹² Geenen, ε Bitā ne ke we, lewte gen buy fô jem, ngvuwce taa é jem yen ke e è nu ndvú yi bó to njimeε Jisos dvú. E wvù mum ne no tuu jim fô yew e keņke nghaw yi fieε fi kooyεε le.

É bonyii bomew yen Jisos e je yi Emayus e

(Mak 16:12-13)

¹³ E fi ke ne kooy ke εbvubwe le, bonyii bomew bofeε bò to ké no bii Jisos e to nu ε ne Jelusalem no gene ntew wvù Emayus e, wvù to nu diewe bomay bosooshwiy keegen buy jó le. * ¹⁴ E bó no gene jemyi εbonebon ekume mweεm mvù to kooyi mvun mvunciim. ¹⁵ No bó to lene jemyi ghayte nonen, ε Jisos kebεε bence to mbew bó le no lene bò bó. ¹⁶ E fieε fimew ge le fo bó ekiεε wee wvudvu ke. ¹⁷ E Jisos mum ja bife é bó le, “E se nu la fi ben lene jemyi ekume fi nen?” No wvù bife nonen, ε bó leemen bò yii yi monshim mobole. ¹⁸ E wee mvu bó le wvù diee to nu Kleofas bife é wvù le, “E mey ke wo tolo Jelusalem wvù yaa kee ke mweεm mvù se kooyi jó εdiuw εyan e?”

¹⁹ E wvù bife le, “Mvù la?” E bó tfuse le, “Mweεm mvù se kooyi bò Jisos wvu Nasalet. Wee wvun se nu wee ntum Nyo', ε mweεm mvù wvù se gee noo mvù wvù se jemyi se nu binghaw. E se nu wee wvù kuuke baay fwe dvu Nyo' bò bonyii bocii. ²⁰ Bocee ncese bo baay baay bò bonyii bò saake wonj wese e se ε nya wvù le bó eyu. Bó se ε mum ε ta wvù yi kentam e. ²¹ Bese se lese

fisese bvufee yí ye le le è nu wvú wvú nu ke esum bonyii bo Israel can ηγεω e. Geenεn, è nu wase εδιuw ετα no mwεεm mvudvu se kooyεε. ²² Fimew nu ε bokεnε bomew ηgoo yese le ε be ε jeme fi ε nya lo bese ηghaw, le bó buy ε γεν fô jem εntαηεntαη, ²³ ε fanε yaa yen gvune diew e ke. Bó ε dioo kase tu jim, ε see le bó be ε yen bonceendaa bo Nyo' le ke diεwε bó yen ε εfile le, bó gay ê bó le Jisus nu dvú. ²⁴ Bonyii bomew ηgoo yese le ε gen fô jem fodvu ε yen yí le ke lenλεη no bokεnε bodvu be jemyi, geenεn, ε fanε yaa yen Jisus e ke.”

²⁵ Ε Jisus jeme ê bó le, “O oo, biyuη bin, mvuntelem mvunen leε baay keebεe mwεεm mvú bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε. ²⁶ Ke ben kee le Mboyse wvú Nyo' to kawεε to keηke keeyen ηγεω se ley yí bvukuke bwew e le?” ²⁷ Ε Jisus mum kεw nεle ê bó mwεεm mvunciim mvú bó to sanεε ε Nwa' Nyo' le ekume wvú e kεw yí mvú Muses to sanεε le, ε γεν ε buy ten yí mvu bonyii bo ntum Nyo' le. ²⁸ No bó toε wase buy mbew ntεw wvú bó to gene jó le, ε Jisus nε no gee ke diεwε wvú fele lo. ²⁹ Ε bó leke wvú shiee le gay le, “Beene egen ece. Kefew nu ε kí ε γεν wase baay, ε ekfuη ε kεw wase ε no jiime.” Ε wvú bee keegen ce bó bó. ³⁰ Ε bó γεν, ke dioo diekene, ε wvú jo ntuw blεεd, nya keyoone ê Nyo', guushε nya ê bó. ³¹ Kanη mwaanη nonεn, ε ejise ebo yuu, ε bó mum kiεε wvú. Ε wvú seε la ê bó ejise. ³² Ε bó shεε no ghayte εbonεbon le, “Ke mvuntelem mvusεεbeewo be yvuwse seke wvú be nεci mwεεm mvu ε Nwa' Nyo' le ê bee wo ê je le?”

³³ Ε bó mum nεnε kanη mwaanη ekiεguu jodvu no tuu jim Jεlusalεm. Ε bó dioo γεν, yen ε boom bo Jisus e bo ηgoo le bo yuufe ncow mwaanη ε baance ye bvudvuu bvumwaanη bó bonyii bomew bó to ké no bii wvú le. ³⁴ Ε bó jemyi le, “Kεcεεy, Tata wesebeene nu ε buy yí kpwe le. Wvú be ε seεε ε buynen ê Semon ejise.” ³⁵ Ε bó mum see ten ê bó fiεε fi be kooy bó bó ê je, bvuu nele no bó be kiente wvú seke wvú be guushi blεεd.

*Ε Jisus buynen enteleη jo boom bew bo ηgoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

³⁶ Ke no bó to beε jemyi nonεn, ε Jisus kebeε mum ja nε seεε buynen ê bó enteleη mum gay bó le le, “Kεmbonεn enú fô ben e.” ³⁷ Ε kedvum gbwo bó, ε bó no fane, kpwaake le bó yene ε è nu ηkfusay e. ³⁸ Ε wvú bife ê bó le, “Ben fane la? Ε ge la wvú ben manεne me? ³⁹ Ben etaa eyen can yεm bó bikaa biem é ben emum ekiεε le è nu naa me. Ben emomce ye yem emum ekiεε, njefo ke ηkfusay ké no keηke nyam ye bó bikufe no ben yene ε me ηkeηke ke.” ⁴⁰ No wvú gay nonεn, mum dunεε can ye bó bikaa biew ê bó. ⁴¹ Ε bó taa Jisus, ε njon yuwye lo bó, ε bó mum ηεmten lo. Ε fi ghaw bó keebεe le è nu wvú. Ε wvú nε bife ê bó le, “Ben keηke fiεε fidien fen e?” ⁴² Ε bó jo kencim ke bye le ε bó ε δεε, nya ε wvú. ⁴³ Ε wvú fi die ê bó ejise.

⁴⁴ Ε wvú mum gay ê bó le, “Mwεεm mvun mvú ben yen εben nu mvú me nto njemyi é ben ekume mvú e me mbεε beene. Me nto nduu le mwεεm mvunciim mvú bó to sanεε ekume me ê Nwa' Muses e, bó ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le noo ê Nwa' Mbense le, keηke keeto ekocεn.” ⁴⁵ Ε wvú mum yene bvufee bvubole, ε bó kiεε mwεεm mvú nu ê Nwa' Nyo' le. ⁴⁶ Ε wvú jeme le, “Bó nu ε san

24:24 24:12; Jon 20:3-10 **24:25** 24:45 **24:27** 24:44 **24:32** 24:45 **24:34** Mak 16:7; 1Kol 15:4-5 **24:36** 1Kol 15:5; Luk 2:14 **24:37** Mat 14:26; Mak 6:49 **24:41** Jon 21:5, 10; Lem 10:41
24:44 24:27; Jon 5:39; Lem 7:9-10, 25-27, 35, 37-39; Jon 5:46; Yεsa 52:13-53:12; Os 6:2; Mben 22:31
24:45 24:25-27, 32; Jon 20:9 **24:46** 9:21-22; Mat 26:56; Mak 14:49; 1Kol 15:3-4; Lem 17:2-3; 28:23

le Mboyse wvù Nyo' to kawee keŋke keeyen ngeew ekpwe, é ke edioo enu ediuw eta, é wvù ebuy yí kpwe le. ⁴⁷ E fi bvuú nu le bó nu ke ekew Jerusalem, efewci é bitum bicii é diee diew e le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' emum eeeshe bibefe bibole. ⁴⁸ E nu ke efewci ben ban bò nu eyen mweem mvun e. ⁴⁹ Ben eyeke eyuw, me nu nke enciinse nya yí Icem to kawee ben dvú. Nonen, ben emey elaanle jan eeyte mvunŋay mvù nu ke eshii fowe eto fô ben e.”

E Jisos ben we
(Mak 16:19)

⁵⁰ E wvù jo bó buy bô bó elaanle jodvu, e bô bó gen buy mbew nteew wvù Betani le, e wvù cake can ye we, lan kemonen yí bó le. ⁵¹ Ke no wvù to beé laanle kemonen yí bó le nonen, mum ja no bene we, mum ben la. ⁵² E bó nya mbense wvu baay é wvù, mum ja fó tu jim Jerusalem bô nlanlan fô mvuntelem mvubole. ⁵³ E bó gen no shee yew ncese le, bensee Nyo' sekecii.

Saaka wvù Jee wvun wvù Jon to saɲɛɛ nu ε wvù duɲci le Jisos nu Diɛw Nyo' Jon to Saɲɛɛ Fiɛɛ fi nu ê N'wa' Jon wvun e

Saaka wvù jee wvun wvù Jon to saɲɛɛ nu ε wvù duɲci le Jisos nu Diɛw Nyo' yì to nu wase foɲkɛw ε yì mɛy lo, ε é nu yì yì to nu ε tu wee wvu. N'wa' wvudvu keɛɛ jemyi le saaka wvù jee wvun nu ε bó to saɲ wvu le bonyii bò taɲke nulo ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ, nu Waa Nyo', é bó lese fitele yì ye le, é bó ke ekeɲke nshii wvù mɛy lo (20:31).

Fiɛɛ fi Jon nu ε saɲ ε biinɛn ê ηwa' wvun e nu ekumɛ nnya yì è nu nshii wvù mɛy lo wvù nu nje Klistu. Nnya yin nu mbuwma ε wvù kɛw keseen, ε wvù nu fô bonyii bò nu ε bee le Jisos nu je, ε è nu wvù keɛɛy, ε è nu wvù nshii. Je mi yì Jon saɲ ηwa' wvun jó yì nu naa lo jɛɛy nu yì duɲci no Jisos to joo mwɛɛm wvù bonyii kee yì nshii wvun e keeyɛɛyì no mwɛɛm mvu ê keyoy e nu.

Bikuu bi mwɛɛm e ê N'wa' wvun e

1:1-18 Keɲkɛwɛɛ ekumɛ Jisos

1:19-51 Ekumɛ Jon Nleseɛjoo noo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo fwe

2:1-12:50 Ekumɛ no Jisos to ghane gee lemme diew

13:1-19:42 Ekumɛ εdiuw ε Jisos yo fokemese Jelusalem bó mbew jó le

18:1-19:42 Ekumɛ no bó to sawɛɛ nsaw Jisos ke ghan ta wvù yì kentam e

20:1-31 Ekumɛ no Tata Jisos to buyɛɛ yì kpwe le, duɲce ekole kew ê bonyii bew

21:1-25 Kemɛse: ε Jisos duɲce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le Galilee

ε Diɛw tu wee wvu wum

¹ ε to nu foɲkɛw ε Diɛw nu wase. Diɛw yidvu to nu bó Nyo', ε Diɛw yidvu to nu Nyo'. ² Wvù to nu wase dvù foɲkɛw bó Nyo'. ³ Nyo' to bom mwɛɛm mvunciim fele can ye le. Ke fiɛɛ nu naa lo dvù fimwaan fi Nyo' to bomɛ se wvù ke. ⁴ Wvù keɲke nshii yì ye le, ε nshii wvudvu nu n'yuu fô bonyii le. ⁵ N'yuu wvudvu ε no baa ê ejiwɛ le, ε ejiwɛ kedvu yaa nulo ejimse naa lo wvù ke.*

⁶ Wee mvu nu dvù wvù Nyo' to tumɛɛ ε diee nu le Jon. ⁷ Wvù to to keejeme ekumɛ N'yuu, eben jim nsaw we, wvu le wen ege é bonyii bocii elese fitele yì N'yuu wvudvu le. ⁸ Ke wvù wvù Jon to nu N'yuu wvudvu ke. Wvù to to ke keeben ε è nu jim nsaw wvu N'yuu wvudvu. ⁹ N'yuu wvu keɛɛy wvù duɲci n'yuu ê bonyii bocii to too yì woɲ wvun e.

¹⁰ Wvù to nu yì woɲ e, ε woɲ wvun nu ε Nyo' to bom fele can ye le, geenɛn ε bonyii bò è nu bo yì woɲ wvun e faɲɛ yaa ekiɛε wvù ke. ¹¹ Wvù to nu ε to woɲ we le, ε bonyii bo bew faɲɛ yaa efiisen wvù ke. ¹² Geenɛn, ε bonyii bocii bò to fiisenɛε wvù, lese fitele yì ye le, nu ε wvù to nya mvungay é bó le bó enù wase boom bo Nyo' le. ¹³ ε ke boom bo Nyo' le ban nu ε bó boke bii elɛmɛ ke kfuu

1:1 Keɲ 1:1-2:4; Jon 17:5; Fili 2:6; 1Jon 1:1-2; Mwm 19:13-16 1:3 1:9-10; 5:26; 1Kol 8:6; Kolo 1:16-17;

Ibu 1:2; Mwm 3:14 1:5 Keɲ 1:3-4 * 1:5 Kɛɛɛ le, ε ejiwɛ kedvu yaa nulo ekiɛε naa lo wvù ke.

1:6 Mat 3:1 1:8 1:20 1:9 8:12; 17:25; 1Jon 2:8 1:12 1Jon 3:1; Gal 3:26; 4:5 1:13 3:3;

5-6; 1Bi 1:23; 1Jon 3:9

le, keneε no wee shieele, keneε mboo wee wvu wum e ke. Bó boke bii ε è nu mboo wvù è nu wvu Nyo' le.

¹⁴ Diεw yidvu to nu ε tu wee wvu wum no cee ê bese enteleη, ε wvù ε yin̄sen bô mbuwma noo keceεy. Ε bese yen bvukuke bwew e. Bvukuke bvù è nu bvu Wan wvù è mεy ke wvù wvù nε fô Ice le.

¹⁵ Jon to nu ε ben jim nsaw ekumε wvù no fuun̄ke gayte le, “Wvun nu wee wvù me nto njemyi ekumε wvù ηgayte le, ‘Wee wvù too ê me ejim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase ε me nse ηke no nu dvù.’ ” ¹⁶ No wvù nu ε yin̄sen bô mbuwma, wvù ε mum ε no nyaa beene bocii mbuwma yì mbuwma le. ¹⁷ Beene kee lo le Nyo' to nya bonci fele can Muses e. Geenεn, mbuwma Nyo' bô keceεy nu ε to fele can Jisos Klistu le. ¹⁸ Ke wee nu dvù wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le ke. Ε nu ke Waa we wvù è mεy ke wvù wvù nu mbew wvù wvù Ice le wvù nu ε ge beene ε kieε wvù.

*Wee wvù è to nu Jon Nleseεjoo
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)*

¹⁹ Fin nu fiεε fi Jon to jemyεε seke bikuu bi Bojuu le bi Jelusalem to tumεε bocee ncese bô bonyii bo Lεwe le le bô bife ê Jon le laa è nu wvù wvù yeε le. ²⁰ Jon to baa tun keetfuse mbife wvubo ke. Wvù to nu ε jeme lo bô diuw le le, “Ke è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke.” ²¹ Ε bó bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yeε? Ε nu wo wvù Elajja le?” Ε wvù tfuse ê bó le, “Ke me nu Elajja ke.” Ε bó bvuu bife le, “Ε nu wo wvù Wee Ntum Nyo' wε le?” † Ε wvù tun. ²² Ε bó bvuu bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yeε? Wo gay le la ekumε ekole kuw? Ke see é bese eken̄ke fiεε fi bese ekase egen̄ etfuse ê bonyii bô tum bese?” ²³ Ε Jon tfuse ê bó no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyεε le, “Ε nu me diεw yì fuun̄ke ηkpwaante le, ‘Bó enele je Tata é yì enù teyey.’ ”

²⁴ Bonyii ban nu ε è to tum Bofalasií bó. ²⁵ Ε bó bife ê Jon le, “Ε è baa nu wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε keneε Elajja, keneε Wee Ntum Nyo' wε, wo ε no leese bonyii ê joo nje la?” ²⁶ Ε Jon tfuse ê bó le, “Me nleese ke fiem bonyii ε è nu ê joo, geenεn wee mvu nu dvù ê ben ente ε ben yaa kee wvù ke. ²⁷ Ε nu wvù wvù too ê me ejim, ε me mbaa ncim en̄kpwentεn keen̄fay laba we ke.” ²⁸ Fiεε fin fiεε to kooyi ε è nu Betani Joo Joodan kewvu keki fô Jon to leese bonyii ê joo.

Ε Jon dun̄ce Waa Njee Nyo' ê bonyii

²⁹ Ε ekfuη buy yuu, ε Jon yen ε Jisos too, ε wvù mum gay le, “Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo' wvù cawsee bibefe bi yì nshε le! ³⁰ Ε nu wvù wvù me nse njemyi ekumε wvù ηgayte le, ‘Wee mvu too ê me ejim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase, ε me nse ηke no nu.’ ³¹ Ke me keβεε nto ηkee wvù ke. Geenεn, ε me nto nto no nleese bonyii ê joo wvu le bonyii bo Israel ekiεε wvù.” ³² Jon to nu ε bvuu jeme keeben jim nsaw we gay le, “Me nto nu ε n'yen ε Keyoy shiile too fowe diεwε ebembε le, to no nu yì ye le. ³³ Ke me keβεε nto ηkee wvù ke.

1:14 Gal 4:4; Fili 2:7; 1Tim 3:16; Ibu 2:14; 1Jon 4:2; Mat 17:2; Jon 2:11; 1Jon 1:1-3 **1:15** 1:24-27, 30; 5:31-34, 36 **1:17** 7:19; Ksm 31:18 **1:18** 6:46; 14:8-9; Ksm 33:20; Mat 11:27; 1Tim 6:16; 1Jon 4:12

1:19 5:33 **1:20** 3:28 **1:21** Mala 4:5; Dito 18:15, 18; Mat 2:14; Jon 6:14 † **1:21** Bojuu bomew to cεyte we ntum Nyo' wvù nu diεwε Muses e, geenεn ε bomew kee le wee ntum Nyo' wvudvu nu ke enu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. **1:23** Yesa 40:3 **1:25** 1:33; Mat 21:25 **1:27** 1:15; Lem 13:25 **1:28** 10:40; Mat 3:13 **1:29** 1:36; Yesa 53:6-7; 1Bi 1:19; 1Jon 2:2; Mwm 5:6 **1:30** 1:15 **1:32** Mat 3:16

Geenen, wee wvù to tumεε me le me ento enleesè bonyii ê joo to nu ε gay ê me le, 'Wee wvù wo nu ke eyen ε Keyoy ε shii fowe ε to ε no nu yí ye le, nu wvù nu ke eleese bonyii ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' ³⁴ Fifin nu fiεε ε me nto nu ε n'yen, ε no nleeme jim nsaw wvudvu ηgayte le wee wvun nu Waa Nyo'."

Bonyii bò to yawεε no nu boom bo Jisos e bo ηgoo le

³⁵ Ε εkfunj buy yuu, ε Jon bvuu no leeme fe fò wvù to leeme bò boom bew bo ηgoo le bofεε. ³⁶ Ε wvù ne yen no Jisos lenε fele, mum gay le, "Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo'."

³⁷ Ε boom bew bo ηgoo le bo bofεε ba dioo yuw no wvù gay nonen, mum ne no bii Jisos e. ³⁸ Ε Jisos banke ye yen no bó bii, bife ê bó le, "Ben gomte ε è nu la?" Ε bó bife ê wvù le, "Labay, wo cee fεε?" (Diee di Labay din nu le, "Wee N'yεeyi wvu Baay.") ³⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, "Ben eto eyen." Ε bó mum gen yen fò wvù to cee. Ε bó mum no nu ε εkfunj ghan jiim. Kefew kè bó to biε wvù le to nu wase ke diεwe didiuu dinεw e fokiεguu. ⁴⁰ Wee mwaan ηgoo bonyii bo bofεε bò to yuεε no Jon jemyεε mum bi Jisos e to nu Andulu wvù waa bwee Semon Bitā. ⁴¹ Ε Andulu wvudvu mum gen lo gom waa bwee wvù Semon, see ê wvù le, "Bese nu ε yen wase Mboyse wvù Nyo' to kawεε le" (fi nu le Klistu). ⁴² Nonen, ε wvù mum jo Semon gen bò wvù fò Jisos e. Ε Jisos taa wvù nen tunj, gay le, "Ε nu wo wvù Semon wvù waa Jon. Bó nu ke etenje wase wo le Sefas." (Diee di le Sefas din nu Bitā).†

Ε Jisos tee Filew bò Nataniel

⁴³ Ε εkfunj ke buy yuu, ε Jisos yen le wen nu egen keba kè Galilee le. Ε wvù gen yen Filew e, gay ê wvù le, "Ε bii me le." ⁴⁴ Filew wvun to nu wee wvu ê kelaante kè Besayda le. Ε kelaante kin nu ke bo Andulu bò Bitā le. ⁴⁵ Ε Filew gen gom Nataniel gay ê wvù le, "Bese nu ε yen wase wee wvù Muses to sanεε ê N'wa' bonci le ekumε wvù bò wvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε ten ekumε wvù. Wee wvun nu Jisos wvu Nasalet wvù waa Yosεw." ⁴⁶ Ε Nataniel tfuse ê wvù le, "Fiεε fi jee nulo ebuy Nasalet e?" Ε Filew gay ê wvù le, "To eyen." ⁴⁷ Ε Jisos ke yen no Nataniel too, jeme ekumε wvù le, "Ben etaa eyen, wee wvun nu naa wee wvu Israel wvu keceεy. Ke nce kenεεma nu yí ye le ke." ⁴⁸ Ε Nataniel bife ê Jisos le, "Wo ghan nεε ε se kiεε me?" Ε Jisos tfuse ê wvù le, "Ε Filew se keeke eto etee wo, nu ε me mbe ε n'yen wase wo le ê kenyi ke kete ke fig e kie le." § ⁴⁹ Ε Nataniel tfuse ê wvù le, "Labay, wo nu Waa Nyo'! Wo nu Nfon wvu Israel!" ⁵⁰ Ε Jisos gay ê wvù le, "Wo fεn nu ε bee me le keseen ke njefo me nu ε ηgay ê wo le me mbe ε n'yen wase wo le ê kenyi ke kete kie le? Wo nu ke eyen mwεem mvù kuuke fele mvun e." ⁵¹ Ε Jisos bvuu gay ê wvù le, "Ε me ensee ê wo keceεy keceεy le wo nu ke eyen ε ebule ε yene, ε bonceendaa bo Nyo' le bene, booke yí wee wvù diee nu Waawee le."

2

Ε Jisos banke joo ε è tu mbvuum

¹ Ε εdiuw ke buy εta, ε bó no gee ηkaw bvujen ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le, ε bwee Jisos nu fò. ² Bó to nu ε be ten Jisos bò boom bew bo ηgoo

1:34 1:49; 5:18-23; 10:36; 11:27; 20:31; Mat 3:17; 27:54; Lem 9:20 **1:36** 1:29 **1:40** Mat 4:18-20

1:41 4:25 **1:42** Mat 10:2; 16:18 † **1:42** Di nu le Te. **1:45** Dito 18:15; Yesa 42:1-4; Esek 34:23;

May 5:1-3 § **1:48** Kete ke «fig» e ke wonj wvù Israel e nu ε bó to ké no diee mvuntam mvudvu. **1:49** 1:34; 12:13; Mat 27:42 **2:1** 4:46

le bô ñkaw wvudvu. ³ E mbvuum ke ñe ka, e bwee Jisos be wvú dvú gay le, “Ké bó bee keñke mbvuum ke.” ⁴ E Jisos tfuse ê wvú le, “Kpwoon, wo bee me dvú ñje la? Kefew kem baa kocen wase ke.” ⁵ E bwee gay ê bonyii bo gawe le le, “Fiee ficii fi wvú e gay le ben ege, e ben ge.” ⁶ E to nu e nsháan loeme fó yisooaan e bó kene bô eta. Nsháan yin nu yì Bojuu to kó no gëe loo jó yì bó cuke ye dvú keeyuule ê Nyo' ejise. Nshaan miaan to joo bibeeñ bi joo le diëwe mbaanfiëe keñe mbaanshe le. ⁷ E Jisos ke ñe gay ê bonyii bo gawe le bodvu le, “Ben etuke joo eyinşen nsháan yin dvú.” E bó mum tuke joo gëe ê nsháan yidvu le e yí yinşen. ⁸ E wvú mum gay ê bó le, “Ben esefe yimi keseen egen dvú fô cee gawe le.” E bó sefe gen dvú. ⁹ E cee gawe fi, mom joo yidvu, yuw e yí e tu wase mbvuum. E wvú ma laa man mbvuum ñe fee le. (Geenen, bonyii bo gawe le bô to sefee joo yidvu to kee fô mó ñen'yee.) E cee gawe mum tee cee bvujen, ¹⁰ bife ê wvú le, “Bonyii ké yaw gaw fibole e ñ nu mbvuum mò jee fô ñkaw e, é bonyii ké dïoo e wu wase e ffuu, e bó se gaw mo yaa jee ke. Wo e kaa e gëe fiuw mbvuum mò jee e no too dvú e è nu keseen e?” ¹¹ Fifiñ to nu fiee fi fwe fi duñci bvukuke bvú Jisos e fi wvú to ge ente jo mweem mvú duñci bvukuke bwew e. E wvú to ge fiee fin ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le. No wvú ge nonen, e fi mum duñce bvukuke bwew, e boom bew bo ñgoo le mum le fitele yí ye le.

¹² Ejim jodvu, e Jisos ñe bow Kafana'um bô bwee noo boom bo bwee le bô bolemse noo boom bew bo ñgoo le, e bô bó ce jó ediuw caan.

E Jisos kun bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ E ediuw e ñkaw Bojuu wvú bó teñe le Dañfey ke no too wase nceencee, e Jisos ñe ben Jelusalém. ¹⁴ E wvú ke gen buy fô yew ncese le, yen bonyii bô to geese bona' bô ñje noo bibembe noo bô to kumene bigew e e bó e shiiyen. ¹⁵ E wvú jo bokfuu kene ngbwan dvú, kun bó bocii dvú, kun noo ñje bô bona' bvuse yew ncese le. E wvú bvuu tawse bigew bi bonyii bô to kumene bigew e, baashé bidan bibole, ¹⁶ gay ê bonyii bô to geese bibembe le, “Ben ejo mweem mvun ene dvú fen. Fo ben ejo yew Icem etfuse é yí etu yew way ke.” ¹⁷ No wvú gay nonen, e boom bew bo ñgoo le mum kume fiee fi bó san ê Ñwa' Nyo' le e wee mvu jemyi ê Nyo' le, “Shiee wvu baay wvú me ñkeñke fô yew yo le nulo eyu lo me.”

¹⁸ E bikuu bi Bojuu le mum bife ê wvú le, “Fiee fi duñci bvukuke bwuw fi wo nulo ege keedunçe ê bese le bó nu e nya mvunşay ê wo kege fin nu la.” ¹⁹ E Jisos tfuse ê bó le, “Ben esáw yew ncese yin, é me enjo ediuw eta enkase enleke we.”

²⁰ E Bojuu bodvu bife ê wvú le, “Fí to jo bilum mbaanye ncow bisooaan keebom yew ncese yin, e wo nu ke ejo fiuw e è nu ediuw eta eleke we?” ²¹ Geenen, Jisos to jemyi yew ncese yin e è nu yì e nu ye ye. ²² Nonen, seke wvú to buyee wase yí kpwe le, e boom bew bo ñgoo le mum kume le fin nu fiee fi wvú to gayee. E bó mum bee fiee fi nu ê Ñwa' Nyo' le, bvuu bee njeme wvú Jisos to jemyee le.

²³ No Jisos to nu Jelusalem fô Nkaw Danɛfey wvun e, bonyii nteen to nu ε lese fitele yî ye le nje mwεem mvù dunɔi bvukukε bwew mvù wvù to gee. ²⁴ Geenɛn, Jisos to baa gee fiew bvufee bwew yî bó le ke, njefo wvù to kee bonyii bocii no bó nu. ²⁵ Wvù to baa shieele wee mvu wvù eshe esenje lo é wvù ekumε wee wvu wum ke, njefo wvù kebεε to kee fiεε fi wee wvu wum keɲke é wvù εshem.

3

Ɛ Jisos jeme é Nikodemus ekumε mboo wvu fwε

¹ Wee ηgoo Bofalasii mvu to nu ε bó tenje le Nikodemus, ε wvù nu wee ηgoo bikuu bi wonɔ Bojuu le. ² Ɛ wee wvun ke nε to fô Jisos e entanɔ gay é wvù le, “Labay, bese kee le wo nu wee n'yεeyi wvù nε fô Nyo' le, njefo kee wee nu dvù wvù nulo egee kfuu mvun mwεem mvù dunɔi bvukukε bvu Nyo' le mvù wo gee mvun sε Nyo' nu bó wvù ke.” ³ Ɛ Jisos tfuse é wvù le, “Ɛ me ensee é wo keceey keceey le, é bó nu sε bó ε boo wee mboo wvu fwε le, mwεten saa eyen bvunfon bvu Nyo' le ke.” ⁴ Ɛ Nikodemus bife é Jisos le, “Ɛ nulo é bó ege nεε sε ebvuu eboo wee ε wvù ε taw wase? Ɛ nulo é wvù ebvuu ekase etu é bwee εshem é wvù ebvuu eboo wvù?” ⁵ Ɛ Jisos tfuse é wvù le, “Ɛ me ensee é wo keceey keceey le, é wee nu sε wvù ε keɲke mboo wvù wvu joo noo Keyoy, tu ke é nulo é wvù eley bvunfon bvu Nyo' le ke. ⁶ Wee wvu wum boote wee wvu wum, ε Keyoy boote keyoy. ⁷ Fo diuw eyumte wo le me nu ε ηgay é wo le bó keɲke keeboo wee tfuu mboo wvu fwε le ke. ⁸ Fwefwe ké no fele no wvù koonɔke, ε wo yuuke no wvù fele, geenɛn ε wo yaa nulo esee laa wvù sε nε fεε, gεne fεε le. Ɛ nu ke leɲleɲ no fi nu fô wee wvù nu ε keɲke mboo wvù wvu Keyoy e.”

⁹ Ɛ Nikodemus mum ghay le, “Ɛ nulo é fifin eghan nεε le?” ¹⁰ Ɛ Jisos tfuse é wvù le, “Wo nu wee n'yεeyi bonyii bo Islael, yaa kee fin e? ¹¹ Ɛ me ensee é wo keceey keceey le, bese jemyi fiεε ε è nu fi bese kee, leeme jim nsaw fiεε ε è nu fi bese nu ε yɛn wase, geenɛn ε ben yaa beɲe fiεε fi bese jemyi le ke. ¹² Ɛ me nserje mwεem é ben ε è nu mvu yî nshε le fεn sε ben beɲe lo, é ben ke eghan nεε sε bee fεn ε me ε nsee wase ε è nu mvu wonɔ Nyo' le?” ¹³ Ke wee nu dvù wvù ke nu ε ben wase wonɔ Nyo' le ke. Ɛ mεy kee wvù to nen'yεε fô to fokuse fεn, ε wee wvun nu wee wvù diee nu Waawee. ¹⁴ No Muses to njeysεε yo yî bó feleε bó ketwaa yî kete le ηkpwaante, nu ke leɲleɲ no bó keɲke keeke enjeysεε wee wvù diee nu Waawee, ¹⁵ wvu le naa yεε wvù nu ε lese fitele yî ye le, é wvù ekeɲke nshii wvù mεy lo.

¹⁶ Nyo' to nu ε loocε koɲ wonɔ wvun baay, tum Waa we wvù mwaanɔ, wvu le è nu naa yεε wvù nu ε lese fitele yî ye le, mwεten saa ela ke, é wvù ekeɲke ε è nu nshii wvù mεy lo. ¹⁷ Ke Nyo' to tum Waa we yî wonɔ wvun e le wvù eto elese bonyii yî ηgew e ke. Wvù to tum le wen eboysε lo bó fele yî ye le.

¹⁸ Wee wvù nu ε lese fitele yî ye le nu ε wvù yaa nu ke eley ηgew e ke. Geenɛn wee wvù baa elese fitele yî ye le nu ε wvù ε ley wase ηgew e, njefo wvù baa elese fitele yî Waa Nyo' wvù è mεy ke wvù le ke. * ¹⁹ Bó nu ke esumten nsaw

2:23 2:11; 6:29; 7:31; 8:30; 9:38; 10:42; 11:45; 12:42; 20:29, 31; 16:9 **3:1** 7:50; 19:39 **3:2** Mat 22:16; Jon 2:11 **3:3** 1:13 **3:5** Tay 3:5 **3:6** 6:63 **3:8** Ekle 11:5 **3:11** 3:32; 8:26 **3:12** 12:32; 14:1-3; 17:5 **3:13** Bɲnɔ 30:4; Lum 10:6 **3:14** Ktɲ 21:9; Jon 8:28; 12:32-34; 18:32 **3:15** 20:31 **3:16** 3:36; 5:24; Lum 8:32; 1Jon 3:1; 4:9-10; 5:11, 13 **3:17** 12:47 **3:18** 5:22 * **3:18** Fen nu teytey le, lese fitele yî diee di Waa Nyo' le. **3:19** 8:12

ê yin je le, njefo n'yu nu ε to yî wonj e, bonyii ε kaa ε konj fibole ε è nu ejiwε efey n'yu. Ε bó koonke nonen njefo gee dibole nu di befe. ²⁰ Wee tfuu wvù gee gee di befe ké no bane n'yu, yaa nulo ebuy fô n'yu nu κε, wvu le fo gee diwene ke eyenε emwa κε. ²¹ Geenεn ε wee wvù gee fiεε fi leη ké no too fô n'yu le, wvu le diwene gee eyen'yi le è nu di wee wvù nu bô Nyo' le.”

Ε Jon jeme le Jisos kuuke fele wen

²² Ejim jodvu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne γεν keba kemew ke Judea le. Ε bô bó γεν no nu jó ε wvù leese bonyii ê joo. ²³ Jon ten to leese bonyii ê joo ntεw wvù Enon e mbew wvù Salim e njefo joo to nu fó ntay. Ε bonyii too ε wvù leese bó ê joo. ²⁴ Fifin to nu ε bó baa lese wase wvù yew ncaw e κε.

²⁵ Ε boom bo Jon e bo ηgoo le bomew bô wee Juu yvu ke ne κεw mbew ekumε ye yî bó cuke keeyuule ê Nyo' ejise. ²⁶ Ε boom bo ηgoo le bo Jon e ne γεν fô Jon e, gay ê wvù le, “Labay, wee wε wvù to nu ben ε wvù Joo Joodan kewvu keki wvù wo to jemyeε naa baay ekumε wvù nen, yen le wvuwe ε wvù leese bonyii ê joo, ε bonyii bocii gene κε wase ε è nu fô wvù le.” ²⁷ Ε Jon tfuse ê bó le, “Κε wee nulo enu fiεε se è ge Nyo' le wvù enù fi κε. ²⁸ Ben kebεε nulo eben jim nsaw wεm le me nto nu ε ηgay le κε è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε κε. Geenεn ε bó to tum me le me ensa ê wvù fwe. ²⁹ Cee bvujen nu wee wvù keηke jen. Ε nsaa cee bvujen wvù leeme mbew cee bvujen wvudvu le yuuke diεw ye, ké no lanlanje baay no wvù yuuke diεw ye. Ε nu ke leηleη no me nu keseen ε me ε n'yiηsen bô nlanlan. ³⁰ Wvù keηke ke keeku eγεν lo fwe, é me entu lo jim.

³¹ Wee wvù ne fowe kuuke fele bonyii bocii. Ε wee wvu yî nshε le nu wee wvu yî nshε le, jemyi ke mwεεm ε è nu mvu yî nshε le. Wee wvù ne wonj wvu we le kuuke fele bonyii bocii, ³² ε wvù leeme jim nsaw mwεεm ε è nu mvù wvù nu ε yen ε bvuu ε yuw e. Geenεn, ε wee yaa nu dvù wvù beje fiεε fi wvù jemyi le κε. ³³ Wee wvù beje fiεε fi wvù jemyi nu wvù duηci le wen tomte fiεε fi le Nyo' jemyi kecεey. ³⁴ Wee wvù Nyo' nu ε tum ké no jemyi κε ε è nu diεw Nyo', njefo Nyo' nu ε nya Keyoy kew ê wvù ε nfew yaa nu κε. ³⁵ Icee Wan nu ε konj Wan, ε mum ε nya mwεεm mvunciim can ye le. ³⁶ Wee wvù nu ε lese fitele yî Wan e nu ε wvù keηke nshii wvù mey lo. Wee wvù baa yuuke wvù le nu ε wvù yaa nu ke ekeηke nshii κε. Wvuwe wee nu ε shém Nyo' ffuuke wase bó wvù.”

4

Ε Jisos bô kpwoon mvu wvu Samalia tasen fô fwεη joo le

¹ Ε Jisos ke kiεε le Bofalasiî nu ε yuw wase le wen lemte ε bonyii bo ηgoo le too ε wen leese ê joo fele Jon. ² Geenεn κε è to cim leese wvù bó ê joo κε, è to leese κε boom bew bo ηgoo le maanj. ³ Ε wvù dioo kiεε nonen, mum ja ê keba ke wonj e kè Judea kedvu le, no kaase tuu jim ê kè Galilee le. ⁴ Wvù to keηke keefey je keba kè Samalia le. ⁵ Ε wvù ke γεν buy kelaante ke Samalia kemew e ε bó tenje le Sika, ε kí nu mbew wεε wvù Yakow to nyaε ê waa we wvù Yosεw e. ⁶ Fwεη joo wvù Yakow to cimεε to nu fó. No Jisos to nu ε len wase baay dose,

3:20 Efε 5:11-13 **3:21** 1Jon 2:4 **3:22** 4:1-2 **3:24** Mat 4:12; 14:3 **3:26** 1:29-34 **3:27** 19:11; 1Kol 4:7; Ibu 5:4 **3:28** 1:20; Mala 3:1; Mat 11:10 **3:29** Mat 9:15 **3:31** 8:23; 15:19; 1Jon 4:5 **3:32** 3:11 **3:35** 5:20; 10:17; 13:3; 14:10; 17:2; Mat 11:27; 28:18 **3:36** 3:16 **4:1** 3:22
4:4 4:9; Luk 9:52; 17:11, 16; Lem 8:4-25 **4:5** Kej 33:19; 48:22

ε wvú mum shii mbew fwεη joo wvudvu le. Kefew to nu wase diεwε didiiu ncow difεε le εmvunsheerj.

7 Ε kpwoon mvu wvu Samalia jodvu ke ne to keetukε joo fó, ε Jisos gay ε wvú le, “Nya me bô joo ε me εη'wu.” 8 Ε to nu ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ε γεν εlaante keeguy mwεεm mvudien. 9 Ε kpwoon wvudvu bife ε Jisos le, “Wo nu wee Juu, ε me nu wee wvu Samalia, wo ε ghan nεε ε se no lεke joo ε me?” Kpwoon wvudvu to gayte nonεn, njefo Bojuu to ké no nyensee lo bonyii bo Samalia. 10 Ε Jisos tfuse ε wvú le, “E wo be kee nnya yi ε nu yi Nyo', noo wee wvú gayte ε wo le wo enya wen bô joo, tu wo be ε lεke ε wvú, ε wvú enya wo bô joo yi booke sekecii.” 11 Ε kpwoon wvudvu kase bife ε Jisos le, “Icεm, wo nu se wo keηke fiε fi wo etukε joo dvú, ε fwεη shiile nen, wo nu ke ejo fεε yiye joo yi booke sekecii? 12 Fí nu le wo kuuke fele icee wese wvú Yakow wvú to cimεε fwεη wvun gεε ε bese, ε wvú kebεε to nu ε wu joo jó, ε boom bew wu, ε nyám ye tεn wu?” 13 Ε Jisos tfuse ε wvú le, “Wee tfuu wvú wuu joo yin nu ε kendonj bεε ke eyumte kε wvú. 14 Geenεn, naa yeε wvú nu ke ewu joo yi me nu ηke enya, nu ε ke kendonj bεε ke ebvuu eyuu eyum lo wvú ke. Joo yi me nu ηke enya ε wvú nu ke enε etu ntonj joo yi buyte yí ye le sekecii, ke eghan enya wvú nshii wvú mεy lo.” 15 Ε kpwoon wvudvu mum gay ε Jisos le, “Icεm, nya me bô kfuu yiyin joo wvu le fo kendonj ke ebvuu eyumte me ε me ntoo fen keentukε joo ke.”

16 Ε Jisos gay ε wvú le, “Gεnε etee dwee wo ε ben ε wvú eto.” 17 Ε kpwoon wvudvu tfuse ε wvú le, “Kε me ηkeηke diemsεn ke.” Ε Jisos gay ε wvú le, “Wo nu ε jeme λεη no wo gay le ke wo keηke diemsεn ke. 18 Wo nu ε keηke wase bolemse botin, ε wvú ben ε wvú nu keseen yaa cim nu dwee wo ke. Fiεε fi wo jeme nu kecεy.” 19 Ε kpwoon wvudvu gay ε Jisos le, “Icεm, me nu ε n'yeη keseen le wo nu wee ntum Nyo'. 20 Bo'icee bosese to ké no bunlee Nyo' yí kum wvun e, ε ben Bojuu duu finεn le jô bonyii keηke keebunlee Nyo' nu ke Jelusalem.” 21 Ε Jisos tfuse ε wvú le, “Kpwoon, bee fiεε fi me ηgayte fin. Kefew too lo kè ben nu ke ebunlee Nyo' Ice ε è yaa bvuu nu yí kum wvun e ke nεεε Jelusalem ke. 22 Ben bonyii bo Samalia bunlee fiεε yaa kee fi ke, ε bese Bojuu bunlee kee fiεε fi bese bunlee, njefo mboyma fele ε è nu yi Bojuu le. 23 Geenεn, kεfew too lo, ε kí ε to wase kè bonyii bô bunlee Nyo' cεyε cεyε nu ke ebunlee Nyo' Ice ε keyoy e bô yi kecεy e. Ε nεε kfuu bonyii bô Nyo' Ice gomte le bó ebunlee wen. 24 Nyo' nu Keyoy, ε bonyii bô bunlee wvú keηke keebunlee ε keyoy e bô yi kecεy e.” 25 Ε kpwoon wvudvu gay ε Jisos le, “Me ηkee lo le Mboyse wvú Nyo' to kawεε too lo, wvú bó teηε le Klistu. Ε wvú nu ke edioo ε to, emum enyεy mwεεm mvunciim ε bese.” 26 Ε Jisos gay ε wvú le, “Me wvun wvú jemyi ε wo nu wvú wvudvu.”

27 Kε sekedvu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le mum kase to. Ε diuw yum lo bó le wvú jemyi bô kpwoon. Geenεn, ε wee mvu bó le fanε yaa bife lo ε wvú le laa wvú gomte la le, ke nεεε le laa Jisos jemyi bô kpwoon wvudvu nje la le. 28 Ε kpwoon wvudvu mum gεε nshaan ye joo fó, γεν εlaante, γεν be bonyii le, 29 “Ben kε eto eyεn wee mvu wvú nu ε to ε see lo fiεε ficii ε me fi me ηke nu

4:9 2Bfn 17:29-41; Esl 4:1-3; Mat 10:5; Luk 9:52-53 4:10 4:26; 7:37 4:12 8:53 4:13 6:35; 7:37 4:15 6:34 4:19 9:17; Mat 21:46 4:20 Dito 12:5-14; Mben 122:1-5 4:22 Yεsa 2:3; Obad 17; Lum 9:3-4 4:23 3:3-8; 2Kol 3:17; Fili 3:3 4:23 Bonyii bomew yεne le keyoy kin nu Keyoy ke Yuule, ε bomew yεne le è nu keyoy ke wee le. 4:25 1:41; 4:29; 7:26; 11:27 4:26 9:37 4:29 Mat 12:23

ε n'yuw wase ηγε. Ε nεlo enu ε wee wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε le?"
 30 Ε bonyii buy εlaante mum no gene fô Jisos e.

31 Ε to nu ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ε sheε wase ε no leke Jisos gayte ê wvù le, "Labay, dieken." 32 Geenen, ε Jisos tfuse ê bó le, "Me ηκηηke mwεεm mvudien keendie ε ben yaa kee mvù ke." 33 Ε boom bew bo ηgoo le mum ghay εbonebon le, "Wee nu ε sheε ε to bó mwεεm mvudien ε nya ê wvù le?" 34 Ε Jisos gay ê bó le, "Mwεεm mvudien mwem nu le me enge fιεε fi wee wvù tum me shieele, emεse lemme diew dicii. 35 Ke ben duu finen le é sheεte kee ne, é emum enu kefew ke ηgbwele le? Ε me engay ê ben le, ben ecake ejise we etaa eyen no mwεεm nu ε be wase ηεε le le bó egbweci. 36 Wee wvù gbweci keηke nlawma we, baanci ηgu geele yî nshii wvù mεy lo le, wvu le wee njewe bó wee ηgbwele ke elanlanε yî wee le mwaan. 37 Fifin dunçi le ηgan wvun nu keceeη wvù gayte le, 'Wee mvu ké jewyi, ε wee mvu gbwele.' 38 Me ntum ben le ben egen egbwele mwεεm mvù ben to baa lem ke. Bonyii bomew nu ε lem, ben ε ley bvujonke bu lemme dibole."

Ε bonyii bo Samalia nteen lese fitele yî Jisos e

39 Bonyii bo Samalia nteen ê kelaante kedvu le to nu ε lese fitele yî Jisos e nje fιεε fi kpwoon wvudvu to jemyεε ê bó le wvù be ε see lo fιεε ficii ê wen fi wen ke nu ε yuu wase ge. 40 Nonen ε bó ke dioo to yen Jisos e, leke le bó bowen ece. Ε wvù bee, ε bó bó ce εdiuw εfaa. 41 Ε bonyii nteen bvuu lese fitele yî Jisos e nje njeme we. 42 Ε bonyii bodvu gay ê kpwoon we le, "Bese nu ε lese fitele yî ye le ε è yaa bvuu nu nje njeme wo ke. Bese nu ε yuw wase bó bitem bisεε, ε κιεε lo le wee wvun nu Mboyse won wvun keceεy."

Ε Jisos fe waa wee wvu baay

43 Ε εdiuw yo εfaa yodvu ke fey, ε Jisos ne no gene Galilee. 44 Wvù keβεε to nu ε yuu gay wase le ke bó ké no wvumte wee ntum Nyo' won we le ke. 45 Geenen, ε wvù ke dioo gen fεse Galilee, ε bonyii bo jó fiisen lo wvù njefo bó to nu ε yen mwεεm mvù wvù to gee fô ηkaw e Jelusalem, njefo bó ten to nu fô ηkaw wvudvu le.

46 Ε Jisos ke bvuu kase gen Kana wvu ê keba kè Galilee le jò wvù to bankeε joo ε è tu mbvuum. Ε to nu ε wee wvu baay mvu nu ê kelaante kè Kafana'um e, ε waa we wvù diemsen cemte. 47 Ε wee wvu baay wvudvu dioo yuw le Jisos nu ε ne wase Judea ε to Galilee, ε wvù gen fô wvù le, ku can le wvù ebow ke eto efe waa wen, le wvù nu wase diuw kpwe le. 48 Ε Jisos mum gay ê wvù le, "Ε ben nu se ben ε yen mwεεm mvù dunçi bvukuke bu Nyo' le, ε yen ten mwεεm mvu diuw wvù yumεen e, ben saa ke elese fitele yî yem e ke." 49 Ε wee wvu baay wvudvu gay ê wvù le, "Icem, to ke é bó ebooke lo, fo waa wem ekpwe." 50 Ε Jisos tfuse ê wvù le, "Ε genè, waa wo nu ebonen." Wee wvudvu to nu ε bee fιεε fi Jisos jemyεε ê wvù, mum ne no gene. 51 No wvù to booke, ε bó boom bew bo lemme le tasen, ε bó see ê wvù le waa we nu ε bonen wase. 52 Ε wvù mum bife ê bó kefew kè wvù se kewεε ebonene. Ε bó gay ê wvù le, "Ε se nu foguu ke diewe diuu dimwaan e fomvunsheen, ken'ya' kedvu ε mum ε cine wvù le." 53 Ε cee wan wvudvu mum kume le è nu naa kefew kedvu kè Jisos to gayεε ê wen le, "Waa wo nu ebonen." Ε wvù bó εkolε kew naa noo yew ye yicii mum

lese fitele yî Jisos e. ⁵⁴ Fifin fiεε fi dun̄ci bvukukε bvû Jisos e to nu fi bokan̄j bofεε fi wvû to geε seke wvû to nen̄'yεε Judea to Galilee.

5

Ɛ Jisos fε wee ε wvû ε cεm wase bilum mbaanshε ncow nyan

¹ Ɛjim jodvu ε ηkaw Bojuu mvu no nu Jelusalem, ε Jisos ben jó. ² Kentuke ke joo le kemew to nu jó ε bó teje ê díew Ibulu le le Betesda, ε kí nu mbew Diuw Ketaan wvu Njée le. Bó to nu ε bom dicile fô ditin, ³ Ɛ bonyii bo bincem e to ké no lone lo fô, bô nu binfefe bô bô nu bonten̄ε noo bô nu ε kpweken wase keba kemwaan. [Bó to ké no jii mene fô cεyte seke joo nu ke enε eshiike. ⁴ Nceendaa Tata mvu to ké no too ê kefew e ê kefew e, leyte shiike joo yidvu. Wee wvu fwe wvû ε yaw ε ley jó seke nceendaa wvudvu ε shiw joo yidvu, tu wvû nu ebonen̄ yî kencem kew e naa ε kí cim nu nεε.] ⁵ Wee mvu to nu fô ε wvû ε cεm wase bilum mbaanshε ncow nyan. ⁶ Ɛ Jisos ke dio to fô yen wvû le, kiεε le wvû to jii me wase fô ncejole, ε wvû bife ê wvû le, “Wo koon̄ke keebonen̄ e?” ⁷ Ɛ wee kencem wvudvu tfuse le, “Icεm, ke me ηken̄ke wee wvû nulo elese me ê joo yin e seke yí ε shiw ke. Ɛ nu seke yí ε shiw, ε me ndioo ηgene keenley, ε è no nu ε wee mvu ε yaw wase ε ley ê me le.” ⁸ Ɛ Jisos gay ê wvû le, “Nεnε we, ejo ghaam yo, egεnè.” ⁹ Karj mwaan, ε wee wvudvu mum bonen̄, jo ghaam ye no gεne.

Ɛ to nu ε εbvubwε nu diuu di mbam e. ¹⁰ Ɛ Bojuu mum gay ê wee wvû bó to feleε wε le, “Ɛben nu diuu di mbam e ε nci baa bee le wo etuu ghaam yo ke.” ¹¹ Ɛ wvû tfuse ê bó le, “Wee wvû be fε me be ε gay le me enjo ghaam yεm ηgene.” ¹² Ɛ bó bife ê wvû le, “Ɛ nu yεε wvudvu wvû be gay ê wo le wo ejo ghaam yo egεne?” ¹³ Ke wee wvû bó to feleε wvudvu to cim kee wee wvû feleε wvû ke, njefo Jisos to nu ε nε wase ley gen̄ ente jo kebombom ke bonyii le kè to nu fô le.

¹⁴ Ɛ è ke no nu ejim jodvu, ε Jisos yen wvû le fô yew ncese le, gay ê wvû le, “Taa eyen̄ no wo nu ε bonen̄ wase. Fo wo ebvuu egee bibefe ke. Ɛ wo gee lo, é fiεε ke egbwe yí yo le fi nu ε fo ε fey fin.” ¹⁵ Ɛ wee wvudvu nε gen̄ see ê Bojuu le è nu Jisos wvû be fε wen. ¹⁶ Ɛ Bojuu mum kew no bone bikaa ê Jisos ejim, njefo wvû to fε wee wvun̄ ε è nu diuu di mbam e. ¹⁷ Ɛ Jisos gay ê bó le, “Icεm ké no lemte sekeci, ε me ten̄ nlemte nonen̄.” ¹⁸ Ɛ njeme wvun̄ ge ε Bojuu mεse lo no gomte baay keeyu wvû, njefo ke è to mεy ke mbam wvû wvû to ηgoyte maan̄ ke. Wvû to teje ten̄ Nyo' le Icee wen, fewsene εkolε kew le wen nu len̄len̄ bó Nyo'.

Mvun̄gay mvû Nyo' nu ε nya ê Waa we

¹⁹ Ɛ Jisos ke nε gay ê bó le, “Ɛ me ensee ê ben̄ keceey keceey le ke me wvû Wan nelo en̄ge fiεε yî mvun̄gay mwem e ke. Me ηké no ηgee ke ε è nu fiεε fi me n'yene ε Icεm gee. Fiεε fi Icee Wan gee, nu ke fi fi Wan nu egee ten̄, ²⁰ njefo Icee Wan wvudvu koon̄ke Wan mum dun̄ci ê Wan mwεem mvunciim mvû wvû wvû Icee Wan gee. Ɛ wvû bεε ke ebvuu edūnce mwεem mvû fele mvun̄ ê wvû, é wvû egeè ε ben̄ yene, ε dew yumte lo ben̄. ²¹ No Icee Wan bvuuuse bonyii yî

4:54 2:11 **5:4** Ke fen̄ fô bó gem nen̄ nu ê bojwa' bo boyvuum bomew e ke. **5:8** Mat 9:6-7 **5:9** 5:16, 18; 7:21-22; 9:14; Mak 2:27-28 **5:10** Ksm 20:8-10; Yeli 17:21-22 **5:13** 6:15; 11:54; 12:36; Mat 8:18; 13:36 **5:14** Mat 9:2; Jem 5:16 **5:15** 9:11 **5:18** Mat 14:5; Jon 7:1, 25; 8:37, 40; 11:53; 1:34; 3:35; 8:16-19; 10:17-18, 29-38; 14:8-11, 20, 28; 15:9-10; 16:27-28; 17:1-26 **5:19** 1:34 **5:20** 3:35 **5:21** Lum 4:17; Ɛfe 2:5; Jon 11:25

kpwe le nyaa nshii ê bó, nu ke lenlen no Wan nyaa nshii ê naa yee wvù wvù nu e konj. ²² Keebise fó nu e Icee Wan yaa saake naa lo wee mvu ke. Wvù nu e nya nsaw wemen e è nu can Wan e, ²³ wvu le è nulo é bonyii bocii ewvumte Wan ke lenlen no bó wvumte Ice. E wee nu se wvù wvumte Wan, tu ke wvù wvumte Ice wvù tum wvù ke.

²⁴ E me ensee ê ben keceey keceey le wee wvù nu e yuw diew yem e, e bee wee wvù tum me le, nu e wvù kenke nshii wvù mey lo. Ke mweten bee ke ebvuu ekenke nsaw ke. Wvuwee wee nu e buy wase can kpwe le, e ley nshii le. ²⁵ E me ensee ê ben keceey keceey le kefew too lo, e kí e to wase, kè bonyii bó nu e kpweken wase nu ke eyuw diew Waa Nyo', é bó bodvu bó nu ke eyuw, nu ke ekenke nshii. ²⁶ E fi nu nonen, njefo no nshii nen'yi yí Icee Wan e, nu ke lenlen no wvù nu e nya mvungay mvudvu ê Wan le nshii enen'yi ten yí ye le. ²⁷ Wvù nu e nya ten mvungay ê Wan le wvù esumtenè bonsaw, njefo è nu Wan wvù nu wee wvù diee nu Waawee.

²⁸ Fo diuw eyumtè ben yí fin e ke. Kefew too lo kè bonyii bocii bó nu jém e nu ke eyuw diew ye, ²⁹ ebuce jém e, é bó se gee mwem mvù jee ebuce eley nshii wvù mey lo le, é bó se gee mwem mvù befe ebuce é bó esaw bó, é bó eley ngew e. ³⁰ Ke fi e nu dvú fi me nulo enge é mvungay mwem e ke. Me nsaa nsaw mbii no me n'yooke, e je yi me nsumtene jó nu yi teyete, njefo ke me ngomte keengee e è nu fi e fi è shieele me ke. Me ngee e è nu fi e fi wee wvù tum me shieele.

Mwem mvù dunji wee wvù è nu Jisos

³¹ E me mbene jim nsaw wvu ekole kem, tu fi e fi me njemyi yaa nu keceey ke. ³² Geenen, wee mvu nu dvù wvù bene jim nsaw wem, e me nkee lo le fi e fi wvù jemyi ekume me nu keceey. ³³ Ben to nu e tum bonyii fó Jon e, e wvù gen ben jim nsaw ekume keceey. ³⁴ Ke è nu le me ngomte le ejemyi wee wvu wum ekume wee wvù è nu me ke. Geenen, e me njemyi nen wvu le ben nulo ke eboy. ³⁵ Jon to nu diewe ken'yeele le e bó e tfuw kí e no beenci nyaa n'yu, e ben no koonke keenu è n'yu we le yí kefew e caan, lanlanje. ³⁶ Fi e fimew nu dvù fi dunji wee wvù è nu me e fi fele Jon. Fí nu le, lemme di Icem nu e nya le me enlem emese di è nu mwem mvù me ngee mvun dunji le è tum Icem me. ³⁷ Icem wvù tum me nu e wvù kebee ten nu e ben jim nsaw wem. Ben ke baa yuw wase naa lo diew ye ke, e ben ke baa yen wa naa lo no wvù nu ke. ³⁸ Ke ben kenke ten diew ye è mvuntelem mvunen e ke, njefo ben baa lese fitele yí wee wvù wvù tum e ke. ³⁹ Ben taasse Nwa' Nyo' njefo ben kpwaake le è nu jó jò ben nu ke ekenke fi e fi nu ke ege é ben ekenke nshii wvù mey lo. Fi e fi nu è Nwa' wvudvu wvun e jemyi e è nu ekume me. ⁴⁰ Geenen, ben e bvuu e no tune keeto fó me le ekenke nshii.

⁴¹ Ke me nshieele mbense e è nu wvù nen'yi è wee wvu wum ke. ⁴² Geenen e me nkee ben. Me nkee naa lo le ke ben kenke kenkonen ke Nyo' le è mvuntelem mvunen e ke. ⁴³ Me nu e nto è diee di Icem e, ben baa fiisen me ke. E è be to wee mvu è diew diee le, tu wvuwee nu wvù ben nu emum efiisen. ⁴⁴ E nulo é ben ege nee se bee me le, e ben nu bó gomte mbense e è nu wvù nen'yi fó bikuu binen e, yaa gomte mbense wvù nen'yi e è nu fó Nyo' wvù è mey ke wvù le ke.

5:22 3:18; 5:27, 30; 9:39; 12:47-48; Lem 10:42; 1Jon 2:28 **5:23** Fili 2:10-11 **5:24** 3:16; 5:22; 6:35; 8:51; 10:28; 11:25-26; 14:6; 17:2; 20:31; 1Jon 2:25; 3:14 **5:25** 11:43; Mak 5:41; Luk 7:14 **5:26** 1:4 **5:29** 11:24 **5:30** 4:34 **5:31** 5:36; Dito 17:6 **5:33** 1:15, 19, 34 **5:36** 10:25, 38; 14:10-11; 15:24, 27 **5:37** 1:34; Ksm 20:19; Dito 4:12 **5:38** 16:9 **5:39** Luk 24:27, 44; Lem 13:27; 17:11; 2Tim 3:15-16; 1Bi 1:10-11 **5:41** 7:18 **5:44** 5:41

45 Fo ben ekpwaake le è nu me wvù nu ke elom gee dinen di befè ê Icem ke. E nu Muses wvù ben leke bvufee yí ye le wvù lomte wase gee dinen ê Icem. 46 E ben to nu e bee Muses e keceey, tu ben be e bee me le njefo wvù to sanj e è nu ekumè me. 47 Geenèn no ben baa cim bee mwèem mvù wvù to sanjè le, è nulo è ben ke eghan nèe sè bee fièe fi me njemyi le?"

6

E Jisos nyanje bonyii bontfuke botin (Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Ejim jodvu, e Jisos ke nè gen lente Mamase yì Galilee, gen kewvu keki. Mamase yin nu yì bó tenjè ten le yì Tibelias. 2 E kebombom ke bonyii le shfum ê wvù ejim njefo bó to nu e yen mwèem mvù dunji bvukuke bwew e mvù wvù to gee fò bonyii bo bincem e no wvù to fele bó. 3 E Jisos bò boom bew bo ngoo le nè ben gen shii yí kum e. 4 E to nu sekekìe, e Nkaw Bojuu wvu Danjefey nu wase nceencee. 5 E Jisos ke dioo lanj jise, yen no kebombom ke bonyii le too fò wvù le, e wvù mum bife ê Filew le, "Beene nu eghan nèe sè guy mwèem mvudien è bonyii ban edie?" 6 Wvù to biite nonen, momte ke lo Filew njefo wvù kebee to kee wase fièe fi wvù nu ege. 7 E Filew tfuse ê wvù le, "Ke bodanali gee fèe nu e cim e kocen bó nulo eguy mwèem mvudien mvù wee mwaanj mwaanj bó le ekenjke ke naa caan ke." * 8 E waa we ngoo mvu wvù diee to nu Andulu wvù è nu waa bwee Semon Bitamum gay ê wvù le, 9 "Wan diemsen mvu nu fen kenjke bontuw bo blèed e botin bó byè yifíe, geenèn fifin nulo ege naa la fò kfuu ban bonyii le nteen nen?" 10 E Jisos gay le, "Ben egay è bonyii eshiyen fokuse." E to nu e egay nu fò nta, e bó mum gay e bó shiiyen, e bólemse maan nu diewe bontfuke botin e. 11 E Jisos mum fi bontuw bo blèed e ba, nya keyoone ê Nyo', mum gawce è bonyii bó to shiiyenèe ba. E wvù ge ke lenjlenj bó byè ye. E wee tfuu kenjke naa no wvù to shieele. 12 E bó ke die ffuu, e wvù gay è boom bew bo ngoo le le, "Ben ebaance bimbèke wvu le fo fièe ela ecici ke." 13 Nonen, e bó mum baance bimbèke bi bontuw bo blèed e bo botin ba bi to sheete, e bí yinjen nkáa yuufe ncow fièe.

14 E bonyii bodvu dioo yen fièe fi dunji bvukuke bwew e fin fi wvù ge, mum gay le, "Wee wvun nu naa keceey Wee Ntum Nyo' wè wvù to nu keeke eto yí wonj wvun e." 15 E Jisos ke dioo yen le bonyii bodvu gomte keeto ekoo wen mvunjay e, eghaa Nfon wvubole, e wvù mum lèwse ye kase ben è kum no nu jò wvù embenj.

E Jisos len yí joo le (Mat 14:22-33; Mak 6:45-52)

16 E è ke no nu ekièguu, e boom bew bo ngoo le bow gen fò mamase le, 17 ley è kekonj e kèw no leenci gene Kafana'um. E to nu sekekìe e ekfunj e jiim wase e Jisos baa to wase fò bó to nu ke. 18 E joo ke nè no bvuyte, njefo nffum wvu baay to fele lo. 19 E bó no keyte kekonj leenci, ke gen wase buy ke diewe bomay botete kenèe bonèw e, ke nè yen Jisos e e wvù lenè yí joo le too wase mbew kekonj e. E kedvum gbwo bó. 20 Geenèn, e wvù gay è bó le, "Fo ben efanè ke. E

5:45 Dito 31:24-29 5:46 Dito 18:15, 18; Luk 24:27; Jon 6:14; Lem 3:22; 7:37 5:47 Luk 16:29-31

mwanj nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvù yí lemme di yí diuu le. 6:4 2:13 * 6:7 Danali mwanj nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvù yí lemme di yí diuu le. 6:8 1:40; 12:22; Mat 4:18; Mak 13:3 6:11 21:9, 13 6:14 Dito 18:15, 18; Jon 1:21; 2:11; 5:46; 7:40; Lem 3:22-23 6:15 5:13; 18:36

nu me.” ²¹ E bó yuw nonen, mum no koonjke keejo wvú ê kekonj e. Le bó sese, e kekonj e fese wase ngem joo le fò bó to gene.

²² E ekfunj ke buy yuu, e bonyii bò to shekee mamase kewvu keki kume le kekonj kè to nu fò to nu ke kemwaan, e Jisos to baa ley ê kekonj kedvu le bò boom bew bo ngoo le ke, le boom bew bo ngoo le to ne gen ke bó embenj. ²³ Geenèn, bikonj bimew to nu e ne je Tibelias, lente to mbew bvudvu bvú Tata to joe bleed nya keyoone ê Nyo' e bonyii die le. ²⁴ No bonyii bodvu to yene le ke Jisos kenee boom bew bo ngoo le nu fò ke, e bó mum lece ê bikonj bidvu le, lente gen Kafana'um keegom Jisos.

Jisos nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii

²⁵ E bó dioo gen yen wvú le kewvu keki, bife ê wvú le, “Labay, wo to jan seke la?” ²⁶ E Jisos tfuse ê bó le, “E me ensee ê ben keceey keceey le ke ben gomte me e è nu nje mwεem mvù dunji bvukuke bwem mvù ben yene e me ngee ke. Ben gomte me e è nu njefo ben se nu e die bontuw bo bleed e ba e ffuu. ²⁷ Fo ben elemtè ke keekenjke e è nu mwεem mvudien mvù nulo ebefe ke. Ben elemtè e è nu keekenjke mwεem mvudien mvù nu ke emey enu dvú egn ebuy yí nshii wvù mey lo le. Mvumvun nu mvù wee wvù diee nu Waawee nu ke enya ê ben. E nu wvù wvù Nyo' Ice nu e gee ebo kew yí ye le.” ²⁸ E bó mum bife ê wvú le, “Mwεem mvù bese kejkke keegee ê fi emum enu le bese gee lemme di Nyo' le nu mvù la?” ²⁹ E Jisos tfuse ê bó le, “Lemme di Nyo' le nu din di nu le, ben elese fitele yí wee wvù wvù tum e.” ³⁰ Nonen e bó mum bife ê wvú le, “Fiee fi dunji bvukuke bwem fi wo nulo ege wvu le bese eyen emum elese fitele yí yo le nu la? Fiee fi wo nulo ege nu la?” ³¹ Bo'icee bosesè to nu e die mana njkpaante, e è nu no bó sanj le, ‘Wvù to nu e nya bó bó mwεem mvudien mvù nen'yi woj wvu we le e bó die.’” ³² No bó gay nonen, e Jisos mum tfuse ê bó le, “E me ensee ê ben keceey keceey le ke è to nu Muses wvù to nyae mwεem mvudien mvù nen'yi woj wvu we le ê ben ke. E nu Icem wvù nyaa mwεem mvudien mvù è nu mvu keceey mvù nen'yi fowe. ³³ Ben ekeè le mwεem mvudien mvu Nyo' le nu mvumwe mvù ne fowe e shii e to e no nyaa nshii ê bonyii bo yí woj wvun e.” ³⁴ E bó gay ê wvú le, “Tata, è nyaà bese bó mwεem mvudien mvun sekeci.”

³⁵ E Jisos mum gay ê bó le, “E nu me mwεem mvudien mvù nyaa nshii. Ke wee wvù too fò me le bee ke ebvu eyuuke jenj ke. E wee wvù nu e lese fitele yí yem e nu e kendonj yaa bee ke ebvu eyumte wvú ke. ³⁶ Geenèn me nu e ngay wase ê ben le ben nu e yen me le, e fanj yaa lese fitele yí yem e ke. ³⁷ Bonyii bocii bò Icem nu e nya ê me nu ke etoo fò me le. E wee wvù too fò me le nu e me n'ya nu nke enkunj wvú ke. ³⁸ Me ne fowe e nto fokuse fen. E me n'ya nto keenje e è nu fiee fi è shieele me ke. Me nto keenje e è nu fiee fi è shieele wee wvù tum me. ³⁹ E fiee fi wee wvù tum me shieele nu fin fi le, fo me enlase naa lo wee mwaanj fò bonyii bò wvù nu e nya ê me le ke, geenèn le me nke embvuse lo bó yí kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁰ Ben ekeè le fiee fi Icem shieele nu fin fi le wee tfuu wvù nu e yen Waa we le, e lese fitele yí ye le, nu ke ekenjke nshii wvù mey lo, e me nu nke embvuse mweten yí kpwe le diuu di fokemese.”

⁴¹ E Bojuu mum kew no wvukene ekume wvù njefo wvù to nu e gay le wen nu mwεem mvudien mvù ne fowe e to fokuse fen. ⁴² E bó no wvukene nonen

biite le, “Wvun nu ke Jisos wvù waa Yosew e? Ke ice bô bwee nu e beene kee bó le? Fí ghan nεε le keseen wvú ε se no duu le wen nε ε è nu fowe?” ⁴³ E Jisos tfuse ê bó le, “Fo ben ewvukenè ébenében ke. ⁴⁴ Ke wee nulo eto fô me le se è gufe Icem wvù tum me le wvú eto ke. E me nu nke embvuse mweten yí kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁵ Bonyii bo ntum Nyo' le to nu e san le, ‘Nyo' nu ke eyeyi bó bocii.’ Nonen wee tfuu wvù nu e yuw fiεε fi Icem yeyi ε kieε, nu e wvù nu ke eto fô me le. ⁴⁶ Ke me njemyi nen le wee nu dvú wvù nu e yen wase Icem e ke. E mey ke wvú wvuwe wvù nε fô Nyo' le wvù nu e yen wase Ice le. ⁴⁷ E me ensee ê ben keceey keceey le, wee wvù nu e bee nu e wvú ke nke wase nshii wvù mey lo. ⁴⁸ Me nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii ê bonyii. ⁴⁹ Bo'icee bonen to nu e die mana nkpwaante, geenen ke kpweken ke lo. ⁵⁰ Mwεem mvudien mvun nu mvù nε fowe ε to wvú le é wee die lo mvù wvú saa ebvu ke ekpwe ke. ⁵¹ E nu me mwεem mvudien mvù nε fowe mvù nyaa nshii ê bonyii. E wee die mwεem mvudien mvudvu mvun, é wvú ke emey enu dvú sekecii. E mwεem mvudien mvudvu mvù me nu nke enya wvu le bonyii bo yí wonj wvun e ke eke nshii nu ye yem.”

⁵² E Bojuu mum nε kew no waale lo ébonébon biite le, “Wee wvun nulo eghan nεε se nya ye ye le beene edie?” ⁵³ E Jisos mum jeme ê bó le, “E me ensee ê ben keceey keceey le é ben nu se ben ε die ye wee wvù diee nu Waawee, ε wu ten elεme kew, ben saa eke nshii yí yene le ke. ⁵⁴ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu elεme kem ke nshii wvù mey lo. E me nu nke embvuse wvú yí kpwe le diuu di fokemese, ⁵⁵ njefo ye yem looci nu naa mwεem mvudien, ε elεme kem looci nu naa fiεε fiwuun. ⁵⁶ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu elεme kem cee yí yem e ε me ten ncee yí ye le. ⁵⁷ Icem wvù tum me ke nshii, ε me nu dvú nje Icem. Nonen wee wvù diee ye yem nu ke enu ten dvú nje yem. ⁵⁸ Mvumvun mwεem mvudien nu mvù nε fowe ε to. Ke mvù nu diewe mwe mvù bo'icen to dieε ke kpweken ke lo ke. Wee wvù diee mvumvun mwεem mvudien nu ke emey nu dvú sekecii.”

⁵⁹ Mwεem mvun nu e Jisos to jemyi no wvú to yeyi bonyii yew bunle le Kafana'um.

E bonyii bo Jisos e bo ngoo le nteen tfuw bikaa ê wvú εjim

⁶⁰ E bonyii bo Jisos e bo ngoo le nteen yuw n'yeyi wvun nen gay le, “Wvun njeme e teme baay! E nulo ebee yεε wvuwwun njeme?” ⁶¹ Geenεn, ε Jisos kieε le bonyii bew bo ngoo le wvukene ébonébon ekume njeme wvun, mum bife ê bó le, “Fiεε fi me njeme fin nu e shiw mvuntelem mvunen e? ⁶² E è fen nu nonen, é ben ke ege nεε fen ε ben ε yen ε wee wvù diee nu Waawee kaase bene fô wvú to shee nu fwele? ⁶³ Keyoy ke Nyo' le nu fiεε fi nyaa nshii. Ke nyam ye ke nshii naa lo fiεε keege ke. Njeme wvù me njeme ê ben nu wvu Keyoy, ε è nu fiεε fi nyaa nshii. ⁶⁴ Geenεn ben bomew nu dvú ε bó baa bee njeme wvudvu le ke.” Jisos to jemyi nen njefo wvú to kee wase fonkew bonyii bó baa lese fitele yí ye le, kee ten wee wvù nu ke egese wvú. ⁶⁵ E wvú bvuu gay ê bó le, “E nεε fiεε fi me mbe ε njeme wase ê ben le ke wee nulo eto fô me le se Icem nu e nya je ê wvú ke.”

⁶⁶ E jim jodvu, ε bonyii bew bo ngoo le nteen mum tfuw bikaa ê wvú εjim fanj yaa bvuu lenε bó wvú ke. ⁶⁷ E Jisos nε bife ê boom bew bo ngoo le bo

yuufe ncow bofɛɛ le, “Ben tɛn shieele keegen e?” ⁶⁸ E Semon Bita tfuse ɛ wvú le, “Tata, bese gene ɛ yɛɛ le. E keɲke wo njeme wvú nyaa nshii wvú mɛy lo, ⁶⁹ ɛ bese ɛ bee, bvuu kee le ɛ nu wo wvuwe wvú yuule wvú nɛ fô Nyo' le.” ⁷⁰ E Jisos gay ɛ bó le, “Kɛ è caw me ben bo yuufe ncow bofɛɛ ban e? Geenen, ɛ wee mvu ben e nu dɛwle.” ⁷¹ Jisos to jemyi nonɛn ɛ è nu ekumɛ Judas wvú waa Semon Iskaliot. Wvú to nu ɲgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofɛɛ, ɛ è to nu wvú wvú to nu keeke eghan egese Jisos.

7

E Jisos ben Jɛlusalɛm fô Nkaw Cún e

¹ E jim jodvu ɛ Jisos mɛy no ghane kɛ wase ɛ è nu keba kè Galilee le. Wvú to baa bvuu gen ɛ kè Judea le kɛ, njefo Bojuu to gomte keeyu wvú. ² E kefew ke Nkaw Bojuu wvú bó to tenje le Nkaw Cún e ke no too wase nceence. ³ E boom bo bwee Jisos e mum gay ɛ wvú le, “Nɛnɛ jan egen Judea wvu le bonyii buw bo ɲgoo le eyɛn lemme di wo lemte le. ⁴ E wee lemte lemme gomte le bonyii ekiɛɛ wvú, wvú saa elemte nyiime lo kɛ. No wo gee mwɛɛm mvun, gene edunɛɛ ekole kuw ɛ wonj.” ⁵ Boom bo bwee le bodvu to jemyi nonɛn njefo bó to baa cim lese fibole fitele yí ye le kɛ. ⁶ E Jisos tfuse ɛ bó le, “Kefew kem baa to wase kɛ. Fô ben e nu ɛ kefew kenɛn ké no nu kɛ ɛ kí ɛ kocɛn wase. ⁷ Kɛ bonyii bo yí wonj wvun e nulo ebane ben kɛ. Geenen, ɛ bó bane me njefo me njemyi ɛ bó le gee dibole nu di befe. ⁸ Ben ebenè finɛn gene fô Nkaw e. Kɛ me nu emben jó kɛ. Kefew kem baa eto naa wase ekocɛn kɛ.” ⁹ No wvú gay nonɛn, mum mɛy Galilee.

¹⁰ Geenen seke boom bo bwee le to benɛɛ wase fô Nkaw wvudvu le, ɛ wvú ke shɛɛ ben tɛn jó. E wvú dioo bene fanɛ yaa bene wvú bonyii eyɛne wvú le kɛ, ben fiew ɛ è nu ɛ kenyile le. ¹¹ E to nu ɛ Bojuu to gomte wase wvú fô Nkaw wvudvu le biwci le, “Wvú se nu fɛɛ le?” ¹² E bonyii ke nɛ no tfumtfume ekumɛ wvú baay. E bomew bɛnsee le, “Wvú nu wee wvú jee.” E bomew kaci lo le, “Wvú lɛɛle lo bonyii.” ¹³ Geenen wee to baa nu dvú wvú ejeme ekumɛ wvú ya le kɛ, njefo bó to fane bikuu bi Bojuu le.

¹⁴ E ɛdiuw e ɲkaw ke gawnɛn wase ɛntelɛɲ, ɛ Jisos gen ley fô yew ncese le no yɛɛyi bonyii. ¹⁵ E bikuu bi Bojuu le no yuuke keɲke lo ɲghaw, ghayte le, “Wee wvun ghan nɛɛ ɛ ɛ è no kee mwɛɛm nɛn ɛ wvú ke nu ɛ gen wase ɲwa'.” ¹⁶ E Jisos mum nɛ gay le, “Kɛ n'yɛɛyi wvú me n'yɛɛyi wvun nu wɛm kɛ. E nu wvu wee wvú tum me. ¹⁷ E wee gomte keegeɛ ɛ è nu fiɛɛ fi Nyo' shieele, ɛ wvú emum ekiɛɛ le laa n'yɛɛyi wvun nɛn'yi ɛ è nu fô Nyo' le, nuu me n'yɛɛyi ɛ mvunɲgay mwem e le. ¹⁸ Wee wvú jemyi ɛ mvunɲgay mwew e ké no gomte diee di kuuke ɛ è nu fô ekole kew e. Geenen ɛ wee wvú gomte diee di kuuke ɛ è nu di wee wvú tum wvú le ké no nu wee keceɛy ɛ kenlɛɛma yaa nu yí ye le kɛ. ¹⁹ Muses to nu ɛ nya kɛ bonci ɛ ben e? Geenen kɛ wee mvu ben e gɛɛle bonci bodvu kɛ! Ben gomte keeyu me nje la?”

²⁰ E bonyii bodvu tfuse ɛ wvú le, “Wo keɲke nceendaa dɛwle yí yo le. Wee wvú gomte keeyu wo nu yɛɛ?” ²¹ E Jisos gay ɛ bó le, “Me nto nu ɛ ɲge lemme dimwaaɲ ɛ ben no keɲke lo ɲghaw ekumɛ dí. ²² Muses to nu ɛ nya nci le ben etfuusè boom yew. E kɛ nci wvun yaa to cim buy ɛ Muses kɛ. Wvú to buy ɛ è

nu ê bo'icee bonen. Ben ε mum ε no tfluuse boom yew naa noo diuu di mbam e. ²³ Ε bó tfluuse wee yew diuu di mbam e wvu le fo bó ke ebefe bô nci Muses, ben ε no yuuke nsase bô me le me nto nu ε nfe wee ε wvú bonen ye yicii diuu di mbam e nje la? ²⁴ Fo ben esaakè nsaw sumtene se ben ε yaw ε tasse ε yen ke. Ben esaakè ê je yi lej e.”

Ε bonyii no carjene laa Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawee le

²⁵ Ε bonyii bo Jerusalem bomew mum ne bife le, “Wvun nu ke wee wvú bó gomte le bó eyu? ²⁶ Ben etaa eyen wvuwwun fen ε wvú jemýi endan nen se wee jemýi fiεε ê wvú nkun. Ε nelo enu le bikuu bi wonj e nu ε looce wase ε kieε le wee wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawee le? ²⁷ Geenεn, beene kee jò wee wvun ne. Ε seke Mboyse wvú Nyo' to kawee nu ke eto nu ε ke wee nu ke ekieε jò wvú ne ke.” ²⁸ Nonεn ε Jisos dioo yeeyi bonyii fô yew ncese le ke ne fun foweεwe le, “Ben kee me, kee ten jò me ne. Geenεn ke me nto fen ê mvunjay mwem e ke. Wee wvú tum me nu wee keceey, ε ben yaa kee wvú ke. ²⁹ Me njee wvú njefo me ne fô wvú le, ε ε nu wvú wvú tum me.” ³⁰ No wvú jeme nonεn, ε bonyii bomew mum no gomte keekoo wvú. Geenεn ε wee fanj yaa kum wvú le ke, njefo kefew kew to baa to wase ekocεn ke. ³¹ Geenεn ε bonyii nteen lese fitele yí ye le no gayte le, “Seke Mboyse wvú Nyo' to kawee ε ke ε to, è nulo é wvú ke ebvuu ege mwεem mvú dunji bvukuke bvú Nyo' le efey mvú wee wvun gee wase?”

Ε bó tum bonyii bo nci le le bó egeεn ekoo Jisos

³² Ε Bofalasiε ke dioo yuw no kebombom ke bonyii le tfumtfume ekume Jisos, ε bó bocee ncese bo baay baay mum tum bonyii bo nci le le bó egeεn ekoo wvú. ³³ No bó geεn, ε Jisos gay le, “Me nu enu beene ke yí kefew e nen caan, emum enkase entu jim fô wee wvú tum me le. ³⁴ Ben nu ke esheε gom me nen, saa eyen me le ke. Fò me njene nu ε ke ben nulo eto fô ke.” ³⁵ Ε Bojuu jeme ê bikuu bibole le, “Wee wvun gomte keegeεn ε è nu ê neε fô beene nu ke egom wvú saa eyen wvú le ke? Wvú gomte keegeεn bitum bì bonyii bosεεbeene nu ε tawse ε no cee bí le egeεn eyεeyi bonyii bo bitum bidvu le le? ³⁶ Fiεε fi wvú gayte le, ‘Ben nu ke egom me saa eyen me le ke, ε fò me njene nu ε è yaa nulo é ben eto fô ke,’ nu ε wvú gayte ε fi nu le la?”

Ε Jisos kaw bonyii bó joo yí nyaa nshii

³⁷ Ε è ke no nu wase diuu di Nkaw e di fokemeεe di è to nu diuu di Nkaw wvudvu le di baay, ε Jisos ja leem we funj le, “E kendonj yumte wee, é mwεten eto fô me le ewu fiεε. ³⁸ Wee wvú nu ε lese fitele yí yem e nu ε fi nu ke enu ke no Nwa' Nyo' jemýi le, ‘Joo yí nyaa nshii nu ke ebuyte ê fitele fiew e booke nen kokokoko.’” ³⁹ Fifin nu ε Jisos to jemýi ε è nu ekume Keyoy kè bonyii bò to nu ε lese fitele yí ye le nu ke ekεnjke. Ε to nu kefew kin e ε bó baa nya wase Keyoy kedvu ê bó ke, njefo Jisos to nu ε bó baa bense wase wvú é wvú eley bvukuke le ke.

Ε bonyii bvuj ekume Jisos

⁴⁰ Ε bonyii yuw fiεε fin fi Jisos to jemýeεε, ε bomew gay le, “Wee wvun nu naa Wee Ntum Nyo' we.” ⁴¹ Ε bomew gay le, “Wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawee.” Geenεn, ε bomew bife fibole le, “Mboyse wvú Nyo' to kawee to kenke

keebuy ε è nu Galilee le? ⁴² Kε N'wa' Nyo' jemyi ε Mboyse wvudvu nu ke ebuy ε è nu ê kfuu di Nfon Dawe le, ê ntεw wvù Betele'em e, wvù è nu ntεw wvu Dawe le le?" ⁴³ No bonyii gay nonen, ε kenjgawsen mum to entelen jo bó ekume Jisos. ⁴⁴ E bonyii bomew bó le no gomte keekoo wvù, geenen ε wee fanε yaa kum wvù le ke.

E bikuu bi Bojuu le ma Jisos

⁴⁵ E bonyii bo nci le ba mum ne kase tu jim fô bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii le, ε bó bife ê bonyii bo nci le bodvu le, "Ben baa eto bô wvù nje la?" ⁴⁶ E bonyii bo nci le bodvu tfuse ê bó le, "Wee ke baa yuu jemyi wase diεweε wee wvun e ke." ⁴⁷ E Bofalasii bife ê bó le, "Wvù nu ε gen wase ε lee ten noo ben fô le? ⁴⁸ Ben nu ε yen ε bikuu bi wonj e kenεε Bofalasii ε lese fitele yî ye le? ⁴⁹ E nu ke kebombom kin kè yaa kee ke nci Nyo'. Lon nu fô bó efa." ⁵⁰ Nikodemus wvù to nu wee mvu ηgoο Bofalasii le, wvù to genεε wase diuu dimew yen Jisos e to nu fô. E wvù bife ê bó le, ⁵¹ "Nci wesebeene nu ε bee le bó esumten nsaw wee se bó ε yaw wase ε yeke ε yuw fiεε fi wvù jeme?" ⁵² E bó mum bife ê wvù le, "Wo ne ten Galilee le? Tasse N'wa' Nyo' ntay é wo eyen le ke wee ntum Nyo' mvu nulo ke ebuy Galilee ke." ⁵³ [E bó mum ne mwaan mwaan no gene yéw yibole.

8

E bó to bô kpwoon mvu fô Jisos e ε bó ε koo gbwen nsake le

¹ E Jisos ne ben fiew ε è nu yî Kum Bite bi Olif e. ² E ekfunj buy yuu, ε wvù bvuu kase gen fô yew ncese le. E bonyii bocii tase mbew ye le, ε wvù mum shii fokuse no yeeyi bó. ³ E bonyii bô to dunji bonci bó Bofalasii ne to bô kpwoon mvu ε bó ε koo ε wvù jiime bô diemsen mvu. No bó to bô wvù, leke fwe dvu bó, ⁴ gay ê Jisos le, "Wee N'yeeyi, kpwoon wvun nu ε bó ε koo ε wvù jiime bô diemsen mvu. ⁵ E bonci le nu ε Muses to gay le wvuwwun kpwoon nu wvù bó etumyε lo bô εta é wvù ekspwe. Wo ε gay fiuw le la?" ⁶ Bó to gee nonen teeyi lo Jisos wvu le wvù elowsen enjeme é bó emum ekenjε fiεε fi bó ecu yî ye le. Geenεn, ε Jisos ηgvuwce no saanjε fiεε fokuse bô kpwan εbo. ⁷ E bó mey ke no leemene fô nyεeyi wvù. E wvù ne leem we gay ê bó le, "E wee nu dvù ê ben entelen wvù yaa kenjε kebefε ke, é wvù no nu wee wvu fwe wvù eyaw etum wvù bó te." ⁸ No Jisos gay nonen, bvuu kase ηgvuwce no saanjε fiεε fokuse bô kpwan εbo. ⁹ E bó yuw fiεε fi Jisos gay, mum kew no tawsee mwaan mwaan keεke yî ηgaybonyii le. E bó ke tawse, ε è shεε ke wase kpwoon wε no leeme fô bó Jisos maan. ¹⁰ E Jisos kase leem we, bife ê kpwoon wε le, "Kpwoon, bó ε fεε? Wee baa nu dvù wvù egay le wo kenjε ke keekpwe le?" ¹¹ E wvù tfuse le, "Wee baa nu ke, Tata." E Jisos mum gay le, "Kε è nulo é me ηgay ten le wo kenjε keekpwe ke. E genè, geenεn fo wo ke ebvuu ege kebefε ke."]

Jisos nu n'yuw wvu yî wonj e

¹² E Jisos bvuu jeme é bonyii bodvu le, "E nu me n'yuw wvu yî wonj wvun e. Naa yeε wvù bii me le nu ε ke é nulo é wvù elene é kejiwε le ke. Wvù nu ekenjε n'yuw wvù nyaa nshii é bonyii." ¹³ E Bofalasii mum gay ê wvù le, "Wo bene

7:42 Yesa 11:1; May 5:2; Mat 20:30-31 **7:50** 3:1-2 **7:51** Dito 1:16-17; 17:6 **7:53** Ke bon'wa' bo boyyuum bomew nteen kenjε bincim bi 7:53-8:11 ke. **8:2** Mat 26:55 **8:5** Lew 20:10; Dito 22:22
8:6 Mat 22:15 **8:7** Dito 17:7; 13:10 **8:9** Mat 22:22 **8:11** 5:14 **8:12** 1:5; 9-10; 3:19; 9:4-5; 11:9-10; 12:35-36, 46; Yesa 49:6; Mat 5:14; Luk 2:32; 2Kol 4:4, 6; Efe 5:8-14; 1Jon 1:5-7; 2:8; 3:14 **8:13** 5:31-32

jim nsaw fô ekolê kuw e. Fiεε fi wo jemyi baa nu keceey ke.” ¹⁴ E Jisot tfuse ê bó le, “E me ncm mbene jim nsaw fô ekolê kem e, tu fiεε fi me njemyi nu keceey, njefo me ηkee fô me ne, ηkee ten fô me ηgene. Geenen, ke ben kee fô me ne kenεε fô me ηgene ke. ¹⁵ Ben saake bonyii diεwε bonyii bo boyuum e. Ke me nsaake fiem wee ke. ¹⁶ Geenen, é me ncm nsaake wee, tu me nsaake é je yi lej e, njefo ke me nsaake me embenj ke. Me nsaake bee Icεm wvù tum me. ¹⁷ E ηwa' wene bonci le nu e bó ε sanj le, é bonyii ben jim nsaw yi fiεε le hofεε, tu è nu keceey. ¹⁸ Me mbene jim nsaw fô ekolê kem e, ε Icεm wvù tum me bene ten jim nsaw wεm.” ¹⁹ E bó mum bife ê wvù le, “Ico ε fεε?” E Jisot tfuse le, “Ke ben kee me kenεε Icεm ke. E ben be kee me, tu ben be kee ten Icεm.” ²⁰ Jisot to jemyi mwεεm mvun no wvù to yεeyi bonyii fô yew ncese le mbew fô bó to ké no nyaa bigew bi yew ncese le. Geenen, ε wee fanjε yaa koo wvù ke, njefo kefew kew to baa kocεn wase ke.

E Jisot dujce le wen ne fowe

²¹ E Jisot bvuu gay ê bó le, “Me nu ηke enjεn, é ben eshεε egom me eghan ekpwe ê bibefε binεn e. Fô me ηgene nu ε ke ben nulo eto fô ke.” ²² E Bojuu mum bife le, “Wvù nu ke eyu ekolê kew e, no wvù gayte le fô wen gene nu ε ke beene nulo eto fô ke?” ²³ E Jisot gay ê bó le, “Ben ne fokuse fen, ε me ne fiem fowe. Ben nu bonyii bo yi wonj wvun e. Ke me nu wee wvu yi wonj wvun e ke. ²⁴ Me nu ε ηgay wase le ben nu ke ekpweken ente jo bibefε binεn. Ben ekeé le ben nu ke ekpweken ente jo bibefε binεn fen é ben baa ebee le é nu me wvudvu ke.” ²⁵ E bó bife ê wvù le, “E nu wo wvù yεε?” E Jisot tfuse le, “Me nu wee wvù me nse ηké no nsejε wase ekumε wvù é ben ε kew fonkεw. ²⁶ Me ηkeηke mwεεm nteen mvù è nulo é me enjeme ekumε ben noo mwεεm nteen mvù è nulo é me ensaw ben yi dvu le. Geenen ke me n'ya nu enjε nonεn ke. Fiεε fi me nsejε é wonj nu fi me n'yuw é wee wvù tum me, ε wvù nu wee keceey.” ²⁷ No wvù gay nonεn, é bó fanjε yaa kieε le wvù jemyi ê bó ε è nu ekumε Ice ke. ²⁸ Nonεn ε Jisot mum gay ê bó le, “Seke ben ε ke ε njεyse wase wee wvù diee nu Waawee fowe, é ben emum ekiεε le è nu me wvudvu bó le ke me ηgee fiεε fimew é mvunjay mwem e ke, le me njemyi nen ε è nu no Icεm yεeyi me. ²⁹ Wee wvù tum me nu bee wvù. Ke wvù baa cinε me le le me enu me embenj ke, njefo me ηké no ηgee fiεε sekεcii ε è nu fi jee wvù le.” ³⁰ No Jisot jemyεε mwεεm mvun nen, ε bonyii nteen lese fitele yi ye le.

Kεceey bvuuε bonyii bvunfaw e

³¹ E Jisot mum gay wase é Bojuu bò to leseε fitele yi ye le le, “E ben mεy ε no leeme ke yi diεw yεm e, é ben enu naa keceey bonyii bem bo ηgoo le, ³² é ben ke emum ekiεε keceey é keceey kedvu ege é ben ebuy bvunfaw e.” ³³ E bó tfuse ê wvù le, “Bese nu kfuu di Abla'am e, ε bese ke baa eyuu enu wase bvunfaw e can wee mvu le ke. Fí ghan nεε le wo ε se no gayte le bese nu ke ebuy bvunfaw e?” ³⁴ E Jisot tfuse ê bó le, “E me ensee é ben keceey keceey le wee tfuu wvù gee kebefε nu nfwa kebefε. ³⁵ Ke nfwa ké mεy no nu wee yew yi wvù nu yi le sekεcii ke. E ké mεy waa yew no nu wee yew yidvu sekεcii. ³⁶ Nonεn, é Waa Nyo' bvuse ben yi bvunfaw e, tu ben nu ε buy wase bvù le keceey. ³⁷ Me ηkee

naa le ben nu kfuu di Abla'am e, geenen e ben gomte ke keeyu me njefo ke diew yem kenke naa lo bvudvuu yi yene le ke. ³⁸ Me njemyi e e nu fiεε fi me n'yen e Icem, e ben gee finen e e nu fiεε fi ben yuw e icen."

³⁹ E bo tfuse e wvu le, "Icee wese nu Abla'am." E Jisos gay e bo le, "E ben be nu boom bo Abla'am e, tu ben bee keegeε fiεε e e nu fi Abla'am to gee. ⁴⁰ Me nu wee e me nsee keceey ke me n'yuw e Nyo' e ben. Geenē, keseen nu e ben gomte keeyu lo me, e ke fifin nu fiεε fi Abla'am to gee ke. ⁴¹ Ben gee e e nu fiεε fi icen gee." E bo gay e wvu le, "Ke bese nu boom bo bo boke kuse ke. Bese kenke Icee wese mwaan, e e nu Nyo'." ⁴² E Jisos gay e bo le, "E Nyo' be nu icee wene, tu ben bee keekoonke me, njefo me ne e e nu fo Nyo' le e nse nto. Ke me nto yi mvungay mwem e ke. E tum wvu me. ⁴³ E nu nje la wvu ben baa eyuuke fiεε fi me njemyi le ke? Ke e nu njefo ben tune keeyuw diew yem e le? ⁴⁴ Ben nu boom bo icee wene wvu dewle le, e fiεε fi ben shiee lu nu keegeε fiεε fi icee wene gomte. Wvu to nu wase wee wvu yuwyi bonyii e kew lo fonkew. Ke wvu kenke fiεε keege bo keceey ke, njefo ke keceey nu naa lo yi ye le ke. Wvu ke dioo mbiayte mbiay no jemyi ke no gee diew nu, njefo wvu nu wee mbiay nu cee mbiay. ⁴⁵ Geenē, me nseje fiem e e nu keceey, e neε fiεε fi ben baa bee me le ke. ⁴⁶ E nu yee e ben entelen wvu nulo educe fiεε fi befe fi me nge? No fiεε fi me nseje e ben nu keceey, e ge la fo ben ebee me le? ⁴⁷ Wee wvu e nu wee Nyo' ke no yuuke diew Nyo' le. Fiεε fi ben yaa yuuke ke diew Nyo' le nu njefo ke ben nu bonyii bo Nyo' le ke."

Jisos to nu wase e Abla'am se ke no nu

⁴⁸ E Bojuu mum gay e Jisos le, "Ke bese be e see keceey le wo nu nen e wo nu wee wvu Samalia e nceendaa dewle nu yi yo le le?" ⁴⁹ E Jisos tfuse e bo le, "Ke nceendaa dewle nu yi yem e ke. Me n'vwumte fiem Icem, geenē e ben yaa wvumte me ke. ⁵⁰ Geenē ke e nu le me ngomte diee di kuuke fo ekole kem e ke. Wee nu dvu mwaan wvu gomte fifie, e e nu wvu wvu sumtene bonsaw.

⁵¹ E me ensee e ben keceey keceey le e wee yuuke diew yem e, wvu saa ke eyuu eyuw wvun kpwe ke." ⁵² E Bojuu gay e wvu le, "Bese nu e kieε wase keseen le nceendaa dewle nu yi yo le. Abla'am to nu e kpwe, e bonyii bo ntum Nyo' le kpweken ten, wo e no duu le e wee yuuke diew yo le, wvu saa ke eyuu eyuw wvun kpwe ke. ⁵³ Wo fele icee wese wvu Abla'am wvu to kpwe, fele ten bonyii bo ntum Nyo' le bo to kpwekene le? Wo kpwaake naa le wo nu la?" ⁵⁴ E Jisos tfuse le, "E me mbensee ekole kem, tu fifie nu ecici. E nu Icem wvu bensee me, e e nu wvu wvu ben duu le e nu Nyo' wene. ⁵⁵ Geenē e ben yaa kee wvu ke. E kee ke me wvu. E me ne e ngay le ke me nkee wvu ke, tu me nu wee mbiay diewe ben e. Geenē, no fi nu, nu e me nkee wvu, n'yuuke diew ye le. ⁵⁶ Icee wene wvu Abla'am to nu e no lanlanje le wen nu ke eyen ediuw eyem e. E wvu ke yen, no yuuke njon." ⁵⁷ E Bojuu mum seε le, "Wo nu se wo nu e buy wase bilum mbaanshen nkuun, e no nu e wo to yen wase Abla'am e le?" ⁵⁸ E Jisos tfuse e bo le, "E me ensee e ben keceey keceey le, e Abla'am se kee enu, nu e me nu wase." * ⁵⁹ E bo yuw nonen, mum jo eta le bo etumye Jisos dvu. E Jisos nyiim mum buy yew ncese le.

9

Ɛ Jisos yene ejise wee Ɛ bó to boke wvú Ɛ wvú nu kenfefe

¹ Ɛ Jisos ke dioonene, yen diemsen mvu le Ɛ bó to boke wvú Ɛ wvú Ɛ fefe wase. ² Ɛ boom bew bo ngoo le bife Ɛ wvú le, “Labay, Ɛ to ge yee kebefe Ɛ bó se boo wee wvun Ɛ wvú Ɛ fefe wase? Ɛ to ge wee wvudvu nuu bwee bó ice le?” ³ Ɛ Jisos tfuse Ɛ bó le, “Ƙe Ɛ nu le wee wvun kenene bwee bó ice to nu Ɛ ge kebefe ke. Bó to boke wvú nonen wvu le lemme di Nyo' le ke eduŋce ye yí ye le. ⁴ Beene keŋke keelemte lemme di wee wvú tumee me le Ɛ Ɛ bee emvunsheen. Entaŋ too lo Ɛ Ɛ nu kefew kè wee yaa nulo elem fiƐƐ ke. ⁵ Ɛ gen Ɛ buy naa seke la le no me nu yí won wvun e, nu Ɛ me nu n'yuw wvu yí won wvun e.” ⁶ No Jisos jeme njeme wvun, mum cuy nceŋ fokuse, towce nshƐ dvú mum yefe ejise Ɛ wee wvudvu dvú, ⁷ mum gay Ɛ wvú le, “GenƐ ecuke Ɛ Ketfum ke Siloam e.” (Diee di Siloam nu le, “Bó tum lo.”) Ɛ wvú mum gen cuke, kase no too yene wase mwƐem e. ⁸ Ɛ bonyii bó to cee mbew ye le noo bonyii bó to ké no yene wvú le diƐƐƐƐƐƐƐƐ le no ghaynene le, “Wvun nu ke wee wƐ wvú se ké no shiile lo leke Ɛleke le?” ⁹ Ɛ bomew no gayte le, “Ɛ nu wvú.” Bomew le, “Aay wvú fieesene lo wvú.” Ɛ wee wvudvu gay le, “Ɛ nu me wvudvu.” ¹⁰ Nonen Ɛ bó mum bife Ɛ wvú le, “Ɛjise eyo ghan nee le Ɛ se yene ye?” ¹¹ Ɛ wvú tfuse le, “Wee wvú bó teŋe le Jisos be Ɛ towce nshƐ Ɛ yefe ejise eyem dvú, Ɛ gay le me enŋen encuke Siloam. Me Ɛ mum Ɛ ngen Ɛ ncuke, ejise eyem Ɛ mum Ɛ yene ye.” ¹² Ɛ bó bife Ɛ wvú le, “Wvú Ɛ Ɛe?” Ɛ wvú tfuse le, “Ƙe me ŋkee ke.”

Ɛ kenŋawŋen to enteleŋ jo bikuu bi won Ɛ ekume mvunŋay mvu Jisos e

¹³ Ɛ bó mum ne jo wee wƐ wvú to shee nu Ɛ wvú Ɛ fefe gen bó wvú fô Bofalasii le. ¹⁴ Diuu di Jisos to towce nshƐ bvuu yene ejise wee wvudvu to nu diuu di mbam e. ¹⁵ Ɛ Bofalasii bodvu bvuu bife ten Ɛ wvú no wvú ghan ejise eye Ɛ se yene ye. Ɛ wvú tfuse Ɛ bó le, “Wvú be Ɛ yefe ejise eyem bó nshƐ, me Ɛ ngen Ɛ ncuke Ɛ mum Ɛ no n'yene mwƐem e.” ¹⁶ Ɛ Bofalasii mum gay le, “Ƙe wee wvun ne fô Nyo' le ke, njefo wvú lemte diuu di mbam e.” Ɛ bomew gay fibole le, “Ɛ nulo Ɛ wee wvú gee bibefe eghan nee se no gee kfuw mvun mwƐem mvú duŋci bvukuke bvú Nyo' le?” Ɛ kenŋawŋen mum to Ɛ bó enteleŋ. ¹⁷ Ɛ bó bvuu kase bife Ɛ wee wƐ le, “Wo gay fiuw le la ekume wee wvudvu no wvú be Ɛ yene ejise eyo?” Ɛ wvú tfuse le, “Wee wvudvu nu wee ntum Nyo'.”

¹⁸ Ƙe Bojuu to nu Ɛ bee le wee wvudvu to shee nu Ɛ wvú Ɛ fefe Ɛ bó se yene ejise eye ke. Ɛ bó ke ghan tee bwee bó ice Ɛ bó to. ¹⁹ Ɛ bó bife Ɛ bó le, “Wvun nu ke waa wene wvú ben duu le bó to boke wvú Ɛ wvú Ɛ fefe wase? Wvú ghan nee Ɛ se no yene mwƐem e keseen?” ²⁰ Ɛ bwee bó ice tfuse le, “Bese kee lo le wvun nu waa wese Ɛ bó to boke Ɛ wvú Ɛ fefe wase. ²¹ Geenen, no fi ghan wvú Ɛ se no yene mwƐem e keseen nu Ɛ ke bese kee ke. Ɛ ke bese kee ten wee wvú yene ejise eye ke. Ben ebife Ɛ Ɛ nu Ɛ wvú. Wvú nu wase wee Ɛ ejise Ɛ yuu. Wvú nulo ejeme fô ekole kew e.” ²² Bwee bó ice to gay nonen njefo bó to fane Bojuu, Ɛ fi nu Ɛ Bojuu to leke wase lo le Ɛ wee mom lo Ɛ jeme bó diuw we le Jisos nu Mboise wvú Nyo' to kawee, Ɛ bó ekuŋ lo mweten yew bunle le. ²³ Ɛ nu fiƐƐ fi bwee bó ice to gaye le wvú nu wase wee Ɛ ejise Ɛ yuu, le bó ebife Ɛ Ɛ nu Ɛ wvú.

²⁴ Yí bokan e bofe, Ɛ bó bvuu tee wee wƐ wvú to shee nu Ɛ wvú Ɛ fefe, gay Ɛ wvú le, “See fiƐƐ fi kecey Ɛ mbense egen Ɛ Nyo'. Bese kee fiƐƐ le wee wvun nu

wee wvù gee bibefe.” ²⁵ E wvù tfuse le, “Ken ee wvù gee bibefe, tu ke me nkee ke. Fiee fimwaan fi me nkee nu ke le me nse nshee nu e me e nfefe, e keseen nu e me n'yene wase mwem e.” ²⁶ E bó bvuu bife ê wvù le, “Wvù be ge nee bó wo? Wvù be ge nee e se yene ejise eyo?” ²⁷ E wvù tfuse ê bó le, “Me mbe e nsee wase ê ben, ben baa koonke keeyuw ke. Ben bvuu gomte keeyuw ege la dvù? Ben ten gomte keenu bonyii bew bo ngoo le le?” ²⁸ E bó nan'ye lo wvù gay le, “E nu wo wee we ngoo. Bese nu fisese bonyii bo ngoo le bo Muses e. ²⁹ Bese kee lo le Muses nu e Nyo' to ké no jemyi bó wvù. Geenen wee wvun nu e ke bese kee jò wvù buy ke.” ³⁰ E wee wvudvu tfuse le, “Abaay, fin nu lo kenghaw ke fiee le! Ben duu le ke ben kee jò wvù buy e? Geenen e wvù e yene ejise eyem. ³¹ Beene kee lo le ke Nyo' ké yuw bunle wee wvù gee bibefe ke. Geenen, e wee wvumte Nyo', gee fiee fi wvù shieele, e Nyo' eyuuke bunle ye. ³² E kew naa lo no wonj to kewee nu e bó ke baa eyuu eyuw wase le wee nu e yene ejise e wee e bó to boke e wvù e fefe wase ke. ³³ E e be baa nu le wee wvun ne fò Nyo' le, tu ke e be nulo e wvù ege fiee ke.” ³⁴ E bó gay ê wvù le, “Wo nu e bó to boke wo wemen e kebefe ente, wo e no gomte keeyeyi bese le?” No bó gay nonen, mum kunj wvù ê bó entelenj.

Wee wvù nu kenfefe yi fiee fi Nyo' le

³⁵ E Jisos ke yuw le bó nu e kunj wase wee we e bó entelenj, e wvù gom yen wvù le, bife ê wvù le, “Wo nu e lese fitele yi wee wvù diee nu Waawee le?” ³⁶ E wvù bife le, “Wee wvudvu nu yee icem? Ke see e me, wvu le me enlese fitele yi ye le.” ³⁷ E Jisos gay ê wvù le, “Wo nu e yen wase wvù le. E e nu wvù wee wvù ben e wvù jemyi keseen.” ³⁸ E wee wvudvu mum gay le, “Tata me nu e nlese.” No wvù gay nonen, mum tum envuw e wvù fwe nya n'wvum e wvù. ³⁹ E Jisos gay le, “Me nto yi wonj wvun e wvu le bó esaw bonyii, e bò yaa yene ke mwem e eyene, e bó kpwaake le bó yene mwem e, etu binfefe.” ⁴⁰ No Jisos jeme nen, e Bofalasiì bò to nu mbew ye le yuw mum bife ê wvù le, “Bese ten nu binfefe le?” ⁴¹ E Jisos gay ê bó le, “E ben be nu binfefe, tu can yene be nu bvuyew e keba ke kebefe le. Geenen keseen no ben duu le ben yene mwem e, nu e bibefe binen nu emey ke enu yi bikuu binen e.”

10

Jisos nu ncey njée wvù jee

¹ “E me ensee e ben keceey keceey le, e wee leyte e ketaanj ke njée le, e fanj yaa eley e e nu fò diuw ketaanj e, e ben lo yi ketaanj e e se ley, tu wvuwe wee nu coonj, nu wee wvù lole mwem mvungay e. ² Geenen wee wvù e ceyte wvù njée ké no leyte fiew e e nu fò diuw ketaanj e. ³ Wvuwe wee nu wvù wee wvù ceyte diuw ketaanj ké yene diuw ketaanj e wvù, e wvù ley mum tee njée yi e nu ye e diee le, e yi yuw diew ye, e wvù mum jo buy dvù. ⁴ Seke wvù e bvuse wase njée ye yicii ekfunj, mum no saa fwe teje e njée yidvu bii wvù le, njefo yi kee diew ye. ⁵ E ké dioo nu wee wvu ncew, yi saa ebi wvù le ke. E yi no lewte lo wvù, njefo ke yi kee diew wee wvu ncew ke.” ⁶ E Jisos ma ngan wvun e bó nonen, e bó fanj yaa kiee fiee fi wvù jemyi e bó e ngan wvudvu le ke.

⁷ Nonen, e Jisos bvuu gay e bó le, “E me ensee e ben keceey keceey le e nu me diuw ketaanj fò njée fele. ⁸ Bonyii bocii bò to sae e me fwe to nu ke bocoonj noo

bonyii bò lole mwεem mvungay e. Nonεn ε njée fanε yaa eyeke fiεε fi bó jemyi ke. ⁹ Ε nu me diuw ketaan. Ε wee fey yí yem e ε se ley, ε wvú ke eboy. Wvú nu ke enu diwε njee yi buyte gene diekene kaase tuu jim ε ketaan e. ¹⁰ Coon ké no too ke keecon lo, bó keeyu lo, noo keebefe lo bó fiεε. Me nto fiem le bonyii ekenjke ε ε nu nshii, nshii ε ε nu wvú nu ε looce ε yinshen. ¹¹ Ε nu me ncey njée wvú jee. Ncey njée wvú jee ké nya nshii we keekpwe nje njée ye. ¹² Wee wvú bó jo ke lo wvú lemme le, se ε nu wvú ncey njée, ε njée yaa nu ke ye, ké yene ε kuula too, ε wvú mum lan njée fεε lo, ε kuula mum shεε kooyε njée ε yimi tawse. ¹³ Wvú ké no lewte njefo bó jo ke lo wvú lemme le, ε wvú baa ekpwe fiεε fô njée le ke. ¹⁴ Ε nu me ncey njée wvú jee. Me nkee njée yi ε nu yem, ε njée yem kee ten me, ¹⁵ lenlen no Icem kee me, ε me nkee ten Icem, ε me nu ε nya nshii wem keekpwe nje njée yem. ¹⁶ Me nkenjke ten njée yimi ε yí baa nu ngoo yin e ke. Ε me nkenjke keento bó yí ten ε yí eyuuke diw yem e, ε ngoo njée emum enú mwaan ε ncey njée nu mwaan.

¹⁷ Me nu ε nya nshii wem keekpwe wvu le ε nulo ε me enkase enfi nshii wem jim. Ε neε fiεε fi Icem koonjke me. ¹⁸ Ke wee nu dvú wvú joo nshii wem ke. Ε nyaa me nshii wem ε njkon wvu wem e. Me nkenjke mvungay keenya nshii wem keekpwe, nkenjke mvungay keekase enfi nshii wem jim. Fifin nu fiεε ε ε gay Icem le me enje.”

¹⁹ Ε Jisos jeme mwεem mvun nen, ε kenjawshen bvuu to entelen jo Bojuu. ²⁰ Ε bonyii nteen bó le no gayte le, “Wvú njke nceendaa dεwle, wvú jewte lo. Ben yeke la ε wvú le?” ²¹ Geenεn ε bomew no gayte le, “Ke ban bonjeme nu bo wee wvú kenjke nceendaa dεwle le ke. Ε nulo ε nceendaa dεwle eyene ejise ε kenfefe?”

Ε Jisos dunje le wen nu Waa Nyo'

²² Ε ε ke no nu kefew ke Nkaw mvu keekume no bó to kaseε yene yew ncese Jelusalēm, ²³ ε Jisos gen no ghanci fô yew ncese le, fô cile Saamun e. Sekekie to nu kefew ke kenton e. ²⁴ Ε Bojuu nε to gem wvú tase, bife ε wvú le, “Wo nu ke ecinε ε bese emεy enjεmtene nen egen ebuy nεε? Ε ε fen nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawεε, ε wo see lo ε bese teytoy.” ²⁵ Ε Jisos tfuse ε bó le, “Me nu ε nsee wase ε ben, ben ε fanε yaa bee ke. Dilemme di me ngee ε diee di Icem e nu ε dí dunji wee wvú ε nu me. ²⁶ Geenεn ben baa bee, njefo ke ben nu ngoo njée yem e ke. ²⁷ Njée yem ké no yuuke diw yem e. Me nkee yí, ε yí bii me le, ²⁸ ε me nyaa nshii wvú mεy lo ε yí. Ke yí nu ke eyuu ela ke. Ε wee yaa nu dvú wvú nu ke eyuu elo yí can yem e ke. ²⁹ Icem wvú nya njée yidvu ε me fele wee tfuu, ε wee yaa nu dvú wvú nulo elo yí can ye le ke. ³⁰ Ε bee Icem nu fiεε fimwaan.”

³¹ Ε Bojuu bvuu jo εta keetumyε wvú dvú. ³² Ε Jisos bife ε bó le, “Ben nu ε yen wase dilemme di jee nteen di Icem gay le me engeè. Ε nu di la di ben gomte keetumyε me nje dí?” ³³ Ε bó tfuse ε wvú le, “Ke bese tumyi wo ε ε nu nje lemme di jee di wo ge ke. Bese tumyi wo ε ε nu njefo wo beete bó diee di Nyo' le. Wo nu ke lo wee wvu wum, duu le wo nu Nyo'.” ³⁴ Ε Jisos tfuse ε bó le, “Ke fi nu ε bó ε san ε Nwa' wene bonci le ε Nyo' jemyi jó le, ‘Me nu ε ngyay le ben

10:9 14:6; Mben 23:2; Esek 34:14 **10:11** Mben 23:1; Esek 34:11-16; Yeli 23:3; Mat 18:12-14; Ibu 13:20; Mwm 7:1 Lum 5:8; 1Jon 3:16 **10:12** Lem 20:29 **10:14** 10:27; 2Tim 2:19 **10:15** Mat 11:27 **10:16** 11:52; Yesa 56:8; Esek 34:23-24; 1Bi 2:25 **10:17** 3:35; 5:18 **10:18** 4:34 **10:19** 9:16 **10:20** 8:48 **10:23** Lem 3:11 **10:24** Luk 22:67 **10:25** 5:36 **10:26** 16:9 **10:27** 8:47; 10:3, 14 **10:28** 5:24; 6:39 **10:30** 5:18; 17:21 **10:31** 11:8 **10:33** Lew 24:16; Mat 26:65
10:34 Mben 82:6

nu bonyo" le? ³⁵ Nyo' tenje bonyii bodvu le bonyo', ε è nu ke bó bodvu bò diew ye to gene fò bó le, (ε beene kee le ke fiεε fi nu ê N'wa' Nyo' le nulo ekumen ke.) ³⁶ No fi nu nonen, è no nu nje la wvù ben gayte ê wee wvù Ice nu ε caw ε tum yí won wvun e le wvù beete bô diee di Nyo' le ke njefo wvù nu ε gay le wen nu Waa Nyo'? ³⁷ E me nu nse me ngee ε è nu dilemme di Icem e, fo ben ebee me le ke. ³⁸ Geenεn ε è nu le me ngee ε è nu dí, é ben baa cim bee me le, é ben bee dí le, é ben emum elooce ekiεε nta y le Icem nu yí yem e, ε me nu yí Icem e." ³⁹ E Bojuu bvuu no gomte keekoo wvù, geenεn ε wvù lemtεn can yibole.

⁴⁰ E Jisos bvuu gen lente tu Joo Joodan kewvu keki fò Jon to yawεε eleese bonyii ê joo, no nu jó. ⁴¹ E bonyii nteen no too yene wvù le. E bó ke nε gay le, "Jon to baa ge naa fiεε fimew fi duñci bvukuke bvù Nyo' le ke. Geenεn fiεε ficii fi wvù to jemyi ekumε wee wvun to nu naa keceεy." ⁴² Nonen ε bonyii nteen lese fitele yí Jisos e jó.

11

E nsaa Jisos wvù Laasalus kpwe

¹ Wee mvu wvù diee to nu Laasalus to nu ε nε no cεmte. Wvù to nu wee wvù ntεw wvù Betani le, cee jó bó jéme ye yí è to nu Maalia bô Maata. ² Maalia wvun wvù waa bwee wvù Laasalus to cεmte, nu wvù to yefεε bikaa bi Tata le bô nfiεy wvù shfuun'kene, sho bô yvuw ye ekole. ³ No wvù to cεmte nonen, ε jéme ye yidvu mum ciinse ntum fò Jisos e le, "Tata, wε wvù è nu fitele fiuw cεmte lo." ⁴ E Jisos dioo yuw ntum wvudvu, gay le, "Kε kencεm kin nu ke kpwe le ke. Kí nu ke edunεε ε è nu bvukuke bvù è nu bvù Nyo' le, wvù le Waa Nyo' nulo ekeñke diee di kuuke nje kí."

⁵ Jisos to koonke Maata bô waa bwee wvù Maalia noo Laasalus baay. ⁶ Geenεn, seke wvù to yuwεε le Laasalus cεmte lo, ε wvù bvuu ce fò wvù to nu ε diuw ε faa. ⁷ E jim jodvu, ε wvù gay ê boom bew bo ηgoo le le, "Beene ekase etu jim Judea." ⁸ E bó bife ê wvù le, "Labay, è nu ke foguu foguu nen wvù Bojuu se gomte keetumyε wo bô εta é wo ekpwe, wo ε bvuu ε no tuu jó le?" ⁹ E Jisos tfuse ê bó le, "Kε bontam bo kefew e nu ke yuufe ncow bofεε yí diuu le le? E wee lene emvunsheen, tu ke è nulo é wvù ebayten yí fiεε le ke, njefo n'yuw wvù yí won wvun e yeese wvù. ¹⁰ Geenεn, é wee lene εntan, tu è nelo é wvù ebayten, njefo ke wvù keñke n'yuw ke."

¹¹ No wvù jeme nonen, mum gay ê bó le, "Nsaa yesebeene wvù Laasalus nu ε lefe wase, geenεn ε me nu engen enkamse wvù yí nyii didvu le." ¹² E boom bew bo ηgoo le gay ê wvù le, "Tata, é è fen nu le wvù nu ε lefe, tu wvù nu ke ebonen." ¹³ Jisos to jemyi ε è nu ekumε kpwe Laasalus, geenεn ε bó no yuuke le wvù jemyi ε è nu ekumε nyii di nyii. ¹⁴ E Jisos mum jeme lo ê bó teyey le, "Laasalus nu ε kpwe wase. ¹⁵ Geenεn ε me n'yuuke njon nje yene le ke me nse nu fò ke, wvù le ben else fitele yí yem me. Beene egenè le jó." ¹⁶ E Toma wvù bó to tenje diee diew dimew le Emam, gay ê bomew boom bo ηgoo le le, "Beene egen ten wvù le beene nulo ekpweken beene ε bó."

E Jisos bvuse Laasalus yí kpwe le

¹⁷ E Jisos ke fεse fò, yuw le Laasalus nu ε ce wase ê jem ε diuw ε na. ¹⁸ Betani jan to nu mbew Jelusalem e ke diewe bomay bofεε nen. ¹⁹ E Bojuu nteen to to

fô Maata bô Maalia le keecam shen bô bó yí kpwe waa bwée bó le. ²⁰ E Maata ke dioo yuw le Jisos too lo, e wvú mum buy keegen é bó wvú etasen, geen e Maalia mey yew. ²¹ E Maata gen gay ê Jisos le, “Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwem se nu e kpwe ke. ²² Geen e, e me nkee le keseen wvun nu e naa la fi wo e leké e Nyo' nu e wvú nulo enya ê wo.” ²³ E Jisos gay ê wvú le, “Waa bwoo nu ke ebuy yí kpwe le.” ²⁴ E Maata gay ê wvú le, “Me nkee naa lo le wvú nu ke ekase ebuy diuu di fokemesse di bonyii nu ke ebuyte yí kpwe le.” ²⁵ E Jisos gay ê wvú le, “E nu me wvú bvuuuse bonyii yí kpwe le, e è nu me nshii. Wee wvú nu e lese fitele yí yem e nu e wvú cim kpwe lo, é wvú ke enu dvú, ²⁶ e naa yee wvú nu dvú keseen e wvú e lese fitele yí yem e, yaa nu ke ekpwe ke. Wo nu e bee nonen e?” ²⁷ E wvú bee le, “E Tata, me nu e mbee le wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawee. Wo nu Waa Nyo' wvú to nu keeke eto yí wvú wvun e.”

²⁸ No Maata gayee nonen, mum gen tee Maalia wvú waa bwée, jeme é wvú fokueku le, “Wee N'yeyi nu wase fen, e wvú tenje wo.” ²⁹ No wvú yuwee nonen, mum cufe lo ye we keegen eyen wvú le. ³⁰ E to nu e Jisos baa ley wase ntew e ke. Wvú to bee ke fô fô Maata to geen e yen wvú le. ³¹ E Bojuu bô to nu bô bo Maalia camte shen dioo yen no wvú cufe ye e buy yew, e bó mum no bii wvú le kpwaake le wvú gene fô jem keegen ebeele fô.

³² E Maalia ke gen fese fô Jisos to nu, yen wvú le, mum gbwe bikaa biew e gay le, “Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwem se nu e kpwe ke.” ³³ E Jisos ke dioo yen no wvú beele, e Bojuu bô to bie wvú le beele ten, e fíe fidvu shiw fitele fiew baay, e ye befe wvú. ³⁴ E wvú ne bife le, “Ben dwey wvú fese?” E bó gay ê wvú le, “Tata, to eyen.” ³⁵ E Jisos bee kpwe. ³⁶ E Bojuu yen nonen gay le, “Ben etaa eyen no wvú se koonke wvú.” ³⁷ Geen e bomew kaa gay le, “Ke è se nulo é wvú wvú to yen'yee ejise kenfefe, etaj wee wvun fo wvú ekpwe le?”

³⁸ E fitele fiew bvuu shiw baay. E wvú ne gen fese fô jem. Jem yin to nu tfum e bó e ban diuw wvudvu bô kebwee ke te le. ³⁹ E Jisos gay le, “Ben ecake te die.” E Maata wvú jeme wee kpwe gay ê Jisos le, “Tata, keseen nu e wvú samte wase. E nu wase ediuw ena no wvú se kpwee.” ⁴⁰ E Jisos bife é wvú le, “Me mbe e ngay ke é wo le é wo nu e lese fitele yí yem e, é wo ke eyen bvukuke bvú è nu bvú Nyo' le?” ⁴¹ Nonen, e bó mum cake te didvu. E Jisos cake ejise we gay le, “Icem, me nyaa keyoone é wo no wo nu e yuw bunle yem. ⁴² Me nkee naa lo wo ké no yuuke ke bunle yem sekecii. Geen e, me njemyi fin e è nu nje bonyii ban bô leemene fen, wvu le è nulo é bó ebee le è tum wo me.” ⁴³ No wvú jeme nonen, funj bô diew yí temyi le, “Laasalus, buye!” ⁴⁴ E wee wvú to kpwee wase we mum buy, e can ye bó bikaa nu e bó e njim bô njaw ndvú, e njim ten bvushiw bwew bô njaw ndvú. E Jisos gay ê bó le, “Ben efay wvú, ecine é wvú egene.”

E bikuu bi won e jo nsey keeyu Jisos

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ E Bojuu nteen bô to toe é Maalia le dioo yen fíe fi Jisos ge, mum lese fitele yí ye le. ⁴⁶ Geen e, e bomew kaa gen fibole yen e è nu Bofalasii le, see é bó fíe fi Jisos ge. ⁴⁷ E bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii mum kum bikuu bi won e jeme le, “Beene nu ege nee? Wee wvun gee mwem nteen mvú dunji bvukuke bvú Nyo' le. ⁴⁸ E beene cine lo wvú e no gene dvú fwe, tu bonyii bocii nu ke

eghan elese fitele yî ye le, é bonyii bo Lum ke enε eto ebvuw bvudvuu bvù yuule bvuseεbeene bô ketum kesεbeene.” *

⁴⁹ Geenε, ε wee mvu bó le wvù diee to nu Kayfas, wvù to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekie le nε gay fiew é bó le, “Kε ben kee naa lo fιεε ke. ⁵⁰ Kε ben kee le fi jee fô ben e le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii efey fo ketum kecii ela lo le?” ⁵¹ Kε Kayfas to jemyi fιεε fin bô bvufee bvù è nu bwew ke. Wvù diεwe ekole ke bocee ncese le kelum kekie le to jemyi nen teete ε è nu ntum Nyo' le Jisos to keηke keekpwe fô ketum ke Bojuu le. ⁵² ε è yaa mεy ke fô ketum kedvu le mεy ke, wvù to keηke keekpwe keebaance boom bô è nu bo Nyo' le bocii bô nu bitum bimew e, é bó enù yî fιεε le fimwaan. ⁵³ ε kew ebvubwe le, ε bikuu bi won e mum kew no joo nsey no bó nu ke eghan se yu Jisos.

⁵⁴ Nonεn, ε Jisos fanε yaa ebvuu eghane ya le entelen jo Bojuu ke. ε wvù nε fiew jó gen ketum kemew kè nu mbew won monsheem e ε bô boom bew bo ηgoo le no cee jó kelaante kemew e ε bó tenε le Efelem.

⁵⁵ ε Nkaw Bojuu wvu Danefey ke no too wase nceencee, ε bonyii no nen'yi biba le bene Jelusalεm ε diuu din se keetoo keekfum bikuu bibole. ⁵⁶ ε bó gen kew no gomte Jisos biwci ebonεbon no bó to leemene fô yew ncese le gayte le, “Ben kpwaake le la? Kε wvù nu eto fô ηkaw wvun e le?” ⁵⁷ ε to nu ε bocee ncese bo baay baay no Bofalasi ε nya wase nci le ε wee nu dvù wvù kee fô Jisos nu, é wvù ge ε bó kieε, wvu le è nulo é bó ekoo wvù.

12

ε Maalia yefe Jisos Betani (Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ ε è ke no sheete wase εdiuw εsoocan é emum enu kefew ke Nkaw Danefey e, ε Jisos nε gen ntew wvù Betani le jò Laasalus wvù Jisos to bvuseε yî kpwe le to nu. ² No wvù gen jó, ε bó fe mwεεm mvudien keetew wvù dvù. ε Maata no nu wee gawe ε Laasalus nu wee mvu ηgoo bonyii bô to shiileε no diekene bô bo Jisos e. ³ ε Maalia ke mum nε jo fikaa fi nfiey mvu wvù shfuunεkene le, yefe bikaa bi Jisos e dvù, sho bô yvuw ye ekole. Nfiey wvun to lumte naa baay, ε bó kene bô naad εwvunεwvun. No wvù yefe nonεn, ε yew yidvu nε no shfuunεkene lo ente yicii.

⁴ ε Judas Iskaliot wvù to nu wee ηgoo boom bo Jisos e, (wvù to ghanεε egese wvù) kaa nε gay le. ⁵ “ε be ge la fo bó egese lo nfiey wvun bodanali gee te, enya bigew bidvu é bonyii bô fuute?” ⁶ Kε Judas to jemyi nen le wen keηke shieε fô bonyii bô fuute le ke. Wvù to nu coon ε è to nu wvù wee wvubo ekεle, ε wvù to ké no leese kebo jó fici ekole kew dvù. ⁷ ε Jisos gay le, “Cinε wvù le. Wvù be geke nfiey wvun nen keeseyse ε è nu ndwey wεm dvù. ⁸ Bonyii bô fuute nu ke enu ke ben ε bó sekecii, geenεn ke me nu ηke enu beene sekecii ke.”

⁹ ε kebombom ke Bojuu le ke yuw le Jisos nu jó, ε bó mum to jó. Kε bó to to ke ε è nu nje Jisos maan ke. Bó to to ten keeyen Laasalus wvù Jisos to bvuseε yî kpwe le. ¹⁰ Nonεn, ε bocee ncese bo baay baay no kaake le bó nu eyu ten

* **11:48** Bó to fane nonεn njefo é Bojuu to berε lo le Jisos nu Mboyse, é bó ke emum enε ekew diuw bô bonyii bo Lum bô to saake bó wvu le wvù ebvuse bó can bonyii bo Lum bodvu le. **11:49** 18:14 **11:52** 10:16 **11:53** 5:18 **11:54** 5:13; 7:1 **11:55** 2:13; Ktn 19:11-20; 2Klo 30:17-18 **11:56** 7:11 **12:1** 11:1-2 **12:2** Luk 10:40 **12:3** Luk 7:37-38 **12:4** 6:71; 13:2, 27; 18:2; Mat 10:4 **12:5** Yesa 58:7; Mat 19:21; Jem 2:15-16 **12:7** 19:40 **12:8** Dito 15:11 **12:9** 11:43-44

Laasalus, ¹¹ njefo è to nu nje wvù wvù Bojuu nteen to cin'yi bó le leese wase fitele ε è nu yí Jisos e.

É Jisos ley Jεlusalεm diεwε Nfon e

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² É ekfuj buy yuu, ε kebombom ke bonyii le kè to toε fò ηkaw e yuw le Jisos nu ε je too Jεlusalεm. ¹³ É bó mum jo bidaayεε buy keegen efiisen wvù ε je. É bó gen no wvuuyi gayte le, “Eeeee, mbense enù fò Nyo' le lεεε! Nyo' nu ε laη kembonεn yí wee wvù too ε diee di Tata le lεεε! É nu wvù Nfon wvu Islael lεεε!” ¹⁴ É Jisos gom waa kembεεbey, ben. É fí mum no nu no bó to saηεε le,

¹⁵ “Bonyii bo Sayon, fo ben efanè ke.

Ben etaa eyen, Nfon wene too lo, ε wvù ε ben yí waa kembεεbey e.”

¹⁶ Ke boom bo Jisos e bo ηgoo le to nu ε kieε fiεε fi fiεε fin duηci fonηkwε ke. É Jisos ke dioo ley wase bvukuke bwew e, ε bó mum kume le bó to saη fiεε fin ε è nu ekumε wvù, ε fí e kooy wase bó wvù ke no bó to saηεε. ¹⁷ Kebombom kè to nu bó bo Jisos diuu di wvù to tenεε Laasalus ε jem bvuse yí kpwe le to nu ε gen bó nsee no bó to yenεε. ¹⁸ É shiee wvù kebombom kedvu to buyεε keegen efiisen wvù ε je to nu nje bó to nu ε yuw le wvù to nu ε ge fiεε fin fi duηci bvukuke bvυ Nyo' le. ¹⁹ É Bofalasi yεn nεn mum no jemyi εbonεbon le, “Ke ben nu ε yen? Ke fiεε nu dvú fi è nulo é ben ebvuu ege ke. Wοη tfuu nu ε shfum wase ε bi wvù le.”

É Boglek bomew no shieele keeyen Jisos e

²⁰ Bonyii bomew to nu ηgoo bonyii bò to benεε Jεlusalεm keebunle Nyo' kefew ke ηkaw e kin ε è nu Boglek. ²¹ É Boglek ban gen yen Filew wvù to nen'yεε ε kelaante kè Besayda le ε keba kè Galilee le, gay ε wvù le, “Nγaywee, bese shieele keeyen Jisos e.”

²² É Filew mum gen be Andulu dvú, ε bó wvù mum gen see ε Jisos. ²³ É Jisos tfuse ε bó le, “Kefew nu ε kocen wase kè wee wvù diee nu Waawee nu ekeηke diee di kuuke. ²⁴ É me ensee ε ben keceey keceey le, ε ηgow fiεε baa egbwe yí nshε le ekpwe, é yí emεy ke enu yí emben. Geenεn é yí kpwe lo, é yí ke eyum mvuntam nteen. ²⁵ Wee wvù kooηke nshii we baay nu ke elase nshii wvudvu, ε wee wvù banε nshii we yí wοη wvun e nu ε wvù gεεle lo keeke ekeηke nshii wvù mεy lo. ²⁶ É wee lemte me le, tu wvù keηke keebii me le, ε naa fεε fò me nu, é wee wεm lemme enù tεn fó. É wee lemte me le, tu Icεm nu ke ebuw wvù.”

É Jisos jeme ekumε kpwe ye

²⁷ É Jisos nε gay le, “Keseen nu ε fitele buuke lo me. É nulo é me enγay le la? Le Icεm ebvuse me ente jo kefew ke ηgew e kin e? 'Aay, è nu nje kefew kedvu kin wvù me nto ntoε. ²⁸ Icεm, geε é diee diuw ekuuke.” No wvù jeme nonεn, ε diεw shii fowe le, “Me nu ε ηge wase dí ε no kuuke, ε me mbεε ηke embvuu enge.”

²⁹ É kebombom kè to leeme fó dioo yuw diεw yidvu, gay fibole le, “É baykene jaη.” É bomew gay le, “É jemyi nceendaa Nyo' ε wvù.” ³⁰ É Jisos tfuse le, “Diεw yin to nje yene. Ke yí to nje yεm ke. ³¹ Keseen nu wase kefew

kè bó nu esaw won wvun. Keseen nu ε bó nu eshwaw nfon wvù saake won wvun. ³² Geenεn ε fiem nu ε seke bó ε ke ε njeyse me fowe, ε me engufe bonyii bocii é bó eto yí yem e.” ³³ Jisos to jemyi nonεn dunçi ε è nu kfuu kpwe yí wvù nu ke ekpwe. ³⁴ Ε kebombom ke bonyii le tfuse ê wvù le, “Bese yuuke ê Nwa' bonci le ε Mboeye wvù Nyo' to kawεε nu ke efele. Wo ε ghan nεε ε se no duu le bó keηke keeke njeyse wee wvù diee nu Waawe fowe? Wee wvù diee nu Waawe wvudvu nu wvù la?” ³⁵ Ε Jisos gay ê bó le, “N'yu nu enu ben ε bó ke yí kefew e caan. Ben emum elenè no ben keηke n'yu ben ε bó, fo kejiwe ke nε eban ben. Ke wee wvù lenε ê ejjwe le ké no kee fô wvù gene ke. ³⁶ No ben keηke n'yu ben ε bó, ben ebee n'yu wvun e, wvu le ben emum enu boom bo n'yu le.”

Diεw Jisos nu ke esaw wee wvù nu ε fan keefiisε diεw yidvu

No Jisos jemyεε mwεεm mvun nεn, mum nε gen nyiim. ³⁷ Naa no wvù to nu ε cim ge mwεεm nteen mvù dunçi bvukuke bwew ε bó yen, bó to baa lese fitele yí ye le ke. ³⁸ Ε fi to nu nonεn wvu le fi ekocεn no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyεε le,

“Tata, è nu yεε dvù wvù nu ε bee fiεε fi bese jemyi le?

Ε è nu ê baa wvù Tata nu ε dunçe mvun gay mvu kebo kew e?”

³⁹ Nonεn ke è to nulo é bó elese fitele yí ye le ke, njefo Yesaya to nu ε bvuu jeme bvudvuu bvumew e le,

⁴⁰ “Wvù nu ε ban ejjise εbo,

ε ge mvuntelem mvubole ε no leε,

wvu le fo bó eyenè mwεεm e bô ejjise εbo,

ekeè mwεεm ê mvuntelem mvubole,

ekase etu jim é me enfε bó.”

⁴¹ Yesaya to jemyi mwεεm mvun njefo wvù to nu ε yen wase bvukuke bvuu Jisos e, mum no jemyi ekumε wvù. ⁴² Naa no bonyii to baa cim nu keelese fitele yí Jisos e, nu ε bonyii nteen bò to nu naa bikuu bi won e to lese fitele yí ye le, geenεn fanε yaa nu keejeme bô dew yibo ke, njefo bó to fane Bofalasii le fo bó ke ekun bó yew bunle le. ⁴³ Ε bó to fane nonεn njefo bó to koonke keekeηke mbense ε è nu wvù nεn'yi fô bonyii le efey keekeηke ε è nu wvù nεn'yi fô Nyo' le.

⁴⁴ Ε Jisos nε fun foweεwe gay le, “Wee wvù nu ε lese fitele yí yem e, nu ε wvù yaa lese ε è nu yí yem e ke. Wvù lese ε è nu yí wee wvù tum me le. ⁴⁵ Ε wee yen me le, tu wvù yen ε è nu wee wvù tum me le. ⁴⁶ Me nu ε nto ê won jan diεwe n'yu le wvu le naa yεε wvù nu ε lese fitele yí yem e wvù saa ebvuu emey enu ê ejjwe le ke. ⁴⁷ Ε wee yuw diεw yem, ε fanε yaa egεε, me nsaa enlese wvù ηgew e ke, njefo ke me nto nto keenlese bonyii bo yí won wvun e ηgew e ke. Me nto nto keemboyse lo bó. ⁴⁸ Wee wvù nu ε ma me ε fan keefiisε diεw yem keηke fiεε fi nu ke esaw wvù. Diεw yí me nu ε njeme ê wvù nu fiεε fi nu ke elese wvù ηgew e diuu di fokemεse. ⁴⁹ Fí nu nonεn njefo ke me njemyi ε è nu ê mvun gay mwem e ke. Icεm wvù tum me nu wvù wvù gay le me enjemyi, ε è nya wvù fiεε fi me enjemyi, ε see no me enjemyi. ⁵⁰ Ε me ηkee le fiεε fi wvù gay le me

enjemyi nu fi nyaa nshii wvù mɛy lo. Nonɛn fiɛɛ fi me njemyi nu fi Icɛm nu ɛ gay lɛ me enjemyi.”

13

Ɛ Jisos cuka bikaa bi boom bew bo ngoo le

¹ Ɛ ɛ ke no nu wase bvù ɛkfuɛ nu ebuy eyuu ɛ emum enu Nkaw Danɛfey, ɛ Jisos kɪɛɛ lɛ kefew kɛ wɛn nu ɛcinɛ wɔɲ wvun e, ekase egɛn fô Icee wen e nu ɛ kocɛn wase. No wvù to kooɲke bonyii bô è to nu bew yɪ wɔɲ wvun e, ɛ wvù koɲ bó gɛn mɛsɛ. ² Ɛ bó ke no diekene fokiegɛuu, ɛ dɛwle ɛ lese wase ɲkpɔwacɛ ɛ fitele fi Judas wvù waa Semon Iskalot e lɛ wvù egese Jisos. ³ No Jisos to kee wase lɛ Icee wen nu ɛ nya wase mwɛɛm mvunciim can wen e, bô lɛ wen to nɛ fô Nyo' le ɛ wen kaase tuu jim fô Nyo' le, ⁴ ɛ wvù mum nɛ ɛ we jo mwɛɛm mvudien, baaye bikum biew, jo ndvu yɪ bó shole ye dvù, seɲ yɪ mvuntem e, ⁵ mum tfuw joo ɛ ɲkaa le, kɛw no cuka bikaa bi boom bew bo ngoo le dvù, shole bô ndvu yɪ wvù to seɲɛɛ yɪ mvuntem e ye. ⁶ Ɛ wvù ke cuka to buy fô Semon Bitale, ɛ wvù bife ɛ wvù lɛ, “Tata, è nu ecukɛ wo bikaa biem e?”

⁷ Ɛ Jisos tfuse ɛ wvù lɛ, “Kɛ fiɛɛ fi me ɲgeɛ nu ɛ wo nulo ekieɛ keseɛn kɛ. Wo nu ke ekieɛ ɛ è nu ɛjim.” ⁸ Ɛ Bitale gay ɛ Jisos lɛ, “Kɛ è nulo ɛ wo ke eyuu ecuka bikaa biem kɛ.” Ɛ Jisos tfuse ɛ wvù lɛ, “Ɛ me mbaa encukɛ wo, wo saa ekeɲke fiɛɛ bee wo kɛ.” ⁹ Ɛ Semon Bitale mum gay ɛ Jisos lɛ, “Tata, ɛ è fɛn nu nonɛn, tu kɛ wo nu ecukɛ kɛ ɛ è nu bikaa biem maan kɛ. Wo nu ecukɛ tɛn can yɛm bô ɛkolɛ kem fô.” ¹⁰ Ɛ Jisos gay ɛ wvù lɛ, “Wee wvù nu ɛ cuka wase ye nu ɛ wvù yuule wase ye yicɪi, ɛ shieɛ yaa bvuu nu keebvuɛ ecukɛ efey bikaa kɛ. Ben nu ɛ ben yuule wase, geɛnɛn kɛ è yaa nu ben bocii bô yuule kɛ.” ¹¹ Jisos to jemɪ nonɛn njefo wvù to kee wase wee wvù nu ke egese wvù. Ɛ nu fiɛɛ fi wvù to gayɛɛ lɛ, “Kɛ ben yuule bocii kɛ.”

¹² Ɛ Jisos ke mɛsɛ cuka bikaa bibole, tfume bikum biew, kase gɛn tu fô bvudvuɛ bwew e, mum bife ɛ bó lɛ, “Ben nu ɛ kɪɛɛ fiɛɛ fi me ɲge fô ben e fin e? ¹³ Ben teɲɛ me lɛ Wee N'yɛɛyɪ bvuu teɲɛ lɛ Tata, ɛ ben teɲɛ ɛ è nu lɛɲ nonɛn njefo è nu fiɛɛ fi me nu. ¹⁴ Ɛ me wvù nu Tata wene bvuu nu Wee wene N'yɛɛyɪ nu ɛ cuka bikaa binɛn, tu ben tɛn keɲke keecukè bikaa bi wee noo wee lɛ. ¹⁵ Me ɲge nonɛn nduɲci lo ɛ ben lɛ ben egeè tɛn no me ɲge fô ben e. ¹⁶ Ɛ me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy lɛ kɛ waa lemme ké no kuuke fele cee ɛkolɛ we kɛ, ɛ kɛ wee wvù bó tum lo ké no kuuke tɛn fele wee wvù tum wvù kɛ. ¹⁷ Ɛ ben kee mwɛɛm mvun, ɛ no gee mvù, ɛ ɲɔɲ wvu baay enu wene. ¹⁸ Kɛ me njemyi ɛ è nu ɛkumɛ ben bocii kɛ. Me ɲkeɛ bonyii bô me nu ɛ ncaw. Geɛnɛn, ɛ fi nu lɛ fiɛɛ fi nu ɛ N'wa' Nyo' le keɲke keeke eto ekocɛn no bó to saɲɛɛ lɛ, ‘Wee wvù dieɛ mwɛɛm mvudien mwem nu ɛ nɛ ɛ no bii bikaa biem e.’ ¹⁹ Me nseɲɛ fiɛɛ fin ɛ ben keseɛn ɛ fi sɛ keeke ekooyi, wvu lɛ fi ke dioo ɛ kooy, ɛ ben emum ebee lɛ è nu naa me wvudvu. ²⁰ Ɛ me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy lɛ wee wvù nu ɛ fiisɛn naa wee wvù la wvù è tum me, nu ɛ wvù fiisɛne ɛ è nu me. Ɛ wee wvù fiisɛne me fiisɛne ɛ è nu wee wvù tum me.”

Ɛ Jisos duɲcɛ wee wvù nu egese wvù

²¹ No Jisos jeme mwɛɛm mvun nɛn, ɛ fitele nɛ no buuke wvù. Ɛ wvù nɛ jeme lo teyɛɛ gay lɛ, “Ɛ me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy lɛ wee mvu ben e nu egese

me.” ²² E boom bew bo ngoo le ne no taayine ye maa laa wvú jemyi e è nu wee wvú la le. ²³ Wee mvu ngoo boom bo Jisos e wvú Jisos to koonjke to yeeme diekene naa mbew ye le. * ²⁴ E Semon Bita kpwase wvú gay le wvú ebife è Jisos le laa wvú jemyi e è nu yee le. ²⁵ Nonen e wvú yeem gen yí Jisos e bife è wvú le, “Tata, è nu yee?” ²⁶ E Jisos tfuse è wvú le, “E nu wee wvú me nu enguse bleed encuw è nshew mbase le enya è wvú.” Nonen e wvú mum cuw bleed è nshew mbase le nya è Judas wvú waa Semon Iskaliot. ²⁷ Ke no Judas fi bleed wvudvu nen, e Satan mum ley yí ye le. E Jisos gay è wvú le, “Yansen ege fíe fi wo gomte keege.” ²⁸ Wee mvu ngoo bó le to baa kiee fíe fi wvú jemyi è wvú nonen ke. ²⁹ Bomew to kpwaake le no Judas to nu wee wvú geele ekele nu e Jisos jemyi è wvú le wvú egen eguy mweem mvú bó shieele keedie Nkaw dvú, kenee le wvú egen enya fíe è bonyii bò fuute. ³⁰ No Judas fi bleed wvudvu nonen e die, mum buy lo kan mwaan gen. Sekekie to nu wase entan.

E Jisos tefe kpwe è boom bew bo ngoo le

³¹ No Judas buyee wase gen nonen, e Jisos shée gay le, “Keseen nu e bó nu ekew eyene bvukuke bvu wee wvú diee nu Waawee le, emum eyene ten bvukuke bvú è nu bvu Nyo' le yí ye le. ³² E bó yen bvukuke bvu Nyo' le yí ye le, tu Nyo' nu eduñce ten bvukuke bvu Waa we le yí wvú wvú Nyo' le. E wvú nu eduñce lo kan mwaan. ³³ Boom bem, me nu enu beene ke wase yí kefew e nen caan. Ben nu ke eshee egom me saa eyen ke. No me nto ngayee è Bojuu, nu no me ngayte è ben keseen le, ‘Fò me ngene nu e ke ben nulo eto fò ke.’ ³⁴ Me nyaa nci è ben, e è nu nci wvu fwé le ben dioo e shée no konenè. Ben ekonènè ke naa lenjé no me nu e ñkon ben. ³⁵ E ben sheke e no konene nonen, é fífin ege é bonyii bocii emum ekíe le ben nu boom bem bo ngoo le.”

E Jisos gay le Bitu nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ E Semon Bitu mum bife è Jisos le, “Tata, wo gene e è nu fee?” E Jisos tfuse le, “Fò me ngene nu e ke è nulo é wo ebi me le keseen ke. Wo nu ke eshee se bi.” ³⁷ E Bitu kase bife è wvú le, “Tata, ke è nulo é me mbi wo le keseen nje la? Me nu ñke enya nshii wem keenkpwe nje yo.” ³⁸ E Jisos Bife è wvú le, “Wo nulo enya nshii wó keekpwe nje me? E me ensee è wo keceey keceey le ke nyimshie nu ke eton se wo e ma wase me bokan botete ke.”

14

Jisos nu Je yí gene fò Nyo' le

¹ E Jisos bvuu jeme è boom bew bo ngoo le le, “Fò ben ecine é mvuntelem mvunen ebuuke ke. Ben elese fitele yí Nyo' le, elese ten fitele yí yem e. ² Yew dvu Icem, nu e bibuw nu dvú nteen. E fí be baa enu nonen, tu me mbaa ngayte le me ngene nseyse bvudvuu è ben ke. ³ E me nu ndioo e ngen e nseyse bvudvuu è ben, enkase ento enjo ben é beene enu, wvu le fò me nu, é ben enú ten fò. ⁴ E ben kee wase je yí gene fò me ngene.” ⁵ E Toma mum gay è wvú le, “Tata, ke bese kee fò wo gene ke. Bese nu eghan nee se kiee je yidvu?” ⁶ E Jisos tfuse le, “E nu me je, e è nu me keceey, e è nu me nshii. Ke wee nulo egen fò

13:23 19:26; 20:2; 21:7, 20 * **13:23** Keeshii ediekene nu e Bojuu to ké nshii fokuse, yeem lo keba kemwaan se no diekene. **13:27** 13:2 **13:29** 12:6 **13:31** 17:1 **13:33** 8:14 **13:34** 15:12, 17; 1Jon 2:7-8; 3:11, 23; 4:11; 2Jon 5-6 **13:35** 1Jon 3:14 **13:36** 8:14; 21:19 **13:38** 18:27 **14:1** 14:27 **14:3** 12:26 **14:5** 20:24 **14:6** Ibu 10:20

Icem e se wvú e fey yí yem e ke. ⁷ E ben be kee me, tu ben bee kee ten Icem. E kew yí keseen e nu e ben e kíee wase wvú e bvuu e yen wvú le.”

⁸ E Filew gay ê wvú le, “Tata duñce Ico ê bese, é bese eyen emum effuu.” ⁹ E Jisot fuse e wvú le, “Filew, beene nu e ce wase baay nen se wo kee me le? Wee wvú nu e yen me le, nu e wvú e yen wase Icem e. Wo nulo eghan nee le se ebvuu egayte le me enduñce Icem ê ben?” ¹⁰ Wo baa bee le me nu yí Icem e, e Icem nu yí yem le? Njeme wvú me njemyi ê ben nu e ke me njemyi yí mvunjay mwem e ke. Icem wvú nu yí yem e nu wvú gee dilemme diew. ¹¹ Ben ebee me le le me nu yí Icem e, e Icem nu yí yem e. E ben baa bee me le nje fi ee fi me ngayte, é ben bee nje dilemme di me ngee le. ¹² E me ensee ê ben keceey keceey le wee wvú nu e lese fitele yí yem e nu ke egee ten dilemme di me ngee. E wvú nu ke ege dilemme efey naa di me nu e nge, njefo me nge ne wase fô Icem e. ¹³ Naa la fi ben e bife é diee diem e, é me enje fi, wvu le Icee Wan nulo ekenke diee di kuuke nje Wan. ¹⁴ E ben bife naa la é diee diem e, é me enje fi.

E Jisot kaw bonyii bew bô Keyoy ke Yuule

¹⁵ E ben koonke me, é ben egele bonci bem, ¹⁶ é me nke enleke ê Icem é wvú enya ben bô wvumvu Wee Nfi é wvú enu ben e bó sekeci. ¹⁷ Wee wvun nu Keyoy ke keceey e. Ke wvú nu wee wvú è nulo é bonyii bô è nu bo yí won wvun e efiisen wvú ke, njefo ke bó yene wvú le kenee kee wvú ke. Ben nu finen e ben kee wvú, njefo wvú cee ben e bó, e wvú nu ke enu yí yene le.

¹⁸ Ke me nu nke encine ben e é ben enu diewe boom bo bonkfu le ke. Me nu nke enkase ento enu beene. ¹⁹ E sheete wase caan é bonyii bô è nu bo yí won wvun e saa ebvuu eyen me le ke. Geen, ben nu ke eyen me le. No me nu nke enu dvú, nu e ben ten nu ke enu dvú. ²⁰ E nu ke enu ebvubwe é ben eki ee le me nu yí Icem e, e ben nu yí yem e, e me nu yí yene le. ²¹ Wee wvú kee bonci bem geele, nu wvuwe wvú koonke me. E wee wvú koonke me nu e Icem nu ke ekoonke wvú. E me nu nke enkoonke ten wvú, enduñce ekole kem ê wvú. ²² E Judas wvumvu (e é yaa nu ke we wvú bó tenje le Iskaliot ke) bife é wvú le, “Tata, fi ghan nee le fi wo nu ke edunce ekole kuw e è nu é bese, e é yaa nu é bonyii bô è nu bo yí won wvun e ke?” ²³ E Jisot fuse é wvú le, “E wee koonke me, é wvú egele njeme wem, é Icem ekoonke wvú, é bee Icem ke eto fô wvú le ecee bee bó. ²⁴ Ke wee wvú baa koonke me ké no geele njeme wem ke. Ke njeme wvú ben yuuke nu wem ke. E nu wvu Icem wvú tum me.

²⁵ Mwem mvun nu e me njemyi ê ben mb ee beene. ²⁶ Geen, Wee Nfi wvú è nu Keyoy ke Yuule wvú Icem nu ke eciise é diee diem e nu ke eyeyi ben bô mwem mvun e ege é ben ekumyi mwem mvun e me nu e njeme wase é ben. ²⁷ Me nu e nge nyekyee le wvú enu ben e bó. Me nyaa nyekyee wvú è nu wvuwe é ben. Ke me nyaa nyekyee wvun é ben no bonyii bô è nu bo yí won wvun e ké no nyaa ke. Fo ben ecine é mvuntelem mvun ebuke kenee kenke jan ke. ²⁸ Ben nu e yuw wase no me ngayte le me nge ne wa lo, e me nu nke enkase ento enu beene. E ben bee koonke me, tu ben bee elanjan lo, njefo me nge ne e è nu fô Icem e, no Icem kuuke fele me. ²⁹ Keseen nu e me e njeme wase fi ee fin é ben é fi se kee keekooy, wvu le fi ke dioo e kooy, é ben emum ebee me le. ³⁰ Ke me mb ee embvuu enshe enjemyi beene baay

14:7 8:19 **14:9** 12:45 **14:10** 3:35 **14:11** 5:18, 36; 10:37-38 **14:13** 15:16; 17:1 **14:15** 14:21, 23; 15:10; 1Jon 5:3; 2Jon 6 **14:16** 7:39; 14:26; 15:26; 16:7, 13; 20:22; 1Jon 3:24; 4:13; Lem 1:4; 2:4 **14:17** 1Kol 2:10-16 **14:19** 16:16; 8:14 **14:20** 5:18 **14:21** 14:15 **14:23** Mwem 3:20 **14:24** 7:16 **14:26** 14:16 **14:27** 16:33; 20:19, 21 **14:28** 8:14 **14:29** 13:19 **14:30** 12:31

ke, njefo nfon wvù saake won wvun too wase. Ke è nu le wvù keŋke mvunɔay ê me ê we ke. ³¹ Geenen, me ngee e è nu no Icem nu e gay le me engeè wvu le bonyii bò è nu bo yí won wvun e nulo ekiè le me ŋkoonke Icem. Ben eja we é bó ene.”

15

Jisos nu kete e bonyii bew nu tiɛw yidvu

¹ “E nu me twen kete ke mvuntam e ke cɛɛy cɛɛy, e Icem nu wee wvù seysee twen wvudvu. ² Tiɛw yem yicii yí baa yumte mvuntam, nu e wvù ke faashe bvuse, e yí yumte mvuntam nu e wvù ke seysee kpwece wvu le yí eyuule emum eyumte mvuntam nteen. ³ Njeme wvù me njeme wase ê ben nu e ge wase ben e no yuule. ⁴ Ben emey enù yí yem e, é me enu ten yí yene le. Ke tiɛw nulo eyum mvuntam eyinyin se yí nu yí kete le ke. E nu ke lenlen no ke è nulo é ben ege fieɛ se ben nu yí yem e ke. ⁵ E nu me twen kete ke mvuntam e, e ben nu tiɛw yidvu. Wee wvù nu yí yem e e me nu ten yí ye le, nu wvuwe wvù nu diɛwe tiɛw yí nulo eyumte mvuntam nteen e, njefo é me mbaa enu, wee saa ege fieɛ ke. ⁶ Wee wvù nu se wvù e mey e no nu yí yem e nu diɛwe tiɛw yí bó effasse elan lo, é yí eyumten e. Kfuu yiyé tiɛw nu e bó nu ke ebaance elan é ŋguy e é yí efie lo. ⁷ E ben mey e no nu yí yem e e diɛw yem nu yí yene le, ben é bife naa la fi ben shieele, é bó ege fi fò ben e. ⁸ E ben nu diɛwe tiɛw yí yumte mvuntam nteen e, é ffin enyaa diee di kuuke é Icem, emum edunji le ben nu bonyii bem bo ŋgoo le.

⁹ No Icem koonke me nu ke lenlen no me ŋkoonke ben. Ben emum emey enù ente jo kenkonen kem. ¹⁰ E ben geele bonci bem, é ben emey enu ente jo kenkonen kem, ke no me nu e ngee bonci bo Icem e e mey e no nu ente jo kenkonen kew. ¹¹ Mwem mvun nu e me njemyi é ben wvu le njon wem nulo enu fò ben e, é ben emum ekenke njon wvù nu e yinɛn. ¹² Nci wem nu wvun wvù nu le ben ekonènè ke no me ŋkoonke ben. ¹³ Ke kenkonen kemew bvuu nu dvù kè kuuke fele kè le wee enya nshii we ekpwe nje nsáa ye ke. ¹⁴ E ben gee fieɛ fi me ŋgayte le ben egeè, tu ben nu nsáa yem. ¹⁵ Ke me mbvuu nteje ben le boom bo lemme le ke, njefo ke waa lemme ké no kee fieɛ ficii fi cee ekole we gee ke. Me nteje wase ben le nsáa yem njefo fieɛ ficii fi me n'yuw é Icem nu e me e nge wase ben e kieɛ. ¹⁶ Ke è to caw ben me ke. E to caw me ben, mbaa ngee le ben egen enu diɛwe tiɛw yí yumte mvuntam e, mvuntam e è nu mvù nu ke emey nu dvù le. E ben gee nonen, naa la fi ben e bife é Icem é diee diem e é wvù enya é ben. ¹⁷ Nci wvù me nyaa é ben nu ke wvun wvù le, ben ekonènè.

E jisos gay le won wvun nu ke ebane bonyii bowene

¹⁸ E bonyii bò è nu bo yí won wvun e bane ben, é ben no kee le bó to yaw kew no bane e è nu me e se no bane ben. ¹⁹ E ben be nu bonyii bo yí won wvun e, tu bonyii bò è nu bo yí won wvun e be koonke ben diɛwe bonyii bobole. Geenen, ke ben baa nu bonyii bo yí won wvun e ke. Me nu e ncaw wase ben e mbvuse ente jo bonyii bo yí won wvun e. E nee fieɛ fi bonyii bò è nu bo yí won wvun e bane ben. ²⁰ Ben ekome njeme wvù me nto njemye é ben le ke waa lemme

14:31 15:10; Mat 26:46 **15:1** Os 10:1; Yesa 5:1-7; Yeli 2:21; Mben 80:8-16 **15:2** Mat 3:10 **15:3** 13:10 **15:4** 6:56; 15:7, 10, 16; Lum 11:17-18; 2Kol 3:5; 4:7; 1Jon 2:6, 28; 3:6, 24 **15:6** Mat 7:19
15:7 15:16 **15:8** 14:13; 17:1 **15:9** 13:1; 5:18 **15:10** 14:15 **15:11** 16:22, 24; 17:13; 1Jon 1:4 **15:12** 13:34; 1Jon 4:11 **15:13** 10:11 **15:16** 14:13; 15:7; 16:23-24; Mat 18:19; 1Jon 3:22; 5:14-15; Jon 6:70; 13:18 **15:17** 13:34 **15:18** 7:7 **15:20** 13:16

ké no kuuke fele cee ekole we ke. E bó bone bikaa ê me ejim, tu bó nu ke ebon ten ê ben ejim. E è be nu le bó yuuke njeme wem e, tu bó nu ke eyuw ten wene le. ²¹ Fin nu fiε fi bó nu ke ege bó ben nje me, njefo ke bó yaa kee wvú wvú to tumεε me ke. ²² E è be baa nu le me nu ε nto ε njeme ê bó, tu bó be baa ekeηke jay ke. Geenεn, keseen nu ε ke bó keηke fiε keetanε diuw dvú yí bibefe bibole ke. ²³ Wee wvú bane me nu ε wvú bane Icεm ten. ²⁴ E è be baa nu le me nu ε ηge kfuu dilemme di wee ke baa yuu ge wase entelen jo bó, tu bó be baa ekeηke jay ke. Geenεn bó nu ε yen, ε no bane ke me noo Icεm. ²⁵ Fifi nu nonεn keege é diεw eto ekocεn no bó to sanεε é Nwa' bonci bobole le, 'Bó ban me εcici.'

²⁶ Geenεn, Wee Nfi wvú me nu ηke enciine nu ke eto ε wvú nε fô Icεm e. Wee Nfi wvú nu wvú è nu naa Keyoy ke keceεy e kè nen'yi fô Icεm e. Seke wvú ε to, wvú nu ke eben jim nsaw wεm. ²⁷ Ben ten nu ke eben jim nsaw wεm, njefo ben nu ε no nu beene ε keW fonkeW.”

16

¹ “Me njemyi mwεεm mvun mvunciim ê ben wvu le fo ben ke egbwe yí mbee wene le ke. ² Bó nu ke ekuη ben yéw bunle le. Yí keceεy e, kefew too lo ke wee nu ke edioo yuu wee mvu ben e, eyuu kpwaake le wen gee ε è nu lemme di jee fô Nyo' le. ³ E bó nu ke egee nonεn, njefo ke bó baa kiεε wase Icεm kenεε me ke. ⁴ Me njemyi mwεεm mvun mvunciim ê ben nen wvu le seke kefew kedvu ε kocεn, é ben ekume le me nto nu ε njeme wase ê ben ekume mvú.

Lemme di Keyoy ke Yuule nu ke eto egee

Me nto mbaa njeme mwεεm mvun ê ben fonkeW ke, njefo me nto ηké no nu ke beene. ⁵ Keseen nu ε me ntuu wase jim fô wvú wvú to tumεε me le. Geenεn, wee mvu ben e baa cim bife ê me le laa me ηgene fεε le. ⁶ Ben nu yii yii njefo me nu ε njeme wase mwεεm mvun ê ben. ⁷ Naa no fí cim nu nonεn, é me enseé ê ben keceεy le, è nu lo fiεε fi jee fô ben e le me enen. E me nu se me ε ηgen, Wee Nfi wε saa eto fô ben e ke. Geenεn, é me ηgen lo, emum enciine wvú fô ben e. ⁸ E wvú nu ke edioo ε to, etooshε bonyii bó è nu bo yí won wvun e, ege é bó eyen kebefε kebole, ege é bó eyen fiεε fi è nu nce wvu teyey, ege ten é bó eyen fi è nu nsaw Nyo'. ⁹ Wvú nu ke ege é bó eyen kebefε kebole no bó baa lese fitele yí yem e ke, ¹⁰ ege é bó eyen fiεε fi è nu nce wvu teyey no me ηgene wase fô Icεm e, ε ben yaa bεε ke ebvuu eyen me le ke. ¹¹ E wvú nu ke ege é bó eyen fiεε fi è nu nsaw Nyo' njefo nfon wvú saake won wvun nu ε nsaw ε koo wase wvú.

¹² Me mbεε ηkeηke naa mwεεm nteen keenjeme ê ben, geenεn ke è nulo é mvú eley bitem binεn e keseen ntay ke. ¹³ Seke wvú wvú Keyoy ke keceεy e ε to, efi ben é ben ekiεε keceεy keci. Ke wvú yaa nu ke ejemyi ε è nu yí mvunηgay mwew e ke. Fiεε ficii fi wvú nu ε yuw nu fi fi wvú nu ke ejemyi, mum seje é ben mwεεm mvú nu ke eto. ¹⁴ Wvú nu ke eduηce bvukuke bwem, no wvú nu ke ejoo ε è nu fiεε fi è nu fiem seje é ben. ¹⁵ Fiεε fi Icεm e ficii nu fiem. E nεε fiεε fi me ηgayte le wvú nu ke ejoo ε è nu fiεε fi è nu fiem seje é ben.

15:21 16:3 15:22 9:41 15:23 Luk 10:16; Jon 5:23; 1Jon 2:23 15:24 5:36 15:25 Mben
69:4; 35:19 15:26 1:15; 5:36; 14:16; 1Jon 5:6-9 15:27 1:14; Lem 1:8; 1Jon 1:2; 4:14 16:2 9:22
16:3 15:21 16:4 13:19 16:5 8:14 16:6 16:22 16:7 14:16 16:8 Lem 24:25 16:9
2:23; 5:38; 6:36, 64; 7:5; 10:26; 12:37 16:11 12:31 16:13 14:16; 15:26; Lem 16:6-10; 1Jon 2:27
16:14 17:1 16:15 17:10

Yii boom bo ngoo le bo Jisos e nu ke etu nlanlanj

16 **Ɛ** shɛete wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le ke, dioo ɛ mooce caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le.” 17 No Jisos jeme nonɛn, ɛ boom bew bo ngoo le bomew ghay ebonebon le, “Ɛ sɛ nu la fi wvú gayte ɛ beene le, ɛ shɛete wase caan beene saa ebvuu eyɛn wen e ke, ke dioo ɛ mooce caan ebvuu ekase eyɛn wen e, bô le wen gɛne fô Icee wen e? 18 Fiɛɛ fi wvú sɛ duu le ɛ shɛete wase caan sɛ nu naa le la? Kɛ beene baa kɛɛ fiɛɛ fi wvú jemyi nonɛn kɛ.”

19 **Ɛ** Jisos dioo kɛɛ le bó gomte keebife ɛ wen fiɛɛ fi wen jeme, mum bife le, “Ben ghayte ebeneben ekumɛ fiɛɛ fi me ngayte le, ‘Ɛ shɛete wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le ke, ke dioo ɛ mooce caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le’ le? 20 **Ɛ** me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy le, ben nu ke ebeele kpwe, fuunke ɛ bonyii bô ɛ nu bo yí wonj wvun nlanlanje lo fibole. Ben nu ke enu yí yii le, geenɛn ɛ yii yene yin nu ke enɛ etu nlanlanj. 21 Kpwoon ké dioo nu yí lume le, no yuuke nsase, njefo kefew kew keeboo nu ɛ kocɛn wase. Ɛ wvú ké dioo ɛ boo wase wan, wvú saa ebvuu ekumyi nsase wvudvu ke, njefo wvú yuuke wase ɛ ɛ nu njon le wee wvu wum nu ɛ to yí wonj e. 22 **Ɛ** nu kɛ no fi nu fô ben e keseen. Ben nu yii yii, geenɛn ɛ me nu nke endioo ɛ nkase ɛ n'yan ben e, ɛ ben ekenke wase ɛ ɛ nu nlanlanj fô mvuntelem mvunɛn e, ɛ wvuwe nlanlanj nu ke enu wvú wee yaa nu kulo ke efi ɛ ben ke. 23 **Ɛ** nu ke enu kefew kekɛ le, ben saa ebvuu ebife fiɛɛ ɛ me ke. Ɛ me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy le, ɛ ben bife naa la ɛ Icɛm, ɛ wvú enya fiɛɛ fidvu ɛ ben ɛ diee diem e. 24 **Ɛ** kɛw lo ɛ to ɛ buy keseen e, nu ɛ ben ke baa bife wase fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e ke. Ben ebife, ɛ ben ekenke, wvu le nlanlanj wene eyinɛn.

25 Me njemyi njeme wvun ɛ ɛ nu kɛ ɛ bonjan e, geenɛn kefew too lo kè me n'ya mbɛɛ nke embvuu enjeme ɛ ben ɛ bonjan e ke. Me nu nke enjemyi wase ɛ ben ɛ ɛ nu endan ekumɛ Icɛm. 26 **Ɛ** nu ke enu kefew kekɛ le, ɛ ben biite fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e. Kɛ me ngayte ɛ ben le me nu nke enleke fiɛɛ ɛ Icɛm ben e ke. 27 Icɛm kebeɛ koonke ben, njefo ben nu ɛ kon me ɛ bvuu ɛ bee le me nɛ fô wvú wvú Icɛm e. 28 Me nto nɛ fô Icɛm e nto yí wonj wvun e, ɛ no nɛn'yi wase yí wonj wvun e ntuu jim fô Icɛm e.”

29 No Jisos jeme nonɛn ɛ boom bew bo ngoo le bɛnse lo gay le, “Anghaa! Wo jemyi naa keseen teytey ɛ ɛ yaa bvuu nu ɛ bonjan e ke! 30 Keseen nu ɛ bese ɛ yɛn wase le wo kee mwɛɛm mvunciim yaa cɛyte le wee ke ebife ke lo fiɛɛ ɛ wo ke. Fifin nu ɛ ge bese ɛ mum ɛ bee le wo nɛ fô Nyo' le.” 31 **Ɛ** Jisos tfuse ɛ bó le, “Ben fɛn nu ɛ bee keseen e? 32 Kefew too lo, ɛ kɛ ɛ to naa wase, kè ben nu ke etawɛ mwaanj mwaanj ɛ wee egɛne ɛ wvú yew, cinɛ me le me embenj. Geenɛn kɛ me nu me embenj ke, njefo Icɛm nu bee wvú. 33 Me njemyi mwɛɛm mvun ɛ ben wvu le no ben nu yí yɛm e, ben emum ekenkè nyɛkeey. Yí wonj wvun e nu ɛ ben kenke bonjɛw, geenɛn ben esakenè. Me nu ɛ nso wase wonj wvun.”

17

Ɛ Jisos bunle fô bonyii bew e

1 **Ɛ** Jisos ke jeme njeme wvun mɛse, mum nɛ cake ejise taa we bunle le, “Icɛm, kefew nu ɛ kocɛn wase. Duɲɛ bvukuke bvú Waa wo le wvu le Wan ten nulo eduɲɛ bwuw bvukuke. 2 Wvú nulo eduɲɛ njefo wo nu ɛ nya mvungay ɛ wvú ɛ we jo wee wvu wum tfuu le wvú enya nshii wvú mɛy lo ɛ boba bocii bô

wo nu ε nya ê wvù. ³ É nshii wvù mεy lo wvun nu fin fi lε bó ekeè wo wvù è nu kε wo Nyo' wvu keceεy, ebvuu ekee ten me wvù Jisos Klistu wvù wo to tumεε le. ⁴ Me nu ε nduñce wase bvukukε bwuw yí nshε le no me nu ε mεse lemme di wo to nyae lε me enlem e. ⁵ Yí keseen e Icεm, kase enya me bvukukε mbew yo le bvù me nto nshee ηκεηκε fwele ε wonj se ke κεw e.

⁶ Me nu ε nduñce wase wo ê bonyii bò wo to baayεε ê wonj jan nya ê me le. Bonyii ban to nu buw, ε wo mum nya bó ê me. É bó nu ε yuw diεw yo le. ⁷ Bó nu ε kiεε wase keseen lε fiεε ficii fi me ηκεηκε nu ε fi nε ε è nu fò wo le. ⁸ Me njemyi nen njefo me nu ε nya wase diεw yí wo to nyae ê me ê bó, bó ε fiisen, ε mum ε kiεε yí keceεy e lε me nε fò wo le, ε bee ten lε è to tum wo me. ⁹ Me mbunlee nen ε è nu fò boban e. Ke me mbunlee ε è nu fò boban bò è nu bo yí wonj wvun e ke. Me mbunlee ε è nu fò boban bò wo nu ε nya ê me le, njefo è nu bonyii buw. ¹⁰ Bonyii bocii bò me ηκεηκε nu bonyii buw, ε bonyii bocii bò wo κεηκε nu bem. É nu yí bó le wvù bvukukε bwem yen'yi. ¹¹ Keseen nu ε me n'ya mbεε ê wonj jan ke. Geenεn bó beε ê wonj jan, ε me ηkaase wase ntoo fò wo le. Icεm wvù yuule, gεεlε bó ê diee diuw di wo nu ε nya ê me le, wvu lε bó nulo enù yí wee le mwaanj ke naa no bee wo nu yí wee le mwaanj.

¹² Seke me nto nu bee bó, me nto nu ε ηγεε bó ê diee diuw di wo nu ε nya ê me le. Me nu ε nceyεy bó wee mvu bó le baa la, efey ke wvuε wvù to nu wase wee wvù nu ke ela le. É fifin to nu wvu lε fiεε fi bó sanεε ê Nwa' Nyo' le eto ekocεn. ¹³ Keseen nu ε me ηkaase wase ntoo fò wo le, ε mwεεm mvun nu ε me njemyi mbεε yí wonj wvun e wvu lε è nulo é bó eκεηκε njonj wvu wεm ε wvù ε yinjen yí bó le. ¹⁴ Me nu ε nya wase diεw yo can yibole, bonyii bò è nu bo yí wonj wvun e ε mum ε no bane bó njefo ke bó nu bonyii bo yí wonj wvun e ke, lεηλεη no ke me nu wee wvu yí wonj wvun e ke. ¹⁵ Ke me mbunlee nen le wo ebvuse lo bó yí wonj wvun e ke. Me mbunlee ε è nu lε wo egεmεg bó fò bó eley can wee kebefε we le. ¹⁶ Ke bó nu bonyii bo yí wonj wvun e ke, lεηλεη no ke me nu wee wvu yí wonj wvun e ke. ¹⁷ Seyse bó eγεε é bó eyuulè ente jo keceεy. Diεw yo nu keceεy. ¹⁸ No wo to tumεε me yí wonj wvun e, nu ke lεηλεη no me nu ε ntum bó yí wonj wvun e. ¹⁹ Me ε mum ε nseyse ekole kem ε ηγεε nje bó, wvu lε è nulo ten é bó eseyse bibole bikuu eγεε yí keceεy.

²⁰ Ke me mbunlee ke ε è nu fò bonyii ban e maanj ke. Me mbunlee ten fò bonyii bocii bò nu ke eyuw diεw yibole elese fitele yí yem e. ²¹ Me mbunlee lε bó bocii ke enu yí wee le mwaanj ke naa no wo wvù Icεm nu yí yem e ε me nu yí yo le. Me mbunlee lε bó ten ke enu yí yese bee wo le wvu lε bonyii bò è nu bo yí wonj wvun e ebee lε è to tum wo me. ²² Bvukukε bvù wo to buwεε me dvù nu ε me ε nya wase ê bó wvu lε bó nulo enù yí wee le mwaanj, ke naa no bee wo nu yí wee le mwaanj, ²³ ε me nu yí bó le, ε wo nu yí yem e. Lε bó elooci nù yí wee le mwaanj, nonen é bonyii bò è nu bo yí wonj wvun e emum ekiεε lε è tum wo me, ε wo koonke bó ke naa no wo koonke me. ²⁴ Icεm, me nshieele lε boban bò wo nu ε nya ê me ke enu ten bee bó fò me nu, wvu lε bó ke eyen bvukukε bvù wo to nyae ê me nje κεηκεηen kuw fò me le ε wonj wvun se ke κεw e. ²⁵ Eεy Icεm wvu teyey, ke bonyii bò è nu bo yí wonj wvun e kee wo ke, geenεn ε me ηkee wo, ε bonyii bem ban nu ε kiεε lε è tum wo me. ²⁶ Me nu ε

ηγε wase bó ε κιεε wo, ε me mbεε ηκε ηγγεε κε ε bó kee wo, wvu λε κενκονεν κέ wo nu ε κοη me dvú nulo enu yí bó le, ε me ten nu yí bó le.”

18

*Ε bó tum bonyii bo nci le ε bó γεν koo Jisos
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

¹ Ε Jisos ke bunle mεse, ε bó boom bew bo ηgoo le ne fó, γεν lente κελονε κέ bó tenε λε Kidlon, buy kewvu keki fô wεε ketaan wvumew e, mum ley jó. ² Ε to nu ε Judas wvú to gesεε Jisos kee ten bvudvuu bvudvu, njefo Jisos bó boom bew bo ηgoo le to ké no gene taashi fó εfonεfon. ³ Nonen, ε Judas mum γεν fô bó ηgoo bonyii bo nci le noo bonyii bomew bò to cεyte yew ncese. Bonyii ban nu ε ε to tum bocee ncese bo baay baay noo Bofalasií bó. Bó to gene κενκε bin'yeese bó dinguci ε bó ε tfuw noo mwεem mvu jem e. ⁴ No Jisos to kee wase fiεε fi to nu keeke ekooy bó wvú, ε wvú mum bence to fwe, bife ε bó le, “Ben gomte ε ε nu yeε?” ⁵ Ε bó tfuse ε wvú le, “Jisos wvu Nasalet.” Ε Jisos gay ε bó le, “Ε nu me wvudvu.” Ε to nu ε Judas wvú to gesεε wvú leeme bó bonyii bodvu. ⁶ No Jisos gay ε bó le ε nu wen wvudvu, ε bó kaa tu lo jim jim, gbweken fokuse. ⁷ Ε wvú bvuu bife ε bó le, “Ben gomte ε ε nu yeε?” Ε bó tfuse le, “Jisos wvu Nasalet.” ⁸ Ε Jisos gay ε bó le, “Me nu ε nsee wase ε ben le ε nu me wvudvu. Ε ben fen gomte ε ε nu me, ε ben cine ε bonyii ban no gene.” ⁹ Wvú to gay nonen keege ε fi eto ekocen ε diew yí wvú to jemyeε wase ε Nyo' le wen to baa lase wee mwaan fô bó wvú to nyaε ε wen e κε.

¹⁰ Semon Bitá to κενκε nyo jem. Ε wvú mum dvun ε ηku le, cun kentunηun ke nfwa ekole ke bocee ncese le ke εεεy dvú, sum. Diee di nfwa wvudvu le to nu Malkus. ¹¹ Ε Jisos gay ε Bitá le, “Kase etfuse nyo yo ε ηku le. Ke me nu enj'wu fiko fi ηγεw e fi Icεm nu ε nya ε me le?”

Ε bó jo Jisos γεν dvú fô Annas e

¹² Ε ekole ke bonyii bo nci le bó ηgoo bonyii bo nci le noo bonyii bò to cεyte yew ncese Bojuu mum ghen Jisos kay wvú bó bokfuu. ¹³ Ε bó yaw jo wvú γεν dvú fô Annas e, njefo Annas to nu icee kpwεε Kayfas wvú to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekie le. ¹⁴ Kayfas wvun nu wvú to nyaε wase ntefe ε Bojuu le fi jee le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii.

*Ε Bitá tun le κε wen kee Jisos κε
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)*

¹⁵ No bó to gene bó Jisos nonen, Semon Bitá bó waa ηgoo Jisos mvu to bii wvú le. No waa ηgoo Jisos wvun to nu ε ekole ke bocee ncese le kee wvú, ε wvú mum bi Jisos e γεν ley fô lakfulεηη ekole ke bocee ncese le. ¹⁶ Ε Bitá shεε no leeme εκfun mbew diuw ketaan e. Ε waa ηgoo Jisos wvudvu wvú ekole ke bocee ncese le to kee, kase buy to jeme bó wan kpwoon wvú to cεyte diuw ketaan, jo Bitá ley bó wvú. ¹⁷ Ε wan kpwoon wvudvu bife ε Bitá le, “Ke wo nu ten wee ηgoo wee wvun?” Ε Bitá tfuse le, “Ke me nu κε.” ¹⁸ Ε to nu ε εκfun λεε, ε boom bo lemme le bó bonyii bò to cεyte yew ncese ε fwεε ηγuy ε no leemene fô yosene. Ε Bitá mum fey, γεν no lemme bó bó yosene ten.

*Ε ekole ke bocee ncese le biwce mwεem ε Jisos
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)*

19 Ɛ ekolε ke bocee ncese le mum no biwci mwεεm ε̂ Jisos ekumε boom bew bo ηgoo le noo ekumε n'yεeyi we. 20 Ɛ Jisos tfuse ε̂ wvú le, “Me ηké no njemyi ε̂ wonj tfuu endan. Me ηké no n'yεeyi bonyii yéw bunle le noo yew ncese le fô Bojuu bocii nu ε tase. Ke me ηke mbaa enjemyi wase fiεε ε̂ nnyilε le ke. 21 Wo biwci mwεεm mvun ε̂ ε̂ nu ε̂ me nje la? Ɛ biwci ε̂ ε̂ nu ε̂ bonyii bô ké no yuuke no me n'yεeyi. Bô kee naa fiεε fi me ηké no njemyi.” 22 No Jisos jeme nonen, ε weε mvu ηgoo bonyii bô to cεyte yew ncese wvú to leeme fô nceenceε tum εbo ε̂ wvú entuntun, bife ε̂ wvú le, “Ɛ yin nu je yì wo tfuuse fiεε jó ε̂ ekolε ke bocee ncese le?” 23 Ɛ Jisos bife ε̂ wvú le, “Ɛ me fen nu ε njeme ε njay, é wo duŋce jay wvudvu. Ɛ me fen njemyi ε̂ ε̂ nu keceey, wo ε kaa ε sunj lo me nje la?” 24 Ɛ Annas mum ne ciinse Jisos fô Kayfas wvú ekolε ke bocee ncese le. Ɛ Jisos to beε ke ε bô ε kay bô bokfuu.

Ɛ Bita bvuu tun le ke wen kee Jisos ke

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 No Semon Bita to beε leeme yosene ηguy, ε bonyii bife ε̂ wvú le, “Kε wo nu mvu ηgoo bonyii bew e?” Geenen ε Bita tun gay le, “Kε me nu mvu ke.” 26 Ɛ waa lemme ekolε ke bocee ncese le mvu bvuu bife ε̂ Bita le, “Me mbe mbaa n'yen wo le ben ε wvú ε̂ wεε ketaan wε le?” Waa lemme wvudvu to nu wee kfuu di wee wε wvú Bita to sumεε kentuntun kew e. 27 Ɛ Bita bvuu tun. Ke sekedvu, ε nyimshie mum tonj.

Ɛ bó gen bô Jisos fô Baylet e

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Ɛ bonyii mum jo Jisos fô yew e fo Kayfas no gene dvú ε̂ ntow wee wvu Lum wvú to saake jó le. Ɛ to nu ε̂ beε lo entantant. Ɛ bó dioo gen fanε yaa ley fibole gen ε̂ ntow wee wvudvu le ke, njefo é bó to ley lo, emum etuu ηkfum, saa ebvuu edie Nkaw Danεfey ke. 29 Nonen ε Baylet mum buy to yen bó le bife ε̂ bó le, “Fiεε fi ben yen ε weε wvun ε jay nu la?” 30 Ɛ bó tfuse ε̂ wvú le, “Ɛ weε wvun be baa buw fiεε, tu bese baa too bô wvú keenya ε̂ wo ke.” 31 Ɛ Baylet tfuse ε̂ bó le, “Ben ejo wvú esaw bii no wene nci gomte.” Ɛ Bojuu gay ε̂ wvú le, “Kε bese keŋke mvun gay keeyu wee ke.” 32 Ɛ njeme wvun mum to kocen ε̂ diεw yì Jisos to jemyeε wase duŋci kfuu kpwe yì wvú to nu keeke ekpwe le. 33 Ɛ Baylet kase ley gen ε̂ ntow we le, tee ε̂ bó to bô Jisos, ε wvú bife ε̂ wvú le, “Ɛ nu wo wvú Nfon Bojuu le?” 34 Ɛ Jisos bife ε̂ wvú le, “Wo jemyi fin ε̂ ε̂ nu ηkpawce wvuwo, nuu ε̂ jeme wee ε̂ wo ekumε me le?” 35 Ɛ Baylet bife ε̂ wvú le, “Me nu wee Juu le? Ɛ nu bonyii buw bo wonj e bô bocee ncese bo baay baay bô to bô wo ε̂ nya ε̂ me. Wo jay ε̂ ε̂ nu la?” 36 Ɛ Jisos tfuse ε̂ wvú le, “Kε bvunfon bwem nu diεwε bvú yì wonj wvun e ke. Ɛ bvunfon bwem be nu diεwε bvú yì wonj wvun e, tu bonyii bem bo lemme le be ε̂ diu wvu le fo bó enya me can Bojuu le ke. Geenen ke bvunfon bwem nu bvú ne yì wonj wvun e ke.” 37 Ɛ Baylet mum bife ε̂ wvú le, “Kε tu wo nu Nfon?” Ɛ Jisos tfuse ε̂ wvú le, “Ɛ nu no wo gay le me nu Nfon. Bó to boke me, ε me nto yì wonj wvun e nje fin fi le me ento enjeme ekumε keceey. Weε tfuu wvú bii keceey e ké no yuuke diεw yem e.” 38 Ɛ Baylet ghay le, “Kεceey nu la?” No wvú ghay nonen mum kase buy gen yen Bojuu ba le gay ε̂ bó le, “Me mbaa n'yen fiεε fi wvú jay e ke. 39 Geenen ben keŋke nce wene mvu le é ké dioo nu kefew ke Nkaw Danεfey e, ε me mbvuse

wee ncaw mwaan yew. Ben gomte le me embvuse e è nu Nfon wene Bojuu le?" ⁴⁰ E Bojuu bodvu wam lo foweewe le, "Aay, ke bese gomte wee wvun ke, bvuse e è nu Balabas!" Balabas wvun to nu ekufe ke coon j.

19

¹ E Baylet mum jo Jisos nya e bó njin bó bongbwan. ² E bonyii bo nci le lu kefo ke bvunfon e e kí nu bíay bíay bon ê wvú efa, jo ndvu bvunfon e yí yeεle lo, shfuse yí ye le. ³ E bó mum no too fô wvú le bune wvú gayte le, "Biaa kemaan! Nfon Bojuu!" No bó gee nonen no njine wvú bô can. ⁴ E Baylet bvuu buy ekfuj gay ê bonyii le, "Ben eyen, me nu embvuse wee wvun enya ê ben, wvu le ben ekiεe le me mbaa en'yen fieε fi wvú jay e ke." ⁵ E Jisos mum buy no too bó kefo ke bíay e efa noo ndvu bvunfon ye le. E Baylet mum gay ê bó le, "Ben etaa eyen wee wvudvu wvun!" ⁶ E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò to ceyte yew ncese dioo yen wvú le nonen, mum no wamte lo le, "Ta lo wvú yí kentam e, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet gay ê bó le, "Ben ejo wvú bô can yene eta yí kentam e, njefo me mbaa en'yen jay we le ke." ⁷ E Bojuu bodvu tfuse ê wvú le, "Bese keηke nci wese, e nci wvudvu dunji le wvú keηke keekpwe, njefo wvú nu e ge ekole kew le wen nu Waa Nyo'." ⁸ E Baylet dioo yuw njeme wvun bvuu keηke lo nfan baay. ⁹ E bó Jisos bvuu tu jim ê kebuw e, e wvú bife ê Jisos le, "Wo ne feε?" Geenε e Jisos fanε yaa tfuse fieε ke. ¹⁰ E Baylet bife ê Jisos le, "Ke wo nu ejeme ê me le? Ke wo kee le me ηkeηke mvunγay keencinε wo le mbvuu ηkeηke mvunγay keenγay é bó eta wo yí kentam e le?" ¹¹ E Jisos tfuse ê wvú le, "Ke wo bee ekeηke mvunγay ê me we se bó to nya mvunγay mvudvu ê wo fowe ke. Nonen nje fifin, wee wvú nya me can yo le nu e wvú keηke kebefε e kí kuuke fele kuw."

¹² E Baylet dioo yuw njeme wvun, mum kew no gomte je keecinε wvú le. Geenε e Bojuu wam lo foweewe le, "E wo mom lo e cinε wee wvun e, tu ke wo nu nsaa Kaysa wvú Nfon wvu baay wvu Lum ke. Wee tfuu wvú bense ekole kew le wen nu nfon nu wee bvuban wvu Kaysa." ¹³ E Baylet dioo bvuu yuw wvun njeme, mum buy bó Jisos, shii yí kentaw ke nsaw e fô bó to teηe le Bvudvuu bvú bó bom bó Eta, teηe ê díew Ibulu le le Gabata. ¹⁴ E to nu wase Diuu di Nseyse wvu Nkaw Danfey e, e kefew to nu wase díewe didiuu yuufe ncow difεe le. E Baylet jeme ê Bojuu le, "Ben etaa eyen Nfon wene wvun!" ¹⁵ E Bojuu bodvu no wamte lo le, "Gene lo bó wvú, gene lo bó wvú, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet bife ê bó le, "Me enta Nfon wene yí kentam e le?" E bocee ncese bo baay baay tfuse ê wvú le, "Ke bese keηke Nfon mvu efey Kaysa ke." ¹⁶ E Baylet mum nya Jisos ê bó le bó egen eta yí kentam e.

E bó ta Jisos yí kentam e

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ E bó mum jo Jisos, buy bó wvú. E wvú tuu kentam kew no gene fô bó teηe le Ngbwow Ekole, teηe ê díew Ibulu le le Golgota. ¹⁸ E bó mum gen ta wvú fó yí kentam e, ta ten bonyii bomew bofeε yí bintam e, wvumvu eεeεy, wvumvu eηkoηko, e Jisos no nu entelen. ¹⁹ E Baylet ten san fieε fimew e bó ta yí kentam ke Jisos e. Fieε fi wvú to sanεε fidvu to nu le, "Jisos wvu Nasalet, Nfon Bojuu." ²⁰ Bojuu nteen to nu e tan fieε fi wvú to sanεε fidvu, njefo fô bó to taε Jisos yí kentam e to nu nceencee mbew kelaante le, e wvú to san fieε fin é díew Ibulu

bô yi Latin noo yi Glek e. ²¹ E bocee ncese bo baay baay bo Bojuu le gen gay ê Baylet le, “Fo wo esanj le, ‘Nfon Bojuu’ ke. Sanje e è nu le, ‘Wee wvun duu le wen nu Nfon Bojuu.’ ” ²² E Baylet tfuse ê bó le, “Fiee fi me nsanj nu e me e nsanj wase.”

²³ No bonyii bo nci le to tae wase Jisos yí kentam e, mum jo ndvú ye gaw ê bikuu bibole mondvuum monem no bó to nu. Bó to nu e jo naa noo kekum kew. Geenem e kekum kin nu e bó to tum ke lo kenlaaten e e kew yí kendor e e bow e buy yí bikaa le. ²⁴ Nonem e bó mum jeme ebonebon le, “Fo beene esaa kekum kin ke. Beene etum kan, eyen wee wvu nu ekenke.” Fifin to kooyi keege é fi eto ekocen no bó to sanje é Nwa' Nyo' le le,

“Bó to nu e gaw ndvú yem fô bikuu bibole,

tum kan bô kekum kem.”

Nonem bonyii bo nci le bodvu to nu e ge ke naa fiee fidvu fin.

²⁵ Geenem, bokene bomew to leeme fô mbew kentam ke Jisos e. Bokene ban to nu bwee Jisos bô waa bwee bwee Jisos wvu kpwoon noo Maalia wvu kpwee Klobas noo Maalia Magdalen. ²⁶ E Jisos ke dioo ene eyen bwee le noo waa we ngoo we wvu wvu to koonke e bó leeme mbew ye le, e wvu gay é bwee le, “Kpwoon, taa eyen, wvun nu wase waa wo.” ²⁷ No wvu gay nonem kase gay ten é waa we ngoo we le, “Taa eyen, wvun nu wase bwoo.” E kew sekeké le e waa we ngoo wvudvu mum jo bwee Jisos e wvu gen no cee wase e è nu yew dvu wvu.

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to kee wase le fiee ficii nu e ka wase, e wvu mum ne jeme keege é fi eto ekocen no bó sanje é Nwa' Nyo' le le,

“Kendor yumte me.”

²⁹ Nsefe mvu to leeme fô bô mbvuum mo ngbwayngbwayi jó e mó e yinjen. E bonyii bo nci le bodvu mum ffum kusha jó bon yí fite fi isob e neke diuw we le. ³⁰ E Jisos dioo fi mbvuum modvu mum gay le, “Fí e ka wase.” No wvu gay nonem, ngvuke ekole, e keyoy kew mum buy.

E bó bon dita di Jisos e

³¹ No ebvubwe to nu wase Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, e Bojuu no gomte keege le fo egvun yodvu ke emey enu yí bintam e diuu di mbam e ke, (tete e mbam wvudvu to nu wvu baay). E bó mum gen yen Baylet e leke le wvu egay é bó engoce bikaa bi bonyii bô to nu yí bintam e bodvu wvu le bó eyansen ekpweken é bó eshike, eake. ³² Nonem e bonyii bo nci le mum to ngoce bikaa bi wee wvu fwe le, ngoce ten bi wvumvu we wvu bó to tae bô wvu le. ³³ Geenem, e bó ke dioo to buy fô Jisos e, yen le wvu be e kpwe wase, e bó fanje yaa bvuu ngoce bikaa biew ke. ³⁴ E wee mvu ngoo bonyii bo nci le bon dita di Jisos e bô goo. No wvu bon nonem, kan mwaan e elemé bô joo ta buy fô. ³⁵ Wee wvu to yenee mwem mvun e nu e wvu e ben jim nsaw wvudvu, e njeme we nu keceey, e wvu kee lo le wen jemyi e è nu keceey wvu le ben nulo ebee. ³⁶ Mwem mvun to kooyi wvu le fiee fi bó to sanje é Nwa' Nyo' le eto ekocen no bó sanje le, “Ke ekufe kew kemwaan nu e bó nu ke engoy ke.” ³⁷ E fi

19:24 Mben 22:18 **19:25** Mat 27:55-56; Luk 23:49 **19:26** 13:23 **19:28** Mben 22:15; 69:22

19:29 Mben 69:21 * **19:29** Isob wvun nu diee di kete kemew e. **19:31** Dito 21:22-23 **19:34**

1Jon 5:6 **19:35** 15:27; 21:24 **19:36** Mben 34:20-21; Ksm 12:46 **19:37** Saka 12:10; Mwm 1:7

bvuu nu ε bó ε sanj bvudvuu bvumew e ê N'wa' Nyo' le le, “Bonyii nu ke etaale wee wvudvu wε wvù bó nu ε bon bô goo.”

É bó dwey Jisos

(*Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*)

³⁸ Ejim jodvu ε Yosεw wvu Alimatia nε gen yen Baylet e leke le wvù ebee é wen ecake gvune di Jisos e. Yosεw wvun to nu wee ηgoo Jisos geenεn ε è nu ke ejim ejim njefo wvù to fane Bojuu. É Baylet bee, ε wvù mum gen keecake gvune didvu. ³⁹ Nikodemus wvù to yawεε gen yen Jisos e εntaj jomew to nu e to ten bô bifuu bimew bì shfuunkenε ε bó taashε ε kene bô mεel noo alos ε bvujite bvudvu nu ke diεwε bokilu mbaanshε ncow botete le. ⁴⁰ É bó wvù mum shike gvune di Jisos e njime bó ndvù ε bó ε yefe bó nfiey wε no ndwey wee to ké no nu ê nce woj Bojuu le. ⁴¹ É to nu ε wεε kentaaj wvumew nu mbew fô bó to tae Jisos yî kentam e. É wεε wvudvu nu ε jem yi fie mi nu dvù ε bó ke baa edwey wase wee jó ke. ⁴² Nonεn no εbvubwε to nu wase Diuu di Bojuu le di Nseyse wvu diuu di Mbam e, ε jem yidvu nu ten nceencee, ε bó mum lese Jisos jó. †

20

É bó gom gvune di Jisos e ηkuuj

(*Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12*)

¹ É è ke no nu diuu di fwe yî kema le, ε Maalia Magdalen buy ja lo kebitele, gen fô jem, yen ε bó ε cake wase te di bó to banεε diuw jem dvù. ² Nonεn ε wvù mum lewte gen yen Semon Bitā le bó waa ηgoo Jisos mvu wε wvù Jisos to koonke le, gay ê bó le, “Bó nu ε bvuse wase Tata ê jem, ε bese yaa kee laa bó geke fεε wvù le.” ³ É Bitā bó waa ηgoo Jisos wε mum buy no gene fô jem. ⁴ Bó to gene lewte lo, geenεn ε waa ηgoo Jisos wε lewte fey Bitā yaw fεse fô jem. ⁵ No wvù fεse, ηgvuwce taa, yen ε ndvù yi bó njimεε yî Jisos e jiime jó. É wvù taa nonεn fanε yaa ley jó ke. ⁶ É Semon Bitā bi wvù le fεse fô, mum ley lo gen ê jem. No wvù ley, yen ke ε è nu ndvù ye le ε yî jiime, ⁷ noo finceke fi ndvu le fi bó to njimεε ekole ke Jisos e dvù, ε fi yaa jiime bó yimi ndvù ye ke. Geenεn ε bó kewe ε gεε bwew bvudvuu le εfinefin. ⁸ É waa ηgoo Jisos mvu wε wvù to yawεε efese fô jem mum ley ten gen ê jem yen fieε fin e mum bee. ⁹ É to nu ε bó baa cim kiεε wase kenyî ke fieε fi nu ê N'wa' Nyo' le le Jisos to kenke keeke ebuy yî kpwe le ke.

É Jisos dunεε ekole kew ê Maalia Magdalen

¹⁰ É boom bo ηgoo le bo Jisos e ba kase kfule fô yew e. ¹¹ Geenεn ε Maalia shεε no leeme beele fô jem. No wvù to beele ke nε ηgvuwce taa ê jem, ¹² yen bonceendaa bo Nyo' le bofεε ε bó ε tfume ndvù yî baa ε shii fô bó to jikεε gvune di Jisos e, wvumvu fô ekole ke Jisos e to jiime, wvumvu fô bikaa biew to jiime. ¹³ É bonceendaa bo Nyo' le bodvu bife ê wvù le, “Kpwoon, wo beele la?” É wvù tfuse le, “Me mbeele njefo bó nu ε cake Tata wεm ε nε dvù ε me n'yaa ηkee fô bó geke wvù ke.” ¹⁴ No wvù gay nonεn, dioo banke ye yen ε Jisos leeme. Geenεn ε wvù fanε yaa kiεε le è nu Jisos ke. ¹⁵ É Jisos bife ê wvù le, “Kpwoon, wo beele la? Wo gomte ε è nu yεε?” É Maalia mum no kpwaake le è nu wee wvù taale fô

19:38 9:22 19:39 3:1-2 19:40 12:7 † 19:42 Bó to lese Jisos jó nonεn wvu le mbam ke edioo ε fey, é bó emum eto elooce edwey wvù ê ndwey wvubole. 20:2 13:23 20:6 11:44 20:9 Mben 16:9-10; Luk 24:26-27; Lem 2:25-31; 1Kol 15:4 20:13 20:2 20:14 21:4; Luk 24:16

wεε ketaan wvudvu le. E wvú mum gay ê wvú le, “Icem, é wo fen nu e tuu wvú e ne dvú, é wo see fò wo geke wvú é me enɣen enjo ene dvú.” ¹⁶ E Jisos ne ben wvú le, “Maalia.” E wvú banke ye tee wvú ê díew yibo Ibulu le le, “Laboni,” fi nu le, “Wee n'yeyi.” ¹⁷ E Jisos gay ê wvú le, “Fo wo ejici me le ke, njefo me mbaa mben wase fò Icem e ke. Genε ε è nu fò boom bo bwεem e esee ê bó le me mbene wase fò Icem wvú è nu ten Icen e noo fò Nyo' wem wvú è nu ten Nyo' wene le.” ¹⁸ E Maalia Magdalen mum gen see ê boom bo Jisos e bo ηgoo le le wen nu e yen Tata le, bvuu see ê bó le wvú nu e jeme mwεem mvun ê wen.

*E Jisos duɲce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)*

¹⁹ E ê ke no nu fokiεguu ebvubwε bvú è to nu diuu di fwe yí kema le, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e nu yew ε bó ε fen'ye bimbun, njefo bó to fane Bojuu. E Jisos ke ne buynen leem ê bó entelen, gay bó le le, “Kembonen enù fò ben e.” ²⁰ No wvú gay bó le nonen, mum duɲce can ye bô dita diew ê bó. E boom bo Jisos e bo ηgoo le yuw njon baay no bó yenε Tata le. ²¹ E Jisos bvuu kase gay ê bó le, “Kembonen enù fò ben e. No Icem to tumεε me, nu ke lenlen no me ntumte ben keseen.” ²² No wvú gay nonen, mum yoy yí bó le gay le, “Ben efisen Keyoy ke Yuule. ²³ E ben leesshi bibefe bi wee le, tu Nyo' nu e leeshe wase. Ben é cine se ben ε leeshe, tu bí e mεy wase.”

E Jisos duɲce ekole kew ê Toma

²⁴ E to nu seke Jisos to toε fò boom bew bo ηgoo le, ke Toma wvú to nu ηgoo boom bo yuufe ncow bofεε le wvú bó to teje diee diew dimew le Emam to nu bô bó ke. ²⁵ E kebee ke boom bo ηgoo le bo Jisos e ke mum gay ê wvú le, “Bese be ε yen Tata le.” Geenen, ε wvú gay fiew ê bó le, “E me nu se me ε nke e n'yen dew bíen ye le yí can ye le, ε nlese kpwan εbo ê dew bíen yidvu le, ε nlese ten kebo kem yí dita diew e, me nsaa mbee naa lo ke.”

²⁶ E kema kum, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bvuu no nu yew ε Toma nu ten bô bó, ε dew fwese nu ε bó ε fen'ye. Geenen, ε Jisos ne buynen ê bó entelen, gay bó le le, “Kembonen enù fò ben e.” ²⁷ No wvú gay nonen, mum gay ê Toma le, “Lese kpwan wo εbo yí can yem e, eyen no yí nu, ebvuu elese ten εbo kuw yí dita diem e. Fo wo ekeηkε kemaen ke, bee.” ²⁸ E Toma mum tfuse lo le, “Tata wem, noo Nyo' wem.” ²⁹ E Jisos gay ê wvú le, “Wo fen nu e bee keseen njefo wo nu e yen me le? Njon wvu baay nu fò bonyii bô baa yen me le ke, geenen e bee le.”

Shiee ηwa' wvun

³⁰ Jisos to nu e ge mwεem nteen mvú duɲci mvunɲgay mvu Nyo' le ε boom bew bo ηgoo le yen, ε bó baa sanj ê ηwa' wvun e ke. ³¹ Geenen ε mvun mvú bó nu e sanj nu keege le ben ebee le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo'. E ben berje nonen, é ben ke ekeηke nshii wvú mεy lo nje diee diew.

21

E Jisos duɲce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le mbew mamase le

¹ Ejim jodvu ε Jisos ke bvuu duɲce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le mbew Mamase yí Tibelias e. Fí to kooy ê yin je le: ² Semon Bitá bô Toma wvú bó to

tenje le Emam, noo Nataniel wvu Kana keba kè Galilee le, noo boom bo Sebedee le, noo boom bo ngoo le bo Jisos e bomew bofεε to nu bvudvuu bvumwaan. ³ E Semon Bitā ne gay ê bó le, “Me nu enlaa byé.” E bó gay ê wvú le, “Beene nu elaa.” E bó bó mum buy gen ley ê kekon e. Geenēn ke ghan ce ê joo ε bó baa koo lo fiεε ke.

⁴ E εkfuj ke no yuule too, ε Jisos to leem ηgem joo le, ε boom bew bo ngoo le fanje yaa kieε le è nu wvú ke. ⁵ E Jisos bife ê bó le, “Boom bem, ben nu ε koo ke byé?” E bó tfuse le, “Aay.” ⁶ E wvú gay ê bó le, “Ben elañ kensañ je εbo εεεy jo kekon é ben ekoo fiεε.” E bó mum lan, ε kí mum ne no ghaake bó keegufe, njefo bó to nu ε koo byé jó nteen. ⁷ E waa ηgōō Jisos wε wvú Jisos to koonke dioo yēn nonēn mum gay ê Bitā le, “E nu Tata.” No Semon Bitā yuw le è nu Tata, mum jise ndvú ye njefo wvú to nu ye ye. No wvú jise nonēn mum sele ê joo no gene fō Jisos e. ⁸ Geenēn ε bomew boom bo ngoo le ba no bii ê kekon e guute kensañ kie ε kí ε yinşen bó byé. Ke bó to bæε ncejole keebuy εηkpwaante ke. Bontam to sheke ke wase diεwε ηkenken mbaanshen e. ⁹ E bó gen fεse εηkpwaante yēn ηguy e ε wvú keyte lo yí bika le, ε byé nu yí dvú le, ε blēed nu ten fō. ¹⁰ E Jisos gay ê bó le, “Ben eto bó byé yimi yí ben konte.” ¹¹ Nonēn ε Semon Bitā gen ben ê kekon e gufe kensañ buy dvú εηkpwaante ε kí ε yinşen bó byé yí fanken gbwee kecow mbaanshen ncow she (153). Naa no yí to cim nu nteen nēn, kensañ to baa semken ke. ¹² E Jisos gay ê bó le, “Ben eto ediekēn.” Wee mwaan boom bew bo ngoo le to baa cim mom naa lo ebife ê wvú le laa è nu wvú wvú yεε le. Bó to nu ε kieε lo le è nu Tata. ¹³ E Jisos mum gen jo blēed wε nya ê bó noo byé ye fō. ¹⁴ Fin to nu wase bokañ botete no Jisos to duηcεε ekole kew ê boom bew bo ngoo le ε kεw no wvú to buyεε yí kpwe le.

E Jisos kase nya lemme ê Bitā

¹⁵ E bó ke diekēn mēse, ε Jisos ben Bitā bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonke me fele bomew ban e?” E wvú tfuse le, “Eε Tata, wo kee lo le me ηkoonke wo.” E Jisos gay ê wvú le, “E nyanyí boom bem bo njée le.” ¹⁶ E Jisos bvuu ben wvú yí bokañ e bofεε bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonke me?” E wvú tfuse le, “Eε Tata, wo kee lo le me ηkoonke wo.” E wvú gay ê wvú le, “E taalè fō njée yem e.” ¹⁷ E Jisos bvuu ben wvú yí bokañ e botete bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonke me?” E Bitā yuw no Jisos bife ê wvú yí bokañ e botete le laa wvú koonke wen ε, ε fí ffumse lo wvú. E wvú gay ê Jisos le, “Tata, wo kee fiεε ficií, wo kee lo le me ηkoonke wo.” E Jisos gay ê wvú le, “E nyanyí njée yem. ¹⁸ E me ensee ê wo keceey keceey le, seke wo to bæε cuwee, è to ké kay wo kecaw kuw no gene fō wo koonke. Geenēn seke wo ε lun wase nu ε wo nu ke ecake can we é ekay wee mvu kecaw yí yo le, ejo wo egeēn dvú fō wo yaa koonke keegen ke.” ¹⁹ Jisos to jemyi fin duñci ε è nu kfuu kpwe yí Bitā to nu keeke ekpwe eto bó diee dì kuuke dvú fō Nyo' le. No Jisos jeme nonēn mum gay ê wvú le, “E bii me le.”

²⁰ E Bitā dioo banje ye yem ε waa ηgōō wε wvú Jisos to koonke bii bó le. Waa ηgōō wvun nu wvú to yeemεε gen yí Jisos e seke bó bó to diekene ekiεguu yí kemese le bife ê wvú le, “Tata, è nu yεε wvudvu wvú nu ke egese wo?” ²¹ No Bitā yēnεε ε waa ηgōō wvudvu bii bó le, ε wvú bife ê Jisos le, “Tata, fi wee wvun e nu le la?” ²² E Jisos tfuse ê wvú le, “E me ncim mbe nshieele le wvú emey enu

egɛn ebuy no me ηke enkase ento,   fife ekeηke la keege b  wo?   bi  me le.”
²³ No Jisos gay   non n,   njeme ke mum no gene entelen jo bonyii bo mbee le le ke waa ηgoo Jisos wvun nu ke ekpwe ke. Geen   Jisos to baa gayte le ke wv  nu ke ekpwe ke. Wv  to gay ke le, “  me ncim mbe nshieele le wv  em y enu egɛn ebuy no me ηke enkase ento,   fife ekeηke la keege b  wo.”

Ekume wee wv  san ηwa' wvun

²⁴ Waa ηgoo wvudvu wvun nu wv  jemyi ekume mw em mvun,     nu wv  wv  nu   san mw em mvudvu,   bese kee lo le fife fi wv  jemyi ekume fi nu kece y.

²⁵ Mw em mvumew nu ten dv  nteen mv  Jisos to gee,     be nu le b  esan mvunciim,   me en'yene le ke ekole ke nsh  le kecii nulo ekeηke f  b  eg e boηwa' bodvu ke.

Nwa' Lemme di boom bo ntum e bo Jisos e Fiεε fi nu ê ηwa' Lemme wvun e

Nwa' lemme di boom bo ntum e bo Jisos e wvun to saη Luka, biise saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvù wvù to yawεε wase saη ê Nwa' Luk le. Saaka wvù jee wvun nu le Jisos to nu ε kpwe yí kentam e fô bibefe bisεεbeene le, ε bó dwey wvù, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le.

Wvuy fiεε fi ηwa' wvun jemyi ekumε fi nu keesee no Keyoy ke Yuule to gee ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ge ε saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvun saanηken, gen Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, gen buy εbuw ε wonj yo ena le (1:8). Nwa' wvun nu kenfe ekumε no ηgoo bonyii bo Klistu le to kewεε entelεj jo Bojuu, lese fitele yí Jisos e, ε fi ke mum ne tu fiεε fi ekole ke nshε le kecii.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-26 Ε Nyo' seyse bonyii bo nfewce le

1:1-14 Ε Jisos nya ntefe wvu fokemεse bô ηkawma

1:15-26 Ε wee jo bvudvuu bvυ Judas e

2:1-8:3 Ε bó fewce saaka Jisos Jelusalem

8:4-12:25 Ε bó fewce saaka Jisos Judea bô Samalia

13:1-28:31 Lemme di Baul e

13:1-14:28 Ghane di Baul e di fwe

15:1-35 Nshii wvu Jelusalem

15:36-18:22 Ghane di Baul e di bokaη bofeε

18:23-21:16 Ghane di Baul e di bokaη botεε

21:17-28:31 Ε Baul no nu wee ncaw fewci ke diεw Nyo' Jelusalem bô Kaysalia noo Lum

¹ Cee la Teofilus, ê ηwa' wvu fwe wvù me nto nsaηεε fô wo le, me nto nu ε nsaη jó ekumε mwεεm mvunciim mvù Jisos to gee noo mvù wvù to yeεyi bonyii dvù, ε kew no wvù to kewεε lemme diεw, ² gen buy diuu di Nyo' to joε wvù ε wvù ben we. Ε Nyo' se jo wvù é wvù eben we, wvù to nu ε beε Keyoy ke Yuule tefe boom bew bo ntum e bó wvù to cawεε. ³ Seke wvù to buyεε yí kpwe le, wvù to nu ε duηce ekole kew ê bó yí εdiuw e mbaanyε ê jé le nteen nteen yí duηci le wvù nu dvù. Ε wvù bvuu no jemyi ê bó ekumε bvunfon bvυ Nyo' le. ⁴ No bó bó to nu nonen, ε wvù gay ê bó le, “Fo ben ke enε Jelusalem ke. Ben ecεytε nnya yí Icεm to kawεε ben dvù yí ben to yuwεε e me njemyi ekumε yí. ⁵ Ben ekeè le Jon to leese bonyii ê joo, geenεn εjim jo εdiuw caan nu ε Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

Ε Jisos ben we

⁶ Ε Jisos bô boom bew bo ntum e ke no nu kefew kemew e, ε bó bife ê wvù le, “Tata, kefew nu ε kocn wase kè wo nu ege é bonyii boseεbeene bo Islael ekase esaake bvunfon bvubole le?”

⁷ Ɛ wvú tfuse ê bó le, “Kefew kè fí nu ke ekooy nu ɛ è seyse Icɛm bô mvunɔay mwew, ɛ ke è nu bvudvuu bvunen keekiɛɛ ke. ⁸ Fí ben ekeè nu le Keyoy ke Yuule nu ke eto eyinɛn yí yene le, é ben emum ekenke mvunɔay, ekɛw esenje ekumɛ me Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, egen ebuy ebuw ɛ won yo ena le.” ⁹ Ɛ no wvú jeme nonen, ɛ Nyo' jo wvú ɛ wvú no bene we ɛ bó taale no wvú bene, ben ɛ kembɛw ban wvú, ɛ wvú la é bó ejise.

¹⁰ No bó lunɛn ejise we etaale no wvú bene, ɛ fi kooy le bolemɛ bofɛɛ to nu ɛ ja sɛsɛ buynɛn ɛ bó ɛ tfume ndvú ɛ yí baa, leem mbew bó le, ¹¹ bife é bó le, “Bolemɛ bo Galilee, ben leeme taale la we? Jisow wvun wvú Nyo' jo é ben entelɛn wvú ɛ ben we nu ke ekase eto ke lenlen no ben be yɛn ɛ wvú bene we.”

Ɛ Matiaa jo bvudvuu buv Judas e

¹² Ɛ boom bo ntum e bo Jisow e mum nɛ fô Kum Bite bi Olif e no tuu jim Jelusalem, ɛ è to nu ke diwɛ kenɔawɛn ke may e keegen buy jó. * ¹³ No bó ley jó, mum ben gen é kebuw ke yew e ke ɛwe fô bó to ké no gene beele. Bonyii ban to nu Bitá, Jon, Jɛm noo Andulu, Filew bô Toma, Batolomu bô Matio, Jɛm wvú waa Alfiyow, Semon wvú to nu wee nɔoo Boslot † noo Judas wvú waa Jɛm. ¹⁴ Ɛ bô bokɛnɛ bomew noo Maalia wvú bwee Jisow bô boom bo bwee Jisow e ké no taashi yí fiɛɛ le fimwaan keebunlee sekecii.

¹⁵ Ɛ è ke no nu ɛdiuw yoya le, ɛ boom bo nɔoo le bo Jisow e taashɛ. Bó to nu fó wee diwɛɛ gbwee kecow mbaanfiɛɛ le (120). Ɛ Bitá ja we jeme é bó le, ¹⁶ “Boom bo bwɛɛm e, fiɛɛ fi Nwa' Nyo' jemyi to kenke ke keekooy. Ɛ nu fiɛɛ fi Keyoy ke Yuule to geɛ ɛ Dawe jeme ɛ è beɛ lo ekumɛ Judas wvú to joɛ fwe ɛ bó sɛ koo Jisow. ¹⁷ Ben kee le Judas wvun to nu wee mvu nɔoo yesebeene le, kenke diwɛɛ lemme é beene ente.”

¹⁸ (Ɛ Bitá sɛ no jemyi nonen nu ɛ Judas to jo wase bigew bì bó to nyaɛ é wvú yí fiɛɛ fi wvú to buwɛɛ le, guy bvudvuu dvú. Bvudvuu bvun nu fô wvú to gbweɛ ncine ɛ tee bvuye, ɛ bvulew buy bvucii. ¹⁹ Ɛ bonyii bo Jelusalem bocii yuw, mum no teɛe bvudvuu bvudvu é diwɛ yibole le Akeldema, fi nu le, “Gbwen Ɛlɛmɛ.”)

²⁰ Ɛ Bitá bvuu gay le, “Dawe to nu ɛ sanj é Nwa' Mbense le le, ‘Bó ecine é la diwɛ etu binffuy, é wee saa ebvuu eceé fó ke.’

Fí bvuu nu ɛ wvú ɛ sanj le,
‘Wee mvu kenke keejo bvudvuu bwew buv lemme le.’

²¹⁻²² No fí nu nonen, wee mvu kenke keebene bese le, é bee bó efewcì le Tata Jisow to nu ɛ buy yí kpwe le. Wvuwɛ wee kenke keenu wee wvú to lenɛ bee bó sekecii kè Jisow to ghane bee bó ɛ kɛw yí kefew kè Jon to leese bonyii é joo le, ɛ gen ɛ buy diuu di Nyo' to joɛ Jisow é bese ente ɛ wvú ben we le.”

²³ No wvú jeme nonen, ɛ bó cu bonyii bofɛɛ. Wvumvuo to nu Yosɛw wvú bó to teɛe le Basabas bvuu teɛe le Justus, ɛ wvumvuo nu Matiaa. ²⁴ No bó cu nonen, mum bunle le, “Tata, wo kee mvuntelem mvu bonyii bocii le. Nonen, duɛɛ é bese wee wvú wo nu ɛ caw entelɛn jo bonyii bo bofɛɛ ban, ²⁵ le wvú

1:7 Mak 13:32 **1:8** Luk 24:47-48; 1:21-22; 2:32; 3:15; 5:32; 10:39; Jon 15:27 **1:8** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48 **1:9** Luk 24:51; Jon 6:62; 1Bi 3:22 **1:10** Luk 24:4 **1:11** Luk 21:27;

Mwm 1:7 **1:12** Luk 24:52 * **1:12** Kenɔawɛn ke may e nu no wee to nulo elɛn diuu di mbam e.

1:13 Luk 6:14-16 † **1:13** Boslot to nu Bojuu bó to tomte won, diuu keebvuse yí nɔgew e can bonyii bo Lum e. **1:14** Luk 23:49 **1:16** Mben 41:9 **1:18** Mat 27:3-8 **1:20** Mben 69:25; 109:8

1:21-22 Luk 1:2; 3:21; 24:51 **1:24** Jon 2:24-25

enù waa ntum Jisos wvù ejo bvudvuu bvü Judas e bvü lemme le, bvù wvù to cin'yee gen fô wvù nu fó le.”²⁶ No bó bunle nonen, mum sanj ediee ebo, jem, e di Matiaa le buy gbwe. E bó mum bise wvù ngoo boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaanj e.

2

E Keyoy ke Yuule to

¹ E diuw di Nkaw mvu wvù bó to tenje le Bentekos e ke to kocen, e bonyii bocii bò to nu e lese fitele yí Jisos e e taashe bvudvu bvumwaanj. ² E bó ke ne sese yuw e fiée dvûmte shiile we ke diewe keeke le. E fi shii, ley yinjen yew yì bó to nu dvù le. ³ E bó dioo taa, yen fiée fimew e e fi nu ke diewe leme di nguy e, e fi mum saanjen gen yí bó le wee mwaanj mwaanj. ⁴ E Keyoy ke Yuule mum yinjen yí bó le bocii, ge e bó no jemyi díew bitum jeyy jeyy. ⁵ E to nu kefew kekíe le, e Bojuu bò to nu e looce e lese fitele yí Nyo' le nu Jelusaleem, e bó ja bitum bicii bi yí ekole ke nshé le. ⁶ No bó yuw nonen, mum tase to nteen fô bonyii bò to nu e lese fitele yí Jisos e to nu. E bonyii bò to lese fitele yí Jisos e bodvu no jemyi, e wee mwaanj mwaanj yuuke ê díew yibole. E fi ffumse bó. ⁷ E diuw yum bó, e bó no ghayte, gayte le, “Ke bonyii bò jemyi ban bocii nu bonyii bo Galilee le? ⁸ Fí ghan nêe le beene e se no yuuke e bó jemyi ê díew bitum bisébeene le? ⁹ Beene bomew ne Baatia, bomew e ne Medes bó Elam, bomew e ne Misobotemia bó Judea no Kafadosia, bomew e ne Bontus bó Esia. ¹⁰ Beene bomew e ne Fligia bó Bamfilia, bomew Ijiw bó biba bi Libia le, bi nu mbew kelaante kè Selin e. Beene bomew e ne Lum, e è nu Bojuu bó bonyii bò banke lo e tu bonyii bo mbee Bojuu le. ¹¹ Beene bomew e ne Klét bó Alebia. Beene e no yuuke ê díew bitum bisébeene le jeyy jeyy no bonyii ban jemyi binghaw bi mwëem e bi Nyo' ge.” ¹² E diuw yum bó, e bó no ghayte ebonenon le laa fifin fiée lo se dunji le la le. ¹³ E bomew bonyii no sewsee lo fibole gayte le, “Bonyii ban nu e mbvuum e koo bó.”

E Bitajeme ê bonyii

¹⁴ Nonen, e Bitajeme ke boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaanj mum leem fó. E Bitajeme ke no jemyi ê kebombom ke bonyii le foweewe le, “Ben Bojuu noo bonyii bocii bò cee Jelusaleem, ben enya bitem nta yê fiée fi me nu enjeme ê ben. ¹⁵ Mbvuum baa koo bonyii ban no ben kpwaake ke. Keseen beee ke lo didiuu bvuukeye fontanentan. ¹⁶ Fiée fi kooyi fin keseen nu fi Juél wvù wee ntum Nyo' to jemyee wase le, ¹⁷ ‘Nyo' gayte le, è nu ke edioo enu yí ediuw yo fokemese le, é wen etfuw Keyoy kewene yí bonyii bocii le. Nonen, é boom bonen bò bolemse noo bò bokene eyuuke mwëem mvù wen jemyi, seje ê bonyii, é mwëem diewe bifile le etoo fô cubonyii bonen e, é bifile elamte ngaybonyii bonen. ¹⁸ E nu ke edioo enu ediuw yoya le, é wen etfuw Keyoy kewene yí bonyii bo lemme le bowene bocii, bò bolemse noo bò bokene, é bó eyuuke mwëem mvù wen jemyi, seje ê bonyii.

19 Wen nu ke ege mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e we,
ebvuu ege mwεεm mvù dunji mvunḡay mvuwene yí nshε le.
ELEMε bô ḡguy noo njiim yi bεmte nu ke enu.

20 Diuu nu ke ejiiim,
é kpwee enε eyεεle diεwe eLEMε le,
é diuu di baay di Tata le di kenḡhaw e sε keeke eto.

21 Nonεn, é naa yeε wvù nu ke eλεke Tata, ke eboy.' ”

22 E Bitā bvuu gay le, “Bonyii bo Isael, ben eyeke eyuw nta y fiεε fi me njemyi. Jisos wvu Nasalet to nu wee ε Nyo' to loocε dunḡε é ben le è tum wen wvù no wvù to gee é Jisos egee mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bô mvu diuw wvù yumεεn e noo binḡhaw bi mwεεm e é ben entelerḡ. Ben kee naa mwεεm mvun nta y. 23 Jisos wvun nu wee wvù bô to nyae é ben, ε è to seyse ke Nyo' ε fi ke no kooyi ε wvù to kee wase. E ben mum yu wvù no ben to nyae wvù can bonyii bô befe le, ε bô ta yi kentam e. 24 Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yi kpwe le, ε wvù boy can kpwe le njefo ke è to nulo é kpwe emεy ejici wvù le ke. 25 Dawe to nu ε jeme εkumε Jisos wvun gayte le,
'Me n'yεne Tata Nyo' le ε wvù nu bee wvù sekecii
é εbo kem ke εεεy e, ε è yaa nulo é fiεε eshiw me ke.

26 Nonεn, fitele fiem ε mum ε no yuuke njonḡ,
ε me njemyi bô nlanḡlanḡ.

Me nu wee ε me nu ḡke enḡpwe ke lo,
geenεn ε me ntaale ke fwe,

27 njefo ke wo wvù Nyo' nu ke ecinε keyoy kem e wonḡ bonḡkfu le ke.
E ke wo nu ke ecinε Waa wo lemme wvù Yuule le é wvù efo é jem ke.

28 Wo nu ε dunḡε wase me je yi è nulo é me enfey jó nse mbo y.
Me nu ḡke enlanḡlanḡe no me nu ḡke enu é wo fwe.' ”

29 E Bitā bvuu gay le, “Boom bo bwεεm e, è nulo é me enjeme é ben se kemaḡen le icee cee wesebeene wvù Nfon Dawe to nu ε kpwe, ε bô dwey wvù,
ε jem ye nu fεn ε to ε buy εben e. 30 Wvù to nu wee ntum Nyo' bvuu kiεε ḡkawma wvù Nyo' to kawεε wvù dvù lew le wen nu ke egeε wan wvu é kfuu diew e yi kawla we le. 31 E wvù mum yanḡsen yεn fiεε fi Nyo' to nu keeke ege le, mum jeme le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ke ebuy yi kpwe le. E nu fiεε fi wvù to gayεε le,

'Wvù to baa emεy wonḡ bonḡkfu le ke,
ε ye ye to baa efo é jem ke.'

32 Jisos wvun nu ε Nyo' to bvuse wvù yi kpwe le, ε bese bocii bô nu bonyii bew bo ḡgoo le to nu ε yεn wvù le. 33 Nyo' nu ε bense wase wvù ε shike é εbo kew ke εεεy e, ε nya Keyoy ke Yuule é wvù no wvù to kawεε. Fiεε fi ben yene bvuu yuuke keseen nu Keyoy kedvu ε Jisos ε nya é bese. 34 Ke è yaa nu Dawe wvù to benεε we ke. Dawe kebεε to nu ε gay fiεw le,
'Tata Nyo' to nu ε gay é Tata wεm le,
shiile é εbo kem ke εεεy e,

35 eḡen ebuy seke me nu ḡke enshike bonyii buw bo bvuban e é wo ejise,
é wo etome bikaa biuw yi bô le diεwe kedvuushεε ke bikaa biuw e.'

2:21 22:16; Lum 10:13 2:22 Luk 24:19; Jon 3:2; Lem 2:43; 4:30; 5:12-16; 6:8; 14:3; 15:12; 19:11-12;
Lum 15:19; Ibu 2:4 2:23 3:15; 4:28; 7:52; Luk 23:33; 1Tes 2:15 2:24 3:15; Luk 24:5 2:25 Mben
16:8-11 2:27 13:35 2:29 1Bfn 2:10; Lem 13:36 2:30 2Sam 7:12-13, 16 2:31 Mben 16:10
2:32 1:8 2:33 2:34; 3:13; 5:30-34; 7:55; Mak 16:19; Luk 20:42; 22:69; Lum 8:34; Efe 1:20; Kolo 3:1;
Ibu 8:1; 1Bi 3:22; 1:4; Jon 14:16-17; 15:26 2:34 Mben 110:1; Luk 20:42-43; Ibu 1:13

³⁶ Nonen, bonyii bocii bo Islael emum ekeè lo ntay le Jisos wvun wvù ben to tae yí kentam e nu wvù wvù Nyo' nu e gee wase le è nu Tata bvuu nu Mboyse wvù wvù to kawee.” ³⁷ No bonyii bodvu yuwee nonen, e njeme wvudvu koo bó. E bó mum bife ê Bitá bô kebese ke boom bo ntum e bo Jisos e le, “Boom bo bwee wese le, bese nu ege nee keseen?” ³⁸ E Bitá tfuse ê bó le, “Wee mwaan mwaan ekumen fitele fiew, é bó elese wvù ê joo ê diee di Jisos Klistu le wvu le Nyo' eléeshe bibefe biew ebvuu enya wvù bó nnya ye yí è nu Keyoy ke Yuule. ³⁹ Nkawma wvudvu wvun nu fô ben e, noo fô boom bonen e, bvuu nu fô bonyii bocii bô nu fonfwan e. Wvù nu fô bonyii bocii bô Tata wvù Nyo' wesebene teje e bó too fô wvù le.” ⁴⁰ E Bitá bvuu jeme mwεεm nteen, tefe bó, leke le bó efi bikuu bibole yí nge wvù nu keeke eto yí engoke kè befe kin e. ⁴¹ E bonyii yuw njeme Bitá wvun, e nteen bee, e bó mum lese bó ê joo. Ebvubwe e bonyii bise ngoo bonyii bo Jisos e diewe bontfuke botete (3,000) le. ⁴² E bó mum nya bikuu bibole no yuuke mwεεm e è nu mvù boom bo ntum e bo Jisos e to yeeyi. E bó bó no nu yí kentaashe le, guutene bleed, bvuu bunlee yí kentaashe le.

Nce ngoo bonyii bo mbee le

⁴³ E boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e bó mwεεm nteen mvù dunji mvungay mvu Nyo' le, e bonyii yene, e fi ghaake lo bó. ⁴⁴ E ngoo bonyii bo mbee le bocii no nu yí wee le mwaan, kenke fiεε fibole fimwaan. ⁴⁵ E bó ké ne gese mondvuum mobole bó mwεεm mvubole, gaw bigew bidvu ebonεbon no nge wvù wee nu. ⁴⁶ E bó no shee taashi yew ncese le ediuw ecii, diekene yí kentaashe le éla le bó nlanlan fô mvuntelem mvubole, yaa yeεle ejise ke, ⁴⁷ bensee Nyo'. E bonyii no yene nonen, bensee bó. E Tata no boysee bonyii ediuw ecii, biise ngoo yibole.

3

E Bitá bô Jon fe nkewle

¹ E è ke no nu diuw dimwe, e Bitá bô Jon ne no bene fô yew ncese le ke diewe didiuu ditete le fomvunsheen, e è to nu kefew ke bunle le. ² Ke kefew kedvu le, e bonyii e tuu wee mvu e no too dvú, to shike diuw ketaan wvù bó to teje le wvù Jee le wvù to leyte fô yew ncese le. Wee wvudvu nu e bó to boke wvù e è nu nkewle, é bonyii ké no tuule wvù ediuw ecii too shiwse fô e wvù leke bigew ê bonyii bó fele leyte yew ncese le. ³ E wvù yen Bitá bô Jon e e bó fele keeley fô, mum no lke bigew ê bó. ⁴ E bó lun ejise yí ye le. E Bitá gay ê wvù le, “Taa bese!” ⁵ E wvù mum taa bó, kpwaake le bó nu enya fiεε ê wen. ⁶ E Bitá gay ê wvù le, “Ke me kenke naa lo bigew ke, geenen fiεε fi me kenke nu e me nu enya ê wo. Me ngayte ê wo ê diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e, ja we elenè!” ⁷ No wvù gay nonen, mum jice wvù le yí kebo ke eεey e, cake we. Kan mwaan, e bikaa bó mvun koko mvu wee wvudvu le mum teme. ⁸ E wvù sele we leem, mum kew no lene. E bó bó gen ley fô yew ncese le, e wvù no ghane fô maymayi, bensee Nyo'. ⁹ E bonyii bocii bô to yeneε no wvù ghane bensee Nyo', ¹⁰ kiεε le è nu wee wvù se shee leke elεεε diuw ketaan we wvù bó teje le wvù Jee le wvù leyte fô yew ncese le. E ejise jiim bó, e bó no kenke nghan yí fiεε fi kooy bó wvù le.

Ɛ Bita jeme ê bonyii fô yew ncese le

¹¹ Ɛ wee wvudvu ηεεm lo yî Bita bô Jon e. Ɛ bonyii yεn ε diuw yum bó, ε bó no lewte gne bεwse bó le fô bvudvu buvú bó to tenje le cile Saamun e. ¹² Ɛ Bita yεn no bonyii tase ε to, mum jeme ê bó le, “Bonyii bo Israel, è nu nje la wvú diuw yumte ben ekumε fiεε fin ε ben taale bese nen? Ben kpwaake finen le è ge mvunγay mvuseεe wee wvun ε se no lenε le? Nuu ben kpwaake ten le è ge nce wese wvú yuule le? Ke è nu nonen ke. ¹³ Fí nu le Nyo' Abla'am bô Aysik noo Yakow, wvú nu Nyo' bo'icee cee bosεεbeene bocii to nu ε bense wase Jisos wvú wee we lemme gεε mbew ye le. Jisos wvun nu wvú ben to tunεε jo nya ê bonyii bo nsaw e, ε Baylet no gomte keecinε wvú le, ε ben farj. ¹⁴ Jisos to nu wee wvú yuule, nu teyete, ε ben tun wvú, gay le bó ebvuse ε è nu wee wvú to yuwyeε bonyii, enya ê ben. ¹⁵ Ɛ ben ge nonεm mum yu wee wvú nyaa nshii ê bonyii, geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvú yî kpwe le, ε bese yεn wvú le ε mum ε no seje. ¹⁶ Ɛ ge mvunγay mvu diee di Jisos wvudvu le ηkεwle wvun wvú ben yεne, kee, ε se no lenε. Fí kooyi nonεn njefo bese nu ε lese fitele yî Jisos e, fitele fi bese lese yî ye le ε mum ε ge wee wvun ε no temyi ntaɲ nen no ben yεne.

¹⁷ Keseen boom bo bwεεm e, me ηkee le fiεε fi ben ε bikuu bi wonje to gee bó Jisos nu ε ben ε bó to ge yaa kee ke. ¹⁸ Fí to kooyi ê yiyin je le keege é fi eto ekocεn no Nyo' to gee wase ε bonyii bew bo ntum e jeme ε è bεε lo le Mboyse we wvú wvú to kawεε nu ke eyεn ηgew. ¹⁹ Nonεn, ben ekumεn mvuntelem mvunεn ekase etu jim fô wvú le, wvu le wvú elεεshε bibefe binεn, ²⁰ emum ege é shém elεεten ben, eciinse Jisos wvú Mboyse wvú wvú to balεε fô ben e. ²¹ Jisos wvun kenke keeke emey fowe egeen ebuy kefew kè Nyo' ke eseyse mwεεm mvunciim é wvú ekase etu mvunfεm, no wvú to jemyeε diuw bonyii bew bo ntum e bó yuule le ε è bεε lo bvuyvuum e. ²² Muses to nu ε yuu gay le, ‘Tata Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu

ê boom bo bwee wene le εnte,
eciinse fô ben e ke no wvú to bvuseεε me,
ε ben kenke keeke eyuukè fiεε fi wvú jemiyi ê ben e.

²³ Wee wvú nu ke enu se wvú yuuke wee ntum wvudvu le,
nu ε bó nu ke ebvuse wvú ηgoo bonyii bo Nyo' le, elεse lo.’

²⁴ Ɛ nu ke ten no bonyii bo ntum Nyo' le bocii ε kεw yî Samwel e noo bô to toε ejim jo wvú to jemyeεε wase ekumε mwεεm mvú kooyi ε diuw eyan e. ²⁵ Mwεεm mvunciim mvú Nyo' to kawεε dew bonyii bew bo ntum e ban nu mvunεn, ε kelew kè Nyo' to dieε bô bo'icee cee bonεn nu ten fô ben e. Ɛ nu no Nyo' to jemyeεε ê Abla'am le,
‘Me nu ηke embuw bonyii bocii yî εkolε ke nshε le
nfele yî kfuu diuw e.’

²⁶ Ɛ Nyo' mum caw wee we lemme yaw tum ε è nu fô ben e le wvú eto elan kembonεn yî yene le, ege é ben ecinε jé yene yî befe le.”

4

Ɛ Bita bô Jon taɲε diuw

¹ Ke no Bita bô Jon to bεε jemiyi ê bonyii nonεn, ε bocee ncese bomew bó εkolε ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese noo Bosadusii bomew sele fó.

² Bó to ton'yi shém njefo Bita bô Jon to yɛɛyi bonyii, fewci le no Jisos to buyɛɛ yi kpwe le nu ε bonkfu nu ke ebuy ten yi kpwe le. ³ E bó mum koo bó gen fen no è to nu wase fokieguu, le bvú ke edioo ε yuu, é bó se no yuuke. ⁴ Geenɛn, bonyii nteen bô to yuwɛɛ n'yɛɛyi Bita bô Jon, to nu ε bee, ε ngoo yibo bise, ε bolemse no nu wase diɛwɛ bontfuke botin e (5,000).

⁵ E bvú ke buy yuu, ε bocee wonj bô bonyii bô saake wonj noo bonyii bô to dunɔi bonci bo Nyo' le, tase hvudvuu bvumwaan Jelusalem. ⁶ E Annas wvú ekolɛ ke bocee ncese le bô Kayfas noo Jon bô Aleksanda noo bonyii bomew bô to nu ten kfuu di ekolɛ ke bocee ncese le nu fô. ⁷ E bó mum leke Bita bô Jon é bó ejise, bife é bó le, “Ben se jo fɛɛ mvunɔay ε se fɛ wee wvun? Ben se fɛ é diee di yɛɛ le?” ⁸ E Keyoy ke Yuule yinɛn yi Bita le, ge ε wvú tfuse é bó le, “Bocee wonj bô bonyii bô saake wonj, ⁹ bese leeme fɛn eɛn keetanɛ diuw ekumɛ lemme di jee di bese se geɛ fô nkɛwle le, wvú ε se no lenɛ. No ben gomte keekiɛ le no fi se ghanɛɛ, ¹⁰ ben noo bonyii bocii bo Islael ekeè le wee wvun leeme é ben ejise keseen tɛmyi nɛn, ε è nu nje mvunɔay mvu diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e. Jisos wvudvu wvun nu wvú ben to joɛ ta yi kentam e ε wvú kpwe, geenɛn ε Nyo' kase bvuse wvú yi kpwe le. ¹¹ Wvú nu tɛ di Nwa' Nyo' jemyi ekumɛ dí le, ‘Tɛ di ben bonyii bo kembom e to tunɛɛ nu ε dí nɛ wase ε tu tɛ di buu di yew e.’

¹² E mɛy ke Jisos maan wvú boysee bonyii. Ke diee di wee mvu le bvuu nu dvú fokuse fɛn di Nyo' nu ε geɛ le è nulo é dí eboyse beene ke.”

¹³ E bonyii bô to saake ba, yuw no Bita bô Jon jemyi yaa fane ke, bvuu yen le è nu bonyii bo ncew, ε bó baa kee nwa' ntaɛ ke, ε diuw yum lo bó. E bó mum kiiɛ le fí nu nonɛn, njefo è nu bonyii bô to ghane bô bo Jisos. ¹⁴ E bó fanɛ yaa bvuu kenke fiɛ fi bó ekicɛn Bita bô Jon yi dvú le ke, njefo bó to yene wee wvú bó to feleɛ le, ε wvú leeme bó bó. ¹⁵ E bonyii bô to saake bodvu nɛ yaw bvuse bó ekfun, mum shɛɛ no cuu bontanj ebonebon gayte le, ¹⁶ “Beene nu ege nɛɛ bó bonyii ban? Bonyii bocii bo Jelusalem nu ε bó ε kiiɛ wase ekumɛ fiɛ fi dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le endan fin fi bó ge, ε ke è nulo é beene etun ke. ¹⁷ Geenɛn, keege le fo saaka wvudvu wvun ebvuu esaanɔenè genè fwe, beene ekan bonyii ban le fo bó ebvuu emom lo ejeme fiɛ é wee ekumɛ diee di Jisos wvun e ke.”

¹⁸ E bó tee Bita bô Jon ε bó kase ley. E bó mum lew lo é bó le fo bó ke ebvuu emom lo ejeme, kenɛɛ eyɛɛyi wee ekumɛ diee di Jisos e ke. ¹⁹ E Bita bô Jon tfuse fibole le, “Ben ke kpawwɛ le laa fiɛ fi nu lenj fô Nyo' le nu le bese eyuw ε è nu ben e, nuu wvú wvú Nyo' le le? ²⁰ Ke è nulo é bese elu keejemyi ekumɛ mwɛɛm mvú bese nu e yen ε bvuu ε yuw e ke.” ²¹ E bonyii bô to saake bodvu bvuu loocɛ lew lo tɛme, mum cinɛ bó le ε bó no gene. E bó to tan ε è nu fiɛ fi bó else bó dvú yi ngɛw e, njefo bonyii bocii to bensee Nyo' yi fiɛ fi to kooyɛɛ le, ²² se bvuu ge ε wee wvudvu wvú bó to geɛ fiɛ fi dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le fin keefe wvú to nu ε wvú ε fey wase bilum mbaanyɛ.

E bonyii bo mbee le leke mvunɔay é Nyo'

²³ No bó cin'yɛɛ Bita bô Jon e nonɛn, ε bó kase tu jim fô bonyii bobole bo ngoo le, see é bó fiɛ fi bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj be jeme. ²⁴ E bó yuw, mum baance ye leke é Nyo' yi wee le mwaan le, “Tata wvú

Cee Ekole, è to bom wo εbulε bô nshε bô jóo noo mwεεm mvunciim mvù nu mondvuum man e. ²⁵ Wo to nu ε ge ε icee bo'icee bosese wvù Dawe, wvù to nu waa wo lemme jeme yí mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le le, 'E nu nje la wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu ffuuke bô fiεε shém e, ε bonyii cuu bontanḡ se bó nu ke elem ḡkuunḡ?

²⁶ Bonfon bo fokuse fεn seysee jem, ε bonyii bô saake wonḡ taashi

keediu Tata bô wee we wvù wvù nu ε yefe le è nu Mboyse.'

²⁷ E nu ke leḡleḡ fiεε fi to kooyεε elaaante jan. Nfon 'Elod bô Bontus Baylet to nu ε taashε bô bitum noo bonyii bo Israel die mvunanḡ ejim jo Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule wvù wo to yefeε le è nu Mboyse. ²⁸ Bó to taashi keege ε è nu mwεεm mvù wo to nu ε seysee wase ncejole bô mvunḡay mwuw le wo koonḡke le mvù ke ekooy. ²⁹ Nonεn, yí keseen e Tata, taa eyen je yí bonyii ban beemsee bese jó. Nya bese bonyii buw bo lemme le bô mvuntelem mvù temyi keefewci diεw yo yaa fane naa lo ke. ³⁰ Nya bese bô mvunḡay mwuw keefεle bonyii bvuu gee mwεεm mvù duḡci mvunḡay mwuw bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e dvù è diee di Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule le." ³¹ No bó mεse ε bunle, ε nshε shiw fô bó to nu. E Keyoy ke Yuule yinḡsen yí bó le, ε bó mum no fewci diεw Nyo' yaa fane ke.

E ḡgoo bonyii bo mbee le no keḡke fiεε fibole fimwaanḡ

³² E ḡgoo bonyii bo mbee le no nu fitele fimwaanḡ, nu yí wee le mwaanḡ, ε wee yaa teḡe fiεε fimew le è nu fiwene wen εmberḡ ke. E fiεε fi wee le nu fi bonyii bocii le. ³³ E Nyo' nya mvunḡay mvu baay è boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bvuu no fewci ke è bonyii temyi lo le Tata Jisos to nu ε buy yí kpwe le. E bó no nu ε Nyo' ε buw bó bô nfi we baay. ³⁴ Ke wee yaa to nu dvù wvù fuute è bó εntelenḡ ke, njefo bonyii bô to keḡke ḡεε keεεε yéw to ké gese, to bô bigew bidvu, ³⁵ nya can boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó mum gaw è bonyii bocii no ḡεw wee to nu.

³⁶ Wee mvu to nu ε bó teḡe le Yosεw, ε boom bo ntum e bo Jisos e ε cu diee diew dimew le Banaban, (di nu le, Wee N'yuwse Mvuntelem). Wvù to nu wee wvu è kfuu di Lεwe le, ε bó to boke wvù Sayblus. ³⁷ E wvù mum ḡen ten gese we wεε, to nya bigew bidvu can boom bo ntum e bo Jisos e.

5

Ananias bô Safilia

¹ E wee mvu wvù bó to teḡe le Ananias bô kpweεe wvù Safilia gese ten keεw ke wεε le. ² E bô kpweεe seysee kaa fafe lo bigew bidvu, ε wvù mum jo kebεse ḡen nya can boom bo ntum e bo Jisos e. ³ No wvù nya nonεn, ε Bitā bife è wvù le, "Ananias, è ge la fi wo cine Satan ε ley è fitele fiuw e ε ge le wo embiay mbiay è Keyoy ke Yuule, wo ε mum ε fafe bigew bi wo gese wεε dvù? ⁴ Wo dioo gese wεε ε è nu wo, ε bigew nu ke biuw, wo ε ghan nεε ε se ge kfuu fin fiεε? Wo baa mbiay ε è nu è bonyii ke, wo mbiay ε è nu è Nyo'." ⁵ Kanḡ mwaanḡ no Ananias yuw njeme wvun nonεn, mum ḡbwe kpwe. E bonyii bocii bô yuwεε saaka wvudvu fan baay. ⁶ E cubonyii ley baance wvù è ndvu le, jo buy dvù ḡen dwey.

⁷ Ejim jo bontam bo kefew e diewe botete, e kpwese ley, yaa kee fiε fi be kooy bô dweese ke. ⁸ E Bita bife ê wvú le, “Ke see ê me, bin nu bigew bicii bi ben e dwee wo gese wεε dvú?” E wvú tfuse le, “Eε, è nu bí nεn bicii.” ⁹ E Bita bvuu bife ê wvú le, “Ben e dwee wo ghan nεε e se seyse keemom Keyoy ke Tata le? Yekε eyuw, ncin bonyii bô be gen e dwey dwee wo nu wase ê yew fwese, e bó nu eley etuu tεn wo ebuy dvú egen edwey.” ¹⁰ No Bita jeme nonεn, kaŋ mwaan e Safilia mum gbwe ê wvú ejise kpwe. E cubonyii ba dīoo ley yen e wvú e kpwe wase, e bó mum tuu wvú buy dvú gen dwey mbew dweese le. ¹¹ E kentaashε ke bonyii bo mbee le kecii noo bonyii bomew bô to yuwεε saaka wvudvu fan baay.

Mwεem mvù dunçi mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e

¹² E boom bo ntum e bo Jisō e no gee mwεem mvù dunçi mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e nteen ê bonyii ente. E bonyii bo mbee le bocii ké no taashi fô kebuw ke Saamun e yew ncese le. ¹³ Ke wee wvu ncεw to ké mum taashε lo bô bó ke. Geenεn e bonyii to ké no bεnsee naa bó ntay. ¹⁴ E bolemε bô bokene nteen bô to leese fitele yí Tata le no biise nḡoo bó le. ¹⁵ E mwεem mvù boom bo ntum e bo Jisō e to gee, ge e bonyii no tuule bonyii bo bincem e jiwse mbew jé le yí bintaw e noo yí dighaam e wvu le Bita ké dīoo fele, e è cim nu kenjinjin kew é kí egbwe yí wee le. ¹⁶ E bibombom bi bonyii le no nεn'yi bilaante bi mbew Jεlusalem e too bô bonyii bo bincem e noo bô kenke biyoy bi yiile yí bó le, e bó fele bó bocii.

E bó no ghεeke boom bo ntum e bo Jisō e

¹⁷ E εkolε ke bocee ncese le bô nḡoo ye yí è to nu Bosadusii ke ja kεw no ghεeke boom bo ntum e bo Jisō e, ¹⁸ mum tum bonyii e bó gen koo bó fen yew ncaw e. ¹⁹ Geenεn, e è ke no nu εntaŋ e nceendaa Tata to yene dew fwese yew ncaw bvuse bó. No wvú bvuse bó, mum gay le, ²⁰ “Ben egen yew ncese le, egen efewci fiεε ficii ê bonyii ekumε nce wvu fwε wvun.” ²¹ No bó yuw nonεn, mum gen. E εkfuŋ ke dīoo eyuule, e bó ley fô yew ncese le, mum kεw no yεεyi bonyii.

Ke kefew kedvu le, e εkolε ke bocee ncese le bô bonyii bew bo nḡoo le, kum bonyii bo Islael bô saake woŋ bocii e bô bó shii, mum tum bonyii bo nci le le bó egen yew ncaw e, eto bô boom bo ntum e bo Jisō e. ²² E bó gen buy fô gom bó nkuuŋ mum tu jim to see le, ²³ “Bese gen e buy yew ncaw e, e yen e dew fwese nu e bó e looce e fen, e bonyii bo nci le leeme fô cεyte. Bese e dīoo yene yew ley e fanε yaa eyen wee le dvú ke.” ²⁴ E εkolε ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese bô bocee ncese bo baay baay, yuw nonεn, e fi ffumse bó, e bó no ghayte laa bó nu ke etu fεε bó fin fiεε le. ²⁵ E wee nε ley gay ê bó le, “Ben eyuw, bonyii ba bô ben se fenεε yew ncaw e, boba wase fô yew ncese le yεεyi bonyii.” ²⁶ No bó yuw nonεn, e εkolε ke bonyii bo nci le bô nḡoo ye mum buy gen jo bó, no too bó bó. Geenεn, bó to baa joo bó kane lo bó ke, njefo bó, bonyii bo nci le bodvu to fane fo bonyii etumyε bó bó εta.

²⁷ E bó to bô boom bo ntum e bo Jisō e, ley bô bó leke fwe dvu bonyii bô saake woŋ. E εkolε ke bocee ncese le no biwci mwεem ê bó gayte le, ²⁸ “Bese nu e looce wase e lew lo le fo ben ebvuu emom eyεεyi wee ekumε diee di wee wvun e ke. Geenεn, ben eyen fiεε fi ben mom! Ben nu e ge wase n'yεεyi wene e

saanƙen Jelusalem jocii. Ɛ ben gomte keege Ɛ fi eduƙci le bese kee fiƐƐ fɔ kpwe ye le.”²⁹ Ɛ Bita bɔ ƙɔɔ boom bo ntum e bo Jisos e tfuse le, “Bese ƙeƙe keeyuw Ɛ Ɛ nu Nyo' le, Ɛfey keeyuw wee le. ³⁰ Ben to nu Ɛ ta Jisos yɔ ƙentam e Ɛ wvɔ kpwe. Ɛ Nyo' bo'icee cee bosƐbeene bvuse wvɔ yɔ kpwe le, ³¹ bense wvɔ, shike Ɛ Ɛbo kew ke ƐƐƐy e le wvɔ enɔ Cee Ekole noo Mboyse, wvu le bonyii bo IsraeI ekumen mvuntelem mvubole, Ɛ wvɔ wvɔ Nyo' eleƐshe bibefe bibole. ³² Bee bo Keyoy ke Yuule kɛ Nyo' nyaƐ Ɛ bonyii bɔ yuuke wvɔ le Ɛ mum Ɛ no fewci mwƐƐm mvun.”

³³ No bonyii bɔ to saake woƙ yuw njeme wvun nonɛn, Ɛ mvuntelem bente lo bɔ. Ɛ bɔ mum no gomte keeyuwƐ boom bo ntum e bo Jisos e. ³⁴ Geenen, Ɛ wee mvu ƙɔɔ bonyii bɔ to saake woƙ e wvɔ diee to nu Gamalia, Ɛ Ɛ nu wee Falasii bvuu nu wee wvɔ duƙci bonci bo Nyo' le, Ɛ bonyii bocii wvumte wvɔ ntaƐ, nƐ we. No wvɔ nƐ we, gay Ɛ bɔ yaw bvuse boom bo ntum e bo Jisos e Ɛkfuj. ³⁵ Ɛ wvɔ shƐƐ jeme Ɛ bonyii bɔ to saake woƙ le, “Bonyii bo IsraeI, ben ejo weƐ bɔ fiƐƐ fi ben gomte keege bɔ bonyii ban. ³⁶ Ben ekume le Ɛ to nu kefew kemew e, Ɛ wee mvu ja fen Ɛ bɔ teƙe le Teodas no duƙci le wen nu wee wvu baay. Ɛ bonyii shfum Ɛ wvɔ ejim ke diƐwe gee nƐ le. Ɛ bɔ ke yu wvɔ Ɛ ƙɔɔ ye tawse, Ɛ fiƐƐ fi wvɔ to too dvɔ laaye Ɛcici. ³⁷ Ɛ wvumvu wee ke bvuu ja kefew kɛ bɔ to taanƙe bonyii le Ɛ bɔ teƙe le Judas, Ɛ Ɛ nu wee wvu Galilee. Ɛ wvɔ gufe bonyii nteƐ Ɛ wvɔ ejim. Ɛ bɔ ke yu ten wvɔ, Ɛ ƙɔɔ ye saanƙen. ³⁸ Yɔ fin e, me Ɛ no nteete ben le fo ben ege fiƐƐ bɔ bonyii ban ke. Ben ecine je yibole. Ɛ Ɛ fen nu le fiƐƐ fi bɔ too dvɔ bvuu yeƐyi bonyii dvɔ fin keƐ wee wvu wum, tu fi nu ke elaaƐ Ɛcici. ³⁹ Ɛ no nu le fiƐƐ fidvu kew Nyo', tu ke Ɛ nulo Ɛ ben ke eso bɔ ke. Ɛ ben baa eyene, Ɛ fi ke enƐ ebuy le ben diuu Ɛ Ɛ nu ben Ɛ bo Nyo'.”

⁴⁰ No Gamalia jeme nonɛn, Ɛ bonyii bɔ to saake woƙ yuw nteƐ we, kase tee boom bo ntum e bo Jisos e Ɛ bɔ ley. No bɔ ley nonɛn, Ɛ bɔ tam bɔ, ciise lo le fo bɔ ke ebvuu emom lo eyƐyi wee ekume diee di Jisos e ke, mum cine bɔ le Ɛ bɔ no gene. ⁴¹ No bɔ buyƐ dvɔ no gene fibole yuuke Ɛ Ɛ nu njoƙ le bowen nu Ɛ bɔ Ɛ kocɛn bonyii bɔ bɔ eshoose bɔ nje diee di Jisos e. ⁴² Ɛ bɔ gen nonɛn, bvuu no yeƐyi ke bonyii Ɛdiuw Ɛcii fɔ yew ncese le noo Ɛla le, fewci saaka wvɔ jee wvɔ le Jisos nu Mboyse wvɔ Nyo' to kawƐƐ.

6

Ɛ bɔ baayƐ bonyii bo lemme le bosooshwiƐ

¹ Ɛ Ɛ ke no nu kefew kemew e, no ƙɔɔ bonyii bo mbee le to kuu gene fwe, Ɛ Bojuu bɔ to jemyi ke Ɛ Ɛ nu diƐw Glek nƐ keƐ no wvukene Bojuu bɔ to jemyi diƐw woƙ le bɔ gawte mwƐƐm Ɛ bɔke' bo boƙƙu le Ɛdiuw Ɛcii nyaƐ mvu bo bowen e caan. ² Nonɛn, Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow boƐƐƐ mum kum ƙɔɔ bonyii bo mbee le bocii gay Ɛ bɔ le, “Ƙe fi jee le bese ecine keefewci diƐw Nyo' egeƐ shii Ɛ Ɛ nu yɔ keƐƐƐ le ke. ³ Boom bo bwee wese le, fi jee le ben ebaayƐ bonyii bosooshwiƐ Ɛ ben ente, Ɛ bese enya lemme din can yibole. Ben dioo baayi taa Ɛ Ɛ nu bonyii bɔ ƙeƙe nce wvɔ jee, Ɛ bɔ Ɛ yɔƙƙen bɔ Keyoy ke Yuule bvuu ƙeƙe bvufee. ⁴ Nonɛn, Ɛ bese emum enya wase bikuu bisƐƐ Ɛ Ɛ nu yɔ bunle bɔ yɔ lemme di diƐw Nyo' le.” ⁵ Ɛ bonyii bocii yuw ntaƙ wvudvu, Ɛ wvɔ joƙ bɔ le. Ɛ bɔ mum baa TƐfan Ɛ Ɛ nu wee Ɛ mbee we Ɛ looce Ɛ yɔƙƙen, Ɛ wvɔ Ɛ yɔƙƙen ten bɔ Keyoy ke Yuule. Ɛ bomew no nu Filew bɔ Blukolus,

Nikano bô Timon, Balmenas bô Nikolaus wvù to nu wee wvu Antiok ε wvù to banke lo tu wee mbee Bojuu. ⁶ Ε bó mum jo bonyii ban leke fwe dvu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bunle fô bó le, mum gεε can yî bó le. ⁷ Ε diεw Nyo' mum no saanjene gene. Ε ηγoo bonyii bo mbee le yi Jelusalem no kuu gene fwe. Ε bocee ncese nteen lese ten fitele yî Jisos e.

Ε bó no teyte mwεεm yî Tεfan e

⁸ Ε Nyo' buw Tεfan ntay, ε wvù no keηke mvuηgay, gee mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e bô mwεεm mvù dunçi mvuηgay mvu Nyo' le ε bonyii ente. ⁹ Ε bonyii bomew ke ne κεw mbew bô bo Tεfan. Bonyii bodvu to nu Bojuu bò to nen'yεε Selin bô Aleksandia noo Silishia bô Esia. Ε è to nu bonyii bo yew bunle yî bó to teηe le yi Bonfaw bò Boy wase le. ¹⁰ No bó to bewci nonεn, ε Keyoy ke Yuule nya Tεfan bô bvufee ε wee fanε yaa nu dvù wvù eso wvù ke.

¹¹ Ε bó mum ne beyse bonyii bomew ejim ejim le bó embiaytè le bó nu ε yuw ε Tεfan jemyi diεw yî befe ekumε Muses bô Nyo'. ¹² No bó ge nonεn, mum shiw mvuntelem mvu bonyii le, bô mvu bonyii bô saake wonj e, noo mvu bonyii bô dunçi bonci bo Nyo' le. Ε bó mum ley yî Tεfan e, jo wvù gen bô wvù fwe dvu bonyii bo wonj e bô saake bonsaw. ¹³ Ε bonyii ba bvuu to bô bonyii bomew bô eben jim nsaw mbiay, ε bó no teyte mwεεm yî Tεfan e gayte le, "Ke wee wvun ké no nu se wvù jemyi diεw yî befe ekumε yew ncese yin bô bonci bo Muses e κε. ¹⁴ Bese nu ε yuw wase ε wvù jemyi le Jisos wvu Nasalet we nu ke ebvuw yew ncese yin, ebvuu ekumεn nce wesebene wonj wvù Muses to yεyεε beene dvù." ¹⁵ Ε bonyii bocii bò to nu yew nsaw e lunj ejise yî Tεfan e, ne yen ε bvushiw bwew ε banke wase ye ε no fieesene bvu nceendaa Nyo' le.

7

Ε Tεfan tarje diuw fwe dvu bonyii bô saake wonj

¹ Ε εkolε ke bocee ncese le bife ε Tεfan le, "Mwεεm mvù bó jemyi mvun nu keceey e?" ² Ε Tεfan tfuse le, "Bo'icem bó boom bo bwεεm e, ben eyeke eyuw. Nyo' hvukuke to nu ε buynεn fô icee wesebene wvù Abla'am e ε wvù beε cee Misobotemia, ε wvù se ke ne gen no cee 'Alan, ³ gay ε wvù le, 'Cine kfuu diuw e, ebuy wonj wene le, egen wonj wvù me nu ηke enduηce ε wo le.'

⁴ Nonεn, ε wvù mum ne Kaldia jodvu, gen no cee 'Alan. Ε ice ke dioo kpwe, ε Nyo' ge ε wvù ne to jan jò beene cee keseen. ⁵ Ε wvù no nu jan ε Nyo' fanε yaa ecim enya wvù ke naa bô kpwen ke, geenεn, kaw le wen nu ke enya wonj wvun ε enu we bô ηηgokε kew. Ε Nyo' to kaake nonεn ε Abla'am baa cim keηke wase wan ke. ⁶ Ε Nyo' bvuu gay ε wvù le, 'ηηgokε kuw nu ke enu botolo wonj mvu le, ke elemte bvunfaw jó,

ε bó nvuwse bó yî bilum e gee ne (400).

⁷ Ε me nu ηke enlan ηγεw yî wonj wvudvu le, ε ηηgokε kuw ke ebuy jó eto ebunlee me jan.'

⁸ Ε Nyo' bvuu die kelew bô Abla'am, ε nciise kelew kedvu nu le Abla'am nu ke etfuuse boom bew yew. Ε Abla'am ke boo Aysik, ε è ke dioo nu ediuw nyan ε wvù tfuse wvù yew. Ε Aysik ke boo Yakow tfuse ten wvù yew. Ε Yakow ke

tfuse ten boom bew bo yuufe ncow bofεε yew bô è nu bo'icee cee bosεεbeene fô kfuu disεεbeene to sanεε.

⁹ Ε bo'icee cee bosεεbeene bodvu ke nε no bene kendorj bô Yosεw wvù waa bwee bó mum gese wvù, ε wvù gen no nu nfwaw wonj wvù Ijiw e. Geenεn, ε Nyo' no taale kε fô wvù le, ¹⁰ fi wvù yí bonjεw bew e bocii. Ε Nyo' bvuu nya wvù bô bvufee, ε Felo, Nfon wvu Ijiw no koonjε wvù, mum gεε wvù ε wvù no nu wee we kebaw bvuu nu wee wvù taale fô kfuu diew e.

¹¹ Ε jej ke nε koo Ijiw jocii noo Kanaan, ε bonyii yεn ηjεw baay. Ε bo'icee cee bosεεbeene fanjε yaa kεnjε fiεε fidien kε. ¹² Ε Yakow ke yuw le mwεεm mvudien nu Ijiw, mum tum boom bew bô è nu bo'icee cee bosεεbeene ε bó gen jó yí kanj wvu fwe le. ¹³ Ε bó ke dioo kase gen jó yí bokanj bo bofεε le, ε Yosεw mum ge ε boom bo bwee le kiεε wvù. Ε wvù mum dunjε ten bó è Felo. ¹⁴ Ε Yosεw mum ciinse ntum fô Yakow wvù ice le, le wvù bó kfuu dicii eto Ijiw. Kfuu di Yakow e to nu sekedvu wee mbanjsooshwiy ncow botin (75). ¹⁵ Ε Yakow yuw nonen, mum jo kfuu diew dicii bow dvù Ijiw. Ε wvù bô bo'icee cee bosεεbeene ke kpweken jó bocii. ¹⁶ Ε bó ke tuu εgvun ebo kase to dvù jan, to dwey Shekεm ê jem yí Abla'am to guyεε ê boom bo Amol e.

¹⁷ Ε kefew ke dioo kocine kè Nyo' to nu keeke ege fiεε fi wvù to kawεε Abla'am dvù, ε bonyii bosεεbeene duule wase Ijiw baay. ¹⁸ Ε bonyii bo jó ke ghaw nfon mvu ε wvù yaa kee Yosεw kε. ¹⁹ Ε Nfon wvudvu mum no wεεntene, sene bonyii bosεεbeene, kane le bo'icee cee bosεεbeene elaanjε mvunley mvu boom e ekfuj ε bó kpwekene. ²⁰ Ε nu kefew kekin e kè bó to bokεε Muses, ε è to nu wan ε wvù jee baay fô Nyo' le. Ε bó kεnjε wvù yew kee tε, ²¹ mum jo gen gεε ekfuj. Ε waa Nfon Felo wvù kpwoon ke gen bonjε wvù, ley diεwε waa we le. ²² Ε bó mum yεyι Muses bô bvufee bvù bonyii bo Ijiw e bvucii, ε wvù no nu wee wvù kee njeme bô keege fiεε ntay.

²³ Ε wvù ke dioo nu kε diεwε bilum mbaanyε le, ke nε kpwawcε le wen nu egen eyen no boom bo bwee wen e bô è nu bonyii bo Israel nu. ²⁴ Ε wvù dioo gene, yεn ε wee wvu Ijiw nvuwse wee wvu Israel mvu. Ε wvù ley fó le wen etfuse εnvukε, mum yu lo wee wvu Ijiw wvudvu. ²⁵ Wvù to kpwaake le boom bo bwee wen e nu ekiεε le è tum Nyo' wen le wen eto ebvuse bó yí ηjεw e. Geenεn, ε bó fanjε yaa kiεε kε. ²⁶ Ε bvù ke buy yuu, ε Muses bvuu no gene, buynen yí bonyii bo Israel e bofεε ε bó nε ε no diuu. Ε wvù ley fó keegawsen bvudiuw bvudvu, bife ê bó le, 'Boom bo bwεεm e, ben nu wee bô waa bwee, è ge la ben ε sε no diuu ebenεben?' ²⁷ Ε wee wvù to nvuwse waa bwee kaa domse lo Muses, bife ê wvù le, 'Ε gεke yεε wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosεε?' ²⁸ Wo fen bvuu gomte keeyu me no wo se yuε wee wvu Ijiw wε foguu le?' ²⁹ Ε Muses yuw nonen, mum fan ne wonj wvù Ijiw e, fεε gen no nu wonj wvù Midian e, ke boo boom bolemse bofεε jó.

³⁰ Ε è ke no nu ejim jo bilum mbaanyε, ε nceendaa Nyo' buynen fô Muses e ê ηguy e, ε wvù bεenci yí kete le ηkpwaante mbew kum wvù Sinay e. ³¹ Ε Muses yεn ε fi ghaw wvù, ε wvù bencε nceencee keetaa ntay. No wvù benci, yuw ε Tata Nyo' jeme ê wvù le,

³² 'Ε nu me wvù Nyo' bo'icee cee wene,
Nyo' Abla'am bô wvu Aysik noo wvu Yakow.'

7:9 Kej 37:11, 28; 39:2, 21 **7:10** Kej 41:37-44 **7:11** Kej 41:54; 42:1-2, 5 **7:13** Kej 45:1, 3, 16 **7:14** Kej 45:9-10, 18; 46:6-7, 27 **7:16** Kej 23:3-16; 49:29-30; 50:13; Yoh 24:32; Ibu 11:9, 13
7:17 Ksm 1:7-8 **7:19** Ksm 1:10-11:22 **7:20** Ksm 2:2-10; Ibu 11:23 **7:23** Ksm 2:11-15; Ibu 11:24-27 **7:29** Ksm 2:15, 21-22; 18:3-4 **7:30** Ksm 3:1-10

Ɛ Muses yuw nonen, no ciinƙe bô nfan, fanƷ yaa ebvuu emom lo etaa ƙe.

³³ Ɛ Tata Nyo' bvuu jeme ê wvù le,

'Baaye bolaba buw, njefo fen fô wo leeme fô nu bvudvuu bvù yuule.

³⁴ Me nu Ɛ nlooce wase Ɛ n'Ʒen no bó nvuwse bonyii bem Ijiw,

Ɛ mbvuu Ɛ n'yuw no bó cone,

Ɛ mum Ɛ nshii Ɛ nto keembvuse bó yì ngew wvudvu le.

Yeƙe eyuw, me nu entum wo Ijiw keseen.'

³⁵ Muses wvun nu wvù bó to yawee wase tun, bife ê wvù le, 'Ɛ geƙe yee wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?' Ɛ nu wvù wvù Nyo' to tumee le wvù egen enu wee sa' wvubo, ebvuse bó yì ngew e. Ɛ Nyo' to tum Ɛ è nu nceendaa we Ɛ wvù to yì kete kè to beenci ƙie le tefe ntum wvudvu ê wvù.

³⁶ Ɛ Muses mum gen Ijiw, ge mwem mvu diuw wvù yumeen e bô binƷhaw bi mwem e, bvuse bó jó. Ɛ wvù ge mvumew fô Joo yì Baay yì Yeele le, bvuu ge mvumew nƷpwaante jò bó to lenee yì bilum e mbaanye. ³⁷ Ɛ è nu Muses wvudvu wvù to gayee ê bonyii bo Israel le,

'Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo bwee wene le ente,

eciinse fô ben e ƙe no wvù to bvusee me.'

³⁸ Ɛ è bvuu nu ƙe wvù wvù Muses wvù nceendaa Nyo' to jemyee ê wvù yì kum wvù Sinay e, ƙefew kè kentaashe ke bonyii bo Israel e to nu nƷpwaante bô bo'icee cee bosesebeene, Ɛ Nyo' nya díew yì nyaa nshii le wvù efese ê beene.

³⁹ GeenƷn, Ɛ bo'icee cee bosesebeene kaa fan ƙeeyuw Muses e, banƷe jim ê wvù le, mum no koonƷe le bowen bee ekase etu jim Ijiw. ⁴⁰ Ɛ bó mum gay ê Elon le, 'Bome bonyo' ê bese bô nu esaa fwe dvusebeene, njefo bese baa bvuu ƙiee fiee fi kooyi bô Muses we wvù bvusee beene woƷ wvù Ijiw e ƙe.' ⁴¹ Ɛ bó mum ƙene fimooƷ Ɛ fi fieesene waa na', seeye nyám ge ncese dvù ê fi, mum no lanlanƷe yì fiee le Ɛ è ƙene bó bô can yibo. ⁴² No bó ge nonen, Ɛ Nyo' mum banƷe jim ê bó le, Ɛ bó mum no bunlee wase Ɛ è nu diuw bô ƙpwee noo jón. Ɛ è nu no bó to sanƷee ê Nwa' bonyii bo ntum Nyo' le Ɛ Nyo' jemyi le,

'Bonyii bo Israel, ben to seele nyám nƷpwaante yì bilum e mbaanye, ceese Ɛ è nu me dvù le?'

⁴³ Ben to ghane tuule cun Ɛ è nu yì nyo' wvù bó teƷe le Molok,

bvuu tuule jon Ɛ bó ƙe ƙene le è nu yì nyo' wvù diee nu Lefan,

Ɛ è nu mvumooso mvù ben to keencee keebunlee mvù.

Nje fifin, me nu nƷe ebvuse ben é ben ebuy egen efey lo Babilon.'

⁴⁴ Bo'icee cee bosesebeene to lenee nƷpwaante ƙeƷe cun yì duƷci le Nyo' nu bó bó, Ɛ è to fe Muses cun yidvu, bii ƙe lenƷe no yì Nyo' to duƷcee é wvù to nu.

⁴⁵ Ɛ boom bo bo'icee cee bosesebeene le ƙe fi, ke tuu to dvù jan ƙefew kè bô bo Yoshua to lole nshƷe ê bitum bì to nu jan e, Ɛ è to gene Nyo' fwe kuunƷe bitum bidvu. Ɛ cun yidvu no nu jan to buy ƙefew kè Nfon Dawe to saake woƷ wvun e. ⁴⁶ Ɛ Nyo' no koonƷe wvù ntay, Ɛ wvù mum leƙe le Nyo' ebee é wen ebom yew enya é wvù wvù Nyo' Yakow ecce dvù. ⁴⁷ Ɛ è ke kaa ghan Saamun bom yew Nyo' yidvu. ⁴⁸ GeenƷn, Ɛ Tata Nyo' wvù nu Ekole ke Mwem Mvunciim e yaa ƙe no cee yéw yì è bom bonyii le ƙe. Ɛ nu ƙe lenƷe no wee ntum Nyo' mvu to sanƷee wase Ɛ Nyo' gayte le,

⁴⁹ 'Fowe nu kawla wem,

ε nshe yin nu kedvuushεε ke bikaa biem e.
 Yew yi ε nulo ε wee ebom le ε nu yem nulo enu nεε?
 Nuu le bvudvuu nu dvú bvú ε nulo ε me enshii fó le?
⁵⁰ Ke ε fe me mwεεm mvun mvunciim e?"

⁵¹ E Tefan mum ne gay le, "Ben temyi bikuu baay, ε mvuntelem mvunen hò bitem nu naa lo ntffuse. Ben ε bo'icee cee bonen nu ke lerler. Ben tune sekecii keeyuuke Keyoy ke Yuule le. ⁵² Wee ntum Nyo' mvu nu dvú wvú bo'icee cee bonen to baa ebone bikaa ε wvú ejim e? Bó to nu ε yuwyε bonyii bo ntum Nyo' le hò to jemyεε wase le Wee Lemme Nyo' wvu Teytey nu ke eto. E wvú ke to, ε ben gese wvú bvuu yu wvú. ⁵³ E ε bvuu nu ke ben hò Nyo' to tumεε bonceendaa bew ε bó nya bonci bew ε ben, ε ben tun keebii bó le."

E bó tummye Tefan bó eta

⁵⁴ No bonyii hò to saake wonj yuw fiεε fi Tefan jeme, ε mvuntelem bente lo bó, ε bó no ngeci bigew. ⁵⁵ E Keyoy ke Yuule yinshen yi Tefan e, ε wvú no taale fiew ε è nu we, ne yem n'yuw wvú è nu wvu Nyo' le, bvuu yen Jisos e ε wvú leeme ε ebo ke εcey ke Nyo' le. ⁵⁶ E Tefan ne gay le, "Ben etaa eyen, me nu ε n'yen ε fowe ε yene, ε wee wvú diee nu Waawee leeme ε εbo ke εcey ke Nyo' le." ⁵⁷ E bó yuw fiεε, mum jinε binturur hò can, no wamte foweεwe, mum sen bocii ley yi Tefan e, ⁵⁸ gufe wvú buy dvú elaanthe, gen no tumte bó eta. E bonyii hò benεε jim nsaw baaye bikum bibole, nya ε cuwee mvu ε bó teje le Saul, se no tumte. ⁵⁹ No bó to tumte Tefan bó eta nonen, ε wvú bunle le, "Tata Jisos, fiisen keyoy kem." ⁶⁰ E wvú mum ne tum envuw fokuse, funj foweεwe le, "Tata, fo wo etaa ε fiεε fi befe fin fi bonyii ban gee le ke." No wvú gay nonen, mum kpwe.

8

¹ No bó yu Tefan, ε Saul tom.

E Saul nya ngew ε kentaashe ke bonyii bo mbee le

Ke εbvubwe, ε bó kew no nyaa ngew wvú temyi ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Jelusalem. E kí saanken kecii buy jó, gen biba bi Judea bó Samalia le, ε è shεε ke boom bo ntum e bo Jisos e. ² E bolemε bomew hò to nu ε looce lese fitele yi Nyo' le, to jo gvune di Tefan e dwey, bee wvú baay. ³ E Saul nu fiew looci gene lo bó kentaashe ke bonyii bo mbee le, dansene yéw e kooyi bonyii bo mbee le hò bolemε noo hò bokεε ciinse yew ncaw e.

E Filew fewce diew Nyo' Samalia

⁴ E bonyii hò to saankenεε ba no gene mondvuum e monciim fewci diew Nyo'. ⁵ E Filew bow fiew gen ε kelaante kè Samalia le, no fewci saaka jó wvu εkumε Mboyse wvú Nyo' to kawεε. ⁶ E bonyii nteen yuw bvuu yen mwεεm mvú dunji mvunjay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, mum nya bitem ε wvú ntay. ⁷ Biyoy bì yiile to buyte yi bonyii le, wamte foweεwe, ε bonyii nteen hò to nu ε kpweken keba kemwaanj noo bontεε bonene ten. ⁸ Nonen, ε nlanlanj wvu baay no nu elaanthe jodvu.

⁹ Wee mvu to nu elaanthe jodvu ε diee nu Semon, ε wvú to shee wase dunji nfm ye ε kew lo, ε bonyii bo Samalia bocii yene ε diuw yumte bó. E wvú to

bvuu duu le wen nu wee mvu wvu baay. ¹⁰ E bonyii bocii bo elaanthe jodvu naa noo bo baay baay nya bitem ê wvú no gayte le, “Wee wvun nu mvungay mvu Nyo' le mvú bó teje le Mvungay mvu Baay.” ¹¹ Bó to nya bitem ê wvú nonen, njefo wvú to shee wase dunji nfm ye e kew lo ncejole e bonyii yene e diuw yumte bó. ¹² Geen, e Filew ke dioo eto efewci saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le noo ekume diee di Jisos Klistu le, e bokene bó bolemse bee e wvú lese bó ê joo. ¹³ E Semon we kebese bee ten e bó lese wvú ê joo. E wvú mum mey ke wase no nu mbew Filew e yene binghaw bi mwem e bi baay baay bó mwem mvú dunji mvungay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, e diuw yumte wvú.

¹⁴ E boom bo ntum e bo Jisos e ke yuw Jelusalem le bonyii bo Samalia nu e fiisen wase diew Nyo', e bó mum tum Bitá bó Jon fô bó le. ¹⁵ E bó gen buy jó, bunle fô bonyii bo mbee le bodvu le le bó ekenke Keyoy ke Yuule, ¹⁶ njefo Keyoy ke Yuule to baa to wase yi mvu bó le ke. Bó to bese lese ke lo bó ê joo maan ê diee di Tata Jisos e. ¹⁷ E Bitá bó Jon bunle, gee can yi bó le, e bó mum kenke Keyoy ke Yuule. ¹⁸ E Semon dioo yen le boom bo ntum e bo Jisos e geele can yi bonyii le e Keyoy ke Yuule too yi bó le, e wvú mum no nyaa bigew ê Bitá bó Jon, ¹⁹ gayte le, “Ben enya me bó mvungay mvun ten, wvu le naa yee wvú me e nge can yem yi ye le, e wvú ekenke Keyoy ke Yuule.” ²⁰ E Bitá tfuse ê wvú le, “Ben e bigew biuw bidvu egen lo nguy e. Wo ghan nee e se no kpwaake le è nulo é bó eguy nnya yi è nu yi Nyo' bó bigew?” ²¹ Ke wo yaa kenke naa lo kelej ente jo lemme din ke, njefo ke fitele fiuw yuule fô Nyo' le ke. ²² Kumen fitele fiuw yi fiene fi befe fi wo gomte keege fin e, ebunlee laa è nulo é Tata Nyo' eleese bonkpawace bó befe ban bó wo kenke fô fitele le le. ²³ Me n'yene le wo nu e yisen wase bó ken'yene ejise, e tu nfaa kebefe.” ²⁴ E Semon leke Bitá bó Jon le, “Kee, ben ebunle é Tata le fo fiene fimew ente jo mwem mvú ben jemyi mvun e ekooy bó me ke.”

²⁵ E Bitá bó Jon ke mese fewce diew Nyo', see mwem mvú bó kee ekume Jisos, mum ne no tuu jim Jelusalem. No bó to tuu jim, no fele bontew bo Samalia bomew e, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' jó.

E Filew lese wee wvu Itofia ê joo

²⁶ E nceendaa Tata ke ne gay ê Filew le, “Nene ebow je ekueku, egen ê je yi nen'yi Jelusalem fele nkpwaaante gene Gasa le.” ²⁷ E Filew mum ne no booke. E wee wvu baay mvu wvu Itofia nu ê je yidvu le. Wvú to nu wee e bó e bvuushe, e è nu wee wvú to taale fô kpaw Yaa Kanda wvú to saake won wvú Itofia le. Wee wvudvu to ne Jelusalem jó wvú to genee keebunle Nyo', ²⁸ no tuu jim won e ê kekoto kemew kè è guute nyám e, e wvú e shii jó, taanke fiene ê Nwa' wvú Yesaya wvú wee ntum Nyo' to sanee le. ²⁹ E Keyoy ke Yuule gay ê Filew le, “Bence egen mbew kekoto keki le.” ³⁰ E Filew lewte gen mbew yi dvú le, yuw e wee wvudvu taanke ê Nwa' Yesaya le. E wvú bife ê wvú le, “Wo taanke nen yuuke fiene fi wvú gayte?” ³¹ E wvú tfuse le, “E nulo é me en'yuw nee le se wee e nele ê me?” E wvú mum gay le Filew eben é bó wvú eshií ê kekoto le. ³² Bvudvuu bvú wvú to taanke ê Nwa' wvudvu le to jemyi le, “Wvú to nu diewe njee yi bó gene keese le, bvuu nu diewe waa njee wvú bó ké dioo mvuu yvúw ye, wvú saa beele ke.

Ɛ nu ke Ɛn no wvú to nu diuw tfu.

³³ Bó to nu Ɛ shoose wvú, tun keesaw nsaw we leŋ.

Ɛ nu ke eyuu ejemyi yƐƐ ekumƐ boom bew,

Ɛ bó Ɛ sum wase nshii we fokuse fɛn?"

³⁴ Ɛ wee wvu baay wvudvu mum lƐƐ Filew gay Ɛ, "Kee wo, ke see Ɛ me, wee ntum Nyo' wvun jemyi Ɛ Ɛ nu ekumƐ yƐƐ? Wvú jemyi ekumƐ ekolƐ kew nuu ekumƐ wee mvu Ɛ?" ³⁵ Ɛ Filew mum kƐw ke bó bvudvuu bvú Nwa' le bvudvu, no nƐci saaka wvú jee wvu ekumƐ Jisos Ɛ wvú.

³⁶ Ɛ bó wvú no gene ke Ɛ je, ke gen buy bvudvuu bvumew e Ɛ joo nu fó. Ɛ wee wvu baay wvudvu gay Ɛ, "Taa eyen, joo nu fɛn, Ɛ nulo Ɛ ebvuu etun la fo wo elese me Ɛ joo?"

[³⁷ Ɛ Filew tfuse Ɛ wvú Ɛ, "Ɛ wo fɛn nu Ɛ bee Jisos Klistu le bó fitele fiuw ficii, Ɛ me enlese wo Ɛ joo." Ɛ wvú tfuse Ɛ, "Me nu Ɛ mbee Ɛ Jisos Klistu nu Waa Nyo'."]

³⁸ Ɛ wee wvu baay wvudvu mum gay Ɛ bó leke kekoto. Ɛ bó Filew shii, ley gen Ɛ joo, Ɛ Filew lese wvú Ɛ joo. ³⁹ No bó buyƐƐ Ɛ joo, Ɛ Keyoy ke Tata le cun Filew fó, Ɛ wee wvu baay we fanƐ yaa ebvuu eyen wvú le ke. Geenen, no gene ke fiew lanlanƐ. ⁴⁰ Ɛ Filew nƐ buyneƐ Ɛ Ɛ nu wase Asotus, mum nƐ no gene, fele Ɛ bilaante bicii le, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', gen buy Ɛ kelaante kƐ Kaysalia le.

9

Ɛ Saul kumen lese fitele yi Jisos e

¹ Ɛ to nu kefew kekƐ le, Ɛ Saul bƐƐ ke ffluuke, bɛmsee bonyii bo ngoo le bo Tata le Ɛ wen nu eyuwƐ bó. Ɛ wvú mum gen fó ekolƐ ke bocee ncese le, ² lƐƐ le wvú enya bonwa' Ɛ wen egen dvú yéw bunle yi Damaskus e, bó dunƐi Ɛ Ɛ wen yen Ɛ bonyii nu jó bó bii Je Tata le kenƐƐ Ɛ nu bokene, kenƐƐ bolemse, Ɛ wen ekooye bó ekay, eto bó bó Jelusalɛm.

³ Ɛ wvú nya, Ɛ Saul mum nƐ no gene Damaskus, ke dioo fejene kelaante kedvu, Ɛ n'yuu mvu nƐ sese law fowe, shii to yi ye le. ⁴ Ɛ wvú gbwe fokuse, yuw Ɛ diƐw jeme Ɛ wvú Ɛ, "Saul, Saul, wo bone bikaa Ɛ me ejim nen nje la?"

⁵ Ɛ wvú bife Ɛ, "Tata, Ɛ nu wo wvú yƐƐ?" Ɛ diƐw yidvu tfuse Ɛ, "Ɛ nu me wvú Jisos, Ɛ Ɛ nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu. ⁶ Yi keseen e, ja we, eley egen elaante, Ɛ bó esee Ɛ wo fiƐ fi wo kenƐke keege." ⁷ Ɛ bonyii bó to lene bó bo Saul leem fó ngɛmten, no bó to yuuke diƐw yidvu yaa yene wee le ke.

⁸ Ɛ Saul ke ja we fokuse, dioo yene ejise, fanƐ yaa ebvuu eyene mwɛɛm e ke. Ɛ bó mum jice wvú yi kebo le, no cenƐse gene bó wvú Damaskus. ⁹ Ɛ wvú gen no nu yi Ɛdiuw e eta yaa yene mwɛɛm e ke. Ɛ wvú nu nonen, yaa diee fiƐ ke, yaa wuu ten fiƐ ke.

¹⁰ Wee mbee mvu to nu Damaskus jodvu Ɛ diee diƐw nu Ananias. Ɛ Tata Jisos nƐ tee wvú Ɛ fiƐ diƐwƐ efiƐ le le, "Ananias." Ɛ wvú bee le, "Tata, me wvun fɛn."

¹¹ Ɛ Tata gay Ɛ wvú Ɛ, "Nɛnɛ, egené Ɛ je yi bó teƐe le Teytey e, dioo buy fó yew e fo Judas, bife wee mvu wvu Taasus Ɛ bó teƐe le Saul. YekƐ eyuw, wvú nu fó bunlee, ¹² Ɛ wvú be Ɛ yen wase wee le Ɛ fiƐ diƐwƐ efiƐ le Ɛ bó teƐe le Ananias, Ɛ wvú Ɛ to Ɛ geƐ can yi ye le, le wvú ekase eyene mwɛɛm e."

13 **Geenen**, ε Ananias gay le, “Tata, me nu ε n'yuw wase ê bonyii nteen ekumε wee wvun no wvú gee mwεεm mvù befe fô bonyii bò è nu bo Nyo' le Jelusalém. 14 **Ε** wvú too nen, ε wvú ε fi mvun gay ê bocee ncese bo baay baay, le wen eto okooyε bonyii bocii jan bò bunle tenje diee diuw.”

15 **Ε** Tata tfuse ê wvú le, “**Genε** ke lo. Me nu ε ncaw wase wee wvudvu wee wem lemme le, le wvú efewci diee diem ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò bonfon bobole, noo ê bonyii bo Israel. 16 **Me** keβεε nu nke endunεε ê wvú no wvú kenke keeke eyen ηgew nje diee diem.”

17 **Nonen**, ε Ananias mum gen, ley yew dvudvu, gεε can ye yí Saul e, tee le, “Saul waa bwεεm, è tum Tata Jisos me. **Ε** nu wvú wvú Jisos wvú wo se yεnεε ê je seke wo se too jan. Wvú tum me nen, le me ento enje é wo ekase eyenè mwεεm e, é Keyoy ke Yuule eto eyinşen yí yo le.” 18 **Ke** no wvú jeme nonen, ε fiεε fimew diεwε ηgáw e ne yí ejise Saul e gbwe fokuse, ε wvú mum kase no yene mwεεm e. **Ε** wvú ja we, ε bó mum lese wvú ê joo. 19 **Ε** wvú ke dieken, ε mvun gay kase tu yí ye le.

Ε Saul fewcε saaka Jisos Damaskus

Ε Saul ce Damaskus bò ηgoo bonyii bo mbee le yí εdiuw e caan, 20 mum kew lo karj mwaan no ghane yéw bunle le, fewci le, “Jisos nu Waa Nyo'.” 21 **Ε** bonyii bocii bò to yuuke no ghayte le, “Wvun nu ke wee wvú se ghane gene lo bò bonyii bò bunle tenje diee din Jelusalém e? **Ε** ke wvú to jan nen ε è nu keekooyε bò nu jan ekase egen dvú, enya can bocee ncese bo baay baay e le?”

22 **Ε** Saul no fewci ke fiew ekumε Jisos temyi lo, dunçi le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε. **Ε** Bojuu bò to nu Damaskus ma lo fiεε fi è nulo é bó εfuse ê wvú.

23 **Ε** εdiuw ke dioo fey nteen, ε Bojuu bodvu shii, cu ntaη keeyu Saul. 24 **Ε** bó mum no shee, cεyte wvú diuw ketaan ke Damaskus e, le wvú ke dioo fele, keνεε è nu εntaη keνεε εmvunsheen, é bó eyu wvú. **Geenen**, ε Saul kieε ntaη wvubo. 25 **Ε** bonyii bew bo ηgoo le ke jo wvú εntaη, lese é ηkaa le, bvuse fô ntoo ketaan e, shike wvú fokuse wase εkfunj.

Ε Saul gen Jelusalém

26 **Ε** Saul tu jim Jelusalém, dioo gomte keetaashe bò ηgoo bonyii bo mbee le, ε bó no fane lo wvú, njefo ke bó to berje le wvú looci nu wee wvubo ηgoo ke.

27 **Geenen**, ε Banaban jo wvú, ε bó wvú gen fô boom bo ntum e bo Jisos e. **Ε** wvú see é bó no Saul to yεnεε Tata le ê je ε bó wvú jeme, bvuu see é bó no wvú to fewci ekumε Jisos Damaskus yaa fane ke. 28 **Nonen**, ε Saul mum no nu bò bó ghane mondvuum monciim Jelusalém, fewci ekumε Jisos, yaa fane ke. 29 **Ε** wvú ke no jemyi ten ê Bojuu bò to jemyi díεw Glek, beeke mbew bò bó, ε bó mum ne no gomte keeyu wvú. 30 **Ε** bonyii bo mbee le kieε le bó gomte keeyu wvú, mum jo wvú bow dvú é kelaante kè Kaysalia le, ciinse wvú ε wvú gen Taasus.

31 **Yí** kefew kekin e, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le læeten yí ηgew e ê biba bi won e bì Judea bò Galilee noo Samalia le. **Ε** Keyoy ke Yuule ge ε kentaashe kedvu ciim, bvuu no tomte ηgoo ε yí kuu. **Ε** bó no cee, wvumte ke ε è nu Tata.

Ε Bitá gen ntεw wvú Lida noo wvú Jofa le

9:15 13:2; 22:21; 23:11; 26:1; 27:24; Lum 1:5 **9:16** 20:23; Luk 21:12; 2Kol 11:23-28 **9:17** 19:6
9:20 17:2; Luk 22:70 **9:21** 8:1; 9:13-14 **9:22** 5:42 **9:23** 23:12 **9:23** 2Kol 11:32-33 **9:26**
 9:3-6, 20; Gal 1:18 **9:27** 4:36-37; 11:22-30; 12:25; 13:1-4, 7, 43-50; 14:12, 20; 15:2-12, 22, 35-39; 1Kol
 9:6; Gal 2:1, 9, 13 **9:30** 11:25; Gal 1:21

³² E Bitá no ghane, gene fô bonyii bô è nu bo Nyo' le mondvuum e monciim, ke ghan gen buy fô bó Lida le. ³³ No wvú to nu jó, yen wee mvu le e wvú e kpwe keba kemwaan, e diee nu Enias e wvú e ngey wase entaw bilum nyan. ³⁴ No Bitá yen wvú le, tee le, “Enias, Jisos Klistu fele wase wo. Ja we eseyse kentaw kuw.” Kan mwaan e Enias mum ja we. ³⁵ E bonyii bo Lida noo bo yi bale di Shalon e bocii yen no wee wvudvu nu e bonen wase, e bó lese fitele yi Tata Jisos e.

³⁶ E to nu e kpwoon mvu nu e kelaante kè Jofa le, e è nu wee mbee, e diee nu Tabita, di nu e diew Glek e le Dokas. * Wvú to ké no gee mwem mvu jee sekeci, fii bonyii bô fuute. ³⁷ E è no nu ediuw yoya le, e kpwoon wvudvu gbwe kencem, mum kpwe. E bó cuke gvune diew, ben gee e kebuw ke yew e ke ewe le. ³⁸ No Jofa to nu mbew Lida le, e ngoo bonyii bo mbee le ke yuw le Bitá nu Lida, mum tum bolemse bofe e fô wvú le. E bó gen leke wvú, le kee wvú, le wvú to ke ncin e.

³⁹ E Bitá mum ne ke nonen e bó bó no gene. E wvú gen buy fô, e bó jo wvú ben bó wvú e kebuw ke yew e ke ewe kie le. E boker' bo bonkfu le bo jó bocii gem wvú tase no beele, dunji ndvú yi Dokas to gee seke wvú to bee dvú. ⁴⁰ E Bitá bvuse bó ekfun bocii, tum envuw fokuse bunle, ne banke ye gay e gvune didvu le, “Tabita ja we.” E wvú mum yene ejise, ta Bitá, mum ja shii we. ⁴¹ E Bitá jice wvú le yi kebo le, e wvú leem we. E wvú kase tee bonyii bô è nu bo Nyo' le bó boker' bo bonkfu le ba, dunje wvú e bó, e wvú e kase wase e tu dvú. ⁴² E saaka wvudvu saan ken gen Jofa jocii. E bonyii nteen lese fitele yi Tata le. ⁴³ E Bitá no nu Jofa yi ediuw e nteen, cee bó wee mvu wvú to seysee jéw e diee nu Semon.

10

E fice diewe file le to fô Koneyu le

¹ Wee mvu to nu e kelaante kè Kaysalia le e bó tenje le Koneyu, e è nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Lum, yi bó to tenje le yi Itali. ² E wvú to nu wee e bó bonyii bocii bo e wvú yew e looce e lese fitele yi Nyo' le. E wvú wvumte bvuu bunlee Nyo' sekeci, nya nnya ntay e Bojuu bô to fuute. ³ E ke no nu diuu dimew ke diewe didiuw ditete le fomvunsheer, e fice diewe file le ne to fô wvú le, e wvú looce yen nceendaa Nyo' le e fice fidvu le. E nceendaa wvudvu to ley tee wvú le, “Koneyu”. ⁴ E Koneyu fan, lun ejise yi ye le bife le, “Cee ekole, è nu la?” E nceendaa wvudvu tfuse le, “Nyo' nu e yuw wase bunle yo, e bvuu e yen nnya yi wo nya e bonyii bô fuute, e kume wo. ⁵ Yi keseen e, tum e bonyii Jofa e bó egen etee wee mvu wvú diee nu Semon, e dimew nu Bitá. ⁶ Wvú nu e to e no cee bó Semon mvu wvú ké no seysee jéw wvú la diew nu mbew joo yi baay e.” ⁷ No nceendaa Nyo' wvudvu jeme nonen mum ne. E Koneyu shae tee bonyii bew bo lemme le bofe e, bvuu tee ten wee nci mvu wvú to ké no ceyte wvú, e è to nu wee e wvú ten e looce e lese fitele yi Nyo' le. ⁸ E bó to, e wvú see fice ficii fi be kooy e bó, mum tum bó Jofa.

E Nyo' dunje fice fi nghaw e e Bitá

⁹ E ekfun buy yuu, e è ke no nu ke diewe emvunsheer entele e, e bó feese wase e kelaante kedvu le. E Bitá ne ben e yew we keebunle. ¹⁰ E jer ke ne no yuu wvú, e wvú no shieele keediekén, e bó bee deele lo mwem mvudien. E

* **9:36** Diee di Tabita bó Dokas nu e diew Glek e, e è nu nyam yi bó tenje le lekele. **9:40** Mak 5:40-41
9:43 10:6, 32 **10:1** 10:30-33 **10:1** 27:1, 3; Luk 7:2, 5

fiεε diεwε εfile le nε to fô wvú le. ¹¹ Ε wvú yεn ê fiεε fidvu le, ε εbule ε yene, ε fiεε fimew shiile fowe nu diεwε εkolε ke ndvu le, ε bó jici yí εbuw yo εna le. ¹² Ε dikfuu di nyám e dicii, yí lenε, bó yí sone lo, noo mvunyiim mvù bile we, nu ê ndvu yidvu le. ¹³ Ε diεw nε gay ê wvú le, “Bitá, nεnε we esεεye edie.” ¹⁴ Ε Bitá tfuse le, “Tata, kε è nulo é me emom kε, njefo me ηke mbaa ndie wase fiεε fi nεwncεw kεnεε fi nu se fi yuule lo kε.” ¹⁵ Ε diεw yidvu bvuu jeme ê wvú le, “Fo wo enyεnsε fiεε ε Nyo' ε ge wase fi ε no yuule kε.” ¹⁶ Ε fi kooy nonεn buy bokanη botete, ε bó mum kase bense fiεε fidvu we.

¹⁷ Ε fiεε fidvu fi toε diεwε εfile le ffumse Bitá ε wvú no maa laa fí dunji le la le. Kε sekedvu ε bonyii bó Koneyu to tumεε ba ε to wase ε biwce fô la di Semon wvú seysee jéw e nu, ε no leeme diuw ketaan e, ¹⁸ tenε, biite le, “Wee ghane mvu nu fεn ε diee nu Semon Bitá le?” ¹⁹ No Bitá to bεε kpawawi εkumε fiεε fidvu fi toε fô wvú le, ε Keyoy ke Yuule nε gay ê wvú le, “Taa eyen, bonyii botete gomte wo. ²⁰ Nεnε we εbow é ben ε bó egene ekale kemwaan. Fo wo ecimcim kε, è tum me bó.” ²¹ Nonεn, ε Bitá mum nε bow, gay ê bonyii bodvu le, “Ε nu me wvù ben gomte. Ben to le la?” ²² Ε bó tfuse le, “Koneyu wvù nu εkolε ke ηgoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu ε tum bese. Wvú nu wee wvu teytey, fane Nyo', ε Bojuu bocii bensee wvú. Nceendaa Nyo' wvú yuule mvu se nu ε gay le wvú eciinse ntum é wo eto ê wvú yew, é wvú eyuw fiεε fi wo nu ejeme ê wvú.” ²³ No bó tfuse nonεn, ε Bitá mum gay ε bó ley ε bó bó ce.

Ε Bitá γεν ntum Nyo' yew dvu Koneyu

Ε εkfun buy yuu, ε wvú nε ε bó bó no gene. Ε bonyii bo mbee le bomew bo Jofa bi wvú le. ²⁴ Ε bó len ce, ε bvú buy yuu ε bó fεse Kaysalia. Ε Koneyu bó bonyii bew bo kfuu le noo nsáa ye shém yí wvú to beε to cεyte wase bó. ²⁵ No Bitá to leyte gene yew, ε bó Koneyu tase. Ε Koneyu gbwe ê wvú ejise wvum wvú. ²⁶ Geenεn, ε Bitá cake wvú we gay le, “Nεnε we, me nu kε ten fiem wee wvu wum diεwε wo le.” ²⁷ Ε wvú no jemýi bó Koneyu leyte gene yew, ke dioo ley, yεn ε bonyii ε njim lo yew. ²⁸ Ε wvú jeme é bó le, “Ben kee ntay le nci wese baa bee le wee Juu elaa ghane kεnεε etase nsan bó wee wvú yaa nu kε wee Juu. Geenεn, Nyo' nu ε dunce é me le kε me ηkεηke keenteηe wee mvu nduu le wvú nu wee wvu nεw kεnεε le kε wvú yuule kε. ²⁹ Nonεn, ben ε dioo ciinse ntum le me ento, me ε mum ε nto, me mbaa ηkicine kε. Me ε mum ε no mbiite é ben le laa ben tenε me le la le?”

³⁰ Ε Koneyu tfuse le, “Εben nu wase εdiuw εna no me nto nu yew dvu me kε diεwε kefew ke keseen e didiuu ditete fomvunsheη mbunlee. Ε wee mvu nε sεse buynεn fwe dvu me ε wvú ε tfume ndvú ε yí lawkene. ³¹ Ε wvú gay ê me le, ‘Koneyu, Nyo' nu ε yuw wase bunle yo ε bvuu ε yεn nnyá yí wo nyaa ê bonyii bo kefufe le, ε kume wo. ³² Nonεn, tumε bonyii Jofa é bó egen ete wee mvu ε diee diew nu Semon, ε dimew nu Bitá. Wvú nu ε to ε no ceε bó Semon wvú seysee jéw wvú la diew nu mbew joo yí baay e.’ ³³ Kan mwaan nonεn, ε me mum nciinse ntum le wo eto. Wo ε to nεn, fi ε jonη baay. Bese ε mum ε no nu fεn ê Nyo' ejise keeyuw fiεε fi Tata tum wo le wo eto ejeme ê bese.”

Ε Bitá jeme ê bonyii bó yaa nu kε Bojuu εkumε Jisós Klistu

10:11 7:56 **10:12** Lεw 11:1-47; Εsek 4:14 **10:15** Mak 7:15, 19 **10:19** 11:12; 13:2, 4; 15:28; 16:6; 20:22-23; 21:4, 11 **10:23** 10:45; 11:12 **10:25** 14:13-15; Mwm 19:10 **10:28** 10:15; Gal 2:12 **10:30** 10:1-8 **10:30** 1:10; Luk 24:4 **10:32** 9:43

34 E Bitá mum kéw no jemyi gayte le, “Yi kecéey e, me nu e n'yen le ké Nyo' dunçi kecéey jéey ké. 35 Wee tfuu wvù fane wvù bvuu gee fié fi nu lenj nu e wvù fiisene wvù yaa taale laa mweten buy fé le. 36 Ben kee ntum wvù Nyo' to ciinsee fò bonyii bo Israel e, fewci saaka wvù jee le Jisos Klistu to to wvu le nyekéey nulo enu entelen jo Nyo' bò bonyii. E Jisos Klistu wvun nu Cee Ekole bonyii bocii. 37 Ben kee fié fi to kooyee wonj wvù Judea le tfuu, e fi to kéw Galilee ejim jo kefew ké Jon to fewci leese bonyii é joo. 38 E ben kee ten no Nyo' to tfuwée lo Keyoy ke Yuule yí Jisos wvu Nasalet e, bvuu nya mvunggay é wvù, no nu bò wvù. No Nyo' to nu bò wvù, e wvù mum no lene mondvuum monciim gee lemme di jee bvuu fele bonyii bò dèwle nvuwse. 39 E nu bese bò to yene mwéem wvù to gee wonj Bojuu le tfuu, noo mvù wvù to gee é kelaante ké Jelusalem e. Bó to nu e ta wvù yí kentam e e wvù kpwe. 40 Geenén, e é ke dioo nu ediuw eta, e Nyo' bvuse wvù yí kpwe le, ge e bonyii yén wvù le. 41 E ké e yaa nu bonyii bocii bò to nu e yen wvù le ké. E to yen ké bese bò wvù wvù Nyo' to cawee le bese efewci ekumé Jisos. E bese to nu e dieken bvuu wuken bee bo Jisos seke wvù to buyee yí kpwe le. 42 E wvù gay le bese ke efewci diéw Nyo' é bonyii, bvuu seje é bó le é nu wen wvù Nyo' nu e baa le wen ke esaw bonyii bò bée dvù noo bò kpweken wase. 43 Jisos wvun nu wvù bonyii bo ntum Nyo' le bocii to jemyi ekumé wvù le é nu naa yee wvù nu e lese fitele yi ye le, é Nyo' eléshé bibefe biew fele yi diee diéw e.”

E Keyoy ke Yuule to yi bonyii bò yaa nu ké Bojuu le

44 Ké no Bitá to bée jemyi mwéem mvun nen, e Keyoy ke Yuule ne shii, to yi wee tfuu wvù to yeke njeme wvudvu le. 45 E diuw yum bonyii bo mbee le bò é nu Bojuu bò to bié Bitá le, no bó yene e Nyo' e nya ten nnya ye yi é nu Keyoy ke Yuule é bonyii bò yaa nu ké Bojuu. 46 E Bojuu ba no yuuke e bó jemyi diéw yi bó yaa kee ké, bensee Nyo'. E Bitá mum bife le, 47 “No Keyoy ke Yuule nu e to wase yi bonyii ban e lenjen no kí to toe yi yese beene le, é nulo é wee ebvuu etun fo bó else bó é joo le?” 48 No Bitá bife nonén, mum gay le bó else bó é joo é diee di Jisos Klistu le. Ejim jodvu, e bonyii bodvu léké le wvù ece bó bó yi ediuw e caan se nene.

11

E Bitá see fié fi to kooyee yew dvu Konéyu

1 E boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo mbee le Judea jocii ke yuw le bonyii bò yaa nu ké Bojuu nu e fiisen wase ten diéw Nyo'. 2 E Bitá ke dioo kase ben Jelusalem, e bonyii bo mbee le bomew mum no saake wvù. Bonyii ban nu bò to ké no leeme ké le bó kénke keetfuse wee wvù yaa nu ké wee Juu yew, é mweten se no nu wee Nyo'. 3 E bó no saake wvù biite le, “Wo se ghan nee e se laa ghane é bonyii bò bée ntffuse le, e bvuu e mase e dieken ben e bó?”

4 E Bitá mum looce nyey fié fié fié fi to kooyee, gay é bó le, 5 “Me nto nu é kelaante ké Jofa le mbunlee, e fié diéwe efile le ne to fò me le. E me n'yen é fié fidvu le, e fié fimew shiile fowe nu diéwe ekole ke ndvu le, e bó jici yi ébuw yo ena le. E fi shii, leem é me ejise. 6 E me ndioo ntaa jó, n'yen nyám e dikfuu le dikfuu le, e yimi nu yi fò yew e, yimi yi nkpaante bó yi sone, noo mvunyiim

mvù bile we. ⁷ E me nε n'yuw ε diεw gay ê me le, 'Bitá, nεnε we esεεyε edie.' ⁸ E me ntfuse le, 'Tata, kε è nulo é me emom kε. Kε fiεε fi nεεwncεw kεnεε fi nu sε fi yuule lo ke nu ε ley wase ê me εmvu kε.' ⁹ E diεw yidvu bvuu jeme we le, 'Fo wo enyεnsè fiεε ε Nyo' ε ge wase fi ε no yuule kε.' ¹⁰ E fi kooy nonεn buy bokañ botεte ε bó mum kase gufe fiεε fidvu ficii ε fi ben we.

¹¹ Kε sekedvu, ε bonyii botεte fεse fô yew e fô me nto ncee, ε bó nε Kaysalia, ε bó tum le bó eto etee me. ¹² E Keyoy ke Yuule gay ê me le fo me enyaw keengen bee bonyii bodvu kε. E boom bo bwee wesebeene le bo Jofa bo bosooaan ban bi me le, ε bee bó bocii gen ley yew dvu wee wvudvu. ¹³ No bese ley, ε wvú see ê bese no wvú to yεnεε nceendaa Nyo' le ê wvú yew, ε wvú gay le wen etum wee Jofa é wvú egen etee wee mvu ε bó tenε le Semon Bitá. ¹⁴ Wee wvudvu nu ke eto bó saaka wvù bó bonyii bocii bo é wen yew nu ke eboy yí dvú le. ¹⁵ E me nkε ndioo nkεw keenjemi, ε Keyoy ke Yuule nε shii to yí bonyii bodvu le kε lεñlεñ no kí to toε yí yese beene le fonkεw. ¹⁶ E me n'yεn nonen, mum nkume fiεε fi Tata to jemyεε le, 'Jon to leese bonyii ê joo, geenεn, Nyo' nu ke else ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' ¹⁷ No Nyo' to nu ε nya bonyii bodvu bó nnya ε è nu kε yí yí wvú to nyaε ê beene seke beene to lesee fitele yí Tata Jisós Klistu le, é me enu yεε wvù etunè fiεε fi è gee Nyo'?"

¹⁸ E bonyii bodvu yuw no Bitá jeme nonen, fanε yaa εbvuu esaake wvú kε. E bó mum nε no tumte ε è nu monkum mo Nyo' le gayte le, "E è fεn nu nonen, kε tu Nyo' nu ε nya wase tεn je ê bonyii bó yaa nu kε Bojuu, le bó ekumεn mvuntelem mvubole ke ekenεke nshii wvù mεy lo."

E bonyii nteen bó yaa nu kε Bojuu lese fitele yí Tata Jisós e Antiok

¹⁹ Bonyii bó to saanκεnεε no ηgew to kεwεε seke bó to yuε Tεfan to nu ε gen mondvuum e mondvuum e, gen buy Fonishia, ε bomew gen Sayblus, bomew Antiok. No bó geenε nonen, no fewci diεw Nyo' ε è nu kε ê Bojuu maan. ²⁰ Geenεn, ε bomew bonyii bo mbee le bó to nεn'yεε Sayblus noo Selin, gen Antiok no fewci tεn saaka wvù jee wvu ekumε Tata Jisós ê bonyii bó yaa nu kε Bojuu. ²¹ E mvungay mvu Tata Nyo' le, ε bó ge ε bonyii nteen lese fitele yí Tata Jisós e, kumεn tu bó wvù.

²² E saaka wvudvu wvun ley bitem bi kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalεm. E bó mum tum Banaban Antiok jodvu. ²³ E wvú gen buy jó, yεn no Nyo' nu ε buw bó bó mboyma, ε wvú yuw njon, mum no teete bó le bó ebii Tata le bó mvuntelem mvubole mvunciim. ²⁴ Banaban wvun to nu wee wvù jee, ε wvú ε yinεn bó Keyoy ke Yuule bvuu kenεke mbee nta. Nonen, ε wvú ge ε bonyii nteen jó lese fitele yí Tata le.

²⁵ E Banaban ke mum nε gen Taasus keegom Saul. ²⁶ E wvú ke gom yεn wvú le, jo ε bó wvú tu jim Antiok. E bó wvú no nu jó yí kelum e kecile bó kentaashe ke bonyii bo mbee le, yεεyi bonyii nteen. E nu Antiok jodvu jò bó to kεwεε keeteñε ηgoo bonyii bo mbee le le bonyii bo Klistu le.

²⁷ E è ke no nu kε kefew kedvu le, ε bonyii bomew bó ké no señε mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nε Jelusalεm bow gen Antiok jodvu. ²⁸ E Keyoy ke Yuule ge ε mvu bó le wvù diee to nu Agabus ke nε leem we, tefe le jen yí temyi nu ke ekoo won tfuu. Jen yidvu to nu ε ghan koo kefew kε Klawdius to

nu Nfon wvu Lum. ²⁹ E ηγoo bonyii bo mbee le bo Antiok yuw nonen, seyse le wee tfuu esuw bigew no wvú κηηke, é bó efi boom bo bwee bó le bò nu Judea dvú. ³⁰ E bó mum suw, tum Banaban bó Saul dvú le bó egen enya é bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le.

12

E Nfon 'Elod nya ηγεω é bonyii bo mbee le

¹ E è no nu kefew kedvu le, ε Nfon 'Elod κew no nyaa ηγεω é bonyii bomew bo kentaashe ke bonyii bo mbee le. ² E wvú gay ε bó gbwo Jem wvú waa bwee Jon ε wvú kpwe. ³ E wvú ke dioo yen le fi nu ε jon Bojuu le, ε wvú mum gen fwe gay ε bó koo ten Bitá. Bó to kole wvú ε è nu εdiuw ε Nkaw Bleeed wvú bó baa gee Fintunleen jó le ke. ⁴ No bó koolεε wvú, mum fen yew ncaw e, gee ηγoo bonyii bo nci le nyε le bó ecεyte wvú bonεw bonεw. E 'Elod to geke Bitá nonen le Nkaw Danefey ke dioo ε fey, é wen ebvuse wvú eleke é bonyii fwe é bó esaw wvú. ⁵ E Bitá mum no nu ke yew ncaw e. Geenεn, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le no bunlee Nyo' fô wvú le shiee le.

E nceendaa Nyo' bvuse Bitá yew ncaw e

⁶ E è ke dioo nu entan wvú ekfun nu ebuy eyuu é 'Elod ebvuse Bitá é bó esaw wvú, ε Bitá no leete enteleη jo bonyii bo nci le bofεε ε bó ε kay wvú bó boncaw bofεε, ε no cεyte. E bonyii bo nci le bomew cεyte yew ncaw é fwese. ⁷ E fi kooy le nceendaa Tata to nu ε ne seσε buynεn, ε n'yuu ba yew ncaw yidvu le. E nceendaa wvudvu kum Bitá yí kebεne le, ε wvú kamse. E wvú gay é wvú le, "Ja we cekey." No wvú gay nonen, ε boncaw ba mum feyken can Bitá le gbweken fokuse. ⁸ E wvú bvuu gay é wvú le, "Temε ndvu yo, elese bolaba buw." E Bitá ge nonen. E nceendaa wvudvu bvuu gay le, "Bulé ndvu yo ebii me le." ⁹ E Bitá bu, mum no bii wvú le ekfun. Ke wvú to cim kee le fiεε fi nceendaa wvudvu gee nu keceey ke. Wvú to kpwaake le è nu fiεε diεwe εfilε le ε fi too fô wen e. ¹⁰ E bó wvú len fey bvudvu bvuu fwe fô bonyii bo nci le to cεyte, bvuu fey bvuu ejim, mum fεse diuw ketaan wvú buyte gene εlaante le, ε bó ε fe bó ketfu. E diuw ketaan wvudvu yene ke εwvunεwvun, ε bó buy. No bó buy nonen, no lene booke ke é je, ε nceendaa Tata Nyo' wvudvu mum ne la é wvú ejise.

¹¹ E Bitá shεε, ε bvufee tu wvú fô, ε wvú gay le, "Keseen nu ε me ε ηkiεε wase le è nu keceey le è be tum Tata nceendaa we le wvú eto ebvuse me can 'Elod e, é me emboy yí ηγεω wvú Bojuu se cεyte le bó nu ke enya é me le."

¹² No wvú kiente nonen, mum ne no gene fô yew e fo Maalia wvú bwee Jon Maaku, ε bonyii nu ε bó ε tase fô nteen ε no bunlee. ¹³ E wvú gen buy fô, kumce diuw ketaan, ε wan kpwoon mvu ε diee nu Loda wvú to lemte fô yew e fodvu to keeyene. ¹⁴ E wvú dioo yuw ε è nu diεw Bitá, ε njon yu wvú, ε wvú fanε yaa yene ketaan ke, kaa ne lewte kase ley gen yew, see é bonyii le, "Bitá nu diuw ketaan e." ¹⁵ E bó tfuse é wvú le, "Wo jewte lo." E wvú no taame ke le è nu Bitá. E bó mum ne gay le "E nulo enu nceendaa Nyo' we." ¹⁶ No bó to jemyi nonen, ε Bitá mey ke no kumci. E bó dioo yene, yen keceey ε è nu wvú, ε diuw yum bó. ¹⁷ E wvú few bó can ε bó lu bó diuw, mum see é bó no Tata be bvuse wvú yew ncaw e, bvuu gay le bó esee é Jem noo bonyii bo mbee le bocii. No wvú gay nonen, mum ne gen keba kemew e.

18 Ε εκφυη buy yuu, ε bvufee no bvuuηke lo bonyii bo nci le ε laa ε se kooy la bô Bitá ε. 19 Ε 'Elod bvuse bonyii le bó eghan egom wvú. Ε bó gom, gom ηkuuη. Ε wvú mum tee bonyii bo nci le bô to ceυte Bitá ba, biwce mwεem ε bó, mum ne gay le bó jo bó γεν lese. Ejim jodvu, ε 'Elod ne ε keba ke won e kè Judea le, bow γεν no nu ε kelaante kè Kaysalia le.

Kpwe Nfon 'Elod

20 Ε to nu kefew kedvu le ε Nfon 'Elod ton'yi shém bô bonyii bo Taya noo bo Sidon. Ε bonyii bodvu ke mum baance ye keegen eku can le nyεkeey enu dvú, njefo won wvubo to keηke mwεem mvudien ε ε nu won we le. Ε bó γεν, yaw koo nsan bô Blastus wvú to nu cee ntow.

21 Ε diuu ke to kocen, ε Nfon 'Elod tfume ndvú won, shii yí kawla le, mum no nyaa sa' ε bonyii bodvu. 22 Ε bó ne no wvuuyi lo, bensee wvú gayte le, "Wvun njeme nu wvu nyo", ke ε nu wvu wee wvu wum ke." 23 Καη mwaan, ε nceendaa Tata mum tum kencem yí Nfon 'Elod e, njefo wvú to baa efese mbense wvudvu ε Nyo' ke. Ε ηγεηse mum die wvú, ε wvú kpwe.

24 Geenε, ε diεw Nyo' no leyte ε mvuntelem mvu bonyii le, saanηene gene lo fwe fwe.

25 Ε Banaban bô Saul ke mεse fiεε fi bó to tumεε bó Jelusalem dvú, mum kase to jim Antiok. Ε bó dioo etuu jim, jo Jon Maaku.

13

Ε bó tum Banaban bô Saul

1 Bonyii bomew to nu ε kentaashe ke bonyii bo mbee le Antiok, ε ε nu bô seηe mwεem mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi, bvuu yeeyi bonyii. Bonyii bodvu to nu Banaban bô Semeon wvú bó to teηe le Wvú Yiile, noo Lushus wvu Selin bô Saul noo Manεen wvú bó to leyεε wvú bô 'Elod wvú wee sa'. 2 Ε ε ke dioo nu ε bó bamte mwεem mvudien bunlee Nyo', ε Keyoy ke Yuule ne gay ε bó le, "Ben ebaa Banaban bô Saul egεε, ε bó elemtè lemme di me nu ε ntee bó le bó elemtè." 3 Ε bó yuw nonen, bvuu no bamte ke mwεem mvudien bunlee, ke ne γεε can yí bó le, mum ciinse bó ε bó no gene.

Ε Banaban bô Saul γεν Sayblus

4 Ε Banaban bô Saul mum no gene no Keyoy ke Yuule to tumεε bó. Ε bó ne bow ε kelaante kè Selusia le, ley ε ηguw wvu ε joo le, no leenci, gene won wvú Sayblus e. 5 No bó lente, buy ε kelaante kè Salamis e, mum no ghane fewci diεw Nyo' yéw bunle Bojuu le, ε Jon Mak ghane bô bó, fici bó.

6 Ε bó ke len won wvu ε joo enteleη wvudvu le, danηen γεν buy naa ε kelaante kè Bafos e. No bó γεν buynen yí wee Juu mvu le jó, ε ε nu wee nfm ε diee nu Bal Jisos, ε wvú to ké no mbiayte le wen nu wee wvú seηe mwεem mvú wen yuuke ε Nyo' jemyi. 7 Wvú to ké no shee bô Segus Baulus wvú wee sa' wvu won wvudvu le. Wee sa' wvudvu to keηke bvufee baay. Ε wvú ke tee Banaban bô Saul njefo wvú to gomte keeyuw diεw Nyo'. 8 Ε bó to, geenε ε Elimas wvú wee nfm wε no diee diew nu ε diεw Glek e, mum no kicine bó, momte keege le fo wee sa' wvudvu else fitele yí Jisos e ke. 9 Ε Keyoy ke Yuule yinηen yí Saul e, wvú diee diew dimew to nu le Baul, ε wvú luη ejise yí wee nfm wvudvu le, 10 gay ε wvú le, "Wo nu waa dεwle, ε wo nu wee wvú bane

fiεε ficii fi nu λη. Kenλεεma bô mbiay nu ε cin fô fitele fiuw e. Ke è nulo é wo enu nen se wo kumene keceεy ke Nyo' le λe kí etuù mbiay e? ¹¹ Yekε eyuw, keseen nu ε kebo ke Nyo' le nu egbwe yí yo le é wo efefe, é fi ke ejo kefew é wo se ebvuu eyen ke naa diuu le.” Karj mwaan nonen, ε fiεε fimew shii ke diewe kembew e, banj ejise Elima. E wvú mum ne no ghaale lo mondvuum, gomte wee wvú ecεησεé wvú. ¹² E wee sa' we yen nonen, mum lese fitele yí Jisos e, no wvú to keηke ηghaw yí mwεem mvù bó to yeeyi ekumε Tata Jisos e.

E Baul bô Banaban gen Antiok wvu Bisidia le

¹³ E Baul bô ηgooye ley ê ηguw e Bafos, lente joo yi baay buy ê kelaante kè Belga le won wvú Bamfilia le. No bó buy jó, ε Jon Mak cine bó le, tu jim Jelusalem. ¹⁴ E bó ne jó, fey gen ê kelaante kè Antiok wvu Bisidia le. E ê ke no nu diuu di mbam e, ε bó gen ley shii yew bunle le. ¹⁵ E bonyii ke ne tanj ê Nwa' bonci bo Muses e noo ê wvu bonyii bo ntum Nyo' le mεse, ε boceε ekole yew bunle yidvu mum tum ntum fô bo Baul e λe, “Boom bo bwee wese le, é ben keηke fiεε keetefe bonyii dvú, é ben jeme.”

¹⁶ E Baul mum ne we, ci bonyii bô kebo mum kew no jemyi λe, “Bonyii bo Israel noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bô wvumte ten Nyo', ben eyekε eyuw. ¹⁷ Nyo' bonyii bo Israel to nu ε caw bo'icee cee bosese, ge ε kfuu dibole no kuuke seke bó to nu botolo won wvú Ijiw e. E wvú ke mum bvuse bó jó bô mvunηgay mwew, ¹⁸ kuu shém bó bó, no taale ke fô bó le ηkpwaante yí bilum e mbaanyε. ¹⁹ E wvú ke ge ε bó shike bitum bisooshwiw won wvú Kanaan e, mum nya won wvudvu ε è no nu wvubo. ²⁰ Mwεem mvun mvuncium to nu ε jo diewe bilum gee ne kecow mbaanshen e (450). No wvú nyaε won wvudvu é bó, mum geε bonyii bô esaakè bó. E bó saw gen buy yí kefew kè wee ntum we wvú Samwel to saake le. ²¹ Ke yí kefew kekíe le ε bó ke ne λεke keekεηke ε è nu nfon, ε Nyo' mum nya Saul, waa Kish wvu ê kfuu di Benjamin e. E wvú saw bvunfon yí bilum e mbaanyε. ²² E Nyo' ke shwaw wvú, geε Dawe Nfon wvubole. Nyo' to nu ε jeme ekumε Dawe wvun le, 'Me nu ε n'yen ε Dawe wvú waa Jεese nu fitele fiem. Wvú nu ke egee fiεε ficii fi me ηgomte.’

²³ E to nu ê kfuu di Nfon Dawe wvun e di Nyo' to bvuseε Mboyse, nya é bonyii bo Israel no wvú to kawεε. E Mboyse wvun nu Jisos. ²⁴ E Jisos wvun se keeke ekew lemme diw nu ε Jon to fewci wase é bonyii bocii bo Israel le bó ekumen mvuntelem mvubole é wen elese bó é joo. ²⁵ E Jon ke no nu wase keemεese lemme diw, ke ne bife é bonyii le, ‘Ben kpwaake λe me nu yeε? Ke me n'jaa nu wee wvú ben cεyte ke. Wee wvudvu too ejim jo me, ε me mbaa encim enjkoceη keengvuwce mbaayε bolaba bew ke.’ ”

²⁶ E Baul gen fwe jeme le, “Boom bo bwεem e bô è nu kfuu di Abla'am e noo ben bonyii bocii bô yaa nu ke Bojuu bô wvumte ten Nyo', Nyo' to ciinse ntum wvun wvú è nulo é bonyii eboy yí dvú le ε è nu é beene. ²⁷ Geenε, ε bonyii bo Jelusalem bô bonyii bobole bó saake won, fanε yaa jo Jisos diewe Mboyse le ke. E bó bvuu fanε yaa kíεε kenyi ke mwεem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε ekumε wvú ke. E è nu ke mvú mvù bó to shee taanηke εdiuw ε mbam e εcii. E bó ke dioo gay λe bó eyu wvú nonen, ε fifin mum ge ε fi to kocen no

13:11 9:8; 22:11 **13:13** 13:5; 15:38 **13:14** 17:2 **13:15** 15:21 **13:17** Ksm 1:7; Dito 5:15

13:18 Ksm 16:35; Ktj 14:33-34; Dito 29:5 **13:19** Dito 7:1; Yosh 14:1 **13:20** Biku 2:16; 1Sam 3:20

13:21 1Sam 8:5, 19; 10:21; 11:15 **13:22** 1Sam 16:12; 13:14 **13:23** Yesa 11:1; Lum 1:3; Mwm 5:5

13:24 Luk 3:3 **13:25** Luk 3:15-16 **13:27** 3:17

bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε. ²⁸ Naa no bó to baa cim yen jay wvù è nulo é bó eyu wvù yí dvù le ke, ε bó gen ke fwe gay ê Baylet le bó eyu wvù. ²⁹ É bó ke ge fiεε ficii no Nwa' Nyo' to jemyεε ekumε Jisós, ε bó shike wvù yí kentam e gen lese wvù ê jem. ³⁰ Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le. ³¹ É wvù ghan yí ediuw e nteen dunεε ekolε kew ê bonyii bò bó bó to nen'yεε Galilee gen Jelusalem. É nu bó bó fewci ekumε wvù keseen é bonyii bo Islael.

³² Nonen, bese ε no nu ten fen keseen keefewεε saaka wvù jee wvudvu ê ben. Saaka wvudvu nu le, fiεε fi Nyo' to kawεε bo'icee cee bonyii bo Islael dvù, ³³ nu ε wvù ε ge wase fí ε to ε kocεn keseen kefew kesεεbeene le, beene bó nu boom bobole. Fifin kocine no Nyo' to bvuseε Jisós yí kpwe le. Bó to nu ε sanj wase ekumε fiεε fin ê Nwa' Mbense le biba bifeε, ε Nyo' jemyi le, 'Wo nu Waa wεm, ε me nu wase Ico εben.'

³⁴ Ekumε mbvuse wvù Nyo' to bvuseε Jisós yí kpwe le le fo wvù efo ke, Nyo' to nu ε jeme ê yin je le le,

'Me nu nke enya ê ben kembonεn kè è nu kem, kè me nto nkawεε Dawe dvù, nlew.'

³⁵ Fí nu ε bó ε bvuu ε sanj bvudvuu bvumew e ê Nwa' Mbense le ε Dawe gayte le,

'Kε wo nu ke ecine Waa wo lemme wvù Yuule le, é wvù efo ê jem ke.'

³⁶ Fi ekumε Dawe nu ε wvù to lem lemme diw di Nyo' to nyae ê wvù yí kefew kew e, ke kpwe ε bó dwey wvù mbew bo ice le, ε wvù fo. ³⁷ Geenεn, ε wee wvun wvù Nyo' to bvuseε yí kpwe le to baa fo ê jem ke.

³⁸ Nonen, boom bo bwεεm e, ben emum ekeè ntaε le saaka wvun wvù bó fewci le Nyo' lεεshi bibefe bi bonyii le nu ε wvù lεεshi nje Jisós wvun. ³⁹ Wee wvù nu ε lese fitele fiew yí Jisós e, nu ε wvù ε boy wase yí bibefe biew e bicii, ε è nu fiεε fi è nulo nci Muses saa ege ke. ⁴⁰ Nonen, ben eyenè fo fiεε fi bó sanjεε ê Nwa' bonyii bo ntum Nyo' le ke ekoo ben. Bó jemyi jó le,

⁴¹ 'Ben eyeke eyuw ben bò wεysee Nyo'.

Diuw nu ke eyum ben, é ben ekpweken.

Me nu nke emom fiεε yí kefew kenεn e,

ε è nu fi wee be jeme lo ê ben, ben saa ebee ke.' "

⁴² É Baul bó Banaban ke dioo ebuyte yew bunle yidvu le, ε bonyii bodvu no lεke le bó ke ebvuu eto ke bvυ mbam wvù too le ejeme mwεεm mvun. ⁴³ É bonyii ke dioo buy yew bunle le, ε bonyii nteen bò to nu Bojuu bó bonyii bò to banjεε lo tu bo mbee Bojuu le, no bii Baul bó Banaban e. É bó no jemyi teete bonyii bodvu le bó eyuukè ke ε è nu Nyo' le wvù nu ε buw bó bó nfi we.

⁴⁴ É è ke no nu bvυ mbam wvù bìε wvuwe le, ε kelaante no gomte keebuy lo kecii keeto eyuw diεw Nyo'. ⁴⁵ É Bojuu yen no kebombom ke bonyii le tase nonen, mum no bene kendon, kicine fiεε fi Baul jemyi, nan'yí wvù. ⁴⁶ É Baul bó Banaban no jemyi lo yaa fane ke, gayte le, "Fí nu lεn le bese bee keeyaw efewce diεw Nyo' ε è nu ê ben Bojuu. No ben nu ε n̄wase lo, ε jo bikuu binεn le ben baa kocεn keeke ekεnke nshii wvù mεy lo, tu bese nu ebanjεε fiseε efewci ε è nu ê bonyii bó yaa nu ke Bojuu. ⁴⁷ É nu no Nyo' nu ε gay ê bese, no wvù to jemyεε le,

'Me nu ε ntome wo le wo enu ken'yeeke ke bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, é wo ege é bonyii bo εbuw ε wonj e εcii ke eboy.' ”

⁴⁸ E bonyii bô yaa nu ke Bojuu yuw nonen, mum no yuuke njon, bensee diew yi yi Tata. E bonyii nteen bee saaka wvudvu le, ε è nu bô Nyo' to nu ε baa wase le bó nu ke ekeñke nshii wvù mɛy lo.

⁴⁹ E diew yi yi Tata mum len wonj wvudvu le tfuu. ⁵⁰ Geenen, ε Bojuu mum ne beyse bocee ntew hô bokε' bo bonyii bo baay baay e, ε bokεne ban nu bô to ké no too yew bunle le, ε bó no bane Baul bô Banaban, mum kunj bó le bó ene jó. ⁵¹ E bó dioo nen'yi nonen, kucε kebvu ke yi bikaa bibole le è nu nciise fiεε fi bó mom, mum gn è kelaante kè Ikonium e. ⁵² E ηgoο bonyii bo mbee le sheε no nu fibole yuuke njon baay, ε Keyoy ke Yuule ε yinşen yi bó le.

14

E Baul bô Banaban fewcε saaka wvù jee ekumε Jisos Ikonium

¹ No Baul bô Banaban geεεε Ikonium, bvuu ge ke leñleñ no bó to geε Antiok, keeley yew bunle Bojuu yi jó le, efewci saaka wvù jee dvú. E bó loocε fewcε, ε Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bee nteen. ² Geenen, ε Bojuu bô to fañεε keebεe ne beyse bonyii bomew bô to yaa nu ke Bojuu, befe bô mvuntelem mvubole le bó eton'yi shém bô bonyii bo mbee le. ³ E Baul bô Banaban mɛy ke jó ε kefew defε, no fewci yaa fane ke ekumε Tata. E Tata nya bó bô mvunğay keege mwεεm mvù dunji mvunğay mvu Nyo' le bó mwεεm mvu diuw wvù yumεen e mvù dunji le fiεε fi bó fewci ekumε Tata no wvù nu ε buw bonyii bô mboyma nu kecey. ⁴ E bonyii bo è kelaante kedvu le gawsen. E bomew tu è keba ke Bojuu bô to fañεε keebεe ba le, ε bomew tu è keba ke boom bo ntum e bo Jisos e.

⁵ E Bojuu ba bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu noo bikuu bi wonj e tase, cu ntañ keenyεwle bô boom bo ntum e bo Jisos e, etumyε bó bô εta é bó ekpweken. ⁶ E bó kiεε ntañ wvudvu, mum lewte geen wonj wvù Likonia le, no ghane è bilaante bì Lista bô Delbi le noo è bontew bô mbew jó le, ⁷ fewci saaka wvù jee jó.

E Baul bô Banaban fε ηkεwle Lista

⁸ Wee mvu to nu Lista, ε wvù to ké no shee ke fokuse, ε è yaa nulo é wvù elen ke, njefo bó to boke wvù ε è nu ηkεwle. E è ke no nu diuu dimew, ⁹ ε wvù shii no yeke fiεε fi Baul to yeeyi. E Baul lun ejise yi ye le, yen ε wee wvudvu kenjke mbee le Nyo' nulo efe wen, ¹⁰ mum gay è wvù foweεwe le, “Ja eleem we.” E wvù mum sele we, kew no lenε.

¹¹ E kebombom ke bonyii le yen fiεε fi Baul ge, mum no sane εtalε, jemyi è díew yi Likonia le le, “Bonyo' nu ε tu bonyii ε shii ε to è beene le.” ¹² E bó mum no teñε Banaban le Siyus, mum teñε Baul le Emis * no è to ké no yamte ke wvù jemyi. ¹³ E to nu ε yew ncese nyo' wvù bó teñε le Siyus wvun nu mbew kelaante kedvu le. E cee ncese wvu fó mum jo bona' bô bolemε noo fow no too dvú diuw ketaañ e le bô bonyii ege ncese dvú è Banaban bô Baul.

¹⁴ E boom bo ntum e bo Jisos e ban kiεε fiεε fi bô bonyii bodvu to gomte keege, saayε ndvú ye le, † lewte ley è bonyii bodvu ente, no kayte le, ¹⁵ “Bonyii

13:48 11:18 13:49 2:41 13:51 18:6; Luk 9:5 14:1 17:2 14:2 13:45 14:3 2:22 14:5
14:19; 2Tim 3:11 14:6 Mat 10:23 14:8 3:2 14:11 28:6 * 14:12 Siyus to nu nyo' Boglek
wvu baay, ε Emis nu wvù gene bontum bew. 14:13 10:25-26; Dan 2:46 † 14:14 Bó to saayi ndvú
keedunçε le fiεε fi bó gomte keege nu ε sase bó. 14:15 Ksm 20:11; 1Kol 8:4-6

ban, ben gee ε è nu la fin? Bese nu κε bonyii ληληη diewe ben e, ε bese to fen keefewce saaka wvù jee wvù nen'yi fô Nyo' le le ben ecine bonyo' bo ecici ban e, ebii ε è nu Nyo' wvù Nyo' le. Nyo' wvun nu wvù to bomεε ebule bô nshε noo jóo yi baay baay bô mwεεm mvunciim wvù nu mondvuum man e. ¹⁶ ε to nu fwele, ε wvù cine bonyii le bitum e bicii, ε bó no gee no bó koonke. ¹⁷ Geenεn, ε wvù no gee κε mwεεm mvù jee fô bonyii le keeduñci le wen nu dvù. ε wvù no nyaá bô bô jan, ε bó κεηke ngu ê kefew ke ληη e, diee yuuke njon.” ¹⁸ Naa no Banaban bó Baul jemyεε mwεεm mvun ê bó nen, ke ge lo le ce', ε bó se lu keege ncese ê bó.

¹⁹ ε Bojuu bomew ke ne to jó, ε bó ne Antiok bó Ikonium, beyse bonyii nteen ε bó tumyε Baul bó eta. No bó tumyεε, mum gufe buy bó wvù εlaante kpwaake le wvù nu ε kpwe wase. ²⁰ Geenεn, ε ηgoο bonyii bo mbee le ke to tase ê wvù we, ε wvù kase ne we, tu εlaante jodvu. ε bvù ke buy yuu, ε bó Banaban mum ne jó, no gene ê kelaante kè Delbi le.

²¹ No Baul bó Banaban ley Delbi, fewce saaka wvù jee ekume Jisos, κεηke bonyii bo mbee le jó nteen. ε bó ke ne jó kase no tuu jim, fele ê bilaante bi Lista bó Ikonium noo Antiok wvu Bisidia le. ²² ε bó no fele nonen, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le, teete bó le bó emey κε eleemè ntay yi mbee wvubole, keè le bó bowen κεηke keeke eyen bonjεw nteen se keeke eley bvunfon bvù Nyo' le. ²³ ε bó bvuu no baayi bocee bintaashε bi bonyii bo mbee le, geele ê bintaashε bi bonyii bo mbee le bicii. ε bó dioo geele no bamte mwεεm mvudien bunlee mum nya bó can Tata Jisos wvù bó beje wvù le.

ε Baul bó Banaban tu jim Antiok wvu Silia le

²⁴ ε Baul bó Banaban ke fey won wvù Bisidia le, danjen gen wvù Bamfilia le, ²⁵ fewce diew Nyo' ê kelaante kè Belga le, mum bow gen ê kelaante kè Atalia le. ²⁶ No bó bow jó, ley ê ngu wvù ê joo le, mum kase no tuu jim Antiok. ε Antiok jan nu jò bó to nyaε bó can Nyo' le ε wvù buw bó bó nfi we ε bó se mum no ghane gee lemme din di bó to mεεε. ²⁷ No bó fese jó, baance kentaashε ke bonyii bo mbee le, see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε bó bó, bó no wvù se yen'yεε mvuntelem mvu bonyii bó yaa nu κε Bojuu le, ε bó elese fitele yi Jisos e. ²⁸ ε Baul bó Banaban ce bó ηgoο bonyii bo mbee le bodvu ε kefew defε.

15

ε bonyii bo mbee le shii nshii Jelusalem

¹ ε bonyii bomew ke ne Judea, bow to Antiok, mum no yeeyi bonyii bo mbee le le ke ε nulo é Nyo' eboyse wee se bó nu ε tfuse mweten yew no nci Muses dunji ke. ² ε Baul bó Banaban ma lo n'yeeyi wvudvu, ε bó bonyii bodvu she bew mbew yi dvù le ε è yaa nu wvu weε ke. ε fi ke ghaw, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Antiok baa Baul bó Banaban noo bonyii bo mbee le bomew, tum le bó eben Jelusalem eyen boom bo ntum e bo Jisos e bó bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le ke jó le, le bó elese diuw fô fiεε fidvu le.

³ Nonen, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Antiok mum ciinse bó, ε bó no gene fele biba bi Fonishia bó bi Samalia le seje ε bonyii bo mbee le bo jó le bonyii bó yaa nu κε Bojuu nu ε kumen wase. ε bonyii bocii no yuuke nonen, lanlanε baay. ⁴ ε bó ke ben gen fese Jelusalem, ε kentaashε ke bonyii bo mbee

le bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashε ke jó fiisen bó. Ε bó see fiεε ficii ε bó no Nyo' se lemεε can yibole. ⁵ Geenen, ε bonyii bo mbee le bomew bô to nu ten ε ηgoo Bofalasi le, ja we gay le, “Bó kenke ke keefuusé bonyii bô yaa nu ke Bojuu yew, gaytε ε bó gεεle bonci bo Muses e.”

⁶ No bó gay nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashε bvuu shii keeley ente jo fiεε fidvu. ⁷ Ε bó ke she jeme gen ncejole, ε Bitā nε leem we gay le, “Boom bo bwεem e, ben kee le ε to nu fwele ε Nyo' baa me ε ben ente le ε nu diuw wεm e wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ke eyuuke saaka we wvù jee, beje wvù le. ⁸ Ε Nyo' wvù kee mvuntelem mvu bonyii le, duηce le wen nu ε fiisen bonyii bô yaa nu ke Bojuu, nya bó bô Keyoy ke Yuule leηleη no wvù to nyaε ε beene. ⁹ Wvù to baa duηci kejeey jεey beene ε bonyii bodvu ke. Wvù to nu ε ge ε mvuntelem mvubole no yuule njefo bó to nu ε lese fitele yí Jisos e. ¹⁰ No fi nu nonen, ben εghan nεε ε se no gomte keeshiike fitele fi Nyo' le, joo bvujite gεεle yí ηgoo bonyii bo mbee le, ε bvujite bvun to ghaw wase beene noo bo'icee cee bosεεbeene? ¹¹ Fí baa nu leη ke. Beene nu ε bee le Nyo' boysee beene ε ε nu nje mboyma wvù Tata Jisos nu ε buw beene dvú. Ε ε nu ke ten leηleη no wvù boysee bonyii bô yaa nu ke Bojuu.”

¹² No Bitā jeme ε mεse, ε bonyii bocii cife, mum no yeke no Banaban bô Baul fεle no bó se ghane gene fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, ε Nyo' nyaα bó bô mvunγay le bó egeε mwεem mvù duηci mvunγay mvu Nyo' le bó mwεem mvu diuw wvù yumεen e dvú. ¹³ Ε bó jeme mεse, ε Jεm mum gay le, “Boom bo bwεem e, ben eyeke eyuw. ¹⁴ Semon be ε see wase ε beene no Nyo' to kewεε duηce ten shiee we fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, caw bomew ε bó ente le ε nu bew bonyii. ¹⁵ Ε fiεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε lene ke εkalε kemwaan bô fi Nyo' to geε. Bó to san le,

¹⁶ ‘Kefew too lo kè me nu ηke enkase ento, enseyse yew Dawe yí nu ε gbwe wase. Me nu ηke en'yoo binffuy bidvu, ε yí ekase eleem we.

¹⁷ Nonen, ε kebεse ke bonyii le emum egomte Tata, ε bonyii ban bocii nu bô yaa nu ke Bojuu bó me nu ε ncaw le ε nu bem bonyii.

¹⁸ Fifin nu ε ε jemyi Nyo', ε wvù to ge wase ε bonyii kiεε ε ε bεε lo bvuyvuum e.’

¹⁹ Me ε no n'yεne fiem le fo beene enyaα ηgεw ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu bó nu ε lese fitele yí Nyo' le ke. ²⁰ Beene esan ke ε ε nu ηwa' fô bó le, egay le fo bó edieε mwεem mvù bonyii nu ε ge bintanε dvú fô bonyo' le ke, njefo ε nu mwεem mvu nnyen e. Fo bó ekεηkè fiεε keege bó kenjan ke. Fo bó edieε nyam yí nu se bó sele lo εleme ε buy ke. Fo bó edieε εleme ke nyam e ke. ²¹ Bó san nonen, njefo bonci bo Muses e ban nu ε bó to yeeyi wase ncejole mondvuum monciim ε bonyii yuuke, ε ε nu ke bó bó bó taanke εben yéw bunle le εdiuw e mbam e εcii.”

Ε bó san ηwa' fô bonyii bo mbee le bô yaa nu ke Bojuu

²² Nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashε noo kentaashε ke bonyii bo mbee le kecii bee fifiε, mum yen le fi jee le bó ebaa bonyii ε bó

ente etum é bô bo Banaban noo Baul egeñ Antiok. É bó mum baa Judas wvù diee diew dimew to nu le Basabas, bvuu baa ten Silas. Bonyii bo bofεε ban to nu bikuu ente jo bonyii bo mbee le. ²³ É bó sañ nwa' wvù bó nu etum bó dvù é wvù nu le:

“Bese boom bo bwee wene le bò nu boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashε gayte ben e bonyii bo mbee le bocii bô yaa nu ke Bojuu, bò nu ê kelaante kè Antiok e bô bò nu keba kè Silia le noo bò nu ê kè Silishia le. ²⁴ Bese nu ε yuw le bonyii bomew nu ε buy ê bese ente ε to ε no nyaa ngew, bvunse bvufee bvunen bô n'yεεyi mvu se è tum bese bó nkuun. ²⁵ Nonen, bese ε mum ε shii bocii ε bee le bó ebaa bonyii bomew etum fô ben e, é bó etò bô bo Banaban noo Baul bò nu nsáa yese shém. ²⁶ Bonyii ban nu ε bó ε yefe wase kpwe ye le nje lemme di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ²⁷ Bese ε mum ε tum Judas bô Silas le bó eto ebvuu ejeme ten bô diuw fiε fi nu ê nwa' wvun e. ²⁸ Bee bo Keyoy ke Yuule nu ε yεn le fi baa jee keeyike ben bô bvujite bvumew efey bonci bo shiee le ban bò nu le: ²⁹ Fo ben edieé mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge bintanε dvù fô bonyo' le ke. Fo ben edieé elεmε ke nyam e ke. Fo ben edieé nyam yi nu se bó sele lo elεmε ε buy ke. Fo ben ekeñkè fiε keege bô kenjañ ke. É ben lewte mwεεm mvun, tu ben gee leñ. Bó ε sheε wase.”

³⁰ É bó sañ nonen mum tum bonyii ba dvù ε bó bow dvù Antiok. É bó geñ, kum kentaashε ke bonyii bo mbee le ke jó kecii, nya nwa' wvudvu é bó. ³¹ É bó tañ nwa' wvudvu, ε saaka wvudvu leese mvuntelem mvubole, ε bó yuw njon baay. ³² É Judas bô Silas bò to nu bonyii bô señε mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nya bontefe nteen é bonyii bo mbee le, ge ε bó no keñke mvunjay é mvuntelem e. ³³ É bó bosεn ce jó ntay. É bonyii bo mbee le ke ciinse bó ε bó no kaase bô nyekeey tuu jim fô bonyii bô to tumεε bó le. ³⁴ ³⁵ É Baul bô Banaban bosεn ce Antiok ntay, ε bó bonyii bomew yεεyi bvuu fewci diew Tata.

É Baul bô Banaban gawsen

³⁶ É kefew ke dioo gence, ε Baul gay é Banaban le, “Bee wo ekase etu jim eghan bilaante bi bee wo se fewci diew Tata bí le, eyen laa bonyii bo mbee le bo jó gee neε le.” ³⁷ É Banaban mum no gomte keejo Jon Mak le bó bó eghane. ³⁸ Geenεn, ε Baul fañε yaa ekoonke le bó ejo wvù ke, njefo wvù to nu ε cinε bó le Bamfilia fañε yaa mεse lene di bô bó to keñke ke. ³⁹ É Baul bô Banaban ke she kicεn baay, mum gawsen. É Banaban jo Maaku, ε bó wvù ley nguw wvu é joo, geñ Sayblus. ⁴⁰ É Baul caw fiew ε è nu Silas. É bó wvù dioo nen'yi, ε bonyii bo mbee le nya bó can Tata le ε wvù buw bó bó nfi we. ⁴¹ É bó geñ je biba bi Silia bô bi Silishia le, no ghane yvuwse mvuntelem mvu bintaashε bi bonyii bo mbee le.

16

É Timatio ley ngoo Baul bô Silas e

¹ É Baul ghan geñ buy é kelaante kè Delbi le, ke ne geñ é ke Lista le. Wee ngoo Jisos mvu to nu Lista jodvu ε diee nu Timatio, ε bwee nu wee Juu, nu ten wee mbee, geenεn ε ice to nu wee Glek. ² Timatio wvun to nu wee ε bonyii bo mbee le bocii bo Lista noo bo Ikonium bensee wvù. ³ É Baul no gomte keejo wvù le

15:24 Gal 1:7; 5:10 **15:28** 10:19; 15:20; Luk 11:46 **15:32** 11:23, 27 * **15:34** Boñwa' bo boyvuum bomew keñke kencim ke 34, ε kí nu le, “Geenen, ε Silas mey fiew Antiok” **15:37** 12:12
15:38 13:13 **15:39** 13:4 **15:40** 14:26 **16:1** 14:6; Lum 16:21; 1Kol 4:17; Fili 2:19; 2Tim 1:5
16:2 6:3; Fili 2:20, 22 **16:3** Gal 2:3-5; 1Kol 9:20

bô wvú eghanè, mum tfuse wvú yew. * É wvú to tfuse wvú yew nonen, njefo Bojuu bocii bô to cee biba bidvu le to kee lo le icee Timatio to nu wee Glek. ⁴ É bó mum no ghane, gene é bilaante le, dioo gene no senje é bonyii bo mbee le bonci bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke Jelusalem to shilee bee le bó egeélè. ⁵ Nonen, é bintaashe bi bonyii bo mbee le bidvu mum no temyi gene fwe fwe yi mbee le. É bonyii no biise bó le ediuw ecii.

É fiée diéwé efile le to fô Baul e Towas

⁶ É Baul bô ngoo ye ne le bó egen efewce diéw Nyo' wonj wvú Esia le, é Keyoy ke Yuule tun. É bó mum len wase fey é è nu je keba kè Fligia bô kè Galeshia le. ⁷ É bó ke dioo gen buy mbew wonj wvú Misia le no gomte keeley gen keba kè Bitinia le, é Keyoy ke Jisos e bvuu tun. ⁸ Nonen, é bó mum fey wonj wvú Misia le, danşen gen é kelaante kè Towas e. ⁹ É è ke no nu entan, é fiée diéwé efile le ne to fô Baul e. É wvú yen é fiée fidvu le é wee mvu wvu Masedonia leeme leke wvú le, “Kee wo, lente ke eto Masedonia jan efi bese.” ¹⁰ No fiée fidvu to fô Baul e nonen, é bee bó † mum yen le Nyo' nu é dunje é bese le bese egen efewce saaka we wvú jee wonj wvú Masedonia le. Kanj mwaan, é bese mum seyse keegen jó.

É Lidia lese fitele yi Jisos e Filibi

¹¹ É bese ne Towas, lente teyey é nguw wvu é joo le, buysen Samotes. É bvú buy yuu é bese gen fwe buy Niabolis. ¹² É bese ke ne fó len gen Filibi, é è nu kelaante ke é keba ke fwe le Masedonia. † Kelaante kedvu to nu wase ke bala bo Lum e. É bese ce jó yi ediuw e. ¹³ É è ke no nu diuu di mbam e, é bese buy élaante jodvu, gen diuw joo le fô bese to kpawci le bvudvuu bvú Bojuu le bvú bunle le nu enu. No bese gen, é bokene bomew to tase wase fó, é bese mum shii no jemyi é bó. ¹⁴ Kpwoon mvu to nu fó yuuke tən e diee nu Lidia, é wvú to ké no wvumte Nyo'. Wvú to buy é kelaante kè Tayatila le, é wvú to ké no geese kfu ndvú yimi, é yi nu ke yi ye le lo, lumte. É Tata yene fitele fiew, é wvú bee fiée fi Baul to jemyi le. ¹⁵ É bó ke lese wvú bô bonyii bo é wvú yew é joo, é wvú mum leke bese gay le, “Kee ben, é ben fen nu é yen le me nu é nlese fitele fiem ficii yi Tata le, é ben to ke gen ce é me yew.” É wvú mey ke no nyeyi nonen, é bese ke ghan bee gen.

É bó fen Baul bô Silas yew ncaw e Filibi

¹⁶ É è ke no nu diuu dimew é bese dioo egene fô bvudvuu bvú bunle le, tasen bee bo wan kpwoon mvu é è nu nfwa. Wvú to kenje keyoy kemew yi ye le, é è nu kè ké ge é wee no nu wee diam. Bonyii bô to kenje wan kpwoon wvudvu to kawte bigew yi ye le naa ntay nje wvú to ké no senje mwεem mvú nu ke ekooy. ¹⁷ É wan kpwoon wvudvu dioo yen bee bo Baul e, mum no bii bese le wamte, gayte le, “Bonyii ban nu bonyii bo lemme le bo Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, é bó dunji je yi é nulo é ben eghan jó se boy.” ¹⁸ É wvú ke ge nonen buy ediuw nteen, é fi ke ne ton'ye Baul, é wvú banje ye wam keyoy kedvu gay le, “Me ngayte é wo é diee di Jisos Klistu le, buye yi wan wvun e.” É kí mum buy yi ye le ke sekedvu.

* **16:3** Bó to tfuse Timatio yew wvu le é nulo é wvú efewci diéw Nyo' é Bojuu é bó yaa nyaake ke wvú no ice to baa nu wee Juu ke. **16:4** 15:22-29 **16:5** 2:41 **16:6** 10:19 † **16:10** Luk wvú to sanje nwa' wvun to ley ngoo bo Baul e Towas fen, é bó bó no lene. † **16:12** Masedonia to nu é bó e gaw biba binew, é kin to nu ke fwe. **16:13** 17:2 **16:14** 17:4 **16:15** 8:36 **16:16** 19:24 **16:17** 19:15; Luk 4:34, 41 **16:18** 3:6

19 E bonyii bò to keŋke nƿa wvudvu yɛn le je bowen yi bigew nu ε yí ε ka wase, ε bó mum koo Baul bô Silas gufe gen bô bó fwe dvu bocee woŋ ya le fô bó to ké no saake bonsaw. 20 No bó gen bô bó, leke fwe dvu bala bo Lum bò to saake bonsaw gay le, “Bonyii ban nu Bojuu, ε bó nyaa ηgeƵ ê kelaante kesese le. 21 Bó yεεyi bonyii bô nce wvú nci wese baa bee ke. Bese nu bonyii bo Lum, ε è yaa nulo é bese ebii nce wvudvu le ke.” 22 E kebomom ke bonyii le kè to nu fô mum tom bó, fente yi Baul bô Silas e. E bonyii bò to saake bonsaw ba mum saayε ndvú yi Baul bô Silas e, gay le bó etam bó. 23 E bó looce tam bó ntay, jo bó gen lese yew ncaw e, gay ê wee wvú to ceyte yew ncaw le wvú ecçytè bó ntay. 24 No wvú yuw nonen, mum jo bó gen fen naa ê kebuw ke ente le yew ncaw e, fen bikaa bibole ê difwan e.

25 E è ke no nu ke diεƵε entaŋ enteleŋ e, ε Baul bô Silas bunlee yemte bensee Nyo', ε bonyii bo ncaw e yeke, 26 ε nshe ne sese shiw bó mvunŋgay, ε yew ncaw shiw gen buy yi kenfuy e. Kaŋ mwaan, ε dew fwese yicii yene ye, ε boncaw feyken yi bonyii bo ncaw e bocii. 27 E wee wvú to ceyte yew ncaw yidvu kamse, dioo yɛn ε dew fwese nu ye, ε wvú mum no kpwaake le bonyii bo ncaw e nu ε bó ε lewte wase. E wvú mum baa nyo ê ŋku le le wen eyu ekolε kew dvú. 28 E Baul wam foweεwe gay le, “Fo wo eyu ekolε kuw ke. Bese nu fen bocii.”

29 E wee wvú to ceyte yew ncaw wvudvu tee ε wee to bó ken'yee, ε wvú lewte ley yew, gen tum envuw fwe dvu Baul bô Silas ciinŋke bó nfan. 30 E wvú ne jo bó, buy bó bó ekfuŋ, bife ê bó le, “Bo'icem, è nulo é me enŋe neε nse mboy.” 31 E bó tfuse ê wvú le, “Lese fitele yi Tata Jisós e, é ben ε bonyii bo ê wo yew ke emum eboy.” 32 E bó mum fewce saaka wvu ekume Tata ê bó bonyii bo ê wvú yew. 33 E wvú ke jo bó ke entaŋ jodvu, cukε bilemte bibole. Kaŋ mwaan, ε bó mum lese wvú bó bonyii bocii bo ê wvú yew ê joo. 34 E wvú mum jo bó, ε bó bó ben é wvú yew, ε wvú nya mwεem mvudien ε bó die. E bó bonyii bocii bo ê wvú yew mum no lanlanε le bó nu ε lese wase fitele yi Nyo' le.

35 E ekfuŋ ke buy yuu, ε bala bo Lum ba bò to saake bonsaw tum bonyii bo nci le le bó egen egay ê wee wvú ceyte yew ncaw Ƶε le wvú ebvuse bonyii ba é bó egenè. 36 E wee wvú to ceyte yew ncaw wvudvu mum gen yɛn Baul e, gay ê wvú le, “Bala nu ε ciinse ntum le me embvuse ben, é ben egenè yi nykeey e.” 37 Geenεn, ε Baul gay ê bonyii bo nci le ba le, “Bó se nu ε tam bese ya le se bó nu ε yaw wase ε saw nsaw wese ŋkuuŋ, ε bese nu ke ten bonyii bo Lum, ε bvuu ε fen bese yew, ε no duu keseen le bó ebvuse bese ejim ejim neε le? Ke è nulo é fí ekooy ke. E nu ke eto ke bala bodvu fen se bvuse bese.”

38 E bonyii bo nci le ba kase tu jim see ê bala bo Lum ba no Baul jeme. E bó yuw le Baul bô Silas nu ten bonyii bo Lum, mum no fane. 39 E bó mum to ku can ê bó, bvuse bó yew ncaw e, ciinse bó, leke le bó ene élaante jodvu. 40 E Baul bô Silas buy yew ncaw e, gen yew dvu Lidia ε bonyii bo mbee le nu dvú, ε bó tefe bó mum neε jó.

17

E Baul bô Silas gen Tesalonika

1 E Baul bô Silas mum no gene, fey ê bilaante bi Amfibolis bô Abolonia le, danŋen gen buy Tesalonika. E yew bunle Bojuu to nu jó. 2 E Baul mum gen ley

yew bunle le ke no nce we to ké no nu, no too jemyi ê bonyii dvú yí ediuw e mbam e eta, dunji fiεε ficii ê Nwa' Nyo' le. ³ E wvú no dunji jó, cεeyi le Mboyse wvú Nyo' to kawεε to kenke keeke eyen ngew, ekase ebuy yí kpwe le. E Jisos wvun wvú wen fewci ekumε wvú nu Mboyse wvudvu. ⁴ E bonyii bomew yuw nonen, bee bene Baul bô Silas e. E Boglek bomew bô to wvumte Nyo' noo bokεne bo baay baay bomew bee ten nteen. ⁵ Egeenε, ε Bojuu bomew mum no bene kendorj bô Baul noo Silas, kum bonyii bomew bô to gbwayte εcici ε bô bó taasε kebombom e, kεw diuw εlaante. E bó mum ne gen ngoy yew Jason le bó gomte Baul bô Silas keebvuse enya ê bonyii εkfunj. ⁶ E bó dioo gom nkuanj, mum gufe Jason bô bonyii bo mbee le bomew gen bô bó fwe dvu bocee ntεw, no wamte gayte le, “Bonyii ban nu bô ghane banse wonj ε wvú tuu ncine, ε bó ε to wase ε buy jan, ⁷ Jason ε fiisen bó ε gee yew dvu wvú. Bó bocii ngoyte bonci bo Nfon wvu Lum e, duu le Nfon wvumvu nu dvú ε diee nu le Jisos.” ⁸ E bocee ntεw bô bonyii yuw nonen, ne no wεwte lo. ⁹ E bó mum kan ε Jason bô bonyii bo mbee le nya bigew le é fi ke bvuu kooy lo, bó saa etfuse bigew bidvu ê bó ke. E bó mum cine bó le ε bó no gene.

ε Baul bô Silas gen Belia

¹⁰ E εkfunj ke dioo jiiim, ε bonyii bo mbee le jo Baul bô Silas ciinse ε bó no gene ê kelaante kè Belia le. No bó ley jó, gen yew bunle Bojuu le. ¹¹ Bojuu bo jó to nu bonyii ε bó kee fiεε fele bo Tesalonika, njefo bó to nu ε looce fiisen n'yεeyi bô shiee, no taasse Nwa' Nyo' ediuw ecii keeyen laa mwεεm mvú Baul yεeyi bó dvú nu keceey ε. ¹² E bó mum bee diεw Nyo' le nteen. E bokεne bo baay baay nteen bô to nu Boglek noo bolemse nteen bô to nu ten Boglek bee ten. ¹³ Egeenε, ε Bojuu bo Tesalonika ke yuw le Baul nu ε gen wase ε no fewci diεw Nyo' Belia, ε bó mum gen ten jó, beyse kebombom ke bonyii le ε bó kεw mvunlaa. ¹⁴ E bonyii bo mbee le mum gay lo ê Baul kan mwaan ε wvú gen diuw joo yi baay e. Egeenε, ε Silas bô Timatio shεε Belia. ¹⁵ E bonyii bô to geneε keeciinse Baul, gen buy Aten mum cine wvú le. E bó dioo tuu jim, ε Baul tum bó le bó egen tefe ê Silas bô Timatio le bó emom ke le ebi wen e cekey.

ε Baul no nu Aten

¹⁶ E Baul mum no cεyε Silas bô Timatio Aten. E wvú ke dioo ghane jó, yen e kelaante kedvu ε yinjen lo bô mvumooso. E fi shiw fitele fiew. ¹⁷ E wvú mum gen yew bunle Bojuu le, jeme bô bó noo bonyii bô to yaa nu ke Bojuu bô to bunlee ten Nyo' dvú. E wvú bvuu no jemyi ten ediuw ecii ya le bô bonyii bô to ké ne to fô. ¹⁸ E bonyii bo n'yεeyi le bomew bô bó to tenje le Ebikolian noo bó bó to tenje le Sitoyik ke ne to keebew ten mbew bô bo Baul. No Baul to fewci ekumε Jisos noo mbuy wvu yí kpwe le, ε bomew mum no biite le, “Keyunj kin se kumte diuw le la le?” E bomew no duu fibole le, “Fí yen'yi nen ke diεwε wvú fewci ekumε bonyo' bo bonyii bomew e.” ¹⁹ Nonen, ε bó mum jo Baul ε bó bó gen fô nshii wvú bó tenje le Aleobagus e, * gay ê wvú le, “Bese gomte keebvuuy eyuw ekumε n'yεeyi wvu fwε wvun wvú wo too dvú laa wvú nu le la le. ²⁰ Wo jemyi mwεεm mvumew ε bese ke baa yuw wase ke. Nonen, bese ε no gomte keekiεε kenyi kedvu.” ²¹ (Bonyii bo Aten noo botolo bo jó to ké no nu ke fibole keeshee yuuke ε è nu mwεεm mvu mvunfem, jemyi ekumε mvú.)

17:3 3:18 17:4 13:50; 16:14; 17:17 17:5 Lum 16:21 17:6 16:20 17:7 Luk 23:2; Jon 19:12

17:10 17:2 17:11 Jon 5:39 17:12 11:18 17:13 14:5, 19; 1Tes 2:14-16 17:17 17:2, 4

17:18 4:2; 1Kol 1:22 * 17:19 Nshii wvun nu fô bó to ké no seysee mwεεm mvu ê kelaante kè Aten

e, bvuu saake bonsaw fô.

22 E Baul mum leem fwe dvu nshii Aleobagus wvudvu, gay le, “Bonyii bo Aten, me n'yene le e je le yicii nu e ben wvumte bonyo' baay. 23 Me njemyi nen, njefo me nse nghane elaante jonen, e ndioo ntaale mondvuum mo ben bunlee bonyo' mo le, e n'yen ketan ke ncese le kemew e e bo e san yi dvu le le, ‘Fo nyo' wvu bo baa kee le ke.’ Nyo' wvudvu wvu ben bunlee, wvu bo baa kee ke, nu wvu wvu me nu enfewe e ben keseen. 24 Nyo' wvudvu wvu nu wvu to bomew won wvu bo mwem mvunium wvu nu yi dvu le. E nu wvu Nfon ebule bo nshu, e ke wvu ke no cee yew ncese yi e bom bonyii le ke. 25 Ke wvu tane fiwe fimew fi wvu taale le wee elem fo wvu le ke, njefo e nu wvu wvu gee e bonyii bocii yoyte, nu dvu, keke fiwe ficii fi bo shieele. 26 Wvu to nu e ge e dikfuu di bonyii le dicii buy yi wee mwaan e no nu yi ekole ke nshu le. E wvu se ge nonen, nu e wvu to seyse wase kefew ke bo nu ke enu dvu, noo bidwee bi mondvuum mo bo nu ke ece mo le. 27 Wvu to ge nonen, wvu le bonyii ke eghaale, gomte wvu laa bo nu ke eyuu eyen wvu le le. Geen, e ke Nyo' yaa cim nu ncejole fo wee mvu beene le ke. 28 Fifi nu ke lelele no wee mvu to jemye wase le,

‘E nu wvu wvu gee e beene se cee, lene,
bvuu nu no beene nu.’

E wee wene binfe mvu to jeme wase ten le,
‘Beene nu naa boom bew’.

29 No beene nu boom bo Nyo' le nonen, fo beene ekpwaake le Nyo' fieesene fiwe fi e seyse wee bo bvufee bwew, e tfuy bo ketwaa ke bigew e, kene e kene lo bo te ke. 30 E to nu kefew ke bonyii to bew kenjiwe le, gee mwem mvu befe mvun, e Nyo' cin'yi dvu. Geen, keseen nu e wvu gayte le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole. 31 Bo ekumen njefo wvu nu e ge diuu di wvu nu ke esaw won tfuu bii keewe e. Wvu nu e baa wase wee we wvu nu ke esaake. Fifi nu e wvu dunce wase e bonyii bocii le e nu keewe no wvu to bvusee wee wvudvu yi kpwe le.”

32 No Baul jeme nonen, e bo yuw e wvu e ben ekume mbuy wvu yi kpwe le, e bonyii bomew ne no kiele lo wvu. E bomew gay fibole le, “Bese gomte keeke ebvu eyuw ekume fiwe fi wo jemyi fin.” 33 Nonen, e Baul mum buy cine bo le. 34 Geen, e bonyii bomew bee fiwe fi wvu to jemyi le, bene wvu le. Wee mvu bo le to nu Dionisius wvu to nu wee nshii Aleobagus, e mvu nu kpwoon e diee nu Damalis noo bonyii bomew ten.

18

E Baul gen Kolen

1 Ejim jodvu, e Baul ne Aten gen e kelaante ke Kolen e. 2 No wvu gen jo, e bo wee juu mvu tasen e diee nu Akpwila, e bo to boke wvu Bontus. Akpwila bo Blisilia wvu kpwee to bew ne ke lo Itali, njefo Klawdius wvu Nfon wvu Lum to nu e bvuse sa' le Bojuu bocii ebuy jo. E Baul ke laa ghane e bo le, 3 dioo yen le bo seysee jew yi bo saanke cun dvu, e e to nu ke ten lemme di wvu wvu Baul to cee nje di, e wvu mum no bee fo, e bo bo lemte. 4 E ke dioo nu ediuw e mbam e eci, e wvu no gene yew cun le, jemyi bo Bojuu noo Boglek dvu, momte keege le bo ebee fiwe fi wvu to yeyi le.

17:24 7:48; Mben 146:6; 1Bfn 8:27 17:25 Mben 50:9-13 17:26 Dito 32:8; Job 12:23 17:27 Yesa 55:6 17:28 Kej 1:27 17:29 19:26; Yesa 44:9-20 17:30 14:16; Lum 2:4 17:31 3:15; 10:42 18:2 Lum 16:3; 1Kol 16:19; 2Tim 4:19 18:3 20:33-34; 1Kol 4:12; 9:12-18; 1Tes 2:9; 2Tes 3:7-9

⁵ E Silas bô Timatio ke dioo ne Masedonia to, e Baul mum jo kefew kew kecii no fewci e è nu diew Nyo', dunji e Bojuu le Mboyse wvù Nyo' to kawee nu Jisos. ⁶ Geenèn, e Bojuu bodvu ke ne no kicine fièe fi wvù to jemyi, nan'yi wvù. E wvù mum yewe ndvù ye gay e bô le, "Kpwe yene enù can yene le. Ke me nkenke ebo fô ke. E kew yi keseen e, me nu enghenè wase e è nu e bonyii bô yaa nu ke Bojuu le." ⁷ E wvù mum cine bô le, buy gen no cee wase e è nu bô wee mvu e è yaa nu wee Juu ke, e wee wvudvu to ké no wvumte Nyo'. Diee diew to nu Titius Justus, e la diew nu mbew yew bunle le. ⁸ E Klisbus wvù cee ekole yew bunle bô bonyii bocii bo e wvù yew ke lese fitele yi Tata le. E bonyii bo Kolen nteen no yuuke no Baul fewci ekume Jisos, berje, e bô mum leese bô e joo.

⁹ E è ke no nu entan jomew, e Tata jeme e Baul e fièe diewe efile le le, "Fo wo efanè ke, è fewci ke diew yem gene dvù. Fo wo ke elu dvù ke, ¹⁰ njefo me nu bee wo, e ke wee yaa nu naa dvù wvù nulo ege fièe bô wo ke. Bonyii bem nu e kelaante kin e nteen." ¹¹ Nonèn, e Baul mum no nu jó yi kelum e kecile bô kenkawten, yeyi bonyii bô diew Nyo'.

¹² No Baul to nu jó, e Galio ke dioo nu wee sa' wvu e keba kè Akeya le, e Bojuu baance ye koo wvù gen bô wvù yew nsaw e, ¹³ jeme e Galio le, "Wee wvun monte keebanse bonyii e bô bunlee Nyo' e je mi le jeyi se è nu no nci gomte." ¹⁴ E Baul ke ne le wen ejemyi, e Galio ne jeme e Bojuu ba le, "Bojuu ben eyuw, e fièe fin be nu fièe fimew fi befe e wee wvun e ge, kenee nci mvu e wvù e ngoy, tu me mbe e nkua shém e n'yek fièe fi ben jemyi. ¹⁵ Geenèn, no fièe fin nu ke mbew ekume diew bô ediee noo bonci bonèn, ben eseyse ebeneben. Ke è yaa nulo e me ensaw fifin fièe ke." ¹⁶ No wvù jeme nonèn, mum kun bô e bô buy yew nsaw e. ¹⁷ E bô bocii mum ne ley yi Sostenes wvù to nu cee ekole yew bunle le, mum sunj wvù fwe dvu yew nsaw. E Galio fanje yaa kpwe lo fièe fô ke.

E Baul tu jim Antiok

¹⁸ Ejim jodvu, e Baul bvuu ce Kolèn bô bonyii bo mbee le yi ediuw e nteen, ke mum ne cine bô le e bô bo Blisilia noo Akpwila ley e nguw wvu e joo le keegene Silia. E bô se ne Senkha fô bô to leyee e nguw e, e Baul mvu ekole nje nkawma wvù wvù to gee fô Nyo' le. ¹⁹ E bô no gene, ke gen buy Efesus, e Baul cine Blisilia bô Akpwila le jó, yaw gen fiew e è nu yew bunle Bojuu le, jeme e Bojuu dvù. ²⁰ E bô ke lèke le wvù ebvuu ece ke bô bô ediuw nteen, e wvù tun. ²¹ Geenèn, e wvù ke dioo nen'yi, gay e bô le, "Me nu nke enkase ento e ben e e Nyo' fen e bee." No wvù gay nonèn, mum ley e nguw e ne Efesus.

²² E nguw ke gen buy Kaysalia, e Baul buy, ben gen gay kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem, mum ne bow Antiok. ²³ E wvù ke ce jó e kefew gence, mum kase ne no lene fele e biba bi Galëshia bô Fligia le, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le bo jó.

E Abolos fewce diew Nyo' Efesus

²⁴ E wee Juu mvu ke ne to Efesus e diee diew nu Abolos, e bô to boke wvù Aleksandia. E to nu wee e wvù kee njeme, bvuu kee Nwa' Nyo' nta. ²⁵ Bô to nu e yeyi wase wvù bô Je yi Tata dunji, e wvù mum no fièe lo bô n'yeyi wvu ekume Jisos, yeyi bonyii len. Geenèn, wvù to kee ke e è nu fièe fi Jon to fewci

leese bonyii ê joo. ²⁶ No wvú to toε Efesus, mum kεw no yεεyi bonyii yew bunle le yaa fane kε. ε Blisilia bô Akpwila ke yuw no wvú yεεyi nonεn, mum jo wvú, gen bvuu yuuse wvú ntay ekumε Je yí Nyo' dunji.

²⁷ ε Abolos ke nε kpawwε le wen enu elente egen keba kè Akεya le. ε bonyii bo mbee le bo Efesus mum ficε wvú, san ηwa' ê ηgoo bonyii bo mbee le bo Akεya, tomte le wvú ke dioo ε fεse ε bó fiisen wvú. ε wvú ke gen jó, fi bonyii bo mbee le ntay, ε bonyii ban nu bô Nyo' to nu ε buw bó bô mboyma, ε bó lese fitele yí Jisos e. ²⁸ ε wvú no beeke mbew bó Bojuu ya le ε è yaa nu wvu wεε kε, soo bó, dunji ê Nwa' Nyo' le le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε.

19

ε Baul gen Efesus

¹ ε to nu seke Abolos to nu Kolεn, ε Baul ke jo je yi ente ente ê biba bì wvú to lene jó le, fεse Efesus. No wvú fεse jó, yen ηgoo bonyii bo mbee le bomew e, ² bife ê bó le, “Keyoy ke Yuule to nu ε to yí yene le seke ben to leseε fitele yí Jisos e?” ε bó tfuse le, “Bese ke baa yuw wase le ficε fimew nu Keyoy ke Yuule kε.” ³ ε Baul bife le, “ε è fen nu nonεn, tu bó to lese ben ê joo nje la?” ε bó tfuse le, “Bó to lese bese ê joo bii no Jon to fewci.” ⁴ ε Baul mum gay ê bó le, “Jon to leese bonyii ê joo, keedunεε le bó nu ε kumen mvuntelem mvubole, ε wvú to gayte le bó ebee ε è nu wee wvú too ê wen ejim e, ε wee wvú wvú to gayte nu Jisos.” ⁵ ε bonyii bodvu yuw no Baul gay nonεn, ε bó mum lese bó ê joo ε è nu wase ê diee di Tata Jisos e. ⁶ ε Baul gεε can yí bó le, ε Keyoy ke Yuule mum to yí bó le. ε bó mum nε no jemiyi diεw yí bó yaa kee kε, bvuu seje ê bonyii mwεεm mvú bó yuuke ε Nyo' jemiyi. ⁷ Bonyii bodvu to nu wee diεwe yuufe ncow bofεε le.

⁸ ε Baul mum no nu ke Efesus, gene yew bunle le yí kee le tε, jemiyi ê bonyii dvú yaa fane kε. ε bó bó no beeke mbew, ε wvú momte keege le bó ebee ficε fi wvú jemiyi ekumε bvunfon bvú Nyo' le. ⁹ ε bonyii bomew tεme bikuu faη keebε, mum no jemiyi diεw yí befe ê bonyii ejise ekumε Je Tata. ε Baul mum cinε bó le, jo ηgoo bonyii bo mbee le, ε bó bó gen wase ε è nu yew n'yεεyi yí Taylanus e, no jemiyi ê bó dvú εdiuw εcii. ¹⁰ ε Baul ge nonεn yí bilum e bifeε. Nonεn, ε Bojuu noo Boglek bocii bo woη wvú εsia jodvu le yuw diεw Tata.

ε boom bo Sikεfa le no bejene Baul

¹¹ ε Baul no nu, ε Nyo' gee, ε wvú gee binghaw bi mwεεm e ε è nu lo bi diuw wvú yumεεn e. ¹² Bó to ké joo kε naa ficε fiew fi ye le diεwe fincake fi ndvu le, kenεε ndvu ye lemme, egen ekum wee kencεm e dvú, ε wvú mum bonεn lo, ε è nu wvú kenke keyoy kè befe yí ye le, ε kí buy.

¹³ ε Bojuu bomew bó to ké no ghane bvuuεε biyoy bì befe yí bonyii le, ke mum nε no momte keetenje diee di Tata Jisos e se bvuuεε biyoy bidvu. ε wee ké nε mum gay ê keyoy kè befe le, “Me mbvuuse wo ê diee di Jisos wvú Baul fewci le.” ¹⁴ Bonyii bó to momte ficε fidvu to nu bosoochwiy, ε è to nu boom bo Sikεfa wvú εkolε ke bocee ncεse Bojuu le. ¹⁵ ε keyoy kè befe ke bife ê bó le, “Me ηkee Jisos, ηkee ten Baul, ben nu finεn baa?” ¹⁶ ε wee wvú keyoy kè befe kedvu to nu yí ye le mum fεnte lo yí bonyii bodvu le, gowse bó kuse, ε bó fεε lo buy yew dvu wee wvudvu nu wase binyi bincimte bó bilεmte ye le.

17 E Bojuu bô Boglek bocii bô to cee Efesus yuw ekumε fiεε fidvu, no fane. E bonyii mum no wvumte diee di Tata Jisos e fesene lo. 18 E bonyii nteen bô to nu wase bonyii bo mbee le no too seje bvuu bwaashi mwεεm mvu ejiwε le mvù bô to gee. 19 E bomew nteen bô to gee nfim, baancε boηwa' bobole bo nfim e, to dvù, ton ê bonyii ejise. E bô tan kpaw boηwa' bodvu bocii, ε wvù buy ejise bigew bontfuke mbaanshen (50,000). * 20 Nonen, ε mwεεm mvun ge ε diεw Tata no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le bô mvungay, saanjkene gεne lo fwe fwe.

E bonyii kεw mvunlaa Efesus

21 E ê ke no nu ejim jodvu, ε Baul yεn le wen nu egeη Jelusalεm, ε wen nu dioo gεne, efey je biba bi Masedonia bô Akεya le. E wvù bvuu no gayte le, “Me nu ηke endioo ε ηgeη ε mbuy Jelusalεm, eηkεηke keeηgeη ten embuy Lum.” 22 E wvù mum yaw tum bonyii bofεε, Timatio bô Elastus bô to fici wvù, ε bô gen fwe Masedonia. E wvù shεε bvuu ce Esia caan.

23 E ê no nu ke kefew kedvu le, ε mvunlaa nε kεw Efesus ekumε Je Tata ε è yaa nu mvu wεε ke. 24 Cee εlamε mvu to nu jó, ε diee nu Demitiyus, ε wvù to ké no tfuyte mwεεm mvù fiesene yew ncese nyo' wvù bô teηe le Atεmis. † Lemme didvu din to ké no too bô bigew fô bonyii bô tone εlamε le ε è yaa nu bi wεε ke. 25 E Demitiyus mum kum bonyii bô to tone εlamε bocii noo bonyii bô to lemte kfuu didiε lemme, ε bô tase. E wvù gay ê bô le, “Boom bo bwεεm e, ben kee lo le lemme din nu ε beene ηole bigew yî dvù le. 26 Ben ε no yεne bvuu yuuke fiεε fi fimbwε fi Baul fin gee. Wvù nu ε ge wase nonen, ε banke bvufee bvù bonyii le nteen Efesus jan, ε no banse wase ten bvù bonyii bo Esia le bocii ε bô beηe wvù le. 27 Me n'yεne le lemme disεεbeene din nu ekeηke diee di befe. E ke è mεy nonen ke, yew ncese nyo' wvu baay wvù kpwoon wvù Atεmis nu ke etu fiεε fi εcici. E fi kooy lo nonen, tu bô ε shoose wase nyo' wvu baay wvun wvù nu ε bô wvumte Esia jocii, ε ekole ke nshε le kecii wvumte ten.”

28 No bonyii bodvu yuw nonen, ε mvuntelem bente lo bô. E bô mum kεw no wamte, gayte le, “Atεmis wvu Efesus nu nyo' wvu baay.” 29 E kelaante kedvu kecii mum bvuj. E kebombom ke bonyii le kè to taseε mum ley yî Gayus bô Alistakus e, ε è to nu bonyii bo Masedonia bô to lεne bô bo Baul, gufe gen bô bô yew nshii noo bondvum e. 30 E Baul no gomte keeley gen fwe dvu kebombom kedvu, ε bonyii bo mbee le tun. 31 E bonyii bomew bo baay baay bo jó bô keηke wonj bô to nu nsáa ye, bvuu ciinse ntum fô wvù le lεke le fo wvù emom lo etome ekale dvù ke. 32 E kebombom kè to taseε kedvu mum nε bvuj no wamte ke lo ncεw ncεw. E bomew wamte fin fiεε, ε bomew wamte fifi. Ke bonyii nteen to cim kee fiεε fi bô to taseε fó nje fi ke. 33 E Bojuu mum jo Elεksanda fese fwe dvu kebombom ke bonyii le, ε bonyii bomew yεn mum no kpwaake le wvù kee fiεε fó. E wvù mum no cici bonyii bô kebo keetaηe diuw we. 34 E bonyii bodvu ke dioo kiεε le Elεksanda nu wee Juu, ε bô bvuu mεse no wamte lo gεne fwe yî wee le mwaan, gayte le, “Atεmis wvu Efesus nu nyo' wvu baay.” E bô ke wam nonen, gen buy bontam bo kefew e bofεε.

35 E wee nsaj wvu εlaante jodvu ke nε ci bô, ε bô lu bô diuw. E wvù bife ê bô le, “Bonyii bo Efesus, wee nu dvù wvù maa le ke è keηke beene bo Efesus jan

19:17 5:11 * 19:19 Bigew bin to nu ε jise dimwaan nu nlawma wee lemme yî diuu le. 19:20

2:41 19:21 23:11; Lum 1:10, 13 19:23 9:2; 2Kol 1:8 19:24 16:16 † 19:24 Atεmis to nu nyo' ηgu fô Boglek e. 19:26 17:29 19:29 20:4; 27:2; Kolo 4:10

yew ncese nyo' wvù Atemis noo tɛ di nyo' le di to gbwee fowe le? ³⁶ No wee nu se wvù nu dvù wvù nulo ekicɛn fifin, tu ben bee keelaame, saa eyun̄sene nen ke. ³⁷ Ben ɛ to bō bonyii ban fɛn se bó nu ɛ con̄ fiɛ yéw bonyo' le, kɛnɛ ɛ jeme díɛw yì befe ekumɛ nyo' wesebeene wvù kpwoon wvun ŋkuun̄. ³⁸ Ɛ Demitiyus bō bonyii bew fɛn kɛŋke nsaw bō wee, tu ɛdiuw ɛ nsaw nu dvù yò ɛ nulo ɛ bó egen eyen bonyii bō saake bonsaw e, ɛ bō bó esaw. ³⁹ Ɛ fiɛ fimew fɛn bvuu nu dvù fele fin fi ben gomte, tu bó nu ke etaa ente jodvu fō nshii bocee ntew e. ⁴⁰ Me njemyi nen, njefo me n'yene ɛ fiɛ fi ɛben fin nu elese beene diuw e ɛ beene nu ɛ kɛw mvunlaa. Ɛ fi kooy nonen, beene saa ekɛŋke fiɛ fi lɛŋ fi bó etfuse kɛ.” ⁴¹ No wvù jeme nonen, mum gay ɛ kebombom kedvu tawse.

20

*Ɛ Baul gen Masedonia noo Glee*s

¹ Ɛ mvunlaa mvù to nu Ɛfesus ke lɛɛɛn, ɛ Baul tee ŋgoo bonyii bo mbee le, tefe bó mum gay bó le no gene Masedonia. ² Ɛ wvù gen, ghan biba bi jó le, yuwwe mvuntelem mvu bonyii bo mbee le ntay, mum dan̄sɛn gen Glee, ³ ce jó kee tɛ. Ɛ wvù ke nɛ no nu ɛ wen nu egen eley ŋguw wvu ɛ joo egen Silia, mum yuw ɛ Bojuu nu ɛ gbwe wvù ɛ je. Ɛ wvù mum yɛn ɛ jee ɛ wen ekase etu jim je Masedonia. ⁴ Wvù to lɛne bō bō Sobata wvù waa Bilus wvu Belia, noo Alistakus bō Sɛkundus bo Tɛsalonika, noo Gayus wvu Dɛlbi, noo Timatio, noo Tikikus bō Toofimus bō to nu bonyii bo Ɛsia. ⁵ Ɛ bonyii ban mum gen fwe no ɛɛyɛ bee bo Baul Towas. ⁶ Ɛ N̄kaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Fintun̄lɛɛn jó ke fey, ɛ bese ley ŋguw Filibi, jo ɛdiuw ɛtin bɛne bó le Towas, ɛ bee bó ce jó ɛdiuw esooshwi.

Ɛ Baul bvuu ghan kentaashe ke Towas

⁷ Ɛ ɛ ke no nu diuu di fwe yì kema le, ɛ bee bo kentaashe tase fokieggu keeguuten blɛɛd. No Baul to nu keebuy nɛ fō bvù ɛ yuu, ɛ wvù mum kɛw no jemyi ɛ bó, ke jeme gen buy entan̄ entelɛn̄. ⁸ Bee bó to nu ɛ ɛ nu ɛ kebuw ke yew e ke ewe le, ɛ bin'yee baa dvù nteen. ⁹ Ɛ cuwee mvu wvù diee to nu Yutikus ɛ shii yì ntoo yew e. Ɛ wvù ke nɛ kɛw no leete no Baul to jemyi ke gene lo. Ɛ nyii ke dioo gooke wase lo wvù, ɛ wvù mum nɛ fō gbwe ekuse, ɛ fō to nu bin̄kente bi yew e bitete ɛ kɛw fokuse. Ɛ bó gen jo ɛ wvù ɛ kpwe wase. ¹⁰ Ɛ Baul shii gen ŋgvuum ɛ wvù ewe, bam wvù gay ɛ bonyii ɛ, “Wvù bɛɛ dvù, fo ben ebuukè kɛ.” ¹¹ Ɛ Baul ke kase ben ɛ kebuw ke ewe kie le, guse blɛɛd die, se bvuu kɛw no jemyi, ke jeme ɛ bvutfuu ghan yuu ɛ wvù mum nɛ. ¹² Ɛ bonyii ke jo cuwee wɛ kfulɛ bō wvù fō yew e ɛ wvù nu wum, ɛ mvuntelem lɛɛɛn bó baay.

Ɛ Baul nya ntefe ɛ bocee kentaashe ke Ɛfesus

¹³ Ɛ bese ke ley ŋguw wvù ɛ joo, gen Asos, no Baul to seysɛɛ wase ɛ ɛ nu jó jò bese nu ke ejo wun. Wvù to gay nonen, njefo wvù to gomte keelen fokuse. ¹⁴ Ɛ wvù ke kooce bese le Asos, ɛ bese mum jo wvù ɛ ŋguw e, ɛ bee bó gen buy Mitilin. ¹⁵ Ɛ bese ke nɛ fō ɛ ŋguw e, ɛ bvù buy yuu, ɛ bese fɛse mbew Kios e, fey, ɛ bvù bvuu buy yuu, ɛ bese fɛse Samos, bvuu fey, ɛ bvù bvuu buy yuu, ɛ bese ley Miletus. ¹⁶ Bese to lɛne nonen, wɛmte lo Ɛfesus njefo ke Baul to gomte keejewse kefew Ɛsia kɛ. Wvù to gene cekey cekey laa ɛ nulo ɛ wen ke enu Jelusalem diuu di N̄kaw Bɛntekos e ɛ.

17 No bese ley Miletus, ε Baul ciinse ntum fô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le bó eto eyen wen e. 18 Ε bó ke to, ε wvú jeme ê bó le, “Ben kee no nce wem to nu beene ε κew yí diuu di fwe di me nto ntomyεε ekale yí nshε yi Esia le. 19 Me nto nu ε nshike ekole kern, no nlemte fô Nyo' le bô misem ejise. E me mbvuu n'yen bonjεw ε jé le nteen no Bojuu to bone bikaa ε me ejim. 20 Ε ben bvuu kee no me nto n'yεεyi ben ya le, mbvuu nghane n'yεεyi yéw e. Me nto mbaa nyile fiεε fimew fi ε nulo ε fi efi ben ke. 21 Me nto nfewci ke ε è nu fiεε fimwaanj ε Bojuu noo ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ngayte le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', elese fitele yí Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le. 22 Keseen, ben eyeke eyuw, me ngene Jerusalem ε è nu no Keyoy ke Yuule gay ε me, ε me n'yaa nkee le laa è nu egen ekooy la bô me jó le. 23 Fiεε fi me nkee nu ke le mondvuum monciim mò me nfele mó le, nu ε Keyoy ke Yuule seje ke ε me le ncaw bô ngεw ceyte me fwe. 24 Geenεn, ke me n'yene nshii wem e le è nu fiεε ke, efey le me emese lemme di Tata Jisos nu ε nya ε me di nu le me enfewci saaka wvú jee wvu ekumε no Nyo' nu ε buw bonyii bô mboyma.

25 Yí keseen e, ben eyeke eyuw, me nkee le ke wee mvu ben e wvú beene ε bó se nu, ε me nfewci ekumε bvunfon bvú Nyo' le bεε ke ebvuu eyen bvushiw bwem e ke. 26 Me ε mum ε no nlooci njemyi ε ben εben le ε wee mvu ben e la lo keseen, tu ke me nkeηke ebo fô ke, 27 njefo me nse mbaa nyile keense fiεε ficii ε ben fi Nyo' shieele ke. 28 Ben dioo ε shεε, no taalè fô bikuu binen e noo fô ngoo bonyii bo mbee le bô nu diεwε njée le, bô Keyoy ke Yuule nu ε gεε ben ε bó we le. Ben enù boncey njée bo kentaashe ke bonyii bo Nyo' le kè wvú to sumεε bô ελεμε ke Waa we le. 29 Me nkee lo le me nu nke endioo ε mbase ekale, ε bokuula eto eley ngoo yene le, saa ecawte wee wvú bó ekoo ke. 30 Bonyii bomew nu ke ebuy ke naa ε ben ente, elεεle ngoo bonyii bo mbee le, guute ε bó tuu ε ngoo yibole. 31 Nonεn, ben eyenè, kumyi le yí bilum e bitete nu ε me n'yεεyi ben bocii entan bô emvunsheer bô misem ejise.

32 Me ε mum ε no nyaa ben keseen can Nyo' le noo yí diεw ye yí nu ekumε nfi wvú Nyo' nu ε buw bonyii dvú. Diεw yin nu yí nulo ege ε ben ekuu, wvu le ben ke ekeηke keler fô bvudvuu bvú Nyo' nu ε gεε ε bonyii bô wvú nu ε ge le è nu naa bew e. 33 Me nto mbaa njeηke bigew bi wee le keεεε ndvú wee ke. 34 Ben kee ntay le è nu can yem yin yí to lemte fiεε ficii fi bee ngoo yem to shieele. 35 Yí mwεεm mvunciim e nu ε me nto nduñci ε ben le wee keηke keelemtè ntay emum efii bonyii bo ngεw e, kumyi no Tata Jisos to jemyeε le, ‘Njon wvu baay nu wvu wee wvú nyaa lo, fele wee wvú fii lo le.’ ”

36 No Baul mase ε jeme nonεn, ε bó bó mum tum envuw fokuse bocii, bunle. 37 Ε bó nε kese bô kpwe no beele, bamte Baul ηoci le bó ε shεε wase. 38 Fiεε fi to gee ε bó se no beele baay nεn, nu diεw yí Baul to jemyeε le ke bó bεε ke ebvuu eyen bvushiw bvuwene ke. Ε bó mum ciinse wvú gen buy fô wvú nu eley ηguw wvu ε joo.

21

ε Baul gen Jerusalem

20:17 18:21 20:18 19:10 20:21 11:18 20:22 10:19 20:23 21:4,11;9:16 20:24 21:13;
 2Tim 4:7 20:25 28:23 20:26 18:6 20:28 11:23 20:28 1Bi 5:2 20:29 Mat 7:15; Jon
 10:12 20:30 Gal 4:17; 1Jon 2:19 20:31 19:10; 1Tes 2:11-12; 2Kol 11:28 20:32 26:18; 1Tes
 5:23-24; 2Tes 1:11-12 20:33 18:3 20:35 Mat 10:8 20:38 20:25

¹ Ɛ bee bo Baul gay bó le, mum ne fò lente ê ngu e teyey, fese Kos. Ɛ bvú buy yuu, Ɛ bese gen Lodes, ke ne fò, gen Batala. ² No bese buy jó, yen wvumvu ngu wvu ê joo wvú to gene Fonishia le, mum ley jó no gene. ³ Ɛ bese ke yen Sayblus e, cine ebo eηkɔηko, mum fey gen buy Taya, won wvú Silia le fò ngu to nu keebvuse mwεem. ⁴ Ɛ bese gom bonyii bo mbee le, Ɛ bee bó ce εdiuw esooshiwiy. Ɛ Keyoy ke Yuule ge Ɛ bó tefe Baul le fo wvú emom egen Jerusalem ke. ⁵ Ɛ bee bó ke ce, Ɛ diuu ke to kocen di bese ene, Ɛ bese mum jo je. Ɛ bó bocii bó bokε' bobole noo boom, ciinse bese buysen kelaante kedvu gen buy diuw joo yi baay e, Ɛ bee bó tum envuw fokuse, bunle mum gaynen. ⁶ Ɛ bese ley ê ngu e, Ɛ bó no tuu jim fò yew e.

⁷ Ɛ bese mum ne Taya, jo je, gen buy Tolεmay. Ɛ bee bo boom bo bwee wese le bo mbee le gaynen, ce diuu dimwaan. ⁸ Ɛ bese buy yuu, Ɛ bese ne, gen fese Kaysalia, gen yew dvu Filew wvú to ghane fewci diew Nyo', Ɛ bee bó ce. Filew wvun to nu wee mwaan ngu bonyii bo bososhiwiy bó bó to baayε ba le. ⁹ Wvú to keηke boom bokene bonεw, Ɛ bó baa kee wase bolemse ke, Ɛ bó to ké no seηe ê bonyii mwεem mvú bó yuuke Ɛ Nyo' jemyi. ¹⁰ Ɛ bese no nu jó yí εdiuw e nteen, Ɛ wee mvu wvú to ké no seηe mwεem mvú wvú yuuke Ɛ Nyo' jemyi ke ne Judea bow to jó Ɛ diee nu Agabus. ¹¹ Ɛ wvú ke to yen bese le, jo kecaw ke Baul e, kay bikaa biew bi wvú wvú Agabus e noo can ye dvú, mum tefe le, “Keyoy ke Yuule gayte le ê neε no Bojuu bo Jerusalem nu ke ekay wee wvú keηke kecaw kin nen, enya wvú can bonyii bó yaa nu ke Bojuu le.” ¹² Ɛ bese yuw nonen, Ɛ bee bo bonyii bocii bó to nu fò no leke Baul le fo wvú egen Jerusalem ke. ¹³ Ɛ wvú tfuse le, “Ben gee Ɛ ê nu la fin nen? Ben kee ke le ben beele nen shiike fitele fiem e? Me nu Ɛ nseyse Ɛ ê yaa nu ke keenley ncaw Jerusalem maan ke. Me nu Ɛ nseyse ten naa keηkpwe lo jó nje diee di Tata Jisos e.” ¹⁴ No je to baa nu dvú keege é wvú ekumen ηkpawce we, Ɛ bese mum lu, gay ke wase le, “Fí enú ke no Tata gomte.”

¹⁵ Ɛ εdiuw fey, Ɛ bese baance mwεem mvuse, mum no bene Jerusalem. ¹⁶ Ɛ bonyii bo mbee le bomew bo Kaysalia ben bee bó, ke jo bese Ɛ bee bó gen yew dvu Menason dvú bese to nu keeke ecee. Ɛ Menason wvun to nu wee wvu Sayblus, Ɛ ê to nu wee mvu ente jo bonyii bó to yawεε lese fitele yí Jisos e.

Ɛ Baul laa ghane ê Ɛm bó bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le

¹⁷ No bese to fεεε Jerusalem, Ɛ bonyii bo mbee le bo jó fiisen bese ntay. ¹⁸ Ɛ ekfuj buy yuu, Ɛ bee bo Baul laa ghane ê Ɛm e, Ɛ bocee kentaashe to nu ten fò bocii. ¹⁹ Ɛ Baul gay bó le, mum nyey fiεε ficii é bó fi Nyo' to gee fò bonyii bó yaa nu ke Bojuu le fele yí lemme di wvú to lemte le. ²⁰ Ɛ bó yuw nonen, mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. Geenεn, ke ne gay ê Baul le, “Waa bwee wese, taa eyen no Bojuu nu Ɛ bó Ɛ lese wase fitele yí Jisos e bontfuke le bontfuke le. Geenεn, bó nu nonen bεε ke leeme yí bonci bo Muses e temyi, ²¹ Ɛ bó Ɛ see wase ê bó ekume wo le wo ghane yeεyi Bojuu bó cee bitum bimew e le bó ecine bonci bo Muses e, jemyi le fo bó etfuaεε boom yew ke, bó le fo bó ebii nce won e ke. ²² No fi nu Ɛ bó nu ke ekiεε ke le wo nu e to, è nulo é beene ege neε keseen? ²³ Bese nu esee fiεε fi wo nu ege. Bese keηke bonyii fen bonεw Ɛ bó Ɛ ge ηkawma fò Nyo' le. ²⁴ Joo bó, é ben Ɛ bó egen ekfum bikuu binen, é wo elaw fiεε ficii fi bó keηke keelaw wvu le bó egen emvu bikuu bibole. Ɛ wo ge

nonen, é bonyii bocii emum ekiεε le wo gεεle ten bonci bo Muses e, ε mwεεm mvunciim mvù bó jemyi ekumε wo yaa nu kecεεy κε. ²⁵ Fi ekumε bonyii bo mbee le bò yaa nu κε Bojuu nu ε bese to jo ntaη saη ηwa' ciinse fô bó le le fo bó edieè mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge bintanη dvú fô bonyo' le κε. Fo bó edieè ελεμε κε nyam e κε. Fo bó edieè nyam yì nu se bó sele lo ελεμε ε buy κε. Fo bó ekεηkè fiεε kegeε bó kenjan κε.” ²⁶ Nonen, ε Baul mum jo bonyii bodvu, ε ekfuη ke buy yuu ε bó bó gen kfum bikuu bibole. E Baul mum gen yew ncese le, see diuw di εdiuw ε ηkfum nu ke edioo ε ka, é bó emum ege ncese fô bó le wee mwaan mwaan.

E bó ghen Baul fô yew ncese le

²⁷ E εdiuw yodvu ke dioo ekaa, ε yó to nu εsooshwiγ, ε Bojuu bomew bò to nen'yεε Esia yen Baul e fô yew ncese le, mum beyse kebombom ke bonyii le, koo wvú, ²⁸ no sane εtalε gayte le, “Bonyii bo Israel, ben efi bese. E nu wee wvun wvú ghane yεεyi mwεεm mvù befe é bonyii mondvuum monciim ekumε wonη wesebeene bó bonci bo Muses e noo ekumε yew ncese yin. Wvú nu ε mεse ε jo bonyii bò yaa nu κε Bojuu, ε to bó bó yew ncese le fen, ε befe bó bvudvuu bvú yuule bvun.” ²⁹ Bó to jemyi nonen, njefo bó to nu ε yen ε Baul ghane εlaante bó Toofimus wvú wee wvu Efesus. E bó mum no kpwaake le Baul nu ε ley bó wvú fô yew ncese le. ³⁰ E εtalε kedvu ge é kelaante keci shiw, ε bonyii no lewte too fó. E bó ghen Baul, gufe buy bó wvú yew ncese le, kaη mwaan, ε bó mum faaye dew fwese. ³¹ E bó mum no gomte keeyu Baul, ε saaka ley bitem bi cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le bo Lum e le Jelusalem jocii bvunηke lo. ³² E wvú mum ne lo kaη mwaan, jo bonyii bo nci le bó bikuu bimew bi ηgóo bonyii bo nci le, ε bó bó lewte bow fó. E bonyii dioo yen nci le, ε cee ekole bikuu bi nci le nu fó, ε bó mum lu keesuunηke Baul. ³³ E cee ekole nci wvudvu mum to koo Baul, gay ε bó kay wvú bó boncaw bofεε. E wvú bife é bó le, “Wvun nu yεε? Wvú jay ε é nu la?” ³⁴ E fó ne no yole lo, ε ban wamte fin, ε boba wamte fifi. E wvú fanη yaa eloocε eyuw laa é se be kooy la. E wvú mum ne gay le bó ejo Baul eben bó wvú fô la di bonyii bo nci le. ³⁵ E bonyii bo nci le mum jo wvú, ke dioo bene fô je nu ε bó ε sewyε lo, mum ne wa tuu lo Baul no kebombom to ffuuke κε é wvú ejim. ³⁶ E kí to bii nonen wamte, gayte le, “Bó elεse lo wvú.”

E Baul tanη diuw

³⁷ E bó ke dioo leyte wase bó Baul fô la di bonyii bo nci le, ε wvú leke é cee ekole bikuu bi nci le le, “E nulo é me enjeme fiεε é wo?” E wvú yuw nonen, bife é Baul le, “Fí nu le wo kee díεw Glek e? ³⁸ E baa nu wo wee wvu Ijiw wε wvú to kewεε mvunlaa bó bikuu bi won e kefew kemew e, gufe ηgoo bonyii bontfuke bonεw (4,000) bò to yuwyi bonyii, ε bó bó gen no nu ηkpwaante le?” ³⁹ E Baul tfuse le, “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus won wvú Silishia le, ε κε Taasus nu kelaante ke ncew κε. Kee wo, nya κε me bó je é me enjeme é bonyii ban.” ⁴⁰ E cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum nya je le wvú ejeme. E Baul mum leem fô bó to sewyεε fe, ci bonyii bó kebo. E bó lu bó diuw, ε wvú gay é bó e díεw Ibulu le le,

22

1 “Bo'icem bô boom bo bwεem e, ben eyeke é me entaje diuw wem fwe dvenen.” 2 É bó dioo yuw no wvú jemyi é è nu ê diew yibo lbulu le, ε bó mese cife nen ndvumm. É Baul gay le, 3 “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus wonj wvú Silishia le, geenen ley me Jerusalem jan, ε me n'yeyi nwa' can Gamalia le. É wvú looce yeyi me bô bonci bo bo'icee bosebeene le, ε me mum no nleeme yî fiε fi Nyo' le ntemyi ntay ke diewe ben bocii bô nu fen eben e. 4 Me nto nké no mbone bikaa ejim jo bonyii bô bii Je Tata le, ngee ε bó yuwyi bó, nkooole bokene bô bolemse nciinse yew ncaw e. 5 Fin nu fiε ε ekole ke bocee ncese le bô bonyii bô saake wonj kee baanj. É to nya bó bonjwa' le me enjen dvú fô boom bo bwee wesebeene bô nu Damaskus e. É me mum no ngeene keenkooye bonyii bô bii Je Tata le, enjay, ento bô bó Jerusalem é bó enya ngew é bó.

É Baul see no wvú to ghanε se lese fitele yî Jisos e

6 É me nke ndioo nfenene Damaskus ke diewe emvunshen entelen e, ε n'yuu mvu wvu baay nε sese law fowe, shii yî yem e. 7 É me ngbwe fokuse, n'yuw ε diew jeme é me le, ‘Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la?’ 8 É me mbife le, ‘Tata, è nu wo wvú yε?’ É diew yidvu tfuse le, ‘É nu me wvú Jisos wvu Nasalet, ε è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu.’ 9 Bonyii bô to nu bee bó to nu ε yen n'yuu wvudvu le, geenen faje yaa yuw diew wee wvú to jemyi bee wvú le ke. 10 É me mbvuu mbife le, ‘Tata, è nulo é me enge nε?’ É wvú tfuse é me le, ‘Ja we, eley gen Damaskus, é bó esee é wo jó lemme dicii di Nyo' nu ε seye le wo elem.’ 11 É me nke nja fó, ε n'yuu wε ε ge wase me ε nfele, ε bonyii bô bee bó to lene mum cenje wa lo me, ley gen bô me Damaskus.

12 Wee mvu to nu Damaskus jodvu, ε diee nu Ananias, ε wvú to looci wvumte Nyo', gεele bonci bosebeene, ε Bojuu bocii bô to nu jó bensee wvú. 13 É wvú ke to yen me le, leem mbew yem e gay é me le, ‘Saul waa bwεem, kase eyenè mwεem e.’ Ke sekedvu nonen, ε me mum nkase no n'yene mwεem e, mum n'yen ten wvú wvú Ananias e. 14 É wvú gay é me le, ‘Nyo' bo'icee bosebeene nu ε baa wase wo le wo ekieε fiε fi wvú shieele, bô le wo eyen Wee we Lemme wvu Teytey e, eyuw njeme wvú buyte diuw we le. 15 Wo nu ke enu wee wvú efewci ekumε wvú, senjè é bonyii bocii fiε fi wo yen bô fi wo yuw e. 16 No fi nu nonen keseen, wo bvuu ceyte la? Nεnε we é bó elese wo é joo, ecuke bibefe biuw, no wo leke é Tata.’

É Baul see no Jisos to tumε wvú fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

17 É me nke ntu jim Jerusalem, nke ndioo mbunlee yew ncese le, ε fiε diewe εfile le nε to fô me le. 18 É me n'yen Tata le ε fiε fidvu le, ε wvú gay é me le, ‘Yanjen nε Jerusalem jan cekey njefo ke bonyii bo jan nu ke ebee fiε fi wo fewci ekumε me ke.’ 19 É me ntfuse é wvú le, ‘Tata, bó kee naa ntay le me nto nké no nleyte yéw bunle le, nkoooyi bonyii bô nu ε lese fitele yî yo le, nsuunke. 20 Seke bó to yuu Tefan wvú to fewci é bonyii ekumε wo, nu ε me nto nu naa fó ntomte. É è nu me wvú bonyii bô to yuu wvú to baayε ndvú yibo, nya ε me no nkεnke.’ 21 É Tata bvuu gay é me le, ‘Nεnε jan, njefo me nu entum wo naa ncejole fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.’”

22 No Baul to jemyi ε bonyii yeke, ε wvun njeme ke dioo buy diuw we le, ε bó kεw no wamte lo foweεwe, gayte le, “Bó elese lo kfuu wvun wee yî nshε le.

Kε è nu wee wvù enu dvù kε.” ²³ Ε bó no wamte nonεn, yεwsee ndvù yibo we, tfumyi kebvu we. ²⁴ Ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le mum nε gay le nci ejo Baul egeη bô wvù fô la dibole, le bó dioo ε geη tam wvù, biwce mwεεm ê wvù, é wvù esee fiεε fi ge Bojuu ε se no wamte wvù nεn. ²⁵ Ε bó mum geη bô wvù kay, nε le bó etamte, ε Baul bife ê εkolε ke ηgoo bonyii bo nci le kemew kε to leeme fô le, “Nci nu ε bee le bó etam wee wvu Lum se bó ε saw nsaw we le?” ²⁶ Ε εkolε ke ηgoo bonyii bo nci le kedvu yuw nonεn, mum geη yeη cee εkolε wvubole, gay ê wvù le, “Wo gomte keemom ε è nu la? Ε keè le wee wvun nu wee wvu Lum.” ²⁷ Ε cee εkolε wvudvu yuw nonεn, mum geη yeη Baul e bife ê wvù le, “Kε see ê me, wo nu wee wvu Lum e?” Ε wvù bee. ²⁸ Ε cee εkolε wvudvu gay ê wvù le, “Me nto ηguy bigew nteen, nse no nu wee wvu Lum.” Ε Baul tfuse ê wvù le, “Me nu fiem wee wvu Lum bootεεn.” ²⁹ Ε bonyii ba bô to nu keebiwce mwεεm ê wvù mum tfuw bikaa. Ε cee εkolε wvubo no fane tεn, njefo wvù to nu ε gay ε bó kay Baul ε è nu wee wvu Lum.

Ε Baul tanε diuw fwe dvu bonyii bô saake wonε Bojuu

³⁰ Ε cee εkolε wvudvu no gomte kε keelooce kiεε fiεε fi Bojuu to teyte yî Baul e. Ε bvù buy yuu, ε wvù gay ε bó fay Baul, tee bocee ncese bo baay baay noo bonyii bocii bô saake wonε, ε bó to, ε wvù leke Baul ê bó fwe.

23

¹ Ε Baul lunε ejise yî bonyii bô saake wonε e, gay le, “Boom bo bwεεm e, yî nce wεm e ε to ε buy eben e, nu ε me ηké no ηgee kε ε è nu mwεεm mvù me ηkee le mvù nu leη ê Nyo' ejise, ε kε fiεε yaa nu dvù fi saake me fô fitele fiem e kε.” ² Ε Ananias wvù to nu εkolε ke bocee ncese le gay ê bonyii bô to leeme mbew Baul e le bó ekfun lo diuw we. ³ Ε Baul tfuse ê wvù le, “Nyo' nu ke ekfun tεn wo. Wo fieesene kembew kè bó nu ε yefe kí ε no baa. Wo shile fe le wo saake me bii nci le, ε bvuu ε no ηgoyte nci wvudvu gayte le bó ekfun me le?” ⁴ Ε bonyii bô to leeme mbew Baul e bife ê wvù le, “Wo nan'yi εkolε ke bocee ncese Nyo' le le?” ⁵ Ε wvù tfuse le, “Boom bo bwεεm e, kε me mbe ηkee le è nu εkolε ke bocee ncese le kε. Bó nu ε saη le, ‘Fo wee ejeme diεw yî befe ê wee wvù saake bonyii kε.’”

⁶ Ε Baul ke dioo taa yeη le bonyii bô to nu fó nu ε bomew nu Bosadusii ε bomew nu Bofalasii, ε wvù mum jeme bô diεw yî temyi εnteleη jo bonyii bô saake wonε ba le, “Boom bo bwεεm e, me nu wee Falasii, nu waa Bofalasii. Me nu fεn yî nsaw njefo me ntaale fwe, ηkee le bonkfu nu ke ebuy yî kpwe le.” ⁷ No wvù jeme nonεn, ε Bosadusii bô Bofalasii mum nε kew waa, ε nshii wvudvu mum bvunε. ⁸ Bó to waale nonεn, njefo Bosadusii to ké no duu le kε bonkfu nu ke ebuy yî kpwe le kε, bvuu duu le kε fiεε fimew nu dvù diεwe bonceendaa bo Nyo' le kεnεε biyoy kε. Geenεn, ε Bofalasii beηε le mvumvun mvunciim nu lo. ⁹ Ε waa nε tεme lo fó, ε bonyii bomew bô to duηci bonci bô to nu ηgoo Bofalasii le, leem fó jeme tεme lo, gay le, “Bese baa yeη fiεε fi wee wvun jay e kε. Ε nεlo enu ε keyoy kemew kεnεε nceendaa Nyo' ε jeme ê wvù.” ¹⁰ Ε waa wvudvu ke mum nε no gomte wase keetu bvudiuw, ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le no fane le sekemew é bó enε esaaye lo Baul fó biba le. Ε wvù mum gay le nci ebow fó, eloo Baul can yibole, ekase eben bô wvù fô la di nci le.

11 Ɛ è ke no nu entan, Ɛ Tata to leem mbew Baul e, gay ê wvù le, “Kuu shém. No wo nu Ɛ see wase ê bonyii ekumε me Jelusalem, è nu ke lenlen no wo nu ke esee ten Lum.”

Ɛ bonyii bomew jo nsey keeyu Baul

12 Ɛ ekfun buy yuu, Ɛ Bojuu bomew koo ntfum, die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó Ɛ yu Baul ke. 13 Bonyii bodvu bò to koolεε ntfum, die kelew to fele wee mbaanye. 14 Ɛ bó mum gen fô bocee ncese bo baay baay e, noo bonyii bò saake won, gay ê bó le, “Bese nu Ɛ loocε Ɛ die kelew le ke bese nu ke elese lo fiεε Ɛmvu se bese Ɛ yu Baul ke. 15 Yì keseen e, ben Ɛ bo bonyii bocii bò saake won eciinse ntum fô cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, ebuwse wvù le wvù ebvuu ebrowse Baul é wvù eto ê ben fwe, le ben gomte keebvuu etasse nsaw we ntay. Nonen, é bese emum egbwe wvù ê je, é bó dioo booke bò wvù, é bese emum eyu Ɛ è beε ê je.”

16 No bó to koolεε ntfum yidvu nonen, Ɛ waa jeme Baul wvù diemsen yuw, mum gen fô la di bonyii bo nci le, see ê Baul. 17 Ɛ wvù mum tee ekole ke ngoo bonyii bo nci le kemew gay ê kí le, “Joo cuwee wvun egen bò wvù fô cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, wvù kenke fiεε keeseé ê wvù.” 18 Ɛ wvù mum jo, gen bò wvù fô cee ekole bikuu bi nci le, gay ê wvù le, “Baul wvù wee ncaw nu Ɛ tee me, Ɛ gay le me enjo cuwee wvun ento bò wvù fô wo le, le wvù kenke fiεε keeseé ê wo.” 19 Ɛ cee ekole wvudvu mum jicε wvù le yì kebo le, Ɛ bó wvù lewse ye, Ɛ wvù bife ê wvù le, “Ɛ nu la fi wo gomte keeseé ê me?” 20 Ɛ cuwee wvudvu tfuse le, “Bojuu bomew nu Ɛ jo ntan le bó nu egay é wo ebrowse Baul é wvù eto fwe dvu bonyii bò saake won ntfuu, le bó gomte keetasse nsaw we ntay, Ɛ bó gee nonen buwsee lo wo. 21 Fo wo ke ebee ke, njefo bonyii nu dvù fele wee mbaanye bò nu egbwe wvù ê je, Ɛ bó die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó Ɛ yu Baul ke. Bó nu keseen Ɛ bó Ɛ seyse wase ye, Ɛ no ceyte ke wase Ɛ è nu fiεε fi wo nu jeme.” 22 Ɛ cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum gay le cuwee wvudvu egené, ciise ê wvù le fo wvù dioo gene ge Ɛ wee kíε le wvù nu Ɛ see fiεε fidvu ê wen ke.

Ɛ bó ciinse Baul Kaysalia fô Felew wvù wee sa' le

23 Ɛ cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum tee bikuu bi ngóo bonyii bo nci le bifεε gay ê bí le, “Ben eseyse bonyii bo nci le gee fεε (200) bò bo nyámala le mbansooshwiy (70) noo bo egon Ɛ gee fεε (200), é ke edioo enu didiiu bvuuke entan, é bó egen Kaysalia. 24 Ben eseyse ten nyámala ê Baul, ejo wvù egen bò wvù fô Felew wvù wee sa' le Ɛ fiεε baa kooy bò wvù é je ke.”

25 No wvù gay nonen, mum san jwa' Ɛ wvù jemyi le,

26 “Ɛ nu me wvù Klawdius Lisias. Me nsaanke jwa' wvun fô wo le wee wvu baay wvù Felew wvù wee sa'. Me ngayte wo le. 27 Bojuu se nu Ɛ koo wee wvun Ɛ no gomte keeyu. Me Ɛ n'yuw le è nu wee wvu Lum, bee bonyii bem bo nci le Ɛ se Ɛ mum Ɛ ley fô Ɛ loo wvù can yibole. 28 Me Ɛ nse Ɛ no ngomte keen'yuw fiεε fi bó teyte yì ye le, Ɛ mum Ɛ mbow bò wvù fô bonyii bobole bò saake won e. 29 Bó Ɛ se Ɛ dioo tasse, me Ɛ n'yeen le mwεem mvù bó teyte yì ye le nu ke mbew wvu ekumε bonci bobole, Ɛ wvù baa ge fiεε fi bó eyu lo wvù kenεε elese wvù yew ncaw e ke. 30 Wee Ɛ se Ɛ dioo see ê me le Bojuu bomew nu Ɛ koo ntfum keeyu wee wvun, me Ɛ mum Ɛ nciiinse wvù fô wo le kan mwaan. Me nu Ɛ ngay

ten ê bonyii bô teyte mwεem yî ye le ε bó eto eyen ε è nu wo le, esee fiεε fi bô bó κηηke.”

³¹ Ε bonyii bo nci le ke mum ge ke no cee εκολε wvubo to gayεε, jo Baul ενταν, ε bô bó γεν buy Antibati. ³² Ε εκφυη ke buy yuu, ε bonyii bo nci le bô to lene bô bikaa cine Baul e can bô to lene yî nyámbala le le bó eγενê bô wvú fwe, mum kase tu jim fô la dibole. ³³ Ε bó ke γεν fεσε Kaysalia, mum nya ηwa' wε ê wee sa' bvuu nya ten Baul can ye le. ³⁴ Ε wvú fi ηwa' wvudvu tan, bife laa Baul buy ê keba ke la le le. Ε wvú dioo yuw le Baul nu wee wvu Silishia, ³⁵ mum gay ê wvú le, “Me nu ηke en'yεke nsaw wo seke bonyii bô ben ε bó κηηke nsaw ε fεσε fen.” Ε wvú mum gay le bó ejo Baul egen egεε wvú ê ntow 'Clod e, eceyté wvú.

24

Ε bó jike nsaw Baul fwe dvu Fεlew

¹ Ε εδιuw ke buy εtin, ε Ananias wvú εκολε ke bocee ncese le, bô bonyii bomew bô saake woj, noo Tetulus wvú to nu ε wvú ε looce ε yeεyi nci, bow γεν Kaysalia. Ε bó mum γεν yeη Felew wvú wee sa' le, jike nsaw wvubo wvu εκυμε Baul fwe dvu wvú. ² Ε bó tee Baul, ε Tetulus mum κεw keeteyte mwεem yî ye le, gay ê Felew le, “Wee wvu baay, nyεkeey nu ε no nu dvú woj wvun e ε to ε buy yî keseen e, ε è nu nje sa' yo yî jee, ε boηκumen bô jee nu dvú nteen woj wvun e can yo le. ³ Bonyii bocii yuuke njoη baay bvuu fiisene sa' yo mondvuum monciim sekicii. ⁴ Κε me ηgomte keenjewsee kefew kuw baay κε, me nλεke le wo eyeke ke caan, eyuw fiεε fi bese nu ejeme. ⁵ Bese nu ε yeη le wee wvun nu wee fiεε. Wvú ghane shiike mvunlaa εντελεη jo Bojuu yî εκολε ke nshe le kecii. Ε è bvuu nu wvú cee εκολε ηgoo yî bó tenε le yi Nasalet. ⁶⁻⁷ Wvú to gomte ten keebefe bô yew ncese ε bese koo wvú. * ⁸ Ε wo biwci lo mwεem ê wee wvun, é wo eyuw ê wvú mwεem mvun mvunciim mvù bese jemyi εκυμε wvú.” ⁹ No Tetulus jeme nonen, ε Bojuu tom, bense le mwεem mvun mvunciim nu keceey.

Ε Baul tanε diuw fwe dvu Felew

¹⁰ Ε wee sa' wε few ê Baul le wvú ejeme. Ε wvú mum jeme le, “Me ηkee le wo nu ε saw wase bonsaw woj wvun e yî bilum e nteen. Me ε mum ε no n'yuuke njoη keenleem ntanε diuw wεm ê wo ejise. ¹¹ Ε wo ne lo ε no biwci, é wo eyuw le ε diuw baa efey wase yuufe ncow ε faa no me nto mbenεε Jelusalem keebunle Nyo' ke. ¹² Bojuu to baa eyen ε me mbeeke mbew bee wee κε, ε bó to baa eyen ten ε me mbeysee bonyii yew ncese le kenεε yéw bunle le, kenεε bvudvuu bvumew e elaante κε. ¹³ Κε bó yaa κηηke naa lo fiεε fi duηci le me nto nu ε ηγε mwεem mvun mvù bó teyte yî yeη e κε. ¹⁴ Me nu ε mbee fin fwe dvu wo, le me mbunlee Nyo' bo'icee bosese mbii Je le yî bó tenε le è nu yî befε. Ε me mbeηε ε è nu mwεem mvunciim mvù nu ê Nwa' bonci bo Muses e noo mvù nu ê Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Me ntaale κε fwe yî Nyo' le leηηη no bó ten taale, le bonyii bocii bô jee bó bô befε nu ke ebuy yî kpwe le. ¹⁶ Nonen, me ε mum ε no momte ntay sekicii keencee nce wvu leη fwe dvu Nyo' noo bonyii, wvu le fo fiεε enu dvú fi esaaké me fô fitele le ke.

24:1 25:2 **24:5** 17:6 **24:6-7** 21:28, 30 * **24:6-7** Boηwa' bo boyvuum bomew κηηke 6b-8a ε bó ε san le, “Bese to gomte keesaw wvú bii nci wese le, ε Lisias wvú cee εκολε bikuu bi bonyii bo nci le ley fô, loo wvú can yese le gay le bese eto eyen wo le, esaw nsaw we ê wo ejise.” **24:14** 9:2 **24:15** 23:6; 26:8; Dan 12:2; Jon 5:28-29 **24:16** 23:1; 1Kol 4:4; 2Kol 1:12; 2Tim 1:3

17 $\text{\textcircled{E}}$ nu wase bilum nteen no me nen'yee Jerusalem, $\text{\textcircled{e}}$ me nse nkase $\text{\textcircled{e}}$ ngen j $\text{\textcircled{o}}$ keenya bigew $\text{\textcircled{e}}$ bonyii bem bo won e, noo keenge ncese. 18 $\text{\textcircled{E}}$ nu fiie fin fi b $\text{\textcircled{o}}$ se yenee me le yew ncese le $\text{\textcircled{e}}$ me ngee, $\text{\textcircled{e}}$ me $\text{\textcircled{e}}$ nkfum wase ekole kem. $\text{\textcircled{E}}$ ke bonyii keene diuw wvu kumeen se nu f $\text{\textcircled{o}}$ ke. 19 Bojuu bomew bo Esia se nu f $\text{\textcircled{o}}$, $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ be kenke keenu fen ejeme $\text{\textcircled{e}}$ wo fiie fi b $\text{\textcircled{o}}$ kenke ekume me, $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{e}}$ fen nu le fiie nu dvu. 20 $\text{\textcircled{E}}$ $\text{\textcircled{e}}$ baa nu nonen, $\text{\textcircled{e}}$ ban bonyii see le fiie fi b $\text{\textcircled{o}}$ se yenee le me nu $\text{\textcircled{e}}$ njay seke me nse nleeme $\text{\textcircled{e}}$ fwe dvu bonyii b $\text{\textcircled{o}}$ saake won, 21 efey fiie fi me nse njemyee b $\text{\textcircled{o}}$ diew yi temyi $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ le, me nu $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ fwe yi kefew kekia le yi nsaw e njefo me nu $\text{\textcircled{e}}$ mbee le bonkfu nu ke ebuy yi kpwe le.”

22 No Baul jeme nonen, $\text{\textcircled{e}}$ Felew yeke nen, $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{e}}$ to nu wee $\text{\textcircled{e}}$ wvu looci kee wase ekume Je Tata, mum leke nsaw gay le, “Seke Lisias wvu cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le $\text{\textcircled{e}}$ bow $\text{\textcircled{e}}$ to, $\text{\textcircled{e}}$ me nse nsumten nsaw wene.” 23 $\text{\textcircled{E}}$ wvu mum gay le ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le ejo Baul egen elese yew, eceyt $\text{\textcircled{e}}$. Geenen, le b $\text{\textcircled{o}}$ enya ke naa wvu b $\text{\textcircled{o}}$ je, ecine $\text{\textcircled{e}}$ nsaa ye etoo fici wvu.

$\text{\textcircled{E}}$ Felew leke nsaw Baul yi bilum e bifee

24 $\text{\textcircled{E}}$ $\text{\textcircled{e}}$ diuw ke dioo gence, $\text{\textcircled{e}}$ Felew b $\text{\textcircled{o}}$ Dusila wvu kpwee wvu to nu wee Juu gen tee Baul $\text{\textcircled{e}}$ wvu to, $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ no yeke fiie fi wvu jemyi ekume keelese fitele yi Klistu Jis $\text{\textcircled{o}}$ e. 25 $\text{\textcircled{E}}$ wvu ke dioo jemyi ekume no $\text{\textcircled{e}}$ nulo $\text{\textcircled{e}}$ wee enu wee wvu jee, b $\text{\textcircled{o}}$ no $\text{\textcircled{e}}$ nulo $\text{\textcircled{e}}$ wee ekemsen $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ ekole kew, noo no Nyo' nu ke esaw bonyii, $\text{\textcircled{e}}$ Felew yuw nonen, $\text{\textcircled{e}}$ fi bemse wvu. $\text{\textcircled{E}}$ wvu mum gay $\text{\textcircled{e}}$ Baul le, “ $\text{\textcircled{E}}$ nulo $\text{\textcircled{e}}$ wo egene keseen, $\text{\textcircled{e}}$ me nke endioo $\text{\textcircled{e}}$ nkene kefew nse mbvuu entee wo.” 26 Wvu to jeme nonen, kenke nkpwawce le sekemew $\text{\textcircled{e}}$ Baul ekew wen. $\text{\textcircled{E}}$ wvu ke mum no tenje Baul efonefon $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ wvu fele kenfe. 27 Ke nonen, ke nonen, $\text{\textcircled{e}}$ bilum kum bifee. $\text{\textcircled{E}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ dioo gee Bolsius Festus yi kentaw ke Felew e, $\text{\textcircled{e}}$ Felew no gomte le wen ege $\text{\textcircled{e}}$ Bojuu ekoonke wen, mum cine Baul e yew ncaw e.

25

$\text{\textcircled{E}}$ Baul jo nsaw we keegen dvu fwe fo Nfon wvu Lum e

1 $\text{\textcircled{E}}$ $\text{\textcircled{e}}$ ke dioo nu $\text{\textcircled{e}}$ diuw eta no Festus ke wee keesaake keba ke won e ke Judea, $\text{\textcircled{e}}$ wvu ne Kaysalia ben Jerusalem. 2 $\text{\textcircled{E}}$ bocee ncese bo baay baay b $\text{\textcircled{o}}$ bikuu bi Bojuu le bi won e mum to yen wvu le, jike nsaw wvu b $\text{\textcircled{o}}$ kenke b $\text{\textcircled{o}}$ Baul $\text{\textcircled{e}}$ wvu ejise, no leke wvu le, 3 wvu efi ke le bowen, ege $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ ecinse Baul $\text{\textcircled{e}}$ wvu eto Jerusalem. $\text{\textcircled{E}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ to gee nonen, $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{e}}$ seyse wase le b $\text{\textcircled{o}}$ nu ke egbwe wvu $\text{\textcircled{e}}$ je, eyu. 4 $\text{\textcircled{E}}$ Festus tfuse $\text{\textcircled{e}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ le, “Baul nu yew ncaw e Kaysalia, $\text{\textcircled{e}}$ me kebee nu enkaase ntuu j $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{e}}$ diuw eyan. 5 Bonyii b $\text{\textcircled{o}}$ kenke mvungay mvu sa' le bomew ebi me le Kaysalia, ejeme fiie fi wvu jay $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{e}}$ nu j $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{e}}$ fen nu le fiie nu dvu.”

6 $\text{\textcircled{E}}$ Festus ke ce b $\text{\textcircled{o}}$ b $\text{\textcircled{o}}$ gen buy ke diewe $\text{\textcircled{e}}$ diuw nyan kenee yuufe le, mum kase tu jim Kaysalia. $\text{\textcircled{E}}$ ekfun buy yuu, $\text{\textcircled{e}}$ wvu gen shii yew nsaw e, gay le b $\text{\textcircled{o}}$ eto b $\text{\textcircled{o}}$ Baul. 7 No Baul fese, $\text{\textcircled{e}}$ Bojuu b $\text{\textcircled{o}}$ to nen'yee Jerusalem bow j $\text{\textcircled{o}}$, mum lemen gem wvu, no teyte mweem yi ye le nteen $\text{\textcircled{e}}$ fi wee yaa nu ke. Geenen, $\text{\textcircled{e}}$ fiie yaa nu dvu fi b $\text{\textcircled{o}}$ nulo esee fi dunji le wvu nu $\text{\textcircled{e}}$ ge fimew ke. 8 $\text{\textcircled{E}}$ Baul taje diuw we gay le, “Me mbaa njay naa lo nci Bojuu, keene wvu yew ncese, keene wvu Nfon wvu Lum ke.” 9 Geenen, $\text{\textcircled{e}}$ Festus no gomte le wen ege $\text{\textcircled{e}}$ Bojuu ekoonke wen, mum bife $\text{\textcircled{e}}$ Baul le, “Wo koonke keeben Jerusalem $\text{\textcircled{e}}$ me kebee ensaw nsaw wo j $\text{\textcircled{o}}$ yi mweem mvun e?” 10 $\text{\textcircled{E}}$ Baul tfuse le, “Me nleeme wase fen $\text{\textcircled{e}}$ keben ke nsaw e, $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{e}}$ nu ke Nfon wvu Lum e. $\text{\textcircled{E}}$ $\text{\textcircled{e}}$ nu fen fo b $\text{\textcircled{o}}$ bee keesaw nsaw wem.

Wo kebee kee naa ntay le me mbaa njay fi ee bee Bojuu ke. ¹¹ E e fen nu le me nu e ngoy nci, e njay fi ee fi e nulo e bo eyu lo me, me nsaa entune keenkpwe ke. Geenen, e e nu le mweem mvu bo teyte yi yem e nu mbiay, tu ke wee nu dvu wvu nulo enya me can Bojuu ban e ke. Me nu nleke le nsaw wem egen fwe fo Nfon wvu Lum e.” ¹² E Festus yuw nonen, e bo bonyii bew bo bo bo to saake bonsaw tfumtfum. E wvu mum gay e Baul le, “No wo nu e leke wase le nsaw wo nu egen fo Nfon wvu Lum e, tu wvu nu egen fo.”

E Festus be Nfon Aglifa bo nsaw Baul

¹³ E e ke no nu kefew kemew e ejim jodvu, e Nfon Aglifa bo Benis* laa ghane e Festus e Kaysalia keegay wvu le. ¹⁴ E bo ke dioo nu wase jo yi ediuw e nteen, e Festus ne be Nfon bo nsaw Baul gay le, “Wee mvu nu fen wvu Felew to cin'yee yew ncaw e, ¹⁵ e me nke ndioo ngen Jerusalem, e bocee ncese bo baay baay bo bonyii bo saake won Bojuu jike nsaw we e me ejise le me engay le wvu nu e gbwe nsaw. ¹⁶ E me ngay e bo le, ke nce bonyii bo Lum nu e bee le bo esumten le wee nu e gbwe nsaw se bo nu e nya wase je wee wvudvu e leem e keben ke nsaw e fwe dvu bonyii bo bo bo ke nke nsaw e tanje diuw we yi mweem mvu bo teyte yi ye le ke. ¹⁷ E bo ke dioo to fen, e me nfanje n'jaa mooce lo ke. E ekfun buy yuu, e me ngen nshii yew nsaw e ngay e bo to bo wee wvudvu. ¹⁸ E bonyii bo bo bo to kenke nsaw ke dioo leem we, fanje yaa dunce jay wvu me nto nkpwaake le e nulo e bo esee yi ye le ke. ¹⁹ E bo kaa no jenyi e e nu mweem mvu mbew e yi ye le ekume je yi bo bunlee Nyo' jo, noo ekume wee mvu wvu bo tenje le Jisos e wvu to kpwe wase, geenen e Baul leeme ke le wvu nu dvu. ²⁰ No me nto mbaa nkiee no e nulo e me enley ente jo mweem mvun, e me mum mbife e Baul laa wvu koonke keeben Jerusalem e bo esaw nsaw we jo ekume mweem mvun e. ²¹ E wvu tfuse le wen nu emey yew ncaw e, e ke esumten Nfon wvu Lum nsaw wen. E me mum ngay le bo egee wvu yew, eceyte egen ebuy no me nke encinse wvu e Nfon wvu Lum.” ²² E Aglifa yeke nen, gay e Festus le, “Me kebee nkoonke keen'yuw mweem mvun diuw wee wvudvu le.” E Festus tfuse le, “Wo nu ebuy eyuw ntfuu.”

²³ E ekfun buy yuu, e Aglifa bo Benis no lene too bo bvuwee bvu baay. E bo bocee bikuu bi bonyii bo nci le noo bonyii bo baay baay bo elaanter, len to ley ngay. E Festus mum gay e bo to bo Baul. ²⁴ No bo toe bo wvu, e Festus gay le, “Nfon Aglifa bo bonyii bocii bo nu fen, ben eyen wee wvun. E nu wee wvu Bojuu bocii too nyeyi me jan noo Jerusalem ekume wvu, wamte, gayte le ke e nu wee wvu enu dvu ke. ²⁵ E me mbaa n'yen le wvu nu e ge fi ee fi bo eyu wvu ke. No wvu se leke wase le nsaw we egen fwe e e nu fo Nfon wvu Lum e, me e mum e n'yen le me nu encinse wvu fo wvu le. ²⁶ Geenen, ke me n'jaa nlooci nke fi ee fi e nulo e me ensan fo Nfon wvu cee ekole wem e ekume wvu ke. Nonen, me e mum e nleke wvu e ben ejise keseen efey mvunciim e wo Nfon Aglifa ejise, le ben etasse nsaw we, wvu le me enkenke fi ee fi e nulo e me ensan. ²⁷ Me n'yene le fi baa nu len le me encinse wee ncaw fo Nfon e se me nu e ndunce fi ee fi bo gayte le wvu nu e jay e ke.”

26

E Baul tanje diuw fwe dvu Nfon Aglifa

¹ E Nfon Aglifa mum gay e Baul le, “E nu bvudvuu bvuw keseen keejeme bo

25:11 25:21, 25; 28:19

*

25:13 Benis to nu waa bwee Aglifa.

25:14 24:27

25:18 18:14-15

25:22 Luk 21:12; 23:8

26:1 9:15

diuw wo.” E Baul mum cake kebo we, ke w keetanje diuw we, gay le, ² “Nyaa', me n'yene le keshi kem nu e jon le baay keenleem etanje diuw wem fwe dvu bó eben yi mwεem mvunciim mvù Bojuu teytoy yi yem e. ³ Me njemyi le nen, njefo bó looci le kee nce won Bojuu noo bombew bó bó ké no kenke. Nonen, me e no nleke li bó eyeke ke le nyεkeey eyuw fiε fi me nu enjeme.

⁴ Bojuu bocii kee nce wem e ke w naa e me mβεε lo. Bó kee no me nto ncee won wese le noo Jelusalem. ⁵ E bó kee naa ntay le e ke w lo ncejole nu e me nu wee ηgoο Bofalasii e è nu ηgoο yi looci temyi yi fiε fi Nyo' le fele yimi yicii. Fin nu fiε e è nu le bó koonke keejeme, é bó ebee le è nu kecey. ⁶ Me e no nleeme le fen keseen yi nsaw e njefo me ntaale fwe, ηkee ηkawma wvù Nyo' to kawεε bo'icee bosese dvù. ⁷ ηkawma wvun nu le wvù dikfuu disese di yuufe ncow difεε ceyte no bó bunlee Nyo' shiee le entan bó emvunsheen, Nyaa', è nu le nje ηkawma wvudvu wvun wvù Bojuu kenke le nsaw dvù bee bó. ⁸ Me e no mbiite é bó noo é bonyii bocii le laa è ge la wvù ben yene e fi temyi keebe le è nulo é Nyo' ebvuse wee yi kpwe le le?

⁹ Me keβεε nto ηkpawwci naa le me ηkenke keenje fiε ficii keenfiwse diee di Jisos wvu Nasale e. ¹⁰ E fifin nu naa fiε fi me nto ηgeε Jelusalem. Me nto nu e nfi mvungay é bocee ncese bo baay baay ηkooye bonyii bó è nu bo Nyo' le nteen, nfen yew ncaw e. Ke è to me y ke fin ke. Bó to ké dioo nu le bó nu eyuwye bó, e me ten tom. ¹¹ Me nto nyaa ηgew é bó fonefon yéw bunle le yicii, ηkane le bó ejemyi díew yi befe ekume wee wvù Jisos. E shém ffuuke me bó bó baay, e me mbone bikaa é bó ejim, ηgene mbuyte bilaante bi bitum bimew e.

E Baul bvuu jeme no wvù to kumεεε no nu wee Klistu

¹² E me ηke mum ne no ηgene Damaskus, e bocee ncese bo baay baay e san ηwa', e nya me mvungay. ¹³ Nyaa', e me ndioo ηgene e è nu le emvunsheen entelen, e me ne n'yen e n'yuu mvu ne law fowe baa fele diuu, shii to yi bee bonyii bó bee bó to lena le. ¹⁴ E bese bocii ne gbweken fokuse, e me n'yuw e diéw bife é me é díew Ibulu le le, ‘Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la? Wo gee nen, kfune e è nu ye yo, diéwe na' lemme fò wvù bone ye yi kewan ke ice le.’ ¹⁵ E me mbife le, ‘E nu wo wvù yee Tata?’ E wvù tfuse le, ‘E nu me wvù Jisos, e è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu. ¹⁶ Ja leem we. Fiε fi ge me e mbuynen fò wo le nu le me embaa wo wee wem lemme le, é wo efewci mwεem mvù wo yen eben bó mvù me mβεε ηke enduεε é wo le. ¹⁷ Me nu ηke enfi wo can Bojuu noo bonyii bó yaa nu ke Bojuu le, e è nu bó bó me nu entum wo fò bó le. ¹⁸ Wo nu ke egeen eyene ejise ebo, ebvuse bó é ejiiwε le, eleke bó è n'yuw le, é bó ebuy can Satan e, enu bó bo Nyo', é bó else fitele yi yem e, é Nyo' elεshε bibefe bibole. E bó ke emum ekenke kelen fò bvudvuu bvù bonyii bó wvù nu e ge le è nu naa bew e.’

¹⁹ Nyaa', no fi to kooyεε le nonen, e me mum ηge ke le no wvù jemεε é me fowe. ²⁰ E me mum n'yaw ηke w no nfewci Damaskus, nse ηke ηgen Jelusalem. E me no ηghane won wvù Judea le tfuu noo bitum e bicii bi yaa nu ke bi Bojuu le, nfewci é bó le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bó bo Nyo', egeε e è nu mwεem mvù dunji le bó nu e kumεεε wase. ²¹ E neε le fiε fi to geε é Bojuu se koo me yew ncese le egomte keeyu. ²² Geenεn, Nyo' e se e no fii me e to e buy eben e. Me e mum e no nleeme fen nfewci ten é bonyii bo baay baay noo bo caan caan. E fiε fi me nfewci nu ke fi fi Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le to teete le

fi nu ke ekooy. ²³ Bó to gayte le Mboyse wvù Nyo' to kawee kenke keeke eyen ngew, enu wee wvu fwe keebuy yi kpwe le, edunce n'yuu ê Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu."

²⁴ No Baul to tanji ke diuw we gene, e Festus ne kay lo wvù gay le, "Baul wo jewte wase lo. N'yeeyi wo wvu baay nu e ge wase wo e ne e no jewte lo." ²⁵ E Baul tfuse e Festus le, "Ke me n'yaajewte ke wee wvu baay. Fiee fi me njemyi nu keceey, e me njemyi bô bvufwe bwem fô. ²⁶ Me njemyi e Nfon endan nen, njefo bó kee mwem mvun e ke mvù to kooyi ê kenyile le ke, e ke fimew yaa nu dvù fi bó nu se bó kee lo ke. ²⁷ Nyaa', bó nu e bee ke fiee fi Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le jemyi le? Me nkee le bó nu le e bee." ²⁸ E Nfon Aglifa bife e Baul le, "Wo kpwaake le è nulo é wo ebanke me é me entu wee Klistu ke yi kefew e caan nen e?" ²⁹ E Baul tfuse le, "Kenee kí nu caan, kenee kí nu baay, tu bunle yem fô Nyo' le nu ke le fo emey ke wo ke. Wee tfuu wvù nu fen eben yuuke no me njemyi ebanke ten enu diewe me le, geenen, efufe ke e è nu boncaw ban."

³⁰ E Nfon ne ja we, e wee sa' bô Benis noo bonyii bô bó to shilee bi. ³¹ E bó buy, no jemyi ebonebon le, "Wee wvun baa ge fiee fi bó eyu lo wvù kenee elese wvù yew ncaw e ke." ³² E Nfon Aglifa gay e Festus le, "E è be baa nu le wee wvun nu e lèke wase le nsaw we egen fô Nfon wvu Lum e, tu bó be e cine wvù le."

27

E bó cinsse Baul Lum

¹ E bó ke dioo seyse le bee bo Baul eley nguw wvu ê joo egen won wvù Itali le, e bó mum nya Baul bô bonyii bo ncaw e bomew can Julius wvù to nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Nfon wvu Lum e. ² E bee bó ley e nguw wvù nen'ye Adamitum e wvù to nu keegene leemene mondvuum mo ngem joo le, keba kè Esia le. E Alistakus wvù wee wvu Tesalonika, won wvù Masedonia le to nu ten bee bó. E bee bó mum no gene. ³ E ekfun buy yuu, e bese fese Sidon, e Julius dunce kenkonjen fô Baul e, cine wvù le le wvù egen fô nsáa ye le elaanthe é bó efi wvù bó fiee fi wvù shieele. ⁴ E bese ke kase ley e nguw e fô, dioo egene, e fwefwe no too cile bese fwe, e bese mum no wemte wase won wvù Sayblus wvu e joo entelē e, e wvù cile fwefwe. ⁵ E bese ke gen lente joo yi baay yi nu mbew won wvù Silishia bó yi nu mbew won wvù Bamfilia le, mum fese e kelaante kè Mila le, won wvù Lisia le. ⁶ E ekole ke ngoo bonyii bo nci le kie yen nguw wvu e joo le jó wvù to nen'ye Aleksandia gene Itali le, mum bvuse bese, lese e è nu e wvuwe le. ⁷ E bese ke ja fô, len ke wase nen wee wee yi ediuw e nteen, ke jenen lo se fese mbew kelaante kè Sinidus e. No fwefwe to baa bee le bese egen fwe teyete, e bese mum bee no wemte wase lo Klet won wvu e joo entelē e, e wvù cile fwefwe, mum fey Salmoni bvudvuu e bvù ley e gen e joo won wvudvu le. ⁸ E bese mey ke no wemte tuu ngem joo le, ke jenen lo se gen buy bvudvuu bvù bó tenje le Diuw Joo wvù Nyakeey e, e wvù to nu nceencee mbew kelaante kè Lasia le.

⁹ No bese to nu e jewse wase kefew e ja baay, e Diuu di Baay di Nleeshe Bibefe le to fey wase, e è nu wase kefew ke nffum wvù temyi le, e Baul mum nya ntefe e bonyii bo e nguw e le, ¹⁰ "Bo'icem, me n'yene le e kaw fen e gen fwe nu e lene diseebeene nu ke ebefe, é kenla enu dvù e è yaa nu ke ke mwem bô nguw e

maanj ke, bonyii nu ke ekpweken ten.”¹¹ Geenən, ε ekolε ke bonyii bo nci le fanε yaa yuw njeme Baul e ke, yuw fiew ε ε nu cee ekolε ngu w bō cee ngu w e.¹² No diuw joo wvudvu to baa jee keenu fō yī kefew ke nffum wvū temyi le, ε wee nteen mum no tomtε le ε jee le bō egenē fwe, momtē laa ε nulo ε bō efese diuw joo wvū Foniks e, wvū nu won wvū Klet jodvu le, efese kefew kedvu fō le. Diuw joo wvudvu wvun to taale je eweεwe bvuu taale ten je ekuεku jō diuu seeyi.

ε nffum tuu ngu w

¹³ ε fwefwe wvumew ke nε no bene je ekuεku nen weε, ε bonyii bo ngu w e mum no kpwaake le bō ε keηke wase fiεε fi bō be gomte. ε bō mum baa keη'wow ke ngu w e, mum no gene ε joo, tuu ke ηgem e ηgem e Klet jodvu. ¹⁴ ε nffum wvū temyi wvū bō teηe le, “Wvū je ebo eηkoηko jō diuu sane”, ke nε sese won wvudvu le, shii ε joo. ¹⁵ No wvū shiile, kfun ngu w ε je fanε yaa bvuu nu dvū keegene yī dvū le ke, ε bō mum cine ngu w e, ε nffum no tuule gene dvū. ¹⁶ ε bese mum no gene ke lo, gen fey ekuεku jo won wvumvu wvu caan ε joo enteleη ε bō teηe le Kawda. ε won wvudvu no cile fwefwe, ε bese mum no katene keebense kekoη ε ngu w e. ¹⁷ ε bese ke bense, mum yile ngu w bō bokfuu fo wvū esawye, dioo gene no fane le ngu w nu ke egen kfun ye mbew won wvū Libia le yī bijiw bi monsheem e bi nu ε joo. ε bō mum shike ndvu fwefwe, cine ε ngu w no gene ewvunεwvun. ¹⁸ No nffum wvudvu to temyi ke gene lo, ε ekfun buy yuu, ε bō mum ke w no bvuuuse mwεεm ε ngu w e, laanke ε joo. ¹⁹ ε bvū ke bvuu buy yuu, ε bonyii bo ngu w e bvuse mwεεm mvu ngu w e lan ε joo bō can yibo. ²⁰ ε ediuw ke fey nteen ε bese baa yen diuu le ke nεε jōn e ke, ε nffum kfune ke lo ε ε yaa nu wvū weε ke, ε bese mum kieε le fisese nu ε ka wase.

²¹ No bonyii to nu ε ce wase ediuw nteen ε bō baa die fiεε, ε Baul nε bence leem fwe gay le, “Bo'icem, ε ben se bee eyuw me le ε bō emεy Klet, tu beene baa ekeηke ηge w wvun bō kenla kin nen ke. ²² Geenən, me nleke le ben ekuu shém, njefo ke naa wee mvu ben e nu ela ke, ε nu ela ke ngu w mey. ²³ Me njemyi nen njefo Nyo' wvū keηke me, wvū me mbunlee, se nu ε tum nceendaa we entaη eben wvū ε to ε leem mbew yem e, ²⁴ ε gay ε me le, ‘Baul, fo wo efanē ke. Wo keηke keeke eleem fwe dvu Nfon wvū Lum. Taa eyen, Nyo' nu ε dunce wase keηkoηen fō wo le ε ge le ke wee mvu ngu w bonyii bō ben ε bō nu ε ngu w e nu ke ela ke.’ ²⁵ Nonən, bo'icem, ben ekuu shém. Me nu ε nlese fitele yī Nyo' le le fiεε fi wvū jeme ε me nu ke ekooy ke leηleη no wvū jeme. ²⁶ No fī nu nonən, ngu w keηke keeke ekfun ye yī won wvumew e ε joo enteleη.”

²⁷ ε ε ke no nu ediuw ncow ena yuufe le ε nffum beε ke kale bō bese ε joo yī baay yi Adia le. * ε ε ke no nu ke diεwe entaη enteleη e, ε bonyii bō lemte ε ngu w e nε kpwawce le sekemew ε bō buyte wase mbew nshε le. ²⁸ ε bō mum few joo no yī shiiyine bō kfuu ε bō ε sheηke fiεε yī dvū le, yen le yī nu ηkeηkeη mbaanfieε. ε bō gence fwe, bvuu few, yen ε yī nu wase ηkeηkeη yuufe ncow tin. ²⁹ ε bō no fane le ε nelo ε ngu w ekfun ye yī bimbaan e, mum shike biηwow binεw ε joo ejim jo ngu w, no bunlee le ekfun eyuu ke lo. ³⁰ ε bonyii bō lemte ε ngu w e ke nε no gomte keelewte buy ε ngu w e, mum shike kekoη ε joo, no buwsee le bō gomte keeshike biηwow bi fwe dvu ngu w ε joo. ³¹ ε Baul gay ε ekolε ke bonyii bo nci le bō bonyii bew le, “ε bonyii ban mom lo ε buy ε ngu w

e, naa é wee mvu ben e saa ke eluḡ ke.”³² E bonyii bo nci le mum sumye bokfuu bò bò to suuyee kekon dvú yí ḡguw e, mum cine e kí no leyte gene.

³³ E bvutfuu ke dioo sam, e Baul leke bonyii bocii le bó ediekēn, gayte le, “Eben nu wase ediuw yuufe ncow ena no ben nu yí nfan e, e fiēe baa eley ê ben emvu ke. ³⁴ Me e mum e no nleke le ben edie ke fiēe, é ye yene etu fó. Ke naa yvuw miaaḡ nu ke ela ê wee efa ke.”³⁵ No wvú jeme nonēn, mum jo blēed, nya keyoone ê Nyo', guse no diee ê bonyii bocii ejise. ³⁶ E bó mum kuu shém bocii diekēn. ³⁷ Bese bocii bò to nu ê ḡguw e to nu wee gee fee kecow mban̄sooswiy ncow bosooaan (276). ³⁸ E bonyii bocii ke diekēn ffuu, e bó mum bvuse eḡiḡ yò to nu ê ḡguw e, laḡ ê joo keege le wvú eyaaten.

E ḡguw sawye

³⁹ E ekfuḡ ke yuu, e eḡkpaante yēe, e bonyii bò lemte ê ḡguw e fan̄e yaa kiēe bvudvuu bvudvu ke. Geenēn, e bó yēn kendvuy e, e kí e gen e buy yí monshēm e, mum yēn le bó emom é ḡguw eley eḡēn ece yí dvú le ḡgem joo le. ⁴⁰ E bó mum sumye bin̄wōw e bí shii gen ê joo, bvuu kase fay bokfuu bò bò to suuyee bite bì bó ban̄se ḡguw dvú, mum bense ten ndvu fwefwe yi fwe e fwefwe ley jó no domsee ḡguw e wvú gene ê kendvuy kedvu le. ⁴¹ Geenēn, e wvú dioo gene, kfun ye yí kejiw ke monshēm e ê joo. E keba ke ḡguw e ke fwe ley ce yí dvú le fan̄e yaa ebvuu eshiike ke. E joo mum no kfunē keba ke ejim e kí sawyi.

⁴² E bonyii bo nci le mum nē no gomte le bó eyuwye bonyii bo ncaw e bocii wvu le fo mvu bó le ke ene esam joo ebuy elewtē. ⁴³ Geenēn, e ekolē ke bonyii bo nci le no gomte keeboyse Baul, mum kan le fo bó eḡe nonēn ke, gay fiew le bonyii bò kee keesam joo eyaw esele ê joo, esam ebuy eḡkpaante, ⁴⁴ é kebese ke bonyii le ebii yí biwan̄ e noo yí binsawye bi ḡguw e. E nēe no bese to ghanēe se fese eḡkpaante yuleyule.

28

E bo Baul fese Malta

¹ No bese to fēse eḡkpaante yuleyule nonēn, mum yuw le bó teḡe bvudvuu bvudvu le Malta, e ê to nu won̄ ê joo entelēḡ. ² E bonyii bo won̄ wvudvu le duḡce ken̄kon̄en fô bese le e è yaa nu ke wēe ke, fiisen bese, fwēe ḡguw e bese no yosene, njefo jaḡ to nu e kēw wase no too e kenton gule. ³ E Baul ke baance ḡgay, gen le wen efwēe, e kefe to nu ê ḡgay yidvu le, e ḡguw yvuwsē ge e kí mum buy, lum kebo kew no njeḡkene yí dvú le. ⁴ E bonyii bo won̄ wvudvu le dioo yēn no kí njeḡkene yí kebo kew e, mum no jemyi ebonebon le, “Wee wvun ke nu e yu wase wee. Wvú be e boy ê joo, geenēn lon nu e koo wvú e wvú nu ekpwe.”⁵ Geenēn, e Baul yēwse ke lo kefe kedvu e kí gbwe ê ḡguw e, e fiēe fan̄e yaa ge wvú ke. ⁶ E bonyii bodvu mum no ceyte, kpwaake le ye Baul nu ekēw ebene, kēnēe le wvú nu ene esese egbwe ekpwe. E bó ke cey nēn cey ḡkuuḡ, ke dioo yēn e fiēe baa ge wvú, e bó mum kumēn ḡkpawace wvubo nē wase no duu le, “Wee wvun nu nyo' mvu.”

⁷ Wee sa' wvu jó to ken̄ke ḡēe ye ke nceencee mbew fô bese to nu le. Diee di wee wvudvu le to nu Bublius. E wvú fiisen bese, e bee bó ce ediuw eta e wvú taale fô bese le ntay. ⁸ E fi kooy le icee Bublius to jiime cemte bô ken'ya' noo ntoombun. E Baul mum gen fô wvú to jiime, bunle, geē can yí ye le, fe wvú. ⁹ No fi to kooyee nonēn, e bonyii bo won̄ wvudvu le bocii bò to ken̄ke bincēm

mum no too ε Baul fele ten bó. ¹⁰ Ε bó mum no nyaa bese bó mwεεm nteen. Ε bese ke dioo nen'yi jó, ε bó bvuu to bó mwεεm mvunciim mvù bese to shieele gεε ε ηguw e.

Ε bo Baul ne Malta gen Lum

¹¹ Ε bese ley ε ηguw e no gene ε bó ε ce wase Malta won wvu ε joo entelen wvudvu le kee te. Nguw wvudvu to nu wvu Aleksandia ε bó teje le Bonyo' bo Emam e, * ε wvú to nu won wvudvu le cεyte le kefew ke nffum wvù temyi le efey. ¹² Ε bese ke gen buy diuw joo wvu ε kelaante kè Silakus e, ce jó ediuw eta, ¹³ ke ne jó, gen fese diuw joo wvu ε kelaante kè Lεgium e ce jó. Ε ekfun buy yuu, ε fwefew kew no bene je ekuεku, ε bese mum no gene, ε ε ke no nu ediuw εfaa, ε bese fese diuw joo wvù Butioli le. ¹⁴ No bese fese jó, yen bonyii bo mbee le bo jó le, ε bó lεke le bese egen ke le é bee bó ece ediuw εsooshwi. Ε bee bó ke ce, ε bese se ke gen fese Lum.

¹⁵ No bese to gene, ε bonyii bo mbee le bo Lum ke dioo yuw le bese too lo, ε bó yu no lenε too le bee bó etasen. Ε bó to naa buy fò Way wvu Abiyus e, bó fò Yéw Bonyii bo Ghane le yi She le. Ε Baul yen bó le, ε fitele fiew leεten, ε wvú nya keyoone ε Nyo'. ¹⁶ Ε bese ke fese Lum, ε bó cine Baul e ε wvú no cee fiew wvù emben, ε wee nci cεyte wvú.

Ε Baul no nu wee ncaw Lum fewci diεw Nyo'

¹⁷ Ε ediuw ke fey eta, ε Baul tee bikuu bi Bojuu le bi jó. Ε bí to, ε wvú gay ε bí le, “Boom bo bwεεm e, me nu yí ncaw e nen ε bó to koo me Jelusalem, nya can bonyii bo Lum e ε me mbaa ncim njay naa lo fieε bó bonyii bosεεbeene kenεε nce bo'icee bosεεbeene mvu ke. ¹⁸ Ε bonyii bo Lum bodvu ke dioo tasse nsaw wem, fanε yaa yen fieε fi è nulo é bó eyu me yí dvù le ke. Ε bó mum no gomte keecine me le, ¹⁹ geenεn, ε Bojuu ma lo. Ε me mum no ηkεηke keenleke le nsaw wem egen fwe fò Nfon wvu Lum e. Ε ke me nto ηgee nonεn, le me ηkεηke fieε keentey yí bonyii bem e ke. ²⁰ Ε neε fieε fi ge me ε nse ntee ben le beene ejeme. Me nu yí boncaw ban e nen ε ε nu nje wee wvù beene bonyii bo Israel se cεyte.”

²¹ Ε bonyii bodvu tfuse ε wvú le, “Bese baa keηke ηwa' wvù ja Judea ekume wo ke, ε wee mvu boom bo bwee wesebeene le bó nen'yi jó too jan baa eshomse wo kenεε ejeme fieε fi befε ekume wo ke. ²² Geenεn, ε bese nu ke ekoonke keeyuw wo ηkpwawce. Fi bese kee nu ke le ηgoo yin yi wo nu jó nu ε bonyii bemte ke lo yí mondvuum monciim.”

²³ Ε bó mum gεε diuu di bó nu ke eto é Baul ejeme é bó. Ε ε ke no nu εbvubwe, ε bonyii nteen tase fò wvú to cee, ε wvú kew fontanentan gen buy fokieguu, nyεyte fieε ficii é bó, fewci ekume bvunfon bvυ Nyo' le. Ε wvú bvuu no jemyi dunji mwεεm mvù nu ε Nwa' bonci bo Muses e bó é Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le ekume Jisos, momte keege é bó ebee le fieε fi wen jemyi nu keceey. ²⁴ Ε bonyii bomew bee fieε fi wvú to jemyi le, ε bomew fanε yaa bee ke. ²⁵ Ε bó ne bvun εbonεbon mum no buci no Baul lan diεw le, “Fieε fi Keyoy ke Yuule to jemyεε é bo'icee bonεn diuw wee ntum Nyo' wvù Yesaya le nu naa keceey.

²⁶ Kí to nu ε jeme le,
 ‘Genε egay ε bonyii bodvu le,
 ben nu ke eyeke naa mwεεm ntay geenεn yaa yuuke ke,
 ke etaale naa mwεεm ntay geenεn yaa yεne ke.

* **28:11** Bonyo' ban nu bó bó teje le Kasto bó Bulok. **28:16** 24:23 **28:18** 23:29 **28:19** 25:11
28:22 9:2 **28:23** 1:3; 8:12; 19:8; 28:31; Luk 17:21 **28:26** Yesa 6:9-10

27 Ɛ fi nu nonɛn njefo mvuntelem mvu bonyii bodvu le nu ɛ mvú ɛ le wase.

Bó nu ɛ jinɛ bintuntun bibole,
ɛ kfukɛ ejise ebo.

Ɛ bó ge nonɛn le fo ejise ebo eyɛnè mwɛɛm e,
ɛ bintuntun bibole yuuke mwɛɛm,
ɛ mvuntelem mvubole yvuwse,
é bó etu jim fô me le, é me enfɛ bó.' ”

28 Ɛ Baul mum mɛse le, “Ben ekeè le bó nu ɛ tum wase bonyii bô saaka wvun wvu ekumɛ no Nyo' boysee bonyii fô bonyii bô yaa nu kɛ Bojuu le, ɛ bó nu eyuw.” 29 † [No wvú jeme nonɛn, ɛ Bojuu bodvu mum nɛ no buci, beeke mbew yî jeme wvudvu le ɛ è yaa nu wvu wɛɛ kɛ.]

30 Ɛ Baul no cee kɛ yew yî wvú to laake lo le yî bilum e bifɛɛ, fiisene bonyii bocii bô to too ê wvú le. 31 Ɛ wvú no fewci ekumɛ bvunfon bvu Nyo' le, bvuu yɛɛyi bonyii ekumɛ Tata Jisos Klistu, jemyi yaa fane kɛ, ɛ wee yaa jewsee wvú kɛ.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Lum Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Lum wvun e

Nwa' wvun to san̄ Baul fô bonyii bo mbee le bo Lum e keeseε ê bó fiεε fi wvù kee ekumε mbee wvù è nu wvu bonyii bo Klistu le bô fiεε fi mbee wvudvu shieele le bonyii bodvu egeè. Nwa' wvudvu wvun ken̄ke fiεε ficii fi ekumε bon'yεyi bo Baul le fele bon̄wa' bew bomew bocii.

Wvù nu ε gay le bonyii bocii, kenεε è nu Bojuu kenεε bonyii bò yaa nu ke Bojuu ken̄ke keeseyse bikuu bibole bô bo Nyo', njefo bó bocii nu ε bó ken̄ke kebefε. Wvù nu ε jeme le wee keeseyse ekolε kew bô Nyo' nu ke seke wvù ε lese fitele yí Jisos Klistu le.

Baul to nu ε san̄ ten keeseyse lenε di wvù to gomte keeke elen egen eyen kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lum e kedvu le. Wvù to seyse le wen nu ke edioo ε g:n ε buy jó, é wen emoocε bô bó caan ege lemme ê bó entelen, é bó ke etom wen é wen egen fwe, egen ebuy Shεen.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-17 Ken̄kewcε bô bikuu bi mwεem e

1:18-3:20 Ekumε le bonyii bocii yí nshε le shieele le bó eboyse bô

3:21-4:25 Je yí Nyo' gomte le bonyii efey jó se boy

5:1-8:39 Nshii wvu fwe wvù bonyii bo Klistu le ken̄ke

9:1-11:36 Bonyii bo Isael ê ntan̄ Nyo' le

12:1-15:13 Nce bonyii bo Klistu le

15:14-16:27 Kemεse bô bon̄gayma ê bonyii

¹ ε nu me wvù Baul wvù waa lemme Klistu Jisos. Nyo' to nu ε tee me le me enù waa ntum Jisos, gεε le me enfewci saaka wvù jee wvu wvunen. ² Saaka wvù jee wvun nu wvù Nyo' to kawεε bonyii dvù fele yí bonyii bew bo ntum e, no fi nu ε bó ε san̄ ê Nwa' we wvù yuule le. ³ Wvù nu ekumε Waa we wvù to joε ye wee wvu wum, ε bó boo wvù ê kfuu di Nfon Dawe le. ⁴ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ε Nyo' to dun̄cε fele yí Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen wvù ken̄ke mvun̄gay no wvù to bvuseε wvù yí kpwe le. * ⁵ ε ge Jisos Klistu Nyo' ε se buw me le me enù waa we ntum, wvu le me enge é bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu elese fitele yí ye le, eyuukε ε è nu wvù le bensee diee diew. ⁶ Ben ten nu ngoo bonyii bò Nyo' nu ε tee wase le bó enù bonyii bo Jisos Klistu le.

⁷ Me ε no nsaan̄ke nwa' wvun fô ben e bocii bò nu Lum, bò nu fitele fi Nyo' le, ε wvù ε tee le bó enù bonyii bò è nu bew.

Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuv ben bô kembonen ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lεεtene.

ε Baul no shieele keelaa ghane ê bonyii bo Lum e

⁸ Me ngomte keen'yaw enya keyoone ê Nyo' wεm nje ben bocii nfele yí Jisos Klistu le, njefo won̄ tfuu jemyi ekumε fitele fi ben nu ε lese yí ye le. ⁹ Nyo'

1:1 Lem 9:3-15; 26:16; Gal 1:15-16 **1:2** 3:21; 1Bi 1:10-12 **1:3** Mat 1:1; 20:30-31; Lem 13:33; 2Tim 2:8 * **1:4** Kenεε le, "Jisos Klistu nu ε Nyo' to dun̄cε bô mvun̄gay fele yí Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen no wvù to bvuseε wvù yí kpwe le". **1:5** 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 **1:7** 5:1; 15:33; 16:20; 1Kol 7:15 **1:8** 16:19; 1Tes 1:8 **1:9** 15:23; Lem 19:21; Efe 1:16

wvù me nlemte wvù le bô fitele fiem ficii yî saaka wvù jee wvu ekumε Waa we le leeme fwe wεm le me ηkε no ηkumyi ben sekecii ê bunle yεm e. ¹⁰ Me ηkε ndioo mbunlee no nleke le ε je nelo ε yene, ε me ento ê ben e keseen fen ε Nyo' ε bee, ¹¹ njefo me ηkooηke naa baay keen'yεn ben e wvu le me enγaw nnya yî Keyoy ke Yuule nu ε nya ê me beene, ε yî ege ε ben etemyi. ¹² Fi nu le, ε beene eyvuwe mvuntelem mvuseεbeene, ε fitele fi ben lese yî Nyo' le eyvuwe fiem, ε fiem eyvuwe finen. ¹³ Boom bo bwεem e, me ηgomte le ben ekiεε le me nu ε ηkaw wase bokan e bokan e le me nu ento ê ben e, ηkε ηkaw ε fiεε jεwe ke me. E me ηgomte le me ento wvu le me enkeηke ηgbwele jo ben leηleη no me nu ε ηkeηke wase jo bonyii bomew bô yaa nu ke Bojuu. ¹⁴ Lemme din fô bonyii bocii le nu ε kendorη kem e, kenεε ε nu bonyii bô nu woη wvù yuu wase le, kenεε ε nu bô beε entfun, kenεε bonyii bô keηke bvufee, kenεε bô beε biyuj. ¹⁵ E neε fiεε fi fitele beenci naa me baay keenfewce saaka wvù jee ê ben ten bô nu Lum.

Mvungay mvu saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le

¹⁶ Ben ekeε le ke me η'vuumene fiεε fi ekumε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ke. Me ηkee lo le ε nu fô mvungay mvu Nyo' le keeboyse wee tfuu wvù nu ε lese fitele yî ye le nu. E saaka wvun yaake gene ε è nu fô Bojuu le se gene ten fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹⁷ Fi nu le saaka wvù jee wvun duηci je yî Nyo' joo le wee nu teyete yî wvù ejise le. E fifin kew ε gen ε mεse yî fitele fi mwεten lese yî ye le. E nu fiεε fi bô nu ε san le, "Wee wvu teyete nu ke ecee nje fitele fi wvù lese yî Nyo' le."

Shém ffluuke Nyo' no bonyii buwyi mwεem

¹⁸ Me njemyi nen njefo shém Nyo' ké no ffluuke fowe bô bonyii bô maa lo wvù buwyi mwεem, ε gee dibole di befe yike keceεy ke diεw Nyo' le. ¹⁹ Yî ffluuke nonen njefo fiεε fi bonyii nulo ekiεε ekumε Nyo' yen'yî endan, njefo wvù wvù Nyo' nu ε duηce wase ê bó. ²⁰ E kew naa lo foηkew no Nyo' to bomεε woη nu ε mvungay mwew mvù mey lo, bô no wvù wvù Nyo' nu, nu ε bonyii ε yen wase ε bvuu ε kiεε yî mwεem mvù wvù bom e, naa no bonyii yaa cim yene wvù le ke. Nonen ke je bvuu nu dvú yî bó ke ene ewowlene duu le ke bó kee Nyo' ke.

²¹ Naa no bó cim kee Nyo' nonen, ke bó wvumte wvù diεwe Nyo' le kenεε nyaa keyoone ê wvù ke. Bonkpawace bobole nu ε ne ε tu bo cicici. Bikuu bibole bi biye nu ε yiηsen ke ε è nu bô ejiwε. ²² Bó duu le bó keηke bvufee, ε kaa ε ne ε tu biyuj. ²³ Bó nu ε sheε keebunlee Nyo' bvukuke wvù yaa nulo ekpwe ke, ε fey ε no bunlee ε è nu mvumooso mvù bó kene bô can mvù ε no fiesene bonyii bô nulo ekpweken, bô mvunyiim noo nyám yî lene we, bô yi sone kuse.

²⁴ No fi nu nonen Nyo' ε mum ε cine bó le bó ε no gee wase ε è nu mwεem mvù mvuntelem mvubole shieele mvù è nu mwεem mvu nnyen e, ε bó gee nonen bô ye yibo wee bô wee, mum shoose bikuu bibole. ²⁵ Bó nu ε kumen keceεy ke ekumε Nyo' ε tu mbiay, ε no bunlee bvuu lemte ε è nu mwεem mvù Nyo' bom e efey keebunlee bvuu lemte ε è nu wvù wvù Bomεen e. E è nu wvù wvù bó keηke keebunlee sekecii se ηka. Fi enù nonen. ²⁶ No bó gee nonen, Nyo' ε mum ε cine bó le, ye ε no yvuwe bó kegee mwεem mvu kenshoose

le. E bokene jiime fô bokene le, e Nyo' to baa bom wee le wvù egeè nonen ke. ²⁷ E è nu ke lenjen no bolemse cin'yi je yi Nyo' to gee keejiime bô bokene le, e ye yuwse bô keejiime e è nu fô bolemse bomew e. E bolemse gee mwεem mvu kenshoose le bô bolemse bomew. No bô gee nonen mum joo ηgew yi bikuu bibole wvù è nu nlawma gee dibole di befe.

²⁸ No bonyii bodvu baa eyene le fi nu lenj keekiee Nyo', Nyo' e mum e cine bô le le bô ekenke bvufee e è nu bvuy keyun e, mum gee mwεem mvù bô yaa kenke keegee ke. ²⁹ Mvuntelem mvubole e mum e no nu e mvù e yinjen bô mwεem mvù befe jεy jεy. Bô buwyi mwεem, dewkene ejise, kenke mvuntelem mvù befe, bene bindon bô bonyii, yuwyi bonyii, diuu bvudiuw, leele kenleema, ηgomgome bô mwεem, kunsene mvun'kunsen, ³⁰ beete bô ediee e bonyii, bane Nyo', seene kenseenen, temyi bikuu, saale ye, momte kuw, temyi bikuu bô bo'icee bobole noo bobwee bobole. ³¹ Bô nu biyun yaa leeme yi diew yibole ke. Bô nyewle bô bonyii bomew, yaa camte shen fô bonyii le ke. ³² Bô gee nonen kee ke naa le Nyo' nu e leke wase le wee wvù gee mvumvun mwεem nu e wvù kenke keekpwe. Geenen, bô e no gee ke gene dvù, bvuu bensee bonyii bô gee kfuw mvumwe mwεem.

2

Nyo' nu ke esaake wee bii gee di mwεten e

¹ Nonen wo wvù lomte gee di wee mvu le keene è nu wo wvù ye, ekeè le ke wo ten nu se jay ke. E keè le no wo lomte gee diew nu e wo leese e è nu ekole kuw ηgew e, njefo wo wvù lomte we gee ke naa ten fiε fi wvù gee. ² Beene kee lo le, e Nyo' lan ηgew yi bonyii bô gee mvumvun mwεem e, tu wvù laanke bii kecey e. ³ Nonen wo we wvù lomte gee di bonyii bô gee kfuw mvumwe mwεem e, geenen e wo kebee gee ke ten mvù, kpwaake le wo nu ke eboy can nsaw Nyo' le? ⁴ Nu le ke wo yene le Nyo' kenke fitele fi jee fô bonyii le baay, kuule shém baay, nu ten nyakey baay e? E keè le fitele fi jee fi Nyo' le fô wo le dunji le wo ekumen fitele fiuw.

⁵ Geenen no wo nu e tun keekumen fitele fiuw, e no gee e fi temyi ke gene lo, nu e wo biise e è nu ηgew fô ekole kuw e, wvù nu ke enu diuu di Nyo' nu ke edunje shém yi ffuuke seke wvù saake bonyii bocii ê je yi lenj e. ⁶ Nyo' nu ke elaw wee mwaan mwaan bii gee di mwεten e. ⁷ Bonyii bô nu nyakeey, lemte lemte di jee, gomte e è nu bvukuke bô n'wvum noo nshii wvù yaa kaa ke, nu e wvù nu ke enya nshii wvù mey lo è bô. ⁸ Geenen e bonyii bô taale ke e è nu bikuu bibole, tune keeyuw kecey e, gee e è nu mwεem mvù befe, nu e Nyo' nu ke edunje shém yi ton'yεen bô ηgew è bô. ⁹ Monlum mo baay bô nsase nu ke enu fô wee tfuu wvù gee kebefε le e kew yi Bojuu le e gen yi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹⁰ Geenen, e bvukuke bô n'wvum noo nleeten nu ke enu fô bonyii bô gee gee di jee le e kew yi Bojuu le e gen yi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹¹ Fí nu ke enu nonen njefo ke Nyo' ké no dunji kejey jεy ke.

¹² Bonyii bocii bô gee kebefε se bô cim kenke bonci bo Muses e, nu e bô nu ke eley ke ηgew e naa no bô yaa cim kenke bonci ke. E bonyii bocii bô gee kebefε e bô nu ekuse jo bonci, nu e bô nu ke esaw bô bii bonci bodvu le. ¹³ Fí nu nonen njefo ke Nyo' nu ke ejo wee le wvù nu teyey è wvù ejise njefo wvù yuuke fiε

fi bonci jemyi ke. Wvú nu ke ejo wee le wvú nu teytey ε è nu seke mwetεn gee fiεε fi bonci gomte. ¹⁴ Ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò nu se bonci ne ε no gee mwεεm bò bonjkwawce bobole ε è nu mwεεm mvù bonci gomte, tu bó nu wase bonci fò bikuu bibole naa no bó baa cim kenke bonci bò Nyo' nu ε nya ê Bojuu ke. ¹⁵ Fifiε dunçi le fiεε fi bonci gomte nu ε Nyo' ε sanj fò mvuntelem mvubole. Ε mvuntelem mvubole seje ten ε bó nonεn. Ε bó dioo gee fiεε fi befe, é fitele no saake bó. Ε bó dioo gee fi jee, é fi no tomte bó. ¹⁶ Mwεεm mvun nu ke ekooy diuu di Nyo' nu ke esaw bonjkwawce bò bonyii bocii kenke é nnyile le fele yí Klistu Jisos e, no saaka wvù jee wvù me nfewci dunçi.

Bojuu saale ye bò bonci

¹⁷ Wo wvù tenje ekole kuw le wee Juu, wo geele ekole yí bonci bo Muses e, yuuke ye le wo nu wee Nyo', ¹⁸ ε bó ε yeεyi wase ben bò bonci ben ε kieε fiεε fi Nyo' shieele, keε ten fiεε fi looci jee naa ntay. ¹⁹ Ben kee naa ntay le è nu ben bò dunçi je é binfele, nu ten bin'yese fò bonyii bò nu kenjiwe le, ²⁰ ε ben nu bò teete biyuj, ε è nu ben bò yeεyi bonyii bò maa mwεεm diεwe mvunley mvu boom e njefo bonci nu ε nya wase ben bò bvufee bvucii noo keceey. ²¹ Wo wvù yeεyi bonyii nonεn, wo yeεyi ke ten kuw ekole? Wo wvù fewci le fo wee eonj bvucuj, wo gee neε fiuw? ²² Wo wvù kayte le fo dwee wee kenεε kpweε wee ejim bò wee mvu, wo nu se wo gee nonεn e? Wo wvù kaci lo fiεε fi ekume mvumooso, wo nu se wo coonke mwεεm yéw ncese yi mvumooso le? ²³ Wo wvù saale ye bò bonci bo Nyo' le, ke wo yaa shoose Nyo' no wo ngoyte bonci bodvu? ²⁴ Ε nu fiεε fi bó nu ε sanj le, "Bonyii bò yaa nu ke Bojuu ké no beete bó diee di Nyo' le ε è ge gee dinε ben Bojuu."

²⁵ Keetfuse wee yew kenke naa sew, é è fen nu le wee wvudvu gee fiεε fi bonci gayte. Geenen, é wo ngoyte bonci, tu ntfuse yew wvù bó tfuse wo yew wvudvu nu ke diεwe wo beε ntfuse. ²⁶ Wee é no beε ntfuse, gee fiεε fi leη fi bonci gomte, bó saa ejo le bó nu ε tfuse wase wvù yew, naa no wvù cim beε ntfuse? ²⁷ Nonεn, bonyii bò beε ntfuse yí nyam ye le geenen geele bonci nu ke ege é bó elese ben Bojuu ngew e bò kenke bonci bò bó to sanje, ε ben bvuu tfuuse bonyii yew geenen ngoyte bonci bodvu. ²⁸ Ben ekeè le ke wee Juu wvu leη nu wvù yen'yi ye le ke. Ε ke ntfuse yew wvu leη nu fiεε fi bó yene fi le ekfunj yí nyam ye le ke. ²⁹ Wee Juu wvu leη nu wvu é fitele le. Ε ntfuse yew wvu leη nu wvu é fitele le, wvù ε seyse Keyoy ke Yuule, ε è yaa nu fiεε fi bó yene ejise ke. Wvuwε wee nu ε è ké no bensee Nyo' wvù. Ke è ké no bensee bonyii wvù ke.

3

Nyo' leeme ke yí keceey e

¹ No fi nu nonεn, Bojuu fele bonyii bomew yí fiεε le? Ε sew nu dvú yí ntfuse wvù bó tfuuse bonyii yew e? ² 'Eε, Bojuu fele naa bonyii bomew é jé le nteen. Fi baay nu le Nyo' to nu ε nya diεw ye ε è nu can yibole. ³ Ε nulo é bó emum egay le no bonyii bomew bó le to baa eleeme yí diεw yidvu le, tu fifiε nu ege é Nyo' saa ebvuu eleeme yí diεw ye le? ⁴ Ke è nulo é fi ekooy nonεn ke! Naa no bonyii bocii cim nu naa bo mbiay e, nu ε Nyo' leeme ke yí keceey e, no bó nu ε sanj le, "Nyo', wo dioo jemyi, ε njeme wo no nu ke wvu leη.

Ɛ wo ké no soo ké lo nsaw wo.”

⁵ Geenen é gee disεεbeene di yaa nu ké teytey fici keegee le gee di Nyo' le di teytey eyen'yi ntaɔ, tu é nulo é beene egay le la? Ɛ nulo é beene egay le Nyo' baa gee leɲ keelaanɲe ηγεω yí yese beene le? Me mbiite nen ε é nu no wee wvu wum ké no biite. ⁶ Kε è nulo é fi enu nonen ke! Ɛ fi nu nonen, é Nyo' ke eghan nεε sε saw won? ⁷ Geenen é me mbiayte mbiay ε yí gee ε keceey ke Nyo' le yen'yi gene lo fwe fwe too bô mbense fô diee diew e, é bô ebvuu esaake me le me nu wee kebefε nje la? ⁸ Ɛ è fεn nu nonen é bese saa egay le, “Fí jee le beene egeè bibefε wvu le mwεεm mvù jee etoò le?” Njeme wvun nu wvù bonyii beete diee disese dvù duu le é gayte bese. Boba bonyii nu ε bó nu ke ekeɲke ηγεω wvù bó keɲke keekeɲke.

Kε wee wvu teytey nu naa lo dvù ké

⁹ Beene nu jeme naa le la keseen? Bese Bojuu fele bonyii bomew e? Naa fεε ghεey! Beene nu ε yen wase le Bojuu noo bonyii bô yaa nu ké Bojuu nu can mvunɲay mvu kebefε le. ¹⁰ Fifi nu no bó nu ε sanɲ le, “Kε wee wvu teytey nu dvù ké, naa lo mwaanɲ.

¹¹ Kε wee nu dvù wvù keɲke bvufee ké, ε ké wee nu dvù wvù gomte Nyo' ké.

¹² Bonyii bocii nu ε banke wase jim é Nyo' le.

Bó bocii nu ε tu wase mwεεm mvu εcici.

Kε wee wvù keɲke fitele fi jee nu dvù ké, naa lo mwaanɲ.

¹³ Bó nu ε yan bosew ε gee boyε diεwe jém e.

Bó nu bonyii bo leme le.

Njeme wvù buyte dew yibole nulo eyu wee diεwe εdien ε fimbuw e.

¹⁴ Boncun bô njeme wvù cewcewe nu ε yinɲen dew yibole.

¹⁵ Bó ké no nu cekey keeyu lo wee.

¹⁶ Bó ké no beete bô mwεεm, too bô ηγεω mondvuum monciim mò bó gene mó le.

¹⁷ Kε bó kee lo fiεε ekume nce wvu nyεkeey ké.

¹⁸ Kε bó keɲke naa lo nfan wvù wvu Nyo' fô mvuntelem mvubole ké.”

¹⁹ Beene nu ε kiεε keseen le fiεε fi bonci jemɲi, nu ε bó jemɲi é bonyii bô nu ekuse jo bonci bodvu, wvu le fo wee ke ekeɲke naa lo fiεε fi wvù ewowlen jeme ké. Wee tfuu yí won wvun e nu ke elem é Nyo' ejise etanɲe diuw we.

²⁰ Ben ekeè le, ke wee wvu wum nu dvù wvù Nyo' nu ke ejo le wvù nu teytey é wvù ejise njefo wvù gee fiεε fi bonci gomte ké, njefo bonci gee ε bonyii kee lo mwεεm mvù befe mvù bó gee.

Je yí Nyo' joo le wee nu teytey jó

²¹ Geenen, keseen nu ε Nyo' ε dunce wase je yí wvù joo wee le wvù nu teytey jó é wvù ejise. Ɛ je yidvu yaa keɲke fiεε keege bô bonci ké. Je yidvu yin nu ε Nwa' bonci bo Muses e noo Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le to tomte wase.

²² Je yí Nyo' joo le wee nu teytey jó, nu ε yí bii fitele fi wee wvudvu lese yí Jisos Klistu le. Ɛ Nyo' gee fifi fô wee tfuu wvù nu ε lese fitele yí Klistu le, njefo fô Nyo' le nu ε wee mvu yaa nu jεey ké, ²³ no wee tfuu nu ε ge wase kebefε ε mum ε no nu ncejole fô bvukukε bvu Nyo' le. ²⁴ Geenen, ε keseen nu ε Nyo' ε

jo wase bonyii le bó nu se jay. E è ge mbuwma we wvù wvù to buwεε bonyii dvù diεwε nnya le fele yî Klistu Jisos wvù to sumεε bonyii can ηgew e. ²⁵ Nyo' to nu ε nya wvù diεwε ncese le keege kewan bò ελεμε kew. E kewan kin nu fô bonyii bocii bò nu ε lese fitele yî ye le. Wvù to ge kewan kin keedunεε le wen wvù Nyo' nu wee wvu teytey, njefo wvù wvù Nyo' to kuule lo shém bò bibefe bibole bi bó to shee gee fwele. ²⁶ Fifi to nu keedunεε yî kefew ke keseen e le wen wvù Nyo' kebεε nu wee wvù gee mwεεm teytey, ε è bvuu nu wesen wvù joo wee wvù nu ε lese fitele yî Jisos e le mwεεn nu se jay. ²⁷ No fî nu nonεn, tu fiεε beε dvù fi è nelo é beene ebensee ye yî dvù le? Ke fiεε nu dvù ke! E nelo é bó ebvuu ebensee ye yî nci wvù la le? Nuu le ebensee yî mwεεm mvù beene lemte le le? Naa lo shikeey! Fî leeme ε è nu yî nci wvù le beene nu ε lese fitele yî Jisos e. ²⁸ E nεε no fî nu. Beene nu ε leke le Nyo' joo wee le mwεεn nu se jay ε è nu nje fitele fi wvù lese yî Jisos e, ε è yaa nu nje wvù gee fiεε fi bonci gomte ke. ²⁹ Nuu le Nyo' nu ke Nyo' Bojuu maan e? Ke è nu ten Nyo' bonyii bò yaa nu ke Bojuu le? 'Eε, wvù nu ten Nyo' bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ³⁰ no Nyo' mεy ke mwaan, ε è nu wvù wvù nu ke ejo bonyii bò bó nu ε tfuse yew le bó nu se jay, ε è mεy ke nje fitele fi bó lese yî Klistu le ke ηηηηη no wvù nu ke ejo bò nu ntffuse le bó nu se jay ke ten nje fitele fi bó lese yî Klistu le. ³¹ Fî fen nu le beene emwase bonci nje fitele fi beene lese yî Klistu le? Naa lo, ke è nulo é fî enù nonεn ke! Fî nu le beene keηke keeleeme lo yî bonci le.

4

Abla'am nu kenfewsεn ke wee wvù Nyo' joo le wvù nu se jay e

¹ E nulo é beene egay le Abla'am wvù icee kfuu disεεbeene to yen le la ekume saaka wvun? ² E Nyo' fen to jo Abla'am le wvù nu se jay ε è nu nje lemme di jee di wvù to gee, ke tu wvù nulo ekfune gvuw ekume fi. Geenεn, ke wvù keηke naa lo fiεε fi wvù nulo ekfune gvuw dvù è Nyo' ejise ke, ³ njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Abla'am to nu ε lese fitele yî Nyo' le,
ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teytey.”

⁴ Wee wvù lemte ε bó laake wvù, ké lemte é bó elaw wvù, bó saa ejo le nlawma we nu ke lo nnya ε bó e nya è wvù ke. E bó jo le è nu nlawma wvù wvù keηke keekεηke. ⁵ Geenεn, é wee nu se wvù ε lem fiεε, ε lese ε è nu fitele yî Nyo' wvù joo bonyii bò befe le bó nu se jay è wvù ejise, tu Nyo' nu ejo mwεεn le wvù nu teytey è wvù ejise nje fitele fi wvù lese yî ye le. ⁶ Dawe ten to nu e jeme le njon wvu baay nu wvu bonyii bò Nyo' joo le bó nu teytey è wvù ejise ε è yaa nu nje lemme di bó nu ε lem ke. ⁷ Wvù to nu ε jeme le,

“Njon wvu baay nu fô bonyii bò Nyo' nu e leεshe wase bojay bobole,
ε banye bibefe bibole.

⁸ E njon wvu baay nu fô wee wvù Nyo' yaa beε ηgoyte fite
fi kebefε kew e ke.”

⁹ No fî nu nonεn, tu njon wvu baay wvun nu ke fô bonyii bò bó nu ε tfuse bó yew maan e? Nuu le wvù nu ten fô bò beε ntffuse le le? Beene be ε gay wase le, “Fitele fi Abla'am to lesεε yî Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo wvù le wvù nu wee wvu teytey.” ¹⁰ Nyo' to jo Abla'am le wvù nu wee wvu teytey ε è nu seke la? E

to nu ε bó ε tfuse wase wvú yew, nuu ε wvú bεε nttfuse le? Ε to nu ε wvú bεε nttfuse. Ke bó to baa tfuse wase wvú yew ke. ¹¹ Bó to tfuse wvú yew diεwε nciise le keedunεε le wvú nu wase wee wvu teytey nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le seke wvú to bεε nttfuse. Nonεn Abl'am ε mum ε no nu icee bonyii bocii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le ε bó baa tfuse bó yew ke, wvu le Nyo' ejo ten bó le bó nu bonyii bo teytey ε wvú ejise. ¹² Ε wvú nu ten icee bonyii bò bó nu ε tfuse wase bó yew, ε ε yaa nu ke nje bó nu ε tfuse bó yew ke. Ε nu nje bó nu ε jo εkale kew yí fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le ε bó se ke tfuse wvú yew.

Abl'am to keηke fiεε fi Nyo' kawεε ε è nu nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le

¹³ Nkawma wvú Nyo' to kawεε Abl'am le wvú hò boom bew nu ke eyow ekole ke nshε le to baa nu nje Abl'am to gεεle bonci ke. Ε to nu nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le, ε Nyo' jo wvú le wvú nu teytey ε wvú ejise. ¹⁴ Ε è to nu le bonyii bò nu ke ekeηke fiεε fi Nyo' to kawεε nu ke bonyii bò gee no bonci gomte, ke tu fitele fi bó leese yí Nyo' le yaa keηke sew ke, ε ηkawma wvú Nyo' kawεε wvudvu nu ten εcici. ¹⁵ Fiεε fi nu, nu le bonci ké no gee ke ε shém ffuuke lo Nyo', njefo é nci baa enu, fiεε fimew saa enu le wee nu ε ηgoy nci ke. ¹⁶ Fí ε mum ε no nu le, ηkawma wvudvu bii ε è nu fitele fi wvú leseε yí Nyo' le wvu le é enu mbuwma ε wvú ε to fô wvú le, ε fiεε fi wvú kawεε fidvu keηke keekooy fô kfuu diew e dicii, ε è yaa nu ke fô bonyii bò leeme yí bonci le maan ke. Ε nu ten fô bonyii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le leηleη no Abl'am to leseε, njefo Abl'am nu icee wesebeene bocii bò nu bonyii bo Nyo' le. ¹⁷ Fifin nu no bó nu ε san η Nyo' gayte é Abl'am le,

“Me nu ε ηge le wo enú icee bitum nteen.”

Wvú nu icee wesebeene é Nyo' ejise. Ε nu Nyo' wvú Abl'am to leseε fitele yí ye le. Ε è nu wvú wvú gee ε bonyii bò nu ε kpweken wase kaase tuu dvú. Ε è bvuu nu wvú wvú gee ε mwεem mvú ke baa nu wase dvú se nu dvú. ¹⁸ Abl'am to nu ε no taale ke fwe kee le wen nu ke ekeηke fiεε fi Nyo' kawεε naa no wvú to nu wase ε è yaa nulo é wvú ebvuu etaale fwe yí fiεε le ke. Geenεn, ε wvú lese ke fitele yí Nyo' le ke ghan no nu, “Icee bitum nteen”, ke no Nyo' to kawεε é wvú le,

“Boom buw nu ke elone lo.”

¹⁹ Ε to nu ε Abl'am gene wase bilim gbwee, geenεn ε wvú fanε yaa ewεε yí fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le ke, naa no wvú to yene ekole kew e le wen nu wase diεwε wee wvú nu ε kpwe wase le, yene ten le kpweε wvú Sela nu kase ε tee diew ε le wase. ²⁰ Wvú to baa ekεw ekeηke kemanεn wvu le wvú ene ekeηke mvuntelem mvunfεεm ekumε ηkawma wvú Nyo' kawεε wvú dvú ke. Fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le to nu ε teme gen lo fwe, ε wvú no tumte ke ε è nu monkum mo Nyo' le. ²¹ Wvú to nu ε mum bee naa bò fitele fiew ficii le Nyo' keηke mvunγay keege fiεε fi wvú to kawεε. ²² Ε nεε fiεε fi fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo le wvú nu wee wvu teytey ε wvú ejise. ²³ Geenεn, njeme wvu le, “Nyo' to nu ε jo wvú nonεn,” nu ε bó yaa san ke ε è nu fô Abl'am e maan ke. ²⁴ Wvú nu ten fô beene le. Nyo' wvú beene lese fitele yí ye le nu ke ejo ten beene nonεn. Ε nu wvú wvú to bvuseε Jisos wvú Tata wesebeene yí

kpwe le. ²⁵ Jisos nu wvù bó to nyaε ε wvù kpwe nje bibefε bisεεbeene. Ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le wvu ε wen ejo ε beene nu sε jay.

5

Bvujonjke bvù beene kenjke njefo Nyo' nu ε jo wase beene ε beene nu sε jay

¹ Keseen no Nyo' nu ε jo wase beene ε beene nu sε jay nje fitele fi beene lese yí ye le, beene ε mum ε no nu yí nyεkeey ε beene ε bó nje fiεε fi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ge. ² Ε ge wvù beene ε sε kenjke je keeley mbuwma wvù beene nu yí dvù le keseen nje fitele fi beene lese yí ye le. Beene ε no lanlanje no beene taale fwe kee ε beene nu ke ekenjke fô bvukuke bvù Nyo' le. ³ Ε ke ε mεy ke nonεn ke, beene lanlanje tεn yí bonjεw bó beene yεne le, njefo beene kee lo ε bonjεw gee ε wee no kee keekuu shém. ⁴ Ε shém yí kuulεεn gee ε Nyo' bensee wee ε wvù nu ε kocεn. Ε Nyo' dioo bensee wee ε wvù nu ε kocεn, ε wvù no taale ke wase ε è nu fwe yí fiεε le, kee ε wen nu ke ekenjke. ⁵ Ε fiεε fi beene taale fwe yí dvù le yaa nulo ke eyuu efey kuse ke, njefo Nyo' nu ε yinjsen mvuntelem mvuseεbeene bó kenjkonen kew fele yí Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya ε beene le. ⁶ Fi nu le seke beene to bεε sε beene nulo efi bikuu bisεεbeene, ε Klistu to ε è nu kefew ke leη e, kpwe nje yese beene bonyii bó maa Nyo'. ⁷ Ε nu keceey ε fi temyi fô wee le keekpwe nje wee mvu wvù nu sε jay, ε ε nu ke naa lo ε wee mvu emom keekpwe nje wee mvu wvù jee. ⁸ Geenεn, Nyo' to dunji kenjkonen kew fô beene le ε je yí le, è to nu seke beene to bεε bonyii bó befe, ε Klistu kpwe nje yese beene. ⁹ Keseen no beene nu ε ελεμε kew ε ge wase Nyo' ε jo beene ε beene nu sε jay, tu wvù nu ke egen fwe eboyse beene can shém yí ffluuke Nyo' bó bonyii le. ¹⁰ Fi nu le, ε è to nu seke beene to bεε bonyii bó bvuban e bo Nyo' le, ε kpwe Waa we mance mwεεm beene ε bo Nyo', tu wvù nu egen fwe keseen eboyse beene bó nshii we no wvù nu ε mance wase mwεεm beene ε bo Nyo'. ¹¹ Ke ε mεy ke fifin maan fi beene lanlanje nje fi ke. Beene lanlanje ten beene ε bo Nyo' nje Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù nu ε mance mwεεm beene ε bo Nyo'.

Fiεε fi Adam to toε dvù noo fi Klistu to toε dvù

¹² No kebefε to feyεε yí wee mwaan e sε to yí nshε le, ε kpwe fey yí kebefε le sε to, kpwe ε mum ε lam ke nonεn ε gen yí wee tfuu le, njefo wee tfuu nu ε ge kebefε. ¹³ Kebefε to nu naa wase dvù yí nshε le ε Nyo' sε ke nya bonci. Geenε é bonci nu sε bó nu dvù, bó saa engoyte fite fi bibefε bì bonyii gee le ke. ¹⁴ Ε kew yí kefew ke Adam e ε to ε buy yí ke Muses e nu ε kpwe to kenjke mvungay ε we jo bonyii bocii naa noo bó to gee bibefε ε bó yaa gee ke diewe Adam wvù to ηgoyεε ε è nu nci ke. Adam to nu ε je mi le diewe Klistu wvù to nu keeke eto le. ¹⁵ Geenεn ke nnya Nyo' yí wvù nya ε bonyii εcici nu diewe kebefε kè Adam to gee ke. Ε bonyii nteen to nu ε kpweken nje kebefε ke wee mwaan e, tu è nu keceey ε mbuwma Nyo' noo nnya ye yí to toε nje fitele fi jee fi wee mwaan e wvù è nu Jisos Klistu, tu ke eto fô bonyii le nteen eduu efesεn lo. ¹⁶ Ke fiεε fi nnya Nyo' yin yí Nyo' to nyaε εcici to dvù nu leηεη diewe fiεε fi kebefε ke wee mwaan wε le nu ε to dvù ke. Kebefε ke wee mwaan e nu

ε to bô nsaw fô bonyii le bocii ε lese bó ηgew e. Geen nnya Nyo' yin yi to toε ejim jo bibefe bi bonyii le nteen nu ε ge Nyo' ε jo bó le bó nu se jay. ¹⁷ Ε kebefe ke wee mwaan e to nu ε ge ε kpwe no kenke mvungay ε we jo wee tfuu nje wee mwaan wvudvu, tu bonyii bô nu ε fiisen mbuwma wvu baay wvun, noo nnya yi ε nu njo wvù Nyo' nu ε jo bonyii ecici le bó nu teytoy, nu ke ekenke nshii naa baay nje wee mwaan wvù ε nu Jisos Klistu. ¹⁸ Nonen, no kebefe ke wee mwaan e to nu ε to bô ηgew fô bonyii bocii le, nu ke lenlen no gee di wee mwaan e di teytoy nu ε ge Nyo' ε jo bonyii le bó nu se jay, ε bó bocii nu ke ekenke nshii. ¹⁹ Fi nu le ke no wee mwaan to nu ε teme ekole bó Nyo' ε fifin ge ε bonyii nteen mum no nu wase bonyii bó befe, nu ke no wee mwaan to nu ε yuw Nyo' le ε fi ge ε Nyo' nu ke ejo bonyii nteen le bó nu teytoy ε wvù ejise. ²⁰ Nyo' to nya bonci keege le ε nelo ε bibefe eduule. Geen nno bibefe duule nu no shen Nyo' yi ε nu mbuwma fô bonyii le duule ten fesene lo. ²¹ Ε fi nu nonen wvu le, no kebefe kenke mvungay ε bonyii we ε bó kpwee, nu ke ten no mbuwma Nyo' kenke mvungay ε bonyii we fele yi njo wvù Nyo' joo bonyii le bó nu teytoy ε wvù ejise le keeke enya bó bô nshii wvù moy lo nje Jisos Klistu wvù Tata wesebeene.

6

Wee wvù nu ε taashε wase bó Klistu nu ε kpwe wase fô kebefe le

¹ No fi nu nonen, ε nulo ε beene egay le la? Ε fen nu le beene emey egee bibefe gene dvù fwe fwe wvu le shen Nyo' yi ε nu mbuwma fô bonyii le eduule ten fesene lo? ² Ke ε nulo ε fi enù nonen ke! Ε nulo ε beene bó nu ε kpwe wase fô kebefe le ebvuu eghan nεε le se ebvuu ecee yi kebefe le? ³ Ke ben kee le beene bocii bó bó nu ε lese wase ε joo ε taashε bó Klistu Jisos nu ε bó lese nonen ε taashε beene ε ε nu bó kpwe ye le? ⁴ Bó to lese beene ε joo nonen ε fi mum no nu le bó nu ε taashε wase beene ε bó yi kpwe ye le ε dwey, wvu le no Klistu to kaseε buy yi kpwe le yi mvungay mvu Ice le mvù kuuke, nu ε beene nelo emum ecee wase ε ε nu yi nshii wvu fwe le.

⁵ Fi nu nonen njefo ε beene nu ε bó ε taashε wase beene ε bo Klistu yi kpwe yi ε nu ye le, tu ke ε nu kemaen le beene nu ke etaashε ten beene ε bó yi mbuy wvu yi kpwe le wvù ε nu we le ke. ⁶ Beene kee le ye yesebeene yi ε nu nce wvu yvum nu ε bó to ta wase yi kentam e beene ε bo Klistu, wvu le bó efwse lo ye yidvu yi ε nu yi kebefe, le ε nelo ε beene saa ebvuu enu bonfaw can kebefe le ke, ⁷ njefo wee ke kpwee tu wvù nu ε buy wase can kebefe le. ⁸ No beene nu ε kpwe wase beene ε bo Klistu, tu beene nu ε bee le beene nu ke ecee ten beene ε bó, ⁹ njefo beene kee lo le no Nyo' to bvuseε Klistu yi kpwe le, nu ε ke Klistu nelo ke ebvuu ekpwe ke. Ke kpwe bvuu kenke mvungay ε wvù we ke. ¹⁰ Kpwe yi wvù to kpweε nu ε wvù to kpwe fô bibefe le kan mwaan ε fi ka lo nonen. Ε nshii wvù wvù kenke keseen nu ε wvù nu wase ε ε nu fô Nyo' le. ¹¹ Nonen ben ten kenke keeyen fô bikuu binen e le ben nu ε kpwe wase fô bibefe le, ε no cee wase keseen bii ε ε nu no Nyo' gomte, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos.

¹² Nonen fo ben ebvuu ebee ε kebefe ekenke mvungay ε we jo kencaa kenen ke ye le gee ε ben yuuke ε ε nu fiεε fi elεme kenen gomte le ben egee le ke. ¹³ Fo ben ebvuu ecine ε kebefe ejoo biba binen bi ye le diεwe mwεem mwew

5:17 Mat 19:28; 1Kol 6:2-3; 2Tim 2:12; Mwm 20:4, 6 **5:20** 4:15 **5:21** 6:23 **6:1** 3:5-8, 31; 5:20
6:2 6:6; 7:4 **6:3** Gal 3:27; Kolo 2:12; Tay 3:5; 1Bi 3:21; Mat 28:19 **6:4** 2Kol 5:14-15, 17; Gal 6:15;
Kolo 3:1-5, 10 **6:5** Fili 3:10-11 **6:6** Gal 5:24 **6:9** Lem 2:27; Ibu 9:25-28; 1Bi 3:18 **6:11** Gal
2:19; 1Bi 2:24 **6:12** 12:1

mvu lemme le gee mwεεm mvù befe dvù ke. Ben enya bikuu binen ε è nu ê Nyo' diεwε bonyii bò bó nu ε bvuse wase bó yí kpwe le ε nya bó bó nshii. Ben enya ten biba binen bi ye le ê Nyo' diεwε mwεεm mwew mvu lemme le keege mwεεm mvu teyey dvù. ¹⁴ Ke kebefε bvuu kenke keekεnke mvunγay ê ben we ke, njefo ke ben nu ê bonci kuse ke. Ben nu wase ε è nu ê mbuwma Nyo' kuse.

Wee wvù nu ε taashe bò Klistu nu wase nfwa nce wvu teyey

¹⁵ No fi nu nonen, ε nulo é beene egay le la? Beene fen emum egeè bibefe njefo beene nu ekuse jo mbuwma Nyo', yaa nu ke ε è nu ê bonci kuse? Naa lo! ¹⁶ Ke ben kee le é wee jo ekole kew ε nya ê wee mvu keeyuuke wvù le diεwε nfwa le, tu wvù nu enu ke wase nfwa wee wvudvu wvù wvù yuuke wvù le le? É wee nya ekole ε è nu ê kebefε, tu wvù nu nfwa kebefε. É kí nu ke eto ε è nu bó kpwe. Wee é nya ekole kew keeyuuke Nyo' le, tu wvù nu enu nfwa ε è nu wvu Nyo'. É fi nu ke ege é wvù ekenke nce wvu teyey. ¹⁷ Geenεn keyoone ke Nyo' le le no ben to shee nu bonfaw bo kebefε le, nu ε keseen nu ε ben ε bee wase bò mvuntelem mvunen mvunciim fiεε fi n'yεεyi wvù bó to nyaε ê ben dunçi le, ¹⁸ ben ε mum ε no nu ε bó ε bvuse wase ben can kebefε le, ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo nce wvu teyey e. ¹⁹ Me njemyi fin diεwε wee wvu wum e, njefo ke ben diεwε bonyii bo boyuum e nulo ekiεε mwεεm egen ebuy kelen kemew e ke. Ben ekeè le è to nu fwele ε ben nyaa biba binen bi ye le ê mwεεm mvu nnyen e bò bibefe bí le bí le diεwε bonfaw e. Ben emum enyaa wase biba binen bi ye le keseen ε è nu ê mwεεm mvu teyey keenu bonyii bò yuule. ²⁰ Seke ben to nu bonfaw bo kebefε le, ke nce wvu teyey to kenke fiεε keege bò ben ke. ²¹ No ben to nu nonen, sew wvù ben to kenkeε fô mwεεm mvun e mvù ben nu wase keseen wuume ne lo yí mvù le nu la? Mwεεm mvudvu mvunciim mεεse ke ε è nu bó kpwe. ²² Geenεn keseen no bó nu ε bvuse wase ben can kebefε le ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo Nyo' le, nu ε sew wvudvu nu le ben tuu wase bonyii bò yuule, ε kemese kedvu nu ke enu nshii wvù mey lo. ²³ Ben ekeè le nlawma kebefε nu kpwe, geenεn ε nshii wvù mey lo nu nnya yì Nyo' nyaa εcici ê bonyii bò nu ε taashe bò bo Klistu Jisos wvù Tata wesebeene.

7

Nci ké no kenke mvunγay ê wee we ke seke mweten beε dvù

¹ Boom bo bwεεm e, me ngomte keenjeme fin ê ben diεwε bonyii bò kee nci le. Ke ben kee le nci ké no kenke mvunγay ê wee we ke seke mweten beε dvù? ² Beene ejo kenfewsεn yí kentaashe ke kpwoon bò diemsen e. Nci ké no suule kpwoon yí dweese le ke seke dweese beε dvù. Geenεn é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase ekuse jo nci wvù suule wvù bò dweese. ³ Nonen é wvù nε ε gen ê diemsen mvu le ε dweese beε dvù, é bó ete wvù le kpwoon nsake. Geenεn é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase é nci wvudvu kuse. É wvù gen lo ε taashe e no nu bò diemsen mvu, wvù saa enu kpwoon nsake ke. ⁴ É nu ke lenlen boom bo bwεεm e no ben nu ε kpwe wase fô bonci le fele yí ye Klistu yí bó to tae yí kentam e. Ben nu ε kpwe nonen wvu le ben enù wase bonyii bo wee mvu le jεey. É wee wvudvu wvun nu wvù bó to bvuseε yí kpwe le, wvu le beene ecee wase gee ε è nu mwεεm mvù jee fô Nyo' le. ⁵ Seke beene to beε cee bii no nyam ye yesebeene gomte, bonci to ké no kamsee ye yesebeene yì fuu gee ε biba bisεεbeene bi ye le lemte mwεεm mvù too ε è nu

bô kpwe fô beene le. ⁶ Geenen, keseen nu ε beene ε buy wase ekuse jo bonci ε kpwe fô bonci bodvu le bô to nu ε jicε beene le diεwe bonyii bo ncaw e. Beene nu ε buy wvu le beene elemtε ente jo nshii wvu fwε wvù è nu wvu Keyoy ke Yuule, ε è yaa bvuu nu è je yi yvum yi bonci bô bó sanεε le ke.

Nci gee ε beene kee mwεem mvù befe

⁷ Ε nulo è beene egay le la? Ε fen nu le nci nu fiεε fi befe? Ke è nu nonen ke! Ε è to baa nu nje bonci, tu ke me mbe ηkee fiεε fi befe ke. Ε nci to baa gay le, “Fo wee edewkenè ejise yi fiεε fi wee mvu le”, tu me mbaa ηkee le keedewkene ejise nu fiεε fi befe ke. ⁸ Geenen kebefε ε mum ε bεε ekuse jo nci wvun ε shiw ejise yò dewkene yi yem e jé le jé le. Ε nci be baa nu, kebefε saa ekεηke mvunggay ke. ⁹ Me nto nshee ncee ηgee no me ηgomte ε me mbaa ηkee wase bonci ke. Geenen, ε me ke ndioo enkiεε bonci, ε kebefε mum ηaay, ε me mum kpwe. ¹⁰ Bonci bodvu keβεε bô fi to nu le bó nu ke eto bô nshii, nu ε kaa ε to ε è nu bô kpwe fô me le. ¹¹ Fi nu le kebefε to nu ε mum keηke je yi bonci ban e, leε me, bεε ekuse jodvu yu me. ¹² Nonen bonci nu fiεε fi yuule, ε fiεε fi bonci gayte nu fiεε fi yuule, nu teyey bvuu jee. ¹³ Fí fen nu le fiεε fi jee to nu ε kaa to ε è nu bô kpwe fô me le? Naa ke è nu nonen ke! Ε to nu kebefε kè to bekeεε ekuse jo fiεε fi jee fin keeto bô kpwe fô me le, wvu le beene eyen le kebefε nu kebefε, ε fi dunçi ε è nu yi fiεε fi bonci gayte le le kebefε looci naa befe baay.

Bvudiuw bvuyi wee le

¹⁴ Beene kee le bonci nu fiεε ε fi nε fô Nyo' le. Geenen ε me nu fiem wee wvu wum ηkeηke nyam ye, ε bó gese me diεwe nfwa le è kebefε. ¹⁵ Ke me ηgee fiεε no ηkee fiεε fi me ηgee ke, ηjefo ke fiεε fi me ηgomte keenje nu fi fi me ηgee ke. Me ηkaa nen'yi ηge fiεε ε è nu ke naa fi fi me mbane. ¹⁶ No me nen'yi no ηgee fiεε ε è nu ke fi fi me n'yaa ηgomte ke, tu me nu ε mbee keceey le nci nu fiεε fi jee. ¹⁷ No fi nu nonen, tu è nu keceey le ke è bvuu gee me fiεε fidvu ke. Ε gee wase kebefε kè nu yi yem e. ¹⁸ Me ηkee naa lo le ke fiεε fi jee nu yi yem e ke. Fi nu le ke fiεε fi jee nu yi elemε kem e ke. Me nen'yi no ηkeηke shiee kenge fiεε fi leη, geenen ε me n'yaa nulo enge ke. ¹⁹ Ke fiεε fi jee fi me ηgomte keenje nu fi fi me ηgee ke. Fiεε fi befe fi me n'yaa engomte keenje ke, nu fi fi me ηkaa ηgee. ²⁰ No me nen'yi no ηgee fiεε ε è nu fi fi me n'yaa ηgomte ke, tu ke è bvuu nu me wvù gee fiεε fidvu ke. Ε gee wase kebefε kè nu yi yem e.

²¹ No fi nu nonen, me ε mum ε n'yen le è nu wase lo nci le seke me ηgomte keenje fiεε fi jee, ε fi cekey keege no nu ke fi befe. ²² Ε fitele fiem e nu ε me n'yuuke njon bô nci Nyo' baay. ²³ Geenen ε me nen'yi n'yene wvumvu nci le ε wvù nu yi yem e. Ε wvuwe tumte jem bô nci wvù keηke ηkpawace wem, gee ε me ntuu nfwa wvuwe nci wvu kebefε wvù nu yi yem e. ²⁴ Finjfusay fi fiεε le ke diεwe me! Ε nu ebvuse yεε me yi nyam ye yin yi too bô kpwe le? ²⁵ Keyoone ke Nyo' le wvù nulo efi me fele yi Jisot Klistu wvù Tata wesebeene le!

No fi nu nonen me ε mum ε no nu wase keseen nfwa bonci bo Nyo' le è ηkpawace wem e. Geenen nu nfwa bonci bo kebefε le yi nyam ye le.

8

Kecee bii no Keyoy ke Yuule gomte

7:6 6:7; 8:2-4; 2Kol 3:6 7:7 4:15 7:7 Dito 5:21; Kenj 2:16-17; 3:6 7:8 1Kol 15:56 7:9 5:13
 7:10 Lew 18:5 7:11 Kenj 3:13 7:12 1Tim 1:8 7:14 Mben 51:7 7:15 Gal 5:17 7:18
 Kenj 8:21; Fili 2:13 7:23 Gal 5:17; Jem 4:1; 1Bi 2:11 7:24 1Kol 15:57

¹ Fí ε mum ε no nu le, keseen nu ε ke wee wvù nu ε taasε wase bô Klistu Jisos beε ke ebvuu eley ηγεω e ke. ² Ke wvù beε ke ebvuu eley njefo nci Keyoy ke Yuule kè nyaa nshii é bonyii bô nu ε taasε wase bô bo Klistu Jisos, nu ε bvuse wase beene can nci wvù è nu wvu kebefε bô kpwe le. ³ Nyo' nu ε ge wase fiεε fi nci to baa keηke mvunγay keege ke. Nci to baa keηke mvunγay ε è ge kewεεγe ke nyam ye wee wvu wum e. Fiεε fi Nyo' ge nu le wvù to nu ε ciinse Wan wvu we ε wvù to diεwe wee wvu wum wvù gee bibefe le keenjγoy kebefε. ε Nyo' mum ηgoy mvunγay mvu kebefε le bô ye Waa we. ⁴ Wvù to ge nonεn wvu le mwεεm mvu leη mvù nci gomte enù ε bó ε ge wase fô beene bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte le, ε è yaa bvuu nu no nyam ye gomte ke. ⁵ Bonyii bô cee bii no nyam ye gomte nu ε bó ké no lewse bvufee ε è nu yí mwεεm mvù nyam ye gomte le, ε bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte ké no lewse bvubole bvufee ε è nu yí mwεεm mvù Keyoy ke Yuule gomte le. ⁶ ε wee leke bvufee ε è nu yí nyam ye le, tu wvù nu ke ekpwe. Geenεn é wee leke bvufee yí Keyoy ke Yuule le, tu wvù nu ke ekeηke nshii noo nyεkeey. ⁷ No fi nu nonεn wee wvù leke bvufee ε è nu yí mwεεm mvù nyam ye gomte le ké no bane Nyo'. Ke wvuwe wee ké no yuuke nci Nyo' le ke. ε è nu keceεy le ke è nulo é wvù eyuuke ke. ⁸ ε ke è nulo é wee wvù cee no nyam ye gomte egee fiεε fi Nyo' eyuuke njon ke.

⁹ Geenεn ke ben nu finεn bonyii bô cee bii no nyam ye gomte ke. Ben bii ε è nu no Keyoy gomte, é è fεn nu le Keyoy ke Nyo' le cee yí yene le. ε wee nu dvù wvù baa keηke Keyoy ke Klistu le, tu ke wvù nu wee Klistu ke. ¹⁰ ε Klistu fεn nu yí yene le, naa no ye yene nu ke ekpwe nje kebefε, tu Keyoy ke Nyo' le nu enyaa nshii é ben njefo Nyo' nu ε ge wase ben ε no nu teyεy é wvù ejise. ¹¹ ε Keyoy ke wvù wvù to bvuseε Jisos yí kpwe le cee yí yene le, tu wvù wvuwe wvù to bvuseε Klistu Jisos yí kpwe le nu ke enya ten nshii é ye yene yí nu ke ekpwe le. Wvù nu ke enya fele yí Keyoy kew kedvu kè cee yí yene le.

¹² Nonεn boom bo bwεεm e, beene keηke fiεε keege, ε fiεε fin yaa nu keecee bii no nyam ye yesebeene gomte ke. ¹³ ε ben cee bii no nyam ye gomte, tu ben nu ke ekpwekεn. Geenεn é ben cine Keyoy ke Yuule ε lese gee di befe di nyam ye gomte, tu ben nu ke ekeηke nshii. ¹⁴ Bonyii bocii bô cee bii no Keyoy ke Nyo' le dunji nu boom bo Nyo' le. ¹⁵ Nyo' to baa enya ε è nu keyoy ke bvunfaw e kè nu ege é ben ekaase ecee yí nfan e ke. Wvù to nya Keyoy é ben ε è nu kè gee ε ben nu boom bew. ε kí mum gee ε beene teηe wvù le, “Abba, Icee wese.” ¹⁶ Keyoy kedvu kin kebeε bô keyoy kesεεbeene leeme tomte le beene nu boom bo Nyo' le. ¹⁷ ε beene fεn nu wase boom bo Nyo' le, tu beene nu ke edie bvushεw, bvushεw bvù è nu bvù Nyo' le. Beene ε bo Klistu nu ke etaashe edie bvù é beene fεn yeηe ηγεω no Klistu to yeηεε wvu le beene ten ke ekeηke bvukε beene ε bó.

Bvujonke bvù è nu ke enu bvù boom bo Nyo' le

¹⁸ Me ηkee naa ntay le ke ηγεω wvù beene yeηe keseen nu ε wvù ε buy naa lo wvù bó efewsene bô bvujonke bvù è nu ke enu bvuseεbeene ke. ¹⁹ Mwεεm mvunciim mvù Nyo' to bomεε cεyε naa lo shiee le kefew kè Nyo' nu ke eduηce boom bô è nu naa bew. ²⁰ Fí nu le mwεεm mvù Nyo' bomεε to nu ε ne tu mwεεm

mvu ecici. Ke mvú to tu mvu ecici le mvú koonjke lo nonen ke. E to kooj Nyo' wvú to gee le mvú enu nonen. Geen en é bó taale ke fwe kee le, ²¹ diuu dimew nu ke enu é Nyo' ebvuse mvú é mvú eboy yí ncaw wvú nu le mvú mvunciim keñke keeke efo le. E wvú nu ke edioo e bvuse nonen, é mvú ekeñke wase e è nu bvujonjke bvú boom bo Nyo' le. ²² Beene kee le mwεem mvunciim mvú Nyo' bomε cone bô monlum diεwe kpwoon lume le ε kew lo ε to ε buy keseen e. ²³ Ke è mεy ke mwεem mvú Nyo' bomε maanj mvú nu yí monlum e ke. Beene bô keñke sâ' Keyoy ke Yuule kè Nyo' nu ε nya é beene cone ten é shem é shem no beene cεyte le Nyo' ege é beene enú boom bew, fi è nu nsum wvú wvú nu ke esum ye yesebeene yicii can ηgew e. ²⁴ E nu fiεε fidvu fin fi beene taale fwe kee le beene nu ke ekeñke fi Nyo' to boysεε beene nje fí. Geen en fiεε fi wee taale fwe yí dvú le le wen nu ke ekeñke ε fí nu wase é wvú ejise yaa nulo bvuu nu le è nu fiεε wvú bεε cεyte lo ke. E nu yεε wvú nulo ebvuu etaale fwe yí fiεε le keeke ekeñke ε fí nu wase é wvú ejise? ²⁵ Geen en é beene taale fwe yí fiεε le kee le beene nu ke ekeñke se beene cim yene wase fí le, é beene ekuu shém ecεyte.

²⁶ Keyoy ke Yuule ten ε mum ε no fici beene yí kewεεyε kesεεbeene le, no beene yaa kee keebunlee no beene keñke keebunlee ke. Keyoy kedvu kebεε ké no lεke Nyo' fô beene bonyii bo Nyo' le beele é wvú é je yí è nulo wee saa esee le ke. ²⁷ Nyo' wvú ké no taasse mvuntelem mvu bonyii le ké no kee ηkpwawce wvu Keyoy ke Yuule, njefo Keyoy ké no lεke Nyo' fô bonyii bô è nu bo Nyo' le é je yí Nyo' koonjke le.

²⁸ Beene kee le Nyo' lemte yí mwεem mvunciim e gee ε mvú gene é je yí jee le fô bonyii bô koonjke wvú le bô wvú nu ε tee bii fiεε fi wvú gomte fô bó le. ²⁹ Bonyii bô Nyo' to kee wase ε è bεε lo nu ε wvú to seyse wase gee le bó nu ke ekumen enu diεwe Waa we le, wvu le Waa we wvun nelo enu nsafwe boom bo bwee le, ε bó nu nteen. ³⁰ E bonyii bô wvú to seyseε wase gee nonen, ε wvú mum ke tee bó. E bonyii bodvu bô wvú to tenεε nu ε wvú to jo wase bó le bó nu se jay. E bó bodvu bô wvú to joe le bó nu se jay, nu ε wvú to ge le bó eley bvukuke bwew e.

Wee wvú nulo ebvuu ege beene bô fiεε nu yεε?

³¹ No mwεem mvun nu nen mvunciim, è nulo é beene ebvuu egay le la? No Nyo' nu wase é keba kesεεbeene le, wee wvú nulo ebvuu ege beene bô fiεε nu yεε? ³² E wvú wvú Nyo' to nu se wvú ε yεε ejise bô Waa we, geen en nya ε wvú kpwe fô beene le bocii, tu ke wvú nu ke enya mwεem mvunciim ebise fô é beene? ³³ E nu yεε dvú wvú nulo ebvuu egomte nsaw bô bonyii bô Nyo' nu ε caw wase? Nyo' nu wvú joo bonyii le bó nu se jay. ³⁴ Wee nu dvú wvú nulo ebvuu elese beene ηgew e? Klistu Jísos to nu ε kpwe, kase buy ten yí kpwe le, ε no nu keseen é ebo ke Nyo' le ke εcεy e, looci lεke Nyo' fô beene le. ³⁵ Wee wvú nulo ebvuu egawsen naa beene bo Klistu fo wvú ebvuu ekoonjke beene nu yεε? E nulo é ηgew, kenεε monlum, kenεε bikaa bi bonyii bone é beene ejim, kenεε jen, kenεε kencimte, kenεε kembemse, kenεε kpwe, egawsen e? ³⁶ Fí nu ke no bó nu ε san ε bonyii bomew gayte é Nyo' le, “Bese nu diuw kpwe le εdiuw ecii nje yo. Bonyii joo le bese nu njée yí bó esεεyε lo.”

8:23 2Kol 5:2-5; Efe 4:30 **8:24** 2Kol 5:7; Ibu 11:1 **8:25** 2Kol 4:18 **8:27** Mben 139:1-3 **8:28**
 Job 2:10; Efe 1:11 **8:29** Kolo 1:18; Ibu 1:6 **8:30** 1:7; 5:2; 2Tes 2:13-14 **8:31** Yesa 50:8-9 **8:31**
 Mben 118:6 **8:32** 5:8; Jon 3:16 **8:34** 4:25; Lem 2:33; Ibu 7:25; 1Jon 2:1 **8:35** 2Kol 5:14 **8:36**
 Mben 44:22; 2Kol 4:11

³⁷ Naa lo yî mwεem mvun e mvunciim nu ε beene nu bonyii bò looci soo lo yî mvungay mvu Klistu wvù to konεε beene le. ³⁸ Me ηkee naa ntay le ke kpwe kenεε nshii, kenεε kfuu bonceendaa bò la, kenεε biyoy bì saake, kenεε mwεem mvù nu keseen, kenεε mvù nu ke eyuu enu, kenεε mwεem mvù kenεke mvungay, ³⁹ kenεε mvù nu ê we, kenεε mvù nu ekuse, kenεε naa la fifie fi nu ηgoo mwεem mvù Nyo' felee le mvunciim, nu ε fimew nu dvù fi nulo egawsen beene ε bo kenkonεen ke Nyo' le kè wvù kenεke fò beene le nje Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ke.

9

Nyo' to nu ε caw bonyii bo Israel le bó enù bonyii bew

¹ Fieε fi me njemyi fin nu keceey diewe wee Klistu le. Ke me mbiayte lo ke. Keyoy ke Yuule kè nu yî yem e tomte le ke me mbiayte lo ke. ² Me ηkenεke yii baay bò nsase wvù yaa kaa ke fò fitele fiem e, ³ nje boom bo bwεem e bo won e bò bee bó nu ελεme kemwaan. Me nelo enshieele naa baay le lon eto fò me le é me enγawsen lo bee Klistu ke nje bó. ⁴ Bonyii ban nu bonyii bo Israel, ε Nyo' to jo bó ge le bó enu boom bew, duņce n'yuw we é bô, gbwo monkan bò bó, nya bonci bew can yibole, duņce bó no bó ebunleè Nyo', ge bonkawma bò bó. ⁵ ε nu bonyii ε bo'icee bobole bò to sanεε kfuu dibole to nu bonyii bo Nyo' le bò bó kee bó, ε Mboyse wvù Nyo' to kawεε to dioo to diewe wee wvu wum e ε bó boo wvù ε è nu ê kfuu di bonyii ban e. Beene enyaà mbense sekeci wε ηka è Mboyse wvun wvù nu Nyo' wvù kenεke mvungay é we jo mwεem mvunciim. Fí enù nonen.

⁶ Ke fi nu le fieε fi Nyo' to kawεε nu ε la εcici ke, njefo ke bonyii bocii bo Israel mum nu keceey boom bò è nu bo Israel e ke. ⁷ ε ke è nu ten boom bò buy yî Abla'am e bocii bò è nu boom bew ke. Geen fi nu no Nyo' to jemyεε é Abla'am le,

“ε nu Aysik wvù nu ke eboo boom bò nu egeε diee diuw.”

⁸ Fifin duņci le ke è nu boom bò buy yî Abla'am e bocii bò è nu boom bo Nyo' le ke. ε nu boom bò Nyo' to kawεε Abla'am dvù bò bó joo le è nu boom bo Abla'am e. ⁹ Nyo' to dioo ge ηkawma wvun gay le,

“ε nu ke edioo enu diewe keseen e kelum ke too le,
é me enkase ento, é Sela ekenεke wan diemsen.”

¹⁰ Ke è mey ke fifin ke. Fieε diewe fin e to nu ε kooy ten bò Lebeka wvù icee boom bew to mey ke Aysik wvù icee bo'icee bosεεbeene. ¹¹⁻¹² Naa é bó se keeke eboo boom ban, é bó se keeke ege fieε fi jee kenεε fi befe, nu ε Nyo' to jeme é bwεε bó le,

“Nγaywee nu ke elemte wan caan e.”

Nyo' to jeme nonen keeduņce le wvù cawte wee bii ηkon wvuwe le, ε è yaa nu nje lemme dimew di wee nu ε ge ke. Wvù cawte bii fieε fi wvù gomte le wee ege le. ¹³ ε è nu ke no bó saη le,

“Yakow nu ε me ηkoonεke wvù, mbane Esau.”

Nyo' ké no gee fieε ε è nu fi wvù koonεke

8:37 1Jon 5:4-5 **8:38** Efe 1:21; 1Kol 3:22; 15:24; 1Bi 3:22 **8:39** 5:5; Jon 3:16; 2Kol 13:13; Efe 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16 **9:2** Ksm 32:32 **9:4** Ksm 4:22; Os 11:1; Ksm 16:10; 24:16-17; 40:34-35; Ken 17:7; Ksm 24:7-8; Ksm 20-24; 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 **9:5** 15:8; Ksm 3:6, 15; Mat 1:1; Lum 1:3-4 **9:6** 3:3-4; 2:28-29 **9:7** Ken 21:12; Mat 3:9 **9:8** Gal 3:7; 4:23 **9:9** Ken 18:10, 14 **9:10** Ken 25:21-23; Lum 11:6 **9:13** Mala 1:2-3

14 No fi nu nonen, è nulo é beene ebvuu ejeme le la? Fí fen nu le ke Nyo' yaa gee gee di lenj e? Ke è nu nonen ke! 15 Nyo' to nu e jeme ê Muses le, "Me nu nke encam shen fô wee wvù me e njkonj e, enjkooyii fô wee wvù me e njkonj e."

16 Nonen ke Nyo' cawte wee bii no wee wvu wum koonjke, keene yi lemme di wee lem e ke. Wvù cawte e è nu nje wvù kenjke shen fô bonyii le. 17 Fifin nu ke no bó nu e sanj ê Nwa' Nyo' le no Nyo' jemye e ê Felo Nfon wvu Ijiw le, "Me nto mbense wo di ewe Nfon e ke naa shiee wvù le me nke endunje mvungay mwem yi yo le, é bonyii egen bó diee diem yi ekole ke nshé le kecii."

18 Fifin e mum e no dunji le Nyo' camte shen fô wee wvù wvù koonjke le, nyaa ekole kè temyee è wee wvù wvù koonjke le wvù etemyi ekole le.

19 Wee nelo emum ebife ê me le, "È è fen nu no fi nu, Nyo' e bvuu e no baci bonyii nje la le? Wee wvù nulo etun fi e fi Nyo' koonjke le fi enù, nu yee le?"

20 Fo wee ebiite nonen ke. E nu naa wee wvu wum wvù la wvù nulo ebeeke mbew bó Nyo'? E nulo é wee ebom fi e bó mbom é fi ekase ebife é wvù le, "Wo bom me nen nje la le?" 21 Wee wvù bomte nsháan kenjke mvungay é we jo mbom keejo ntuw mbom mwaan ebom mwem dvù jey jey, é fimew enu fi kenjke lemme di kuuke, é fimew kenjke lemme di ncew. 22 E nu ke lenjle no Nyo' gee. Wvù to gomte keedunje shém ye yi ffuuke bó bonyii, ebvuu ege é bonyii eki e mvungay mwew. Geen e wvù looce kuu shém bó bonyii boba bó to gee e shém ffuuke wvù bó bó to nu keeke efiwe lo bó. 23 E wvù to ge nonen keedunje bvukuke bwew bvú baay bvù nu fô bonyii bó wvù camte shen fô bó le. E bonyii ban nu bó wvù to seyse wase e è be e lo le bó nu ke ekenjke bvukuke bvudvu. 24 E nu naa beene bonyii bodvu bó wvù nu e tee. E è yaa mey ke bó nu Bojuu maanj ke. Bonyii bó yaa nu ke Bojuu nu ten fó. 25 E è nu ke naa fi fi Nyo' jemyi ê Nwa' wee ntum we wvù Osia le le, "Bonyii bó se yaa nu ke bonyii bem, nu e me nu nke enteje bó le 'Bonyii bem.' E boba bó me nse mbaa enjkoonye bó ke, é me enteje bó le 'Fitele fiem.' "

26 "E fô bvudvu bwé bvù Nyo' se ké no gayte é bonyii bodvu le, 'Ke ben nu bonyii bem ke', nu e bó nu ke etenje wase bó le,

'Boom bo Nyo' wvù kenjke nshii le.' "

27 Yesaya wvù wee ntum Nyo' to nu e no beele ten ekume bonyii bo Israel gayte le,

"Naa no bonyii bo Israel cim duule naa di ewe monshem mo é joo yi baay e, nu e bó nu ke eboy nu ke nen caan.

28 Fì nu le Nyo' nu ke ene esese elanj nge w yi ekole ke nshé le kecii kanj mwaan emese lo fi e ficii."

29 E wvù wvù Yesaya to yuu wase jeme le,

"E è to baa nu le Tata Nyo' wvù kenjke Mvungay Mvunciim ebawce boom é kfuu disé beene le,

tu beene be ε tu wase diεwε kelaante kè Sodom e,
noo diεwε kè Gomola le.”

ε bonyii bo Israel tun je yi bonyii keŋke keebii dvú keenu teytey ê Nyo' ejise

³⁰ No fí nu nonεn, è nulo é beene emum egay le la? ε nulo é beene egay le bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò to baa momte keenu teytey ê Nyo' ejise nu wase keseen teytey ê Nyo' ejise nje fitele fi bó lese yí ye le. ³¹ Geenεn, ε bonyii bo Israel bò to momte keenu teytey ê Nyo' ejise bii ê je yi bonci gomte le to baa eghan enu teytey ê wvú ejise ke. ³² ε è to nu nje la? ε to nu njefo ke bó yaa to momte bii ê je yi le bó elese ε è nu fitele yí Nyo' le ke. Bó to kpwaake le fíεε fi gee ε wee nu teytey ê Nyo' ejise nu lemme dimew di mwεten gee. ε bó ge nonεn mum bayten yí te le. ³³ Te din nu di bó san ekumε dí le, “Ben etaa eyen, me ηεεle te ê kelaante kè Sayon e, ε è nu te di bonyii nu ke ebaytene yí dvú le. ε nu kemaan kè bonyii nu ke egbwekene yí dvú le. Geenεn, é wee lese fitele yí ye le, wvú saa ke ewuumen ke.”

10

¹ Boom bo bwεεm e, fíεε fi me nshieele bô fitele fiem ficii, noo bunle yεm ê Nyo', nu le bonyii bem bo Israel ban ke eboy. ² Fíεε fi me ηkee, ε è nulo é me enjeme nu le, bó keŋke naa shiee wvu baay fô Nyo' le. Geenεn ε bó yaa kee ke je yi leŋ yi bó ebii wvú le jó ke. ³ No bó baa kee je yi Nyo' joo le wee ké no nu teytey ê wvú ejise jó, bó ε mum ε no gomte wase keegεε yibo je, ε fanε yaa bvuu nya bikuu bibole keebii yiye je yi Nyo' joo le wee nu teytey ê wvú ejise jó le ke. ⁴ No Klistu to toε wase, ε je yi bonci yi bonyii to bii dvú keenu teytey ê Nyo' ejise mum ka, wvu le keenu teytey ê Nyo' ejise keseen enù wase keelese fitele yí Klistu le.

Mboyma nu ε to fô wee tfuu le

⁵ Muses to nu ε san ekumε je keenu teytey ê Nyo' ejise yi bii ε è nu bonci le le, “Wee wvú gee no bonci gayte nu ke ecee nje wvú gεεle bonci bodvu bocii.”

⁶ Fi ekumε je yi le wee nu teytey ê Nyo' ejise bii fitele fi wvú lese yí ye le nu ε bó ε san le,

“Fo wo ebiitè ê fitele fiew e le laa è nu eben yεε fowe le?”

Fi nu le laa è nu eben yεε eto bô Klistu le. ⁷ Keεε le,

“Fo wo ebiite le laa è nu ebow yεε won bonkfu le le?”

Fi nu le laa è nu ebow yεε eto bô Klistu le. ⁸ Geenεn fí jemyi le la? Fí jemyi le,

“Diεw Nyo' nu naa mbew yo le.

Yí nu diuw wo le, noo ê fitele fiuw e.”

ε è nu yí yi bese fewci ekumε keelese fitele yí Klistu le. ⁹ ε wo jeme bô diuw wo le Jisus nu Tata, ε bee fô fitele fiuw e le Nyo' to nu ε bvuse wvú yi kpwe le, é wo ke eboy. ¹⁰ Fí nu nonεn njefo wee beŋε ε è nu bô fitele fiew ε Nyo' se jo wvú le wvú nu se jay. ε wee jemyi ε è nu bô diuw we ε Nyo' se boyse wvú. ¹¹ Nwa' Nyo' jemyi le,

“Kε wee wvú nu ε bee wvú le nu ke ekeŋke ken'wuumen ke.”

¹² Ben ekeè le ke kejeεy jeεy nu dvú entelen jo wee Juu bô wee wvú yaa nu ke wee Juu ke. Tata wvú nu Tata bonyii bocii nu ke mwaan. ε wvú ké no yen'yi

can ye nyaa mwεεm ê wee tfuu wvù beele fô wvù le. ¹³ Fí nu no bó sanj ê Nwa' Nyo' le le,

“Wee tfuu wvù beele tenje diee di Tata le,
nu ε wvù nu ke eboyse wvù.”

¹⁴ Geenen è nulo é bonyii eghan nεε sε no beele tenje wvù sε bó nu ε lese fitele yí ye le? Ε è nulo é bó eghan nεε sε lese fitele yí ye le sε bó ke nu ε yuw wase ekumε wvù? Ε bó nulo eghan nεε sε keeyuw sε wee nfewcε wvù efewcε ekumε wvù ê bó. ¹⁵ Ε è nulo é bonyii eghan nεε sε gen efewci sε bó nu ε tum bó? Fí nu ε bó ε sanj le,

“Bonyii ké yuuke ncín bikaa bi wee wvù too hô saaka wvù jee,
no yuuke njonj baay.”

¹⁶ Geenen, kε bonyii bo Israel bocii nu ε bee wase saaka wvù jee wvun e ke. Kε lenjen no Nwa' wee ntum Nyo' wvù Yesaya jemyi le,

“Tata, è nu yεε dvú wvù nu ε bee saaka wvù bese fewci le?”

¹⁷ Fí ε mum ε no nu le keelese fitele yí Klistu le nen'yi yí fiεε fi wee nu ε yuw e. Ε fiεε fi wee yuw nen'yi fô fi bó fewci ekumε Klistu le. ¹⁸ Me ε mum ε no mbiite le laa bó to baa yuw ε? Kεcεy bó to nu ε yuw. Nwa' Nyo' gayte le,

“Diεw yibo to nu ε gen yí ekole ke nshe le kecii,
ε njeme wvubo gen buy yí εbuw ε wonj e ecii.”

¹⁹ Me ε mbvuu ε no mbiite le laa fí nu le bonyii bo Israel to dioo yuw, fanjε yaa yuw ntay ε? Muses to nu ε yaw gay le Nyo' gayte le,

“Me nu ηke enje é kendonj ebene ben bó ketum
ke bonyii bo ecici le,

enje é shém eton'yi ben hô ketum ke bonyii bò nu biyunj e.”

²⁰ Ε Yesaya bvuu jeme lo sε nfan le Nyo' gayte le,

“Bonyii bò se baa egomte me nu bò nu ε yen me le.

Ε me ε ndunçε ekole kem ê bonyii bò se baa ebiite me kε.”

²¹ Geenen fi ekumε bonyii bo Israel nu ε Nyo' to gay le,

“Eduw ecii nu kε no me nshee ε me ε neke can keenfiisen bonyii,
geenen ε bó temyi kε ε è nu bikuu gene ê yibo je le.”

11

Kε Nyo' baa mum ma wa lo bonyii bo Israel kε

¹ Me ε mbvuu ε no mbiite le laa Nyo' nu ε ma wa lo bonyii bew ε? Kε è nu nonen kε! Me kebεε nu ε me nu wee wvu Israel. Me nu waa yew Aba'am, ε me mbuy ê kfuu di Benjamen e. ² Kε Nyo' baa ma wa lo bonyii bew bò wvù to cawεε wase ε è bεε lo kε. Kε ben kee fiεε fi Nwa' Nyo' jemyi ekumε Elayja no wvù to beele fô Nyo' le ekumε fiεε fi bonyii bo Israel to gee le? ³ Wvù to beele gayte ê Nyo' le,

“Tata, bó nu ε yuwye wase bonyii buw bo ntum e,

ε sâw bitanj biuw bi ncese le.

Ε sheke kε wase me maanj,

ε bó bii wase ten me le keemεse.”

⁴ Wvù to beele nonen ε Nyo' tfuse ê wvù le la? Wvù to nu ε tfuse ê wvù le,

“Me nu ε ηγεε bonyii bò è nu bem ε bó nu bontfuke bososhwi (6,000),

ε bó ke baa tum wase nvuu fwe dvu Baal * keebunle fó κε.”

⁵ Ε nu κε ληληη no fi nu kefew ke keseen kin e. Bonyii bomew nu κε naa dvú Israel caan bó nu ε shεε bó ε nu bo Nyo' le. Ε boban nu ε wvú caw nje fitele fiew fi jee fó bó le. ⁶ Ε ε fen nu κε wvú to caw nje fitele fiew fi jee, tu κε ε bvuu nu nje lemme dimew ε bó to ge κε. Ε ε to nu nje lemme dimew ε bó ε ge, tu κε ε nulo ε ebvuu enu κε ε nu fitele fi jee κε.

⁷ Fieε fi me ηgayte nu κε la? Fí nu κε bonyii bo Israel nteen to baa ghan enu teytoy ε Nyo' ejise no bó to gomte κε. Ε to nu κε bonyii bó Nyo' to cawεε bó to nu ε ghan κεηκε je keenu teytoy ε wvú ejise. Geenεn, ε Nyo' ge ε mvuntelem mvu kebese ke bonyii le teme ghaw mey nonen. ⁸ Fifin nu no bó to sanεε le, “Nyo' to nu ε ge ε bó no funfunε, ε ejise εbo fanε yaa ebvuu eyene mwεεm e κε, ε bitem bibole yaa yuuke mwεεm κε. Bó ε no nu κε nonen ε to ε buy εben e.”

⁹ Ε Dawe to nu ε jeme ten le, “Nyo' ege ε mwεεm mvudien mvú bó diee yuuke njon enjim bó diεwε lawe le, ebvuu ekoo bó diεwε ketam e. Mvú etu fieε fi nu esen lo bó etufe, ε emum enu nlawma gee dibole.

¹⁰ Nyo' ege ε ejise εbo ejium wvu κε fo bó eyenè lo mwεεm e κε. Wvú ege ten ε jim yibo enjvuushe emey lo nonen.”

¹¹ Me ε no mbiite le laa ε fen nu κε bonyii bo Israel to baytene nen keegbwe emey lo fokuse le? Ke ε nu nonen κε. Kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to lo bó mboyma fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, wvu κε bonyii bo Israel ebenè kendorj. ¹² Ε ε fen nu κε kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to ε ε nu bó bvujonke yi nshe le, ε ηgbwe wvú bó to gbweε to ε ε nu bó bvujonke fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, tu bvujonke bvú nu κε enu seke bonyii bo Israel bocii ε bee Klistu le nu ke enu neε?

Fo bonyii bó yaa nu κε bo Israel emum ekfune gvuw bó bonyii bo Israel κε

¹³ Me ηgomte keenjeme keseen ε ε nu ε ben bonyii bó yaa nu κε bo Israel. No me nu waa ntum Jisos fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, me ε mum ε no njoo lemme diem κε ε nu fieε ε fí kuuke. ¹⁴ Ε me ηgee nonen wvu κε me ηnge ε Bojuu bosese ebenè kendorj, ε fí ekum bó le, ε bomew bó le ke eboy. ¹⁵ Ε ε fen nu κε Nyo' to dioo ma bonyii bo Israel ε fifin ge ε bonyii bomew yi won e kase tu fieε fimwaan bó bo Nyo', tu ε nu κε enu seke wvú ε kase ε fiisen bó, ε fi nu neε? Fí nu κε enu lo diεwe seke wee ε kpwe ε kase ε buy yi kpwe le. ¹⁶ Ε wee guse bvulem ε baa sa' dvú ε Nyo', tu bvulem bvudvu bvucii nu enu wase bvú Nyo' le. Kete ε no nu ε geη yidvu nu yi Nyo', tu tíεw kete kedvu nu enu ten yi Nyo'.

¹⁷ Geenεn, ε ε fen nu κε tíεw kete yimew nu ε bó to faashε lanjεε mum jo wase ε ε nu ben bó nu kete ke Olif e ke ekow, to shfuwyε yi kete ke Olif kè bó yele lo le fó tíεw yimew ye to nen'yeε, wvu κε ben κεηκε ten joo yi nen'yi yi kete kedvu le, ¹⁸ tu κε ben κεηκε keekfune gvuw ben ε bo tíεw yidvu ye κε. Ε ben kfune gvuw ben ε bó, ε ben no kumyi le ben nu κε lo tíεw. Ε ε yaa gee ben ε geη se nu dvú κε. Ε gee geη ε ben se nu dvú. ¹⁹ Ε nulo ε wee mvu ben e ene

* **11:4** Baal wvun to nu fimoso. **11:5** 9:27 **11:6** 4:5; Gal 3:18 **11:8** Yesa 29:10; Dito 29:4; Mat 13:14-15 **11:9** Mben 69:22-23; 35:8 **11:11** Lem 13:46; Lum 10:19 **11:13** 1:5 **11:16** Ktj 15:19-21 **11:17** Efe 2:11-13 **11:18** Jon 4:22

ejemyi le, “Ke bó to faashi tíew keeshfuw ε è nu me fò.” ²⁰ E nu keceey. Bó to faashi bó lanji njefo ke bó to kenke mbee ke. Ben ε no nu fò temyi nje fitele fi ben lese yi Klistu le. Nonen, fo ben emum ebensee ye ke. Ben enù nfan nfan. ²¹ Ben ekeè le é Nyo' nu se wvú to nu ε bawce tíew kete kè bó ye le lo kie, tu ke è nulo ten é wvú ke ebawce ben ke. ²² Ben etaa le eyen le Nyo' kenke fitele fi jee baay bvuu kenke ten fitele fi cewcew e. Wvú kè no cewcewe bó bonyii bò nu ε gbwe, geenən dunji fitele fi jee fò ben e fen é ben nu ε mey ε no bii é je ye le. E fuw ke nonen, tu wvú nu ke efaashe ten ben elanj. ²³ E díoo tu fò bonyii bo Israel e, é bó kumene lo ε no kenke mbee, é Nyo' ekase ejo bó eshfuwye yi kete kie le, njefo è nu fiε ε Nyo' kenke mvungay keekase ege. ²⁴ Ben ekeè le, é ben nu tíew ε bó to faashe yi kete ke Olif e kè kuu ε è nu ekow, to shfuwye yi kè bó ye le lo le, ε è nu fiε ε fi yaa kenke keenu nonen ke, tu ke è nulo é bó ekase ejo tíew yi è nu yi kete kè bó ye le lo yi bó to faashe wase ekase etfuushe yi kete kedvu le efey lo nonen e?

Nyo' camte shen fò wee tfuu le

²⁵ Boom bo bwεem e, me ngomte le ben ekiε keceey kin kè nu ê nnyile le, wvu le fo ben ke enε ebensee ye le ben feefene baay ke. Fí nu le εkolé kè temyεen nu ε to fò bonyii bo Israel e nteen. E bó nu ke etemyi ke bikuu nonen egen ebuy seke bonyii bò yaa nu ke bo Israel bocii bò nu keeley ngoo bonyii bo Klistu le ε ley wase. ²⁶ Fí nu ke edíoo ε kooy nonen, é bonyii bo Israel bocii emum eboy. E nu fi fi bó to sanε ε Nyo' gayte le,

“Wee wvú nu ke ebvuse bonyii njew e nu ke ebuy Sayon.

Wvú nu ke ebvuse gee di befe é kfuu di Yakow e.

²⁷ E fifin nu monkan mò me nu nke engbwo bee bó seke me ε ncake bibefe bibole.”

²⁸ E keba ke saaka wvú jee wvu Nyo' le nu ε bonyii bo Israel nu bonyii bo bvuban e fò Nyo' le nje yene. E díoo etu é keba ke ncaw wvú Nyo' to cawε wase bó le, nu ε bonyii bo Israel nu lo fitele fiew nje monkan mò wvú to gbwolε bó bo'icee cee bó. ²⁹ Fí nu nonen njefo é Nyo' nya wase nnya é wee, wvú saa ebvuu ekase efi ke, é wvú teje wase wee, wvú saa ebvuu ekase ecine wvú le ke. ³⁰ No ben bonyii bò yaa nu ke bo Israel to shee nu yaa yuuke Nyo' le ke, geenən ε no nu keseen ε wvú ε cam wase shen fò ben e njefo bonyii bo Israel baa eyuuke wvú le ke, ³¹ è nu ke lenlen no bó ten baa eyuuke Nyo' le keseen wvu le shen yi wvú cam fò ben e ege é wvú ke ecam ten shen fò bó le. ³² Fiε fi nu le, Nyo' nu e lese bonyii bocii yi ncaw εkolé kè temyεen e, wvu le è nelo é wen ecam shen fò bó le bocii.

Mbense enù fò Nyo' le

³³ O, ben etaa eyen, bvukuke bvù è nu bvú Nyo' le nu naa lo bvú baay, ε bvufee bwew nu naa lo ten bvú baay, ε mwεem mvù wvú kee nu ε wvú kee naa lo ten baay! Ke è nulo é wee ekiε je yi wvú kpwanse mwεem jó ke. Ke è nulo é wee ekiε je yi wvú gee mwεem mwew jó ke. ³⁴ Fifin nu no bó sanε ε Nwa' Nyo' le le,

“E nu yeε dvú wvú kee njpwawce Tata?

E è nu yeε wvú nulo etefe wvú?

³⁵ E nu yeε dvú wvú ke nu ε nya wase Nyo' bò fiε

wvu le Nyo' ke ekase elaw wvú?"

³⁶ Mwεεm mvunciim ne fô wvú le. Mwεεm mvunciim fey can ye le, ε mwεεm mvunciim nu nje ye. Mbense enù fô wvú le sekecii se nka. Fí enù nonen.

12

Ben enya bikuu binen ê Nyo'

¹ Boom bo bwεεm e, no Nyo' nu ε cam wase shen fô beene le, me ε mum ε no nkule can le ben enya bikuu binen ê Nyo' diεwe mwεεm mvu ncese le mvù beε mvuyuum yuule ε Nyo' ε bee le. Fifin nu je yi lan fô ben e keebunlee Nyo' jó le. ² Fo ben ebii mwεεm mvù bonyii bo yí nshε le fen gee ke. Ben ecine ε Nyo' enyaa ben bô bonkpawwεε bô bofe, ε bó ekumene ben. ε ben gee nonen, é ben emum ekiεε keeyeese kee fiεε fi Nyo' shieele, fi è nu fi jee, ε Nyo' ε bee dvú, ε fi ε jon wvú le ε gen e mεse.

³ Me diεwe wee wvú Nyo' nu ε buw e, nu ε me ngomte keenjay ê ben bocii le, fo wee ekpwawci ekume ekole kew le wen nu fiεε fimew fele fiεε fi wvú nu ke. Wee ekpwaakε ekume ekole kew ε je yi lan e. ε wee ekpwawci bii nfew mbee wvú Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁴ Beene kee le ye wee nu yimiaa, keŋke biba jεey jεey, ε biba bidvu keŋke lemme jεey jεey. ⁵ ε nu ke lan lan no beene nu. Naa no beene cim nu nteen, nu ε beene nu ye miaa yí Klistu le. ε wee mvu yaa nu fô ekole kew e maan ke. ⁶ Beene keŋke nnya jεey jεey bii je yi Nyo' nu ε buw beene jó le. Beene emum elemte dvú. ε nnya wee nu keeteete ntum Nyo', é wvú no teetè bii nfew mbee wvú Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁷ ε nnya wee nu keelemte fô bonyii le, é wvú no lemtè fô bó le. ε yi wee nu keeyεeyi bonyii, é wvú no yeeyi. ⁸ ε nnya wee nu keeyvuwse mvuntelem mvu bonyii le, é wvú no yvuwse. ε yi wee nnya nu keenyaa mwεεm ê bonyii, é wvú yene can ye. ε yi wee nu keetaale fô bonyii le, é wvú no taalè fô bó le bô fitele fiew ficii. ε wee nu ε ye nnya nu keeamte shen fô bonyii le, é wvú no camtè yuuke njon.

Nkonen wvu keceey

⁹ Nkonen wene keŋke keenù wvu keceey. Ben ebanè fiεε fi befe, leemè ε è nu yí fiεε fi jee le. ¹⁰ Ben ekonenè bikuu binen bô fitele ficii diεwe boom bo bwee wan e. Ben efelè naa lo bonyii bocii yí n'wvum wvù ben nyaa ê bonyii le. ¹¹ Fo ben egeè ngoy ke. Mvuntelem mvunen eyvuwse sekecii ε ben lemte lemme di Nyo' le. ¹² Ben elanlanè yí fiεε fi ben taale fwe yí dvú le kee le ben nu ke ekeŋke le. Ben ekuulè shém yí bonzew e. Ben enù yí bunle le sekecii. ¹³ Ben efici bonyii bô è nu bo Nyo' le bô fuute. Ben efisenè botolo yéw yene le taale fô bó le ntay.

¹⁴ Ben elékè le Nyo' elan ε è nu kembonen yí bonyii bô bone bikaa ê ben ejim e. Ben elékè ε è nu kembonen fô bó le. Fo ben elékè le eto lon fô bó le ke. ¹⁵ Ben elanlanè ben ε bonyii bô lanlanε, enù yí yii le ben ε bonyii bô nu yí yii le. ¹⁶ Ben eceé yí fiεε le fimwaan. Fo ben ebenseé ye ke. Ben ekoolè nsán ben ε bonyii bo ncεw ncεw. Fo ben ejoé le ben kee mwεεm fele no ben kee ke.

¹⁷ Fo ben eftuuse bô kebefε ke. Ben ekeŋké nkpwawce kegee ε è nu

11:36 16:27; 1Kol 8:6 **12:1** 6:13; 1Bi 2:5 **12:2** Efe 4:22-24; 1Tes 5:21 **12:3** 1:5; Mat 20:26; 1Kol 12:11, 28; Efe 4:17 **12:4** 1Kol 12:27 **12:6** 1Kol 12:4-11; 12:27-14:40; 1Bi 4:10-11 **12:7** Lem 6:1-3; 2Kol 9:5, 7 **12:9** 2Kol 6:6; 8:24; 1Tim 1:5; 1Bi 1:22; 1Kol 13:4-7 **12:10** 14:15; Jon 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Efe 4:2; Fili 2:2-3 **12:11** 8:9; Gal 5:25; Mwm 3:15 **12:12** 5:2-3; 8:24-25; Mat 24:13, 22; Luk 18:1; 1Kol 10:13; 1Tes 2:14 **12:13** Gal 6:10; Ibu 13:2 **12:14** Mat 5:44 **12:15** Job 30:25; 1Kol 12:26; 2Kol 11:29 **12:16** Bnɔn 3:7; 1Kol 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1 **12:17** Bnɔn 20:22; 1Kol 6:7; 1Tes 5:15; 1Bi 3:9

mweem mvù bonyii bocii yene le è nu mvù jee. ¹⁸ E je nu dvù, no ben yene, é ben no momtè keecee yí nyakeey e ben é bonyii bocii. ¹⁹ Nsáa yem shém, fo ben eyuu emomtè naa lo keetfuuse envuké ké. Ben eciné dvù é Nyo' ke edunje shém ye yí ffuuke é bó. E nu fí fi bó nu é saŋ le, “Envuke nu é è kéŋke me keentfuse. E nu me wvù nu nke enlaw bó. Fífin gayte Tata Nyo'.”

²⁰ Fí è nulo é ben egèè nu fin fi bó saŋ é Nwa' Nyo' le le, “E jen yuu wee wo bvuban, é wo nya fié é wvù die. Kendon é no yumte wvù, é wo nya fié é wvù wu. E wo ge nonen, é ken'wuumen enu fô wvù efa.” ²¹ Fo ben eciné é kebefé eso ben ké. Ben esoò lo kebefé bó mweem mvù jee.

13

Beene eyuukè bonyii bò kéŋke mvunŋay mvu sa' le

¹ Wee tfuu kéŋke keeyuukè bonyii bò kéŋke mvunŋay mvu sa' le, njefo ké mvunŋay nu dvù se mvù ne fô Nyo' le ké. Boba bò saake nu é è gèke Nyo'. ² Fí é mum é no nu le é wee dunji ekolé kè temyèen é bonyii bò kéŋke mvunŋay mvu sa' le, tu mweten dunji é è nu é bonyii bò è gèke Nyo'. E bonyii bò dunji ekolé kè temyèen teŋe é è nu nŋew yí bikuu bibole. ³ Ben ekeè le bonyii bò saake won nu é bonyii bò kéŋke kéŋge kè jee yaa ké no fane bó ké. E ké no fane bò befe kéŋge. E wo shieele le ké wo nu efane bonyii bò kéŋke mvunŋay mvu sa' le, é wo mum no geè le fié fi jee, é bó emum ebensee wo. ⁴ Wee wvù saake bonyii nu é wvù lemte é è nu fô Nyo' le le bonyii eceè ntaŋ. Geenen, é wo ne é no gee fié fi befe, é wo mum no fane wvù, njefo ké mvunŋay mvù bó nya é wvù keeleese bonyii yí nŋew e nu mvu ecici ké. E nu wee lemme wvu Nyo' wvù dunji shém Nyo' yí ffuuke fô bonyii bò gee mweem mvù befe le. ⁵ Nonen ben kéŋke keeyuukè bonyii bò saake won e, é è yaa nu ke le njefo ben fane shém Nyo' yí ffuuke ké. Ben eyuukè ten wvu le fo fié enu dvù fí esaake ben fô fitele le ké. ⁶ E neé fié fi gee é ben se laanŋe ten shile, njefo bonyii bò kéŋke mvunŋay mvu sa' le lemte é è nu fô Nyo' le, é bó é nya kefew kebole kecii yí lemme didvu le. ⁷ Ben enyaà fié ficii fi ben kéŋke keenya é wee tfuu. E è nu shile keelan, é ben lan. E è nu keelaw mweem mvù ben kéŋke keelaw, é ben law. E è nu wee wvù ben kéŋke keefane wvù, é ben no fanè. E è nu wvù ben nu enya é è nu n'wvum é wvù, é ben nya.

Ben ekoŋenè bikuu binen

⁸ Fo wee ekeŋkè naa lo fioo bó wee mvu efey fioo yí è nu kéŋkonen ké. Ben ekeè le, é wee koonke wee mvu, tu wvù nu é gèe wase bonci bocii. ⁹ Bonci bo Nyo' le bò gayte le, “Fo wo ejaŋ kpwee wee, fo wo eyu wee, fo wo econ bucuon, fo wo edewkenè ejise ké,” naa noo nci wvù la, nu é bó é taashe yí nci wvù gayte le, “E koonké waa bwoo no wo koonke ekolé kuw” e.

10 $\text{\textcircled{E}}$ wee koonke wee mvu, wvú saa ebvuu ege naa lo fiεε fi befe bô wvú kε. Nonεn é wee koonke wee mvu, tu wvú nu ε gεε wase bonci bocii.

11 Ben egeè mwεεm mvun nonεn kee no kefew nu wase keseen. Kefew nu ε kí ε kocεn wase fô ben e keekamse. Ben ekamse njefo kefew kè Nyo' nu eboyse beene nu wase nceencee fele no kí to shee nu seke beene to lesεε fitele yí Jisos Klistu le. 12 $\text{\textcircled{E}}$ ntaη kaa wase, ε εkfunj yuule wase too. Beene emum elan gee di εjiwε le, ejo wase ε è nu gee di n'yuule le diεwε mwεεm mvu jem e. 13 Beene eceè nce wvú kεηke n'wvum diεwε bonyii bô lεne εmvunsheenj e. Fo ben ediekenè, wukene gee diεwε bwé le kε. Fo ben ewuù mbvuum ε mó koole kε. Fo ben eceè nce nnyεn kenjan noo nce nsake kε. Fo ben ewaalè waa bvuu kεηke kenghew kε. 14 Ben ejo ε è nu nce Tata Jisos Klistu yí yene le. Fo ben enya naa lo bvudvuu ê nyam ye wvu le ben egee mwεεm mvú befe mvú yí shieele kε.

14

Fo wee esaakè wee mvu kε

1 Ben efiisenè bonyii bo wεεyi yí mbee le ê ben ente. Fo ben ε boba bonyii ebeeke ε è nu mbew yí mwεεm mvú bó kpawaci le è nu mvu lεη keege le kε. 2 Wee mvu nu ε wvú beηe le è nulo é wen ediee fiεε ficii. Geenεn ε wee mvu wvú mbee we wεεyi nu ε wvú diee kε fiew ε è nu mbáse yí bó keeke lo. 3 Fo wee wvú diee fiεε ficii yaa nyaake, enyεnsé wee wvú nyaake kε. Fo wee wvú nyaake, esaakè wee wvú diee fiεε ficii yaa nyaake mum sumtene lo nsaw we kε, njefo bó bocii nu ε Nyo' ε fiisené bó. 4 $\text{\textcircled{E}}$ nu wo wvú yεε keesaake wee lemme wee mvu mum sumtene lo nsaw we? $\text{\textcircled{E}}$ kεηke cee εkolε we keeke eyεn laa waa we lemme leeme ntay nuu wvú gbwee lo le. $\text{\textcircled{E}}$ wvú nu ke eleem we, njefo Tata nulo eleke wvú we é wvú eleem ntay. 5 Wee mvu nu tεn dvú wvú joo le εdiuw yomew nu yo baay baay ê yomew e. $\text{\textcircled{E}}$ wee mvu joo fiew le εdiuw εcii nu kε lεηlεη. Fiεε fi nu, nu kε le fo wee ekeηkε kemaηεn ê ηkpawace we le yí fiεε fi wvú leeme yí dvú le kε. 6 Wee wvú joo le εdiuw yomew nu yo baay baay gee nonεn keenya n'wvum ê Tata. $\text{\textcircled{E}}$ wee wvú diee fiεε ficii diee tεn keenya n'wvum ê Tata, no wvú gee nonεn no nyaa keyoone ê Nyo'. $\text{\textcircled{E}}$ wee wvú nyεnsee keediee fiεε ficii nyεnsee kε tεn keenya n'wvum ê Tata, no wvú nyaa tεn keyoone ê Nyo'. 7 Beene ekeè le é wee nu dvú, tu kε é kεηke wvú εkolε kew kε. $\text{\textcircled{E}}$ wvú kpwe lo, é saa ekeηke wvú εkolε kew kε. 8 $\text{\textcircled{E}}$ beene nu dvú, tu beene nu kε beene ε bo Tata, beene é kpwe, tu beene nu kε beene ε bo Tata. Nonεn, kεnεε beene nu dvú, kεnεε beene ε kpwe, tu è kεηke kε Tata beene. 9 $\text{\textcircled{E}}$ nu shiee wvú Klistu to kpweε kase buy yí kpwe le no nu dvú. Wvú to ge nonεn wvu le wen enù Tata bonyii bocii bô bεε dvú bô bô kpwekεn wase. 10 Nonεn, è nu nje la wvú wo saake waa bwoo mum sumtene lo nsaw we? $\text{\textcircled{E}}$ è nu tεn nje la wvú wo nyεnsee waa bwoo? Ben ekeè le beene bocii nu ke eleem fwe dvu Nyo' é wvú esaw beene. 11 $\text{\textcircled{E}}$ nu fiεε fi bó nu ε sanj le, “Me wvú Tata ηgayte le, no me nu dvú, wee tfuu nu ke etum εnvuw ê me εjise, é wee tfuu ejemyi bô diuw we le me nu Nyo'.”

13:11 1Tes 5:5-8 **13:11** Efe 5:14-16; 1Kol 7:29-31 **13:12** Efe 5:11; 6:11, 13; 1Jon 2:8 **13:13** Luk 21:34; Efe 5:18 **13:14** Fili 2:5; Kolo 3:15 **14:1** 1Kol 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kolo 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ibu 13:9 **14:1** 15:7 **14:2** Dan 1:8; 1Kol 10:25-28 **14:5** Gal 4:10 **14:6** 1Tim 4:3-5 **14:7** 2Kol 5:14-15; Gal 2:19-20 **14:10** 2:6 **14:11** Yesa 45:23-24

12 Fí ε mum ε no nu le wee mwaan mwaan beene le keŋke keeke eleem ê Nyo' ejise see no gee diew to nu.

Fo wee ege fiε fi waa bwee egbwe lo ke

13 Nonεn, fo beene ebvuu esaake wee noo wee mum sumtene lo nsaw ke. Fiεε fi beene keŋke keegeè nu le wee dioo gee fiεε no yene fo enu fiεε fi ege é waa bwee ebayten yí dvú le keNεε egbwe lo ke. 14 Me ηkee naa lo, ε me ε mbee diεwε wee Tata Jisε e le ke fiεε fidien fimew nu dvú εfinεfin fi nu se fí yuule lo ke. Geenεn, é wee mvu nε ε no yene le fiεε fidien fimew nu ε fi yaa yuule ke, tu fí nu enu ke nonεn fô wvú le. 15 ε wo diee fiεε ε fi beete bô waa bwoo, tu ke wo bvuu dunçi keŋkonεn fô wvú le ke. Fo wo ecinε é fiεε fi wo diee ege é waa bwoo wvú Klistu to kpweε nje ye, egbwe lo ke. 16 Nonεn, fo wo ege é fiεε fi jee fi wo gee ke enε etu fi bó ejemyi wase le è nu fi befε ke. 17 Ben ekeè le ke bvunfon bvú Nyo' le nu fiεε fi ekumε mwεεm mvudien bô mwεεm mvuuum ke. ε nu fiεε fi ekumε keekeŋke nce wvu teyten bô wvu nyεkeey noo keekeŋke nlanlan wvú nεn'yi fô Keyoy ke Yuule le. 18 ε wee lemte Klistu le ê yiye je le, tu Nyo' nu eyuuke njon bô wvú, ε bonyii bensee ten wvú. 19 Beene emum ebii mwεεm mvú too ε è nu bô nyεkeey noo mvú fici beene keeyoote lo wee noo wee le. 20 Fo ben ebefe bô lemme di Nyo' le nje mwεεm mvudien ke. ε nu kecey le mwεεm mvudien mvunciim yuule lo, geenεn é wo diee fiεε fi nulo ege é wee mvu egbwe lo, tu è nu fiεε fi befε ε wo gee. 21 ε nu fiεε fi jee keetun keedie nyam, keNεε keewu mbvuum, keNεε keege naa la fi nulo ege é waa bwoo egbwe lo. 22 ε fitele fiuw beŋe fiεε fimew e, é wo gεε ε è no kee ke ben ε Nyo' bofεε. Njon wvu baay nu fô wee wvú shiee baa enu dvú fô wvú le keesaake ekole kew ke, njefo wvú gee fiεε fi wvú tomte le fí nu len e. 23 Geenεn, wee wvú diee fiεε keŋke kemanεn fô fitele fiew e nu wase ηgew e, njefo wvú gee fiεε ε è yaa nu fi fitele fiew beŋe dvú ke. Ben ekeè le fiεε ficii fi wee gee se fitele fiew nu ε bee, nu ε è nu kebefε.

15

Wee egeè fiεε fi ejeè ten waa bwee le

1 Beene bô temyi keŋke keekuulè shém bô gbwee di bonyii bo wεeyi gbwee. Fo beene egeè fiεε ε è nu ke fi è nulo é ye ejee ke ε è nu beene ke. 2 Wee mwaan mwaan beene le keŋke keemomte keegeè fiεε fi ejeè waa bwee le keefici wvú ε mbee we kuu. 3 Ben keè ten le ke Jisε Klistu to gee mwεεm mvú ye ejeè ke ε è nu wvú ke. Wvú to gee fiew ε fi kooyi no bó san ε wee jemyi ê Nyo' le, "Boncun bô bonyii nan'yi wo dvú nu ε tu yí yεm e."

4 Beene kee lo le mwεεm mvunciim mvú bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le fwele to nu keetefe beene dvú, wvu le mvú ege é beene eleemé temyi, é mvuntelem mvuσεεbeene eyvuwsé yí fiεε fi beene taale fwe yí dvú le. 5 Me nleke le Nyo' wvú gee ε bonyii leeme temyi bvuu gee ε mvuntelem mvu bonyii le yvuwsε, ege é ben eceè yí fiεε le fimwaan ben ε bonyii bocii bii no Klistu Jisε dunçi, 6 wvu le yí kentaashε le, é ben ebenseè Nyo' wvú nu Icee Tata wesebeene wvú Jisε Klistu yí diεw e miaan.

Ben efisen wee tfuu lenlen no Klistu nu ε fisen ben

14:12 Gal 6:5 14:13 1Kol 10:32; 1Jon 2:10 14:14 14:23; Mat 15:11; Lem 10:15; Tay 1:15 14:15
1Kol 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10 14:17 Mat 6:31-33; 1Kol 8:8; Gal 5:22-24 14:21 1Kol 8:13 14:23
14:14 15:1 14:1-2; 1Kol 8:1-2; 10:23-24 15:3 Mben 69:9 15:4 1Kol 10:11; 2Tim 3:16 15:5
12:16; Fili 2:2-5

7 Ben emum efiisen wee tfuu ke leŋleŋ no Klistu nu ε fiisen ben, é mbense egenè ê Nyo'. 8 E me ensee ê ben le Klistu to nu ε jo ekole kew diewe waa lemme le fô Bojuu le keedunɔe ê bó le Nyo' ké no jemyi keceey. Wvú to ge nonen keetom ŋkawma wvú Nyo' to nyaε ê bo'icee cee bó. 9 E wvú to bvuu ge nonen wvu le bonyii bò yaa nu ke Bojuu nelo ebenseè ten Nyo' nje shen yi Nyo' kenke fô bó le. Fifin nu no bó saŋε le,

“No fi nu nonen, me nu ŋke ebensee wo

ente jo bonyii bò yaa nu ke Bojuu.

ε me nu ŋke en'yemte mbensee diee diuw.”

10 E fi bvuu nu ε bó ε saŋ le,

“Ben bò yaa nu ke Bojuu, ben elanlanè ben ε bonyii bo Nyo' le.”

11 E fi bvuu nu ten ε bó ε saŋ le,

“Bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ben ebenseè Tata.

Bitum bicii, ben ebenseè Tata.”

12 E Yesaya to bvuu jeme ten le,

“Biay mi nu ke esan ê kfuu di Jεεse le.

ε è nu wee wvú nu ke ebuy esaake bitum

bi bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.

ε nu yi ye le wvú bitum nu ke egεε bvufee bvubole.”

13 Me nleke le Nyo' wvú beene taale fwe yi ye le, eyiŋsen mvuntelem mvunen bò njoŋ noo nyεkeey no ben nu ε lese fitele yi ye le, wvu le ê mvunɔay mvu Keyoy ke Yuule le, é ben etaale ke ε è nu fwe sekecii yi fiε fi ben kee le ben nu ke ekenke le.

Shiee wvú Baul to saŋε ê je yi wvú to saŋε le

14 Boom bo bwεem e, me keβεε ŋkee ntaŋ le ben kenke naa kenge kè jee baay, ε ben ε yiŋsen bò bvufee, kee ten keetefe bikuu binen. 15 Geenen, yi mwεem mvumew e nu ε me ε nsan ε nlooce ε ntooshe lo ben. E me ŋge nonen keenkume lo ben, ε è nu nje mbuwma wvú Nyo' nu ε buw me dvú, 16 le me enù wee lemme Klistu Jisos fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le. Me ŋgee lemme din diewe cee ncese le, nlemte yi saaka wvú jee wvú wvu Nyo' le, wvu le bonyii bò yaa nu ke Bojuu enù diewe ncese wvú Nyo' nu ε bee le, ε Keyoy ke Yuule ε seyse bó ε gεε bó ε no yuule. 17 Nje Klistu Jisos, nu ε è nulo é me ebensee ye yi lemme di me nlemte fô Nyo' le. 18 Ke è nulo é me emom lo enjeme ekumε fiεε fimew jεey, efey fi Klistu nu ε ge wase fele yi yem e, le bonyii bò yaa nu ke Bojuu elese fitele yi ye le ke. Bó to lese fitele bii mwεem mvú me nto njemyi bò mvú me nto ŋgee le. 19 E è to nu ten bii mvunɔay mvu mwεem mvú dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le bò mwεem mvu diuw wvú yumεen e mvú me nto ŋgee le, noo yi mvunɔay mvu Keyoy ke Yuule le. Nonen, keekew Jerusalem ekenen egen ebuy keba kè Illilikum e, nu ε me ε nlooce wase ε nfewce saaka wvú jee ekumε Klistu jó. 20 Me nto gee nonen, ε shiee wεm wvu baay nu le me enfewci saaka wvú jee wvun ε è nu fô bó ke baa yuw wase ekumε Klistu ke, wvu le fo me ŋke enε enɔen en'yoote yi kenffuy ke wee mvu le ke. 21 Me nto ŋgee fifin mbii ε è nu no bó to saŋε le,

“Bonyii bò bó ke baa see wase ê bó ekumε wvú,

nu ke eyen keceey kew e,

ε bonyii bò ke baa yuw wase ekume wvù, nu ke ekiεε wvù.”

No Baul to seysee keegen Lum

²² Ε se jewse lene din me bokanj e nteen fo me ento é beene eyεnen. ²³ Geenεn, keseen ke bvudvuu bu lemme le bvuu beε dvù biba bin e ke. Nonεn no me nse nshee nshieele wase bilum e keento é beene eyεnen, ²⁴ nu ε me ηkpwaake, ηkee naa le beene nu ke eyεnen seke me nfele ηgene Sβεεn. Me ηkpwaake ten le ben nu ke efice me yí lene diem e keengen embuy jó, seke beene ε moocε caan, me ε n'yuw njonj é ben εntelej. ²⁵ Geenεn, keseen nu ε me nu εγγεn Jelusalem yí lemme le fò bonyii bò è nu bo Nyo' le bo jó le. ²⁶ Me ηgene jó njefo bonyii bo mbee le bo Masedonia noo bo Akeya se nu ε no koonjke keege kensuw efi bonyii bò è nu bo Nyo' le bò fuute dvù Jelusalem. ²⁷ Ε to korj bó keege nonεn, ε è nu lo keceey le bó kenjke keege fiεε fò bó le nonεn, njefo é bó bò yaa nu ke Bojuu nu ε kenjke wase fò mbuwma wvù fici biyoy ebaashε ebunlee shiee le é Nyo' fò me le, ³¹ le è nulo é me ηke embuy can bonyii bò yaa nu ke bo mbee le Judea. Beene ebunlee ten le bonyii bò è nu bo Nyo' le ke ebee lemme di me ηgene keenge Jelusalem e, ³² wvu le é Nyo' fεn nu ε bee, é me ηke entoo é ben e n'yuuke njonj, é fitele fiem eleεtene é ben εntelej. ³³ Nyo' wvù nu Nyo' nykeey enù ben ε bó bocii. Fí enù nonεn.

³⁰ Boom bo bwεεm e, me ηkule lo can é ben é diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo yí kenkorjεn ke Keyoy ke Yuule le, le ben ebene me le é beene etaashε ebunlee shiee le é Nyo' fò me le, ³¹ le è nulo é me ηke embuy can bonyii bò yaa nu ke bo mbee le Judea. Beene ebunlee ten le bonyii bò è nu bo Nyo' le ke ebee lemme di me ηgene keenge Jelusalem e, ³² wvu le é Nyo' fεn nu ε bee, é me ηke entoo é ben e n'yuuke njonj, é fitele fiem eleεtene é ben εntelej. ³³ Nyo' wvù nu Nyo' nykeey enù ben ε bó bocii.

16

Boηgayma

¹ Me ηgomte keendurce jεme yesebeene mi yí diee nu Fuεbe é ben ekiεε wvù. Wvù fici yí lemme di Nyo' le é kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Sεηkλια le.

² Seke wvù ε to, ε ben fiisen wvù diεwε wee Tata le é je yí è nu yí bonyii bò è nu bo Nyo' le. Ε fiεε nu dvù fi wvù shieele le ben efi wvù dvù, é ben fi, ekeè le wvù nu ε fi wase bonyii nteen, ε fi ten noo me.

³ Ben egay Blisilia bò Akpwila le enya é me. Ε nu bonyii ε bó ε taashε bee bó yí lemme di Klistu Jisos e. ⁴ Bó nu ε kpwe to soy wase bó nje yεm. Ε nu bonyii ε é yaa mey ke me maanj wvù nyaa keyoone é bó ke. Bintaashε bi bonyii bo mbee le bi bonyii bò yaa nu ke Bojuu le bicii nyaa ten keyoone é bó. ⁵ Ben egay ten kentaashε ke bonyii bo mbee le kè taashi é bó yew e enya é me. Ben egay Abεnetus wvù nsaa yεm shém e. Wvù to nu wee wvu fwe keenu wee Klistu wonj wvù Esia le. ⁶ Ben egay ten Maalia wvù nu ε lem wase baay é ben εntelej e. ⁷ Ben egay Andulnikus bò Junias e bó nu bonyii bem bo wonj e, ε bó ε lem wase ncaw bee bó. Ε nu bonyii bò bó kee bó ηgoo boom bo ntum e bo Jisos e. Ε to yaw bó lese fitele yí Klistu le é me le. ⁸ Ben egay ten Ambliyatus wvù nsaa yεm shém wvù bee wvù nu ε taashε yí Tata le. ⁹ Ben egay Ubanus

wvù nu ε taashe bee bó yí lemme di Klistu le, egay ten Stacis wvù nu nsaayem shém e. ¹⁰ Ben egay Ebales e. Ε nu wee ε wvù dunce wase le wen leeme bó Klistu temyi. Ben egay ten bonyii bo yew dvu Alistobulus e. ¹¹ Ben egay 'Elodion wvù wee wem won e, egay ten bonyii bó nu ε taashe yí Tata le bó nu yew dvu Nasisus e.

¹² Ben egay ten Tilfena bó Tilfosa le. Ε nu bokene ε bó lemte lemme di Tata le. Ben egay Basis e wvù nu fitele fiem. Ε nu ten kpwoon ε wvù ε lem wase lemme di Tata le naa baay. ¹³ Ben egay Lufus wvù Tata nu ε caw wee we le, egay ten bwee wvù me njoo le è nu ten bwεem e. ¹⁴ Ben egay Asinklitus bó Fligon noo Emis noo Batlobas noo Emas, noo boom bo bwee wesebeene le bó nu bó bó le. ¹⁵ Ben egay Filologus bó Julia le, egay Nelius bó jeme ye le. Ben egay ten Olimbas bó bonyii bó è nu bo Nyo' le bó nu bó bó le. ¹⁶ Ben egaynen biku binen e, enoce ê ηocee bonyii bo Nyo' le. Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bicii gayte ben e.

Ntefe wvu fokemese

¹⁷ Boom bo bwεem e, me nleke lo ben le ben eyenè ekume bonyii bó too bó kenjawwen jewsee ben bó n'yeyi wvù kicine wvù bó to yeyee ben dvú le. Ben elewtè lo boba bonyii. ¹⁸ Ben ekeè le ke boba bonyii yaa lemte ε è nu Tata wesebeene wvù Klistu le ke. Bó lemte ε è nu fò etew εbole. Bó joo njeme wvù yeke wvù è nu wvu kenlema leele bonyii bó nu se bó kee fiεε dvú. ¹⁹ No bonyii bocii nu ε yuw wase ekume ben le ben nu bonyii bó yuuke fiεε gee, me ε mum ε no n'yuuke njon bó ben. Geenen me ηgomte le ben efeefenè, ebii ε è nu fiεε fi jee le, yaa kenke kebo fò fiεε fi befe le ke.

²⁰ Ε shēte wase caan é Nyo' wvù è nu Nyo' nyakeey etufe Satan é ben eben yí dvú le bó bikaa. Me nleke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bó kemonen kew é kí enù ben ε bó. ²¹ Timatio wvù lemte bee wvù yí fiεε le fimwaan gayte ben e. Ε Lushus bó Jason noo Sosibata bó nu bonyii bem bo won e gayte ten ben e. ²² Me wvù Tetius wvù Baul jemyi ε me nsaanke ηwa' wvun, ηgayte ten ben e ê diee di Tata le. ²³ Gayus wvù me wvù Baul cee ê wvù yew, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii ke fen taashi dvú gayte ben e. Ε Elastus wvù nu wee ntfu wvu ê kelaante kin e, bó waa bwee wesebeene wvù diee nu Kpwatus gayte ten ben e. ²⁴ [Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bó kemonen kew é kí enù ben ε bó. Fí enù nonen.] *

Mbense enù fò Nyo' le

²⁵ Mbense enù fò Nyo' le. Ε nu wvù wvù nulo ege é ben etemyi ntay bii no saaka wem wvù jee jemyi. Saaka wvù jee wvun nu wvù me nfewci ekume Jisos Klistu. Wvù to shee nu kenyile ke fiεε le ε bó to nyile ε è bee naa lo bvuyvuum e, ε keseen nu ε bó ε dunce wase ê beene. ²⁶ Kinyile kin nu ε bó ε dunce wase. Mwεem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanee nu ε ge wase kí ε buy emwa fò bitum bicii le. Nyo' wvù mey lo nu wvù gayee le bó edunce ê bitum bicii wvu le bó else fitele yí ye le eyuuke wvù le. ²⁷ Mbense enù sekicii fò Nyo' wvun wvù è mey ke wvù wvù feefene le, fele yí Jisos Klistu le. Fí enù nonen.

16:13 Mak 15:21 **16:16** 1Kol 16:20; 2Kol 13:12; 1Tes 5:26; 1Bi 5:14 **16:17** Mat 7:15; 2Tes 3:6; Tay 3:9-10; 2Jon 10 **16:18** Fili 3:19; Kolo 2:4 **16:19** 1:8 **16:20** 1:7 **16:21** Lem 16:1 **16:23** 2Tim 4:20 * **16:24** Ke boηwa' bo boyvuum nteen bó bó to yawee san diew Nyo' jó kenke kencim kin ke. **16:25** Efe 1:9; 3:4-5; Kolo 1:26 **16:26** 1:2, 5 **16:27** 11:36; Fili 4:19-20; 1Tim 1:17; Jut 25; Mwm 4:11

Nwa' wvu fwe wvù Baul to saɲεε ê kentaashε ke Kol εn Fiε fi nu ê Nwa' wvu Kolεn wvu fwe wvun e

Kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Kolεn nu ε è to kεw Baul. Wvù to saɲ nwa' wvu fwe wvun keetefe bô ekumε fitele fi bô lese yî Klistu le noo mwεεm mvumewε ekumε Klistu. Kolen jan to nu bvudvuu ε way dvûmte lo jó, ε bonyii bo jó bense ye ekumε nce wonj wvubo, ε fiεε fi ekumε nnyen kenjan nu ten jó baay, ε bô ten bunlee bonyo' nteen. Baul yam ε jeme ê nwa' wvun e ε è nu ekumε mwεεm mvù yaa jee kε mvù to kooyi entelen jo bonyii bo mbee le. Keba ke 13 nu kè dunji le kenkonen nu nnya Nyo' yî fele lo nnyá cii. Keba kedvu kin yen'yi le è nu kè bonyii baay kee ê nwa' wvudvu wvun e.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1-9 Kenkεwεε

1:10-4:21 Kenɣawsen entelen jo kentaashε ke bonyii bo mbee le

5:1-7:40 Ekumε nce nnyen kenjan noo nce kpwoon bô dweese

8:1-11:1 Ekumε bonyii bo Klistu le bô ekumε bô yaa nu kε bonyii bo Klistu le

11:2-14:40 No è nulo é kentaashε ke bonyii bo mbee le egeè mwεεm bô je yî bô ebunleè jó

15:1-58 Bonyii bo mbee le nu ke ebuy yî kpwe le no Jisos to buyεε

16:1-4 Nnya yî bô to nyaa keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvú

16:5-24 Nseyse wvù Baul to gee noo kemεse ke mwεεm e

¹ ε nu me wvù Baul wvù Nyo' to cawεε no wvù shieele le me enù waa ntum Klistu Jisos. Me nu bee Sostenes wvù waa bwee wesebeene. ² Nwa' wvun gene fô kentaashε ke bonyii bo Nyo' le bo Kolεn bô wvù nu ε taashε bô bo Klistu Jisos, ε baa ε gεε le. Nyo' to caw ben le ben enù bonyii bô è nu bew, no bonyii bocii bô teɲe diee di Tata Jisos Klistu le mondvuum monciim e nu. Wvù nu Tata wesebeene lenlen no wvù nu wvubo. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

ε Baul nya keyoone no Nyo' nu ε buw bonyii bo Kolen

⁴ Me nké no nyaa keyoone ê Nyo' sekecii nje ben, njefo wvù nu ε buw ben, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos. ⁵ No ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos nonen, Nyo' ε mum ε tfuw lo nnya yî yene le jé le jé le, efey mvunciim keekeε fiεε ficii, bvuu kee keejeme fiεε ficii ntaɲ. ⁶ Nnya yin fô ben e tomtε le saaka wvù ben to yuwεε ekumε Klistu nu ε ben ε fiisen. ⁷ Ben ε no nu keseen yaa bvuu tane nnya Nyo' mi kε, no ben cεyte kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ekase eto é ben eyen wvù le. ⁸ Wvù wvù Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ege é ben eleeme tɲmyi egen emεse, saa ke ekenjke naa jay yî diuu diew didvu le kε. ⁹ Nyo' nu Nyo' keceεy. ε nu wvù wvù to cawεε ben, ε ben ε bo Waa we wvù Jisos Klistu wvù nu Tata wesebeene taashε no nu yî fiεε le fimwaan.

Ntefe ekumε kenɣawsen

10 Boom bo bwεem e, me nleke ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le ε ben bocii etaashe enù diuw mwaan. Fo kenjgawse enù ê ben enteler ke. Ben enù yí wee le mwaan, kenjê njkpawce mwaan, lemtê yí fiεε le fimwaan. 11 Me ηgayte nen boom bo bwεem e, njefo bonyii bo yew dvu Kloy nu ε see ê me le ben shee ke lo waa le. 12 Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, ε wee mvu duu le wen bii ε è nu Abolos e, wee mvu le wen bii Sefas e, * wee mvu le wen bii ke fiwene ε è nu Klistu le. 13 Fí nu le bó nu ε gaw wase Klistu biba le biba le? ε Nu Baul wvù bó to tae yí kentam e nje ben e? Nu le bó to lese ben ê joo ê diee diem e le? 14 Keyoone baay le me nto mbaa enlese wee mvu ben e ê joo efey Klisbus bô Gayus ke, 15 wvu le fo wee eduu le bó to lese wen ê joo ê diee diem e ke. 16 Geenen, me nto nu ε nlese ten Tefanas bô bonyii bo yew dvu wvù ê joo. Efey nonen, me mbaa embvuu enjke wee mvu wvù me to nlese ê joo ke. 17 Ben keê le ke Klistu to tum me le me ento enleese bonyii ê joo ke. Wvù to tum le me ento enfewci ε è nu saaka wvù jee wvù wvu Nyo'. ε me n'yaa nfewci bô bvufee bvü wee wvu wum e ke, wvu le fo mvungay mvu kpwe yí Klistu to kpweε yí kentam e ke etu fiεε fi ecici ke.

Klistu nu mvungay bô bvufee bvü Nyo' le

18 Fí nu le saaka wvù le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e nu keyunsee fô bonyii bô laa wase ecici le. Geenen, ε saaka wvun nu mvungay mvu Nyo' le fô beene bô wvù boysee le. 19 Fí nu ε bó ε san le, “Me nu ηke enfiwse bvufee bvü bonyii bô dunji bvufee le, embvunse bonjkwawce bo bonyii bô feefene le.”

20 No fi nu nonen, bonyii bô nulo ebvuu edunji bvufee keseen nu fee? Bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le nu fee? ε bonyii bô beeke bombew kefew kin e nu fee? Ke Nyo' nu ε dunje wase le bvufee bvü fokuse fen nu keyun e? 21 ε nu fiεε fi Nyo' wvù kee mwεem mvunciim ntay to nu ε ge le ke bonyii bo yí won wvun e nulo ekiεε wvù bô bvubole bvufee ke. Wvù to seyse le wen nulo eboyse ε è nu bonyii bô nu ε bee saaka wvù bese fewci wvun ε bonyii yene le è nu keyunsee le. 22 Bojuu gomte keeyen fiεε fi dunji mvungay mvu Nyo' le se bee, ε Boglek gomte bvufee bvü fiεε le se bee. 23 Geenen, ε bese fewci fisese ekume no bó to tae Klistu yí kentam e. Fí ε no saase lo Bojuu. ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu yene le è nu keyunsee. 24 Geenen, fô bonyii bô Nyo' nu ε caw e, keneε è nu Bojuu, keneε è nu Boglek nu ε saaka wvu ekume Klistu wvun nu mvungay mvu Nyo' le bô bvufee bvü Nyo' le bvü baay. 25 Fí nu nonen, njefo fiεε fi yen'yi le è nu keyun ke Nyo' le nu ε è nu bvufee ε bvü fele naa lo bvü wee wvu wum e bvucii. ε fiεε fi yen'yi le è nu keweyε ke Nyo' le nu ε è nu mvungay mvu fele naa lo mvu wee wvu wum e mvunciim.

26 Boom bo bwεem e, ben ebvuu ekpwawce bonyii bô è to shee nu ben seke Nyo' to cawεε ben. Ke ben nteen to nu bonyii bo bvufee le no bonyii bo fokuse fen gomte ke. Ke ben nteen to nu bontemmvungay ke. ε ke ben nteen to buy ê dikfuu di bonyii bo baay baay e ke. 27 Geenen, ε Nyo' caw ke biyun bi yí nshe le fen keege le bo bvufee le ewuunen, caw bo wεeyi yí nshe le fen keege le

1:10 3:3; 11:18; 2Kol 12:20; Efe 4:2-6; Fili 2:2; Jon 17:21-23 1:12 3:4; 3:5-6, 22; 4:6; 16:12; Lem 18:24; 19:1; 1Kol 3:22; 9:5; 15:5; Gal 2:11-14; 2Kol 10:7 * 1:12 Diee di Sefas din nu ten le Bitá. 1:14 Lem 18:8; Lum 16:23-24 1:16 16:15 1:18 Lum 1:16; 2Kol 4:3 1:19 3:18-20; Lum 1:22 1:19 Yesa 29:14; Job 12:13, 17; Yesa 19:12-14; 44:25 1:21 Lum 1:19-20 1:22 Mat 12:38; Jon 4:48; Lem 17:18, 32 1:23 2:14; Gal 3:1; 5:11 1:24 1:18; 2:5; Kolo 2:3 1:25 2Kol 13:4 1:26 Jon 7:48 1:27 Lum 12:16; Jem 2:5; Luk 1:51-53; 6:20

bò tɛmyi ewuumen. ²⁸ Nyo' to nu ε caw mwεem mvù bonyii joo ekuse yî wonj wvun e, noo mwεem mvù bonyii nyensee, caw naa noo mwεem mvù yaa nu ke mwεem, keege le mwεem mvù bonyii yene le è nu mwεem ke etu mvu εcici. ²⁹ Wvù to ge nonen, wvu le fo è nelo é wee wvu wum esaale ye ê wvù εjise ke. ³⁰ E nu wvù wvù Nyo' wvù to taashεε ben ε bo Klistu Jisos. Wvù nu ε ge Klistu no nu je bvufee bvù baay fô beene le, ε ge tɛn wvù ε leke beene teyey ε wvù εjise, ε seyse beene ε gee bonyii bew e, ε sum beene can ηgew e. ³¹ Fí ε mum ε no nu no bó saɲ le,
 “Wee edioo esaale ye,
 no saale ε è nu yî fiεε fi è ge Tata le.”

2

Saaka wvù le bó to nu ε ta Klistu yî kentam e

¹ Boom bo bwεem e, ben ekume seke me nto ntoε ê ben e keenfewce saaka Nyo' ê ben wvù to shee nu ê kenyilε le. Me nto mbaa ento fiem enfewci bô leme di yeke keNεε bvufee bwem ke, ² njefo me nto nu ε nlese lo le ke me nu engeε bvufee yî fiεε fimew e efey keenfewci ke ε è nu ekumε Jisos Klistu maan, efey mvunciim, no bó to taε wvù yî kentam e ke. ³ No me nto nu beene, me nto n'wεeyi lo, nfane, nciinke. ⁴ Seke me nto njemyi nfewci saaka wvù jee ê ben, me nto mbaa njemyi ε è nu bó díw bvufee yî yeke ke. Me nto njemyi ε è dunji mvunɲgay mvu Keyoy ke Yuule le keceey kedvu. ⁵ Me nto ηgee nonen, wvu le fo ben elese fitele yî bvufee bvù wee wvu wum e ke, geenen le ben elese ε è no yî mvunɲgay mvu Nyo' le.

Bvufee bvù Nyo' le

⁶ Bonyii bò nu ε bó leeme wase bô bo Nyo' tɛmyi, nu ε bese ké no nyaa bvufee ê bó. E ke bvufee bvun nu bvù fokuse fɛn keNεε naa bvù yeε le wvù saake fokuse fɛn keseen ke. Mvunɲgay mvubole nu ke eka ela εcici. ⁷ Bvufee bvù Nyo' le bvù baay bvù bese fewci bvun nu fiεε ε fi to shee nu ê kenyilε le ε bonyii yaa kee ke. Bvufee bvudvu to seyse Nyo' ε è bεε lo ε wonj se ke keW, keeyuu eto ege é beene enu ente jo bvukukε bwew. ⁸ Ke bvufee bvun nu ε wee mvu ηgoo bonyii bò saake fokuse fɛn e to kee kenyi kedvu ke, njefo é bó to bee keeke, tu bó to baa eta Tata wvù nu Nfon bvukukε yî kentam e ke. ⁹ Geenεn, no bó to saɲε le,
 “Mwεem mvù wee ke baa yuu yɛn wase,
 ε wee ke baa yuu yuw wase,
 ε wee ke baa yuu kpawwci wase,
 nu mvú mvù Nyo' to seyseε fô bonyii bò koonke wvù le.”

¹⁰ Nyo' nu ε ge Keyoy kew ε dunce mwεem mvun ê beene. Keyoy ke Nyo' le ké no taasse mwεem mvunciim, taasse naa noo kenyilε ke Nyo' le, ¹¹ njefo ke è nulo é wee mvu ekiεε fiεε fi wee mvu kpawwci fô fitele fiew e efey keyoy ke mwɛtɛn e kè nu yî ye le ke. E nu ke leɲleɲ no ke è nulo é wee ekiεε fiεε fi Nyo' kpawwci efey Keyoy ke Nyo' le ke. ¹² Ke keyoy kè Nyo' to nyae é beene nu ke yî wonj wvun e ke. Keyoy kin to nε fô Nyo' le keege é beene ekeè bombuwma bocii bò Nyo' nu ε buw beene dvú.

¹³ Bese ε mum ε no fewci mwεεm mvun ε è yaa nu bò díew yí bó yεεyi bò bvufee bvú wee wvu wum e κε. Bese fewci ε è nu bò díew yí è yεεyi Keyoy ke Yuule bese dvú, mum yuuse mwεεm mvu keceey mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò keηke Keyoy ke Yuule. ¹⁴ Ke wee wvú baa keηke Keyoy ke Yuule yí ye le kè fiisen mwεεm mvu Keyoy ke Nyo' le κε. Wvú nen'yi fiew no yene le è nu mwεεm mvu keyunsee le. Ε κε è nulo é wvú ekiεε no mvú nu κε, njefo è nu mwεεm ε è nulo é ege ke Keyoy ke Nyo' le é wee se kiεε. ¹⁵ Geenen, wee wvú Keyoy ke Yuule nu yí ye le nulo etasse fiεε ficii nta yekiεε kenyi kedvu, ε κε wee nu dvú wvú nulo etasse mwεεm mvu wvuwee wee le κε. ¹⁶ Fí nu ε bó ε saη le,

“Ke wee nu dvú wvú kee fiεε fi Nyo' kpawwci

wvu le wvú etefe Nyo' κε.”

Geenen, beene keηke boηkpawwce ε è nu bò Klistu keηke.

3

Bonyii bo Klistu le enú diuw mwaan

¹ Boom bo bwεεm e, seke beene to nu, κε è to nulo é me enjemyi ê ben diewe ê bonyii bò yuuke wase ε è nu ê Keyoy ke Yuule κε. Ε me mum no njemyi ê ben diewe ê bonyii bò beε bii ε è nu mwεεm mvú nyam ye shieele le, noo è bò beε diεwe mvunley mvu boom e yí Klistu le. ² Me nto nyaa ε è nu emben ê ben. Me nto mbaa nyaa mwεεm mvudien mvú temyi κε, njefo ben to baa taw wase κε. Ε naa ε to ε buy keseen e nu ε ben baa taw wase κε. ³ Ben beε bii κε ε è nu mwεεm mvú nyam ye shieele le. No ben beε ghεεke kenghew, waale diwaa, tu κε fifin duηci le ben bii ε è nu nyam ye le? Ke fifin duηci le ben beε keηke gee di bonyii bo fokuse fεn e? ⁴ Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, wee mvu le wen bii ε è nu Abolos e. Ke fifin duηci le ben gee ε è nu gee di bonyii bo fokuse fεn e? ⁵ Abolos nu yεε, ε Baul nu yεε? Bee wvú bocii nu κε lo boom bo lemme le bo Tata le bò to gee ε ben se lese fitele yí ye le, ε wee lemte diew lemme no Tata nya ê wvú. ⁶ Diem lemme to nu keejewe ε è nu ngow, ε di Abolos e nu keefuci joo, geenen ε è gee Nyo' ε yí se kuu. ⁷ Nonen, κε wee wvú jewyi ηgow bò wee wvú fuci joo koole fiεε le κε. Ε mey Nyo' maan wvú gee ε yí se kuu. ⁸ Wee wvú jewyi bò wvú fuci joo nu κε leηleη, ε Nyo' nu ke emawce wee tfuu bii lemme diew e. ⁹ Bese nu ε taashε ε no lemte lemme di Nyo' le. Ben ε mum ε no nu wεε Nyo' bvuu nu yew ye. ¹⁰ Ε Nyo' mum buw me bò bvufee ε me nlese kenffuy ke yew yidvu le diewe wee n'goo wvú looci kee lemme diew e. No me nto nleseε nonen, wee mvu ε mum ε no yote yew yidvu. Wee edioo eyote yí kenffuy kin e, no keè no wvú yote. ¹¹ Ben ekeè le kenffuy mey κε kè bó to nu ε lese wase kè è nu Jisos Klistu, ε κε è nulo é wee ebvu elese kemew κε. ¹² Bonyii ε mum ε no yote yí dvú le bò mwεεm jεey jεey. Wee mvu jaa jo ε è nu ketwaa ke bigew e kè yεεle, ε wee mvu jo kè baa, ε wee mvu jo εta yò lumte se no yote dvú. Ε wee mvu jo ε è nu bite, wee mvu yun, wee mvu shá se no yote dvú. ¹³ Ε bó cim yote neε, tu diuu too lo di bó nu ke eyen no lemme di wee le nu seke dí ε buy emwa Diuu di Klistu nu ke etoo bò ηguy, ε ηguy wvudvu nu ke emomte lemme di wee le ε bó yene no dí nu. ¹⁴ Ε fiεε fi wee yoke yí kenffuy kedvu le ke emey se fi ε fie, é mweten emum

ekɛŋke mmawce. ¹⁵ Fí ε fie, é mweten elase mmawce we, é wvú bô ekole kew eboy, geenen ke diewe wee wvú fey ŋguy e.

Bonyii bo Klistu le nu yew Nyo'

¹⁶ Ke ben kee le ben nu yew Nyo' ε Keyoy kew ke wvú wvú Nyo' le cee yí yene le le? ¹⁷ E wee befe bô yew yidvu, tu Nyo' nu ke else lo mweten, njefo é nu yew ε è nu yi Nyo', ε ben nu yew yidvu. ¹⁸ Fo wee elɛle ekole kew ke. E wee mvu ben e kpwaake le wen keŋke bvufee yí woŋ wvun e, é wvú tu keyuŋ wvu le wvú ekɛŋke bvufee bu bvufee. ¹⁹ Me njemyi nen njefo mweem mvù bonyii bo fokuse fen yene le è nu bvufee nu ε Nyo' yene ε è nu keyuŋseε. E nu fi fi bó to saŋε le,

“Nyo' joo ke ε è nu bvufee bu bonyii bô feefene le koole bó dvú.”

²⁰ E fi bvuu nu ε bó ε saŋ le,

“Tata kee le mweem mvù bonyii bo bvufee le kpawci nu naa lo mvu εciçi.”

²¹ Fí ε mum ε no nu le, fo wee esaalè ye le wee mvu nu wvuwen ke, njefo mweem mvunciim nu mvunen. ²² Baul keɛε Abolos keɛε Sefas keɛε woŋ wvun keɛε nshii keɛε kpwe keɛε mweem mvu keseen keɛε mvu beε se keeke eto, nu mvunen mvunciim, ²³ ε ben nu bo Klistu le, ε Klistu nu wvu Nyo'.

4

Fo bonyii bo Klistu le ebenseè ye bô wee ke

¹ Fí be jee le ben ejoð le bese nu boom bo lemme le bo Klistu le bô Nyo' nu ε nya lemme diew di saaka wvú to shee nu é kenyile le can yibole. ² Fí ε mum ε no nu le, wee wvú bó nu ε nya lemme can ye le keŋke keege no cee ekole we gomte. ³ Fô me le, ke ben, keɛε yew nsaw mi saake me é me en'yene le è nu fieε ke. Ke è cim nulo é me ensaw ekole kem ke. ⁴ Ke fieε nu dvú fô fitele fiem e fi saake me ke. Geenε, ke fifie mum dunçi le me n'yuu le ke. E nu ke Tata wvú nu ke esaw me. ⁵ Nonε, fo ben emum esumtene nsaw se kefew ε kocen ke. Ben ecey Tata é wvú ke eto. E nu wvú wvú nu ke ebvuse εmwa mweem mvù nu keseen ε bó ε nyile é εjiwe le, ebwaashε mweem mvù bonyii keŋke shém yibole. Nonε, é Nyo' emum ke ebense wee tfuu wvú bó keŋke keebense.

⁶ Boom bo bwεεm e, mweem mvun mvù me njemyi ekumε bee Abolos nu keefi ben, wvu le ben eyeyi fô bese le keegeε fieε bii ke ε è nu fieε fi bó nu ε saŋ e. Nonε, é ben saa ebvuu esaale ye bô wee mvu joo wee mvu ekuse ke. ⁷ E ge yeε le wo enu jeyε fô wee mvu le? E nu la fi wo keŋke fi nu se bó nya lo é wo ke? No fi nu nonε, wo ε ghan nεε ε se no saale ye ke diewe ke bó nya lo é wo ke? ⁸ Ke ben fen joo le ben keŋke wase fieε ficii, nu wase bonyii bo bvukuke le, saake wase diewe bonfon e se bese? Wee ejo ε ben be nu wase bonfon wvu le bese eboŋ fô ben e é beene esaake bocii. ⁹ Me n'yene le Nyo' nu ε kaa ε gee bese bó nu boom bo ntum e bo Jisos e bincilejimε le. Bese nu diewe bonyii bó bó gene keeyuwye ya le. Bese nu ε tu wase kenjinjin yí woŋ wvun e kè bonyii bó boncendaa bo Nyo' le etaalè. ¹⁰ Bese nu ε tu wase biyuŋ nje Klistu, geenε ε ben nu bonyii bo Klistu le bó feefene. Bese nu bonyii bó wεeyi, ε ben nu bó

temyi. Bonyii wvumte ben, joo bese ekuse. ¹¹ E kew lo e to e buy keseen e, nu e bese nu jen, e kendorj yumte bese. Bese jiise e e nu bincaanca bi ndvú le, e bonyii nyewle bô bese, e bese yaa kenjke fo nce ke. ¹² E katene bese lemte bô can yese se diee fiεε. Bonyii dioo nan'yi bese, e bese no leke e e nu kembonen fô bó le. E bó dioo bone bikaa e bese ejim, e bese kuu ke e e nu shém. ¹³ E bó dioo jemyi diew yi befe e bese, e bese no tfuuse e e nu bô yi leetene. E to e buy keseen e, bese nu diewe mwεem mvù bó lanj enjkorj. Bese nu e tu wase binfo bi mwεem e yi woj wvun e.

¹⁴ Ke me nsaanjke mwεem mvun e ben nen le me ngomte le ben ewuumene ke. Me nteete lo ben diewe boom bem bô nu fitele fiem e. ¹⁵ E ben cim kenjke naa bonyii nteen bô yeeyi ben ekume Klistu, tu ke e mum nu le ben kenjke bo'icen nteen ke. E nu me wvú icee wene, njefo e to ge me e ben se taashε ben e bo Klistu Jisos seke me nto nfewcεε saaka we wvú jee e ben. ¹⁶ Nonen, me e mum e no nleke le ben etomyi ekale kenen ke naa no me ntomyi kem. ¹⁷ E nu shiee wvú me ntum Timatio fô ben e wvú nu waa wem yi Tata le. Wvú nu fitele fiem, e wvú leeme ten yi saaka wvun e bô fitele fimwaa. Wvú nu ke eto ebvuu etamce ben no nce wem diewe wee Klistu le nu. Fiεε fi wvú nu ke esee nu ke fi fi me nghane n'yeeyi bintaashε bi bonyii bo mbee le bicii dvú mondvuum e monciim. ¹⁸ Bonyii bomew nu e kew wase e no bensee ye njefo bó kpwaake le ke me mbεε njke ento e ben e ke. ¹⁹ Geenε, e Tata berje lo, tu e sheke caan e me embvuu ento. E me nu ndioo e nto, nse n'ye n le laa bonyii bô bensee ye bodvu kumte ke e e nu diuw nuu bó kenjke mvungay mvù ne fô Nyo' le le, ²⁰ njefo ke bvunfon bvú Nyo' le nu fiεε fi diuw wvú kumεn e ke. E nu fi mvungay mwew e. ²¹ Ben shieele le me njke entoo neε? Ben shieele le me njke entoo bó ngbwan nuu bô fitele fi kenjkorjεn e noo nyεkeey e?

5

Bô ebvuse wee nnyen kenjanj e bonyii bo Klistu le ente

¹ Me njkenjke lo nghaw keen'yuw le wee mvu e ben ente nu e kew wase nce nnyen kenjanj. E nnyen kenjanj yin nu naa yi e yaa nulo e wee wvú yaa kee ke Nyo' emom ke. Me n'yuuke le wee mvu e ben ente joo kpweε ice. ² Ben yen kfuu yin nnyen e nen, e fanε yaa ebeele lo, e no bensee e e nu ye le? Ben kenjke keebvuse lo kfuu wvuwε wee wvú mom fiεε fiεε e ben ente.

³ Naa no me mbaa enu beene ejise, nu e me nu ke beene e keyoy e lenjlenj diewe me nu beene. Me nu e nsumten wase nsaw ⁴ e diee di Tata wesebeene wvú Jisos e ekume wee wvú mom kfuu fiεε fiεε. Ben ke dioo e shii, e me nu beene e keyoy e, e mvungay mvu Tata wesebeene wvú Jisos e nu ten fô, ⁵ e ben jo wee wvudvu, nya can Satan e, e wvú ebefe bô nyam ye ye, e keyoy kew ke eboy diuw di Tata wesebeene wvú Jisos nu ke ekase eto le. ⁶ Ben saale ye nen e fi yaa jee ke. Ke ben kee le bó ke joo fintunjleεn nen caan tow e mvuum e, e fi mum ge e mvuum modvu monciim ben e? ⁷ Ben ebvuse fintunjleεn fi e nu nce wvú yvum e ben ente, e ben emum enu bonyii bó bofe diewe mvuum mò bó baa geε fintunjleεn jó le ke, e e nu naa no ben nu. Ke ben kee le Klistu nu Waa Njee wvú Nyo' to geε ncese dvú fô beene le ke diewe wvú bó ké no seεle seke

Nkaw Danɛfey e le? ⁸ Nonɛn, beene nu diɛwɛ bonyii bɔ diee Nkaw Danɛfey e e ɛ ɛ nu bɔ blɛɛd wvɔ bɔ baa gɛɛ fintunɔlɛɛn jɔ wvɔ ɛ nu mvuntelem mvɔ yuule noo kecɛɛy. Fo beene enɔ diɛwɛ bonyii bɔ diee Nkaw wvun e ɛ nu bɔ blɛɛd wvu bvuyvuum e wvɔ bɔ nu e gɛɛ fintunɔlɛɛn jɔ wvɔ ɛ nu nce wvɔ befe noo kenɟe kɛ befe kɛ.

⁹ Ɛ nwa' wvɔ me nto sanɛɛ fɔ ben e, nu e me nto nsanɔ le fo ben etaashɔ ben e bonyii bɔ jaanɟe kenjan kɛ. ¹⁰ Kɛ me nto njemyi e ɛ nu ekumɛ bonyii bo ɛ wonɔ jan bɔ jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ bɔ yɛle ejise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bɔ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le, kɛnɛɛ bɔ bunlee bonyo' bo ɛcici kɛ. Ɛ ɛ nu boba, ɛ ben ekenɟe keene lo yɔ wonɔ wvun e. ¹¹ Me nto njemyi e ɛ nu le fo ben etaashɔ ben e bo wee wvɔ tenɛ ekolɛ kew le wen nu waa bwee wesebeene yɔ Klistu le, bvuu jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ yɛle ejise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bunlee bonyo' bo ɛcici, kɛnɛɛ nan'yi bonyii, kɛnɛɛ wuu mbvuum e mɔ koole, kɛnɛɛ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le kɛ. Fo wee emom naa lo ediekɛn bɔ kfuw wvuwe wee kɛ. ¹² Kɛ ɛ nu bvudvuu bvusɛɛbeene keesaake bonyii bɔ yaa nu ɛ kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ente kɛ. Bonyii bɔ ɛ nulo ɛ beene esaake nu bɔ nu ɛ kentaashɛ ente. ¹³ Ɛ nu fi fi Nwa' Nyo' gayte le, "Ben ebvuse wee wvɔ kenɟe kenɟe kɛ befe ɛ ben ente." Ɛ nu ke esaw Nyo' bonyii bɔ yaa nu kɛ ɛ kentaashɛ le.

6

Fo wee mbee eɟen eshomse mvu ɛ bonyii bɔ yaa nu kɛ bo mbee le

¹ Kɛ fi baa enu lenɔ le ɛ wee ɛ ben ente kenɟe fiɛ bɔ waa bwee, ɛ wvɔ fey keegen shomse fwe dvu bonyii bɔ ɛ nu bo Nyo' le, kaa gen dvu e ɛ nu fwe dvu bonyii bɔ yaa gee mwɛɛm teyɛy kɛ. ² Kɛ ben kee le bonyii bɔ ɛ nu bo Nyo' le nu ke esaw bonyii bo yɔ wonɔ wvun e le? No ɛ nu ke esaw ben bɔ, tu kɛ ɛ nulo ɛ ben esaw mwɛɛm mvu wɛmewɛme ɛ ben ente? ³ Kɛ ben kee le beene nu ke esaw bonceendaa bo Nyo' le le? No fi nu nonɛn, tu ɛ nulo ɛ ben ekee naa ntay keesaw mwɛɛm mvu kooyi yɔ nshii wvu keseen e. ⁴ Mwɛɛm diɛwɛ mvumwe le e dioo kooyi, ben e ghan nɛɛ e sɛ no joo gene dvu e ɛ nu fwe dvu bonyii bɔ baa kenɟe naa lo bvudvuu ente jo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le? ⁵ Ben ewuunen. Ɛ fen nu le kɛ wee nu naa lo dvu ɛ ben ente wvɔ kenɟe bvufee keesumten nsaw wee bɔ wee le? ⁶ Ben kaa nen'yi e wee jo waa bwee gen shomse, shomse e ɛ nu ɛ bonyii bɔ yaa nu kɛ bo mbee le. ⁷ Ben keenu bvuu kenɟe bonsaw ɛ ben ente dunɟi le ben nu e gbwe wase. Kɛ ben nulo ecine ɛ egee bonyii bomew mwɛɛm mvu befe fɔ ben e le? Ɛ kɛ ɛ nulo ten ɛ ben ecine ɛ efiike bonyii bomew ben e? ⁸ Geenɛn, ɛ kaa nen'yi ben gee mwɛɛm mvu befe bvuu fiike kenfiw, efey mvunciim, e wee no gee mvumvun mwɛɛm e ɛ nu bɔ waa bwee. ⁹ Kɛ ben kee le kɛ bonyii bɔ gee mwɛɛm mvu befe yaa nu ke ekenɟe bvudvuu ente jo bvunfon bvɔ Nyo' le le? Fo ben elɛlɛ bikuu binɛn kɛ. Kɛ bonyii bɔ jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ bɔ bunlee bonyo' bo ɛcici, kɛnɛɛ bɔ jaanɟe bokɛ' bo bonyii bomew e, kɛnɛɛ bolemɛ bɔ kaase joo bomew, kɛnɛɛ bokɛnɛ bɔ kaase joo bomew, ¹⁰ kɛnɛɛ bocoon, kɛnɛɛ bonyii bɔ yɛle ejise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bɔ wuu mbvuum e mɔ koole, kɛnɛɛ bɔ nan'yi bonyii, kɛnɛɛ bɔ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le, nu ke ekenɟe bvudvuu ente jo bvunfon bvɔ Nyo' le kɛ. ¹¹ Mwɛɛm mvun nu mvu ben bomew to gee fwele. Geenɛn, e

5:9 Mat 18:17; 2Tes 3:14

5:11 6:9-10; 2Tes 3:6; Tay 3:10; 2Jon 10

5:12 Dito 13:5

6:2 Lum

5:17; 2Bi 2:4; Jut 6; Mwm 1:6

6:7 Mat 5:39-40; Lum 12:17

6:9 15:50; Gal 5:19-21

6:11 Tay

3:3-7; Ibu 9:14; 1Jon 1:7

Nyo' ke kukε ben, caw gεε, ε ben no nu teytoy ε wvú ejise. Wvú to ge mwεεm mvun bô mvunḡay mvu diee di Tata Jisos Klistu le bô mvu Keyoy kew ke wvú wvú Nyo' wesebeene le.

Fieε fi è nulo é wee egeè bô ye ye

¹² Wee nulo eduu le wen keḡke mvunḡay keege fieε ficii fi wen koonḡke. Geenen, me ε no ḡgayte le ke è nu fieε ficii fi nulo efi wee ke. E wee nulo eduu ke le wen keḡke mvunḡay keege fieε ficii fi wen koonḡke. Geenen me ε no ḡgayte le, ke è nulo é me encine é fieε fimew ejo me etfuse é me entu nfwa fi ke. ¹³ Wee mvu ten nulo eduu le, “Mwεεm mvudien nu nje tee, ε tee nu nje mwεεm mvudien.” Geenen ben ekeè le Nyo' nu ke ebefe bô mvú mvunciim. Ke ye wee nu yi bô ejaanḡke kenjan dvú ke. Ye wee nu ε è nu keelemte dvú fô Tata le, ε è keḡke wvú wvú Tata ye yidvu. ¹⁴ No Nyo' to bvuseε Tata wesebeene yi kpwe le, nu ke leḡleḡ no wvú nu ke ebvuse beene bô mvunḡay mwew mvudvu yi kpwe le. ¹⁵ Ke ben kee le ye yene nu biba bi ye Klistu le le? E nulo é wee ebvuu ege nεε se jo keba ke ye Klistu le egeḡ etaashε bô kpwoon nsake? Ke è nulo é fi enù nonen ke. ¹⁶ Ke ben kee le é wee taashi wase ye ye bô kpwoon nsake tu bô wvú nu wase ye miaan e? E nu fi fi bô to sanḡε le, “Kpwoon bô diemsen ké taashi, mum tu wase wee mwaanḡ.” ¹⁷ Geenen, wee wvú taashi bô Tata nu ε bô wvú nu wase fieε fimwaanḡ é keyoy e. ¹⁸ Ben elewtè nce nnyen kenjan. Mwεεm mvú befe mvumew mvú wee gee nu ε ke wvú gee ε è nu yi ye le ke. Geenen, wee wvú jaanḡke kenjan gee kebefe ε è nu bô ye ye. ¹⁹ Ke ben kee le ye yene nu yew yi Keyoy ke Yuule ké Nyo' nya é ben ceε dvú le? Ke è keḡke ben bikuu binen ke. ²⁰ Bô to guy lo ben kenlum e. Nonen, ben egeè mwεεm bô ye yene ε è nu mvú etoò bô mbense fô Nyo' le.

7

Saaka wvu ekumε kpwoon bô diemsen

¹ Me nu enya ntfuse keseen ekumε mwεεm mvú ben to sanḡε fô me le. Fi jee le fo wee ekum kpwoon e ke. ² Geenen, no mmom yi ekumε kenjan nu ekfuḡ, fi jee le diemsen ekeḡkε we kpwoon ε kpwoon keḡke we diemsen. ³ E diemsen keḡke keege diew lemme di diemsen e fô kpwεse le, ε kpwεse keḡke keege ten diew lemme di kpwoon e fô dweese le. ⁴ Ke è bvuu keḡke kpwoon mvunḡay fô ekolε kew e ke, è keḡke dweese. E nu ke leḡleḡ no ke è bvuu keḡke diemsen mvunḡay fô ekolε kew e ke, è keḡke kpwεse. ⁵ Fo wee ebase jim é wee le ε è baa nu le é seyse ben bocii ε bee, ε ben nu ege nonen ke yi kefew e, wvu le ben nulo emum enya bikuu binen sekekie yi bunle le ke. E ben dioo ε ge nonen, mum kase no nu yi kentaashε kenen e no ben se shee nu, wvu le fo Satan ke ene eteyi ben njefo ke ben yaa kee keekemsen bô bikuu binen ke. ⁶ Me njemyi fin ke diεwε ntefe le, ke è nu nci ε me nyaa é ben ke. ⁷ E è be nu diεwε me, é me enshieele le wee tfuu enu se kpwoon ke diεwε no me nu. Geenen, etu ege nεε e wee tfuu keḡke ke ye nnya yi Nyo' nu ε nya é wvú. Wee mvu keḡke yin nnya ε wee mvu keḡke ye.

⁸ Keseen, fô bonyii bô beε bó emben e noo bô nu boke' bo bonḡfu le, me ε no ḡgayte le, fi jee le bó emey nu bó emben ke diεwε me le. ⁹ Geenen, é bó nu se è

nulo é bó ewensen bó ye, é wee gom kpwoon kenεε diemsen ε bó wvú taashe no nu, njefo fí jee keetaashe enu nonen, efey keekpwee bó ye yí ηεγεν.

¹⁰ Fô bonyii bó nu wase yéw e, me ε no ηgayte le kpwoon eyenè fô wvú egawsen bó dweese. Ke wvun nu nci ε wvú buy é me ke. Wvú buy ε è nu é Tata.

¹¹ Geenε, é wvú gawsen lo, tu wvú kenke keemey enu wvú emben. E é baa nu nonen, é wvú kase tu yew dvu dweese ε bó wvú mance mwεem mum no nu. E é nu ke ten fí fi me ηgayte é bolemse le ke diemsen kenke keekun kpwese ke.

¹² Fô bomew bonyii le nu ε me ηgayte é bó le, é wee wvú nu wee mbee kenke kpwoon ε kpwoon wvudvu yaa nu ke wee mbee, ε kpwoon wvudvu koonke le bó wvú enu, fo diemsen wvudvu ebvuse wvú ke. Fifin nu ε è gayte me. Ke è gayte Tata ke. ¹³ Kpwoon é no kenke dweese ε diemsen wvudvu yaa nu ke wee mbee, ε wvú koonke le bó wvú enu, fo kpwoon wvudvu ebuy ten ke. ¹⁴ Me njemyi nonen, njefo é diemsen wvú yaa nu ke wee mbee kenke kpwese ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diεwe wee we le nje kpwese. Kpwoon ten wvú yaa nu ke wee mbee é no kenke dweese ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diεwe wee we le nje dweese. E é baa nu nonen, tu ke boom bobole yuule ke. Geenε, no fí nu, nu ε bó yuule. ¹⁵ E wee wvú yaa nu ke wee mbee nε ε no shieele keegawsen, é bó cine dvú. E fí kooy nonen fo diemsen kenεε kpwoon wvú nu wee mbee ekpwaake le wen kenke ke keenu bó wvú ke. Nyo' to tenje beene le beene eceé ε è nu yí nyεkeey e. ¹⁶ Wo wvú kpwoon, wo ke fεε le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse dwee wo? E wo wvú diemsen kee ten fεε le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse kpwεε wo?

Wee emey ke enù no Nyo' to tenjεε wvú ε wvú nu

¹⁷ Fiεε fi nu, nu ke le wee eceé nce ε è nu wvú Tata nu ε nya é wvú. Wvú enù ke no Nyo' to tenjεε wvú ε wvú nu. Fin nu fiεε fi me nteete bintaashe bi bonyii bo mbee le dvú mondvuum e monciim. ¹⁸ E wee nu ε bó to tenje wvú ε bó ε tfuse wase wvú yew, fo wvú egomté keenu diεwe wee wvú bεε ntffuse le ke. E wee nu dvú wvú bó to tenjεε wvú ε wvú bεε ntffuse, fo wvú egomté le bó etfuse wvú yew keseen ke, ¹⁹ njefo é wee nu ε bó ε tfuse wvú yew kenεε bó baa tfuse ke, tu ke fifie kenke fiεε keege ke. Fiεε fi nu shiee le nu le wee egeélè bonci bo Nyo' le. ²⁰ Wee tfuu emey ke enù no Nyo' to tenjεε wvú ε wvú nu. ²¹ E bó to tenje wo ε wo nu nfwa, fo wo ebuukè ke. Geenε, é wo kenke je keebuy bvunfaw e, é wo buy fiuw. ²² Ben ekeè le wee wvú Tata to tenjεε ε wvú nu nfwa nu ε wvú buy wase bvunfaw é fô Tata le. E è nu ke lenlen ten no wee wvú bó to tenjεε ε wvú yaa nu ke nfwa, nu wase keseen nfwa fô Klistu le. ²³ Bó to guy lo ben kenlum e. Fo ben enù bonfaw bo bonyii le ke. ²⁴ Nonen, boom bo bwεem e, wee emey ke enù bó Nyo' é je yí wvú to tenjεε wvú ε wvú nu jó le.

Ntefe é bokpweε noo boke' bo bonkfu le

²⁵ Keseen, ekume fi bokεne kenεε bolemse bó bεε bokpweε le, nu ε ke Tata nu ε see fiεε fi me enjay ke. Geenε, ε me nu enya wem ηkpawwε diεwe wee wvú Tata nu ε koo shen fô wvú le ε wee nelo ebee fiεε fi wvú gayte le. ²⁶ Me ηkpwaake le nje ηgew wvú nu keseen, nu ε fí jee le wee emey ke enù no wvú nu. ²⁷ E wee kenke wase kpwoon, fo wvú ebvuu egomté keekun wvú ke. Wee é no nu se kpwoon, fo wvú ebvuu egomté kpwoon ke. ²⁸ Geenε, é diemsen yen

le wen nu etaashe bô kpwoon é bô wvú enu, tu wvú baa ge kebefé ke. Ngon kpwoon e gen é diemsen e, tu wvú baa ge ten kebefé ke. Geenén, ben ekeé le bonyii bô nu e taashe nu e bó nu ke ekenke bonjgew yí wonj wvun e, e fô me le nu e me ngomte keenjgemngem ben yí fifin e.

²⁹ Boom bô bwéem e, fiéé fi me njemyi nu le kefew kfufe wase baay keejewsee yí mwéem mvu yí nshé le fén e. É kéw yí keseen e e gen lo, bonyii bô kenke wase bokéne enù diéwe ke bó kenke ke. ³⁰ É bonyii bô beele kpwe enù diéwe ke bó beele ke, é bô lanlanje enù diéwe ke fiéé jee bó le ke, é bô guyte mwéem enù diéwe bó baa kenke naa lo fiéé ke. ³¹ É bonyii bô gee mwéem yí wonj wvun e enù diéwe ke bó kenke naa lo fiéé keege bô wonj wvun ke. Me njemyi nén, njefo wonj wvun no wvú nu keseen nén, nu e wvú fele lo.

³² Me ngomte le ben enù e fiéé yaa jewsee ben ke. Wee wvú nu se kpwoon ké no géle bvufee yí saaka wvu ekume Tata le no è nulo é wvú egeé ke e è nu fiéé fi Tata eyuuke njon bô wvú. ³³ E wee wvú kenke kpwoon ké no géle bvufee e è nu yí mwéem mvu yí wonj wvun e no è nulo é wvú egee fiéé fi ye ejee kpwese.

³⁴ É wvú mum no nu e bvufee bwew e gawsén. É nu ke lenlen no fi kpwoon kéne ngon kpwoon wvú baa kenke diemsen e nu. Wvú ké no géle bvufee yí saaka wvu ekume Tata le no è nulo é wvú enya ekole kew bô fitele fiew ficii é wvú. É wvú kenke diemsen ké no géle bvufee e è nu yí mwéem mvu yí wonj wvun e no è nulo é wvú egeé fiéé fi ye ejee dweese. ³⁵ Me njemyi nén ke keenfi lo ben. Ke è nu le me ngomte keembar je fô wee mvu le ke. Me ngomte e è nu le wee ekiéé fiéé fi nu lenj, wvu le è nulo é wvú elemte fô Tata le bô fitele fimwaan e bvufee bwew baa gawsén ke.

³⁶ É diemsen leyte wan kpwoon, e ne e no yéne le gee diwene fô wan kpwoon wvudvu le baa nu lenj ke, e ye nyete wase wvú baay, e fi nu ke le bó etaashe enu, é wvú ge no wvú shieele, taashe bô kpwoon wvudvu. Tu wvú baa ge kebefé ke. ³⁷ Geenén, diemsen wvú nu e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu etaashe enu bô kpwoon wvú wvú leyte ke, e wee yaa kane wvú le bó etaashe ke, e wvú wensene ten bô ye ye, e lese lo fô fitele fiew e le ke bô wvú nu etaashe ke, * tu wvú nu e ge lenj. ³⁸ Fí mum è no nu le, wee wvú nu e taashe e no nu bô kpwese wvú wvú leyte nu e ge ke lenj. Geenén, wee wvú baa taashe bô we kpwese nu e ge naa lenj baay. † ³⁹ Kpwoon ké no nu kpwee wee seke dweese béé dvú. Geenén, é dweese nelo e kpwe, tu è nulo é wvú egen é diemsen mvu le wvú wvú shieele é bô wvú etaashe enu, e wvuwe wee kenke keenu wee Tata. ⁴⁰ Geenén, no me n'yene fien nu é kpwoon wvudvu mey lo nonén, é wvú eyuuke lo njon baay. Me njemyi nén, e me nkee le me nkenke ten Keyoy ke Nyo' le.

8

Saaka ekume mwéem mvudien mvú bó nu e ge kentanje dvú fô bonyo' le

7:29 Lum 13:11-13; 1Bi 4:7; Fili 4:5 **7:31** 1Jon 2:17 **7:33** Luk 14:20 * **7:37** Kéneé le, "... keekenke ke lo wvú diéwe kpwese wvú wvú leyte le," † **7:38** 36 Kéneé le, "É wee kenke waa we e ne e no yéne le ke wen gee bó waa wen é ye yí lenj e ke, e wan wvudvu e kpwese wase e wvú yéne le è be nulo é wan enu bô diemsen, é wvú ge no wvú yéne, ciné e waa we taashe no nu bô dweese, tu wvú baa ge kebefé ke. ³⁷ Geenén, wee wvú nu e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, e wee yaa kane wvú le wvú enya ke, e wvú kenke ten mvungay keege fiéé fi wvú shieele, e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, tu wvú nu e ge lenj. ³⁸ Fí e mum e no nu le, wee wvú nu e nya waa we é diemsen nu e ge ke lenj. Geenén, wee wvú baa nya we é diemsen nu e ge naa lenj baay."

7:39 Lum 7:2-3

¹ Me nu njeme keseen ekumε mwεεm mvudien mvù bonyii gee bintanje dvù fô bonyo' le. E nu keceey no bó duu le beene bocii kenjke bvufee. Bvubvun bvufee nulo ege é wee ebensee e è nu ye. Geenε, ε kenjkonεn ké no yoote lo. ² E wee ne ε no kpwaake le wen kee mwεεm, é wvù no kee le wvù baa looci wase kee no wvù kenjke keeke ke. ³ Geenε, é wee koonjke Nyo', é Nyo' no kee mwεεn.

⁴ Nonεn, fi ekumε keediee mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge kentanje dvù fô bonyo' le nu ε beene kee lo le ke bonyo' ban nu naa lo fiεε ke. Nyo' mey ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvù ke. ⁵ Bonyii bomew joo le bonyo' bomew nu dvù fowe kenεε fokuse fen. E è nu keceey le bonyii joo le bonyo' nu nteen, ε bocee ekole nu ten nteen. ⁶ No bó cim joo nonεn nu ε fô beene le nu ε Nyo' mey ke mwaan. E è nu wvù wvù nu Icee wesebeene wvù to bomεε mwεεm mvunciim. E beene cee ε è nu nje ye. E Cee Ekole mey ke ten mwaan wvù è nu Jisos Klistu. E è nu wvù wvù bó to bomεε mwεεm mvunciim fele can ye le, ε beene kenjke ten nshii fele yí ye le.

⁷ Fifin nu fiεε e è baa nu bonyii bocii é beene ente bò kee ke. Bonyii bomew bò to shee gee bintanje fô bonyo' bodvu le nen'yi dioo diee kfuu mvumwε mwεεm mvudien keseen no kpwaake ke le bó bεε diee e è nu naa mwεεm mvù bó nu ε ge kentanje dvu fô bonyo' bodvu le. E mvuntelem mvubole mvu wεεyi mum no saake bó le mwεεm mvudien mvudvu nu ε befε bó bó. ⁸ Ben ekeé le ke è nulo é mwεεm mvudien ege é beene enu jεey é Nyo' ejise ke. Ke beene nu sε bó ε die é fifie ekenjke fiεε keege ke. Beene ε die, jεey jεey saa enu ke. ⁹ Fiεε fi nu, nu ke le ben bò kee mwεεm mvun eyenè fo wee ke ne ejo mvungay mvù wee kenjke keege fiεε fi wvù koonjke dvù, ege e è nu fiεε fi waa bwεe wvù wεεyi egbwe lo ke. ¹⁰ E wvuwe wee wvù fitele wεεyi yen e wo wvù kee mwεεm, diekene bvudvu bvù bó gee bintanje fô bonyo' le, wvù saa ekoonjke ten keediee mwεεm mvudien mvù bó gee bintanje dvù fô bonyo' le? ¹¹ E wvù ge nonεn, ke tu wo wvù kee mwεεm nu ε befε wase bó waa bwoo wvù wεεyi wvun wvù Klistu to kpwee nje ye. ¹² E fiεε fi wo ge fin emum enu kebefe ε wo ε ge befε bó fitele fi waa bwoo wvù wεεyi le, ε kebefe kedvu nu ε wo ge e è nu fô Klistu le. ¹³ Nonεn, ε è nu le fiεε fi me ndiee, ebeete bó waa bwεem, me nsaa embvuu en'yuu enjcum dvù ke, wvu le fo wvù ke egbwe ke.

9

Mvungay mvù waa ntum Jisos kenjke

¹ Ke è nulo é me enjee fiεε fi me njoonjke le? Ke me nu waa ntum Jisos e? Ke me nto nu ε n'yen Tata wesebeene wvù Jisos e le? E ke ben ban nu sεw lemme diem fô Tata le le? ² E bonyii bomew cim kicine le ke me nu waa ntum Jisos, tu ke è nulo é ben ten ekicine ke. Ben nu nciise wvù dunji keceey le me nu waa ntum Tata Jisos.

³ Me ngayte fin é bonyii bò sowte kenyi kem. ⁴ Ke bese kenjke keediekene bvuu wukene nje lemme din e? ⁵ E ke bese ten kon lo ejo bosεse bokεne bò è nu bonyii bo mbee le elene bó bó ke lenjlenj diεwε Bitá bó boom bo ntum e bo Jisos e bomew noo boom bo bwεe Tata Jisos e le? ⁶ Fí nu le è mey ke bee

8:1 Lem 15:29; Lum 12:16; 13:1-7; 14:1; 16:14; Jon 13:34; Lum 15:1-2; 2Kol 8:7-8, 24; Gal 6:10; Efe 5:2
8:1 Lum 14:1-15:6 **8:3** 13:12; Gal 4:9 **8:4** 10:19-20; Dito 4:35, 39; 6:4-5; Gal 4:8-9 **8:6** 12:5-6;
 Jon 1:3-4; Efe 4:5-6; Kolo 1:16 **8:7** 10:23-33 **8:8** Lum 14:13, 15, 17, 21; Gal 5:13 **9:1** 4:9, 15;
 15:8-10; 2Kol 2:14-17; 3:1-3; 5:18-20; 10:7-8, 13; 11:5, 13; 12:11-13; Gal 1:1 **9:4** Luk 10:7-8; Mat 10:10
9:6 Lem 4:36; 11:22-26; Lem 18:3

Banaban bô kɛŋkɛ keelemte bô can yese sɛ diekene le? ⁷ Ɛ nu wee nci wvù la wvù lemte ɛ è taale kɛ wvù fô ekolɛ kew e? Ɛ wee lem wɛɛ, é wvù enu sɛ wvù ɛ die mwɛɛm mvù buyte wɛne dvudvu le? Ɛ wee ɛɛyɛ tɛn nyám, é wvù enu sɛ wvù kamte emben yodvu wuu le?

⁸ Mwɛɛm mvun mvù me njemyi mvun nu ɛ è nu ŋkpawɛɛ wee wvu wum maan e? Kɛ fi nu kɛ tɛn é bonci bo Nyo' le le? ⁹ Muses to nu ɛ sanj é Nwa' bonci le le,

“Ɛ wee jo nyam le yí elɛ ɛgin,
fɔ wvù esúm diuw nyam yidvu kɛ.”

Ben kpwaake le Nyo' to jemyi nonɛn, ɛ è nu ɛkumɛ nyám e? ¹⁰ Wvù to jemyi ɛ è nu ɛkumɛ beene, ɛ bô to sanj fô beene le njefo wee wvù lemte wɛɛ kɛnɛɛ è nu wvù gbweci lo, kɛŋkɛ keetaale fwe kee le wen nu ke ekooy fiɛɛ wɛne fodvu. ¹¹ Ɛ bese fɛn nu ɛ jewɛ ŋgow yí é keyoy e é mvuntelem mvunɛn e, é fi enu baay fô bese le keekɛŋkɛ mwɛɛm mvu yí nshɛ le é ben e? ¹² Ɛ bonyii bomew kɛŋkɛ mvunɔgay keegay le ben enya mwɛɛm é bô, tu kɛ è nulo é ben enya é bese fesɛn lo?

Baul to baa ejo mvunɔgay mwew mvu waa ntum jisɔs e keefii mwɛɛm é bonyii kɛ

Geenɛn, bese baa jo mvumvun mvunɔgay kɛ. Bese nu ɛ kuu ɛ è nu shém yí fiɛɛ ficii le, ɛfey fo fiɛɛ enu dvù keejewsee le fo saaka wvù jee wvu ɛkumɛ Klistu eɛne fwe. ¹³ Kɛ ben kee le bonyii bô lemte yew ncese le nu ɛ mwɛɛm mvudien mvubole ké no buyte ɛ è nu dvù, ɛ bonyii bô lemte fô ketan ke ncese le ké no boonkɛ tɛn fô mwɛɛm mvù bô too dvù fó le? ¹⁴ Ɛ nu kɛ lɛŋlɛŋ no Tata nu ɛ gay le bonyii bô fewci saaka wvù jee kɛŋkɛ keeɛɛ ɛ è nu yí dvù le.

¹⁵ Naa no fi nu nonɛn, me mbaa njo mvumvun mvunɔgay kɛ, ɛ kɛ me nsaanke nɛn le ben ekɛw egee fimew fô me le kɛ. Ɛ è fɛn nu le wee ege é ye yin yí me nsaale nje diɛw Nyo' yí me nfewci ɛcici enu le me nfii mwɛɛm é bô, é fi ejee le me ŋkpwe lo. ¹⁶ Kɛ me ŋkɛŋkɛ keensaale ye le me nfewci saaka wvù jee wvu ɛkumɛ jisɔs Klistu kɛ. Ɛ ge Nyo' le me enfewci. Ɛ me ntun lo keenfewci, é Nyo' elan ŋɛw yí yɛm e. ¹⁷ Ɛ è fɛn nu le me ŋgee lemme din ɛ è nu ŋkpawɛɛ wɛm, é me enshieele mmawɛɛ. Geenɛn, kɛ è to seyse me kɛ. Ɛ to seyse Nyo' nya can yɛm e. ¹⁸ Kfuɛ sɛw wvù è nulo é me ɛŋkɛŋkɛ nje lemme din nu naa la? Sɛw wɛm nu kɛ le me enfewci saaka wvù jee ɛcici, n'ya nleeme le ben elaake me no me nfewci saaka wvudvu kɛ. ¹⁹ Ben ekeè le kɛ me nu é wee ɛkuse kɛ. Geenɛn, me nu ɛ ntufuse ekolɛ kem le me enú nfwa bonyii bocii wvu le me enso bô nteɛn, é bô enu bo Klistu le. ²⁰ Me ndioo nu bee Bojuu, no ŋgee ɛ è nu no bô ké no gee, wvu le me enso bô é bô etu bonyii bo Klistu le. Me ndioo nu bee bô no bô bii bonci bo Muses e, no ŋgee kɛ diɛwɛ bô le. Geenɛn, n'ya nu ɛkuse jo bonci kɛ, wvu le me enso bonyii é bô ɛnte. ²¹ Ɛ me ndioo nu bee bonyii bô yaa nu é boba bonci kuse, no ŋgee kɛ tɛn diɛwɛ wee wvù yaa nu kɛ é bonci kuse. Me ŋgee nonɛn, wvu le me enso tɛn bonyii boba é bô enu bo Klistu le. Kɛ è nu le me mbaa nu é nci Nyo' kuse kɛ. Me nu é nci Klistu kuse. ²² Ɛ me ndioo nu tɛn bee bonyii bô wɛɛyí yí mbee le, ɛ me ntu tɛn diɛwɛ bô le wvu le me enso tɛn bô. Me nu ɛ ntu wase lo fiɛɛ ficii fô bonyii bocii le, wvu le è nulo é me ɛŋge naa la fi è nulo é me ɛŋge é bomew é bô ɛnte ke eboy. ²³ Me ŋgee mwɛɛm mvun

9:9 Dito 25:4; 1Kol 10:11; 1Tim 5:18 **9:11** 9:4; Lum 15:27; Gal 6:6 **9:12** Lem 20:34-35; 2Kol 11:9
9:13 Ktj 18:8-19 **9:14** 9:4 **9:15** Lem 18:3 **9:16** Yɛli 20:9 **9:17** 4:1 **9:19** 10:23-24,
 32-33; Lum 15:1 **9:19** Mat 20:26-27 **9:20** Lem 16:3; 21:20-26 **9:21** Gal 2:3-4 **9:22** Lum
 1:13; 2Kol 5:11; 11:29

mvunciim nen nje saaka wvù jee wvu ekumε Klistu, wvu le me nke enkenke ten bvujonke bvù saaka wvudvu nyaa ê bonyii.

²⁴ Kε ben kee le yí kenlewte le nu ε bonyii ké no lewte nteen ε è ke so ke wee mwaan kenke mmawce? Nonen, ben ten elewtè ê je yí ben ke ekenke mmawce le. ²⁵ Bonyii bo kensewce le bocii keneε è nu kensewce ke kenlewte le, keneε è nu kfuu kè neε, ké no yeεyi naa ntay. Bó ké no yeεyi nonen, keeke ekenke mmawce, ε mmawce wvun yaa nu wvù mεy lo ke. Geenen, ε wesebeene mmawce nu wvù mεy lo. ²⁶ Me nlewte kem kenlewte ηgene teytey ε è nu fò bó koole. Kε me nu diεwe wee mvunko wvù tfumyi ke lo mvunko ncεw ncεw ke. ²⁷ Me nyεwle bó ye yem, momte le yí ebii ε è nu fiεε fi leη e, wvu le fo me nke endioo ε nfewce wase diεw Nyo' ê bonyii bomew, é Nyo' ekaa ebvuse lo me ηgoo le ke.

10

Beene eyenè fo fiεε fi to kooyεε bô bonyii bo Islael ke ekooy bô beene

¹ Boom bo bwεεm e, me ηgomte le ben ekume ntay fiεε fi to kooyεε bô bo'icee cee boεεbeene seke bó to lenε ηkpwaante. Bó bocii to lenε ekuse jo kembεw, gen lente joo yi baay kuse, * ² ε bó mum no nu ke diεwe bó nu ε taashε bó bô bo Muses ê kembεw kedvu noo ê joo yidvu le. ³ Bó bocii to diee mwεεm mvudien ε è to nyaa Nyo', ⁴ wuu ten joo ε è nyaa Nyo', ε wvù to gee ε yí buyte yí kemaan e. Kemaan kedvu to nu Klistu wvù to lenε bó bó. ⁵ Naa no bó to yene mwεεm mvun e nen, ε nteen bó le no gee ke mwεεm mvù fitele ebeete Nyo'. ε wvù mum yuwyε boba bonyii, ε digvune dibole jiiimen ηkpwaante jodvu.

⁶ Mwεεm mvun mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fô beene le le fo beene ekenke shieε mwεεm mvù befe diεwe bó le ke. ⁷ Fo beene ebunleε bonyo' bo ecici no bó bomew to bunlee ke. Bó nu ε sanj ekumε bó le, "Bonyii to nu ε shii, dieken, wuken, ja we mum ley bine le no bine fô fimooso le."

⁸ Fo beene ejaanjè kenjan no bó bomew to jaanke, ε Nyo' ge ε bó kpweken bontfuke mbaanfieε ncow botete (23,000) yí diuu dimwaan e ke. ⁹ Fo beene emomtè Tata no bó bomew to momte, ε Nyo' ge ε yó tawye bonyii bodvu ε bó kpweken ke. ¹⁰ Fo beene ewvukenè no bó bomew to wvukene, ε Nceendaa Kpwe yuwyε bó ke.

¹¹ Mwεεm mvun mvunciim mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fô bonyii le. ε bó to sanj nen le beene ban bò cee ε è nu kefew kè wonj kaa wase le, ejoð wεε. ¹² Nonen, wee wvù kpwaake le wen leeme temyi ntay, eyenè fo wvù ke egbwe. ¹³ Ben ekeè le mmom yicii yí too fô ben e nu ke yí ké no too ten fô bonyii bomew e. Nyo' nu Nyo' keceεy, ε ke è nulo é wvù ecine é mmom eto fô ben e fey mvungay mvunen ke. ε mmom too fô ben e, é wvù edunje ke je yí ben efey jó eso mmom yidvu.

¹⁴ Nonen nsáa yem shém, me ε no nteete ben le ben elewtè mwεém mvu ekumε bonyo' bo ecici. ¹⁵ Me njemyi ê ben nen diεwe ê bonyii bò kenke bvufee

9:24 Fili 3:12-14; 2Tim 2:4-6; 4:7-8; Jem 1:12; 1Bi 5:4; Mwm 2:10 9:27 Lum 8:13; 13:14 10:1 Ksm 13:21; 14:21-29 * 10:1 Joo yi baay yin nu yí bó tenje le Joo yi Yeεle (Kensam 14:21-22). 10:3 Ksm 16:13-35; Dito 8:3; Mben 78:24-25 10:4 Ksm 17:6; Ktj 20:11; Mben 78:15 10:5 Ktj 14:29-30; Mben 78:31; Ibu 3:17; Jut 5 10:6 Ktj 11:4, 34; Mben 106:14 10:8 Ktj 25:1-9 10:9 Ktj 21:5-6 10:10 Ktj 14:2, 36; 16:41; 17:6-15; Mben 106:25-27; Ibu 3:17-18 10:11 7:29-31; Lum 15:4 10:12 Gal 6:1 10:13 1:9; Jem 1:13-14 10:14 1Jon 5:21

le. Ben ekpwawce ntay le laa ke fiεε fi me njemyi ê ben fin nu keceεy ε? ¹⁶ Ke beene ké joo fiko fi ntaashε le, nya keyoone ê Nyo', wu yî kentaashε le, tu beene nu ε taashε yî ελεμε ke Klistu le? Ε beene ké dioo ε jo blεed wvu yî kefew kekie le ε guuten ε die yî kentaashε le, ke tu beene taashi ε ε nu yî ye Klistu le? ¹⁷ No beene diee blεed wvuun nen nu bonyii nteen ε ntuw nu ke mwaan, tu fi dunji le beene nu ye yimiaa, njefo beene diee ke ε ε nu ntuw mwaan. ¹⁸ Ben ejo kenfews n fô bonyii bo Israel e. Wee tfuu wvù diee fiεε fô ketan ke ncese le nu ε taashε wase bô Nyo' yî ncese wvudvu le. ¹⁹ Fiεε fi me ηgayte fen nu le la? Ε fen nu le mwεεm mvù bó gee bintanε dvù fô bonyo' le keηke fiεε keege kenεε le bonyo' bodvu ten keηke fiεε keege? ²⁰ Ke ε nu nonεn ke. Fiεε fi me ηgayte nu le boncese bô bonyii bô yaa kee ke Nyo' gee nu ε bó gee ε ε nu fô bonceendaa bo dεwle le. Ke bó gee ε ε nu fô Nyo' le ke. Me ε no ηgayte le fo ben etaashi ben ε bonceendaa bo dεwle le ke. ²¹ Ke ε nulo ε ben ewuu ê fiko fi ntaashε le fi ε nu fi Tata le, bvuu wuu ê fiko fi Satan e ke. Ke ε nulo ten ε ben ediee mwεεm mvudien mvu Tata le bvuu diee mvu Satan e ke. ²² Fo beene egeε fiεε fi shém eton'yi Tata ke. Ke beene temyi fele wvù ke.

Wee egeε fiεε ε ε nu fi nulo efi ten waa bwee

²³ Beene bomew nen'yi no duu le bó keηke mvunγay keege naa fiεε ficii. Geenεn, bó ekeε le ke ε nu fiεε ficii fi nulo efi wee ke. Ε beene bomew nen'yi no duu ke le bó keηke mvunγay keege naa fiεε ficii. Ε ke ε nu ten fiεε ficii fi nulo ege ε wee eleeme temyi yî mbee we le ke. ²⁴ Fo wee egeε fiεε kpwaake ke ε ε nu εkolε kew ke. Wee ekpwaakε ten ekume waa bwee. ²⁵ Ben edieε nyam yicii yî bó geese fô way yaa sowte laa yî nε fεε le, wvu le fo mvuntelem mvunen esaakε ben yî fifiε le ke. ²⁶ Me njemyi nonεn, njefo bó nu ε san ê Nwa' Nyo' le le,
 “Ε keηke Tata won wvun noo mwεεm mvunciim mvù nu yî dvù le.”

²⁷ Ε wee wvù yaa nu ke wee mbee teje ben le ben eto ediekεn, ben ε bee ε gen, ε ben no diee fiεε ficii fi bó nya ê ben yaa sowte ke. Fo fitele esaakε ben yî fifiε le ke. ²⁸ Geenεn, ε wee mvu nε lo ε see ê ben le mwεεm mvudien mvudvu nu ε bó ε ge kentanε dvù fô bonyo' le, fo ben edie ke wvu le fo wee wvù be seje ê ben eyenè le ben gee fiεε fi befε, bó fo fitele esaakε wee. ²⁹ Me ηgayte fitele fin ε ε nu fi wee wvù be seje ê ben e. Ke me ηgayte ε ε nu finen ke. Geenεn, è nulo ε wee mvu ebife le laa ε nulo ε wen elu keege fiεε fi wen koonke nje fi nu esaake fitele fi wee mvu le le? ³⁰ Ε me ndiee fiεε ε me ε nya keyoone kedvu ê Nyo', ε wee ebvuu esaake me nje la? ³¹ Me ε mum ε no nduu fiem le fiεε ficii fi wee gee, kenεε wvù diee ε ε nu fidien, kenεε wvù wuu ε ε nu fiwuun, ε wvù no gee ê je yî wee mvu yen lo, enyaà mbense ê Nyo' le. ³² Fo ben egeε fiεε fi nulo ebefε bó mvuntelem mvu bonyii le ke, kenεε è nu Bojuu, kenεε è nu bonyii bô yaa nu ke Bojuu, kenεε kentaashε ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le. ³³ Me momte fiem keengee fiεε ficii ε ε nu fi wee tfuu eyuukε njon. Ke me ηkpwaake ke ε ε nu ekume εkolε kem maan ke. Me ηkpwaake ekume bonyii bocii le me enge ε bó ke eboy.

10:16 11:24-25; Luk 22:17-20 **10:17** 12:27 **10:18** Lew 7:11-21 **10:19** 8:4 **10:20** Dito 32:17; Mben 106:37; Mwm 9:20 **10:21** 2Kol 6:15-16 **10:22** Dito 32:21 **10:23** Lum 14:1-15:6
10:23 6:12; 8:7-12 **10:24** 10:32; 13:5; Lum 15:1-2; Fili 2:4 **10:25** Lum 14:2 **10:26** Mben 24:1; 89:11 **10:28** 8:7 **10:30** Lum 14:6; 1Tim 4:4 **10:31** Kolo 3:17 **10:32** Lum 14:13
10:33 9:19-22

11

No è nulo é wee enu seke wvú bunlee

¹ Ben ebenenè me ke no me mbenene Klistu. ² Me mbensee ben no ben kumyi me yí fiεe ficii le bvuu bii mwεem mvú me nto n'yεεyεε ben dvú. ³ Geenεn, me ηgomte le ben ekiεε ntay le ekole ke diemsen tfuu le nu Klistu, ε ekole ke kpwoon e nu dweese, ε ekole ke Klistu le nu Nyo'. ⁴ E diemsen bunlee lo, keNεε wvú teete ntum Nyo' ε wvú ε ban ekole, tu wvú shoose ekole kew. ⁵ Geenεn, ε kpwoon bunlee, keNεε wvú teete ε è nu ntum Nyo' se wvú nu ε ban ekole ηkuuη, tu wvú shoose ε è nu ekole kew. Ke jεεy jεεy wvuwe kpwoon bó wvú nu ε kpwaa ekole nu dvú ke. ⁶ E wvú yen le ke wen nu eban ekole kew ke, é wvú mum kpwaa lo. Geenεn, no è nu ken'wuumεn fô kpwoon e keenu bó ekole ε bó ε kpwaa, ε wvú mum ban le ekole kedvu. ⁷ Ke diemsen keηke keeban ekole kew seke wvú bunlee ke, njefo wvú nu nfieesen Nyo' bvuu nu bvujonke bvú Nyo' le. Geenεn, ε kpwoon nu bvujonke bvú dweese le. ⁸ Ke è to buy diemsen yí kpwoon e ke, è to buy kpwoon yí diemsen e. ⁹ Ke Nyo' to bom ten diemsen nje kpwoon ke. Wvú to bom ε è nu kpwoon nje diemsen. ¹⁰ E nu nje fife bó nje boncendaa bo Nyo' le wvú kpwoon keηke keeban ekole kew. ¹¹ Naa no fi nu nonεn, fô beene bó nu ε taashε wase beene bo Tata le, nu ε kpwoon yaa nu ke bó ekole kew maan ke, ε diemsen yaa nu ke ten bó ekole kew maan ke. ¹² Fí nu nonεn, njefo no Nyo' to bomεε kpwoon yí diemsen e nu ε keseen nu ε è boote kpwoon diemsen. E fiεe ficii nen'yi fô Nyo' le. ¹³ Ben ten ke taa ente jodvu eyen le laa fi nu leη fô kpwoon e keebunlee Nyo' se wvú nu ε ban ekole le. ¹⁴ Naa no ben yene mwεem e, bonyii bocii kee lo le fô diemsen e keεεε ekole ε kí ci baay nu ε è nu kenshoose fô wvú le. ¹⁵ Geenεn, ε fô kpwoon e nu ε keekeηke yvuw yí defe nu lo ηgone fô wvú le. Nyo' to nu ε nya yvuw yí defe é kpwoon le yí ebanyi ekole kew. ¹⁶ E wee nu dvú wvú gomte keekicine fiεε fin, é wvú no kee le ke beene keNεε bintaashε bi bonyii bó mbee le bo Nyo' le bvuu keηke yimi je ke.

*Ntefe ekumε ntaashε**(Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)*

¹⁷ Geenεn, fiεε fimew nu dvú fi me ηgomte keentefe ben yí dvú le, ε è nu fi ben gee ε me n'yaa nu embense lo ben yí dvú le ke. Ben ké too shii yí kentaashε le ε è buy ke fiεε fi befe efey fi jee. ¹⁸ Fiεε fi me ηgomte keen'yaw engay nu le, me n'yuuke le ben ké taashi diεwε kentaashε ke bonyii bo mbee le, no nu dew jεεy jεεy. Me ε no n'yene le è nulo enu keεεy. ¹⁹ Fí lo jee ke le kenγawsen enu é ben entelεη wvu le bó emum eloocε ekiεε bonyii bo leη é ben ente. ²⁰ Me n'yene le ben ké too yí kentaashε le keedie mwεem mvudien mvu Tata wesebeene wvú Jisós e, saa die ε è nu mvú ke. ²¹ Me njemyi nen njefo ben ké dioo diekene, ε wee no diee ke ε è nu mwew mwεem mvudien gne fwe, ε bomew mum mεy jεη, ε bomew wu mbvuum ε mó koo lo bó. ²² E nu la fi nonεn? Ke ben keηke yéw keediekene, wukene dvú le? Nu le ben gomte keejoo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le ekuse, gee ε bonyii bó fuute wuume le? E nulo é me njeme é ben le la? E nulo é me embensee ben e? Naa lo, ke è nulo é me embensee ke. ²³ Me nto nu ε n'yεεyi ben ε è nu bó fiεε fi Tata to yεεyεε me dvú, le è to nu entan jò bó to nu keεgese Tata wesebeene wvú Jisós, ε wvú jo

ntuw blēed, ²⁴ nya keyoone ê Nyo', guushε gay le, "Fin nu ye yem ε me ε nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me." ²⁵ Ε bó dieken mese, ε wvú jo fiko ge ke leηleη diεwe fwe le, gay le, "Fiko fin nu fi monkan mo monfem mô Nyo' gbwo bô elεme kem. Ben egeè fifin sekecii wuu keekumyi me." ²⁶ Fí ε mum ε no nu le ε gen naa ε buy seke Tata nu ke ekase eto le, nu ε sekecii kê ben diee blēed wvun bvuu wuu fiko fin nu ε ben fewci ε è nu ekume kpwe Tata. ²⁷ Nonen, ε è nu naa yεε wvú diee blēed wvudvu kenεε wuu fiko fi Tata le fidvu ê je yi baa jee le ke, tu mwεten gee ε è nu kebefε njefo wvú baa wvumte ye bô elεme ke Tata le ke. ²⁸ Wee dioo nu keedie blēed wvun ebvuu ewu fiko fin, ε wvú yaw jije ekole kew ntay se no gee nonen, ²⁹ njefo é wee diee blēed wvun, wuu fiko fin yaa kee fiε fi è nu ye Tata, tu mwεten diee bvuu wuu, joo ε è nu nsaw fô ekole kew e. ³⁰ Ε nu fiε fi bonyii nteen ê ben enteleη weεyi ε bomew cemkene ε bomew ε kpweken wase. ³¹ Geenεn, é beene jije bikuu bisεbeene ntay ε se no diee bvuu wuu, Tata saa ebvuu esaw beene ke. ³² Ε Tata saake beene, tu wvú nεci lo beene wvu le fo wvú ke etaashε beene bô bonyii bo yí won wvun e le beene nu ε gbwe nsaw ke. ³³ Boom bo bwεem e, fi ε mum ε no nu le seke ben ε taashε keedie mwεem mvudien mvu Tata le, ε ben cεy ε wee tfuu to. ³⁴ Ε jen yuu wee, é mwεten dieken fô yew e se no too wvu le fo wvú ke eto ege fiε ejo ε è nu nsaw fô ekole kew e ke. Fi ekume mwεem mvumew nu ε me nu nke entefe ben yí dvú le ε è nu seke me ε nto.

12

Nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Boom bo bwεem e, me nu enjeme keseen ekume nnyá yí Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii. Ke me ngomte le ben enu kenjiwe le ke. ² Ben ekeè le seke ben to bεε bonyii bô yaa kee ke Nyo', nu ε bó to leε ben ε ben no njimte, mum wvumte bonyo' bo εcici bô nu se bó nulo ejeme nkuuη. ³ Me ε mum ε no ηgayte le ben ekieε ntay le ε wee nu ε Keyoy ke Nyo' le nu yí ye le, wvú saa ebvuu egay le, "Lon ekoo Jisos" ke. Ε wee yaa nulo egay le, "Jisos nu Tata" se è fici Keyoy ke Yuule wvú ke.

⁴ Ε dioo tu fô nnyá le nu ε bonyii keηke nnyá jεy jεy ε è nyaa ke Keyoy kemwaan ê bó. ⁵ Bonyii lemte dilemme jεy jεy ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente, geenεn ε cee ekole wvubo nu ke mwaan. ⁶ Ε jé nu jεy jεy yí bonyii lemte jó, ε è gee ke Nyo' mwaan le bonyii egeè dilemme didvu ê yiye jé le. ⁷ Bó nu ε nya ke wee mwaan mwaan bô ye nnya yí Keyoy ke Yuule keelemte fici kentaashε kecii dvú. ⁸ Ε wee mvu no keηke ye nnya yí Keyoy ke Yuule nya ê wvú ε è nu keejemyi diεwe wee wvú keηke bvufee le, nya yí wee mvu nnya ε è nu keejemyi diεwe wee wvú kee fiε le. Ε Keyoy kin nu ke kemwaan. ⁹ Ε Keyoy ké nya yí wee mvu nnya ε è nu fitele fi wvú else yí Nyo' le ntay, nya yí wee mvu ε è nu keefeε bincem. Ε Keyoy kin nu ke kemwaan. ¹⁰ Ε Keyoy ké nya yí wee mvu nnya ε è nu keegeε binghaw bi mwεem e, nya yí wee mvu ε è nu keeteete bontum bo Nyo' le, nya yí wee mvu ε è nu bvufee keekeε jεy jεy mwεem mvù nen'yi fô Keyoy ke Nyo' le bô mvú yaa nen'yi ke fô Keyoy ke Nyo' le, nya yí wee mvu ε è nu mvunγay keejemyi díεw yí bó

11:25 Yeli 31:31-34; Luk 22:20; 2Kol 3:6; Ibu 8:6; Ksm 24:6-8; Ibu 9:12 **11:26** Mat 26:29 **11:27** 11:20-22; Ibu 10:29 **11:28** 2Kol 13:5 **11:32** Ibu 12:5-6; Mwmm 3:19 **12:2** 8:4-6; Yesa 44:9-20; Gal 4:8 **12:3** 1Jon 4:2-3; Lum 10:9 **12:4** 12:27-14:40; Lum 12:6-8; Efe 4:4 **12:5** 12:28-30
12:7 14:26 **12:10** 14:5; Lem 2:4

yaa kee ke, nya yi wee mvu ε è nu keeεεyi mwεεm mvù wee wvudvu jemyi ê bonyii. ¹¹ Bó gee mwεεm mvun mvunciim ε è nyaa ke Keyoy kemwaan nnya yidvu ê bó. E kí gawci ê wee tfuu no kí shieele.

Kentaashε ke bonyii bo mbee le nu diwε ye wee le

¹² Beene kee le ye wee nu ke yimiaaη, geenεn ε yí keηjke biba nteen. E naa no biba bidvu cim nu nteen nεn nu ε bí taashi gee ye yimiaaη. E nu ke ten no Klistu bó bonyii bew nu. ¹³ Beene nu bonyii jεy jεy, ε bomew nu Bojuu, bomew Boglek, ε bomew nu bonfaw, ε bomew yaa nu ke bonfaw. E è nu ke Keyoy kemwaan kè to taashεε beene bocii keenu ye yimiaaη. * E Nyo' to geke ke ε è nu Keyoy kedvu kemwaan fô mvuntelem mvuseεbeene le.

¹⁴ Ke ye wee nu ke keba ke ye le kemwaan ke. E nu biba nteen. ¹⁵ E εkale cim nε ε gay le, “No me mbaa nu kebo ke, tu ke me mbεε keba ke ye le ke”, fifie saa ege é kí emum enu se è nu keba ke ye le ke. ¹⁶ Kentuηtuη ε nε ten ε gay le, “No me mbaa nu jise ke, tu ke me mbεε keba ke ye le ke”, fifie saa ege é kí emum enu se è nu keba ke ye le ke. ¹⁷ E ye wee yicii be mey ke jise, é wvú eyuuke mwεεm bó la? E yí be mey ke kentuηtuη, é wvú eyuuke nsam fiεε bó la? ¹⁸ Fiεε fi nu, nu le Nyo' to nu ε bom wee seyse biba biew bi ye le jεy jεy no wvú kooηke. ¹⁹ E ye wee be nu ke keba kemwaan, é yí enu nεε le? ²⁰ No fi nu, biba bi ye le nu nteen. Geenεn ε bí ε taashe ε ge ye yimiaaη. ²¹ Ke è nulo é jise egay é kebo le, “Ke me nshieele wo ke.” E ke εkole nulo egay ten é bikaa le, “Ke me nshieele ben ke.” ²² Fiεε fi kaa nu, nu le biba bi ye le bi yen'yi le bí wεεyi lo nu bi ke è nulo é ye wee enu se bí ke. ²³ E biba bi ye le bi beene joo le bí nu nεw, nu bi beene taale fó ntay. E biba bi beene ké no wuumene keeduηci é bonyii nu bi beene ké no banyi. ²⁴ E biba bi bonyii yεne, nu bi yaa shieele le bó etaalè fó nonεn ke. Nyo' nu ε seyse ye wee é je yí le bó ewvumtè biba bi yen'yi le bí nu nεw e. ²⁵ Wvú to ge nonεn wvu le fô kengawsen enu yí ye le ke, le keba etomtè kemew, ε kemew tomtε kemew. ²⁶ E keba ke ye le kemew nε nε nu yuuke nsase, tu biba bidvu bicii nu eyuuke nsase. E bó seyse keba ke ye le kemwaan, tu bí bicii nu elanlaηε bó kí. ²⁷ E dioo tu fô Klistu le nu ε ben bocii nu ye ye, ε wee mwaan mwaan ben e nu keba ke ye yidvu le. ²⁸ Nyo' nu ε gεε bonyii bó elemtè dilemme jεy jεy é kentaashε ke bonyii bo mbee le. E bo fwe nu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bii bó le nu bonyii bó teete bontum bo Nyo' le, ε bó bii bó le nu bonyii bó yεyi bonyii. E gεε bomew ε è nu bonyii bó egeε binghaw bi mwεεm e, bomew bó efelè bincem, bomew bó efici bonyii. E gεε bomew ε è nu bó eseyseè no dilemme egeε, ε bomew nu bó kee keejemyi díwε yí bó baa kee yí ke. ²⁹ Ke è nu bonyii bocii bó nu boom bo ntum e bó Jisos e ke. Ke è nu bocii bó teete bontum bo Nyo' le ke. Ke è nu bonyii bocii bó yεyi bonyii ke, ε ke è nu bocii bó gee binghaw bi mwεεm e ke. ³⁰ Ke è nu bonyii bocii bó keηjke nnya keefεle bincem ke. Ke è nu bocii bó nulo ejemyi díwε yí bó baa kee ke. E ke è nu ten bonyii bocii bó nulo eceεyi mwεεm mvù bonyii jemyi é díwε yimi le é bonyii ke. ³¹ No nnyá yin yicii nu nen, ben eshieelè ntay keeηjke nnyá ε è nu yí kuuke fele yicii. Geenεn, me nu nduηce é ben fiεε fi fele mwεεm mvun mvunciim.

12:11 7:7; Lum 12:3; Efe 4:7; 1Bi 4:10 **12:12** 12:27 **12:13** Gal 3:27-28 * **12:13** Kεεε le, “E è nu ke Keyoy kemwaan kè to jεε beene bocii é bó se lese beene é joo keenu ye yimiaaη.” **12:26** Lum 12:15; 2Kol 11:29 **12:27** 6:15; 10:17; 12:12; Lum 12:4-5; Efe 4:4, 16; 5:30 **12:28** 12:8-10; 14:1-4; Lem 13:1; 15:32; Efe 4:11-12 **12:31** 14:1

13

Kenkohen fele mwεem mvunciim

¹ Ε me ncm ηkee keenjeme díew bitum bicii naa noo díew bonceendaa bo Nyo' le, se me ηκηηke kenkohen fô bonyii le ηkuuη, tu me ηkumte ke ε ε nu diuw díewe ηgem wvù caake, kenεε bikaηkaη e ε wee kpwaake. ² Ε me ncm ηκηηke naa mvungay keenteete bontum bo Nyo' le, ηkee mwεem mvunciim naa noo mvù nu ê kenyile le, ε nlese fitele yí Nyo' le naa ntay wvù è nulo é me emvuwyi dikum, geenεn se me ηκηηke kenkohen fô bonyii le, tu me nu ke lo fíεε fi εcici. ³ Ε me ncm njo mwεem mwem mvunciim ε ηgaw ê bonyii, ε nya ten ye yem le bó eton, * geenεn se me ηκηηke kenkohen fô bonyii le ηkuuη, sew wvudvu saa enu ke. ⁴ Wee wvù kenke kenkohen fô bonyii le ké no kuule shém, bvuu gee gee di jee fô bonyii le. Ke wvuwe wee ké no bene kendorη ke. Ke wvù ké no saale ye kenεε bensee ye ke. ⁵ Ke wvù ké no ηsane yí bonyii le ke. Ke wvù ké no kpwaake ke ε ε nu ekole kew ke. Ke wvù ké ton'ye shém cekey ke. Ε ke wvù ké no geele wee fô fitele le ke. ⁶ Ke wvù ké no yuuke njoη bó fíεε fi befe ke. Wvù ké no yuuke njoη ε è nu bó fíεε fi nu keεεy. ⁷ Ke wee wvù kenke kenkohen ké no yene jay wee mvu le ke. Wvù ké no fiisene mwεem mvunciim, taale ke fwe yí fíεε le ficii, bvuu suule shém yí fíεε le ficii. ⁸ Ke kenkohen ké ka ke. Geenεn ε kefew nu eyuu eto kè mvungay mvù Nyo' to nyaε le bonyii eteete bontum bew dvù nu ke eka, é díew yí bonyii jemyi yi bó baa kee yi ke eka, é mvungay keekeε mwεem ntay ke eka ten. ⁹ Mvù nu ke eka nonen njefo beene kee mwεem keseen ke lo kebese kebese, teete bontum bo Nyo' le ke kebese kebese. ¹⁰ Geenεn ε è nu ke enu seke beene ε looce wase ε kocen é mwεem mvu kebese kebese emum eka. ¹¹ Ε to nu seke me nto nu wan caan, ε me no njemyi díewe wan e, ηkpawaci mwεem díewe wan e, n'yene mwεem díewe wan e. Me ε ndioo ntaw wase ε mum ε ncine nce boom e. ¹² Keseen nu ε beene yene mwεem e jiwejiwe díewe ê kenley e. Geenεn é nu ke enu kefew kekíε le é mvù eyuu ê beene ejise. Keseen nu ε me ηkee mwεem kebese kebese, ε è nu ke enu sekekíε, é me emum emese eηkíεε mwεem mvunciim ke no Nyo' kee me. ¹³ Mwεem nu mvunteηtem mvù nu ke emey eleeme fó. Mwεem mvudvu mvun nu: keeese fitele yí Nyo' le, bó keetaale fwe yí ηkawma Nyo' le, noo keekηke kenkohen. Ε kenkohen nu fíεε fi kuuke ente jo mvù fele mvù mvunciim.

14

Keebvuu jemyi ekumε nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Ben egεlè kenkohen fwe dvu mwεem mvunciim, geenεn ekenkè ten shiee ntay fô nnyá yí Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii le, efey mvunciim, nnya keeteete bontum bo Nyo' le. ² Ε wee jemyi ε è nu díew yí bó baa kee yi ke, tu ke wvù jemyi ê bonyii ke, tu wvù jemyi ε è nu ê Nyo', njefo ke wee yaa yuuke fíεε fi wvù jemyi ke. Wvù jemyi ε è nu mwεem mvu ê kinyile le é mvungay mvu Keyoy ke Yuule le. ³ Geenεn, wee wvù teete bontum bo Nyo' le ké no jemyi ε è nu ê bonyii, gee ε bonyii kuu yí mbee le, bvuu yvuwse mvuntelem mvubole, bvuu gee ten ε mvuntelem mvu bonyii le lεtene. ⁴ Ε wee wvù jemyi díew yí bó

13:1 8:1; Lum 13:8-10 13:1 2Kol 12:3-4 13:2 12:8; Mat 7:22; 17:20 13:3 Dan 3:19-20; Mat 19:21 * 13:3 Bon'wa' bo boyvuum bomew kenke fen le, "Nya ten ye yem le me nsaale ye." 13:5 10:33; Bngn 10:12; Fili 2:4 13:8 12:10; 14:1-5 13:12 Lum 8:24; 2Kol 5:7; 8:3; Gal 4:9 13:13 Kolo 1:4-5, 23; 1Tes 1:2-3; Tay 2:2; Ibu 10:22-24; 1Jon 4:16 14:1 13:8 14:2 12:10 14:4 14:26

baa kee yí ke kɛ́ no fici ke ɛ̀ è nu ekolɛ kew maan̄. Geenen, ɛ wee wvù teete bontum bo Nyo' le kɛ́ no fici ɛ̀ è nu kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kecii. ⁵ Me ɛ no ŋkooŋke le ben ejemyi díɛw yí bonyii baa kee yí ke. Geenen, ɛ fiɛɛ fi me ŋkooŋke baay nu le ben eteetɛ ɛ̀ è nu bontum bo Nyo' le ɛ̀ bonyii. Wee wvù teete bontum bo Nyo' le nu shiee le fele wee wvù jemyi díɛw yí bó baa kee yí ke. ɛ̀ è fɛn baa nu le wee mvu eban̄ke díɛw yidvu wvu le kentaashɛ ke bonyii bo mbee le eyuw ntay é fí efi bó.

⁶ Boom bo bwɛɛm e, é me ne keseen ɛ nto fò ben e, ɛ no njemyi é díɛw yí bó baa kee yí le ke, é fífí efi ben yí la le? Fiɛɛ fi nulo efi ben nu ke seke me nu ɛ nto bó fiɛɛ fi fífí fi Nyo' nu ɛ duŋce é me, kenɛɛ fiɛɛ fimew fi wvù gomte le me enge é ben ekíɛɛ, kenɛɛ ntum we mvu le me entefe é ben, kenɛɛ fiɛɛ fimew le me en'yɛɛyi ben dvú. ⁷ Bó ejo ke fiɛɛ díɛwɛ ndon̄ kenɛɛ kome le mvù yaa kenke ke keyoy. ɛ Nulo é wee ege neɛ se kíɛɛ fiɛɛ fi mvù jemyi se bó ɛ ton̄ kenɛɛ ɛ kum é je yí lɛŋ e? ⁸ ɛ wee ne le wen eton̄ son̄ jem, ɛ faŋe ton̄ é je yí lɛŋ e, é bonyii ege neɛ se buy jem? ⁹ ɛ nu ke lɛŋlɛŋ no é ben jemyi díɛw é bonyii se bó yuuke lo, é bó ke ege neɛ se kíɛɛ fiɛɛ fi ben jemyi? Ke tu njeme wene nu laayi ke lo yí fwefwe le. ¹⁰ Ke è nu kemaŋɛn le dikfuu di díɛw e nu yí nshɛ le fɛn dí le dí le ke. ɛ ke yimi nu dvú yí nu se bó kee kenyi kedvu ke. ¹¹ Geenen, é wee ne ɛ no jemyi é me é díɛw e se me n'yuuke yí ŋkuuŋ, tu wvù nu enu díɛwɛ wee ketum e fò me le, ɛ me nu ten díɛwɛ wee ketum e fò wvù le. ¹² Me ɛ no ŋgayte é ben le no ben gomte le mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le eyen'yí é ben ente, ben emum emom ntay keekenke ɛ è nu nnyá yiyɛ yí nulo ege é kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ekuù lo.

¹³ Fí ɛ mum ɛ no nu le, é wee jemyi díɛw yí bó baa kee yí ke, é wvù no bunlee le Keyoy ke Nyo' le enya wen bó bvufee keeɛɛyi fiɛɛ fi wvù jemyi é bonyii. ¹⁴ ɛ me ne ɛ no mbunlee é díɛw yí bó baa kee yí le ke, tu me nu mbunlee é keyoy kem e, geenen ɛ me n'yaa mbunlee bó bvufee bwem ke. ¹⁵ No fi nu nonɛn, me nu enge neɛ? Me nu embunlee é keyoy kem e, mbunlee ten bó bvufee bwem, en'yemte é keyoy kem e, n'yemte ten bó bvufee bwem. ¹⁶ ɛ fuw ke nonɛn, wo ɛ ne ɛ no bensee Nyo' é keyoy kuw e, é wee mvu wvù be nu fò yeke ke lo ke ege neɛ se bee le, “Fí enù nonɛn” yí keyoone kè wo be nyaa le se wvù be yuuke díɛw yí wo jemyi? ¹⁷ ɛ wo nya keyoone nonɛn, ɛ cim ɛ nya naa ntay neɛ, tu ke é nulo é fí efi wee mvu wɛ ke. ¹⁸ Me nyaa keyoone é Nyo' le me njemyi díɛw yí bó baa kee yí ke nfele naa lo ben bocii. ¹⁹ Geenen, no me ncim njemyi nonɛn é me ndioo nu ente jo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le, ɛ me no ŋkooŋke keenjemyi bó bvufee bwem ɛ è cim nu naa ke díɛw shen, wvu le me n'yɛɛyi bó, efey keejemyi díɛw bontfuke yuufe (10,000) se bó kee yí ŋkuuŋ.

²⁰ Boom bo bwɛɛm e, fò ben ekenkè bonkpawce bo boom bo caan e ke. Ben enù ke díɛwɛ mvunley mvu boom e mvù yaa kee ke wase fiɛɛ ekume kebefɛ. Geenen, ekenkè bonkpawce ɛ è nu bo ŋgaybonyii le. ²¹ Bó nu ɛ saŋ é Ŋwa' bonci le le,

“Me wvù Tata Nyo' ŋgayte le me nu ŋke enjemyi é bonyii ban dew botolo le, é díɛw yí bó baa kee yí le ke.

Geenen, ke fífí nu ke ege é bonyii ban emum eyuw me le ke.”

²² Fí ɛ mum ɛ no nu le, keejemyi díɛw yí bó baa kee yí ke, nu nciise wvù duŋci mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le é bonyii bó yaa nu bo mbee le ke. Ke è nu

nciise ê bò nu bo mbee le ke. Geenεn, ε nnya keeteete bontum bo Nyo' le nu nciise wvù dunçi mvunggay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò nu bo mbee le, ε è yaa nu ke ê bò baa nu bo mbee le ke. ²³ E ben, kentaashe ke bonyii bo mbee le bocii nε ε to yî kentaashe le, wee tfuu ε mum ε kew ε no jemyi ke ε è nu díew yî bó baa kee yî ke, bonyii bo ncεw kenεε bonyii bó baa nu bo mbee le, ε nε ε ley, ε yuw no ben jemyi, bó saa ekpwaake le ben ghaanene lo? ²⁴ Geenεn, ε wee tfuu teete ε è nu ntum Nyo', wee wvu ncεw kenεε wvù baa nu wee mbee ε ley, é fiεε fi ben jemyi ege é wvù ekiεε le wen nu wee wvù befe, é fi esaake wvù fô fitele le, ²⁵ é mwεεm mvù nyiime fô fitele fiew e, eyene εmwa. Nonεn, é wvù emum etum εnvuw fokuse, enyaa mbense wvu baay ê Nyo' gayte le, "Nyo' nu naa ben ε bó."

No è nulo é kentaashe ke bonyii bo mbee le ebunlee, gee mwεεm lej

²⁶ Boom bo bwεεm e, fiεε ficii fi me njemyi nu le la? Fí nu le, seke ben ε to yî kentaashe le, ε wee wvù keηke ηkieε keeyem no nu, ε wee n'yεeyi nu, ε wvù keηke fiεε fi Nyo' nu ε dunçe é wvù nu, ε wvù kee keejeme díew yî bó baa kee yî ke nu, ε wvù kee keεεεyε díew yidvu é bonyii eyuw enú tεn. Ben ege mwεεm mvunciim ê je yî è nulo é mvú efii lo kentaashe ke bonyii bo mbee le. ²⁷ E bonyii nu keejeme díew yî bó baa kee yî ke, é bó jeme ke bofeε kenεε botete maan. E bó dioo jemyi no jemyi wee mwaan mwaan ε wee mvu cεeyi fiεε fi bó jemyi é bonyii. ²⁸ E wee baa nu dvú wvù ecεeyi fiεε fi bó jemyi, é bó no nu diuw tfu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, ε wee jemyi ke wase é shem é shem fô ekole kew e bó Nyo'. ²⁹ E bonyii bò teete bontum bo Nyo' le nu dvú, é bofeε kenεε botete jeme é bonyii. E bó dioo jemyi ε bomew no yeese fiεε fi bó jemyi ntay. ³⁰ E Nyo' fen nu ε dunçe fiεε é wee mvu wvù be ε shii dvú, é wee wvù be jemyi wase wε cife, nya je é wvuwe wee jeme. ³¹ Ben ekeè le ben bocii nulo etefe bontum bo Nyo' le. E ben dioo teete, no teete wee mwaan mwaan wvu le bonyii bocii eyεeyi mwεεm é ben, é ben ebvuu ege é mvuntelem mvubole bocii eyvuwsé. ³² Bonyii bó Nyo' nu ε nya yibo nnya keeteete bontum bew keηke mvunggay é we jo nnya yidvu, ³³ njefo ke Nyo' nu Nyo' kembvunse ke, Nyo' nu Nyo' kenleεten.

No fi nu é bintaashe bi bonyii bo mbee le bò è nu bo Nyo' le bicii, ³⁴ seke bokεnε nu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, no nu diuw tfu. Ke bó baa nya bó bó mvunggay keejemyi ke. Bó keηke keeyuuke lo bolemsε le, ε è nu no nci jemyi. ³⁵ E fiεε nu dvú fi bó gomte keekiεε, é bó bife é bole' bobole seke bó ε tu jim yew, njefo è nu kenshoose fô kpwoon ejemyi é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ³⁶ Ben ekeè le ke è to kew ben díew Nyo' ke. Nuw le é to kew ben ε? E ke è mεy ke ben bó díew Nyo' nu ε gen wase fó ke. Nuw le è mεy ben ε? ³⁷ Wee wvù kee naa le wen nu wee wvù teete bontum bo Nyo' le, kenεε wvù kee le Nyo' nu ε nya wen bó nnya ye yî Keyoy ke Yuule, wvù keηke keebε le fiεε fin fi me nsan fô ben e nu ε è gay Tata le me ensan. ³⁸ E wee baa ebee fí, tu bó nu ema lo ten wvù bó fiew fiεε.

³⁹ Boom bo bwεεm e, fi ε mum ε no nu le, ben ekeηkè shieε baay ε è nu keeteete bontum bo Nyo' le. Geenεn, fo ben etun fo bonyii ejemyi díew yî bó baa kee yî ke. ⁴⁰ Ben dioo gee mwεεm mvun mvunciim, no seysee ntay, gee é je yî jee le.

15

Jisos Klistu to nu ε buy yi kpwe le

¹ Boom bo hwεem e, me ηgomte keseen keenkume ben ekume saaka wvù jee wvù me nto nfewceε ê ben ε ben fiisen, ε no leeme yi dvù le keseen. ² Ε nu saaka wvuduu wvun wvù boysee ben ε ben fen jici dvù ntay. Ε fuw ke nonen, tu ben to beje ke ε è nu ecici. ³ Ben ekeè le me nto nu ε nya fiεε ê ben ε fi kuuke baay fele lo mwεem mvunciim. Ε è nu ke fi fi bó to nyaε ê me. Fiεε fidvu nu le Klistu to nu ε kpwe fò bibefeε bisεεbeene le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le, ⁴ bó le bó to nu ε dwey wvù, ε è ke no nu ediuw ε ta ε Nyo' bvuse wvù yi kpwe le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le, ⁵ noo le wvù to nu ε dunceε ekole kew ê Bitá, * bvuu dunceε ten ê boom bew bo ntum e bo yuufe ncow bofeε. ⁶ Ε wvù ke dunceε ten ekole kew ê bonyii bo mbee le ε bó nu bvudvuυ bvumwaan fele wee gee tin. Bonyii nteen ηgoo yin e beε ke naa dvù eben, ε bomew ε kpweken wase. ⁷ Ε wvù ke bvuu dunceε ekole kew ê Jem, bvuu dunceε ê boom bew bo ntum e bocii. ⁸ Ε è ke dioo nu εjim, ε wvù dunceε ten ekole kew ê me wvun wvù nu ente jo boom bo ntum e bo Jisos e diεwe wan wvù bó to bokεε kente le. ⁹ Me njemyi nonen njefo me nu lo diεwe wee wvu caan e ente jo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Ε me mbaa encim enkpwenten wvù bó etenje me le waa ntum Jisos ke, njefo me nto mbone bikaa εjim jo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le. ¹⁰ Geenεn, ε Nyo' buw me, ge ε me no nu fiεε fi me nu fi keseen. Ke nfi wvun wvù Nyo' to nyaε ê me to nu ε la ecici ke. Me nto nu ε ηkaa nlem naa nfey lo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Geenεn, ε ke ε to lemte me bó mvunγay mwem ke. Ε to nu nfi wvun wvù Nyo' to buwεε me dvù wvù to lemte yi yem e. ¹¹ Fí ε mum ε no nu le kenεε è to nu me wvù to fewceε saaka wvun ê ben, kenεε è to fewci bó, tu è nu ke fiεε fimwaan fi bee bó fewci, ε ben to bee fi le.

Beene nu ke ebuy ten yi kpwe le

¹² Keseen no bese fewci le Klistu to nu ε buy yi kpwe le, ben bomew ε ge neε ε se no duu le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le ke? ¹³ Ε è fen nu keceεy le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yi kpwe le ke. ¹⁴ Ε è nu le Klistu to baa buy yi kpwe le, tu fiεε fi bese fewci nu ecici, ε mbee wene nu ten ecici. ¹⁵ Ε è fen nu nonen, tu bese teyte fiεε yi Nyo' le ecici, njefo bese ghane fewci le wvù to nu ε bvuse Klistu yi kpwe le se wvù to nu ε bvuse ηkuun, ε è fen nu keceεy le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le ke. ¹⁶ Ε è fen nu keceεy le ke bonyii nu ke ebuy yi kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yi kpwe le ke. ¹⁷ Fí ε no nu le é è fen nu le Klistu to baa buy yi kpwe le, tu mbee wene nu ecici, ε bibefeε binen beε ke yi yene le. ¹⁸ Ε fi emum enu ten le bonyii bó nu ε kpweken wase ε bó to taashε bó bo Klistu nu ε la wase ecici. ¹⁹ Ε beene geεle bvufee yi Klistu le, taale le wvù efii beene ε è nu ke yi nshii wvun e maan, tu beene nu bonyii bó shen ekoole bonyii dvù yi wonj wvun e fele lo bonyii bocii.

15:1 Gal 1:11 **15:2** Gal 2:1-2 **15:3** 11:23; Yesa 53:5-12 **15:4** Jona 1:17; Mat 12:40; Jon 20:9; Lem 2:24-31 **15:5** Mat 28:16-17; Luk 24:34, 36; Jon 20:19 * **15:5** Diee di Bitá din nu ê diεw Glek e le Sefas. **15:7** Luk 24:50 **15:8** 9:1; Gal 1:15-16; Lem 9:3-6 **15:9** 1Tim 1:12-16 **15:9** Efe 3:8; Gal 1:13-14 **15:10** 2Kol 11:23 **15:11** 1:12; Gal 1:17-18; 2:6-9 **15:15** Lem 1:22; 4:33; 5:30-32 **15:17** 15:3; Lum 4:25 **15:18** 1Tes 4:13

²⁰ Geenɛn, keceey kedvu nu le Nyo' to nu ε bvuse Klistu yi kpwe le. E ε nu Klistu wee wvu fwe wvu celee je fō bonyii bō nu ε kpweken wase le. ²¹ No wee mwaan to gee ε kpwe to fō bonyii le bocii, nu ke lenlen no wee mwaan nu ε ge le bonyii nu ke ebuy yi kpwe le. ²² Fī ε no nu le no bonyii bocii kpwee njefo bō nu kfuu di Adam e, nu ke lenlen no bonyii bocii nu ke ebuy yi kpwe le njefo bō nu bonyii bo Klistu le. ²³ Geenɛn, ε wee nu ke ebuyte ke ε kew kefew e. E Klistu nu wee wvu to yawee ceε je buy. E wvu nu ke dioo ε kase ε to, ε bonyii bō nu bew emum ebuy ten. ²⁴ Fī nu ke dioo ε kooy nonen, ε emum enu kefew kē woɲ nu eka. Klistu nu ke efiwse bvunfon bō mvungay noo bvukuke bvucii bvū saake keseen, emum etfuse bvunfon bwew ε Nyo' Ice. ²⁵ E wvu wvu Klistu kenke ke keesaake egen ebuy seke Nyo' nu ke egee bonyii bew bo bvuban e bocii ε wvu ekuse ε wvu etome bikaa yi bō le. ²⁶ E wee bvuban wvu ejim wvu wvu nu ke emese efiwse nu kpwe. ²⁷ E nu fiε fi bō to sanee ε Nwa' Nyo' le le,

“Nyo' nu ε gee wase mweem mvunciim ε wvu ekuse wvu ε no saake.”

Geenɛn, keegay le mweem mvunciim nu ε wvu ekuse yaa mum nu le Nyo' wvu geke mweem mvunciim ε wvu ekuse nu ten ε wvu ekuse ke. ²⁸ E nu ke enu seke mweem mvunciim nu wase ε Klistu ekuse ε wvu saake, ε wvu wvu Waa Nyo' emum egee ekole kew ekuse jo Ice wvu geke mweem mvunciim ε wvu ekuse, wvu le Nyo' emum enu ewe jo fiε ficii mondvuum monciim saake.

²⁹ E ε baa nu le bonyii bō nu ε kpweken wase nu ke ekase buy yi kpwe le, bō ε no leese bonyii ε joo yi bvudvu bu bonyii bō kpweken wase le nje la? Bō leese bō ε joo nonen le sew wvudvu nu la? ³⁰ Bese ten ε no ghane yuu ye nen nje la? ³¹ Boom bo bwem e, me nu diuw kpwe le ediuw ecii. Me njemyi mweem mvun nen njefo me n'yuuke ye yi fiε fi Klistu Jisow wvu Tata wesebeene nu ε ge fō ben e fele can yem e. ³² E ε baa nu le bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le, no bonyii ké no jemyi mweem, ε me nje ngen Efesus, ε bonyii ε bō n̄ale diewe nyám yi n̄kpwaante le no diuu bee bō gomte keesaaye lo me, le sew wvudvu nu la? E me enfan̄e nlu lo en̄gay le fi enu no bō ké no duu le, “Beene ediekenē, wukenē njefo n̄tfuu nu ε bō nu ebuy ekpweken” e? ³³ Fo wee el̄eɛl̄e ben ke. Ben ekeè le, “E wee wvu ken̄ge kew jee lene bō n̄gōo yi befe, ε n̄gōo yidvu ebefe bō wvu.” ³⁴ Ben etee bvufee bvunen jim, ecine kebefe le. Me n'ylene le ke ben bomew kee Nyo' ke. E me njemyi nen keenge le ben ewuunenē.

Ye yi bonyii nu ke ebuyte dvū yi kpwe le

³⁵ E nulo ε wee mvu ene ebiite le laa bonyii nu ke ebuyte yi kpwe le nee le le? Bō nu ke ekenke ε ε nu kfuu ye yi nee le? ³⁶ Wvuwe wee wvu biite nonen nu keyun̄. Ke wvu kee le bō ké jewyi fiε fi saa ke ebuy se fi ε yaw ε kpwe le? ³⁷ Ke ye fiε fi bō ké jewe nu yi yi ké buy no kuu ke. Bō ké jewe ke ε ε nu n̄gow eyineyin, ken̄ee ε nu n̄gow egin̄, ken̄ee ε nu yi la, ³⁸ E Nyo' mum nya n̄gow yidvu bō ye yi wvu shieele. E wvu nyaa ye j̄ey j̄ey ε n̄gow no n̄gow yidvu nu. ³⁹ Ke mweem mvunciim ken̄ke nyam ye len̄len ke. Bonyii ken̄ke yibo nyam ye j̄ey, ε nyám ken̄ke yibo, ε mvunyiim ken̄ke yibo, ε byé ken̄ke ten yibo ye.

15:20 6:14; Kolo 1:18 **15:21** 15:45-49; Kej 3:17-19; Lum 5:12, 14, 18 **15:22** 2Kol 5:17 **15:23** 15:51-52; 1Tes 4:16 **15:24** Dan 2:44 **15:25** Mben 110:1; Mat 22:44 **15:26** Mwm 1:18; 20:14; 21:4 **15:27** Mben 8:6 **15:28** Lum 11:36 **15:30** Lum 8:36 **15:31** 2Kol 4:10-11 **15:32** Yesa 22:13; Luk 12:19-20; 2Kol 1:8 **15:34** Mat 22:29; Lum 13:11-14; Efe 5:6-17 **15:36** Jon 12:24
15:38 Kej 1:11

40 Mweem mvu we nu ê yibo je le, ε mvu fokuse nu ê yibo je le. Mweem mvu we kenke bvubole bvujonke, ε mvu fokuse kenke bvubole bvujonke. 41 Diuu kenke bwew bvujonke, ε kpwee kenke bwew bvujonke, ε jón kenke ten bvubole bvujonke. E ke jon yimi bô yimi cim kenke bvujonke lenlen ke.

42 E nu ke lenlen no ye bonyii nu ke enu seke bô buyte yî kpwe le. Bó ké dweyte wee ε ye ye fo, geenεn ke ye yî wvú nu ke ebuy dvú yî kpwe le beε ke efo ke. 43 Bó dweyte wee bô ye ε yî yaa yen'yi jee ke, yaa kenke mvungay ke. Geenεn, ε wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε yî kenke bvujonke, kenke mvungay. 44 Bó dweyte wee ε ye ye nu yî wee wvu wum. Geenεn, wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε è nu wase yî keyoy. E ye wee wvu wum nu lo, tu ye keyoy nu lo ten. 45 Bó nu ε san le, “Adam wvu fwe to nu ε no nu dvú, yoyte.” E dioo tu fô Adam wvu ejim e, ε wvú no nu fiew keyoy ké nyaa nshii ê bonyii. 46 Ke wee ké yaw no kenke ye ε è nu yî keyoy ke. Wvú ké yaw kenke ε è nu ye wee wvu wum se ké kenke yî keyoy. 47 Adam wvu fwe nu ε bó to bom bô kebvu ke yî nshε le. E Adam wvu ejim to ne fiew fowe. 48 Bonyii bo fokuse fen nu diewe wee wvu fwe wvú bó to bomεε bô nshε le, ε bonyii bo fowe nu diewe wee wvú to nen'yεε fowe le. 49 No beene nu ε jo nfiεen yî wee wvú bó to bomεε bô nshε, nu ke no beene nu ke ejo yî wee wvú to nen'yεε fowe le.

50 Boom bo bwεem e, é me ensee ê ben le ke è nulo é ye yin yî è nu nyam bô elemε ke ekεnke bvudvuu ente jo hvunfon bvu Nyo' le ke. E ke è nulo ten é fiε fi nulo efo ke ekεnke bvudvuu fô fiεε yaa foo fó le ke. 51 Ben eyeke eyuw é me ensee ben kenyiε ke fiεε le. Ke beene bocii nu ke ekpweken ke. Geenεn ε ye yesebeene bocii nu ke esεε ekumεn. 52 Bó nu ke edioo ε tonj soj yî fokemεε, é ye yesebeene emum ekumεn ke nen mwanj no wee ke bewbew jise. Soj nu ke dioo ε jeme é bonyii bô nu ε kpweken wase emum ebuy yî kpwe le bô ye yî yaa beε ke efo ke, é beene bô beε dvú emum ekumεn lo. 53 Ye yin yî nulo efo kenke keeke ekumεn etu wase ε è nu yî yaa nulo efo ke. E ye yî nulo ekpwe kenke keeke ekumεn etu wase yî yaa nulo ekpwe ke. 54 Seke ye yî nulo ekpwe ebvuu efo ε kumεn wase ε tu yî yaa nulo ekpwe ebvuu efo ke, é fiεε ficii emum ekocεn no bó san é Nwa' Nyo' le le,

“Bó nu ε so wase kpwe ε ηgoy mvungay mwew.

55 O kpwe, mvungay mwuw ε feε?

O kpwe, gbweεj wo wvú wo taa bonyii dvú ε feε?”

56 Gbweεj kpwe nu kebefε, ε mvungay mvu kebefε le nu nci Nyo'. 57 Beene enyaà keyoone ê Nyo' wvú nu ε taashε beene bo Tata wesebeene wvú Jisot Klistu beene ε no soo kebefε noo kpwe.

58 Nonεn boom bo bwεem e bô nu shém yεm, ben elemé temyi. Fo fiεε eshiiké naa lo ben ke. Ben elemté lemme di Tata le sekεci, ekeé le ke lemme di wee gee nje Tata nu ke ela εcici ke.

16

Nnya keefi bonyii bo Nyo' le dvú

1 Me nu enjeme keseen ekumε nnya yî bó nyaa keefi bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú. Ben egeé ke lenlen no me nto ηgayεε le bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Galεshia egeé. 2 Seke è nu diuu di fwe yî kema le keci, ε wee mwaan

mwaan baa fiεε seyse gee. Wee dioo baale, baa ke no Nyo' nu ε buw wvú. E me nke endioo ε nto ben saa ebvuu eshe esuuke lo kensuw ke. ³ Me nu nke endioo ε nfeεe, emum ensaj nwa' embene fô nnya yene le, ε bonyii bô ben nu ε baa emum ejo egen dvú Jelusalem. ⁴ E fi fen nu ε kocen ben e le me engen ten, ε bee bô emum egen.

Mwεem mvú Baul to kpwawci keeke ege

⁵ Me nu nke en' yaw enfey je Masedonia seke me ntoo ê ben e, njefo me ngomte keenfey je jó. ⁶ E è nulo é beene ke ece, ce naa ε kefew ke nffum wvú temyi le ke eghan efey, wvu le ben ke efice me yí lene diem e, é me emum engene jò me nge. ⁷ Ke me ngomte le me nke endioo ε nto ê ben e keseen é beene eyenen ke lo we we ke. Me ntaale fwe, nkee le me nu nke ento é beene ebosen ece, é Tata fen ε bee. ⁸ Geenen me embεε ence Efesus jan enjen embuy diuu di Nkaw Bentekos e. ⁹ Kembun ke baay nu ε yene fô me le jan keenge lemme di Nyo' le, naa no bonyii bomew cim nu dvú bane lemme didvu din nen. ¹⁰ E Timatio ke eto lo, é ben yen le ben nu ε ge wvú ε no yuuke njon ê ben ente, njefo wvú gee lemme ε è nu di Nyo' le lenlen ke diewe me. ¹¹ Fo wee ejo wvú ekuse ke. Ben ke efice wvú é wvú elen nyεkeey etu jim fô me le, njefo bee boom bo bwee wesebeene le cεyte wvú. ¹² Fi ekumε waa bwee wesebeene wvú Abolos nu ε me nse nu ε no nleke wvú le wvú elaa ghane ê ben e bô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, geenen wvú se baa koonke naa lo keeto keseen ke. Wvú nu ke edioo ε kenke je, emum eto.

Ngayma bô kemese ke njeme le

¹³ Ben dioo nu no yenè. Ben eleemè temyi yí mbee wene le, enù bonyii bô kenke mvuntelem. Ben eleemè temyi. ¹⁴ Ben dioo gee fiεε ficii no gee bô kenkonen.

¹⁵ Boom bo bwεem e, ben ekeè le Tefanas bô yew ye nu bonyii bo fwe ê keba kè Akeya le bô to yawεε lese fitele yí Tata le, nya bikuu bibole keefici bonyii bo Nyo' le. ¹⁶ Me ε no nkule can le ben eyuukè bonyii ke diewe ban e, ebvuu eyuukè ten bonyii bô lemte yí fiεε le fimwaan bô bó le. ¹⁷ Me ε no n'yuuke njon no wvú wvú Tefanas bô Fotunatus noo Akaykus nu ε to keeyen le le. Me nu ε n'yen bó le fi ε mum ε no nu le me nu ε n'yen wase ben e. ¹⁸ Bô nu ε leese fitele fiem ke lenlen no bó leese mvunen. Bonyii diewe ban e nu bô ben ewvumtè bó. ¹⁹ Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Esia jan gayte ben e. Akpwila bô Blisilia noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kè shiile é bó yew gayte ben e é diee di Tata le. ²⁰ Boom bo bwee wesebeene le bo mbee le ciinse ten ngayma. Ben egay wee tfuu le enoεe diewe bonyii bo Nyo' le. ²¹ Wvun ngayma saanke me wvú Baul bô kebo kem. ²² Lon ekoo wee wvú baa ekoonke Tata ke. Kee Tata, kase ke eto. ²³ Tata Jisos ebw ben bô kemonen kew sekecii. ²⁴ Kenkonen kem enù fô ben e sekecii njefo beene nu ε taashe yí Klistu Jisos e. Fí enù nonen.

16:5 Lem 15:21; 2Kol 1:15-16 16:6 Lum 15:24 16:7 4:19 16:8 Lem 19:8-10 16:10 4:17
 16:12 1:12 16:13 15:38; Mben 31:24; Efe 6:10 16:14 8:1; Jon 13:34; Lum 13:8-10; 2Kol 6:6; Gal
 6:10; Efe 5:2 16:15 Lum 16:5; 1:16 16:18 Fili 2:29; 1Tes 5:12 16:19 Lum 16:5; Mwm 1:4, 11;
 Lem 18:2 16:20 Lum 16:16 16:21 Gal 6:11; Kolo 4:18; 2Tes 3:17; Flm 19 16:22 Gal 1:8-9;
 Mwm 22:20; Jut 14; Mwm 1:7 16:24 4:21; 2Kol 2:4; 11:11; 12:15; Fili 1:8; 2:17; 1Tes 2:8; 3:12; 2Tim
 3:10; Flm 9

**Ŋwa' wvu bokanɔ bofɛɛ wvù Baul to sanɔɛɛ ê kentaashɛ
ke
Kolɛn
Fiɛɛ fi nu ê Ŋwa' wvu Kolɛn wvu bokanɔ bofɛɛ
wvun e**

Baul to sanɔ Ŋwa' wvu bokanɔ bofɛɛ wvun fô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke Kolɛn e, ɛ ê nu kefew kè bonɔɛw to nen'yɛe etoo entelenɔ jo wvù bô kentaashɛ kedvu. Bonyii bo ê kentaashɛ kin e bomew to nu ɛ nɛ no kɛɲke mvunɲkicɛn mvù tɛmyi ɛkumɛ Baul. Geenɛn, ɛ Baul sanɔ no duɲci le wen koonɲke baay le bô bô etu diuw mwaanɔ.

Ŋwa' wvun nu ɛ bvuu ɛ gen fwe ɛ no jemyi no Baul to leke kentaashɛ kedvu le bó eyene can yibo keefi bonyii bo Klistu le bo Judea bô to nu yí ŋɛw e. ɛ keba ke Ŋwa' wvun e ke ejim nu ɛ Baul jemyi ɛkumɛ mwɛɛm mvù duɲci le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cɛɛy. Wvù to jemyi njefo bonyii bomew bo Kolɛn caan to nu ɛ nɛ bense bikuu bibole le è nu bowen boom bo ntum e bo Jisos e bo cɛɛy, mum duu le ke Baul nu naa lo waa ntum Klistu wvu cɛɛy ke.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Ŋwa' wvun e

1:1-11 Kenɲkɛwɛ

1:12-7:16 Baul bô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke Kolɛn

8:1-9:15 Nnya keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvù

10:1-13:10 ɛ Baul jeme ɛkumɛ mwɛɛm mvù duɲci le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cɛɛy

13:11-14 Kemɛse

¹ ɛ nu me wvù Baul, ɛ me nu waa ntum Klistu Jisos yí ŋkonɔ wvù wvu Nyo' le. ɛ nu bee waa bwee wesebeene wvù Timatio. Me nsaanɲke Ŋwa' wvun fô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le bo Kolɛn, noo fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii bo keba kè Akɛya le kecii. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebw ben, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leɛtene.

Ŋyo' wvù leɛsee mvuntelem

³ Mbense enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvù nu Icee shen, nu Nyo' wvù leɛsee mvuntelem mvu bonyii le yí mwɛɛm e mvunciim. ⁴ ɛ nu wvù wvù ké no leɛsee mvuntelem mvusɛɛbeene yí bonɔɛw bosɛɛbeene le bocii wvu le è nulo é beene emum ekee ten keeleɛsee mvuntelem mvu bonyii bomew e seke bó nu yí bonɔɛw e. Beene nulo ekee keeleɛsee nonɛn ɛ è nu bô nleɛse wvù Nyo' nu ɛ leɛsee mvusɛɛbeene mvuntelem dvù. ⁵ Bese kee lo le ke leɲleɲ no bonɔɛw bo Klistu le nu fô bese le baay, nu ke no Nyo' nu efele yí Klistu le leɛsee mvuntelem mvusɛɛ ke ten baay. ⁶ ɛ bese nu yí monlum e, tu è nu keeleɛsee mvuntelem mvunɛn noo keeboyse ben. ɛ bó leɛsee mvuntelem mvusɛɛ, tu è nu keege é mvuntelem mvunɛn elɛtene, é ben ekuu shém enu nykeey yí bonɔɛw bô ben yene diɛwɛ no bese yene le. ⁷ Fiɛɛ fi bese taale fwe kee ɛkumɛ ben nu ɛ ke fiɛɛ nulo eshiw bese ke, njefo bese kee lo le no ben yene ŋɛw diɛwɛ bese le, nu ɛ ben ten nu ekeɲke mvuntelem mvù leɛtene diɛwɛ bese le.

⁸ Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben enù se ben kee kfuu ŋɛw wvù

bese to wuε won wvù Esia le ke. Wvuwe ηgew to temyi baay fele mvunḡay, ε bese no yene le ke è nulo é bese ebvuu elunḡ ke. ⁹Yi keceey e, bese to kee le è nu ke wase kpwe fò bese le. Geen en fifin to kooyi nonen keege le fo bese eyeemè yî bikuu bisese le ke, le bese eyeemè e è nu yî Nyo' le. E nu wvù wee wvù bvuuuse bonyii yî kpwe le. ¹⁰Wvù wvudvu wvù to bvuseε bese yî kfuu wvuwe ηgew wvù è to yen'yi wase kpwe le, nu ε wvù nu ke emey ke ebvuuuse. Bese nu ε gee bvufee ε è nu yî ye le le wvù beε ke ke ebvuu ebvuuuse bese sekeci, ¹¹no ben nu etomte bese bô bunle yene. Nonen é bonyii emum ke enyaa keyoone è Nyo' fò bese le nje fiεε fi jee fi wvù nu ε buw bese dvù nje bunle bonyii nteen.

Fiεε fi to gee ε Baul se kumen ηkpawwε le ne diew

¹²Fiεε nu dvù fi bese saale ye yî dvù le, ε fitele fisese tomte bese ekumε fi. Fí nu le, gee disese è won jan, efey mvunciim fò ben e, nu di yuule, nu keceey no Nyo' gomte. Ke bese gee gee di bii bvufee bvù yî won wvun e ke. Bese gee bii ε è nu no Nyo' nu ε buw bese le bese egeè. ¹³Ke bese saanjke fiεε fimew fò ben e jεey efey fi è nulo é ben etanj ekiεε fi ke. Me ηkpwaake le ben nu ke etanj ekiεε fi ficii, ¹⁴ke no ben nu ε kiεε wase bese keseen caan, wvu le é ke edioo enu diuu di Tata wesebeene wvù Jisō ε to, é ben esaale ye bô bese ke naa no bese saale ye bô ben. ¹⁵No me nto ηkee naa fifin nonen, ε me mum no ηgomte keen'yaw nto è ben e, wvu le ben ekeηke sεw wem bokanj bofεε. ¹⁶Me nto ηkaake le me nu ηke endioo enḡene Masedonia enfey je jo ben, bô le me nu ηke endioo enkaase embvuu enfey je jo ben é ben efice me yî lene diem di Judea le. ¹⁷Ben kpwaake le no me nto mbaa enghan enfey ke, nu ε me nto ηkaake nonen ηgee ε è nu ndvum e? Nu le me ndioo ηkaake fiεε no ηkaake è je wee wvu fokuse fen wvù beje fiεε le “Eε” mum kase tun ke sekedvu le “Aay” e? ¹⁸Yi keceey e, no Nyo' ké no leeme ke yî diεw ye le, ke fiεε fi bese jemyi è ben ké no nu fi bese ebee le, “Eε” kase tun le, “Aay” ke. ¹⁹E fi nu nonen njefo ke Jisō Klistu wvù Waa Nyo' wvù bee bo Silas noo Timatio to fewci è ben ente nu wvù beje fiεε le, “Eε” kase tun le, “Aay” ke. E ké no nu ke le, “Eε” sekeci. ²⁰Ben ekeè le yî Klistu le nu ε bonkawma bô Nyo' gee bocii nu ε wvù ε bee dvù le “Eε”. E nu nje fifin wvù beene fele yî Klistu le gayte è Nyo' le “Fí enù nonen.” E neε no beene ké no tumte monkum mew nen. ²¹E nu Nyo' wvù nu ε leke bese ε leke ten ben, beene ε no temyi yî Klistu le. Wvù nu ε caw * beene. ²²Wvù nu ε gee nciise we yî yese beene le wvù è nu Keyoy kew kè nu fò mvuntelem mvuεεbeene le diεwe sâ' fiεε ficii fi beene nu ke ekeηke le.

²³E nulo é me mbe Nyo' é wvù eben jim nsaw wem le me nto mbaa nto Kolen ε è nu njefo me no ηgomte keembawwε lo ben. ²⁴E ke è nu le bese gomte keeleeme ke le è neε no mbe wene keηke keenu ke. Bese kaa lemte lo beene keeto bô njonḡ fò ben e. Bese kee le ben leeme temyi yî mbee wene le.

2

¹Nonen ε me mum ηkpawwε le ke me mbεε mbvuu nlaa ghane di eto bô nsase ke. ²E me embvuu enε ε nḡe ben ε yuw nsase, é ebvuu enu yeε dvù wvù nulo ege é me en'yuw njonḡ efey ben boba bô me nu ε nḡe wase bó ε yuw nsase? ³E neε fiεε fi to gee ε me nεε nsanj ηwa' wε è je yî me nto nsanjεε le. E to nu wvu

1:9 Lum 4:17 **1:10** 2Tim 4:18 **1:11** 4:15; Lum 15:30 **1:12** 2:17; 1Kol 1:17, 19, 31; 2:13; Ibu 13:18 **1:14** 5:12; Fili 2:16 **1:15** 1Kol 16:5-6 **1:17** 1Kol 4:18-19 **1:18** 1:23 **1:19** Lem 18:5 * **1:21** Kenεε le, “... è yefe.” **1:22** 5:5; Lum 8:15-16, 23; Efe 1:13-14 **1:23** 11:31; 13:2; Lum 1:9; Fili 1:8; 1Tes 2:5; 2Tes 2:10 **1:24** 1Bi 5:3 **2:1** 12:21; 1Kol 4:21 **2:3** 13:10

le me nke ndioo e nto ê ben e, me nsaa nke enkenke nsase wvumvu wvù ne fô ben bô bee ege é me en'yuw e é nu njon e ke, njefo me nkee naa ntay ekume ben bocii le njon wem nu ke njon wene bocii. ⁴ Ben ekeê le nwa' wvudvu we nu e me nto nsaanke bô nsase wvu baay, e fitele tone me, e misem e yinzen ê me ejise. E ke me nto nsan nonen keenge é ben eyuw e é nu nsase ke. E to nu keege é ben ekiê kerkonen ke baay kè me nkenke fô ben e.

Bó eléeshe jay mweten enya ê wvú

⁵ E wee to nu e ge e me n'yuw nsase, tu ke nsase wvun to mey ke fô me le ke. Wvù to nu ten fô ben e bocii. (Ke fifin nu fiê fi me enjemyi engene yí dvú le baay ke). ⁶ Ngew wvun wvù wee nteen ben e nu e nya wase ê wvuwe wee nu e wvú e kocen nonen. ⁷ Keseen nu e é nulo é ben eléeshe jay we, ege é fitele fiew eléetene, wvu le fo wvú emey ke wase enu shen shen baay ke. ⁸ Nonen me e no nkule can ê ben le ben ekase eduñe é wvú le ben bee ke koonke wvú. ⁹ E nee fiê fi to gee e me nse nsan nwa' we fô ben e keenom ben enkiee le laa ben yuuke ke me le yí fiê le ficii le. ¹⁰ E ben leeshi jay wee, tu me ten nu e nleeshe. E me nleeshi fiê, fen é fiê nu dvú keeléeshe, tu me nleeshi é Klistu ejise nje yene. ¹¹ Beene gee nonen wvu le fo Satan ke ene eley jó ekenke mvungay ê beene we. Ke beene maa no wvú ké no weentene ke.

Diêw Nyo' kumte bonyii le jé le jé le

¹² E to nu seke me nto ngenê mbuy kelaante kè Towas e keenfewce saaka wvù jee wvu ekume Klistu jó, e Tata yene kembun fô me le keenlem lemme diêw jó. ¹³ Geenê bvufee bwem to baa nu fô ke, njefo me nto mbaa n'yen waa bwem wvù Taytus e jó ke. Nonen e me mum ngay bó le le bó e shee wase, mum nto Masedonia.

¹⁴ Geenê, keyoone nu fô Nyo' le wvú ké no saa fwe dvusese yí Klistu le nyaa mbete, e bese bii diêwe bonyii bô wvú nu e kenke gbwen jem e. E wvú mum fele yí yese le sanse Klistu mondvuum e monciim e bó kee wvú yuuke nsam we diêwe jiin fô bó e ton e. ¹⁵ Ben ekeê le bese nu diêwe nsam jiin di Klistu le fô Nyo' le entelen jo bonyii bô bó boysee bó noo fô bô laa wase le. ¹⁶ Fô bonyii bô laa wase le nu e nsam wvun too e é nu bô kpwe fô bó le. E bonyii bô bó boye bó nu e nsam wvun too e é nu bô nshii fô bó le. No fí nu nonen, tu è nu yee dvú wvù nu e kocen keege didin lemme? ¹⁷ Ke bese nu diêwe bonyii nteen e bô nu e jo diêw Nyo' yí e tu fiê fi way e fi bó ghane geese lo ke. Bese nu fisese bonyii bô nu e taashe yí Klistu le. E bese fewci diêw Nyo' bô mvuntelem mvú yuule diêwe bonyii bô Nyo' nu e tum bó, e bó leeme é wvú ejise le.

3

Kenfewsên ke monkan mo moyvuum bô mo monfem e

¹ Me nfen ngayte nen e fí nu le bese bvuu kaase dunji lo bikuu bisese é ben e? Nuu le bese shieele bonwa' diêwe no bonyii bomew shieele boban bonwa' bô ne fô bese le keee fô ben e bô dunji bonyii bô è nu bese le? ² Ben kebee nu wase nwa' wese wvù bó nu e san ê mvuntelem mvusese le le wee tfuu nulo ekiê ebvuu etaanke. ³ Ben yen'yi le ben nu nwa' Klistu e bese e seyse. Nwa'

wvun nu ε κε bó sanj ε è nu bô kete ke ηwa' le κε. Bó sanj ε è nu bô Keyoy ke Nyo' wvù κηjke nshii le. Ε κε bó sanj ε è nu yí biwanj bi eta yo eta le κε. Bó sanj ε è nu yí biwanj bi è nu mvuntelem mvu bonyii le.

⁴ Fifi nu fiεε ε bese jemyi ê Nyo' ejise se kemañen nje Klistu. ⁵ Ke è nu le bese nu ε kocen bô bikuu bisese keege fiεε fimew wvù bese ke ne eduu le fiεε fimew ne fô bese le κε. Ε ge Nyo' bese ε se kocen. ⁶ Wvù nu ε ge bese ε kocen keelemte yí saaka monkan mo monfem e. Ke monkan man yaa nu mò bii ε è nu bonci bô bó sanjεε lo bô can κε. Ε nu mo Keyoy ke Yuule le. Bonci to too ε è nu bô kpwe. Geenεn ε Keyoy nyaa ε è nu nshii ê bonyii. ⁷ Je yí yvum yí bó to gee mwεεm jó nu ε bó to cow bonci bodvu yí biwanj bi eta le. Seke Muses to too bô bonci bodvu nu ε κε bonyii bo Israel to kee keebvuū etaa bvushiw bwew κε, nje n'yuū Nyo' wvù to baa yí bvushiw bwew e. Ε yiye je yí yvum yí to too ε è nu bô kpwe to too κηjke n'yuū Nyo', ε n'yuū wvun nu wvù to baa nonen jimte wase kaa gene lo, ⁸ ε n'yuū je yí bó gee mwεεm jó yí è nu yí Keyoy ke Yuule saa efey naa lo wvuwe n'yuū le? ⁹ Ε je yí bó to gee mwεεm jó yí to too bô fiεε fi leese lo bonyii ηγεw e, to too bô n'yuū Nyo', κε tu je yí bó gee mwεεm jó yí è nu yí Nyo' joo bonyii le bó nu teyey ê wvù ejise nulo κηjke n'yuū ε wvù fele lo wvuwe! ¹⁰ Keceey kedvu nu le fiεε fi to too κηjke n'yuū Nyo' fidvu nu ε lase wase n'yuū we njefo n'yuū wvù kuuke fele wvuwe nu ε to wase. ¹¹ Ε fiεε fi to kaa wase gene lo to too bô n'yuū Nyo', κε tu n'yuū fiεε fi too keenu wase kemakaa nu ekuuke fele naa lo wvuwe!

¹² No bese kee nonen se kemañen, bese ε mum ε no fewci yaa fane κε. ¹³ Ke bese nu diεwε Muses wvù to ké banj bvushiw bwew bô ndvu keege le fo bonyii bo Israel etaale no n'yuū wvù to baa yí bvushiw bwew e jimte kaa gene κε. ¹⁴ Geenεn bonyii bodvu nu ε bvufee bvubole to jiime. Ε naa ε to ε buy eben wvun e, nu ε bó dioo taanke fiεε ê ηwa' monkan mo moyvuūm e, é bó eyuw, ε fiεε no nu ε fi ε banj κε bvufee bvubole. Ε nu κε yí Klistu le wvù è nulo é bó ecake fiεε fi baanke fidvu. ¹⁵ Yí keceey e, ε to ε buy naa eben wvun e, nu ε bó taanke fiεε ê Nwa' Muses e, ε fiεε no nu κε ε fi ε banj bvufee bvubole. ¹⁶ Geenεn é wee ke etu wase bô Tata, é bó mum cake fiεε fi baanke fidvu. ¹⁷ Tata wvun nu Keyoy, ε naa fεε fô Keyoy kin nu, nu ε bonyii ke buy κε yí bvunfaw e. ¹⁸ Fí nu le beene bocii bô nu se fiεε beε baanke monshim moσεεbeene nu ε n'yuū Tata baa yí yese beene le, gee ε beene baa mum kumene gene fwe fwe fieesene wase ε è nu wvù. Nkumεn wvun nu ε è gee Tata wvù è nu Keyoy ke Yuule.

4

Ntfu saaka wvù jee ê nsháan mbom e

¹ Nonen no bese κηjke lemme din ε è cam Nyo' shen ε nya ê bese, tu κε è nulo é shem ekpwee bese dvú κε. ² Bese nu ε base jim ê mwεεm mvù bonyii gee ê kenyiε le mvù è nu mvu kenshoose le. Bese nu ε tun je kenleεma. Ke bese leese mbiay ê diεw Nyo' le κε. Bese ké no jemyi κε ε è nu keceey endan endan, duñci bikuu bisese ê wee tfuu ê Nyo' ejise, wvu le è nulo é bó ekpawce ekiεε bonyii bô è nu bese. ³ Ε è cim nu le saaka wvù jee wvù bese fewci wvun nu ε fiεε banji, tu fi banji κε ε è nu fô bonyii bô laa lo le. ⁴ Fô boba bonyii bô

baa bee saaka wvun e nu ε Satan wvù è nu nyo' wvu yî wonj wvun e ε sùm bvufee bvubole bvù ε no jiime keege le fo bó eyenè n'yuu saaka wvù jee wvù nu ekumε bvukukε bvù Klistu wvù nu wunte Nyo' le kε. ⁵ Ben ekeè le kε bese fewci ε è nu ekumε bikuu bisεse kε. Bese fewci ε è nu ekumε Klistu Jisos le wvù nu Tata. E bese nu kε lo fisεse bonyii bò lemte ben e nje Jisos. ⁶ Nyo' wvù to gayε le,

“N'yuu ebuy ε ejiwε le ebaa”,

è nu Nyo' wvudvu wvun wvù nu ε ge n'yuu we ε no baa fô mvuntelem mvusεse le keeyuuse bese ε bese kee bvukukε bvù Nyo' le bvù nu yî bvushiw bvù Jisos Klistu le.

⁷ Geenεn, ntfu saaka wvun nu yî yese le, ε bese nu kε lo fisεse nsháan mbom. E bese nu nonen wvu le fi eduñci le mvunǵay mvu baay mvun yî yese le nu mvu Nyo' le ε è yaa nu mvusεse kε. ⁸ Bonǵew yike bese biba bicii, geenεn yaa bvuwci bese kε. Bese nen'yi ε bvufee no bvunǵke lo bese, geenεn shem saa ekpwee bese kε. ⁹ Bó ké no bone bikaa é bese ejim, geenεn ε Nyo' yaa daayi é bese le kε. Bó ké no kfune bese ε bese gbwee fokuse, geenεn yaa kpwee kε. ¹⁰ Bese ké no ghane kpwee kε kfuu kpwe Jisos sekecii, wvu le nshii Jisos nulo eyen'yi tan yî ye yese le. ¹¹ No bese cee, nu ε bese ké no nu kε diuw kpwe le sekecii nje Jisos, wvu le nshii Jisos eyen'yi yî binǵpwe bisεse bi ye le. ¹² Nonεn bese ε mum ε no kpwee kpwe, geenεn ε kpwe yese yin too ε è nu bò nshii fô ben e.

¹³ No bese nu ε lese fitele yî Nyo' le diεwε wee mvu wvù to jemyeε é Nwa' le le,

“Me nu ε mbee ε nse no njemyi”,

nu ε bese ten ε bee ε se no jemyi. ¹⁴ Bese kee lo le wvù wvuε wvù to bvusεε Tata wesebeene wvù Jisos yî kpwe le, nu ke ebvuse ten beene bò nu bò bo Jisos yî kpwe le, ejo bese noo ben ten egeε egeε é wvù fwe. ¹⁵ Mwεεm mvun mvunciim kooyi nje yene, wvu le no mbuwma Nyo' saanjkene gene fô bonyii le nteen nteen, é keyoone ké bonyii nyaa é Nyo' ebiisè, ε mbense gene fô Nyo' le.

Mwεεm mvù beene yene mvù le fele lo

¹⁶ E nεε fiεε fi kε shem kpwee bese kε. Naa no ye yese yin cim bvuke gene kaa nen, nu ε mvuntelem mvusεse kumene tuu kε lo mvunfεm ediuw εcii. ¹⁷ Bonǵew bo caan ban bò bese yene yî kefew kin e, nu ε bó seysee ε è nu bvujonǵke bvù baay bvù mεy lo fô bese le bvù è nulo wee saa efewsεn kε. ¹⁸ Nonεn, bese baa leke fisεse bvufee yî mwεεm mvù bó yene mvù le kε. Bese leke ε è nu yî mvù bó yaa yene le kε, njefo mwεεm mvù beene yene mvù le nu ε mvù fele lo, geenεn ε mvù beene yaa yene kε, nu mvù mεy lo.

5

¹ Beene kee le é bó sâw lo cun yin yî è nu ye yesebeene yî beene cee dvú fokuse fen, tu beene keñke yew fô Nyo' le ε bó yaa bom bó can kε. Yiyε nu yew yî fowe, ε è nu yî mεy lo. ² No beene nu fen kesεn nu ε beene looci naa shomkene, njefo beene beele baay le bó etfume yew yî fowe yε yî yese beene le diεwε ndvu le. ³ E nu ke enu seke bó ε tfume wase yiyε yî yese beene le,

beene saa ebvuu enu ye ye ke. ⁴ No beene beee cee cun yin e, nu e bonjewe bô beene joo gee e beene shomkene baay. Ke è nu le beene gomte le bó baaye ndvú yì è nu ye yesebeene yidvu yì yese beene le ke. Beene gomte le bó etfume lo yimi yì yese beene le wvu le nshii wvù mey lo emi lo binjkwpe bi ye le bidvu. ⁵ Nyo' nu wvù nu e seyse beene keekenke fi ee fin. Wvù nu e nya beene sâ' wvudvu e è nu Keyoy ke Yuule.

⁶ Nonen, bese e mum e no nu sekecii kee fifin se kemañen. Bese kee le no bese cee yì ye yin e yì wonj wvun e, nu e bese nu ncejole fô Tata le. ⁷ Bese gee mwεem e è nu nje fitele fi bese lese yì Nyo' le, ke è nu nje bese yene wvù le ke. ⁸ Bese nu naa se kemañen yì fifin e, e fi jee naa lo le bese ecine lo ye yin e, egen enu wase bee bo Tata fô la diew e. ⁹ Fí e no nu le keeneε bese nu bee bó fô la diew e, keeneε bese fen, tu fi ee fi bese taale yì dvù le, nu ke keege e wvù yuuke njon. ¹⁰ Ben ekeè le beene bocii kenjke keeke eleem fwe dvu Klistu é wvù esaw beene, wvu le wee mwaan mwaan ekenjke nlawma fi ee fi wvù to gee yì ye yin e, keeneε è nu fi jee keeneε fi befe.

Lemme keege e bonyii manci mwεem bô bo Nyo'

¹¹ No bese kee fi ee fi nu keefane Tata, bese e mum e no momte keege é bonyii ekumen. Nyo' looci naa kee bonyii bô è nu bese naa ntay. E me njkpaake le ben ten kee ntay è mvuntelem mvunen e bonyii bô è nu bese. ¹² No bese jemyi nen nu e ke bese gomte keebvuu ekase eduñci lo bikuu bisese é ben ke. Bese nyaa ke e è nu je é ben keesaale ye bô bese, wvu le è nulo é ben ekenjke fi ee fi è nulo é ben etfuse é bonyii bô bensee bibeen bô mwεem mvù bó yene yì bonyii le ejise, e è yaa nu mvu fô mvuntelem mvubole ke. ¹³ E è nu le bikuu ghane bese, tu bí ghane nje Nyo'. E no nu le bí leeme fô, tu bí leeme ke nje yene. ¹⁴ Fi ee fi gee e bese gene fwe bô fi ee fi bese gee nu kenjkonen kè Klistu kenjke fô beene le. Bese gee nonen njefo bese nu e looce e bee le wee mwaan to nu e kpwe fô bonyii le bocii, e fi mum nu le bonyii bodvu bocii nu e kpwe wase ten. ¹⁵ Wvù to kpwe fô bonyii bocii le wvu le fo boba bô cee, ebvuu ecee fô bikuu bibole ke. Geenen le bó eceè wase fô wvuwee wee wvù to kpwee kase buy yì kpwe le nje bó le.

¹⁶ Nonen, e kew lo nu e ke bese bvuu taale wee bô bvufee bvuu wee wvu wum e ke. Naa no bese to cim shee taale Klistu e è nu bô bvufee bvuu wee wvu wum e, nu e bese yaa bvuu taale wvù keseen é yiye je le ke. ¹⁷ Fi ee fi nu nu le, é wee nu e taashe wase bô Klistu, tu wvù nu wase wee wvu fwe. Mwεem mvu mvuyvuum mvunciim nu e fey wase, e mwεem mvunciim e tu wase mvu mvunfem. ¹⁸ Fin ficii nu e è gee Nyo' wvù to kasε jo beene yì ye le no wvù to mancεε mwεem beene e bó fele yì Klistu le. E wvù e nya é bese lemme keege e bonyii manci mwεem bô bo Nyo'. ¹⁹ Fi nu le, è to nu yì Klistu le wvù Nyo' to manci mwεem bô bonyii bo yì wonj wvun e le bó etu bó wvù. E wvù fanje yaa ebvuu engoyte fite fi kebefε kebole ke, mum nya ntum keman wvun can yese le le bese eteete é bonyii. ²⁰ Bese e mum e no nu fan yì bvudvuu bvuu Klistu le, e Nyo' fele yì yese le leke bonyii. Nonen bese kule can é ben é diee di Klistu le le ben ekase emancε mwεem ben e bo Nyo'. ²¹ E nu nje yese beene wvù wvù

5:4 1Kol 15:53-54 **5:5** 1:22 **5:7** 1Kol 13:12; 1Bi 1:8-9 **5:8** Fili 1:23 **5:9** Kolo 1:10; 1Tes 4:1 **5:10** 11:15; Yesa 2:12; Dan 7:9-10; 12:2; Lem 17:31; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 4:5; Fili 3:19; 2Tes 1:7-10 **5:11** 4:2; 6:4; 1Kol 9:22 **5:12** 1:14; 3:1 **5:14** Jon 17:23; Lum 8:35; Gal 2:20; Efe 3:19; 5:2, 25; 1Jon 3:16 **5:15** Lum 6:3-4; 7:4; 14:7-9 **5:17** Yesa 43:19; Lum 6:4; Gal 6:15; Efe 4:24; Mwm 21:5 **5:18** Lum 5:10 **5:19** Lum 3:24-26; Kolo 1:20 **5:20** Mat 10:40; Yesa 52:7 **5:21** Jon 8:46; Lum 8:3; 1Kol 1:30; Gal 3:13; Ibu 4:15

wvù Nyo' to gee ε Klistu wvù to baa kee kebefε, nε tu kebefε, wvu le beene etu teytey ε Nyo' ejise nje ye.

6

Bongew bò Baul wvù waa ntum Jisos Klistu to yene

¹ No bese lemte yí kentaashe le bee bo Nyo', bese ε mum ε no kule ten can ε ben le fo ben efiεen mbuwma Nyo' wvun ege ε wvù ela εcici ke. ² Nyo' to nu ε jeme ε Nwa' we le le,

“Kefew ke leη to nu ε to kocen, ε me nya bitem ε wo.

Diuu di mboyma le to nu ε kocen ε me nfi wo.”

Ben etaa eyen, keseen nu kefew ke leη, ε din nu diuu di mboyma le.

³ Ke bese yaa gee naa lo fiεε fi nulo ebaanke je wee mvu ke. Bese gee nonen wvu le fo bó ke eyen jay mvu le yí lemme disese le ke. ⁴ Geenen, bese nu ε dunce fisese bikuu bisese ε jé le yicici le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le.

Bese nu ε dunce ε je yí bese kuule fitele naa baay yí bongew bò bese yene le bó seke mwεem temyi noo seke je yaa nu naa dvú ke le. ⁵ Bonyii ké no suunke bese, ké nε sekemew lese bese yew ncaw e, ε bonyii nen'yi no shiike mvunlaa bee bó. Bese ké no kfune ye yí lemme le, ké nε ce entan saa lefe ke, ké nε kefew kemew e no kpwee jen. ⁶ Bese dunci ten le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le ε je nce wese wvù yuule le bó no bese kee fiεε fi ekumε Nyo', noo no bese kuule shém, bó no bese keηke mvuntelem mvù jee fò bonyii le. Bese

cee bii no Keyoy ke Yuule dunci, ε bese koonke bonyii bó ηkonen wvu keceey. ⁷ Bese ké no jemyi ke ε è nu njeme wvu keceey, gee mwεem ε mvunjay mvu Nyo' le. Bese ké no jici nce wvu teytey e diεwe mwεem mvu jem e mvu εbo cecey bó mvu εbo ηηkonko le. ⁸ Bese ké no lemte ke lo, keεεε bonyii wvumte bese, keεεε bó yaa wvumte ke, keεεε bó jemyi mwεem mvù befe ekumε bese keεεε bó jemyi mvù jee. Bonyii ké no joo bese le bese nu bonyii bo kenεema le, geenen ε bese nu bonyii bo keceey e. ⁹ ε bonyii ké nε no nu nen diεwe ke bó kee bese ke, geenen ε bonyii kee naa bese ntay. Bó ké nen'yi no yene le bese nu wase bonkfusay, geenen ben etaa eyen, bese nu ke dvú. ε bonyii ké nε no nyaa ηgew ε bese, geenen yaa yuwyi bese ke. ¹⁰ Bese ké no nu nen diεwe bonyii bó nu yí yii le, geenen lanlanje ke sekecii, nu diεwe bonyii bó fuute le, geenen gee ke ε bonyii ntean nu bonyii bo kpaw e. Bese ké no nu nen diεwe ke bese keηke naa lo fiεε ke, geenen ε bese keηke mwεem mvunciim.

¹¹ Bonyii bo Kolεn, bese nu ε jeme wase ε ben yaa nyile fiεε ke. Bese nu ε yene mvuntelem mvusese ε gee mvuyem ε ben. ¹² Ke bese baa ban mvuntelem mvusese fò ben e ke. ε ban ben mvunen fò bese le. ¹³ Me ε no njemyi ε ben ke diεwe ε boom bem e le, ben ege leηleη no bese nu ε ge fò ben e, eyene ten mvunen mvuntelem fò bese le.

For wee mbee elenε ekale kemwaan bò wee wvù baa nu wee mbee ke

¹⁴ Fo ben elenε ekale kemwaan ben ε bonyii bó yaa nu bo mbee le ke. ε nulo ε fiεε fi teytey bó fi befe eghan neε se no nu yí fiεε le fimwaan? N'yuu bó ejiwε nulo ekeηke kentaashe? ¹⁵ ε nulo é Klistu bó Belial* enu diuw mwaan e? Fiεε fi taashi wee mbee bó wee wvù baa nu wee mbee nu la? ¹⁶ Yew ncese Nyo'

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

nulo ekeŋke la keege bô mvunyo' mvu yî won wvun e? Ben ekeè le beene nu yew ncese yi yi Nyo' wvù keŋke nshii. Fifi nu no Nyo' to gaye le, "Me nu ŋke encee yî bô le, nlene ê bô enteleŋ. Me nu ŋke enu Nyo' wvubò, é bô nu bonyii bem."

¹⁷ Nonen, Tata Nyo' gayte le, "Ben ebuy ê bô ente, enù jeyy fô bô le. Fo ben ekum fiε fi nnyen e ke, é me emum enfiisen ben.

¹⁸ Me nu ŋke enu Icen, é ben nu boom bem bô bolemse noo bô bokene. Fifi nu é è jemyi Tata Nyo' wvù keŋke Mvungay Mvunciim."

7

¹ Nsáa yem shém, no Nyo' nu é nya bonkawma ban é beene nen, beene emum ecuke fiε ficii fi beete bô ye yesebeene noo keyoy keseebeene. Beene eyuulé gene meese no beene cee yî nfan wvù wvu Nyo' le.

É Baul yuw njon le bonyii bo Kolen to nu é kumen mvuntelem mvubole

² Ben egeε bvudvuu é mvuntelem mvunen e fô bese le. Ke bese nu é jay fiε fô wee le ke. Ke bese nu é leε wee ke, é ke bese nu é fiw wee mvu ke. ³ Ke me njemyi nen le me nsaake lo ben ke. Me nu é ŋgay wase é ben le ben nu naa lo fitele fisese, é è cim nu keekpwe keεε keenu dvú, tu beene nu enu ke yî kentaashe le. ⁴ Me nu é ŋgeε fitele fiem yî yene le baay. Me ŋkeŋke kembense ye ke baay ekume ben. Fitele fiem leetene baay ekume ben. Ente jo bongew bocii bô bese yene nu é me n'yuuke ke é è nu njon.

⁵ Naa no bese to leyεε won wvù Masedonia le, bese to baa keŋke nleeten ke. Bese to keŋke bongew biba bicii. Bonyii to gomte diuw bee bô, é bese bvuu keŋke nfan é mvuntelem mvuse le. ⁶ Geenen, é Nyo' wvù leεsee mvuntelem mvu bonyii bô nu yî yii le ke leεse mvuntelem mvuse bô nto wvù Taytus to toε. ⁷ É ke è to mey ke nto we maan wvù to leεsee mvuntelem mvuse ke. É to nu é jo ye yi ben to leεsee fiεw fitele jó. Wvù to nu é see é bese le ben shieele baay keeyen me le, bô no ben keŋke yii fô bikuu binen e, noo no ben keŋke shiee fô me le. No me n'yuweε nonen, mbvuu n'yuw naa lo njon baay.

⁸ É è cim nu naa le ŋwa' wvù me nto nsanεε fô ben e we to nu é ge é ben no nu yii yii, tu ke me ncim ŋkumyi ye ke. Geenen, é me nto ŋkume ke ye, njefo me n'yene le ŋwa' wem wvudvu to nu é ge é ben no nu yii yii. Geenen, ben to nu yii yii ke yî kefew e nen caan. ⁹ Me é no n'yuuke njon keseen, é è yaa nu njefo ben to nu é no nu yii yii ke. É nu njefo yii yin to nu é ge é ben kumen mvuntelem mvunen. Ben to keŋke yii é è nu é je yî Nyo' gomte le. Nonen bese to baa ge fiε fimew fi befe fô ben e ke. ¹⁰ É wee keŋke yii é je yî Nyo' gomte le, tu fi nu ege é wvù ekumen fitele fiεw. É fifi eto é è nu bô mboyma fô wvù le, saa eto é è nu bô fiε fi wvù ekumyi ye yî dvú le ke. Geenen, é wee keŋke yii é je bonyii bo yî won wvun e, tu yî nu ke eto é è nu bô kpwe. ¹¹ Ben eyen le fiε fi yii yî é nu yî Nyo' gomte nu é to dvú fô ben e. Ben eyen no ben nu é jo mwεem naa shiee le. Ben eyen ten no ben nu é ge fiε ficii keedunε le ke ben keŋke ebo fô fiε fi befe fidvu le ke. Ben eyen no fiε fidvu nu é ton'ye ben. Ben eyen nfan

wvù ben nu ε κηηκε. Ben eyen shiee wvu baay wvù ben κηηκε keeyen me le. Ben eyen shiee wvù ben κηηκε keege fieε fi leη. Ben eyen ten kfuu ηgew wvù ben nu ε nya ê wee wvudvu wvù gee jay. Yì fieε le ficii nu ε ben ε duηce lo le ke ben κηηκε naa lo εbo fô fieε fidvu le κε. ¹² Nonen, naa no me nto nciim nsanEE ηwa' we fô ben e nu ε κε me nto nsan nje wee wvù to gee jay, κeneE wee wvù bó to gee jay fô wvù le κε. Me nto nsan wvu le è nulo é ben eduηce fô bikuu binen e ê Nyo' ejise le ben κηηκε shiee fô bese le. ¹³ Nonen fifin nu ε ge shém ε no leetene bese.

Keebise yì shém yese yì nu ε leeten e, nu ε bese bvuu yuuke njon baay nje njon wvù Taytus yuuke njefo ben bocii nu ε ge fitele fiew ε no nu yì nyεkeey e. ¹⁴ Naa me nto ηké no nsaale wase ye bô ben ê Taytus, ben to baa shoose me κε. Kεsaa ye ké bese to ké no saale bô ben ê Taytus nu ε duηce le è nu ke keCEEy. E è nu ke leηleη no fieε ficii fi bese to ké no jemyi ê ben nu ten keCEEy. ¹⁵ Wvù wvù Taytus ké kumyi no ben bocii to yuwEE wvù le, bô no ben to fiisenEE wvù fane, ciηke, ε wvù bvuu koη ben naa fesen lo. ¹⁶ Me ten n'yuuke njon njefo me nu ε ηgeε bvufee bwem yì yene le ε ηgen ε mεse.

8

Ntefe no è nulo é bonyii bo mbee le enyaa nnya ê bonyii bomew

¹ Boom bo bwee wese le, bese gomte le ben ekiEE fieε fi mbuwma Nyo' nu ε ge fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi ê keba kè Masedonia le. ² Bongew bó temyi nu ε mom wase bó baay. Geenen ε njon wvu baay wvù bó κηηκε ε ge bó ε looce ε yene can yibo yicii ê bonyii bomew naa no bó cim nu ê kefufe ke baay ente. ³ Fieε fi è nulo é me ensee nu le è to kpwaw κε bó le bó enya nnya no mvunηay mvubole nu. E bó dioo nyaa, nya naa fesen lo. ⁴ Bó to nu ε leke bese naa shiee le le bese enya κε bó je keeese εbo fô lemme din e keetom bonyii bó è nu bo Nyo' le. ⁵ Bó to nu ε ge fieε ê je yì bese to baa kpwaake le è nulo é bó ege le κε. Bó to nu ε yaw nya bikuu bibole ê Tata, mum nya ten ê bese no Nyo' gomte. ⁶ Nonen, ε bese mum leke Taytus le no wvù to nu ε kew wase lemme din ê ben enteleη, le wvù emum egen dvú fwe efice ben keemese lemme di jee din. ⁷ No ben looci kee mwEEem mvunciim naa ntay, mwEEem mvu ê keba ke mbee le, mvu ê keba ke njeme le, mvu ê keba ke bvufee le, mvu ê keba ke shiee keege fieε le, noo mvu ê keba ke κηηkonen kenen e fô bese le, bese ε mum ε no gomte le ben looce ekiEE ten keeyene can yene yì lemme di jee din e ntay.

⁸ Ke me njemyi nen nyaa ε è nu nci κε. Me momte lo mbii shiee wvù bonyii bomew κηηκε keege fieε le keen'yen le κηηkonen kenen ten nu ke keCEEy. ⁹ Ben kee wase fitele fi jee fi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to κηηκε. Naa no wvù to nu wee bvukuke nu ε wvù to ne tu wee kefufe nje yene, wvu le kefufe kew ege é ben etu bonyii bo bvukuke le. ¹⁰ Yì saaka wvudvu wvun e nu ε me ηgomte keenya wem ntefe. Fì nu leη le ben bó to keWEE lumbee keege fieε, ε è yaa nu ke keege fieε maan κε, ben to nu ten bonyii bó to keWEE keekηke shiee keege fieε, ¹¹ ben emum egen dvú fwe emese, wvu le ben ke dioo ε mεse bii no mvunηay mvunen nu, é fi elen ekale kemwaan bó shiee wene wvù ben κηηκε keege fieε. ¹² Ben ekeè le é wee κηηκε shiee keenya, tu Nyo' nu efiisen nnya ye bii fieε fi mweten κηηκε keenya le, wvù saa ebii fieε fi wee baa κηηκε le κε. ¹³ Ke me ηgayte nen le ben nu dioo nyaa keefi bonyii bomew kaa kpwe lo κε.

Ɛ nu fiεε keege Ɛ biba bicii ekeηke leηleη. ¹⁴ No ben keηke mwεεm keseen Ɛ mvù ffuyte lo, Ɛ bonyii bomew tane, nu Ɛ è nulo Ɛ ben efi bó. Ɛ bó dioo keηke ten Ɛ mvù ffuyte lo sekekie, Ɛ ben tane, Ɛ bó efi ben. Nonen Ɛ biba bicii emum ekeηke leηleη. ¹⁵ Ɛ nu no bó nu Ɛ saη le,
 “Wee wvù to baancεε baay,
 to baa emum ekeηke baay ke.
 Ɛ wee wvù to baancεε ke caan,
 to baa emum ekeηke ke lo caan ke.”

Ɛ bó tum Taytus Kolen

¹⁶ Me nyaa keyoone Ɛ Nyo' wvù nu Ɛ gee shiee wene fô fitele fi Taytus e ke leηleη diεwe wvù me ηkeηke fô ben e. ¹⁷ Ke wvù to baa emum ebee keeto Ɛ ben e nje bese to nu Ɛ leke wvù ke. Wvù too Ɛ ben e yì ηkpawacε wvuwe le no wvù to keηke wase shiee naa baay fô ben e. ¹⁸ Bese tumte wvù bô waa bwee wesebeene wvù bó kee wvù enteleη jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii yì saaka wvù jee wvù wvù ghane fewci le. ¹⁹ Ɛ ke è mey ke fifie ekume wvù ke. Wvù nu ten wee wvù bintaashe bi bonyii bo mbee le nu Ɛ baa le wvù eghanè bee bó no bese ghane gee lemme di jee di ekume nnya yin. Lemme din nu keege Ɛ bonyii enyaà mbense Ɛ Tata keβε, bó keeduηcε le bese keηke shiee keefice bonyii bomew. ²⁰ Bese gomte le fo fiεε ke enu dvù fi wee mvu ke ebacε bese yì dvù le ekume nnya yi baay yin yi bese lemte yì dvù le ke. ²¹ Bese momte naa ntay keege Ɛ è nu fiεε fi nu leη Ɛ è yaa mey ke Ɛ Tata ejise maη ke. Bese momte keege fi nu ten leη ejise jo bonyii.

²² Bese tumte ten waa bwee wesebeene mvu bô bó wvù bese nu Ɛ mom wase wvù bokan nteen yì mwεεm e nteen, Ɛ yen le wvù keηke shiee keege mwεεm. Ɛ wvù nu keseen keηke naa shiee wvu baay fô ben e, njefo wvù nu Ɛ gee fitele yì yene le naa baay. ²³ Wee diεwe Taytus e nu Ɛ wvù nu wee wvù bee wvù le ne yì ekale le kemwaan, nu ten wee wvù bee wvù lemte yì fiεε le fimwaan fô ben e. Ɛ dioo tu fô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, nu Ɛ bó nu bonyii bo ntum e bo bintaashe bi bonyii bo mbee le. Ɛ nu bonyii Ɛ bó gee Ɛ mbense gene fô Klistu le. ²⁴ Nonen, ben emum eduηcε keηkoηen kenēn fô bó le endan, wvu le bintaashe bi bonyii bo mbee le eyen le ye yì bese ké no saale ekume ben nu yi leη.

9

Nyo' kooηke wee wvù nyaa nnya ye bô nlanlan

¹ Ke shiee cim nu dvù wvù me ensaanke lo Ɛ ben ekume lemme din keetom bonyii bô è nu bo Nyo' le ke. ² Me ηkee lo le ben keηke wase shiee keetom bó. Ɛ è nu fiεε fidvu fi me nsaale ye dvù Ɛ bonyii bo Masedonia ekume ben, njemyi le ben bo Akeya nu Ɛ ben to seyse wase Ɛ è beε lo lumbee keetom. Shiee wvù ben keηke keenya e mum Ɛ ge ten mvuntelem mvu bonyii le nteen Ɛ bó ente Ɛ ja we. ³ Geenēn, me ntumte boom bo bwee wesebeene le ban fô ben e wvu le fo ye yì bese saale ekume ben yì saaka wvun e ke ebuy le è nu yi ecici ke. Me Ɛ no ntumte bó wvu le ben enù Ɛ ben Ɛ seyse no me nto ηgayεε le ben nu ke enu. ⁴ Ɛfiw ke nonen, fi Ɛ kooy le bee bonyii bo Masedonia bomew Ɛ ne Ɛ to Ɛ yen Ɛ ben nu se ben nu Ɛ seyse, Ɛ kenshoose kedvu enu neε fô bese le, efey mvunciim fô ben e bô bese se geele bvufee yì yene le? ⁵ Ɛ nu fiεε fi gee Ɛ me ηkpawacε le fi nu shiee le le me enleke boom bo bwee wesebeene le ban le bó

esa ke fwe eto ê ben e eseyse nnya yi baay yin ε kefew bee yi ben to kawee keenya. Nonen é nnya yidvu emum enu ε ben ε seyse wase le è nu nnya ε ben nyaa yi ηkoη wvu wene le, ε è yaa nu le bó kamte lo ben ke.

⁶ Ben ekumyi le wee wvù jewyi caan, nu ke egbwele ke caan, ε wee wvù jewyi nteen, nu ke egbwele ten nteen. ⁷ Wee mwaan mwaan ben e keηke keenya no wvù nu ε kpawace fô fitele fiew e, yaa nyaa guute lo ye keene nyaa diewe bó kane lo wvù ke. Ben ekeè le Nyo' koonke wee wvù nyaa bô nlanlan.

⁸ Nyo' nulo ebuw ben bô mwεem mvunciim ege é mvù effuyte lo, wvu le ben ekeηke fiεε ficii sekeci ε fi kocine ben e bocii, é ben emum egeè dilemme di jee dicii dvù ntay. ⁹ Fí nu no bó nu ε saη le,

“Wee wvù nyaa nnya nu ε tfuw lo nnya ê bonyii bo kefufe le, lemme diew di jee nu ke emey nu sekeci.”

¹⁰ Nyo' wvù nyaa ηgow é wee weε bô mwεem mvudien ε bó diee, nu ke enya ten ebvu ebise ηgow mwεem mvunen, ege é nce wene wvù jee eto bô ηgbwele ε wvù duule lo. ¹¹ Nyo' nu ke enya ten ben bô bvukuke é jé le yicii keege é ben eyen'yi can yene ntay é bonyii bomew, wvu le bonyii enyaà mbense é Nyo' seke bó ε keηke nnya yin can yese le. ¹² Ke lemme dinen di jee din di ben lemte too ke ε è nu bô mwεem mvù bonyii bô è nu bo Nyo' le shieele maan ke, dí too ten bô mbense fô Nyo' le jé le nteen. ¹³ Lemme di ben gee din nu eduηce bonyii bô è nu ben, é bonyii emum etumte moηkum mo Nyo' le yí n'yuw wvù ben yuuke saaka wvù jee wvu ekumε Klistu wvù ben tomte le. Bó nu ke etumte ten moηkum mo Nyo' le no ben nu ε yene can yene fô bó le noo fô bonyii bomew e bocii. ¹⁴ Bó nu ke ebunlee fô ben e, ε mvuntelem mvubole nu yí yene le naa baay nje mbuwma Nyo' wvun wvù nu yí yene le wvù kuuke naa fele lo. ¹⁵ Beene enyaà keyoone é Nyo' yí nnya ye yi baay yi è nulo wee saa esee no yí nu le ke.

10

É caw Nyo' Baul le wvù enù waa ntum jisos Klistu

¹ Me wvù Baul kebee, ηkule lo can é ben é je kembonen bô nyεkeey wvù wvu Klistu le. ε nu me wvù bó duu le me ηké ndioo nu keba kemew no ncewcewe lo bó ben, ηké nto wase é ben ejise, mum mbo. ² Me nleke lo ben le seke me ε ηke ε nto, fo ben ege é me ene encwcewe beene no me nulo ηke encwcewe bee bonyii bô kpwaake le bese gee mwεem bii ε è nu ηkpawace bonyii bo yí woη wvun e ke. ³ ε nu kecey le bese ceε yí woη wvun e, geenε ke bese yaa tumte jem yese bii no bonyii bo yí woη wvun e tumte ke. ⁴ Ke mwεem mvù bese tumte jem yese dvù nu mvu yí woη wvun e ke. Mwεem mvù bese tumte jem yese dvù keηke mvunηay mvù nen'yi fô Nyo' le, keebvuuke mondvuum mò temyi dvù. ⁵ Bese ké no joo mwεem mvu jem e mvun bvuuke bombew bô bonyii beeke dvù, shiwe kembense ye kecié kò baanke fo bonyii ekee Nyo', soo ten boηkpawace bó bonyii le dvù, gee é bó yuuke wase ε è nu Klistu le. ⁶ Seke ben ε duηce le ben yuuke wase Klistu le bô mvuntelem mvunen mvunciim, é bese emum enya ηgew é wee tfuu wvù bee temyi ekole bó Klistu.

⁷ Ben etaa eyen fiεε fi nu é ben ejise! ε wee kee naa kecey le wen nu wee Klistu, é wvù no kumyi le no wvù nu wee Klistu, nu ke ten no bese nu. ⁸ ε me

ncim ne naa e no nsaale ye nfesene caan nje mvungay mvù bese kenke mvù Tata nyaε keeyoo lo ben dvù, ε è yaa nu keesâw lo ben dvù ke, ken'wuumen saa ekoole me ke. ⁹ Ke me ngomte le fi eyen'yi nen ke diewe me mbemsee lo ben bô bonwa' bem ke. ¹⁰ Me ngayte nen njefo bonyii bomew nen'yi no jemyi ekume me gayte le, "Wvù ké no saanke bonwa' ε bô temyi bvuu cewcewe, geenεn seke wε ε to è bonyii ejise mum tu weε. E ke njeme we ké no koole fiεε le ke." ¹¹ Boba bonyii ekeè le fiεε fi bese jemyi ε bonwa' le seke bese yaa nu fó ke, nu ε bese nu ke ege fi seke bese ε to.

¹² Ke bese momte naa keebewsene ye, kenεε efewsene bikuu bisese bô bonyii bomew ba bô seje bô dew yibo fiεε fi è nu bó ke. No bó fewsene bikuu bibole εbonεbon, bewsene ten ye yibo εbonεbon, nu ε fi dunji le ke bó kee fiεε ke. ¹³ Fisese nu ε ke bese cim saale ye fesene kelen ke. Bese saale ye ε è nu yí kelen kè Nyo' nu ε nya can yese le keelem eto ebuy naa ε ben e. ¹⁴ Ke bese danse ne ε è nu kedwee no bese too buyte ε ben e ke. Bese to nu bonyii bo fwe keelen bô saaka wvù jee wvu ekume Klistu to naa buy ε ben e. ¹⁵ Ke bese saale ye fesene ke, fi nu le ke bese saale ye yí lemme di è ge bonyii bomew ke. Geenεn fiεε fi bese taale fwe kee nu le no mbee wene kuu gene fwe, nu no kelen ke lemme disese le ε ben entelen nu ekuuke ten gene naa ntay. ¹⁶ Nonen ε bese emum efey lo jo ben efewci saaka wvù jee gene biba bimew e, saa nu le bese saale ye bô lemme di bó nu ε lem wase bvudvuu bvuu wee wvu le ke. ¹⁷ Fí ε mum ε no nu no bó sañ ε Nwa' Nyo' le le, "Wee edioo esaale ye, no saale ε è nu yí fiεε fi è ge Tata le."

¹⁸ Ke è nu wee wvù dunji ekole kew le wen nu wee wvu len wvù mum nu wee wvu len ε Tata jise ke. E nu wee wvù Tata yene le wvù nu len wvù nu wee wvu len ε wvù ejise.

11

Baul bô bonyii bô mbiayte le bó nu boom bo ntum e bo Jisos

¹ Me nleke le ben ecine ke é me enjeme njeme keyunsee nen caan. Kee, ben ecine ke lo! ² Me nkenke ken'yee ejise bô ben kè è nu ke Nyo' le. Ben nu fô me le diewe ngon kpwoon wvù beε tfu le, wvù me nu ε nkaw keenke enya wvù è diensen mwaan wvù è nu Klistu. ³ Geenε e me nfane le lenlen no yo to weenteneε lee Iff, nu ε bó nu ke ebvunse ten bvufee bvunen ε ben ecine je yí nu keceey bvuu yuule yí ben bii Klistu le jó. ⁴ Me njemyi nen njefo ben kaantene ke lo fiεε ficii. E wee ne ε no fewci ekume Jisos mvu jee se è nu wvù bese to fewceε ε ben, kenεε keyoy kemew jee se è nu kè ben to fiiseneε é Nyo', kenεε ekume saaka wvù jee mvu jee se è nu wvù ben to fiiseneε ε bese, tu ben nu emum ekaanten ke lo. ⁵ Ke me nkpaake le bonyii ba bô ben ten le bokow bo boom bo ntum e bo Jisos e mum kuuke lo fele me ke. ⁶ E è cim nu naa le ke me nkee njeme, tu ke è mum nu le ke me nkee fiεε fi ekume Nyo' ke. Fin nu fiεε e bese ε dunje wase ε ben ε jé le yicii noo yí mwεem e mvunium.

⁷ No me nto nfewceε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε ben ecici se nlawma, ε fen ghane le me nto nge ε è nu kebefε keenshike ekole kem nonen wvu le me embense ben e? ⁸ E nulo é me engay le me nto nsoonke ε è nu kenson entelen jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bimew, no me nto nfii nfi ε bó, nlemte ε è

nu fô ben e. ⁹ Seke me nto nu beene, me nto mbaa ngeε bvujite bvumew yî wee mvu ben e seke me nto nkeηke shieε fiεε ke. Boom bo bwee wesebeene le bo Masedonia to nyaa fiεε ficii fi me nto nshieele. Nonen yî fiεε le ficii nu ε me nto ntun keηgeε bvujite yî yene le. E ε nu ke no me nu nke entune nonen. ¹⁰ No keceεy ke Klistu le nu yî yem e, ke wee nu dvú ε biba binen bi Akεya le wvú nulo eban diuw wem yî fiεε fi me nsaale ye yî dvú le ke. ¹¹ Me ntune nfi ε ben nonen nje la? E nu njefo ke me nkoηke ben e? Me nkoηke naa ben ε Nyo' kee nonen.

¹² Fiεε fi me ngee nu ε me nu nke emey ke ngee, wvu le me embaanke je fô bonyii ba bô gomte keeyene le bó nu lenlen bee bó yî fiεε fi bó saale ye yî dvú le. ¹³ Ke bonyii bodvu ba yaa nu boom bo ntum e bo Klistu le bo keceεy ke. Bó nu bonyii bo lemme le bo kenleema le. Bó tεeke lo Klistu fô jise le bowen nu boom bew bo ntum e. ¹⁴ E ke fifin yaa nu fiεε fi nghaw e ke. Naa Satan bô εkole kew ke tεw ke Nyo' fô jise le wen nu nceendaa we wvu n'yu. ¹⁵ Nonen ke ε nu fiεε fi diuw wvú yumεen e seke bonyii bew bo lemme le banse ten ye yen'yi diεwe bonyii bô yεyi bonyii no nce wvu teyey keηke keenu le ke. Kemese kebole nu ke enu ke lenlen no gee dibole nu.

E Baul no saale ye skume bonjεw bô wvú to yene

¹⁶ Me ε mbvuu ε no njemyi le fo wee ejo me le me nu keyuj ke. Geenεn ε ben jo me le me nu keyuj, ε ben cinε le me le ε me njeme ten njeme kensaa ye caan. ¹⁷ Fiεε fi me njemyi ekume fi fi me nsaale ye yî dvú le se nfan, nu ε ke me n'yaa njemyi bô mvunjay mvu Tata le ke. Me njemyi ε ε nu diεwe keyuj e. ¹⁸ No bonyii nteen saale ye ε je bonyii bo yî wonj wvun e, tu me nu ensaalé ten yem ye. ¹⁹ Me njemyi nen njefo ben fiisene biyuj duu le ben keηke bvufee! ²⁰ Ben nu ε cinε le bonyii ejôd ben ε ben tuu bonfaw bobole, ε bó diekene yî yene le, bene yî yene le, bensee ye, tumyi can ε ben jise. ²¹ Ken'wuumen koole me le bese to kaa nu fisese biwelencoy fanje yaa gee nonen ke!

Geenεn ε fiεε nu dvú fi wee momte keesaale ye dvú, tu me ten nu emomte keensaale ten ye yî fifie fiεε le. Me mbεε ke njemyi fin diεwe keyuj e. ²² E bonyii bodvu nu Bo'ibulu, tu me ten nu ke mvu. Bó ε no nu bonyii bo Islael, tu me ten nu ke mvu. Bó ε no nu bonyii bo ε kfuu di Abla'am e, tu me ten nu ke mvu. ²³ E bó fen nu bonyii bô lemte Klistu le, tu me nfele naa lo bó yî fifie le. (Me njemyi wase fin diεwe wee jewte le.) Me nu ε nlem naa wase ε nfey lo bó, ε ngen ncaw ε nfey bó, ε bó sunj wase me bokan nkuun, ε kpwe ε soy wase me bokan e bokan e. ²⁴ Me nu ε nfi wase bonjbwan can Bojuu le bokan botin, ε bó tamte kan mwaan ε ε fuute ngbwan mwaan fô mbaanyε. ²⁵ Bó nu ε sunj wase me bokan botete bô bimban, ε tumye me bô εta kan mwaan. Nguw wvu ε joo nu ε sawye wase bô me bokan botete, ε me ε nce wase ε joo ε mbuy ε nshe jó. ²⁶ Me nu ε nghan wase baay, ε mboy fo me enle joo bokan nteen, ε mboy fo me enkpwe can bocoon e, ε mboy ten fo me enkpwe can bonyii bem bo wonj e, ε mbvuu ε mboy fo me enkpwe can bitum e, ε mboy fo me enkpwe εlaante, ε mbvuu ε mboy fo me enkpwe nkpwaante, ε mboy fo me enkpwe ε joo yi baay e, ε mboy ten fo me enkpwe can bonyii bô mbiayte le bó nu boom bo bwεem e yî Klistu le. ²⁷ Me nu ε nlem wase baay ε njimten. Me nu ε nce wase se nyii bokan nteen. E me nu ε no nu wase jεη noo se joo yi me η'wu. Me nu ε nce

wase bokarj nteen se fiεε fidien, ε nce kenton e se ndvu. ²⁸ Ε keebvuu bise yi mwεεm mvumew e nu ε me nu ke ekuse jo bvujite ediuw ecii nje bonkpawace bō me ηkeηke fō bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. ²⁹ Ε wee dioo wεεyi, tu me nu en'yuuke ten ε me η'wεεyi. Ε wee ké ege é wee mvu ege kebefε, tu fi nu esame be baay. ³⁰ Ε é nu le me ensaale ye, é me ensaale ε é nu yi mwεεm mvù dunçi le me n'wεεyi lo le. ³¹ Nyo' wvù nu Nyo' noo Icee Tata wesebeene wvù Jisos wvù mbense nu fō wvù le sekecii se ηka, kee lo le ke me mbiayte lo ke. ³² Ε to nu seke me nto nu Damaskus, ε wee sa' wvù to nu ekuse jo Nfon Aletas ke gay ε bonyii no ceyte kelaante kedvu wvu le bó ekoo me. ³³ Geenεn ε bonyii ke jo me lese é ηkaa le, bvuse fō ntoo ketaarj e shike ekfun, ε me nse nlemten can ye le.

12

Mwεεm diεwε bifile le mvù to too fō Baul e bō mvù Tata to dunçi é wvù

¹ Me nu ensaale ke ye ηgene dvù fwe naa no sew yaa cim nu fō ke. Me nu enjen fwe yi mwεεm diεwε bifile le mvù to too fō me le noo mvù Tata to dunçi é me le. ² Me ηkee wee Klistu mvu wvù Nyo' to cunεε ben dvù fey lo ebule gen é we eke. * Eben nu wase bilum yuufe ncow binεw no fi to kooyεε. (Kεnεε wvù to ben fō bō ye, kεnεε se ye, tu ke me ηkee ke. Ε kee ke Nyo' maarj.) ³ Me ηgomte keembvuu mbiinen le, me ηkee wvuwe wee, (kεnεε wvù to ben fō bō ye, kεnεε se ye, tu ke me ηkee ke. Ε kee ke Nyo' maarj.) ⁴ Nyo' to nu ε cun wvù ben dvù fō bvudvuu bvυ njon e bvυ Nyo' le, ε wvù yuw mwεεm fō é é yaa nu mvù è nulo é wee esee ke. Ε mvumwε nu mwεεm mvù bó baa enya mvunγay le wee wvu wum ejeme ke. ⁵ Ε nu wee diεwε wvuwe le wvù me nu ensaale ye bō wvù. Ke è nulo é me ensaale ye bō ekole kem ke, efey ke le me ensaale ye ekume kewεεyε kem. ⁶ Ε é cim nu le me ηgomte keensaale ye ekume ekole kem, me nsaa nu keyuj ke, njefo fiεε fi me nu enjemyi nu keceεy. Geenεn me nu ε ntun keenje fifie, wvu le fo wee mvu ke ene ekpwaake jεey ekume me fele fiεε fi wvù yene yi yem e bō fi wvù yuuke é me ke.

⁷ Geenεn, keege le fo me ηke ene embense ye baay ekume mwεεm mvu kenghaw e mvun mvù Nyo' to dunçεε é me, wvù to nu ε tum kfuu biay mi ε yi no bon'yi ye yem. Biay yin to nu nceendaa Satan ε wvù njiηsene bō me, wvu le fo me ηke ene embense ye baay ke. ⁸ Ε me ηke mbunle ekume fiεε fidvu é Tata mbuy bokarj botete nleke le wvù ecake ke fiεε fidvu yi yem e. ⁹ Geenεn ε wvù tfuse é me le, “Mvunγay mwem mvù me nu ε mbuw wo dvù nu ε kocen fō wo le keefii wo, njefo mvunγay mwem ké no lemte yi wee le gene mεese seke wvù wεεyi.” Nonεn me nu en'yuuke njon mbvuu nsaale ye ekume kewεεyε kem nfesene lo wvu le mvunγay mvu Klistu le nulo elemtè yi yem e. ¹⁰ Fí ε mum ε no nu le me n'yuuke njon bō kewεεyε kem noo boncun bō bó nan'yi me dvù noo bonγew bō me n'yene noo bikaa bi bonyii bone é me ejim bō bonγew bō bii me le nje Klistu. Me n'yuuke njon nonεn njefo é nu seke me η'wεεyi, tu sekekie nu ε me nu emum entemyi.

Shiee wvù Baul to keηke fō kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kolen e

¹¹ Me nu ε ne wase ε ntu keyuj! Geenεn ε é ge ben me ε nse ntu nonεn. Ε nu ben bō be keηke keedunçi wee wvù è nu me. Naa no me mbaa ncim mbuy

fiεε le nu ε κε fi mum nu le bonyii ba bō teje bikuu bibole le bokow bo boom bo ntum e bo jisos e mum kuuke fele me κε. ¹² Mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bō binḡhaw bi mwεεm e noo mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e nu ε me nto ḡkuu shém baay no ḡgee ê ben εntelεḡ. E mvumvun nu bonciise bō dunji le wee nu cεεy cεεy waa ntum Klistu. ¹³ Fiεε fi me nto ḡgee fō bintaashe bi bonyii bo mbee le bimew e nshεεte ben efey le me nto mbaa ḡgeele bvujite bvumew yī yene le, nu la? Ben εεεshe jay wεm fofε!

¹⁴ E nεε me wvun, ε me ε nseyse wase keento ê ben e yī bokanḡ e botete. E κε me nu ḡke ento enu bvujite bvumew fō ben e κε, njefo κε me ḡgomte ε è nu mwεεm mvunen κε. Me ḡgomte ε è nu ben. Me ḡgomte ε è nu ben njefo κε è nu boom bō keḡke keεgeεle mwεεm ê bo'icee bobole bō bobwee bobole κε. E ké no ḡεεle bocee boom bō bobwee boom mwεεm ê boom bobole. ¹⁵ Me nu ḡke en'yuuke naa njonḡ baay keenjewse fiεε ficii fi me ḡkeḡke fō ben e bō keenya noo εkolε kem nje ben. E me ḡkooḡke ben baay, ε ben kaa ekooḡke me caan e? ¹⁶ Ben nu ε yεn kecεεy le κε me nto mbaa ḡḡεε bvujite yī yene le κε. Geenεn bonyii ε no duu le me nto nu ε n'wεεnten nλεε ben bō mbiay. ¹⁷ Nuu le wee mvu bonyii bō me nto ntumεε fō ben e to nu ε λεε ben ê diee diem e le? ¹⁸ Me nto nu ε nλεε Taytus le wvù eto ê ben e, mbvuu ntum waa bwεe wesebeene wε le bō wvù eto. Taytus to nu ε λεε ben seke wvù to toε le? Bee wvù to baa ḡee κε mwεεm yī ḡkpwaawce le mwaanḡ bō yī εkalε le kemwaanḡ e?

¹⁹ Sekemew ε ben kpwaake le no bese mεy ε no jemyi nen nu ε bese gomte keetanji lo diuw wese fwe dvunen. Bese jemyi ε è nu diεwε bonyii bo Klistu le fwe dvu Nyo'. Nsāa yese shém, fiεε ficii fi bese ḡee fō ben e nu keεge ε ben ekuu lo. ²⁰ E me nfane le ε nelo ε me ḡke enε ento en'yεn ε ben yaa nu no me nshieele le ben enù κε, ε ben ten eyεn ε me n'yaa nu ten no ben shieele le me enù κε. Me nfane le ε nelo ε me ḡke enε ento en'yεn ε bonyii waale diwaa, ḡhεεke keḡḡew, keḡke shém yī ton'yεn, beele κε ε è nu dew yibo, beete bō εdiee ε bonyii, kunsene mvunḡkunsεn, bensee ye yī εcici, keḡke kembvunḡse. ²¹ Me nfane le me nu ḡke endioo ε mbvuu ε nto, ε Nyo' wεm ege ε ken'wuumen ekoolε me, noo le me nu ḡke enu yī yii le nje bonyii bō se ḡee bibefe diεwε nnyen e bō nce nnyen kenjanḡ noo nsake, ε bó nu ε bó baa cinε wase dvù κε.

13

E Baul gay ê bonyii bō to ḡee bibefe le bō eyenè

¹ Fin nu wase bokanḡ bem botete bō me nu ento ê ben e. Nḡwa' Nyo' gayte le, “E bó lese nsaw wee, tu bó nu εshieele bonyii bofεε kenεε botete, bō eleem jim nsaw wvudvu.”

² E to nu seke me nto ntoε ê ben e yī nto wεm wvu bokanḡ bofεε le, me nto nu ε ḡgay ê bonyii bō to cee nce kebefε le, bó eyenè. Me ε mbvuu ε no ḡgayte ê bó noo ê bonyii bocii naa no me mbaa nu ê ben εjise le, ben eyenè, njefo kefew kè me nu ḡke embvuu ento nu ε me n'yaa nu ḡke encam naa lo shen fō wee le κε. ³ No ben gomte le me ḡge fiεε fi dunji le ε jemyi Klistu ê ben fele yī yεm e, tu me nu ḡḡe. Ke è nu le wvù wεεyi lo keenya ḡḡew ê ben κε. Wvù keḡke naa mvunḡay ê ben εntelεḡ. ⁴ E nu kecεεy le bó to taa wvù yī kentam e ε wvù wεεyi. Geenεn keseen nu ε wvù nu dvù ê mvunḡay mvu Nyo' le. Bese wεεyi ke

ten diɛwɛ no wvú to wɛɛyi. Geenɛn yí mvunɔgay mvu Nyo' le nu ɛ bese nu ke ecee bee bó lemte ben e.

⁵ Ben etaa bikuu binɛn eyɛn lɛ laa ben nu yí mbee le lɛ. Ben emom ɛ è nu bikuu binɛn. Kɛ ben yɛnɛ lɛ Jisos Klistu nu yí yene le? Wvú nu naa yí yene le, é è fen baa nu lɛ ben nu ɛ mom bikuu binɛn ɛ yɛn ɛ ben ɛ gbwe. ⁶ Me nkeɛ naa lɛ ben nu ke eyɛn lɛ bese baa egbwe kɛ. ⁷ Bese bunlee Nyo' lɛ fo ben ke enɛ ege fiɛɛ sɛ è nu fi lɛɲ kɛ. Kɛ bese yaa gomte lɛ bonyii eyɛnɛ lɛ bese nu ɛ fey mmom wvudvu kɛ. Geenɛn bese bunlee ɛ è nu lɛ ben egeè ɛ è nu fiɛɛ fi lɛɲ naa no bese cim yen'yi kɛ diɛwɛ bese nu ɛ gbwe wase mmom wvudvu. ⁸ Kɛ bese yaa nulo egee naa lo fiɛɛ fi kicine keceɛy kɛ. Bese nulo egee kɛ ɛ è nu fi tomte lo keceɛy. ⁹ Ɛ dioo nu seke bese wɛɛyi ɛ ben tɛmyi, ɛ bese no yuuke nɔɲ baay. Bunle yese nu kɛ lɛ ben eku egen emɛse. ¹⁰ Ɛ nɛɛ fiɛɛ fi me nsaankɛ mwɛɛm mvun é ben ɛ me mbɛɛ sɛ me ɛ nto, wvu lɛ seke me ɛ nto, me nsaanɛn keɛnjo mvunɔgay mvú Tata nu ɛ nya é me encewcewe lo dvú yí yene le kɛ. Mvunɔgay mvun nu mvú wvú nya lɛ me en'yoo lo ben dvú, ɛ è yaa nu lɛ me ensâw lo ben dvú kɛ.

Ngayma Baul wvu fokemɛse

¹¹ Keemɛɛse boom bo bwɛɛm e, me nɔgayte ben e lɛ beene ɛ shɛɛ wase. Ben eɛyɛse bikuu binɛn, eyuw ntefe wɛm, enù diuw mwaan, ecee yí nykeey e, nonɛn é Nyo' keɲkoɲɛn bô nyɛkeey emum enù ben ɛ bó. ¹² Ben egaynɛn bikuu binɛn e, enɔcɛ é nɔcɛ bonyii bo Nyo' le. ¹³ Bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii gayte ben e. ¹⁴ Mbuwma Tata wesebeene wvú Jisos Klistu, bô keɲkoɲɛn ke Nyo' le, noo kentaashɛ ke Keyoy ke Yuule le enù ben ɛ bó bocii.

N̄wa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Galëshia Fiεε fi nu ê N̄wa' wvu Galëshia wvun e

È to nu seke bó to kεwεε wase keefewci saaka wvù jee wvu εkumε Jisos, ε bonyii bò yaa nu kε Bojuu fiisene wase saaka wvudvu wvun, ε bonyii bomew ke nε kεw no too bó n'yεεyi wvù nu lε bó kεŋke kε keegeelè bonci bo Muses e bocii, efey mvunciim keefuuse bonyii bò yaa nu kε Bojuu yew é bó sε no nu bonyii bo Klistu le bo cεεy cεεy.

N̄wa' wvun wvù Baul to san̄εε fô bonyii bo Galëshia le to nu keeteε bvufeeε bvubole lε bvù ekase etu yí fiεε fi lεŋ e. No wvù nu waa ntum Jisos nonεn, wvù ε mum ε no saan̄ke gene fwe dun̄ci naa ntay lε Nyo' joo wee lε wvù nu teytey ê wvù ejise ε è nu nje fitele fi wvù lese yí Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê n̄wa' wvun e

1:1-10 Ken̄kεwce

1:11-2:21 Mvungay mvu Baul e diεwε waa ntum Jisos Klistu le

3:1-4:31 E Baul jeme ekumε saaka wvù jee noo bonci

5:1-6:10 Bonyii bò è nu bo Klistu le nu ε buy wase yí bvunfaw e ε no yuuke wase ε è nu Keyoy ke Yuule le

6:11-18 Kemεse

¹ N̄wa' wvun san̄ me wvù Baul, waa ntum Jisos Klistu. Kε me nu waa ntum ε è to tum wee wvu wum me kεnεε nya mvungay ê me kε. È to tum Jisos Klistu bò Nyo' Ice wvù to bvuseε wvù yí kpwe le. ² Bee boom bo bwee wene le bo mbee le bocii bò nu fen bee bó gayte ben bintaashε bi bonyii bo mbee le bi woj wvù Galëshia le. ³ Nyo' Ice bò Tata wase beesebene wvù Jisos Klistu ebuw ben bò kembonεn, ebvuu enya ben bò mvuntelem mvù lεεtene. ⁴ Jisos Klistu nu wvù to nyaε εkolε kew nje bibefeε bisεεbeene wvu lε wen ebvuse beene can woj kebefε wvu keseen wvun e. Fifi nu no Nyo' wvù Icee wesebeene to seysεε. ⁵ Bvukukε bvucii nu ε è kεŋke wvù sekeci sε ŋka. Fí enù nonεn.

Saaka wvù jee wvu εkumε Jisos Klistu mεy ke mwaaŋ

⁶ Diuw yumte lo me lε kε keseen keseen nεn ben nu ε nε wase ε no ban̄see jim ê Nyo' wvù to ten̄εε ben nje fitele fi jee fi Klistu kεŋke fô ben e, ε no bii ε è nu saaka wvù jee wvumvu le jεεy. ⁷ Kε è nu le saaka wvù jee wvumvu bvuu nu lo dvù jεεy kε. Fí nu kε lo le bonyii bomew gomte keebvunseeε bvufeeε bvunεn, beete bò saaka wvù jee wvu εkumε Klistu. ⁸ Me ε no ŋgayte lε é è cim to naa bese kεnεε nceendaa Nyo' mvu fowe ε no fewci saaka wvumvu jεεy ê ben sε è nu wvuε wvù bese to fewcεε ê ben, é mwεten tuu lon! ⁹ No bese to gayεε wase nu ε me mbvuu ntuu kε fô ŋgayte lε, é wee nε ε no fewci saaka Nyo' wvumvu jεεy sε è nu wvuε wvù bese to fewcεε ê ben, é mwεten tuu lε lon!

¹⁰ Ben kpwaake lε me ŋgomte lε é ebenseè bonyii me nuu lε é ebenseè Nyo' lε? Nuu lε ben kpwaake lε me ŋgomte keeŋgee lε bonyii eyuukè njon̄ e? È è be nu lε me ŋgomte keeŋgee lε bonyii eyuukè njon̄, me nsaa enu wee lemme wvu Klistu kε.

Saaka wvù jee wvù Baul to fewci to dunji Klistu ê wvù

¹¹ Boom bo bwεεm e, me ngomte ε ben ekiεε le ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù me nto nfewcεε ε ben nu fiεε ε fi to buy ε wee wvu wum ke. ¹² Ke me nto n'yuw diuw wee mvu le, ε ke ε to yεεyi wee me dvú ke. ε to dunji Jisos Klistu ε me. ¹³ Me njemyi nen ε ben to yuw wase no kenje kem to shee nu seke me nto mbεε yí nce wonj wese Bojuu le. Me nto nké no mbone bikaa ejim jo bintaashε bi bonyii bo mbee le bo Nyo' le baay ngomte keenfiwse naa lo bí. ¹⁴ Me nto njici mbee wese Bojuu le ntemyi nfele lo keghan kem entelεj jo bonyii bosese, nlooci nleeme ntemyi naa ntay yí nce wonj bo'icee bosese le. ¹⁵ Geenε ε Nyo' to baa wase me gεε ε me mbεε ε bwεεm εshem. ε fitele fiew fi jee ke ge ε wvù tee me. ¹⁶ ε wvù ke dunce Waa we ε me no wvù to shieele, wvu le me enghané nfewci ekume wvù ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu. No wvù to dunceε nonen, ε me nfanε n'yaa embvuu enu lo keembife fiεε ε wee wvu wum ke. ¹⁷ Ke me nto mbaa emben ten Jelusalεm keen'yen bonyii bò to nu wase boom bo ntum e bo Jisos e ε me fwe ke. Me nto ne ngen fiem ε è nu Alebia, nke ne jó nkase ntu jim Damaskus.

¹⁸ ε è ke no nu ejim jo bilum bitete ε me mben Jelusalεm le bee Bita kiεεnen bikuu. No me mbenεε, ε bee wvù ce εdiuw yuufe ncow εtin. ¹⁹ Me nto mbaa embvuu en'yen wee mvu ngoo boom bo ntum e bo Jisos e efey Jem wvù waa bwee Tata wesebene wvù Jisos e ke. ²⁰ Fiεε fi me nsaanke fin nu keceey, ε Nyo' kee le ke me mbiayte lo ke. ²¹ ε è ke no nu kefew kemew e, ε me ne ngen ε biba bi Silia bô Silishia le. ²² Sekekiε to nu ε bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bi ε keba kè Judea le yaa kee wase me ejise ke. ²³ Bó to yuuke ke lo ε bonyii jemyi le, "Wee wε wvù se bone bikaa ε beene ejim ghane wase keseen fewci le bonyii elesε fitele yí Klistu le, ε è nu fiεε fi wvù se shee gomte le wen efiwε lo." ²⁴ ε bó yuw nonen no tumte monkum mo Nyo' le yí fiεε fi wvù gee fô me le.

2

ε boom bo ntum e bo Jisos e tom saaka Nyo' wvù Baul to fewci

¹ ε è ke no nu ejim jo bilum yuufe ncow binεw, ε me mbvuu mben Jelusalεm bee Banaban. Me nto ndioo mbene, njo Taytus. ² Me nto mben kefew kin e ε è dunji Nyo' le me emben. No me mbenεε, n'yen bonyii bò bó to kee bó le è nu bikuu le, ε bee bó lεwse ye, ε me njike saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù me nto nfewci ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu ε bó ejise. ε me nto nge nonen wvu le fo lemme di me nu ε nlem wase bó di me mbεε nlemte ke ela εcici ke. ³ ε bó yuw nonen, fanε yaa eleeme le bó εfuse Taytus yew wvù bee wvù to nu ε è nu naa wee Glek ke. ⁴ ε è to baa nu nje bonyii bomew bò to mbiayte le bó nu bonyii bo mbee le, bò to wεentεnεε ley fô bese to nu, tu ke bó to bee ejemyi leyte ε fifiε fiεε le ke. Bó to to diεwε bonjkee le keeyen no bese gee wase mwεεm wasewase nje bese nu ε taashε bee bo Klistu Jisos. ε bó mum no gomte keekase tfuse bese bvunfaw e. ⁵ ε bese fanε yaa bee naa lo fiεε fi bó to too dvú caan ke. ε bese to ge nonen wvu le bese gomte keegεε keceey kè è nu ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le wvun fô ben e. ⁶ ε bonyii ba bò bó to kee bó le è nu bikuu, (kεnεε bó to nu la, kεnεε la, tu ke fifiε keñke fiεε fô me le ke, njefo ke Nyo' dunji kejeey

1:11 1:1 **1:13** Lem 8:3; 9:1; Fili 3:5-6; 1Kol 15:9
1:15 Yeli 1:5; Lem 9:3-5; 22:21; Lum 1:5; 1Kol 9:1; 15:10 **1:18** Lem 9:26-28 **1:19** Mat 13:55 **1:21** Lem 9:30 **2:1** Lem 15:1-19 **2:1** 1Kol 15:2; Fili 2:16; Lem 4:36; 2Kol 2:13 **2:2** 2:6, 9 **2:4** 1:7; 5:1, 13; Lem 15:1, 24; 1Kol 9:21 **2:6** Lum 2:11

jeey ke.) Boba bonyii bò me ngayte, bò bó to kee le è nu bikuu to baa ebise fiεε yî fi me nto nfewci le ke. ⁷ Geenεn, ε bó kaa yen le bó nu ε nya saaka wvù jee wvù wvu Nyo' can yem e le me enfewci ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu, lenlen no bó nu ε nya ê Bita le wvù efewci ê Bojuu. ⁸ (Nyo' wvù to nyaε mvungay ê Bita le wvù elemtè lemme din fô Bojuu le, nu ke wvù wvù to nyaε ê me le me enlemtè fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.) ⁹ E bó dioo yen je yî Nyo' nu ε buw me jó, ε Jem bò Bita noo Jon bò bó to kee le è nu dikfuy di bonyii bo mbee le mum nya εbo ê bee Banaban keedunεε le bee bó lemte yî fiεε le fimwaan, le bese egeen le elemtè fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ε bó elemtè fô Bojuu le. ¹⁰ Fiεε fi bó to gayεε to nu ke le bese ekumyi Bojuu bo kefufe le. E fifin nu fiεε ε me nto ηkoηke naa baay keengee.

ε Baul saw Bita Antiok

¹¹ Geenεn ε è ke no nu kefew kemew e, ε Bita ke ne to Antiok, ε me nsaw wvù ê bonyii ejise njefo wvù to nu ε jay baay. ¹² Fí nu le wvù to yaw to no diekene bò bonyii bò yaa nu ke Bojuu, yaa nyaake ke. E bonyii bomew bò Jem to tumεε ke dioo to, ε wvù mum kew no guute ye jim, ke ne gawsen, fanε yaa bvuu diekene bò bó ke. E wvù to gawsene nonen njefo wvù to fane ηgoo yi to ké no leeme ke le bó kenke keetfuse wee wvù yaa nu ke wee Juu yew é mwεten se no nu wee Klistu. ¹³ No wvù ge nonen ε bonyii bo mbee le bomew bò to nu Bojuu mum benen gee diew didvu le. E naa Banaban keεε mum bi ten gee dibole didvu le. ¹⁴ E me ndioo n'yen le ke gee dibole bii cεey cεey no saaka wvù jee wvu ekume Klistu dunçi ke, ε me mum ngay ê Bita ê bó bocii ejise le, “Wo nu wee Juu, cee wase diεwε wee wvù yaa nu ke wee Juu le, ε no gomte keekane bonyii bò yaa nu ke Bojuu le bó eceé diεwε Bojuu le neε le?” ¹⁵ Me nto njemyi ê Bita nonen ε è nu kecεey le bee bó nu boom bo Bojuu le bo won e. Ke bese nu bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò bó yene le è nu bonyii bò befe ke. ¹⁶ Geenεn ε bese kee ke le ke Nyo' joo wee le wvù nu teytey njefo wvù gεεle bonci bo Bojuu le ke. Wvù joo njefo wvù nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le. E bese keεε ε lese ten fitele yî Klistu Jisos e wvu le bese enù teytey ê Nyo' ejise nje fitele fi bese lese yî ye le, ε è yaa nu nje bese gεεle bonci ke, njefo ke wee gεεle bonci é Nyo' ke eyuu ejo wvù le wvù nu teytey ke. ¹⁷ E bese momte keenu teytey ê Nyo' ejise nje bese nu bonyii bo Klistu le, bonyii ε bvuu ε no yene ke le bese nu bonyii bò befe njefo ke bese gεεle bonci bo Bojuu le, tu fi fen nu le Klistu tomte kebefε? Ke fi nu naa lo nonen ke! ¹⁸ E me ne ε mbvuu ε no n'yoote fiεε ε me nto nsâw wase, tu fifie dunçi le me njayte lo. ¹⁹ Fiεε fi nu, nu le ê keba ke bonci le nu ε me nu wase ηkfusay, ε è yu bonci me, me ε ηkpwe wvu le me enceé wase no Nyo' gomte. ²⁰ E nulo é me engay le bó to nu ε ta wase me yî kentam e ε me ηkpwe bee Klistu. Ke nshii wvù me ηkenke keseen bvuu nu wem ke. E cee wase Klistu yî yem e. E nshii wvù me ηkenke keseen yî yem e nu wvù fitele fi me nlese yî Waa Nyo' le wvù to nu ε dunce kenkonen fô me le nya εkolε kew keekpwe nje yem. ²¹ Ke è nulo é me ntune mbuwma Nyo' ke. E è nu le è nelo é wee enu teytey ê Nyo' ejise njefo wvù gεεle bonci, ke tu kpwe Klistu to nu εcici.

3

Bonci noo keelese fitele yî Klistu le

1 O oo bonyii bo Galeshia, ben nu la biyuη nen? Wee nu ε low ben e? Ε nu ke ben bō bó nu ε nele wase baanη no bó to taε Jisos Klistu yí kentam e ben ε yen lo endan e? 2 Me ηgomte keembife fiεε fimwaan η ben. Keyoy ke Nyo' le to to yí yene le njefo ben to gee no bonci gayte nuu njefo ben to nu ε bee fiεε fi ben to yuwεε, lese fitele yí dvú le le? 3 Ben yun̄sene la nen? Ben kew fiεε bō Keyoy ke Nyo' le, ε no fitele wase keseen le ben nu ke emese ε è nu bō mvun̄gay mvunen e? 4 Ben to yen ηgew ε è nu wvu εcici le? Keceεy, ke è to nu wvu εcici ke. 5 Nyo' wvù nyaa Keyoy kew ε ben bvuu gee bin̄ghaw bi mwεεm e ε ben entelen̄, gee nonen njefo ben geele bonci nuu njefo ben nu ε yuw saaka wvu εkumε Klistu ε lese fitele yí ye le le?

6 Ε nu no bó san̄ εkumε Ablam' am ε Nwa' Nyo' le le, “Wvù to nu ε lese fitele yí Nyo' le, ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teyey.”

7 Ben eyen le le è nu bonyii bō nu ε lese fitele yí Nyo' le bō looci nu kfuu di Ablam' e. 8 Nwa' Nyo' to nu ε yuu wase duηce le Nyo' nu ke ejo bonyii bō yaa nu ke Bojuu le bó enù teyey ε wvù εjise nje fitele fi bó nu ε lese yí ye le. Ε wvù mum fewce saaka wvù jee wvun ε Ablam' ε è beε lo gayte le, “Me nu ηke embuw bitum bicii bi yí εkolε ke nshε le nje yo.”

9 Nonen, fi ε no nu le bonyii bō nu ε lese fitele yí Nyo' le nu ε Nyo' ε buw ten bō no wvù to buwεε Ablam' wvù to nu ε lese fitele yí ye le.

10 Bonyii bocii bō yene le bó nulo enu teyey ε Nyo' εjise njefo bó geele bonci nu ε bó tuule lon yí bikuu bibole, njefo bó nu ε san̄ le, “Wee tfuu wvù baa ecee no bó san̄ ε Nwa' bonci le gee no bonci bocii gomte, nu ε wvù tuule lon yí εkolε kew e.”

11 Fí ε mum ε no duηci naa endan le ke è nulo ε Nyo' ejo wee le wvù nu teyey nje mwεten geele bonci ke. Ε nu fiεε fi bó nu ε san̄ le, “Ε nu ke wee wvù Nyo' nu ε jo le wvù nu teyey nje fitele fi wvù lese yí ye le wvù nu ke ekeηke nshii.”

12 Ke bonci keηke fiεε keege bō nlese fitele yí Nyo' le ke, njefo “Wee wvù geele bonci nu ke ecee bii ke ε è nu bó le.” 13 Klistu to nu ε sum beene can lon wvù bonci too dvú le. Wvù to nu ε tuu bolon boseεbeene yí εkolε kew e, ε è nu no bó san̄ le, “Lon nu yí wee wvù bó nu ε njeyse yí kete le.”

14 Wvù to ge nonen, wvu le mbuwma wvù Nyo' to nyaε ε Ablam' eto ten fō bonyii bō yaa nu ke Bojuu le nje Klistu Jisos, ε beene bō nu ε lese fitele yí ye le ekeηke ten Keyoy ke Nyo' le kè wvù to kawεε.

Ke bonci nulo ekose ηkawma Nyo' ke

15 Boom bo bwεεm e, beene ejo kenfewsεn yí mwεεm mvù bonyii ké no gee le. Ε bonyii seyse wase fiεε ε die kelew, tu ke è nulo ε wee ebvuu ekose keνεε ebise fiεε yí dvú le ke. 16 Εkumε ηkawma wvu Nyo', nu ε wvù to kaw ε Ablam' bō wan wvù nu ke ebuy ε kfuu diew e. Bó baa san̄ le, “Wvù nu fō boom bō nu ke ebuy ε kfuu diew e ke”, fi duηci le bó nu nteen ke. Fí duηci le fō jemyi εkumε wan mwaan. Ε wan wvun nu Klistu. 17 Fiεε fi me ηgomte keen̄gay nu

le, Nyo' to nu ε ge ηkawma wvun, ε bilum ke fey gee ne bô kecow mbaanshe (430) ε wvú se nya bonci. No fi nu nonen, ke è nulo é bonci bô to toε wase ejim ebvuu eto ekose monjkan mô Nyo' to gbwolεε fwele, ege é fiεε fi wvú to kawεε ela ecici ke. ¹⁸ E fi fen nu le wee nulo ekenjke nnya yin ε è nu ke seke wvú gεεle bonci, ke tu ke ε bvuu bεε le Nyo' to kaw lo bonyii dvú ke. Geenen, Nyo' to nya nnya yin é Abla'am bii no wvú to kawεε wvú dvú.

¹⁹ Shieε bonci è no nu la? Bô to bise bonci keedunjci mwεεm mvù bonyii jayte ε kew nonen gen buy naa seke wan wvun wvù Nyo' to geε ηkawma wvun ekumε wvú nu ke eto. E Nyo' mum nya bonci ban é bonceendaa bew mum nya can wee mvu le le wvú efese é bonyii. ²⁰ Ke ben kee le é bonyii ne ε no seysee fiεε ε wee mvu nu é bô entelεη, tu wvú nu fô bô le bocii. Geenen, Nyo' nu ke mwaan.

²¹ No fi nu nonen, tu è nulo é nci Nyo' ebvuu ekose fiεε fi wvú to kawεε le? Ke è nu naa lo é fi enu nonen ke! E nci mvu to nu dvú wvú nulo enya nshii, tu è nulo é wee enu teyete é Nyo' ejise nje wvú gεεle bonci cεεy cεεy. ²² Geenen, Nwa' Nyo' gayte le wee tfuu nu nfwa ekuse jo bibefe. Fí ε mum ε no nu le ηkawma wvú Nyo' to kawεε fô wee wvú nu ε lese fitele yí Jisos Klistu le, nu ε è nu ke ekenjke ke wvuwe wee wvú nu ε lese fitele yí ye le.

Bonci to nu diεwe ndε wan e

²³ E to nu fwele ε Jisos baa to wase wvu le bonyii eleese fitele yí ye le, ε bonyii nu é bonci kuse ε bô ε kay bô diεwe bonyii bo ncaw e ε no cεyte, gen buy seke Nyo' ke edunje Jisos é bô eleese fitele yí ye le. ²⁴ Bonci to nu diεwe ndε wan wvú to shee bô bonyii nεci gen buy seke Klistu to toε wvu le bonyii eleese fitele ε è nu yí ye le é Nyo' se jo bô le bô nu teyete é wvú ejise. ²⁵ No Klistu nu ε to wase bonyii ε no leese fitele yí ye le, tu ke beene bεε can ndε wan wvun e ke. ²⁶ Ben bô nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos nu wase boom bo Nyo' le nje fitele fi ben nu ε lese yí Klistu le. ²⁷ Ben ekeè le wee tfuu wvú bô nu ε lese wase é joo ε taashε wvú bô Klistu nu ε wvú ε tu wase bô Klistu fiεε fimwaan. ²⁸ Ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu wee juu kenεε wee ketum ke. Ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu nfwa kenεε waa yew ke, ε ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu diemsen kenεε kpwoon ke. Ben bocii nu wase fiεε fimwaan yí Klistu Jisos e. ²⁹ No ben nu wase bonyii bo Klistu le nonen, tu ben nu wase boom bo Abla'am e, ε ben nu ke ekenjke mwεεm mvù Nyo' to kawεε Abla'am dvú.

4

¹ Fiεε fi me ηgayte nu le, é wee nu keeke edie bvushew bvú ice le, geenen bεε wan caan, tu ke jεεy jεεy nu dvú bô nfwa ice naa no è cim kenjke wvú bvushew bvudvu ke. ² Wvú nu eyaw ke enu é bonyii bomew taale fô wvú le ε bvushew bvudvu nu can bonyii bomew e ε bô taale fô, egen ebuy kεεw kε ice seyse le. ³ E nu ke no fi nu fô beene le. E to nu seke beene to nu diεwe boom bo caan e, ε beene no nu bonfaw bo mwεεm mvù saake yí woj wvun e. * ⁴ E kefew ke dioo loocε kocen, ε Nyo' tum waa we ε wvú to, ε kpwoon boo wvú, ε wvú no nu tεn é bonci kuse. ⁵ Wvú to to wvu le wen esum bonyii bô nu é bonci kuse é Nyo' emum ejo beene diεwe boom bew e. ⁶ No Nyo' jo wase beene diεwe

3:18 Lum 4:14; 11:6 **3:19** Lum 4:15; Lem 7:38, 53; Ibu 2:2 **3:20** Dito 6:4 **3:21** Lum 7:13; 8:2 **3:22** Lum 3:9-30; 11:32 **3:23** 4:3 **3:24** Lum 10:4 **3:26** 4:5, 7; Jon 1:12; Lum 8:14-17
3:27 Lum 10:12; 1Kol 12:13; Kolo 3:9-11 **3:27** Lum 6:3; Efe 4:24 **3:29** 3:7, 14, 18; 4:7 **4:3** 4:9-10 * **4:3** Mwεεm mvù saake woj wvun nelo enu bonci noo biyoy. **4:4** 3:13; Jon 1:14 **4:6** Lum 8:15-16

boom bew e nonen, ε mum ε ciinse Keyoy ke Waa we le kí ε to yí yese beene le, ε ge beene ε no teje wvú le. “Abba, Icee wese!” ⁷ Fí nu le Nyo' nu ε ge wase ben ε fanje yaa bvuu nu bonfaw ke. Ben nu wase boom bo yew e. No ben nu wase boom, tu fí nu le ben nu ke ekenke mwεem mvù wvú geke fô boom bew e.

Baul fane le bonyii bo Galeshia nu ejay je

⁸ ε to nu fwele seke ben to baa kee wase Nyo' ke, ε ben no lemte bvunfaw can mwεem mvù ben to joo le è nu bonyo' se è nu bonyo' ηkuuη. ⁹ Geenε, keseen no ben nu ε kieε wase Nyo', kenεε le keseen no Nyo' nu ε kieε wase ben no me mbee keengay, ben ε ghan nεε ε se no gomte keetuu jim fô bonyo' bo εcici ban e bò nu se bó kenke mvungay ηkuuη. Ben gomte keebvuu etuu bonfaw bo bonyo' bodvu ban e nje la? ¹⁰ Ben geele mbam ediuw yomew le è nu yo baay baay, bamte kee yimi, bamte bifew bimew yí kelum e, bamte bilum nje la? ¹¹ Ben gee nen ε me nfane baay le lemte diem di me nlem è ben entelen nu ε la εcici.

¹² Boom bo bwεem e, me ηkule lo can è ben le ben ekumen enù ke diεwe no me nu ekume bonci, ke no me nto ηkumenεε no nu diεwe ben e seke ben to nu se bonci. Ben to ke baa ege wase fiεε fi befe fô me le ke. ¹³ Ben kee le seke fwele wvù me nto nfewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è ben nu njefo me nto nu beene nεmte. ¹⁴ E naa no me nto nu yí kencem e nen, ε kí nu diεwe mnom e ε yí ε to fô ben e, ben to baa elewte, kenεε nyensee me ke. E ben kaa fiisen lo me naa ke diεwe nceendaa Nyo' mvu kenεε diεwe Klistu Jisos e keβεε. ¹⁵ Ben to yuuke njon bò me sekekie, è kooyi la keseen? E nulo é me engay le é bó to gay lo le ben ebaaye ejise eyene enya è me, é ben ebaaye lo é je fen nu dvú. ¹⁶ Me nu ε ntu wase wee bvuban fô ben e no me nseje keceey è ben e? ¹⁷ Bonyii ba gomte keedunçi le bó kenke shiee fô ben e baay, geenε ε bó gomte ben yí fiεε le é yaa nu fi jee ke. Bó koonke le beene egawsen è ben ekenke wase shiee ε è nu fô bó le. ¹⁸ Fí jee le wee ekenkè shiee fô wee le yí fiεε fi jee le. Fifi nu len sekeci ε è yaa nu ke seke me nu beene maan ke. ¹⁹ Boom bem bò nu shém yem, è nu ke diεwe me mβεε embvuu enkw lo lume dinen, en'yen ngew enjen embuy no nce Klistu nu ke enu yí yene le! ²⁰ Wee ejo ε me mbe nu beene keseen, é me nse ηkieε je yí me enjeme jó è ben. Fiεε fi ben ge fin nu ε bvufee ε la lo me.

Jey jey boom bo Abla'am e

²¹ Ben bò gomte keenu è bonci kuse, ben ke see è me, ben yuuke ke fiεε fi bonci jemyi? ²² Bó nu ε saj le Abla'am to kenke boom bolemse bofεε, ε wvù to boke mvu bò nfwá, boo wvumvu bò kpwese wvù leyεen. ²³ Nfwá wvun to boke wan ke no bó ké no boote boom bocii. Geenε ε kpwoon wvù leyεen boo we bii nkawma wvù Nyo' to gee le. ²⁴ E nulo é beene ejo fiεε fin diεwe kenfewsεn ke fiεε le. Bokenε bo bofεε ban dunçi monkan monfεem. 'Aga wvù to nu nfwá joo bvudvuu bvú monkan mò Nyo' to gbwolεε bò bonyii bo Israel yí kum wvù Sinay e. Bonyii bocii bò nu ekuse jo monkan modvu nu bonfaw. ²⁵ No 'Aga joo bvudvuu bvú monkan mo yí kum wvù Sinay wvù nu won wvù Alebia le, wvù bvuu joo ten bvudvuu bvú kelaante kè Jelusalem wvu keseen e, njefo bonyii

bo ê kelaante kedvu le bocii nu bvunfaw e ê bonci kuse. ²⁶ Geenen ε bonyii bo Jêlusalêm wvù nu wvu fowe le yaa nu bonfaw ke. Wvuwe Jêlusalêm nu bwee wesebeene. ²⁷ E nu fiεε fi bó to saɲεε le,

“Wo wvù kpwoon wvù nu kase yaa boote ke, è lanlanjè.

Wo wvù ke baa lum wase wan, è kpwaakè dikie.

È keè le boom bo kpwoon wvù bó nu ε base jim ê wvù le nu ke eduule fele bo kpwoon wvù nu bó dweese le.”

²⁸ Nonen boom bo bwεem e, ben nu boom bo Nyo' le bii no Nyo' to kawεε leɲleɲ no Abl'am to bokεε Aysik bii no Nyo' to kawεε. ²⁹ E to nu kefew kedvu le ε wan wvù bó to bokεε no bó boote boom bocii no bone bikaa ejim jo wvù è to nyaε Keyoy ke Nyo' le mvunɲay ε bó se boo wvù. E nu ke ten leɲleɲ fiεε fi kooyi keseen. ³⁰ Bó saɲ ê Nwa' Nyo' le ekume fiεε fin le la? Bó nu e saɲ le,

“Kuɲε kpwoon wvù nu nfwa bó waa we bocii, njefo ke waa nfwa nulo ke egaw bvushew bó waa kpwoon wvù leyεen e ke.”

³¹ No fi nu nonen boom bo bwεem e, fiεε fi me njemyi ficii duɲci le ke beene nu boom bo kpwoon wvù nu nfwa le ke. Beene nu ε è nu boom bo kpwoon wvù leyεen e.

5

Klistu nu ε bvuse wase beene yí bvunfaw e

¹ Klistu to nu ε bvuse wase beene yí bvunfaw e. Wvù to bvuse nen, wvu le fo beene ebvuu enù yí bvunfaw e ekuse jo bonci ke. Nonen ben emum eleemè tɛmyi. Fo ben ebvuu ebee eley ekuse jo kemmbunɲ ke bvunfaw e ke. ² Ben eyeke eyuw fiεε fi me wvù Baul nu enjeme. E ben beɲe lo le bó etfuse ben yew é ben se no nu teytey ê Nyo' ejise, tu fiεε fi Klistu to geε fô ben e nu εcici.

³ Me mbvuu njemyi nciise le wee wemɛn wvù nu ε bee le bó etfuse wvù yew ekeè le wvù keɲke keegeelè bonci bo Bojuu le bocii no bó nu. ⁴ Ben bocii bó gomte keenu teytey ê Nyo' ejise ε è nu nje ben geεle bonci, ekeè le ben nu ε gawsɛn wase bikuu binɛn ben ε bo Klistu. Ben nu ε lanɲ wase mbuwma Nyo'.

⁵ Fô beene le nu ε fiεε fi beene taale fwe yí dvù le nu le Nyo' nu ke ejo beene diεwe bonyii bó nu teytey ê wvù ejise le. Fifin nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le kè lemte yí yese beene le fele yí fitele fi beene lese yí Klistu le nu ε ge le beene ecɛyte. ⁶ Ben ekeè le é wee nu ε wvù ε taashε wase bó Klistu Jisos, ε wvù nu ε bó ε tfuse wvù yew keεε bó baa tfuse wvù yew ke, tu ke fifie keɲke fiεε keege ke. Fiεε fi nu shiee le nu fitele fi wvù lese yí Klistu le e no duɲci yí kenɲonɛn e.

⁷ E to nu fwele ε ben gee naa leɲ. E ge yεε ben e se lu keebii keceey e? ⁸ Ke è ge Nyo' wvù to tenεε ben fifin fiεε ke. ⁹ Ke ben kumyi nɲan wvù bó ké no maa le, “Kekuu kemwaan ε befe bó ntwaw?” ¹⁰ Me nɲεεle bvufee yí yene le nje Tata le ke ben nu ebi fiεε fi bonyii bomew gayte le efey fi è gayte me ke. E wee we wvù bvunɲee bvufee bvunen, keεε è nu yεε, nu ε Nyo' nu ke elanɲ nɲew yí ye le. ¹¹ Boom bo bwεem e, é è be nu le me mbεε nfewci le bó etfuse bonyii yew e bó se nu teytey ê Nyo' ejise, é bonyii ebvuu ebone bikaa é me ejim nje la? Ke tu fiεε fi me nfewci le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e fin ε bonyii yuuke ε fí kaa saase lo bó yaa be bεε dvù ke. ¹² Fo bonyii ba bó jewsee ben le bó etfuisse bonyii yew e, nu ε me nɲgomte le bó emεse esonɲ lo bikuu bibole.

¹³ Boom bo bwεem e, Nyo' to nu ε tee wase ben wvu le fo ben ebvuu elemtè bvunfaw ê bonci kuse ke. Geenεn, no ben yaa bεε bvunfaw e ê bonci kuse nonεn, fo ben emum ejo le ben nulo egee no nyam ye yene gomte ke. Ben elemtè ε è nu fô boom bo bwee wene le yî kenjkonεn e. ¹⁴ Ben egeè nonεn njefo bonci bocii nu ε taashε yî wvun wvu muwaan e le, “ε koonjkε waa bwoo no wo koonjkε ekole kuw.”

¹⁵ Geenεn, é ben nε ε no njasene εbenεben diwε bwé le, ε wee gomte keedie lo waa bwee, ε ben no yεnè fô ben ke enε eyuwye bikuu binεn.

Ke wee wvù cee no Keyoy ke Nyo' le dujci ké bvuu no gee no nyam ye gomte ke

¹⁶ Fiεε fi me njemyi nu le, ben eceè bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci ê ben, nonεn ben saa ebvuu egeè ε è nu no nyam ye yene shieele le ben egeè ke.

¹⁷ Me njemyi nεn njefo ke fiεε fi nyam ye shieele nu fi Keyoy ke Nyo' le shieele ke. E ke fi Keyoy ke Nyo' le shieele nu fi nyam ye shieele ke. Ke mwεem mvu mvunfεem mvun nu yî fiεε le fimwaan ke. E nu fiεε fi ke è nulo é ben egeè fiεε fi ben gomte ke. ¹⁸ E ben cee bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci ê ben, ben saa ebvuu enù ekuse jo bonci ke. ¹⁹ Mwεem mvù nyam ye ké no shieele nu ε bonyii yaa maa mvù ke. E nu keejaanjke kenjan bô keekpwawci mwεem ekumε kenjan noo keecee nce nnyεn kenjan. ²⁰ E è bvuu nu keebunlee bonyo' bo εcici bô keelaale kenεε fiεεnke diam. E è bvuu nu keebanene, nyamte kenyam, ghεεke kenjghεw, kenjε shém yî ton'yεεn bô fô wee le keekpwawci ke ε è nu ekole kew. E è bvuu nu keegawsene bonyii noo fô wee le keegaw bonyii ekenjke ye n̄goo. ²¹ E è nu tεn keebene kendon, wuu mbvuum ε mó koole bô keewukene yole noo keegee mvumew mwεem diwεε mvumvun e. Me ε no njemyi nciise lo no me nto njemyεε wase fwele ê ben le, ke bonyii bô gee mvumvun mwεem yaa nu ke ekenjke bvudvuu ente jo bvunfon bvū Nyo' le ke.

²² Geenεn, ε mwεem mvù nεn'yî fô Keyoy ke Nyo' le nu mvun, kenjkonεn, nlanjan, nyεkeεy, shém yî kuulεεn, fitele fi jee, kenjε kè jee, keeleeme yî keceεy e, ²³ keebonene kenjε, noo keekemsene bô ekole. Ke nci mvu nu dvù wvù kicine mwεem mvun ke. ²⁴ Bonyii bô è nu bo Klistu Jisus e nu ε ta wase nyam ye yibo bô mwεem mvù befe mvù nyam ye yî n̄eyte shieele yî kentam ke Jisus e.

²⁵ No beene cee keseen yî mvunjay mvu Keyoy ke Nyo' le, beene emum egeè mwεem bii ke no Keyoy kedvu dujci. ²⁶ Fo beene ebenseè ye yî εcici ke. Fo beene egeè ε mvuntelem beete bonyii bomew ke. Fo beene ebenè kendon bô bonyii bomew ke.

6

Bonyii bo Nyo' le efici bikuu bibole

¹ Boom bo bwεem e, é ben nε ε yεn ε wee mvù ben e ε ge fiεε fi befe, é ben bô cee nce no Keyoy ke Nyo' le dujci mom keetefe wvù é wvù ebuy ê kebefe kedvu ente. Geenεn, wεε dioo teete no teete wεε eyεnè fô wvù tεn eley mmom e egbwε. ² Ben efici boom bo bwee wene le bô bonjεw bobole. E ben gee

5:13 1Kol 6:12; 10:23-24; 1Bi 2:16 **5:14** Lew 19:18; Lum 13:9 **5:15** Jem 4:1-2 **5:16** 5:25; Lum 8:2-13 **5:17** Lum 7:13-23 **5:18** Lum 6:14; 7:4 **5:19** Lum 1:28-32; 1Kol 6:9-10; Efe 5:3-5; Kolo 3:5-8; 1Tim 1:9-10; 2Tim 3:2-5; 1Bi 4:3; Mwmm 22:15 **5:22** Efe 5:9 **5:23** 1Tim 1:9; 2Bi 1:6 **5:24** 2:19; 6:14; Lum 6:6; Kolo 3:5; 1Jon 3:6 **5:25** 5:16; 1Kol 6:19; Efe 4:30 **5:26** Lum 12:10; Fili 2:3
6:1 Mat 18:15; Jem 5:19; 1Kol 10:12 **6:2** 1Kol 9:21; 2Kol 11:29

nonen tu ben geele nci Klistu. ³ E wee joo ekole kew le wen nu fiεε, se wvù nu fimweten nkun, tu wvù leele ke ε è nu ekole kew. ⁴ Wee tfuu etaa mwεem mvù wvù gee, eyen laa wen gee len ε. E wvù fen gee len, é wvù se no saale ye fô ekole kew e. Geen en fo wvù esaale ye fewsene ekole kew bô wee mvu ke. ⁵ Ben ekeè le wee tfuu kenke keetuule bwew bvujite.

⁶ E wee yeeyi wee bô diew Nyo', é wee wvù bó yeeyi wvù gaw mwεem mwew mvù Nyo' nya wvù dvù nya wee wvù yeeyi wvù wvudvu dvù.

⁷ Fo ben elεlè bikuu binen joo le Nyo' nu keyun ke. Ben ekeè le fiεε fi wee jewyi nu ke fi fi wvù nu ke egbwele. ⁸ E wee jewe ye ngow ε è nu fiεε fi nyam ye ye gomte, tu wvù nu ke egbwele ke ε è nu fiεε fi nyam ye ye nyaa fi è nu kpwe. E wee jewe ye ngow ε è nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le gomte, tu wvù nu ke egbwele nshii wvù mey lo wvù Keyoy ke Nyo' le nyaa. ⁹ Fo beene ke ewele keege mwεem mvù jee ke, njefo kefew nu ke eto ekocn é beene ekenke sew wvudvu fen é beene baa edose ke. ¹⁰ Nonen yí kefew e kecii kè beene kenke je, ε beene no geè ke mwεem mvù jee fô bonyii bocii le efey mvunciim fô boba bô nu é kfuu di bonyii bo mbee le.

Ngayma Baul fô Bonyii bo Galëshia le

¹¹ Ben nu ε yen no ejise njwa' yo fen nu ε fanken e? E san me bô kebo kem.

¹² Bonyii ba bô kane le bó etfuisse ben yew nu bô gomte keesaale ye yí mwεem mvu yí nyam ye le, ε bó gee nonen wvu le fo bonyii ke ebone bikaa é bó ejim nje bó fewci le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e. ¹³ Naa ke bonyii bô bó nu ε tfuse wase bó yew yaa cim geele bonci bocii ke. Geen en ε bó gomte ke le bó dioo ε tfuse ben yew emum ekfune gvuw le ben nu ε ge fiεε fi bó shieele yí yene le. ¹⁴ Geen en fô me le, ke è nu naa lo é me nke en'yuu enkfune gvuw yí fiεε fimew e efey yí saaka wvù le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to nu ε kpwe yí kentam e ke. E nu fiεε fi mwεem mvu yí nshε le nu ε kpwe wase fô me le, me ε nkpwε ten fô mvù le. ¹⁵ E wee nu ε bó ε tfuse wvù yew kenεε bó baa etfuse, tu ke fiεε kenke fiεε keege ke. Fiεε fi kuuke nu le Nyo' eseyse wee é wvù enù wee wvu fwε. ¹⁶ Kembonen ke Nyo' le bô shen ye eto fô bonyii bocii bô bii je yin e, bô nu wase bonyii bo Islael bo Nyo' le.

¹⁷ E kew keseen e ε gen lo, fo wee ebvuu eshiike me ke, njefo bolule bô nu yí yem e dunji le me nu wee Jisos.

¹⁸ Boom bo bwεem e, me mbunlee le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonen kew é kí efici biyoy binen. Fí enù nonen.

Nwa' wvù Baul to sanjεε ê kentaashε ke Efesus Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Efesus wvun e

Nwa' wvun to sanj Baul, waa ntum Jisos fô bonyii bo mbee le bo ê kelaante kè Efesus e. Ekole ke fiεε le fi nu ê ηwa' wvun e nu nseyse wvù Nyo' to seyseε le wen nu ke ebaance mwεεm mvunciim mvu fowe bô mvu fokuse egεε ê Jisos εkuse. Baul nu ε nele no fî to ghanεε ε bonyii se no nu yî kentaashε le bô bo Nyo'. Wvù nu ε duŋce no Nyo' Tata to cawεε bonyii bew, leεshε bibefε bibole fele yî Jisos Klistu wvù Waa we le, bô no wvù to geε nciise we yî bó le wvù è nu Keyoy ke Yuule. Wvù nu ε duŋce jé le jé le no kentaashε ke bonyii bo Nyo' le nu wee mwaan yî Klistu le.

Bikuu bi mwεεm e ê ηwa' wvun e

1:1-2 Kenkεwce

1:3-3:21 Ntaŋ wvù Nyo' to kenke fô Klistu le noo fô kentaashε ke bonyii bo mbee le

4:1-6:20 Nshii bonyii bo Klistu le wvu fwe

6:21-24 Kemεse

¹ ε nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yî ηkoŋ wvù wvu Nyo' le.

Me nsaanke ηwa' wvun fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bo Efesus bô leeme yî fiεε le fimwaan yî Klistu Jisos e.

² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben, ebvuu enya ben bô nyεkeey.

Mbuwma wvù fici biyoy bi bonyii bô nu ε taashε yî Klistu le

³ Mbense enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvù nu ε buw beene bô mbuwma tfuu wvu woŋ wvu we le wvù fici biyoy bisεεbeene njefo beene nu ε taashε yî Klistu le. ⁴ ε Nyo' se keenu keebom woŋ nu ε wvù to caw wase beene le beene etaashε beene bo Klistu, eyuule, nu se nlom ê wvù εjise. Yî kenkoŋen kew e, ⁵ nu ε wvù to seyse wase keeke ejo beene le è nu boom bew fele yî Jisos Klistu le. Wvù to ge nonen, bii fiεε fi wvù to gomte le fî enù le. ⁶ ε è to nu wvu le mbense egené ê wvù yî mbuwma we wvu baay wvù wvù nu ε nya ê beene εcici fele yî Waa we wvù nu fitele fiew e. ⁷ Wvù to sum beene can ηgew e ε è nu bô εlεmε ke Waa we wvun e. Fî nu le, wvù nu ε leεshε bibefε bisεεbeene, bii mbuwma we wvù kuuke naa baay e, ⁸ wvù wvù tfuwεε lo yî yese beene le. Wvù to ge nonen bô bvufee bvucii noo ηkpawce we tfuu. ⁹ Nyo' nu ε ge wase beene ε kίεε fiεε fi wvù gomte fî to shee nu ê kenyiε le. Wvù ge bii fiεε fi jee wvù le no wvù to seyseε keeke egen fele yî Klistu le. ¹⁰ Wvù to seyse le kefew nu ke edioo ε to wase ε kocen é wen ebaance mwεεm mvunciim kenεε è nu mvu fowe, kenεε mvu fokuse, egεε ê Jisos εkuse. ¹¹ ε nu ten nje Klistu wvù Nyo' to cawεε bese keenu bonyii bew. Wvù to caw no wvù to seyseε wase ε è beε lo bii ηkpawce wvuwe le ke lenŋen no wvù ké no gee mwεεm mwew mvunciim bii ntaŋ wvuwe bô ηkoŋ wvuwe le. ¹² Fî to nu nonen, wvu le bese bô to nu bonyii bo fwe keegεε bvufee yî Klistu

le ke eceè nce wvù egeè ε bvukukε bvu Nyo' le yen'yi, ε mbense gene ê wvù. ¹³ Ben tɛn to nu ε taashε yî Klistu le seke ben to yuwεε diεw yi keceεy yi è nu saaka wvù jee wvù to toε bô mboyma fô ben e. No ben yuwεε nonɛn, mum lese fitele yî Klistu le, ε Nyo' ge nciise we yî yene le wvù è nu Keyoy ke Yuule kè wvù to kawεε bonyii dvù. ¹⁴ Keyoy ke Yuule kin nu ketfunj ke bvushεw bvù beene nu ke ekɛnjε le. ε beene nu ke ekɛnjε seke Nyo' ε mεse ε sum bonyii bô è kɛnjε wvù yî ηgεw kebefε le. Nonɛn, é bvukukε bwew eyen'yi ε mbense gene ê wvù.

ε Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Efsus e

¹⁵ Me nu ε n'yuw wase ekumε fitele fi ben nu ε lese yî Tata Jisos e, noo kɛnjɔnɛn kè ben kɛnjε fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. ε nεε fiεε fi ge, ¹⁶ é me ηkε ndioo mbunlee no ηkumyi ben ê bunle yεm e. Me ηke mbaa enlu wase keenyaa keyoone ê Nyo' ekumε ben ke. ¹⁷ Me mbunlee lε Nyo' wvù nu wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, Nyo' wvù nu Icee bvukukε, enya ben bô keyoy ke bvufee le, eyene ejisε eyene é ben ekiεε wvù ntay. ¹⁸ Me mbvuu mbunlee lε wvù eyuuse bvufee bvunɛn é ben ekiεε fiεε fi ben taale fwe yî dvù le, fi è nu fi bó to tɛnjεε ben nje fi, ebvuu ekiεε bvukukε bvu baay bvù bvushεw bvù bonyii bô è nu bo Nyo' le. ¹⁹ ε me mbvuu mbunlee lε Nyo' eyene bvufee bvunɛn é ben ekiεε mvunɔay mwew mvù fele mvunɔay mvunciim. ε nu mvunɔay mvun mvù wvù lemte dvù fô beene bô nu ε lese fitele yî ye le, ε è nu mvunɔay mvu baay. ²⁰ ε è nu mvunɔay mvudvu mvun mvù wvù to lemεε dvù bvuse Klistu yî kpwe le, bense wvù shike é εbo kew ke εceεy e wonj wvu we le. ²¹ Klistu kuuke fele naa lo mwεεm mvù saake fowe mvunciim noo bvunfon noo mvunɔay noo bvukukε bvucii. Wvù bvuu kɛnjε diee di kuuke fele naa lo εdiee εcii yô bó tɛnjε bonyii dvù. Ke wvù nu nonɛn ε è nu ke yî kefew kin e maanj ke. Wvù nu ke enu ke nonɛn kefew kè too le. ²² Nyo' nu ε gee mwεεm mvunciim ê wvù ekuse, ε bvuu ε gee wvù le wvù enù ekole ke fiεε ficii fi kentaashε ke bonyii bo mbee le. ²³ Kentaashε ke bonyii bo mbee le kin nu ye Klistu. Klistu ε mum ε yinjsen yî kentaashε kin e kí ε kocɛn, ε è nu wvù wvù gee ε mwεεm mvunciim yinjsene kocine é jé le yicii.

2

Nyo' to nu ε taashε beene bo Klistu bvuse yî kpwe le

¹ ε to nu fwele, ε ben nu bonyii bô nu ε kpwe wase é keyoy e nje bojay bonɛn bô bibefε, ² bì ben to cee gee le. Ben to cee bii ε è nu je yî bonyii bo yî wonj wvun e cee, bvuu bii nfon mvunɔay mvu yî fwefwe le. ε nu wvù keyoy kekisε kè lemte keseen yî bonyii bô tɛmyi bikuu bô bo Nyo' le. ³ ε nu ke tɛn no beene bocii to shee cee. Beene to cee gee mwεεm mvù nyam ye yî ηeyte shieele, bii mwεεm mvù nyam ye bô bonjkwawce bosεεbeene gomte lε beene egeè. Beene diεwε bonyii bo boyuum to nu wase lo bonyii bô shém effuuke Nyo' bô bó, ke lɛnjɛnj diεwε no wee wvu wum tfuu nu. ⁴ Geenɛn Nyo' wvù nu ε yinjsen bô shen fô beene le to nu ε konj beene baay, ⁵ taashε beene bo Klistu bvuse yî kpwe le

1:13 4:30; 2Kol 1:22; Kolo 1:5 **1:14** 4:30; 2Kol 1:22 **1:16** Kolo 1:3 **1:17** 5:17; Bɔnjɔ 2:6; Kolo 1:9-10 **1:18** 4:4; Kolo 1:12 **1:19** 2Kol 13:4; Kolo 2:12 **1:20** Lem 2:33; Kolo 3:1 **1:21** 6:12; Lum 8:38; Gal 4:8-9; Kolo 1:13, 16, 20; 2:9-10, 15, 20 **1:22** 1:10; 4:15; 5:23; Mben 8:6; Kolo 1:18; 2:19
1:23 2:16; 4:1-16, 25; 5:30; 1Kol 12:4-11, 27; Kolo 2:19; 2:14, 18; 4:1-6; Kolo 3:15; 3:19; 4:10 **2:1** 2:5
2:2 6:12; Jon 12:31; 14:30; Lem 26:18; 1Jon 2:16 **2:3** 5:6, 8; Lum 1:28; Kolo 3:6 **2:4** Lum 8:39; 9:16; Jem 5:11 **2:5** 2:8; Lum 3:24; 6:13; Kolo 2:12-13

no beene to nu ε kpweken wase nje bojay bosεεbeene. Nyo' to boyse ben ε è nu nje fitele fiew fi jee. ⁶ No wvú to taashεε beene ε bo Klistu Jisos bvuse yí kpwe le nonen, mum bense beene shike beene ε bó won wvu we le. ⁷ Wvú to ge nonen wvu le é ke edioo enu yí kefew kè too le, é wvú edunçε mbuwma we wvu baay wvú è nulo wee saa efewsεn κε. Mbuwma wvun nu ε wvú ε dunçε wase é beene nje fitele fiew fi jee fele yí Klistu Jisos e. ⁸ Ben ekeé le Nyo' to boyse ben ε è nu nje fitele fiew fi jee fele yí fitele fi ben to leseε yí Klistu le. Ke fifin nu ε è to ge ben κε. E nu nnya Nyo'. ⁹ Ke è to nu nje lemme dimew di wee to lemεε se kenke wvu le wee mvu ke enε esaale ye κε. ¹⁰ Fiεε fi nu, nu le beene nu no bó nu nen, ε è lem Nyo' bó εbo kew. Wvú nu ε taashε beene bo Klistu Jisos ε ge beene ε no nu bonyii bo bofε, wvu le beene elemtè dilemme di jee di wvú to seysεε wase ε è bεε lo le è nu di beene nu ke ecee lemte le.

Dikfuu di difεε nu wase wee mwaan yí Klistu le

¹¹ Ben bonyii bò yaa nu κε kfuu di Bojuu le, ben ekumyí fiεε fi ben to shee nu fwele. Bojuu bò teñe bikuu bibole le bowen nu bonyii bò bó nu ε tfuse yew, to teñe ben le ben nu bonyii bò nu ntffuse. E ntfuse wvu yew wvun nu fiεε ε bó gee κε ε è nu yí ye wee le bó can. ¹² Ben ekumyí le è to nu sekekíε, ε ben yaa kenke fiεε keege bó Klistu ke. Ke ben to nu ente jo engoke ke bonyii bo Nyo' le bò è nu bo Israel ke. Ke ben to kenke fiεε keege bó monkan mo nkawma le mò Nyo' to gbwole bó bó κε. Ben to nu κε lo finen yí nshε le fen yaa kenke fiεε fimew fi ben taale fwe yí dvú le ke, yaa kee ten Nyo' ke. ¹³ Geenεn, yí keseen e no ben nu ε taashε wase ben ε bo Klistu Jisos, ben bò to shee nu ncejole fò Nyo' le, nu ε wvú ε jo wase ben ε to dvú nceencee fò wvú le fele yí elemε ke Klistu le. ¹⁴ E nu wvú wvú Klistu kebεε wvú nu ε to bó nykekey fò beene le. Wvú nu ε ge wase Bojuu bó bonyii bò yaa nu κε Bojuu ε tu wee mwaan. Wvú nu ε bvusse kembew ke kençawsen e kè è nu kembangan kè se shee nu é beene entelε. ¹⁵ Wvú nu ε nya ye ye ε kpwe keefiwε nci bó mwεem mvú nci duu le bó egeé keenu bonyii bo Nyo' le. Wvú ge nonen wvu le wen etaashε wee tfuu yí ye le é bó etu wase wee mwaan wvu fwe yí bvudvuu bvú bonyii bo bofεε le. No wvú ge nonen, ε mum ε to bó nykekey. ¹⁶ Kpwe ye yí kentam e nu ε taashε dikfuu di difεε ε to dvú fò Nyo' le yí ye le yimiaan, ε mum ε yu kembangan kebole yí kentam e kí ε ka. ¹⁷ Wvú to nu ε to fewce saaka wvú too bó nykekey é ben bò to nu ncejole, fewce ten saaka wvudvu wvun é bonyii bò to nu nceencee. ¹⁸ E ge wvú beene bocii ε se kenke ye keeto fò Nyo' Ice le fele yí Keyoy e kemwaan. ¹⁹ Nonen, κε ben bεε botolo kenεε bonyii bò beke lo κε. Ben nu wase boom bo won e ben ε bonyii bò è nu bo Nyo' le, nu ten bonyii bo yew e bo Nyo' le. ²⁰ E yew yin nu ε bó bom yí kenffuy kè è nu boom bo ntum e bo Jisos e bó bonyii bò teete bontum bo Nyo' le, ε Klistu Jisos kebεε nu te di buu di yew yidvu le. ²¹ E nu yí ye le wvú yew yidvu nu ε taashε ε no kuu keeke eto enu yew yí yuule fò Tata le. ²² Ben ten nu ε taashε ε yoo yí Klistu le, ε no nu bvudvuu bvú Nyo' ceε fò é Keyoy kew e.

2:6 1:3; Kolo 2:12; 3:1 **2:7** 1:7; Lum 5:20 **2:8** Mat 20:15; Jon 4:10; Lem 15:11; Gal 2:16 **2:9** Lum 3:28; 1Kol 1:31; 2Tim 1:9; Tay 3:5 **2:10** Tay 2:14 **2:11** Lum 11:17 **2:11** 5:8; Gal 5:6; Fili 3:3 **2:12** Lum 9:4; 1Kol 15:19; Kolo 1:21-22; 1Tes 4:13; 2:19 **2:13** 2:17; 3:6; 1:7; Gal 1:4 **2:14** 2:16; 4:3; Kolo 1:20; 1:23; Lum 10:12; 1Kol 12:13; Gal 3:28 **2:15** 2Kol 5:17; Kolo 2:14 **2:16** 1:23; Lum 5:10; Kolo 1:20-22 **2:17** Yesa 57:18-19; Lem 2:39 **2:18** 3:12; Lum 5:2 **2:19** 2:12; 3:6; Ibu 12:22-23 **2:20** Mat 16:18; 1Kol 3:10-11; Mwm 21:14 **2:21** 1Kol 3:16 **2:22** 1Bi 2:5

3

Baul nu wee nfeweƐ fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

¹ No Nyo' nu Ɛ ge wase mwƐƐm mvun fô ben e nonƐn, me Ɛ mum Ɛ no mbunlee fô ben e. Me wvù Baul nu yî ncaw e nje saaka wvu ƐkumƐ Klistu Jisos. Ɛ me nlemte ncaw wvun nje yene ben bonyii bô yaa nu ke Bojuu. ² Me ñkpwaake le ben nu Ɛ yuw wase no Nyo' to nu Ɛ caw me nya lemme le me ensee Ɛ ben ƐkumƐ mbuwma we fô ben e. ³ FiƐƐ fidvu fin nu fi to shee nu Ɛ kenyile le Ɛ Nyo' Ɛ yene wase ejise Ɛyem me Ɛ n'yen. Me nu Ɛ nsan wase caan ƐkumƐ fi fô ben e. ⁴ Ɛ ben tan lo, Ɛ ben eyen fiƐƐ fi me ñkee ƐkumƐ kenyile kin kè to nu ƐkumƐ Klistu le. ⁵ Ɛ to nu fwele Ɛ bó fanƐ yaa ege Ɛ ƐngokƐ ke bonyii le ke sekekƐ ekƐƐ kenyile kedvu ke. Keseen nu Ɛ Keyoy ke Yuule Ɛ duƐƐƐ wase Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bô wvù to bale Ɛ le Ɛ nu bew noo Ɛ bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, bó Ɛ kiƐƐ. ⁶ FiƐƐ fidvu fin nu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nulo ebee saaka wvù jee le, Ɛ Nyo' enya ten bó bô bvushƐw bvù wvù nu Ɛ geƐ Ɛ bonyii bew. Bó nu wase ye yimiaaƐ bô bó, Ɛ ñkawma wvù Nyo' to geƐ fô Bojuu le nu wase ten fô bó le no bó nu Ɛ taasƐ bô bo Klistu Jisos.

⁷ Nyo' to nu Ɛ baa me le me enfewci saaka we wvù jee wvun. Wvù to bale nje fitele fiew fi jee fi wvù kenƐke fô me le. Wvù to nu Ɛ jo mvunƐay mwew lem dvù yî yem e mum nya lemme din le me enlemtè. ⁸ Me mbaa ncim mbuy naa lo wee wvu caan ñgoo bonyii bô Ɛ nu bo Nyo' le ke. GeenƐ Nyo' to nu Ɛ nya ke mbuwma wvun Ɛ me le me enƐen enfeweƐ saaka wvu ƐkumƐ bvukukƐ bvù Klistu le bvù yaa kenƐke ke kenfewsƐn Ɛ bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ⁹ Wvù to nya ten mbuwma wvun le me enƐe Ɛ bonyii bocii ekƐƐ ntaƐ kenyile ke fiƐƐ le kè Nyo' wvù bomƐƐ mwƐƐm mvunciim to shee nyile yî ye le bilum e bilum e. ¹⁰ NtaƐ wvun to nu le Ɛ nu ke enu kefew keeseen e, Ɛ Nyo' ege fele yî kentaasƐ ke bonyii bo mbee le, Ɛ bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi kenƐke mvunƐay saake mondvuum mo fowe le, eyen bvufee bvù Nyo' le bvù nu lo jé le jé le. ¹¹ Wvù to ge fiƐƐ fin bii no wvù to seysƐƐ wase fonƐƐw. Ɛ wvù Ɛ ge wase fiƐƐ fidvu fele yî Klistu Jisos wvù Tata wesebeene le. ¹² Ɛ nu nje ye wvù beene nu Ɛ kenƐke je keetoo mbew Nyo' le yaa kenƐke ke nfan kenƐƐ kemaƐƐn nje fitele fi beene lese yî ye le. ¹³ No fi nu nonƐn, me Ɛ mum Ɛ no ñkule lo can le fo shem kpwe ben nje ñƐƐw wvù me n'yene fô ben e ke. Ben nu ke ekenƐke bvujonƐke bvudvu.

Ɛ Baul bunle fô bonyii bo Efesus e

¹⁴ Ɛ nu nje mwƐƐm mvun wvù me ntumte Ɛnvuw Ɛ Icee wesebeene fwe, ¹⁵ wvù Ɛdiee Ɛ dikfuu dicii di fowe noo di fokuse nen'yi fô wvù le. ¹⁶ Me ntumte Ɛnvuw nleke le, bii bvukukƐ bwew bvù Ɛ nu bvù baay e, le wvù enya ben bô mvunƐay fele yî Keyoy kew e, Ɛ mvù ege Ɛ mvuntelem mvunƐn etemyi. ¹⁷ NonƐn, Ɛ Klistu emum ecee Ɛ mvuntelem mvunƐn e no ben leese fitele yî ye le. Me mbunlee ten le kenƐkonƐn kenƐn etemyi dieƐƐe kete kè cime ƐƐƐ e noo dieƐƐe yew yî bó bom yî kenffuy kè temyi le, ¹⁸ wvu le ben Ɛ bonyii bocii bô Ɛ nu bo Nyo' le ekenƐke bvufee bvù Ɛ nulo Ɛ ben ekƐƐ kenƐkonƐn ke Klistu le kè nu fô beene le. KenƐkonƐn kew fô beene le nu Ɛ kí kenƐke mbvuƐn baay, kenƐke

3:1 Kolo 1:25 **3:1** 4:1; Fili 1:7; Kolo 4:18; Flm 1, 9 **3:3** 3:6 **3:4** Lum 16:24; 2Kolo 11:6
3:5 Kolo 1:26 **3:6** 1:9-10; 2:13-14; 18-19; 3:9-11; Lum 16:25; Kolo 1:26-27 **3:8** 1Kolo 15:8-10; Gal 1:13-16; Fili 3:6-8; 1Tim 1:12-16 **3:9** 1:4 **3:10** 1:21, 23 **3:12** Lum 5:2; Ibu 4:16; 10:19 **3:13** Kolo 1:24 **3:14** 6:18-19 **3:16** Kolo 1:11 **3:17** Jon 14:23; Efe 5:2; Kolo 1:23; 2:7 **3:18** Kolo 2:2

bvundee bô bvudefe baay, ε κί ε ley ten fokuse baay. ¹⁹ Me mbunlee le è nulo é ben ekiεε kenkonen kew kedvu kè ghaake bonyii keekiεε le, wvu le ben nulo enu ε ben ε yinŋsen bô fiεε fi Nyo' nu fi ficii. ²⁰ Beene emum ebenseè Nyo'. Ε nu wvú wvú nulo ege fiεε ficii bô mvunŋgay mvù lemte yí yese beene le. Ε wvú nulo ege naa efey lo no beene biite kenεε no beene nulo ekpwawce. ²¹ Mbense enù fô wvú le nje kentaashe ke bonyii bo mbee le noo nje Klistu Jisos yí kefew e kecii noo sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

4

Bonyii bo Klistu le enù yí kentaashe le

¹ Nonen, me wvú Baul wvú nu wee ncaw nje saaka wvu ekumε Tata Jisos, me nleke lo ben le ben eceè nce wvú nu ε kocen wvú Nyo' tenεε ben le ben eceè yí dvú le. ² Ben eshiwsè bikuu binen, nù weε, kuulè shém. Ben enù yí kenkonen e, yaa kenke fitele fi sesene ke. ³ Ben emomtè naa ntay keenu ke yí kentaashe kè Keyoy ke Yuule nu ε to dvú fô ben e no ben cee yí nyεkeey wvú taashi bonyii le. ⁴ Ye Klistu nu yimiaaŋ, ε Keyoy ke Yuule nu kemwaaŋ. Ε nu ke lenlen no fiεε fi Nyo' to tenεε beene le beene etaalè fwe yí dvú le nu ten fimwaaŋ. ⁵ Tata nu ke mwaan, ε mbee nu ke mwaan, ε nlese wvú bô leese bonyii ê joo nu ke mwaan. ⁶ Nyo' nu ke mwaan wvú nu Icee wesebeene bocii. Wvú nu ê we jo mwεem mvunciim, lemte yí beene le bocii, nu ten ente jo beene bocii. ⁷ Fí nu ten le Klistu nu ε buw ke wee mwaan mwaan beene le ε nya wvú bô ye nnya bii nfew we le ê mweten. ⁸ Ε neε fiεε fi bó nu ε sanj ε Ŋwa' Nyo' le le,

“Seke wvú to benεε gen we,
wvú to nu ε ge ε bonyii bô wvú to kooyεε no bii wvú le.
Wvú to nu ε nya nnya ê bonyii.”

⁹ Keegay le, “Wvú to nu ε ben gen we” nu le la? Fí dunji le wvú to nu ε yaw shii gen ekuse jo nshe. * ¹⁰ Nonen, wvú wvudvu wvú to shiileε to fokuse nu ke ten wvú wvú to benεε fey naa lo εbulε kecii gen ê we, wvu le wen eyinŋsen mwεem mvunciim é mvú eyinŋsen ekocen. ¹¹ Ε nu ke wvú wvú to nyaε nnyá ê bonyii. Wvú to nu ε nya ê bomew le bó enù boom bew bo ntum e, nya ê bomew bô esenè mwεem mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi, bomew bô eghanè fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', bomew bô etaalè fô kentaashe ke bonyii bo mbee le bvuu yεyε bonyii. ¹² Wvú to nya nnyá yidvu yin keeseey bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú é bô ekpwenten bô elemte lemte diew, yooite ye Klistu yí è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le, ¹³ ke egeŋ ebuy kefew kè beene bocii ke enu wase wee mwaan yí mbee wesebeene le bô yí fiεε fi beene kee ekumε Waa Nyo' le. Ε beene cee nonen, é fi ege é beene enu ε bó ε taw ε kocen ε mεse ε no nu wase no Klistu nu kebeε. ¹⁴ Nonen, beene saa ebvuu enu ke diεwε boom bo caan e, bô kfuu n'yεyε wvú la dioo fele no njinŋene bô bó ε bó gene fwe tuu jim ke diεwε fiεε fô fwefwε kale le ke. Beene saa ebvuu enu ten diεwε bonyii bô bonyii bô ghane wεentene lo elele bó bô mbiay yí bó seyse le ke. ¹⁵ Beene kenke keesenε fiεεbeene ε è nu keceey yí kenkonen e, emum ekuu ê jé le yicii

3:19 1:23; 5:2, 25; 2Kol 5:14; Kolo 2:9-10 **3:20** Kolo 1:29 **4:1** 3:1 **4:2** 5:2; Kolo 3:12-13 **4:2** Lum 8:13; Gal 6:8; Kolo 3:9 **4:3** 2:14-16; Kolo 3:14-15 **4:4** 1:23; 2:18 **4:5** Jon 10:16; 1Kol 8:6; Mat 28:19; Lum 6:3-4 **4:6** 1Kol 12:6 **4:7** Lum 12:3, 6; 1Kol 12:11 **4:8** Mben 68:18 **4:9** Jon 3:13 * **4:9** Kenεε le, wvú to nu ε yaw shii to fokuse fen. **4:10** 1:23 **4:11** 1Kol 12:28 **4:12** 1Kol 14:26 **4:13** Kolo 1:28 **4:14** 1Kol 14:20; Ibu 5:13-14; Jem 1:6 **4:15** 5:2 **4:15** 1:22

keeto enu diεwε Klistu le wvù nu ekole kesεεbeene. ¹⁶ Ε nu wvú wvú gee ε biba bi ye ye le bicii bì nu ε shfuwyε ε taashe yí ye le se kuu, yoote ye ye yí kenkonen e no keba lemte diew lemme ε keba lemte diew ntay.

Nce wvu yvum bô wvu fwe

¹⁷ Yí keseen e, é diee di Tata le nu ε me ngomte keengay embvuu enciise lo é ben le fo ben ebvuu eceé ke diεwε bonyii bô maa Nyo' le ke. Bonkpawce bobole ké no nu ke bo εcici. ¹⁸ Bvufee bvubole nu bvú binjiwe le. Bó nu ncejole fô nce wvù Nyo' duñci le, njefo bó nu ε ma lo Nyo', ε é nu nje bó temyi bikuu. ¹⁹ Bó nu ε yum bikuu baay. Bó nu ε lese bikuu bibole ente jo nnyen kenjan, ε ye yibo yvuwse ke keege dikfuu di nnyen e dicii. ²⁰ Ke fifin nu fiεε fi bó to yeεyεε ben dvú ekumε Klistu ke. ²¹ Me ηkee naa ntay le ben nu ε yuw wase ekumε wvú, ε bó ε yeεyi wase ben bô nu ε taashe bô wvú bô keceey ke ekumε Jisos. ²² Ben emum ebaa ye yi yvum yi ben to cee nce wvu yvum dvú yi nu ε befe wase nje mwεem mvu nnyen e mvù ben to shee gee. ²³ Ben ecine é Nyo' eseyse bonkpawce bonen é bó enu bonkpawce bo bofe, ²⁴ emum etfume ε è nu ye yi fiε yí yene le yi Nyo' nu ε ge yí ε no fieseen wvú. Yiyin nu ye nce wvù looci nu keceey wvu teyey bô wvú yuule.

²⁵ Fí ε mum ε no nu le, ben ecine mbiay e, é wee ejemyi ε è nu keceey é waa bwee njefo beene bocii nu biba bi ye yimiaaη e. ²⁶ Ε wee ton'yi shém, é wvú no yene fo wvú ene ege kebefε. Fo wvú ecine é diuu esele ε wvú beε ton'yi shém ke. ²⁷ Fo wvú enya je é dεwle eley jó ke. ²⁸ Ε wee se coηke bvucōj, é wvú cine dvú no lemte ε é nu lemme di jee bô can ye, wvu le wvú nulo ekeηke fiεε fi wvú efi ten bonyii bô fuute dvú. ²⁹ Ben eyenè fo njeme wvú samte ebuyte dew yene le. Wee ejemyi fiεε ε è nu fi jee fi nulo eyoo lo bonyii naa fεε fô bó nu, wvu le njeme we etoo ε è nu bô nfi fô bonyii bô yuuke le. ³⁰ Fo ben egeé fiεε fi Keyoy ke Yuule ke Nyo' le eyuuke ηkuuη ke. Keyoy ke Yuule kin nu nciise Nyo' yí yene le keeduñce le diuu nu ke edioo ε to ε kocen é wen emese esum ben can ηgew e. ³¹ Ben elan naa lo mvuntelem mvù cεwkene bô shém yi ffuuke noo shém yi ton'yεen noo waa noo keebeete bô ediee ε bonyii noo mvuntelem mvù befe. ³² Ben ekeηkè ε è nu kenje kè jee bô mvuntelem mvù jee fo wee noo wee le. Wee é ge kebefε bô wee, é wvú leεshe enya é wvú ke leηleη no Nyo' to feyεε yí Klistu le leεshe binen bibefε.

5

Bonyii bo Klistu le eceé diεwε bonyii bo n'yuule

¹ No ben nu boom bo Nyo' le bô wvú koonke naa ntay, ben emum ebenenè wvú. ² Ben eceé yí kenkonen e leηleη no Klistu to konεε beene nya ekole kew fô beene le. Nnya ye yin to nu ncese ε wvú samte shfuunkenε fô Nyo' le.

³ Mwεem ke diεwε kenjan bô nce nnyen tfuu noo ken'yεε ejise yaa nu mvù bó eyuuke ekumε mvù é ben entelen ke, njefo ke mvumvun nu mwεem mvù enù é bonyii bô è nu bo Nyo' le ente ke. ⁴ Ke fí baa ekocen naa lo le njeme wvú

4:16 1:23; 2:21-22; 4:13, 25; Kolo 2:19 **4:17** 5:8; Lum 1:21; 1Bi 1:14 **4:19** Kolo 3:5 **4:23** Lum 12:2 **4:24** Kej 1:26-27; 2Kol 5:17; Kolo 3:10 **4:25** 4:16; Saka 8:16-17; Kolo 3:8-9 **4:26** Jem 1:19-20 **4:28** 1Tes 4:11 **4:29** 5:4; Kolo 3:8; 4:6; Jem 3:10 **4:30** 1:13-14; Yesa 63:10; Lum 8:23; Gal 5:25 **4:32** Mat 6:14; 18:22-35; Kolo 3:12-13 **5:1** Mat 5:48; 1Jon 3:1 **5:2** 3:17-18; 4:2, 15-16; 1Kol 8:1; 2Kol 5:14; Gal 6:10; Fili 2:2; Kolo 2:2; 3:14-15; Gal 1:4; Ibu 10:5-10 **5:3** Gal 5:19-21 **5:3** Kolo 3:5 **5:4** 4:29; Kolo 3:8

nyene bô njeme keyuŋ, noo yele di ecici ebuytê dew yene le ke. Ben enyaà ke e ã nu keyoone ê Nyo'.

⁵ Ben ekeè lo keceey le ke wee wvù jaanke kenjan, keŋee wee wvù gee nnyen, keŋee wee wvù yelee ejise, keŋke kelenj ente jo bvunfon bvù Klistu le noo bvù Nyo' le ke. Wee ken'ye e ejise ké no joo mwεem diεwe nyo' we le. ⁶ Fo ben ebee é wee eleε ben bô njeme wvù ecici ekumε mwεem mvun ke. Ben ekeè le è nu mwεem mvudvu mvun mvù ké ge ε shém Nyo' no ffuuke bô bonyii bô yaa yuuke wvù le ke. ⁷ Nonen fo ben etaashì ŋoo ben ε boba bonyii ke. ⁸ E to shee nu fwele ε ben nu bonyii bo ejiwε le. Geenεn keseen no ben nu ε taashe ben ε bo Tata, nu ε ben nu wase bonyii bo n'yuule. Ben emum eceè diεwe bonyii bo n'yuule le. ⁹ Fiεε fi n'yuule ké no too dvù nu nce wvù jee bô wvù teytes no wvù dunji keceey. ¹⁰ Ben emom keekiεε fiεε fi jee Tata le. ¹¹ Fo ben eleeε ebo fô mwεem mvu ejiwε le ke. Ben ebvuusè lo mvù emwa. ¹² E nu naa lo fiεε fi ken'wuumen e keejemyi ekumε mwεem mvun mvù bonyii gee ê kenyile le. ¹³ Geenεn ε fiεε ficii fi n'yuule baa yì dvù le ké no yen'yi ε bó yene fi le, ¹⁴ njefo fiεε ficii fi yen'yi ké no nu n'yuule. E neε fiεε fi gee ε bó se no gayte fiεε fimew le, "Wo wvù leete, kamse!

Buye yì kpwe le, é n'yuule Klistu ebaa yì yo le."

¹⁵ Nonen ben emum elenè tomyi ekale yì kemew e. Fo ben eceè diεwe biyuŋ e ke. Ben eceè e è nu diεwe bonyii bô keŋke bvufee le. ¹⁶ Seke ben keŋke je keege fiεε, ε ben yen le fo kefew kedvu efey ecici ke, njefo ediuw yo keseen nu ε kebefε nu ekfuŋ baay. ¹⁷ Nonen fo ben enù biyuŋ ke. Ben emomtè keekiεε fiεε fi Tata koonke le ben egeè. ¹⁸ Fo ben ewuù mbvuum ε mó koolε ben ke. Fifin nu fiεε fi beete lo bô bonyii. Ben enù ε ben ε yiŋsen ε è nu bô Keyoy ke Yuule. ¹⁹ Ben eyemtè bonkieε fô bikuu binen e bô buyte é Ŋwa' Mbense le, noo bonkieε bomew bo Mbense le, noo bô Keyoy ke Yuule nyaa é ben e. Ben eyemtè nonen bensee Tata ê mvuntelem mvunen e. ²⁰ Ben enyaà keyoone ê Nyo' Ice kefew e kecii bô yì fiεε le ficii fele yì diee di Tata wesebene wvù Jisō Klistu le.

Ntefe é bokεε bô bolemse

²¹ Ben enya bikuu binen é wee noo wee bii n'wvum wvù ben keŋke fô Klistu le. ²² Ben bōke' bo bonyii le, ben enya bikuu binen é bole' bonen no ben nu ε nya é Tata, ²³ njefo diemsen nu ekole ke kpwoon e, ke no Klistu nu ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le. Kentaashe kedvu nu ye ye, ε wvù kebee nu wvù boyseé kí. ²⁴ Nonen bōke' bo bonyii le keŋke keenya bikuu bibole é bole' bobole yì fiεε ficii le ke lenjen no kentaashe ke bonyii bo mbee le nu ε nya kew ekole é Klistu. ²⁵ Ben bolemse, ben ekoonjë bōke' bonen ke lenjen no Klistu to koonεε kentaashe ke bonyii bo mbee le nya ekole kew, kpwe nje kí. ²⁶ Wvù to nya ekole kew keege é kentaashe kedvu eyuule no wvù to cukεε kí bô joo noo diεw ye. ²⁷ Wvù to seyse kentaashe ke bonyii bo mbee le kedvu nonen wvù le wvù ejo kí yì ye le diεwe kpwoon wvù fomte nu se nlom, nu lemeleme yaa

5:5 Lum 5:17 **5:6** Lum 1:18; Efe 2:3; Kolo 2:4, 8; 3:6 **5:8** 2:3, 11-12; 4:17-18, 22; Kolo 3:7; Tay 3:3; Jon 8:12; Kolo 1:13; 1Bi 2:9 **5:9** Gal 5:22-23 **5:10** Lum 12:2; 1Tes 5:22 **5:13** Jon 3:20-21
5:14 Yesa 26:19; 60:1; Lum 13:11; Jem 5:8 **5:16** Kolo 4:5 **5:17** 1:17; Lum 12:2 **5:18** Bngn 23:31-35; Lum 13:13 **5:19** Mben 33:2-3; Kolo 3:16-17; Ibu 13:15 **5:21** Kolo 3:18-4:1; 1Bi 2:18-3:7; 1Tim 2:1-13; Tay 2:1-10; 1Jon 2:12-17 **5:21** 1Bi 5:5 **5:22** Kolo 3:18; Tay 2:5; 1Bi 3:1 **5:22** 1Kol 14:34-35 **5:23** 1:22; 1Kol 11:3 **5:25** 1:23; Kolo 3:19; 1Bi 3:7 **5:25** 3:19 **5:26** Lum 6:3-4; Tay 3:5; Ibu 10:22 **5:27** 1:4; 2Kol 11:2; Fili 1:10; Kolo 1:22

kenjke fiεε fimew fi befe ke, ε wvú yuule nu naa se fijay yí ye le. ²⁸ Ε nu ke lenjlenj no bolemse ten kenjke keekoonykè boke' bobole ke no bó koonjke yiyo ye. Ε wee koonjke kpwese, tu wvú koonjke ε è nu ekole kew. ²⁹ Κε wee nu dvú wvú ké no bane ye ye ke. Wvú ké no nyanyi lo yí, bosene taale fô yí le ntay. Ε nu ke lenjlenj no Klistu gee fô beene bô è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le, ³⁰ njefo beene nu biba bi ye ye le. ³¹ Ε nu fiεε fi bó to sanjεε ê N'wa' Nyo' le le, “Ε nu nje fifin wvú diemsen nu ke ecine ice bô bwee le, emum etaashe bô kpwese, é bó bofεε emum etu wase wee mwaanj.”

³² Fiεε nyiime ente jo njeme wvun ε fi kuuke baay, ε me n'yene fiem le fi jemyi ekumε Klistu bô kentaashe ke bonyii bo mbee le. ³³ Naa no me ncm njemyi nen, wee mwaanj mwaanj ben e kenjke keekoonykè kpwese no wvú koonjke ekole kew, é kpwoon ten eyen le wen enyaà n'wvum ê dweese.

6

Ntefe ê boom bô bocee boom

¹ Boom, ben eyuukè bo'icee bonen bô bobwee bonen e, njefo fifin nu fiεε fi lenj fi boom bô nu ε taashe wase bô bo Tata kenjke keege. ² Nci Nyo' wvú gayte le,

“É wvumtè ico bô bwoo”,

nu nci wvu fwe wvú kenjke njkawma fô. ³ Ε njkawma wvudvu wvun nu le, “Wee wvú geele nci wvun nu ke eyuw njonj, ebvuu ece egen ncejole yí nshε le fen.”

⁴ Bocee boom, fo ben egeè mwεεm mvu mvuntelem esaase boom bonen ke. Ben ekuusè lo bó ε bó kuu bô n'yεεyi noo ntefe wvú wvu Tata.

Ntefe ê bonfaw bô bonyii bô kenjke bó

⁵ Ben bó nu bonfaw, ben eyuukè bonyii bô kenjke ben yí nshε le fen e, ben efanè bó bvuu wvumtè bó. Ben eyuukè bó le bô mvuntelem mvunen mvunciim no ben yuuke Klistu le. ⁶ Fo ben egeè nonen ke seke jise dibole nu yí yene le wvu le ye ejeè bó ke. Ben egeè ε è nu diεwe bonfaw bo Klistu le bó gee ε è nu fiεε fi Nyo' gomte bô mvuntelem mvubole mvunciim. ⁷ Ben dioo lemte bó le, no lemte bô njonj ke diεwe ben lemte ε è nu Tata le, ε è yaa nu ke wee wvu wum e ke. ⁸ Ben elemtè, kumyi le fiεε fi jee ficii fi wee gee nu ε wvú nu ke ekenjke ten fiεε fi jee ê Tata, kenεε wvú nu nfwa kenεε wvú yaa nu ke.

⁹ Ben bonyii bô kenjke bonfaw, ben ekenjke ten bó ê jε ye yí jee le, yene fo ben ebεmsee bó. Ben ekumyi le ben ε bó bocii kenjke Cee Ekole mwaanj fowe, ε fô wvú le nu ε jεεy jεεy yaa nu ke.

Mwεεm mvu jem e mvú Nyo' nya ê beene

¹⁰ Keemεese, me ε no ngayte ê ben le ben eleemè tεmyi yí Tata le, eyeemè ε è nu yí mvungay mwew mvu baay e. ¹¹ Ben etfume mwεεm mvu jem e mvunciim ye le mvú Nyo' nya ê ben, wvu le ben nulo eleem etum jem ben ε bo dεwle ê jé yicii yí wvú wεεntene jó le. ¹² Ben ekeè le ke beene diuu ε è nu beene ε bo bonyii bo boyuum ke. Beene diuu ε è nu beene ε bo mwεεm mvunciim mvú kenjke mvungay bô bvukuke, saake wonj εjiwε wvun e, mvú

è nu biyoy bì befe bicii bì nu mondvuum mo fowe le. ¹³ Nonen ben emum etfume mwεem mvu jem e mvunciim mvù Nyo' nya ê ben, wvu le é ke edioo enu εdiuw yò befe le, é ben eleem eteme no ben nu ε ge wase fiεε ficii keeke eleeme tεmyi. ¹⁴ Nonen, ben emum eleemè tεmyi. Ben ejo keceey é kí enu diεwε kecaw e ε ben ε suu cin, ejo nce wvu teyey é wvù enu diεwε ketwaa le ε ben ε jise ε ban gvùw yene dvù. ¹⁵ Ben enù ε ben ε seyse keefewci saaka wvù jee wvù too bô nyεkeey fô bonyii le, é fifin enu diεwε bolaba bo jem e ε ben ε lese yí bikaa le. ¹⁶ Keebise fô, ben eleesè kε ε è nu fitele yí Klistu le, é fifin enu diεwε nkεε jem e ε ben kεηke εbo. ε nu fi fi ben nu ekoole bomvuun bô wee kebefe tfumyi ε nguy bεenci yí dvù le. ¹⁷ Ben ejo tεn mboyma wvù Nyo' nu ε boyse ben é wvù enu diεwε kefo ke jem e ε ben ε bon, emum ejo tεn nyo jem yí Keyoy ke Yuule nyaa yí è nu diεw Nyo'.

¹⁸ Yí fiεε le ficii, é ben ebunleè sekecii bii no Keyoy ke Yuule dunçi. Ben dioo bunlee no biite fiεε ficii fi ben shieele ê Nyo'. Yí fifiε le é ben etaalè ntay, ebvuu ekuulè shém sekecii keebunlee lεke Nyo' fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii. ¹⁹ Ben ebunleè tεn fô me le le seke me ε nake diuw wεm keenjeme, ε Nyo' nya kε me bô fiεε fi me njeme, ε me no njemyi sε nfan εkumε kenyilε ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le. ²⁰ ε nu saaka wvudvu wvun wvù me nu yí ncaw e nje wvù diεwε wee wvù nu jise di Klistu le. Ben ebunleè wvu le me ndioo enu keenjeme, ε me njeme no me nkεηke keenjeme, sε nfan.

Ngayma

²¹ Tikikus wvù waa bwee wesebeene shém wvù lemte tεn Tata le bô fitele fiew ficii nu esee fiεε ficii ê ben εkumε me, wvu le ben tεn ekiεε no me nu, noo fiεε fi me engee. ²² Fifin nu naa fiεε fi me ntumte wvù fô ben e nje fi, wvu le wvù eto ege é ben ekiεε no bese nu, ebvuu eyvuwε mvuntelem mvunen.

²³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu enya ben nyεkeey bô kenkonen noo mbee. ²⁴ Nyo' ebuw ben bocii bô kεηke kenkonen kε yaa kaa kε fô Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Filibi Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Filibi wvun e

Nwa' wvun to san̄ Baul fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Filibi le. Wvù nu ê ηgoo bon̄wa' bô wvù to san̄εε yew ncaw e Lum. Fiεε fi to geε é Baul se san̄ n̄wa' wvun to nu keedun̄εε le wen nu ε yēn bigew bi kentaashε ke Filibi kedvu to tumεε. Ekufe ke diεw Baul e ê ηwa' wvun e nu le, “Fô me le, é me nu dvù, tu me nu ke bee Klistu, me é ηkpwe, é enu sēw fô me le”. Baul jemyi ekumε bvukukε bvū Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le, no wvù to shikεε ekole kew tu diεwε nfwa le, ε Nyo' mum ke bense wvù, geε bvudvuu bvù kuuke fele bvū wee tfuu le.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1:1-11 Ken̄kεwce

1:12-26 Mwεem mvù kooyi bô Baul

1:27-2:18 Nce wee wvù nu ε taashε bô Klistu

2:19-30 Njeme ekumε Timatio bô Ebaflodaytus

3:1-4:9 Ntefe ekumε bonyii bo bvuban e noo bon̄geaw

4:10-20 Bonyii bo Filibi nu nsáa Baul

4:21-23 Kemεse

¹ Nwa' wvun san̄ me wvù Baul bee Timatio bô nu boom bo lemme le bo Klistu Jisos e. Nwa' wvun gene fô ben e, bonyii bô nu bo Klistu Jisos e bocii Filibi bô bocee bikuu bi kentaashε ke bonyii bo mbee le noo bonyii bô fici gee dilemme ê kentaashε ke bonyii bo mbee le εnte. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

É Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Filibi le

³ Me ηke ηkpawaci ekumε ben sekeci, no nyaa ke ε è nu keyoone ê Nyo' wεm. ⁴ É me ndioo mbunlee bunle yεm yicii fô ben e bocii, no mbunlee n'yuuke njon̄, ⁵ njefo ε kεw yî diuu di fwe le ε to ε buy εben e, nu ε ben ε taashε beene keelemte le saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu egene fwe. ⁶ Me ηkee naa n̄tay le Nyo' wvù kεwεε lemme di jee din yî yene le nu ke egen dvù fwe egen emese diuu di Jisos Klistu nu ke ekase eto le. ⁷ Fí nu leη le me en̄kpawaci ekumε ben nonεn, njefo ben nu fitefe fiem, ε beene leeme yî fiεε le fimwaan̄ ε è nu fí fi Nyo' nu ε buw beene dvù. Beene leeme yî dvù le keseen wvù me nu yî ncaw e, ke no beene to leeme seke me nto mbεε ηghane n̄tan̄yi diuw saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu ηgee ε wvù ciime n̄tay. ⁸ Me njemyi nεn ε Nyo' kee naa n̄tay le me ηken̄jke shiee wene, ηkoon̄jke ben bocii ke leηleη no Klistu Jisos koon̄jke.

⁹ Me mbunlee le ken̄kon̄εn kenεn ekuù gene fwe fwe, é ben eken̄jke bvufee, taasse mwεem n̄tay. ¹⁰ Ben nu dioo taasse nonεn, emum ecawte mvù looci nu leη. Nonεn, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é ben enu yuule, nu se n̄lom. ¹¹ Ben nu ke enu nonεn njefo Jisos Klistu nu ε ge ben ε no ken̄jke nce wvū teyete, bonyii ε no yene bensee Nyo', tumte mon̄jukm mew.

Ɛ Baul no nu yí ncaw e, Ɛ saaka wvu Ɛkumɛ Jisos gene ke fwe

¹² Boom bo bwɛɛm e, me ngomte le ben ekiɛ le mwɛɛm mvun mvunciim mvù nu Ɛ kooy bô me nu Ɛ looce Ɛ ge saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Jisos Ɛ ku Ɛ gen lo fwe fwe. ¹³ Mwɛɛm mvudvu nu Ɛ ge bonyii bô ceyte ntow wvun fô me nu, noo bonyii bocii Ɛ kiiɛ le me nu yí ncaw e fɛn nɛn, nje me nu wee Klistu. ¹⁴ Ncaw wvù me nlemte wvun nu Ɛ bvuu Ɛ ge boom bo bwɛɛ wesebeene le nteen Ɛ mɛsɛ Ɛ lese fitele yí Tata le Ɛ no fewci diɛw Nyo' tɛmyi lo, yaa fane kɛ.

¹⁵ Me nkeɛ le bó bomew fewci naa Ɛkumɛ Klistu nɛn bene Ɛ è nu kendorj bee bó, taanɛke lemme diem. Geenɛn Ɛ bomew fewci fibole bó mvuntelem mvù yuule. ¹⁶ Boban fewci nonɛn, njefo bó koonɛke me, Ɛ bó kee lo le me nu yí ncaw e fɛn Ɛ è gɛke Nyo' me le me entomtè saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Jisos Klistu. ¹⁷ Ɛ bomew ba fewci Ɛkumɛ Klistu kɛ fomvu fomvu bó mvuntelem mvù yiile wvu le bó egeɛ nonɛn biise ngɛw yí ngɛw wvù me n'yene wase yí ncaw e fɛn. ¹⁸ Fifiɛ kɛnɛke la keeɛ? Kɛnɛɛ bó fewci nonɛn bvulle lo, kɛnɛɛ bó fewci bó keceɛy, tu me n'yuuke kɛ fiem Ɛ è nu njon njefo ficii nu Ɛ bó fewci kɛ Ɛ è nu Ɛkumɛ Klistu.

¹⁹ Ɛ nu kɛ no me nu nke en'yuuke njon nonɛn, njefo me nkeɛ lo le no ben bunlee fô me le, Ɛ Keyoy ke Jisos Klistu le bvuu fii me, nu Ɛ me nu nke emboy yí ngɛw e. ²⁰ Fifiɛ fi me nlooci ntaale fwe Ɛ me Ɛ nlese bvufee yí dvù le nu le fo me nke enɛge naa lo fiɛ fi ege é me en'wuumene kɛ. Me nu enkuu kɛ Ɛ è nu shém, enleeme ntemyi sekeci, sɛ ge keseen wvu le kɛnɛɛ me Ɛ njkpwe, kɛnɛɛ me nu dvù, é fiɛ fiɛn fi me ngee, ecawsè kɛ Ɛ è nu dieɛ di Klistu le we. ²¹ Me njemyi nonɛn nje, fô me le, é me nu dvù, tu me nu kɛ bee Klistu, me é njkpwe, é enu sɛw fô me le. ²² Geenɛn, Ɛ è nu le me nu enu dvù, é me enɛgeɛ lemme di efii bonyii ntay. No mwɛɛm mvun nu mvunfɛɛm nɛn, me mbaa embvuu enkiɛ laa me nu encaw fi la le. ²³ Me ntuwtene lo ɛntelɛn jodvu. Me ngomte le è be nulo é me enɛne fiem enɛn enu bee Klistu. Fifiɛ jee fele keenu dvù. ²⁴ Geenɛn, Ɛ fi jee baay le me enu dvù nje yene. ²⁵ No fi nu nonɛn, me nlooci naa nkeɛ le me nu enu dvù nlemte beene bocii wvu le ben ekuu gɛne fwe bvuu yuuke njon no ben nu Ɛ lese fitele yí Klistu le. ²⁶ Nonɛn, é me ndioo Ɛ njkase Ɛ nto Ɛ no nu beene, é ben ebvuu ebensee lo ye ntay Ɛkumɛ Klistu Jisos nje yɛm.

Ben eceè nce wvù Jisos Klistu gomte

²⁷ Fifiɛ fi me ngomte keɛngay nu kɛ le ben eceè nce Ɛ è nu wvù saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Klistu gomte. Ben eceè nonɛn, wvu le kɛnɛɛ me Ɛ njkase Ɛ nto Ɛ n'yɛn ben e, kɛnɛɛ me mbaa nto, é me en'yuuke kɛ le ben leeme tɛmyi, kɛnɛke fitele fimwaan, nu yí wee le mwaan, diuu yí fiɛ le fimwaan, wvu le saaka wvù jee wvun egeɛn fwe, Ɛ bonyii beɛe dvù. ²⁸ Fo ben efanè naa lo bonyii bó bane ben yí saaka wvun e kɛ. Ɛ ben nu sɛ ben fane bó, é fifin edunɛi é bó le Nyo' nu ke eboyse ben, geenɛn elɛse lo bó. ²⁹ Ben ekeɛ le Nyo' baa buw ben le ben enù bonyii bo Klistu le kɛ le ben elɛse Ɛ è nu fitele yí ye le maan kɛ. Wvù nu Ɛ buw tɛn le ben eyenè ngɛw nje Klistu. ³⁰ Ben nu Ɛ bene wase me le beene Ɛ no diuu yí saaka wvun e bocii wvù ben to yɛnɛɛ Ɛ me ndiuu yí dvù le, Ɛ è nu kɛ wvù wvù ben yuuke le me mbɛɛ yí dvù le keseen.

2

Ben ejò kenfewsɛn yí Jisos Klistu le

¹ Kε ben nu ε taashe wase ben ε bo Klistu wvú ε ge ben ε no keŋke mvuntelem? Ke keŋkonen kew fô ben e nu ε ge wase mvuntelem mvunen ε no yuuwse? Ke ben ε bo Keyoy ke Yuule nu ε taashe wase, ε Klistu keŋke fitele fi jee fô ben e bvuu camte shen fô ben e? ² No fi nu nonen, ben ege le é me emese en'yuw njon. Ben enú diuw mwaan, koonkè bikuu binen, keŋkè fitele fimwaan bvuu keŋkè ŋkpawce mwaan. ³ Fo ben dioo nu ε wee no kpwaake ke ε è nu ekume ekole kew kenεε bensee ye yi εcici ke. Wee tfuu eshike ekole kew, eyenè wee mvu le fele ekole kew. ⁴ Fo wee ekspwaakè ke ε è nu ekume ekole kew ke. Wvú ekspwaakè ten ekume bonyii bomew.

⁵ Kenge kenε keŋke keenu lenlen ke diewe ke Klistu Jisos e.

⁶ Wvú to nu Nyo',

fanε yaa ejo fifie le è nu fiεε fi wvú emεy eghemte yí dvú le ke,

⁷ geenε, cinε bvudvuu bvudvu le,

jo ε è nu bvú nfwa le.

É bó boo wvú,

ε wvú no nu lenlen ke dieweε wee wvu wum e.

⁸ Seke wvú to nu wee wvu wum,

ε wvú shike ekole kew no yuuke Nyo' le,

ke bee keekpwe kpwe,

εfey mvunciim, kpwe yi yí kentam e.

⁹ No wvú to geε nonen, ε Nyo' bense wvú

geε bvudvuu le bvú fele bvú wee tfuu le,

buw wvú bó diee di fele ediee ecii,

¹⁰ wvu le wee tfuu wvú nu wonj wvu we le

bô wvú nu yí nshe le noo wvú nu ekuse jo nshe,

ke dioo ε yuw diee di Jisos e didvu, ŋgvuum,

¹¹ é wee tfuu ejemyi bó diuw we le Jisos Klistu nu Cee Ekole.

É bó edioo egee nonen é mbense egeε è Nyo' Ice.

Ben ebaà è wonjan diewe jón e

¹² Nonen nsáa yem shém, ben eyuukè ke ten Nyo' le nonen no ben to yuuke seke me nto nu beene. Ben eyuukè keseen fele lo wvú me n'yaa nu ke beene, egeε fwe gee mwεεm mvu ekume mboyma wene. Ben egeε nonen, fane ciŋke. ¹³ Ben ekeè le è lemte Nyo' yí yene le, gee le ben eshieelè keegee mwεεm mvú wvú koonke. É è bvuu nyaa wvú mvunjay keegee mwεεm mvudvu dvú.

¹⁴ Ben dioo gee fiεε ficii fi ben gee, fo ben ewvukenè, kenεε beekè mbew ke, ¹⁵ wvu le ben eyuule, nu se nlo. Nonen, é ben emum enu boom bo Nyo' le bó nu se jay entelen jo εngoke kin kè keŋke mvuntelem mvú yiile, buuke mwεεm.

Ben ebaà è wonjan diewe jón e, ¹⁶ no ben jici * saaka wvú nyaa nshii wvú mεy lo é bonyii le. É ben gee nonen, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é me embensee ye le me mbaa nlem lemme di εcici ke.

¹⁷ No ben nu ε lese fitele yí Nyo' le, tu è nu ncese ε ben ε ge fô wvú le. É è cim nu naa le bó nu emεε enya me dieweε no bó ké fuu mbvuom, ebise yí wene

2:2 Jon 13:34; 1Kol 1:10-11; Gal 6:10; Efe 5:2; 1Jon 4:12 **2:3** Lum 12:10; Gal 5:26 **2:4** 1Kol 10:24
2:5 Jon 13:15; Lum 13:14; 15:5 **2:6** Jon 1:1-2; 17:5; Ibu 1:3 **2:7** Jon 1:14; Lum 8:3; 2Kol 8:9; Ibu 2:14, 17 **2:8** Jon 10:17; Ibu 5:8; 12:2 **2:9** Lem 2:33; Efe 1:21; Ibu 1:4 **2:10** Yesa 45:23; Jon 5:23; Lum 10:9; Mwm 5:13 **2:13** 1:6; Jon 15:5; Lum 7:18; 15:18; 1Kol 12:6; 15:10; 2Kol 3:5 **2:15** 1:10; Dito 32:5; Dan 12:3; Mat 5:14; 10:16; 1Kol 1:31; 2Kol 1:14; Gal 2:1-2; Efe 5:8; 1Tes 2:19 * **2:16** Kenεε le, "... no ben fewci." **2:17** Lum 15:16; 2Tim 4:6; 1Jon 3:16

ncese le, é me en'yuuke ke é è nu njon, nlanlanje beene bocii. ¹⁸ É me ngomte le ben ebene me le é beene eyuuke njon, lanlanje.

É Baul jeme ekumé Timatio bô Ebaflodaytus

¹⁹ É Tata Jisos benje lo, tu me n'yene le é sheke caan é me entum Timatio fô ben e. Wvú nu ke edioo é to e kase é tu jim, esee é me no ben nu, é fitele fitem elæten. ²⁰ Ké me nkênke wee mvu diêwe wvú le wvú looci naa kênke ten shiee fô ben e diêwe no me nkênke ké. ²¹ Me njemyi nen, njefo wee nteen kênke shiee é è nu fô ekole kew e, yaa taale ké ekumé fiée fi Jisos Klistu gomte le ké. ²² Geenén, Timatio nu é ben kee wase wee wvú è nu wvú, no wvú nu é lem wase bee wvú keefewce saaka wvú jee, é wvú lemte bee wvú lenlen diêwe no wan ké no lemte bô ice. ²³ É nu fiée fi me n'yene le é sheke caan é me entum é è nu wvú. Fiée fi me mbæe ntaale nu keen'yen laa mwæem nu etu næe le yí yem e le. ²⁴ Me ngæele bvufee yí Tata le le é sheke caan, é me kebee ento ten en'yen ben e.

²⁵ Me n'yene le fi nu shiee le le me enkase enciinse Ebaflodaytus é ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, é bee wvú lemte bvuu diuu yí diêw Nyo' le. É nu wee wene ntum wvú ben to tumæe le wvú eto etaale fô me le. ²⁶ Wvú se kênke wase shiee keeyen ben e bocii, é fitele buuke wvú no wvú se yuwæe le ben nu é yuw le wen cæmte lo. ²⁷ É nu keceey, wvú se nu é looce é cæm é shee ké caan keekpwe. Geenén, Nyo' se nu é cam shen fô wvú le, é ké wvú se cam ké é è nu fô wvú le maan ké. Wvú nu é cam ten fô me le le fô wvú ekpwe ebvuu ebise ngew yí wvú me n'yene wase le ké. ²⁸ Nonén, me é mum é no nshieele naa baay le me enciinse wvú, wvú le ben ebvuu eyen wvú le eyuuke njon, é fitele fitem ten elætene. ²⁹ Ben efiisen wvú diêwe bonyii bo Tata le bô njon. Bonyii diêwe wvú le nu bô è nulo é ben ewvumte. ³⁰ Me njemyi nen njefo é to sheke caan tu wvú to kpwe nje lemme di Jisos Klistu le no wvú to nyae ekole kew keetaale fô me le yí bvudvuu bvunen e.

3

Fiée fi kuuke nu keekié Klistu

¹ Boom bo bwæem e, keemæese, ben eyuukè njon le ben nu bonyii bo Tata le. Me nu é nsan wase mwæem fô ben e, é ké è nulo é me endose keenjemyi nkaase ntuu fó ké. Me ngee nonén keenngemngeme lo ben. ² Ben dioo nu, no yenè ben é bonyii ba bô gee mwæem mvú befe, leeme ké le bó kênke ké keesæeyi ye bonyii le bó tfuuse bó yew. * Bonyii bodvu ba nu lo bwé. ³ É nu beene ban bô nu é kênke ntfuse yew wvu len, beene ban bô bunlee Nyo' no Keyoy kew dunçi. Beene bensee ye é è nu nje Klistu Jisos, ké beene leese bvufee yí mwæem mvú è gee bonyii le ké. ⁴ Geenén, è nelo é me nkênke ten shiee keenleese bvufee yí mvumwe mwæem e. É wee fen nu dvú wvú kpwaake le wen nulo ekenke shiee keeleese bvufee yí mvumwe mwæem e, tu me nkênke wvú fele wvu mweten. ⁵ Me nu wee wvu Israel, é kfuu di Benjamin e, nu wee lbulu, é è to boke Bo'ibulu me, é é ke no nu ediuw nyan é bó tfuse me yew. É dioo tu é keba ke bonci bosese le, nu é me nto nu wee Falasii, ⁶ ntemyi naa ntay yí fiée fi Nyo' le, mbone bikaa é kentaashe ke bonyii bo mbee le ejim. É keba ke bonci

2:18 3:1;4:4 2:19 1:1 2:20 Lem 16:2 2:21 2Tim 4:10 2:25 4:18 2:29 1Kol 16:16,18
 3:1 2:18 3:2 2Kol 11:13 * 3:2 Bó to joo le é bó tfuse wee yew, é wvú se no nu le wen nu wee Nyo', é è nu no nce Bojuu to nu. 3:3 Lum 2:28-29 3:4 2Kol 11:18, 21 3:5 Luk 1:59; Lum 11:1
 3:6 Lem 8:3; 22:4; 26:9-11

bosese le no è nulo é wee enu teytey, me nto mbaa enkeñke jay ke. ⁷ Geenen mwεem mvù me nto nshee n'yene le è nu mwεem mvu sew e fô me le, nu ε me n'yene wase keseen le è nu mwεem mvu εcici, nje fiεε fi Klistu ge fô me le. ⁸ Ke è mey ke fifie ke, keceey, me n'yene mwεem mvunciim e ε mvù nu lo mwεem mvu εcici fô me le, njefo fiεε fi kuuke fele mwεem mvunciim nu keekiεε Tata wem wvù Klistu Jisos ntay. Me nu ε nlanj mwεem mvun mvunciim nje ye. Me n'yene wase mvù le ε è nu mwεem mvu nnyen e, wvu le me enù bee Klistu, ⁹ é bee wvù emese eleynen, enu yî wee le mwaan. Me nu ε Nyo' ε jo wase me le me nu teytey fô wvù le. Wvù jo nonen njefo me nu ε nlese fitele yî Klistu le. Me ε mum ε no nu teytey no wvù joo bonyii bô nu ε lese fitele yî Klistu le. Ke me mbvuu njoo naa lo le me nu teytey mbii no me nto ηkpawaci le wee ké no nu seke wvù bii bonci bosese le ke. ¹⁰ Fiεε fi me ηgomte keseen nu le me enkiεε Klistu ntay, enkeñke mvunjay mvù wvù keñke no wvù to kaseε ebuy yî kpwe le. Me ηgomte ten keen'yen ηgew no wvù to yeneε, bô keenya ekole kem ê kpwe no wvù to nyaε, ¹¹ wvu le Nyo' ke ebvuse ten me yî kpwe le.

Me mbone ηaj ntaale fô me ηgene

¹² Ke me ηgayte nen le me nu ε nge wase mwεem mvun kenεε le me nu ε nfese wase ke. Me mbεε mbone ke ηaj le me ηke enlanj kebo enjice mwεem mvudvu le ê me εbo, njefo Klistu Jisos nu ε jo wase me wee we le. ¹³ Boom bo bwεem e, ke me n'yene le me nu ε njice wase mwεem mvudvu le ê me εbo ke. Geenen fiεε fi me ηgee nu le me ndaayi ê mwεem mvù nu ε fey wase le, mbone ηaj le me enjice ε è nu mvù nu fwe le. ¹⁴ Me mbone ηaj ntaale ke ε è nu fô fô me ηgene, keñkeñke mmawce wvù è nu ntee wvù Nyo' nu ε tee me le me emben ento we no me nu ε ntaashε bee Klistu Jisos.

¹⁵ Beene bocii bô nu ε cime wase geñ yî Jisos Klistu le keñke keekpwawci mwεem mvun. Geenen, é ben bomew kpawaci mvunen mwεem jεεy, tu è nu ke eyuuse wase Nyo' ê ben. ¹⁶ Fiεε fi baay nu ke le beene ejici ε è nu fiεε fi beene nu ε yeeyi wase le ntay.

¹⁷ Boom bo bwεem e, ben ejò kenfewsεn fô me le, ebvuu etaalè ten nce wvù bonyii bomew cee bô nu ε jo kenfewsεn fô bese le. ¹⁸ Me njemyi nen njefo no me nto ηké no njemyi wase ê ben bokan e bokan e, ε mbvuu ε no njemyi keseen bô misem ê jise le bonyii bomew nu dvù bô cee nce wvù dunji le bó bane lo saaka wvù le Klistu to nu ε kpwe yî kentam e. ¹⁹ Boba bonyii nu ε bó nu ke elεse lo bó. Wvubo nyo' nu diuwdiee. Bó bensee ye yî mwεem mvù bô bee keewumene lo yî dvù le. Nkpawawce wvubu nu ke ε è nu yî mwεem mvu fokuse fen e. ²⁰ Beene nu fiεεbeene bonyii bo wonj wvu we le. E è nu fô fô beene looci ceyte le Mboyse wesebeene wvù Tata Jisos Klistu nu ke ene se to. ²¹ Wvù nu ke edioo ε to, ekumen ye yesebeene yi ncεwncεw yin é yî etu diεwe ye ye yî keñke bvujonke le. Wvù nu ke ekumen ε è nu bô mvunjay mwew mvù wvù nu ke ebaance mwεem mvunciim dvù enu ewe jodvu.

4

É Baul nya ntefe ê bonyii bo mbee le bo Filibi

3:7 Mat 13:44, 46 **3:9** Lum 1:17 **3:10** Lum 6:8-11; 2Kol 4:10-11; Lem 4:2; Lum 5:1-7 **3:12** 1Tim 6:12; 2Tim 4:7; Ibu 12:1 **3:14** 1Kol 9:24-25 **3:16** Gal 6:15-16 **3:17** 1Kol 4:16; 1Bi 5:3
3:18 1Kol 1:23; Gal 6:12 **3:19** Lum 16:18 **3:20** Efe 2:6; Ibu 13:14 **3:21** Lum 8:29; 1Kol 15:25, 28, 43-53; Kolo 3:4

¹ Nonen boom bo bwεem e, me ηκοοηκε ben baay mbvuu ηκηηκε shiee keen'yen ben e. ε nu ben bō gee ε me n'yuuke njon, ε ben bvuu nu kefo kem ke bvunfon e. Nsáa yem, ben emum eleemè ke temyi ben ε bo Tata nonen.

² Me nleke le Ewodia bō Sintiki emεshe fiε fi bó κηηκε etu diuw mwaarj no bó nu wee bō waa bwee nje Tata. ³ Me ε no ηgayte ten ê wo we wvū looci nu naa wee wem ηgoo le wo efi ke bokene ban é bó etu diuw mwaarj. ε nu bonyii ε bó ε katen wase bee bó yí lemme di saaka wvū jee wvu ekumε Jisos Klistu le bó bo Kelemen noo bonyii bomew bō bee bó to lemte. Bonyii ban bocii nu ε ediee εbo nu wase é ηwa' bonyii bō κηηκε nshii wvū mey lo le.

⁴ Ben eyuukè njon sekecii no ben nu bonyii bo Tata le. No me ηgay nu ε me mbvuu ηkaase ntuu fó le ben eyuukè njon. ⁵ Ben edunçi gee di nyεkeey ê wee tfuu, ekumyi le kefew ké Tata nu ke ekase eto nu wase nceencee. ⁶ Fo ben ebuukè naa lo ekumε fiεε fimew ke. Ben ebunleè lo fō fiεε ficii le gεεle fwe dvu Nyo'. Ben dioo bunlee no biite mwεem mvù ben shieele ê wvū, enyaà keyoone yí mvù wvū gee le. ⁷ ε ben gee nonen, é Nyo' emum enya ben nyεkeey we é wvū eεyte mvuntelem bō bvufee bvunen no ben nu bonyii bo Klistu Jisos e. Nyεkeey wvun wvū Nyo' nyaa nu ε ke è nulo é wee ekiεε kenfewsen kedvu ke.

⁸ Boom bo bwεem e keemese, mwεem mvù ben κηηκε keekpwawci nu mwεem mvù nu mvu keceey bō mwεem mvù κηηκε n'wvum, noo mwεem mvù nu lej. Ben ekpwawci mwεem ε è nu mvù yuule bō mwεem mvù bonyii ké no kooηke noo mwεem mvù sem nulo eta wee dvú. ε mwεem nu dvú mvù looci jee, é mwεem nu dvú mvù è nulo é bonyii ebensee, é ben no kpawci ε è nu ekumε mvumwe. ⁹ Ben egeè mwεem bii ke ε è nu n'yεeyi wvū me nto nyae ê ben e, kenεε è nu mwεem mvù ben to yuuke lo ê me, kenεε è nu mvù ben to yene lo. Ben nu dioo gee no nen, é Nyo' wvū gee ε mvuntelem mvu bonyii le nu nyεkeey emum enu ben ε bó.

ε Baul yuw njon no bonyii bo Filibi dunçi shiee fō wvú le

¹⁰ Tata nu ε ge me ε no n'yuuke njon baay no ben nu ε bvuu ε dunçe shiee wene fō me le ke no ben to shee dunçi. Me ηkee naa ntay le ben se κηηκε ke shiee fō me le, geenen tane ε è nu je. ¹¹ Ke me njemyi nen le me nse ntane fiεε ke. Me nu ε n'yεeyi wase ε ηkiεε keenfiisene mwεem mvunciim. ¹² Me ηkee no wee ké no nu seke wvú tane, ηkee no wee ké no nu seke wvú κηηκε baay. Me ε mum ε n'yεeyi fifin ε ηkiεε no è nulo é me enu sekecii yí mwεem e mvunciim kenεε me nu ε ndie, kenεε me mbaa endie, kenεε me ηκηηκε baay kenεε me ntane lo. ¹³ Me ηkee keenje mwεem mvun mvunciim nen, ε è nu bō mvunγay mvù Klistu nyaa ê me le.

¹⁴ Geenεn, no me ncim ηgayte nen, ben nu ε ge naa ntay keefi me yí kefew ke ηgew wem e kin e. ¹⁵ Ben bonyii bo Filibi kee lo le è to nu seke me nto nen'yεe woj wene le Masedonia no me nto ηkεwεε keenfewci saaka wvū jee wvun ê ben, ke kentaashe ke bonyii bo mbee le kemew to nu ε taashe bee bó keetasene can ke. ε to mey ke ben. ¹⁶ ε to nu naa seke me nto nu Tesalonika, * ε ben ciinse nfi ê me, bvuu ciinse. ¹⁷ Ke me njemyi nen le me ntaale le ben eciinseè mwεem ê me ke. Me ntaale baay ε è nu mmawce wvū Nyo' nu ke enya

ê ben yî fiεε fi ben gee fô me le. ¹⁸ Ben to nu ε tum Ebaflodaytus bô nnya ε wvú to nya ê me. Me ε no nu keseen n'yaa mbvuu ntane fiεε κε. Me nto nu ε nfiisen nnya yidvu yicii, n'yεn ε yí duule fele lo no me nshieele. Nnya yin nu ncese ε ben ε ge fô Nyo' le, ε wvú ε fiisen, yí ε no samte shfuonkene ε wvú koonke. ¹⁹ Nyo' wεm wvú me mbunlee κεηκε ntfu bvukuke bvucii bvù beene shieele, ε wvú nu ke enya ê ben fiεε ficii fi ben shieele, njefo beene nu bonyii bo Klistu Jisos e. ²⁰ Mbense enù fô Nyo' Icee wesebeene wvun e sekecii σε ηka. Fí enù nonεn.

Ngayma

²¹ Ben egay bonyii bocii bô è nu bo Klistu Jisos e enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bô nu bee bó fεn gayte tεn ben e. ²² Ε bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le jan gayte ben e, εfey mvunciim bô nu ê ntow Kaysa le fεn.

²³ Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn kew é kí efici biyoy binεn. Fí enù nonεn.

Nɔwa' wvù Baul to sanɛɛ ê kentaashɛ ke Kol ose Fiɛɛ fi nu ê Nɔwa' wvu Kolose wvun e

Baul to san nɔwa' wvun fô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke ê kelaante kè Kolose le. Ebaflɔs to nu ɛ nɛ to bô saaka mvu wvù befe ɛkumɛ kentaashɛ kedvu. E Baul mum san nɔwa' wvun no kentaashɛ kedvu to nu ê kelenj kè wvù to yene le ê kenjke wen keetaale fô kí le. Wvù to san keeleke n'yeyi ɛ è nu wvu keceey wvù nu ɛkumɛ bonyii bô è nu bo Klistu le.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nɔwa' wvun e

1:1-8 Kenjkewɛ

1:9-2:19 ɛkumɛ wee wvù è nu Klistu noo lemme diew

2:20-4:6 Nshii wvu fwɛ wvù nu yí Klistu le

4:7-18 Kemɛɛ

¹ ɛ nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yí nkonj wvù wvu Nyo' le. Me nu bee Timatio wvù waa bwee wesebeene. ² Nɔwa' wvun gene fô ben e boom bo bwee wese le bô nu fitele fimwaanj bô bo Klistu, nu bonyii bô è nu bo Nyo' le Kolose. Nyo' Icee wesebeene ebw ben bô kembonɛn kew ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù ɛɛtene.

E Baul no bunlee, nyaa keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Kolose le

³ Bese dioo bunlee fô ben e sekecii no nyaa ke ɛ è nu keyoone ê Nyo' wvù Icee Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, ⁴ njefo bese nu ɛ yuw wase ɛkumɛ fitele finɛn fi ben lese yí Klistu Jisos e, bô kenjkonɛn kè ben kenjke fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. ⁵ Bese kee le ben gee nonɛn njefo ben taale fwe ɛ è nu yí fiɛɛ fi Nyo' nu ɛ seyse ɛ gee ê ben fowe le. E fiɛɛ fin nu fi ben to yuwɛɛ wase ê diɛw Nyo' le yí nu keceey, nu saaka wvù jee. ⁶ Saaka wvun to to fô ben e lenjɛn no wvù to toɛ fô bonyii le yí ɛkolɛ ke nshɛ le kecii no kumene nce bonyii bvuu saanjene gene fwe fwe. E nu ke lenjɛn no fí to kooyɛɛ bô ben ɛ kew diuu di ben yuwɛɛ saaka wvudvu bvuu kiɛɛ keceey le Nyo' nu ɛ buw bonyii bô kenjkonɛn kew. ⁷ Ben to yuw saaka wvudvu wvun ê Ebaflas wvù nu fitele fisese, ɛ bee bó lemte yí fiɛɛ le fimwaanj. Wvù nu wee lemme Klistu, ɛ wvù ɛ jo bvudvuu bvusese ɛ no lemte bô fitele fiew ficii, ⁸ ɛ wvù ɛ see wase ê bese ɛkumɛ kenjkonɛn kè Keyoy ke Nyo' le nu ɛ nya ben ɛ no kenjke fô bonyii le. ⁹ E kew diuu di bese yuwɛɛ ɛkumɛ ben nonɛn, bese ɛ mum ɛ no bunlee fô ben e sekecii. Bese bunlee leke le Nyo' ege é ben ekiɛɛ fiɛɛ fi wvù gomte. E fifin nu ke efey yí bvufee bô mwɛɛm mvù Keyoy kew nu ɛ ge ben ɛ no kee le. ¹⁰ Nonɛn é ben emum ecee nce ɛ è nu wvù nu ɛ kpwenten wvu bonyii bo Tata le. E è nu wvù, wvù wvù looci koonjke. E ben dioo cee nonɛn emum egee dilemme di jee jé le jé le, ekeè Nyo' gene fwe fwe. ¹¹ Bese bunlee ten le Nyo' wvù mvunɔgay mvu baay mvunciiim nu mwew enya ben bô mvunɔgay mvunciiim é ben etɛnyi sekecii, kuule shém gene fwe yí fiɛɛ le ficii, lanlanɛ, ¹² nyaa keyoone ê Nyo' Ice. E nu wvù wvù nu ɛ ge beene ɛ kocɛn keeke ekenjke fiɛɛ fi wvù nu ɛ seyse ɛ gee ê bonyii bô è nu bew fô bvudvuu bvuu n'yuu le. ¹³ Wvù nu ɛ bvuse wase beene can mvunɔgay mvu ejiiwe le, ɛ gee

1:1 Gal 1:1 1:3 ɛfe 1:16; 1Tes 1:2-3 1:4 ɛfe 1:15 1:5 1Bi 1:3-4; ɛfe 1:13 1:6 Lem 2:41; Lum 1:13; 1Tim 3:16 1:7 4:12; Flm 23 1:8 1Kol 8:1 1:9 ɛfe 1:17; Fili 1:9 1:10 ɛfe 4:1; 2:10; Fili 1:27 1:11 Lum 5:2; ɛfe 1:18 1:13 Jon 5:18; Luk 22:53; Lem 26:18; ɛfe 1:6, 7, 21; 2:2; 6:12

ente jo hvunfon bvü Waa we wvü nu fitele fiew e. ¹⁴ E nu Waa we wvun wvü nu e ge Nyo' e læshε bibefe bisεεbeene, ε sum beene can ηgew e.

Klistu nu εkolε ke mwεem mvunciim e

¹⁵ Waa we wvun nu naa lo wunte Nyo' kebεε wvü beene yaa yene ke. E nu wvü nsafwe mwεem mvunciim mvü bό bomεε. ¹⁶ Nyo' to bom mwεem mvunciim can ye le, mwεem mvu fowe bό mvu fokuse, mvü bό yene mvü le, bό mvü bό yaa yene ke, kenεε è nu naa bonceendaa bό la, bό lenε ê fwefwe le, kenεε bό kenke mvunγay, kenεε bo baay baay, kenεε bό saake. Mwεem mvun mvunciim nu e Nyo' to bom can ye le, ε mvü nu keewvumte wvü. ¹⁷ Wvü to nu wase dvü e mwεem mvunciim se ke no nu. Mwεem mvunciim nu can ye le, ε è jici wvü dvü e mvü se nu. ¹⁸ Wvü nu εkolε ke kentaashε ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. E nu wvü wvü to kewεε kentaashε kin. E è nu wvü wee wvu fwe keebuy yî kpwe le wvü yaa bεε ke ekpwe ke, wvu le yî fiεε ficii le é wvü enü nsafwe. ¹⁹ Mwεem mvun nu nonen njefo Nyo' to nu e kor le fiεε fi wen nu fi ficii enü yî Waa we le, ²⁰ é wvü ege é mwεem mvunciim ekase etaashε bό Nyo', kenεε è nu mvu fowe kenεε mvu fokuse. E Nyo' mum ge keman bό elεmε ke Waa we le seke wvü to kpweε yî kentam e.

²¹ Ben ten to shee nu e ben ε gawsen ben ε bo Nyo', kenke bonkpawce bό befe ekumε wvü, gee mwεem mvü befe. ²² Geenεn, keseen nu e Nyo' e kase wase e taashε ben ε bό. Wvü to ge fifin fele yî Waa we le wvü to tuε wee wvu wum, to kpwe fō ben e, wvu le ben enü ê wvü fwe yuule yaa kenke nlom ke, nu se jay. ²³ Ben kenke keemum egeenè fwe yî fitele fi ben lese yî ye le, ecime geη eleemè temyi ε fiεε yaa shiike ke ben yî fiεε fi ben taale fwe yî dvü le fi ben to yuwεε ê saaka wvü jee le. Saaka wvü jee wvudvu wvun nu wvü bό nu e fewce wase ê wee tfuu yî nshε le fen. E saaka wvudvu wvun nu wvü me wvü Baul nfewci ê bonyii diεwε wee lemme Nyo' le.

Lemme di Nyo' to nyaε ê Baul

²⁴ Me nlanlanε keseen yî ηgew wεm wvü me n'yene nje yene le. E me njoo ηgew wvun yî εkolε kem e nen keemese ηgew wvü Klistu to yeneε nje kentaashε ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. ²⁵ Nyo' nu e gee me le me enlemtè fō kentaashε ke bonyii bo mbee le, enfewci diεw ye ê ben no yî nu yicii. ²⁶ Diεw yin nu yî to shee nu e bό e nyile é ηngoke ke bonyii le kecii bilum ηkuuη, ε keseen nu e Nyo' e duηce wase ê bonyii bό è nu bew. ²⁷ Nyo' to nu e caw keege é bonyii bew ban ekiεε le bonyii bό yaa nu ke Bojuu nu ke ekenke bvukukε bvü saaka wvü bό to shee nyile wvun e naa ntay. E saaka wvudvu wvun nu le Klistu nu yî yene le. Nonen ben ε mum ε no taale fwe keekenke bvukukε. ²⁸ E nu Klistu wvudvu wvun wvü bese fewci ekumε wvü ê bonyii bocii. Bese yeεyi bό bό bvufee bvucii bvü Nyo' nyaε ê bese, bvuu teete bό, wvu le bό enü e bό e taw ε kocen ê Nyo' ejise no bonyii bo Klistu le kenke keenu. ²⁹ E nεε fiεε fi me mbone ηan, nlemte bό mvunγay mvunciim mvü Klistu lemte dvü yî yem e.

1:15 Jon 1:18; 2Kol 4:4; 1Tim 6:16; Ibu 1:3 **1:16** 1:13; Jon 1:3, 19; Ibu 1:2 **1:17** Jon 1:1; 8:58
1:18 2:19; 3:15; Efe 1:22-23; Lem 4:2; 26:23; Mwm 1:5 **1:19** 2:9-10; Jon 1:16; Efe 1:23 **1:20** Lum 3:25-26; Efe 1:9-10, 21; 2:13-16 **1:21** Lum 5:10; Efe 2:12-13; 5:27 **1:23** 2:7; Efe 3:17; 1Tim 3:16; Ibu 3:6 **1:24** 2Kol 1:5; 11:23-29; Efe 3:13 **1:25** Efe 3:1-3 **1:26** 2:2; 4:4; Efe 3:6 **1:27** 3:4; Lum 5:2; Efe 1:18 **1:28** Efe 4:13 **1:29** Efe 3:20; Fili 4:13

2

1 Me ε mum ε no ηgomte λε me enje ε ben bo Kolose ekieε no me nlumte naa ntay nje yene, bô nje bonyii bo Lawdesia noo bonyii bo mbee le bocii bô ke baa yen wase me le ejise enu. 2 Me ηgee nonen λε mvuntelem mvu ben ε bó le eyvuwsè, é ben etaashε kuu yí kenkonen e, wvu le ben elooici kee naa ntay mwεεm mvunciim no wee kenke keeke, emum ekeè ten kenyilε ke Nyo' le, kè è nu Klistu. 3 Nyo' nu ε nyilε ntfu bvufee bvucii bô mwεεm mvù bonyii kenke keekeè ekumε wvù ε è nu yí Klistu le. 4 Me njemyi fin wvu λε fo wee mvu ke enε eto bô njeme wvù yeke wvu fomvu fomvu elεε ben dvù. 5 Ben ekeè λε naa no me ncim nu ncejole nen nu ε me nu beene ê keyoy e. E me lanlanε no me n'yuuke no ben gee mwεεm ê je yi λen e, ε ben ε lese fitele yí Klistu le ε fi temyi ntay.

Bonyii bo Klistu le nu ε boy wase can bonci bo εcici le

6 No ben nu ε fiisen wase Klistu Jisos wvù Tata, ben emum eleemè ke yí ye le nonen. 7 Ben ecime gen ekuù yí ye le, eleemè temyi yí mbee wene le ke λenλen no bó to yεyεε ben, enyaà keyoone ê Nyo' sekecii. 8 Ben eyenè fo wee ke ejo bvufee bvυ εcici bvυ fokuse fen bvυ kenλεema le enjim ben dvù é ben etu bonfaw ke. Bvufee bvun nu bvù bii bonkpawwεε bo wee wvu wum bô bo mwεεm mvù saake yí won wvun e. Ke è yaa nu bvù bii bonkpawwεε bo Klistu le ke. 9 Ben ekeè le no Klistu to tuε wee wvu wum, nu ε fiεε fi Nyo' nu fi ficii nu yí ye le. 10 Ben nu ε kenke wase mwεεm mvunciim no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu. E nu wvù ekole ke mwεεm mvunciim mvù kenke mvunγay saake le. 11 No ben ε bó to taashεε nonen, ε wvù tfuse ben yew. E ke ntfuse yew wvun nu wvù bó tfluuse bô can seke bó ε sum kejewlεε ke ye wee le ke. Wvuwvun nu wvù è gee Klistu keesum nyam yene ye kebefε. 12 Seke bó to leseε ben ê joo nu ε bó to taashε ben ε bo Klistu dwey. E Nyo' kase bvuse ten ben nje fitele fi ben to leseε yí ye le λε wvù nulo ebvuse ten ben yí kpwe le bô mvunγay mvù wvù to bvuseε Klistu dvù yí kpwe le. 13 Ben to shee nu ε ben ε kpwe wase ê keyoy e nje bonci bo Nyo' le bô ben to ηgoyte ε Klistu baa tfuse wase ten ben yew keesum mwεεm mvù nyam ye yene gomte le ke. Keseen, Nyo' nu ε ge wase ben ε kase ε tu dvù, ε taashε ben ε bo Klistu. Wvù nu ε leεshe wase bibefε bisεεbeene bicii. 14 Wvù nu ε fiwεε wase mwεεm mvù to koole beene ê Nwa' bonci le ε bó saanjke ekumε beene. Wvù nu ε jo mwεεm mvudvu mvun ε tfuse yí Klistu le, bó ε mum ε ta wvù yí kentam e, 15 wvù ε mum ε ηgoy mvunγay mvu mwεεm mvunciim mvù kenke mvunγay saake le, ε bvuse mvù ya le, ε shoose, ε mum ε so mvù yí kentam e. *

Bonyii bo Klistu le eyuukè ε è nu fiεε fi è gayte wvù

16 Nonen, fo ben ebvuu ebee é wee mvu esaake ben ekumε mwεεm mvù ben dieε kenεε mvù ben wuu kenεε λε ben baa egeεle bonkaw, kenεε è nu ηkaw kpweε wvu fwε, kenεε λε ben baa eshee mbam ke. 17 Bó to shee gee mwεεm mvun fwele ε mvù nu ke lo diεwε kenjinjin ke fiεε fi to nu keeke to le, ε fiεε fidvu keεε nu Klistu. 18 Fo ben ebee é bonyii bomew esaake ben duu le ben nu ε jay je ke. Bonyii ban nu bô duu λε ben ejod bikuu binen ekuse no bó joo, duu λε ben ebunleè ten bonceendaa bo Nyo' le no bó bunlee. Bó duu λε bó kee

2:2 1:26-27; Efe 5:2 2:3 Bngn 2:4-5; 1Kol 1:24, 30; Efe 3:19 2:4 2:8; Lum 16:18 2:5 1Kol 5:3
2:7 1:23 2:8 1Tim 6:20 2:9 1:19; 2:15, 20; Efe 1:21 2:11 Efe 2:11 2:12 3:1; Lum 6:3-4;

Efe 1:19-20; 2:6 2:13 Efe 2:1, 5 2:14 Efe 2:15-16; 1Bi 2:24 2:15 2:9-10 * 2:15 Kenεε le, "...
ε mum ε so mvù yí ye le." 2:16 Lum 14:1-6 2:17 Ibu 8:5 2:18 Efe 1:21

mwεem njefo bó yene mwεem e ê bifile le. E bó bensee ke ε è nu ye yí mwεem mvù too efa jobo le, ε kenyi kedvu yaa nu ke. ¹⁹ Boba bonyii nu ε gawsen wase bó bo ekole kè è nu Klistu. Klistu nu wvù nyaa mvunḡay ê ye ye ε yí se kuu no Nyo' seyse le yí ekuù. Beene nu ε taashε ke diewe no ye wee nu ε taashε yí biyuy bô bonḡense le ε se no lemte leḡ. ²⁰ No ben nu ε kpwe wase ben ε bo Klistu ê keba ke mwεem mvù saake yí wonḡ wvun e, ε no nu nje la wvù ben bvuu cee ke diewe ben nu bonyii bo yí wonḡ wvun e? Ben bvuu benje keebii ban bonci le nje la? ²¹ Bó nen'yi cew lo le, "Fo wee ejice fin fiεε le ke. Fo wee emom fifi emvu ke. Fo wee ekum fin e ke." ²² E mwεem mvun mvunciim nu ε bonyii gee ε mvù fele lo, ε bonci ban nu ε è ḡeke bonyii bii bvufee bvubole. ²³ Bonyii nen'yi no yene naa le bvufee nu ê bonci bodvu ban e, no bó gee le bonyii ekeè keebunlee ê je yí leḡ e, bô keeshiwse ekole noo keenyεwle bó ye. Geenε, ε mwεem mvun yaa nulo efice keebvuse wee ê mwεem mvù nyam ye ye shieele le ke.

3

Bonyii bo Klistu le keḡke nshii wvu fwe

¹ No Nyo' to nu ε bvuse wase ben ε bo Klistu yí kpwe le, ben emum egomte mwεem ε è nu mvu fowe fô Klistu nu ε Nyo' ε shike wvù ê ebo kew ke εεεy e. ² Ben egεε bvufee bvunen yí mwεem mvu fowe le. Fo ben egεε yí mvu fokuse le ke, ³ njefo ben to nu ε kpwe wase, ε nshii wene nu keseen ε Nyo' ε nyile yí Klistu le wvù nu bó wvù. ⁴ Seke Klistu wvù nu nshii wene ε ke ε buynen bó bvukuke bwew, é ben ten emum ebuynen ente jo bvukuke bvudvu. ⁵ Fí ε mum ε no nu le, ben elεse lo mwεem diewe mvun e mvù nyam ye shieele. E nu keejaanke kenjan bó keekpwawci mwεem ekume kenjan, noo ye yí ḡεyεen, noo keeshieele keege mwεem mvù befe, noo keebvuushi ejise yí mwεem e. Wee wvù bvuuushi ejise yí mwεem e nu ε mwεem mvun ε tu wase nyo' mvu fô wvù le. ⁶ E nu kfuu mvumvun mwεem mvù nu ke ege é Nyo' eton'ye shém elaj ḡεw yí bonyii bó gee mvù le. ⁷ E to nu fwele ε ben gee kfuu mvumwe mwεem seke ben to bεε cee nce bii no nyam ye shieele. ⁸ Geenεn keseen, ben keḡke keecinε mvù le mvunciim. Ben ecinε shém yí ton'yeen bó mvuntelem mvù sesene noo mvuntelem mvù befe le. Fo wee ebeetè bó diee di wee le ke. Fo njeme wvù samte ebuytè diuw wee le ke. ⁹ Fo wee elεelè waa bwee ke. Ben ekeè le ben nu ε baa wase ye yí yvum bó gee diew, ¹⁰ ε jo wase ε è nu yí fiε. Yiyin nu ε Nyo' seysee sekecii kumene ε yí tuu diewe ye le, wvu le ben elooci kee wvù. ¹¹ Fofn nu ε wee mvu yaa bvuu nu jεεy fô mvu le ke. Ke wee mvu bvuu nu dvù le ε è nu wee Juu ε mvu nu wee Glek ke. Ke wee mvu nu dvù le bó nu ε tfuse yew ε mvu nu ntffuse ke. Ke wee mvu nu dvù le è nu wvu entfun ke. E ke wee mvu nu dvù le è nu nyam yí ḡkpwaante ke. Ke wee mvu nu dvù le è nu nfwa ε mvu nu waa yew ke. Klistu nu fiεε ficii fô bó le, ε wvù nu yí bó le bocii. ¹² No Nyo' nu ε caw wase ben, ben ε no nu bonyii bew, ε wvù koonḡke ben, ben emum ejo kenḡe ke leḡ kè le: wee ecamtè shen fô waa bwee le, geè mwεem mvù jee fô bonyii le, shiwsè bikuu binen, nù wεε, kuulè shém, ¹³ yaa keḡke fitele fi sesene ke. E wee cim ge naa la fí ε luce wee, é wvù leεshe

2:19 1:18; Efe 4:16 **2:20** 2:9-10; Gal 4:3-5, 9 **2:21** Yesa 29:13; Mat 15:9; 1Tim 4:3; Ibu 13:9 **3:1** 2:12; Efe 1:20 **3:2** Mat 6:33 **3:3** Lum 6:4; 2Kol 5:14 **3:4** Gal 2:20; Fili 1:21; 1:27; Fili 3:21; 1Kol 15:43; 1Jon 3:2 **3:5** Gal 5:19-21 **3:5** Lum 6:6, 11; Gal 5:24; Efe 4:19; 5:3 **3:6** Efe 5:6 **3:7** Lum 1:18; Efe 5:8 **3:8** Efe 4:29; 5:4 **3:9** Efe 4:22, 25 **3:10** Kej 1:26-27; Efe 4:24 **3:11** 2:11; Gal 3:28; 1Kol 12:13 **3:12** Efe 4:2-4 **3:13** Efe 4:32

nya ê wvú. No Tata nu ε λεεshε wase binen bibefe, ben ten elεεshì bi bonyii bomew e. ¹⁴ Ben dioo gee mwεεm mvun mvunciim, no tomyi kenkonen fwe. Kenkonen nu fiεε fi taashi mwεεm mvunciim ε mvú se nu yí fiεε le fimwaan. ¹⁵ Ben ecine é nyεkeey wvú nen'yi fô Klistu le enu ê mvuntelem mvunen e dunçi ben je. Nyεkeey wvun nu naa wvú Nyo' to tenεε ben le ben ekenjëkè no ben nu ye yimiaan. Ben enyaà ten keyoone ê Nyo' sekecii. ¹⁶ Ben egeε é saaka wvu ekumε Klistu enù ê mvuntelem mvunen e naa ntay, é ben eyεeyi bvuu teete bikuu binen bô bvufee bvucii. Ben eyemtè benseé Nyo' bô njon fô mvuntelem mvunen e bô bonkiee bô buyte é Njwa' Mbense le noo bonkiee bomew bo mbense le, noo bô Keyoy kew nyaa ê bonyii. ¹⁷ Ben dioo gee fiεε ficii fi ben gee, kenεε ben jemýi lo, ε ben no gee diεwε bonyii bo Tata Jisos e, nyaà keyoone ê Nyo' Ice fele yí ye le.

No bonyii bo Klistu le nulo ecee yéw yibole

¹⁸ Bokεε, ben enyaà bikuu binen ê bole' bonen no bonyii bo Tata Jisos e ké no gee. ¹⁹ Bolemsε, ben ekoonjë bókε' bonen. Fo ben enasene yí bó le kε. ²⁰ Boom, ben eyuukè bobwee bonen bô bo'icee bonen e yí fiεε ficii le. É ben gee nonen, é fí ejee Tata le. ²¹ Bocee boom, fo ben egee mwεεm mvú mvuntelem mvu boom bonen e esaase kε. É ben gee lo, é shem ekpwee bó. ²² Bonfaw ben eyuukè bonyii bô kenjë ben fokuse fen e yí fiεε le ficii. Fo ben elemtè bó le kε seke jise dibole nu yí yene le keege le ye ejee bó kε. Geenε, ben elemtè bô fitele fimwaan, fanè ε è nu Tata. ²³ Wee dioo lemte fiεε ficii fi wvú lemte, no lemte bô fitele fiew ficii le wen lemte ε è nu Tata le ε è yaa nu wee le kε. ²⁴ Ben ekeè le wee nu ke ekenjëkε fiεε fi bó nu ε seyse ε gεε fi è nu mmawce we ε è nu ê Tata. É nu Tata Klistu wvú ben lemte wvú le. ²⁵ Geenε, fô bonyii bô gee kebefε le nu ε Nyo' nu ke elaw bó yí kebefε kè bó gee le. Ben ekeè le kε Nyo' ké no dunçi kejεey jεey ê bonyii kε.

4

¹ Ben bô kenjë bonfaw, ben egeè mwεεm bô bó ε è nu mvu lenj bô mvú jee, ekumýi le ben kenjë ten Cee Ekole fowe.

Ntefe wvu fokemεse

² Ben bocii ebunleè gεne fwe yaa doose kε. Ben dioo bunlee no leesè bvufee yí dvú le, nyaà keyoone ê Nyo'. ³ Ben ebunleè fô bese le ten le Nyo' eyene kembun fô diεw ye le é bese efewci diεw yin yí è nu kenyile ke ekumε Klistu kè me nu yí ncaw e nje kí. ⁴ Ben ebunleè le me enlooci nfewci ε wvú yuule ntay no me njεnke keenfewci. ⁵ Ben dioo nu ben ε bonyii bô yaa nu kε bo mbee le no gee mwεεm bô bvufee. Seke ben ε kenjëkε je keege fiεε, ε ben mom le fo kefew kedvu efey εcici kε. ⁶ Njeme wene sekecii enù wvú bonene, yeke diεwε njakaw e, é ben emum ekee keetfuuse fiεε é wee tfuu é je yi lenj e.

Bongayma

⁷ Tikikus nu esee fiεε ficii fi ekumε me é ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, nu ten fitele fisεεbeene. Bee bó lemte Tata le yí wee le mwaan ε wvú nu wee lemme wvú lemte bô fitele fiew ficii. ⁸ Me ntumte wvú fô ben e bô shieε wvú le wvú eto ege é ben ekiεε no bese nu, ebvuu eyuwse mvuntelem mvunen.

9 Me ntumte bô Onesimus wvù nu wee mvu wvu jo ben, ε wvù nu ten waa bwee wesebeene wvù nu fitele fiseεbeene ε wvù leeme yí fiseε fi Klistu le temyi. Bó nu ke esee ê ben fiseε ficii fi kooyi fεn. 10 Alistakus wvù bee wvù nu fεn yew ncaw e gayte ben e. Ε Mak wvù waycee Banaban gayte ten ben e. Ε nu wvù wvù ben nu ε keηke wase ntum ekumε wvù. Seke wvù ε to, ε ben fiisen wvù. 11 Jisos wvù bó tenje le Justus gayte ten ben e. Ε mey ke bonyii bo botete ban bò è nu Bojuu bò bee bó lemte yí fiseε le fimwaan yí bvunfon bvu Nyo' le. Bó fici naa me baay, gee ε fitele fiem leεtene. 12 Ebaflas wvù nu ten wee mvu wvu jo ben, wvù lemte Klistu Jisos e gayte ten ben e. Wvù dioo bunlee sekecii no kumyi ben naa baay, leke le Nyo' ege ê ben eleemè temyi diewe bonyii bò nu ε taw wase, looci kee fiseε ficii fi Nyo' gomte le. 13 Me nu ε n'yen wase bô ejise eyem le wvù lemte fô ben e baay noo fô bonyii bo Lawdesia bô bo 'Iliabolis e. 14 Luk wvù cuuke bonyii wvù nu nsaa yem shém bô Demas gayte ten ben e. 15 Ben egay boom bo bwee wesebeene le bo mbee le bo Lawdesia le, egay ten Nimfa bô kentaashε ke bonyii bo mbee le kè taashi ê wvù yew e, enya ê me. 16 Ben dioo ε tan ηwa' wvun, ciinse ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia ε bó tan ten, mum yen ten le bó nu ε ciinse ηwa' wvù nu ê bó ben ε tan. 17 Ben egay ê Alkibus le wvù eyen le wvù nu ε mese lemme di Tata nu ε nya can ye le. 18 Wvun ηgayma saanke me wvù Baul bô kebo kem. Ben ekumyi le me nu yí ncaw e. Nyo' ebuw ben bô kembonεn.

Nwa' wvu fwe wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Tεsalonika Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Tεsalonika wvu fwe wvun e

Tεsalonika to nu kelaante kemew ê keba ke won̄ e kè Masedonia le jò Baul to kewceε kentaashε ke bonyii bo mbee le. Fí to baa moocε no kentaashε kin kewεε ke, ε Bojuu mum kew no bane Baul bene kendon̄ bô wvù. Baul mum san̄ nwa' wvu fwe wvun fô bonyii bo Klistu le bo Tεsalonika keeyvuwse mvuntelem mvubole, ege ε bó eleemè temyi.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1 Keηkewce

1:2-3:13 E Baul yuw njon̄ bvuu bense bonyii bo mbee le

4:1-12 Ntefe ekumε nce wvu bonyii bò è nu bo Klistu le

4:13-5:11 Ntefe ekumε no Klistu nu ke ekase to

5:12-22 Ntefe wvu fokemεse

5:23-28 Kemεse

1 E nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaan̄ke nwa' wvun fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le kè nu ε taashε ε no nu yí Nyo' Ice bô Tata Jisos Klistu le.

Mbuwma Nyo' bô nyεkeey enù fô ben e.

E Baul nya keyoone ê Nyo' yí kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le

² Bese ké no nyaa keyoone ê Nyo' sekecii ekumε ben bocii, bene ben sekecii ê bunle yese le. ³ Seke bese nu ê Nyo' Icee wesebeene fwe, bese ké no kumyi gee dinen̄ di buyte yí fitele fi ben lese yí Klistu le bô lemme dinen̄ di buyte yí ken̄kon̄en ken̄en e noo shém̄ yí ben kuule yí buyte yí ntaa wvù ben taale fwe yí Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

⁴ Boom bo bwee wese le bô Nyo' koon̄ke, bese kee lo le Nyo' nu ε caw wase ben. ⁵ Bese kee non̄en njefo ke saaka wvù jee wvù bese to toε dvú fô ben e to to ke ε è nu bô njeme maan̄ ke. Wvú to to ten̄ bô mvun̄gay mvù nen̄'yi fô Keyoy ke Yuule le, ε bese looci kee lo le saaka wvudvu nu keceεy. Ben kee kfuu bonyii bô è to nu bese seke bese to cee ê ben entelen̄ nje ben. ⁶ Ben to nu ε no ben̄ene bese noo Tata njefo ben to nu ε fiisen̄ saaka wvudvu bô nlan̄lan̄ wvù nen̄'yi fô Keyoy ke Yuule le naa no ben cim to nu yí ηgew̄ wvu baay e. ⁷ Non̄en ε ben mum tu bonyii bô bonyii bo mbee le bocii bo ê keba kè Masedonia le noo kè Akεya le ejod̄ ken̄fews̄en fô bó le. ⁸ Me njemyi nen̄ njefo ke è m̄ey ke diw̄ yí yí Tata yí nu ε san̄ jo ben ε ghan̄ keba kè Masedonia bô kè Akεya le ke. Saaka wvu ekumε fitele fin̄en fi ben lese yí Nyo' le nu ε ghan̄ wase ten̄ mondvuum e monciim. Non̄en ke shiee bvuu nu dvú wvù bese ejemyi fiεε ekumε fifie ke. ⁹ Ben ekeè le bonyii bodvu kebeε nu ε no seje ekumε no ben to fiisen̄εε bese ê ben entelen̄, noo no ben to cin̄'yεε mvunyo' le tu wase ben ε bo Nyo' keelemte wase Nyo' wvu keceεy wvù ken̄ke nshii le. ¹⁰ Bó seje ten̄ no ben ceyte Waa we

wvù nu ke enε fowe eto le. Waa we wvun nu wvù wvù to bvuseε yí kpwe le, ε è nu Jisos wvù bvuseε beene can shém Nyo' yí ffluuke yí wvù nu ke eduñce ε bonyii le.

2

É Bauljeme ekumε lemme diew di Tesalonika

¹ Boom bo bwee wese le, ben kebεε kee lo le ke gthane dì bese to laalεε ε ben e to nu ε la εcici ke. ² Naa no ben kee le bonyii to nu ε nya ηgew ε bese bvuu nvuuse bese ε kelaante kè Filibi le, nu ε bese to kuu ke shém ε mvunjay mvu Nyo' wese le keefewce saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε ben naa no bonyii cim to cile bese naa baay nen. ³ Ke saaka wvù bese to fewci leke ben dvù to nu bô jay ke, ε ke bese to fewci bô ηkpawce mvu wvù befe kenεε gomte keeεε lo ben ke. ⁴ Geenεn no Nyo' nu ε yen le bese nu ε kocεn bonyii bô wvù enya saaka wvù jee wvun can yibole, nonεn bese ε mum ε no fewci. É bese yaa fewci le ye ejεε ε è nu bonyii ke. Bese fewci le ye ejεε ε è nu Nyo' wvù taasse mvuntelem mvuseε. ⁵ No ben kee nu ε bese to baa ke yuu wase etoo bô diεw ken'yem kenεε tεw fiεε fojise keedie fiεε can yene le ke. É fin nu fiεε ε Nyo' leeme fwe wese. ⁶ Ke bese to baa egomte keekεηke mbense mvu ε wee kenεε wvù nen'yi fô ben e kenεε fô bonyii bomew e ke. Naa ε è to nu bvudvuu bvuseε diεwe boom bo ntum e bo Klistu le keebiite mwεεm le ben egεε fô bese le. ⁷ Bese to nu fisese nyεkeey ε ben enteleη diεwe bwee wan wvù taale fô boom bew e. ⁸ Nonεn ε bese mum jo ben ye le naa ntaη bô kenkonεn, nya ben ε è yaa mεy ke bô saaka wvù jee wvù wvu Nyo' maaj ke, geenεn nya ten bikuu bisese ε ben njefo ben to nu wa lo mvuntelem mvuseε naa baay.

⁹ Boom bo bwee wese le, ke ben kumyi ten lemme disese bô njimten wese. Bese to lemte εntaη bô εmvunsheen wvu le fo bese egεε bvujite yí wee mvu ben e no bese to fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε ben ke. ¹⁰ Ben kebεε naa noo Nyo' nulo eben jim nsaw wese le nce wese fô ben bonyii bo mbee le to nu wvù yuule nu teyey yaa kenke nlom yimi ke. ¹¹ Ben kee ten no bese to gee bô ben diεwe no cee wan ké no gee bô boom bew. ¹² Bese to yvuuse mvuntelem mvunεn, lowci ben, tomsee le ben eceε nce ε è nu wvù Nyo' gomte. É nu Nyo' wvù teje ben le ben eley bvunfon bwew bô bvukuke bwew e.

¹³ Bese shee ke ten nyaa keyoone ε Nyo' nje fin fi le seke bese to toε bô diεw Nyo' fô ben e, ben to nu ε fiisen diεw yidvu no yí looci nu le è nu diεw Nyo' ε è yaa nu diεw wee ke. É è nu yí yí lemte yí yene le, ben bô nu bonyii bo mbee le. ¹⁴ Ben kee boom bo bwee wese le le fiεε fi to kooyεε bô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bi nu ε bee Klistu Jisos e ε keba ke Judea le to nu ε kooy ten bô ben. Ben to nu ε yen ten bongew can bonyii bonεn bo won e leηleη no bó to yenεε can Bojuu bobole. ¹⁵ Bojuu ban nu bô to yuε Tata Jisos. É è nu bó bô to yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le. É nu bó bô to kuñεε bese jo bó. Bó gee nonεn ε Nyo' yaa yuuke njon bô bó ke. Bó bane lo bonyii bocii, ¹⁶ no bó baanke je fô bese le keejemyi ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu wvu le bó eboy e. Bó gee nonεn sekeci ε bibefe bibole yinεene bene. Shém Nyo' yí ffluuke nu ε to wase yí bó le keseen.

Ɛ Baul no keŋke shiee keebvuu eyen bonyii bo mbee le bo Tesalonika le

¹⁷ Boom bo bwee wese le, no beene se gawsenεε nu ε bese ε mom wase naa baay keŋke shiee le bese bee eyen ben e ejise naa no ε cim beε ke kefew caan no beene se gawsenεε. Beene nu ε gawsen ke ε ε nu ejise. Beene baa gawsen ε fitele le ke. ¹⁸ Bese gomte keekase eto ε ben e. Me wvù Baul kebeεε nu ε mom wase naa bokan e bokan e, geenen ε Satan jewsee ke bese. ¹⁹ Bese keŋke shiee nonen njefo fiεε fi ε nulo ε bese etaale fwe yí dvú le, kenεε bvujonke bvusese bô kefo kesese ke bvunfon e kè bese nu ke esaale ye dvú fwe dvu Tata wesebeene wvù Jisos seke wvù ε kase ε to bvuu nu la? Ke ε nu ben e? ²⁰ ε nu naa ben bvuwee bvusese bô bvujonke bvusese.

3

¹ Nonen no bese to yenεε le fi nu ε ghaw wase, ε bese cu ntaŋ keeshεε ejim Aten bese emben, ² mum tum Timatio wvù waa bwee wesebeene wvù bee bô lemte Nyo' le yí saaka wvù jee wvu ekumε Klistu le. Bese to tum le wvù eto eleke ben yí mbee wene le ntaŋ, ebvuu etefe ben, ³ le fo bonɣew ban ke eshiw wee mvu ben e ke. Ben kebeε kee lo le bonɣew nu wase fiεε fisεεbeene. ⁴ Ben kee lo le seke bese to nu beene nu ε bese to see ε ben ε ε beε lo le beene nu ke eyene bonɣew. ε ε nu ke naa lenlen no fi nu ε kooy wase ε ben kee. ⁵ ε neε fiεε fi to gee ε me nke ndioo n'yen le fi nu ε ghaw wase, ε me mum ntum Timatio keenkieε no mbee wene nu, njefo me nto nkeŋke nfan le ε nelo enu ε wee we wvù momte bonyii ε mom wase ben ε ge lemme dicii di bese lem fô ben e ε tu di εcici.

Ɛ Timatio nya saaka ekumε mbee bonyii bo Tesalonika

⁶ Geenεn keseen nu ε Timatio ε to wase ε ben e ε kase ε tu jim fô bese le, ε see saaka wvù jee wvu ekumε fitele fi ben lese yí Klistu le bô no ben dunji keŋkonen fô bonyii le. Wvù nu ε see ten no ben kumyi bese naa ntaŋ bvuu keŋke shiee keeyen bese le no bese keŋke ten shiee keeyen ben e. ⁷ Nje fifin boom bo bwee wese le, yí nsase bô bonɣew bô bese keŋke le nu ε shém ε leeten bese ekumε ben baay nje fitele fi ben lese yí Klistu le. ⁸ Keseen nu ε bese ε yoy nje ben leeme ke temyi ben ε bo Tata. ⁹ Nonen bese ε no nyaa keyoone ε Nyo' baay nje ben. Bese nyaa keyoone ε Nyo' nje njon wvù bese yuuke fwe dvu wvù nje ben. ¹⁰ Bese bunlee shiee le entan bô emvunsheen le ε nelo ε bese ebvuu eyen ben e ejise wvu le bese enya ben bô fiεε fi beε fuute yí mbee wene le.

¹¹ Bese bunlee le Nyo' Icee wesebeene kebeεε bô Tata wesebeene wvù Jisos eyene je ε bese eto ε ben e. ¹² Bese bunlee ten le Tata ege ε keŋkonen kenεn eku egeŋ fwe ε ben ekonεnε bikuu binεn bô bonyii bocii lenlen no bese koonke ben. ¹³ Bese bunlee nonen wvu le wvù ege ε mvuntelem mvunen etemyi, ε ben ke enu se jay, yuule fwe dvu Nyo' Icee wesebeene seke Tata wesebeene wvù Jisos too bô ngoo ye yicii.

4

Nce wvù Nyo' koonke

2:17 3:10 2:19 1Kol 9:24-25; Fili 4:1; 2Tes 1:4 3:1 Lem 17:15 3:2 1:1 3:3 Ɛfe 3:13; 2Tes 1:4; 2Tim 3:12 3:4 Lem 14:22 3:5 Fili 2:16 3:6 Lem 18:5; 2Tes 1:3; 1Tim 1:5; Flm 5-7; Gal 5:6
 3:7 2Tes 1:4 3:10 2:17 3:12 Gal 6:10 3:13 5:1-2; Fili 1:10

¹ Keemεεse boom bo bwee wese le, bese leke ben kule lo can diεwε bonyii bō nu ε taasε yī Tata Jisos e, le no ben to γεγεεε ε bese no ben κενκε keecee no Nyo' koonke, ε ε nu ke naa wase no ben cee keseen, ben egeε ke nonεn gene lo fwe fwe. ² Ben kee wase bontefe bō bese to nyaε ε ben ε mvungay mvu Tata Jisos e. ³ Fiεε fi Nyo' koonke nu le ben eceε diεwε bonyii bō ε nu bo Nyo' le. Fo ben ejaanke kenjan ke. ⁴ Wee mwaan mwaan ben e κενke keeke keejici ye ye le ε je yī yuule κενke n'vwum e. * ⁵ Fo ye we enu ke lo yvuuse, ηεyte diεwε yī wee ketum kē yaa kee ke Nyo' ke le. ⁶ Fo wee ege kebefε κενεε ege jay mvu bō waa bwee yī saaka wvudvu wvun e ke. Bese to nu ε jeme wase ciise lo ε ben ε ε bεε lo le Tata nu ke elan ηγεω yī bonyii bō gee mwεεm mvun mvunciim e. ⁷ Ben ekeε le ke Nyo' to tenje beene le beene eceε ε ε nu nce nnyen ke. Wvú to tenje le beene eceε nce wvú yuule. ⁸ Fí ε mum ε no nu le naa γεε wvú tun keeyuw ntefe wvun e nu ε ke wvú tun keeyuw ε ε nu wee wvu wum e ke. Wvú tun keeyuw ε ε nu Nyo' wvú nyaa Keyoy kew ke Yuule ε ben e.

⁹ Fi ekumε κενκονεν kē ben ekenkē fō boom bo bwee wene le bo mbee le nu ε ke shiee nu dvú fō ben e wvú bō ebvuu esaanke ekumε fifie ε ben ke. Fifi nu fiεε ε ben kebee nu ε Nyo' to γεεyi wase ben no ε nulo ε ben ekonenē bikuu binεn. ¹⁰ Yī kecey e, ben koonke naa wase boom bo bwee wene le bocii bo ε keba kē Masedonia le. Geenεn boom bo bwee wese le, bese bvuu teete ke ben le ben egeε ke nonεn gene lo fwe fwe. ¹¹ Shiee wene baay enu ε ε nu keece nce wvu nyεkeey, yaa leese ke diuw fō mwεεm mvu bonyii le ke. Ben elemte bō can yene no bese to teeteε ben. ¹² Nonεn ε bonyii bo εkfun emum enyaa n'vwum ε ben, ben saa ebvuu etaale wee mvu yī fiεε le ke.

Ekumε kefew kē Tata nu ke ekase eto le

¹³ Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben enu kenjiwe le ekumε bonyii bō nu ε kpweken wase ke. Bese gomte le ben ekiεε wvu le fo ben enu yii yii diεwε bonyii bō yaa taale ke fwe yī fiεε le ke. ¹⁴ Beene nu ε bee le Jisos to nu ε kpwe kase buy yī kpwe le, ε ε nu ke leηleη no Nyo' nu ke ekase etfuse jim bonyii bō to kpwekene ε bō ε taasε bō bo Jisos, ε bō ke enu bō wvú. ¹⁵ Bese jemyi fin bii ε ε nu diεw Tata le, le ke beene bō nu ε sheε ejim bō nu ke ebee dvú yī kefew kē Tata nu ke etoo le nu ke esa fwe dvu bonyii bō nu ε kpweken wase ke. ¹⁶ Ben ekeε le Tata kebee nu ke ene fowe eshiile too wamte foweεwe bō diεw yī temyi, ε ekole ke bonceendaa bo Nyo' le fuunke ten, ε sonj Nyo' jemyi. ε bonyii bō to kpwekene ε bō ε taasε wase bō bo Klistu emum eyaw ebuy. ¹⁷ Nonεn ε Nyo' emum ecun beene bō nu ε sheε bō bεε dvú noo bō ntaasε le ε kembεw e keegen etasen beene bo Tata ε kebulε le. ε beene bo Tata ke emum enu sekecii. ¹⁸ Nonεn ben emum elεεsē fitele fi wee noo wee le bō njeme wvun.

5

No ε nulo ε wee ecεyte nto Tata

4:1 2:13; Kolo 1:10; 2Tes 3:6 **4:3** 5:23; 1Kol 6:13; Ibu 10:10 * **4:4** Kενεε le, "Wee mwaan mwaan ben e κενke keeke keekεnke kpwase ε je yī yuule, κενke n'vwum e." **4:7** 4:3; 1Bi 1:15-16 **4:8** 1Kol 6:19-20 **4:9** Yeli 31:33-34; Gal 6:10; Efe 5:2 **4:10** 2Tes 3:4 **4:11** 2:9; Efe 4:28; 2Tes 3:10, 12 **4:12** 1Kol 5:12-13; Kolo 4:5 **4:13** 5:1-2; 1Kol 15:51-52 **4:13** 1Kol 15:18-19; Efe 2:12 **4:14** Lum 14:9; 1Kol 15:3-4, 12, 20 **4:15** 1Kol 7:10, 25 **4:16** 1Kol 15:23 **4:17** Jon 12:26; Lum 5:17; Fili 3:20

¹ Boom bo bwee wese le, εκumε kefew bô diuu di nto Tata le nu ε κε shiee nu dvú fô ben e wvù bó esaankè fifie ε ben κε. ² Ben kebεε kee lo le diuu di nto Tata le nu ke enu diεwε di coon e εntaη. ³ Bonyii nu ke edioo duu le, “Nyεkeey nu dvú, ε fiεε fi wee efanè yaa nu κε”, é ηγεw emum ene esεεε egbwe yí bó le diεwε no lume ke ne to yí kpwoon wvù nu bó fue le, je saa enu dvú keelewte κε. ⁴ Geenεη boom bo bwee wese le, κε ben nu finεη kenjiwe le wvù diuu didvu ke ene esεεε eto fô ben e diεwε coon e κε. ⁵ Me njemyi nεη njefo ben bocii nu bonyii bo n'yuu le, nu bonyii bo εmvunsheerj. Ke beene nu bonyii bo εntaη kenεε bo kenjiwe le κε. ⁶ Nonεη fo beene eleetè no bonyii bomew leete κε. Beene enù we bô bvufeeε bvusεεbeene fó bvucii. ⁷ Bonyii bô leete ké no leete ε è nu εntaη, ε bonyii bô mbvuum koolé bó nu ε mó ké no koolé ε è nu εntaη. ⁸ Geenεη no beene nu fiεεεbeene ε è nu bonyii bo εmvunsheerj, beene emum enù bô bvufeeε bvusεεbeene fó bvucii. Beene ejo mbee bô kenkονηεν é mvú enù diεwε ketwaa ke jem e ε beene ε jise ε baη gvúw yesebeene dvú, ejo ten mboyma wvù beene taale fwe yí dvú le é wvù enù diεwε kefo ke jem e ε beene ε bon. ⁹ Ben ekeè le κε Nyo' to caw beene gεε le wen ke edunje ε è nu shém ye yí ffuuke é beene κε. Wvù to caw le beene ke eκεηκε ε è nu mboyma fele yí Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ¹⁰ Jisos Klistu nu wvù to kpweε nje yese beene, wvu le κεεεε beene nu dvú, κεεεε beene ε kpweκεε, é beene enu κε beene ε bó. ¹¹ Nonεη ben emum eyvuwsè mvuntelem mvu wee noo wee le, eyootè ten wee noo wee ε wvù kuu κε no ben gee wase.

Ntefe wvu fokemεse bô ηgayma

¹² Boom bo bwee wese le, bese leke lo ben le ben ewvumtè bonyii bô lemte é ben εntεηη taale fô ben e yí saaka Tata le bvuu teete ben e. ¹³ Ben edunji n'wvum é bó naa ntaη yí kenkονηεν e nje lemme dibole. Ben eκεηkè ten nshii wvu nyεkeey fô bikuu binεn e. ¹⁴ Bese bvuu leke ten ben boom bo bwee wese le le ben etefe bonyii bô nu laame κε lo, eyvuwsε mvuntelem mvu bonyii bô κεηke jaη e, efice ten bonyii bô wεεyi. Ben ekuulè shém ben ε bonyii bocii. ¹⁵ Ben eyenè fo wee etfuusè kebefε bô kebefε. Ben egomtè sekecii keegeε ε è nu mwεεm mvú jee fô bikuu binεn e noo fô bonyii bocii le. ¹⁶ Ben elanlanè sekecii, ¹⁷ bunleè kefew kecii, ¹⁸ nyaà keyoone é Nyo' yí fiεε ficii fi kooyi le. Fin nu fiεε fi Nyo' shieele fô ben bó nu yí Klistu Jisos e. ¹⁹ Fo ben cilè lemme di Keyoy ke Yuule le κε. ²⁰ Fo ben emwaasè bontum bo Nyo' le bô bonyii teete κε. ²¹ Ben etaasè mwεεm mvuncciim, joð mvú jee leeme yí dvú le, ²² ebvuusé can fô mwεεm mvú befe le mvuncciim.

²³ Me nleke le Nyo' kebεε wvù nu Nyo' kembonεη eloocε ege é ben eyuule yí fiεε le ficii. Wvù egeε keyoy kenεη bô mvuntelem mvunεη noo ye yene é yí ke enu sε nlom kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke eto le. ²⁴ Wvù wvù Nyo' wvù to tenεε ben nu ε wvù ké no leeme κε yí diεw ye le, ε wvù nu ke ege mwεεm mvudvu.

²⁵ Boom bo bwee wese le, ben ebunleè fô bese le.

²⁶ Ben eγay boom bo bwee wesebeene le bocii enoεε é ηnoεε bonyii bo Nyo' le.

5:2 1:2-3, 10; 2:19; 3:13; 5:23; Mat 24:36; Fili 4:5; 2Tes 1:7, 10; 2:1-2; Mat 24:43; 2Bi 3:10; Mwm 3:3; 16:15 **5:3** Yeli 6:14-15; Mat 24:39 **5:5** Lum 13:11-12; Efe 5:8-9 **5:8** Efe 6:11-17 **5:9** 1:10; 2Tes 2:14 **5:10** 4:14; Lum 14:8-9 **5:12** 1Kol 16:15-18; 1Tim 5:17 **5:14** 2Tes 3:6, 11, 15 **5:15** Lum 12:17; Fili 1:10 **5:16** Fili 4:4 **5:17** 5:25; Luk 18:1; Lum 12:12; Efe 6:18; Kolo 4:2 **5:18** Efe 5:19-20 **5:19** Efe 4:30 **5:21** 1Kol 14:29; Efe 5:10; 1Jon 4:1 **5:23** 5:1-2; 2Kol 13:11 **5:24** 1Kol 1:8-9; Fili 1:6; 2Tes 3:3 **5:25** 1:2-3; Lum 15:30 **5:26** Lum 16:16

²⁷ Me njemyi nciise lo ɛ ben yɛ mvungay mvu Tata le ɛ ben etan ɲwa' wvun ɛ boom bo bwee wesebeene le bocii eyuw.

²⁸ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn kew ɛ kí enù ben ɛ bó.

**Njwa' wvu bokanj bofεε wvù Baul to sanjεε ê kentaashε
ke
Tεsalonika
Fiεε fi nu ê Njwa' wvu Tεsalonika wvu bokanj
bofεε wvun e**

No Baul to cim sanjεε njwa' wvu fwe fô bonyii bo mbee le bo Tεsalonika le ekumε le bó ecεyεtε yî nyεkeey e, kefew kè Jisos nu ke ekase eto le, ε bvufee mεy ke no bvuuηke bó yî saaka wvudvu le. Ε Baul num sanj njwa' wvu bokanj bofεε wvun keejeme ekumε no bonyii to kpwaake wase le diuu di nto Tata le didvu nu ε jo wase bvudvuu. Wvú to nu ε nele njkpawace wvun duηce le é nto Klistu se jo bvudvuu nu ε kebefε bó mwεem mvu buwyεen nu ke eduu efesen lo.

Bikuu bi mwεem e ê njwa' wvun

1:1-2 Kenkεwce

1:3-12 Ε Baul bεnse bvuu tom kentaashε ke bonyii bo mbee le

2:1-17 Ntefe ekumε nto Klistu

3:1-15 Ntefe ekumε nce wvu bonyii bò ε nu bo Klistu le

3:16-18 Kemεse

¹ Ε nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaanjke njwa' wvun fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le kè nu ε taashε ε no nu yî Nyo' Icee wesebeene bó Tata Jisos Klistu le.

² Nyo' Icee wesebeene bó Tata Jisos Klistu ebuw ben bó kembonen ebvuu enya ben bó nyεkeey.

Njεw bó mmawce wvù nu ke enu kefew kè Klistu nu ke ekase eto le

³ Boom bo bwεe wese le, bese kenjke keenyaa keyoone ê Nyo' sekecii ekumε ben. Ε fi nu leη nonen, njefo mbee wene kuu ke gεne lo fwe fwe, ε kenjkonen kè wee mwaan mwaan kenjke fô wee noo wee le gεne ke lo ten fwe fwe. ⁴ Nonen, bese keβεε ké no saale ye bó ben ε bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bimew e. Bese ké no saale ekumε no ben leeme tεmyi bó ekumε no bonyii bone bikaa ê ben εjim ε ben jici ke mbee wene le, noo ekumε bonjεw bó ben yεne kuule ke shém e. ⁵ Fifin nu fiεε fi duηci le Nyo' nu ke esaw bonyii ê je yi teyey e, wvu le ben ke enu ε ben ε kocen bonyii bo bvunfon bvυ Nyo' le bvù ben yεne bonjεw ban nje bvù le. ⁶ No Nyo' nu wee wvu teyey, wvù nu ke etfuse naa njεw wvù bonyii nyaa ê ben bó njεw, ⁷ enya nλεeten ê ben bó yεne njεw noo ê bese ten. Fifin nu ke ekooy seke Tata Jisos nu ke ebuynen fowe etoo ê leme di ηgyu e di saasaa le. Wvú nu ke etoo nonen bó bonceendaa bew bó tεmyi. ⁸ Wvú nu ke etfuse envuke ê bonyii bó maa lo Nyo' noo bó baa bee saaka wvù jee wvu ekumε Tata Jisos e ke. ⁹ Bó nu ke elεse bó é bó ekenjke njεw wvù mεy lo, é bó egawsen bó bó bo Tata fo bó eto fwe dvu wvù noo fô bvukuke bwew bvυ baay e. ¹⁰ Fifin nu ke ekooy εbvubwε bvù wvù nu ke eto wvu le bonyii bó ε nu bew etumte monkum mew, é bonyii bocii bó nu ε lese fitele yî ye le ekenjke lo njhaw bó wvù. Ε ben ten nu ke enu bó le njefo ben to nu ε bee saaka we wvù bese to jemjεε ê ben e. ¹¹ Ε nεε fiεε fi bese bunlee ke fô

ben e sekecii le Nyo' wese ege é ben enù e ben e kocen kfuu bonyii bò wvú tenje le ben enù le. Bese bunlee ten le wvú efi ben yí mvungay mwew e, é ben ege fiee fi jee ficii fi ben shieele noo lemme dicii di ben gee nje fitele fi ben nu e lese yí Klistu le. ¹² Bese bunlee ten nonen wvu le diee di Tata wesebeene wvú Jisos e, ekenkè mbense é ben entelej, e ben ten kenke mbense yí ye le. Fifin nu nje fitele fi jee fi Nyo' wesebeene bô Tata Jisos Klistu kenke fô ben e.

2

Ekume wee we wvú ngoyte nci Nyo'

¹ Boom bo bwee wese le, fi ekume nto Tata wesebeene wvú Jisos Klistu bô no beene nu ke etaashe keegen enu beene e bó, nu e me nleke le, ² fo ben ke ene é bvufee emum ebvuj ke lo ben nen ncew, * kenee ene emum etuwtene le ben nu e yuw njeme mvu le wvú nen'yi fô Keyoy ke Yuule le, kenee le bese nu e jeme, kenee le bese nu e sanj nwa' le diuu di nto Tata le nu e to wase ke. ³ Fo ben ecine é wee ke elée ben e é cim nu naa é je yí nee le ke. Ben ekeè le ke diuu di nto Tata le didvu nu ke ekocen se kefew kie kè bonyii nu ke ene ebewci bô bo Nyo' e yaw wase e to, noo se wee we wvú ngoyte nci Nyo' e buynen ten ke. E è nu wvú wvú bó nu ke elése lo. ⁴ E nu wvú wvú nu ke ebense ekole kew emum ekicine lo fiee ficii fi bó tenje le nyo' kenee fi bó bunlee fi. Nonen, emum egen eley eshii yew ncese Nyo' le emum etenje ekole kew le è nu wen Nyo'. ⁵ Ke ben kumyi le seke me nto nu beene, nu e me nto nsee fiee fin é ben?

⁶ Ben kee wase keseen fiee fi jici wvú le wvu le wvú ke ebuynen ke wase e è nu é kefew kè bó nu e ngeé é wvú le. ⁷ Ben ekeè le mvungay mwew mvú wvú ngoyte nci Nyo' dvú lemte wase keseen ejim ejim, e è nu ke le wee wvú baanke mvú nu ke ebaanke ke nonen egen ebuy seke bó ke ecake wvú é je. ⁸ Bó nu ke dioo e cake, é wee wvú ngoyte nci Nyo' we emum ebuynen, é Tata Jisos emum efefe lo wvú bô keyoy ke é wvú emvu, efiwse lo bô nlawken wvú wvú nu ke etoo dvú. ⁹ Wee wvudvu wvú ngoyte nci nu ke etoo é mvungay mvu Satan e, kenke mvungay mvunciim, gee mwem mvú dunji mvungay mwew bô mwem mvu diuw wvú yumeen e mvú è nu mvu kenleema le mvunciim. ¹⁰ E wvú nu ke etoo ten bô kfuu mwem mvú befe mvunciim keelele bonyii bò laa wase dvú. E bó laa njefo bó nu e fanj keekoanke keceey wvu le bó ke eboy. ¹¹ No bó baa koonke keceey nonen, Nyo' e mum e ge bó e no looci jeenje lo wvu le bó ebeje ke wase e è nu fiee fi nu fi mbiay e. ¹² E Nyo' to ge nonen wvu le wen ke else bó bocii yí ngew e bô baa bee keceey e, yuuke njonj kegee mwem e è nu ke mvú yaa nu ke teyete y.

Nyo' to caw ben keeboyse ben

¹³ Geenen boom bo bwee wese le bô Tata koonke naa ntay, bese kenke ke keenyaa keyoone é Nyo' sekecii ekume ben, njefo Nyo' to nu e caw wase ben fonkwa keeke eboyse ben fele yí lemme di Keyoy ke Yuule gee le ben eyuule le, bô yí mbee wvú ben nu e bee keceey e. ¹⁴ Wvú to tenje ben yí fifin e fele yí saaka wvú jee wvú bese to fewci le, wvu le ben ke ekenke fô bvukuke buvú Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le. ¹⁵ Nonen boom bo bwee wese le, ben eleemè temyi, jici nce wvú bese to nyae é ben e, kenee è nu wvú bese to yeyee

2:1 1Tes 4:15-17; 5:1-2 **2:2** 2:15 * **2:2** Kenee le, "... esese é bvufee ebvuj ben," **2:3** 1Tim 4:1; 1Jon 2:18 **2:4** Esek 28:2; Dan 11:36; Mwm 13:5-6 **2:8** Yesa 11:4; Mwm 19:15 **2:9** Mat 24:24; Mwm 13:11-13 **2:11** 2Tim 4:4 **2:12** 1:6-8 **2:13** 1:3 **2:14** 1Tes 5:9 **2:15** 3:6; 1Kol 11:2

lo ben dvú bô diuw, κενεε è nu wvù bese to sanεε lo ê ben. ¹⁶ Bese lεke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu kebεε noo Nyo' Icee wesebeene wvù to konεε beene no lεεse shém yesebeene sekεcii sε ηκα, ebvuu enya beene bô fiεε fi jee fi beene taale fwe yí dvú le nje fitele fiew fi jee. ¹⁷ Wvú evvuwsε mvuntelem mvunen, ege é mvú etemyi yí lemme di jee le dicii di ben gee bô yí fiεε ficii fi ben jemyi le.

3

ε Baul lεke le bonyii bo mbee le ebunlèè fô bowen e

¹ Keemεεse, boom bo bwee wese le, ben ebunlèè tεn fô bese le. Ben ebunlèè le diεw Tata elewtè gene lo fwe ε bonyii wvumte diεw yidvu κε no ben to gee. ² Ben ebunlèè tεn le bese ke eboy can bonyii bô κεηke mvuntelem mvù befe gee mwεεm mvù befe le, njefo κε è nu bonyii bocii bô κεηke mbee κε. ³ Geenεn Tata ké no leeme κε yí diεw ye le. Wvú nu ke enya ben bô mvunγay, ebvuu egemgeme ben fo ben ke eley can wee kebefe le. ⁴ Bese nu ε gee bvufee bvusεse yí Tata le εκumε ben le ben gee wase fiεε fi bese gayte, ε ben nu ke emεy κε egee. ⁵ Bese lεke le Tata eleke mvuntelem mvunen é mvú enu yí κεηkonεn kè ke Nyo' le ebvuu ege é ben ekuulè shém no Klistu to kule.

Wee κεηke keelemte sε diee

⁶ Boom bo bwee wese le, bese gayte lo ê ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le le, ben enjεmkεsè ye ben ε boom bo bwee wesebeene le bô laame κε lo yaa cee κε bii nce wvù bese to duηcεε ê ben e κε. ⁷ Me njemyi nεn, njefo ben kebεε kee no ben κεηke keebenεne bese. Kε bese to ké no laame seke bese to nu beene κε. ⁸ Kε bese to diee fiεε fi wee le sε bese ε law κε. Bese to lemte jimtene εntaη bô εmvunsheεn wvu le fo bese ke egee bvujite yí wee mvu ben e κε. ⁹ Kε bese to gee nonεn le κε è nu bvudvuu bvusεse keebiite mwεεm ê ben κε. ε to nu wvu le bese eduηci yí gee disεe le wvu le ben ebenenè bese. ¹⁰ Ben ekeè le naa seke bese to nu beene nu ε bese to nya nci wvun ê ben le, “ε wee nu le κε wen nu elemtè, fo bó enya wvù bô fiεε fidien κε.” ¹¹ Me njemyi nεn njefo bese yuuke le ben bomew shee laame κε lo yaa lemte κε, lene κε lo leese dew fô mwεεm mvu bonyii bomew e. ¹² Boba bonyii nu ε bese gayte bvuu ciise lo ê bó ê diee di Tata Jisos Klistu le le bó eshii fokuse elemtè keeκεηke fiεε fi bó edieè. ¹³ Fô ben e, boom bo bwee wese le, fo ben ke ewεle keege gee di jee κε.

¹⁴ ε wee tun keeyuw fiεε fi bese jemyi ê ηwa' wvun e, é ben ciise wvù. Fo ben ebvuu eκεηke lo fiεε keege bó wvuwe wee κε, wvu le wvù ewuunen. ¹⁵ Geenεn, fo ben ejod wvù diεwε wee bvuban e κε. Ben etefe lo wvù diεwε waa bwee wene le.

Ngayma wvu fokemεse

¹⁶ Tata wvù nu wvu nyεkeey enyaà ben bô nyεkeey sekεcii ê jé le yicii. Tata enù ben ε bó bocii.

¹⁷ Me wvù Baul nsaηke ηgayma wvun bô kebo kem. Fin nu nciise wεm wvù me ηgee ê bonjwa' bem e bocii. ε è nu no me ηké no nsaηke. ¹⁸ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonεn kew é kí enù ben ε bó.

Njwa' wvu fwe wvù Baul to sanjεε ê

Timatio

Fiεε fi nu ê Njwa' Timatio wvu fwe wvun e

Njwa' wvun nu wvu fwe wvù Baul to sanjεε fô cuwee mvu wvù diee to nu Timatio le. Timatio to nu wee Klistu, ε wvù to nu wee wvu wonj wvù Esia wvu caan e. Mwεεm mvù Baul sanj ekumε mvù ê njwa' we wvu fwe wvun e nu mvuntentem.

Fi fwe nu ε wvù jemyi jó teete le bó eyenè ekumε n'yεεyi wvù yaa nu ke wvu lej entelej jo bonyii bo mbee le. Wvuwvun n'yεεyi to nu le, wonj wvù beene yene wvun nu wonj kebefε, ε wee nulo ke ekeηke mboyma ke seke wee kee mwεεm mvumew mvù nu ê kenylε le bó seke wee cee nce mvu ke diεwe keetune keediee kfuu mwεεm mvumew bó keenu se kpwoon kenεε diemsen.

Njwa' wvudvu jemyi ten ekumε no è nulo é Timatio egeè lemme diew ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente, bó no bonyii ebunleè Nyo'. Wvù bvuu seηe kfuu kenje kè bikuu bi bintaashε bi bonyii bo mbee le noo bonyii bò fici gee dilemme ê bintaashε ente keηke keekeηke. Keemεse nu ε wvù ε tefe Timatio no wvù nulo elemte diεwe waa lemme Jisos Klistu wvù jee le.

Bikuu bi mwεεm e ê Njwa' wvun e

1:1-2 Kenjεwce

1:3-3:16 Bontefe ekumε no bó egeè mwεεm ê kentaashε le bó ekumε bocee bikuu bi kentaashε le

4:1-6:21 Bontefe ekumε no Timatio egeè lemme diew

¹ ε nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos no Nyo' wvù Mboyse wesebeene bó Klistu Jisos wvù beene geke bvufee yí ye le to gayεε le me enù.

² Me nsaanjke njwa' wvun fô wo le Timatio wvù è nu waa wεm wvu keceεy yí mbee le.

Nyo' Ice bó Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bó nyεkeey.

Le Timatio ecilè bon'yεεyi bo mbiay e

³ No me nto ngayεε ê wo seke me nto ηgene Masedonia le wo eshεε enù Efesus, nu ε me mbvuu ηgayte le wo enù ke jó wvu le wo ecilè bonyii ba bò yεεyi kfuu n'yεεyi mvu wvu jεεy. ⁴ ε cilè ten le fo bó ejòð kefew kebole jewsee yí mvumangan e noo yí ediee ε bo'icee dikfuu di bonyii le yò bó ké no taanje gene dvù se yó kaa lo ηkuuj. Mvumvun nu mwεεm mvù too ke ε è nu bó bombew, ε è yaa nu ke bó ntaη wvù wvu Nyo' wvù bii mbee le ke. ⁵ Shiee ntefe wvun nu keege le bonyii ekeηke keηkonen kè nen'yi fô mvuntelem mvù yuule le bó kè nen'yi fô mvuntelem mvù wee gee fiεε ε è yaa nu fi fitele esaake wvù le noo kè nen'yi fô fitele fi keceεy fi wee lese yí Nyo' le. ⁶ Bonyii bomew nu ε cine wase yiyin je le ε no bvuyte gene wase ε è nu yí bonjeme bo εcici le. ⁷ Bó gomte keenu bonyii bò yεεyi bonyii bó bonci bo Nyo' le, geenen yaa cim kee naa fiεε fi bó jemyi ekumε fi kenεε kenyi ke fiεε fi bó tεencine yí dvù le se nfan e ke.

⁸ Beene kee le nci Nyo' nu fiεε fi jee fεn ε wee joo nci wvudvu ε je yi leη no wvú keηke keejoo le. ⁹ Beene kee tεn le nci nu ε bó yaa to gεke fô bonyii bô nu teytoy e ke. Bó to gεke ε è nu fô bonyii bô ηgoyte bonci le bô bô tεmyi bikuu le, noo bô maa lo Nyo' le, noo bô gee bibefe le, noo bô yaa yuule ke le, noo bô beete bô diee di Nyo' le, noo bô yuwyi bo'icee bobole noo bobwee bobole, noo bô yuwyi bonyii bomew e. ¹⁰ Ε nu tεn fô bokene bô bolemεε bô jaanke kenjaη e, noo fô bolemεε bô jiime fô bomew e. Ε nu tεn fô bonyii bô cooηke bonyii gene bô bó le, noo fô bô mbiayte mbiay e, noo bô kane keesee keεεy kane mbiayte lo le. Ε è nu tεn fô bô gee naa la fi yaa bii ke n'yεεyi wvu leη e. ¹¹ N'yεεyi wvun bii saaka wvú jee wvú kuuke wvú è nu wvu Nyo' wvú bó bensee le, ε saaka wvudvu nu wvú bó to nyaε can yεm e.

Ε Baul nya keyoone ε Tata yí shen yi wvú to cameε fô wvú le

¹² Me nyaa keyoone ε Klistu Jisos wvú Tata wesebeene wvú nu ε nya me mvunγay keelemte lemme diew di wvú to jinyyεε me yεn le me nu ε ηkocεn, mum baa me le me enlemte le. ¹³ Naa no me ncim nto nu fwele njemyi diεw yi befe εκumε wvú, mbone bikaa ε wvú ejim, nan'yi wvú, geenεn ε wvú cam ke shen fô me le, njefo me nto ηgee kenjiwe le n'yaa ηkeηke wase mbee ke. ¹⁴ Tata to nu ε tfuw lo mbuwma we keηkoηen yí yεm e, ge ε me no ηkeηke mbee bô keηkoηen no wee wvú nu ε taashε bô Klistu Jisos ké no keηke. ¹⁵ Njeme wvú le Klistu Jisos to to yí nshε le keeboyse bonyii bô befe nu naa keεεy, ε è nu njeme wvú nu ε kocεn wvú wee ebee wvú le se kemanεn. Me keβεε nto nu naa lo nfon bonyii bô befe. ¹⁶ Geenεn, ε Tata ke cam shen fô me le, wvu le Jisos Klistu eduηce yí yεm e, me wvú nu nfon bonyii bô befe, shém ye yi wvú kuule gene mεese bô bonyii. Ε me nto nu nonεn diεwε kenfewsεn e fô bonyii bô nu ke ebee wvú le ke ekeηke nshii wvú mεy lo le. ¹⁷ Nyo' nu Nfon wvu bvuyvuum e se ηka, ε ke wvú yaa nulo ekpwe ke, ε ke bó nulo eyεn wvú le ke. Ε mεy ke wvú maan wvú è nu Nyo'. Beene etumté monkum mew, nyaà n'wvum ε wvú sekεcii se ηka. Fí enú nonεn.

Lemme di Timatio elemté

¹⁸ Timatio waa wεm, me nyaa lemme di fiεε fi me njeme fin e can yo le, ε fi bii ε è nu mwεεm mvú bonyii to jemyyεε wase εκumε wo diεwε bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, wvu le mvú ke efi wo ε wo etum jem yi jee. ¹⁹ Ε leemé ke yi fitele fi wo lese yí Klistu le, eyeké fiεε fi fitele fiuw jemyi ε wo ntay. Bonyii bomew nu ε cinε wase keeyeke fiεε fi fitele fibole jemyi ε bó, ε mum ε gbwe yi mbee wvubole diεwε ηguw wvu ε joo fô wvú ε bvuy e. ²⁰ Ngoo bó le nu 'Imenayus bô Aleksanda. Me nu ε nya wase boban can Satan e, wvu le bó ekeηke bvufee, elu bô diee di Nyo' le di bó beete dvú.

2

Ntefe εκumε bunle

¹ Fiεε fi fwe fi me nlεke nu le, bonyii bo Nyo' le ebunleè fô bonyii le bocii. Bó ebunleè beelè fô Nyo' le bvuu leké Nyo' fô bonyii bomew e, nyaà tεn keyoone ε wvú. ² Bó ebunleè fô bonfon e, bô fô bonyii le bocii bô nu yí bintaw bi

1:8 Lum 7:12, 16 **1:9** Gal 5:19-21 **1:10** 4:6; 6:3; 2Tim 1:13; 2:2, 15; 3:14; 4:2-3; Tay 1:9; 2:1, 7-8
1:11 1Tes 2:4 **1:12** 2:7 **1:12** Gal 1:15-16 **1:13** Lem 8:3; 9:1-5; 1Kol 15:9; Gal 1:13 **1:14**
 1:5; 1Kol 15:10 **1:15** Luk 15:2; 19:10; Lum 5:8 **1:16** Efe 3:7-9; Kolo 1:25 **1:17** Lum 16:27
1:18 4:14; 6:12; 1Kol 9:24-25; 2Tim 4:7-8; Jut 3 **1:19** 1:5 **1:20** 2Tim 2:17; 2Tim 4:14; 1Kol 5:5
2:1 Efe 6:18-19; Fili 4:6 **2:2** Esl 6:10

baay baay e. Bó ebunleè nonen wvu le è nulo é beene eceè nce kenleeten bô wvu nyekyee noo wvu bonyii bo Nyo' le noo wvù kenke n'wvum. ³ Keebunlee nonen nu fiεε fi jee, ε fi ε kocen ejise jo Nyo' wvù Mboyse wesebeene, ⁴ wvù shieele le wee tfuu ke eboy noo le wee tfuu ekeè keceey e. ⁵ Nyo' nu ke mwaan maan, ε wee wvù nu entelen jo Nyo' bô bonyii nu ke ten mwaan. E wee wvun nu Klistu Jisos. ⁶ E nu wvù wvù to nyaε ekole kew keesum bonyii bocii yí ngew e. Fifin nu fiεε fi Nyo' to dunceε seke kefew ke lenj to kocenεε. ⁷ E nεε fiεε fi Nyo' to balεε me le me enù wee nfewce noo waa ntum Jisos bô le me enù wee n'yεεyi bonyii bô yaa nu ke Bojuu keen'yεεyi bô é bô elese fitele yí Klistu le, eyεεyi ten bô bô keceey. Ke fiεε fi me njemyi fin nu ε me mbiayte lo ke. Me njemyi ε è nu keceey.

⁸ Me e mum ε no nshieele le bolemε ebunleè mondvuum e monciim, cawse ε è nu can yí yuule we yaa ton'yí shém kenεε cεwkene ke. ⁹ Me nshieele ten le bokεne ejisè ndvú é je yí lenj e yí dunji n'wvum e, noo é yí bonyii yene le è nu yí lenj e. Fo bô etuwci bikuu kenεε leese mwεem mvù bô kene bô ketwaa ke bigew e kè yεele kenεε ejise ε ban, kenεε ndvú yí kenlum e ke. ¹⁰ Bô esuutè ye yibo ε è nu bô gee di jee diεwe bokεne bô nu ε kocen keebunlee Nyo' le. ¹¹ Kpwoon kenke keenya ekole kew keeyeke lo n'yεεyi, nu diuw tfu. ¹² Me mbaa nya je le kpwoon eyεεyi bolemε kenεε ekenke mvungay é we jo bolemε ke. Wvù kenke keenu diuw tfu. ¹³ Fí nu nonen njefo è nu Adam wvù Nyo' to yawεε bom, se bom Iff. ¹⁴ E ke è yaa nu Adam wvù Satan to leleε ke. E nu kpwoon wvù bô to leleε ε wvù ngoy nci Nyo'. ¹⁵ Naa no fi cim nu nonen, nu ε Nyo' nu ke eboyse kpwoon fele yí boom bô wvù boote le, fen é wvù ε mey ε no leeme yí fitele fi wvù lese yí Nyo' le, kenke kenkonen, cee nce wvù yuule noo wvù kenke n'wvum e.

3

No nce bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le kenke keenu

¹ Njeme mvu nu dvú ε wvù nu naa lo keceey. Njeme wvun nu le: E wee shieele kentaw keenu cee ekole ke kentaashe le, tu wvù shieele lemme ε è nu di jee. ² Cee ekole kentaashe ke bonyii bo mbee le kenke keenu wee wvù yaa kenke fiεε fi bô ebaci wvù yí dvú le ke. Wvù kenke keenu dwee kpwoon mwaan, yaa gee mwεem kenduun e ke, kpawci mwεem nta, kenke n'wvum, fiisene bonyii bo ghane le, kee keeyεεyi bonyii. ³ Wvù kenke keenu wee wvù yaa wuu ke mbvuum ε mó koolle ke. Wvù kenke keenu nyekyee bô bonyii yaa cεwkene ke, yaa waale waa ke, yaa kenke shiee yí bigew e ke. ⁴ Wvù kenke keenu wee wvù kee keetaa fô yew ye le nta, gee ε boom bew yuuke wvù le yí fiεε le ficii, wvumte wvù. ⁵ E wee nu se wvù kee keetaa fô ye yew e nta, é wvù ke eghan nεε se keetaa fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le? ⁶ Ke wvù kenke keenu wee wvù bεε banke lo è no nu wee mbee ke. E wvù nu wvuwe wee, é wvù ke enε sekemew emum ebensee ye, ke enε eley ngew diεwe wvu dεwle le. ⁷ Wvù kenke ten keenu wee wvù bonyii bo ekfun yene ten le è nu wee wvu lenj. Efuw ke nonen, é wvù ke enε ejo é ketam ke dεwle le eshoose ekole kew.

2:3 Tay 3:4 **2:4** Esek 18:23; 2Tim 2:25-26; 2Bi 3:9 **2:5** Dito 6:4-5; 1Kol 8:6; Lum 3:29-30; 10:12-13
2:6 Mak 10:45; 2Kol 5:15; Gal 1:4; Tay 2:14; 1Jon 3:16; Gal 4:4; Tay 1:3 **2:7** 1:11-17; Gal 1:1; 2:7-8; Efe 3:7; 2Tim 1:11 **2:8** 1Bi 3:7 **2:9** 1Bi 3:3-5 **2:10** 5:10 **2:11** 1Kol 14:34 **2:13** Kenj 2:7, 21-22; 1Kol 11:8-9 **2:14** Kenj 3:1-6, 13; 2Kol 11:3 **3:2** Tay 1:6-9; 1Bi 5:1-4 **3:3** 2Tim 2:24
3:7 2Kol 8:21; Lem 6:3

No nce bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, kenke keenu

⁸ Bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente kenke ten keenu bò kenke kenge ke len. Ke bó kenke keejemyi diéw fiéw ke, yaa nu bò nu é nya bikuu bibole ê mbvuum ke, yaa nu bonyii bò kuunje ke é é nu séw ke. ⁹ Bó kenke keejici kenyile ke fiéw fi Nyo' nu é dunçe wase ê beene ekumé mbee le, leeme yí dvú le é fiéw yaa saake bó fò fitele le ke. ¹⁰ É bo se géé bó yí lemme le, nu é bó kenke keeyaw emom bó. É bó dioo é dunçe le ke bó kenke jay ke, é bó emum egéé bó é bó elemte diéwé bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ¹¹ Bóké' bobole kenke ten keenu bò kenke kenge ke len, yaa kunsene mvunxunsen ke. Ke bó kenke keegeé mwéem kenduun é ke. Bó kenke ten keeleemé yí kecéey é yí fiéw le ficii. ¹² Wee wvú fici lemte lemme ê kentaashe ente kenke keenu dwee kpwoon mwaan. É wvú kenke ten keeke keetaa fò boom bew bó fò yew ye le ntay. ¹³ Bonyii bò fici lemte ê kentaashe ente ké lemte ntay, kenke diee di baay fò bikuu bibole, no nu ten se nfan ekume fitele fi bó lese yí Klistu Jisos e.

Fiéw fi kuuke baay fi è nu fi mbee wesebeene le

¹⁴ Me n'yene le é shéete wase caan é me ento en'yen wo le. Geenen é me saanje mwéem mvun fò wo le wvu le, ¹⁵ é me ne lo è no ndvuyte, é wo ekee no bonyii kenke keegeé mwéem ente jo yew yí yí Nyo' yí è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le bo Nyo' wvú wvú kenke nshii le. Kentaashe kin nu kfuy bò kenffuy ké jici kecéey e. ¹⁶ Fiéw nu dvú é fi kuuke naa baay. É fiéw fin nu fi to shee nu é kenyile le ekumé mbee wesebeene wvú beene jemyi, é Nyo' é ge wase beene é kéé. Fiéw fin nu le:

Wvú to nu é dunçe ekole kew yí nyam ye wee wvu wum e.

Keyoy ke Yuule to nu é bense wvú.

Bonceendaa bo Nyo' le to nu é yén wvú le.

Bó to nu é fewcé ekumé wvú é bitum bicii.

Bonyii to nu é lese fitele yí ye le wonj tfuu.

Bó to nu é jo wvú é wvú ben we ley bvukuké le.

4

Ekume bonyii bo n'yéeyi le bo mbiay e

¹ Keyoy ke Yuule jemyi lo teyey le è nu ke enu kefew kemew e, é bonyii bomew eciné mbee le eyuuke wase mwéem é é nu é biyoy bí lééle bonyii noo bon'yéeyi bo bonceendaa bo déwle le. ² É bon'yéeyi ban nu ke etoo can bonyii bò ghane buwsee bonyii mbiayte mbiay, é mvuntelem mvubole é cife wase ke diéwé bó ton é é nu bô kento. ³ Bó nu ke ekane le fo bonyii etaashi bvujen, bó le fo wee edieè kfuu mwéem mvumew ke. É mwéem mvun nu é Nyo' to fé le bonyii edieè, é bonyii bò kenke mbee bvuu kee kecéey dioo diee no nyaa keyoone é Nyo'. ⁴ Fiéw ficii fi Nyo' to féléé nu é fi jee, é fimew yaa nu dvú fi wee etune é wvú fén é fiisen bó keyoone é Nyo' ke, ⁵ njefo njeme wvú wvu Nyo' bó bunle nu é ge wase fí é no yuule.

Waa lemme wvu Klistu Jisos wvú jee

⁶ É wo dunçi mwéem mvun é boom bo bwee wesebeene le, é wo enú wee

lemme wvu Klistu Jisos wvù jee wvù nu ε bó ε kuuse bô diew Nyo' yì nu εκυμε mbee bô n'yεεyi wvù jee wvù wo bii wvù le. ⁷ Fo wo eκεηκε naa lo fιεε keege bô mvumangaan mvu εcici mvù nu σε mvù κεηκε fιεε keege bô Nyo' κε. Yεεyε εκολε kuw keecee nce ε è nu wvù Nyo' gomte. ⁸ Keedvumte ndvum yaci ye κεηκε κε σεw fô wee le. Geenen ε keecee ε è nu nce wvù Nyo' gomte κεηκε σεw fô wee le ε jé le yicii, njefo fifin κεηκε σεw yì nshii wvu keseen e, bvuu κεηκε yì nshii wvù too le. ⁹ Njeme wvun nu naa keεεy, ε è nu njeme wvù nu ε kocen wvù wee ebee wvù le σε kemaηen. ¹⁰ Ε νεε fιεε fi bese famte εdien yì lemme din e njefo bese nu ε leke bvufee bvusesε bvucii yì Nyo' wvù κεηκε nshii le. Nyo' nu Mboyse bonyii bocii, εfey mvunciim bonyii bô nu ε bee wvù le.

¹¹ Ε yεεyi bonyii bô mwεεm mvun gayte ε bó gee mvù. ¹² Fo wo ecine é wee ejòò wo εκυσε le njefo wo bεε wan caan κε. Ε nù kenfewsεν fô bonyii bo mbee le ε je yi wo jemyi jô bô yì nce wo le, noo κεηκοηen κè wo κεηκε le, noo fitele fi wo lese yì Nyo' le, noo je yi wo γεελε ye yo jô ε yì yuule le. ¹³ Nya εκολε kuw keetaaηke Nwa' Nyo' ε bonyii ya le, ebvuu efewci diew Nyo', eyεεyi ten bó egen ebuy seke me ηke ento. ¹⁴ Fo wo elan nnya yo κε. Nnya yin nu yi bó to nyae ε wo seke ηgoο bocee bikuu bi kentaashε ke bonyii bo mbee le to γεεεε can yibo yì yo le jemyi é wo we diewε bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Nya εκολε kuw ε mwεεm mvun, egeε mvù mvunciim ε bonyii bocii ytay wvu le no wo gee nonen, ε wε nê bô εκολε kuw noo bô n'yεεyi wo. Ε jici dvù nyan wvu le no wo gee nonen, ε wo ke eboyse εκολε kuw, eboyse ten noo bonyii bô yuuke fιεε fi wo jemyi.

5

Ntefe no Timatio egeè bô bonyii bo mbee le

¹ Fo wo ke dioo jemyi fιεε é wee wvu ηgaywee no wamene lo wvù κε. Geenen tefe lo wvù κε diewε ico le. Ε joò cubonyii diewε boom bo bwoo le. ² Ε joò ten bokεne bo ηgaybonyii diewε bobwoo le, ejòò ηgon bokεne diewε jέme yo le, etaalè bó ε je yi yuule le.

No è nulo é kentaashε etaale fô bokε' bo bonkfu le

³ Ε taalè fô bokε' bo bonkfu le bô è looci nu bô yaa κεηκε κε wee wvù taale fô bó le κε. ⁴ Geenen, é kpwεε ηkfu κεηκε boom, κενεε boom bo boom e, é wo cine ε bó yaw yεεyi keegeε lemme dibole di mbee le, wvu le bó etaale ten fô bobwee bobole κενεε fô bo'iceε bobole no bó to taale fô bó le. Fifin nu fιεε ε fi ε kocen é Nyo' εjise. ⁵ Kpwεε ηkfu wvù looci nu kpwεε ηkfu wvù yaa bvuu κεηκε wee wvù taale fô wvù le, nu ε wvù taale κε wase fwe ε è nu yì Nyo' le, bunlee sekεcii beele fô Nyo' le entan bô εmvunsheen. ⁶ Geenen, ε kpwεε ηkfu wvù ghane fiew diee ε è nu εκολε kew, nu ε wvù ε kpwe κε wase naa no wvù cim bεε lene é we. ⁷ Ε jemyi mwεεm mvun é bó, wvu le fo bonyii ke ene ebaci bó. ⁸ Ε wee nu σε wvù taale fô kfuu diew e, εfey mvunciim fô ye yew e, tu wvù nu ε tun wase nce wvù è nu wvu mbee. Ε didiε gee nu ε dí ε fo ε fey naa lo di wee wvù yaa nu κε wee mbee le.

⁹ Kpwεε ηkfu wvù è nulo é bó else diee diew ηgoο bokε' bo bonkfu le bô bó efici bó κεηκε keenu wvù nu ε buy wase bilum mbanηsoocaan, wvù to nu κε kpwεε diemsεν mwaan, ¹⁰ ε è nu wvù bó kee lo le wvù κεηκε gee di jee. Fi nu le: Wvù kuuse boom bew é je yi jee le, fiisene botolo é wvù yew, ε wvù ε cuke

wase ten bikaa bi bonyii bò è nu bo Nyo' le, ε fice bonyii bo ηγεω e, ε wvú ε nya εkolε kew keegee lemme di jee ê jé le yicii.

¹¹ Geenεn, fo wo ebee keelese boke' bo bonkfu le bò bæ boom bo caan ηgoo bò bó efici le κε, njefo é ye yibo ja ε κεω ε no ηεyte, é bó emum edaaye ηkawma wvú bó to gee ê Klistu, emum egomte keekase egen ê bolemse bomew e. ¹² Ε bó ge nonen, tu bó ε jo wase ηγεω yí bikuu bibole njefo bó nu ε ηgoγ wase ηkawma wvubu wvu fwe. ¹³ Ε keebvuu ebise fó nu, é wo lese bó ηgoo e, é bó enε enu wase bonyii bò shee laame lo, gbwayte yew bonyii le danjsene. Ε è yaa mey κε le bó nu eshee laame lo κε, bó nu ekunsene ten mvunjkunsen, leese dew fô mwεem mvu bonyii le, jemyi mwεem mvú bó yaa κεηκε keejemyi κε. ¹⁴ Nonen me ε no nteete boke' bo bonkfu le bò bæ boom bo caan le bó ekase egen etaashe bvujan bò bolemse bomew, eboo boom, etaalé fô yéw yibole, fo wee bvuban ke enε ebεε ejim jodvu ebeete bó diee disεεbeene. ¹⁵ Me ηgayte nen njefo bonyii bomew bó le nu ε jay wase je ε tu ê keba ke Satan e. ¹⁶ Ε kpwoon wvú è nu wee mbee κεηκε boke' bo bonkfu le ê kfuu dibole, é wvú nu fici bó, wvu le fo kentaashe ke bonyii bo mbee le etuule bvujite κε. Ε kí efici wase ε è nu boke' bo bonkfu le bò looci nu εbonebon.

Fieε fi bonyii bo mbee le κεηκε keegeε fô bocee kentaashe le

¹⁷ Bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le bò lemte ntay nu ε bó κεηκε keenyaà n'wvum bó mmawce ε bó ntay, efey mvunciiim bò fewci ten diεw Nyo' bvuu yeεyi bonyii. ¹⁸ Bó κεηκε keenyaà nonen njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Fo wo esúm diuw nyam seke yí leε egin κε.”

Ε fi bvuu nu ten le, “Wee lemme κεηκε keekeηκε nlawma we.” ¹⁹ Fo wee ke eyuu eshomse cee εkolε ke kentaashe le kemew ê wo, é wo emum ebee wvú le se bonyii ε leem bofεε keεεε botete ε ben jim nsaw wvudvu κε. ²⁰ Ε è nu wee wvú nu ε mey κε ε no gee kebefε gene dvú, é wo wamen wvú ejise jo bonyii bocii, wvu le kebesε efan.

²¹ Me njemyi fin ê wo fwe dvu Nyo' bó Klistu Jisos noo bonceendaa bò Nyo' nu ε baa le, wo egeè fieε fi me ηgayte fin yaa tuu dwen wee mvu κε, egeè fieε yaa dunji kejeεy jεεy κε. ²² Fo wo ebuwbuwè keegeε can yí wee le le wvú enu cee εkolε ke kentaashe ke bonyii bo mbee le κε. Fo wo elese fiuw can fô kebefε ke wee mvu le κε. Geele εkolε kuw ε kí eyuulè.

²³ Fo wo ebvuu ewuu κε ε è nu joo maaj κε. Ε wú ten fimmbvuum caan nje tee diuw bó no wo mooci κε cεmcεme baay nen. ²⁴ Bibefε bi bonyii bomew e ké no yen'yi naa baay dunji le bó nu ε gbwe wase nsaw, ε bi bomew e ké jo naa kefew se yenε. ²⁵ Ε nu κε leηleη no gee di jee di bonyii bomew e ké no yen'yi. Ε dí cim baa yanjsen eyene, tu κε dí nu ke emey nyiime κε.

6

Nfwa wvú nu wee mbee eyuukè wee wvú κεηκε wvú le

¹ Bonyii bocii bò nu ekuse jo kemmbun ke bvunfaw e κεηκε keenyaa n'wvum ê jé le yicii ê bonyii bó κεηκε bó. Bó egeè nonen, wvu le fo bonyii ejemyi díεw yí befe ekume diee di Nyo' le noo n'yeεyi wesebeene κε. ² Fo bonfaw bò bonyii bó κεηκε bó nu bonyii bo mbee le emum ejoò bó ekuse le

njefo bó bocii nu boom bo bwee wan e yí Klistu le ke. Bó keŋke keelemte lo fô bó le ntay fesene lo, njefo bonyii bô keŋke sɛw lemme dibole nu ε è nu bonyii bo mbee le ε bó koonjke bó naa ntay.

Bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e bô bvukuke buv leŋ

É yɛɛyi bonyii bô mwɛɛm mvun, teete bó le bó egeè mvú. ³ É wee yɛɛyi n'yɛɛyi mvu jɛɛy yaa beŋe n'yɛɛyi wvu leŋ wvù wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo n'yɛɛyi wvù kocine bô nce wvù Nyo' gomte, ⁴ tu mwɛɛn bensee ε è nu ye yi ecici yaa kee fiɛɛ ke. Wvuwee wee cɛmte bô kencem ke bombew bô mvunjicen mvu díɛw e mvù too bô kendorj ke benɛɛn noo diwaa noo díɛw yí befe noo keebiinene bonyii keŋke ŋkpawɛ wvù befe, ⁵ noo diuw wvu kumɛɛn entelɛŋ jo bonyii bô nu ε bvufee bvubole ε lemlɛm wase ε bó ε lase wase kecɛɛy e. Bó gee nonɛn kpwaake le fiɛɛ fi Nyo' le nu je mi yí bó nu ke ekuj jó.

⁶ Geenɛn é wee cee nce wvù Nyo' gomte bvuu yuuke njon bô fiɛɛ fi wvù keŋke, tu è nu naa bvukuke buv baay, ⁷ njefo beene to to é woŋ jan cancan, ε beene nu ke etu ke jim cancan. ⁸ Nonɛn é beene keŋke mwɛɛm mvudien bô ndvú, tu mvumvun nu ε kocɛn fô beene le. ⁹ Geenɛn bonyii bô gomte ε è nu bvukuke ké ley mmom e, jo é ketam e, mum ley shiee mwɛɛm e nteen mvu keyuŋ e mvù too bô bonjɛw. É mwɛɛm mvun nu mvù ffúmte bonyii ŋgɛw e ε è yaa nu wvu wɛɛ ke. ¹⁰ Dikfuu di mwɛɛm mvù befe le mvunciim san ε è nu yí keŋkonɛn ke bigew e. É nu nje shiee wvu baay wvun wvù bonyii keŋke fô bigew e wvù bonyii nteen nu ε jay wase je yí mbee wvubole, ε bon'yɛ mvuntelem mvubole bô mwɛɛm mvu nsase le nteen.

¹¹ Fô wo le Timatio, wo nu fiuw wee Nyo'. É lewtè lo fiuw mvumvun mwɛɛm. É taalè ε è nu keekɛŋke nce wvu teyɛy noo nce wvù Nyo' gomte. É jici mbee wo le, keŋke keŋkonɛn, kuule shém, keŋke tɛn nce wvu nyɛkeey. ¹² É diuù bvuidiuv buv mbee le bvù jee, jici nshii wvù mɛy lo wvù bó to tenjɛ wo keeley wvù le, ε wo leem é bonyii nteen fwe bô eben jim nsaw wo, ε wo jeme leŋ ekumɛ mbee wo.

¹³ Me ε mum ε no njemyi é wo ejise jo Nyo' wvù nyaa nshii é mwɛɛm mvunciim, noo é ejise jo Klistu Jisos wvù to leemɛ fwe dvu Bontus Baylet jeme fiɛɛ fi leŋ bô diuw we ekumɛ ekole kew, ¹⁴ ŋgayte le wo egeɛlè bonci ban, nù sɛ nlom e fiɛɛ yaa nu dvú fi wee ebaci wo yí dvù le egen ebuy kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ebuynɛn e. ¹⁵ É wvù nu ke ebuynɛn ε è nu é kefew ke leŋ e, kè è nu ke eduŋɛ Nyo' wvù bó bensee, wvù è mɛy ke wvù wvù saake mwɛɛm mvunciim, nu Nfon bonfon noo Tata botata bocii. ¹⁶ É mɛy ke wvù maan wvù yaa nulo ekpwe ke, ε wvù nu é n'yuu wvù è nulo wee saa ebence nceencee fó le ke. Wee ke baa yuu yɛn wase wvù le, ε ke è nulo é wee eyɛn wvù le ke. N'wvum nu é wvù, ε sa' ye nu yí mɛy lo. Fí enù nonɛn.

¹⁷ É dioo tu é keba ke bonyii bo kpaw e yí woŋ wvun e, é jemyi é bó le fo bó ebenseè ye ke. Fo bó eleke bvufee bvubole yí kpaw e wvù nulo ke enɛ eka le ke. Bó eleke bvufee ε è nu yí Nyo' wvù looci tfuuke lo mwɛɛm mvunciim é beene le beene eyuuke njon dvù le. ¹⁸ Bó egeè ε è nu mwɛɛm mvù jee, é kpaw wvubo enù mwɛɛm mvù jee wvù bó gee. Bó eyene can yibo enyaa nnya yaa

taale ke. ¹⁹ Yiyin nu je yi è nulo é bó egεεle ntfu fô bikuu bibole yi ntfuu le diεwε kenffuy kè tεmyi le, wvu le bó ejici nshii wvù looci nu nshii le.

²⁰ Timatio, è jici ke fiεε fi bó nu ε gεε can yo le. ε wεmte lo bonjeme bò yaa keηke ke fiεε keege bô Nyo' noo bonjeme bo mvuηkicεn e bò bonyii kpwaake le è nu bo bvufee le. ²¹ Bonyii bomew nu ε nε wase ε no kuηene mvumvun mwεεm, ε nε ε jay je ê keba ke mbee wvubole. Tata ebuw ben bocii.

Nwa' wvu bokanɔ bofɛɛ wvù Baul to sanɛɛ ê Timatio Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Timatio wvu bokanɔ bofɛɛ wvun e

Nwa' wvun nu wvu bokanɔ bofɛɛ wvù Baul to sanɛɛ fô Timatio le. E nwa' wvun e nu e baay nu bontefe bô Baul nyaa ê Timatio diɛwɛ wee wvù bô wvù lemte e wvù fici wvù le. Wvù jemyi baay ekumɛ shém yì kuulɛn. Wvù nu e tefe Timatio le wvù egeɛnè kɛ fwe bô lemme diɛw dî wvù lemte fô Jisot Klistu le bô fitele fimwaanɔ, bô le wvù ejici kɛ n'yɛɛyi wvu lɛɔ wvù wvu saaka wvù jee bô wvu ê monkan mo moyvuum e. Wvù teete tɛn le wvù egeɛ lemme diɛw diɛwɛ wee n'yɛɛyi le bô wee wvù ghane lo fewci diɛw Nyo' le ntay naa ê wvù cim yɛne bonɔɔw nɛɛ, kɛnɛɛ bonyii cim kicine wvù nɛɛ.

Baul nu e loocɛ e jeme lo ê Timatio le wvù eyɛnè fo wvù ke enɛ elɛse kebo fô “bombew bo keyunɔ e bo eɛcici le kɛ” (2:23). Yì mwɛɛm mvun e mvunciim nu e wvù e tamɔɔ Timatio le wvù ejo kenfɛwɛn yì nce wen e.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nwa' wvun e

1:1-2 Kɛɔkɛwɛɛ

1:3-2:13 E Baul nya keyoone ê Nyo' ekumɛ Timatio bvuu yvuwɛɛ fitele fiew

2:14-4:5 E Baul tefe Timatio

4:6-18 E Baul jeme ekumɛ ekolɛ kew

4:19-22 Kemɛɛɛ

1 E nu me wvù Baul, e me nu waa ntum Klistu Jisot yì nkonɔ wvù wvu Nyo' le bii nkawma wvu ekumɛ nshii wvù mɛy lo wvù nu yì Klistu Jisot e.

2 Me nsaanɔke nwa' wvun fô wo le Timatio waa wɛm. Wo nu fitele fiem.

Nyo' Ice bô Klistu Jisot wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bô nyɛkeɛy.

E Baul nya keyoone ê Nyo' ekumɛ Timatio bvuu yvuwɛɛ fitele fiew

3 Me nké nkumyi wo sekɛcii ê bunle yɛm e no nyaa kɛ e è nu keyoone ê Nyo' wvù me nlemte wvù le e fiɛɛ yaa saake me fô fitele le kɛ no bo'icɛm to lemte.

4 Me nké nkumyi tɛn misɛm yì wo to shiwɛɛ seke bee wo to gawsɛnɛ, e jɛɔ nɛy me yuu me entanɔ bô emvunshɛɛnɔ le me mbee en'yɛn wo le, wvu le fitele fiem eyinɛɛn bô njonɔ. 5 Me nké no nkumyi tɛn mbee wo wvu kɛɛɛy wvù wo kɛɔkɛ. Mbee wvun to yaw bwɛɛ bwoo wvù Loys bô bwoo wvù Yunis no kɛɔkɛ, e me nkɛɛ sɛ kɛmanɛn le e nu wvù wvù wo kɛɔkɛ kɛɛɛn. 6 E nɛɛ fiɛɛ fi me nɔgomte kɛntamɔɔ wo le wo ekase ekamɛ yì nnya Nyo' yì nu yì yo le, efieɛ yì dvù le diɛwɛ nɔɔy e. Nnya yin nu yì wo to kɛɔkɛɛ seke me nto nɔɔɛɛɛ can yɛm yì yo le. 7 E keɛ le Nyo' to baa nya keyoy ê beene e è nu kè egeɛ e beene kɛɔkɛ nfan kɛ. Wvù to nya e è nu keyoy ke mvunɔɔy e bô ke kɛɔkɛnɛn e noo kè nulo egeɛ e beene ekeɛ keekɛmsɛnɛ bô bikuu bisɛɛbeene.

8 Nonɛn, fo wo ewuumenè keejemyi ê bonyii bomew ekumɛ Tata wesebeene kɛnɛɛ ekumɛ me wvù lemte ncaw nje ye kɛ. Geenɛn è joɔ tɛn wo nɔɔɔw yì saaka wvù jee wvun e bô mvunɔɔy mvù Nyo' nya ê wo le. 9 Nyo' nu wvù to boysɛɛ beene, tee beene le beene enu bonyii bô è nu bew. Kɛ wvù to ge fifin e

è nu nje lemme dimew di beene to geε ke. E to nu nje kenseyse kew fô beene le, bô mbuwma we wvù wvù to buwεε beene dvù fele yî Klistu Jisos e ε è bεε naa lo ε wonj sε ke kεw. ¹⁰ Keseen nu ε bó ε dunjε wase mbuwma wvudvu è beene no Mboyse wesebeene wvù Klistu Jisos nu ε to wase. Wvù nu ε ηgoy mvunγay mvu kpwe le, ε dunjε nshii wvù mεy lo endan, bô le ke wee bεε ke ebvuu ekpwe ke. E wvù ge mvù ε buy endan ε è nu bô saaka wvù jee. ¹¹ E nu saaka wvù jee wvudvu wvun wvù Nyo' nu ε baa me le me enù wee nfewce bô waa ntum Klistu noo wee n'yεεyi wvudvu. ¹² E nu nje fifin wvù me n'yene ηgεw wvù me n'yene wvun nεn. Geenεn ke me η'wuumene ke, njefo me ηkee wee wvù me nu ε nlese fitele yî ye le. E me ηkee lo sε kemaηεn le wvù nulo etaale ke fô fiεε fi me nu ε nya can ye le fin e,* egen buy diuu di fokemεse le. ¹³ E bii ke twej n'yεεyi wvù è nu wvu leη wvù me nto n'yεεyεε wo dvù. No wo bii dvù nonεn eleesè ke fitele ε è nu yî Klistu le, keηke keηkonεn fô bonyii le kè è nu ke Klistu Jisos e. ¹⁴ E jici n'yεεyi wvu keceεy e wvù bó to nyaε can yo le. E jici bô mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le kè nu yî yese beene le.

¹⁵ Wo kee lo le bonyii bocii bo ê keba kè Esia le to nu ε lanj wase me. E ηgoo yibole nu Figelus bô 'Emogenes. ¹⁶ Me nleke le Tata ecam shen fô yew Onesifolus e. Wvù to ké no gee naa bokan e bokan e ε shém yem leεtene. Wvù to baa wuume me nje ncaw wvù me nu wvù le ke. ¹⁷ E nu seke wvù to feεε Lum jan, wvù to nu ε looce gom lo me ke ghan yεn me le. ¹⁸ Me mbunlee le Tata ege é ke edioo enu diuu di fokemεse, é Tata ecam shen fô wvù le. Wo looci kee naa lemme dicii di wvù to lemεε fô me le ê kelaante kè Efesus e.

2

No è nulo é Timatio ediuu yî fiεε fi Nyo' le

¹ Timatio waa wεm, è dioo tu fô wo, è leemè ke tεmyi bô mvunγay mvù Klistu Jisos nu ε buw wo dvù. ² E joð ten fiεε fi wo ké no yuuke ε me njemyi fwe dvu bonyii nteen leesè can bonyii bo leη e bô nulo ke eyεεyi ten bonyii bomew dvù. ³ E joð ten wo ηgεw diεwe wee jem wvu leη wvù wvu Klistu Jisos e. ⁴ Ke wee jem ke dioo nu yî lemme diew e bvuu no leese ekole fô mwεεm mvu bonyii bo ncaw e ke, njefo fiεε fi wvù taale yî dvù le nu keegeε fiεε fi cee ekole we shieele. ⁵ E è nu ke leηleη no ke wee wvù lewte kenlewtε nulo ke elewtε eso fiεε, sε wvù lewte bii bonci bo kenlewtε le ke. ⁶ Wee wεε wvù lemte ten ntay nu wvù keηke keeyaw emom fiεε ηgoo mwεεm mvù wvù to jewyεε le. ⁷ E kpawaci ekumε mwεεm mvù me njemyi mvun é Tata ege é wo ekiεε mvù mvunciim.

⁸ E kumyi Jisos Klistu. Wvù to nu ε buy yî kpwe le. Wvù to nu wee wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. E nu wvù wvù me nfewci ekumε wvù ê saaka wεm wvù jee le. ⁹ E nu nje saaka wvù jee wvun wvù me n'yene ηgεw, nu yî boncaw e diεwe cooη e. Geenε, naa no me ncim nu yî boncaw e nonεn nu ε ke diεw Nyo' nu yî boncaw e ke. ¹⁰ No fi nu nonεn, me ε mum ε no ηkuule shém yî fiεε ficii le nje bonyii bô Nyo' nu ε caw, wvu le bó ten ke ekeηke mboyma yî Klistu Jisos e bô bvukuke bvù mεy lo. ¹¹ Njeme wvun nu naa keceεy, wvù nu le: E beene nu ε taashε ε kpwe beene ε bó,

1:10 Jon 1:14; Tay 3:6; 1Kol 15:20, 55, 57; Ibu 2:14-15 **1:11** 1Tim 2:7 * **1:12** Kenεε le, "... wvù nulo etaale ke fô fiεε fi wvù nu ε nya can yem e fin e", **1:13** 1:5; 1Tim 1:10 **1:14** 1Tim 6:20 **1:15** 4:16 **1:16** 4:19 **2:2** 1Tim 1:10; 4:14 **2:5** 4:7-8 **2:8** Lum 1:3-4; 1Kol 15:4 **2:9** 1:8; Efε 3:1; Fili 1:12-14 **2:10** Lum 5:2; 2Kol 1:24 **2:11** Lum 6:8

é beene ke ecee tɛn beene ε bó.

12 Ε beene kuule shém,

é beene ke esaake bvunfon beene ε bó.

Ε beene ma lo wvú,

é wvú ke ema tɛn beene.

13 Ε beene nu sɛ beene leeme yí diɛw yesebeene le,

é wvú emɛy ke leeme yí diɛw ye le,

njefo ke è nulo é wvú etun ekolɛ kew ke.

Wee lemme wvú Nyo' nu ε bee

14 Tamcɛ bó bô mwɛɛm mvun, ebvuu ejeme ê bó fwe dvu Nyo' le bó elu bó mvunjikɛn mvu ekumɛ diɛw. Ke mvú yaa fii wee ke. Mvú beete ke lo bó bonyii bó yeke mvú. **15** Ε momtɛ ntay keeduɲi ekolɛ kuw ê Nyo' ejise diɛwɛ wee wvú Nyo' yɛne le è nu wvu lɛɲ e. Ε nù wee lemme wvú yaa kɛɲke ke fiɛɛ fi wvú ewuumene yí dvú le, noo wvú jici keceɛy ke diɛw Nyo' le ê je yí lɛɲ e. **16** Ε wɛmtɛ lo bonjeme bó yaa kɛɲke ke fiɛɛ keege bó Nyo', njefo bonjeme bodvu nu ege é bonyii ecee ke ε è nu nce wvú yaa nu ke wvú Nyo' gomte gene dvú fwe. **17** Bon'yɛɛyi bobole bodvu nen'yi no nu ke diɛwɛ kɛɲkokɛn kè diee ye wee ghɛɛɲke gene dvú le. Njoo bonyii bó yɛɛyi n'yɛɛyi wvudvu wvun nu 'Imenayus bó Filitus. **18** Bó nu ε cinɛ wase je keceɛy e no bó leeme le mbuy wvu yí kpwe le nu ε jo wase bvudvuu. Ε dɔoo ge nonɛn, ε befe bó mbee bonyii bomew. **19** Geenɛn, kenffuy kè è lese Nyo' nu kè tɛmyi, ε kí leeme ke fó. Kenffuy kin nu ε Nyo' ε saɲ nciise we yí dvú le ε wvú nu le, “Tata kee bonyii bó è nu bew,” noo le, “Wee tfuu wvú bɛne diee di Tata le, kɛɲke keecinɛ gee di befe le.”

20 Yew wee wvu baay ké dɔoo nu ε shúw bó njáa noo mvunjom mvú nu dvú saa nu ke mwɛɛm mvú bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yɛɛle kɛɛɛ kè baa ke. Mvumew ké no nu tɛn mvú bó kene bó bite noo mvú bó kene bó mbom. Mwɛɛm mvun ké no nu ε mvumew nu mvú kɛɲke lemme di kuuke, ε mvumew nu mvú kɛɲke ke lo lemme di ncɛw. **21** Nonɛn, é wee bvuuushi can ye fô mwɛɛm mvú kɛɲke ke lo lemme di ncɛw e, tu wvú nu enu wase diɛwɛ fiɛɛ fi yew fi è nulo é bó ejoo gee lemme di kuuke dvú. Wvú nu enu wase wee wvú Nyo' nu ε ge le è nu wee wen. Ε wvú nu wase wee wvú cɛyɛ lo cee ekolɛ we le wvú njoo wen gee lemme diɛw di jee dvú sekeci. **22** Nonɛn, è lewtɛ lo fiuw nce nɲɲɛn wvú keghan ké no kɛɲke le. Ε taalè fiuw ε è nu keecɛe nce wvu teyɛy bó keekɛɲke mbee noo kɛɲkɔɲɛn bó nce wvu nyɛkeey no bonyii bó teɲɛ tɛn diee di Tata le bó mvuntelem mvubole mvú yuule gee. **23** Fo wo ekeɲkè naa lo fiɛɛ keege bó bombew bo keyuɲ e bo ɛcici ke, njefo bó ké no too ke ε è nu bó diwaa. **24** Ε wee lemme wvú wvu Tata yaa kɛɲke keewaale bó bonyii ke. Wvú kɛɲke keekɛɲke ε è nu fitefi fi jee fô wee le tfuu, nù wee wvú kee keeyɛɛyi bonyii, kee tɛn keekuu shém bó bonyii. **25** Wvú ké no nɛci fiɛɛ bó nyɛkeey ê bonyii bó kicine wvú. Wvú ké no nɛci nonɛn bó njkpawɛ wvu le è nelo é Nyo' efi bó é bó ekumɛn mvuntelem mvubole ekase ekee fiɛɛ fi keceɛy, **26** emum etee bvufɛe bvubole jim, elewtɛ ebuy ê ketam ke dɛwle le kè wvú nu ε koo bó jó le bó egeè ε è nu fiɛɛ fi wvú kooɲke le.

3

¹ Ɛ keè le, è nu ke edioo enu ediuw yo fokemese le, é mwεem mvù temyi ekooyi baay. ² Bonyii nu ke enε ekoonke ke wase ε è nu bikuu bibole, koonke bigew, bensee ye, duñci ye, jemyi díew yi befe ekumε bonyii bomew. Ke bó yaa nu ke ebvuu eyuuke bobwee bobole bó bo'icee bobole ke, yaa nyaa ke lo keyoone yi fiεε le, yaa kenke lo gee di yuule ke. ³ Ke bó nu ke ekenke shen fô bonyii le ke, yaa læshì ten bojay bo bonyii le ke. Bó nu ke ebeete bó ediee ε bonyii, yaa nu ke lo é bó ejice ye yibole ke. Bó nu ke ekenke gee di bemte, yaa koonke fiεε fi jee ke. ⁴ Bó nu ke ekuule mvunan yi bonyii le, cee nce wvu ncewncεw, nu ε bó ε yinšen bô kencake ye. Bó nu ke ekoonke ke ε è nu keediee bikuu bibole efey keekoonke ε è nu Nyo'. ⁵ Bó nu ke eduñci le bó leeme yi fiεε fi Nyo' le, geenε bvuu tune mvungay mvu fiεε fi Nyo' le fidvu. Ɛ wemte lo kfoo boba bonyii. ⁶ Bonyii ban bomew nu bó ghane leyte yéw bonyii le soo bokεne bó wεeyi bó bibefe nu ε yike wase bó, bó ε no jeenke bii ke wase ε è nu shiee mwεem mvumew e. ⁷ Boban bokεne nu bó ké no shee ke yeke n'yεeyi sekicii, geenε yaa nulo ke eyuu ekiεε fiεε fi è nu fi keceey ke. ⁸ No Janis bó Jambles to kicine Muses, nu ke læŋlæŋ no bonyii ban kicine keceey ke Nyo' le. Ɛ nu bonyii ε bvufee bvubole ε læmlεm wase, ε fitele fi bó duu le bó nu ε lese yi Klistu le nu mbiay. ⁹ Geenε ke bó nu ke ege nonεn egey ebuy ncejole ke, njefo keyun kebole nu ke ebuy ke ten endan fô bonyii bocii le no ke Janis bó Jambles e to buyεε.

Ɛ Baul tefe Timatio le wvú eleeme ke yi fiεε fi bó yεeyεε wvú dvú le

¹⁰ Geenε Timatio, wo kee wase ekumε n'yεeyi wem bó nce wem noo fiεε fi me nleke bvufee yi dvú le. Wo kee ten ekumε fitele fi me nlese yi Nyo' le bó shém yi me nké no nkuule, noo kenkonen kè me nkenke fô bonyii le, bó no me nké no momte yi fiεε ficii le nge ne fwe. ¹¹ Wo kee ten bikaa bi bonyii to bone é me ejim noo bonɣew bem. Wo kee mwεem mvù to kooyεε bó me Antiok bó Ikonium noo Lista. Wo kee kfoo bikaa bi bonyii to bone é me ejim. Geenε yi bonɣew ban e bocii nu ε Tata to boyse ke me. ¹² Fí nu lo keceey le wee tfuu wvú gomte keecee nce wvú Nyo' gomte diεwe wee wvú nu ε taasε wase bó Klistu Jisos nu ε bó nu ke ebone ke bikaa é wvú ejim. ¹³ Ɛ bonyii bó buwyi mwεem bó bonyii bo kenlεema le, nu ε gee dibole nu ke efoo ke gene lo no bó læle bonyii bomew læle ten bikuu bibole. ¹⁴ Geenε, fô wo le, è leemε ke ε è nu yi fiεε fi bó nu ε yεeyi wo dvú wo ε bee fi le bó fitele fiu wvú ficii. Ɛ leemε yi dvú le njefo wo kee bonyii bó yεeyεε wo dvú. ¹⁵ Wo to kew no kee mwεem mvù bó san é Nwa' Nyo' le beε naa wan caan e. Mwεem mvun nu mvù nulo etefe wo é wo ke ekenke mboyma fele yi fitele fi wo lese yi Klistu Jisos e. ¹⁶ Fiεε ficii fi bó san é Nwa' Nyo' le nu ε bvufee bvudvu nε fô Nyo' le. Ɛ fi fici keeyεeyi bonyii dvú, duñci bojay, neci bonyii, yεeyi bonyii bó nce wvu teyey, ¹⁷ wvu le wee wvú è nu wee Nyo' enú ε wvú ε kpwenten, kenke fiεε ficii kegee lemme di jee dicii dvú.

4

Ɛ Baul tefe Timatio le wvú egeè lemme diew ntay

3:1 1Tim 4:1; 2Bi 3:3; 1Jon 2:18; Jul 18 **3:2** Gal 5:19-21 **3:5** Mat 7:15, 21; Lum 2:19-20; Tay 1:16 **3:6** Tay 1:11 **3:8** Ksm 7:11, 22; 8:3, 14; 1Tim 6:4-5 **3:10** Lum 16:24; 1Tim 1:5 **3:11** Lem 13:50; 14:5; 14:19; Mben 34:19; 2Kol 11:23-29 **3:12** Mat 16:24; Jon 15:20; Lem 14:22; 1Tes 3:3 **3:14** 2:2; 1Tim 1:10 **3:15** Jon 5:39; Lum 15:4; 1Tim 4:13; 2Bi 1:21 **3:17** 2:21

¹ Me njemyi fin ê wo fwe dvu Nyo' bô Klistu Jisow wvù nu ke esaw bonyii bô beε dvú bô bô kpweken wase. E me njemyi nje mbuynen we wvù wvù nu ke ebuynen noo nje bvunfon bwew ngayte le, ² ê fewci diεw Nyo'. E fewci ke gene dvú, keneε è nu kefew ke leη keneε è baa nu ke leη. E dunçì bojay bo bonyii le, saakè bô, yvuwsè mvuntelem mvubole bô nyεkeey noo n'yεeyi wo. ³ E keè le kefew too lo ke bonyii yaa beε ke eleeme yí n'yεeyi wvu leη e ke. Bitem bibole nu ke efuu keeyuuke wase ε è nu fiεε fimew jεey. E bó emum egom ε è nu bonyii bo n'yεeyi le bô nu eyεeyi wase ε è nu fiεε fi bó koonke keeyuuke. ⁴ Bô nu ke ecine keeyuuke fiεε fi keceey e, ebvuyte wase gene ε è nu ê mvumangaan e. ⁵ Geenεn, fô wo le, è lewsè ekole kuw teyete sekeci, kuulè shém yí boηgew e, egeè lemme di wee wvù ghane lo fewci diεw Nyo' le. E geè lemme diuw dicii nta.

⁶ Fô me le nu ε me nu wase keseen diεwe mbvuum e, ε kefew kocine wase kè bó nu ejo me ege dvú diεwe no bó ke fuu mbvuum yí ketan ke ncese le. Kefew kè me nu enkfule nu ε kocen wase. ⁷ Me nu ε ndiu wase bvudiuw bvù jee yí fiεε fi Nyo' le, ε nlewtε kenlewtε ε mεse, ε njice mbee wem e ε mεy yí dvú le. ⁸ E kew yí keseen e nu ε bó ε gεε wase kefo kem ke bvunfon e kè è nu ke nce wvu teyete e. Kefo kin nu kè Tata wvù nu wee wvù saake bonsaw teyete nu ke ebon ê me εfa yí diuu di fokemese le. Ke wvù nu ke ebon ke ε è nu kem maan ke. Wvù nu ke ebon ten ke bonyii bocii bô koonke le wvù ekase eto le.

ε Baul see no mwεem nu ê keba kew e

⁹ Timatio, momε naa nta keeyanjen eto cekey ê me le. ¹⁰ E keè le Demas nu ε koj wase won wvu keseen wvun, ε lan me ε gen Tesalonika. Klesens nu ε gen Galesia, Taytus ε gen Dalmatia. ¹¹ E mεy ke Luk wvù emben wvù nu beε wvù. Seke wo too, jo Mak ε ben ε wvù no too. Wvù nulo efici me baay yí lemme le. ¹² Tikikus nu ε me ε ntum wvù Efesus. ¹³ Seke wo too, jo keum kem ke baay kè me nto ngekeε yew dvu Kabus ê kelaante kè Towas e. E toò ten bô boηwa' bem, efey mvunciiim bô bó fe bô jéw nyam. ¹⁴ Aleksanda wvù tfuyte elame nu ε ge ηgew bô me ε è yaa nu wvu weε ke. Tata nu ke elaw wvù yí gee diεw e. ¹⁵ E yenè ten ben ε wvù. Wvù kicine saaka wvù beene fewci naa lo baay. ¹⁶ Yí nsaw wem e nu ε diuu di fwe di me nto nleemεε ê kebeη ke nsaw e nu ε wee to baa leem lo ê me ejim ke. Bonyii bocii to nu ε lewtε me. Fo Nyo' esaw bó yí fiεε le ke. ¹⁷ Geenεn, Tata to nu ε leem ê me ejim, nya me bó mvunçay keenfewce saaka wvù jee nta wvu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu eyuw saaka wvudvu. Nonen wvù to nu ε bvuse me diuw bvule le. ¹⁸ Tata nu ke ebvuse ke me can fiεε fi befe le ficii, ke eghan elese me bvunfon bwew bvù fowe le yí nyεkeey e. Beene etumtè moηkum mew sekeci se ηka. Fí enù nonen.

Boηayma

¹⁹ Gayε Blisilia bô Akpwila le enya ê me. Gayε ten yew Onesifolus e. ²⁰ Elastus to nu ε shεε Kolen, ε Toofimus nu ε me nto ncine wvù le Miletus ε wvù εmte. ²¹ Momε naa nta keeto é kefew ke nftum wvù temyi le se kew. Yubulus ciinse boηyama ê wo. Budens bô Linus noo Klawdia bô boom bo bwee

4:1 Lem 10:42; 2Kol 5:10; 1Bi 4:5 **4:2** Lem 20:20, 31; Tay 1:13 **4:3** 1Tim 1:10; 4:1 **4:4** 1Tim 1:4 **4:6** Fili 2:17; 2Bi 1:14 **4:7** 1Kol 9:24-25; Fili 3:12-14; 1Tim 1:18 **4:10** Fili 2:21; Kolo 4:14; Flm 24; 1Jon 2:15; 2Kol 2:13 **4:11** Kolo 4:14; Kolo 4:10 **4:12** Kolo 4:7-8 **4:13** Lem 20:6 **4:14** Mat 16:27; 1Tim 1:20 **4:16** 1:15 **4:17** Dan 6:20; Mben 22:21; Lem 1:8; 23:11 **4:18** 2Kol 1:10; Fili 1:19-20 **4:19** Lem 18:2; 2Tim 1:16-17 **4:20** Lem 19:22; Lum 16:23; Lem 21:29

wesebeene le bocii yî Klistu le ciinse tɛn ŋgayma. ²² Me nleke le Tata etaalè fô keyoy kuw e. Wvú ebuw ben bocii.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê Taytus Fiεε fi nu ê Nwa' Taytus wvun e

Nwa' wvun to san̄ Baul fô cuwee mvu le ε bó teje le Taytus. Taytus to nu wee ketum kemew kè yaa nu ke ke Bojuu le, ε wvù to cinε nce won̄ wvubole ban̄ke no nu wee mbee wvu Klistu. Wvù to lemte bô Baul, nu wee wvù fici wvù yî lemme diew di diew Nyo' le. Baul to san̄ ηwa' wvun fô cuwee wvun e ε wvù nu won̄ wvù Klet e. Wvù to nu jó ε Baul ε cinε wvù le le wvù eshεε efici jó taale no lemme di kentaashe ke bonyii bo mbee le gene.

Baul nu ε tamce Taytus ekume ken̄ge kè bonyii bô nu bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le ken̄ke keek̄en̄ke. Wvù to jem̄yi ê wvù no wvù to yene ε bonyii bo Klet nteen ken̄ke ken̄ge ε è nu kè befe. Fiεε fi bii fó nu ε wvù teete Taytus no è nulo é wvù eyeyi bonyii jeȳy jeȳy ê kentaashe ke bonyii bo mbee le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-4 Ken̄kewce

1:5-16 Ekume Bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le

2:1-15 Ekume gee di bonyii jeȳy jeȳy ek̄en̄kè ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le

3:1-11 ε Baul tefe Taytus

3:12-15 Kemεse

¹ ε nu me wvù Baul, ε me nu waa lemme Nyo' noo waa ntum Jisos Klistu. Lemme diem nu keen̄gee ε mbee bonyii bô Nyo' nu ε caw gene fwe, bô le bó ekeè fiεε fi keceeȳy fi bii nce wvù è nu wvù Nyo' gomte le, ² emum etaalé fwe yî nshii wvù m̄ey lo wvù Nyo' wvù nulo saa mbiay mbiay to kawεε ε won̄ se ke kew e. ³ Kefew ke len̄ to nu ε dioo koc̄en̄, ε wvù mum dun̄ce diew ye endan fele yî diew ye yî me nfewci le, ε è to nya Nyo' wvù Mboyse wesebeene mvun̄gay mvudvu ê me le me enfewcì.

⁴ Me nsaan̄ke ηwa' wvun fô wo le Taytus. Wo nu waa wem wvu keceeȳy yî mbee wvù è nu wesebeene bocii le. Nyo' Ice bô Klistu Jisos wvù Mboyse wesebeene ebuw wo, enya wo bô nyεkeey.

Lemme di Taytus to shεεε Klet keege

⁵ Shiee wvù me nto ncin̄'yεε wo le Klet to nu le wo eshεε en̄le mwεem mvù nu ε lem̄lem̄, ebvuu egeε bocee bintaashe bi bonyii bo mbee le bilaante le bicii ê je yî me nto ndun̄ceε ê wo le. ⁶ Wee keenu cee kentaashe nu ε wvù ken̄ke keenu wee wvù yaa ken̄ke ke fiεε fi bó ebaci wvù yî dvù le ke. Wvù ken̄ke keenu dwee kpwoon̄ mwaan̄, ε boom bew nu bonyii bo mbee le, ε è yaa nu bô bonyii yene le bó ghan̄ghan̄e lo ken̄ε t̄myi bikuu ke. ⁷ No cee εkole ke kentaashe le nu wee lemme Nyo', tu ke wvù ken̄ke keek̄en̄ke fiεε fi bó ebaci wvù yî dvù le ke. Ke wvù ken̄ke keedun̄ci ye ken̄ε ken̄ke shém̄ yî ton̄'yεen̄ ken̄ε nu wvù wuu mbvuum ε mó koole ke. Ke wvù ken̄ke keenu wvù wamene bonyii ken̄ε wvù kuun̄ke ke ε è nu s̄ew ke. ⁸ Wvù ken̄ke keenu wvù fiisene bonyii bo ghane le, koon̄ke fiεε fi è nu fi jee, gee mwεem bô bvufee, ken̄ke nce

wvu teytesy, keŋke nce wvù yuule, kee keejice ye ye le. ⁹ Wvù keŋke keenu wvù jici n'yeyi wvù è nu wvu leŋ wvù bó yeyi wvù dvù ntay, wvu le wvù enyaa ntefe è bonyii bii è nu n'yeyi wvù è nu wvu leŋ e, ebvuu etooshi ten bonyii bò kicine n'yeyi wvudvu.

Bó ecilè n'yeyi bonyii bo mbiay e

¹⁰ Me njemyi nen njefo bonyii nu dvù nteen bò temyi bikuu, bò jemyi díew yi ecici, læle bonyii, efey mvunciim ngoo bonyii ba bò leeme ke le bó keŋke keetfuuse bonyii yew. ¹¹ Boban nu bonyii bò bó eban lo dew yibo, njefo bó ghane bvunŋe yéw bonyii yicii no bó yeyi mwεem mvù bó yaa keŋke keeyeyi ke. E bó gee nonen ε è nu nje bigew bi ecici bi bó kuunke. ¹² Bonyii ban nu ε wee wvubo mvu keβεε wvù bó duu le è nu wee ntum Nyo' wvubo to jeme wase ekume bó gayte le, “Bonyii bo Klet ké no nu bonyii bo mbiay e sekicii. Bó nu lo nyám yi ŋkpwaante yi befe, nu biwelencoy bi wuwte ke ε è nu mwεem mvudien.” ¹³ Njeme wvudvu wvun ekume bó nu lo keceey. Nonen è looci tooshi lo bó dew yibole, wvu le bó ekeŋke mbee ε è nu wvu leŋ, ¹⁴ efey fo bó enya bikuu bibole eyuuke ε è nu mvumanŋaan mvu Bojuu le, keβεε mwεem mvù bonyii bò nu ε tun mwεem mvu keceey mvù Nyo' gayte le bonyii ebii dvù le. ¹⁵ Bonyii dioo keŋke mvuntelem mvù yuule, ε mwεem mvunciim no yuule fô bó le. Geenεn, bó dioo keŋke mvuntelem mvù yiile se bó keŋke mbee, fiεε saa enu dvù fi yuule fô bó le ke, njefo boŋkpawace bobole bó je yi mvuntelem mvubole nu jó, nu ε befe wase. ¹⁶ Boba bonyii duu le bó kee Nyo', geenεn ε gee dibole kaa duŋci le bó nu ε ma lo Nyo'. Nce wvubo nyene baay, ε bó temyi bikuu. Ke bó nu bonyii bò nulo ege naa lo fiεε fi jee ke.

2

Bon'yeyi ekume kenge kè jee

¹ Fô wo le Taytus, fiuw nu ε wo keŋke keeyeyi bonyii ε è nu bó mwεem mvù cemsene è n'yeyi wvu leŋ e. ² E teetè bolemse bò nu wase ŋgaybonyii le bó ejici ye yibole yi fiεε le ficii, keŋkè n'wvum fô bikuu bibole, geé mwεem diewe bonyii bò keŋke bvufee le, keŋkè mbee ε è nu wvu leŋ, keŋkè keŋkonen ε è nu ke leŋ, kuulè shém yi boŋgew e bocii.

³ E teetè ten bokene bò nu wase ŋgaybonyii le bó ekeŋkè kenge ε è nu kè duŋci n'wvum fô Nyo' le. Fo bó ekunsenè mvunŋkunsen ke. Fo bó enù bonfaw bo mbvuum e ke. Bó eyeyi bonyii ε è nu bó mwεem mvù jee.

⁴ Nonen, é bó emum eteete ŋgon bokene no è nulo é bó ekoŋke bole' bobole noo boom bobole, ⁵ bvuu geé mwεem diewe bonyii bò keŋke bvufee le, ceé nce wvù yuule, tawtenè yéw yibole, keŋkè mvuntelem mvù jee fô bonyii le, yuukè bole' bobole. Nonen, wee saa ebvuu enu dvù wvù nulo ejeme diéw yi befe ekume diéw Nyo' ke.

⁶ E nu ke leŋleŋ no wo nu ejemyi è cubonyii le bó keŋke keegeé mwεem diewe bonyii bò keŋke bvufee le. ⁷ E duŋci kenge kè jee yi fiεε ficii fi wo gee le, wvu le bonyii eyenè beŋene. Seke wo yeyi bonyii bó fiεε, ε wo lese fitele fiuw ficii yi dvù le, no yeyi bó shiee, ⁸ ε njeme wo nu wvu leŋ wvù è nulo wee saa ekeŋke

fiεε fi befe keejeme εnte jodvu κε. Nonεn, ε bonyii bò kicine beene ewuumεn njefo κε bó κεηκε fiεε fi befe keejeme εκυμε beene κε.

⁹ Ε teetè bonfaw λε bó enya bikuu bibole ε bonyii bò κεηκε bó, egeè fiεε ficii no bó gomte λε bó egeè. Fo bó etfuusè fiεε dew yibole κε. ¹⁰ Fo bó esoonkè mwεεm mvubole κε. Bó κεηκε keeduηci lo ε jé le yicii λε bó nu bonyii bo keceεy e. Ε bó gee nonεn yí fiεε ficii le, ε bonyii emum eyene n'yεεyi wvu εκυμε Nyo' wvù Mboyse wesebeene le, λε ε nu fiεε ε fi κεηκε njon.

¹¹ Ε γεεyí bó nonεn, njefo mbuwma Nyo' keeboyse bonyii nu ε to wase wvu λε ε nεlo ε bonyii bocii ke eboy. ¹² Mbuwma wvun γεεyi beene λε beene ecine nce wvù yaa nu κε wvù Nyo' gomte le, bó λε fo beene eκεηκε shiee wvu baay yí mwεεm mvu yí nshε le κε. Λε beene eceè bó bvufee bvuseεbeene fò bvucii, ceè nce wvu teytey noo nce wvù Nyo' gomte yí won wvun e. ¹³ Beene eceè nonεn, ceyte bvujonke bvù beene taale fwe yí dvù le bvù nu ke ebuynen, bvù ε nu bvukuke bvυ Nyo' wesebeene wvu baay wvù ε nu Mboyse wvù Jisou Klistu le. ¹⁴ Wvù to nu ε nya εκole kew nje yese beene keesum beene yí bibefe le bicii, keege ε beene eyuule, nu bonyii bew bó κεηκε shiee wvu baay keegeε ge di jee.

¹⁵ Mvun nu mwεεm mvù wo κεηκε keeyεεyi bonyii dvù. Ε teetè bó, duηci bojay bobole bó mvunγay mvunciim mvù wo κεηκε. Fo wo ebee ε wee ejin wo κε.

3

No è nulo é gee di bonyii bo mbee le enù

¹ Ε tamci bonyii bo mbee le λε bó eyuukè bonyii bò saake won bó bó κεηκε mvunγay ε bó we le. Bó egeè fiεε fi bó gayte, enù ε bó ε seyse keegeε fiεε ficii fi ε nu fi λη. ² Fo bó ejemyi fiεε fi befe εκυμε wee κε. Fo bó ewaalè diwaa κε. Bó enù weε, joo bikuu bibole fokuse fwe dvu bonyii bocii. ³ Ε kumyí λε beene ten to shee gee keyuη, τεmyi bikuu, jayte je. Beene to nu bonfaw bo mwεεm ε jεey jεey mvù ye yesebene to koonke, bvuu diee bikuu bisεεbeene. Beene to ceε nce wesebeene κεηκε κε ε è nu mvuntelem mvù befe bó kendon ke benεen, ε bonyii bane beene ε beene bane ten bonyii.

⁴ Geenen, ε Nyo' wvù Mboyse wesebeene ke dioo duηce fitele fiew fi jee bó κεηkonen kew fò beene le, ⁵ mum boyse beene. Ke wvù to boyse beene nje fiεε fimew fi λη fi beene to gee κε. Wvù to boyse nje shen ye fele yí ncuke wvù wvù to cukεε beene ε beene κεηκε mboo wvu fwe le, ε Keyoy ke Yuule kumεn beene ε beene no nu bonyii bo bofe κεηκε nshii wvu fwe. ⁶ Keyoy ke Yuule kin nu ε wvù to looce tfuw lo yí yese beene le fele yí Jisou Klistu wvù Mboyse wesebeene le. ⁷ Wvù to ge nonεn wvu λε wen ebuw lo beene, ejo beene λε beene nu se jay, emum enu bondiela bew taale fwe keeke eκεηκε nshii wvù mεy lo. ⁸ Njeme wvù me njeme wvun nu naa lo keceεy.

Me nshieele naa λε wo ejemyi ciise lo mwεεm mvun ε bonyii, wvu λε bonyii bó nu ε bee Nyo' le eyen λε bó enya bikuu bibole keegeε gee di jee. Mvun nu naa mwεεm mvù jee baay, ε mvù too bó sew fò bonyii le bocii. ⁹ Geenen, ε

2:9 1Tim 6:1-2 **2:10** 3:4 **2:12** Efe 1:4; 1Jon 2:16 **2:13** 1Kol 1:7; 1Tes 1:10 **2:14** 3:14; Ksm 19:5; Esek 11:20; Gal 1:4; Efe 2:10; 1Tim 2:6; Ibu 13:12; 1Bi 2:9; 1Jon 3:16 **3:1** Lum 13:1-7; 1Bi 1:13-17 **3:3** 1Kol 6:11; Efe 5:8 **3:4** 1:3; 2:10-11; 1Tim 1:1; 2:3; 4:10; Tay 3:6 **3:5** Jon 3:5; Lum 6:4; Efe 2:8-9; 5:26; 2Tim 1:9; 1Bi 1:3 **3:6** Lum 8:9-16; 1Kol 6:11; Gal 5:25; 2:13; Fili 3:20; 2Tim 1:10; Tay 3:4; 2Bi 1:11; 1Jon 4:14 **3:7** Lum 3:24 **3:9** 1:10-16 **3:9** 1:14; 1Tim 1:4

wεmtè bombew bo keyun e, bô ediee ε bo'icee dikfuu yò bonyii ke she taanke. Ε wεmtè tεn mvun̄kicεn bô diwaa di ekumε bonci bo Bojuu le. Kε mvumvun mwεεm keηke naa lo sεw kε. Ε nu mwεεm mvu εcici. ¹⁰ Ε wee nu dvù wvù too bô keηgawsεn, é wo jeme ê wvù. Ε wo jeme ê wvù kan mwaan ε buy bokan bofεε sε wvù lu, é wo cinε je ye le. ¹¹ Ε keè lε wvuwe wee nu ε wvù ε cinε wase je yì lεη e ε no bvuyte lo, ε nce we nu wvu kebefε, ε wvù ε lese wase εkolε kew ηgεw e.

Njeme bô bon̄gayma bo fokemεse

¹² Me nu ηke enciinse Atεmas kenεε Tikikus fô wo le. Wvù ke dioo ε to, ε wo mom naa ntay keeto fô me le Nikobolis. Ε nu jó jò me nu ε nseyse lε me nu ηke enu yì kefew ke nffum wvù tεmyi le. ¹³ Momε naa ntay keefice Senas wvù wee wvù looci kee bonci, bô Abolos yì lεne dibole. Momε eyεn lε bó nu ε keηke fiεε ficii fi bó shieele. ¹⁴ Bonyii bosεεbeene tεn keηke keeyεyi keenya bikuu bibole keegeε dilemme di jee, wvu lε è nulo é bó efici yì mwεεm mvù nu shiee le lε bó efice le. Fo bó enù kε lo εcici kε.

¹⁵ Bonyii bocii bò nu fεn bee bó ciinse ηgayma ê wo. Gayε bonyii bo mbee le bocii bò koon̄ke beene. Nyo' ebuw ben bocii.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê Filemun Fiεε fi nu ê Nwa' Filemun wvun e

Filemun to nu wee Klistu, ε è nelo enu ε wvù to nu wee kentaashe ke Kolose. Ε to nu wee ε bó kee wvù ntaɣ. Wvù to keɲke nɣwa ε bó tenje le Onesimus. Ε nɣwa wvudvu ke ne lewte mum gen buynen yî Baul e yew ncaw e. Ε Baul ke ge ε Onesimus mum tu wee Klistu.

Nwa' wvun nu ε Baul to san̄j fô Filemun e keeleke le wvù ekase ejo Onesimus é wvù elemtè wvù le no wvù to shee lemte. Ε Baul mum ciinse Onesimus fô wvù le leke le wvù eleeshe fiεε fi wvù to geε efiisen wvù wase diewe waa bwee yî Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1-3 Ken̄kwε

4-7 Ε Baul bense Filemun

8-22 Ε Baul leke le Filemun efiisen Onesimus

23-25 Nɣayma wvu fokemεse

1 Ε nu me wvù Baul, ε me nu yî ncaw e nje me nu wee Klistu Jisos. Ε nu bee waa bwee wesebeene wvù Timatio. Me nsaan̄ke ηwa' wvun fô Filemun wvù nsaa yesebeene shém wvù bee bó lemte yî fiεε le fimwaan̄, ² noo fô Afia wvù jεme yesebeene le, bô Alkibus wvù beene ε bó diuu yî fiεε le fimwaan̄ diewe bonyii bo jem e, noo fô kentaashe ke bonyii bo mbee le kè taashi é wo yew e. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembon̄en, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leetene.

Ε Baul nya keyoone ê Nyo' nje Filemun

⁴ Filemun, me ηke ndioo mbunlee sekecii en̄kume wo, no nyaa ke ε è nu keyoone ê Nyo' wεm ekumε wo, ⁵ njefo me n'yuuke no wo nu ε lese fitele yî Tata Jisos e, ε no koon̄ke bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii. ⁶ Me ε no mbunlee le no wo nu ε lese wase fitele yî Jisos e, ben ε bonyii bo Nyo' le ε no nu yî kentaashe le, fifin ege é wo emεse ekiεε mwεem mvù jee mvunciim mvù è nu mvuseεbeene bô nu ε taashe bô bo Klistu. ⁷ Waa bwεem, kfuu ken̄kon̄en kè wo keɲke fô bonyii bo Nyo' le, gee ε mvuntelem mvubole leetene, nu ε ge me ε no n'yuuke njon̄ baay, ε fitele fiem ten yvuwse.

Ε Baul leke Filemun ekumε Onesimus

⁸ Fiεε fimew ε mum ε no nu dvù fi me nshieele le wo ege, ε è be nulo é me en̄gay lo bô mvun̄gay mvù me ηken̄ke diewe wee Klistu le le wo ege. ⁹ Geen̄en, nje ken̄kon̄en, me nu en̄ku lo can é wo. Me wvù Baul nu wase ηgaywee, ε me mbvuu nu yî ncaw e keseen nje saaka wvu ekumε Klistu Jisos. ¹⁰ Me ε no ηkule can é wo ekumε waa wεm wvù Onesimus wvun. Me nto njo wvù waa wεm e yî mbee le nu yew ncaw e fεn. ¹¹ Fwele to nu ε wvù nu fiεε fi εcici fô wo le. Keseen wvù ε no looci wase nu naa wee fô bee wo le bocii.

¹² Me ε no ntfuuse wvù jim fô wo le keseen. Wvù looci nu fitele fiem. ¹³ Me ηkoon̄ke le è be nulo é me en̄geε wvù mbew yem e é wvù etaale fô me le fô

bvudvuu bwuw e no me nu yí ncaw e fɛn nje saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos. ¹⁴ Geenɛn, me ɛ n'yɛn lɛ kɛ è nulo é me ɛnɛ fiɛɛ diɛwɛ fifin e sɛ wo kee fó kɛ, njefo kɛ me ɛgomte lɛ lemme diuw di jee di wo gee fô me le enù kɛ diɛwɛ me ɛnkane lo wo kɛ. Me ɛgomte lɛ fí enù no fitele fiuw nu ɛ bee.

¹⁵ Sekemew ɛ Onesimus to nɛ ê wo ɛjise yí kefew e caan nɛn, lɛ wvù ke dioo ɛ tu jim, é ben ɛ wvù emum enù wase kemakaa, ¹⁶ ɛ wvù yaa bvuu nu nfwa kɛ, ɛ wvù fele wase nfwa. Wvù nu wase waa bwoo shém yí Klistu le, ɛ wvù nu tɛn fô me le baay sɛ ge fô wo le, no wvù nu wee wo lemme bvuu nu wee Tata. ¹⁷ Nonɛn, é wo fɛn nu ɛ yɛn lɛ bee wo nu yí kentaashɛ le, é wo fiisɛn wvù no è be nu me é wo efiisɛn. ¹⁸ Ɛ è nu lɛ wvù to nu ɛ jay fiɛɛ fô wo le, kɛɛɛ lɛ, wvù kɛɛkɛ fioo ben ɛ wvù, é wo gɛɛ ê diee diem e. ¹⁹ Me nsaankɛ fin ɛ è nu bô kebo kem lɛ, “Me wvù Baul nu ɛkɛ enlaw.” Me njemyi nɛn ɛ kɛ shiee nu dvù wvù me nshe nseɛ lo lɛ, wo tɛn kɛɛkɛ fioo bee wo kɛ. Nshii wvù wo kɛɛkɛ keseen nu nje me. ²⁰ Nonɛn waa bwɛɛm, ficɛ kɛ me njefo bee wo nu bonyii bo Tata le. Geɛ nonɛn nje kentaashɛ ke bee wo le yí Klistu le é ye ejoɛ me. ²¹ Me nsaankɛ ê wo nɛn, ɛkɛ naa ntay lɛ wo nu ebee keege fiɛɛ fi me ɛgayte, ɛ wo nu dioo gee, ege naa efesɛn lo.

²² Keebvuu bise fó, seyse bvudvuu bvú nce le ê me, njefo me ntaale fwe ɛkɛ le Nyó' nu eyuw bunle yene eciinse me fô ben e.

Ngayma

²³ Ɛbaflas wvù nu bee bó yí ncaw e fɛn nje saaka wvu ekumɛ Klistu Jisos, gayte wo le. ²⁴ Maaku, Alistakus, Demas noo Luk bô bee bó lemte yí kentaashɛ le, gayte tɛn wo le. ²⁵ Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn kew é kí efici biyoy binɛn.

N̄wa' wvù bó to san̄εε ê Bo'ibulu Fiεε fi nu ê N̄wa' Ibulu wvun e

Kε beene looci kee wee wvù to san̄εε n̄wa' wvun kε, geenεn ε beene kee le bó to san̄ fô bonyii bo Klistu le bò nu Bo'ibulu. Bo'ibulu nu diee di Bojuu le dimew. Bó to san̄ keege le Bojuu bò to nu ε lese wase fitele yî Klistu le emεy kε eleeme yî dvù le, naa no bon̄gew to cim too fô bó le jé le jé le. ε to nu ten keege é bó ekiεε le mon̄kan mo mon̄fem mò Jisos to dvù ken̄ke mvun̄gay fele mo moyvuum. Bó to san̄ ten keetefe bó le bó ekeè le fiεε fi Nyo' nu ε kaw bonyii dvù nu ε kε fí yaa nu ke esoy kuse kε. Bó nu ε dun̄ce le mwεem mvù Klistu wvù Waa Nyo' nu ε to dvù fele mvu bonyii bo ntum Nyo' bo fwele le, njefo mvubole to nu kε lo bin̄jin̄jin̄, ε Klistu ε to wase bó mwεem mvù è nu mvu keceεy.

Bikuu bi mwεem e ê n̄wa' wvun e

1:1-3 Klistu looci nu wunte Nyo' keβεε

1:4-2:18 Klistu fele bonceendaa bo Nyo' le

3:1-4:13 Klistu fele Muses bó Yoshua

4:14-7:28 Klistu nu cee ncese wvù fele bocee ncese bocii

8:1-9:28 Mon̄kan mò Klistu to dvù fele mo moyvuum

10:1-39 Ncese wvù Klistu to gee fele boncese bocii

11:1-12:29 Ekumε keelese fitele yî Nyo' le

13:1-25 Ntefe wvu fokemεse

Nyo' nu ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le

¹ ε to shee nu fwele, ε Nyo' jemyi ê bo'icee bosεεbeene dew bonyii bew bo ntum e bokañ e nteen bó ê jé le jεεy jεεy. ² Geenεn, è dioo nu εdiuw εyan yo fokemεse le, wvù ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le. ε nu Waa we wvun wvù wvù nu ε gee le wen nu ke enya fiεε ficii can ye le é wvù esaakè. ε è nu wvù wvù Nyo' to bomεε won̄ bó fiεε ficii can ye le. ³ N'yuu Nyo' lawkene yî ye le, ε wvù nu wunte Nyo' keβεε. ε nu wvù wvù gee ε εbulε bó nshε se nu dvù. ε wvù gee ε è nu bó diεw ye yî ken̄ke mvun̄gay e. Wvù to nu ε man bibefe bisεεbeene. No wvù man nonεn mum ben we shii ê εbo ke εceεy ke Nyo' Bvukukε le.

Waa Nyo' kuuke fele bonceendaa bo Nyo' le

⁴ Fí ε mum ε no nu le Waa Nyo' kuuke naa baay fele bonceendaa bo Nyo' le, kε len̄len̄ no diee di Nyo' teje wvù dvù kuuke naa ten baay fele dibole. ⁵ Beene kee le wvù kuuke lo njefo kε nceendaa Nyo' mvu nu dvù wvù Nyo' ke nu ε yuu wase gay ê wvù le, “Wo nu Waa wεm, ε εben nu ε me ε n̄gay wase le me nu Ico” kε. ε kε mvu nu dvù wvù wvù ke nu ε yuu wase jeme ekumε wvù le, “Me nu n̄ke enu Ice, ε wvù nu Waa wεm” kε.

6 Ɛ to nu kefew kè Nyo' to nu keetum Waa we wvu fwe wvun yí wɔŋ wvun e,
 ɛ wvú gay ɛ,

bonceendaa bowene bocii ewvumtè wvú.

7 Ɛ fiɛ fi Nyo' to jemyɛɛ ekumɛ bonceendaa bew nu ɛ,

wen gee ɛ bó nu diɛwɛ fwefwe le,
 gee tɛn ɛ bó bò nu bonyii bowene bo lemme le
 nu diɛwɛ elem ɛ ŋɔy e.

8 Ɛ dioo tu fô Waa we, ɛ wvú gay ɛ,

“O Nyo', wo nu ke eshii yí kawla wo le esaake sekecii sɛ ŋka.

Nce wvu teyey nu ke enu ketoome ke bvunfon bwuw e.

9 Wo koonke ɛ è nu fiɛ fi teyey, bane fi befe.

Nonɛn me wvú Nyo' wvú nu Nyo' wo

ɛ mum ɛ mbense wo ɛ nfey ŋɔo yo,
 no me nu ɛ n'yefe wo bó nsusu bonfon yì è nu yi bvujonke.”

10 Ɛ wvú bvuu jeme tɛn ê Waa we ɛ,

“Tata, è nu wo wvú to homɛɛ nshɛ fonkɛw,

ɛ mwɛɛm mvunciim mvú nu we nu lemme di ɛbo kuw e.

11 Mwɛɛm mvun nu ke eka, geenɛn ê eshɛɛ kɛ wo.

Mvú nu ke eyvumɛn diɛwɛ ndvú le.

12 Wo nu ke ekɛwe mvú diɛwɛ kekum e.

Mvú nu ke ekumɛn diɛwɛ no ndvu ké kpwe ncom.

Geenɛn wo nu ke emɛy kɛ nu no wo nu.

Kɛ bilum biuw nu ke eyuu eka kɛ.”

13 Ɛ nu nceendaa Nyo' mvu wvú la wvú Nyo' ke nu ɛ yuu wase gay ê wvú ɛ,

“Shiiɛ ê ɛbo kem ke ɛɛɛy e,

egɛn ebuy kefew kè me nu ŋke enjike

bonyii buw bo bvuban e ê wo ɛjise

diɛwɛ kedvuushɛɛ ke bikaa biuw e,

ê wo etome bikaa yí bó le?”

14 Bonceendaa bo Nyo' le ban nu kɛ lo biyoy bi lemte Nyo' le, ɛ wvú tumte ɛ bi
 ghane fici bonyii bò nu ke ekɛŋkɛ mboyma.

2

Fo beene emwase mboyma wvú jisos to ghane fewci ekumɛ wvú kɛ

1 Fí e mum ɛ no nu ɛ beene kɛŋkɛ keegɛɛ bvufɛe naa ntay yí fiɛ fi beene to
 yuwɛɛ le, wvu ɛ fo beene ke enɛ ebvuyte lo kɛ. 2 Beene kpwaake ɛ, ê bontum
 bò bonceendaa bo Nyo' le to teete fwele to nu fiɛ ɛ fi tɛmyi naa baay, ê wee ké
 enɔy mvu kɛnɛɛ etun keege no bó gayte, ê mwɛtɛn kɛŋkɛ nlawma wvudvu kɛ
 lɛŋlɛŋ, 3 ê ke ege la ê beene enu sɛ bó ɛ yɛn ŋgɛw fɛn ɛ beene ɛ jo mboyma wvú
 kuuke wvun kɛ lo ncɛw? Mboyma wvun to yaw Tata Jisos no fewci ekumɛ
 wvú, ɛ bonyii bò to yuwɛɛ no wvú fewci ke mum tom tɛn keɛɛy kedvu no bó
 to fewci ê beene. 4 Ɛ Nyo' tɛn to nu ɛ tom bó mwɛɛm mvú duŋci mvuŋgay mvu
 mwew noo biŋghaw bi mwɛɛm e noo mwɛɛm mvu diuw wvú yumɛɛn e mvú
 bó to gee. Ɛ wvú bvuu gawcɛ nnyá Keyoy ke Yuule no wvú to shieele keetom
 dvú.

Jisos nu wee wvú nu ɛ cɛɛ je mboyma fô beene le

⁵ Nyo' to baa gee won wvu fwε wvù bese fewci ekumε wvù wvun le è nu ke esaake bonceendaa bew ke. ⁶ Bó nu ε sanj bvudvuu bvumew e ê Nwa' Nyo' le ekumε saaka wvun le,

“Wee wvu wum nu naa la wvù wo kpwaake ekumε wvù?

Waa wee wvu wum nu naa la wvù wo keŋke shiee we?

⁷ Yí kefew e nen caan nu ε wo to ge ε wvù no nu yí bvudvuu le ε bvù nu ekuse jo bvυ bonceendaa buw e.

ε wo ke ghaa wvù ε wvù no keŋke bvukuke bô n'wvum.

⁸ Wo nu ε gee mwεem mvunciim ekuse jo wvù, wvù ε no saake.”

No Nyo' to gεkεε mwεem mvunciim ekuse jo wee wvu wum, fiεε fimew baa bvuu nu dvù fi nu se fi nu ê wvù ekuse ke. Naa no fi cim nu nonen, nu ε ke beene yene wase le mwεem mvunciim nu ê wee wvu wum ekuse ke. ⁹ Geenεn Jisos nu wee wvù beene yene le yí kefew e nen caan nu ε Nyo' to ge ε bvudvuu bwew no nu ekuse jo bvυ bonceendaa bew e. ε Nyo' ke bense wvù ε wvù no keŋke bvukuke bô n'wvum njefo wvù to nu ε yen ηgew kpwe, wvu le wvù ekpwe kpwe wee tfuu nje mbuwma wvu Nyo' fô bonyii le. ¹⁰ ε nu Nyo' wvù ge mwεem mvunciim, ε mwεem mvunciim nu mwew. No wvù to gomte le wen nu ke evjonyii bocii bô è nu boom bew é bô eley bvukuke bwew e, ε fi mum no nu naa leŋ le wvù ege é Jisos eyen ηgew wvu le wvù enù ε wvù ε kpwenten ε gen ε mese wee wvù eceε je mboyima fô bó le. ¹¹ Wvù wvù Jisos wvù gee ε bonyii se yuule ê Nyo' ejise, nu ε bô bonyii bodvu bô wvù gee ε bó yuule, keŋke Icee bó mwaan. ε nu fiεε fi ke wvù wuumene keetenje bó le boom bo bwew wen e ke. ¹² Wvù to nu ε gay ê Nyo' kefew kemew e le,

“Me nu ηke encawsee diee diuw we ê boom bo bwεem e ente.”

Me nu ηke en'yemte mbensee wo ê kentaashε kebole ente.”

¹³ ε wvù bvuu gay le,

“Me nu ηke enjεεε bvufee bwem yí Nyo' le.”

Bvuu kase gay le,

“Me wvun fεn bee boom bô Nyo' nu ε nya ê me bocii.”

¹⁴ No boom bô wvù gayte ban nu bonyii ε bó keŋke nyam ye bô ελεμε, ε wvù wvù Jisos mum jo ten nyam ye wee wvu wum, wvu le è nulo é wvù ke ekpwe keengoy dεwle wvù keŋke mvunŋgay mvu kpwe le. ¹⁵ ε wvù ke ge nonen mum bvuse bonyii bô to cee bvunfaw e yí nshii wvubole tfuu njefo bó to fane kpwe.

¹⁶ Fílooci yuule naa ntay le ke wvù to keŋke shiee ε è nu fô bonceendaa bo Nyo' le ke. Wvù to keŋke ε è nu fô kfuu di Aba'am e. ¹⁷ ε nu fiεε fi to gee ε Jisos se tu diεwe boom bo bwew le yí fiεε le ficii, wvu le wvù enù ekole ke bocee ncese le kebole wvù camte shen fô bó le, ε wvù ε lese ten fitele yí lemme di Nyo' le keege keman é Nyo' eleεshε bibefe bibole. ¹⁸ No wvù to yenεε ηgew, ε mmom to fô wvù le, wvù ε mum ε no kee no è nulo é wvù efii bonyii bô mmom too ten fô bó le.

3

Jisos kuuke fele Muses

¹ Nonen boom bo bwεem e bô è nu bonyii bo Nyo' le, ε bó e tee ten bó le bó ke eley won wvu we le, ben egeεε bvufee yí Jisos e. Wvù nu waa ntum Nyo'

2:6 Mben 8:4-6 **2:8** Mben 8:4-6; 1Kol 15:27 **2:9** Fili 2:8-9 **2:10** 1Kol 8:6; 12:2; Lem 3:15
2:11 Mat 25:40; 12:50; Jon 20:17 **2:12** Mben 22:22 **2:13** Yesa 8:17-18 **2:14** 2:17; Jon 1:14;
Jon 8:44; 12:31; 1Jon 3:8; Mwm 12:10 **2:15** Lum 8:21 **2:16** Yesa 41:8-9 **2:17** 4:14; 5:2; Fili
2:7; 1Jon 2:2 **2:18** 4:15; Mat 4:1-11 **3:1** 4:14

bvuu nu ekolε ke bocee ncese le ke mbee wvù beene ké no seje é bonyii le. ²Wvù to lemte bô fitele fiew ficii fô Nyo' wvù to gekeε wvù le wvù elemte wvù le ke no Muses ten to lemte bô fiew fitele ficii yew dvu Nyo'. ³Geenen, Jisos nu wee wvù bó ebenseè ntay fele Muses ke lenlen no wee ké bomte yew ε bó no bensee wvù fele yew yidvu. ⁴Ke yew mi nu dvù yì nu se è bom wee ke. Geenen, Nyo' nu wvù bom mwεem mvunciim. ⁵Muses to lemte naa ntay bô fitele fiew yew Nyo' le yicii diεwe waa lemme le. E mwεem mvunciim mvù wvù to gee to tomte ε è nu fiεε fi Nyo' to nu keeke eyuu ejeme. ⁶E Klistu ke lem ten yew dvu Nyo' bô fitele fiew ficii ε è nu diεwe waa yew e. Yew Nyo' yin nu beene fen é beene leeme temyi yì fiεε fi beene nu ε kuu shém ε no taale fwe yì dvù le bô kembense ye.

Fo wee emwase fiεε fi Nyo' le ke

⁷Beene eyuw le fiεε fi Keyoy ke Yuule to gayεε. Kí to nu ε gay le, “E ben yuw lo ε Nyo' ε jeme é ben eβen,

⁸fo ben eteme bikuu diεwe no bo'icee bonen to seenene bô bo Nyo' diuu di bó to momte Nyo' ηkpwaante ke.

⁹E nu jó jò bo'icee bonen to momεε me wvù Nyo', yen binghaw bi mwεem e bi me nto ngeε fô bó le yì bilum e mbaanyε.

¹⁰Nonen ε me nton'ye shém bee engokε ke bonyii le kedvu, mum ηgay le, ‘Ke mvuntelem mvubole ké no nu naa lo yì yem e ke.

Bó baa kee wase je yem ke.’

¹¹E shém ton'ye me ε me nlew lo le,

‘Ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bwem bvù nleεten e ke.’ ”

¹²Boom bo bwεem e, ben emum eyenè fo wee mvu ben e enù dvù wvù kenke fitele fi befe, fi tune keebē Nyo' le, nulo ege é ben ene ebase jim é Nyo' wvù kenke nshii le ke. ¹³Fiεε fi ben kenke keegeε nu le ben eteetè bikuu binen εdiuw ecii, no kefew kin nu kí kè bó teje é Nwa' Nyo' le le, “Eβen.” Ben egeè nonen fo fiεε fi befe fimew ke ene elεwε wee é wvù ene etemyi ekole. ¹⁴Ben ekeè le beene nu wase fiεε fimwaan beene ε bo Klistu fen é beene ε mey ε no jici fiεε fi beene to leeme wase yì dvù le fwele ε gen ε mese. ¹⁵Ben ekumyì fiεε fi le,

“E ben yuw lo ε Nyo' ε jeme é ben eβen,

fo ben eteme bikuu diεwe no bo'icee bonen to seenene bô bo Nyo' ke.”

¹⁶E nu baa bô to yuwεε ε Nyo' ε jeme é bó ε bó mwase lo no seenene bô wvù? Ke è nu bonyii bocii bô Muses to joe Ijiw buy bô bó le? ¹⁷E è nu baa bodvu bô Nyo' to ton'yεε shém bô bó yì bilum e mbaanyε? Ke è nu ke bó bô to gee bibefe, ke kpweken ηkpwaante jodvu le? ¹⁸E è bvuu nu baa bô Nyo' to lewεε le ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bvuwene bvù nleεten e ke? E nu ke bó bodvu bô to temyi bikuu le? ¹⁹Nonen beene nu ε yen le ke bonyii bodvu to nulo egen eley bvudvuu bvudvu le ke, njefo bó to baa lese fitele yì Nyo' le ke.

4

Ekume keeley nleεten wvù wvu Nyo' le

¹Fí ε mum ε no nu le ηkawma wvù Nyo' to gekeε le bonyii nu ke eley nleεten e beε leeme ke fô. Nonen beene emum eyenè fo bó ke díoo etaa eyen ε wee

mvu ben e baa ekocen keeley wvú le ke. ² Saaka wvú jee wvun nu ε to wase fô beene le ke lenjen no wvú to toε fô bó le. Geenεn, saaka wvudvu wvú bó to yuwεε to baa fi bó ke, njefo wvú to to fô bó le ε bó fanε yaa bee wvú le ke. ³ Fô beene bò nu ε bee wvú le nu ε beene nulo eley nleεten wvudvu le. E bonyii bomew ba nu ε Nyo' to gay le,

“Shém to nu ε ton'ye me, ε me nlew lo le,

‘Kε bó nu ke eyuu eley naa lo nleεten wem e ke.’”

Nyo' to jemyi nεn, naa ε lemme diew to ka wase fonkew seke wvú to bomεε won. ⁴ Beene kee le bó nu ε san ε Nwa' Nyo' le bvudvuu bvumew e ekumε diuu di εdiuw εsooshwiε ε yin je le le,

“Nyo' to nu ε lem lemme dicii,

ε è ke dioo yinεn εdiuw εsooshwiε ε wvú leεten.”

⁵ E dioo nu bvudvuu bvú bô be jemyi wase fô bwε le, wvú ε bvuu ε jeme le, “Kε bó nu ke eyuu eley naa nleεten wem e ke.” ⁶ Fí nu keεεy le nleεten wvun beε ke fô. E bonyii bomew nu ke eley wvú le. E bonyii bò to yawεε yuw saaka wvú jee wvun to baa ley nleεten wvun e njefo bó to nu ε yuw, geenεn tun keege no wvú gayte. ⁷ Nonεn ε Nyo' mum kase gεε diuu dimew di wvú teje le “Eben.” No wvú gεkεε ke mum jeme diuw Nfon Dawe le ε bilum ε fey wase nteεn no bonyii bodvu to tunεε keege no wvú gayte. E fiεε fi wvú to jemyεε nu fi fi beene be yuuke wase le,

“E ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ε ben εben,

fo ben eteme bikuu ke.”

⁸ E è nu le bvudvuu bvú Yohua to joε bonyii gεn ley bô bó fô to nu wase bvudvuu bvú nleεten e bvudvu, tu ke Nyo' to bee ebvuu ejeme ekumε diuu dimew le è nu di nleεten e ke. ⁹ Fí ε mum ε no nu le diuu di nleεten e beε dvú fwe fô bonyii bo Nyo' le diεwε di Nyo' to leεtenεε dvú diε le. ¹⁰ Fí ε no nu le, ε wee ley nleεten wvun e, tu mwεten ε leεten wase yí lemme diew e dicii lenjen no Nyo' to leεtenεε yí diew lemme le. ¹¹ Nonεn beene emomtè ntay keeke eley nleεten wvun e, wvu le fo wee mvu ke egbwe le è base ekole kè temyεen wvú diεwε bonyii bo fwele ba le ke. ¹² Ben ekeè le diεw Nyo' kenke nshii, lemte. Yí koole fele nyo yí bô nu ε fon biba bicii. Yí ké no leyte gene buyte fô nshii bô keyoy ke wee le taashi, leyte ten ε biyuj bô bikufe bi wee le. Yí ké no bwaashi bonkpawce noo mwεem mvú nu ε fitele fi wee le. ¹³ Ke fiεε nu naa lo dvú fi Nyo' nu ε bom fi nulo enyiime ε wvú ejise ke. Mwεem mvunciim yen'yi ε wvú ejise endan. E è nu wvú wvú beene kenke keeke etaje diuw ε wvú fwe.

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke baay

¹⁴ Nonεn no beene be ε gay wase le beene kenke ekole ke bocee ncese le ke baay, kè è nu Jisos wvú Waa Nyo', ε wvú ε ben wase ε tosen εbulε ε gεn fowe, beene emum ejici mbee wvú beene ké no seje ε bonyii le ntay. ¹⁵ Ke ekole ke bocee ncese le kesεbeene kin nu wee wvú nulo emaa kewεεyε kesεbeene wvu le wvú ecamtè shém fô beene le ke. E nu wee ε mmom to to wase ten fô wvú le jé le jé le no yí too fô beene le, geenεn ε wvú fanε yaa ge kebefε ke. ¹⁶ Nonεn beene emum ebenci too mbew kawla mbuwma Nyo' le se nfan wvu le wvú ecamtè shen fô beene le, ε dioo nu kefew kè fiεε ghaake beene ε wvú ebuw beene bô nfi we.

5

¹ Beene kee le bó ké baale ekole ke bocee ncese le ê bonyii enteleŋ egeε le wvú elemtè Nyo' le nje bonyii, ε wvú mum no joo nnyá bonyii feese ê Nyo', gee ten boncese fô bibefe bi bonyii le. ² No wvú wvú cee ncese nu ten ε wvú wεεyi jé le nteen, ε wvú mum no kee keenu nyekeye bô bonyii bô yaa kee ke mwεem bvuyte lo le. ³ Nje kewεεye kew kin, ε wvú mum no keŋke keegeε boncese fô biew bibefe le ke leŋleŋ no wvú gee fô bi bonyii bomew e. ⁴ Ke wee nulo ebense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. E ké baa Nyo' mweten ke leŋleŋ no wvú to baλεε Elon. ⁵ E nu ke leŋleŋ no ke Klistu to baa bense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. E to geke Nyo' wvú mum gay le, "Wo nu Waa wem, ε eβen nu ε me ε ŋgay wase le me nu Ico."

⁶ E wvú bvuu gay bvdvuu bvumew e ten le, "Wo nu cee ncese wvú meŋ lo ê je yi Melkisεdek nu jó le."

⁷ E to nu seke Jisot to nu fokuse fen, wvú to ké no bunlee sekecii leke fô Nyo' le, beele foweεwe shiwse misem fô wvú wvú Nyo' wvú nulo efi wvú can kpwe le. No ê to nu wee ε wvú fane bvuu wvumte Nyo', ε Nyo' mum yuw bunle ye. ⁸ Naa no Jisot to nu Waa Nyo' nonen, bongew bô wvú to γεεε to nu ε ge ε wvú γεεyi keeyuuke ke ε è nu Nyo' le. ⁹ E Nyo' ke ge ε wvú no nu wee wvú nu ε kpwenten ε gen ε mese, wvú eboysee bonyii bô yuuke wvú le. E mboyma wvun nu wvú nu se ŋka. ¹⁰ No Nyo' gee nonen mum gee wvú le wvú enù ekole ke bocee ncese le diewe Melkisεdek e.

Fo wee Klistu ebvuu etfuw bikaε ke

¹¹ Mwεem nu dvú nteen wvú bese beε keŋke keejeme ekume saaka wvun. Geenεn fi temyi keenele é fi eyuu fô ben e, njefo ben nu ε ne wase ε no leε baay keeyuw fiεε. ¹² E è be nu ê leŋ e, tu è be γεεyi wase ben bonyii keseen. Ben ε kaa ε ne ε no nu le bó ebvuu ekase eyεεyi lo ben bô mwεem mvu ekume diew Nyo', ε è nu mvú bó ké yaw kew yí dvú le. Ben beε diewe mvunley mvu boom e mvú beε yamte ε è nu emben, ε bó baa diee wase mwεem mvudien mvú temyi ke. ¹³ Ke è nulo é wee wvú beε γεεyi lo diew Nyo' ekee fiεε fi leŋ ê Nyo' ejise ke. Wvú nu diewe finley fi wan e fi beε yamte ε è nu emben e. ¹⁴ Mwεem mvudien mvú temyi nu ε è ké no diee bonyii bô nu ε bó e taw wase. Boban nu bonyii bô nu ε bó ε γεεyi wase keetaasse mwεem kee jεεy jεεy mvú jee bô mvú befe.

6

¹ No fi nu nonen, beene emum ecine n'γεεyi wvu ekume Klistu wvú wee ké yaw kew γεεyi le, egenè fwe ε è nu yí wvu bonyii bô nu ε taw wase le. Fo beene ebvuu ekew eleesé kenffuy ke n'γεεyi le kè le bonyii ekumen mvuntelem mvubole yí gee dibole di nulo etoo bô kpwe, noo n'γεεyi wvú le bonyii elese fitele yí Nyo' le ke. ² Ke è nulo ten é beene ebvuu ekew eyεεyi lo ekume no bó cuke bonyii, * bô keegeεle can yí bonyii le ke. E ke è nulo é beene ebvuu ekew eyεεyi ekume mbuy wvu yí kpwe le bô ekume nsaw wvú nsumten wvudvu nu wvú meŋ lo ke. ³ Mwεem mvun nu ε beene nulo ecine dvú egenè fwe fen ε Nyo' ε fi. ⁴ Beene ecine dvú njefo é bonyii nu ε bó to yuuse wase bó yí fiεε fi

5:1 4:14 5:2 2:17-18; 4:15; 7:28 5:3 7:27; 9:7; Lew 9:7; 16:6, 15 5:4 Ksm 28:1 5:5 1:5
5:6 Mben 110:4; Ibu 6:20 5:7 Mat 26:36-46 5:8 1:2; 4:14; 6:4-6; 7:3, 28; 10:29; Jon 1:34; 4:15;
Fili 2:8 5:9 7:27 5:10 5:6; 6:20 5:12 1Kol 3:2 5:14 13:9; Lum 16:19; 1Kol 14:20; Efe 4:14
6:1 9:14 6:2 Jon 3:25-26; Lem 19:1-6 * 6:2 Ncuke bonyii wvun jemiyi ten ekume wvú Bojuu to
ké no gee. 6:4 2:1-3; 5:8; 10:26-29; 12:25; Mat 12:31; 1Jon 5:16

Nyo' le, ε bó ε mom wase nnya yì nèn'yi fowe, ε bó ε kèŋke wase tèn Keyoy ke Yuule, ε nε ε kase ε tfuw bikaa, tu ke je nu naa lo dvù yì è nulo é bó ebvuu ege é bó ekumen mvuntelem mvubole ekase etu jim ke. ⁵ Boban bonyii nu ε bó ε mom wase bvujonjke bvu diw Nyo' le ε yuw, ε bvuu ε kίεε mvungay mvu nshii wvù too le. ⁶ É bó ley wase mwεεm mvun e, ε kase ε tfuw bikaa, tu ke je bvuu nu dvù keege é bó ekase ekumen mvuntelem mvubole etu jim ke, njefo fiεε fi bó ge nu ε bó kaase joo ε è nu Waa Nyo' taa yì kentam e bó can yibo, shoose ya le. ⁷ Wεε wvù jaŋ gbwee yì dvù le sekecii ε wvù nyaa mwεεm mvù bonyii bó bó lem wεε wvudvu nje bó le bó eboytè yì dvù le, ké no kèŋke kembonen ke Nyo' le. ⁸ Geenen, é è kuu bisafe bó bíay wene dvudvu, tu è nulo é bó eciese lo wvù, ke emum enε eton lo.

⁹ Nsáa yese shém, naa no bese cim jemyi nèn, bese kee le ben leeme finε ε è nu yì mwεεm mvù jee fele mvubole, ε è nu mvù mvù too bó mboyma fò ben e. ¹⁰ Ke Nyo' nu Nyo' kenlow wvù nulo ke edaayε lemme dinεn di ben lemte noo kèŋkòŋen kè ben dŋnci ε kεw lo ε to ε buy keseen e fò bonyii bó è nu bew e nje ye ke. ¹¹ Shiee wese baay nu le wee bó ekole kew eleemè kε yì fifie fiεε le nonεn egeŋ emεse, wvu le ben ke ekeŋke fiεε fi ben nu ε lese bvufee bvucii ε no taale fwe yì dvù le. ¹² Fo ben egeè ŋgoy ke. Ben ebenεn bonyii bó to leseε fitele yì Nyo' le, no kuule shém se ke kèŋke fiεε fi Nyo' to kawεε.

Ke Nyo' ké kumen ŋkawma we ke

¹³ Ben ekume seke Nyo' to gee ŋkawma é Abla'am. Wvù to dioo gee kan ε è nu diee diw di wvù wvù Nyo' le, njefo ke wee mvu to bvuu nu dvù wvù kuuke fele wvù, wvù wvù ekan diee diw ke. ¹⁴ Wvù to dioo kan gay le, “Kecεy, me nu ŋke embuw wo enje é boom buw elone lo.” ¹⁵ No Abla'am yuwεε nonεn, mum no nu nyεkeey, ke mum ghan kèŋke fiεε fi Nyo' to kawεε fidvu. ¹⁶ É nu kecεy le wee ké diee kelew ekan ε è nu diee di wee wvù kuuke fele wvù le, ε kelew kedvu mum sumten nsaw. ¹⁷ É nu ke lenjlenj no Nyo' to dioo gee ŋkawma no gomte keege le bonyii bó nu ke ekeŋke fiεε fi wvù kaw fin, ekiεε naa ntay le ke wen ké kumen fiεε fi wen gomte ke. É wvù dioo kaw mum die kelew. ¹⁸ No Nyo' to kawεε kase die kelew nonεn, ε mwεεm mvun mum buy mvunfεεm mvù è nulo bó saa ekumen ke, njefo mvù to buy ε è nu diuw Nyo' le, wvù yaa nu naa lo embiay mbiay ke. Nonεn beene bó nu ε lewte wase ε beε é wvù ekuse emum ekeŋkè mvuntelem mvù temyi keekaanten fiεε fi bó nu ε gee beene ε no taale fwe yì dvù le. ¹⁹ Fiεε fin fi beene taale fwe yì dvù le nu fi jici mvuntelem mvusebeene le cεy cεy, temyi diwε keŋ'wov e fo mvù ebuuke. É nu fi fi nu ke ege é beene efey eley egeŋ ente fò kecee ke Nyo' le ejim jo ndvu yì bó nu ε shεŋke ε ban jó dvù le. ²⁰ É è nu fò fò Jisot to leyεε wase diwεε nsafwe wesebeene le keekene bvudvuu é beene. Wvù nu ekole ke bocee ncese le wvù mεy lo é je yì Melkisedek nu jó le.

7

Ekume cee ncese wvù Melkisedek

¹ Melkisedek wvun to nu Nfon wvu Salem, bvuu nu cee ncese Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e. É è ke no nu kefew kemew e, ε Abla'am laa jem yuwye bonfon nteen. É Melkisedek ke tasen bó wvù no wvù to kfuuyi,

mum lanj kembonen yí ye le. ² E Abla'am gaw mwεεm mvunciim mvù wvù to yowεε gbwen jem e biba yuufe, nya keba kemwaan̄ ê Melkisēdek. Cee ncese wvun nu ε diee diew dun̄ci mwεεm mvunfεεm. Fi fwe nu le wvù nu “Nfon wvu Teytey” no diee diew di Melkisēdek dun̄ci. E fi bii fò nu le wvù nu “Nfon Nyεkeye” njefo wvù to nu Nfon wvu Salem. ³ Kε wee kee ice bô bwee kεnεε kfuu diew kε. E kε wee kee tεn seke bô to bokεε wvù kεnεε seke wvù to kpwee kε. Wvù nu cee ncese wvù m̄y lo diεwε Waa Nyo' le.

⁴ Ben kε etaa eyen wee wvù è to nu Melkisēdek wvun! Wvù to nu naa lo wee ε wvù kuuke. Naa ε Abla'am wvù to nu cee kfuu di bonyii bo Islael e ke yow mwεεm gbwen jem e to dvù gaw biba yuufe, mum nya lo kemwaan̄ ê wvù. ⁵ Fi ekumε boom bo Lεwe le bô to ké no lemte lemme di bocee ncese le nu ε bvudvuu bvumew to jemyi ê bonci bo Muses e le bô efii mwεεm ê bonyii bo Islael keba kemwaan̄ ente jo yuufe, naa no bonyii ban to cim nu boom bo bwee bó le, ε bó bocii nu boom bo Abla'am e. ⁶ Kε wee wvun to nu wee kfuu di Lεwe le kε. Geenεn ε è fi wvù mwεεm ê Abla'am keba kemwaan̄ ente jo yuufe, lanj kembonen yí ye le, ε Abla'am nu wee wvù Nyo' to gee nkawma ê wvù. ⁷ Kε è nu kemañεn le wee wvù laan̄ke kembonen yí wee mvu le kuuke fele wee wvù wvù laan̄ke kembonen yí ye le kε. ⁸ Bocee ncese bo ê kfuu di Lεwe le ban to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaan̄ ente jo yuufe, ε bó bodvu bô fii nu bonyii ε bó kpwee. Geenεn Melkisēdek wvù to fiε mwεεm keba kemwaan̄ ente jo yuufe ê Abla'am nu ε Nwa' Nyo' seje ê beene le è nu wee ε wvù to fele. ⁹ E nulo é bó egay le Lεwe keβεε wvù kfuu diew to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaan̄ ente jo yuufe to nu ε nya mwew mwεεm ê Melkisēdek can Abla'am e. ¹⁰ Bó nulo egay nonen njefo seke Melkisēdek to tasεnεε bô Abla'am nu ε wvù wvù Lεwe to bεε ê bvulεw bvu Abla'am wvù è to nu icee cee cee bó le.

¹¹ E è fen to nu le lemme di kfuu di Lεwe le to gee diεwε bocee ncese le to nu ε kocεn keege é bonyii enu teytey ê Nyo' εjise, tu shiee wvumvu cee ncese to bee ebvuu enu wvu la? Beene kee le Nyo' to nya bonci ê bonyii bo Islael bii lemme di bocee ncese bo ê kfuu di Lεwe le to gee. Fí dioo nu nonen, bó kaa ε gay le wvuwe cee ncese keñke keeke enù è je yì Melkisēdek nu jó le, efey keenu ε è nu è je yì cee ncese wvù ê kfuu di Elon e nu jó le nεε le? ¹² Beene kee le kfuu di bocee ncese le ké kumene, ε fi no nu shiee le keekumεn tεn bonci. ¹³ Wee wvun wvù beene jemyi ekumε wvù, nu ε wvù to buy ê kfuu dimew e jεy, ε wee ke baa yuu buy wase ê kfuu didvu le elemte fô ketan̄ ke ncese le kε. ¹⁴ Wee wvun nu Tata wesebeene. E è nu kecεy le wvù to buy ê kfuu di Juda le. E Muses to ke baa yuu jeme fiεε ekumε kfuu din seke wvù to jemyi ekumε bocee ncese kε.

Jisos nu cee ncese è je yì Melkisēdek nu jó le

¹⁵ Fiεε fin fi beene jemyi ekumε fi nu ε loocε ε dun̄ce ye no cee ncese wvumvu nu ε buy wase diεwε Melkisēdek e. ¹⁶ Wvù nu ε nε ε tu cee ncese ε è yaa nu è je yì nci jemyi le no wee keñke keenu ê kfuu di bocee ncese le kε. Wvù nu cee ncese ε è nu yì mvun̄gay mvu nshii wvù yaa kaa kε le. ¹⁷ E nu fiεε fi bó nu ε san̄ ekumε wvù le,

“Wo nu cee ncese wvù m̄y lo è je yì Melkisēdek nu jó le.”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le, je yì yvum yì bó to gee mwεεm jó nu ε bó ε fuwyε wase yiye, njefo kε yì bvuu keñke mvun̄gay kεnεε lemme kε. ¹⁹ [Kε bonci bo Muses

* 7:2 Salem nu le, “Nyεkeye” ε è nu diee di kelaante kè Jelusalem e, ε bó e ci lo. 7:5 Ktn̄ 18:21
7:14 Ken̄ 49:10; Mat 2:6; Lem 13:23; Mwm 5:5 7:17 5:6 7:19 9:9; Lum 3:20

e to ké ge fiεε ε fi jon gen mεse ke.] Geenen, keseen nu ε Nyo' ε dunce wase je yi jee ntay yi beene egεεlε bvufee yi dvú le yi fele yiyε. ε nu yi yi beene fele jó sε too nceencee fô Nyo' le.

²⁰ ε keebvuu ebise fô nu ε Nyo' to dioo gεεle cee ncese je yi fiε yin, die kelew, ε ke wvú to ké die kelew seke wvú to gεεle bomew ba ke. ²¹ Geenen, ε wvú ke dioo gεεle wvun, die kelew ekumε wvú gay le, “Me wvú Tata nu ε me ε ndie kelew, ε ke me nu nke enkumen diεw yem ke, ‘Wo nu cee ncese wvú mεy lo.’”

²² Kelew kε Nyo' to dieε kin ε mum ε dunce le Jisos nu wee wvú nu ε ge monkan mo monfem man ε no leeme tεmyi fele mo moyvuum.

²³ Bocee ncese bô to shee nu fwele to ké no nu nteen, njefo ke kpwe to nulo ecine wee le é wvú emεy egee lemme diew di kecee ncese le ke. ²⁴ Geenen, Jisos ε no nu fiew cee ncese sekecii njefo ke nshii we kenke kendvuse ke.

²⁵ Nonen, wvú nulo eboysee bonyii sekecii bô benci too fô Nyo' le fele can ye le. ε wvú boysee nonen, njefo wvú nu dvú sekecii leke Nyo' fô bó le.

²⁶ Fi nu len le beene ekεnkε kfuu kekεε ekole ke bocee ncese le. Wvú nu fiew wee wvú yuule, ε wvú baa kenke jay kenεε nlom yi ye le ke. Wvú nu fiew ε Nyo' ε gawsen wvú fô bonyii bo bibefe le. Nyo' nu ε bense wase wvú, wvú ε ben naa ε fey εbulε ε gen fowe. ²⁷ Ke wvú kenke fiew shiee keege boncese diεwε bikuu bi bocee ncese le, bi to ké no gee boncese ediuw εcii ke. ε bó to ké dioo gee yaw ge fô bikuu bibole, keekpwanşen bibole bibefe, sε ke no gee fô bi bonyii le. Wvú to ge fiew we ncese kan mwaan no wvú to nyaε ekole kew keetanε bonyii dvú. ²⁸ Yi kefew ke bonci bo Muses e nu ε bó to baale naa ε è nu bonyii ε bó wεεyi yi nyam ye le le bó enú bikuu bi bocee ncese le. Geenen, ε è ke dioo nu wase ejim jo bonci ban, ε Nyo' ge nkawna die kelew, mum baa wase ε è nu Waa we wvú wvú nu ε ge wvú ε no jee gene mεse sekecii.

8

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke monkan mo monfem e

¹ Ekole ke fiεε fi beene jemyi ekumε fi le nu ke le, beene kenke kfuu ekole ke bocee ncese le ε è nu wee ε wvú ε shii ε εbo ke εceey ke kawla Nyo' Bvukuke le fowe. ² Wvú nu wee lemme fô Nyo' nu, lemte cun dvú è nu cεey cεey cun yi wvú wvú Nyo' le, ε è yaa kene bonyii ke. ε kene wvú wvú Tata Nyo' cun yidvu. ³ Ekole ke bocee ncese le kecii nu ε Nyo' ké baa gεε le wvú ejò nnyá yi bonyii feese é Nyo' bvuu gee ten boncese fô Nyo' le. Nonen, fi ε no nu shiee le fô wvuwvun cee ncese le keekεnkε ten fiεε fi wvú nulo ege ncese dvú fô Nyo' le. ⁴ ε wvú be nu fokuse fen, wvú saa enu naa lo cee ncese ke, njefo bocee ncese nu wase dvú bô nyaa nnyá bii no nci Muses gomte. ⁵ Lemme di bó lemte fokuse fen nu ke lo nfieesen bô kenjinjin ke di yew dvu Nyo' le fowe. ε neε fiεε fi è to nu seke Muses to nu keekene cun Nyo' yi fokuse fen, ε Nyo' tefe wvú gay le,

“Yεne le wo nu ε kene fiεε ficii fi ε no nu ke lenlen diεwε fi me nto ndunceε é wo yi kum e.”

⁶ Geenɛn Jisos nu ɛ bó ɛ nya lemme ê wvú ɛ dí kuuke fele di bocee ncese bo fwele le, ke leɲleɲ no monkan mò wvú leeme fwe wvudvu entelɛɲ jo Nyo' bó wee wvu wum kuuke tɛn fele mo moyvuum. Mó fele lo njefo moman bii ɛ è nu bonkawma bò fele bo fwe le. ⁷ Ɛ monkan mo fwele to nu sɛ mó kɛɲke jay ɲkuuɲ, tu ke shiee momew to bee ebvuu enu dvú ke. ⁸ Nyo' to nu ɛ yɛn le jay nu dvú bò bonyii, mum gay le,
 “Me wvú Tata ɲgayte le diuu too lo
 di me nu ɲke ɲgbwo monkan mo monfɛm
 bee yew Islael noo yew Juda.

⁹ Ɛ ke monkan man nu diɛwɛ mò me nto ɲgbwolɛɛ
 bee bo'icee cee bó
 diuu di me nto njiceɛ bó le yí kebo le,
 njo mbuy bò bó won wvú Ijiw e ke.
 Monkan modvu man nu ɛ bó to baa emɛy eleeme yí dvú le ke.
 Nonɛn, ɛ me mum mbase jim ê bó le. Fifiɲ jemyi me wvú Tata.

¹⁰ Me wvú Tata mbvuu ɲjemyi le, kefew nu ke eto ekocɛn,
 é me embvuu ɲgbwo momew monkan bee yew Islael.
 Mó nu ke enu le, me nu ɲke enlese lo bonci bem
 ê bonkpawace bobole,
 ensaɲ ɛ è nu ê mvuntelem mvubole.

Me nu ɲke enu Nyo' wvubo, ɛ bó nu bonyii bem.
¹¹ Ke wee beɛ ke ebvuu eyɛɛyi lo wee we won mvu
 keɲɛ waa bwee gayte le wvú ekeè Tata Nyo' ke,
 njefo wee tfuu nu ke ekee me
 ɛ kew yí wee wvu caan e ɛ gɛn ɛ buy yí wvu baay e.

¹² Me nu ɲke encam shen fò bó le,
 nleɛshe mwɛɛm mvubole mvú befe.
 Ke me mbɛɛ ɲke embvuu ɲkumyi bibefɛ bibole ke.”

¹³ No Nyo' to jemyɛ le monkan mo monfɛm nu ke enu, tu wvú to yene wase le
 mo fwele ma nu fiɛɛ fi fiyvuum. Ɛ fiɛɛ yvuumene keɲɛɛ lune wase, tu è sheɛte
 caan é fi ela ê bonyii ejise.

9

Je ncese yi yvum bó yi fiɛ

¹ Fí nu le, monkan mo fwele to kɛɲke bonci bò dunji je yí bonyii ebunleè
 Nyo' jó, bvuu kɛɲke bvudvuu ɛ bó ɛ seyse le è nu yew Nyo' yí fokuse fɛn. ² Bó
 to nu ɛ kene cun bò ndvu sumtɛn biba bifɛɛ, ɛ keba ke fwe ente nu ɛ bó teɲe
 le Bvudvuu bvú Yuule. Bvubvun nu fò fiɛɛ fi bó to tomyi ken'yeese yí dvú le
 noo fò kedaɲ kè bó to ké no gɛɛle blɛɛd wvú bó nu ɛ ge ncese dvú fò Nyo' le to
 nu. ³ Ɛ keba kè bii fò ente nu ɛ bó teɲe le Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay.
 Bvudvuu bvun to nu ejim jo ndvu mí ɛ bó ɛ shɛɲke ɛ sumtɛn cun dvú entelɛɲ.
⁴ Bvubvun bvudvuu nu fò ketaɲ ke jiin e to nu, ɛ bó ɛ seyse ketaɲ kedvu bò
 ketwaa ke bigew e kè yeɛle. Ɛ ɲkuw monkan mò Nyo' to gbwolɛɛ bó bonyii nu
 tɛn fò, ɛ bó ɛ seyse ɛ lay ye yidvu yicii bó ketwaa ke bigew e kè yeɛle. Ɛ ɲkuw
 wvun e nu ɛ kentee ke mana le to nu jó, ɛ bó ɛ seyse tɛn bò ketwaa ke bigew e

kè yεele. E kembang ke Elon e kie kè bibε to comεε yî dvú le nu ten ê ηkuw wvun e. E biwanj bi eta le bi bó to sanjεε bonci bo monkan modvu le nu ten ê ηkuw wvudvu le. ⁵ E we jo ηkuw wvun nu ε bó to leke mwεεm mvumew ε mvú nu diεwe bonceendaa bo Nyo' le bo n'yuu le, ε mvú ε sanj ye ê we jo kentaw ke Nyo' le ke nλεshe bibεfe le. Mwεεm mvun nu ε ke è nulo é beene ejemyi gene ente jodvu keseen baaj ke.

⁶ No bó to seysεε mwεεm mvun ê yiyin je le nεn, ε bocee ncese mum no gene leyte ê keba ke fwe kie le ε diuw εcii gee lemme dibole dvú. ⁷ Geenεn, ε wee wvú to ké ley ê keba ke ente kie le to nu ke ekole ke bocee ncese le maanj. E wvú to ké ley dvú ke kaj mwaanj yî kelum e. E wvú yaa to ké ley dvú se ελεμε ke nyam e kè wvú ege ncese dvú fô ekole kew e noo fô bibεfe bi bonyii le bi bó gee yaa kee ke le. ⁸ Nonεn, yiyin nu je yi Keyoy ke Yuule dunji ê bonyii le je yi wee to nulo eley egen fô Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay e to baa yene wase ye ke, no cun Nyo' yi fwe ye to bεε leeme fô. ⁹ Mwεεm mvun mvunciim nu nciise mwεεm mvú kooyi kefew ke keseen kin e. E fifin dunji le ke mwεεm mvú bó to nyaa ê Nyo' noo boncese bó bó to gee fô Nyo' le nulo ege é mvuntelem mvu bonyii bó bunlee Nyo' le enu ε mvú yuule gene mεεse ke. ¹⁰ Mwεεm mvudvu keηke ke fiεε maanj keege ε è nu bó mwεεm mvudien noo mwεεm mvuvuun noo jé yi bonyii cuke ye jó keeyuule ê Nyo' εjise. E mvumvun nu mwεεm mvú kumte ke ε è nu nyam ye le, mvú bó to keηke keege egen ebuy kefew kè ηkumen ke eto le.

¹¹ Geenεn no Klistu wvú nu ekole ke bocee ncese le nu ε to wase, ε è nu wvú wvú nu ε to bó mwεεm mvú jee, wvú ε mum ε ley cun, ε è nu yi baay yi yuule gene mεεse le. Ke yiye nu yi é yoke bonyii ke. Fi nu le, ke è nu cun yi yi nshε yin e ke. ¹² Fô wvú to leyεε nu Bvudvuu ε bvu looci Yuule naa ntay. E wvú to ley kaj mwaanj ε fi ka lo nonεn. Wvú to baa eley fofεn ε è nu bó ελεμε ke bíe le kenεε ke boom bo bona' le ke. Wvú to ley ε è nu bó kew ελεμε. No wvú gee nonεn, ε fifin mum sum beene yi bibεfe le, ε nsum wvun nu wvú mεy lo. ¹³ E to nu fwele é wee ké dioo nu bó ηkfum ye le, é bó jo ελεμε ke bie le kenεε ke na' le, kenεε taan di kejun ke na' wvú bó nu ε ton wvú ε fie le, mise kenεε mwanj yi mwεten e, ε wvú kase no yuule. ¹⁴ E fi to nu nonεn, tu ke ελεμε ke Klistu le nulo ege fiεε fi fele fifiε? Wvú to nu ε nya ekole kew ε kí nu se nlom é Nyo' fele yi Keyoy kè mεy lo le. Wvú to ge nonεn, mum cuke mvuntelem mvusεεbeene yi mwεεm mvú too bó kpwe le, wvu le beene elemtè Nyo' wvú keηke nshii le. ¹⁵ E nεε fiεε fi Klistu nu wee wvú leeme fwe monkan mo monfεm man entelej jo Nyo' bó wee wvu wum. E wvú leeme wvu le bonyii bó Nyo' nu ε tee le è nu bew ke ekeηke bvudvuu fô bvujonke bvú mεy lo bvú Nyo' nu ε kaw bó dvú. Bó nu ke ekeηke njefo wee nu ε kpwe wase, ε kpwe ye yin ε sum bó yi ηgew wvú to nu keeke eto nje bibεfe bi bó to shee gee fwele ê monkan mo moyvuum e. ¹⁶ Beene kee le wee ké teete kpwe, * wee saa ke ebi ntefe kpwe wvudvu le se bó ε yen le mwεten nu ε kpwe wase ke. ¹⁷ Fí nu nonεn, njefo ke ntefe kpwe ké no keηke mvungay se wee ε kpwe ke. Ke bó ké bi ntefe kpwe le ε wee wvú tefe kpwe bεε dvú ke. ¹⁸ E nεε fiεε fi naa monkan mo fwe nu ε mó yaa to nulo ke eleem se bó ε seε nyam ελεμε ε buy ke. ¹⁹ E to nu seke Muses to tanjεε wase fiεε

9:5 Ksm 25:18-22 **9:6** 10:11; Ktj 18:2-6 **9:7** 5:3; 9:25; 13:11; Lew 16:2-16 **9:9** 7:19; 9:2
9:10 Lew 11; 15; Ktj 19 **9:11** 4:14 **9:12** 7:27; 10:4; Lew 16:14-16; 12:24; 13:12, 20; Mat 26:28;
Lum 3:25-26; 1Bi 1:2, 18-19; 1Jon 1:7 **9:13** Ktj 19:1-10:17 **9:14** Lum 6:20-23; 8:2 **9:15** 8:6

* **9:16** Ntefe kpwe bó monkan nu fiεε fimwaanj é díew Glek e. **9:19** Ksm 24:6-8; Ibu 9:12-13; Lew 14:4, 6; Ktj 19:6

ficii fi to nu ê Nwa' bonci le ê bonyii bocii, ε wvú mum jo tiεw kete ke isob ε ε bó ε njim yvúw njee yí dvú le ε bó ε com yí ε no yeεle, mum jo ten ελεμε ke boom bo bona' le, bó ke bíe le, noo joo, mise yí ηwa' bonci bodvu le, mum mise ten yí bonyii bocii le. ²⁰ Ε wvú díoo miise no gayte le, “Éλεμε kin nu ke monkan mò Nyo' gbwole ben ε bó le, gayte le ben eleeme yí dvú le.” ²¹ Ε wvú mise ten ελεμε kedvu yí cun Nyo' ye le noo yí mwεem mvu cun dvu dvú le mvú bó gee bunle dvú. ²² Fí nu naa lo keceey le mwεem nteen to shee nu ε nci dunji le bó keηke keege ke ε è nu bó ελεμε é mvú se no yuule. Ε ke è nulo é bó ελεεshe bibefe bi wee le se bó ε σεε fiεε ελεμε ε buy ke.

Ncese wvú jisos to gee kan mwaanη cuke bibefe bi bonyii le

²³ Fí to nu naa shiee le ε bó ecuke mwεem mvun mvú nu ke lo nfieesen mwεem mvu fowe ê yiyin je le. Geenen, ecuke mvú looci nu mvu fowe ε è nu bó boncese bò fele boban, ²⁴ njefo Klistu to ley cun Nyo' le ε è yaa nu yí è yoke bonyii bó can, yí è nu ke lo nfieesen cun Nyo' yí ceey ceey ke. Wvú to ley ε è nu fowe keβεε. Ε è nu fó wvú nu keseen fwe dvu Nyo' leke Nyo' fó beene le. ²⁵ Ke wvú nu fó nen keebvu egee boncese bó εkolε kew fó Nyo' le bokan ε bokan ε diεwε no εkolε ke bocee ncese le to ké no leyte fó Bvudvu bvú looci Yuule naa ntay e ê kelum ê kelum, keege ncese bó ελεμε se ε è nu kew ηkuuη. ²⁶ Ε fifin to nu shiee le, tu Klistu be keηke keekpwee jaa we, kaase kpwee ε kew no bó to bomεε won. Geenen no fí nu, nu ε wvú ε to wase kan mwaanη fí ε ka lo nonen. Wvú to kefew kin kè won kaa wase le keejo εkolε kew ege ncese dvú, ekpwe keecuke bibefe. ²⁷ Ke leηleη no fí nu le wee keηke keekpwe ke kan mwaanη emum eceyte wase ε è nu nsaw, ²⁸ nu ke no Klistu to nyaε εkolε kew kpwe fó bonyii le kan mwaanη keetuu bibefe bi bonyii le nteen. Ε wvú nu ke ekase eto yí bokan bo bofeε le ε è yaa bvuu nu keege fiεε bó bibefe ke. Wvú nu ke eto wase keseen keeboyse bonyii bó ceyte wvú shiee le.

10

Ncese wvú jisos to gee nu ε jo wase bvudvu bvú boncese le bocii

¹ Bonci bo Muses e to nu ke lo kenjinjin ke mwεem mvú jee mvú to nu keeke enu le. Ke bó to nu wase ceey ceey mwεem mvú to nu keeke enu ke. Ε bó mum no shee gee boncese ê kelum ê kelum, se è nulo é boncese bodvu ege é bonyii bó benci too fó Nyo' le eyuule gene mεese ηkuuη. ² Ε è to nu le boncese bodvu nulo ege é bó eyuule nonen, tu ke bó to bee ebvu eshee egee boncese bó le bó le ke, njefo bonyii bó bunlee Nyo' to bee keenu ε bó ε cuke wase bibefe bibole kan mwaanη, ε mvuntelem mvubole yaa bvuu saake bó yí bibefe le ke. ³ Geenen, boncese bó bó to gee ê kelum ê kelum ban to kaa gee ε bonyii kumyi lo bibefe bibole. ⁴ Ε fí nu nonen, njefo ke è nu naa lo é ελεμε ke bona' * bó ke bíe le ecuke bibefe bi wee le ke. ⁵ Ε neε fiεε fí to gee ε Klistu díoo to fokuse fen gay ê Nyo' le,

“Ke wo keηke shiee fó boncese bó bó gee bó nyám e, noo fó mwεem mvú bó nyaa ê wo le ke.

Wo nu ε nya me ε è nu bó ye le me enge ncese dvú.

⁶ Ke nyám yí bó nyaa ε bó tone gee boncese dvú fó wo le, noo mwεem mvú bó nyaa ε bó gee boncese dvú

keecukε bibefε bi bonyii le baa cim ege ε wo eyuuke njon ke.

⁷ Me ε mum ε ηgay le,

‘O Nyo’ taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele,
ke no bó sanεε ekumε me ε Nwa’ wo le.’ ”

⁸ Wvú to yaw gay ε Nyo’ le,

“Kε wo baa keηke shiee keηεε yuuke njon bō boncese
noo nnyá yi bó nyaa ε wo noo nyám yi bó nyaa
ε bó tone gee boncese dvú fō wo le,
noo mwεεm mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú
keecukε bibefε bi bonyii le kε.”

ε mwεεm mvun nu ε bó to gee kε naa bii no nci gomte. ⁹ No wvú gay nonen,
mum bise fó gay ε Nyo’ le,

“Taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele.”

Wvú to jeme nonen, mum leεε boncese bo boyvuum kegeεε wvu fwε. ¹⁰ No
Jisok Klistu to gee fiεε fi Nyo’ to shieele le wvú ege, ε ye ye yi wvú to nyae kan
mwaan ε fi ka lo nonen, ge ε beene mum no yuule. ¹¹ Cee ncese tfuu ké no gene
leeme fō bvudvuu bwew bvulem le ε diuw εcii gee boncese biinene bokan
e bokan e, se boncese bodvu nulo ecake bibefε bi bonyii le ηkuur. ¹² Geen
Klistu to nu ε ge we ncese kε kan mwaan ε wvú mum kocen wvú ecake bibefε
bi bonyii le kemakaa. No wvú gee nonen mum shii ε εbo ke εεεy ke Nyo’ le.

¹³ Wvú nu fó ε kew sekekie le, ceyte egen ebuy seke Nyo’ ke ejike bonyii bew
bo bvuban e diwε kedvuushεε ke bikaa biew e ε wvú etome bikaa yi bó le.

¹⁴ Ncese we wvú mwaan wvun nu ε ge bonyii bó wvú gee ε bó yuule, ε mum
ε no yuule ten ε Nyo’ ejise gene mεese sekeci. ¹⁵ Keyoy ke Yuule jemiyi ten ε
beene tomte fiεε fin. Kí to nu ε yaw gay le,

¹⁶ “Tata gayte le, ε nεε monkan man

mò me nu ηke enjgbwo bee bó

εjim jo εdiuw yoya le:

Me nu ηke enjgeε bonci bem ε mvuntelem mvubole,
embvuu ensan ε bonkpawce bobole.”

¹⁷ No wvú gay nonen bvuu bise le,

“Kε me mbεε ηke embvuu enkpawci bibefε bibole
keεε gee dibole di befe kε”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le ε bó leεshi wase bibefε bi bonyii le, tu kε shiee mwεεm
mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú keecukε bibefε bi bonyii le bvuu beε kε.

Beene ebenci too nceencee mbew Nyo’ le

¹⁹ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le ελεmε ke Jisok e nu ε yene wase je
ε beene nulo eley keseen yaa fane kε, egen fō Bvudvuu bwε bvú looci Yuule
naa ntay e. ²⁰ Beene nulo efey ε je yi fiε yi nyaa nshii le yi Jisok to yen’yεε fō
beene le. Wvú to yene je yin bó ye ye, ε fí mum no nu le wvú nu ε cake wase
ndvu yi bó to shεηkεε ban bvudvuu bvudvu dvú. ²¹ Beene keηke wase ce
ncese wvu baay wvú taale fó yew Nyo’ le yi ε nu bonyii bew. ²² No mwεεm
mvun nu nonen, beene emum ebenci too mbew Nyo’ le bó fitele fimwaan
ε beene ε lese fitele yí ye le ficii nu se kemanen. Beene ebenci njefo bó nu
ε miawmiaw wase mvuntelem mvuseεbeene bó ελεmε ke Klistu le mvú ε no

yuule, yaa bvuu saake beene yi fiεε le ke. E beene bvuu nu ten ε bó ε cuke wase ye yesebeene bó joo yi yuule. ²³ Beene eleemè temyi ntay yi fiεε fi beene taale fwe yi dvú le fi beene ké no jemyi é bonyii ekumε fi le. Fo beene etuwtené ke, njefo wee wvù kawεε beene leeme yi diw ye le. ²⁴ Beene egomtè ten je keeyvuwse mvuntelem mvu wee noo wee le keekonene noo keegeε mwεεm mvu jee. ²⁵ Fo beene ecin'yi keetoo yi kentaashe le diwε no bonyii bomew nu ε nε wase ε no gee ke. Beene eyvuwshè lo mvuntelem mvusεbeene, efey mvunciim no beene yene wase ε diuu di Tata wesebeene nu ke ekase eto nu wase nceencee.

²⁶ Beene ekeè le é beene nε ε bvuu ε no gee bibefε, gee kee, ε beene nu ε bó ε fiisen wase je yi keceey, é beene no keè le ke ncese wvumvu bvuu nu dvú wvù è nulo é bó ebvuu ege fò bibefε bisεεbeene le ke. ²⁷ E wee gee nonen, é wvù no ceyte ke wase bó nfan ε è nu nsaw Nyo' noo nguy wvù befe wvù nu ke eyese lo bonyii bo bvuban e bo Nyo' le. ²⁸ Wee ké ngoyte nci Muses, é bonyii eleem bofεε kenεε botete etom le bó nu ε yen fiεε fi wvù ge le, é nsaw mum koo mweten, ε bó mum yu lo wvù yaa koole yii ke. ²⁹ E fi nu nonen, tu ben kpwaake le wee wvù joo Waa Nyo' ekuse, joo elεmε ke monkan mò Nyo' gbwolεε keecuke wvù dvú é wvù eyuule le kí nu fiεε fi εcici, nan'yi ten Keyoy ke Yuule kè too bó mbuwma Nyo', nu ε kfuu ngεw wvù wvuwe wee nu ke ekenke nu ke enu nεε?

³⁰ We ngεw nu ke ebεmte lo njefo beene kee wee wvù to gayεε le,

“E nu me wvù nu ke etfuse εnvukε,
ε è nu me wvù nu ke enya nlawma wvubo.”
E wvù ε bvuu ε gay le,

“E nu me wvù Tata wvù nu ke esaw bonyii bem.”

³¹ E nu fiεε fi nfan e baay keegbwe can Nyo' wvù kenke nshii le.

³² Geenεn, ben ekumyi εdiuw yo fwe yò bó to yuuseε ben yi fiεε fi Nyo' le. Ben to nu ε kuu shém no diuu bó bonεw bò to too fò ben e. ³³ Kefew kemew e nu ε bonyii to ké no nan'yi bvuu nyεwle bó ben ya le. Kefew kemew e, ε ben no leeme ejim jo bonyii bó bó nyaa ten ngεw é bó é yiye je le. ³⁴ Ben to ké no koole shen bó boba bonyii bó nu yi ncaw e, fi bó. Bó to ké loo mwεem mvunen, ε ben cine ke dvú no yuuke ε è nu njon, njefo ben kee le ben kenke mwεεm mvumew mvù fele mvumwε ε è nu mvù nu ke emey nu sekecii. ³⁵ Nonen, fo ben ecinε fiεε fi ben leeme wase yi dvú le ke, njefo è nu fiεε ε fi kenke nlawma wvù kuuke. ³⁶ Fiεε fi shiee le fò ben e nu le ben esuu shém wvu le ben nulo egee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, é ben ke emum ekenke fiεε fi wvù nu ε kaw beene dvú. ³⁷ Bó nu ε saɲ le,

“E shεete ke wase caan é wee wvù nu keeto emum efese.
Ke wvù nu emooε ke.

³⁸ Wee wεm wvu teyey nu ke ekenke nshii
nje fitele fi wvù lese yi yεm e.

Geenεn é wvù nε lo ε no fane ε tfuw bikaa,
fitele fiem saa ejee bó wvù ke.”

³⁹ Geenεn, ke beene nu boba bó tfuuke bikaa bó nu ke ela ke. Beene nu fiεεbeene bonyii bó nu ε lese fitele yi Nyo' le bó biyoy bibole nu ke eboy.

11

Ekumε keelese fitele yí Nyo' le

¹ Keelese fitele yí Nyo' le nu keetaale fwe yí fiεε fi Nyo' nu ε kaw wee dvú kee naa ntaɣ le wvú nu ke ekeɲke fí, kee tɛn le fí nu dvú ε wvú baa cim yɛn wase fi le ke. ² Nyo' to bɛnsee bonyii bo fwele njefo bó to nu ε lese fitele yí ye le. ³ E ge tɛn fitele fi beene lese yí Nyo' le beene ε sε kiεε ntaɣ le Nyo' to bom woɲ wvun ε è nu ke bô diɛw ye, ε mwεεm mvù beene yεne to buy yí mvù bó yaa yεne mvù le ke.

Ebel

⁴ E to ge fitele fi Ebel to leseεε yí Nyo' le ε wvú sε ge ncese wvu leɲ fey Kεεn. E Nyo' mum jo wvú le wvú nu wee wvu teytey, mum fi nnya ye keetom le wvú nu wee wvu teytey. Abel to nu ε kpwe, geenε n fitele fi wvú to leseεε yí Nyo' le ε ge beene ε no yuuke ε wvú bεε jemyi é beene ε to ε buy εben e.

Enok

⁵ E to ge tɛn fitele fi Enok to leseεε yí Nyo' le ε Nyo' sε jo wvú gen bô wvú fowe wum ε kpwe baa kum wvú le ke. Bó to nu ε nε fanje yaa bvuu yɛn wvú le ke, njefo Nyo' to nu ε jo wase wvú we. E Nyo' sε jo Enok we nu ε Nwa' Nyo' jemyi le wvú to ké no gee ε Nyo' yuuke njoɲ. ⁶ Nonεn é wee nu dvú sε wvú nu ε lese fitele yí Nyo' le, tu ke è nu naa lo é Nyo' eyuuke njoɲ bô wvú ke, njefo é wee gomte keebenci too mbew Nyo' le, tu wvú keɲke keebεε le Nyo' nu dvú, noo le wvú mawci wee tfuu wvú looci gomte wvú.

Noa'

⁷ E to ge tɛn fitele fi Noa' to leseεε yí Nyo' le ε Nyo' ke dioo tefe wvú ekumε fiεε fi to nu keeke ekooy ε wvú baa cim yɛn wase fí le, ε wvú yuw Nyo' le mum fε ɲguw wvu baay keeke eboyse yew ye dvú. No wvú to leseεε fitele nonεn mum duɲce le kebeεε ke bonyii bo yí woɲ wvun e nu bô befe é Nyo' ejise, ε è nu ke wase wvú wvú Nyo' to nyaε bvudvuu bvú wee wvu teytey e é wvú, njefo wvú to nu ε lese fitele yí Nyo' le.

Abla'am bô Sela

⁸ E to ge tɛn fitele fi Abla'am to leseεε yí Nyo' le, ε wvú sε yuw Nyo' le seke wvú to teɲεε wvú le wvú enε woɲ wvubole egen wvumew wvú wvú to nu keeke ekeɲke diɛwε woɲ we le. No Abla'am yuwεε nonεn mum no gene ke lo, yaa cim kee fô wvú gene ke. ⁹ E to ge fitele fi wvú to leseεε yí Nyo' le fidvu ε wvú sε gen no cee woɲ wvú Nyo' to kawεε wvú dvú le diɛwε tolo wvú nu ε gen ε bεε woɲ bonyii bomew e. Wvú to nu jó ghane cee cún e bô bo Aysik noo Yakow bô Nyo' to kawεε bó bocii bô woɲ wvudvu le è nu ke enu wvubo. ¹⁰ Wvú to cee cún e nonεn njefo wvú to taale fwe keeke eley kelaante le ε kí keɲke kenffuy ε è to seyse Nyo' no kelaante kedvu nu ke enu, mum yoo.

¹¹ E to ge tɛn fitele fi Sela to leseεε yí Nyo' le ε wvú sε keɲke mvunɲay keeleem bô fue ε wvú ε lun naa wase ε fesεn wvú è nulo é wvú ebvuu eboo. Fí to kooyi nonεn njefo Sela to nu ε bee le Nyo' wvú kawεε wvú ké no leeme ke yí diɛw ye le. * ¹² E fí mum no nu le wee mwaɲ wvú Abla'am wvú to nu ε wvú ε lun

11:1 Lum 8:24; 2Kol 4:18 **11:3** Kej 1:1; Mben 33:6, 9; Lum 4:17; 2Kol 4:18 **11:4** Kej 4:3-10

11:5 Kej 5:21-24 **11:7** Kej 6:13-27; Lum 4:3; 1Bi 3:20 **11:8** Kej 12:1-2 **11:9** Kej 35:12,

27 **11:10** 13:14 **11:11** Kej 17:19; 18:11-14; 21:2; Lum 4:19-20 * **11:11** Boɲwa' bo boyvuum bomew keɲke tɛn fɛn le, "E to ge tɛn fitele fi Abla'am to leseεε yí Nyo' le ε wvú sε keɲke wan naa no wvú to cim nu ε wvú ε lun wase ε fesεn ε Sela tɛn nulo saa ebvuu eboo ke. Fí to kooyi nonεn njefo Abla'am to nu ε bee le ..." **11:12** Kej 15:5

wase baay, nu wase diuw kpwe le, to nu ε ne ε engokε ke wee le buy yî ye le duule diewe jón yi we le noo diewe monshεem mo ηgem joo yi baay e mò wee yaa nulo etanj etoo kε.

¹³ Bonyii ban bocii to nu ε ghan fanε yaa keηke fiεε fi Nyo' kawεε fidvu kε, ke ghan no kpwekene ε bó lese kε fitele yî Nyo' le. Bó to yen kε lo fi le ε fi bεε too ncejole, fiisen bô nlanj, jeme bô dew yibo le, fô bó le nu ε bó kee le bowen nu kε lo botolo ε bó beke lo yî nshε yin e. ¹⁴ Ε bonyii jemyi nen, tu fi dunçi naa ntay le bó bεε gomte won wvù è nu wvubo. ¹⁵ Ε bó to bvuu kpawwci ekume won wvù bó to nen'yεε jó, tu bó to nu ε keηke je keekase tu jim jó. ¹⁶ Geenεn no fi nu, nu ε bó to gomte ε è nu won wvù fele wvuwe, wvù è nu won wvu we. Nonεn kε Nyo' ké no wuume seke bó tenε wvù le Nyo' wvubo kε, njefo wvù nu ε seyse kelaante ε gee ê bó.

¹⁷ Ε to nu fitele fi Abla'am to leseε yî Nyo' le fi to gee ε Nyo' ke dioo mom wvù, ε wvù bee keejo waa we wvù Aysik ege ncese dvù fô Nyo' le. Ε wvù wvù Abla'am nu wvù Nyo' to kawεε le engokε ke wee le nu ke ebuy yî ye le. Ε wvù bee kε keejo waa we ε è ka wvù, le wen ege ncese dvù. ¹⁸ Waa we wvun nu wvù Nyo' to gayεε wase ê Abla'am le, “Ε nu Aysik wvù nu ke egee diee di kfuu diuw e.”

¹⁹ Abla'am to kee kε le ε wee cim kpwe lo, tu Nyo' nulo ekase ege é wvù etu dvù. Nonεn ê je mi le nu ε è nulo é bó ejo le Aysik to nu ε kpwe ε Nyo' kase nya wvù ê Abla'am ε wvù nu dvù wum.

Aysik

²⁰ Ε to ge fitele fi Aysik to leseε ten yî Nyo' le ε wvù se cew Yakow bô Esau jeme ê bó ekume mbuwma wvù to nu keeke eyuu eto fô bó le.

Yakow

²¹ Ε to ge ten fitele fi Yakow to leseε yî Nyo' le ε wvù ke dioo kpwee, cew boom bo Yosεw wvù waa we le. Ε wvù to ceeke nonεn ε wvù ε ηgvuum yî kembang e no nyaa n'wvum ê Nyo'.

Yosεw

²² Ε to nu fitele fi Yosεw to leseε yî Nyo' le fi to gee ε wvù ke dioo nu wase keekpwe mum no teete kpwe ye dunçi le bonyii bo Israel nu ke eshεε ebuy won wvù Ijwi e. Ε wvù mum gay le bó ke edioo ebuyte jó jo bikufe biwene.

Icee Muses bô bwee Muses

²³ Ε to nu fitele fi icee Muses bô bwee to leseε yî Nyo' le fi to gee ε bó se nyile Muses yî kee le te fo bó eyu seke bó to bokεε wvù. Ε bó to nyile nonεn njefo bó to nu ε yen le è to nu wan ε wvù jee cuu baay. Ε bó fanε yaa efane keenjogoy sa' yî Nfon to bvusεε kε.

Muses

²⁴ Ε to nu fitele fi Muses to leseε ten yî Nyo' le seke wvù to kuε wase fi to gee ε wvù tun le fo bó etenε wen le waa ηgonjuu Nfon Felo kε. ²⁵ Wvù to nu ε caw fiew keeyene ε è nu ηgew bô bonyii bô è nu bo Nyo' le, efey keeyuuke njon bô mwεem mvù è nu mvù befe ε mvù fele lo. ²⁶ Wvù to nu ε jo le é bó eshoose wen njefo wen nu wee Mboyse wvù Nyo' to kawεε, tu fifie keηke sew fele keekεηke kpaw wvu Ijwi tfuu. Wvù to jo nonεn njefo wvù to taale mmawce wvù nu

ke eto fô wvú le. ²⁷ E to ge fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le ε wvú se ne Ijiw yaa fane fiεε fi è nulo é Nfon ege bô wvú ke, naa ε wvú cim ton'yi shém bô wvú neε. Wvú to nu ε suu shém ne no gene njefo wvú to taale fiew ε è nu fwe diεwe wvú yene Nyo' wvú bô yaa yene bô ejise le ke. ²⁸ E to ge ten fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le ε wvú se geε Nkaw Danjefey, jo εleme yefe yí lan fwese le, wvu le Nceenda Kpwε wvú to yuwyi boom bolemse bo fwe yí kfuu le edioo etoo buyte fô dew fwese bonyii bo Israel e emum edanj efey.

Bonyii bo Israel

²⁹ E to ge ten fitele fi bonyii bo Israel to leseε yí Nyo' le ε bô gen lente Joo yi Baay yí Yεεle fokuse ke diεwe bô fey yí nshε yi yem e. E bonyii bo Ijiw ke dioo to ten buy fô joo yidvu le no momte keefey ten nonen ε yí kuu bô bocii gen dvú. ³⁰ E nu ten fitele fi bonyii bodvu to leseε fi to geε ε bô ke dioo gen buy Jeliku, ke len kenεn kelaante kedvu, ke dioo kenεn nonen buy εdiuw εsooshwiε ε kembew ke kelaante kedvu le kesε kecii.

La'ab

³¹ E to ge fitele fi La'ab wvú to nu kpwoon nsake mvu to leseε ten yí Nyo' le ε wvú se boy fanε yaa ekpwe ngoo bonyii bobole bo won ε bô to temyi bikuu bô bo Nyo' ke. Wvú to baa kpwe, njefo bonyii bo Israel to nu ε tum bonyii le bô eto eghan ekee won wvudvu, ε kpwoon wvudvu fiisen bô ê wvú yew.

Gidion, Balak, Samsen, Jefta, Dawe bô Samwel noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew

³² E è nu le me entaanke bonyii bô to leseε fitele yí Nyo' le, é me nke entanj engen embuy fee? Ke kefew nu dvú kè è nulo é me nkew nyey mwεem mvu bonyii le diεwe Gidion, Balak, Samsen, Jefta kenεε Dawe bô Samwel noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew e ke. ³³ Bonyii ban bocii nu ε bô to lese fitele yí Nyo' le. E bomew ke so bitum yí jem e, ε bomew saw hvunfon ê je yi lan e, ε bomew kenke mwεem mvú Nyo' to kawεε bô dvú, ε bomew kenke mvungay keebanj dew bobvule fo bô engele bô. ³⁴ Bomew to nu ε kenke mvungay keege é nguy wvú to beenci naa bemte lo ejime. E bomew kenke mvungay keebuy can bonyii bô to gomte keegbwocε bô bô nyó jem e. E bomew bô to yen'yi wεeyi ke ne tu bontemvungay. E bomew tu bonyii bo jem e bô temyi, ε bomew kuñ bonyii bo jem e bo bitum bimew e ε bô fee lo. ³⁵ Bomew to nu bokεne bô to leseε ten fitele yí Nyo' le. E Nyo' ge ε bonyii bobole bomew bô to nu ε kpweken wase kase tu dvú no nu bô bô. Bomew bonyii nu ε bô to koole bvuuke bô bimbanj, ε bô fanε yaa cim ebvuu eshieele le bô ecine bô le ke, njefo bô to yene le é bowen kpwe lo, ke ekase ebuy yí kpwe le ekenke nshii wvú jee fele wvun. ³⁶ Bomew nu ε bô to kenke bô, tamte bô bonjgbwan e ye caafi, kayte bomew bô boncaw fene yew ncaw e. ³⁷ E bomew nu ε bô to tumyε bô εta ε bô kpweken, bvuu tan'yi bomew bô nyó yí bô tane bite dvú ε bô buyte biba bifεε bifεε, gbwoci bomew bô nyó jem ε bô kpwekene. Bomew to ghane jiise ε è nu jéw njée bô yi bie. Bô to nu bonyii bo kefufe le, ε bonyii njijsene bô bô bvuu nyéwle bô bô. ³⁸ Bô to ghane cee njkaante le noo yí dikum e bô é ditfum e noo é bibuw e. E nu bonyii ε wonj wvun to baa ekocen wvú bô eceε wvú le ke.

11:27 Ksm 2:15; 12:41 **11:28** Ksm 12:1-14, 21-28, 29-30 **11:29** Ksm 14:21-29 **11:30** Yosh 6:12-21 **11:31** Yosh 2:11-12; 6:21-25; Mat 1:5; Jem 2:25 **11:32** Biku 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Sam 16:1; 1Bfn 2:11; 1Sam 1:1-25:1 **11:33** Biku 14:6-7; 1Sam 17:34-36; Dan 6:1-27
11:34 Dan 3:23-25 **11:35** 1Bfn 17:17-24; 2Bfn 4:18-37 **11:36** Yali 20:2; 37:15 **11:38** 1Sam 13:6

³⁹ Bonyii ban nɛn bocii nu ε bó to lese fitele yí Nyo' le, ε Nyo' bense bó naa ntay. Geenɛn wee mvu bó le to baa emum ekeɲke fiεε fi Nyo' to kawεε bonyii dvú kε. ⁴⁰ Bó to baa ekeɲke njefo Nyo' to keɲke ntaɲ wvú jee ntay fô beene le fele wvubo, wvu le è nu ke enu ke seke bó ε taashε beene ε bó, é bó sε no nu ε bó ε kpwentɛn ê Nyo' ejise ε gen ε mese.

12

Nyo' nɛci boom bò è nu bew

¹ No beene nu wase ε kebombom ke bonyii bò to nu ε lese fitele yí Nyo' le ban ε gem beene ε tase ε no duɲci no è nulo é wee elese fitele yí Nyo' le, beene emum ebuy ekuse jo bvujite bvucii bvù jewsee beene, noo bibefe bì njimte beene, emum ekuu shém elewètè kenlewtε kè Nyo' nu ε gee ê beene fwe.

² Beene dioo lewte no taale yí Jisos e. ε nu wvú wvù to yen'yεε je fô beene le keelese fitele yí Nyo' le, ε è nu wvú wvù gee ε fitele fi beene lese yí Nyo' le kpwentene gene mεεse. Wvú to nu ε bee keekpwe kpwe yi yí kentam e. Wvú to baa ecim etaale ê kenshoose ke kfuu yiye kpwe le ke, njefo wvú to taale fwe yí bvujonke bvù nu ê wvú fwe le. Keseen wvú ε no nu ε wvú ε shii ê ebo ke εεey ke kawla Nyo' le. ³ Ben ekpawaci ekumε wvuwe wee wvù to nu ε fiisen kfuu wvuwe ηgew wvù bonyii bò befe to nyaa ê wvú, wvu le fifie ege é mvuntelem mvunen saa ewεyi, kεnεε edoose ê je kε. ⁴ Jem yi ben tumte ben ε bo kebefε nu ε ben baa tum wase egen ebuy yi gvune di wee le ejim lo kε.

⁵ Me ηkpwaake le ben baa edaaye wase ntefe wvù Nyo' nyaa ê ben diewe boom bew e kε? Wvú gayte le,

“Waa wεm, seke Tata nɛci wo, fo wo ejoò ncew kε.

ε wvú dioo saake wo yí fiεε le, fo shem ekpweè wo kε.

⁶ ε keè le Tata ké no nɛci ε è nu wee wvù wvù koonke, tamte ε è nu wan tfuu wvù wvù joo le è nu wvunen.”

⁷ Ben emum ekuulè shém yí bongew bò ben yene le, ekeè le Nyo' nɛci lo ben diewe boom bew e. Wan mvu nu dvú wvù jay fiεε é ice enu sε wvú ε nele wvú e? ⁸ ε Nyo' cin'yi ben e sε wvú nɛci no wvú ké no nɛci boom bew bocii, tu ben baa enu naa lo boom bew kε, tu ben nu bikole. ⁹ Beene keɲke ten bó'iceε bosεεbeene bo fokuse fen bò to ké no nɛci beene ε beene wvumte bó. ε beene to wvumte bó nonen, tu kε è nulo é beene enya bikuu ê Icee biyoy bisεεbeene efey lo nonen, ke ekeɲke nshii wvù mεy lo? ¹⁰ Bocee bosεεbeene bodvu to nu ε nεce beene kε yí kefew e caan no bó to yene le fi nu leɲ. ε Icee wesebeene wvun nɛci beene keeseysel lo beene é beene eyuule no wvú yuule. ¹¹ ε ke dioo nu seke bó tamte wee keenele wvú, ε wvú no yuuke nluce kefew kekε le, wvú saa yuuke naa lo njon kε. ε ke edioo enu wase ejim jo kefew kedvu, ε fifie to hò nyεkeey noo nce wvu teyey fô wvuwe wee wvù Nyo' nu ε yeeyi wvú ê yiyin je le.

¹² Nonen ben ege é can yene yi nu ε jεw wase ekase eteme, ege ten é envuw eyene yò ndenjeɲe wase ekase eteme. ¹³ Ben egenè kε ε è nu é je yi teyey e, wvu le fo bikoy bì tεese wase emεse elose kε, é bí eteme lo.

Ntefe ekumε keeyuuke Nyo' le ntay

14 Ben emomtè ntay keecee yí nyékeey e ben ε bonyii bocii, ebvuu emomtè tɛn ntay keecee nce wvú yuule. É wee nu sɛ wvú cee nce wvú yuule, tu ke è nulo é wvú ke eyɛn Tata le ke. 15 Ben eyɛnè fo wee mvu ke ejim keekɛnke mbuwma Nyo', ebvuu eyɛnè tɛn fo ŋgow mi yì befe ke enɛ ebuy ê ben entelɛn ke eto bô ŋgɛw ejin bonyii nteɛn. 16 Ben eyɛnè tɛn le fo wee mvu ben e ekeŋke nce nnyɛn kenjan ke. Fo wee tɛn emaa lo Nyo' diɛwɛ Esau wvú to gesɛɛ mbuwma wvú wvú to nu keeke ekeŋke diɛwɛ wan wvu ŋgaywee le yì mwɛɛm mvudien mvu kan mwaan e maan ke. 17 Ke ben kee le ejim jodvu nu ε wvú to nɛ bvuu no gomte keekɛnke mbuwma wvun can ice le, ε ice ma lo wvú? Naa no wvú to cim shiwse misɛm ê jise gomte keekumɛn fitele fiew, nu ε ke je to bvuu nu dvú keekumɛn ke.

18 Ben ekeè le fô ben leeme fô keseen baa nu diɛwɛ bvudvuu bvú fokuse bvú bonyii bo Israel to leeme fô bvú bó yɛne bvú le ke. Bó to leeme, * ε ŋguy bene nɛn lululu, ε ekfuŋ yiile nɛn taytaytay, ε nffum kfune tɛn nɛn keekeke.

19 Bó to yuuke tɛn ε soŋ saayi, ε diɛw mi jemyi. Mwɛɛm mvú diɛw yidvu to jemyi to nu ε bɛmse bó, ε bó no lɛke lo le fo diɛw yidvu ebvuu ejeme ê bó ke.

20 Bó to lɛke nonɛn njefo fiɛɛ fi diɛw yidvu to jemyɛɛ to nu ε ghaw mvunɔgay mvubole. Diɛw yidvu to nu ε ciise lo é bó le,

“Fo fiɛɛ ebence lo bɛw kum wvun ke.

É è cim nu nyam, é bó tumyɛ lo bô eta ε yì kpwe.”

21 Keceey, mwɛɛm mvú bó to yɛne fô to bɛmte baay. É Muses kebeɛ jeme le, “Nfan wvu baay nu ε ge ye ε nɛ ε no ciinke lo me.”

22 Ben nu finɛn ε ben leeme ε è nu yì kum wvú Sayon e, ε è nu kelaante kè è nu ke Nyo' wvú keŋke nshii le, ε è bvuu nu Jerusalem wvu fowe. É nu fô fô bonceendaa bo Nyo' le bô wee yaa nulo etan etoo lanlanɛ yì kentaashɛ le.

23 Ben nu ε to wase ê kentaashɛ ke bonyii bo Nyo' le bô è nu boom bew bo fwe, ε wvú ε saŋ ediee εbo ê ŋwa' we le fowe. Ben nu ε to wase fwe dvu Nyo' wvú sumtene bonsaw bo bonyii bocii le. Ben nu ε to wase tɛn fwe dvu biyoy bi bonyii bô to nu teyɛy e bi Nyo' nu ε ge wase bí ε no yuule gene mɛɛse le.

24 Ben nu ε to wase tɛn fô Jisos wvú leeme fwe moŋkan mo monfɛm entelɛn jo Nyo' bô bonyii le, è to tɛn fwe dvu elɛmɛ ke Jisos e kè bó to miawmiawɛɛ yì beene le. Elɛmɛ kin jemyi fiɛɛ fi fele fi elɛmɛ ke Abel e.

25 Ben eyɛnè fo ben etune keebɛe wee wvú jemyi ê ben e. Ben kpwaake le é bonyii bo Israel to nu sɛ bó eboy can ŋgɛw wvú to toɛ fô bó le njefo bó to nu ε tun keebɛe wee wvú Nyo' to tumɛɛ le wvú eteetè bó fokuse fɛn e, tu je nu dvú fô beene le keeke eboy fɛn é beene ε tun keebɛe wee wvú teete beene ε è nu fowe le? 26 É to nu sekekie ε wvú jeme ε nshɛ shiw. Keseen ε no nu ε wvú ε kaw le,

“Seke me ε mbvuu ε nshiwɛ,

é saa eshiw ke nshɛ maan ke.

Ebulɛ tɛn nu ke eshiw fô.”

27 Diɛw yì le, “Seke me ε mbvuu ε nshiwɛ”, duŋci le Nyo' nu ke ecake lo mwɛɛm mvunciim mvú wvú to bomɛɛ mvú è nulo é bó eshiw, wvu le é eshɛɛ ke wase mwɛɛm mvú yaa nulo é bó eshiw ke. 28 Fí ε mum ε no nu le beene enyaà keyoone ê Nyo' le bvunfon bvú beene nu ε fiisen nu bvú è yaa nulo é bó

12:14 12:11; Mak 12:30-31; Mben 34:14; 1Kol 7:15 **12:15** Dito 29:18; Gal 1:6 **12:16** Keŋ 25:29-34

12:17 Keŋ 27:30-40 **12:18** Ksm 19:16-22; 20:18-21 * **12:18** Fo bó to leeme to nu è kenya ke kum wvú Sinay e. **12:20** Ksm 19:12-13 **12:22** 13:14; Gal 4:26; Mwɛm 5:11; 21:2 **12:23** Luk 10:20

12:24 8:6; 9:12; Keŋ 4:10 **12:25** 6:4-6; 8:1; Ksm 20:22 **12:26** Ksm 19:18; Aga 2:6, 21 **12:28** 13:14

eshiw bvú ke. Nonen beene emum ebunleè Nyo' ê je yi lan e, enyaà n'wvum ê wvú, fanè wvú. ²⁹ Beene enyaà nonen njefo, “Nyo' wesebeene nu diewe nguy wvú nulo efiese lo fiεε le.”

13

Ntefe wvu fokemese

¹ Ben ekonenè ke nonen gene fwe diewe boom bo bwee wan e. ² Fo ben ecine keefisene botolo εla eyene le ke. Ben ekeè le bonyii bomew nu ε fiisen wase nonen ε fiisen ε è nu bonceendaa bo Nyo' le yaa kee ke. ³ Ben ekumyi bonyii bò nu yew ncaw e, enù ke diewe ben ε bó bocii nu yew ncaw e. Ben ekumyi ten bonyii bò bó nyewle bò bó, njefo ben ten kηjke ye.

⁴ Wee tfuu enyaà n'wvum ê kentaashe ke wee bò kpwese le, ε kpwoon bò diemsen eyenè fo wee ebvuu ebuy ekfun ebefe bò kentaw kebole. Ben ekeè le Nyo' nu ke esaw bonyii bocii bò cee nce nnyen noo bò cin'yi kentaashe kebole ke wee bò kpwese le buyte ekfun.

⁵ Fo ben elese bvufee bvunen yi bigew e yi nshii wene le ke. Wee eyuukè njon bò fiεε fi wvú kηjke, njefo Nyo' nu ε gay le, “Kε me nu ηke en'yuu encine wo le ke, ε kε me nu ηke en'yuu enlan wo ke.”

⁶ Fifi ε mum ε ge ε è nulo é beene ejeme se kemanen noo wee to gayεε le, “Tata nu wvú fii me.

Kε è nulo é me enfane fiεε ke.

ε nulo é wee ege la bò me?”

⁷ Ben ekumyi bonyii bò to nu bikuu binen bò to yawεε fewce diew Nyo' ê ben. Ben ekume no nce wvubo to nu, emum ebenene je yi bó to lesεε fitele yi Nyo' le jó. ⁸ Kε Jis Klistu ké no kumene ke. No wvú se nu foguu, nu ke no wvú nu eben, ε è nu ke no wvú nu ke enu sekecii.

⁹ Fo ben ecine é bonyii eto bò bon'yeyi bo jεeyi bò bó yaa kee jò bó buy, elewe ben dvú ke. Fí jee le mvuntelem mvusεε beene etemyi nje mbuwma Nyo', efey fo enu nje bonci bo ekume mwεem mvudien. Ke bonci boban cim fii bonyii bò leeme yi dvú le ke. ¹⁰ Beene kηjke ketan ke ncese le, ε bocee ncese bò lemte fò ketan ke yew Nyo' yi fokuse fen e yaa kηjke naa lo mvungay keedie fiεε fi ne fò kekin ketan e ke. ¹¹ Ben ekeè le ekole ke bocee ncese le to ké jo ε è nu εleme ke nyám e ley dvú fò Bvudvuu bwe bvú looci Yuule naa ntay e keege ncese dvú fò bibefe bi bonyii le, geenen ε bó jo nyám yidvu buysen ntaw dvú mum ton ε yi fie. ¹² Jis to nu ε kpwe ten ekfun jo kelaante wvu le wen ecuke bibefe bi bonyii le bò εleme kew. ¹³ Nonen beene emum ebuysen ten ebi wvú le ekfun jo ntaw ekηjke ten buncun bò wvú to kηjke. ¹⁴ Beene kee le ke la din di beene nu fò fen nu ke emey nu sekecii ke. Beene taale fwe ε è nu yi la di bεε too le. ¹⁵ Nonen beene emum ebeε Jis egeè ncese wvu mbense fò Nyo' le sekecii wvú è nu keeyemte diee diew. ¹⁶ Fo ben edaaye keege lemme di jee noo keegawte mwεem mvunen mvú ben kηjke ben ε bonyii bomew ke. ε ben gee nonen, tu è nu ncese wvú jee fò Nyo' le.

12:29 Dito 4:24 **13:1** 6:10; 10:24; 13:16; 1Bi 1:22 **13:2** Kej 18:1-8; 19:1-3; Job 31:32; Lum 12:13; 1Tim 3:2; 5:10; 1Bi 4:9; 3Jon 8 **13:3** 10:34; Mat 25:36 **13:4** 1Kol 7:2-4; 1Tes 4:3-8 **13:5** Dito 31:6, 8; Fili 4:11-12; 1Tim 6:7-10 **13:6** Mben 118:6 **13:7** 6:12; 1Kol 4:16 **13:9** Lum 14:2; Kolo 2:20-22; 1Tim 4:3 **13:11** 9:7; Lew 16:27 **13:12** 11:26; Mat 27:31-33 **13:14** 11:9-10, 13, 16; 12:22, 28; Fili 3:20; 2Kol 5:6; 1Bi 2:11; Mwm 21:2 **13:15** Efe 5:19-20; Mben 50:14, 23 **13:16** Gal 6:10; Fili 4:18

¹⁷ Ben eyuukè bonyii bò nu bikuu binen e, geè no bó shieele, njefo bó taale fô biyoy binen e diewe bonyii bò kee le bó nu ke etanje diuw ekume lemme dibole ê Nyo'. Ben egeè nonen wvu le bó egee lemme dibole bô nlanlan, ε è yaa nu ke shen shen ke. E bó gee shen shen, fife saa efici ben ke.

¹⁸ Ben ebunleè fô bese le. Bese kee naa kecey le ke fitele saake bese yi fiε fimew e ke, njefo bese ké no shieele kegee fiε ficii bô n'wvum. ¹⁹ Me nlooci naa nleke baay le ben ebunleè, wvu le è nulo é me en'yanjen enkase ento fô ben e.

Bunle bô ngayma

²⁰ Nyo' wvù nu Nyo' kembonen nu wvù to kaseε bvuse Jisos wvù Tata wesebeene wvù nu Ncεy Njée wvu baay yi kpwe le. Wvù to bvuse fele yi mvunḡay mvu ελεμε ke monkan mò mεy lo le. ²¹ Me nleke le wvù enya ben bô mwεem mvù jee mvunciim, wvu le ben egee fiε ficii fi wvù shieele. Me nleke ten le wvù elemtè fiε ficii yi yene le can Jisos Klistu le fi wvù yene le fi jee wvù le. Beene enyaà mbense ê Jisos Klistu wvun sekecii se nka. Fí enù nonen.

²² Boom bo bwεem e, me nleke le ben ekuu shém eyuw diεw ntefe yi me nsan fô ben e yin. Fiε fi me nsan nu ke nen kfuy. ²³ Me ngomte le ben ekiε le waa bwee wesebeene wvù Timatio nu ε bó ε bvuse wase wvù yew ncaw e. E wvù yansene lo ε to, é bee wvù ke elen εkalε kemwaan eto eyen ben e.

²⁴ Ben egay bonyii bò nu bikuu binen e bocii noo bonyii bò è nu bo Nyo' le bocii enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bo Itali ciinse ten ngayma ê ben.

²⁵ Nyo' ebuw ben bocii bô kembonen.

Nwa' wvu Jem Fiεε fi nu ê Nwa' Jem wvun e

Nwa' wvun to san Jem fô bonyii bo Nyo' le bocii bô to nu ε tawse wonj e tfuu. Nwa' Jem wvun nyaa bontefe nteen no ê nulo é wee Klistu eceê ê bonyii ente. Fiεε fi wee wvù san nwa' wvun baay leeme yî dvù le nu leε wee Klistu egeè mwεεm ε è nu mvù dunji le wvù nu ε lese fitele yi Nyo' le.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1 Kenjεwce

1:2-8 Keelese fitele yî Nyo' le bô bvufee bvù nen'yi fô Nyo' le

1:9-11 Kefufe bô kpaw

1:12-18 Mmom bô mwεεm mvù teeyi bonyii

1:19-27 Keeyuuke gee

2:1-13 Fo wee edunji kejeey jεεy

2:14-26 Keelese fitele yî Nyo' le bô gee di leη

3:1-18 Wee Klistu bô leme diew

4:1-5:6 Wee Klistu bô wonj wvun

5:7-20 Bontefe jεεy jεεy

¹ Nwa' wvun sanj me wvù Jem, waa lemme Nyo' bô Tata Jisos Klistu. Me nsanj fô dikfuu di bonyii bo Nyo' le di yuufe ncow difεε di nu ε tawse wonj e tfuu. Me nɔgayte ben e. *

Keelese fitele yî Nyo' le noo keefeefene

² Boom bo bwεεm e, é mmom too fô ben e jé le jé le, é ben jo le è nu bvujonjε.

³ Me njemyi nonen njefo no ben fele ê mmom ente, leese ke fitele yî Nyo' le, nu ε yî nu ege é ben ekee keekuu shém ntay. ⁴ Ben ekuulè ke shém nonen egen emese, wvu le ben enu bonyii bô nu ε taw ε kocen, yaa tane fiεε yî yene le ke.

⁵ E wee mvu ben e tane bvufee keekiεε fiεε fi Nyo' gomte, é wvù leke ε è nu ê Nyo' é wvù enya. Nyo' nu wvù nyaa ê wee tfuu bô fitele ficii yaa waale wee ke. ⁶ Geenεn, wee edioo eleke no leeme ke bô Nyo' fitele fimwaan, yaa manjεne ke. Ben ekeè le wee wvù manjεne nu diεwε joo yi baay yî fwefwe bvuyte ε yî sheεnjε bii jô wvù gene. ⁷ Fo wee diεwε wvuwe le ekpwaakè le wen nu ke elεke fiεε ê Nyo' ekeηjε ke. ⁸ Wvuwe wee nu wvù keηjε mvuntelem mvunfεεm, tuwtene lo yî fiεε ficii fi wvù gee le.

Bonyii bo kefufe le bô bo kpaw e

⁹ Wee mbee wvù fuute eyuukè njonj le Nyo' nu ε bense wase wvù, ¹⁰ é wee kpaw eyuukè njonj le bô nu ε shike wase wvù, njefo wvù nu ke egen ecine kpaw we le ke leηjε no fow ké looke yî εgay e ke ne yele. ¹¹ No diuu ké sane dioo baa ton'yi ε εgay yowlen, ε fow wvù yî dvù le yele, ε bvujonjε bwew ka, nu ke leηjε no wee wvù ghane kunjεne kpaw we nu ke egen.

Mmom bô mwεεm mvù teeyi bonyii

1:1 Mat 13:55; Lem 12:17; 15:13; 21:18; 1Kol 15:7; Gal 1:19; 2:9; 1Bi 1:1 * **1:1** Dikfuu di bonyii bo Nyo' le nu Bojuu bô nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le, ε bô ε tawse ε no cee bitum bimew e. **1:2** Lum 5:3-5; 1Bi 1:6-7 **1:5** Bngn 2:6 **1:6** 5:13; Mat 7:7; 21:21-22; Efe 4:14 **1:9** 2:5 **1:10** Job 14:2; Mben 90:5-6; Yεsa 40:6-8 **1:10** 5:1

¹² Njɔŋ wvu baay nu wvu wee wvù kuule shém seke mmom ε to fô wvù le, njefo è nu seke wvù ε leem ε tɛme, é wvù ke ekeŋke kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù mɛy lo kè Nyo' nu ε kaw wee tfuu wvù kooŋke wvù dvù. ¹³ Fo fiεε ké dioo teeyi wee le wvù ege kebefε, ε wvù no duù le è teeyi Nyo' wen ke, njefo ke è nulo é fiεε etele Nyo' le wvù ege kebefε ke. É ke Nyo' ké no teeyi fiew wee ke. ¹⁴ Fiεε fi ké tele wee nonen, nu mwεem mvù befe mvù wvù keŋke shiee yí dvù le, é mvù dioo ε lewce wvù mum wow, ¹⁵ é shiee wvun ké tɛme, mum to bô kebefε, é kebefε ké dioo ε ku ε kocen, to bô kpwe.

¹⁶ Boom bo bwεem e bô nu shém yem, fo ben elɛlè bikuu binen ke. ¹⁷ Mwεem mvunciim mvù jee nu len, mvù beene keŋke nen'yi ε è nu fowe fô Nyo' le. É nu wvù Cee Mbon mwεem mvunciim mvu fowe mvù nyaa n'yuu. Ke Nyo' kumene diεwe kenjinjin e kè ké no kumene mondvuum ke. ¹⁸ É nu wvù wvù to cawεε beene nya beene bô diεw yí nu kecey ε yí nya nshii wvu fwε é beene, wvu le beene enù fiεε fi fwe fi wvù to baleε le è nu naa fiew ente jo mwεem mvunciim mvù wvù to bomεε.

Keeyuuke diεw Nyo' gee no yí gomte

¹⁹ Boom bo bwεem e bô nu shém yem, ben ekiεε le wee tfuu keŋke keenu cekey keenya bitem yí fiεε le, joð wεε bô njeme, joð wεε bô shém yí ton'yεen, ²⁰ njefo ke wee wvù ton'yi shém nulo ege fiεε fi teyey fi Nyo' shieele ke. ²¹ Fí ε no nu le, ben ecine nce nnyen e noo keŋge kè tɛmyi le, eshike bikuu binen, efisen diεw Nyo' yí Nyo' nu ε lese fô mvuntelem mvunen e. Diεw yin nu yí nulo eboyse ben.

²² Fo ben elɛlè bikuu binen keeyuuke ke lo diεw Nyo' maan ke. Ben egeé no yí gayte. ²³ Wee wvù yuuke ke lo diεw Nyo' yaa gee no yí gayte, nu diεwe wee wvù nu ε taa bvushiw bwew é kenlɛy e, ²⁴ no wvù tale nonen, ε base jim ε mum ε kase ε daayε no nfieesεn ye nu. ²⁵ Geenεn, wee wvù looci taale é nci wvù taashi bonci bocii bvuu bvuuεe bonyii bvunfaw e, leeme yí dvù le sekeci, yaa daayi fiεε fi wvù yuuke ε wvù jemyi, gee no wvù gayte, nu ε Nyo' nu ke elan kembonen yí fiεε ficii fi wvù gee le.

²⁶ É wee teŋε ekolε kew le wen looci nu wee mbee, ε fanε yaa ejici leme diεw e, tu wvù lɛle ekolε kew, ε fiεε fi wvù teŋε ekolε kew le wen nu wee mbee nu ecici. ²⁷ Mbee wvù Nyo' Icee wesebeene yene ε è nu wvu len bvuu yuule é wvù ejise, nu wvu wee wvù taale fô boom bo bonkfu le noo fô boke' bo bonkfu le seke bó nu yí ŋεw e. É è bvuu nu ten wvù kemsene bô ekolε kew fo mwεem mvu yí nshε le fen elom wvù.

2

Fo ben eduŋci kejεy jεy ke

¹ Boom bo bwεem e, no ben nu ε lese wase fitele yí Tata wesebeene wvù jisos Klistu wvù nu Tata bvukukε le, fo ben eduŋci kejεy jεy ke. ² Me njemyi nonen njefo è nulo é bonyii bofεε ene eley yew yene nshii le, ε wvumvu ε jise ndvù ε yí jee, ε lese mvuncaw ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yεle, ε

1:12 5:11; 1Kol 9:24-25 **1:13** Bŋgn 19:3; 1Kol 10:13 **1:14** Lum 6:19-21; 7:7-10; 1Jon 2:16-17
1:17 Ken 1:14-18; Mat 7:11 **1:18** Jon 1:13; Lum 8:19-23; 1Bi 1:23 **1:19** 3:2; Bŋgn 15:1; Ekle 7:8-9
1:21 Kolo 3:8; 1Bi 2:1 **1:22** 2:17; Mat 7:24, 26; Lum 2:13 **1:25** 2:12, 24; Mben 19:7; Jon 13:17;
Lum 8:2; Gal 6:2 **1:26** 3:2, 10; Mben 34:13; 141:3 **1:27** Mben 10:14, 18; Yesa 1:17; Mat 25:35-36
2:1 2:1-9; Dito 1:17; 10:17; 16:19; 2; Job 34:19; Mben 82:2; Bŋgn 24:23; Mat 5:45; Lem 10:34; Lum 2:11;
10:12; Gal 2:6; Efe 6:9; Kolo 3:25; 1Bi 1:17

wvumvu wee nu fiew wee kefufe, ε wvú ε jise ndvú ε yí ε sawye. ³ Ben ε ne ε gay ê wee kefufe le, “Leem fofe,” ke ne le, “To eshii fokuse fen nshε le,” ε mum ε nya bvufee ε ε nu yí wee wvú sufe ye we le, ε gay ê wvú le, “Ke to eshii fen wee wvu baay.” ⁴ E ben ne ε ge nonen, ke tu ben nu ε tu wase bonyii bò sumtene bonsaw bò mvuntelem mvú yiile? Ke fifin yen'yi le ben dunçi ke jee y jee y ê ben enteleη e?

⁵ Boom bo bwεem e bò nu shém yem, ben eyeke eyuw, ke è nu bonyii bo kefufe le bo fokuse fen bò Nyo' nu ε caw le bó elooci keηke mbee wvú nu ε yinSEN e? E ke è bvuu nu bó bò Nyo' nu ke enya bó bò bvudvuu ente jo bvunfon bwew bvú wvú to kawεε wee tfuu wvú koonke wvú dvú le? ⁶ Geenεn, ben nen'yi finεn kaa no choose lo wee kefufe ê yiyε je le, yεne ε è nu wee kpaw e. Bonyii bò nu ε ben ε shii yí yene le guute ben gene dvú yew bomsaw e nu baa? Ke è nu bonyii bo kpaw e le? ⁷ Ke è bvuu nu ke bó bò jemyi díew yí befe ekumε diee di Tata wvú keηke ben e le?

⁸ Ben elooci geele nci Nfon wvú Nyo' wvú nu ε Nwa' we le. Nci wvun nu le, “E koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.” E ben gee nonen, tu ben gee leη. ⁹ Geenεn, é ben dunçi ke jee y jee y no me mbe njeme wase, tu è nu kebefε ε ben gee, tu ben nu ε ηgoγ nci wvú ε koo ben. ¹⁰ Ben ekeè le é wee geele naa bonci bo Nyo' le bocii, ε ke ε ηgoγ mwaan, tu wvú nu ε ηgoγ wase bocii. ¹¹ E fi nu nonen, njefo Nyo' wvú to gayε le, “Fo wo ejaη kpwεε wee ke” nu ke ten wvú wvú to gayε le, “Fo wo eyu wee ke.”

E wo nu se wo nu ε jaη kpwεε wee, geenεn ε yu wee, tu wo nu ε ηgoγ ke nci Nyo'. ¹² Nonen, ben ejemyi bvuu geè mwεem díewε bonyii bò Nyo' nu ke esaw bó bii nci wvú bvuuε bonyii bvunfaw e. ¹³ Ben ekeè le Nyo' nu ke dioo saake nsaw, wvú saa ekoole shen fô wee wvú to baa koole shen fô wee mvu le ke. Geenεn, wee wvú koole shen nu wvú nu ke eboγ yí nsaw e.

Fieε fi dunçi le wee nu ε lese fitele yí Nyo' le nu gee diew di leη

¹⁴ Boom bo bwεem e, é wee ne ε no duu le wen nu ε lese fitele yí Nyo' le, ε gee diew yaa dunçi nonen ke, é fifie ke efi wvú yí la le? E nulo é fitele fi wvú lese fidvu ke eboγe wvú? ¹⁵ Bó ejo le, é waa bwoo wvú diemsen ke neε wvú kpwoon ne ε no tane ndvú bò mwεem mvudien mvu εdiuw εcii, ¹⁶ ε to fô wo le, wo ε gay ê wvú le, “Nyo' elan kembonen yí yo le é wo ekeηke ndvú bò mwεem mvudien.” E wo gay ke lo nonen, se wo ε nya wvú bò mwεem mvú wvú shieele, é fifie efi wvú yí la le? ¹⁷ Ben baa yen le le é wee duu le wen nu ε lese fitele yí Nyo' le, se gee diew dunçi nonen, tu fitele fi wvú lese εfinεfin nu εcici?

¹⁸ Wee mvu nulo enε egay le, fi wee mvu le nu ε wvú ε lese ε è nu fitele yí Nyo' le, ε fi wee mvu le nu ε wvú gee ε è nu gee di leη. Me ε mum ε no ηgayte le wvú eduηce no è nulo é wee else fitele yí Nyo' le se gee diew nu leη, é me nduηce ê wvú no me nu ε nlese fitele yí Nyo' le ε è nu yí gee diem di leη e. ¹⁹ E wee nu ε bee le Nyo' nu mwaan, tu è nu leη. Geenεn, naa bonceendaa bo dεwle le ten nu ε bee ke nonen ε no fane, ciηke. ²⁰ Wvuweε wee nu keyuη. Wvú gomte le me enduηce le é wee lese fitele yí Nyo' le se gee di jee ηkuuη, tu è nu

2:5 1:9; Luk 6:20-21; 1Kol 1:26-28; Mwμ 2:9 2:8 Lεw 19:18; Mat 22:39; Lum 13:9 2:9 2:1

2:10 Mat 5:19; Gal 3:10; 5:3 2:11 Ksm 20:13-14 2:12 1:25 2:13 Mat 5:7; 7:1; 18:32-35

2:14 Mat 7:21; 1Jon 3:17 2:15 Mat 25:35-36 2:17 Gal 5:6, 16, 22-24; 1Jon 3:18 2:19 Dito

6:4; Mat 8:29; Mak 1:24

ecici? ²¹ Kε fιεε fi to gee ε Nyo' yen le Abla'am wvù icee wesebeene nu ε kocen wee we le to nu gee diew di leη e? Wvù to nu ε jo waa we wvù Aysik, jike yî ketan ke ncese le keege ncese dvù fô Nyo' le. ²² Ben ε yen le le fitele fi wvù to leseε yî Nyo' le bô gee diew di leη to lene εκale kemwaan e? Gee diew di leη to nu ε duηce le fitele fi wvù to leseε yî Nyo' le to nu ε yiηsen. ²³ Ε fi mum kocen no bô to sanεε ê Nwa' Nyo' le le, "Abla'am to nu ε lese fitele yî Nyo' le, nje nonen, ε Nyo' yen le wvù nu wee wvu teyey."

Ε bô mum no teηe wvù le nsaa Nyo'. ²⁴ Ben ε bvuu ε yen le le fιεε fi ké ge ε Nyo' yen le wee nu ε kocen wee we le nu gee diew di leη, ε è yaa meη ke fitele fi wvù lese yî Nyo' le maan ke?

²⁵ Ε nu ke leηleη no fi La'ab wvù to nu kpwoon nsake le to nu. Fιεε fi to gee ε Nyo' yen le wvù nu ε kocen wee we le to nu gee diew di leη. Wvù to nu ε fiisen bonkee bo Islael ê wvù yew, ke duηce je yimi jεey yî bô etu jim jó. ²⁶ Fί ε no nu le, ke no keyoy cin'yi nyam ye le ε yî mum no nu wase fιεε fi ecici, nu ke leηleη no wee lese fitele yî Nyo' le se gee di leη ηkuuη tu fi nu ecici.

3

Wee eshe bô leme diew

¹ Boom bo bwεem e, fo ben nteen egomte keenu bonyii bo n'yεeyi le ke. Ke ben kee ntay le bonyii bo n'yεeyi le nu ε wvubo nsaw nu ε bô nu ke eloocε etasse ntay? ² Ε nu keceey le beene bocii gee bojay nteen. Geenen, ε wee nu dvù wvù yaa ké jay njeme ke, tu è nu wee ε wvù ε kocen, bvuu kee ten keekemsen bô ekole kew. ³ Beene ké jo ncaw lese εmvu jo nyambala keege le yî eyuukè beene le. Ε beene mum no banse nyam yidvu dvù ε yî gene jô beene gomte. ⁴ Ben eyen ten no ηguw wvu ê joo nu. Wvù kuuke naa ntay, ε fwefwe wvù temyi ké no domsee. Geenen, ε fιεε fi wee wvù guute ηguw banse dvù ε wvù gene jô wvù gomte, nu ke nen caan. ⁵ Ε nu ke leηleη no leme nu. Dí nu ke lo fιεε fi caan yî wee le. Geenen ké no jemyi mwεem mvù temyi baay.

Ke ben kee no è nulo é ηgyu ekpway nen kpwayy, ekoo, eshike ekowe kecile fokuse? ⁶ Leme nu ke ten diεwe ηgyu e. Mwεem mvù befe mvu fokuse fen nu ε tase yî leme di wee le, lamte beete bô ye wee yicii. Leme ké fwεε ηgyu ε wvù befe bô nshii wee tfuu. Ε ηgyu wvun nu ε leme joo ε è nu fô ηgyu wvu baay e. ⁷ Bonyii nu ε mom wase keeyeyi dikfuu di nyám e dicii. Bô nu ε yεeyi wase nyám yî ηkpwaante bô mvunyiim noo nyám yî sone bô yî ê joo. ⁸ Geenen, ke wee nu naa lo dvù wvù nulo eyeyi leme ke. Leme ké no wewte ke lo, ε dí ε yiηsen bô kebefε ε è nu kè nulo eyu wee ke diεwe edien ε fimbuw e. ⁹ Ε nu leme din di beene ké no bensee Tata wvù Icee wesebeene dvù, ε è bvuu nu ke dí di beene ké no nan'yi bonyii dvù, ε bonyii ban nu ε è bom Nyo' ε bô fιεesene wvù. ¹⁰ Diuw mwaan ε mum ε no bvuuuse mbense bvuu bvuuuse boncun. Boom bo bwεem e, ke fi keηke keenu nonen ke. ¹¹ Ε nulo é joo yî yuule bô keduuduū ebuyte diuw mwaan e? ¹² Boom bo bwεem e, ε nulo é fimbi eyum yî εfele le? Nu le è nulo é ntuluj eyum yî εfele le le? Ke è nulo ten é diuw joo lew ebvuuse joo yî jee ke.

2:21 Ken 22:1-18; Lum 4:1-5, 13-16, 19-22; Ibu 11:17 **2:23** Ken 15:6; Lum 4:3 **2:25** Yosh 6:17; Mat 1:5; Ibu 11:31 **2:26** 2:17, 20 **3:2** Mben 141:3; Bnqn 10:19 **3:2** 1:26 **3:3** Mben 32:9
3:6 Bnqn 10:19; Mat 15:11, 18-19 **3:7** Ken 9:2 **3:8** Mben 140:3; Lum 3:13; Efe 4:29 **3:9** Ken 1:26-27 **3:12** Mat 7:16

Bvufee bvù nen'yi fowe

¹³ E nu yee ê ben ente wvù duu le wen feefene bvuu kee fiεε? Mweten edunçe ekole kew yî nce we wvù jee bô gee diew di len di wvù gee yaa saale ke ye, no wee wvù feefene ké no nu. ¹⁴ Geenen, é wee ffuuke bô kenghew noo ken'yee ejise fô fitete le, fo wvù esaalè ye le wen feefene lo ke. E wvù ge nonen, tu wvù tune keceey. ¹⁵ Ke kfuu bvubwe bvufee yaa nu bvù fowe ke. E nu bvù yî nshe le, ε è nu bvù wee wvu wum e, ε è bvuu nu bvù dewle le. ¹⁶ Ben ekeè le naa fee fô bonyii kenke kenghew bô ken'yee ejise, nu ε mwεem ké no bvuuñke ke lo fô. E bô no gee dikfuu di mwεem mvù befe le mvunciim. ¹⁷ Geenen, wee wvù kenke bvufee bvù nen'yi fowe ké no yuule, koonke nyekeey bvuu nu wεε, nyaa ten bitem ê wee mvu, nu ε wvù ε yinšen bô shen noo gee di jee, yaa dunçi kejey jey ke, yaa kenke diew fiεε ke. ¹⁸ Bonyii bô geele nyekeey, jewyî ηgow yî è nu nyekeey, ε ηgbwele no nu nce wvu teyete.

4

Keekoonke mwεem mvu yî nshe le beete bô wee Nyo'

¹ Fiεε fi nen'yi no too bô waa noo bvuidiuw ê ben entelen η la? Ke è nu shiee mwεem mvù ye yene gomte mvù ffuuke shém yene le le? ² Ben dioo shieele fiεε se ben ε kenke mum no gomte keeyu wee se kenke. E ben ké dioo bvushii ejise yî fiεε le, é fi fufe, é ben mum no waale, diu. Fiεε fi gee ε ben nu se ben kenke mwεem mvun nu njefo ke ben ké no leke ê Nyo' ke. ³ E ben ké dioo ε cim ε leke, ben saa kenke ke, ε è nu njefo ke ben leke bô bonkpawace bo len ke. Ben leke mwεem ε è nu ke keege mwεem mvù ye yene gomte dvù. ⁴ Ben nu naa lo diewe bokene bô nu ε cine wase bolemse bobole ε no gee ε è nu nsake le. Ke ben kee le é wee kole nsan bô won wvun, tu wvù nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le le? Nonen, ben ekeè le ε è nu naa yee wvù nu ε caw fiew keekoo nsan bô won wvun, tu mweten nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le. ⁵ E nulo é ben eghan neε se no kpwaake le fiεε fi bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le nu ecici? Bó to nu ε san le, "Nyo' kenke shiee, beele baay fô keyoy kè wvù to gεεε le kí enù yî yese beene le." * ⁶ Nyo' fii naa beene baay. E nu fiεε fi bó sanεε ê Nwa' Nyo' le le, "Nyo' shiwise bonyii bô hensee bikuu bibole, geenen buuke bonyii bô shiwise bikuu bibole bô nfi."

⁷ Nonen, ben enya bikuu binen ê Nyo', ebon ηη ben ε bo dewle é wvù efεε lo ê ben ejim. ⁸ Ben eto nceencee mbew Nyo' le, é wvù eto ten nceencee mbew yene le. Ben bonyii bô befe ebvushε can fô mwεem mvù befe le, ecuke mvuntelem mvunen ben bô leeme mvuntelem mvunfεem ben ε bo Nyo'. ⁹ Ben enù bô yii, beelè shiwsè misem nen wowwowwow. Ben elu bô dikie, ebeelè ε è nu kpwe, elu bô njon wvù ben yuuke, esod ε è nu bikuu. ¹⁰ Ben eshike bikuu binen ê Nyo' ejise, é wvù ecake ben we.

Fo wee elomte gee di waa bwee le ke

¹¹ Boom bo bwεem e, fo wee ejemyî diéw yî befe ekumε waa bwee ke. E wee jemyî diéw yî befe ekumε waa bwee kenεε lomte gee di waa bwee le, tu wvù

3:13 Lum 12:16 **3:14** 1Kol 3:1-3; Gal 5:20-6:4 **3:15** 1:5, 17 **3:17** Mat 5:48; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; Fili 1:9-11 **3:18** Mat 5:9 **4:1** Lum 7:5; 1Bi 2:11 **4:2** 1Jon 3:16 **4:4** Mat 6:24; Jon 15:18-19; 1Jon 2:15 * **4:5** Kenεε le "Keyoy ke Yuule kè Nyo' to nyaa é beene kenke shiee, beele baay le beene eleemè ke beene ε bo Nyo'." **4:6** 4:10; Bηgn 3:34; Mat 23:12; 1Bi 5:5 **4:7** Efe 6:12; 1Bi 5:8-9 **4:8** Mben 18:20, 24; Yesa 1:16; Saka 1:2-3; Mala 3:6-7 **4:9** Luk 6:25 **4:10** 4:6; 1Bi 5:6
4:11 Mben 101:5; 1Bi 2:1

jemyi díew yí befe ε è nu ekumε nci Nyo' bvuum lomte nci wvudvu. E wee lomte nci Nyo', tu ke wvú beε wee wvú gεεle nci ke. Wvuwε wee nu ε tu wase wee wvú saake lo nci. † ¹² Wee wvú nyaa nci bvuum sumtene bonsaw bo bonyii le nu ke mwaan. E nu ke wvú wvú nulo eboyse kenεε elεe wee. Wo ε no nu yeε wvú lomte gee di waa bwoo le?

Fo ben esaalé ye ke

¹³ Ben eyeke eyuw, ben bò nen'yi no duu le, “Eben kenεε ntfuu nu ε bese nu egen kin kelaante le kenεε keki le, ece jó yí kelum e, ekamem way, ekeηke sew.”
¹⁴ Ben kε dioo jemyi nonεn no kee fiεε fi nu ebuy ekooy ntfuu le? Ben kee fiεε fi è nu nshii wene? Nshii wene nu díewε kekfu kè bó yene kí le, moocε caan ε kí ε la wase. ¹⁵ Fiεε fi ben bee ejemyi nu le, “E Nyo' fεn nu ε bee le bese enú dvú, é bese ke ege fin fiεε ebvuu ege fifi.” ¹⁶ Geenεn, ben nen'yi finεn kaa no saale lo ye, kfunε gvuw. Ben ekeè le keesaale ye nonεn nu kebefε. ¹⁷ Nonεn, é wee kee fiεε fi leη fi wvú keηke keege, ε fanε yaa ege, tu wvú nu ε ge kebefε.

5

Bonyii bo kpaw e eyenè

¹ Bonyii bo kpaw e, ben eyeke eyuw fiεε fi me njemyi. Ben ebeelè, fuunke kpwe nje ηgew wvú nu ke eto fò ben e. ² Kpaw wene nu ε fo wase, shéw ε kan ndvú yene. ³ Mwεεm mvunεn mvu bigew e nu ε duwε wase. Nduwε wvun nu ke edunε nce wene ken'yεε ejise, ebvuu edie ye yene díewε ηguy e. Eyan nu wase ediuw yo fokemεse, ε ben baanci ke ε è nu kpaw. ⁴ Ben etaa eyen, ben nu ε leε bonyii bò lemte ηεε yene. Bó nu ε gbwele wase mwεεm mvunεn ben ε fan keelaw bó, bó ε no beele. Bó nu ε bee wase Tata Nyo' wvú keηke Mvungay Mvunciim ε yuw kpwe yibo. ⁵ Ben nu ε ce wase fokuse fεn ε die bikuu binεn no ye yene shieele. Ben nu ε dieken wase ε fanken díewε binson bi nyám e bì ceyte diuu di bó nu ke esane le. ⁶ Ben nu ε bon bikaa é bonyii ejim bó ε ley ηgew e. Ben ε yuwye bonyii se bó nu ε jay fiεε ηkuun, ε è nu bonyii bò nulo saa ebon ηη ben ε bó ke.

Bonyii bo Nyo' le enú nyεkeey

⁷ Boom bo bwεεm e, fi num ε è no nu le ben enú ke nyεkeey egen ebuy seke Tata nu ke ekase eto. Ben etaa eyen no bonyii bò lemte ηεε ké no nu nyεkeey gen buy seke bó ké gbwele ηgu yí jee ηεε yibole. Bó ké cey ε jan ghan gbwe ε bó jewe mwεεm, ké cey ε mvú ghan be. ⁸ Ben ten enú ke nyεkeey nonεn. Ben eleemε ke temyi njefo kefew kè Tata Jisós nu ke eto nu wase nceencee.

⁹ Boom bo bwεεm e, fo wee ewvukenè waa bwεε ke. Wee wvú wvukene yaa bwεε nu ke ekeηke nsaw. Wee wvú nu ke esumtene bonsaw nu wase é wee fwese. ¹⁰ Boom bo bwεεm e, ben ejo kenfewsun fò bonyii bo ntum e bo Nyo' le bò to ké no jemyi é bonyii é diee di Nyo' le. Bó to yene bonjεw, nu ke nyεkeey. ¹¹ Beene nu ε yen le bonyii bocii bò to nu ε kuu shém gen mεse nu ε Nyo' ε lan kembonεn yí bó le. Ben nu ε yuw wase ekumε Job no wvú to kulεε

† **4:11** Nci wvun nu le, “E koonkè waa bwoo no wo koonkè ekole kuw”. E è bvuum nu ke wvú wvú Jem gayte le wvú boysee bonyii. **4:12** Lum 14:4; 1Kol 4:5 **4:13** Bηgn 27:1; Luk 12:18-20 **4:14** Job 7:9-10; Mben 39:5-6 **4:15** Lem 18:21; Lum 1:10; 1Kol 4:19; 16:7 **4:16** 1Tim 6:17; 1Jon 2:16 **4:17** Luk 12:47 **5:1** Bηgn 15:6; Yesa 5:8-10; Amo 6:3-7 **5:1** 1:10; Luk 6:24 **5:2** Mat 6:19-20 **5:4** Ksm 3:7; Lew 19:13; Yeli 22:13; Mala 3:5 **5:5** Yeli 12:3; 25:34 **5:7** Jue 2:23; 2Bi 3:3 **5:8** Lum 13:11-12; 1Tes 5:5-8; Ibu 10:25, 37 **5:9** Mat 7:1-2 **5:10** Mat 5:12; Ibu 11:32-38 **5:11** 1:12; Ksm 34:6; Job 1:21-22; 2:10; 42:10-17

shém gen mese, e bvuu e yuw ten no Tata Nyo' to ghanee banke ngeW we e è tu bvujonke. Tata to ge nonen, njefo wvú camte shen bô bonyii, koole yii fô bó le.

¹² Boom bo bwεem e, fiε fi fele mwεem mvunciim nu le, fo wee ke dioo jemyi fiε kan naa lo ke. Kenεε wvú kane e è nu wonj Nyo', kenεε wvú kane nshe, kenεε è nu fiε diee la. E wee beje fiε le, “Eε”, e è no nu no fi nu. Wvú e tun le, “Aay”, e è no nu no fi nu. E ben gee nonen, Nyo' saa ke ebvuu elsee wee ngeW e ke.

Bunle bô mbee fi lo

¹³ E wee mvu ben e yene ngeW, é wvú no bunleè. Wee é no yuuke njon, é wvú no yemte bensee Nyo'. ¹⁴ E wee mvu ben e cemte lo, é wvú tee bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le, e bó to bunle é wvú we, yefe wvú bô mεem é diee di Tata le, ¹⁵ é bunle yidvu yi bó bunlee e bó e lese fitele yi Tata le, efi wvú é wvú ebonen, é Nyo' ecake wvú we. E è fen nu e wee wvudvu e ge kebefε, é Nyo' elεshe enya é wvú. ¹⁶ Nonen, fi è no nu le, é wee ge fiε fi befe, é wvú see é waa bwee, é wee ebunle fô wee noo wee le, wvu le Nyo' efe ben. Bunle wee wvu teyey kenke mvungay baay gee mwεem nteen.

¹⁷ Ben ejo kenfewsεn yi Elayja le. Wvú to nu ke wee wvu wum diεwe beene le. E wvú ke bunle shiee le le fo jan egbwe yi nshe le ke. E jan mey ke we nonen yi bilum e bitete bô kenjawten. ¹⁸ E wvú ke ne kase bunle, e Nyo' shike jan, e mwεem kase no kuu yi nshe le.

¹⁹ Boom bo bwεem e, é wee mvu ben e ne e cine je kecey e e no bvuyte lo, wee mvu e jo wvú e tu bô wvú jim, ²⁰ e wee wvú tu bô wvú jim we no kee le é wee banke wee wvú gee mwεem mvú befe, wvú e cine jé ye yi εcici le, tu wvú nu e bvuse mwεten diuw kpwe le, Nyo' e lεshe bibefe biew bi nu e bí e mâ lo.

Nwa' wvu fwe wvu Bitá Fiεε fi nu ê Nwa' Bitá wvu fwe wvun e

Nwa' Bitá wvu fwe wvun nu ε wvú to saŋ fô bonyii bo Klistu le bò to nu ε saanŋken gen no cee mondvuum e jεεy jεεy (1:1). Fiεε fi baay fi to gεε é wvú se saŋ nwa' wvun to nu keetefe bonyii ban no bonyii to bone bikaa é bó ejim e, ε bó yene bonŋew nje fitele fi bó lese yí Klistu le. Keetefe bó nonen, ε Bitá mum kume bó ekumε saaka wvú jee wvu ekumε Jisos Klistu wvú kpwe ye bó mbuy we yí kpwe le noo nkawma we le wen nu ke ekase eto, nu fiεε fi bó etaalè fwe ε bó ε gεε bvufee yí dvú le.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-2 Keŋkεwce

1:3-12 Keekume no Nyo' boysee bonyii

1:13-2:10 Ntefe ekumε keecee nce wvú yuule

2:11-4:19 No è nulo é wee Klistu ejòò bonŋew bò wvú yene

5:1-11 No è nulo é wee Klistu eshiwsè ekolε kew bvuu lemte ten fô bonyii le

5:12-14 Kemεse

¹ Nwa' wvun saŋ me wvú Bitá waa ntum Jisos Klistu. E me nsaŋ fô bonyii bó Nyo' nu ε caw le è nu bew e bò nu ε saanŋken ε no nu biba bi Bontus bó Galëshia noo Kafadosia noo Esia noo Bitinia le. ² Nyo' Icee wesebeene to caw ben no wvú to seyseε wase ε è bεε lo le fi nu ke enù. E Keyoy kew mum seyse ben gεε le ben eyuukè Jisos Klistu wvú nu ε cukε ben bó ελεμε kew e. Nyo' ebuw ben bó kembonen naa ntay ebvuu enya ben bó mvuntelem mvú leεtene naa ntay.

Beene cee taale ke wase ε è nu fwe

³ Mbense enù fô Nyo' le wvú nu Nyo' Tata wesebeene wvú Jisos Klistu bvuu nu Ice. Wvú nu ε cam shen fô beene le baay, ε boò beene é mboò wvu fwε le no Jisos Klistu to buyεε yí kpwe le. Fifi nu ε ge beene ε no cee keseen taale ke wase ε è nu fwe, ⁴ keeke edie bvushεw bvú wvú nu ε gεε é beene won wvu we le. Bvushεw bvun nu bvú yaa nulo efo, keŋεε ebefe, keŋεε ekpwe ncom ke. ⁵ Nyo' gemgeme ben bó mvunŋay mwew fele yí fitele fi ben nu ε lese yí ye le ε no cεyte mboyma wvú nu ke eyene diuu di fokemεse le. ⁶ No ben kee nonen, ε mum ε no yuuke njon. Geenen ε ben keŋke ke keeyuuke nsase yí kefew e caan nje mmom yí too fô ben e jé le jé le. ⁷ Yí too keemom laa fitele finen fi ben lese yí Nyo' le temyi ke ntay ε. Ke naa ketwaa ke bigew e kè yeεle nu ε bó ké mom bó nŋuy, ε ketwaa kin nu fiεε ε fi nulo ebefe, tu è nulo é bó emom ke ten fitele fi ben lese yí Nyo' le. E fitele fin nu fiεε ε fi fele ketwaa ke bigew e kè yeεle. Nonen, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu nu ke edunŋε ekolε kew, é bó ebensee ben, tumte monŋum monen, wvumte ben. ⁸ Keseen nu ε ben koonke Jisos Klistu ε ben ke baa cim yen wase wvú le ke, ε ben ε lese fitele yí ye le, yaa yene wvú le ke. Ben ε mum ε no yuuke njon naa wvu baay wvú è nulo wee saa esee ke, ⁹ njefo ben kee le no ben nu ε lese fitele yí ye le nu ε Nyo' nu ke eboyse ben. ¹⁰ Bonyii bo ntum Nyo' le bò to jemiyi ekumε mbuwma wvú Nyo'

to nu keeke ebuw ben dvú to nu ε no tεmte, gomte keekieε ekumε mboyma wvun. ¹¹ Keyoy ke Klistu le to nu yí bó le no bó to teete le Klistu nu ke eyen ηgew é ke edioo enu ejim jodvu, é wvú ekeηke bvukuke. É bó mum no gomte keekieε kefew kè mwεεm mvudvu nu ke ekooy, bó je yí mvú nu ke eghan se kooy jó le. ¹² É Nyo' mum ge e bó kieε le mwεεm mvú bó to jemyi mvun nu ε bó yaa jemyi ε è nu fò bikuu bibole ke, le mvú nu fò ben e. É nu mvú mvú ben to yuwεε dew bonyii bó to fewcεε saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é ben é mvunjay mvu Keyoy ke Yuule kè Nyo' to ciinseε ε kí to fowe le. Mvun nu mwεεm ε naa bonceendaa bo Nyo' le beele keekieε mvú.

Bonyii bo Nyo' le eyuulè yí gee dibole

¹³ No fí nu nonen, ben ekay bicaw binen enù ε ben ε seyse bvufee bvunen. Ben ekemsenè bó bikuu binen, taalè ke fwe ε è nu yí mbuwma wvú nu ke eto fò ben e seke Jisos Klistu ε kase ε duηce ekole kew e. ¹⁴ Ben eyuukè ke Nyo' le diεwε boom bew e. Fo ben ebvuu egeè mwεεm bii nyam ye le no ben to shee gee seke ben to bεε kenjiwe le ke. ¹⁵ Nyo' wvú to cawεε ben nu ε wvú yuule. Ben ten eyuulè yí gee dinen e dicii, ¹⁶ no fí nu ε bó ε san je, “Ben eyuulè njefo me n'yuule lo.”

¹⁷ No ben teηe Nyo' le Icee wene, ε wvú nu wee wvú saake wee tfuu yí gee diew e yaa duηci keηey jεey ke, tu ben keηke keecce nce wene tfuu bó nfan wvú wvu Nyo' yí kefew e kecii kè ben nu yí won wvun e ke diεwε botolo le. ¹⁸ Ke ben kee le Nyo' to nu ε sum wase ben yí nce wvu εcici wvú bo'icee bonen to kuuseε ben dvú, ε ke wvú to sum ε è nu bó fiεε diεwε bigew e bi nulo ebefe ke. ¹⁹ Wvú to sum ε è nu bó εleme ke Klistu le kè yaa nu ke fiεε fi ncew, kè nu diεwε ke waa njee kentanje le wvú yaa keηke nlom kenεε fiεε fimew fi befe yí dvú le ke. ²⁰ Nyo' to seyse wvú ε è beε lo ε won se ke kew, ε duηce wvú εdiuw yo fokemese εyan e nje yene. ²¹ É ge Klistu ben ε se lese fitele yí Nyo' wvú to bvuseε wvú yí kpwe le nya wvú bó bvukuke le. No wvú ge nonen, mvuntelem mvunen bó bonkpawce bonen ε mum ε no nu ε ben ε gee yí Nyo' le. ²² No ben yuuke keceey e, ε kí gee ε mvuntelem mvunen yuule wvú le ben ekeηkè keηkonen fò boom bo bwee wene le ε è nu ke keceey, ben emum ekoηenè ke nonen bó mvuntelem mvunen mvunciim. ²³ Ben ekoηenè nonen, njefo bó nu ε kase wase ε boo ben é mboo wvu fwε le. Ke wee wvú boke ben wvun nu wvú nulo ekpwe ke. É nu Nyo' kebeε ε wvú yaa nulo ekpwe ke. Wvú to boke ben ε è nu bó diew ye yí nya nshii. É diew yin nu ke emey ke eleeme fò. ²⁴ Fí nu no bó san é Nwa' Nyo' le le,

“Wee wvu wum tfuu nu ke diεwε egay e,
ε bvujonke bwew nu ke diεwε fow e.

Égay ké no yowlene, ε fow ten yeete,

²⁵ geenen ε diεw Tata nu ke eleeme ke fò sekecii.”

Diεw yidvu yin nu saaka wvú jee wvú wvu Nyo' wvú bó to fewcεε é ben.

2

Ekumε Tε di keηke nshii noo ketum kè yuule

1:12 Efe 3:9-10 **1:14** Lum 12:2; Efe 2:3; 4:17-18 **1:15** Lew 19:2 **1:16** Lew 11:44-45 **1:17** Yesa 63:16; Yeli 3:19; Mat 6:9; 16:27; Lum 2:6; Jem 2:1; 1Bi 4:5 **1:18** Mat 20:28; 1Kol 7:23; 6:20 **1:19** 1:1-2; Jon 1:29; Lem 20:28; 1Kol 5:7; Efe 1:7; Ibu 9:12 **1:20** Efe 1:4 **1:21** 5:1; Lum 5:2 **1:22** 2:17; 3:8; 4:8; Lum 12:9; Gal 6:10; 2Bi 1:7; 1Jon 4:11 **1:23** Jon 1:13; Ibu 4:12; Jem 1:18 **1:24** Yesa 40:6-8; Jem 1:10-11 **1:25** Yesa 40:6-9

¹ Fí ε mum ε no nu le, ben ecine mvuntelem mvù befe le, ecine kenleema noo díew fiεε le, ecine kendon ke benεen noo mvun̄kunsen e. ² Ben ekεnkε shiee fò emben yo ê keyoy e yò è nu diεw Nyo' εyinεyin e, ke lēlēlē no wan wvu caan ké no kε̄nke fò emben e, wvu le yí egeè ε ben kuu gene fwe yí mboyma wene le, ³ no ben nu ε yεn wase le Tata taale fò ben e. ⁴ Ben etoò fò Tata le wvu nu te ε dí kε̄nke nshii, ε bonyii to tun le kε dí jee ke, geenεn ε Nyo' caw fiew le è nu di kenlum e fò wen e. ⁵ Ben nu diεwe eta yò kε̄nke ten nshii le ε Nyo' bomte yew Keyoy kew dvú, ε ben nu η̄goo bocee ncese bew bò yuule, gee boncese bo ê keyoy e fò wvú le bò wvú koonke nje Jisós Klistu. ⁶ Fí nu ê N̄wa' Nyo' le le, "Ben etaa eyen, me η̄geele te ê kelaante kè Sayon e, *

ε è nu te di buu di yew e.

ε nu te ε è caw me, ε me η̄koonke dí baay.

Te din nu ε ke wee lese fitele yí ye le é wvú ke ewuumen ke."

⁷ Fò ben bò nu ε lese fitele yí ye le nu ε te din jee fò ben e. Geenεn fò bonyii bò baa lese fitele yí ye le nu ε fí nu fò bó le no bó to san̄εε ê N̄wa' Nyo' le le, "Te didvu din di bonyii bo kembom e to tunεε

nu ε nε wase ε tu di bó ebom naa ε è nu buu di yew e dvú."

⁸ ε fí bvuu nu ε bó ε san̄ le,

"Te din nu ke egee ε bonyii baytene yí dvú le.

ε nu kemaan ε kí nu ke egee ε bonyii gbwekene."

Bó baytene yí dvú le n̄jefo bó nu ε tun keebεe diεw Nyo' le, ε è nu no Nyo' to seyseε wase le fí nu ke enu. ⁹ Geenεn, ben nu finεn kfuu ε è caw Nyo' ben. Ben nu η̄goo bocee ncese bò lemte Nfon e. Ben nu ketum kè yuule, nu bonyii bò Nyo' nu ε ge le è nu naa bew, le ben esen̄ε m̄wεεm mvù jee mvù wvú gee. Wvú nu ε tee ben, ben ε buy ê ej̄iwε le, ε ley ê n'yuu we wvu baay e. ¹⁰ ε to nu fwele ε ben yaa nu bonyii ke, kesεn ben ε no nu wase bonyii bó Nyo' le. Nyo' to baa cam shen fò ben e fwele ke, kesεn nu ε wvú ε cam wase shen fò ben e.

Bonyii bo Nyo' le edūnci ken̄ge kè jee entelēj jo bonyii bocii

¹¹ Nsáa yem shém, ben ekeè le ben nu botolo yí nshε le fεn fele lo je. Me ε mum ε no nlooci η̄kule lo can ê ben le fo ben egeè m̄wεεm mvù nyam ye shieele ke, n̄jefo m̄wεεm mvumvun diuu bò biyoy binεn. ¹² Ben edūnci ken̄ge kè jee entelēj jo bonyii bò yaa kee ke Nyo' wvu le é bó cim jem̄yi ekumε ben le ben befe lo, é bó eyen̄ε ken̄ge kenεn kè jee le, é ke edioo enu diuu di Nyo' ε to, é bó etumte mōnkum mew.

¹³ Ben eyuukε weε t̄fuu wvù bó nu ε gεε le wvú esaakε bonyii le no ben nu bonyii bo Tata le. Ben eyuukε Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay e, ¹⁴ eyuukε naa bonyii bò wvù nu ε gεε le bó esaakε biba bi won e leese bonyii bò gee m̄wεεm mvù befe η̄gεw e ben̄see bò gee m̄wεεm mvu lēn e. ¹⁵ Nyo' gomte le ben egeè m̄wεεm mvu lēn, emum ebaan̄ke dew biyuj bi bonyii le bò jem̄yi m̄wεεm n̄cεwn̄cεw. ¹⁶ Ben eceè diεwe bonyii bò bó nu ε bvuse wase bó bvun̄faw e, geenεn fo ben emum ej̄oò fifiε tε̄εke fojise gee bibefε ke. Ben eceè

2:1 Efe 4:25; Jem 1:21; 4:11 **2:2** 1Kol 3:2 **2:3** Mben 34:8 **2:4** Mben 118:22; Yesa 28:16 **2:5** 2:9; Lum 12:1; Efe 2:21-22 **2:6** Yesa 28:16; Lum 9:33 * **2:6** Sayon nu diee di kelaante kè Jerusalem e. **2:7** Mben 118:22; Mat 21:42; Lem 4:11 **2:8** Yesa 8:14-15; Lum 9:33 **2:9** 1:2; Ksm 19:5-6; Lεw 19:2; Dito 4:20; 7:6; 14:2; Yesa 9:1; 43:21; 61:6; Lem 26:18; Lum 5:17; 2Kol 4:6; Efe 5:8; Tay 2:14; Ibu 13:12; 1Bi 2:5; Mw̄m 1:6; 20:4 **2:10** Os 2:23; Lum 9:25 **2:11** 1:1, 17; Mben 39:12; Lum 7:15, 17-23; Gal 5:17; Ibu 13:14 **2:12** Yesa 10:3; Mat 5:16; 2Kol 5:10 **2:13** Lum 13:1-7; Tay 3:1 **2:15** 3:16 **2:16** 1Kol 6:11, 19-20; Gal 5:13

ε è nu diéwε bonfaw bo Nyo' le. ¹⁷ Ben ewvumtè bonyii bocii, koonkè boom bo bwee wene le bo mbee le bocii, fanè Nyo', wvumtè Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay.

Bonyii bo Nyo' le ejod kenfewsεn yî ηgew Klistu le

¹⁸ Bonyii bò lemte bomew e, ben eyuukè bonyii bò ben nu è bó εkuse le, wvumtè bó ntay. Fo ben eyuukè kε ε è nu bò nu nyεkeey taale fô ben e kε. Ben ewvumtè ten bò befe kenje le. ¹⁹ Me njemyi nεn njefo Nyo' ké no yuuke njon bò wee wvù bó nyεwle bó wvù ε wvù yuuke nsase se wvù nu ε jay fiεε, geenεn kuule kε shém njefo wvù nu ε gεε bvufee yî Nyo' le. ²⁰ ε bó suonje wee ε wvù ε jay fiεε, wvù ε no kuule shém, é sεw wvudvu enu la? Geenεn, é wee yene ηgew ε è nu yî fiεε fi jee le ε wvù ε ge, wvù ε no kuule shém, é Nyo' eyuuke njon bò wvù. ²¹ ε nu bvudvuu bvunεn keeyεne ηgew nonεn, njefo Klistu ten to nu ε yεn ηgew nje yene, duñçε kenfewsεn è ben le ben ejo εkalε kew. ²² “Wvù to ke baa yuu ge naa lo kebefε kε, ε kε díεw fiεε to ké no ε yuu buy diuw we le kε.” ²³ Seke bó to nan'yi wvù, wvù to baa tfuse kε. ε bó dioo njinsene bó wvù, wvù saa sεwci kε, geenεn nya fiεε ficii ε è nu can Nyo' le wvù kee keesaw nsaw leñ. ²⁴ Wvù to nu ε tfuse bibefε bisεεbeene ε bí tu yî ye le yî kentam e. Wvù to ge nonεn, wvu le beene ekpwe è keba ke kebefε le, eceè nce wvu teytey. Bilemte bì wvù to kεñkεε nu ε ge wase beene ε bonεn. ²⁵ Ben to shee njimte diéwε njée le, geenεn keseen ben ε kase wase ε to fô Wee wvù Cεyte bvuu Taale fô biyoy binen e.

3

No kpwoon bó diemsεn nulo ecee

¹ Bokε' bo bonyii le, ben ten eyuukè bole' bonεn e. ε ben gee nonεn, ε wee mvu bó le nu ε wvù tune keebεe diéw Nyo' le, é wvù ke enε ebee ε wee baa cim jeme diéw è wvù kε, ε è ge kenje ke kpwεse le, ² no wvù yεne ε wvù wvumte εkolε kew, cee nce wvù yuule. ³ Fo fiεε fi duñçi bvujonkε bvunεn enù mwεεm mvu ye le diéwε keeseyε yvuw ekolε ε yî jee, bó keejiise biεε, noo keesuute ye bó ndvù yî jee kε. ⁴ Fiεε fi eduñçi bvujonkε bvuv wee le enù fiεε fi wee nu fô fitele fiew e, ε è nu fitele fi bonene nu nyεkeey. Kε bvun bvujonkε ke yvumεn kε, ε è nu bvù Nyo' koonkε ntay. ⁵ ε nεε no bokεnε bó yuule bo fwele bó to nu ε gεε bvufee bvubole yî Nyo' le to ké no duñçi bvubole bvujonkε. Bó to yuuke ten bole' bobole. ⁶ Wee diéwε Sela le to yuuke Abla'am e tenje wvù le tata wen. Ben ten nu boom bo Sela le fεn é ben gee mwεεm mvu leñ yaa fane fiεε kε.

⁷ Bolemse, ben ten ekíεε je yî ben kεñkε keecee ben ε bokε' bonεn jó. Ben enyaà n'wvum è bó no bó baa kεñkε mvunγay diéwε ben e kε. Nyo' nu ε buw ben ε bó bocii bó nshii wvù mey lo. Ben eceè nonεn, wvu le fô fiεε ebaanke bunle yene kε.

⁸ Keemεεse, me ε no nteete ben bocii le, ben ekerkè fitele fimwaan, kεñkε shen fô bonyii le, kεñkε kεñkonεn ke bonyii bo mbee le, kεñkε mvuntelem mvù jee, ε wee yaa joo kε wee mvu εkuse kε. ⁹ Fo wee é ge kebefε bó wee, é

2:17 1:22; 3:16; Bñgn 24:21; Mat 22:21; Gal 6:10; Fili 2:12 **2:18** Efe 5:21–6:9 **2:18** Efe 6:5–8
2:19 5:12 **2:20** 4:14 **2:21** Mat 16:24; 20:26–28; Jon 13:15; Lum 15:5 **2:22** Yesa 53:9; Jon
8:46; Ibu 4:15 **2:23** 3:9; Yesa 53:7; Mat 26:55–56, 67; 27:14, 27–31 **2:24** Yesa 53:4–5; Lum 6:2, 11;
Kolo 2:14; Ibu 9:28 **2:25** Yesa 53:5–6; Esek 34:5–6; Mat 9:36; Jon 10:16; Ibu 13:20 **3:1** 1Kol 7:16;
Efe 5:22–24 **3:3** 1Tim 2:9 **3:7** Efe 5:25–28; 1Tim 2:8 **3:8** 1:22; Efe 4:2–3; Fili 2:2–3 **3:9** 2:23;
Job 31:30; Mat 5:44; Lum 12:17

wvú tfuse bô kebefε ke. E wee nan wee, fo wvú etfuse bô ncuñ ke, ε wvú tfuse ε è nu bô diεw kembonεñ. Fin nu fiεε fi Nyo' teñe ben le ben egeε é wen ke elañ kembonεñ yí yene le. ¹⁰ E nu no bó nu ε san le,

“E wee kooñke keeyuw njoñ yí nshii we le,
bô keeyεñ εdiuw yò jee le,

é wvú no kemsene bô leme diew,
ε díεw fiεε yaa buyte diuw we le ke.

¹¹ Wvú keñke keebañke jim é mwεεm mvù befe le,
egeε ε è nu mvù jee, ekunεñε nyεkeey biì dvù le,

¹² njefo Tata Nyo' ké no yene bonyii bo teytey e yuuke bunle yibo.
Geenεñ ε Nyo' ε bon jise yí bonyii bô gee bibefe le.”

¹³ E ben keñke shiee wvu baay keegeε mwεεm mvù jee nonεñ, tu wee wvú nulo ebvuu ege fiεε fi befe bô ben nu yεε? ¹⁴ Geenεñ, é bonyii cim nyaa lo ηgew é ben njefo ben gee mwεεm mvu teytey, tu Nyo' nu ke elañ kembonεñ yí yene le. “Fo ben efané bó, keñεε fo mvuntelem ebuuké ben ke.” ¹⁵ Ben ewwumtè ε è nu Klistu é mvuntelem mvunεñ e diεwε Tata wene le. Ben eseyse bikuu binεñ, eceyτè keenya ntfuse é wee wvú nu ebife fiεε fi ben taale fwe yí dvù le. Geenεñ ben dīoo tfuuse, no tfuuse nyεkeey bô n'wvum. ¹⁶ Fo ben egeε fiεε fi nεlo esaake ben fô fitele le ke, wvu le é bó nan'yi ben, jemyi díεw yí befe εkumε keñge kenεñ kè jee nje ben nu bonyii bo Klistu le, é bó ewuunε. ¹⁷ Ben ekeε le fi jee keeyεñ ηgew nje fiεε fi jee fi ben ge ε è fεñ nu le Nyo' kooñke le fi enù nonεñ, efey keeyεñ ηgew yí fiεε fi befe le fi ben ge. ¹⁸ E nu ke tεñ no Klistu to yεñεε ηgew kpwe. Wvú to kpwe nje bibefe bi bonyii le kañ mwaan ε fi ka lo nonεñ. Wvú wvú to nu wee wvu teytey to nu ε kpwe fô bonyii bô yaa nu ke teytey e keeto bô beene fô Nyo' le. Bó to nu ε yu wvú ε è kpwe nyam ye, geenεñ ε Nyo' ge ε wvú no nu dvù é keyoy e. ¹⁹ E nu é keyoy kin e wvú wvú to gεñεε diεw Nyo' é biyoy bi nu yew ncaw e. ²⁰ Biyoy bin nu bi to baa bee Nyo' le kefew ke Noa' le ke. Nyo' to nu ε bosεñ kuu shém bô bí, cey seke Noa' to keenci ηguw. ηguw wvun nu ε bonyii to ley jó ke wee nyan mañ, ε è nu bó bô to boyεε can joo le. ²¹ Joo yidvu yin nu diεwε joo yí bó leese bonyii jó kεseen ε yí boysee bó bô mvunğay mvù Jisós Klistu to buyεε dvù yí kpwe le. Ke bó leese wee é joo le bó cuke ε è nu yile yí ye le ke. E nu keeleke Nyo' bô fitele fi yuule. ²² Jisós Klistu wvun to nu ε ben fowe, shii é εbo ke εceey ke Nyo' le, ε no nu fô saake bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi keñke mvunğay noo bi saake bicií.

4

Nce bonyii bo Nyo' le nu wvu fwe

¹ No Klistu to nu ε yεñ ηgew yí nyam ye le, ben tεñ ekeñkè kfuú fiñε fitele fi wvú to keñke keeyεñ tεñ ηgew, ekumyí le wee wvú nu ε yεñ wase ηgew yí nyam ye le nu ε bô kebefε ε ka wase. ² Nonεñ, ke wvú beε ebvuu eceε nce we fokuse fεñ biì mwεεm mvù nyam ye gomte le ke. Wvú nu eceε bií wase ε è nu mwεεm mvù Nyo' gomte le. ³ Ben ekeε le kefew kè ben to shee gee mwεεm diεwε bonyii bô yaa kee ke Nyo' le nu ε kí ε fey wase. Ben to cee nce nnyεñ

3:10 Mben 34:12-16; Jem 1:26 **3:13** Lum 13:3 **3:14** 4:14; Mat 5:10 **3:15** 1:3-5; Kolo 4:6
3:16 2:15 **3:18** 2:21; Lum 5:6-8; 6:10; Ibu 4:15; 7:27 **3:19** Keñ 6:2; 2Bi 2:4; Jut 6 **3:20** Keñ
6:14-22 **3:21** Lum 6:3-4; Ibu 10:22 **3:22** Lem 1:9; Efe 1:21; Mat 22:44; Lum 8:34; Lem 2:33 **4:1**
2:24; 2Kol 4:10; Gal 5:24 **4:2** 2:21 **4:3** Gal 5:19-21; Efe 2:3; Tay 3:3

kenjan, bii ye yene yi ñeyte le, wuu mbvuum ε mó koole, gee bonkaw diekene, wukene yole fó gee diewe bwé le. É ben to bvuu bunlee ten bonyo' bo εcici, ε Nyo' to tun wase. ⁴ Keseen diuw ε no yumte bonyii bò yaa kee ke Nyo' no ben baa bvuu taashi ñgoo ben ε bó yi nce wvun wvù nu diewe wvu nyám e, bó mum ε banke ye ε no nan'yi ben. ⁵ Geenε, bó nu ke eleem etaje diuw fwe dvú Nyo' wvù ceyte keesaw bonyii bò bæε dvú bò ð kpweken wase le. ⁶ É nu fiεε fi to gee é bó se fewce ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' é bonyii bò nu ε kpweken wase. Bó to fewci nonen wvu le no bó nu ε bó to cim saw wase bó yi nyam ye le diewe bonyii bo boyuum e, é bó eceé ke nce wvu é keyoy e ε wvù nu diewe no Nyo' ceε.

Wee elemtè bô nnya ye é je yi jee le

⁷ Ben ekeè le kefew kè fiεε ficii nu ke eka too wase nceencee. Nonen, ben enù keε bò bvufee bvunen fó, kemsenè bò bikuu binen, wvu le ben ebunleè. ⁸ Fiεε fi fele mwεεm mvunciim nu ke le wee ekoonkè waa bwεε bò fitele fiew ficii njefo kenkonen ké no banji bibefe nteen. ⁹ É waa bwεε wee la ghane é wvù le, é wvù fiisen wvù, taa fó wvù le yaa wvukene ke. ¹⁰ No ben nu ε Nyo' ε buw ben bò nnya jεey jεey, wee ejòð ye nnya lemte dvú fó bonyii bomew e. Ben elemtè bò mbuwma wvun wvù Nyo' nya jé le jé le diewe bonyii bo lemme le bò jee. ¹¹ É wee fewci diew Nyo', é wvù no fewci ke ε è nu diew yi buy diuw Nyo' le. Wee é no lemte fó bonyii bomew e, é wvù no lemte ke ε è nu bò mvun gay mvù Nyo' nya é wvù le. Ben egeè nonen wvu le yi fiεε ficii fi ben gee le, é mbense egenè fó Nyo' le fele yi Jisos Klistu le. Bvukuke bò mvun gay mvunciim nu ε è kenke wvù sekeci se ñka. Fí enù nonen.

Keyene ñgew diewe bonyii bo Klistu le

¹² Nsáa yem shém, fo ben ekenke ñghaw yi nton'ye wvù ben yuuke ye le wvù too fó ben e keemom ben ke. Fo fi enù ke diewe è nu fiεε fimew fifε ε fi kooyi bò ben ke. ¹³ Ben elanlanè lo le ben yene ñgew diewe no Klistu to yeneε wvu le é ke edioo enu seke wvù ε buynen bò bvukuke bwew, é ben ebvuu elanlanè, yuuke njon. ¹⁴ É bonyii nan'yi ben nje diee di Klistu le, tu njon wvu baay nu wene. Fifin dunji le Keyoy ke bvukuke le kè è nu Keyoy ke Nyo' le nu yi yene le. ¹⁵ É wee yene ñgew, fo wvù eyenè njefo wvù nu ε yu wee, keñεε le wvù nu ε con fiεε keñεε e ge fiεε fimew fi befe, keñεε le wvù nu ε lese diuw fó mwεεm mvu bonyii bomew e ke. ¹⁶ Geenε, é wee yene ñgew njefo bó teje wvù le wee Klistu, fo wvù ewuunenè ke. É wvù no bensee ε è nu Nyo' le wen kenke didie diee. ¹⁷ Ben egeè nonen njefo kefew nu ε to wase ké Nyo' nu esaw bonyii, ε wvù nu ekew ε è nu bò yew ye. É wvù kew ε è nu bò beene nonen, é fi ke enu neε bò bonyii bò nu ε tun keebε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le? ¹⁸ Bó nu ε sanj é Nwa' Nyo' le le,

“É fi tamiyí fó wee wvu teyey e keeboy,

é fi ke enu neε bò wee wvù tune Nyo', gee bibefe le?”

¹⁹ Nonen, bonyii bò yene ñgew no Nyo' gomte le bó eyenè, egeè mwεεm ε è nu mvu lenj, geele bikuu bibole can Nyo' Mbom e wvù ké no leeme ke yi ñkawma we le.

5

Ekumε njée Nyo'

¹ Me ε mum ε no ηgomte keentefe bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ê ben entelɛɲ. Me nu wee ê ηgoo bocee kentaashe le, ε me nto n'yeɛn bô ejise yeɛm no Klistu to yeɛε ηgew, ε me nu ten wee wvù nu ke eley bvukukε bvù wvù nu ke eto dvù le. ² Me ε no nteete le, ben etaalè fô njée Nyo' yì bó nu ε gee can yene le ntay. Fo ben dioo taale, no taale ke diewe bó kane lo ben ke. Ben etaalè bô ηkoɲ no Nyo' gomte. Fo ben etaalè keɲke ken'yeε ejise yì bigew e ke. Ben ekeɲkè shiee ε è nu yì lemme le. ³ Fo ben envuwseè njée Nyo' yì bó nu ε gee ben ê we jodvu ke. Ben eduɲci ε è nu keɲge kè jee kè yì eyenè benene. ⁴ E ben gee nonen, é Ekolε ke Boncɛynjee le ke dioo ε buynen, é ben ekeɲke kefo ke bvukukε le kè yaa ké kpwe ncom ke.

⁵ Me ε no njemyi ten ê keghan le, ben eyuukè bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ntay. Wee tfuu eshiwse ekolε kew ê waa bwee fwe sekecii. Ben ekeè le, “Kε Nyo' ké no tomte wee wvù bensee ye ke. Wvù ké no tomte ε è nu wvù shiwse ekolε kew bô mbuwma we.” ⁶ Ben emum eshike bikuu binen enù ê mvuɲgay mvu Nyo' le kuse, é kefew ke dioo ε kocen, é wvù ebense ben. ⁷ Ben egεε mwεεm mvunciim mvù jewsee ben can ye le, njefo wvù keɲke shiee wene. ⁸ Ben ekemsenè bô bikuu binen, ejinyi ntay njefo wee wene bvuban wvù dεwle ghane weentene diewe bvule wvù fewte le, gomte wee keɲgele. ⁹ Ben ebon ηaj bô wvù, lese ke ε è nu fitele yì Nyo' le é fì eteme, ekumyi le boom bo bwee wene le yeɛne ke ten ηgew nonen woɲ tfuu. ¹⁰ Ngew wvun nu ke yì kefew e caan, é Nyo' emum ekase eseyse mwεεm é mvù ejoɲ fô ben e, enya ben bô mvuɲgay, ege é ben eciim ntay. Nyo' nu wvù nyaa mbuwma tfuu ê bonyii. Wvù nu ε tee ben keeley bvukukε bwew bvù mey lo le nje ben nu bonyii bo Klistu le. ¹¹ Mvuɲgay mvunciim nu ε è keɲke wvù sekecii se ηka. Fì enù nonen.

Ngayma

¹² Me nsaj fiɲwa' fin fô ben e ε è fici Silas * me wvù nu waa bwee wesebeene. No me n'yeɛne nu ε wvù nu wee wvù è nulo é wee egεε bvufee yì ye le. Me nsaj keentefe ben, embvuu enje é ben ekiεε le fiεε ficii fì me nsaj duɲci keceey ke ekumε mbuwma Nyo'. Ben eleemè yì dvù le temyi ntay. ¹³ Kentaashe ke boom bo bwee wesebeene le ke Babilon kè Nyo' nu ε caw gayte ben e. Mak wvù waa wem yì mbee le gayte ten ben e. ¹⁴ Ben egaynen bikuu binen e, enjoce yì keɲkoɲen e. Kembonen enù fô ben e bocii bô nu ε taashe bô bo Klistu.

5:1 1:21 5:2 Jon 21:15-17; Lem 20:28; 1Tim 6:5 5:3 2Kol 1:24; Fili 3:17; Tay 2:7 5:4 1Kol 9:24-25; 1Bi 1:4 5:5 Bɲgn 3:34; 29:23; Efe 5:21; Jem 4:6 5:6 Jem 4:10 5:7 Mben 55:22; Mat 6:25-30; Fili 4:6 5:8 Mben 22:13; 1Tes 5:5-8 5:9 Efe 6:11-12; Jem 4:7 5:10 1Tes 2:12 5:12 1Tes 1:1 * 5:12 Diee din nu ten le «Silvanus.» 5:13 Flm 24 5:14 Lum 16:16; 2Kol 13:11

Nwa' wvu bokanj bofɛɛ wvu

Bitá

Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Bitá wvu bokanj bofɛɛ wvun e

Nwa' Bitá wvu bokanj bofɛɛ wvun nu ε wvú to sanj fô bonyii bo mbee le bo fwele le, ε bó e ce e kenɛn wonj tfuu. Shiee nwa' wvun baay to nu keediu lemme di bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e to ghane gee, bô keediu nce nnyɛn kenjan wvú n'yɛɛyi bonyii ban to too dvú le le wvú eka. Bitá sanj nwa' wvun baay taale ε è nu fiɛɛ fi bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e ban to duu le kɛ Jisos bɛɛ ke ebvuu ekase eto kɛ. Wvú jemýi le fiɛɛ fi gee ε Jisos sɛ dvuyte keeto nu njefo kɛ Nyo' gomte le wee mvu ke ela kɛ.

Bikuu bi mwɛɛm e ê nwa' wvun e

1:1-2 Kenkɛwɛ

1:3-21 Nce bonyii bo Klistu le

2:1-22 Ekumɛ kenje ke bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e noo nɔɔw wvú nu ke eto fô bó le

3:1-18 Diuu di Klistu nu ke ekase eto

¹ ε nu me wvú Semon Bitá, waa lemme Jisos Klistu noo waa we ntum. Me nsaanke nwa' wvun fô ben bô kenjke mbee wvú kuuke lenjlenj diɛwɛ wvú bese kenjke le. Jisos Klistu wvú nu Nyo' noo Mboyse wesebeene ké no gee mwɛɛm teyete. ε nu nje fifin wvú ben kenjke mbee ε wvú nu lenjlenj diɛwɛ wese le. ² Nyo' ebvuu ebuw ben bô kembonɛn naa ntay, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvú læetene naa ntay, njefo ben kee wvú wvú Nyo' bô Jisos wvú nu Tata wesebeene.

Nce bonyii bô Nyo' nu ε tee wase ε caw e

³ Mvunɔɔw mwew mvú è nu mvu Nyo' le nu ε ge wase beene ε kenjke mwɛɛm mvunciim mvú nulo ege é beene ekenjke nshii wvú mɛy lo, noo keecee nce bonyii bo Nyo' le. Mvú ge nonɛn no beene nu ε kiɛɛ Nyo' wvú nu ε tee beene keeley bvukuke bô bvujonjke bvú è nu bwew e. ⁴ No wvú ge nonɛn, beene ε mum ε kenjke mwɛɛm mvú kuuke baay bvuu jee fele mwɛɛm mvunciim ε è nu mvú wvú to kawɛɛ. Mwɛɛm mvun nu keege wvu le ben elewtè mwɛɛm mvu ýi wonj wvun e mvú nyam ye shieele mvú beete bô bonyii. Nonɛn é ben emum ekenjke nce ε è nu we wvú Nyo'. ⁵ No fí nu nonɛn ben emum emom ntay keebise nce wvú jee ýi fitele fi ben lese ýi Klistu le. Ýi nce wvú jee le, é ben ebise bvufee bvú Nyo' le. ⁶ Ýi bvufee bvú Nyo' le é ben ebise bikuu bi kemseɛn. Ýi bikuu bi kemseɛn e, é ben ebise shém ýi kuulɛɛn. Ýi shém ýi kuulɛɛn e, é ben ebise nce wvú è nu wvu bonyii bo Nyo' le. ⁷ Ýi nce wvú è nu wvu bonyii bo Nyo' le, é wee ekenjke shen fô waa bwee le. Ýi shen e fô waa bwee wee le, é ben ebise kenjonɛn. ⁸ Me nɔɔw nɛn njefo, é ben kenjke wvun nce, ε no gene dvú fwe fwe, é wvú ege é ben saa ebvuu enu kɛ lo nɛn nɛw kenɛɛ enu diɛwɛ bonyii bô nulo saa ege fiɛɛ diɛwɛ bonyii bô kee fiɛɛ ekumɛ Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le kɛ. ⁹ Ben ekeè le é wee baa ekenjke wvu wvun nce tu wvú nu ε fefe wase ýi mwɛɛm mvu Nyo' le, ε wvú yaa bvuu yene mwɛɛm e ncejole kɛ. Wvú nu ε daayɛ wase le bibefe biew bi wvú to shee gee fwele nu ε Nyo' to cuke wase.

¹⁰ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le ben emum emomtè ntay keege mwεεm ε è nu mvù dunçi le Nyo' to nu ε tee wase ben, caw. ε ben gee nonen ben saa ke eyuu egbwe yí mbee wene le ke. ¹¹ Nonen é bó ke eyene je fò ben e ε yí kuuke nen gbwuuu, é ben eley bvunfon bvù mεy lo bvú Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù Mboyse le.

¹² Me ηkee le ben kee wase mwεεm mvun, leeme ten yí keceey kè ben to yuwεε le temyi, geenen ε me ηgomte ke keembvuu ηkumyi ben ekumε mvù sekecii. ¹³ Me n'yene le fí nu len nonen le me enkamsè ben ekumε mwεεm mvun no me mbee dvù n'yoyte wvu le ben ekumyi, ¹⁴ njefo me ηkee lo le è shεεte wase caan é keyoy ecinε nyam ye le no Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ε ge wase me ε ηkiεε le. ¹⁵ Me ε mum ε no ηgomte keemom naa ntay le seke me ε ηgen wase é ben enu wvù è nulo é ben ekumyi mwεεm mvun sekecii.

Saaka wvu ekumε nto Jisos nu fiε fi bonyii nulo egeε bvufee yí dvù le

¹⁶ Ben ekeè le ke mwεεm mvun mvù bese to jemyεε é ben ekumε mvunγay mvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo nto we wvù wvù nu ke ekase eto, to nu ke lo mvumangaan ε bonyii ε bosen ε seyse ε bese maa é ben ke. Bese to nu ε yen naa bvukuke bwew e bó ejise eyese. ¹⁷ ε to nu seke Nyo' Ice to buwεε wvù bó mbense noo bvukuke, ε diεw buy fò wvù wvù nu Nyo' Bvukuke le jemyi le, “Wvun nu Waa wem, wvù nu fitele fiem. Me n'yooke njon bó wvù baay.” ¹⁸ Bese kebeε to nu ε yuw diεw yin no yí shiile too we seke bese to nu bee bo Jisos yí kum Nyo' le. ¹⁹ No bese yuw nonen, mum mεse kiεε keceey ke fiε fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε ε è beε naa lo. ε fi jee le ben egeε bvufee yí fiε fidvu le ntay, njefo fí nu diεwε ken'yeese le kè baa é ejjiwε le egen ebuy Diuu di εkfun nu ke eyuu, é Jisos ebaa fò mvuntelem mvunen e diεwε law e. ²⁰ Fiεε fi kuuke fele mwεεm mvuncim nu le ben ekeè le, ke ntum Nyo' mvu nu dvù é N'wa' Nyo' le wvù wee nulo eteete bó bwew bvufee ke. * ²¹ Ke wee ntum Nyo' to baa jemyi naa lo fiεε fi è nu ηkpawace wee wvu wum ke. ε to gee Keyoy ke Yuule ε bó se jemyi diεw yí buyte fò Nyo' le.

2

Bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e

¹ Ke lenlen no bonyii bomew to nu dvù fwele é bonyii entelen bó to mbiayte le è tum Nyo' bó, è nu ke ten no bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e nu enù é ben entelen. Bó nu ke ewεentεn eto bó n'yεeyi mvu wvù nulo ebefe bó bonyii, elese é diεw Nyo' le emum emaa naa lo Cee Ekole wvù to kpwεε keesum bó. Bó nu ke ege nonen emum eto lo bó ηgew kan mwaan elan yí bikuu bibole. ² Bonyii nteen nu ke eberen nce wvubo nnyen e, é fifin ege é bonyii ejemyi diεw yí befe ekumε je yí keceey. ³ Ken'yεε ejise ke mwεεm e nu ke ege é bó efii mwεεm can yene le bó binfe bi mbiay e bi bó nu ε seyse. Bonyii bodvu ban nu ε Nyo' to seyse wase ηgew wvubo ε è beε lo, ε wvù nu ke fò cεyte bó.

⁴ Ben ekeè le Nyo' to baa bawce bonceendaa ba bò to gee kebefε ke. Wvù to nu ε shike bó ε bó gen bvudvuu bvú ηgew e, lese bó yí boncaw e é bintuke bi jiime nen taytayay e, fò bó nu enù egen ebuy diuu di nsaw e. ⁵ Wvù to baa ebawce ten wonj wvu fwele seke wvù to ciinsee joo ε yí to mi wonj bonyii bò

1:11 2Tim 4:18; 2:20; Tay 3:6 **1:12** Jut 5 **1:14** 2Kol 5:1; 2Tim 4:6; Jon 21:18-19 **1:16** Mat 17:1-8 **1:19** Mben 119:105; Lum 1:2; 13:12; 1Bi 1:10-11 * **1:20** Kenεε le, “Ke wee ntum Nyo' to nu ε jeme fiεε fi è nulo é wee ceε kinyi kedvu bó bwew bvufee ke.” **1:21** 2Tim 3:15-16 **2:1** Jut 4-13
2:1 Mat 7:15 **2:3** 1Tim 6:5 **2:4** Jut 6 **2:5** 3:6; 1Bi 3:20

to maa lo wvú ke. Wvú to nu ε bawce ke ε è nu Noa' wvú to fewci le bonyii eceè nce wvu teytoy ê Nyo' ejise, noo bonyii bomew bosooshwi. ⁶ Wvú to nu ε fiwse kelaante kè Sodom bô kè Gomola ton bô nguy ε bí fie bvuw, ge ε fifin no nu diewe kenfewsen ke fiεε fi nu ke ekooy bô bonyii bô maa lo Nyo' le. ⁷ Geenεn, boyse Lot wvú to cee nce wvu teytoy ε shém looci ffluuke wvú bô nce nnyen wvú bonyii bô befe to keηke. ⁸ (Mwεem mvú wee wvu teytoy wvun to yene bvuu yuuke no wvú to cee ê bô entelεj to nu ε ge ε fitele fiew fi yuule no ton'yi εdiuw ecii yí gee dibole di befe le.) ⁹ Ε mwεem mvun to nu ε kooy nonεn, tu fí dunji le Tata kee keeboyse bonyii bô yuuke wvú le can ηgew e, bvuu kee ten keegeε bonyii bô cee nce wvú yaa nu ke wvu teytoy yí ηgew e, egen ebuy diuu di nsaw e. ¹⁰ Ngew wvun nu ε wvu bonyii bomew nu ke efey naa lo wvu wee tfuu. Boba bonyii nu bô koonke keebii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yí ηeyte shieele ε è nu fi beete bô wee. Ε è bvuu nu bô bô joo wee wvú saake bonyii ekuse.

Nyo' nu ke elεse bonyii bo n'yεyi le bo mbiay e

Bonyii bo n'yεyi le bo mbiay e ban ηaake baay. Bó bensee ye baay, yaa fane naa lo keenan'yi biyoy bí keηke mvungay fele bô ke. ¹¹ Naa ke bonceendaa bo Nyo' le bô keηke mvungay bvuu temyi fele bô yaa ke mom nan biyoy bin fwe dvu Tata ke. * ¹² Geenεn bonyii ban gee mwεem ε è nu mvú ελεme kebole gomte diewe nyám yi ηkpwaante yi ké no gee mwεem se yi kpawwci lo, ε yi nu ke le bonyii ke ekooye esεyε lo le. Bonyii bodvu ban nu bô nan'yi mwεem se bô kee mvú ηkuuη. Nyo' nu ke elεse bô ke diewe nyám yi ηkpwaante yin e, ¹³ ε nlawma wvubô enu ηgew wvú bô nu eyene nje ηgew wvú bô se too dvú. Bó ké no kpwaake le keediekene bvuu wukene kenduun e εmvunshεen entelεj nu lo njon mvu fô bô le. Bó nu lo yile ê ben entelεj yiise ben. Seke ben ε bô diekene, ε bô no yuuke njon keeleεle ben bô gee dibole di kenshoose le. ¹⁴ Ejise εbo ké no nu ke ε è nu yo kenjan, yaa ffluule yí kebefε le ke. Bó ké no lεwci bonyii bô wεeyi yí mbee le ε bô bô gee kebefε. Ken'yεε ejise nu ε ley wase yí ελεme kebole. Bó nu ε jo wase lon! ¹⁵ Bó nu ε cine wase je yi leη e ε jo ε è nu yi ecici. Bó nu ε jo ekale ke Balaam wvú waa Bεwu le wvú to nu ε bee keege fiεε fi yaa nu ke leη nje wvú to koonke bigew e. ¹⁶ Ε kembεεbey wamen wvú yí fiεε fi befe fin e. Kembεεbey kè ké no nu se kí jemyi lo, ε kí jeme diewe wee wvu wum e, ci gee di kejewte le di wee ntum Nyo' wvun to gee.

¹⁷ Boban bonyii bo n'yεyi le nu diewe diuw joo wvú joo baa bvuu buyte fô le ke, bvuu nu diewe keflu kè nu ε gbwe ekfuη nffum ε fey ε tuu le. Nyo' nu ε seyse wase hvudvuu bvυ ηgew e ε bvú jiime nan taytaytay, e geε ê bô. ¹⁸ Bó kumte diuw wvu ecici baay se kinyi ηkuuη. Bó lεwci bonyii bô bεε buy ke lo εnte jo bonyii bô yaa kee ke fiεε fi leη bô n'yεyi wvu le ε nulo é bô ekase egee mwεem mvu nnyen e mvú ye yibo yi ηeyte shieele. ¹⁹ Bó jaa no jemyi ê bonyii le ke bô keηke keenu bonfaw bô fiεε fimew e ke, geenεn ε bô bodvu keβεε bô jemyi bεε naa bonfaw bo mwεem mvú beete bô ye wee le. Bó nu bonfaw njefo é wee nya εkolε kew ê fiεε tu wvú nu nfwa fiεε fidvu. ²⁰ Ben keεε le é wee lewte wase mwεem mvú beete bô wee yí won fiwun e nje wvú kee wase Tata wesebeene wvú Jisós Klistu wvú Mboyse wesebeene, ε kase ε gen ε ley

2:6 Ken 19:24-25; Luk 17:29; Jul 7 2:7 Ken 19:1-16 2:9 Job 4:7; 1Kol 10:13; Mwm 3:10 2:10
 Jul 7-8 2:11 Jul 9 * 2:11 Kenεε le, "... nan bonyii bo n'yεyi le bo mbiay e ke." 2:12 Jul 10
 2:13 Jul 12 2:14 Mat 5:28; 2Tim 3:6 2:15 Kηj 22:7, 17; Jul 11 2:16 Kηj 22:28-31 2:17
 Jul 13 2:19 Jon 8:34; Lum 6:16 2:20 1:11; Mat 12:45

mwεem mvudvu le, mvú ε njim wvú ε no kenke, é mwεem efo yí ye le efey lo no mvú se shee nu fwele. ²¹ E wee ge nonen tu fí be jee le fo mweten eyaw ekiε je nce wvu teyey ke, efey keekiε ebvuu ekase ecine bonci bô yuule bô bó nu ε nya ê bonyii le. ²² Kfuu boba bonyii gee ε fiε fi nu ê ngan e mum nu kecey le, “Bwe ké suuke mwεem kase bvuu tu fó die.” E wvumvu bvuu nu le, “Bó ké cuke njkunyam ε wvú kase ke gen no binlene ê kenca le.”

3

Diuu di Tata nu ke eto

¹ Nsáa yem shém, nwa' wvu keseen wvun nu wase wvu bokan bofε wvú me nsan fô ben e. E bonwa' ban e bocii nu ε me nsan diewe ntamce le keenkamse ben é ben ekenke bonkpawace bo lenj. ² Me ngomte le ben ekumy mwεem mvú bonyii bo ntum Nyo' le bô yuule to jemyε le mvú nu ke ekooy, ebvuu ekumyí ten mwεem mvú boom bo ntum e bo Jiso e to jemyε é ben le Tata bô Mboyse nu ε gay le ben egeè. ³ Fiε fi baay nu le ben ekiε le è nu ke edioo nu ediuw yo fokemese le, é bonyii bo kensewse le ene ekew esewsee ben, gee mwεem mvú nyam ye yibo gomte. ⁴ Bó nu ke esewsee ben duu le, “Ke wvú to nu ε kaw le wen nu ke ekase eto, wvú ε fεε keseen? Naa no bo'ice bosεεbeene to yuε kpweken, mwεem mvunciim leeme ke bikaa le no mvú to shee nu ε ke w fonkew no Nyo' to bomε woj.” ⁵ Bó jemyi nonen kee ke naa ntay se tune le Nyo' to jeme ke ε è nu diw fwele ε ebule mum no nu. E wvú jeme ε nshε buy é joo, ε wvú to ge nshε yidvu bô joo. ⁶ E wvú ke kase jeme ke ε è nu diw, ε joo ban nshε yidvu yí yí to gee ε yí buy, mum lese mwεem mvunciim. ⁷ E nu ke ten diw yidvu yí wvú nu ε gεε ebule ke keseen bô nshε, ε no ceyte nguy dvú. E wvú ceyte ε è nu diuu di wvú nu ke esaw bonyii bô maa lo wvú, elase bô.

⁸ Geenε nsáa yem shém, fo ben edaayi le fô Tata le nu ε diuu dimwaan nu ke lenlen diewe bilum ntfuke le, ε bilum ntfuke nu ke lenlen diewe diuu dimwaan e ke. ⁹ Ke Tata guute lo ye no bonyii bomew kpwaake, keege no wvú to kawεε ke. Wvú kuule ε è nu shém bô ben. Wvú shieele le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole njefo ke wvú gomte le wee mvu ke ela ke. ¹⁰ Diuu di Tata nu ke ekase eto nu ke enu ke diewe di cooj e. Ebvubwe nu ε ebule nu ke edvum foweεwe emum ela, é nguy ebuñse mwεem mvunciim mvú nu we, é nshε bô mwεem mvú nu yí dvú le efie ebvuw.

¹¹ No nguy nu ke efiese mwεem mvunciim é yiyin je le, ben kpwaake le ben nulo ecee nce ε è nu wvu nεε? Ben kenke kecee nce ε è nu wvú yuule ε ben ε nya bikuu binen é Nyo', ¹² ε no ceyte Diuu di Nyo' le din, momte keege le dí eyanzen eto. E nu diuu di nguy nu ke efiese ebule é kí efie, é mwεem mvunciim mvú nu we ebuñ. ¹³ Geenεn, beene ceyte ε è nu ebule ke kefe bô nshε yí fiε yí Nyo' to kawεε, ε wvu wvun woj nu wvú è nu ke enu ke nce wvu teyey fó maan.

¹⁴ Nonen nsáa yem shém, no ben ceyte mwεem mvun nen, ben emomtè naa ntay keenu se nlom keneε fiεε fimew fi befe é Nyo' ejise, noo keenu yí kenleεten e ben ε bo Nyo'. ¹⁵ Ben ekumyí le Tata wesebeene kuule shém nen, nyaa ε è nu kefew é bonyii le bó ke eboy. Fiεε fin nu ke fi waa bwee wesebeene wvú Baul wvú nu fitele fisεεbeene to sanjεε fô ben e bô bvufee bvú Nyo' nu ε nya é wvú

le. ¹⁶ Ɛ boŋwa' bocii bò wvú saŋ e nu ɛ wvú jemyi ke jó ekume fiɛɛ fin. Wvú saanke mwɛɛm mvumew ɛ mvú tɛmyi fò bonyii le keekiɛɛ, nonɛn ɛ bimaante bi bonyii le bò yaa kee ke fò bó leeme mum toysee kenyi ke mwɛɛm mvudvu le, ɛ è nu ke lɛŋlɛŋ no bó toysee tɛn mvu ê mondvuum momew e ê Nwa' Nyo' le. Bó gee nonɛn, teŋe ɛ è nu ŋɛw yí bikuu bibole.

¹⁷ Nsáa yɛm shém, no ben kee wase mwɛɛm mvun nɛn, ben emum eyɛnè fo bonyii bò maa lo Nyo' ban ke egufe ben bô gee dibole di befe é ben ene fò ben leeme wase ekase egbwe lo. ¹⁸ Geenɛn, ben ekuù lo yí mbuwma wvú Tata wesebeene wvú Jisos Klistu wvú Mboyse wesebeene nu ɛ buw ben dvú, ebvuu ekeè wvú gɛne lo fwe fwe. Mbense enù fò wvú le keseen noo sekeci se ŋka. Fí enù nonɛn.

N'wa' wvu fwe wvu

Jon

Fiεε fi nu ê N'wa' Jon wvu fwe wvun e

N'wa' wvu fwe wvun wvù Jon to sanεε fô bintaashε bi bonyii bo mbee le, keŋke bikuu bi mwεεm e bifεε. ε nu keeyvuwse mvuntelem mvu bonyii bô wvù to sanεε fô bó le, le bó eceè yí kentaashε le bô bo Nyo' noo Waa we wvù Jisos Klistu bô keetefe bó, le bó eyεnè fo bó ebii n'yεεyi wvu mbiay e. Wee wvù sanŋ n'wa' wvun nu ε looce ε ciise lo le, é wee cee ente jo n'yuu, wvù saa ebvuu egeè gee di εjiwε le ke. Wvù nu ε bvuu ε sanŋ ten le Jisos Klistu to nu naa wee wvu wum, ε wee tfuu wvù nu ε lese fitele yí ye le ε no koonke Nyo', keŋke ten keekoonke waabwee.

Bikuu bi mwεεm e ê N'wa' wvun e

1:1-4 Keŋkewce

1:5-2:29 Saaka wvu ekumε n'yuu bô εjiwε

3:1-24 Boom bô è nu bo Nyo' le bô bô è nu bo dεwle le

4:1-6 Fiεε fi è nu fi keceey e bô fi è nu fi mbiay e

4:7-21 Ekumε keŋkonŋen

5:1-21 Fitele fi wee lese yí Klistu le soo lo fiεε ficii

Diεw yí nyaa nshii

¹ Fiεε fi bese saanke fin nu ekumε Diεw yí nyaa nshii yí to nu wase fonkεw. Diεw yí nyaa nshii yin nu ε bese to yuw mwεεm mvù yí to jemyi, yen yí le bô εjise eyese, taa no yí nu, kum yí le bô can yese. ² Nshii wvun nu ε bó to duŋce ε bese yen wvù le, ε mum ε no jemyi ekumε wvù, fewci ê ben ekumε nshii wvù mεy lo wvun wvù to nu bô Ice, ε wvù ke duŋce ê bese. ³ Fifiε fi bese to yenεε bvuu yuw, nu fi fi bese fewci ten ê ben wvu le ben ekeŋkè kentaashε beene. Kentaashε kesese nu ke bee bo Nyo' Ice bô Waa we wvù Jisos Klistu le. ⁴ Bese ε mum ε no saanke fin wvu le njon wesebeene enu ε wvù ε yinŋen.

Beene eceè ente jo n'yuu

⁵ Wvun nu saaka wvù bese to yuwεε ê wvù, ε mum ε no seŋe ê ben le, Nyo' nu n'yuu ε kejiwε yaa nu naa lo yí ye le ke. ⁶ Nonen, é beene duu le beene nu yí kentaashε le beene ε bó, geenεn kaa lenε ε è nu ê kejiwε le, tu beene mbiayte lo, yaa cee bii keceey e ke. ⁷ Geenεn, é beene cee ente jo n'yuu no wvù wvù nu ente jo n'yuu, tu beene nu enù yí kentaashε le wee noo wee, ε elεmε ke Jisos wvù Waa we le cuke beene ε beene yuule ente jo bibefe bisεεbeene bicii. ⁸ ε beene duu le ke beene keŋke bibefe ke, tu beene leεle lo bikuu bisεεbeene, ε keceey yaa nu yí yese beene le ke. ⁹ Geenεn, é beene seŋe lo bibefe bisεεbeene ê wvù, no wvù nu wee wvù ké no leeme yí diεw ye le bvuu gee mwεεm lenŋ, tu wvù nu elεshε bibefe bisεεbeene ecuke beene, é beene eyuule yí gee disεεbeene le dicii di yaa nu ke teyey e. ¹⁰ ε beene duu le beene baa ge kebefε ke, tu beene joo wvù le wvù nu wee mbiay, ε diεw ye yaa keŋke bvudvuu yí yese beene le ke.

2

Jisos nu keman kè léeshi bibefe bisébeene

¹ Boom bem, me nsaanke fiée fin ê ben wvu le fo ben ke ene ege kebefé ké. Geenen, é wee nelo é ge kebefé, tu beene kéŋke wee wvù kule can ê Nyo' Ice fô beene le, é wee wvun nu Jisos Klistu wvù nu wee wvu teyete. ² É nu wvù keman kè léeshi bibefe bisébeene, é keman kin yaa nu ké fô bibefe bisébeene le maan ké, kí nu ten fô bi bonyii bocii le yí won wvun e.

³ É beene géele bonci bo Nyo' le, é fifin emum edunçi ntay le beene kee wvù. ⁴ Wee wvù duu le wen kee Nyo', geenen yaa géele bonci bew ké, nu wee mbiay, é kecéy yaa nu yí ye le ké. ⁵ Geenen, wee wvù géele njeme we nu wvuwe wvù nu kecéy wee wvù koonke Nyo' gene mæese. Fiée fi nulo edunçe ntay é wee se kiée le wen nu é taashé bô Nyo' nu fin fi le: ⁶ É wee duu le wen nu sekecii yí Nyo' le tu wvù kéŋke keceé ké leŋleŋ é je yi Klistu to cee le.

Nci wvu fwe

⁷ Nsáa yem shém, ké nci wvù me ŋgomte keensan fô ben e nu nci wvu fwe ké. É nu nci wvu yvum wvù ben to kéŋke é kéw fonkéw. É nci wvu yvum wvun nu saaka wvù ben to yuwéé wase. ⁸ Geenen nci wvù me nsaanke é ben nu ke nci wvu fwe. Kecey ke nci wvun e to nu é dunçe yí Klistu le, é no dunçi ten yí yene le. Nci wvudvu yen'yi fwe njefo kejiwe kaa wase gene, é n'yu wvu kecéy é kéw wase é no baa. ⁹ É wee duu le wen nu ente jo n'yu bvuu bane waa bwee, tu wvù beé ké ente jo kejiwe. ¹⁰ Wee wvù koonke waa bwee nu é wvù nu sekecii ente jo n'yu é fiée yaa nu yí ye le fi nulo ege é wvù elene baytene ké. ¹¹ Geenen, wee wvù bane waa bwee nu é wvù nu é kejiwe le léne jó yaa kee fô wvù gene ké, njefo kejiwe kedvu nu é ge wase wvù é fefe.

¹² Boom bem, me nsaanke fô ben e njefo bó nu é léshé wase bibefe binen nje Klistu. ¹³ Bo'icem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee wase wvù wvudvu we wvù to nu fonkéw. Cubonyii, me nsaanke fô ben e njefo ben nu é so wase wee kebefé wé. Boom bem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee Nyo' Ice. ¹⁴ Bo'icem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee wase wvù wvudvu wvù to nu fonkéw. Cubonyii, me nsaanke fô ben e njefo ben temyi lo é diéw Nyo' nu sekecii yí yene le, é ben é so wase wee kebefé wé.

¹⁵ Me é num é no nteete ben lé, fo ben ekoonké won wvun kéneé mwéem mvu yí won wvun e ké. É wee koonke won wvun, wvù saa ekoonké Nyo' Ice ké. ¹⁶ Ben ekeè le mwéem mvunciim é won jan mvù nyam ye kéŋke shiee yí dvu le bô mvù ejise taale koonke, noo mvù bonyii bensee ye yí dvù le yí nshii wvun e, yaa nu mvù nen'yi fô Nyo' Ice le ké. É nu mvu yí won wvun e. ¹⁷ Won wvun nu ke eka, é mwéem mvu yí won wvun e mvù bonyii kéŋke shiee yí dvù le eka ten. Geenen, wee wvù gee é é nu fiée fi Nyo' shieele nu ke eméy enu dvù sekecii.

Bonyii bo bvuban e bo Klistu le

¹⁸ Boom bem, kefew kin nu wase ke fokemése. No ben to yuwéé le wee bvuban Klistu nu ke eto, nu é naa keseen nu é bonyii bo bvuban e bo Klistu

2:1 Lum 8:34; Ibu 7:25 2:2 4:10; Jon 1:29 2:4 1:6; 4:6; Jon 3:21; 8:44; 16:13 2:5 2:17; 5:3; Jon 14:15; 2Jon 6 2:6 Jon 13:15; 15:5 2:7 4:11; Jon 13:34 2:7 2:24; 3:11 2:8 Jon 1:9-10; 8:12; Lum 13:12 2:9 3:10, 15; 4:20 2:10 Mben 119:165; Lum 14:13 2:11 Jon 12:35-36 2:12 Lem 4:12 2:13 1:1-2 2:15 Jem 4:4 2:16 Bŋgn 27:20; Lum 13:14; Gal 5:19-21; Efe 2:3; Jem 4:16 2:17 Mat 7:21; 1Kol 7:31 2:18 4:3; Mat 7:15; 2Jon 7

le ε to wase nteen. Ε νεε fiεε fi ge beene ε mum ε κιεε le kin nu wase kefew ke fokemεse. ¹⁹ Bonyii bodvu ban to buy ε beene εντελεη, geenεn κε bó to nu bonyii bosεεbeene κε. Ε bó to nu bonyii bosεεbeene, tu bó to bee emεy enu beene ε bó. Nonεn ε bó mum buy wvu le fi eduηce endan le κε bó nu bonyii bosεεbeene κε. ²⁰ Ben nu finεn ε wvú wvú è nu Wvú wvú Yuule ε yefe * wase ben, ben ε no kee mwεεm mvu keceεy. ²¹ Κε me nsaanηke njefo ben kee keceεy, ε ben kee ten le κε è nulo é mbiay ebuy ente jo keceεy κε. ²² Wee mbiay nu wvú la? Κε è nu wvuwe wvú tune le κε Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε le? Wee wvú tune Nyo' Ice bó Waa we nu wvuwe wvú nu wee bvuban Klistu. ²³ Κε wee wvú tune Wan κεηηke kentaashε bó Icee Wan wvudvu κε. Wee wvú jemyi bó diuw we le wen nu ε bee Wan e, nu wvú κεηηke kentaashε bó Icee Wan ten. ²⁴ Ben egεε fiεε fi ben to yuweε fonkεw é fi enu sekecii yí yene le. Ε ben γεκε fiεε fi ben to yuweε fonkεw fi ε no nu sekecii yí yene le, é ben ten emum enu sekecii yí Waa Nyo' bó Ice le. ²⁵ Ε fiεε fi Klistu nu ε kaw beene dvú nu nshii wvú mεy lo.

²⁶ Me nsaanηke mwεεm mvun fô ben e ε è nu ekumε bonyii bó gomte keeεεle ben. ²⁷ Geenεn n'yefe wvú ben to κεηηκεε é Klistu nu sekecii yí yene le, ε ben yaa bvuu shieele lo wee mvu wvú ebvuu eyεεyi ben κε. No n'yefe we wvun yεεyi wase ben ekumε mwεεm mvunciim, ε n'yefe wvudvu nu wvu keceεy, se é nu wvu mbiay, ben emum enú sekecii yí Klistu le κε ληηληη no n'yefe wvun nu ε yεεyi ben.

²⁸ Boom bem, ben emum emεy enú sekecii yí ye le wvu le seke wvú ε ke ε buynεn, é beene εκηηκε fitele keeyεn wvú le εfey keeke enyιimεn lo ente jo ken'wuumεn. ²⁹ Ε ben kee lo le wvú nu wee wvú gee mwεεm teyey, tu ben κεηηκε keekeè ten le wee tfuu wvú gee fiεε fi teyey nu ε è nu mboo we.

3

Beene nu boom bo Nyo' le

¹ Ben etaa κε eyεn kfuu κεηηκεηε ke baay kè Nyo' Ice nu ε duηce fô beene le, ε ge le bó eteηe beene le boom bo Nyo' le! Ε beene nu keceεy boom bo Nyo' le. Fiεε fi bonyii bó è nu bo yí woη wvun e baa kee beene nu njefo bó baa kee ten wvú wvú Nyo' κε. ² Nsáa yεm shém, keseen nu ε beene nu wase boom bo Nyo' le, geenεn beene baa kee wase no beene nu ke enu κε. Fi beene kee nu κε le è nu ke enu seke Klistu ε buynεn, é beene enu dεwε wvú le, njefo beene nu ke eyεn wvú le no wvú nu. ³ Fí ε mum ε no nu le, wee tfuu wvú taale fwe yí ye le nonεn κεηηκε keecuke ekolε kew sekecii yuule no wvú yuule.

⁴ Wee tfuu wvú gee kebefε nu ε wvú ηgoyte ε è nu nci Nyo', njefo kebefε nu nci ε wee ε ηgoy. ⁵ Ben kee lo le Klistu to to keecake bibefε bi bonyii le. Ε κε wvú wvú Klistu to κεηηκε kebefε κε. ⁶ Κε wee wvú nu yí Klistu le ké mεy no gee bibefε κε. Κε wee wvú mεy ε no gee bibefε ké no ε yεn wase wvú le κεηεε kee wvú κε. ⁷ Boom bem, fo wee elεε ben κε. Wee wvú gee fiεε teyey nu κε wase wee wvu teyey ληηληη no Klistu nu wee wvu teyey. ⁸ Wee wvú mεy ε no gee bibefε nu wee dεwle, njefo dεwle wvun to gee wase bibefε naa ε κεw

2:19 Lem 20:30 **2:20** 2:27 * **2:20** N'yefe wvun nu Keyoy ke Yuule kè bó nu ε nya é bó. **2:22** 4:3; 2Jon 7 **2:23** 4:15; 5:1; Jon 5:23; 15:23; 2Jon 9 **2:24** 2:7 **2:25** Jon 5:24 **2:27** Yeli 31:34; Jon 14:16; 16:13 **2:28** 3:21; 4:17; Jon 5:22; 15:5 **2:29** 3:10 **3:1** 3:10; 4:6; Jon 1:12; 3:16 **3:2** 2Kol 3:18; Fili 3:21 **3:5** 1:7; 2:2; 4:10; Yεsa 53:9; Jon 1:29; 8:46; 2Kol 5:21; Ibu 4:15; 9:14; 1Bi 1:19; 2:22, 24; 3:18 **3:6** 3:9; 5:18; Jon 15:5; Lum 6:2, 14 **3:8** Mat 12:26-29; Jon 8:44

lo fonkew. Shiee wvù Waa Nyo' to toε to nu keefiwse dilemme di dεwle wvun e. ⁹ Kε wee wvù ε nu mboo Nyo' ké no gee kebefε kε, njefo fiεε fi ε nu Nyo' ficii nu yí ye le sekecii, ε kε ε nulo é wvù ebvuu egee kebefε kε, njefo wvù nu mboo Nyo'. ¹⁰ Fiεε fi nulo ege é beene eyene bonyii bò ε nu boom bo Nyo' le bò bò ε nu bo dεwle le nu fin: Wee tfuu wvù nu sε wvù gee mwεem teyey kεnεε wvù nu sε wvù koonje waa bwee, yaa nu Waa Nyo' ke.

Beene ekonjenè

¹¹ Saaka wvù ben to yuwεε e kεw fonkew nu kε wvun wvù le, beene ekonjenè. ¹² Fo beene enù diεwε Kεen e kε. Wvù to nu waa Satan wvù wee kebefε wε, ke mum nε yu waa bwee. ε wvù to yu wvù nje la? Wvù to yu njefo diew gee to nu di befe, ε di waa bwee le nu di teyey. ¹³ Boom bo bwεem e, fo ben ekenjé nghaw le bonyii bò ε nu bo yí wonj wvun e bane ben kε. ¹⁴ Beene kee lo le beene nu ε buy wase can kpwe le ε ley yí nshii le, njefo beene koonje boom bo bwee wesebeene le. Wee wvù nu sε wvù koonje waa bwee bεε kε nu can kpwe le. ¹⁵ ε è nu naa yεε wvù bane waa bwee, tu mweten nu wee wvù yuwyi bonyii. ε ben kee lo le kε wee wvù yuwyi bonyii kenje nshii wvù mεy lo yí ye le kε. ¹⁶ Fiεε fi nu ε dunje beene kenkonjen ke kenkonjen nu fin fi Klistu to gee: Wvù to nu ε nya nshii we kpwe nje yese beene. Beene ten kenje keenya wesebeene nshii nje boom bo bwee wesebeene le. ¹⁷ ε wee kenje mwεem mvu yí nshε le fen, yene ε waa bwee tane, ε fanε yaa eyene lo fitele fiew fò wvù le, tu kenkonjen ke Nyo' le nu yí wvuwε wee le nεε le? ¹⁸ Boom bem, fo beene ekonjenè kε fomvu fomvu kεnεε yí njeme le kε. Beene ekonjenè yí keceey e, dunji yí gee le.

¹⁹ ε nεε le fiεε fi nu ke ege é beene ekiεε le beene nu bonyii bò ε nu bo keceey e, ebvuu ege é beene elεεse mvuntelem mvusεεbeene fwe dvu Nyo', ²⁰ naa seke la wvù mvuntelem mvusεεbeene mvudvu saake beene, njefo Nyo' kuuke fele mvuntelem mvusεεbeene, ε wvù kee fiεε ficii. ²¹ Nsáa yem shém, é mvuntelem mvusεεbeene nu sε mvú saake beene, beene saa ekenje nfan mvu fwe dvu Nyo' ke. ²² ε beene leke naa la é wvù, é wvù enya é beene, njefo beene geele bonci bew gee fiεε fi ye ejeè wvù. ²³ ε nci we nu wvun wvù le, beene else fitele yí Waa we wvù Jisos Klistu le, ekonjenè kε no wvù gay é beene. ²⁴ Bonyii bocii bò geele bonci bew nu yí ye le sekecii ε wvù nu ten yí bó le. Fiεε fi gee ε beene sε kee le beene nu yí ye le sekecii nu Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya é beene.

4

Wee wvù kenje Keyoy ke Nyo' le bò wvù yaa kenje ke

¹ Nsáa yem shém, fo wee dioo duu le fiεε fi wen jemyi nε fò Keyoy ke Nyo' le, ε ben mum bee kε lo wvù le kε. Ben emom wvù eyen laa keyoy kedvu nu ke Nyo' le keceey ε. Me njemyi nen njefo bonyii bò mbiayte le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le nu wase yí wonj wvun e nteen. ² Fiεε fi nulo ege é ben ekiεε keyoy kè é nu ke Nyo' le yí wee le nu fin: Wee tfuu wvù jemyi bò diuw we le Jisos Klistu to nu ε tu wee wvum to fokuse fen, nu wvuwε wvù kenje Keyoy ke Nyo' le. ³ Wee tfuu wvù baa jemyi nonen ekumε Jisos nu wvù kenje

3:10 2:9, 29 **3:11** 2:7-8; 4:11 **3:12** Kej 4:8 **3:13** Jon 15:18 **3:14** 2:11; Jon 5:24; 13:35
3:15 Mat 5:21-22; Mwm 21:8 **3:16** Jon 15:13; Gal 1:4; Fili 2:17; 1Tes 2:8 **3:17** Dito 15:7 **3:18**
 Jem 2:15-17 **3:21** 2:28 **3:22** Jon 15:16 **3:23** Jon 2:23; 13:34 **3:24** 4:13; Jon 14:16; 15:5;
 Lum 8:5, 9, 14 **4:1** 2:18; Mat 7:15; 1Tes 5:21 **4:2** Jon 1:14; Lum 10:9; 1Kol 12:3 **4:3** 2:18, 22

keyoy ε ε yaa nu ke Nyo' le κε. Kekin keyoy nu ke wee bvuban Klistu le wvù ben to yuwεε wase le wvù nu ke eto le, ε keseen nu ε wvù ε to wase ε wonj jan. ⁴ Boom bem, ben nu bonyii bo Nyo' le, ε ben ε so wase bonyii bodvu. Ben so njefo wee wvù nu yí yene le fele wvù nu ε wonj jan. ⁵ Boba bonyii nu bo yí wonj wvun e. Nonen mwεεm mvù bó jemyi nu mvu yí wonj wvun e, ε bonyii bó è nu bo yí wonj wvun e yuuke bó le. ⁶ Beene nu fisεεbeene bonyii bo Nyo' le. Wee tfuu wvù kee Nyo' yuuke beene le, ε wvù yaa nu ke wee Nyo' yaa yuuke fiew beene le κε. Fifin nu fisε fi gee ε beene se kee keyoy kè è nu ke wee keεεy e bó kè è nu ke wee mbiay e.

Nyo' nu Nyo' kenjkonjen

⁷ Nsáa yem shém, beene ekojenè, njefo kenjkonjen nu fisε fi Nyo' le. Wee wvù koonjke wee mvu, nu mboo Nyo', ε wvù kee Nyo'. ⁸ Ke wee wvù nu se wvù koonjke wee mvu kee Nyo' κε. Fí nu nonen njefo Nyo' nu Nyo' kenjkonjen. ⁹ Yin nu je yí Nyo' to dujεε kenjkonjen kew fô beene le jó: Wvù to nu ε tum Waa we wvù ε ka κε wvù yí wonj wvun e wvu le beene ke ekenjke nshii fele yí ye le. ¹⁰ Fifin nu fisε fi bó tenje le kenjkonjen. E κε è nu le è to konj beene Nyo' κε. E to konj Nyo' beene, tum Waa we le wvù eto ege kaman fô bibefe bisεεbeene le.

¹¹ Nsáa yem shém, no Nyo' to konjε beene é yin je le nen, beene ten kenjke keekojenè. ¹² Ke wee nu dvù wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le κε. E beene konjene lo, é Nyo' enu sekecii yí yese beene le, ε kenjkonjen kew nu yí yese beene le gene mεεse.

¹³ Beene kee le beene nu yí ye le sekecii ε wvù nu yí yese beene le, njefo wvù nu ε nya beene bó Keyoy kè è nu kew. ¹⁴ Bese to nu ε yen ε mum ε no senje é bonyii le Nyo' Ice to nu ε tum Waa we le wvù eto eboyse wonj wvun. ¹⁵ E è nu naa yeε wvù jeme bó diuw we le jisus nu Waa Nyo', tu Nyo' nu yí mweten e sekecii ε wvù nu ten yí Nyo' le. ¹⁶ No fí nu nonen, beene ε mum ε kíεε, ε bee kenjkonjen kè Nyo' kenjke fô beene le.

Nyo' nu Nyo' kenjkonjen, ε wee wvù cee yí kenjkonjen e sekecii, cee ε è nu yí Nyo' le, ε Nyo' ten cee yí ye le sekecii. ¹⁷ Fisε fi dujci le kenjkonjen nu fô beene le ε kí ε yinjen nu fin fi le, ke beene kenjke nfan ekume diuu di nsaw wvu fokemεε le κε. E beene yaa kenjke ke nfan njefo beene cee yí wonj wvun e diεwε Klistu le. ¹⁸ Ke nfan ké no nu ente jo kenjkonjen κε. Kenjkonjen kè nu ε leynen ε gen ε mεse ké no bvuuε lo nfan, njefo nfan kenjke fisε keege ε è nu bó ηgew wvù è nulo é bó enya é wee. Ke wee wvù kenjke nfan nu ε ley wase ente jo kenjkonjen ε gen ε mεse κε. ¹⁹ Beene konjene njefo è to yaw Nyo' no koonjke beene. ²⁰ E wee duu le wen koonjke Nyo', geenen bvuu bane waa bwee, tu wvù nu wee mbiay, njefo é wee nu se wvù koonjke waa bwee wvù wvù yene wvù le, wvù saa ke ekoonjke Nyo' wvù wvù nu se wvù yene wvù le κε. ²¹ Nci wvù beene to kenjke é Klistu nu wvun wvù le, wee wvù koonjke Nyo' kenjke keekoonjke waa bwee ten.

5

Wee wvù soo wonj wvun nu wvù nu ε bee jisus e

4:4 5:5 **4:5** Jon 3:31 **4:6** 2:4; 3:1; Jon 8:47; 18:37 **4:8** 4:16 **4:9** Jon 3:16 **4:10** 2:2; 3:5; Lum 5:8, 10 **4:11** 3:11; 4:21; Mat 5:44-45; 18:33; Jon 13:34; 2Jon 5 **4:12** 2:5; 4:17; Jon 1:18
4:13 3:24 **4:14** Jon 15:27 **4:15** 2:23 **4:16** 4:8-10; Jon 15:5 **4:17** 2:28; 4:12 **4:20** 2:9
4:21 4:11; Mat 22:34-40

¹ Wee tfuu wvù nu ε bee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ε wvù nu waa Nyo', ε wee tfuu wvù koonke wee, nu ε wvù koonke ten mboo mweten. ² Fieε fi gee ε beene se kee le beene koonke boom bo Nyo' le nu seke beene koonke Nyo' gee fieε fi nci we gayte. ³ Ben ekeè le keekoonke Nyo' nu keegeεle bonci bew, ε bonci bew yaa nu bvujite ke, ⁴ njefo wee tfuu wvù è nu mboo Nyo' nu ε wvù soo lo wonj wvun. ε fieε fi soo wonj wvun nu mbee wesebeene. ⁵ Wee wvù soo wonj wvun nu wvù la? Ke è nu wvuε wvù nu ε bee le Jisos nu Waa Nyo' le?

Mwεεm mvù leeme jim nsaw Jisos

⁶ Jisos Klistu to nu ε to yì wonj wvun e, fey yì joo bô yì ελεμε le. Ke wvù to fey ke ε è nu yì joo le maan ke. Wvù to fey yì joo le bô yì ελεμε le. ε Keyoy ke Yuule leeme jim nsaw fieε fin njefo Keyoy jemyi keceεy. ⁷ Mwεεm nu dvù mvuntentem mvù leeme jim nsaw wvudvu. ⁸ ε mwεεm mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo ελεμε. ε mwεεm mvu mvuntentem mvun nu yì fieε le fimwaan. * ⁹ Beene ké no berje fieε fi è jemyi wee wvu wum ê beene. Geenen, fieε fi è jemyi Nyo' nu ε fi jite fele fi wee wvu wum e. Ben ekeè le fifin nu fieε fi è jemyi Nyo' ê beene, leeme jim nsaw wvu Waa we. ¹⁰ Wee wvù nu ε bee Waa Nyo' le nu ε wvù kenke fieε fi Nyo' jeme fin yì ye le. Wee wvù baa bee Nyo' le nu ε wvù gee ε Nyo' nu wee mbiay, njefo wvù baa bee fieε fi è jeme Nyo' ê beene ekumε Waa we le ke. ¹¹ Njeme Nyo' wvun nu le Nyo' nu ε nya beene bô nshii wvù mey lo, ε nshii wvun nen'yi yì Waa we le. ¹² Wee wvù kenke Waa Nyo' yì ye le kenke nshii wvudvu, ε wee wvù baa kenke Waa Nyo' yì ye le yaa kenke nshii wvudvu ke.

Bonyii bô kenke wase nshii wvù mey lo

¹³ Me nsaanke mwεεm mvun ê ben bô nu ε bee Waa Nyo' le, wvu le ben ekiεε le ben kenke wase nshii wvù mey lo. ¹⁴ Ke beene yaa kenke nfan keebence egeen fwe dvu Nyo' elεke fieε è wvù ke, njefo é beene leke fieε è wvù bii nu wvù shieele, é wvù eyuw fieε fi beene jemyi. ¹⁵ ε beene kee le wvù yuuke fieε fi beene jemyi seke beene leke naa la ê wvù, é beene emum ekeè ten le beene nu ε kenke wase fieε fi beene leke é wvù.

¹⁶ ε wee yen ε waa bwee gee kebefε kè yaa nulo ege é wvù ekpwe lo ke, é wvù leke le Nyo' enya nshii é wvù. Fifin nu fô wee wvù kebefε kew yaa nulo ege é wvù ekpwe lo ke. Kebefε kemew nu dvù kè nulo ege é wee ekpwe lo. Ke me ngayte le wee eburneè fô wvuε wee le ke. ¹⁷ Gee di befe dicii nu kebefε, geenen ε kebefε kemew nu dvù kè yaa nulo ege é wee ekpwe lo ke.

¹⁸ Beene kee lo le kee wee wvù è nu mboo Nyo' nulo ebvu emey egee bibefe ke, njefo Waa Nyo' ceycyi wvù, ε kee wee kebefε wε nulo ebvu ekum wvù le ke. ¹⁹ Beene kee lo ten le beene nu bonyii bo Nyo' le, ε bonyii bô è nu bo yì wonj wvun e bocii nu can wee kebefε wε le.

5:1 1Bi 1:22-23 **5:3** 2:5; Dito 30:11; Mat 11:30 **5:4** Jon 16:33 **5:5** 4:4; Lum 8:37 **5:6**

Jon 16:13; 19:34 **5:7** Jon 5:36-37 * **5:8** Bon'wa' bo boyvuum bomew kenke fibole bincim bin le, "Bonyii nu botete bô leeme jim nsaw wvudvu fowe. ε bonyii ban nu Nyo' Ice bô Diεw noo Keyoy ke Yuule. ε bonyii bo botete ban nu yì fieε le fimwaan. 8 ε mwεεm nu dvù mvuntentem mvù leeme jim nsaw wvudvu yì nshε le. Mwεεm mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo ελεμε. ε mwεεm mvu mvuntentem mvun nu yì fieε le fimwaan." **5:10** Lum 8:16; Gal 4:6 **5:11** Jon 3:16-18 **5:12** Jon 3:36; 5:24 **5:13** Jon 20:31 **5:14** Jon 15:16 **5:16** Mat 12:31; Ibu 6:4-6 **5:18** 3:6, 9-10; Jon 17:15; 2Tes 3:3 **5:19** Jon 12:31; Gal 1:4

²⁰ Beene kee le Waa Nyo' nu ε to wase ε yene bvufee bvuseεbeene keekiεε wvú wvù Nyo' wvu keceεy. Ε beene nu yí ye le wvù è nu keceεy njefo beene nu yí Waa we wvù Jisos Klistu le. Ε nu wvú wvù Nyo' wvu keceεy ε nshii wvù mεy lo nu can ye le.

²¹ Boom bem, ben eyεnè εkumε mvunyo' mvu εcici.

Nwa' wvu bokaŋ bofɛɛ wvu Jon

Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Jon wvu bokaŋ bofɛɛ wvun e

Jon to saŋ ŋwa' we wvu bokaŋ bofɛɛ wvun, teŋe ɛkolɛ kew lɛ, “Cee ɛkolɛ ke kentaashɛ ke bonyii bo mbee le (1:1).” Wvù to saŋ fô kpwoon mvu le wvù Nyo' nu ɛ caw bô boom bew e. Kpwoon wvun nelo enu kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kemew, ɛ boom bew ban nu bonyii bo kentaashɛ kedvu le. Fiɛɛ fi wvù to saŋɛɛ ê ŋwa' wvun e, nu kɛ nɛn kfuy. Wvù to saŋ keelɛke lɛ bó ekonɛnɛ, bvuu tefe bó lɛ bó eyenɛ ɛkumɛ bonyii bo n'yɛyi le bo mbiay e.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nwa' wvun e

1-3 Keŋkɛwɛɛ

4-6 Keŋkoŋɛn nu ɛkolɛ ke fiɛɛ ficii le

7-11 Ntefe keeyɛne ɛkumɛ n'yɛyi wvu mbiay

12-13 Kemɛsɛ

¹ ɛ nu me wvù cee ɛkolɛ kentaashɛ ke bonyii bo mbee le. Me nsaanke ŋwa' wvun fô wo le kpwoon wvù Nyo' nu ɛ caw noo fô boom buw e. Me ŋkooŋke ben yí keceɛy e. ɛ kɛ è mɛy kɛ me maan wvù kooŋke ben kɛ. Bonyii bocii bô kee keceɛy kooŋke tɛn ben. ² Bese kooŋke ben nje keceɛy kè nu yí yese beene le, ɛ kí nu ke emɛy nu kɛ yí yese beene le sekecii. ³ Mbuwma Nyo' bô shen noo nyekɛy wvù nɛn'yí fô Nyo' Ice bô fô Jisos Klistu wvù Waa Nyo' Ice le nu enu yí yese beene le no beene nu yí keceɛy e bô yí keŋkoŋɛn e.

Ben enù yí keceɛy e noo yí keŋkoŋɛn e

⁴ Me nlanlanje baay no me nu ɛ n'yɛn ɛ boom buw bomew bii keceɛy e ke no Nyo' Ice to gayɛɛ lɛ beene egeè. ⁵ Yí keseen e bwee bonyii, me nleke lo wo ŋgayte lɛ beene ekonɛnɛ. Kɛ fin nu nci mvu wvu fwɛ ɛ me nsaanke fô wo le kɛ. ɛ nu kɛ nci wvù beene to keŋke wase ɛ kɛw foŋkɛw. ⁶ Keŋkoŋɛn nu fin fi lɛ beene ebii nci we le. ɛ nci wvudvu nu wvun wvù ben to yuwɛɛ wase ɛ è bɛɛ foŋkɛw lɛ ben eceè yí keŋkoŋɛn e.

⁷ Bonyii bo mbiay e nteen nu wase ê won, ɛ è nu bonyii bô yaa tomtɛ lɛ Jisos Klistu to nu ɛ tu wee wvu wum to fokuse fɛn kɛ. Boba bonyii nu bo wee mbiay e wvù nu tɛn wee bvuban Klistu. ⁸ Ben eyenɛ bô bikuu binɛn fo ben ke enɛ elase fiɛɛ fi ben nu ɛ lem wase. Ben emomtɛ ɛ è nu keeke ekeŋke nlawma wene tfuu. ⁹ Wee tfuu wvù daanke gene fwe yaa leeme kɛ yí n'yɛyi wvu Klistu le, nu ɛ wvù yaa bvuu keŋke Nyo' yí ye le kɛ. ɛ wee wvù leeme sekecii yí n'yɛyi wvu Klistu le, nu ɛ wvù keŋke Nyo' Ice bô Wan yí ye le. ¹⁰ ɛ wee to fô ben e ɛ faŋe yaa eto ɛ è nu bô wvu wvun n'yɛyi, fo ben efiisen wvù è ben yew kenɛɛ egay lo wvù le kɛ. ¹¹ ɛ wee gay wvù le, tu wvù nu ɛ taashɛ wase bô wvù yí lemme diw di befe le.

Njeme wvu fokemɛsɛ

¹² Me ŋkeŋke naa mwɛɛm nteen keensan ê ben, geenɛn ɛ me n'yaa nu ensan lo ê ŋwa' le kɛ. Me n'yɛne lɛ me nu ŋke ento en'yɛn lo ben e é beene ejemyi ɛ

wee yεne wee le ê jise, wvu lε beene emεse eyuw njon. ¹³ Boom bo waa bwoo
wvù Nyo' nu ε caw tεn e, gayte wo le.

Nwa' wvu bokaŋ botete wvu Jon

Fiεε fi nu ê Nwa' Jon wvu bokaŋ botete wvun e

Jon wvù teŋe ekole kew le cee ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le, to saŋ nwa' we wvu bokaŋ botete wvun fô wee mvu wvu fwe ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ε diee nu Gayus. Wvù nu ε saŋ ε bense Gayus yî nfi wvù wvù nyaa ê bonyii bo mbee le. Wvù nu ε tefe ten Gayus le wvù eyenê ekume wee mvu wvù bó to teŋe le Diotefes njefo wvù to tune keeyuw diew ye le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1-4 Keŋkewce

5-8 E Jon bense Gayus

9-10 E Jon lom gee di Diotefes e

11-12 E Jon bense gee di Demitius e

13-15 Kemεse

1 E nu me wvù cee ekole kentaashe ke bonyii bo mbee le. Me nsaanke nwa' wvun fô wo le Gayus wvù nsaa yem shém. Me nkoonke naa wo yî keceey e.

E Jon bense Gayus

2 Nsaa yem shém, me mbunlee le mwεem mvunciim egene ntaŋ ê keba kuw e, ε wo temyi yî nyam ye le ke no me nkee le wo temyi ê keyoy e. ³ Me nto nu ε n'yuw njoŋ baay no boom bo bwee wesebeene le bomew to fεsee jan see ekume no wo leeme yî keceey e bó fitele fiuw ficii. E ε nu naa keceey le wo bii keceey e. ⁴ Ke fiεε fimew bvuu nu dvú fi nulo ege é me en'yuuke njoŋ nfele keen'yuuke le boom bobem bii keceey e ke.

⁵ Nsaa yem shém, lemme di wo lemte fô boom bo bwee wesebeene le, efey mvunciim fô bó nu botolo le, nu ε wo lemte naa leŋ. ⁶ Bó to nu ε see ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jan ekume keŋkoŋen kuw. E momtè ke fici boba bonyii ê je yî Nyo' shieele le nonen yî lene dibole. ⁷ E keè le bó buy ekfun ε è nu nje diee di Klistu le, ε bó baa etaale nfi mvu ê bonyii bó yaa nu bo Nyo' le ke. ⁸ Nonen, beene keŋke keetomtè boba bonyii, wvu le beene ε bó enù bonyii bó lemte yî fiεε le fimwaan ekume keceey.

Ekume Diotefes bó Demitius

⁹ Me nto nu ε nsan fiεε fô kentaashe ke bonyii bo mbee le kenen e, geenen e Diotefes wvù koonke keelewse ekole kew fwe, faŋe yaa eyuw wee wvù è nu me le ke. ¹⁰ Nonen, me nu nke endioo ε nto, é me enjike fiεε fi wvù gee fin fokuse, no wvù ghane kunsene mvun'kunsen, jemyi díew yî befe ekume me. No wvù gee nonen, wvù baa cim fvu bó fife ke. Wvù tune ten keefisene boom bo bwee wesebeene le, tune ten fo bonyii bó gomte keefisene bó efiisenè. E bó dioo gomte keefisen, é wvù mum kunj lo bó ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente.

¹¹ Nsaa yem shém, fo wo ebenenè fiεε fi befe ke. E beŋenè ε è nu fi jee. Wee wvù gee fiεε fi jee nu wee Nyo', ε wvù gee fi befe nu ε wvù baa kee wase Nyo' ke. ¹² Demitius nu fiew wee ε bonyii bocii jemyi mwεem mvù jee ekume wvù,

ε κενγε kew kè jee jemyi τεν εκυμε wvú. Bese τεν jemyi εκυμε wvú. Ε wo kee lo le fiεε fi bese jemyi εκυμε wvú nu κεεεεγ.

Ngayma

¹³ Me mbεε ηκεηκε mwεεm nteen keensaj ê wo, geenεn κε me ηκοοηκε keensaj lo bô ετε κε ηwa' le κε. ¹⁴ Me n'yεne le è sheke caan é me ento en'yεn lo wo le, é bee wo ejemyi ε wee yεne wee le ê jise.

¹⁵ Nyεkeey enù fô wo le. Nsáa yesebeewo gayte wo le. Gayε nsáa yesebeewo le yici wee mwaan mwaan bó le, enya ê me.

N̄wa' wvu Jut Fiε fi nu ê N̄wa' Jut wvun e

Jut to san̄ ηwa' wvun keetefe bonyii le bó eyenè ekumε bonyii bò to duu le bó nu bonyii bo mbee le mum lεεle bonyii bò n'yεεyi wvu mbiay. Kε ηwa' Jut wvun defe kε. Wvù nu ε san̄ mwεεm mvumew ε mvù nu lεηlεη kε diεwε mvù nu ê ηwa' Bita wvu bokan̄ bofεε le. Wvù san̄ keetefe bonyii bò wvù san̄ fô bó le le bó ediuù keetomte mbee wvù bó to nyaε ê bonyii bò è nu bo Nyo' le, le mbee wvun nu fiεε ε bó to nya wase lo kan̄ mwaan̄ ε wvumvu yaa bεε kε.

Bikuu bi mwεεm e ê ηwa' wvun e

1-2 Ken̄kewce

3-16 Ken̄ge, bò n'yεεyi, noo ηgew bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

17-23 Ntefe wvù le bonyii eleemè yi mbee wvubole

24-25 Bunle mbense

¹ ε nu me wvù Jut wee lemme Jisos Klistu, ε me nu waa bwee Jεm. Me nsaan̄ke ηwa' wvun fô bonyii bò Nyo' Icee wesebeene nu ε tee, ε bó cee yi ken̄koηen kew e, ε wvù ε gεε bó can̄ Jisos Klistu le. ² Nyo' ebvuu ecam shen fô ben e naa ntay, ebvuu ege é mvuntelem mvunen elεεtene, é ken̄koηen kew fô ben e ebvuu eduu egen fwe.

Bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

³ Nsáa yεm shém, me nse ηkpawaci naa baay le me nu ensan̄ fô ben e ekumε mboyma wvù beene bocii nu ε ken̄ke wase, ε ne ε n'yen le fi nu shiee le baay keensan̄ enlεε ben le ben ediuù keetomte mbee wvù bó to nyaε ê beene bò è nu bonyii bo Nyo' le. ε nu fiεε ε bó to nya wa lo ê beene kan̄ mwaan̄ ε fimew yaa bεε kε. ⁴ Me njemyi nen̄ njefo bonyii bomew nu ε wεenten wase ε ley ê ben ente, ε è nu bò bó to jem̄εε wase ekumε bó ε è bεε lo le Nyo' nu ε gεε wase ηgew wvubo. Boban nu bonyii bò maa lo Nyo', bò joo mbuwma Nyo' tfuuse ε è tuu fiεε fi bó ebεεle ekuse jodvu gee nnyen, bvuu maa lo Cee Ekole wesebeene wvù Tata Jisos Klistu wvù è m̄ey kε wvù. ⁵ Keseen me ηgomte keembvuu en̄kume ben ekumε mwεεm mvumew ε ben kee kε naa wase mvù ntay. Tata to nu ε bvuse bonyii bo Islael won̄ wvù Ijii e, ε bó boy yi ηgew e, geenen ε wvù ke kase kε lese bonyii bò to baa lese fitele yi ye le kε. ⁶ ε è nu ke no bonceendaa bew bó to baa leeme fô wvù to gεkεε bó, cinε bvudvuu vubole bvū lεη bvū nce le, nu ε wvù ε lese hoba yi boncaw bò m̄ey lo le, fô bvudvuu bvū jiime nen̄ taytaytay e, fô bó nu enu egen ebuy diuu di baay di è nu di nsaw e. ⁷ ε è bvuu nu kε lεηlεη no wvù to tonεε kelaante kè Sodom bò kè Gomola bò ηguy wvù m̄ey lo, noo bilaante bi to nu mbew bí le, bi to cee ten nce nnyen ken̄jan̄, ε bokεne bò bolem̄ε joo ten ye yibo gee dvú ε è yaa nu ê je yi Nyo' to bomεε le wee egee le kε. Fiεε fin nu kenfews̄en ke fiεε fi nu ke ekooy bó bonyii bò cee kfuu wvuuvun nce le.

⁸ Naa no fi nu nonen̄, bonyii ban ε jo kε ε è nu gee didvu. Bó beete bò ye yibo, tune wee wvù saake bó, nan'yi biyoy bi ken̄ke mvungay fele bó. Bó gee

1:1 Mat 13:55; Mak 6:3 **1:2** 2Bi 1:2 **1:3** 1Tim 1:18 **1:4** 2Bi 2:1-22 **1:4** Gal 5:13; 2Bi 2:1

1:5 Ksm 12:51; Ktj 14:29-30; 1Kol 10:5; 2Bi 1:12-13 **1:6** 1Bi 3:19-20; 2Bi 2:4 **1:7** Ken̄ 19:1-24;

2Bi 2:6 **1:8** 2Bi 2:10

nonen duu le è nu njefo bó yene mwεem e ê bifile le. ⁹ Seke Maykel wvù nu ekole ke bonceendaa bo Nyo' le to waale ewe jo gvune di Muses e, e bô dεwle taanke gvune didvu, wvù to baa cim bvuse diεw yi befe ejeme ê dεwle ke, ε wvù tfuse ke ê wvù le, “E nu esaw Tata wo.” ¹⁰ Bonyii ban ε no nan'yi lo mwεem mvunciim mvù bó baa kee no mvù nu ke. Bó gee mwεem ε è nu mvù eleme kebole gomte diεwe nyám yi nkpwaaante le. E nu mwεem mvudvu mvun mvù beete bó bó. ¹¹ Ngεw wvu baay nu fô bó le. Bó nu ε jo gee ε è nu di Kεen e. Bó nu ε ne wase ε no gee mwεem mvù befe nje bigew diεwe Balaam e. Bó temyi bikuu ke leηleη diεwe no Koola to temyi. Bó nu ke ekpweken ke no Koola to kpweε. ¹² Boban bonyii nu lo yile ê ben enteleη seke ben diee nkaw kenkonen kenεn. * Bó ké no gee diεwe bwé le kefew ke mwεem mvudien mvun e, ε wee taale ke ε è nu ekole kew yaa wuumene ke. Bó nu diεwe kembew fô kí ε suu se kí enya jan e, fwefwε ε kase ε tawse kí. Bó nu ten diεwe bite bí kε ce gen buy naa seke mondvuum kaa ε bí baa eyum mvuntam ke le. Bó nu diεwe bite bí bó nu ε mvuwyε le. Bó nu ε kpwe wase ε bvuu ε kpwe. ¹³ Bó nu diεwe joo yi baay yi nffum fεete bensee we le, ε gee dibole di kenshoose le nu diεwe diffuw di nffum fεete bensee we yi joo le. Bó nu diεwe jón yi waysene lo ncewncεw e. Nyo' nu ε seyse wase bvudvuu bvυ ngεw e ε bvú jiiime nen taytaytay sekεii, ε gee ê bó.

¹⁴ Enok wvù ηngoke kew to nu ke bisooshwi y ε kew yî Adam e, to nu ε yuu jeme diεwe wee ntu Nyo' le ekume bonyii ban gayte le, “Ben etaa eyen, Tata nu ke eto bó ηgoo bonceendaa bew bó yuule ε bó nu bontfuke le, ¹⁵ keesaw wee tfuu. Wvù nu ke eto edunεε gee di befe dicii di bonyii bocii bó yaa kee ke Nyo' se gee no bó maa lo wvù noo mwεem mvunciim mvù befe mvù bó se ké no jemyi ekume Nyo'.” ¹⁶ Boban bonyii nu bó ké no diomene ke lo sekεii, gomte diuw, bii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yi ηeyte shieele le, seηe ye yi εcici, leεle bonyii bó díεw yi yeke keekeηke mwεem mvù bó shieele.

Ntefe ekume mwεem mvù nu ke ekooy

¹⁷ Geenεn nsáa yem shém, ben ekume mwεem mvù boom bo ntu e bo Tata wesebeene wvù Jisok Klistu to jemyεε ê ben le mvù nu ke ekooy. ¹⁸ Bó to nu ε jeme ê ben le, “E nu ke edioo enu εdiuw yo fokemεse le, é bonyii ebyunen εεwsee ben. Bó nu ke enu bonyii bó maa lo Nyo', gee ε è nu mwεem mvù ye yibo yi ηeyte shieele.” ¹⁹ Boban bonyii nu bó too bó kenγawsen ê bonyii enteleη, bii ε è nu mwεem mvu yi nshε le, yaa keηke Keyoy ke Nyo' le yi bó le ke. ²⁰ Geenεn nsáa yem shém, ben eyoo bikuu binen eleemε ke ε è nu yi mbee wene wvù nu naa wvù yuule le, eburnleè sekεii ê mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Ben emεy ke enu yi kenkonen kε ke Nyo' le, εcεyté Tata wesebeene wvù Jisok Klistu wvù nu ke ecam shen, ege é ben eley nshii wvù mey lo le. ²² Ben ecamté shen fô bonyii bó bεε yi kemaηen e. † ²³ Ben ecuuté bonyii bó nu ngyu e bvuuσè, boyseè bó. Ben ecamté shen fô bomew bonyii le, geenεn dioo camte no yene. Ben ebanè naa noo ndvú yibo yi bó nu ε yiise wase bó nce wvù befe.

1:9 Dito 34:6; Saka 3:2; 2Bi 2:11; Mwm 12:7 **1:10** 2Bi 2:12 **1:11** Keη 4:3-8; 1Jon 3:12; Kηj 22:7, 17; 1Bi 2:15; Kηj 16:1-34 **1:12** 2Bi 2:13, 17 * **1:12** Bó to ké jo ten ntaashe seke nkaw wvun.
1:13 Yesa 57:20; 2Bi 2:17 **1:14** Mat 25:31; Keη 5:18, 21-24; Ibu 11:5 **1:17** 2Bi 3:2 **1:18** 2Bi 3:3; 2Tim 3:1; 3:2-6 **1:20** Kolo 2:7 **1:22** 1Tes 5:11 † **1:22** Boηwa' bo boyvuum bomew keηke kencim kin le, “Ben emomtè keεgee ε bonyii bó bεε yi kemaηen e kumene.” **1:23** Saka 3:2

Bunle Mbense

²⁴Mbense enù fô Nyo' le! E nu wvú wvù nulo ecεyte ben fo ben ke egbwe. Wvú nu ke egeη bô ben fwe dvu bvukukε bwew ε ben nu se nlom nu bô nlanlan. ²⁵Beene enyaà mbense ê Nyo' wvù Mboyse wesebeene wvù è mεy ke wvú, fele yí Jisos Klistu wvù Tata wesebeene le. Bvukukε bô mvunḡay noo sa' ekεηkè ke wvú wvù Nyo' ε kεw no woj to kεwεε bô keseen noo sekecii se ηka. Fí enù nonεn.

Nḡwa' Mwεem mvù Jisos to dunḡee ê Jon Fiεε fi nu ê Nḡwa' wvun e

Nḡwa' wvun nu ekumε mwεem mvù Jisos Klistu to dunḡee ê Jon wvù waa we ntum. Jon to saḡ ḡwa' wvun kefew kè bó to bvuseε wvù ḡen ḡee ê kendvuy kè Batmos e. Wvù to saḡ fô bintaashe bi bonyii bo mbee le ε bí to nu bisooshwi. Wvù to dioo saanḡe, kεw bô mwεem mvù Jisos kebee to dunḡee ê wvù le wvù esaḡ eciinse ê bintaashe bi bisooshwi bidvu. Fiεε fi bii fó nu ḡgoo mwεem nteem mvù wvù to ḡne ê fiεε diεwe εfile le ekumε no Nyo' nu ke eboyse bonyii bô è nu bew, lese bô befe ḡεw e.

Bikuu bi mwεem e ê Nḡwa' wvun e

1:1-8 Keḡkεwce

1:9-3:22 εfile ke fwe noo boḡwa' bô ḡene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi e

4:1-8:1 Nḡwa' wvù bó to laceε mondvuum mosooshwi bô kelay

8:2-11:19 Disoḡ di disooshwi

12:1-13:18 Keḡguum ke nyam yi fiεesene nyam joo bô nyám yi bεmte yifiεε

14:1-15:8 Bifile bimew jεy jεy

16:1-21 Bintee bisooshwi bi shém Nyo' yi ffuuke le

17:1-20:10 ε bó lese Babilon bô nyam yi bεmte noo bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiay e bô dεwle

20:11-15 Nsaḡ wvu fokemεse

21:1-22:5 Woḡ wvu we wvu fwe bô nshe yi fiε noo Jelusalem wvu fwe

22:6-21 Kemεse

Keḡkεwce

¹ Nḡwa' wvun nu ekumε mwεem mvù Nyo' to nyae ê Jisos Klistu le wvù edunḡee ê bonyii bew, le è nu mvù nu ke ekooyi nfew caan. ε Jisos Klistu mum tum nceendaa we fô wee we lemme wvù Jon e keege le bó ekiεε mwεem mvudvu. ² ε wvù mum saḡ naa fiεε ficii fi wvù to ḡneεε, fi è nu diεw Nyo' yin bô mwεem mvù Jisos Klistu to jemḡee ê wvù le. ³ Njoḡ wvu baay nu ke enu wvù wee wvù nu ke etaanḡe ntum Nyo' wvun. ε njoḡ wvu baay nu ke enu ten wvù bonyii bô nu ke eyuuke fiεε fi bó saḡ ê ḡwa' wvudvu wvun e ḡεεle, njefo kefew ke mwεem mvudvu le nu wase nceencee.

ε Jon nya ḡḡayma ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi

⁴ ε nu me wvù Jon, ε me nsaanḡe ḡwa' wvun fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi bi nu ê biba bi woḡ e bi εsia le. Mbuwma bô nyekeey enù fô ben e wvù nen'yi fô Nyo' le wvù è nu wvuwe wvù nu, ε wvù to nu wase, ε wvù nu ke eto. Mbuwma bô nyekeey wvun enù fô ben e wvù nen'yi ten fô biyoy bi bisooshwi bi nu fwe dḡu kawla we le, ⁵ noo fô Jisos Klistu wvù è nu ke wvù wvù ké no dunḡi fiεε fi keceey ekumε Nyo' ê bonyii le. ε to nu wvù wee wvu fwe keekase buy yi kpwe le. ε è nu wvù wvù saake bonfon bocii bo yi nshe le fen. Mbense enù fô wvù le. ε nu wvù wvù kooḡke beene, ε wvù to bvuse beene can kebefε kesεεbeene le bô εlεmε kew. ⁶ Wvù nu ε ḡe beene ε no

nu bonyii bo bvunfon e, ε ge beene ε no nu bocee ncese bo Nyo' wvù Ice le. Bvukuke bô mvunγay mvunciim enù fô wvù le sekecii se ηka. Fí enù nonen.

⁷ Ben etaa eyen, Jisos too lo, ε wvù nu ke etoo ê kembew e. Bonyii bocii nu ke eyen wvù le naa noo bonyii bô to bonεε wvù bô goo. Bitum bi yí nshε le bicii nu ke efuunke kpwe nje ye. ε neε no fí nu ke enu. Fí enù nonen.

⁸ Tata Nyo' gayte le è nu wen Alfa, ε è nu wen Omega. ε nu wvù wvù nu, ε è nu wvù wvù to nu wase, ε è nu wvù wvù nu ke eto. ε nu wvù Mvunγay Mvunciim.

ε Jon yen Jisos e

⁹ ε nu me wvù Jon, waa bwee wene yí Jisos e, ε beene bocii yene ηgew nje ye, nu ê bvunfon bwew ente, kuule shém yí mwεem mvunciim e. Me nto nu ê kendvuy kè Batmos e ε bó to bvuse lo me nje diεw Nyo' yí me nto nfewoy mbvuu nseηe ekumε Jisos. ¹⁰ ε è ke no nu diuu di Tata le, ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε me ne n'yuw ε diεw jemiyi ê me ejim foweεwe diεwe soη e. ¹¹ Yí to jemiyi gayte le, “Sanε mwεem mvù wo yene mvun ê ηwa' le eciinse ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiyy bì nu ê bilaante bi Efesus, Similna, Begamum, Tayatila, Saldis bô Filadelfia noo Lawdesia le.”

¹² ε me mum no mbanse ye keen'yen wee wvù jemiyi ê me le. ε me ndioo mbanke, n'yen mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le mvusooshwiyy ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹³ ε wee mvu nu entelεη jo mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le mvudvu diεwe wee wvù diee nu Waawee le, ε wvù ε tfume kekum ε kí defe, ε waw η'waw yí gvuw e ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹⁴ Yvuw ye ekole to baa diεwe ndaw wvù baa nan bvuuu le, ε ejise eye beenci diεwe leme di ηguy e. ¹⁵ Bikaa biew to nu lemeleme diεwe ketwaa kè yeεle kè bó ton ê lam, ε diεw ye dvúmte diεwe joo yí gbwee le. ¹⁶ Wvù to kenke jón yisooshwiyy ê ebo kew ke εceey e, ε nyo yí koole biba bicii buyte εmvu jo wvù, ε bvushiw bwew baa diεwe diuu seke dí keyte lo le.

¹⁷ No me n'yeneε wvù le, mum ηgbwe ê wvù ejise no nu diεwe kenkpwe ke wee le. ε wvù geε ebo kew ke εceey yí yem e gay le, “Fo wo efanè ke. ε nu me Fwe, ε è nu me Ejime. ¹⁸ ε nu me wvù nu dvù. Me nto nu ε ηkpwe, geenen taa eyen, me nu ε ηkase ε no nu dvù, ε me nu ηke enu dvù sekecii. ε kenke me ken'yene ke kpwe le bô ke wonη bonkfu le. ¹⁹ Nonen, sanε le mwεem mvù wo yene, mwεem mvù nu keseen bô mvù nu ke ekooyi ejim jodvu le. ²⁰ Fieε fí jón yí yisooshwiyy ye yí wo be yen ê ebo kem ke εceey e bô mwεem mvu mvusooshwiyy mwε mvù bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le dunji nu fin: Jón yí yisooshwiyy ye nu bonceenda bo Nyo' le bó è nu bo bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiyy bidvu, ε mwεem mvu mvusooshwiyy mwε mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le nu bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bossooshwiyy bidvu.”

2

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e

¹ ε wee wvù me n'yeneε we gay ê me le, “Sanε ηwa' fô nceenda Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le, ‘Wvun nu njeme wvu

wvuε wvù jici jón yi yisooshwiγ e ê εbo kew ke εεεγ e, lene entelenj jo mwεεm mvu mvusooshwiγ mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yεεle mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le: ² Me ηkee lemme dinen bó no ben lemte jimtene, ηkee ten shém yi ben kuule bó no kε è nulo é ben ebee fiε fi bonyii bó befe too dvù kε. Ben nu ε mom wase bonyii ba bó teje bikuu bibole ε bowen nu boom bo ntem e bo jisos e ε bó yaa nu kε, ε yεn le bó nu bonyii bo mbaiγ e. ³ Me ηkee no ben looci kuule shém yí fiεε ficii le nje yem yaa doose kε. ⁴ Geenεn, fiεε fimew nu dvù fi me ηkeηke ekumε ben fi baa jee me le kε. Kε ben bεε keηke keηkoηen kè ben to shee keηke fwele kε. ⁵ Ben ekume fò ben to shee nu ε se ne ε gbwe. Ben ekumεn mvuntelem mvunen ekase egeè no ben to gee fwele. E ben nu se ben ε kumεn, é me ηke ento encake fiεε finεn fi bó tomyi ken'yeese yí dvù le fò fi leeme. ⁶ Geenεn, fiεε fi leη fi ben gee nu le ben bane gee di ηgoo bonyii bo Nikolaus e, ε è nu fiεε fi me mbane ten.

⁷ Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ηke enya je é wvù edie mvuntam mvu kete kè nyaa nshii le, kè nu fò bvudvuu bvu njoη e bvu Nyo' le.' ”

Ntum Jisos wvù gene fò kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le

⁸ E wee wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanε ηwa' fò nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuε wvù è nu wvù Fwe, ε è nu wvù Ejime. E nu wvù wvù to kpweε ε kase ε no nu dvù: ⁹ Me ηkee bonçew bó ben yεne noo kefufe kenεn, geenεn ben nu bonyii bo bvukukε le. Me ηkee díew yi befe yi bonyii jemyi ekumε ben. Bó teje bikuu bibole ε bowen nu Bojuu, ε bó yaa nu kε. Bó nu ê ηgoo Satan e. ¹⁰ Fo ben efané bonçew bó ben nu keeyεn e kε. Ben eyeke eyuw, dεwle nu wase keelese ben bomew yew ncaw e keemom ben. Ben nu ke eyen ηçew yí ediuw e yuufe. E é cim nu keekpwe, é ben no leeme ke temyi, nonεn é me ηke enya kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù mεγ lo é ben.

¹¹ Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε ke kpwe yi bokaη bofεε nu ke ekum wvù le ke.’ ”

Ntum Jisos wvù gene fò kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e

¹² E wvù bvuu gay ê me le, “Sanε ηwa' fò nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuε wvù keηke nyo yi koole biba bicii: ¹³ Me ηkee fò ben cee. Ben cee naa fò kawla Satan nu. Geenεn e ben leeme ke yí diee diem e temyi. Ben to baa cim tun keeleese fitele yí yem e naa ediuw yo Antibas wvù wee wεm wvu keεεγ e kε. Wvù to jemyi ekumε me, ε bó yu wvù é ben entelenj fe fò Satan cee. ¹⁴ Geenεn, ε me ηkeηke ke mwεεm mvumew caan ekumε ben mvù baa jee me le kε. Bonyii bomew nu dvù ηgoo yene le bó bii n'yεεyi Balaam wvù to tefεε Balak le wvù ege fiεε fi boom bo Islael ebayten yí dvù le egbwe. Wvù to nu ε ge e bó no diee mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge kentançe dvù fò bonyo' le bvuu ge ε bó no cee nce nnyen kenjaη. ¹⁵ E è nu ke leηleη no ben keηke ten bonyii bomew ηgoo yene le bó bii n'yεεyi bonyii bo Nikolaus e. ¹⁶ Nonεn, ben ekumεn mvuntelem mvunen. E ben baa ekumεn, tu me nu ento nfew caan

endiu bonyii bodvu bô nyo yi buyte ê me ɛmvu. ¹⁷ Wee wvù kɛŋke bitem, ɛ wvù yuw fiɛɛ fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaasɛ bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ɛ ke ɛ so nu ɛ me nu ŋke enjo fô mana wvù bô to nyilɛɛ le enya wvù dvù, embvuu enya wvù tɛ di baa ɛ bô ɛ san diee di dife yi dvù le ɛ wee yaa nu dvù wvù kee diee didvu ɛfey wee wvù fi tɛ didvu kɛ.' ”

Ntum Jisos wvù ɣɛne fô kentaasɛ ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le

¹⁸ ɛ wee wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanɛ ŋwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaasɛ ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le le, ‘Wvun nu njeme Waa Nyo'. ɛ nu wvù wvù ɛjise ɛye bɛɛnci diɛwɛ lemme di ŋguɛ e, ɛ bikaa biew nu lemeleme diɛwɛ ketwaa kè yɛɛle kè bô ton ê lam e; ¹⁹ Me ŋkee gee dinɛn, ŋkee no ben kɛŋke kɛŋkonɛn, ŋkee tɛn fitele fi ben lese yi yɛm e noo lemme di ben lemte bô no ben kuule shém. Me ŋkee lo tɛn le gee dinɛn di keseen jee fele di ben to kɛŋke fwele. ²⁰ Geenɛn, fiɛɛ fimew nu dvù fi me ŋkɛŋke ɛkumɛ ben fi baa jee me le kɛ. Ben nu ɛ cinɛ kpwoon wvù Jɛsɛbɛl wɛ le wvù ɛ no gee fiɛɛ fi wvù gee. Wvù tɛɛ ɛkolɛ kew le wen nu wee ntum Nyo', lɛɛle bonyii bem bô n'yɛɛyi we, gee ɛ bô gee nce nnyɛn kenjan, bvuu diee mwɛɛm mvudien mvù bô nu ɛ ge kentaŋɛ dvù fô bonyo' le. ²¹ Me nu ɛ nya wvù kefew keekumɛn fitele fiew, geenɛn wvù nu ɛ tun keekumɛn nce we nsake. ²² Ben eyekɛ eyuw, me nu ŋke entum kencɛm yi ye le é kí ejike wvù ɛntaw é bô bonyii bô bô bô se gee nnyɛn kenjan ɛŋɛyɛtɛ lo, ɛfuw kɛ le bô ɛ kumɛn keebii gee di kpwoon wvudvu le. ²³ Me nu ŋke en'yuwɛ boom bew bo ŋgoo le. Nonɛn, é bintaasɛ bi bonyii bo mbee le biciɛ emum ekiɛɛ le è nu me wvù kee mwɛɛm mvù nu shém bonyii le bô mvù nu è mvuntelem e. Me nu ŋke enlaw wee tfuu mbii no lemme diw nu.

²⁴ Geenɛn, ben bomew ba bo Tayatila bô baa leeme fô wvuwvun n'yɛɛyi le, yaa yɛɛyi tɛn fiɛɛ fi bonyii bomew tɛɛ le mwɛɛm mvu Satan e mvu ê kenyilɛ le, nu ɛ me ɛ ŋgay le kɛ é nulo é me embvuu ɛŋɛɛ lo bvujitɛ bvumew yi yɛne le kɛ. ²⁵ Fí nu kɛ le, ben ejici fiɛɛ fi ben kɛŋke wase le tɛnyi, egɛn ebuy no me nu ŋke ento. ²⁶ Wee wvù ɛ ke ɛ so, wvù gee lemme di me ŋkooŋke ɛ ɣɛn ɛ mɛsɛ, nu ɛ me nu ŋke enya wvù mvunɣay é wvù enu ɛwɛ jo bitum. ²⁷ Kɛ lɛŋlɛŋ no Icɛm nu ɛ nya mvunɣay ê me, nu ɛ me nu ŋke enya mvunɣay é wvù esaake bí bô ketoome ke ketfu le, bvuuke bí dvù kɛ diɛwɛ nsháan mbom yi bô ɛ bvuw binsɛw e binsɛw e. ²⁸ Me nu ŋke enya tɛn wvù bô jon yi law e. ²⁹ Wee wvù kɛŋke bitem, ɛ wvù yuw fiɛɛ fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaasɛ bi bonyii bo mbee le.' ”

3

Ntum Jisos wvù ɣɛne fô kentaasɛ ke bonyii bo mbee le ke Saldis e

¹ ɛ wee wvù me n'yɛnɛɛ wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanɛ ŋwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaasɛ ke bonyii bo mbee le ke Saldis e le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuɛ wvù kɛŋke biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiy noo jón yi yisooshwiy: Me ŋkee gee dinɛn. Ben yen'yi fô bonyii le le ben bɛɛ boyuum geenɛn ɛ ben ɛ kpwekɛn wase. ² Ben ekamse, ebise mvunɣay yi fiɛɛ fi shɛke nu wase tɛn diuw kpwe le. Ben ekeè le me mbaa n'yɛn ɛ gee dinɛn jee ɣɛne mɛɛsɛ é Nyo' wɛm ɛjise kɛ. ³ Ben ekume fiɛɛ fi ben to fiɛnɛɛ fi è nu fi ben to yuwɛɛ.

Ben ejicì fifiε le, ekumen mvuntelem mvunen. Ε ben baa ekamse, tu me nu nke enε ento fô ben e diεweε coon e, ε ben yaa kee kefew kedvu ke. ⁴ Geenen, ben kenke ke bonyii bomew caan Saldis bô baa lom ndvú yibo ke. Boba nu ke elene bee bó ε bó ε tfume ndvú yì baa, njefo è nu bonyii ε bó ε kocen. ⁵ Wee wvú ε ke ε so nu ε wvú nu ke ejise ten ndvú yì baa. Ke wvuwe wee nu ε me nu nke enfuwε diee diew ê nwa' bonyii bô kenke nshii wvú mey lo le ke. Me nu nke enjeme bô diuw wem ekumε wvú fwe dvu lεem bô bonceendaa bew le me nkeε wvú. ⁶ Wee wvú kenke bitem ε wvú yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le.' ”

Ntum Jisos wvú gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le

⁷ Ε wee wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanε nwa' fô nceendaa Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú yuule bvuu nu wee keceey. Ε nu wvú wvú kenke ken'yene ke bvunfon bvuu Dawe le. Wvú ke yen'yi, wee saa nu dvú wvú efen ke, é wvú ke efen, wee saa nu dvú wvú eyene ke: ⁸ Me nkeε gee dinen. Ben eyeke eyuw, me nu ε n'yene kembuḡ fô ben e ε nḡεε keye, ε wee yaa nu dvú wvú nulo efaa ke. Me nkeε lo le ke ben kenke mvunḡay ntay ke, geenε ε ben geele ke njeme wem. Ben baa tun me ke. ⁹ Ben eyeke eyuw, bonyii ba bô nu nḡoo Satan e bô duu le bowen nu Bojuu ε bó mbiaḡe lo, yaa nu ke Bojuu, nu ε me nu nke enḡe é bó eto eḡbwe bikaa binen e emum ekieε le me nkoonke ben. ¹⁰ No ben nu ε gee njeme wem ekumε keekuule shém, nu ε me nu nke enḡemḡem ben kefew kè mmom nu ke etoo yì ekole ke nshε le keemom bonyii bocii bô nu yì nshε le. ¹¹ Me ntoo wase nfew caan. Ben ejice fiεε fi ben kenke le eteme, wvu le fo wee mvu ke efi kefo kenεn ke bvunfon e. ¹² Wee wvú ε ke ε so nu ε me nu nke enḡe é wvú enú kfuy wvu yew ncese Nyo' wem e. Ε ke è nulo é wvú ke eyuu ebuy dvú ke. Me nu nke ensaḡ diee di Nyo' wem e yì ye le bô diee di kelaante ke Nyo' wem e kè è nu Jelusalεm wvu fwe wvú buyte fô Nyo' wem e fowe. Me nu nke ensaḡ ten diee diem di dife yì ye le. ¹³ Wee wvú kenke bitem ε wvú yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le.' ”

Ntum Jisos wvú gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le

¹⁴ Ε wvú bvuu gay ê me le, “Sanε nwa' fô nceendaa Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú diee diew nu, Fì enú nonen. Ε nu wvú wvuwe wvú ké no leeme yì diew ye le, ε è nu wvú wvú senje keceey ekumε Nyo'. Ε nu wvú kenkewce ke fiεε ficii fi Nyo' to bomεε le: ¹⁵ Me nkeε gee dinen. Ben nu ke lo! Ke ben lee, ke ben yvuwse. Me nshieele le ben bee keelεε lo kenεε yvuwse lo! ¹⁶ Nonen, no ben nu ke lo finen entelen yaa lee kenεε yvuwse, me nu nke encuy ben ê me εmvu. ¹⁷ Ben duu le ben nu bonyii bo kpaw e ε ben ε kuken wase yaa bvuu shieele fiεε ke. Ben gayte nonen yaa yene le finen nu ε fi ε fo lo? Ben nu bonyii bô shen ekoole bonyii dvú, bô bonyii bo kefufe le, bvuu nu binfefe noo bonyii bô lenε binyi bincimte! ¹⁸ Me nḡomte keentefe ben le ben eguy ketwaa ke bigew e kè yeεle ê me ke bó nu ε ton ê lam kí ε no yuule, é ben emum enu bonyii bo kpaw e. Ben eguy ndvú yì baa yì ben ebaḡ bincimte binen dvú, fo bonyii eyene bí le ε ben wuumene. Ben eguy ten εfuwe ke ejise le ê me, eyefe

3:4 6:11 **3:5** Mat 10:32; 13:8; 17:8; 20:15; 21:27; Ksm 32:32; Mben 69:28; Yesa 4:3; Luk 10:20 **3:7**
 Yesa 22:22; Mat 16:19 **3:9** 2:9; Yesa 49:23; 60:14 **3:10** 1:9; Luk 21:19; 1Kol 10:13; 2Bi 2:9 **3:11**
 2:10, 25; 22:7, 12, 20; Saka 2:14 **3:12** 2:17; 14:1; 21:2; 22:4; Esek 48:35 **3:14** 1:5; 19:11; Jon 1:3;
 2Kol 1:20 **3:17** Os 12:8; 1Kol 4:8 **3:18** 6:11; 16:15

ɛjise eyene dvù, emum eyene mwɛɛm e. ¹⁹ Bonyii bò me ɲkoonke nu ε me ɲké nsaw bó yí gee dibole, nya ɲɛw ε bó keentefe bó. Nonɛn, ben edunɛ shiee ekumen mvuntelem mvunen. ²⁰ Ben eyeke eyuw, me nleeme ε yew fwese ɲkumci. E wee yuw lo diɛw yem ε yene kembun, ε me enley ento ε wvù le ε bee wvù ediekene fiεε fimwaan. ²¹ Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ɲke enya wvù bvudvu ε wvù eshii bee wvù yí kawla wem ε ke no me nto nsoε nshii bee Icem yí kawla we le. ²² Wee wvù keɲke bitem ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ε bintaasε bi bonyii bo mbee le.' ”

4

E Jon yen ε bó nyaa mbense ε Nyo' fowe

¹ Ejim jo mwɛɛm mwε, ε me mbvuu ntaa, ne n'yen kembun e fowe ε kí nu keye. E diɛw ye yí me mbe n'yaw wase ε n'yuw ε yí jemyi ε me diɛwe sonj e, bvuu gay ε me le, “Bence eto fen ε me endunɛ mwɛɛm mvù keɲke keekooy ejim jo kefew kin ε wo.” ² Kan mwaan, ε me ne no nu can Keyoy ke Nyo' le, mum n'yen kawla le ε wvù nu fowe, ε wee ε shii yí dvù le. ³ Wee wvudvu to lawkene diɛwe kfuw eta yomew yò lumte yò bó tenje le jasba noo yò bó tenje le kanelia, ε kela ε daa ε keεkeε kawla wvudvu lawkene ten diɛwe te di bó tenje le emelaal e. ⁴ Bokawla bomew mbaanfiεε ncow bonεw to nu ε keεkeε kawla wvudvu, ε boce' bo bonyii le bomew ε shiiyen yí dvù le mbaanfiεε ncow bonεw ε bó ε jise ndvù yí baa, ε bon bifo bi bvunfon e ε bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle. ⁵ Jan yí lawkene to buyte yí kawla wε le, baykene, dvùmte, ε bin'yeese beenci fwe dvu kawla wvudvu bisooshwi yí bi è nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwi yí. ⁶ Fiεε fimew to nu ten fwe dvu kawla wvudvu fiesene joo yi baay mi yí yuule naa nen sakasaka diɛwe kenleεy e.

Mwɛɛm mvu mvuyuum mvunew mvunem to nu ε leem keεkeε kawla wvudvu biba bicii ε ejise ε yinɛn lo yí mvù le fwe bó ejim. ⁷ Fiεε fi fiyuum fi fwe to fiesene bvule, ε fi bii fó fiesene waa na' wvù diemsen, ε fi bvuu bii fó keɲke bvushiw diɛwe bvuu wee le, ε fi ejim fiesene nfaandun fò wvù bile. ⁸ Mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunem mvudvu to keɲke bibε bisoocaa bisoocaa, ε mvù ε yinɛn lo bó ejise ewe bó ekuse. Mwɛɛm mvudvu to ké no yemte entan bó emvunsheen yaa luu ke. Mvù to ké no yemte le, “Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo!

ε nu wvù Tata Nyo' wvù keɲke Mvunɲay Mvunciim.

ε nu wvù wvù to nu wase, ε è nu wvù wvù nu, ε wvù nu ke eto.”

⁹ Mwɛɛm mvu mvuyuum mvudvu to ké dioo tumte monkum mo Nyo' le nyaa n'vwum bó keyoone ε wvù wvudvu wvù nu ε shii yí kawla le wvù nu dvù sekecii se ɲka, ¹⁰ ε boce' bo bonyii le bo mbaanfiεε ncow bonεw ba mum gbwe gen fwe dvu wvù wvù nu ε shii yí kawla le, nya mbense wvu baay ε wvù wvuwε wvù nu dvù sekecii se ɲka. E bó dioo gee nonɛn mum no baayi bifo bibole bi bvunfon e, jiwse fwe dvu kawla yemte le,

¹¹ “Wo wvù nu Tata, nu Nyo' wese,

wo nu ε kocen wvù bó etumte monkum muw,
nyaa n'vwum ε wo,

bense mvunḡay mwuw,
 njefo è to bom wo mwεεm mvunciim,
 ε è to koj wo se bom mvù, mvù ε no nu dvù.”

5

Waa Njee nu ε kocεn keebacε bilay bi bisooshwiḡ

1 Ε me mbvuu ne n'yeḡ ḡwa' mvu le ε εbo ke εεεy ke wee wvù to shileε yì kawla wε le, ε bó ε saḡ ente bô εkfuḡ ε kεwe lo, ε lace mondvuum mosooshwiḡ bô kelay. 2 Ε me ne n'yeḡ ten nceendaa Nyo' mvu wvù temyi le ε wvù wamte foweεwe biite le, “Ε nu yeε dvù wvù nu ε kocεn keebacε bilay bin, efay ḡwa' wvun?” 3 Ε wee faḡe yaa nu dvù fowe keḡεε yì nshε le keḡεε εkuse jo nshε, wvù nulo efay ḡwa' wvudvu keḡεε etaa ente jo ḡwa' wvudvu ke. 4 Ε me mbee kpwe baay le wee to baa nu dvù wvù nu ε kocεn wvù nulo eyene ḡwa' wvudvu keḡεε taa ente jodvu ke. 5 Ε wee mvu ḡgoo bocε' bo bonyii le ba gay ê me le, “Fo wo ebeelê ke. Yekε eyuw, wee wvù bô teḡe le Bvule wvu ê kfuu di Juda le bvuu teḡe ten le Biay yì san ê kfuu di Nfon Dawe le nu ε so wase, ε è nu wvù wvù nulo ebacε bilay bi bisooshwiḡ bidvu efay ḡwa' wvudvu.” *

6 Ε me ne n'yeḡ Waa Njee le ε wvù leeme εntelεḡ jo kawla bô mwεεm mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε noo bocε' bo bonyii le ba, ε wvù nu ke diεwe bó nu ε seε. Wvù to keḡke bitoḡ bisooshwiḡ bô εjise εsooshwiḡ. Εjise yodvu nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiḡ bi wvù nu ε tum bí ε buy ε gen yì εkolε ke nshε le keci. 7 Ε Waa Njee wvudvu mum gen fi ḡwa' wε ê εbo ke εεεy ke wee wε wvù to nu ε shii yì kawla le. 8 No wvù fi ḡwa' wvudvu nonεn, ε mwεεm mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε bô bocε' bo bonyii le bo mbaanfίεε ncow bonεw ba mum gbwe gen fokuse fwe dvu Waa Njee wvudvu. Wee mwaan ḡwa' bó le to keḡke kome bô kentee kè bó fε bô ketwaa ke bigew e kε yeεle, ε jiin nu ε dí ε yiḡsen jó. Ε jiin din nu bunle yì bonyii bô è nu bo Nyo' le. 9 Ε mwεεm mwε bô bocε' bo bonyii le ba mum yem ḡkieε mvu wvu fwe ε wvù jemyi le,

“Ε nu wo wvù nu ε kocεn keefi ḡwa' wvudvu
 ebacε bilay bidvu,
 njefo bó to nu ε seε wo ε εlemε kuw sum bonyii
 can kebefε le nya bó ê Nyo'.

Ε bonyii ban buy ê dikfuu le dicii, díεw yicii,
 dikfuu di bonyii le dicii noo bitum e bicii.

10 Wo nu ε nya bó bvunfon ε ge bó ε no nu bocee ncese
 bo Nyo' wesebeene le.
 Ε bó nu ke esaake yì nshε le.”

11 Ε me ndioo mbvuu ntaale, ne n'yuw diεw bonceendaa bo Nyo' le ε bó nu lo bontfuke le bontfuke le bô bomala le bomala le. Bó to nu ε leemεn keεkeεε kawla bô mwεεm mvu mvuyuum mwε noo bocε' ba. 12 Bó to yemte foweεwe gayte le,

“Waa Njee wvù bó to seλεε,

5:1 10:2; Yesa 29:11; Esek 2:9-10; Dan 12:4, 9 5:5 4:4; Keḡ 49:9; Mat 1:1; Lum 1:3-4; Ibu 7:14

* 5:5 Wee wvun wvù bó teḡe le Bvule wvu ê kfuu di Juda le noo le Biay yì san ê kfuu di Nfon Dawe le, nu Mboise wvù Nyo' to kawεε. 5:6 4:6-7; 5:9, 12; 6; 7:17; 12:11; 13:8; Yesa 53:7; Yeli 11:19; Jon 1:29; 1Bi 1:19; 4:5; Saka 3:9 5:7 4:2, 9; 5:1, 13; 6:16; 7:10, 15; 19:4; 20:11; 21:5; 1Bfn 22:19; Yesa 6:1; Esek 1:26-28; 10:1 5:8 8:3-4; Mben 141:2; 15:2 5:9 4:11; 5:6; 7:9; 14:3; Mben 96:1 5:10 1:6

5:11 Job 1:6; Dan 7:10; Ibu 12:22 5:12 4:11

è nu wvù wvù nu ε kocεn keekεηke

mvunγay bô kpaww noo bvufee bvυ baay

noo diee di kuuke noo n'wvum noo bvukuke noo mbense.”

¹³ Ε me ne n'yuw ε mwεem mvunciim mvù Nyo' to bomεε mvù nu fowe noo yí nshε le noo εκuse jo nshε noo ê joo yí baay e, naa mwεem mvunciim mvù nu mondvuum man e, ε mvù yemte le,

“Mbense bô n'wvum noo bvukuke noo mvunγay

nu ε è keηke wvù wvuwe wvù nu ε shii yí kawla le

noo Waa Njee wvun sekecii se ηka!”

¹⁴ No mvù yem nonεn, ε mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε bee le, “Fí enù nonεn!” Ε bocε' bo bonyii le ba gbwe gen fokuse nya mbense wvu baay.

6

Ε Waa Njee bacε bilay bi bisooshwiγ

¹ Ε me no ntaale no Waa Njee wε to bayte kelay ke fwe εnte jo bilay bi bisooshwiγ biε, ne n'yuw ε fiεε fimew ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le jeme bô diεw ke diεwe ε bay jan, gay le, “To!” ² Le me ntaa, ne n'yεn nyambala mi yí baa le ε wee ε ben yí dvù le, keηke kenεw. Ε bó mum bon kefo ke bvunfon e ê wvù εfa, ε wvù buy, gen no diuu soo.

³ Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bofεε, ε me n'yuw ε fiεε fi bokaη bofεε ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le gay le, “To!” ⁴ Ε nyambala mi buy ε yí yεεle nen ghanη, ε bó mum nya nyo jem mi yí baay ê wee wvù to benεε yí dvù le, nya wvù bô mvunγay keecake nyεkeey yí εκolε ke nshε le kecii wvu le bonyii eyuwyi bomew.

⁵ Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη botεte, ε me n'yuw ε fiεε fi bokaη botεte ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le gay le, “To!” Le me ntaa, ne n'yεn nyambala mi yí yiile le, ε wee ε ben yí dvù le keηke nfew wvù bó feeke mwεem yí dvù le ê wvù εbo. ⁶ Ε me ne n'yuw ke diεwe diεw mi jem yí entelεη jo mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε gayte le, “Wee nu ke ejo nlawma wvu yí diuu le dicile se guy fiηkone fi εgin e dvù, kenεε ejo nlawma wvu yí diuu le dicile se guy mvunηkone mvu εse le dvù mvuntεntem. Geenεn fo wo eshiw mεem bô mbvuum ke!”

⁷ Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bonεw, ε me n'yuw diεw fiεε fi bokaη bonεw ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le ε yí gay le, “To!” ⁸ Le me ntaa, ne n'yεn nyambala mi le ε yí yaise lo, ε diee di wee wvù ben yí dvù le nu le Kpwe. Ε wvumvu wee bii ejim ε diee nu Wonηbonkfu. Ε bó nya bó bô mvunγay le bó ejo bonyii bo yí keba ke nshε le kemwaan εnte jo binεw, εlese bonyii bodvu bó nyó jem noo jej noo kenfim noo nyám yí ηkpwaante.

⁹ Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη botin, ε me n'yεn biyoy bi bonyii le εκuse jo ketan ke ncese le. Ε biyoy bin nu bi bonyii bó bó to yuwyεε bó nje diεw Nyo' bó fiεε fi bó to jem yí leeme yí dvù le. ¹⁰ Ε bí wamte foweεwe le, “O Tata Nyo' wvù nu Εwe jo Mwεem Mvunciim, wo wvù yuule, nu keceεy. Wo nu ke ecey egen ebuy neε se sumten nsaw wese εfvuke yí bonyii bó to yuwyεε bese le bó nu yí εκolε ke nshε le?” ¹¹ Ε bó mum nya ndvù yí baa ê wee mwaan mwaan bó le, gay le bó ebvu emooce caan, egen ebuy no bó nu ke

5:13 Mben 150:6; Fili 2:10 6:2 19:11, 14; Saka 1:8; 6:1-7 6:8 Yeli 14:12; Esek 14:21; Os 13:14

6:9 1:2, 9; 12:11, 17; 19:10; 20:4; 1Jon 1:1-2 6:10 18:24; Mben 13:1-3; Dito 32:43; Luk 18:7 6:11

3:5, 18; 4:4; 7:9, 13; 19:8, 14; Yesa 61:10

emese eyuwye boom bo bwee bó le bò nu ten bonyii bo lemme le bo Nyo' le bò bó to nu keeke eyuwye ke no bó to yuwye bó.

¹² E Waa Njee ke bay kelay ke bokan bosoocaa, e me ntaa ne n'yen e nshé shiw bô mvungay, e diuu banke no yiile nen tibtibtib diewe ndvu kembampwe le, e kpwee wvú tfule banke no yelee nen bunḡ diewe elemé le. ¹³ E jón nen'yi fowe gbwekene fokuse diewe mvuntam buḡ beε ndecindeci e nffum fele kale le. ¹⁴ E ebule ne kewe diewe kema ke ḡwa' le mum la lo. E dikum dicii bô bindvuy bicii ja fô mvú to nu. ¹⁵ E bonfon bo yî nshé le noo bonyii bo baay baay bocii noo bikuu bi bonyii bo nci le bi baay baay noo bonyii bo kpaw e noo bontemmvungay naa noo bonyii bocii kenεε bonfaw kenεε bó yaa nu ke bonfaw, mum no nyiimene ê ditfum e noo ê bimbaan e kuse yî dikum e. ¹⁶ E bó nyiimene nonen, fuunke ê dikum bó bimbaan gayte le, “Ben egbweken yî yese le, ebanye bese fo wee wvú nu e shii yî kawla le eyene bese le bô fo Waa Njee edunḡe shém ye yî ffluuke yî yese le. ¹⁷ Diuu di bó nu edunḡe shém yibo yî ffluuke nu e to wase e kocen, e ke wee yaa nu dvú wvú nulo eleem ê bó fwe ke.”

7

E bó ge bonciise yî bonyii bo Isael e bontfuke gbwee kecow mbaanye ncow bonεw e (144,000)

¹ Ejim jodvu, e me n'yen bonceendaa bo Nyo' le bonεw e bó leemene εbuw e won yo ena le, baanke fwefwe wvú buyte εbuw yodvu le fo wvú efele yî nshé le kenεε yî joo yi baay e, naa noo yî bite le. ² E me mbvuu n'yen nceendaa Nyo' mvu le, e wvú buyte jò diuu sane, kenke fiεε fi Nyo' wvú kenke nshii le fi wvú ciise bonyii bew dvú ebo. E wvú mum tee bonceendaa bo Nyo' le bo bonεw ba bô diεw yi temyi. Bonceendaa ban nu bô bó to nyaε mvungay ê bó, le bó ebefe bô nshé noo joo yi baay. ³ E wvú tee gay le, “Fo ben ebefe bó nshé kenεε joo yi baay kenεε bite se bese e ge bonciise yî monshim mo bonyii bo lemme le bo Nyo' wese le ke.” ⁴ E me n'yuw le bonyii bó bó to ciiseε nu bontfuke gbwee kecow mbaanye ncow bonεw (144,000), e bó buy ê dikfuu di Isael e dicii. ⁵ Bó to nu e ciise bonyii ê kfuu di Juda le, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Leuben e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Gad e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ⁶ ê kfuu di Ashel e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Naftali le, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Manase le, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ⁷ ê kfuu di Semeon e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Lewe le, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Isaka le, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ⁸ ê kfuu di Sebulun e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Yosew e, bontfuke ncow bofεε yuufe le, ê kfuu di Benjamen e, e bó ciise bontfuke ncow bofεε yuufe le.

Kebombom ke bonyii le e kí nu nen mamamama

⁹ Ejim jodvu, e me ntaa ne n'yen kebombom ke bonyii le nen mamamama e wee yaa nulo etaj ke. E bó buy bitum e bicii, bó dikfuu le dicii noo bonyii bocii bô diεw yicii, e bó leeme fwe dvu kawla noo Waa Njee, e bó e jise ndvú yî baa kenke bidaayeε can yibole. ¹⁰ Bó to wvuuyi foweεwe gayte le, “Mboyma

nεn'yi ε ε nu fô Nyo' wese wvú nu ε shii yí kawla le noo fô Waa Njee le.” ¹¹ E bonceendaa bo Nyo' le bocii leem gem keεkeε kawla bô bocε' bo bonyii le ba noo mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε, no gbwee tumte monshim fokuse fwe dvu kawla, nyaa mbense wvu baay ε Nyo'. ¹² Bó to gee nonεn, gaye le, “Fí enú nonεn! Mbense bô bvukukε noo bvufee bvú baay nu ε ε keηke Nyo' wese. Beene enyaa keyoone ε wvú. E keηke wvú n'wvum bô mvunjay, ε wvú temyi sekecii se ηka! Fí enú nonεn.”

¹³ E ce' mvu bocε' ba le, bife ε me le, “Ban nu baa bô nu ε jise ndvú yí baa? Bó buy fεε?” ¹⁴ E me ntfuse ε wvú le, “Cee ekole, ε kee ke wo.” E wvú gay ε me le, “Ban nu bonyii bô boy yí kefew ke ηgew wvu baay e. Bó nu ε cukε ndvú yibo ε εleme ke Waa Njee le, yí ε no baa, ¹⁵ bó ε mum ε no nu fwe dvu kawla Nyo', lemte wvú le εntaη bô emvunsheen yew ye ncese le. Wvú wvudvu wvú nu ε shii yí kawla le nu ke enu bô bó nu kebaw kebole. ¹⁶ Ke ηeη bεε ke eyuu bó ke, ε ke kendoη bεε ke eyumte naa lo bó ke. Ke mvum bεε ke esuunke bó, ε ke keηkfum bεε ke eyvuuke bó ke. ¹⁷ Fí nu ke enu nonεn, njefo Waa Njee wvú nu εntelεη jo kawla nu ke ecεyte bó diεwε nεsynjee le, joo bó gne bô bó fô joo yí nyaa nshii nu le. E Nyo' tεn nu ke esho misεm yicii ejise εbole.”

8

E Waa Njee bay kelay ke εjim

¹ E Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bosooshwi yí ηwa' wε le, ε mondvuum cife fowe nεn ndvumm gεn buy keηgawtεn ke ntam kefew e. ² E me mum n'yεn bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi bô ké no leeme ε Nyo' fwe. E bó nya disoη disooshwi ε bó. ³ E nceendaa Nyo' wvumvu nε to leem fô ketaη ke ncese le keηke kelaη kè bó tone jiin jó, ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kε yeεle. E bó nya jiin ε wvú ε dí duule keetaashe yí ketaη ke ncese le bô bunle yí bonyii bô ε nu bo Nyo' le. E ketaη kedvu nu ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew kε yeεle, ε kí nu fwe dvu kawla. ⁴ E wvú ton, ε njiim jiin didvu bô bunle yí bonyii bô ε nu bo Nyo' le buy εbo jo wvú ben gεn fwe dvu Nyo'. ⁵ E nceendaa Nyo' wvudvu mum nε jo kelaη kè bó tone jiin jó kie, jo ηgyu fô ketaη ke ncese le, gεε jó ε wvú yiηsεn, ε wvú mum laη yí nshε le. No wvú laη nonεn, ε jaη no lawkene, baykene, dvúmtε, ε nshε shiike.

E bonceendaa bo Nyo' le kεw toη disoη dinεw

⁶ E bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi bô to keηke disoη di disooshwiy diε mum seyye ye keetoη disoη didvu.

⁷ E nceendaa Nyo' wvu fwe toη ye soη, ε εbew bô ηgyu ε bó ε fiysεn bô εleme tfuwε yí nshε le. E keba ke nshε le kemwaan εnte jo biba bitete fie, ε keba kemwaan εnte jo biba bitete bi bite le fie, ε εgay yò tεeke ecii fie tεn.

⁸ E nceendaa Nyo' wvu bokaη bofεε toη ye soη, ε bó tfume fiεε fimew ε ηgyu bεεnci yí dvú le, ε fi nu diεwε kum wvu baay e. E fi gbwe ε joo yi baay e. E keba kemwaan εnte jo biba bitete bi joo yi baay e nε tu εleme. ⁹ E keba kemwaan εnte jo bitete bi mwεem mvu mvuyuum ε mvú nu ε joo yi baay e kpwekεn. E keba kemwaan εnte jo biba bitete bi bonguw bo ε joo le sawye.

¹⁰ Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaḡ botete toḡ ye soḡ, Ɛ jon mi yi baay ne fowe beenci diewe ken'yeese le, gbwe baḡ keba kemwaan ente jo bitete bi jóo yi booke le bô mondvuum mô jóo ké no buyte mó le. ¹¹ Diee di jon yidvu le nu le Ncewcew. No yi gbwe nonen, Ɛ keba kemwaan ente jo biba bitete bi jóo le no cewcewe. Ɛ bonyii nteen kpweken nje jóo yidvu yi bó to wuu, njefo jon yidvu to nu Ɛ ge wase Ɛ jóo yidvu no cewcewe lo.

¹² Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaḡ bonew toḡ ye soḡ, Ɛ fiƐ fimew bvuw diuw keba kemwaan ente jo biba bitete bô keba kemwaan ke kpwee le ente jo bitete. Ɛ fi bvuw ten jón keba kemwaan ente jo bitete. Ɛ biba bibole kemwaan kemwaan no jiime. Ɛ n'yuw fanje yaa bvuu nu dvú ê keba kemwaan e ente jo biba bitete ke emvunsheen noo ke entaḡ e ke.

¹³ Ɛ me no ntaale, ne n'yuw Ɛ nfaanduj fuunke foweewe no wvú to bile enteleḡ jo ebule gayte le, “Nḡew ƐƐy, ḡḡey ƐƐy, ḡḡew nu ke enu fô bonyii bô nu yi ekole ke nshƐ le seke bó Ɛ toḡ disoḡ di shƐke di bonceendaa bo botete nu wase keetoḡ e.”

9

Ɛ bó toḡ soḡ yi bokaḡ botin

¹ Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaḡ botin toḡ ye soḡ, Ɛ me n'yeḡ jon mi le Ɛ yi to ne fowe gbwe fokuse. Ɛ bó nya ken'yene ê jon yidvu kè yen'yi kentuke kè shiile nen ḡooḡḡ e. ² Ɛ jon yidvu mum yene diuw kentuke kedvu, Ɛ njiim buy jó nen kemm, ke yi buy ê mweem e fô bó Ɛ kfum. Ɛ njiim yi buyeê ê kentuke kedvu le ge Ɛ diuw bô ebule ne no yiile lo. ³ Ɛ cúma buy ê njiim yidvu le shii yi nshƐ le. Ɛ bó nya cúma yidvu bô mvunḡay le yi etawene diewe bongam bo yi nshƐ le, ⁴ lew le fo yi ebefe bô mweem mvù kuu yi nshƐ le, kenee è nu egay, kenee bite, kenee naa la, gay le yi enya ḡew Ɛ è nu ke ê kfuw bonyii ba bô nu se bó kenke nciise wvu Nyo' fojise fo bó. ⁵ Bó to nu Ɛ cine le cúma yidvu enya ḡew ê bonyii yi kee le yitin. Geenən fo yi eyuwye lo bó ke. Nḡew wvú yi to nu keeke enyaa to nu ke diewe wvu ḡgam seke wvú Ɛ ta wee le. ⁶ Yi kee yi yitin yin e nu Ɛ bonyii nu ke egomte kpwe yaa yene yi le ke. Bó nu ke ebeele keekpwe, Ɛ kpwe lewte lo bó.

⁷ Cúma yin to nu ke diewe nyámbala yi nu Ɛ seyse wase keebuy gbwen jem e. Mweem mvumew to nu ê yi efa diewe bifo bi bvunfon e bi bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeƐle, Ɛ monshim mobole nu diewe mo bonyii le. ⁸ Yvúw bikuu bibole to nu diewe yi bokene, Ɛ bigew bibole no diewe bigew bi bobvule le. ⁹ Yi to kenke ḡáw Ɛ yi nu diewe ketwaa kè bonyii bo jem e banji gvúw dvú. Ɛ yi díoo bile Ɛ bibƐ bibole no yole diewe bikoto nteen bi è guute nyámbala seke bi lewte gbwen jem e. ¹⁰ Ɛ yi kenke diwvunte bô ḡeen diewe bongam e. Ɛ mvunḡay mvubole mvù bó nyaa ḡew dvú ê bonyii yi kee yi yitin e nu Ɛ è nu yi diwvunte din e. ¹¹ Bó to kenke nfon wvubo Ɛ è nu nceendaa wvú taale fô kentuke kè shiile nen ḡooḡḡ e kiƐ, Ɛ diee diew nu ê díew Ibulu le le Abadon, nu ê díew Glek e le, Abolion (Ɛ diee din nu le wee wvú beete lo).

¹² Wvun wvú fey be Ɛ ḡew wvu fwe. Geenən ben eyeke eyuw, homew bonḡew be Ɛ bii ejim bofeƐ.

Ɛ bó toḡ soḡ yi bokaḡ bosooaan

13 E nceendaa Nyo' wvu bokan bosoocan ton ye son, ε me n'yuw ε diew buy fô biton bi binew bi è nu bi ketan ke ncese le kè bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle, kè nu fwe dvu Nyo', 14 jemyi ê nceendaa Nyo' wvu bokan bosoocan wvù to kenƙe son we le, "Faye bonceendaa bo bonew bò bó nu ε kay mbew joo yi kuuke yi Yuflets e." 15 Nonen, ε nceendaa Nyo' wvudvu mum fay bonceendaa bo bonew bodvu. Bonceendaa bodvu nu ε bó to seyse gee no ceyte kefew bô diuu noo kpwee bô kelum kè bó nu ke efay bó, é bó eyuwye keba kemwaan ente jo bitete bi bonyii le. 16 Me nto nu ε n'yuw no ηgoo bonyii bo jem e bo yi nyámbala le nu. Bó to nu bomala gee fee (200,000,000). 17 Nyámbala yi me nto n'yeneε ê fiεε diewe εfile le fiε bó bonyii bô to beneε yi dvú le to nu ê yin je le: bonyii bodvu to nu ε jise bitwaa ban gvúw dvú ε ncom wvudvu yeεle diewe ηguy e, bvuu nu diewe εbulε le, bvuu nu ten diewe finƙenƙe le. Bikuu bi nyámbala yidvu le to fieεene bi bobvule le, ε ηguy bó njiim noo fiεε fimew diewe mvunƙan mvù beenci le, buyte ê yí εmvu. 18 Mwεem mvu bonƙew e mvun mvù è to nu, ηguy bó njiim noo fiεε diewe mvunƙan mvù beenci le, mvù to buyte ê nyámbala yidvu εmvu to nu ε yu bonyii keba kemwaan ente jo bitete. 19 Mvunƙay mvu nyámbala yidvu le nu ε è nu εmvu jo yi bó yi diwvunte diyile. Diwvunte diyile nu diewe yó le kenƙe bikuu, ε è nu fiεε fi yí lemse bonyii dvú.

20 Naa no fi to kooye nonen, kebase ke bonyii le kè mwεem mvu bonƙew e mvun to baa yuwye bó, to baa cim ekumen mvuntelem mvubole yi mwεem mvù bó to gee bó can yibole ke. Bó to baa kumen keebunlee bonceendaa bo dεwle le bó mvumooso keneε è nu mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle keneε kè baa keneε bó ketfu kè neε, keneε eta, keneε kete. E mvumooso mvun nu se mvù nulo eyen fiεε le keneε eyuw keneε elen. 21 Bó to baa cim kumen ten mvuntelem keeyuwi bonyii keneε keegeε nfim keneε cee nce nnyen kenƙan keneε conene ke.

10

Nceendaa Nyo' wvù to kenƙe finƙwa' ε bó ε yene

1 E me mbvuu n'yen nceendaa Nyo' wvumvu wvù temyi le ε wvú shiile too fowe, ε kembew ε sùw wvú diewe ndvu le, ε kela ε daa ewe jo εkolε kew. Bvushiw bwew to nu diewe diuu le, ε bikaa biew nu diewe leme di ηguy e fô dí bene. 2 Wvù to kenƙe finƙwa' fimew ê wvú ebo ε bó ε yene. E wvú shii tome εkale kew ke eceey yi joo yi baay e, tome ke ηƙonƙo yi nshε le. 3 No wvù tome nonen, fun foweewe diewe bvule fò wvú wamte le. No wvú funεε nonen, ε jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw mum jeme. 4 No jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw yidvu jeme nonen, ε me mum no ηgomte keensan fiεε fi yí jeme, ε diew mi gay ê me fowe le, "Geεle fiεε fi jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw yin jeme eshem. Fo wo esan ê ηwa' le ke." 5 E nceendaa wvù me nto n'yeneε ε wvú leeme yi joo yi baay e noo yi nshε le we cake kebo kew ke eceey we, 6 kan ê diee di wee wvuwe wvù nu dvú sekeci se nƙa le wvù è nu wvú wvù to bomεε εbulε bó mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo nshε bó mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo joo yi baay bó mwεem mvunciim mvù nu jó. E wvú kan gay le, "Kε Nyo' beε edvuyte lo keege fiεε fi wvú gomte

ke! 7 E nu ke enu εdiuw yò nceendaa Nyo' wvu bokaḡ bosooshwiy nu ke eton ye soḡ, é Nyo' ege é fiεε fi wvú nyile eto ekocεn no wvú to jemyεε wase é bonyii bew bo lemme le bò è nu bonyii bew bo ntum e.”

8 E diεw yì me nto n'yuwεε wase fowe ye bvuu jeme ê me le, “Geḡε efi ḡwa' wvú bó nu ε yene wε εbo jo nceendaa Nyo' wε wvú leeme yì joo yi baay e bó yì nshε le.” 9 E me mum ḡḡεn fô nceendaa Nyo' wvudvu le ḡḡay le wvú enya fiḡwa' fidvu ê me. E wvú gay ê me le, “Ko edie. Wvú nu ke edioo ε bow é wo εshem ecewcewe lo. Geenεn, ε wvú nu ke eyeke ê wo εmvu diεwε bvutuw e.” 10 E me mum nfi fiḡwa' fidvu εbo jo nceendaa Nyo' wvudvu, ndie. No me nto ndiee, ε wvú no yeke ê me εmvu diεwε bvutuw e. Geenεn seke wvú to bowεε wase εshem no cewcewe lo. 11 No me ndiee, ε bó mum gay ê me le, “Wo keḡke keebvuu etefe ntum Nyo' é bonyii. Ntum wvun nu ekumε dikfuu di bonyii le bò bitum noo bonyii bò jemyi dikfuu di diεw e noo bonfon.”

11

Bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε

1 E bó mum nε nya nfew ê me ε wvú nu diεwε kembraḡ e, gay ê me le, “Geḡε efew yew ncese Nyo' bò ketaḡ ke ncese le, etaḡ tεn bonyii bò bunlee Nyo' dvú, 2 geenεn fo wo efew lakfulεḡḡ yì ekfuj ke. Cine dvú njefo bó nu ε nya wase é bonyii bò yaa nu ke Bojuu. Bó nu ke eben yì kelaante kè yuule le, envuwε kelaante kedvu yì kee le mbaanyε ncow fεε. 3 Me nu ḡke enya mvunḡay é bonyii bem bo bofεε bò jemyi ekumε me, é bó eteete ntum wεm é bonyii yì εdiuw e ntfuke bò gee fεε kecow mbaḡsoocaan e (1,260). Bó nu ke eteete ε bó ε jise bimbamkpwe.”

4 Bonyii bo bofεε ban nu bite bi Olif e bi bifεε noo mweem mvu mvunfεεm mvù bó tomyi bin'yeeε yì dvú le mvù ké no leeme fwe dvu Tata wvú keḡke nshε. 5 E wee ke enε ε no gomte keege fiεε fi befe bò bó, é ḡuy ebuy dew yibole efiese lo wee wvubo bvuban wvudvu. E nεε no wee gomte keege fiεε fi befe bò bó tu wvú keḡke keekpwe nonεn. 6 Bó keḡke mvunḡay mvù è nulo é bó ebanḡ ebule le fo jaḡ ecem naa lo yì nshε le εdiuw yò bó nu eteete ntum Nyo' le. E bó keḡke tεn mvunḡay mvù è nulo é bó ebanḡe jóo é yì etu εlεmε noo mvunḡay keelanḡ dikfuu di bimfim e yì nshε le naa seke la wvú bó shieele.

7 Bó nu ke edioo ε mεεε e jeme fiεε fi bó keḡke keejeme, é nyam yì bemte yì buyte é kentuke kie kè shiile nεn ḡooḡḡ e, ebuy etum jem bò bó, eso bó, eyuwye bó, 8 é εgvun εbo emεy ejiiime ê je é kelaante ke baay e. Kelaante kin nu kè bó teḡe é diεw yì mawεεn e le Sodom keḡεε le Ijwi, ε è nu jó jò bó to tae Tata wvubo yì kentam e. 9 Yì εdiuw e eta bò keḡḡawtεn nu ε dikfuu di bonyii le, keḡεε è nu bo ntεw wvú la le, keḡεε bò jemyi kfuu diεw yì la, keḡεε bo bitum bi la le, nu ke etaale εgvun εbo no yò jiiimene, etun le fo bó edwey bó ke. 10 Bonyii bò è nu bo yì woḡ wvun e nu ke elanḡanḡ laa é kpwese bonyii ban ε kpweken ε. Bó nu ke esakene lo, ε wee ciinε nnya é wee, ε wee ciinε nnya é wee. Bó nu ke egee nonεn njefo bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε ban nu ε to bó ḡεw wvu baay yì bonyii bò è nu bo yì woḡ e.

¹¹ Ɛ fi ke kooy, ɛ ediuw yo eta bô kenɔawten eyan ke fey, ɛ keyoy kè nyaa nshii nɛ fô Nyo' le, ley yî bô le, ɛ bô kase ja we. Ɛ bonyii yɛn nonɛn, kenɔke nfan baay. ¹² Ɛ bonyii bo bofɛɛ bodvu mum yuw ɛ diɛw jeme we bô mvungay gayte ê bô le, “Ben eben eto fɛn!” Ɛ bô mum no bene gene we ê kembɛw e, ɛ bonyii bobole bo bvuban e taale. ¹³ Kɛ kefew kedvu le, ɛ nshɛ nɛ shiw bô mvungay baay, ɛ keba kemwaan ente jo yuufe jo kelaante kedvu bvuse. Ɛ bonyii bontfuke bosooshwiɣ (7,000) kpweken no nshɛ yidvu to shiwɛɛ. Ɛ kebɛse ke bonyii bô to shɛkɛɛ le, kenɔke nfan baay, no tumte monɔkum mo Nyo' wvù nu we le.

¹⁴ Wvun wvù fey nu nɔɛw wvu bokaɔ bofɛɛ. Geenɛn ben eyeke eyuw, nɔɛw wvu bokaɔ botete nu eto nfew caan.

Ɛ bô toɔ soɔ yi bokaɔ bosooshwiɣ

¹⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaɔ bosooshwiɣ ke toɔ ye soɔ, ɛ me n'yuw no diɛw jemɣi bô mvungay we gayte le, “Bvunfon bvɣ yî won wvun e nu ɛ tu wase bvɣ Tata wesebeene bô Mboɣse we wvù wvù to kawɛɛ le, ɛ wvù nu ke esaake sekɛɛ si nka.” ¹⁶ Ɛ bocɛ' bo bonyii le bo mbaanfɛɛ ncow bonɛw ba bô shiilɛ yî bokawla bobole fwe dɣu Nyo' mum no gbwee tumte monshim mobole fokuse, nyaa mbense wvu baay ê Nyo'. ¹⁷ Ɛ bô no gee nonɛn, gayte le, “Bese nyaa keyoone ê wo,

Tata Nyo' wvù Kenɔke Mvungay Mvunciim,
wo nu keseen, ɛ wo to nu wase.

Bese nyaa keyoone njeɣo wo nu ɛ jo wase
mvungay mvuw mvu baay ɛ kɛw ɛ no saake.

¹⁸ Bonyii bô yaa kee kɛ wo * to ton'yi shém,
ɛ kefew kè wo nu edunɔɛ shém yo yî ffluuke nu ɛ kocɛn wase.

Ɛ è nu kefew kè wo nu esaw bonyii bô nu ɛ kpweken wase.

Ɛ è bvuu nu ten kè wo nu emawɛ bonyii buw bo lemme le

bô è nu bonyii buw bo ntum e,

ebvuu emawɛ bonyii bô è nu bo Nyo' le,
emawɛ ten bonyii bocii bô wvumte diee diuw,

kenɛɛ è nu bo caan caan kenɛɛ bo baay baay.

Ɛ è nu ten kefew kè wo nu elɛse bonyii

bô beete bô ekolɛ ke nshɛ le.”

¹⁹ Ɛ bô nɛ yene kembun ke yew ncɛse Nyo' yi fowe le. Ɛ nɔkuw monɔkan mo Nyo' le wvù to nu yew ncɛse yidvu le yene. Ɛ jan nɛ no lawkene, baykene, dvùmte, ɛ nshɛ shiike, ɛ ebew yo baay baay shiile.

12

Kpwoon mvu bô kenɔum ke nyam mi le ɛ yî fieesene nyam joo

¹ Ɛ me nɛ n'yɛn kfuu fiɛɛ fimew fi diuw wvù yumɛɛn e fowe. Ɛ to nu kpwoon mvu ɛ wvù ɛ tfume diuw ye le diɛwɛ ndvu le, ɛ kpwee nu eku jo bikaɔ biew, ɛ wvù ɛ bon kefo ke bvunfon e, ɛ jón nu yî dvù le yuufe ncow fiɛɛ. ² Wvù to nu bô fue, lumte wase keeboo, yuuke nsase lume, beele.

11:11 Esek 37:9-10 **11:12** 2Bfn 2:11; Lem 1:9 **11:13** 6:12-13; Esek 38:19-20 **11:15** 4:11; Ksm 15:18; Mben 22:28-30; Dan 2:44; 1Kol 15:24-28 **11:16** 4:4 **11:17** 1:8; 4:8; 15:3; 16:7; 19:6; 15; 21:22; Amo 4:13; 2Kol 6:18 **11:18** 19:5; Mben 2:1-5; 110:5-6 * **11:18** Bonyii ban fɛn nu ɛ bô teɔe bó teytey le, «bitum». **11:19** 4:5; 6:12-13; 8:7; 15:5; Job 38:22-23; 1Bfn 8:1, 6 **12:1** Yesa 7:14; 26:17

³ E me mbvuu n'yeŋ kfuu fiεε fimew fi diuw wvù yumεεn e fowe. E to nu kenƒuum ke nyam mi le ε yí yeεle lo, ε yí fiεesene nyam joo. E yí kenƒke bikuu bisooshwiyy bô bitonƒ yuufe, ε bifo bi bvunfon e bi caan caan bisooshwiyy nu yí bikuu bidvu le. ⁴ E yí jiw wvun we, ε wvù ka keba kemwaanƒ ente jo bitete bi jón e we tfume yí nshε le. E kenƒuum ke nyam e kedvu nε leem fwe dvu kpwoon wvù to lumte wε, wvu le kpwoon wvudvu dīoo ε boo, ε wen engele lo wan wvudvu wvù wvù boke. ⁵ E wvù boo wan diemsen, ε è nu wvù nu ke esaake bitum bicii bô ketoome ke ketfu le. Geenεn, no wvù to bokεε ε bó mum cun wan wvudvu ben dvù fô Nyo' le, ε wvù no nu mbew kawla we le. ⁶ E kpwoon wvudvu mum fεε lo gen no nu ηƒkpaante bvudvuu bvù Nyo' to seyseε wase fô wvù le. E è nu fô bó nu ke etaale fô wvù le yí εdiuw e ntfuke bô gee fεε kecow mbanƒ soocaaƒ e (1,260).

⁷ E jem nε kεw wonƒ Nyo' le, ε nceendaa Nyo' wvù Maykel bô ηgoo ye bonceendaa no diuu bô bo kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo ye le. E nyam yidvu bô bew bonceendaa diuu, ⁸ geenεn ε bó so kenƒuum ke nyam e kedvu bô ηgoo ye, ε bó faƒε yaa bvuu kenƒke bvudvuu wonƒ Nyo' le kε. ⁹ E bó bvuse kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo le kiε wvumse ε kí gbwe fokuse yí nshε le. Kenƒuum kin nu yo yí bvuyvuum e ye yí è nu dεwle bvuu nu Satan. E è nu wvù wvù leεle bonyii yí εkole ke nshε le kecii. Bó to wvumse wvù bô bonceendaa bew ε bó gbwe yí nshε le.

¹⁰ E me nε n'yuw ε dīew jemyi foweεwe wonƒ Nyo' le gayte le, “E nεε keseen wvù Nyo' nu eboyse bonyii bew, edunƒε mvunƒgay mwew mvu lemme le, esaake bvunfon bwew, ε Mboyse we wvù wvù to kawεε edunƒε ten mvunƒgay mwew mvu sa' le. Fí nu nonεn keseen njefo bó nu ε wvumse wase wee wε fokuse wvù se ké no leeme fwe dvu Nyo' wesebeene εmvunsheenƒ bô entaƒ teyte mwεem yí boom bo bwε wesebeene le. ¹¹ Geenεn, bó nu ε so wase wvù nje εlεmε ke Waa Njee bô diew Nyo' yí bó leeme jim nsaw wvudvu le. E kε bó to baa koonƒke nshii wvubó ê je yí è nulo ε bó emum efane lo keekpwe le kε.

¹² Nonεn, wonƒ Nyo' elanƒlanƒè,
ε bonyii bocii bó nu fô, lanƒlanƒè ten.

Geenεn, ηƒεw wvu baay nu fô ben e nshε bô joo yi baay,
njefo dεwle nu ε shii wase ε to ê ben e.

Wvù nu ε yinƒsen bô shém yí ffluuke baay,
njefo wvù kee lo le kefew kewene shεke wase caan.”

¹³ E kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo ye dīoo yeŋ le bó nu ε tfume wase wen, wen ε gbwe yí nshε le, ε yí daa kenlewtε ejim jo kpwoon wε wvù to bokεε wan diemsen e. ¹⁴ Geenεn, ε bó nya bibε bi nfaandunƒ e bifεε ê kpwoon wvudvu le wvù ebii dvù keelewtε yo ye eƒen enu ηƒkpaante yí bilum e bitete bô kenƒawten ε bó taale fô wvù le. ¹⁵ E yo yidvu mum bvuse joo εmvu diεwe joo yí booke le ejim jo kpwoon wvudvu wvu le yí etuu wvù eƒen dvù. ¹⁶ Geenεn, ε nshε fiεε kpwoon wvudvu, yene diuw we mi lo joo yí kenƒuum ke nyam e kedvu to bvuseε ε yí εmvu le. ¹⁷ E nyam yidvu mum ton'ye shém bô kpwoon wvudvu, mum ja laa bvudiuw ê kebese ke boom bo kpwoon wvudvu le, ε è

12:3 12:7, 9, 13; 13:2; 16:13; 20:2; Dan 7:7, 24 **12:4** Dan 8:10 **12:5** 19:15; Mben 2:9 **12:6** 1Bfn 17:1-7; 19:5-7; Mat 2:13; 11:2 **12:7** Dan 10:13; Jut 9 **12:9** 20:2; Kenƒ 3:1; Yesa 14:12; 27:1; Luk 10:18; Jon 12:31 **12:10** 4:11; 11:15; Job 1:9-11; Saka 3:1 **12:11** 6:9; Mat 16:25; 5:6; 1Jon 2:14; 5:4 **12:12** 18:20 **12:14** 11:2 **12:17** 6:9; 11:7; 13:7; Dan 7:21

nu bó hò gɛɛle bonci bo Nyo' le bvuu leeme jim nsaw Jisos. ¹⁸ E yí * mum gen no leeme nɔgem joo yi baay e.

13

Nyam yì bɛmte yì to buyɛɛ ê joo yi baay e

¹ E me mbvuu nɛ n'yɛn e nyam yì bɛmte buyte ê joo yi baay e, e yí kɛŋke bikuu bisooshwiy bó biton yuufe noo bifo bi bvunfon e bi caan caan yuufe yì biton bidvu le, e ediee yò beete bó diee di Nyo' le nu yí bikuu bidvu le. ² Nyam yidvu yì me nto n'yɛnɛɛ to fieesene biao, e ekaw eye nu diɛwɛ yo nyam mi yì bó teje le bɛɛ le, e diuw we nu diɛwɛ wvu bvule le. E kɛŋguum ke nyam yì fieesene nyam joo le kie mum nya nyam yidvu bó mvunɔgay mwew noo kawla we le yí esaake bó mvunɔgay mvu baay. ³ Ekole ke nyam yidvu le kemew to nu e yú kɛŋke wase kfuw kelemɛɛ kemew e è nu kè to nulo eyu lo yí, geenɛn e kí to bonɛn wase. E diuw yum lo bonyii bocii yí ekole ke nshɛ le, e bó no gbwee ejim jo nyam yidvu. ⁴ E bonyii no nyaa mbense wvu baay ê kɛŋguum ke nyam yì fieesene nyam joo yɛ le, njefo yì to nu e nya nyam yì bɛmte yidvu bó mvunɔgay mwew. E bó mum no nyaa ten mbense wvu baay ê nyam yì bɛmte yidvu gayte le, “E nu yɛɛ diɛwɛ nyam yì bɛmte le, e è nulo ediu yɛɛ yí?”

⁵ Bó to nu e cine nyam yidvu le e yí no kɛŋke diuw wvù è nulo e yí ejemyi díw kensaa ye dvú, bvuu beete bó diee di Nyo' le, bvuu cine ten le yí esaake yí kee le mbaanye ncow fɛɛ. ⁶ E yí mum kɛw no jemyi díw yì befe ekumɛ Nyo', beete bó diee diw bó bvudvuu bvù Nyo' nu fó le noo bonyii bó nu wɔŋ Nyo' le. ⁷ Bó to nu e cine ten le yí etum jem bó bonyii bó è nu bo Nyo' le, eso bó, cine ten le yí ekenke mvunɔgay ewe jo bontɛw bocii bó bonyii bocii noo bonyii bo díw e yicii, noo bitum bicii. ⁸ Bonyii bocii yí ekole ke nshɛ le nu ke enyaa mbense wvu baay ê yí. Bonyii ban nu wee tfuu wvù bó to baa saŋ wase diee diw ê nɔwa' le e wɔŋ se ke kɛw e kɛ. E nɔwa' wvun nu wvù ediee e bonyii bó kɛŋke nshii nu jó, e è nu nɔwa' Waa Njee wvù bó to sɛɛɛ.

⁹ Wee wvù kɛŋke bitem, e wvú yuw. ¹⁰ E wee nu e fí nu le bó nu ekoo wvú, tu bó nu ekoo. Wee é no nu e fí nu le wvú nu ke ekpwe yí finyo le, tu bó nu ke eyu wvù bó finyo. Fin gene fò bonyii bó è nu bo Nyo' le le bó ekuu shém, eleese fitele yì ye le.

Nyam yì bɛmte yì to buyɛɛ ê nshɛ le

¹¹ E me mbvuu nɛ n'yɛn yimi nyam yì bɛmte le, e yiyin buyte ê nshɛ le, e yí kɛŋke biton bifɛɛ diɛwɛ bi waa njee le, jemyi diɛwɛ kɛŋguum ke nyam yì fieesene nyam joo yɛ le. ¹² Yí to dunɔci mvunɔgay mvu nyam yì bɛmte yì fwe yɛ le mvunciim ejise jo nyam yidvu. E yí ge e ekole ke nshɛ le kecii bó bonyii bocii bo yí nshɛ le no nyaa mbense wvu baay ê nyam yì fwe yɛ yì kelemɛɛ kew kè to nulo eyu lo yí to nu e bonɛn wase le. ¹³ Yí to gee mwɛɛm mvù dunɔci mvunɔgay mwew, gee naa e nɔguy nɛn'yi we shiile fokuse e bonyii yɛne. ¹⁴ No bó to nu e cine le yí egee mwɛɛm mvù dunɔci mvunɔgay mwew fwe dvu nyam yì bɛmte yimi yɛ, e yí mum no lɛɛle bonyii bó nu yí nshɛ le dvú. E yí mum gay e bó kene laŋ yì fieesene nyam yì bó to lɛmsɛɛ bó nyo e yí no nu ke dvú yɛ le. ¹⁵ Bó to nu e cine le yí enya keyoy ê laŋ nyam yì bɛmte yidvu, wvu le è nu naa

* **12:18** Bonɔwa' bo boyvuum bomew kɛŋke fen le, “E me mum nɔgen ...” **13:1** Dan 7:3; 11:7; 19:20; Dan 7:3-8, 21, 25 **13:2** 2Tes 2:9 **13:3** 17:8 **13:5** Dan 7:25; 11:36; 11:2 **13:7** 12:17 **13:8** 3:5; 5:6 **13:10** 14:12; Yeli 15:2; 43:11; Luk 8:15 **13:11** Mat 7:15 **13:13** 16:14; 20:8 **13:15** 14:9, 11; 15:2; 16:2; 19:20; 20:4; Yesa 44:5; Dan 3:5

lo é laḡ yidvu ejemyi, gee ε bó yuwyi bonyii bocii bò faanḡke keenyaa mbense wvu baay ê laḡ yidvu. ¹⁶ Yí to nu ε gay le bó ege nciise yí bonyii le bocii yí kebo ke εceey e kenεε fojise, gay le bó ege yí wee le kenεε è nu wee wvu caan kenεε wvu baay, kenεε wee kpaw, kenεε wvù fuute, kenεε è nu nfwa, kenεε è yaa nu ke nfwa, ¹⁷ wvu le fo è nulo é wee eguy kenεε egese fiεε se wvù kenḡke nciise wvudvu ke. Nciise wvun nu diee di nyam yí bemte ye le, kenεε ejise ε ḡwa' yo diee di nyam yidvu le. ¹⁸ Fin nu fiεε ε fi shieele bvufee hvu baay. Wee wvù kenḡke bvufee etan ejise ε ḡwa' eyan yò è nu diee di nyam yin e ekiεε. Ejise ε ḡwa' eyan leeme fò diee di wee wvu wum e, ε yó nu ê ntaḡ e le, gee soocan bò mban soocan ncow soocan (666).

14

Waa Njee bò bonyii bo 144,000

¹ Ben eyeke eyuw, ε me ndioo mbvuu ntaa, ne n'yen Waa Njee le ε wvù leeme yí kum wvù Sayon e, ε bonyii bontfuke gbwee kecow mbaanyε ncow bonεw (144,000) nu bó wvù. Bonyii ban nu bò to kenḡke nciise diee diee wò di Ice le fojise fo bó. ² E me n'yuw ε diεw too fowe yole diεwe joo yí gbwee ê ḡkoḡ e, dvúnte ten diεwe jaḡ yí baykene le. Diεw yí me n'yuwεε yidvu to jemyi ten diεwe dikome fò bonyii kumte le. ³ Bó to yemte ḡkieε mvu wvu fwe fwe dvu kawla bò mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε noo bocε' bo bonyii le ba. Ke è to nulo é wee mvu ekiεε ḡkieε wvudvu efey bonyii bo bontfuke gbwee kecow mbaanyε ncow bonεw ba ke. E è nu bó bò bó to sumεε wase can kebefe le yí nshε le. ⁴ Boban nu bonyii bò to baa ebefe wase ye yibo bò bokεne ke, njefo ke bó to kee wase bokεne ke. E nu bó bò ké no bii Waa Njee le naa fee fò wvù gene. Bonyii ban nu bó bó to sumεε ente jo enḡoke ke bonyii le kecii le bó enu diεwe mvuntam mvu fwe le fò Nyo' bò Waa Njee le. ⁵ Mbiay ke baa yuu buy wase diuw wvubole ke. Bó nu fibole se nlom.

Njeme bonceendaa bo Nyo' le bo botεte

⁶ E me mbvuu ne n'yen nceendaa Nyo' mvu le ε wvù bile entelen jo εbule. Wvù to kenḡke saaka wvù jee wvù mey lo keefewce ε bonyii bò nu yí nshε le bocii. Wvù to nu keefewce ê bitum bicii, bò bontεw bocii, noo bonyii bò jemyi naa diεw yí la noo naa bonyii bò la bocii. ⁷ E nceendaa wvudvu fuḡ foweεwe le, “Ben efanè Nyo' tumtè moḡkum mew, njefo kefew ke nsaw we le nu ε kocen wase. Ben enyaà mbense wvu baay ê wvù wvù to bomεε εbule bò nshε noo joo yí baay bò mondvuum mò jóo buyte mó le.”

⁸ E wvumvu nceendaa Nyo' wvu le bofee, no bii wvù le gayte le, “Babilon wvu baay nu ε gbwe wase, wvù nu ε gbwe wase. E nu wvù wvù nu ε ge bitum bicii ε wu nce we nsake diεwe mbvuum e.”

⁹ E wvumvu nceendaa Nyo' wvu le botεte mum bi ten bó le, no fuunḡke foweεwe le, “E wee mom lo ε nya mbense wvu baay ê nyam yí bemte ye bò ê laḡ nyam yidvu, ε kenḡke ten nciise fojise kenεε yí kebo le, ¹⁰ tu wvù nu ke ewu shém Nyo' yí ffuuke diεwe no wee ké wu mbvuum. Shém yidvu nu ε wvù ε beεse é fiko fiew fi nsase le ε wvù baa fiysen ke. Wvuεε wee nu ε bó nu ke elan wvù é fiεε le ε fi fiεε diεwe mvunḡkaḡ e, é wvù eyene ḡεw jó. Fifin

“O Tata Nyo' wvù Kεηke Mvunçay Mvunciim,
mwεεm mvù wo gee nu naa mvu baay bô mvu kençhaw e.

Wo nu Nfon bitum bicii,*

ε je yi wo gee mwεεm jó nu yi teytey bô yi keçeeɣ.

⁴ O Tata, wee wvù nulo saa efane wo, tumte monçkum muw nu yeç?

È meç ke wo maan wvù yuule.

Bitum bicii nu ke etoo nyaa mbense wvu baay ê wo,
njefo bó nu ε yeñ mwεεm mvù wo gee le ε mvù nu teytey.”

⁵ Ejim jodvu ε me ne ntaa, n'yeñ ε bó yene yew ncese yi fowe yi è nu cun
yi dunçi le Nyo' nu bô bonyii. ⁶ È bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiý bô
to keηke bonçew bo bosooshwiý ba mum buy yew ncese yidvu le. Bó to nu ε
tfume ndvú ε yi looci lawkene, waw dij'waw yi gvúw e ε bó ε kene bô ketwaa
ke bigew e kè yeçele. ⁷ È fiçç fimwaan ηçoo mwεεm mvu mvuyuum mvu
mvunem mwε le mum nya bintee bisooshwiý ê bonceendaa bo bosooshwiý
ba ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeçele. Bintee bidvu to nu ε yiñsen bô
shém yi ffluuke yi Nyo' wvù nu dvú sekeçii se ηka. ⁸ È yew ncese ne yiñsen
lo bô njiim yi nen'yi fô n'yu Nyo' bô fô mvunçay mwew e. È fi mum no nu
le wee yaa to nulo ebvuu eley yew ncese Nyo' le ke, gen buy no bonçew bo
bosooshwiý bô bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiý ba to keηke keenya ê
bonyii to kaç.

16

Bintee bi bisooshwiý bi shém Nyo' yi ffluuke le

¹ È me ne n'yuw ε diçw mi jemyi foweçwe yew ncese yidvu le ê bonceendaa
bo Nyo' le bo bosooshwiý ba le, “Ben egeñ etfuw shém Nyo' yi ffluuke yi nu
ê bintee bi bisooshwiý biç le yi nshç le.” ² È nceendaa Nyo' wvu fwe mum
gen tfuw kew kentee ke shém Nyo' yi ffluuke le yi nshç le. È biñkoken bi bæmte
luci, kooyç bonyii bô to keηke nciise nyam yi bæmte ye nyaa mbense wvu baay
ê lanç nyam yidvu. ³ È nceendaa Nyo' wvu bokanç boççç tfuw kew kentee ê joo
yi baay e, ε joo yidvu bançke no nu diçwε ε leme ke keñkçpwe ke wee le. È fiçç fici
fi to çee ê joo yidvu le kçpwe. ⁴ È nceendaa Nyo' wvu bokanç botete tfuw kew
kentee ê jóo yi booke le noo mondvuum mò jóo buyte mó le, ε yi ne tu çleme.

⁵ È me n'yuw ε nceendaa Nyo' wvù taale fô joo le jeme le,

“Nyo', wo nu Nyo' wvu teytey ê je yi wo sumtene bonsaw ban e.

Wo wvù nu keseen, ε wo to nu wase.

O Nyo', wo wvù yuule.

⁶ Bonyii ban nu bô çleme ke bonyii bô è nu buw e

noo bonyii buw bo ntum e nu fobo fo bó.

Wo ε mum ε nya çleme ê bó, bó ε wu.

Fifin nu naa nlawma wvubo.”

⁷ È me ne n'yuw ε diçw buy fô ketanç ke ncese le bænce le,

“Èç Tata Nyo' wvù Kεηke Mvunçay Mvunciim,
wo sumtene bonsaw buw bii je keçeeɣ bô yi teytey e!”

* **15:3** Boçwa' bo boyvuum bomew keηke le, “Nfon wvu sekeçii”, bomew le, “Nfon bonyii bô è nu bo Nyo' le”. **15:4** 14:7; Mben 86:9; 98:2-3; Yesa 2:2-3; Yeli 10:6-7 **15:5** 11:19; Ksm 40:34; Lem 7:44 **15:6** 1:13; Dan 10:5 **15:7** 4:6; 14:10; 16:1 **15:8** Ksm 40:34-35; Yesa 6:4; Esek 44:4 **16:1** 15:1; Mben 69:24; Yesa 66:6; Yeli 10:25 **16:2** 13:15; Ksm 9:10 **16:3** 8:8; Ksm 7:17-21; Mben 78:44 **16:6** 17:6; 18:24; 19:2; Dito 32:43; Mben 79:3, 10; Mat 23:35, 37 **16:7** 15:3

8 Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bonɛw tfuw kew kentee ɛ è nu yî diuu le, ɛ diuu kɛŋkɛ je keekeyte lo ton'yi bonyii diɛwɛ ŋɔy e. 9 Ɛ nton'yɛ wvu baay wvù to buyte yî diuu le no ton'yi bonyii. Geenɛn ɛ bó faŋɛ yaa ekumɛn lo mvuntelem mvubole, etumte ɛ è nu monkum mo Nyo' le kɛ. Ɛ bó kaa no beete lo bó diee di Nyo' wvù kɛŋkɛ mvunɔgay mvu bonɔɛw ban e.

10 Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaŋ botin tfuw kew kentee ɛ è nu yî kawla nyam yî bɛmte yɛ le, ɛ woŋ wvù nyam yidvu to saake nɛ jiiim lo. Ɛ bonyii no nu yî monlum e lumyi ɛlem ɛbo. 11 Ɛ bó nɛ no nan'yi lo Nyo' wvù nu we nje nluce bó biŋkokɛn bibole. Geenɛn faŋɛ yaa ekumɛn gee dibole kɛ.

12 Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bosooaan tfuw kew kentee ɛ è nu ɛ joo yî Yuflets e, ɛ joo yidvu mum yum, keeseysel je wvu le bonfon bó nan'yi ɛ keba kè diuu sane le efey jó. 13 Ɛ me nɛ n'yɛn biyoy bi yiile bimew e bitete ɛ bí fieesene bisham. Ɛ bí buyte diuw kɛŋguum ke nyam yî fieesene nyam joo le, bó diuw nyam yî bɛmte yɛ le, noo diuw wee wvù mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' le. 14 Biyoy bin nu bonceendaa bo dɛwle le. Ɛ è nu bí bi gee mwɛɛm mvù dunɔi mvunɔgay mvubole. Bí ghane gene fô bonfon bo bitum e bicii yî ɛkolɛ ke nshe le baanci bó le bó eseyseè jem yî nu ke enu diuu di baay di Nyo' wvù kɛŋkɛ Mvunɔgay Mvunciim e.

15 Jisos to nu ɛ gay le, “Ben eyekɛ eyuw, me nu ŋke enɛ nto diɛwɛ cooŋ e. Njɔŋ wvu baay nu wvu wee wvù baa leete kɛ, wvù kɛŋkɛ ndvù ye ye le wvu le fo wvù ke enɛ etum ebuy kenyi kencimte ɛ bonyii eyɛn kencimte kew e.”

16 Ɛ biyoy bidvu ke mum baance bonfon bodvu fô bvudvu bvù bó tenɛ è diɛw Ibulu le le Amagedon e.

17 Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bosooashwiy tfuw kew kentee we yî fwefwe le. Ɛ diɛw mi buy yew ncese le fô kawla nu jemyi fowɛwɛ le, “Fí ɛ ge wase ye!” 18 Ɛ jaŋ nɛ no lawkene, baykene, dvúmte ɛ nshe shiike bó mvunɔgay baay. Kɛ kfuu wvuɛ nshiw wvù nshe to shiwɛɛ bó mvunɔgay baay nen to ke baa yuu nu wase dvù ɛ kɛw no wee to kɛwɛɛ enu yî nshe le kɛ. Nshiw wvudvu to nu ɛ bɛm baay. 19 Ɛ kelaante ke baay sɛnɛn buy biba bitete. Ɛ bilaante bi bitum e no keeshi. Nyo' to nu ɛ kume kelaante ke baay kin kè è nu Babilon, nya fiko fi shém ye yî ffuuke le ɛ wvù selle. 20 Ɛ bitum bi ɛ joo ɛntelɛŋ bicii fɛɛ lo, ɛ dikum tɛn laken lo. 21 Ɛ ɛbew yo baay baay no gbwekene fowe ɛ dimwaan jite diɛwɛ bokilu mbaanyɛ le. Ɛ ɛbew yodvu gbwekene yî bonyii le. Ɛ bó no nan'yi lo Nyo', njefo wvù nu ɛ ciinse ŋɔɛw ɛbew yî bó le. Wvuwvun ŋɔɛw to bɛmte baay.

17

Kentenɛ ke kpwoon nsake le bó nyam yî bɛmte

1 Ɛ nceendaa Nyo' mvu ɛnte jo bonceendaa bo Nyo' le bo bosooashwiy bó to kɛŋkɛ bintee bi bisooashwiy bie nɛ to gay ɛ me le, “To ɛ me endunɛɛ ɛ wo kfuu ŋɔɛw wvù bó nu ke enya ɛ kentenɛ ke kpwoon nsake wɛ wvù nu ɛ shii yî jóo le nteen. 2 Kpwoon wvun nu wvù bó bonfon bo yî nshe le fɛn gee nsake, ɛ nce we nsake wvun ɛ koo wase bonyii bo yî nshe le fɛn diɛwɛ mbvuum e.”

³ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu ne jo me ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, gen dvù ηkpwaante. Ɛ me n'yeη kpwoon mvu le ε wvù ε shii yí nyam yí bemte le ε yí yeεle nen ghanj ε yí ε yiηsen lo bô ediee yí ye le yicii yò beete bô diee di Nyo' le. Nyam yidvu to kenjke bikuu bisooshwi y bô biton yuufe. ⁴ Kpwoon wvudvu to nu ε sufe ye bô ndvù bonyii bo baay baay ε yí yeεle lo, ε wvù lawkene ye le bô bieε bi bô kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle noo dikfuu di εta yò lumte le noo εjise ε banj. Wvù to jici fiko ε wvù εbo ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ε fí ε yiηsen bô mwεem mvù bemte noo nnyen ye kenjan. ⁵ Bó to nu ε sanj diee dimew fojise fo wvù ε dí nu ε ηgan e le, “Babilon wvu baay wvù bwεe bokene bo nsake le noo wvu mwεem mvù bemte yí nshε le.” ⁶ Ɛ me n'yeη ε kpwoon wvudvu ε wu wase elame ke bonyii bô è nu bo Nyo' le bô bó yuwyeε njε Jisos, kí ε koo wvù diεwε mbvuum e.

No me n'yeηεε kpwoon wvudvu le nonen, ε diuw yum me baay. ⁷ Ɛ nceendaa Nyo' wε bife ε me le, “Diuw yumte wo nje la? Me nu ensee ε wo kenyile ke fieε le kè nu ekumε kpwoon wvun bô nyam yí bemte yin yí kenjke bikuu bisooshwi y bô biton yuufe yí tuule wvù. ⁸ Nyam yí bemte yin yí wo yen nu ε yí to nu dvù, geenen keseen wvun kε yí nu dvù kε. Yí nu ke enε ekuse ε kentuke kíε kè shiile nen ηooηj e, eben ε we emum egen fô bó nu elεse lo yí. Diuw nu ke eyumte bonyii bô nu yí nshε le bô bó ke baa sanj wase ediee εbo ε ηwa' bonyii bô kenjke nshii le ε kew no wonj to kewεε le. Wvù nu ke eyumte no bó nu ke eyene nyam yin e, njefo nyam yin to nu dvù, geenen yaa bvuu nu dvù kε, ε yí beε ke ebvuu eto. ⁹ Fin nu fieε ε fí shieele ekole kè kenjke bvufee. Bikuu bi nyam ye le bi bisooshwi y nu dikum disooshwi y di kpwoon wε shiile yí dvù le. Bikuu bidvu nu ten bonfon bososhwi y. ¹⁰ Bonfon bo botin nu ε bó ε gbwe wase, ε mwaanj beε saake, ε wvumvu baa to wase kε. Wvuwe nu ke edioo ε to, ε wvù ekεjke kε keenu dvù yí kefew e nen caan. ¹¹ Fí ekumε nyam yí bemte ye yí to nu dvù ε yí yaa beε dvù kε, nu ε yí nu ten nfon, ε nfon wvun nu wvu bokaη nyan, geenen ε wvù nu ηgoo bonfon bo bososhwi y ba le. Wvuwe ten nu ke edioo ε to emum egen fô bó nu elεse lo wvù.

¹² Biton bi yuufe bi wo yen bin nu bonfon yuufe bô bó baa enya wase mvunƙgay mvu sa' le ε bó kε. Bó nu ke edioo ε ghaa bó, é bó emum ekεjke mvunƙgay keesaake bô nyam yí bemte ye. Geen en bó nu ke esaw kε yí ntaη kefew e mwaanj maan. ¹³ Boban bocii nu ε bó kenjke kε ηkpawace mwaanj. Ɛ bó nu ke enya mvunƙgay mvubole mvu sa' le mvunciim ε nyam yí bemte ye. ¹⁴ Bó nu ke ebaancε etum jem bô Waa Njee, geen en é Waa Njee eso bó, njefo wvù nu Tata botata bocii bô Nfon bonfon bocii. Wvù nu ke etum eso bô bonyii bew bô wvù nu ε tee ε kaw ε bó leeme bô wvù sekεcii.”

¹⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wε gay ε me le, “Jóo yí wo be yen yí kpwoon nsake wε shiile yí dvù le nu dikfuu di bonyii le bô bibombom bi bonyii le noo bitum noo bonyii bô jemyi naa díεw yí la. ¹⁶ Ɛ biton bi yuufe bi wo be yen bieε nu ε bó bo nyam yí bemte ye nu ke ebanε kpwoon nsake wε. Bó nu ke eyow mwεem mwew mvunciim ε wvù emεy kenyi kencimte, é bó enjōη nyam ye ye, emεse eton wvù bô ηgu y. ¹⁷ Fifin nu ε è lese Nyo' ε mvuntelem mvubole le bó ege fieε fi wvù shieele, ε mum ε ge le bó ekεjke ηkpawace mwaanj keenya mvunƙgay mvubole mvu sa' le ε nyam yí bemte ye egen ebuy no díεw Nyo' ke eto ekoc en.

18 Ɛ kpwoon wvù wo be yɛn wɛ nu kelaante ke baay kè kɛŋke mvunɔay ɛwe jo bonfon bo yí nshɛ le bocii.”

18

No kelaante kè Babilon nu ke egbwe

1 Ɛjim jodvu ɛ me n'yɛn nceendaa Nyo' mvu le ɛ wvù shiile too we kɛŋke mvunɔay mvu baay, ɛ n'yuu we baa yí ɛkolɛ ke nshɛ le kecii. 2 Ɛ wvù fun foweɛwe bô diɛw yí tɛmyi lɛ, “Babilon wvu baay nu ɛ gbwe wase! Wvù nu ɛ gbwe wase! Wvù nu ɛ tu wase bvudvuu bvù bonceendaa bo dɛwle le cee fô le. Wvù nu tfum biyoy bi yiile bicii. Wvù nu wase tfum mvunyiim mvù nyɛne bô mvù bô bane mvunciim. 3 Wvù nu ɛ gbwe wase njefo bitum bicii nu ɛ wu wase nce we nnyɛn kenjaŋ wvù ɛ koo bô diɛwɛ mbvuum e, ɛ bonfon bo yí nshɛ le nu ɛ ge wase nce nnyɛn kenjaŋ bô wvù. Bonyii bo way e bocii bo yí nshɛ le nu ɛ kukɛn wase yí ye le nje kpaww we wvù wvù nu ɛ baancɛ wa wvù ɛ fum lo.”

4 Ɛ me mbvuu n'yuu ɛ diɛw mi fuunɔke won wvu we le gayte lɛ,
“Bonyii bem, ben ebuy lo jó,
wvu lɛ fo ben ke eley bibefɛ biew e,
bô lɛ fo ben ke eley tɛn nɔɛw wvù nu ke eto fô wvù le.

5 Bibefɛ biew nu ɛ bí ɛ loocɛ wase ɛ yinɛn ɛ ben ɛ buy fowe,
Nyo' ɛ kume wvù yí mwɛɛm mwew mvù befe le.

6 Bô ege bô wvù no wvù ge bô bonyii bomew.

Bô elaw wvù yí gee diɛw e bokanɔ bofɛɛ.

Bô egɛɛ mbvuum mò è nu nɔɛw mvunɔkom mvunɛɛm

ê fiko fi wvù ké no gɛɛle wvu bonyii bomew e jó,
ɛnya ɛ wvù ewu.

7 Bô efew nɔɛw bô nsase ɛnya ê wvù
kɛ lɛŋlɛŋ no wvù to saale ye ê bvukukɛ ɛntɛ dieɛ ɛkolɛ kew.
Wvù shiile no kfune gvuw gayte lɛ,

‘Me nu Yaa yí kawla le,

kɛ me nu kpweɛ nɔkfu kɛ,

ɛ kɛ me nu nɔke ɛn'yuu mbeelee nsoo ɛkolɛ kɛ.’

8 No wvù gayte nonɛn, nu kɛ no nɔɛw nu ke eto

yí ye le yí diuu le dimwaanɔ.

Kɛncɛm nu ke egbwe yí ye le, ɛ wvù ebeelee soo ɛkolɛ.

Ɛ jɛŋ nu ke ekoo tɛn wvù.

Bô nu ke eton wvù bô nɔguy,

njefo Nyo' Tata wvù nu ke esaw wvù nu ɛ wvù kɛŋke mvunɔay.

Bonyii bo yí nshɛ le nu ke ebeelee Babilon

9 Bonfon bo yí nshɛ le bô se gee nnyɛn kenjaŋ bô wvù, dieɛ ye bô wvù, nu ke ebeelee ffule seke bô ɛ yɛn no njiim bene yí ye le no wvù fiee. 10 Bô nu ke eleeme lo ntaamndwee bô nfan no bó yɛne ɛ bó njiɛsɛne bô wvù. Bô nu ke ecamte ye gayte lɛ, ‘Ɛy me! Ɛy me! Babilon, wo wvù kelaante ke baay! Wo wvù kelaante kè kuuke! Nɔɛw nu ɛ mum ɛ to lo yí ye le kɛ yí ntaam kefew e nɛn mwaanɔ e?’

11 Bonyii bo way e bo yí nshε le nu ke ebeele wvú soo bikuu njefo ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte mwεem mvubole ke. 12 Ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte mwεem mvubole diewe mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle keñεε kè baa, keñεε mvù bó kene bó kfuu εta yò lumte keñεε bó εjise ε ban ke. Ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte ndvú yibo yi lemeleme keñεε yi yeεle ngacingaci, keñεε yi bonene keñεε yi yeεle ghanη ke. E ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte bite bibole bi samte jee, keñεε mwεem mvubole mvunciim mvù bó kene bó bigew bi keyoo le noo mwεem mvunciim mvù bó kene bó bite bi lumte noo ketwaa noo ketfu noo εta yò lawkene ke. 13 Ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte bite bibole bi bó keenci bonfiefy bó shfuunƙene dvú noo mwεem mvù shfuunƙene mvù bó deεle mwεem dvú noo jiin noo kfuu bonfiefy bó shfuunƙene bomew, noo kfuu jiin dimew,* noo mbvuum noo mεem noo mvuum mo εgin e bó εgin εbo ke. Ke wee beε dvú wvù nu ke eguyte bona' bobole noo njéε noo nyámbala noo bikoto bibole bi è guute nyam ke. E ke wee beε ten dvú wvù nu ke eguyte bonyii bo boyuum bó bó geese le è nu bonfaw ke. 14 Bó nu ke egayte ê wvú le, 'Mwεem mvunciim mvù fitele fiuw se nu yí dvú le nu ε mvú ε gen wase, ε kpaw wo bó bvukuke bwuw bvucii ε ka wase, ε wo yaa beε ke ebvuu eyuu eyen mvú le ke.' 15 Bonyii bo way e bó to geese mwεem kawte bigew can ye le, nu ke eleeme lo ntamndwee nu bó nfan no bó yene ε wvú yene ngew. Bó nu ke efuunke lo kpwe, soo bikuu camte ye gayte le, 16 'Ey me! Ey me! Yii yi baay fò kelaante ke baay kin e kè se nu ε kí ε sufe ye bó ndvú yi lemeleme noo yi yeεle ngacingaci noo yi yeεle ghanη, lawkene ye le bó biεε bi bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle noo kfuu εta yò lumte noo εjise ε ban. 17 Bó nu ε mum ε yeεe ke lo bvukuke bwew yí ntam kefew e nen mwaan e?"

E bocee bikuu bi bonƙuw e bocii bó bonyii bó lenε ê bonƙuw e noo bó lemte jó noo bonyii bocii bó lenε ê joo kamene way, nu ke eleeme lo ten ntamndwee. 18 Bó nu ke eyene njiim yi bene no wvú fieε mum beele ghayte le, 'Kelaante kè se nu diewe kelaante ke baay kin e nu kè la?' 19 Bó nu ke ekfumte kebvu εfa no bó fuunke kpwe soo bikuu, beele ghayte le, 'Ey me! Ey me! Yii yi baay fò kelaante ke baay kin kè bonyii bocii bó keñke bonƙuw bó ê joo nu ε kuken yi bvukuke bwew e! Bó nu ε mum ε yeεe lo kí ke yí ntam kefew e nen mwaan e?" 20 Ben bó nu won Nyo' le, ben elanlanè finen yi fieε fi kooy fò wvú le. Ben bocii bó è nu bonyii bo Nyo' le bó boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii, elanlanè njefo Nyo' nu ε sumten wase nsaw yí fieε fi wvú ge bó ben e!"

21 E nceendaa Nyo' wvù temyi mvu mum ne tuu kebwee ke te le ε kí nu diewe diene di baay e, shike ε dí shii ê joo yi baay e nen wuuu. No wvú shike nonen mum gay le, "E nu ke nonen no bó nu ke eshike wo wvú kelaante ke baay kè Babilon é wo eshii bó mvunƙay nen, bó saa bvuu ke eyen lo wo le ke. 22 Ke bó beε ke ebvuu eyuw naa lo kome keñεε yowe keñεε ndon keñεε son jo wo ke. Ke bó beε ke ebvuu eyen naa lo ε wee lemte fieε keñεε è nu naa fi la jo wo ke. Ke bó beε ke eyuw naa lo ε diene jemyi jo wo ke. 23 Ke ken'yeese beε ke ebvuu eyee jo wo ke. Ke bó beε ke ebvuu eyuw naa lo ε diew cee bvujen keñεε yi jen jemyi jo wo ke. Fí nu ke enu nonen njefo bonyii bo way e bo jo wo to nu bonyii bo

18:12 Esek 27:12-24 * 18:13 Kfuu jiin din ê diew bala le nu le «frankincense», ε kfuu bonfiefy bó shfuunƙene ban nu ten le «myrrh». 18:15 Yesa 47:15; Esek 27:36 18:16 17:4 18:18 Esek 27:28-34 18:20 12:12; Yeli 51:48 18:21 Yeli 51:63-64 18:22 Yesa 16:10; 24:8; Esek 26:13 18:23 Yesa 23:8; 47:12; Yeli 7:34

baay baay bo yî nshɛ le, ɛ wo to lɛɛle bitum bicii bô nfm yo. ²⁴ ɛ nu kelaante kin kè ɛɛmɛ ke bonyii bo ntum Nyo' le bô ke bonyii bô è nu bo Nyo' le nu can kí le. ɛ è nu kí kè bonyii bocii bô bó yuwyi yî nshɛ le nu can kí le.”

19

ɛ bó no nyaa mbense ê Nyo'

¹ ɛjim jodvu, ɛ me nɛ n'yuw ɛ fiɛɛ yosene lo woŋ wvu we le diɛwɛ è nu kebombom ke bonyii le ke baay, wamte le,

“Mbense enù fô Nyo' wese le.

ɛ nu wvú wvù boysee bonyii, ɛ è kɛŋke wvú bvukukɛ bô mvunɔgay.

² Wvú sumtene bonsaw bew bii kecɛɛy bô je yi teyey e.

Wvú nu ɛ lanɔ wase ŋɛw yî kenterɔ ke kpwoon nsake wɛ

wvú se beete ɛkolɛ ke nshɛ le bô nce we nsake le.

Wvú nu ɛ tfuse wase ɛnvukɛ yî kpwoon wvudvu le ke bonyii bew bo lemme le bô wvú se yuwyi le.”

³ ɛ bó bvuu kase no wamte le,

“Mbense enù fô Nyo' le.

Njiim yî bene ê kelaante kin e nu ke ebene kɛ lo sekecii sɛ ŋka.”

⁴ ɛ bocɛ' bo bonyii le bo mbaanfiɛɛ ncow bonɛw ba noo mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwɛ mum gbwe gɛn fokuse nya mbense wvu baay ê Nyo' wvú nu ɛ shii yî kawla le. ɛ bó no gayte le, “Fí enù nonɛn. Mbense enù fô Nyo' le.”

⁵ ɛ diɛw mi mum buy fô kawla le gayte le,

“Ben bocii bô nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le,

bɛn ebenseè Nyo' wesebeene,

è ben bocii bô fane wvú kɛnɛɛ è nu bo caan caan

kɛnɛɛ bo baay baay, nyaà mbense ê wvú.”

Ŋkaw bvujen bvú Waa Njee le

⁶ ɛ me mbvuu nɛ n'yuw fiɛɛ fimew ɛ fí nu diɛwɛ diɛw kebombom ke bonyii le ɛ fí yole diɛwɛ joo yî gbwee è ŋkonɔ e, wamte diɛwɛ janɔ yî baykene bô mvunɔgay e le,

“Mbense enù fô Nyo' le,

njefo Tata wesebeene wvú Nyo'

wvú Kɛŋke Mvunɔgay Mvunciim saake wase.

⁷ Beene elanlanɛ, sakenè, nyaà mbense ê wvú,

njefo kefɛw ke bvujen bvú Waa Njee le nu ɛ to wase,

ɛ Jen nu ɛ wvú ɛ seyse wase ɛkolɛ kew.

⁸ Bó nu ɛ nya wase ndvu yî nu lemeleme

yuule lawkene wvú ɛ tfume.”

(Ndvu yin nu gee di teyey di bonyii bô è nu bo Nyo' le.)

⁹ ɛ nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanɛ fin fi le, ‘Njonɔ wvu baay nu wvu bonyii bô bó nu ɛ be bó le bó ɛto fô ŋkaw bvujen bvú Waa Njee le.’”

ɛ wvú bvuu gay ê me le, “Bonjeme ban nu naa kecɛɛy bonjeme bo Nyo' le.”

¹⁰ ɛ me mum nɛ ŋgbwe bikaa biew e keenya n'wvum wvu baay ê nceendaa

Nyo' wvun. E wvù gay ê me le, “Fo wo ege nonen ke. Me nu ke ten wee lemme diewe wo noo boom bo bwoo le bô leeme yî fiεε fi bó jemyi ekume Jisos e. E nyaà n'wvum wvu baay ε è nu ê Nyo'. Fiεε fi bó jemyi ekume Jisos fin * nu ke fi keεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyi.”

E Waa Nyo' tum jem so bonyii bew bo bvuban e

11 E me ne n'yeη ε fowe ε yene, ε nyambala mi yî baa leeme. E wee wvù nu yî dvù le nu ε bó teηe le Wee wvù Leeme yî Diεw ye le bô le Wee Keceey, ε wvù ké no sumtene bonsaw bew keηεε tumte jem ye teyete. 12 Ejise eye to nu diewe leme di ηguay e, ε bifo bi bvunfon e nu efa jo wvù nteη. Wvù to keηke diee ε bó ε saη yî ye le ε wee mvu yaa nulo ekiεε dí efey wvù ke. 13 Wvù to nu ε shfuse kekum kè defe ye le ε bó ε lese ê bilεεm e. Diee di bó to teηe wvù dvù nu le Diεw Nyo'. 14 E bonyii bo jem e bo woη wvu we le bii ê wvù ejim ε bó ε jise ndvù yî lemeleme, ε yî yuule baa nen bvuuu. 15 Nyo jem yî koole to buyte εmvu jo wvù ε è nu yî wvù nu ke eso bitum dvù emum esaake bí bô mvunηgay mvu baay. Wvù nu ke ebvuse shém Nyo' wvù Keηke Mvunηgay Mvunciim e duηcee ê bonyii. Shém Nyo' yin nu yî ffuuke naa baay diewe nsom fô bó somte mvuntam ε mbvuum buyte le. 16 Yî kekum kew e bó yî kebun e nu ε bó to saη diee diew le, “Nfon bonfon, noo Tata botata.”

17 E me mbvuu ne n'yeη nceendaa Nyo' mvu le ε wvù leeme ente jo diuu. Wvù to leeme nonen fuηke mvunyiim mvunciim mvù bile we gayte le, “Ben eto etaashe fô ηkaw wvu baay wvù Nyo' ge le. 18 Ben nu ke edie εgvun ε bonfon bó yo bocee bikuu bi bonyii bo jem e noo bonyii bô keηke mvunηgay noo yo nyámbala bó bonyii bô bene yî, noo yo bonyii bocii bó nu bonfaw bó bô yaa nu ke bonfaw noo bonyii bo caan caan bó bo baay baay.” 19 E me mum n'yeη nyam yî bemte bó bonfon bo yî nshε le noo bonyii bobole bo jem e ε bó taashe keetum jem bó wee wvù shiεε yî nyambala le noo bew bonyii bo jem e. 20 E jem kew, ε wvù koo nyam yî bemte ye bó wee wvù to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo'. Wee wvun nu wvù to ké no shee fwe dvu nyam yidvu, gee mwεεm mvu diuw wvù yumeη e. Mwεεm mvun nu mvù yî to leεle bonyii bó keηke nciise nyam yî bemte yidvu ye le dvù, nyaa mbense wvu baay ê lan nyam yî bemte yidvu. Wvù to nu ε tfume bó bofεε ban ε bó nu boyuum ê mamase yî è fiee ηguay bó mvunηkaη jó le. 21 E wvù wvù shiεε yî nyambala ye le mum gbwoce kebese ke bonyii le bó nyo jem yî to buyte εmvu jo wvù, ε mvunyiim mvunciim die ye bonyii bodvu no ηeyte lo.

20

Sa'yi bilum ntfuke

1 E me mum ne n'yeη ε nceendaa Nyo' mvu shiile too fowe keηke ken'yene ke kentuke kè shiile nen ηoonη e, noo kebwee ke ncaw e ê wvù εbo. 2 E wvù koo keηguum ke nyam yî fieesene nyam joo le kie kè è nu yo yî biyvuum e ye yî è nu dεwle bvuu nu Satan, kay bó ncaw wε le wvù enù yî dvù le egeη ebuy bilum ntfuke. 3 No wvù kay nonen, mum tfume ê kentuke kè shiile nen ηoonη e kie, fen, mum lay diuw wvudvu le wvù enù jó, wvu le fo wvù ebvuu eghane

* 19:10 Keηεε le, “... fiεε fi Jisos jemyi fin ...” 19:11 4:1; 19:2; Mben 72:1-14; 98:9; Yesa 11:4; Esek 1:1-3; Lem 7:56 19:12 1:14-15; 2:17 19:13 Yesa 63:1-6 19:13 Jon 1:1 19:14 6:2-8, 11 19:15 1:16; 2:26-27; 11:17; 14:14-20; Yeli 25:30-31 19:16 17:14 19:17 Esek 39:4-5, 17-19 19:18 13:16 19:19 17:12-14; Mben 2:2; Esek 38:2-9, 14-16; Saka 14:2 19:20 13:1-2, 13, 15; 14:10; 20:10, 14; 21:8; Yesa 30:33 20:1 10:1; 18:1; 9:1 20:2 12:3, 9

lɛɛle bonyii bitum e, ke eɣen ebuy no bilum bi ntfuke biɛ ke efey. Ejim jodvu nu ɛ bó nu ke ekase efay wvú ecine wvú le é wvú eghanci ke yí kefew e nɛn caan.

⁴ Ɛ me mbvuu nɛ n'ɣen bokawla le, ɛ bonyii bò shiileɛ yí dvú le nu bò bó nu ɛ nya bonsaw bò sawɛɛn can yíbole. Ɛ me n'ɣen ten biyoy bi bonyii bò bó to yuwɣɛɛ bvuuɣɛ bikuu nje bó to fewci ɛkumɛ Jisos noo diɛw Nyo' le. Bonyii ban nu bò to baa nya mbense wvu baay ê nyam yí bɛmte ye bó lan̄ ye, ɛ bó to baa ge ten nciise nyam yí bɛmte yidvu fojise kɛnɛɛ can yíbole kɛ. Boban to nu ɛ kase tu dvú no saake bó bo Klistu yí bilum e ntfuke. ⁵ Bonyii bò to kasɛɛ tu dvú ban nu ɛ fifin nu mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe. Kɛ kebese ke bonyii le bò to kpwekɛnɛɛ wase to nu ɛ kase tu dvú kɛ, ɣen buy no bilum bi ntfuke to feyɛɛ. ⁶ Bonyii bò kɛɲke njon̄ wvu baay bvuu yuule, nu bò kɛɲke bvudvuu yí mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe wvun e. Kɛ kpwe yí bokaɲ bofɛɛ bvuu kɛɲke mvunɣay ê bó we kɛ. Bó nu ke enu bocee ncese bo Nyo' le bó bo Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ le, ɛ bó bó nu ke esaake eɣen ebuy yí bilum e ntfuke.

Bó nu ke elɛse Satan

⁷ Bilum bi ntfuke bin nu ke edioo ɛ fey, é bó efay Satan yew ncaw e, ⁸ é wvú emum ebuy eto eghane lɛɛle bitum bicii bì nu yí ɛbuw ɛ won̄ yo ɛna le. Bitum bin nu Gog bó Magog. Wvú nu ke ebaance bó é bó eseyse keetum jem. Bó nu ke elone lo diɛwɛ monshɛɛm mo ê joo yi baay e. ⁹ Bó nu ke ebuy elɛn eɣen yí nshɛ le eɣem bvudvuu bvú bonyii bò è nu bo Nyo' le bó kelaante kè è nu fitele fiew. Geenɛn, nɣuy nu ke eshii fowe elɛse lo bó. ¹⁰ Bó nu ke emum ekoo dɛwle wvú to ghane lɛɛle bó, ɛtfume ê mamase yí è fiee nɣuy bó mvunɣan̄ jó le, fò nyam yí bɛmte bó wee wvú to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' nu le. Bó nu ke eyene nɣɛw fò ɛtan̄ bó ɛmvunshɛɛn̄ sekɛii se n̄ka.

Nsaw wvu fokemɛse

¹¹ Ɛ me mum nɛ n'ɣen kebbeɛ ke kawla mvu le ɛ wvú baa lo, n'ɣen ten wee wvú to shiileɛ yí dvú le. Ɛ ɛbulɛ bó nshɛ nɛ fɛɛ lo é wvú ɛjise laken, ɛ bó fan̄ɛ yaa bvuu yɛn mvú le bvudvuu le kɛ. ¹² Ɛ me n'ɣen ten bonyii bocii bò to nu ɛ kpwekɛn wase le bo baay baay noo bo caan caan, ɛ bó leeme fwe dvu kawla. Ɛ bó yene bon̄wa', yene wvumvu ɛ è nu wvu ɛdiee ɛ bonyii bò kɛɲke nshii. Ɛ bó mum kɛw no sumtene bonsaw bo bonyii bò to nu ɛ kpwekɛn wase le, bii no gee di wee le to nu no bó san̄ ê bon̄wa' ba le. ¹³ Ɛ joo yi baay bvuse bonyii bò to kpwekɛnɛɛ wase jó ɛ bó to. Ɛ kpwe bó won̄ bon̄kfu bvuse bobole bonyii bò to kpwekɛnɛɛ wase ɛ bó to ten. Ɛ bó mum no sumtene nsaw wee bii fiee fi wvú to gee le. ¹⁴ Ɛ bó mum tfume kpwe bó won̄ bon̄kfu ê mamase yí è fiee nɣuy jó le. Mamase yí é fiee nɣuy jó yin nu kpwe yi bokaɲ bofɛɛ. ¹⁵ Ɛ diee di wee le to baa nu ɛ bó ɛ san̄ ê n̄wa' bonyii bò kɛɲke nshii le, é bó tfume wvú ê mamase yí è fiee nɣuy jó yidvu le.

21

Ɛbulɛ ke kefɛ bó nshɛ yi fiɛ

20:4 6:9; 13:15; Dan 7:9, 22; Luk 22:30; 1Kol 6:2 **20:6** 1:6; 2:11 **20:8** 13:14; Yosh 11:4; Esek 38:2, 10-12 **20:9** Ktn̄ 2; 2Bfn 1:10, 12; Mben 78:68; Esek 38:22; 39:6 **20:10** 19:20 **20:11** 5:7; 6:14; 21:1; Mben 114:3, 7; Mat 24:35; 2Bi 3:10 **20:12** 3:5; 22:12; Dan 7:9-10 **20:12** Ksm 32:32 **20:14** 20:10; 1Kol 15:26; 2:11 **20:15** 3:5

¹ Ε me ne n'yen wase ε è nu εbulε ke kefe bô nshε yi fie le, njefo εbulε ke keyvuum bô nshε yi yvum to nu ε la wase, ε joo yi baay ten yaa bεε ke. ² Ε me n'yen kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem wvu fwε le ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too nu diεwε jen e ε bó ε bosen ε sufe keegen nya ê dweese. ³ Ε me n'yuw ε diεw jemyi fô kawla le foweεwe le, “Ben etaa eyen, fô Nyo' nu ke eece nu wase bô bonyii. Wvù nu ke eece bô bó. Bó nu ke enu bonyii bew, ε wvù wvù Nyo' kebεε nu bô bó, nu Nyo' wvubo. ⁴ Wvù nu ke esho misem yicii ê bó ejise. Ke bonyii bεε ke ekspwee ke, ε ke fiεε fimew bεε ke enu dvù le bonyii soo bikuu kenεε beele kenεε kenḡe nsase mvu ke, njefo mwεem mvù to shee nu, nu ε fey wase.”

⁵ Ε wvù wvuε wvù to nu ε shii yî kawla le gay le, “Ben etaa eyen, me nu enḡe mwεem mvuncium keseen ε mvù etu mvunfem.” Ε wvù bvuu gay ê me le, “Sanḡ fiεε fin ê ḡwa' le, njefo bonjeme ban nu bo keceey bô bonyii egεε bvufee yî dvù le.” ⁶ Ε wvù bvuu kase gay ê me le, “Fí nu ε ge wase ye. Ε nu me Alfa, ε è nu me Omega. Ε nu me Kenḡewce, ε è nu me Kemεse. Wee wvù kendonḡ yumte wvù nu ε me nu ḡke enya wvù bô joo yî buyte fô ntonḡ joo yî nyaa nshii le ε wvù ewu ε wvù baa law fiεε ke. ⁷ Wee wvù nu ke eso nu ε wvù nu ke ekenḡe mwεem mvun mvuncium diεwε bvushεw e. Me nu ḡke enu Nyo' we, ε wvù nu waa wεm. ⁸ Geenεn ε bonyii bô gule mvuntelem noo bô nu sε mbee, noo bô buwyi mwεem noo bô yuyii bonyii noo bô gee nnyen kenḡan noo bo nfm e noo bô bunlee bonyo' bomew noo bonyii bo mbiay e bocii, nu ε fibole nu ke enu ε è nu ê mamase yî è fiεe ḡguy bô mvunḡanḡ jó le. Ε fifin nu kpwe yi bokanḡ bofεε.”

Jelusalem wvu fwε

⁹ Ε nceendaa Nyo' mvu ê ḡgoo bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwyi bô to kenḡe hintee bi bisooshwyi bi to nu ε yiḡsen bô bonḡεw bosooshwyi bo ejim ba, ne to gay ê me le, “To é me enḡen endunḡee Jen wvù è nu kpweε Waa Njee ê wo.” ¹⁰ Ε wvù mum jo me ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε bee wvù ḡen fô kum mvu wvu baay e ε wvù defe ê we. Ε wvù dunḡe me kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem, ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too. ¹¹ Kí to shiile nonen, ε n'yuw Nyo' baa yî dvù le lawkene diεwε te dimew di lawkene di bó tenḡ le Jasba, yuule nen sakasaka diεwε kenḡey e. ¹² Kelaante kedvu to kenḡe ketaanḡ ke baay ε kí defe ê we eke, ε dew nu yî ketaanḡ kedvu le yuufe ncow fεε, ε bonceendaa bo Nyo' le yuufe ncow bofεε nu fô dew yidvu le. Bó to nu ε sanḡ ediee ε dikfuu di Islael di yuufe ncow difεε yî dew ketaanḡ yidvu le. ¹³ Dew yin to nu ê keba kè diuu sane le te, nu εweεwe te, nu εkuεku te, nu jò diuu seeyi te. ¹⁴ Eta yo kenffuy ke ketaanḡ kedvu le to nu yuufe ncow fεaa ε bó ε sanḡ ediee ε boom bo ntum e bo Waa Njee le bo yuufe ncow bofεε yî eta yodvu le.

¹⁵ Nceendaa Nyo' wvù to jemyi ê me to kenḡe nfew ebo ε è nu kembangan ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yεεle. Nfew wvudvu to nu keefew kelaante kedvu bô dew ketaanḡ noo bimbew bi ketaanḡ e dvù. ¹⁶ Kelaante kedvu to nu bimbew binεw ε bí nu lenḡenḡ bicii, ε mbvuw bô bvundwee noo bvundee nu

21:1 21:5; Yesa 65:17; 2Bi 3:13 **21:2** 3:12; 19:7; 21:9–22:5; 22:17; Yesa 52:1; Mat 22:2; Gal 4:26; Ibu 11:16; 12:22 **21:3** 7:15; Lew 26:12; Esek 37:26–28; Saka 2:9; 2Kol 6:16 **21:4** 7:17; Yesa 26:19; 35:10 **21:5** 5:7; 21:1; Yesa 43:19; 2Kol 5:17; 19:9 **21:6** 1:8; 7:17; 22:1; Yesa 55:1; Saka 14:8; Jon 7:37 **21:7** 2Sam 7:14; Esek 11:20 **21:8** 2:11; 19:20; 21:27 **21:9** Yesa 54:1–17 **21:9** 15:1 **21:10** 17:3; Esek 40:2; Mat 4:8 **21:11** 21:18, 23; Yesa 60:1–3, 19; Esek 43:2 **21:12** 7:5–8; Kenḡ 35:22–26; Ksm 28:21; Esek 48:30–35 **21:14** Ibu 11:10; Efe 2:20 **21:15** 11:1; Esek 40:3 **21:16** Esek 48:16–17

lenjen. E wvù mum few kelaante kedvu bô kembangan kew kie ε kí buy bomay ntfuke bô gee tin (1,500). No wvù fewεε ε mbvuw bô bvundwee noo bvundee buy ke lenjen. ¹⁷ E wvù few ten bimbew ε bí no nu nkenken mbaanshe ncow yisoocaa (36) yí keffε le. E nceendaa Nyo' wvudvu to few bô nfew ε ε nu ke wvù wee wvu wum ké no feeke dvú. ¹⁸ Bó to bom bimbew bidvu bô eta yò lumte yò bô teje le Jasba, ε wunte kelaante kedvu nu ε bó bom bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinekin ε kí yuule nen sakasaka diεwe kenleye. ¹⁹ Bó to nu ε fee kenffuy ke kelaante kedvu le bô dikfuu di eta yò lumte le jεey jεey ε yó kenke ncóm jεey jεey. Di fwe to nu ε bó teje le Jasba, ε di bii fó nu Safiya, ε di ditete nu Agεt, ε di dinεw nu Emelaal, ²⁰ ε di titin nu Oniks, ε di disoocaa nu Kanilian, ε di disooshwi nu Klisolit, ε di nyan nu Belil, ε di bvuuke nu Tobas, ε di yuufe nu Klisobles, ε di yuufe ncow dimwaan nu Jasint, ε di yuufe ncow difεε nu Ametist. ²¹ Dew ketaan yi yuufe ncow fee yin nu ε bó to fe bô ejise ε ban yuufe ncow εfaa, ε bó joo jise di ban le dimwaan mum fele diuw ketaan dvú wvumwaan. Je yi εlaante jodvu to nu ε bó fe bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinekin, ε je yidvu yuule tosene diεwe kenleye.

²² Me nto mbaa n'yen yew ncese le ê kelaante kin e ke, njefo Tata Nyo' wvù Kenke Mvungay Mvunciim bô Waa Njee to nu wase yew ncese yi jó. ²³ Ke kelaante kedvu to bvuu kenke shiee diuu kenεε kpwee wvù ebaa jó ke, njefo n'yu Nyo' to nu wase n'yu wvu jó, ε Waa Njee nu wase ken'yeese ke jó. ²⁴ Bitum bicii nu ke elene wase ε ε nu ê n'yu kelaante kedvu le, ε bonfon bo yí nshε le nu ke etoo bô bvukuke bvubole ê kelaante kin e. ²⁵ Ke bó nu ke eyuu eban dew ketaan ke kelaante kin e diuu dimwaan ke, njefo ke ekfuɲ nu ke eyuu ejiiim jó ke. ²⁶ Bó nu ke etoo bô bvukuke noo kpaw wvu bitum bicii ê kelaante kin e. ²⁷ Geenεn ke fiεε fi nu se fi yuule lo nu ke eley ê kelaante kin e ke. Ke wee wvù gee mwεem mvù bεmte kenεε wvù mbiayte mbiay nu ke eley jó ke. E nu ke eley ke bonyii bô bó nu ε san εdiee εbo ê ηwa' Waa Njee wvù bó san εdiee ε bonyii bô kenke nshii le jó.

22

Joo yì nyaa nshii

¹ E nceendaa Nyo' wvudvu mum dunjɛɛ me joo yì nyaa nshii ε yí buyte ekuse jo kawla Nyo' bô Waa Njee, ε yí booke yuule nen sakasaka diεwe kenleye. ² Yí to booke nonen fele entelen jo je yi ê kelaante kedvu le. Kete kè nyaa nshii to kuu biba bi joo yidvu le bicii. Kete kin to ké no yumte mvuntam bokaɲ yuufe ncow bofεε yí kelum e, yumte kan mwaan mwaan yí kpwee le. * Bibε bi kete kin e to nu ncew yi bó fele bonyii bocii dvú. ³ Ke fiεε fi Nyo' nu ε jin nu ke enu ê kelaante kin e ke. E nu ke enu kawla Nyo' bô Waa Njee jó. Bonyii bew bo lemme le nu ke enyaa mbense wvu baay ê wvù. ⁴ Bó nu ke eyene bvushiw bwew e, ε diee dieu nu ke enu ε bó ε san fojise fo bó. ⁵ Ke ekfuɲ bεε ke ejiiim jó ke, ε bó yaa bεε ke ebvuu eshieele n'yu wvù è nyaa ken'yeese kenεε diuu ke, njefo Tata Nyo' nu ke enu n'yu wvubu. Bó nu ke esaake diεwe bonfon e sekεε se ηka.

21:18 21:11; Yesa 54:11-12; Esek 28:13 **21:22** 11:17 **21:23** 22:5; Yesa 60:1-2, 19-20; 24:23
21:24 Mben 68:29; Yesa 60:3 **21:25** Yesa 60:11 **21:27** 21:8; 22:15; Yesa 35:8; 52:1; Esek 44:9;
1Kol 6:9-10; 2Bi 3:13; 3:5 **22:1** 21:6; Esek 47:1-12 **22:2** 21:21; 2:7 * **22:2** Kenεε le, "... yumte dikfuu di mvuntam e yuufe ncow difεε yí kelum e."
Mat 5:8 **22:5** 1:6; 21:23; Dan 7:18, 27 **22:3** 7:15; Yeli 3:17 **22:4** 14:1; Mben 17:15;

Jisos too nfew caan

⁶ E nceendaa Nyo' wvudvu gay ê me le, “Bonjeme ban nu bo keceey bô bonyii egεε bvufee yî dvù le. Tata wvù è nu Nyo' biyoy bi bonyii bew bo ntum e nu ε tum nceendaa we le wvù eto edunƒee ê bonyii bew bo lemme le, fiεε fi keηke keeke ekooy nfew caan.” ⁷ Jisos gayte le, “Ben eyuw, me ntoo nfew caan.” Njon wvu baay nu wvu wee wvù nu ε geε ntum Nyo' wvun wvù è nu bonjeme bô nu ê ηwa' wvun e.

⁸ Me wvù Jon nu wee wvù to yuwεε bvuu yen mwεem mvun e mvunciim. E me ndioo n'yuw mbvuu n'yen mvù le nonen, ηgbwe bikaa bi nceendaa Nyo' wvù to dunƒi mwεem mvudvu le ê me, keenya n'wvum wvu baay ê wvù.

⁹ Geenεn, ε wvù gay ê me le, “Fo wo emom ke. Me nu ke ten wee lemme diεwe wo noo boom bo bwoo le bô è nu bonyii bo ntum Nyo' le noo bonyii bô geεle bonjeme bô ê ηwa' wvun e. E nyaà n'wvum wvu baay ε è nu ê Nyo'.”

¹⁰ E nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ê me le, “Fo wo enyile ntum Nyo' wvun wvù è nu bonjeme bô nu ê ηwa' wvun e ke, njefo kefew kè mvù nu ekooy nu wase nceencee. ¹¹ Wee wvù gee mwεem mvù befe egeè ke mwεem mvù befe, é wee wvù gee nnyen egeè ke nnyen. Wee wvù gee fiεε fi leη egeè ke fiεε fi leη, é wee wvù yuule emey ke eyuulè.”

¹² Jisos gayte le, “Ben eyeke eyuw, me ntoo nfew caan. E me ntoo bô nlawma keenlaw wee tfuu dvù mbii no gee diew nu. ¹³ E nu me Alfa, ε è nu me Omega. E nu me Fwe, ε è nu me Ejime. E nu me Keηkewce, ε è nu me Kemese.”

¹⁴ Njon wvu baay nu fô bonyii bô nu ε cuke ndvù yibole, wvu le è nulo é bó ke eley fô diuw ketaan e egen ê kelaante kedvu le, bô wvu le bó ke ekeηke bvudvuu keedie fô kete kè nyaan shii le. ¹⁵ Bonyii bô nu ke emey ekfun jo ketaan nu bô gee diεwe bwé le bô bo nfm e noo bô gee nnyen kenjan noo bô yuyyi bonyii noo bô bunlee bonyo' bomew, naa noo bonyii bô koonke mbiay, mbiayte mbiay e.

¹⁶ “Me wvù Jisos nu ε ntum nceendaa we m fô ben e keejeme mwεem mvun mvù gene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le. Me nu Wan bô Biay yî san ê kfuu di Nfon Dawe le, ε è nu me Jon yi Law e.”

¹⁷ Keyoy ke Nyo' le bô Jen gayte le, “To!” Naa yeε wvù yuuke gay ten le “To!” Wee wvù kendor yumte wvù eto, é wee wvù shieele eto, é wvù ekeηke joo yî nyaan shii ε wvù baa law fiεε ke.

Ntefe wvu fokemεe

¹⁸ Me nciise ê wee tfuu wvù yuuke ntum Nyo' wvù è nu bonjeme bô buyte ê ηwa' wvun e le, é wee mom lo ε bise fiεε yî dvù le, é Nyo' ke ebise bongew bô bó nu ε jeme ê ηwa' wvun e yî ye le. ¹⁹ Wee é mom ε bvuse fiεε ê bonjeme bô buyte ê ηwa' wvun e bô è nu ntum Nyo', tu ke Nyo' yaa nu ke ecine é wvù ekeηke kew keba ke kete kè nyaan shii le bô kew keba ke kelaante kè yuule le kè bó nu ε san ê ηwa' wvun e ke.

²⁰ Wee wvù jemyi kvumε mwεem mvun gayte le, “Yî keceey e, me ntoo nfew caan.” Fí enù nonen. Tata Jisos, to! ²¹ Tata Jisos ebuw ben bocii bô è nu bonyii bo Nyo' le. Fí enù nonen.

22:6 1:1; 10:7; 19:9; Lem 11:27-28; 13:1 **22:7** 3:11; 22:12, 20 **22:8** 1:9; 19:10 **22:10** Dan 12:4
22:11 Yesa 56:1; Esek 3:27; Dan 12:10 **22:12** 2:23; 6:10; 15:3; 16:5-6; 19:2, 11; 20:12-13; 22:7; Mben
28:4; Bηgn 24:12; Yeli 17:10; Mat 16:27 **22:13** 1:8 **22:14** 7:14; Mben 118:19-20; 22:2 **22:15**
21:27; Efe 5:5 **22:16** 1:1; 5:5; 2:28; Ktj 24:17 **22:17** 21:2, 6 **22:18** Dito 4:2; 13:1 **22:18**
Dito 29:20 **22:19** 2:7; Ksm 32:32 **22:20** 3:11; 22:6; 1Kol 16:22 **22:21** Gal 6:18